

RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

REDAKTOR:

Dr. JOSEF BURIAN,

sídelní kanovník Vyšehradský.

POŘADATEL ČÁSTI PŘÁVNÍ A LITURGICKÉ:

VÁCSLAV KOČIÁN,

kaplan u sv. Štěpána.

Pl. tit. spolupracovníci: Josef Baar, Prokop Baudyš, Dr. Ferdinand Beneš, Antonín Benýšek, Bernard Brand, Dr. Antonín Brychta, Václav Davidek, Alois Dostál, Ladislav Fiala, Jan Götschneř, František Grydíl, mons. Boh. Hakl, Jan Havlů, Antonín Hoffmann, Jan Holý, Dr. Rudolf Horský, Fra Vojt. Hronek, Jan Hulakovský, František Chramosta, Edvard Jilovský, Th. C. Jan Nep. Jindra, Vojtěch Kameš, František Klíma, Dr. Alois Kolísek, Frant. Komárek, Filip Konečný, Frant. Košťál, Alois Koudelka, Josef Kyselka, Václav Lefler, monsign. Dr. Antonín Lenz, Th. C. Mat. Lhotský, Josef Lhotský, Jindřich Macoun, Alois Majer, Klement Markrab, Albert Mrázek, Karel Otman, Jan Pauly, Dr. Ant. Podlaha, František Pohunek, Ant. Rejssek, Dr. Jaroslav Šedláček, Dr. Jan Soukup, Dr. Jan Sýkora, Vincenc Ševčík, František Špička, Petr Špička, Václav Váchal, Václav Vintera, František Vohnout, Josef Vomočil, Josef Zelenka.

V PRAZE.

TISK A MAJETEK CYRILLO-METHODĚJSKÉ KNIHTISKÁRNÝ V. KOTRBA.

1896.

Obsah III. ročníku.

A) Listy homiletické.

a) Kázání nedělní.

	Str.
Neděle I. adventní. O slyšení hlasu Božího	1
Neděle I. adventní. Svátý apoštol Ondřej	5
Neděle II. adventní. O důvěře v Boha	7
Neděle III. adventní. O příčině adventní radosti	18
Neděle III. adventní. Ranní výklad	21
Neděle IV. adventní. O přípravě k soudu Božimu	23
Neděle IV. adventní. Ranní výklad	27
Neděle po obřezání Páně. Význam dnešního svatvečera	93
Neděle po obřezání Páně. Prozřetelnost Boží bdí nad námi	97
Neděle I. po Zjevení. O povinnostech rodičů k dětem	105
Neděle I. po Zjevení. O povinnostech rodičů k dětem	108
Neděle II. po Zjevení. (Jména Ježíš.) Jméno Ježíš jest nejslavnější	111
Neděle II. po Zjevení. (Jména Ježíš.) Jméno Ježíš jest nám útěchou, po- silou, radostí	115
Neděle III. po Zjevení. O slavnosti jednoty k uctění nejsvětější Rodiny	117
Neděle III. po Zjevení. Že máme býti trpěliví, sněsti hněv jiného, ne- mstíti se	121
Neděle I. po Devítníku. Milost Boží a svoboda lidská	161
Neděle II. po Devítníku. Jaký jest konec hříšných rozkoší	166
Neděle I. v postě. O pokušení Krista Pána a pokušení našem	170
Neděle II. v postě. Homilie	175
Neděle III. v postě. O pozorném slyšení slova Božího	229
Neděle IV. v postě. Pokrm na poušti a pokrm nebeský	233
Neděle V. v postě. Ježíš Kristus a Jeho nepřátelé	241
Neděle květná. Kristus příklad pokory	309
Hod Boží Velikonoční. Vstaneme všichni z mrtvých, poněvadž Kristus z mrtvých vstal	321
Neděle I. po Velikonoci. Základ pravého vnitřního pokoje	331
Neděle II. po Velikonoci. (Homilie.) Ježíš jest dobrý pastýř	335
Neděle III. po Velikonoci. Zármutek podle Boha a podle světa	339
Neděle IV. po Velikonoci. O hříchu	381
Neděle V. po Velikonoci. O náboženství čistém a neposvrtném	384
Neděle VI. po Velikonoci. O svědectví, které vydávati máme o Kristu	401
Hod Boží Svatodušní. O štěstí Boha milovati a od Boha milovánu býti	445
Neděle I. po Sv. Duchu. O apoštolském vyznání víry	445
Neděle II. po Sv. Duchu. Ježíš Kristus jest v nejsv. Svátosti oltářní sku- tečně živoucí přítomen	462

	Str.
Neděle III. po Sv. Duchu. Duše křesťanská lehce bloudí, těžce se navrhuje, dobrý pastýř Ježíš Kristus ji stále hledá	467
Neděle IV. po Sv. Duchu. Práce lakomců jest veliká a pfece marná	471
Neděle V. po Sv. Duchu. Bázeň lidská jest pošetilá a nebezpečná	509
Neděle VII. po Sv. Duchu. O pravém poznání spolublížních	527
Neděle VIII. po Sv. Duchu. Kterak můžeme statku nabyti a kterak pozbyti	530
Neděle IX. po Sv. Duchu. Minulost, přítomnost i budoucnost nutí dnes k pláči	573
Neděle X. po Sv. Duchu. Nevcházej s námi do chrámu pýcha fariseova, ale vcházej tam s námi pokora publikánova	577
Neděle XI. po Sv. Duchu. Hřích kazí a) duchovní zrak, b) duchovní sluch, c) duchovní čich, d) duchovní chuť, e) duchovní cit	581
Neděle XII. po Sv. Duchu. Obřady při posledním pomazání	591
Neděle XIII. po Sv. Duchu. O vlastnostech pravé víry	596
Neděle XIV. po Sv. Duchu. Bez království Božího a spravedlnosti jeho není blahobytu obecného	602
Neděle XV. po Sv. Duchu. (Svátek andělů strážců.) O důstojnosti kněžské	653
Neděle XVII. po Sv. Duchu. Hlavním přikázáním Kristovým jest přikázání lásky	671
Neděle XVIII. po Sv. Duchu. Stav hříšníka jest bídný	674
Neděle XIX. po Sv. Duchu. Parabola o pozvaných	717
Neděle XX. po Sv. Duchu. Víra naše budiž pevná	721
Neděle XXI. po Sv. Duchu. (Posvěcení chrámu Páně.) Příčiny, pro které horlivý katolík miluje svou církev	726
Neděle XXI. po Sv. Duchu. Proč a kterak máme nepřátelům odpustiti	729
Neděle XXII. po Sv. Duchu. Hlas farisejský a herodiánský jest: Zlá vůle, pochlebenství a pokrytectví	738
Neděle XXIII. po Sv. Duchu. (Svátek všech Svatých.) Musí bojovati, trpěti a snášeti, kdo chce nebe dosáhnouti	781
Neděle XXIV. po Sv. Duchu. Skutky naše musí býti konány v Bohu, pro Boha, s Bohem	789
Neděle XXIV. po Sv. Duchu. O pšenici a kookoli	792
Neděle XXV. po Sv. Duchu. O pekle: 1. že jest, 2. že tam muky nevýslovné zavřence čekají	797
Neděle XXVI. po Sv. Duchu. Co přinese den posledního soudu spravedlivým a hříšníkům	802
Oeděle XXVI. po Sv. Duchu. Zaslepenost a zatvrzelost duše	805

Kázání postní.

Emanuel. Šestero postních řečí. Napsal Petr Špička.

I. Člověk jest tvor, jenž má náboženství	179
II. Náboženství porušené napravuje Ježíš Kristus	185
III. Ježíš mezi námi	245
IV. Ježíš za nás	252
V. Ježíš v nás	259
VI. Jednoho jest potřeba	342

Postní promluvy neboli duchovní cvičení pro lid.

V červáncích a lesku kříže. Napsal Jan N. Jindra.

Neděle I. v postě. Úvod. Rozjímání o cíli neboli povolání člověka	190
Neděle II. v postě. O cíli neboli povolání člověka (pokračování)	195
Neděle III. v postě. O hřichu a posledních věcech člověka	265
Neděle IV. v postě. Povinnosti učenníka Kristova vůbec	270
Neděle V. v postě. O povinnostech katolické rodiny	274
Neděle VI. v postě. Maria Panna budiž vzorem naším	349
Veliký Pátek. Blažená smrt Kristova na kříži	353

b) Kázání sváteční.

	Str.
Svátek neposkvrněného Početí Panny Marie. Stav křestana ve hřichu smrtelném jest a) velice ohavný, b) velice škodlivý	10
Svátek neposkvrněného Početí Panny Marie. Spása lidstva jest skutek milosti Boží a svobodné vůle Rodičky Boží	16
Hod Boží Vánoční. Čisté svědomí a pobožné srdce činí nás hodnými příchodu Ježíšova	29
Hod Boží Vánoční. Syn Boží ve Svě chudobě	36
Svátek sv. Štěpána, prvomučenníka. Kdo jest vlastně mučenník	39
Poslední den v roce občanském. Čas a věčnost	81
Nový rok. Co máme činiti, aby nastávající rok byl pro nás šťastný	86
Slavnost Zjevení Páně. Co máme činiti, abychom Krista Pána, kterého jsme vírou našli, nevěrou neztratili	98
Slavnost Zjevení Páně. Které dary přinéstí máme Pánu Ježíši	103
Slavnost Očistování Panny Marie. (Neděle Devítník.) Jak mají věřící obětovati mši svatou	123
Svátek Zvěstování Panny Marie. Povinností naší jest: Marii jako nejlepší matku ctíti a k ní s důvěrou se utíkati	241
Pondělí Velikonoční. Ovoce vzkříšení Páně	326
Na nebe vstoupení Páně. Pohlížejme k nebi, ne k zemi	389
Svátek sv. Jana Nepomuckého. Sv. Jan Nep. svědek pravdy	392
Pondělí Svatodušní. Slovo Boží činí divy po všechny časy	449
Slavnost Božího Těla. Úvaha o víře v nejsv. Svátost oltářní	459
Svátek sv. apoštolů Petra a Pavla. O poměru papežů k českému národu	512
Svátek sv. Cyrilla a Methoděje. Práce apoštolská sv. Cyrilla a Methoděje	519
Navštívení blah. Panny Marie. Jací máme býti a co činiti, aby nás Maria navštívila a nám radost přinesla	523
Na nebe vzeti Panny Marie. Jednohoť jest zapotřebí, čím bychom se spasili a oč bychom pečovali	585
Narození Panny Marie. Příčiny, pro které se má každý z narození svého radovati	661
Jména Panny Marie. Příčiny úcty Mariánské	665
Svátek sv. Václava. Svatý Václav jako kníže české a jako křesťan	677
Svátek Všech Svatých. Musí bojovati, trpěti a snášeti, kdo chce nebe dosáhnouti	781
Památka všech věrných dušiček. Modlitbou pomaháme duším v očistci	785

c) Řeči příležitostné.

Svátek sv. Martina, biskupa. O dobročinnosti	42
Promluva k vojínům před přísahou. O důležitosti přísahy	46
Promluva o štedrém večeru. Proč štedrý den dítkám jest dnem nejradostnější	49
Promluva prmiční	128
U příležitosti padesátiletého biskupského jubilea sv. Otce. O potřebě světského panství papežova	197
Veliký Pátek. Význam Velikého Pátku a církevních obřadů toho dne	313
Řeč při udělování sv. břmování	406
V předvečer májové pobožnosti. Maria, příčina naší radosti	411
Svátek nejsvět. Srdce Páně. Učme se poslušnosti od nejsv. Srdce Páně	474
Svátek sv. Jana Křtitele. Co učinilo Jana velikým a čemu se od něho učiti máme	477
O kněžských prvotínách. Obět kněze katolického	535
Řeč při svěcení hospodářského spolku v Malšicích	541 618
O kněžských druhotínách. Odplata věrného sluhu Páně	506
Na den některé svētky Boží. O pravdě	612
O instalaci. Duchovního pastýře práce, zásluha, odplata	682

	Str.
Slavnost sv. růžence. Cena růžencové pobožnosti	735
Řeč o svěcení kříže v Dolním Újezdě	739
Padesátileté jubileum p. t. pana kapitolního děkana Frant. Kočího	748
Padesátileté jubileum monsign. Jos. Pekárka, děkana a arcikněze v Blatné	807

B) Listy katechetické.

Václav Davídek. Katechismus v příkladech	757	821
Alois Dostál. Katechese. Obcování svatých	546	
» » » Devatero cizích hříchů	815	
Ladislav Fiala. Sedmero hlavních hříchů	202	279
Jan Nep. Holý. Počátek vyučování katechismu	364	
» » » Prorok Elláš a král Achab	691	
» » » Prorok Eliseus	756	
Jan E. Hulakovský. Něco z oboru katechetického na školách obecních i středních	63	142 207
František Chramosta. Úvod k dějepisu Církve svaté	285	
» » » Všimějme si toulavých dětí	424	627
Václav Lefler. O sněmu Vatikánském	629	
Klement Markrab. Články rozeznávací	58	134
» » » O milosti Boží	551	
» » » O vzbuzení tří božských ctností před sv. přijímáním	624	
» » » O perikopách	696	
» » » Zvláštní ráz posledních neděl po Sv. Duchu	754	
František Pohunek. Vzor dokonalého vychovatele	60	140
Dr. Jan Sýkora. Katechese o II. přikázání Božím	51	131 415
» » » Katechese o III. přikázání Božím	484	
František Vohnout. Katechese biblické 65 204 282 360 420 486 549 622 689 752 817		

Promluvy k mládeži.

V čase postním. **O růženci holestném.** Napsal Frant. Chramosta.

Neděle I. v postě	208
Neděle II. v postě	210
Neděle III. v postě	211
Neděle IV. v postě	287
Neděle V. v postě	288
Promluva k dítkám před sv. přijímáním	289
Neděle II. po Sv. Duchu	490
Neděle V. po Sv. Duchu	554
Neděle XXII. po Sv. Duchu	760
Neděle XXIII. po Sv. Duchu	762
Neděle XXVI. po Sv. Duchu	827

C) Listy vědecké.

Brychta Ant. Dr.: O příležitostech bisk. vikářům ke kanonickým visitacím Str. 291., 370., 435.	
» » » Slovo o kostelních koncertech. Str. 702., 770.	
Hoffmann Antonín: Nová zákonitá ustanovení o sňatku příslušníků státu uherského v naší polovině říše. Str. 566., 646., 708.	

- Kameš Vojtěch: Kdy může žena, jejíž muž zmizel, uzavřít nový sňatek? Str. 77.
 Kocián Václav: Nadace církevní zvláště mešní. Str. 65., 145., 213., 367., 427., 493., 557., 631., 698., 765., 829.
 Podlaha Ant. Dr.: Kterak a proč omezeny jsou různé systémy probabilitické? Str. 74., 156., 220., 294., 374., 503., 563., 643., 705., 774.
 Rejzek Ant. T. J.: Posvátná kazatelna. Str. 158., 224., 298.

Romanarum Congregationum decreta novissima.

- S. Congr. Rituum: Altarium consecratio. Str. 79.
 Decretum generale Anniversarii Dedicationis Ecclesiae. Str. 378.
 De benedictione abbatiali Praelatis saecularibus impertienda. Str. 779.
 Benedictio post partum non est neganda mulieri, cujus proles mortua fuerit sine baptismo. Str. 835.
 Capella principalis Episcoporum, Seminariorum, Collegiorum, Piarum Communitatum, Hospitalium et Carcerum instar oratorii publici est habenda. Str. 711.
 Suspendere coronas mortuarias in parietibus ecclesiae vel oratorii publici non decet. Str. 711.
 Varia solvuntur dubia. Str. 301.
 Aliquot dubiorum solutio. Str. 507.
 Aliquot dubiorum solutio. Str. 650.
 Varia solvuntur dubia. Str. 777.
 Episcopi omnes, sive dioecesani sive titulares, quoad missae privatae celebrationem eodem condecorantur privilegio ac Patres Cardinales. Str. 779.
 Intonationes nec non modulationes in missa cantata fieri debent juxta Missale. Str. 571.
 Solutio aliquot dubiorum circa jura ac privilegia Episcoporum Str. 303.
 Cantus precum vel hymnorum lingua vernacula intra missam. Str. 378.
 Omnes sacerdotes tam saeculares quam regulares ad ecclesiam confluentes vel ad oratorium publicum, missas omnino celebrare debent Officio ejusdem ecclesiae vel oratorii conformes. Str. 226.
 Circa missam conventualem et parochialem. Str. 570.
 Dies infra Octavam et dies octava. Str. 379.
 Usus Sacrorum oleorum anno praecedente benedictorum. Str. 377.
 Sub decreto S. Rit. Congr., die 9. decembris 1895 edito, comprehenduntur omnes regulares sine exceptione. Str. 712.
 Circa celebrationem missarum de Requie. Str. 834.
 Festum S. Thomae Canturiensis ad ritum duplicem minorem pro universa Ecclesia evehitur. Str. 570.
 Officiorum votivorum concurrentia cum festo primario ejusdem ritus — et vice versa. Str. 228.
 De methodo in professione et renovatione votorum infra missam. Str. 836.
 S. R. U. Inquisit. Oratio ad impetrandum quod omnes recognoscant supremum imperium Christi et Mariae Immaculae super omnes creaturas non est approbanda, nec propaganda nec indulgentiis ditanda. Str. 80.

Literatura.

- Ekert Frant.: Církev vítězná. Str. 572.
 Henry-Kameš: Kfestan nejsvětější Svátostí posvěcený. Str. 651.
 Lenz Antonín: Apologie sněmu kostnického. Str. 571.
 Markrab Klement: Cyklická kázání. Str. 572.
 Pesch Christ. S. J.: Praelectionis dogmaticae. Str. 712.

VIII

Schall E.: Die Staatsverfassung der Juden auf Grund des alten Testaments und namentlich der fünf Bücher Moses mit fortlaufender Beziehung auf die Gegenwart. Str. 714.

Soukup Jan Nep. Dr. prof.: Májová pobožnost a příručky pro pobožnost májovou. Str. 306., 380., 442.

Učte se z dějin. Str. 652.

Zlatá bible. Str. 440.

Zprávy.

Výnos c. k. zemské školní rady ze dne 10. července 1895 č. 12.031. o tom, zda poštovnímu podléhají dopisy farních úřadů s místními školními radami a správami škol v příčině výtahů z matrik a s takovými výtahy. Str. 160.

Missály a brevife případně i direktoria jsou kalendářního kolku prosty. Str. 228.

Listy homiletické.

Neděle I. adventní.

O slyšení hlasu Božího.

»Panc, ke komu půjdeme? Tyť máš slova života věčného.« Jan 6. 69.

Ve vážné době adventní mocněji zavznívá v ucho a ozývá se v srdci člověka hlas slova Božího, slova to plného milosti a pravdy. Ve slovu Božím nalezá duch náš čistý pramen pravdy, po níž povždy touží, a tudíž se také pravdy jedině ve slovu Božím do-
pídí a jím upokojí.

Nedovedou knihy lidské, nejméně pak knihy bezbožecké a nevěrecké přesvědčiti a tak ukojiti ducha lidského, nýbrž toho jedině dovedou knihy náboženské, souhlasící s pravdami sv. evangelia. A proč? Že v nich obsažena pravda, již duch náš hledá, a po ní touží bez ustání.

Proto i my všickni přicházíme do chrámu Páně, abychom okusili z pramenu pravdy věčné, ku Kristu Ježíši, Jenž Sám o Sobě praví: »Já jsem cesta, pravda a život.« K této Pravdě věčné obrací se srdce naše se sv. Petrem slovy: »Panc, ke komu půjdeme? Tyť máš slova života věčného.«

V tiché utěšené době adventní hlásá se i častěji slovo Boží jak v kázání, tak v křesťanských cvičeních, tak i ve zpovědnici.

Srdce pravých křesťanů okřívá nadějí na blízké vánoce, v nichž slavíme radostnou památku vtělení Syna Božího. A proto celý svět křesťanský ochotně otevírá srdce mocnému slovu Páně, hotov jsa slyšeti hlasu Božího.

Než jednají tak všickni křesťané?

Ach, za dob našich poslouchá se rád hlas světa, mnohdy tak klamný, buď v novinách jinověreckých nebo ve knihách nevěreckých, v listech podvrtných, drze vystupujících i proti Tobě Samému, Bože můj! Ty Pravdo věčná a neklamná, i proti sv. náboženství, hanu a zášť kydají na vše, co zbožnému člověku svato jest. Myšlení lidská nejednou se obracejí ku marnostem, prosto-

pášnostem, odchylují se od Pána Boha, a tak se pravda zanedbává, jejíž slova jsou podporou i průvodcem do života věčného.

Dojista nejvýš potřebno jest pro spásu naši, změnění dosavadní počinání, potřebí jest na výsost člověku ku dosažení blaženosti, aby se odvrátil od věcí marných a přilnul celým srdcem ku Pánu. A toho dovedeme, budeme-li rádi poslouchati hlasu slova Božího.

Jen tak pojistíme sobě blahý život zde a jednou blaženou věčnost. A že třeba jest k dosažení života věčného poslouchati slovo Boží, o tom umínil jsem sobě dnes promluvit k vám.

P o j e d n á n í.

Žalmista Páně a s ním každý zbožný křesťan volá k Hospodinu: »Cesty své, Hospodine, ukaž a stezkám svým vyuč mě«. Žalm 24, 4. Každý člověk přeje si poznati, která cesta jest nejbezpečnější a která vede k životu lepšmu. Každý křesťan vyhledává, co mu prospívá, aby kráčel cestou pravou a šel životem ctnostným.

Bez vůdce bychom zbloudili; avšak Duch Boží nám pravou cestu ukazuje a udává prostředky jisté ku spasení. Než nastojte! Mnozí se jich nechápou, ale zanedbávají jich.

Každý dobře ví, že není takým, jakým býti má, vidí, že se od pravé cesty uchyluje, pozoruje, že zabočuje na cestu nepravou; znamená nejednou, že se chyby a poklesky jeho množí, ale že jich nenapravuje, aniž spěchá, aby povstal z pádu. Mnohý se domnívá, že to postačuje, chce-li jen vůbec »spasení dojíti; při tom ale hříšné, zatvrzelé vůle nemění, kteráž odložiti nechce vše to, co odvrací nás od cesty ku spasení.

Bůh nám tak často dává dobrá vnuknutí, vybízí nás hlasem svědomí, abychom opustili cesty nepravé, ale my si toho nevšímáme a jen o věci vezdejší, pozemské, pomíjející se staráme, marnou péčí vedeme o tělo a jeho výživu, při tom na duši zapomínáme v domnění, že ta ještě může čekati. Ba mnohý člověk ubohé duši nedopřává drobečků slova Božího, nevzpomíná na modlitbu, zanedbává služby Boží, a tak tu ubohou — nešťastnou duši svou nechá hynouti, prahnouti žízní jako květinu na vyprahlé, neúrodné poušti.

Nábožný král David volá k Hospodinu, aby ho naučil nejen znáti, ale i plniti vůli Svou, když píše Ž. 142, 10.: »Nauč mě plniti vůli Tvou; nebo Bůh můj jsi Ty. Duch Tvůj dobrý povede mě po cestě přímé«.

Kéž bychom i my takto prosili o moudrost, abychom vždy a ve všem konali vůli Boží!

Prorok Břeruch 4, 4. napomíná lid Israelský ku zachovávaní přikázání Božích, když takto volá: »Blahoslaveni jsme, Israeli, že které věci se líbí Hospodinu, nám zjevné jsou«. Avšak, draží v Kristu! I my blahoslaveni jsme, sledujeme-li světlo moudrosti

věčné a pokyny nestihlé dobroty Boží; jednáme-li dle nich, jistě nezbloudíme.

Blahoslaveni jsme, kráčíme-li cestou přikázání Božích, kteroužto cestou se nám brána k nebesům otevírá. Blahoslaveni jsme a budeme, plníme-li věrně rozkazy Boží; neboť uslyšíme v den soudný v oudolů Josafatském blažená slova Soudce věčného: »Pojďte požehnaní, vládněte královstvím«.

A kdož budou, rcete, tito požehnaní?

Snad pouzí posluchači slova Božího, aneb dokonce i neposluchači slova Páně? Ó nikoliv! Jen ti, jak Sám Spasitel pravil, »kdož slyšeli a ostříhali slovo Boží.«

A jinde nás poučuje: »Ovce mé slyší hlas můj, a já je znám, a následují mě, a já život věčný dávám jim, a nezhytnou na věky, aniž je kdo vytrhne z ruky mé.«

Jakou radostí zaplesá, jakou jistotou bude státi před soudnou stolicí Boží věrný křesťan, věrný plnitel slova Božího! Ten s radostí bude moci volati: »Pane, konal jsem, co jsi poručil, dej mi za to, co jsi slíbil. Poslouchal jsem rád, nejsladší Spasiteli, Tvé rady, Tvého napomenutí, dbal jsem na slovo hlasu Tvého.«

Otče, matko! Kterak budete blahořečiti těm blahým hodinám, v nichž jste dítky své napomínali a k tomu nabádali, aby věrně ostříhaly přikázání Božích. Dítky křesťanské! Kterak budete děkovati svým dobrým rodičům, že vás slovem i příkladem pobádali ku poslouchání slova Božího! Hospodářové, mistři křesťanští! Kterak bude plesati duše vaše, beroucí v odměnu věčné slovo Ježíše, že vaše jest království nebeské za to, že jste pilně dbali hlasu Božího, že jste se dle něho řídili a netrpěli nijak ve svých domech, ve svých dílnách, aby byly peleší lotrovskou, aby totiž v nich byl Bůh urážen od vaší čeledě nebo svěřenců, nebo dělníků; ale že jste je svědomitě vedli cestou přikázání Božích, že jste je pobádali k poslouchání a zachovávaní slova Božího.

Ó jak snadno složíte účet před Soudcem věčným! Jak vás bude blažiti zasloužená odměna!

Vy jste nedbali hlasu klamného světa, svůdného ďábla, nýbrž hlasu Božího, jenž vás vybízel ku plnění přikázání, jež jste věrně zachovávali.

Proto uniknete zavržení, a přijmete odměnu věčnou.

Až v den soudný nejlépe pochopíme slovo Páně, vyřčené u sv. Jana 5, 24.: »Amen, amen pravím vám, že kdo slyší slovo mé, a věří tomu, kterýž mne poslal, má život věčný, a nepřijde na soud, ale přešel ze smrti do života«.

A jak by nás měl zavrhnouti přelaskavý Spasitel, Jenž nás miloval, i když jsme jednali proti vůli Boží, a tím hřešili — Jenž i tehda vyhledával naše obrácení a polepšení, Jenž nás volal, když jsme zbloudili z cesty pravé?

Sudte sami, draží v Kristu, jak by nás nepřijal mezi vyvolené náš přelaskavý Spasitel, Jenž nás chce spasiti, patří-li slzy kající, srdce skroušené, hříchy oželené a břímě jich odložené ve

sv. zповědi? Vidí-li náš Pán a Bůh, Kristus Ježíš, že jsme rádi slyšeli hlasu Jeho?

Věčně pravdivé zůstane slovo Páně Apoc. 3, 30.: »Aj stojím u dveří a tluku, jestliže kdo uslyší hlas můj a otevře mi dvéře, vejduť k němu a budu s ním večeřeti, a on se mnou«.

»Ó Hospodine! jak sladký to hlas Tvůj, a jak příjemná tvář Tvá!« Píseň 2, 14.

Nejmilejší! Všickni dobře víme, jak rád slyší zdárný syn hlas starostlivého otce, kterak ráda poslouchá hodná dceruška slova dobré matičky; i to víme, jak hodný žák dbá napomenutí svého upřímného učitele. Nuže, synové lidští! Co máme činiti my, my dítky Otce nejlepšího, žáci mistra a učitele nejsvětějšího?

Každý řádný člověk obává se, aby nejednal proti vůli svých představených, alebrž rád přijímá jejich slova, plní jejich rozkazy. A právě tak svědomitě jedná řádný křesťan.

Mladý Tobiaš slibil otci svému, že věrně zachová jeho naučení. Židé pod horou Sinai slyšeli hlas Hospodinův v desateru příkázání a volali hrůzou jati: »Všecko, co mluvil Hospodin, učiníme.«

A blaze jim bylo, pokud jednali dle příkazů Božích, potuť byli totíž šťastni. Jakmile však zapomínali na Boha a jeho svaté příkazy, ihned tresty je stihaly. A tak vyk. Kr. děje se až podnes; vždyť není pokoje bezbožným. — Hlas Boží, hlas svědomí neutlumí ani lotrovství ani jakákoliv bezbožnost, hlas ten se stále ozývá, týrá neposlušného, kárá, honí, mrská, že nemá nikde pokoje, a jako Kain tčká po lesích a pustinách.

Kdo ale slyší hlas Boží, blažen jest i spokojen, ontě jedná dle vznešeného vzoru Rodičky Boží, jež všecka slova zachovávala v srdci svém.

* * *

Nuže, chceme-li i my, rozmilí v Kristu, okoušeti slasti slova Božího, chceme-li i my s Bohem na věčnosti býti spojeni -- a kdož by si toho nepřál z té duše? — nezatvrzujme srdcí svých, kdykoliv slyšíme hlas, kdykoliv slyšíme slovo Boží. Tu volejme vděčně: »Vnuknutí tvé, ó Pane, budiž pravidlem mého jednání. Ó dej nám vezdy slyšeti hlas tvůj, Pane«! Cant. 8, 13. Zůstaň s námi, Pane, osvět' mysl naši světlem pravým, zapuť temnost myslí. Když Ty navštívíš srdce naše, pak jim svítí pochodeň pravdy, mizí světa nicota a slasti naplní se srdcí prázdnota.

I vzplane v duši Boha milování, jež potrvej do skonání. Amen.

Josef Baar, bisk. notář a farář v Putimí.

Neděle I. adventní.

Svatý apoštol Ondřej.

»Oblectc se v Pána Ježíše Krista.«
Řím. 13., 14.

Opět nastal nám advent, čas milosti, čas pokání, abychom skutky temnosti zanechali a oblekli se v oděni světla. Proto zase staví nám Církev Boží obraz posledního soudu na oči, abychom hrůzami jeho polekáni obrátili se a svatě a pobožně připravovali na ten soud.

Včera však slavila se také v Církvi svaté výroční památka svatého apoštola Ondřeje. Poněvadž pak v tomto chrámu máme též oltář tohoto světce Božího, mluvití budu o životě svatého Ondřeje ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

Svatý Ondřej, bratr svatého Petra, v Betsaidě narozen, byl dříve učenníkem svatého Jana Křtitele, předchůdce Páně. Sotva však z úst Janových uslyšel, »že Ježíš Kristus jest Beránek Boží, který snímá hříchy světa,« hned ke Kristu Pánu přešel, a také bratra svého Petra k Pánu Ježíši přivedl. Brzy potom oba na moři Galilejském před jinými apoštolý povoláni byli od Pána Ježíše: »Pojďte za mnou, učiním vás rybáři lidí.« Ihned Ondřej i se svým bratrem Petrem opustili vše a byli s Pánem.

Po nanebevstoupení Páně procházel svatý Ondřej apoštol končiny Skýtické, Epirské a krajiny v Thrácii, a všude zvěstoval Krista umučeného, a divy činěnými a řečí svou na viru obrátil a Kristu získal množství lidí. Jednoho dne v Achajském městě Patrasu v zemi řecké kázal o Kristu. Vladař města Egeáš velikými výhrůžkami nutil jej k modloslužbě pohanské; ale svatý Ondřej mužně odpověděl jemu: »Na každý den já Bohu všemohoucímu obětuji, nikoli maso jalovic, ani krev kozlů, nýbrž neposkvrněného Beránka, jenž na kříži zabit byl.« Po řeči té dal jej vladař Egeáš zbičovati a na smrt kříže vésti. Svatý Ondřej, jakmile z daleka spatřil svůj kříž, pln radosti zvolal: »Ó dobrý kříži, tělem Kristovým posvěcený, po tobě jsem dlouho toužil, tebe jsem miloval, tebe hledal, a nyní velice raduji se, že čekáš na mne. Vezmi mne tedy od lidí a postav mne Bohu Pánu mému, abych tebou přišel k tomu, jenž mne skrze tebe vykoupil.« To povědév políbil kříž a byl na něm přibit. S kříže pak ještě dva dny kázal a modlil se. Už jej chtěl vladař Egeáš dát sejmouti s kříže ze strachu před lidem; avšak svatý Ondřej modlil se: »Pane Ježíši, vezmi mne v pokoji k sobě; už čas, abych k tobě přišel!« V tom okamžiku záře blesková osvítila kříž, potrvala půl hodiny, a v tom odebrala se svatá duše Ondřejova ke trůnu Božímu dne 30. listopadu léta Páně 62. Svatý Ondřej vyobrazuje se s křížem v podobě X.

Jaké naučení pro nás plyne ze života svatého apoštola Ondřeje? Svatý Ondřej pro Krista opustil vše a sice hned k rozkazu Jeho; vykonal mnoho pro Krista. A co jsi pro Krista učinil ty, křesťane? Často volá k tobě Kristus Pán Svou Církví: »Zanech toho onoho!« a ty co činíš? Často volá: »Zanech svou marnivost, svůj hněv, svou zášť, svou lenost v dobrém, svou lakotu; buď mírným, tichým a pokorným, a uč se tomu ode mne Mistra svého!« Byl-li doposud hlas Kristův hlasem volajícího na poušti, zanech rychle dle příkladu svatého Ondřeje náruživosti své, a jdi za Kristem. Hle, máš advent; budeš zpívat: »Přijde, přijde můj Spasitel!« nuže, připrav Mu cestu, ale nikoli hodováním, opilstvím a nestydatostí, ale bděním, modlitbou, prací, věrností, dobrotností, pravdomluvností, čistotou.

Svatý Ondřej toužil po kříži a na kříži rád umřel. A kterak ty, křesťane, toužíš po kříži? Hledáš-li ho? Miluješ-li jej, když jej Pán Bůh na tebe sešle? Či snad se kříže lekáš a jemu se vyhýbáš? A přece, dokavad jsi zde smrtelníkem, kříži neujdeš. K mudrci Solonovi přišel přítel zarmoucený hledaje útěchy u něho. Solon vyvedl jej na věž v Athénách městě a ukazoval mu paláce řka: »Domníváš-li se, že bez trápení jsou ti, kteří v nich přebývají?« Tak mluvil pohan Solon.

Křesťane, kříži zde neujdeš! Roztáhni ruce: ty sám postavou svou představuješ kříž. Proto se svatým Ondřejem miluj kříž! Jsi-li chudý, je to kříž; ale považ, že i jiní měli ho a volili ho dobrovolně, jako svatá Alžběta. Ó říkej za svatým Ondřejem: »Po tobě, kříži můj, toužil jsem!« — Jsi-li churav, nemocen, je to kříž; ale považ, že i jiní ho měli, jako svatá Lidvina, která třicet let ležela nemocná na loži svém. Ó říkej za svatým Ondřejem: »Po tobě, kříži můj, toužil jsem!« — Jsi-li opuštěn, nespokojen, je to kříž; ale i jiní ho měli a sobě ho volili, jako svatá Františka. Ó mluv za svatým Ondřejem: »Právě po tobě, kříži můj, dychtil jsem!«

Kříž má mnoho nepřátel, mnoho jest těch, jenž se ho bojí; ty ale miluj kříž. Pamatuj na to, že pod křížem Kristovým stálo málo věrných, ale mnoho bylo těch, kteří posmívali se Tomu, Jenž na kříži pněl. Budeš-li kříž milovati jako svatý Ondřej, nalezeš v něm útěchu za živobytí i v hodinu smrti, kdy líbaje svatý kříž, budeš moci zvolati: »Už čas, Spasiteli můj, abych přišel k Tobě!« Kříž ti bude ozdobou na rakvi; až pak jedenkrát ukáže se znamení svatého kříže v oblacích při posledním všeobecném soudu, shledáš, že se přiblížilo spasení tvé.

Ó svatý Ondřeji, pros za nás, abychom jako ty kříž milovali, a tak také dosáhli slávy vzkříšení k životu věčnému. Amen.

Jan Šicha, farář Liblický.

Neděle II. adventní.

O důvěře v Boha.

»Jan, když uslyšel ve vězení«.

Mat 11, 2.

Divná, předivná to věc: Jan, muž svatý, posvěcený v životě matky své sv. Alžběty, jenž zplesal jako nemluvíňátko při vstoupení Panny Marie do příbytku Zachariášova, — Jan jest — žalařován. A což jest zlého učinil? Hájil svatost manželství, snažil se překaziti nedovolený poměr u vladaře, a proto upadl v nemilost. Zášt nectné Herodiady stihla jeho, a proto snáší pronásledování, snáší kříž až i do žaláře jest uvržen. — Než, draží v Kristu, vědomí, že trpí pro spravedlnost, že trpí pro čest Boží, dodává mu sily a trpělivosti. Sv. Jan ví předobře, že cestou utrpení přichází se k vítězství. Uslyšel i ve vězení o skutcích Kristových, Jehož znal jako Spasitele, věděl dobře o příchodu budoucího Mesiáše, Jemuž kázáním svým na poušti Jordánské byl připravoval cestu do srdcí lidských, a proto všecku důvěru skládal v Boha. Na tom všem mu ale nebylo dosti. Chtěje, aby i učennici jeho nabyli přesvědčení o Kristu Pánu jakožto pravém Mesiáši, posílá je ku Pánu Ježíši Samému, aby slyšeli slova, aby viděli Jeho divy a zázraky.

A tím i nám všem ukázal, u koho máme útěchy hledati v soužení, komu máme důvěřovati v bédách života.

Bůh jest to, na Něhož má křesťan důvěru skládati vždyť marné spoléhání na lidi a jejich sílu. A že tomu tak, o tom umínil jsem sobě dnes pojednati, když vám ukážu, proč v Boha důvěřovati máme.

P o j e d n á n í.

Prorok Jeremiáš takto dí 17, 5.: »Zlořečený člověk, kterýž doufá v člověka a kterýž klade tělo za rámě své a od Hospodina odstupuje srdce jeho, t. j. zlořečen, kdokoliv opustiv Boha, staví svou naději na člověku a zakládá svou moc a sílu na bídném smrtelníku. A hned dále dokládá: »Požehnaný muž, kterýž doufá v Hospodina a bude Hospodin doufání jeho.«

Ó bídná to důvěra v sílu ramene lidského, jak již žalmista Páně pěl: »Lépeť jest doufati v Hospodina, nežli doufati v člověka, lépeť jest naději míti v Hospodinu, nežli naději skládati v knížatech.« Ž. 11, 7. 8. 9.

Každému známo jest, jak nesnadný bývá přístup ku dvorům sebe lepších panovníků, a jak nejisté vyslyšení proseb, chce-li kdo od králů světa něčeho obdržeti. Jinaký jest však přístup k Pánu Bohu, Králi nejvyššímu, Pánu nejmocnějšímu. Ten jest vždy a všady možný, vždyť jest Bůh všudy při nás, On jest vedle nás svou všudypřítomností; Ontě ale ve chrámech křesťanských

obzvláštním způsobem přítomen jako Bůh a prostředník náš u Otce, Ježíš Kristus, a tu jest tak blízek vzývajícím Jeho.

Lidé mívají důvěru k velmožům bohatým, mají je za mocné; avšak byt i chtěli, častokráte pomoci nemohou nejmocnější boháči; jediný Bůh jest všemohoucím a tudíž vždy pomoci nám může. Člověk žádá za pomoc u boháče; ale i ten má své potřeby; jediný Bůh nepotřebuje ničeho. Daruje-li nám něco člověk zámožný, i tomu ubude; jedině Pánu Bohu neubude nikdy ničeho.

I toho nemáme jistotu, že nám lidé ostanou příznivi; avšak Bůh bohatým jest na výsost, a tudíž i nejvyšš štědrým ku každému, kdožkoliv Jeho vzývá.

Častokráte spoléháme se na sliby lidské, ale ty sliby bývají chyby; vždyť neplnívají lidé, co slibili, lidé se mění; jediný Bůh jest neproměnlivý, a taktéž slovo jeho neklamné, věčně pravdivé. A hle, tento Bůh nás vybízí Sám, ano velí, abychom Ho prosili; praví: »Proste a obdržíte.« — Jest sice pravda, a uznati musíme vděčně, že i lidé mnoho dobrého prokazují. Než, sečítejme, můžeme-li, jen poněkud ty dary a milosti, jichž Bůh všem lidem udílí, sečítejme dobrodiní, jichž každý jednotlivec od Pána Boha nejdobrotivějšího obdržel, a pak rcete: který vladař, který král neb bohatýr nás obdařil takými a tolikerými dary a milostmi, jako Bůh náš?

A my, my ještě k Němu spěchati váháme? Snad i o lásce a přízni Jeho pochybujeme, snad v modlitbách ještě ulevujeme, aneb i docela na Něho zapomínáme? Proč jen ku zdroji všech milostí nespěcháme?

Ó můj Bože, slyším mnohého vzdýchati: Nevěděl jsem jak sladkou naději, jakou útěchu blahou v Tobě nalezám; nevěděl jsem, jakého spomocníka v Tobě mám. A proto nešťastná chvíle, v níž jsem v Tebe nedoufal a tebe nevzýval; zlořečená chvíle, v níž jsem se hříchem od Tebe vzdálil, od Tebe, nejjistějšího ochránce a spomocníka.

Kéž by srdce nás všech k Bohu se obrátila! Kéž by v strastech a křížích hledal lid křesťanský útěchy a pomoci u Boha! Věřte, že by nebylo třeba výpomocných pokladen, že by přestaly vzpoury pro bídný zisk, pomíjející peněz, že by nemusil chudás úpěti pod návaem starostí o chléb vezdejší.

S žalmistou Páně volejme: »K tobě Hospodine pozdvihl jsem duše své, Bože můj v tebe doufám, nechť nejsem zahanben!« Ž. 24, 2.

I přesvědčí se každý, že lépe jest doufati v Hospodina, nežli doufati v člověka.

Jak pošetili jsme my lidé! Denně důvěřujeme přátelům, lidem slabým, nejistým, ano i těm, nad nimiž Jeremiáš prorok hořekuje takto: »Volal jsem na přátele své, a oni oklamali mne.« Jer. 1, 19. Nejednou spoléháme se na lidi neznámé, na domácí nevěrné, nespolehlivé, a ostýcháme se důvěru svou skládati na Hospodina.

Veliký obr Goliáš budiž nám výstrahou, David však příkladem k následování. Goliáš spoléhal na svou sílu, na kopí a pa-
vezu — a hle přemožen jest od pastýře Davida, jenž se k němu
blížil jen holí pastýřskou a hladkými kaménky, ale ve jménu
Hospodina, Boha israelského. Při věcech světských snažíme se
míti je potvrzené. Tak máme-li na smlouvách neb jiných listinách
potvrzení a pečeť úřední, nabýváme jistoty, že náš majetek jest
chráněn a zabezpečen. A kdož nám zabezpečuje věci duševní?
Jest to pravda evangelia sv., jež i nám jest pečetí nejjistější.

A přec jak převráceně začasté jednají lidé! Slibuje-li nám
něco svět, jakou ochotou tomu věříme; slibuje-li ale Bůh, tu
uvěřiti se zdráháme. Jaké to bezpráví Bohu činíme, jak nevděčni
jsme k Němu, ale ach, ku své vlastní škodě.

Ve všem tudíž, cokoliv činíme, číňme dle patřičného po-
řádku s důvěrou na zaslíbení Boží; při tom konejme bedlivě své
povinnosti. Bez pochybnosti očekávejme to, co od Boha závisí.
Tím přemůžeme návaly utrpení a potlačíme nepokoj srdce.

Budeme-li tak jednati, budeme v Bohu upevněni a nepo-
hne se jako hora Sion. Volejme často slovy žalmisty Páně:
»Já pak v Hospodina doufal jsem; plesati a veseliti se budu
v milosrdenství tvém. Nebo vzezřel jsi na ponížení mé, vysvo-
bodil jsi z nouze duši mou.« Ž. 30, 8.

Milerád budu všecko snášeti a v Boha svého důvěřovati,
vzdychá mnohý, ale mívá: Což zmohu, co dokážu já slabý a křehký
tvor? Zním dobře slova žalmisty Páně: »Blahoslavení všickni,
kteří doufají v něho«; ale jsem netrpěliv, nedovedu odolati ná-
valům bolestí a soužení.

Tobě duše křesťanská odpovídám: Víš, co praví sv. Pavel?
»Všecko mohu v tom, kterýž mě silí.« Kdybys se domýšlel, že
bez Boha, bez Jeho sv. pomoci něco dokážeš, věř, že nedokážeš
právě ničeho. Jsme-li však o své slabosti přesvědčeni, tu něžnější
důvěrou k Pánu Bohu přilneme.

Slabá květinka sama o sobě neodolá vichřicím, a proto se
vine kolem mohutného kmene silného stromu. A takými květin-
kami slabými jsme my, a proto ve své slabosti se vineme k Bohu,
a rádi se pokořujeme pod mocnou pravici Jeho. U Boha nalé-
záme všecko, čeho se nám nedostává. I můžeme se potom chlubit
ve své slabosti, a to vědomí o ní nás osvobodí od klamu světa,
a i my samy sebe nebudeme šáliti.

Pod mocnou rukou Páně jest, draží křesťané, síla naše,
a tou jest Hospodin, jenž nás střeží mocným ramenem Svým.
I ukryj nás ó Bože pod křídly Svými! Touto ochranou obzvláštní
buď při nás, jakouž chráníš ponížené, kteří od nikoho nečekají
pomoci a spásy, leč jedině od Tebe!

Tuto pomoc Nejvyššího, tu sílu u Boha nalézali svatí a
světice Boží, zejména tisícové sv. mučenníků a mučenic Páně.
Kterak mohla slabá, útlá svatá panna Barbora snésti toliké
útrapy a ten těžký její kříž? Jedině důvěrou v Boha.

Proč ostala sv. Lucie nepohnuta jako sloup, že jí žádná

moc lidská nemohla z místa pohnouti, když měla býti uvedena do domu neřesti a necudnosti? Důvěra v Boha to byla, která jí takové síly a zmužilosti dodávala. A tak bychom musili uvéstí tisíce příkladů jiných. A k čemu odjinud příklady? Na sv. Jana Křt. v žaláři popatřme. Nenaříká sobě, neběduje, milerád trpí. Snáší křivdu, ano posléze i hlavu svou sklání pod meč katův, jenž ji klade na mísu a podává bezbožné, bohaprázdné Herodiadě.

A proč toho všeho dokázal? Věděl dobře, že Hospodin jest sílou jeho, a kdo v Boha doufá, že nebude zahanben na věky.

Rád, milerád trpěl z lásky ku Pánu pro pravdu sv., rád ztratil život časný. přesvědčen, že mu bude udělen život věčný.

* * *

Víme již Nejm., proč v Boha máme doufati v souženích, křížích a protivenstvích.

Jako hodné dítky se k laskavému tatíčkovi utíkají v úzkostech, tak i my spěchejme k Otci všemohoucímu, nejvyšší dobrému, Jenž neoslyší proseb svých dítek a nedá zahanbenu býti těm, kdož doufají v Něho.

Nedejme se nikdy másti zlovolnými řečmi, nedejme se svěsti bídným jednáním lidí bezbožeckých, jichž za dob našich zvláště zpupnou ale prázdnou hlavu přemnoho vyzdvihuje. Stůjme pevně při praporu Kristovu v každé době, a byť i nám pro víru a důvěru v Boha bylo trpěti se sv. Janem nátisky, ba i žalář — toho se nelekejme.

Jestli že svět nás utiskuje, nás pronásleduje, vezme, že musí nátisky trpěti každý, kdož Bohu věrně sloužiti chce. Tou sladkou důvěrou se kojme, že Bůh dopouští, ale neopouští; dopouští soužení a strasti a zkoušky na zemi, ale neopouští po všecky dny života vezdejšího a udělí nám jednou stkvělý los s vyvolenci na věčnosti. Amen.

Josef Baar, bisk. notář a farář v Putimi.

Svátek Neposkrvněného Početí Panny Marie.

Stav křesťana ve hříchu smrtelném jest: a) velice ohavný, b) velice škodlivý.

»Zdráva buď milosti plná«.

Luk. 1. 28.

Veliké tajemství nám připomíná dnešní den, tajemství »Neposkrvněného početí Panny Marie.« Panna Maria totiž, poněvadž od věčnosti byla vyvolena za Matku Syna Božího, nebyla počata v životě matky své, sv. Anny, tak jako jiné dcery Eviny, nebyla počata ve hříchu dědičném, nýbrž zcela čista, neporušena, bez poskrvny. Syn Boží, Jenž jest rovný Bůh s Bohem Otcem, Jehož moc a sláva a velebnost odpovídá úplně moci, slávě a velebnosti Boha Otce, ten Syn Boží nemohl přece vzíti tělo Své ze ženy

třeba i jen tím nejmenším hříchem poskvrněné, ze ženy, která by i jenom okamžik nalézala se v moci ďábla! Té ženě, která vyvolena byla za Matku Boží, té nesmělo scházeti hned od počátku na žádné dokonalosti a milosti; od prvního okamžiku svého života musela býti plna milosti!

O některých svatých mužích Starého Zákona jest ta zbožná domněnka, že byli ještě v životě matčině očistěni od hříchu dědičného. Tak má se za to o Jeremiáši, největším z proroků a o sv. Janu Křtiteli, jemuž podobného nebylo mezi syny lidskými. Ačkoli tito velcí světcí Starého Zákona nepřinesli dědičného hříchu s sebou na tento svět, tedy nicméně byli jím přece při svém počtetí poskvrněni a teprve později od něho očistěni. Ale o Panně Marii — a jedině o ní učí nás Církev sv., že ani na okamžik hříchem dědičným poskvrněna nebyla, nýbrž, že ji Bůh s ohledem na zásluhu jejího Syna hned při jejím počtetí ode vši poskvrny uchránil. A toto učení, které od roku 1854 jest článkem víry, není žádné nové učení, nýbrž pravda, která po všecka století v Církví katolické byla všeobecně uznávána, tak sice, že již před 1000 lety slavil se v Církví sv. svátek, jež dnes slavíme.

Tak jest Panna Maria skrze své Neposkvrněné Počtetí vyvýšena nade všecky syny a dcery Evropy, tak jest vyvýšena i nad ty nejsvětější lidi, nade všecky anděly; Neposkvrněné Počtetí jest jenom její výsada, nikoho jiného. Ó, jak velice zasluhuje ona, abychom ji v pokoře ctili a Boha velebili, Jenž tak veliké věci na ní učinil! Při tom však nesmíme přehlédnouti jedné důležité pravdy, která vysvítá z této přednosti Mariiny, že totiž Bůh musí velice nenáviděti hřích, když nepřipustil, aby Matka Syna Jeho pouhý toliko stín hříchu na sobě měla. Neposkvrněné Počtetí Panny Marie nás učí, jak protivným jest Bohu hřích, zvláště hřích smrtelný, když sebe menší poskvrna jeho byla by zabránila Panně Marii státi se Matkou Syna Božího a o tu největší čest byla by jí připravila. Dnešní svátek má v nás tedy vzbuditi co možná největší nenávisť ku hříchu, jakož i pevné předsevzetí všemožné hříchu se varovati. A v obojím tom nechť vás utvrdí dnešní moje řeč, v níž vám chci ukázati nešťastný stav křesťana, jenž se ve smrtelném hříchu nalézá, neboť stav křesťana ve hříchu smrtelném jest:

- I. stav velice ohavný
- II. stav nanejvýše škodlivý.

P o j e d n á n í.

I.

»Nelze si vymysleti nebo představití nic ohavnějšího, nežli jest hřích,« tak praví sv. Isidor. A tato jeho slova potvrzují všickni sv. církevní učitelové. Špína a nečistota, toť zajisté něco ošklivého ale hřích jest ještě ošklivější, neboť on hanobí celého člověka v očích Božích. Proto praví sv. Ambrož: »Hřích jest největší ne-

čistota, neboť on pošpiňuje každého, kdo se k němu přiblíží.« Co jest na člověku odpornějšího nad malomocenství? Ale hřích jest ještě odpornější, neboť on nekazí pomíjitelné tělo, nýbrž nesmrtelnou duši. Proto praví sv. Bernardin: »Hřích jest duchovní malomocenství a o to horší než malomocenství tělesné, oč jest vzácnější duše nad tělo.« Co jest nepřijemnějšího než páchnoucí zdechlina? Ale hřích jest nebi ještě nepřijemnější. Proto píše sv. Bernard: »Snesitelnější jest pro člověka hniující pes, než hříšná duše pro Boha.« Slovem, nelze si vymyslet ani představit nic ohavnějšího, nežli jest hřích.

Co nám sv. učitelé a duchovní spisovatelé praví o ohavnosti hřichu, totéž praví i Písmo svaté. Prorok Isaiáš nařká nad hříšným lidem Israelským a představuje jim jejich duše hřichy obtížené v obraze nemocného těla. »Běda,« praví on, »běda národu hříšnému, který nepravostmi obtížen jest, běda rodičům i dětem. Od hlavy až do paty není na nich zdravého místa; nic jiného, než rána, vyraženina, hlíza a nejsou ani zavázány, ani olejem léčeny.« Ano, tak jest tomu, přátelé drazi! Co bychom viděli, kdybychom mohli tělesným okem popatřiti na svoji duši, když jest smrtelným hřichem poskvrněna? Spatřili bychom ji celou znečištěnou, znešvařenou, sobě nepodobnou, tak že by při pohledu tom hrůza nás pojala. A co teprve má říkati Bůh, ten nejsvětější, když takovou duši spatří? Zdaž může se Mu líbiti? Nikdy! Kniha Moudrosti praví: »Ty, ó Bože, nic nemáš v oškli- vosti z toho, co jsi stvořil, toliko hříšníka nenávidíš.« Jak tedy ošklivý musí býti hřích! Ani ta jedovatá zvířata, ani ty nestvůrné plazy, kteří nám strach působí, vidíme-li je, nemá Bůh v nená- visti, ale v nenávisti má hříšníka. Buď si, člověče, sebe bohatší, sebe mocnější, sebe učenější, buď si sebe krásnější, oplývej všemi dary přírody a úplným štěstím -- jsi-li ve hřichu: nenávidí tě Bůh, nenávidí tě ze všeho nejvíce, nekonečně, a nepřestaneš-li býti hříšníkem, bude tě nenáviděti na věky. Ó, jaká nestvůra to musí býti před tváří Hospodinovou ten neblahý hřích!

Abyste ještě lépe poznali ohavnost smrtelného hřichu, podí- vejte se se mnou do království nebeského. Co tam najdete? Na- jdete tam mnoho královských stolic prázdných, z nichž spraved- livý Bůh anděly, ta stvoření krásná, shodil a do pekla zavrhl a k věčnému trápení odsoudil, proto, že Jeho božské vůli toliko jednou se protivili, toliko jediného těžkého hřichu se dopustili. Ó, pád to hrozný -- s nebe až do pekla! Jak tedy ohavný musí býti hřích, když v okamžiku z andělů překrásných nejohybnější dábly, z nebešťanů pekelné zatracence působí! Slyšíš to, křesťane, který sobě smrtelného hřichu povědom jsi, a nebojíš se, netřeseš se, ano směješ se, hraješ, hoduješ, hýříš a ve hříších svých ne- ustáváš? Poslyš, kterak sv. Bernard na tebe dotírá: »Jestli Bůh pyšným andělům, všemi dary ozdobeným, neodpustil, čím méně tobě odpustí, nepatrný červíčku; jestli andělů neušetřil, proč by tebe měl šetřiti?«

Chcete-li ještě jinak ohavnost smrtelného hřichu poznati,

pojďte se mnou do ráje, podívejte se na ono rozkošné místo, kde Adam s Evou veškerým dobrem oplývá! Dopouštějí se tam jednoho hříchu — a hle! Bůh z milostivého Otce stává se najednou přísným soudcem, volá Adama, vyptává se ho, vynáší ortel smrti zbavuje ho veškeré rozkoše rajske, vyhání ho z ráje. Ten veliký mocnár celého světa jest odsouzen, aby svýma rukama kopal zemi a oral! Ó, jak hrozný musí býti před tváří Hospodinovou jeden smrtelný hřích!

A podívej se, křesťane milý, kolem sebe! Kde jsi? Jsi ve světě, v slzavém údolí, v místě nouze a bídy, kde soužení jedno za druhým se na tebe valí. Podívej se na zemi, kterážto lidskou krví následkem válek a vražd jest skropena a hlasem svým až nebesa proráží, svolávajíc pomstu na hříšníky! Podívej se, jak všechna zvířata se tě bojí a před tebou utíkají! Podívej se na skály a lesy, co jedovatých nadů k tvému uštknutí vychovávají! Podívej se na povětrí, kterak nakaženo jsouc morovým jedem, různé nemoce sem a tam roznáší! Podívej se na ohně, kterak se rozněcuje a jako s radostí vzhůru poskakuje a při tom celá města a tvé obydlí pálí a ničí! Jaká jest asi příčina všeho tohoto tolikerého neštěstí? Jeden Adamův hřích! Kdyby toho nebylo, kdyby Adam nebyl zhřešil, nic by z uvedených neštěstí na světě se nenacházelo!

Ale všechno toto jest ještě málo, to všechno nedostačuje, abychom poznali, co zlého jeden smrtelný hřích působiti může. Podívejte se se mnou do hrozného žaláře zatracenců! Kolik tisíců tisíc, kolik milionů a milionů duší tam najdete, které všemi nej-hroznějšími mukami tam se již přes kolik tisíc let trápí a trápití se budou na věky! Mnozí pro jeden hřích smrtelný, snad pouze myšlením spáchaný, věčně jsou zavrženi; mnozí pro tytéž hříchy, kterých my jsme se snad již někdy dopustili, v ohni pekelném se mučí a mučiti budou na věky věkův.

Hle, tak velice nenávidí Bůh hřích! A ty, hříšniče, ty ho přece v nenávisti nemáš? Ty nalézáš se ve stavu smrtelného hříchu jsi Bohu nemilý a jsi při tom přece tak pokojný? Ty jíš, piješ, raduješ se, snad i hýříš, zkrátka žiješ vesele a bezstarostně, jako bys byl ve stavu nevinnosti a milosti. Nepochopitelná to zaslepenost! Jak je to možné, věděti, že jsi u Boha v nenávisti a nespěchati lítostí, pravým pokáním a obrácením se milost Boží si zjednatí? Věz, křesťane milý, věz dále, že stav hříšníka není toliko stav nejohavnější, nýbrž že jest stav nejvýše škodlivý, jak ti ukáže řeči mé díl

II.

Není větší škody, není větší ztráty na světě, jako ta, kterou nám působí smrtelný hřích. Dejme tomu, že by Bůh byl ustanovil: »Jakmile se, křesťane, dopustíš smrtelného hříchu, tedy musíš za trest ztráviti celý život v chudobě, v nemoci, v hanbě a potupě, v nouzi a opuštěnosti,« kdo by z vás neřekl: »Co za ohavnost musí býti smrtelný hřích, když ho Bůh tak přísně trestá?« Dejme

tomu, že by vám váš zpovědník ve jménu Božím musil ohlásiti nejvyšší rozkaz: »Řemeslníku, konec tvému řemeslu, nesmíš ho více provozovati, tak poroučí Bůh, poněvadž jsi zhřešil; úředníku opust své čestné místo, to jest trest za tvůj hřích; otče, přijdeš o své nejmilejší dítě; manželé, tobě zemře milovaná manželka; rolníku, opust svůj statek, svá pole, své jmění, neboť jsi zhřešil, tak tomu chce Bůh, a jménem Jeho trest tobě oznamuji.« Dejme tomu, že by takový ortel vyřkl nad vámi zpovědník, kdo z vás by nezvolal: »Ó, jaká to škoda, již mi způsobil, jaké to neštěstí, do něhož mne uvrhl můj hřích!« A přece, jaká byla by to škoda? Jenom škoda časná, pro kterou bys mohl býti na věčnosti blažen. Ale škoda, kterou ti působí hřích smrtelný, ta jest daleko větší daleko citelnější, daleko bolestnější pro tebe, hříšníče nešťastný! Neboť neolupuje tě o časné, pozemské statky, nýbrž o statky věčné. Otevři oči své světlu svaté víry, slyš jako křesťan s věřícím srdcem božské pravdy, které ti z Písma sv. zvěstují.

První škoda, kterou ti smrtelný hřích působí, jest tato: Všecko dobré, které jsi v celém životě svém vykonal, všechny zásluhy, které jsi pro nebe získal, všechny stupně, které jsi si k nebi vystavěl, všecko to jest najednou zmařeno, jest to tak, jako bys nikdy nic dobrého nebyl učinil, jakmile se jednoho smrtelného hříchu dopustíš. To nepravím já, ani nějaký přísný mravokárce, nikoli, to praví Sám Bůh ústy proroka Ezechiela všem hříšníkům: »Jestli se spravedlivý od spravedlnosti své odvrátí a zlé činí, nevzpomenu více na jeho dobré skutky, které dříve byl učinil. Najednou budou u mne všechny v zapomenutí.« Ó, bolestná to ztráta! Třeba bys se, hříšníče, před tím co nej přísněji byl postil, hojně almužny rozdával, nejrůznější modlitby vykonával, třeba bys ty nejkrásnější ctnosti v srdci svém byl pěstoval, ano — třeba bys byl i záranky činil a svatě živ byl — jakmile jsi spáchal jeden smrtelný hřích, všecko jest najednou u Boha v zapomenutí a pro tebe ztraceno. K věčné odplatě prospívá ti to zrovna tolik, jako kdybys nebyl nic vykonal, a kdybys zemřel ve hřichu svém, budeš jistě věčně zavržen. Nepochybuj o pravdě této! Bůh Sám zvěstuje ti ji a ne já. Já uvedl jsem slova tak, jak v Písmě sv. jsou zaznamenána. Zhroz se tedy nad tím a rci sám k sobě: »Ó, jak veliká je škoda, kterou mi hřích působí! Jak nešťastný jsem já, jenž ve hřichu smrtelném se nalézám.«

Než ale, hříšníče nešťastný, při vši této hrůze mám pro tebe ještě útěchu. Ty víš, že Bůh není toliko přísný a trestající Pán, On jest i milosrdný Otec. O tom ubezpečuje tě opět On Sám ústy proroka Ezechiele, an praví: »Jestli hříšník činí pokání a se obrátí, bude žíti a nezemře. Chci zapomenouti na všechny hříchy, které spáchal a bude živ ve své spravedlnosti jako dříve.« Zdaliž nejsou to slova útěchy plná? A chtěl bys, hříšníče, připustiti, aby Jeho milosrdenství nadarmo tě volalo? Chtěl bys upadnouti do spravedlivých rukou Jeho? Považ, co praví sv. apoštol Pavel: »Hrozně jest upadnouti do rukou spravedlivého Boha!«

Rozvaž ty užítky, které ti plynou, budeš-li poslušen hlasu toho, ďábla-li opustíš a Boha se přidržíš. Nyní jsi hříšník, jehož Otec nebeský nanejvýš nenávidí, pak budeš Jeho dítě, které On něžně miluje. Nyní jsi Jeho nepřítel a syn trestu, pak budeš Jeho přítel a dědic království nebeského. Nyní všechny zásluhy tvé jsou před Ním v zapomenutí, nic ti neprospívají pro věčnost, pak zas všechny ožijnou, On je zpět přijme a ony učiní tě hodným odměny nebeské. Jak? Tento užitek veliký že by tě nepohnul, abys ještě nyní prokrel ten stav hříchu, abys nepravostí svých litoval a z nich se vyznal? Aj, toť bys musil býti svým vlastním nepřitelem! Musím tě pohnouti ještě mocnějším důvodem k tomuto rozhodnutí, musím ti oznámiti ještě druhou škodu, která ti ze hříchu povstává, a ta jest ještě větší a bolestnější než ta první.

První škoda, jak jsi slyšel, jest ta, že vše, co jsi před spácháním hříchu dobrého vykonal, jest u Boha ničím. Druhá škoda jest ta, že všechno, co ve stavu hříchu záslužného a dobrého činíš jest před Bohem jako mrtvé, k odplatě neprospěšné. Není tato ztráta žalostnější než ztráta první? Beze vší pochybnosti. Neboť tvé dřívější zásluhy, které následkem hříchu u Boha v zapomenutí přišly, zase obžijnou, jakmile se opravdově obrátíš, oni tě učiní blaženým; ale co dobrého činíš ve stavu hříchu, to jest a zůstane věčně mrtvo, věčně ztraceno, věčně neužitečno, jako by to ani vykonáno nebylo.

Že tomu skutečně tak, slyš, co praví Bůh Sám ústy proroka Isaiáše ku hříšnému národu Israelskému, jenž od Něho se odvrátil: »Neobětujte mi více žádné oběti, neb jsou mi protivné. Vaše svátky nemohu více trpěti, neboť vaše shromáždění jsou nespravedlivá; v nenávisti mám vaše slavnosti. A zdviháte-li ke mě ruce své, odvracím oči své od vás, a modlíte-li se sebe více, neslyším vás, neboť ruce vaše jsou plny krve«. Is. 1, 13—15.

Vizte a slyšte všickni, kdož ve hříchu smrtelném žijete, jak jest vše, co dobrého konáte, u Boha v nenávisti! On volá k vám nyní ústy mými, jako volal kdysi ústy Isaiáše proroka k národu Israelskému: »Modlíte-li se sebe více, neslyším vás; světte si svátků sebe více, já jich nenávidím; přinášejte mi oběti jaké chcete, jsou mi protivny! Konejte si dobré skutky, já odvrátím od nich oči Svě, neboť Bůh hříšníka neslyší!«

Ó, jaká to oplakávání hodná ztráta tolika modliteb, tolika mší sv., tolika dobrých skutků, jež hříšník ve stavu hříšném vykonal! Jak velice mohly by prospěti ku spasení, ale takto jsou neužitečny a po obrácení se nikdy neobžijnou.

Považ tedy, hříšniče, ku konci ohavnost a ošklivost smrtelného hříchu! Pojmi v srdci nenávist proti němu, pojmi ale také útrpnost k sobě samému. Oplakávej svoji zaslepenost, že jsi pro krátkou rozkoš, pro nepatrnou výhodu, pro marnou čest, pro nespravedlivý zisk, pro upokojení hříšné žádosti, milost Boží, ten drahocenný dar od Boha, ztratil! Oplakávej ještě více svoji lehkomyslnost, s jakou jsi, ve stavu hříšném se nacházeje, bezstarostně žil a tolik zásluh pro duši svou ztratil! Volej s kajícím Davidem:

»Smiluj se nade mnou, Bože, podle veliké milosti své; podle velikého milosrdenství svého zhlad' mou nepravost, neboť já ji uznávám, nezamítej mne ode tváře své, srdcem skroušeným, Bože, nepohrdáš! Žalm 50. Bože, buď milostiv mně hříšnému!« Utec se k útočišti všech hříšníků, k Marii Panně, která nám porodila Krista Ježíše, našeho Spasitele, pros ji za přímluvu, a ještě vše může býti napraveno, ještě můžeš ztracenou milost naléztí, Bohu milým se státi a setrváš-li, jednou s Ním a Jeho Matkou Marií, jakož i se všemi vyvolenými se radovati v království nebeském. Amen.

Th. C. Mat. V. Lhotský, kaplan ve Starém Rožmitále.

Svátek Neposkvrněného Početí Bl. R. B.

Spása lidstva jest skutek milosti Boží a svobodné vůle
Blahoslavené Rodičky Boží.

•Posvětil stanu svého Nejvyšší, spomáhati bude jemu Bůh z jitra na úsvitě«.
Ž. 45, 5. 6.

Krásné jest slunce; kdož vypíše krásu jeho? Od tisíciletí stkví se na nebesku; rok od roku, v zimě v letě svítí rovnou září, aniž mu světla ubývá; a zahřívá vždy rovnou měrou, aniž by ohně, tepla mělo méně. Ó té přepodivné, zázračné koule! Kdo se jí může přiblížiti? Kdo nám ji popíše? Kdo vyličí povahu její?

Aj, toť obraz Boží! Světlo a teplo — pravda a láska! Od věků svítí pravda Boží, od věků zahřívá Jeho láska, aniž jí ubývá! Od věků jest týž a týž a nemění se! Od věků rovně moudrý, dobrotivý a laskavý. Co divu, že kladli lidé sídlo Boha do slunce; ano, že i slunce samo měli za Boha?

Avšak vedle slunce jsou i hvězdy na nebesku, a jmenovitě jedna, kteráž vždycky krásná svítí ráno, svítí i večer! Největší, nejkrásnější! U hvězdářství sluje »Krasopaní«; lid říká jí ráno »dennice«, že oznamuje den, ráno, východ slunce; na večer slove »večernice«, hvězda večerní, jež hlásá klid, pokoj. Světlo má od slunce.

Aj, toť obraz Rodičky Boží! Ona nejkrásnější mezi hvězdami; svítí nám ráno, na počátku života, svítí nám večer, ve stáří — rovněž, dobrá, laskavá Matka naše. Světlo, krásu má od slunce, od Ježíše Krista; proto nazývá ji Církev »hvězdou jitřní!«

A dnes, rozmilí v Kristu, právě stkvěje se světlem nejkrásnějším; jestiž svátek Neposkvrněného Početí její. Dnes dal jí Pán lesku, jakého nemá nížádná hvězda na nebi! Onať trůnu Božímu nejbližší. A dobře umístěn svátek ten v adventě; předcházíť tu v pravdě Matka Boží jako »hvězda jitřní« slunce spravedlnosti, Ježíše Krista.

Chci, nejmilejší, dnes ukázati vám, že spása lidstva jest úkon milosti Boží, ale rovněž i svobodné vůle Blahoslavené Rodičky Boží! Přesvatá Panna přímluvíž se za nás!

Pojednání.

1. Spasitel musil se naroditi. Bůh Ho slíbil v ráji a Bůh musil slibu Svému dostáti, neb Bůh nemůže lháti, ani klamati. Zaslíbení Boží musilo splněno býti. První paprsek ve slovích, jež promluvil Bůh ke svědci.

Avšak lidi nemohl vykoupiti nikdo, leč kdo byl Bohu roveň. Žádný tvor; ne člověk, ne zvíře, ne anděl. Ne člověk, poněvadž nikdo nebyl čist a mimo to zadostučinění lidské nevyrovná se uražené velebnosti Boží; ne zvíře, nebo jiné oběti z rostlinstva, neb to jsou darové Boží, stvoření pro nás, majíce cenu mnohem nižší, než člověk; »krev býků a kozlů nemohla shladiti hříchy,« píše apoštol. Ba ani anděl, poněvadž i anděl jest pouhý tvor, ačkoli vyšší a dokonalejší než my; ale jest a trvá rovněž milostí Boží jako my a tudy ani vykoupení se strany jeho nemělo by ceny neskonalé. Vykupitel musil býti Bohu roveň a to jest »Syn Boží, Bůh z Boha, světlo ze světla, Bůh pravý z Boha pravého.«

2. Avšak tyž jest nejsvětější, a svatý jsa, nemůže leč ve svatých přebývati. Jen v srdci čistém přebývá Hospodin. Proto dí ž. 92, 5.: »Na dům Tvůj, Hospodine, přísluší svatost!« — Proto upravil dům svůj Hospodin a ochránil Blahoslavenou Pannu od hříchu prvotného a to zvláštní milostí Svou. »Posvětil stanu svého Nejvyšší, spomáhati bude jemu Bůh z jitra na úsvitě.« Ž. 45, 5. 6. Praví: z jitra na úsvitě posvětil Bůh příbytku Sobě, t. j. učinil, aby Maria hned s počátkem svého žití hodna byla státi se matkou Jeho. Neboť dojista nemohlo býti, aby byl Syn Boží vešel do příbytku nesvatého. Poněvadž Bůh Sám praví kn. M. 1, 4., že moudrost jeho nikdy nevejde v duši zlovoňnou, aniž bydleti bude v těle, podmaněném hříchu: kterak bychom se mohli domýšleti, že by Syn Boží byl chtěl přebývati v duši a těle Panny Marie, dříve si ji neposvětiv a všeliké skvrny hříchu neochrániv? Alf. Li-guori opp. asc. — Tom. 5. p. 2. pag. 65.

Avšak jak si ji Bůh očistil? Touž milostí Spasitele Ježíše Krista, kterou na kříži vydobyl a kterouž i my očistění jsme: my na křtu sv., ona beze křtu; ale jest milost, kteráž očistuje, voda jest jen nástroj. A Pán Kristus jest Vykupitelem všech lidí, nejen těch, kdož zároveň s ním byli živi, ale i těch, kdož před Ním a po Ném zde na světě byli živi, od Adama počínaje, až do posledního člověka. Proto i otcové svatí mohli vejíti z předpekli do nebe, když duše Ježíše Krista k nim sestoupila a hlásala, že vykoupení dokonáno jest.

3. Avšak i Blahoslavená Panna musila spolupůsobiti s tou milostí Boží, neboť byla člověk a člověk má svobodnou vůli. Proto vykoupení naše - dílo milosti Boží a svobodné vůle přesvaté Panny. Proto u svatě bázni čekal anděl, až pronesla Maria slovo: »Aj já děvka Páně, staniž mi se podle slova tvého«. Tu teprv spečetěno bylo vykoupení lidstva.

Zvláštní milostí Boží a že přesvatá Panna s ní rovněž spolupůsobila: zůstala prosta i všelikého hříchu osobního; ni nejmenší

skvrny není na tobě! Na dům tvůj přísluší svatost! Ano, ni nejmenšího hnutí hříšného nepocítovala v sobě. Nebo, bychom ty hříchu se i nedočínili: zůstává v nás ta slabost, křehkost, náklonnost ku hříchu, kteráž není hříchem, ale ku hříchu svádí; proto ji sv. Augustin nazývá troudem hříchu. Proč? Že jako troud snadno chytá, tak i pro tuto křehkost hřích v srdci člověka snadno se ujímá. Avšak Blahoslavená Panna byla prosta i všeliké i nejmenší náklonnosti ku hříchu. Musilo tak býti, neboť ani jinak mysliti se nedá. Posvětil stanu Svého Nejvyšší. Ovšem, že Rodička Boží té převeliké milosti hodnou prokázati se musila.

4. I my můžeme, rozmilí v Kristu, spasení býti pouze milostí Boží a spolupůsobením svým. Následujmež příkladu jejího. Proto volá k nám: »Blahoslavený člověk, kterýž slyší mne a kterýž bdí u dveří mých každodenně a střeže u veřejí vrat mých.«

Ó kěz svítí nám, ta hvězda jitřní, až bude slunko života našeho ku západu se chýliti, kěz svítí nám jako hvězda večernice ke klidu věčnému! Ale budiž nám zároveň i hvězdou jitřní, kdy začínati bude nám ráno v životě onom, aby věstila nám východ slunce spravedlnosti, Krista Pána, abychom udůstojeni byli obláhati se v záti Jeho a světle Jeho věčném, vždy lépe Jej poznávajíce a zahřívají se Jeho láskou na věky věkův. Amen.

Monsig. Boh. Hakl, papežský komoří, bisk. vikář a děkan v Hořicích.

Neděle III. adventní.

O příčině adventní radosti.

»Radujte se v Pánu vždycky; opět pravím, radujte se.« Filip. 4, 4.

Světec Jan v adventních evangeliích se nám jeví jako vzor rozmanitých ctností; dnes na něm poznáváme sebepoznání v odpovědi na otázku mu danou: »Ty kdo jsi?« Z jeho odpovědi vane pokora, spojená s věrou a láskou k Bohu. Jeho touha jest obrácena ku Spasiteli a touha ta vede k cíli, to jest ku sloučení s Kristem.

I v tomto adventním čase tázati se má každý z nás sebe sama: »Ty kdo jsi?« Jsi následovníkem vůle Páně, jsi věrným křesťanem? Nebo jsi hříšníkem, třtinou mezi dobrem a zlem se klátící? Podobně máme uvažovati, bychom se mohli z adventu radovati, by i nám zazněla slova Písma: »Radujte se v Pánu vždycky, opět pravím, radujte se!« A kdy se budeme radovati? Když na srdci našem nebude ran hříchu, když duše naše bude čista a Pán mezi námi. Kěz neplatí Janova výčitka i nám: »Kristus jest mezi vámi, ale vy jste ho nepoznali!« Nikoliv, poznávejme, ctěme a oslavujme v adventě Vykupitele, k nám přicházejícího, onoho mocného lékaře duší, onoho vůdce cestami života!

Aby pak naše radost byla dokonalá, uvažujme o ní, rozjímejme, proč se v adventě radovati máme.

P o j e d n á n í.

1. Radost jest blahodárným citem pro srdce lidské; než musí to býti radost opravdová a dokonalá. Mnohdy se lidé radují, ale radost ona se podobá jedu; z počátku jest milá, sladká, ale později přináší mnoho bolestí a třeba i smrt. Taková obyčejně smyslná radost brzo mizí a zaniká.

Naše radost z adventního času není takového druhu; tato radost jest na počátku poněkud hořká a trpká; počínat pokáním. Než čím více toto duši naši proniklo a opanovalo, tím více později přináší sladkostí a duchovních radostí.

V čem záleží pak tato radost opravdová a duchovní? Pozemské přirozenosti býti nemůže, neboť všechno pozemské mizí a bol sebou nese. Tato radost má svůj původ v nebeském království, jak nasvědčuje sv. apoštol, vybízející: »Radujte se v Pánu vždycky.« Radost v Pánu jest vyšší a vznešenější všech radostí pozemských.

A tato, srdce a duši oblažující radost, projati má křestany v čase adventním, radost to ze dnů budoucích, radost z bližících se svátků vánočních. Radost ta vychází z myšlenky, že Pán přijde jako paprsek sluneční uprostřed zimy. Pán přijde, věčný, nezměnitelný. Bůh se zjeví jako pramen milosti a blaženosti.

Přichází, aby nás nemocné, hříchy obtížené vyloučil láskou svou; přichází, aby nás spasil a do království nebeského přivedl. A to by nebylo pro nás předmětem radosti?

Představme si přítele, který by se nad námi slitoval v nouzi, naše slzy osušil, který by nám pomohl. Neradovali bychom se pak nad ním? A takovým přítelem jest Syn Boží, Jehož přátelství jest co nejdokonalejší a věčně trvající. Když známe veliké tajemství Spasitelova vtělení, víme o jeho zásluhách a mnohých milostech, jakž bychom se nechtěli radovati a plesati nad příchodem Jeho, co rok se opakujícím?

Raduje se, křestane, i srdce tvoje? Pamatuješ na Ježíše v tomto čase? Můžeš říci se sv. Bernardem: »Ó Ježíši, má lásko, mé všechno?« Vzbud' tu lásku v srdci svém! Může v něm věčně býti, poněvadž Pán také věčný jest. To záleží na lidech. Opouští-li Boha, i láska v srdci jejich zaniká a mizí. Každý z nás radost onu už ve svém srdci měl. Než u mnohého čas ten přešel. Kdo toho byl příčinou, že radost ta vymizela ze srdce lidského? Člověk sám nese tuto ztrátu. Nepojistil si oné radosti, zaměnil milého Pána se světem, ctnost se hříchem a teď se neraduje v Pánu.

Kdo byl tak nešťasten, hled' obnoviti v sobě v adventním čase tuto radost duchovní, čiň pokání, naprav život svůj a tak dojdeš blaha časného i věčného.

2. Účinky radosti té líčí apoštol slovy: »Mírnost vaše známa buď všechněm lidem. Pán blízko jest.« Filip. 4, 5. Chtěl říci sv. Pavel, aby mírnost opanovala jazyk náš, abychom se varovali lži, klení, pomluvy, abychom chyby svých bližních zakrývali pláštěm milosrdenství, abychom nenakloňovali uší svých k řečem

špatným, oči k věcem marným, mysl ku špatnostem jakýmkoliv. Mírnost ať panuje ve všem, v radovánkách i jídle i pití.

A tato mírnost a mravnost ať jest všem známa a povědoma. Činy ať jsou odznakem vnitřního smýšlení. Čím srdce naplněno jest, to ať se i zevně ukazuje. Jestliže Pán a Spasitel jest naší radostí, jednání naše musí býti rovněž dle slov apoštolových mírné, mravné. Za takové činy se nemusíme nikdy stydět, to budiž pro příklad jiným, jako paprsek sluneční, všechno pronikající!

Kdo se chce v Pánu radovati, musí také mravným býti. Z takového srdce skutky temnosti ale jsou vymítěny; naše odění musí býti oděním světla.

»Pán blízko jest.« Uvažujme, že v budoucích vánočních svátcích Spasitel v našem srdci chce spočívati jako v jeslích; a tento čas adventní k tomu jest, abychom Vykupiteli duší svou připravili. »Pán blízko jest.« Opatrujme své oči, své uši, své myšlenky a činy. Budme na stráži! Pán se nedá ničím oklamati. Nebude dlouho trvati, kdy státi budeme před Ním, před tváří Jeho, před jeslemi betlémskými. Běda, jestliže si za dobu nezjednáme milosti Boží, nebude-li v nás mírnost v činech, i řečích, i způsobech! Jednou přijde Pán naposledy a pak souditi bude všechny lidi.

»O nic nebuďte pečliví,« pokračuje sv. apoštol ve dnešní epistoletě, »ale ve všeliké modlitbě a prosbě, s díkůčiněním známy buďte žádosti vaše Bohu.« Filip. 4, 6.

Abychom mravně a řádně žili, k tomu jest třeba síly a statečnosti. Toto přesvědčení pak zajímá má srdce naše nejen v adventě, ale po veškeren život náš. Musíme bojovati proti zlé přirozenosti, proti ďáblu a hříchu. Než, to by nás mohlo učiniti úzkostlivými a bázlivými. Proto nás apoštol napomíná, bychom nebyli příliš o to pečliví a starostliví. V boji tom nejsme osamoceni, ale máme mocného při sobě bojovníka. Ten, který s nebe sestoupil, aby nás do nebe zase přivedl, pokrývá hlavu svou štítem a nám přispívá ku pomoci.

Radost z příchodu Spasitelova povzbuzuje nás v boji pro království Boží. Kdo Pánu Ježíši celou duší náleží, ví, že tento silný a mocný na blízku jest. A třeba pokušení obklíčovalo ho a nebezpečí se dostavovalo, jako Jonáš obrací se k Bohu s modlitbou a díkem. Ví, že Pán proto přichází, aby ho zachránil před věčnou záhubou, a proto mu vzdává díky. A s vřelými díky těmi spojuje vroucí prosby o pomoc. A pak jako dítě, které otcí žal svůj vypovědělo, upokojen jest, věda, že všechno obdrží, oč ve jménu Ježíše Krista prosil.

Proto vybízí sv. Pavel: »Ale ve všeliké modlitbě a prosbě s díkůčiněním známy buďte žádosti vaše Bohu.«

Podobně učíme i nyní v době adventní. Pozvedněme mysl k Tomu, který jest naší spásou a dárce všeho časného i věčného dobra.

Jak dobře jest dni tyto v nábožné strávení modlitbě! Aby-

chom pak radostí adventního času náležitě užiti mohli, učinme, aby dle slov Písma zřejmé byly skutky naše, jež z radosti adventní vznikají a to mravnost a mírnost, jakož i důvěra z modlitby srdečné vznikající. Radosti, kterou duše naše z Krista má, následuje i odplata.

3. Apoštol národů mluvě o odměně té dí: »A pokoj Boží, kterýž převyšuje všeliký smysl, ostříhej srdci vašich i mysli vašich v Kristu Ježíši, Pánu našem.« Filip. 4, 7.

V tomto údolí boje a nepokoje nemůžeme si ani většího dobra představit, než jest pokoj. Po tomto svatém pokoji dychtíme všichni. Jak milý jest už na příklad pokoj v přírodě, který se u večer rozhostí po veškeré krajině! Jak blahý jest pokoj, který uchvacuje srdce naše, když jsme něco dobrého učinili! Než mnohem lepší a milejší jest pokoj za hrobem, kdy člověk prost jest všech strastí a nehod! A pokoje toho jako předobraz máme na zemi, dojdeme-li pokoje v Pánu a Spasiteli našem. Z tohoto pozemského pokoje můžeme si učiniti pojem o klidu a míru na věčnostech. Tento pokoj jest ceny trvalé, nikdy nemizí, stále oblažuje a těší, i kdyby moci nepřátelské oproti se stavěly. Pokoj v Pánu se nedá ničím zastrašiti, zlomiti a vypuditi. Ani peklo nemůže pokoj onen zničiti. Stojí na pevných základech a trvá stále, věčně.

Pokoj ten jest darem Pána nebeského, darem Toho, Jež v těchto dnech očekáváme.

»A na zemi pokoj lidem dobré vůle,« ohlašovali andělé nad narozením Páně se radující. Chceme-li býti této odplaty účastni, radujme se spolu v Pánu, odřikajíce se každé radosti nečisté a poštetilé. Obrátme srdce své k Tomu, který je opanovati chce, žijme mravně a modlitbou a díkem obrátme zraky své k nebesům, odkud spása naše přijíti má.

Kéž by přišel pokoj do srdce všech křesťanů o svátcích vánočních! Jak bychom osvěžili a se radovali! Kdo pak jednou pokoje toho došel a milosti té dosáhl, nedá si ji nikdy zaměnití za jed hřích, ale vynasnaží se, aby, maje pokoj v sobě, pokoj ten šířil i mezi lidmi. Amen.

Alois Dostál.

Neděle III. adventní.

Ranní výklad.

K ničemu není člověk tak nakloněn jako k pýše. Snadněji snese trest než zahanbení, snadněji strpí nesnáze než ponížení. Jak nerad se přiznává, kdo jest a kým jest, jak nerad se chlubí, kde mu co vadí, kde se mu čeho nedostává! Falešný stud ho svádí a mu namlouvá: »Buď opatrným! Co by si jen lidé o tobě pomyslili!«

A hle! Docela jinak si počíná sv. Jan Křtitel v dnešním evangelium.

1. K němu přicházejí vyslancové z Jerusalema a otazují se ho: »Ty kdo jsi?« Jak snadno mohl dáti v odpověď: Já jsem Kristus, já jsem Mesiáš. A zajisté mnozí by se byli k němu přidali. Což nečekali židé v tom samém čase Mesiáše? Což nepřicházeli k němu se všech stran lidé, aby kázáním jeho naslouchali? Což nevraceli se uchvácení mocí jeho slova a jistotou jeho řeči ke svým krbům plni posvátného nadšení? I tuť mohl říci jenom »ano«, jenom poslům přisvědčiti a množství lidu bylo by za ním šlo, kam by chtěl. Ale sv. Jan vyznal a nezapřel, že není Kristus.

Ó moji draží, není to krásný příklad pro ty, kteří na otázku: Ty kdo jsi? vytasí se hned s celým rodem, všecko své jmění, třebaš ho ani neměli, na krám vyloží a při tom si na všelikých malichernostech nad míru zakládají? I vyznej, milý křesťane a nezapírej: já nejsem ten a ten. Avšak na tom není dosti. Příklad sv. Jana nás netoliko učí, abychom se nečinili tím, čím nejsme, ale na ruku nám spolu dává, bychom těm, jimž nejsme povinni, svého stavu, svých okolností nevykládali. Sv. Jan odpověděl, když byl tázán, ale jen zrovna na to, nač byl tázán. Proč bychom svou štěbetavostí vyzrazovali více, než jest potřebí? Bude-li toho třeba, však lidé se optají dále, jako vyslancové řekli:

2. »Eliáš jsi ty?« Jsi snad tím mužem, který již mezi předky našimi žil, je svým příkladem napravoval a k pokání vedl? Jsi snad tím mužem, jehož Bůh tak miloval, že se ho chladná ruka smrti ani nedotkla, jehož Bůh v ohnivém voze k sobě do oblak vzal? Pověz, neposlal-li tě Bůh opět na svět? Co mohlo býti lehčího sv. Janu, jako namluviti židovskému lidu: Já jsem Eliáš! Vždyť v Písmě sv. jest psáno, že Eliáš opět přijde. A hle! Svatý Jan praví krátce: Nejsem! Nejsem ten Bohu milý muž, nejsem ten horlivý prorok Boží, nejsem s nebe poslaný!

Co tomu říkáš ty, jenž se pravíš býti dokonalým křesťanem, jenž myslíš, že nejsi hříšníkem, poněvadž nekradeš, necizoložíš, nezabijíš? Viz sv. Jana, jak odpovídá těm, kteří ho Bohu milým nazvatí chtěli? Ó, milý křesťane, nejsi-li důkazem s nebe zabezpečen, že jsi od Boha vyvolenou nádobou, nechtěj přijímati chválu takovou, nedychti po ní. Máš před sebou ještě jiné reky ve ctnosti křesťanské, tobě snad ještě mnoho chybí, čeho bys měl dosíci; a dosáhneš-li i na krásně toho, zbývá ti ještě vzor, který pořád obdivovati budeš, jehož ale přece nikdy nedosáhneš, myslím Ježíš Kristus, Vykupitel náš. Budeš-li ty málo o sobě smýšleti, nestarej se, jiní budou o tobě více smýšleti, jako poslancové Jerusalemsští o sv. Janovi, nebo oni se nespokojili odpovědí tou, ale šli dále a tázali se:

3. »Prorok jsi ty? A jaký prorok? Snad dočista nový, nevdaný? Anebo snad jsi prorok předpověděný?« Soudíme-li z předešlého, musíme vyznati, že vyslancové tito byli velice zběhlí v Písmě sv., že tedy určitého, předpověděného proroka mínili, totiž buď Henocha — 1. Mojž. 5, 24. — nebo druhého Mojžíše, nebo snad ještě jiného. Než ale sv. Jan opět odpovídá: »Nejsem.« Co tedy prospělo poslům Písmo sv., co jim prospělo, že znali

literu Písma, když ale pravého jeho smyslu neznali? A tak děje se až dosavad. Mnozí čtou a mnoho čtou, ale málo se o to starají, aby rozuměli, co čtou. Mnozí říkají v modlitbách — ale to říkání jim málo zpomáhá, poněvadž srdce o tom neví. Když ale čteme a se domníváme, že jsme smysl toho pochopili, ještě nejsme v jistotě; nebo slovo jest slovo a bránit se neumí ani nemůže, aby řeklo, ve mně leží ten a ten smysl. To dovede nejlépe říci ten, kdo to psal.

4. Proto tak krásně, tak velebně a k našemu poučení pravil sv. Jan: »Já křtím vodou . . . ale po mně přijde, který křtíti bude Duchem Sv.« — Jakoby řekl: Když čtete Písmo sv., když si ho tak vážíte, nikdy nezapomeňte, čím mocí a účinkováním zhotoveno jest. Bůh Sám osvětlil muže ty, kteří ho psali, Bůh jim dal, co by mluvit a co by psátí měli, tak že nepsali než pouhou pravdu, která se srovnává ve všem se záměry Božími. Platí-li ale slovo toto o Písmu sv. St. Z., platí tím více o Zákonu Novém, kde výslovně učí Církev, že Duch Sv. spisovatele osvěcoval a nedopustil, by cos bludného napsati mohli. Z toho ale samo sebou vysvítá, že nám nikdo pravého smyslu Písma sv. nedovede říci, nežli opět Duch Sv., Jenž učící Církev řídí a spravuje, ano i ode všeho bludu chrání a opatruje.

Z celého dnešního evangelium tedy máme ponaučení toto: Především nemluvme mnoho; v mnoha slovech bývá mnoho nepravdy. Jsme-li na něco tázáni, odpovíme upřímně v krátkosti a neznáme-li tazatele, varujme se, bychom se mu se vším svěřili. Bude-li mu na tom záležitosti, však on se dále zeptá, kdež zase něco přidati můžeme. Když se nás ale úřad zeptá jako úřad, tu přestává všechna ostýchavost, tu máme bez obalu pravdu říci dle starého přísloví: Čiň dobře a právě a neboj se císaře ani krále. Tak to učinil sv. Jan; nebo když se poslové vytasili, že jsou vyslání od úřadu, od židovské rady, tu neřikal více: Nejsem, nejsem — ale řekl, kdo jest, co dělá a proč to dělá. Čiňme tak i my a chvály dojdeme nejen u lidí ale i u Boha. Amen.

Dr. Josef Burian.

Neděle IV. adventní.

O přípravě k soudu Božímu.

•Připravujte cestu Páně•.

Luk. 3, 7.

Nejmilejší! Posvátný čas adventní nachýlil se již ku konci a slavnost Narození Páně jest přede dveřmi. Křesťanům, tuším, netřeba teprv vykládati, co činila Církev sv. po celý čas adventní, aby nás připravila k této veliké slavnosti.

První neděli nám připomínala příští Páně k poslednímu soudu; druhou neděli uváděla nám na pamět, jak toužili učenníci Jana Křtitele po poznání božského Vykupitele; třetí neděli vypra-

vovala nám, jak se tázali židé jerusalémští Jana Křtitele, jest-li on zaslíbený Kristus; každého dne na úsvitě svolával nás posvátný hlas zvonů, abychom, pějíce se sv. praotci »Rosu dejte nebesa s hůry!« vzpomínali na ony časy, kdy všecken svět toužil po Spasiteli.

A jaký úmysl měla při všem tom Církev svatá? Úmysl její byl, bychom rozjímajíce tyto pravdy, otevřeli své srdce Spasiteli a připravili se tak důstojně k slavnosti Jeho Narození. Ale snad jsme tohoto úmyslu Církev sv. nepochopili? Ó tedy slyšme aspoň dnešní volání její: »Připravujte cestu Páně!« Nejlépe připravíme cestu Páně, nejlépe se připravíme k slavnosti Narození Božího, budeme-li připraveni k druhému přístí Páně, kteréž nám nastane hned po smrti, nebo k soukromému soudu Božímu.

Jestíť vám známo, draží v Kristu, že, jakmile vyjde duše naše z těla, postavena bude před soudnou stolicí Kristovou a uslyší z úst věčné spravedlivého Soudce, jest-li hodna věčné odplaty čili věčné pokuty. K tomuto soudu Božímu máme býti stále připraveni. Pročž budu mluvití dnes o přípravě k soudu Božímu.

* * *

K soudu Božímu budeme připraveni, budeme-li šetřiti dle dnešní epištoly toho trojího pravidla:

1. buď věren ve svém povolání;
2. nedbej na soud světa;
3. boj se soudu Božího.

Pojednání.

1. Bud věren ve svém povolání.

Toto napomenutí dává sv. apoštol Pavel zvláště kněžím. Mluvíť zajisté o služebnících Kristových a rozdavačích tajemství Božích dokládaje: »Tu se již na rozdavačích vyhledává, aby každý věrným nalezen byl.« Avšak toto napomenutí sv. apoštola týká se i všech ostatních křestanův. Neboť v jistém smyslu jest každý křestan služebníkem Kristovým a rozdavačem milostí Božích, obdržev od Boha dary a schopnosti, jimiž má množiti na zemi slávu Boží, blaho bližního a své vlastní spasení. Podle těchto darů a schopností má každý své zvláštní povolání a v tom má býti věren.

Jsi-li tedy, křestane, otcem nebo matkou, pilně pečuj o své děti, poučuj jich, napomínej, zdržuj od zlého, povzbuzuj k dobrému, kárej a trestej je bez omrzení, beze zlosti, aby snad někdy na soudu Božím tvá vlastní krev nepovstala proti tobě žalujíc, žes byl příčinou její zkázy. — Jsi-li hospodářem nebo hospodyní, budiž své čeládce vzorem pobožnosti, pracovitosti, strídmosti, snášlivosti a trpělivosti, abys snad neslyšel v den soudu Božího výčitky její, že u tebe nic dobrého neviděla a neslyšela a že tedy nemohla býti lepší, nežli pán nebo paní její. Jsi-li obchodníkem, prodávej poctivě a nežádej sobě zbohatnouti z mozolů chudiny

přečehováním nebo falšováním zboží, aby tě snad netlačila na svědomí nespravedlnost. — Jsi-li řemeslníkem nebo dělníkem, pracuj svědomitě, nehleď pouze na svůj zisk ale také na užitek svých zákazníků nebo chlebobáčů, aby ti snad nebylo někdy vytýkáno, žeš byl bez svědomí. — Slovem: čiň každý svědomitě a vytrvale, co ti ukládá tvůj stav; buď tak živ, byš mohl každé chvíle počet vydati Pánu; buď věren ve svém povolání; buď připraven stále na druhé příští Páně při smrti; a tak budeš připraven hodně a důstojně k památce prvního příští Páně, k slavnosti Božího Narození.

2. Nedbej na soud světa.

Toto druhé pravidlo vysvítá z příkladu sv. apoštola řkoucího: »Mněť pak to za nejmenší jest, abych od vás souzen byl aneb od lidského soudu.« Sv. apoštol chce říci: Což mi záleží na soudu světa, na tom, co říkají o mně lidé, jsem-li věrným služebníkem Kristovým? »Kdybych se ještě lidem líbiti chtěl,« osvědčuje v jiné epištole (Gal. 1, 10.), »Kristovým služebníkem bych nebyl.«

Tak smýšlej i ty, bratře v Kristu, chceš-li býti připočten k věrným sluhům Páně. Nesmíš dbáti na soud světa.

Považ jen, jak převráceně soudívá svět o povinnostech a skutcích křesťanských. Kristus dal nám příkázání: »Zapři sebe sám!«, t. j. drž na uzdě svou smyslnost; svět naproti tomu praví: Blázen, kdo by se přemáhal, zapíral, postil, rozkoší zdržoval. Kristus nás napomíná: »Bez přestání se modlete!«, t. j. ani jednoho dne modlitby nezameškejte; svět naproti tomu praví: Nesmysl neustále se modliti, jakoby neměl člověk důležitějších starostí. Kristus zve nás k sobě řka: »Pojďtež ke mně všickni, kteříž pracujete a obtíženi jste a já občerstvím vás,« občerstvím vás svým slovem, svým tělem, svou milostí; svět naproti tomu křičí: Obmezná hlava každý, kdož poslouchá kázání, chodí k zpovědi a k přijímání.

Tomu-li tak, rozmilí v Kristu, jest-li možná, zavděčiti se Kristu i světu, jest-li možná, jednati po vůli světa tak, abychom nezadali ničeho svým povinnostem křesťanským? Pročež nic nedbejme na to, co soudí o nás svět, ale plníme své povinnosti podle svého nejlepšího vědomí a svědomí. Tak budeme připraveni na druhé příští Páně při smrti, a tak přichystáme se k památce prvního příští Kristova, k slavnosti Narození Páně.

3. Boj se soudu Božího.

Toto třetí pravidlo vyplývá ze slov sv. apoštola, řkoucího: »Kdo mne soudí, Pán jest, kterýž i skryté věci temnosti osvítí a zjeví rady srdcí.« Pravíť tak sv. apoštol vším právem. Kdož medle učiní konečný o nás úsudek? Kdo rozhodne naši cenu a dobrotu? Zdali ne Bůh vševědoucí, který vidí i v skrytě, který hledí i do srdce, který zná i nejtajnější naše myšlení? Ano, tehďáž na soudu Božím bude miti jedenkaždý chválu od Boha.

Jest sice pravda, každý křesťané, že ohlasem příštího soudu Božího jest vnitřní hlas svědomí, a že bychom mohli poznati svou

cenu před Bohem již podle toho, co nám praví tento vnitřní hlas. Ale soud svědomí není vždycky bezpečný. Kdož vidí až na dno své duše, aby mohl říci s důvěrou, že jest úplně čista? Hle, neměl této důvěry ani král David, tento muž podle srdce Božího, neboť vzdychal k Hospodinu: »Od tajných hříchů mých očist mne, Bože!« Ž. 18, 13. Neměl té důvěry ani veliký apoštol Páně svatý Pavel, jak sám vyznává v dnešní epištole řka: »Ničehož si vědom nejsem, ale tím ještě nejsem ospravedlněn.« A my, vědouce, jak nespolehlivý soudce jest naše svědomí, a jak přísný soud nás čeká před Bohem, my bychom se nebáli soudu Božího, my bychom nedbali o to, abychom své svědomí od všeliké poskvrny očistili a svou duši rouchem křesťanských ctností ozdobili? Ó pamatujtež na soud Páně a strojme se naň pilně; neboť nevíme dne ani hodiny, kdy nám nastane! Sv. Jarolím odebral se na poušť, by odolal pokušení světa. Když však ani na tom místě plném hrůzy nad pokušením zvítěziti nemohl, pohřžil se v rozjímání budoucího soudu Božího a představoval si příští věčného soudce tak živě, že pokušení odešlo a svědomí sv. poustevníka zůstalo neposkvrněno. Vzpomínejž i ty, křesťane, budoucího soudu Božího a budiž připraven stále na tuto hodinu osudnou. Tak se přichystáš nejlépe k památce prvního příští Páně, k radostným hodům Narození Božího.

* * *

Milí křesťané! Slavnost Narození Páně jest, jak jsem pravil na počátku své řeči, přede dveřmi. K žádným svátkům, co jich koliv do roka slavíme, nedějí se tak veliké přípravy, jako k svátkům vánočním. Rozhlédněte se jen po obci a nahlédněte do jednotlivých příbytků. Co tu šumu a chvatu, co starosti a práce, aby byla všude hojnost a radost. Myslíte však, že se budou opravdu radovati o vánocích všickni ti, kdo takto se připravují? Pochybují, velice pochybují. Tak se nepřipravuje cesta Páně. Sv. apoštol naučil nás jiné přípravě. On volá: budiž věren ve svém povolání, nedbej na soud světa, vzpomínej soudu Božího! Můžeme se sice radovati o vánocích i bez těchto předsevzetí, ale nikoliv v Pánu, to jest tak, jak se sluší na křesťany. Naše radost o vánocích bude dokonalá jen tenkrát, když podle dnešního naučení apoštolského všeho zanecháme, cokoliv čelí proti našemu povolání, když pohrdneme soudem světa a tak budeme spořádání ve svém svědomí, bychom mohli odejítí každým okamžikem k soudu Božímu. Pročež jen ze svědomí dobrého, ze srdce čistého, z duše Boha milující poplyne naše radost vánoční, s kterou hodláme uvítati novorozeného Spasitele v jesličkách. Amen.

Klement Markrab.

Neděle IV. adventní.

Ranní výklad.

Nejmilejší! Ještě jednou v tomto čase adventním stává nám Církev sv. na oči velikého hlasatele pokání, Jana Křtitele. V jakém úmyslu, ukáže nám zevrubný výklad sv. evangelia.

Luk. 3, 1. »Leta patnáctého císařství Tiberia císaře, když Pontský Pilát spravoval Judsko, a Herodes byl tetrarchou v Galilei, Filip pak bratr jeho tetrarchou krajiny iturejské a trachonitské, a Lysaniáš tetrarchou abilinským, za knížat kněžských Annáše a Káifáše.«

S podivuhodnou zevrubností vypisuje tu sv. evangelista čas, ve kterémž započal svůj úřad předchůdce Páně. Jmenuje nejprve císaře římského Tiberia, pod jehož žezlem byli spojeni všickni tehdejší známí národové. Spojení toto nestalo se náhodou, nýbrž řízením vševládoucího Boha, kterýž chtěl, aby náboženství Kristovo tím snáze se ujalo mezi národy země. — Dále jmenuje sv. Lukáš cizozemce, kteří byli poděleni od císaře římského vládou v zemi židovské, aby ukázal, že naplnil se již čas předpovězený praotcem Jakubem: »Nebude odňata berla od Judy, ani knížectví z beder jeho, dokavád nepřijde ten, kterýž má poslán býti a kterýž bude očekáváním národů« I. 49, 10., t. j. nebudou zbaveni potomci Judovi moci královské, dokud nepřijde na svět žádoucí Vykupitel. — Konečně připomíná sv. evangelista knížata kněžská Annáše a Káifáše. Za starých lepších časů mívali židé vždy jenom jednoho nejvyššího kněze, který svým úřadem udržoval jednotu národa. Ale když se uvázali ve vládu země cizozemci, ustanovovali z lakoty i více knížat kněžských. Sv. evangelista, připomínaje dvě knížata, chce upozorniti na tehdejší rozervanost lidu židovského, ze kteréhož nemohl býti vysvobozen leč Vykupitelem.

Pozorujte, křesťané, jak moudře řídila Prozřetelnost osudy národů, aby poznali a přijali Spasitele světa. Když náboženství křesťanské od počátku bylo připravováno ději světovými, tedy jest dílem Božím a nemohlo pojíti z hlavy lidské. Hle, jak velikou cenu má náboženství křesťanské! Jak velice měli bychom si ho vážit! Jak trestuhoden jest křesťan, jenž na známost časných věcí všecku pílí vynakládá, knihy však jednající o sv. náboženství celý rok do rukou nevezme. O zaslepenče, na tom, co lidé vymysleli a napsali, více ti záleží, nežli na tom, co zřídil Bůh ku časnému i věčnému blahu všeho lidstva?

Luk. 3, 2. »Stalo se slovo Páně k Janovi, synu Zachariášovu, na poušti.« Co míní as, draží v Kristu, sv. evangelista těmito slovy? Víte zajisté, že Jan, syn Zachariášův, měl býti předchůdcem Spasitele světa, že měl připraviti lid židovský na příští Páně, napomínaje ho ku pokání. K tomuto důležitému úřadu připravoval se Jan od dětinství na poušti Luk. 1, 80. Když pak ještě na

poušti trval, vzdálen hluku světského, přikázal mu Bůh, aby již veřejně vystoupil.

I ty, křesťane, máš se připravovati k nastávajícím svátkům vánočním na poušti, ne sice dle těla, ale dle ducha, tedy o samotě, v tichosti. Bedlivěji než jindy máš se varovati marných řečí, světských vyražení, hluku světského. Neboť pokání, které máš činiti v těchto dnech, jest ovocem zralého přemýšlení a vroucné modlitby, a tyto dvě věci daří se jenom v samotě. Světský hluk omamuje, posvátné však ticho povznáší k spasitelným myšlénkám a předsevzetím. Sv. Teresii zjevil kdys Pán Bůh tato slova: »Rád bych mluvil s lidmi a rád bych jim zjevil svá tajemství, ale srdce jejich omámeno jest hlukem světa tak, že nemůže slyšeti hlasu mého.« Následujž tedy jedenkaždý z nás předchůdce Páně a připravuj se k slavnosti Narození Páně v samotě a tichosti.

Luk. 3, 3—6. »I chodil po vši krajině jordánské a kázal křest pokání na odpuštění hříchů, jakož psáno jest v knihách řeči Isaiáše proroka: Hlas volajícího na poušti: připravujte cestu Páně, přímé čiňte stezky jeho: každé údolí buď vyplněno, a každá hora a pahrbek buď ponížen, místa křivá buďte vzpřímena, a ostrá buďte cestami rovnými; i uzří všeliké tělo spasení Boží«.

Pozorujte, drazí v Kristu, co se praví v těchto řádcích o Janu Křtiteli. Sv. Jan chodil po vši krajině jordánské a kázal křest pokání na odpuštění hříchů. Křest, k němuž povzbuzoval Jan, neuděloval odpuštění hříchů. Takový účinek má jenom křest svátostný, ustanovený od Krista Pána. Křest Janův byl jenom přípravou na křest Kristův, poněvadž těm, kdož ho přijímali, ukládal povinnost činiti pokání. Proto jest nazván křest pokání.

Že bude napomínati Jan ku pokání, bylo předpověděno již prorokem Isaiášem. Isaiáš nazývá Jana hlasem volajícím na poušti: neboť mocným hlasem, a to na poušti, kázal Jan. — Pokání pak, které kázal Jan, vypisuje prorok v podobenství. Za starých časů nebylo uměle připravených cest, jako nyní. Přijížděl-li král ku svým poddaným, musila se mu cesta teprv připravit: údolí se vyplňovala, hory a pahrbky se snižovaly, křivá a drsná místa se srovnávala. Podobně, arcit ve smyslu duchovním, měli uvítati židé krále nebeského. Údolí jest obrazem duchovní lenosti, která našeptává člověku, že pokání jest velmi krušné a nesnadné, kdož pak se obrátí k Bohu celým srdcem svým, že neužije na světě zhoła žádné radosti. Hora, pahrbek vyobrazuje povyšování ducha nebo pýchu, kteráž nedává vzniknouti v srdci svatě, bohorodě lásce. Křivá a ostrá místa jsou podobenstvím vášní a náruživosti, kteréž zavádějí člověka na cestu nepravou, na cestu nepravosti. Měli-li židé po Spasiteli se roztoužiti, musili odstraniti ze srdce svého duchovní netečnost, pak pýchu, vášně a náruživosti; netečnost horlivostí, pýchu pokorou, vášně a náruživosti plněním zákona Božho. Stane-li se tak — prorokoval Isaiáš, »uzří všeliké tělo spasení Boží,« t. j. uzří všeliký člověk Spasitele od Boha zaslíbeného.

Milí křesťané! Žádáte-li sobě, by Spasitel zavítal do srdce

vašeho a slavil v něm duchovním způsobem své narození, připravte mu své srdce dle napomenutí proroka Isaiáše a Jana Křtitele. Údolí duchovní lenosti v srdci vašem budiž vyplněno křesťanskou horlivostí. Považte, jakou cenu má člověk, jenž se nezajímá o věci vyšší, přestáváje na tom, že se stará, pracuje, kupuje, prodává, jí, pije a odpočívá? Čím se liší takový člověk od němé tváře? — Hora a pahrbek pýchy v srdci budiž odstraněn křesťanskou pokorou. Považte, zda dostačí člověk sám sobě, zda mu není zapotřebí Boha i jiných lidí? Jak možno, by člověk rozumný rovnal se svému Stvořiteli, Zachovateli a Živiteli, neb aby pohrdal v srdci svým tím, jenž jest od Boha stvořen, vykoupen a posvěcen, jako on? Cokoliv v srdci vašem křivého a ostrého, t. j. všeliká vášeň a nárůživost budiž vykořeněna upřímnou službou Boží, konáním křesťanské spravedlnosti, plněním příkázání Božích. Kdo ve všem činění a konání svém pamětliv jest Boha a jeho svaté vůle, jakby mohl chovati v srdci svém city a žádosti nezkrocé né smyslnosti? — Nuže tak připravme všickni cestu Páně, a bude i nám milost dána, bychom uzřeli okem živé víry a roznícené lásky Spasitele světa.

Nejmilejší! Čemu jsme se naučili z dnešního sv. evangelia? Naše sv. víra jest dílem Božím. Proto se sluší, bychom z pokladu slova Božího vážili každodenně poučení, posvěcení a potěšení duše, vzdychající se žalnistou Páně: »Dobrotě a kázní a umění nauč mne; neboť jsem uvěřil tvým příkázáním« Ž. 118, 66. — Varrujme se hluku světského a milujme samotu, pak budeme rozuměti hlasu Božímu, když bude mluvit k srdci našemu, říkajíc s pobožným Samuelem: »Mluv, Hospodine, nebo slyší služebník tvůj« I. Král. 3, 10. — Buďme horliví ve víře, pokorní před Bohem i před lidmi a plněme věrně příkázání Boží; tak připravíme cestu božskému Spasiteli, aby mohl do srdce našeho přijíti a svůj příbytek v něm učiniti, aby mohl slaviti v něm své narození a vyplniti naše vzdychání:

»Kriste pro Své narození
Dej nám hříchův odpuštění.
Ať nás nezže věčný plamen,
Uchovej nás, Kriste, Amen.«

Klement Markrab.

Hod Boží Vánoční.

Čisté svědomí a pobožné srdce činí nás hodnými
příchodu Ježíšova.

»A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.« Jan 1, 14.

Drazí, v Kristu! Dnes kdy plní jsme ještě dojmů těch, jaké v nás vzbuzeny byly, když za noci tiché pod posvátnou touto klenbou rozlehl se slavné: »Kristus narodil se nám, pojďtež,

klanějme se Jemu«, dnes, v tuto chvíli, nevím, o čem jiném bych začít měl, než o tom nesmírném milosrdenství Božím. Ano o něm počínám, ač cítím s dostatek, že každé slovo, byť sebe lépe myšleno, nepoví vše, nevyčerpá vše, co ruka Boží světu tomu od jeho počátku spůsobila! Hle, kdybych aspoň něco povědit chtěl, byl bych nucen zajít až ku prvním vznikům lidstva, a ukázat, jak toto Adamem vzniklo, Abrahamem dýchalo, Jakobem sesílilo. Byl bych nucen zajít až k šerým dobám egyptského otroctví a ukázat, jak ten Bůh milosrdný dovede hájit lid svůj vyvolený, jak dovede otrást zpupnými králi, jak dovede lámat žezla mocných. Byl bych nucen až k hoře Sinai odebrati se a naslouchat, jak za blesku a bouře Bůh dával příkázání, byl bych nucen až ke zdím Jericha — a tam ukázat na to, jak na jediný pokyn téže ruky milosrdné — kácí se hradby, lid vyvolený vítězí. Než netřeba probírat vše — vždyť slavíme dnes Božích milosrdenství vrch, dnes v tom Kristu narozeném — rodí se lidstvo znovu!*)

Ano dnes jiného otroctví znak smazán s čela lidského, většího otroctví, než bylo to egyptské — otroctví hříchu, dnes ještě jasnější blesk, nežli ten hory sinajské ozářil zemi, jiné světlo zazářilo světu — světlo spásy, dnes ještě větší hradby nežli ty jerišké byly povaleny, hradby to, které mezi Boha a člověka navalila zlomyslnost satanova — hřích. Ano, v Kristu draží, dnes slavíme památku, kdy ukázalo se nejlépe, že to milosrdenství Boží vskutku je nesmírné, vskutku nevyrovnatelné. Dnes »Slovo Tělem stalo se!« Bůh ustrnul se nad bídou lidskou a dal nám Syna Svého jednorozeného a ten zrodil se jako člověk v jeslích — ten jako člověk přebýval mezi námi. Než přebýval pouze a již nepřebývá? Ne — v Kristu draží, ne pouze jednou přinesl nám Syn Boží spásu — on je Spasitelem naším dosud. Ještě dále pokročilo milosrdenství Boží, ještě dále! Hle nad luhy betlemskými ozval se velebný zpěv, velebný jásot kůrů andělských, když Panna porodila Krista, když plénkami Ho obvinula, jásot hlásající světu, že »Slovo Tělem učiněno jest«, že Spasitel světa narodil se. A v Kristu draží, když od těch jeslí tak pohlédnete tam na oltář ku svatostánku, když zříte ty dva anjely vznášející se nad tím svatostánkem, nezdá se vám, jakoby i tito zvěstovali, tu že též přebývá »Slovo Tělem učiněné?« Zajisté tak hlásají nám ti anjelé, ten svatostánek, zajisté jako v Betlémě narodil se Kristus, spása veškerého lidstva — tak zde ve svatostánku skrývá se pod spůsobou chleba též Kristus, spása duše, pokoj srdcí našich. V jeslích se usmálo božské dítě na všechny, a zde, abych to tak řekl, podává nám totéž dítě, Ježíš Kristus, ruku Svou, vybízí, volá: Pojď blíž, kdo lačen jsi, já nasytím tebe! Jak přijmeme nabídnutí to? Hleďte — mluvil jsem vám o milosrdenství Božím, ukázal jsem vám, jak milosrdným byl Bůh od počátku, od prvního člověka k lidu svému vyvolenému — a věřte že dobrodiní tahle byla přípravou k onomu velikému dílu, kdy Syna Svého poslal

*) Mat. o půlnoční. *Christus natus est nobis — venite adoremus.*

Bůh Slitovník na svět. Bůh takto připravoval člověčenstvo na příští Páně, připravoval na tu dobu, kdy všim právem mohlo se říci, že »Slovo Tělem učiněno jest.« A hle, tam na oltáři stává se též »Slovo Tělem,« tam ze svatostánku vstupuje toto »Slovo Tělem učiněné« do srdcí našich, když sama sebe nám dává tentýž Kristus za pokrm, když tak jako někdy v jeslích spočinul, chce spočinouti v srdci našem. Jak my budeme hodni takového milosrdenství, jak my se máme připravit na přijetí toho Krista v nejsvětější Svátosti oltářní skrytého? Víím v Kristu drazí, čeho třeba, aby člověk byl hoden příchodu Ježíšova. Víím, že přijímá hodně ten, kdo má

I. čisté svědomí,

II. pobožné srdce.

Ano čistého svědomí je třeba, pobožného srdce je třeba, abychom hodně mohli oslavit ty vánoce, ve kterých srdce naše proměňuje se v jesle, kdy přijímáme Krista Samého. O této čistotě svědomí, o té pobožnosti srdce budiž dnešní řeč má.

P o j e d n á n í.

I.

Co je to čisté svědomí? Kdo má čisté svědomí? Čisté svědomí, v Kristu drazí, je poklad, a kdo má čisté svědomí je boháčem všech boháčů! Čistota svědomí je tam, kde nerve lidské srdce vášeň, kde hlava není přeplněna zhoubnými myšlenkami, kde ráme lidské nedopustilo se velikého, těžkého hříchu. Tam je čisté svědomí, kde není hříchu, není viny, nehodají výčitky. A kdo nemá čistého svědomí, vězte, že není šťasten. Štěstí úplného bez této čistoty dojíti nelze! A kde je štěstí naše nejúplnější? Cestu k takému štěstí ukazuje nám sv. Augustin svým výrokem: »Nenabude duše má pokoje, dokud nespočine v tobě.« Myslí Krista sv. Augustin! Za největší poklid duše, za největší štěstí považuje spočinutí v Kristu. Ježíš Kristus, Jehož narození přineslo světu štěstí to největší, ten Ježíš Kristus je též naším největším štěstím tam u oltáře. A takového tohoto štěstí bez čistoty svědomí dojíti nelze.

Když klid, když štěstí pozemské nám rozdirá vědomí hříchu, svědomí obtížené hříchem, znešvařené, znečistěné hříchem, jakž teprv bychom troufali si Krista přijati se svědomím nečistým? V Kristu drazí — pohleďte, popatíte tam k jeslím, tam božské dítě v jeslích, tam u jeslí klečí Maria a Josef! Maria a Josef, svatá jména, ale ještě světější ti, kteří tak se jmenovali, světější Maria sama, světější Josef! Kristus v chudobě přišel na svět — ale tam v Betlémě u jeslí je Maria neposkvrněná Rodička, vtělená čistota Josef. Zajisté důstojné to přijetí. Přátelé, bratří a sestry v Kristu, jak často poklekáme my ke stupňům oltáře, bychom ještě blíže byli u Krista, bychom nejen klaněli se mu, ale abychom byli s Ním a On v nás. Jakou as my máme mít čistotu?

Má snad svědomí naše hyzdit kal hříchu? Ne a ne, odpovídáte zajisté se mnou v nitru svém. Tam, kam vstupuje Kristus, tam má býti čisto. My víme, jak dí sv. Bernard, že »nejlíbeznější odpočinutí jest čisté svědomí«, my víme pak, že rád spočine Kristus v srdci našem, když nebude na svědomí poskvřny. A když to víme, pak zatužme po tom svědomí, ono dá nám štěstí, dá nám Krista; usilujme uchovat si čistotu přes všechny přívaly zlých příkladů, přes všechny náběhy svůdců, přes všechny hříšné náklonnosti naše. Tam z toho svatostánku podává nám Kristus, jak jsem řekl, ruku svou, chtěli bychom snad chopiti se ruky té rukou znečištěnou? Či je někdo z lidí, který by tak učinit se odvážil? Přátelé, je! Bohužel že takových je mnoho! Pravda ta, že i toho nejsvětějšího dovede člověk zneužít, ta pravda způsobem hrůzným i tu dosvědčuje se. Příchod Kristův na svět neuvítala pouze záře světél, neohlašoval pouze jáset anjelů, ten příchod přijat byl i se záští, hroznou záští Herodesa krále! A bohužel, že často stoupá také Kristus v srdce nečisté, v srdce pokálené neřestmi všeho druhu. Jsou dosud Herodesové, kteří s drzým pohledem jdou k oltáři, třeba jen tak ze zvyku, docela lehkomyšlně. Herodes se aspoň třásl při té záští, aby nebyl Kristem připraven o trůn, ale zde člověk nehodně přijímající netřese se pranic — a připravuje se o to největší blaho! Ó běda! — Ale kdybych tisíckrát volal tak, pravím tisíckrát, přece ještě tu bědu nevypravím, nevyjádřím tak, jako ji vyjádřil sv. Pavel, jenž dí: »Kdokoli jísti bude chléb tento nebo pítí kalich Páně nehodně, vinen bude tělem a krví Páně!« Co znamenají slova ta? Oh znamenají mnoho, velmi mnoho, zvláště ta poslední »vinen bude tělem a krví Páně« ta obsahují celé — peklo! Když svědomí člověka nečisté, když nehodně přijímá člověk, pak svírá Krista v pouta hříšného svého srdce, pak umačkává Ho v nitru svém svými neřestmi, pak ubíjí Ho svými žádostmi, pak je vrahem Samého Krista. Vrahem Krista! Není-li to děsné? Hleďte, povím vám příklad jeden: Panovník jeden ustanovil ve vzdálené části říše své jednoho velmože za místodržitele! Myslel o velmožovi tom, že mu bude věrným. Místodržitel odešel do vzdálené země té a ujal se vlády a zpyšněl. Zpyšněl tak, že zosnoval vzpouru proti vládci svému, chtěl se vyhlásit sám za vladaře! Panovník svou přítomností chtěl ho pohnout k tomu, by nezapomněl, že on, on sám, jenom on je vládcem oprávněným, a místodržitel přece jenom pod mocí jeho; svou přítomností chtěl odvrátit jej od zlého dychtění a zlého úmyslu. S úsměvem na rtech přijel k místodržiteli, s úsměvem na rtech a chtěl mu odpustit a tento? Tento jej zavraždil! Hleďte jaká to nevděčnost! A ještě větší — nežli tato, dopouští se člověk, jenž přijímá, maje svědomí znečištěné, jenž přijímá nehodně! Kristus chce vypudit ze srdce našeho všechny zlé touhy příchodem Svým, chce abychom byli očištěni a my? Vraždíme! Jaký to hřích, jaký to hrozný hřích? Však v Kristu ňrazi, hřích není bez trestu! Na Krista poslal Herodes houfy katanů, a týž Herodes za živa tráven byl červy! A takový trest jde též za nehodně při-

jímajícím, místo pokoje odnáší si nitro rozervané, místo úsměvu spokojenosti, tráví obličej jeho rozervanost. »Nemůže zajisté člověk býti účastníkem stolu Páně — a stolu — ďábla«, dí týž sv. Pavel! V Kristu draží! Představme si Herodesa svíjejícího se na loži — a vizme, kam až duši vhání ten, jenž pozvedl ruku nečistou, vztáhl tu ruku nečistou po Kristu, jenž v nitro nečisté uzavřel Krista. Kam až vhání člověk duši svou, svou duši nesmrtelnou? Nechtějme přijímati Krista, majíce svědomí pokálené hříchem. Zkusme se před sv. přijímáním a pak požívejme chleba pokrmu věčného! Pak bude to přijetí Krista vám s radostí takovou, s jakou přivítali andělé narození Syna Božího. A ještě něčeho třeba k hodnému přijetí — a to pobožnosti srdce! O té v díle

II.

Je krásné to, a nejen krásné, i dojmavé, když tak člověk vidí dítě modlící se, když zříme ty ručky sepnaté a oko tak důvěrně hledící k nebesům! U modlitby nevinného dítěte působí na nás něco, co nelze ani vyslovit. I to nejotrlejší srdce při pohledu na ditko, jak vzývá svého »Ježíška«, pohne se, zachvěje, a duch bezděky zalétá tam v to krásné mládí, a každý vzpomene na dobu, kdy sám byl dítětem. Tak působí modlitba dítěte nevinného, nevědoucího ještě vše o tom »Ježíšku« Spasiteli, o Matce Boží laskavé! Ale jak ještě více působí pohled na člověka zbožného, který tajemství víry naší svaté je proniknut! Viděl jsem obraz jeden: Žoldněři vedou jistého mladíka v poutech na popraviště, na popraviště proto, že je křesťanem! Kol jásá zástup, vysmívá se zástup nenáviděnému křesťanu — a mladík? Směle kráčí zástupem, nic nechvěje se, oko hledí k nebesům a ústa šeptají modlitbu! Co způsobilo to, že nelekl se ničeho? V Kristu draží, bylo to pobožné srdce! Ano, kde to je, tam člověk je šťasten, byť ničeho neměl, ono »dává vše potřebné tělu i duši«, jak dí evangelista Lukáš! Pobožnost srdce dává člověku vše, a to vše — je Kristus! Ano, Kristus libuje si v srdci pobožném, Kristus opouští rád svatošáněk a vstoupá v srdce pobožné a činí člověka nejšťastnějším. Čistíme domy své, máme-li vznešeného hostě uvítat v domě svém; kdybychom vše vyčistili, ale tuhle v srdci cítili zášť naproti hostu tomu, zdaž by to bylo uvítání hodné? Zajisté ne! Scházela by tu upřímnost. A tak je to i zde u přijetí Krista. Je ceny veliké čistota svědomí — ale není-li s ní pobožnost srdce — pak je přijetí to též neupřímné! Čím ale asi jeví se ta pobožnost srdce! V Kristu draží, pohlédněte k jeslím — tam zástup pastýřů! Hle, klekají na kolena svá — v tom pokleknutí zdali není už stín víry pravé v Krista? Okem zářivým hledí k jeslím, v těch očích, v tom zraku planoucím, zda není naděje, že Kristus bude Spasitelem? A v tom lesku zraku jejich, zdalíž nezáří láska pastýřů k božskému nemluvněti? Už u jeslí, už u prostých pastýřů zříme stopy víry, naděje a lásky. A tyto tři, v Kristu draží, činí srdce opravdu pobožným! Víra toť ruka,

ukazující cestu ke Kristu, naděje toť ruce obě vztažené, v doufání toho největšího štěstí — a láska tať už Krista objetím! Řekl kazatel jeden slavný (Slomšek), že tři sestry přišly na svět s Ježíšem — to víra, to naděje, to láska. I my je, ty tři sestry, přátelé drazí viděli, když v radosti dnes o jitřní stavěli jsme se tam k betlemu, k těm jeslím. I my je viděli, když rozžato bylo u jeslí těch nescíslné množství světél. Zřelit jsme ve vzplnutí světla víru, v tom vznášení světla planem vzhůru viděli jsme naději a v září světél těch lásku! Ve sv. přijímání obrozuje se srdce naše v Kristu. V Kristu drazí, chtějme ať při tom obrození jsou ty tři sestry vůdkyně života s námi. Zahleďme se před sv. přijímáním na oltář a vzpomeňme, že světla ta roznicená znamenají to, čím má být ozdobeno srdce naše — víru, naději a lásku! A tyto tři naučí nás, přátelé, něčemu, co též je známkou srdce zbožného, naučí nás klanění se Kristu! Ta víra naučí nás sehnout šiji, naděje přinutí pokleknout a láska ta už v nás zvolá: Klan se člověče! A klanění je třeba před sv. přijímáním! Užiju porovnání Krista s králem ještě jednou! Ille, okorunoval krále, král jede v sídlo své, tam vše okrášleno ku přijetí jeho — avšak ještě té okrasy není dosti, král usedá na trůn a velmož za velmožem přichází, aby se králi poklonil. Tak to má být i u nás. Král všech králů přichází, král všech králů tam na trůnu svém, na oltáři, a my nechtěli bychom se mu klaněti? Pohleďme zase k jeslím, patřme kdo tam klečí! Ille, Maria a Josef! Maria matka klečí před jeslemi. Josef, jemuž krůpěje potu vehnala ve tvář starost, kde by uhostil Marii, ten Josef hle — klečí před jeslemi! A my? Což jiného měli bychom činit, než vrhnout se na zem, sklonit tvář svou a s úctou volati: Klaníme se Tobě, Spasiteli náš. Ó číňme tak vezdy, číňme tak rádi, to jediné můžeme dát Kristu za tolik dobrodiní, to jediné za Něho samého, tím jediným můžeme uctít krále králů všech. A ještě něčeho jest třeba, aby srdce naše bylo úplně zbožné!

Nejen králem je Kristus — on též knězem, knězem všech kněží. A jako kněz prokázal nám dobrodiní všech dobrodiní. Tam u oltáře říká kněz slova Kristova: »Totoť jest tělo mé« — ale jednou řekl slova ta Kristus jinak, jinak obětoval se, dal se, nechal se na kříž přibítí. On přines tu největší obět, on za nás zemřel! A na to úmrtí — chceme-li mít srdce opravdu zbožné — máme též pamatovati, třeba pěli »Narodil se Kristus Pán« — třeba ohlašovali nám tam z kůru narození Spasitele písní radostnou »Nesem vám noviny, poslouchajte« — vždyť v téže půlnoční mši svaté měli jsme oči obráceny tam na oltář, tam čtena mše sv., v ní viděli jsme památku smrti Téhož v Betléme zrozeného! A když přijímáme Krista ve Svátosti oltářní, zdaž neměli bychom si vzpomenout též na toho, Jenž, aby Sebe člověku zanechati mohl — zemřel? Známe národ, jehož největší osvoboditel y den, kdy lid svůj z poroby úplně vysvobodil — pad — a ten národ slaví se slávou teď den osvobození svého, při tom však vzpomíná též smrti svého osvoboditele. Přátelé — tak

můžeme činit i my, dnes můžeme si, a tehdy, když vstoupá Kristus v srdce naše, vzpomenout na smrt Kristovu — vždyť k vůli smrti té se nám Kristus narodil. Sv. Leo praví: Jisté znamení našeho budoucího vyvolení jest účastenství v umučení Páně! Ano jisté znamení našeho vyvolení, vyvolení totiž toho, že Kristus zvolí srdce naše za sídlo Své, že vyvolení budem za schránu svatého Jeho těla — je vzpomínka na Jeho hořkou smrt! A kdo z nás nechtěl by být takto vyvolen? Zajisté každý! Poslechněme slova sv. Pavla, jenž dí: »Patřte na Původce víry a Dokonatele víry, Ježíše Krista« — poslechněme a patřme na Původce té víry tam v jeslích a na Dokonatele té víry na kříži, a pak srdce naše úplně bude připraveno na příští Páně, pak srdce naše bude opravdu pobožné!

* *

Kol Betlema zněl jásot — když Kristus se nám narodil — a ohlas toho jásotu rozléhal se dnes ve chrámu našem! Připomínali jsme si narození Páně! Ale v Kristu draží, nemáme jásat pouze že »Kristus narodil se nám,« nemáme s vděčností pouze hledět k jeslím, kde »Slovo Tělem učiněno jest«, tam pohledme též k oltáři, tam též »Slovo stává se Tělem,« tam říká kněz každodenně slova Kristova: »Totot jest tělo mé« a slovy těmi nás vybízí, bychom přijali Krista, útěchu naši. Připomínati si máme ještě živěji narození Páně, narozením Krista v srdci našem, hodným přijímáním. Hledte, v Kristu draží, byl svatý muž jednou a ten říkal: »Nejstkvělejší slavím vánoce, když přijímám Krista ve Svátosti oltářní, tu je mi jako bylo těm pastýřům, když viděli božské dítě tváří v tvář, tu jakoby mi nad hlavou pěli andělé: »Sláva na vysostech Bohu.« V Kristu draží, ten svatostánek jsou též jesle, chtějme jesle ty přenést v srdce naše, přijímejme Krista o těchto svátcích vždy rádi všichni. Hle, vždyť k tomu není mnoho potřebí — mluvili jsme o čistotě svědomí a té snad každý z nás žádostiv, pravili jsme, že k tomu třeba — pobožného srdce — kdož to by mít nechtěl, když srdcem pobožným Bůh nezhrdá. Ale to vše — svědomí čisté, srdce pobožné, srdce naplněné věrou, nadějí a láskou, srdce ochotné ku klanění se, srdce vzpomínající si často na utrpení Páně, to vše — jsou poklady a za ně dostáváme Krista, vchází k nám Spasitel! A toho když budeme mít v srdci svém, pak zajisté s větší ještě radostí budeme slavit ty naše vánoce, to narození Páně — pak za zpěvu »Kristus narodil se nám, pojďtež klanějme se jemu,« vrhnem se na kolena svá, díky činíce, že srdce naše Betlemem, v němž »Slovo Tělem učiněno jest.« Amen.

Fr. Košťál, farář ve Skuhrově.

Hod Boží Vánoční.

Syn Boží ve své chudobě.

»Naleznete nemluvnátko plenkami obvinuté a položené v jeslích.«

Luk. 2, 13.

»Aj, zvěstuji vám radost velikou, kteráž bude všemu lidu, nebo narodil se vám dnes Spasitel, Luk. 2, 10. 11. Tak zvěstoval anděl narození božského dítěte pastýřům. Tato radostná zpráva zvěstována bývá již téměř po 19 set let millionům křesťanských duší na celém okrsku zemském a dnešního dne slyším též v duchu kterak anděl k nám zde shromážděným volá: »Aj zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidu, nebo narodil se vám dnes Spasitel.« — Ano, radujme se, draží přátelé, i my, vždyť jsme již od svého dětinství zvykli na svátky vánoční se těšiti. — Vždyť božské děťátko v jeslích je tak roztomilé. Láska Jeho k nám lidem, kterou vidíme při Jeho narození, rozehřívá i chladné srdce naše. — Radostné tváře viděti ve chrámu Páně, radostné tváře viděti též v rodinách; neboť dobří rodiče spěchají tyto dny ku svým dítkám, by se s nimi aspoň tyto posvátné dny potěšili — a děti radostí jen září. — A máme též příčinu se radovati. — Kdyby nám někdo zvěstoval: »Dnes se narodilo dítě, jež všechny lidi chudoby a bídy sprostí, všem krvavým válkám, všemu neštěstí konec učiní, všady bohatství a spokojenost na tento svět přinese,« ó, jak by si tu všichni lidé oddechli, jak by zajásali při zvěsti této. Měla by snad srdce naše menší radostí naplniti zpráva, již slyšíme: »Dnes nám Bůh poslal dítě, jež nás ne na krátký čas pozemského tohoto života, nýbrž povždy, věčně šťastnými učiní, dítě, jež nám nikoliv pomíjející statky, nýbrž věčné poklady — uštědří, jež nám nebe otevře? Ó nikoliv! My jsme virou živeni, my víme, že duše naše je mnohem vyšší a přednější než tělo a proto radujeme se dnes, že se nám narodil Spasitel, Jenž naši nesmrtelnou duši vykoupil. — Radujme se se zbožnými pastýři, opusťme vše jako oni a spěchejme s nimi v duchu k chudým jesličkám do Betlema a setrvejme tu poněkud u božského dítěte. — Pán nebes a země stal se z lásky k nám slabým, chudým děťátkem. On pravil později: »Nestanete-li se jako tito maličtí, nevejdete do království nebeského.« Staňme se, draží přátelé, dnes u pozorování božského dítěte v jesličkách v jistém smyslu též maličkými, totiž ve své pevné víře a úctě ku novoroznému Spasiteli.

P o j e d n á n í.

Vstupme s pastýři do stáje u Betléma a nalezneme též nemluvnátko plenkami obvinuté a položené v jeslích. — Ó zázrak všech zázraků. Toto dítě je Syn Boží. Těžko bychom tomu uvěřili, kdybychom nevěděli, že toto dítko jest Ten, Jenž od proroků,

od anděla důstojně Panně zvěstován byl, že jest to Ten, Jenž tak veliké divy tvořil, mrtvé křísil, od narození nemocné slovem uzdravoval, že jest to ten, Jehož i moře poslouchalo, Jenž o Sobě Sám pravil: »Dříve než byl Abraham, já jsem,« Jemuž sv. Petr vyznal: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého,« že jest to Ten, při Jehožto smrti slunce tvář svou zakrylo, země se třásla a skály pukaly. Ó tajemství veliké! Ten, skrze něhož všechno učiněno jest, Jenž sedí na pravici Boha Otce — spokojí se jeslemi, Ten, Jenž celý svět šatí, květiny kráslí, jest plenkami ovinut, Ten, Jenž sluncem vše otepluje — třese se zimou. — Ó není při tomto uvažování srdce naše láskou ku Spasiteli rozníceno? Vždyť každý ví, proč Syn Boží to vše učinil, proč se tak ponižil? Z lásky k nám to vše podstoupil, by nás zase s Bohem smířil, by napravil, co naši prarodiče v ráji pokazili, a co lidé napraviťi nemohli. Syn Boží se ponížil, by nás povýšil do nebe. Ó děkujeme Tobě, božské Dítě, za tuto nesmírnou lásku.

Pohlédněme opět na Ježíška v jeslích. Vidíme na něm chudobu a poníženost. A jako při Svém narození, tak Spasitel vůbec chudobu, poníženost a utrpení za Svůj podíl vyvolil a chudobu obzvláště miloval a vyznamenával. — Za Matku Si vyvolil chudou pannu, za Svého pěstouna chudého tesaře sv. Josefa. Oba jsou tak chudi i ve svém zevnějšku, že v celém Betlemě nikoho není, kdo by se nad nimi smiloval a v této přešťastné požehnané noci jim přístřeší dal. — Kdyby byli zámožní bývali, jistě by v Betlemě byli místo našli, byť tam sebe více lidí bylo bývalo. — Ale oni jsou chudobni a přece od Boha mezi miliony byli vyvoleni. První, jimž narození Páně zvěstováno bylo, byli chudí pastýři. Ve chrámu dalo se božské Dítě poníženému Simeonovi a chudé vdově Anně poznati jakožto Vykupitel. Za Svého předchůdce zvolil Spasitel, všech věcí pozemských se zřeknuvšího, dobrovolně chudého, sv. Jana na poušti, za apoštoly povolal větším dílem chudé rybáře — a tak vidíme, že Spasitel všude nikoliv veliké tohoto světa, nýbrž chudé a ponížené vyvolil a vyznamenával — jak v Písmě sv. čteme: »U světa mdlé vyvolil Bůh, aby zahanbil silné.« I. Kor. 1, 27. Proto upokoj se, chudáku, jenž často i nejpotřebnějších věcí postrádáti a den ode dne skrovně žíti musíš. — Jest to těžko, když chudý poctivě pracuje nebo pracovati chce a když se mu přece mnohého i potřebného nedostává, a nebylo by divu, kdyby si takový stýskal, když však dnes u jeslíček stojí, musí všechny jeho stesky umlknouti, neboť vidí, kterak Syn Boží ho ve mnohem větší chudobě předešel, kterak se za chudobu nestyděl, nýbrž chudé k nejvyšším a nejčestnějším úřadům povolal a je vyznamenával. — Míniš-li kdo jiný, že stav jeho příliš nízký jest, že před světem žádné vážnosti nemáš, ó pohlédni na Spasitele v dílně sv. Josefa, kterak tento veliký divotvůrce zcela obyčejné práce koná, kterak sv. Josefu je poddán až do 40. roku. A zase slyším později Spasitele volati: »Lišky mají doupata a ptáci nebeští hnízda, ale syn člověka nemá, kam by hlavy sklonil.« Mat. 8, 20. A tak zůstal Spasitel

chudým po celý život pozemský a tak zůstal chudým, poníženým a poslušným až k smrti a to smrti kříže. Filip 2, 8. Při narození jsou jesle Jeho kolébkou, při smrti jest kříž Jeho smrtelným ložem, při Svém narození je plenkami ovinut, před Svou smrtí je provazy svázán, — při Svém narození pláče jako nemluvnátko při Své smrti volá bolestně: »Otče můj, proč jsi mne opustil?« Hned po Svém narození je ukrutným Herodesem pronásledován nepřátelé Jeho Jej pronásledují až Ho na kříž přivedli.

A tak vidíme, draží v Kristu, že celý život Spasitelův je životem chudoby, ponížení a utrpení. — On nám ukázal tímto Svým ponížením Svou neskončenou lásku k nám. A proto můžeme též v duchu slyšeti z jesliček hlas božského dítěte: »Ó člověče, co jsem mohl pro tebe více učiniti a neučinil jsem? Já jsem se pro tebe zcela obětoval, daruj mi za to též srdce své! Či chceš se přece od tak láskyplného Spasitele svého odvrátiti, a ve hříších, v naruživostech, ve hříšných zábavách dále setrvati. Přiblíž se aspoň dnešního dne ke mně, daruj mi srdce své, okus, jak sladké a příjemné jest mi sloužiti, mně náležeti.« Chceme-li však Spasiteli náležeti, chceme-li Ho následovati, musíme někdy i na obtížnou cestu býti připraveni.

Pán Ježíš nám Svým životem ukázal, že cesta, jež k Bohu, k nebi vede, jest cesta zapírání sama sebe, cesta utrpení. Ale my chceme i po této obtížné cestě kráčet, vždyť Spasitel jde před námi a volá na nás: »Kdo chce za mnou jíti, zapři sama sebe, vezmi kříž svůj a následuj mne!« Spasitel nám slibuje, že nás chce na této cestě podporovati a siliti, vždyť praví: »Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste a já občerstvím Vás.« Mat. 11, 28.

Ano chudé a bídné chce Spasitel obzvláště občerstviti. Vždyť víme, že Spasitel chudobu sám pro Sebe vyvolil, že chudé k nejvyšším důstojenstvím povolal a je vyznamenal. — Dnešní den je vůbec pro chudé obzvláště potěšitelný. Spasitel světa obzvláště Svým narozením chudobu posvětil, ukázal, že bohatství, pozemské statky nemají před Bohem žádné ceny, že pravá cena před Bohem nezáleží v pozemských statcích, ve světských důstojnostech, nýbrž v dobrých skutcích. Syn Boží v jesličkách hlásá nám zřetelně, že chudoba není před Bohem žádnou hanbou, že zbožný a poctivý chudobný člověk jest u Boha u veliké vážnosti, kdežto bezbožný bohatec, byť před světem mnoho platil, přece před Bohem v opovržení jest, a že se kdysi tam dostane, kam onen bohatec v evangeliu přišel.

Chudí pastýři byli první, jimž narození Spasitelovo zvěstováno bylo. Po nich přišli teprv tři králové od východu a přinesli své dary. Chudé a bohaté vidíme shromážděny kolem betlemských jesliček. Chudí pastýři a bohatí králové klanějí se plni víry a úcty novorozenému Spasiteli. I my, draží přátelé, pokloňme se v duchu všichni milému a láskyplnému božskému Dítěti. I my

obětujeme chudému novorozenému Spasiteli dárek, obětujeme Mu své srdce a sebe samy a vše, co máme. Jemu chceme náležeti v životě i ve smrti a kdys ve věčné radosti. Amen.

Frant. Grydil, kaplan v Brušperku na Moravě.

Památka sv. Štěpána, prvomučenníka.

Kdo jest vlastně mučenník.

Dnes, nejmilejší v Kristu, světime památku sv. Štěpána, prvomučenníka. Nazýváme sv. Štěpána prvomučenníkem, protože byl první ze všech, kdož podstoupil násilnou smrt pro Ježíše Krista, t. j. pro to, že v Ježíše Krista věřili a slovem i skutkem Jej vyznávali.

Prvomučenníkem můžeme nazývati sv. Štěpána i proto, že byl vzorem všech ostatních mučenníků. Pozorujme, co vypravuje o sv. Štěpánu písmo sv., a uvidíme znamení, po nichž bývá poznán pravý mučenník. Pozorujme nejprvé, jaký to byl muž, a potom, proč byl ukamenován od židů.

P o j e d n á n í.

Nuže, jaký muž byl sv. Štěpán? Skutkové apoštolští vypravují, že byl pln víry, milosti a sily, že byl pln Ducha svatého, že činil veliké divy a zázraky v lidu, že jsa blížek smrti, viděl nebesa otevřená, poroučel svou duši Bohu a modlil se za své nepřátele, a že posléze usnul v Pánu. To všecko je důkazem, že byl Štěpán muž svatý a že zůstal svatým do konce. Svatým byl Štěpán až do konce, protože skrze víru, naději a lásku spojen byl s Církví katolickou a s hlavou její Kristem Pánem, a protože od Krista Pána a Jeho sv. Církve ani smrt ho neodloučila. Vímeť sice, že ne jeden z mučenníků, které ctí naše sv. Církev, za svého dřívějšího života zhrěšil; ale nepozbyl koruny mučennické, jen když svůj hřích napravil — a pak v milosti Boží až do konce setrval. Na tom především záleží, aby, kdo podstupuje násilnou smrt pro Krista, v tom okamžiku nalezen byl svatým.

Tažme se dále: proč byl ukamenován sv. Štěpán od židů? Ukamenování bylo u židů v starém zákoně zákonitým trestem na toho, kdož se rouhal Bohu. Židé nazvali sice Štěpána rouhačem a jako rouhače ho ukamenovali. Ale to byla příčina ze zlosti vymyšlená.

Pravá příčina byla, že kázal sv. Štěpán o Ježíši Kristu, na Němž se dopustili židé zrady a vraždy. A to byla pravda. Ale tato pravda bodala srdce nevěřících židů jako meč. Písmo praví výslovně, že pukali v srdcích svých, že zacpali uši své, že skřípěli zuby na Štěpána, že se složili na něj, vyvrhli z města a kamenovali. Nelze tedy nazývati mučenníkem, leč toho, kdo podstoupil

smrt násilnou pro pravdu, t. j. pro víru, kterou Bůh zjevil, Ježíš Kristus hlásal, a Církev katolická po všechny věky jednomyslně vyznává a zachovává, anebo kdo podstoupil smrt násilnou pro některou ctnost z pravé víry vyplývající, ku př. pro čistotu, kterouž nechtěl porušiti. Protož dobře napsal sv. Cyprian, že ne pouze muky činí člověka mučedníkem, ale příčina. Kdyby trpěl někdo sebe ukrutnější muky a sebe hroznější smrt, ale netrpěl by pro pravdu, nebyl by mučedníkem v pravém smyslu, totiž ve smyslu Církvě katolické.

Tedy po dvojím znamení poznán bývá pravý mučedník, mučedník dle vzoru sv. Štěpána: musí býti svatý až do konce a musí trpěti smrt násilnou pro pravdu.

Možná, že jste již uhodli, draží v Kristu, proč dnes o této věci mluvím, a kam dnešní má řeč směřuje. Před 400 lety žil v Praze muž, jemuž bylo jméno Jan z Husince nebo Jan Hus. Tento muž byl knězem, ale nepracoval v duchovní správě, nýbrž vyučoval na vysokých školách pražských, jsa při tom kazatelem v tak zvané kapli betlémské. Doba, ve které žil i působil, byla velice žalostná. Jazyk český byl všude potlačován, tak že skoro ve všech kostelích pražských jiným jazykem se kázalo. Mimo to panovala mezi kněžstvem veliká zkáza mravů. Toto dvojí zlo dojímal bolestně Jana Husa. Jsa učený a výmluvný, ujímal se vše potlačovaného jazyka českého. A že byl mravů čistých a bezúhonných, neostýchal se dotíratí veřejně na porušenost duchovenstva. Tím vzrůstala se den po dni jeho vážnost a oblíbenost netoliko u lidu, nýbrž i u dvora královského a vysokého učení, ba i u samého arcibiskupa Zbyňka, kterýž po pět let takovou důvěru mu věnoval, že ho vyzval, aby oznamoval arcibiskupovi všelikou vadu, kde by koliv ji shledal ve správě církevní. Ale právě tato všeobecná vážnost a oblíbenost stala se Husovi osídlem a pokušením. Hus, vida se tak velice poctěna a povýšena, zpyšněl a odvrhl od sebe všelikou poslušnost k církevním představeným. To praví sám náš dějepisec, který nebyl katolíkem; pravíť výslovně, že Husovi nedostávalo se pokory a poslušnosti, kteréž jsou také ctnosti křesťanské, a my můžeme přidati: základní ctnosti křesťanské. Hrdost pak a neposlušnost nedovolovaly Husovi, aby přestal rozšiřovati bludné učení Viklefovo, které dostalo se k nám do Čech z Anglie. Nastal obrat. Arcibiskup Zbyněk odvrátil se náhle od Husa a zapověděl mu šíření onoho učení jak na stolici profesorské tak i na kazatelně. Hus neuposlechl, ani když přišla záповěď z Říma. — Posléze po mnoha potýčkách s vrchností církevní obeslán Hus na církevní sněm do města Kostnice v nynějším Švýcarsku, jehož se účastnil i král český Sigmund jakožto ochránce Církvě. Otcové na sněmu shromáždění, t. j. vyslanci papežští a biskupové, dokázali Husovi z jeho vlastních spisů, jichž jest dosti značný počet, že bloudí, t. j. že hláše články, které článkům víry katolické venkoncem odporují, a které, kdyby se uvedly ve skutek, podvrátiti musí vážnost Církvě i blaho společnosti lidské. Těchto článků bylo

vesměs třicet. Některé z nich byly velmi svůdné a nebezpečné. Mimo jiné učil Hus, že kněz smí kázati a svátosti udělovati i bez pravomoci od papeže nebo biskupa, ba i proti záповědi jejich, protože má právo k tomu přímo od Boha. Takové učení musilo by vésti k největším v Církví nepořádkům, ale co vede k nepořádkům, není od Boha, není pravé. Dále učil Hus, že, kdo se nalézá ve stavu hříchů smrtelného, netoliko nehodně (neboť to i Církev připouští), nýbrž i neplatně koná svůj úřad: biskup a kněz že v tom stavu není vlastně biskupem a knězem, vladař že není vladařem, otec že není otcem, ba kdo má majetek, že majetkem tím neprávem vládne. Kdyby takové učení v lidu se ujalo, kdož by měl jistotu, že opravdu jest pokřtěn, že opravdu dochází ve svátosti pokání odpuštění hříchů, že odchází se světa opravdu jest s Bohem smířen? Jak snadno mohl by povstati poddaný proti vladaři a říci: Tys ve hříchů smrtelném, já tě nemusím poslechnouti, já ti nemusím platiti daní a sloužiti jako vojín! Jak snadno mohl by říci jeden druhému: Tys ve hříchů smrtelném, majetek, jímž vládneš, není tvůj! A takové učení, jež nese v sobě zárodek vzpoury a nekázně, mohlo by býti z Boha, mohlo by býti pravé? — Hus však těchto a jiných článků bludných nikterak odříci se nechtěl. Byl mnohonásobně poučován, napomínán, varován; ale on trval tvrdošijně ve svých bludech. Z té příčiny vyobcován jest Jan Hus z Církvě a vydán moci světské ku potrestání, která podle tehdejších zákonů vykonala na něm trest smrti upálením na hranici.

Nyní navratme se k tomu, co jsem pravil z počátku o znameních mučednictví. Pravý mučedník musí býti svatý a musí zůstati svatým až do konce. Toho však o Janu Husovi nikterak říci nelze. Vedlé sice dlouho, jak jsme již slyšeli, život bezúhonný, ale v posledních letech zaslepen pýchou, takže zlehčoval slovem i písmem každého, kdo odporoval jeho snahám záhubným. To nebyl jeden hřích smrtelný, to byl celý řetěz hříchů smrtelných. Tak se nechystal k smrti žádný mučedník! — Pravý mučedník musí podstoupiti smrt násilnou pro pravdu. Avšak ani toho říci nelze o Husovi, neboť byl upálen pro mnohé bludy, v nichž až do smrti tvrdošijně setrval. To jest sice pravda, že šel na smrt rekovně, zpívaje sobě nábožnou píseň a chtěje umříti jako Kristus Pán. Ale jeho neohroženost, vyplývající vlastně z neústupnosti, naplňuje nás spíše politováním, než aby nám byla pobídkou k následování. Kdo umírá pro blud, jest člověk zaslepený, nikoliv hrdina.

* * *

Když tomu tak, nejmilejší v Kristu, jak jsem vám dnes vyložil, tuť věru nepochopitelné, jak může kdo nazývati nešťastného pobloudilého kněze světcem a mučedníkem, jak může nabádati katolických křesťanů, aby tomuto muži nešťastnému stavěly se pomníky. Ale není to vlastně nepochopitelné. Ti, kdož oslavují Jana Husa a chtějí, aby ho oslavoval všecken národ, činí

tak ze zášti a z odporu proti Církvi, jsouce vesměs lidé nevěřící anebo věřící jen na oko. Oslavují Husa pouze a jedině pro jeho vzpuru proti Církvi, ale zakrývají svůj pravý úmysl říkajíce, že oslavují pouze jeho význam v dějinách osvěty, t. j. jeho zásluhy o řeč a písemnictví české.

Milí osadníci! Jménem vrchního pastýře našeho a ve smyslu jeho listu pastýřského nedávno čteného, varuji vás před těmito oslavovateli Husovými. Nejsou tito lidé praví vlastenci a národovci, sice by neobnovovali a nerozdmychovali spory, které uvalily kdys na naši vlast nevýslovnou záhubu. Dostit jiných nesnází v naší vlasti; nač ještě má býti zášť a spor mezi syny jednoho národa, a to pro věc, která náleží dávné minulosti a více odčinití se nedá?

Nuže varujte se svědců, ať nejste jimi svedeni. Narození Ježíše Krista přineslo nám pokoj. Kéž panuje pokoj v naší vlasti! Kéž panuje pokoj v obcích a rodinách! Kéž odejde od nás každý svévolný rušitel míru, abychom, zachovávajíc mezi sebou pokoj, připodobnění byli ke Kristu, králi pokoje, a slouti mohli synové Boží. Amen.

Klement Markrab.

Řeči příležitostné.

Poutní kázání na svátek sv. Martina, biskupa.

O dobročinnosti.

»Hle kněz veliký, který se ve dnech svých líbil Bohu«. Eclstic. 44, 16.

Dne 11. listopadu připadá každoročně slavnost toho svatého, jehož celá osada Klencčská ctí jako svého ochránce či patrona. S radostí jste v tento den pospíšili do této svatyně; avšak dnešní neděli koná se pouť v této starobylé svatyni. A tu vybidnutí lahodným hlaholem zvonů, pospíšili jste ve stánek Boží, abyste všeobecné osadní slavnosti byli přítomni. S radostí patřím na přechtěně shromážděný zástup milých krajanů, upřímných to ctitelů sv. Martina, kteří se sešli, aby jeho nábožně uctili. Víím dobře, že každou neděli a svátek, ba dle možnosti i ve všední dny rádi chvátáte do kostela; ó jak rychlé byly dnes nohy vaše, jak jste spěchali, řekl bych jako na koni, ku svému patronu, jehož obraz zdobí tento hlavní oltář. A jak také jinak? Vždyť jest dnes pouť v Klenci, a proto jako dítky vůkol matky se shromažďují, tak zbožní křesťané ve svém farním kostele. Patříme-li na hlavní oltář, vidíme muže svatého, jenž jako voják, jako rytíř cválá na své brně. Ale vždyť byl přec sv. biskupem ve městě Touru? Životopis sv. Martina předvádí nám ho u věku

jinošském jako vojína, ve věku mužném však jako kněze, ba v hodnosti biskupské.

K uchu jeho mocně zavznělo slovo Kristovo: Pojď, a mne následuj! Již jako desítileté dítě spěchal do chrámu, aby tam do počtu katechumenů t. j. těch, kteří se ke křtu sv. připravovali, byl zaznamenán. V 15. roce stal se vojínem. Ale čemu se záček přiučil, toho jinoch nezanedbával. I pod pláštěm vojenským ostalo srdce jeho věřící a zbožné. V dobu tuto spadá památný děj v životě našeho sv. patrona, když potkal polonahého žebráka a polovicí pláště svého polonahého ubožáka Ambiana přiodívá. V noci pak zjevuje se mu Spasitel s polovicí pláště toho a praví: »Ille, tímto šatem mne Martin přiodil.«

Kdybychom moji draží, ničeho více ze života našeho sv. patrona nevěděli, zda by nemusil jediný čin tento vzbuditi v nás obdiv, úctu a lásku k němu? Než on vynikal i horlivostí, nábožností, zvláště když vstoupil do stavu duchovního, do něhož jeho přijal biskup Hilár Piktavienský, až pak se stal i biskupem ve francouzském městě Turonu. Tu založil klášter a s 80 mnichy v něm žil. Ejhle kněz veliký!

Svou smrt předvídal, a jako kmet 81letý prosil, aby vysvobozen byl ze žaláře těla svého; chtěl býti rozdělen s tělem, ale spojen s Kristem. A když učenníci hořekovali: ty nás zde osiřelé zanecháš, tu volal: Jsem-li, Pane, dosud lidu Tvému potřeben, nezdráhám se pracovati.

A jakou oddaností, jakým vítězstvím nad ďáblem umírá! Jakou láskou k Bohu opouští duše bohomilá svět a odchází do sborů nebešťanů! Ille, kněz veliký, jenž se líbil Bohu. To vše vám, ctitelům sv. patrona, dobře známo. A tu táž se: O čem dnes ve své řeči mám k vám promluvit? Umínil jsem sobě dnes hlavně pojednati o dobročinnosti či štědrotě sv. Martina, z jehož vznešeného vzoru i my této ctnosti učiti se máme. K tomu cíli ukážu:

I. kdy a II. jak dobře činiti máme. Ty ale věrný služebník Páně, knězi veliký, sv. Martine, oroduj za nás v tuto chvíli, když o tvé bohumilé ctnosti rozjímati budeme. Vy pak poslyšte mě mluvícího ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

I.

Málo by nám prospívalo rozjímaní životů svatých, kdybychom nevstoupili v jejich šlépěje. Volajítě k nám tak mocně: Pojďte a nás následujte. Tímž slovem a svým příkladem volá k nám sv. Martin: Buďte dobročinní.

»Milosrdenství jsem chtěl a ne obět« Os. 5, 6., praví Hospodin. A Spasitel dí: »Milosrdní buďte, jako Otec v nebesích milosrdný jest.« — Dobročinnost a milosrdenství jsou dcerušky lásky křesťanské, již prikazuje Kristus Pán: »Přikázání nové dá-

vám vám, abyste se milovali vespolek.« A láska ta musí se dokazovati skutky; neboť píše sv. Jakub 2, 15.: »A kdyby bratr a sestra nazí byli a potřebovali by vezdejší živnosti i řekl by pak jim někdo: jděte v pokoji, ohřejte se a najezte se, avšak nedali byste jim, čeho tělo potřebuje, což to bude platno? Tak i víra, nemá-li skutků, sama v sobě mrtva jest.« »Synu můj, volá moudrý Sirach, synu můj, neodnímej chudému jeho almužnu a neodvracuj tváře své od nuzného.«

Avšak i to vězte, milí křesťané, že dobročinnosti slíbená jest také hojná odměna. Žalmista Páně dí: »Blahoslaven, kdo na chudého a nuzného pamatuje, v den souzení vytrhne ho Hospodin. Kdož udílí chudému, ničeho mu nebude scházeti.«

Vdova v Sareptě podala proroku Eliášovi poslední sousto chleba z poslední mouky, a hle od té doby neubývalo ni mouky, ni oleje; v pravdě na úrok půjčuje Hospodinu, kdo se smilovává nad chudým.« A kdy as se nad ním smilovati máme? Kdykoliv se nám naskytne příležitost, a té jest denně dosti dáno.

Starý Tobíáš napomíná syna svého: Máš-li mnoho, dávej mnoho, máš-li málo, i z toho rád uděl chudšímu. Nepraví mu: uděl v roce dvakrát, třikrát, nýbrž uděl, kdykoliv ti možno. Za to mu archanděl Rafael zrak navrátil, odměniv jeho časně, ale i to připomenul, že skutky jeho dobré přednášel před trůn Hospodinův.

Almužna, moji drazí, osvobozuje od smrti, očisťuje od hříchu, a činí, že milosrdenství u Boha a života věčného dosahujeme.

»Nebesa jsou zvláštním polem, praví sv. Jan Zlatoustý. Dej chleba a stěžíš ráj, rozsívej v málu a mnoho stěžíš. Dej pomíjející a stěžíš nesmrtelné.« A sv. Augustin dí: »Otevřeš-li rukou svých, otevře ti nebes Pán bránu svou, abys mohl vejíti do ráje věčného.«

Nedivím se, že sv. apoštolové opustili všechno, síť i lodí, a šli za Pánem Ježíšem; nedivím se již, že tolikéž i svatí své statky a jmění rozdali chudým a žili na pouštích, v chudobě, v skrýších jako poustevníci, od světa nepoznaní.

Ano, sv. Aleš, syn bohatého kupce rozdál statek svůj, žil nejprve ve světě co žebrák, pak nepoznaný pod schůdky v komůrce domu otcovského.

A k čemu jiných příkladů? Svatý Martin, náš patron proslul dobročinností a milosrdným srdcem, dobře činil nuznému, a proto i jeho oslavil Pán a sice jak na zemi, tak obzvláště po smrti v nebesích. Proto i my ho dnes oslavujeme a za mocnou přímluvu prosíme.

Z jeho vzoru patrně se učme, že dobře činiti jest naší povinností, kdykoliv se nám příležitost naskýtá ku vykonání kteréhokoliv ze sedmi skutkův milosrdenství ať tělesného, ať duchovního. I Pán Ježíš netázal se: kdož jsou, a jací jsou to lidé, jež na poušti nasytil, alebrž světem chodě, všude dobře činil. Vě-

douce, že máme vždy dle možnosti dobročinnost jeviti, ohlédněme se ještě, kterak máme dobrodiní prokazovati. O tom však s pomocí Boží v dlu

II.

Fariseové udíleli hojně almužny, při tom ale chtěli, aby to vědělo celé město, proto dali troubiti před sebou, a vychloubali se, že dávají desátky ze všeho. A přec pravil o nich Kristus Pán, že již přijali odměnu svou zde na zemi chválou světskou.

Sv. Martin cválá v temné noci na svém koni, vítr fíčí od půlnoci, sníh se sype hojnou mocí, — a tu u cesty sedí polonahý žebráček. I nehledí sv. Martin, aby byl chválen od lidí; vidí ubožáka, jenž pomoci potřebuje, a to postačí, že se srdce jeho hnulo milosrdenstvím. Již roztíná vrchní šat, ač jest vojínem, a polovicí odívá ubožáka. Pán vidí šlechetný jeho skutek a za to jeho odměňuje na zemi i na nebi. Tak i my, Nejmilejší, činme dobře, jak nám možno, a to ochotně, s radostí; vždyť dárcé veselého miluje Bůh; jestiť každý člověk i chudás bratrem naším. »Synu můj! volá sv. Jarolím, při dobročinění nečiň předhůzek. A cokoliv činíte, čiňte ze srdce, jakož Pánu a ne lidem.« Ovšem za dob našich i k tomu třeba hleděti, abychom dali opravdu nutnému, a nepodporovali snad lenost neb daremnost hýřícího rozpustilce. Nejvíce podpory zasluhují ubozí, kteří nouzi mají, a žebrati se ostýchají.

Vědouce, s jakým úmyslem dobrodiní prokazovati máme, následujme i vzorů dárců šlechetných. Nábožná Ruth živila se prací rukou svých, při tom také starala se o švekrůi svou Noemi. Když přišla na pole bohatého Booza sbírat klasy, poručil týž žen- cům, aby více klasů nechávali ležeti, by bez zahanbení mohla sbírat. Ano pravil k ní: »Vím, že žena ctnostná jsi, jdi, jez a pij s ženci mými.«

Zbožné, dobročinné kniže české, sv. Václav donášival chudým dříví do domu; sv. Alžběta Duryňská spěchávala ze zámku do nízkých chaloupek vesních, oděna šatem prostým, aby donášela nepoznána pokrmy chudým a nemocným vesničanům.

A sv. Martin při podávání pláště žebráčkovi nečítal ani nehleděl na chválu lidskou. Ti a tací příkladové zvláště památka dnešní slavnosti sv. Martina hlasitě volají k nám: Jděte a čiňtež podobně. To předobré, soucitné srdce, srdce láskou k bližnímu roznicené, obdivujeme dnes na sv. patronu našem; ale to by nestačilo, kdybychom je nechtěli i ve skutcích následovati.

A co zdobilo to sv. zlaté jeho srdce? Odkud čerpalo sílu ku ctnostem, zvláště ku štědrosti a milosrdenství? Byla to pevná, živá víra zakořeněná hned od útlého mládí v nitru jeho, že se od mládí odhodlal sloužiti věrně Bohu. Srdce jeho zdobila i naděje sladká, kterouž očekával za zamítnutí rozkoší světských, radost nehynoucí v nebesích. Srdce jeho zdobila i láska horoucí k Bohu, kterouž silen vyhledával jen čest a chválu Boží ve všem svém konání. Ó v pravdě, pravý bojovníku Kristův, sv. Martine!

tys knězem velikým, jenž se líbil Hospodinu. Líbil se Mu v mládí, líbil se Mu jako muž, když se horlivostí neúmornou službě Boží věnoval, líbil se Mu v životě, jenž celý Bohu zasvětil, líbil se Mu i ve smrti, když přemohl pokušitele, odevzdaně Bohu umíral.

A tudíž nejen dobročinné srdce jeho, ale celý sv. život svítí nám jako světlo na stůl postavené a ozařuj všechny kroky putování našeho.

* * *

Poznavše, milí poutníci, kdy a jak dobře činiti máme dle vzoru našeho sv. patrona, následujme ho, zvláště když k nám dnes volá: Následovníci moji buďte. A věřte, že za ním krácejíce nezboudíme, ale v dobrém utvrzení, dobrý vésti budeme život, ostaneme věrni Bohu u víře sv., což nás potěší v životě a oblaží při smrti. Shlédněme dnes na bratry své nuzné a trpící, a budme k nim dobročinnými, milosrdnými.

A proto i já dnes začínám. Vám dítkám dávám od sv. Martina pouti tu učenlivost, kterouž se učil sv. náboženství křest., mládencům a pannám jeho čistotu sv. a nevinnost srdce. Vezměte a ostříhejte ji co nejdražší poklad svůj. Lásku k Bohu a bližnímu podávám křest. manželům, abyste vítězili zbraněmi víry sv. nad každým pokušením. Statečnost a odhodlanost jeho přijmete trpící a v krížích a strastech žijící; jeho dobročinnost vy bohatstvím oplývající; část pláště darovaného vezměte sebě vy nuzní a chudí, abyste zahalili bídu a nahotu svou.

A posléze ochranu jeho mocnou přijmiž od svého uctěného patrona celá osada Klenečská.

A že dobročinnost jest dnes heslem našim, suďte, zda možno zapomenouti zemřelých, těch našich dobrých rodičů, bratří, přátel a dítek vašich, kteří o pouti tak často s námi se těšivali? Ach i těm budiž věnována modlitba, zbožný Otčenáš.

Ty ale, sv. Martine, budiž nám všem mocným přímluvcem u Boha, abychom po ukončeném boji života zasloužili s tebou se radovati v nebesích. Amen.

Josef Baar, biskupský notář a farář v Putimi.

Promluva k vojínům před přísahou.

O důležitosti přísahy.

Milí vojínové! Má-li rolník řídit své hospodářství šťastně a s užtkem, potřebuje k tomu řádných pomocníkův, potřebuje k tomu lidí věrných, kteří své povinnosti konají, jak se přísluší. A oni mu také musí slíbit, že mu budou sloužit věrně a poctivě.

A má-li náš milovaný a jasný mocnár řídit velikou říší šťastně, totiž ku všeobecnému blahobytu všech národů rakouských, také potřebuje k tomu nevyhnutelně řádných pomocníkův, lidí

věrných a poctivých a také žádá od nich, aby mu slíbili, že budou své povinnosti konati věrně a svědomitě.

Milí vojínové! I vás zvolil si císař pán za své pomocníky, vás zvolil si císař pán za obhájce a strážce svých národův. A vy iste mu již také jednou slíbili věrnost a poslušnost. Stalo se to hned po odvodu.

Avšak přisvědčíte mi zajisté všichni, že tenkrát v ten den kdy jste byli k vojsku odvedeni, že tenkrát jistě jste neměli mysl klidnou. Jeden byl snad zaražen, druhého pojal zármutek, že musí na vojnu, jiný zase naopak měl z toho až přílišnou radost — ale všichni zajisté byli jste velice rozrušeni. — Ale ku skládání přísahy je potřeba klidnosti a vážnosti co největší.

Proto právě nařízeno jest, aby nováčkové, když si odbudou první výcvičbu, aby slavnostně svou přísahu vojenskou opakovali.

A dnes právě nastal vám ten den, kdy máte skládati tuto vojenskou přísahu. K tomu pak se ovšem přísluší, abyste zde na místě posvátném poslechli několik slov mých o přísaze, co přísaha v ů b e c j e a j a k o u p o v i n n o s t člověku ukládá.

P o j e d n á n í.

P ř í s a h a jest dovolávání se Boha za svědka, že pravdu mluvíme.

Vy tedy, vojínové drazí, skládajíc přísahu, budete volati Boha za svědka, že pravda jest, co slibujete. Neboť budete říkat: »Přisaháme při Bohu Všemohoucím přísahu slavnou . . .«

Přísaha jakožto volání Boha za svědka — jest výkon náboženský, jest výkon bohoslužebný; musí tudíž každý voják přísahu říkati s hlubokou uctivostí a vážností — tak jako modlitbu.

A co že budete slibovati v té přísaze?

1. Že Jeho Veličenstvu, nejvyššímu knížeti a Pánu, našemu císaři a králi zachováte věrnost a poslušnost.

2. Že budete i všecky své představené ctíti a poslouchati.

3. Že proti každému nepříteli, ať zahraničnímu, ať domácímu, na zemi i na moři, ve dne i v noci, za každého počasí, statečně a mužně bojovati budete.

4. Svě řady a své prapory že nikdy neopustíte a vůbec že chcete vždy jednati tak, jak se na řádné bojovníky přísluší — že chcete čestně žiti a také čestně zemřiti.

Když člověk něco slíbí, jest povinen též vykonati, co slíbil. Vždyť znáte to přísloví: slovo dělá muže. Kdo neplní, co slíbil, ten ztratí všecku vážnost u lidí, ten stává se člověkem bezecným. Vojínové armády rakouské ukázali se vždy a všude muži čestnými, doufám tedy zcela jistě, že i vy, mužní bratří moji, ani v nejmenším neporušíte tu čest vojska našeho, já doufám pevně, že budete svědomitě a věrně konati, co dnes slíbíte.

Dále — kdo neplní, co slíbil, dopouští se i h ř í c h u. Čtemeť v Písmě sv. v 5. kn. Mojz. 23, 21.: »Když slib učiníš Hospodinu Bohu svému, nebudeš prodlévati, splníti ho; neboť vyhledávati

bude toho Hospodin, Bůh tvůj a budeš-li meškati, bude tobě počteno za hřích.«

Nuže, jakožto věřící, křesťanští vojínové chraňte se, abyste tím Boha neurazili.

Avšak když pouhý slib takovou závaznost působí, tož mnohem přísnější a světlejší povinností ukládá přísaha a zvláště přísaha vojenská.

Neboť vy, milení vojínové, nejen slíbíte, vy přísahou se zavázete, vy Boha všemohoucího volati budete za svědka své věrnosti a poslušnosti.

Abyste pochopili, co to znamená, řeknu jen jedno slovo: křivopřísežník. Slyšíme-li slovo toto, tu se člověk až zatřese, ba věru skoro srdce se nám zastavuje. A křivopřísežníkem opravdu je voják, který císaři svému poslušnost a věrnost přísahal, ale nesplnil, co slíbil.

Slyšme, co volá sám Bůh v Písmě sv. 3. Mojž. 19, 12.: »Nebudeš křivě přísahati ve jméno mé, aniž poskvrníš jméno Boha svého. Já Hospodin!«

Křesťanští vojínové! Já jsem také vojínem. Vojenskou přísahu jsem také skládal. A věřte, kdyby toho nutná potřeba vyžadovala, jsem ochoten chopiti se i zbraně, abych přispěl k obraně své vlasti a svého krále. Toť je závazek přísahy.

Avšak já jsem zároveň také ještě jiným vojínem — vojínem Kristovým, bojovníkem Božím. Jako kněz přísahal jsem také věrnost a poslušnost tomu nejvyššímu Králi a Panovníku, Ježíši Kristu, Synu Božímu. A což kdybych tak — nechtěje snášeti své obtížné povinnosti kněžské, kdybych to roucho, jež zdobí kněze katolického, což kdybych tuto kleriku se sebe strhl a od pravé katolické Církve Kristovy odpadl a stal se na př. kazatelem protestantským, stál bych pak za něco? Nikoliv, byl bych tím nejšpatnějším, tím nejničemnějším tvorem, protože bych vědomě zrušil sv. přísahu.

A rovněž tak špatným byl by vojín, jenž nechtěje snášeti těžkých povinností vojenských, svátou přísahu, císaři danou, by zrušil.

»Nebudeš křivě přísahati ve jméno mé . . .« Jak vážná, jak mohutná to slova. »Jáť Hospodin!«

Však má ten Hospodin nebeský i moc, aby ztrestal každého rušitele přísah.

Rudolf, vévoda švábský, učinil úmluvu s císařem něm. Jindřichem IV. a stvrdil ji přísahou. Ale později postavil se válečně proti svému císaři a utkal se s ním v boji u Merseburku. Tam však stihl jej trest Boží za to, že svévolně porušil přísahu danou. Byla mu totiž pravá ruka v boji utata.

Tuto useknutou pravici zdvihl Rudolf, ukázal ji svým vojákům řka: »He, to je ta ruka, s níž jsem svému císaři pánu věrnost přísahal. Odpadl jsem však od něho a Bůh mě za to ztrestal, zde vizte, toť trest Boží!«

To, milí vojínové, buď vám odstrašujícím příkladem, abyste

přísahu vojenskou ani v nejmenším neporušili! A nyní slyšte zase jiný příklad:

Římané byli národ válečný. Jejich vojevůdce Regulus za I. války punské dobyl v Africe mnoho stkvělých vítězství. Jednou však byl přece poražen a zajat. Už 6 roků trvalo jeho zajetí v Karthagině. Karthagiňané byli by se už rádi smířili se Římany i poslali tedy zajatého Regula do Říma, aby jim vyjednal mír. Dříve však musil slavnostně přísahati, nepořídí-li ničeho, že se zase do zajetí vrátí. — V Římě začaly porady — ale ke smíření nedošlo. Tu pak Římané přemlouvali Regula, aby se nevracel do Karthaginy, že ani není vázán onou přísahou. Ale Regulus odvětil: »Vím, že mě v zajetí očekávají jen nové útrapy, nové mučení — ale má čest toho žádá, abych dle přísahy se tam vrátil.« I vrátil se skutečně, ačkoli Římané všichni proň plakali. A skutečně nakládali s ním Karthagiňští tak surově a ukrutně, až ho umučili. — Zemřel! — Ale zemřel čestně za svatou přísahu. Za to jeho památka žije až dosud po tolika stoletích a každý se mu obdivuje.

Podobně obdivovati se musí každý těm hrdinským vojínům, kteří v r. 1866. u Jičína a Hradce Králové krev svou vycedili za císaře a vlast! Za to je jistě i Bůh v nebi odměnil.

Nuže, vizte, toť uchvacující vzor. Umiňte si jej následovati. A teď zvláště při mši sv. vyprošujte si od Boha Všemohoucího silu, odhodlanost a trpělivost, abyste sv. přísahu, kterou dnes složíte, zachovali svědomitě a věrně. Amen.

Jindřich Macoun, kaplan v Lounech.

Promluva o štědrém večeru.

Proč štědrý den dítkám jest dnem nejradostnějším.

Mnohé a rozličné mají dítky, žáci školní, do roka dni radostné. Tak, když otec neb matka mají svátek, když je konec školního roku a nese se domů pěkné vysvědčení, anebo když je den radostné vycházky a jiné. Avšak myslím, že dnem nejradostnějším dítkám je štědrý den. Proč? Že tu nejvíce radostí, čistých a nevinných se jim připravuje. Tak: staví se jim Betlém, to jest vypodobnění městečka Betléma s jeskyní, čili jak se říká chlívem, kde se Kristus Pán narodil a jesličkami, do nichž položen byl; že se jim staví vánoční stromek, ozdobený a ověšený dárky rozličnými, kterýž představuje Krista Pána, Kterýž jediný, když vše pokolení lidské hříchem stíženo bylo, čistý a nevinný byl, ovšem Syn Boží, nejsvětější; a pak konečně, že dostávají dárky, čili jak se říká, že Ježíšek nadílí. Ovšem Bůh, Ježíš, nadílí dítkám skrze rodiče a chudým dítkám, jako vám, skrze dobrodince.

Alé já, milé dítky, vím důvod ještě jiný a kterého jste asi nikdo nezapomněl a kterýž činiti má den tento dítkám dnem nej-

radostnějším. A víte, který jest? že Ježíš, Syn Boží, Sám se dnes stal dítětem a tak stavu vašeho, dětského, posvětil.

Posvětil Spasitel náš životem Svým stavů všech; dělnického, že pomáhal za tichého života Svého v Nazaretě pěstounu Svému práci ruční vydělávati denní chléb; stavu učitelského, že, jak známo, chodil po vlasti Své a učil; stavu lékařského, že léčil a uzdravoval způsobem zázračným ubohé a trpící; stavu soudcovského, že napomínal, káral a trestal; stavu kněžského, že Sám byl knězem nejvyšším a obětí; ano, posvětil i stavu chudých, že Sám narodil se nejhudší; stavu trpících, že za nás trpěl a umřel. A tak posvětil i stavu dítek, že Sám stal se dítětem a ve všem učiněn jako dítě. Ano, dětátkem nevinným, přemilým, jistě tím nejkrásnějším stal se Spasitel náš, ve všem podobným dítkám lidským, kromě prvotního hříchu. Byl krmen a napájen, pěstován a ošetřován Matičkou Svou a dobrým pěstounem Svým, svatým Josefem; byl veden a vychováván jako dítě, ač v Něm přebývala všechna plnost božství tělesně, jak dí apoštol. Ano, i v tom chtěl přizpůsobiti se dítkám, že, jak dí Písmo, prospíval nejen věkem, ale i láskou a moudrostí před Bohem i před lidmi; t. j., že, jak se starším stával, osvědčoval i také lepší rozum, jak stáří dětskému přiměřeno bývá. A tak posvětil Spasitel náš i stavu dětského. A v tom spočívati má, milé dítky, dnes zvláštní důvod radosti naší.

Avšak že chudý byl malý Ježíš a dítě, a dítě si ničeho vydělati nemůže: přišli pastýři a nesli dary. Jest štědrý den a Otec nebeský největší štědrost nám okázal, darovav nám, co jediné a nejmilejší měl, Svého Syna. Tak Bůh miloval svět, praví sv. Jan, že Syna Svého jednorozceho dal, aby žádný, kdo v Něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.

A tak i vám, milé dítky, přinesli, ne sice pastýři, ale dobrodincové chudé školní mládeže dary; hle, i v tom jste tedy Ježíškovi podobny. Obdařeny budete šatstvem, obuví; těžká jest nahota a zlé jest, snášeti zimu; i toho malý Ježíš zkusil, jak víte; hle, i v tom jest vám podoben.

Avšak, jestliže malý Ježíš, Syn Boží, připodobnil se vám v poměrech tělesných: i vy připodobniti se mu máte duchem, t. j. abyste, čím starší jste, prospívali jako On, nejen věkem, ale i láskou a moudrostí před Bohem a před lidmi. A to bude, milé dítky, také nejlepším díkem dobrodincům vašim, když budou viděti, že daří dárky své ne nehodným, ale hodným. Proto važte si dáreků těch, šetřte jich a modlete se za dobrodince své, což i také hned učiníme. Pak budeme moci opravdu se radovati v srdci svém, pak bude i dnešní den opravdu dnem vám nejradostnějším. Amen.

Monsign. Boh. Hakl, papežský komoří, bisk. vikář a děkan y Hořicích.

Listy katechetické.

Katechese 1o druhém přikázání Božím.

Pro 4. třídu škol osmitřídnic napsal Dr. JAN SÝKORA.

Po delší dobu učily jste se již, milé děti, o prvním přikázání Božím a znáte již vše, co se v něm přikazuje, co zakazuje. Máme totiž v Boha věřiti, doufati a Ho milovati, a to tím spíše, poněvadž toho pro nejlepší vlastnosti Své na výsost zasluhuje. Jest však Bůh hoden nejen největší víry, důvěry a lásky, nýbrž i největší úcty, a to i pro své dokonalosti i proto, že jest svrchovaným Pánem naším a celého světa. Máme tudíž Boha také ctíti poctou nejvyšší, a proto varovat se všeho, co by projevovalo nějakou nevážnost či neuctivost k Němu. Máme varovati se toho zcela rozhodně, neboť Bůh sám to přikazuje a to druhým přikázáním Svým. O přikázání tom budu vám vykládati nyní. Ty věci však, které jsem již v loni vykládal, pouze zopakuji. Jak zní druhé přikázání Boží? Kdo bere jméno Boží nadarmo, bez potřebí, ten je zneuctívá, či zlehčuje; když tedy Bůh zakazuje bráti jméno Boží nadarmo, co zakazuje tím? Co tedy zakazuje se v druhém přikázání Božím? Když pravíme, že nemáme jméno Boží zlehčovat, co rozumíme tím jménem Božím? Co zneuctívat zakazuje se tedy v tomto přikázání?

Bývá pak zneuctíváno či zlehčováno jméno Boží sice každým hříchem; neboť každý hřích jest neposlušností a tudíž i nevážností neuctivosti k Bohu. A proto také máme se každého hříchu chránit. Avšak jsou některé hříchy, kterými se jméno Boží přímo zlehčuje či zneuctívá. O některých hříších takových zmínil jsem se v loni: a tu jste poznaly, kdo zvláště že zlehčuje jméno Boží? O kom říkáme, že bere jméno Boží nadarmo? O kom říkáme, že kleje? Kdo přísahá? Kdy není dovoleno přísahati? Zlehčuje tedy jméno Boží, kdo je bere nadarmo, kdo kleje, kdo bez potřebí a tudíž nepravě přísahá. (Napiš:

1. kdo je nadarmo bere,
2. kdo kleje,
- .
- .
5. kdo nepravě přísahá.)

Ale ještě jinak, bohužel, zlehčují lidé jméno Boží. Zvláště těžkým způsobem zlehčil je jistý statkář anglický r. 1805. Ten vyšel na pole, aby se podíval, jak mu zraje obilí. Když byl na poli, dalo se do deště. I rozhněval se a pravil: »No, už by byl čas, aby se tomu Bohu vláda vzala, nic nerozumí, já bych to lépe řídil.« Ale sotva ta slova domluvil, klesnul mrtev na zem. Bůh potrestal ho hned, že tak neuctivě, tak potupně o Něm mluvil. Jak mluvil onen statkář o Bohu? (Napiš: . . . o Bohu . . . potupně mluvíti.) A poněvadž potupně o Bohu mluvil, říkáme, že se rouhal. Co říkáme o něm? Proč říkáme, že se rouhal? O kom tedy říkáme, že se rouhá? Ale i ten dopouští se rouhání, kdo mluví potupně — posměšně o sv. náboženství, o svatých osobách aneb o svatých věcech, jako jest mše sv., sv. svátosti, kříž a p. Neboť náboženství jest zjeveno od Boha; svatí v nebi jsou přátelé a miláckové Boží a pouze milostí Boží stali se svatými; věci svaté pak jsou zasvěceny Bohu a obsahují nebo vyjadřují něco, co jest s Bohem v úzkém spojení. Proto kdo mluví potupně o náboženství, o svatých neb o svatých věcech, zneuctívá tím i Boha a zlehčuje jméno Jeho. Kdo také dopouští se rouhání? (Připiš za slovo »Bohu« slova: a sv. náboženství, o svatých a svatých věcech.) Rouhá se tedy ten, kdo o Bohu, o sv. náboženství, o svatých a svatých věcech potupně mluví. Kdo rouhá se? (Nacvič.) Co zlehčuje tím? Kdo tedy zlehčuje také jméno Boží? (Napiš z počátku: 3. kdo se rouhá, t. j.) Děje se pak rouhání rozličným způsobem. Někteří lidé na př. upírají Bohu, co mu patří — dokonalost nějakou: praví na př., že Bůh o nich neví, nebo že není spravedliv, upírají mu tedy vševědoucnost anebo spravedlivost; anebo přičítají mu, co mu nepatří — nějakou slabost: říkají na př. že Bůh na ně zapomněl a tak přičítají mu krátkou paměť; anebo přičítají sobě nebo tvorům jiným, co patří Bohu, říkají na př., že by svět lépe řídili, než Bůh; anebo si přejí, aby Boha nebylo, neb aby nebyl vševědoucí a všudy přítomný, vůbec, aby nebyl takový, jaký jest; anebo mluví o Bohu neb o náboženství neb o svatých posměšně, potupně. Všichni ti, kdo tak mluví, rouhají se a hřeší (těžce.) Rozumí se pak samo sebou, že nejen ten se rouhá, kdo mluví potupně o Bohu, o náboženství, o svatých a věcech svatých, nýbrž i ten, kdo neuctivost svou k Bohu dává na jevo skutkem nějakým. Tak rouhali se židé Pánu Ježíši také skutkem, když v domě Kaifášově do tváře mu plili, Ho bili a různým způsobem si z Něho posměch činili.

Jest pak rouhání hříchem velmi těžkým, ano hrozným. Vždyt činí se jím potupa bytosti nejvyšší a nejdokonalejší, na které celou svou bytostí závisíme. Jak velice se Bohu protiví, ukázal Bůh sám, když ve Starém Zákoně přikázal, aby ukamenován byl každý, kdo by se rouhal. V Novém Zákoně neustanovil sice Bůh trestu takového, avšak i dosud stihá mnohdy i smrtí toho, kdo se rouhá. Tak učinil onomu statkáři, o kterém jsem vypravoval dříve. Tak stalo se as před osmi roky v jisté vesnici v jižních Čechách u Husince. Při jedné zábavě dělali si posměch z církev-

ního pohřbu. Jeden mladík položil se na lavici a dělal mrtvého; jiný představoval kněze a napodoboval posměšným způsobem pohřební obřady. Potom konali průvod, nesouce onoho mladíka. Ale když byli hotovi, mladík, jenž dělal mrtvého, nevstával. Budili ho, ale marně; byl mrtev. A takových případů bylo více, kdy Bůh trestal hned smrtí rouhače. Dával tím výstrahu i jiným, aby se varovali hříchu tak hrozného.

Jsem ovšem přesvědčen, že z vás nedopustil se nikdo hříchu toho. Ale varujte se, abyste ani v pozdějším životě nemluvili a nečinili nic, co by vyjadřovalo neuctivost a potupu k Bohu nebo k věcem svatým. Neobcujte ani s takovými lidmi, kteří o Bohu nebo náboženství a věcech svatých mluví potupně, abyste nebyli od nich svedeni. — Ještě jednou, kdo zlehčuje jméno Boží předem? Kdo podruhé? Kdo potřetí? Celé poví N.

Mladík jeden jel po železnici. Ve voze bylo několik daremných lidí, kteří mluvili potupně o náboženství katolickém. I začervenal se mladík onen, když to slyšel, a hanbil se, že jest katolíkem; styděl se tak před lidmi za víru svou a když se ho potom ptali, zdali jest také katolíkem, řekl, že není. Zapřel tedy také zjevně víru svou. Zač styděl se onen mladík před lidmi? (Napiš: . . . před lidmi za víru se stydět.) Co řekl potom, když se ho ptali, zda jest katolíkem? Jaké bylo jednání? Zajisté. Za věci špatné má se člověk stydět. Ale víra naše jest něco dobrého, jest jediné pravá. Za ni nemusíme a nemáme se stydět. Vždyť jest to právě naše čest, že jsme katolíci, že jsme v té víře, která jediné dokonale nás poučuje o tom, co vede ke spasení a i prostředky ke spasení podává. Když ale on se styděl za víru svou a ji zapřel, jednal tak, jako by víra naše byla něco špatného a tím ovšem zneuctil Boha, od něhož naše víra jest, zneuctil a zlehčil jméno Boží. Co zlehčil tím, že se za víru styděl a ji zjevně zapřel? Kdo tedy také zlehčuje jméno Boží? (Napiš: 4. kdo se před lidmi za víru stydí anebo ji zjevně zapře.)

Mimo to, jak již víte, zlehčuje jméno Boží ten, kdo přísahá nepravě či kdo nepravě Boha beře za svědka. Kdo také zlehčuje jméno Boží? (Napiš pod 4. číslo 5.)

Konečně zlehčuje jméno Boží ten, kdo Bohu něco slibuje a potom nečiní, co slíbil, či kdo sliby Bohu učiněné ruší. Kdo ještě zlehčuje jméno Boží? N. N. O tom, co jest slib, vyložím vám obšírněji budoucně. Dnes jen povím ještě, kdo přísahá nepravě. Dříve však zopakujeme si vše, co jsem nyní vykládal. Co zapovídá se v druhém přikázání Božím? Kdo zlehčuje jméno Boží? Celé to poví N. (Nacvič.)

Nyní vám vyložím, kdo přísahá nepravě. Jak víte, v domě Kaifášově zapřel Petr třikrát Pána Ježíše. Privil, že není Jeho učenníkem; a když mu nechtěli věřiti, přísahal, že učenníkem Jeho není, ba že Krista ani nezná. On tedy mluvil něco, o čem věděl, že pravda není, mluvil něco nepravdivého či nepravého. A co dělal, aby mu tím spíše věřili? Čím tedy potvrdil tu věc nepravou? On věděl, byl si toho vědom, že mluví nepravdu, a

přece přísahal. Kterak tedy potvrdil přísahou věc nepravou? A poněvadž vědomě potvrdil přísahou věc nepravou, přísahal nepravě. Jak přísahal? Proč říkáme, že přísahal nepravě? A tak každý, kdo vědomě přísahou stvrzuje něco nepravého, přísahá nepravě. Kdo přísahá nepravě? (Napiš: a. kdo vědomě něco nepravého přísahou stvrzuje.)

Isidor vypůjčil si od souseda peníze a slíbil, že mu je za rok dá, a co slíbil, potvrdil přísahou — přísahal, že mu je za rok zcela jistě dá. Při tom však myslel si, že mu jich nevrátí. Co slíbil Isidor sousedu svému? Čím potvrdil, že učiní, co slíbil? Kterak chtěl to splnit? Sliboval tedy přísahou něco, co splnit nechtěl. A proto také přísahal nepravě. Kterak přísahal také? Proč říkáme, že přísahal nepravě? (Připiš: aneb přísahou slíbil, co splnit nechce.) Nepravě přísahá tudíž, kdo vědomě něco nepravého přísahou stvrzuje, nebo přísahou slibuje, co splnit nechce. Kdo přísahá nepravě? (Nacvič.) A kdo tak přísahá — kdo vědomě něco nepravého přísahou stvrzuje, nebo přísahou slibuje, co splnit nechce, přísahá křivě. Kterak přísahá? Kdo tedy koná přísahu křivou? Kdy jmenujeme přísahu křivou? Taková přísaha jest, jak budoucně vyložím, jedním z nejtěžších hříchů, a proto ovšem má se jí každý varovati co nejsvědomitěji a nejrozhodněji.

Ale ještě jiným způsobem konají někteří lidé přísahu nepravou. Tak člověk jeden přísahal, že se pomstí na svém sousedu. A jindy přísahal, že nebude chodit do kostela. Co přísahal poprvé? Jaká věc byla to, kterou chtěl učinit? Co přísahal podruhé? Jaká to byla věc? Zavázal se tedy přísahou poprvé, že vykoná něco zlého, podruhé, že opomene něco dobrého. Jaká to byla přísaha? Znjisté. A tak každý, kdo přísahou se zavazuje, že něco zlého učiní, nebo něco dobrého opomene, přísahá nepravě. Kdo přísahá také nepravě? (Napiš: kdo přísahou se zavazuje, že něco zlého učiní, nebo něco dobrého opomene.) Povážte ještě N. Taková přísaha ovšem neváže. A proto, kdo takovou přísahu by učinil, nejen že není povinen splnit ji, on nemá ani tak činiti. A kdyby ji splnil — kdyby vykonal to zlé, které přísahal, nebo opomenul to dobré, které jest povinen činiti, hřešil by novým hřichem. Jak váže ta přísaha, kterou se někdo zavazuje, že vykoná něco špatného nebo opomene něco dobrého?

Konečně, jak víte již z lonska, přísahá i ten nepravě, kdo přísahá bez potřebí, zvláště při věci nepatrné a ze zlého zvyku. Kdo přísahá také nepravě? (Napiš: c) kdo bez potřebí, zvláště při věci nepatrné a ze zlého zvyku přísahá.) Povážte ještě N. Ještě jednou, kdo přísahá nepravě? Celé to poví N. (Nac.) Co zakazuje se ve druhém přikázání Božím? Kdo zlehčuje jméno Boží? Poznaly jste tak, co se ve druhém přikázání zakazuje. Zakazuje se vše, co Boha a svaté náboženství nebo svaté osoby a věci znuctívá. Znajíce to, varujte se věcí takových; nevypouštějte nikdy takového slova z úst, kterým byste jméno Boží znuctili. Nečítejte to ani tehdy, kdybyste pozorovali, že jiní tak činí. Vyslovujte spíše vždy s úctou jméno Boží a mluvejte vždy jen s největší ucti-

vostí jak o Bohu, tak o náboženství, tak i o svatých. Hodně dítka se zajisté chová uctivě ke svým rodičům, a s úctou mluví o nich; čím spíše má každý s úctou co největší mluvíti o Bohu svém, na němž veškerá naše bytost a naše spása závisí, a který pro své dokonalosti nejvyšší úcty hoden jest.

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

59.

Připomínali jsme si předešle, kdo že jest Pán Ježíš? Kdo Mu dal to svědectví? Pán Ježíš přijal to svědectví Petrovo a vyznamenal Petra za to. Jak mu odpověděl? (Ty jsi Petr . . .) Jaké to království chtěl založit? Jak je chtěl založit na Petrovi? (Aby všichni stejně s Petrem věřili). A co znamenají klíče, které Petrovi slíbil? (Vrchní moc v tom království nebeském čili Církvi). Čím tedy Petra učinil? . . . Učinil ho vrchním správcem Svě Církve. Když pak do Kafarnaum se vrátili, zase Petra zvláštním způsobem vyznamenal, že za něho zaplatil daň chrámovou, čili příspěvek na potřeby chrámové a to penízem zázračně zaopatřeným. Poslal totiž Petra k moři ulovit rybu a předpověděl, že v ústech její nalezne peníz, což se i stalo. — Pán Ježíš slíbil založiti Církev, to jest království Boží (mesiašské) na zemi, které učenníci pořád ještě po světsku posuzovali a proto mezi nimi o tom povstala hádka, kdo z nich bude větší nebo přednější v království Božím. A jak je rozhodl Pán Ježíš? Zavolal malé pachole, objal a políbil je před nimi a řekl, v království Božím že přednost dává prostota, nevinnost a pokora dítěcí a doložil: »Nebudete-li jako maličci, nevejdete do království nebeského.« Mat. 18, 3. Pozorujte, jak měl rád Pán Ježíš nevinné děti, objímal je, líbal a nebe jim sliboval. Přejete-li si, aby i vás měl tak rád, zůstaňte hodnými, zdárnými dětmi. Jako ono pachole dal Pán Ježíš apoštolům za příklad, tak máte i vy zbožností a nevinností svou jiných povzbuzovati; obzvláště na to pamatujte v kostele, kde Pán Ježíš na vás hledí a vás ostatním téměř za příklad představuje; varujte se všeho pohoršení. —

Blížila se slavnost stánků, při níž připomínali si židé, jak předkové jejich na poušti pod stany bydleli. Židé putovali k té slavnosti v zástupech do Jerusálema, ale Pán Ježíš nešel s nimi, nýbrž cestou soukromou přes zem Samařskou se vydal s apoštolý do Judska; nebo cestou chtěl je připravit na to, co Jej čeká v Jerusalemě. Předpověděl jim již, že jako Beránek na smrt vydán bude, aby sejmul hříchy světa. Proč tedy měl trpět? Nyní apoštolům opět to utrpení připomínal, aby poznali, že dobrovolně

se mu podrobuje; spolu ale také oznámil jim i nepřátele, kteří mu to připravovali, totiž nejvyšší kněze, členy rady židovské, farisey a zákonníky, kteří Ho nenáviděli pro Jeho učení. Však právě to učení Ježíše Krista mělo lidi vyvésti z bludů farisejských; proto šel do Jerusalema lidi poučit, aby poznali, že On jest přislíbený Mesiáš a vtělený Syn Boží.

Na cestě navštívil své upřímné přátele v Bethanii, totiž Lazara a jeho dvě sestry Martu a Marii Magdalenu, o které jsem vám již vypravoval; kdo jste si to pamatoval? Můžete si pomyslet, s jakou radostí Pána Ježíše přivítali, a Marta hned sháněla, aby tak vzácného hosta uctila a pohostila. A co myslíte, že dělala asi Magdalena? Vypravoval jsem vám o ní, že po svém kajícím obrácení všude Pána Ježíše následovala, aby poslouchala učení Jeho. A tak i nyní usadila se k nohám Pána Ježíše, aby poslouchala slova Jeho. Marta byla by potřebovala její pomoc, a proto stěžovala si na ni Pánu Ježíši, že ji nechává samu poslouchati; však Pán Ježíš ujal se Magdaleny, že záslužněji si počíná než Marta; nebo kdežto Marta přiliš starala se o časné věci, o pokrm pro tělo, Magdalena pečlivá byla o duši, naslouchajíc slovu Božímu, jež jest pokrm pro duši. Tak ukázal Pán Ježíš, jak mnoho záleží na tom učení, které s nebe přinesl. Toto učení i já vám vykládám. Poslouchejte rády a dobře si vše pamatujte, abyste i vy zasloužily si pochvaly jako Maří Magdalena.

Z Bethanie odebral se Pán Ježíš přes horu Olivetskou k Jerusalemu. S hory bylo viděti město a Pán Ježíš uzřev chrám, stanul a pomodlil se. Vroucí zbožnost zářila Mu z tváří. Učenníci přáli si, aby také tak dovedli se modliti, a proto když dokončil Pán Ježíš modlitbu Svou, prosili Ho, aby je naučil modliti se. I připomenul jim Pán Ježíš modlitbu, které již je naučil; jak začíná? A doložil, že nezáleží na krásných slovech, ale abychom se modlili důvěrně a vytrvale, jako onen člověk, jenž přišel prosit přítele o zapůjčení chlebě a neustal dříve, dokud mu přítel nedal, co potřeboval.

V Jerusalemě bral se Pán Ježíš rovnou cestou do chrámu, kdež počal veřejně učit. Ihned shrnulo se zástupů kolem Něho; když pak divili se učení Jeho, dotvrzoval, že učení Jeho jest od Boha, Kterýž Jej, jakož Mesiáše na svět poslal. Mnozí uvěřili v Něho, ale celá rada židovská až na Nikodema odpírala Mu, hledajíc příležitost, aby Jej jala a na smrt vydala. Pán Ježíš znal ovšem úmysl jejich, ale pokud Sám k tomu nesvolil, nikdo neosmělil se na Něho ruce vložiti. Ujal se ženy hříšnice, kterou chtěli farišové kamenovati, a že litovala provinění svého, Pán Ježíš jí hříchy odpustil. Nazval se světlem světa, poněvadž od Otce nebeského přinesl učení, které osvěcuje každého; i svědectví Otce Svého se dovolával, aby v Něho jako Mesiáše a Syna Božího věřili; když pak farišové Abrahama otcem svým nazývali, pravil k nim, aby tedy jako synové Abrahamovi se chovali. Abraham že těšil se na Jeho narození, kdežto oni chtějí Ho zabít.

S pohoršením tázali se Ho, zdali jest větší než Abraham

a proroci? Přisvědčil jim Pán Ježíš a doložil: »Amen, amen pravím vám, prve nežli Abraham byl, já jsem.« (Jan 8, 58.) Tak slavně dotvrdil, že jest od věčnosti u Otce nebeského, když pak přišla lhůta vykoupení, že, přijav člověčenství, na svět se zrodil. Porozuměli nepřátelé, že za Syna Božího se prohlašuje, což zdálo se jim býti rouháním, i chápali se kamení, aby Pána Ježíše kamenovali; ale On skryl se, že Mu nikdo ublížiti nemohl, nebo ještě nepřišel čas Jeho utrpení a smrti, aniž také ukamenováním umřítí měl. Na cestě z chrámu uzdravil slepého od narození, o němž jsem vám již vypravoval, který pak v Pána Ježíše jakož Syna Božího uvěřil.

Že bylo P. Ježíši líto těch lidí svedených od fariseů, přišel druhý den opět do chrámu učit, ač znal vražedné zámysly svých nepřátel, a prohlásil se za dobrého pastýře, který hotov jest i život dáti za svěřence své, kdežto fariseové jen jako nájemci starají se toliko o svůj zisk, ne pak o spásu duší svěřených. Tak učil Pán Ježíš na každý den v chrámě, na noc pak odcházel na horu Olivetskou, kdež o samotě vroucně se modlil.

Po skončených svátcích uchýlil se za Jordán, kdež sešel se s učenníky, které tam byl napřed poslal, aby lidi poučovali a jim pomáhali z moci jim poskytnuté. Ti nyní s radostí vypravovali Pánu Ježíši o zázracích, které z Jeho moci vykonali, s podivem dokládajíce, že i zlí duchové se jim poddávají. Pán Ježíš také tam jednoho člověka posedlého sprostil zlého ducha a dokázal, že činí to, ne jak fariseové rouhavě tvrdili, z moci Belzebuba, nýbrž z moci Boží. Lid byl tou řečí Pána Ježíše tak dojat, že jedna žena ze zástupu veřejně počala velebiti Matičku Jeho, bl. Pannu Marii; Kristus Ježíš pak blahosladenými nazval všechny, kteří slyší slovo Boží a ostríhají je, kdežto kletba stihne ty zatvrzelce, kteří nejen sami nevěří, ale i jiných od víry odvrací.

Ještě jednou chtěl Pán Ježíš pokusiti se o to, aby pobloudivce Jerusalemské získal a proto o slavnosti posvěcení chrámu opět se tam vydal. Hned obstoupili Ho opět fariseové, žádajíce, aby jim určitě pověděl, je-li On Kristus. Pán Ježíš odvolal se na Svě skutky, které z vůle Otce nebeského činí a jimiž Svě mesiášské postavení dokazuje, proč tedy že Mu věřiti nechtějí? Aby pak nižádné pochybnosti neměli, zjevně a srozumitelně řekl jim: »Já a Otec jsme jedno.« (Jan 10, 30.). A zdaliž tedy nyní v Něho uvěřili? Nikoliv, ale chápali se kamení, aby Jej kamenovali. Zarmoucen tedy opustil Pán Ježíš chrám i město a pln bolu zvolal: »Jerusaléme, Jerusaléme, který zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteří k tobě posláni jsou: kolikrát jsem chtěl shromážditi syny tvé, jako slepice shromáždí pod křídla kuřátka svá a nechtěl jsi! Aj, zanechá se vám dům váš pustý.« (Mat. 23, 37, 38). Tak zatvrhuje Kristus Ježíš nevěřící zatvrzelce. Ó, jak nešťastný jest, koho Kristus, Bůh, opouští! (Jako Kain, Chám . . .) Ó, přidržte se vždy jako věrné dítky Pána Ježíše a slibte Mu to nyní — a na potvrzení toho slibu se pomodlíme.

(Pokr.)

Články rozeznávací.

Podává KLEMENT MARKRAB.

Články rozeznávací jsou ony články víry a mravů, jimiž se liší naše sv. náboženství od jiných vyznání křesťanských. Tyto články nevykládají se ani ve školských katechismech ani v tak řečených osnovách ke katechismu přílehlých. Jestli tedy nutno zkoumati: 1. mají-li se vykládati v obecné škole články rozeznávací; ano-li, tedy: 2. které rozeznávací články zvláště mají se rozebíratí v nynější době tak velice ohrožující víru katolickou, a 3. jakým způsobem má se pěstovati tato část katechismu.

1. Na otázku, mají-li se vykládati v obecné škole články rozeznávací, nedává katechetika Škodova žádné odpovědi. Avšak jiné katechetiky ¹⁾ odpovídají zcela rozhodně: ano. Důvody těchto jsou tak jasné, že nebude nikoho, kdoby k nim nepřisvědčil.

Naši katechumeni mají poznati náboženství katolické dokonale prve, nežli opustí školu. Svědomitý katecheta nezatají před nimi ani jediného článku, který může přispěti při nich časem svým ku vytvoření řádné křesťanské povahy. Avšak poznati pravdy katolického náboženství dokonale bez výslovného vytknutí, jak smýšlejí o těchto pravdách jinověrci, jest nemožno. Každý pojem nabývá tím větší jasnosti, čím více stává se naproti němu kontrast. Vezmi do ruky bibli Doré'ovu a pohleď na Spasitele pokoušeného od dábla; nevyniká-li Pán Ježíš jako vtělený princip dobrý právě proto, že dábel jako vtělený princip zlý postaven podle něho v pochmurnou temnotu? Tak i postava a tvář na fotografii tím jest ztlačnější, čím temnější jest pozadí, a obraz krajiny s kobercem pestrobarevných niv utkví tím trvaleji v tvé mysli, jest-li ověněna krajina tmavomodrými chlupy a hvězdy.

Nejlepším příkladem v této věci jest nám božský Spasitel. Kterak přednášel On své učení lidu židovskému? Mělť stále zření k náukám protivným, k náukám tehdy panovavších sekt, Fariseů a Saduceů. Nahlédni jen v kázání Páně na hoře. ²⁾ Jak často staví Spasitel vedle své nauky odchylnou nauku Fariseů! Co tu paralel, na př. o pátém a šestém přikázání Božím, o rozvodu manželském, o přísaze, o lásce k bližnímu, o almužně, o modlitbě, o postu, o vezdecjším pečování, o posuzování! Čti podobenství Páně o dobrém pastýři; aby ukázal Spasitel, co činí pro své ovce dobrý pastýř, jehož jsou ovce vlastní, staví vedle něho nájemníka a líčí, jak počíná si tento v čas nebezpečí hrozícího stádu. — Tak činí i sv. apoštolové ve svých epištolách. Aby

¹⁾ Blanda, Pastorálka ve škole, str. 27. nn. — Hirscher, II. vyd. z r. 1832 str. 27. nn. — Schmid, Wissenschaftliche Katechetik, r. 1840, str. 40.

²⁾ Mat. V. — VII.

³⁾ Řím. Galat. Žid.

ozřejmili, jak náleží, náuku křesťanskou, zmiňují se často o náukách odchylných, na př. při řeči o poměru starého a nového zákona,³⁾ o budoucím vzkříšení,⁴⁾ o posledním soudu,⁵⁾ o slavení večere Páně,⁶⁾ o panenství a manželství,⁷⁾ o pravé svobodě,⁸⁾ o víře a dobrých skutcích,⁹⁾ o následcích hříchu smrtelného,¹⁰⁾ o cíli duchovní správy¹¹⁾ a mnoha jiných. Kdybychom chtěli vypustiti z bible všechny stati, v nichž se vykládají články rozeznávací, zrušila by se snad polovice nového zákona.

Jest sice pravda, že písmo svaté nebylo psáno pro děti, nýbrž pro dospělé. Avšak náboženské vzdělání dospělých zakládá se na řádném vzdělání ve škole. Pročez nemůže se docíliti ani důkladného vzdělání mládeže v náboženství, leč častým ukazováním na nauky odchylné, — Ovšem lépe by působilo toto vyučování v člancích rozeznávacích, kdyby se ponechaly články tyto pro katechese nedělní, a kdyby chodila mládež na tyto katechese až do šestnáctého roku stáří, jak bývalo druhdy u nás, anebo raději až do osmnáctého, jak bývalo v Němcích.¹²⁾ To však jest za nynějších okolností pouhé pium desiderium. Pročez se musí vykázáti výkladu rozeznávacích článků náležitě místo v nejvyšší třídě škol obecných, do níž také náleží soustavně probíraný katechismus.¹³⁾

Nebude-li znáti naše mládež článků rozeznávacích, bude tím vydána v nebezpečí lhostejnosti k víře katolické.

Katolík má býti vždy hotov, vydati počet ze své víry,¹⁴⁾ vždy přichystán, odraziti útoky a vyvrátiti námitky, které činí proti víře jeho jinověrci. Ale kterak bude s tuto úlohu, nebude-li mu podán základ školním vyučováním? Setká-li se časem s jinověrcem a nebude-li s to, by obhájil vůči němu nauku katolickou, stane se k této chladným a bude říkati: »Víra jako víra. Jaký pak rozdíl mezi katolíkem a evangelíkem? Oba věří v jednoho Boha a v Pána Ježíše.«

Proti tomuto druhému důvodu mohlo by se namítnouti: buď žije naše mládež mezi jinověrci, buď nežije; žije-li, povede ji výklad rozeznávacích článků k hašteřivosti; nežije-li, jest tento výklad zbytečný. — Vizme, mnoho-li pravdy v této námitce.

Mládež katolická stýká se v mnohých krajích naší vlasti s mládeží evangelickou. Povaha všech protestantských vyznání jest jedna: proti katolicismu protestovati. Tato vlastnost vštěpuje

¹⁾ I. Kor. kap. 15. I. Thess. kap. 4.

²⁾ I. Thess. kap. 5. II. Thess. kap. 2. I. Petr. 3, 13.

³⁾ I. Kor. kap. 11.

⁴⁾ I. Kor. kap. 7.

⁵⁾ I. Kor. kap. 9. II. Petr. 2, 19

⁶⁾ Jak. kap. 2.

⁷⁾ ěfes. 5, 1—14.

⁸⁾ I. Tim. k. 1. II. Tim. k. 2. Tit. k. 1.

⁹⁾ Hirscher, Katechetika, str. 104.

¹⁰⁾ Hirscher, l. c. Téhož »Besorgnisse hinsichtlich der Zweckmässigkeit unseres Religionsunterrichtes«, Freiburg im Breisgau, r. 1863, str. 104.

¹¹⁾ I. Petr. 3, 15.

se mládeži evangelické již v domě otcovském a ve škole. Z úst této mládeže slychají naši katechumeni různé poznámky a úsměšky, jimiž se zlehčuje víra katolická. Mají snad k těmto poznámkám a úsměškům mlčeti? Bůh uchovej! Tak by se učili, svou víru zapírali, za svou víru se styděti. Budou-li však poučováni, čím a kterak se liší protestanti od katolíků, budou již v mladém věku s to, by se zastali vážně své víry. Více nežádáme. Chceme učiti mládež, ne jak se má s jinověrci hádati, nýbrž jak má svou víru proti nim hájiti, aneb jak má na jejich námitky odpovídati.

Že by byl výklad článku rozeznávacích v krajích ryze katolických zbytečný, jest klamná domněnka. V nynějších dobách jest lidnatost v našich vlastech velmi pohybliva. Ty doby, kdy člověk za všechna léta svá nepřišel než za humna, již minuly. Rychlá a laciná doprava po železnicích rozmnožila náramně chuť k cestování. K tomu přispívají též časté velkolepé národní slavnosti. Bylo-li jindy slycháno, aby až z pohorské vesnice objevil se v Praze učitel s celým zástupem školní mládeže, jako se děje nyní o výstavách? — Nad to dlužno povážiti, jak rychle měnívá se nyní tvářnost kraje, zřídí-li se v něm nějaký nový průmyslový závod, na př. uhelné doly. Jako kobyly slétnou se v taková místa lidé ze všech úhlů světa. A co z toho všeho pochází? Což jiného, nežli možnost, že katolík každou chvíli buď doma buď na cestách setká se s jinověrcem? Běda katolíku, nebyl-li nikdy poučen o rozdílech mezi svou a jinou vírou! Jak snadno stane se v očích jinověrců nevědomcem, který, by nemusil snášeti jeho úsměšků, raději mu přisvědčí a stane se vlažným katolíkem!

Myslíme, že se neklameme, přičteme-li netečnost mnohých katolíků aspoň částečně na vrub té okolnosti, že nebyly vykládány ve školách, jak náleží, články rozeznávací. Jak medle může vynášeti husitismus, protestantismus, pravosláví a dokonce různé drobné sekty, na př. svobodnou církev reformovanou, evangelickou bratrskou církev, methodisty, irvingiany, spiristy, nad Církev katolickou člověk, jenž poznal jasně veliký rozdíl mezi touto Církví a mezi církvíčkami od ní odpadlými, asi takový rozdíl, jaký jest mezi věkovitou, stále žijící lípou a mezi suchými ratolestmi od kmene jejího odtatými? V pravdě, který katolík víry katolické si neváží a jiným vyznáním přednost dává, ten prozrazuje nedostatek vzdělání. Kdož může posouditi, jak velikou vinu má v tomto nedostatku škola? Že však do jisté míry vinu má, zapříti nelze.

(Pokr.)

Vzor dokonalého vychovatele.

J. Guibert, kněz od sv. Sulpice a ředitel semináře v Issy, vydal lonského roku spis, jemuž dal titul »Apoštolský vychovatel« (L' éducateur apotre) a ježž věnoval »učitelům křesťanským.« Spis jest psán s pravou apoštolskou horlivostí a prozrazuje při každé větě muže vysoce vzdělaného a pro všechno dobré, zvlášt

pak pro řádné vychování mládeže zaníceného. Spis Guibertův, jež jsme četli s opravdovou rozkoší a jež bychom viděli velice rádi i v rouše českém, pojednává, jak už titul naznačuje, hlavně o vlastnostech, ctnostech a vědomostech, kteréž mají zdobiti učitele křesťanského, učitele v pravdě apoštolského. Když pak byl slovy výmluvnými pojednal o velké důležitosti školy obecné, o nezbytné toho potřebě, aby výchova spočívala cele na základě náboženském, o vznešenosti povolání učitelského, jakož i o tom, že dobrý učitel a vychovatel musí míti lásku k svému povolání a tudíž i lásku k dětem, že musí míti vůli pevnou a nezlomnou jako otec, a srdce něžné a laskavé jako matka, že musí býti nezištný, obětavý, přísně spravedlivý, zbožný a ustavičného se zdokonalování ve vědách dbalý, ze kteréžto příčiny modlitba a studium musejí býti stálými a nerozlučnými jeho družkami: ukazuje na konec aspoň několika málo rysy na vzor takového dokonalého učitele; vzorem tím pak mu není nikdo jiný než zakladatel kongregace bratří křesťanských škol — blah. Jan Křt. de la Salle. — Nám bylo několik těchto rysů milou pobídkou, bychom v listě tomto promluvili aspoň kratince o vychovatelských zásadách tohoto v pravdě apoštolského učitele a vychovatele. —

Jan de la Salle narodil se v Remeši dne 30. dubna 1651. Bůh, jenž jej povolal k dílu velikému, obdařil jej duchem pronikavým, myslí vznešenou, srdcem soucitným a obětavým. Ač rodem šlechtic, neměl pražádné šlechtické pýchy a záhy se naučil znát potřeby lidu. S bolestí pozoroval, že, ač tak zvané třídy vyšší a zámožnější vynikají značnou literární vzdělaností a mnohými vědomostmi, lid chudý a lid vesnický úpi u veliké nevzdělanosti a nevědomosti. I ustanovil se pevně na tom, že se těchto ubohých opuštěných ujme že je vyučí hlavně pravdám, kteréž ducha osvěcují, srdce zušlechťují, mysl povznášejí. Tak se stal apoštolem. Ale jakým způsobem měl dosíci účelu, který si vytknul? Dospělí a starší k němu nepůjdou, a přijdou-li přec, učiní slova jeho na zatvrdlá srdce jejich malý jen dojem a ten ještě nebude dlouhého mít trvání. Mimo to chodili v oné době kněží missionáři od vesnice k vesnici, aby lid volali ku pokání, neboť od času sv. Vincence Paulánského trval spolek kněží missionářů. Chudé děti však byly dosud opuštěny a vyrůstaly beze všeho vzdělání. Co bude ze společnosti, jestliže se jich nikdo neujme a jestliže s věkem bude u nich přibývat nikoli vědomostí, nýbrž jen neřestí a nepravostí?

Z těchto úvah poznal de la Salle jasně, že, chce-li býti apoštolem, musí se státi vychovatelem. Rozhodl se tudíž pro úřad vychovatelský a neleká se obtíží, nedbá úsměšků dosavádních přátel svých, nehrozí se překážek, nedbá zrazování nejbližších svých příbuzných. Ve škole žáků a duchovních synů Olierových naučil se de la Salle, že kněz nemá věděti a znáti a hledati jiného než Ježíše Krista. Bohatí měli učitele, ale chudý lid venkovský i městský učitelů neměl. Bude tudíž z lásky k chudému Ježíši učitelem chudých.

Velká myšlenka klíčí vždycky, a kde najde půdu poněkud jen přfhodnou, zapouští pevně kořeny a nedá se potlačit. Myšlenka de la Sallova měla se státi velice plodnou. Jeho bystrý a důsledný duch a pevná vůle dovedly dílo jednou započaté zachrániti a obhájití za všech obtíží a bouří, jež se proti němu zdvihly. Bůh mu vzbudil spolupracovníky a on stal se otcem veliké rodiny, kteráž se měla za dobu nedlouhou rozvětvit a rozšířit daleko široko mezi různé národy. Dejž Bůh, by též u nás bratří družiny de la Sallovy brzy už mohli započítí činnost svou!

Nejhlavnější jeho péčí bylo, by ze svých soudruhů učinil učitele opravdu apoštolské. Za tou příčinou připomínal jim při každé vhodné příležitosti, že jest jejich úkolem vychovati křesťany vzdělané a ctnostné. »Vaše práce byla by málo prospěšná, kdyby cílem vaším při ní nebyla spása duší.« — »Vy jste od Boha povoláni, byste v jistém smyslu byli nástupci svatých apoštolů. Vaší povinností jest, abyste těm, jež vyučujete, vykládali učení Ježíše Krista, a v myslích a srdcích jejich utvrzovali svatý Jeho zákon. Važte si tudíž svého úřadu jako opravdového apoštolátu.«

Cíl jest jasně vytknut; učitel má býti apoštolem. Ale k tomu jest se třeba připraviti, a přípravou nejprvnější jest znalost zjevení Božího, hlavně pak důkladná znalost svatého evangelia. »Vy, kterýmž jest svěřen úřad vyučovat dítky, snažte se přede vším osvojit si zručnost v umění mluvití k Bohu, mluvití o Bohu, mluvití pro Boha. Nebudete dobře mluvití ku svým chovancům, byste je získali pro Boha, leč pouze tenkrát, až se naučíte mluvití dobře k Bohu a o Bohu. — Z evangelia musíte čerpati pravdy, jimž máte každodenně vyučovat žáky své, byste jim vstípili pravého ducha křesťanského. Uvažte, jak je to pro vás důležité, byste znali dobře Písmo svaté!« Z této příčiny žádal de la Salle, by duchovní jeho synové stále nosili u sebe evangelium, by jeho čtením mohli občerstvovat a krmit svého ducha.

Neméně pak kladl na srdce svým soudruhům opravdovou zbožnost, bez kteréž vědění člověka nevzdělává. »Bez pobožnosti pravil bude vaše duše, jako město bez hradeb, vydáno ustavičně libovůli vašich nepřátel.« Zbožnost se živí a udržuje modlitbou a vede člověka k tomu, by se vždy a všude řídil duchem víry. »Vaše povinnost vyučovat dítky a je vychovávat v duchu křesťanském musí vás pobádat k horlivosti v modlitbě, by se vám od Boha dostalo milostí, jichž jest vám třeba.« — »Mějte za to, že jest to Ježíš Kristus sám, jenž k vám přichází skrytý pod chudičkým šatem dítek a kořte se mu v nich.« — »Milujete-li vroucně Krista Ježíše, budete se všemožně přičiňovati, byste lásku k němu vstípili do srdcí dítek, jež jest vám učiti a vychovávatí, aby se staly jeho učenníky.« (Pokr.)

Něco z oboru katechetického na školách obecních i středních.

Píše J. E. HULAKOVSKÝ.

Škola má nejen učit, ale i vychovávat. Tato stará, ale přece i stále nová pravda nemůže býti ani dosti opět a opět opakována a těm, jichž předem se týče, znovu a znovu na srdce kladena.

Již r. 1881 napsal jsem o témž předmětu obšírnější pojednání v »Pastýři duchovním« roč. I. str. 173. a 233., kde jsem ukázal na vzájemný poměr mezi vyučováním a vychováním. Hájím zásadu, že výuka nesmí býti paní a výchova její služkou, nýbrž že obě, jak výuka tak výchova jsou dvě rodné sestry, které ruku v ruce kráčetí mají pospolu, nemá-li výsledek veškerého úsilí, jimž po mnoha let škola se namáhá, býti tím, co Quinctilian dí: »Scientia, nisi cum virtute conjuncta est, parum prodest.« Věda, není-li spojena se ctností, málo prospívá.

Jakkoli věc tato samozřejmá jest, přece napařád vidíme, že si věda ctností málo všímá, že výuka stále širší pole zabírá, všecka práva jako paní si osobuje, výchovu jen jako popelku považujíc.

Co je toho přirozený následek? Mládež naše pustne, nebo — ať užiji okřídleného slova — zdivočuje. Toho nelze upřít; třeba jen poněkud bedlivějším okem pozorovati mládež mimo školu, na př. při brách, na ulici, v domácnosti. Nesčtých o tom dokladů možno uvésti. Nedávno stálo v novinách, jak s úžasem pozoroval učitel školy obecné, že všichni žáci jeho třídy kouří papirosy, jen jediný ne — ale ten kouří již viržinky. Je to snad mnohemu komická podívaná, učitelé však bolestná, viděti žáčka, sotva že opustil opatrovnu, jak si vykračuje jako nějaký švihák s doutníkem v ústech. Prosím, napomeňte ho a zkuste, jaké zdvořilosti se vám dostane. S kouřením úzce spojeno jest odcizování peněz doma i mimo dům. A co ty samovraždy dětí? Není tomu ani měsíc dlouho, co se utopila jedna žákyně; a hned na to pokoušel se žák II. třídy o samovraždu, postavil se před příjíždějící rychlovlak, strojvedoucí pískal, chlapec neohroženě stál u prostřed koleji a pevným okem díval se jistě smrti vstříc. Strojvedoucímu podařilo se vlak zastaviti ještě v čas a chlapce odevzdati policii. —

Kde jest vina? — Ve zmíněném článku svém horlím proto, by všechny předměty vyučovací směřovaly k ideám náboženství a mravnosti. Žel, že neděje se tak, aspoň ne vždy a všude, ano nežřídka se přihází, že co jeden vystavěl, druhý boří. Než kde i koncentrace se provádí za jediným cílem, totiž jasným, na náboženství a mravnosti spočívajícím, pravý křesťanský názor světa a života u žáků vypěstovati, tam jistě největší díl této vychovávací práce připadá na náboženství, ježto mezi všemi vyučovacimi před-

měty jest náboženství předmětem nejduchovnějším a nejideálnějším.

Má-li však výchova náboženská své vznešené a veliké úloze dostáti, jest potřebou nezbytnou, aby také této úlohy učitel byl sobě vědom, ale i by mu meze této úlohy byly vytknuty i správně označen způsob, jak by úloha tato měla býti prováděna, jinými slovy: by didakticky i methodicky správně si vedl.

Právě snad v tomto hledati jest závadu, proč učiteli náboženství i při největším úsilí veliká jeho úloha se někdy nedaří. Kde to tedy vadí? Poznáme-li vadu, snadno ji pak odstraníme, jako lékaři snadno jest po šťastné diagnose vyléčiti neduh.

Zkoušejme předně, jsou-li osnovy pro vyučování náboženství dle toho, by k oné vytknuté úloze šťastně a jistě vedly?

(Pokračování.)

Listy vědecké.

Nadace církevní zvláště mešní.

Po stránce historické, právně-kritické a najmě praktické

podává

VÁCLAV KOČIÁN.

Nadání církevní jest úkon právní, jímžto někdo jmění nějaké (buď nemovitě na př. pozemky: pole, luka, zahradu, anebo movité — jako jistiny, důchody, práva) na všechny budoucí časy neboli na vždy odevzdává Církvi k určeným účelům zbožným, bohoslužebným anebo vůbec náboženským, Církev pak přijímajíc jmění to zavazuje se slibem, že povždy dle možnosti lidské bude pečovati, by jmění to nejenom vždy bylo zachováno, nýbrž také, aby požitků, úroků a důchodů z něho jdoucích nebylo užito na žádný jiný účel, nežli na ten, který zakladatelové ustanovili a ježž Církev schválila.¹⁾

Že nadáním neboli fundací nazýváno též samo jmění a povinnost neboli závazek fundační snadno vysvětlitelno a známo.²⁾

Účelem svým mohou býti tyto nadace tak rozmanity a množstvím tak četny, jak rozmanitým a mnohým může býti

¹⁾ Ordin. l. praž. 1862. str. 33. — Předpisů o správě jmění jednotlivých kostelů a duchovních obročí, jakož i nadací k jich prospěchu založených v české církevní provincii — § 41. —

Dr. Ed. Rittner »Církevní právo katolické« pfeł. Dr. Em. Zítek dílu II. str. 190. —

P. Roth »Uiber Stiftungen« v Gerberově a Iheringově časop. »Jahrbücher für die Dogmatik des heutigen römischen und deutschen Privatrechts«. Jena 1857. I. str. 189.

H. Wetzler und B. Welte: Kirchenlexikon sub v. Stiftungen a Causae piae. —

Dr. J. Helfert »Handbuch des Kirchenrechtes« II. § 452. a Kirchenvermögen I. § 26. —

Dom. Kostetzky »Praktisches Handbuch der Gesetze in Stiftungssachen« (vyd. v Praze 1819 § 1.

²⁾ Acta et decreta Concilii pragensis 1860. tit. VIII. cap. I.: »alia (bona ecclesiastica) vero ex speciali fundatorum dispositione Ecclesiae oblata, piam fundationum nomine veniunt«.

způsob, jímž duši zbožné projevití možná lásku a úctu Bohu, Jeho svatým a Církvi, starati se o spásu svou a dokázati lásku k bližnímu skutky duchovního i tělesného milosrdenství.

Proto nelze ani nadace ty dopodrobna specifikovati, nýbrž jen exemplifikovati.³⁾

Obyčejně zřizovány nadace ve prospěch chrámů neb obročí, pak na ustavičné zachování rodinných hrobek, kaplí, oltářů, křížů, soch, věčného světla, na vykonávání jistých pobožností, na př. křížové cesty, sv. růžence, kázání, litaní, nešpor, noven, křesťanského cvičení, procesí, doprovodu nejsv. Svátosti k nemocnému, uctívání ostatků sv. a jich výstav, na exercicie, missie, paramenty a náčiní kostelní, hrob Boží a j. a j.⁴⁾

Ze všech pak těchto nadání nejčastější a neobyčejnější jsou fundace mešní, k nimž také v této rozpravě zvláště přihlíženo.

Pátráme-li po původu nadací, shledáváme počátky jejich, obzvláště nadání mešních (anniversaria), již za nejprvějších věků sv. Církve. Již Tertulián zmiňuje se o nich ve spise svém *De corona militis* cap. 3. slovy: »Oblationes pro defunctis pro natalitiis annua die facimus.«

Podobně Cassian: »Nam prioris abbatis, qui eidem coenobio praefuerat, anniversaria depositio solemniter celebrabatur.« (Collat. 19. cap. I.)⁵⁾

Zdali takovéto zádušní služby Boží za prvých věků církevních jen jednou nebo dvakráte byly konány, či snad každým rokem opakovány, neznámo⁶⁾

Určité zprávy, že anniversaria tato za opaty, krále a j. každým rokem byla konána neboli opakována, máme teprve z počátku IX. věku

Dočítámeť se v životopise čtvrtého opata klášteřa fuldenského *Eigila* (817. — 822.), že zřídil neboli ustanovil anniversarium na den sv. Ignáce mučenníka za Sturma, prvního opata fuldenského a za všechny zemřelé členy řádu⁷⁾ a sice anniv. slavné.

³⁾ Wetzler — Welte l. c. »Causae pie« odst. 1.

⁴⁾ Thomassin Vet. et nova eccl. discipl. III. 1. 30. seq.

Dv. dekr. ze 16. září 1782: (gub. naf. 25. září 1782. Pub. G. 2. n. 265.) a dvor. dekr. z 22. srpna 1783. (gub. naf. 29. srpna 1783. Pub. F. 2. n. 21.) Jaksch »Gesetzlexikon« sv. I. str. 270. a 271.

⁵⁾ Cfr.: Decretum Gratian. Can. 9. causa 13. quæst. 2. (stat. eccl. antiq.): Qui oblationes defunctorum aut negant ecclesiis aut difficulter reddunt, tanquam egentium necatores excommunicentur«. Can. 10. ibid. (Conc. Vasens. ann. 442.): Qui oblationes defunctorum retinent et ecclesiis tradere demorantur, ut infideles sunt ab ecclesia abjiciendi, quia usque ad inanitionem fidei pervenire certum est hanc divinae pietatis exacerbationem, quia et fideles de corpore recedentes votorum suorum plenitudine et pauperes consolatu alimonie et necessaria sustentatione fraudantur«. — Viz George Phillips »Lehrbuch des Kirchenrechts« — str. 889. § 260.—IV.

⁶⁾ Cfr. Mabillonii Praefat. in primam partem saeculi III. Benedictin. § VI. num. 101.: »An vero anniversaria illa officia semel tantum, an perpetuo recurrerent, non ausim affirmare.«

⁷⁾ Van-Espen: Jus Ecclesiasticum universum partis II. sect. I. tit. V. cap. VII. ad 2:

Že však již dříve »ante Eigelis decretum« anniversarium toto mnichové fuldenští každoročně konávali, leč »minus solemniter,« vysvitá z jejich »libello supplici Carolo Magno (742—814.) oblato, in quo dicunt: Pro Sturmio quoque Abbate in anniversaria obitus die unam vigiliam et unum psalterium per singulos annos legimus.«⁸⁾

Podobně všeobecně svědčí Amalarius Metský ve svém spise »De ecclesiasticis officiis« l. III. c. 44. (dokončeném r. 824.) řka: »Anniversaria dies ideo repetitur pro defunctis, quoniam nescimus, qualiter eorum causa habeatur in alia vita.«⁹⁾

Z těchto zpráv jde na jevo, že jakýsi způsob fundací takovýchto anniversarií již asi před IX. stoletím (v Gallii) byl zřizován, jistě pak za století IX. obecně už byl znám. Ovšem že z počátku za nejprvnějších dob tyto fundace neměly jako dnes rázu smlouvy (do — ut facias), nýbrž byla to spíše jenom ustanovení (decretum) obyčejně opatřů klášterních, aby v jisté dni výroční konána byla anniversaria obyčejně »pro fundatoribus et benefactoribus« — a to z pouhé lásky a vděčnosti k nim — »neque aliqua certa ac determinata summa, quae celebranti et ministris in honorarium cederet, assignari solebat.«

Teprve později, když z prvotních příspěvků a mešních darů obětních (oblaciones)¹⁰⁾ lidu věřícího vznikla mešní stipendia (missarum honoraria, m. elemosynae, elem. manuales) »etiam pro celebrandis anniversariis honoraria sacerdoti celebranti et ministris assistentibus assignari coe-

In vita sancti Eigelis, Abbatis fuldensis scribit Candidus Monachus: »Simili namque consilio atque fratrum nostrorum de hac luce defunctorum in Natale Scti Ignatii martyris Christi, qui paulo inferius ab hac anniversaria numeratus, propter intercessionem tanti Patroni, in Missarum celebratione, psalmodiis et oratione sancta celebrari sancivit. Hujus rei si quidem Constitutio, dum cunctae Congregationi praelecta esset, ac deinde si placeret, interrogatum fuisset, respondebatur ab omnibus: Placet. Sed ne cui fortasse haec celebratio superstitiosa et cassa esse videatur, legat collationes Sanctorum Patrum et ibi reperiet hujus festivitatis exemplum«.

Podobně l. c. ad IV.: »Ex verbis supra e vita S. Eigelis relatis patet, quod anniversarium Sturmii Abbatis Fuldensis in celebratione missarum, psalmodiis et oratione celebrari sanciverit S. Eigelis abbas«.

⁸⁾ Van-Espen l. c. ad 4.

⁹⁾ Confr: Van-Espen l. c. ad 3. et 5., kde mimo jiné doklady uvádí též tento:

»Apud Ordericum Vitalem, libro 3. Historiae refertur Osbernus Abbatem Uticensem constituisse generale anniversarium singulis annis fieri pro patribus et matribus, pro fratribus et sororibus omnium monachorum coenobii Uticensis. — Anniversarium vero, de quo loquimur (ait Vitalis) sexto Kalendas Julii sic agitur: Omnia signa (zvony) sero et mane ad officium defunctorum diu pulsantur, volumen mortuorum super altare dissolutum palam expanditur et deprecatio prius pro defunctis, postea pro vivis parentibus et benefactoribus cunctis fidelibus Deo offertur. Missa vero matutinalis ab Abbate celebrari canitur; ab elemosynario autem tot paupereš, quot monachi sunt, ipsa die in coenobio colliguntur«.

Hinc . . . ulterius) habetur, quod in die anniversaria specialiter elemosynae in pauperes distribuarentur.

¹⁰⁾ Cfr. Thomassin l. c. P. III. l. I. cap. 72. tom. VII. p. 566. seq. G. Phillips l. c. § 259. str. 885.

perunt, idque pro ratione celebritatis, qua celebranda sunt; insuper nummus aliquis ipsi fabricae Ecclesiae pro impensis in Sacrificium et ornamenta faciendis constitui.»

A tu máme již fundace, abych řekl, našeho druhu, fundace, jež mají už ráz smlouvy: do, ut facias.

Jak ze slov výše uvedených vidno, tyto fundace vznikem, formou a i účelem jsou úplnou analogií manualních stipendií mešních.

Jako zajisté mohl si někdo za manualní stipendium dáti sloužiti »specialem missam«, tak mohl rovněž, věnovav neb odkázav jisté jmění, jisté důchody — »fundare speciale anniversarium«, t. j. zabezpečiti si konání jistých služeb Božích každoročně na všechny časy i po své smrti.

Od těch čas skutečně také věřící všeho stavu vedeni jsouce zbožností, zvláště pak důvěrou v užitky nejdražší oběti mše sv., četné a rozličné zřizovali nadace, tak že za posledních věků fundace ty »in immensum excrevere«, ¹¹⁾ zdali ovšem vždycky, všude a na vždy v opravdový prospěch Církve a jejích orgánů, o tom uslyšíme později.

Samo sebou zřejmo, že všechny takovéto ať jakékoli nadace duchovní či náboženské vůbec a zvláště, zcela a úplně každou příčinou mají náležeti jedině pravomoci církevní.

Církví jedině přísluší právo nejen k nim, nýbrž i nad nimi a to nejen ex titulo historico, t. j. ze vzniku a vývoje těchto nadací, nýbrž i ex natura earum, t. j. z povahy, z obsahu a účelu jejich. ¹²⁾

Církev svatá také tohoto spravedlivého práva svého zákony všeobecnými a partikulárními povždy sobě hájila a hájí: jakož i usurpačnímu zasahání státnímu v právo to ústy zástupců svých na poradách biskupských a ve sborech parlamentních povždy se opírala a opírá. ¹³⁾

¹¹⁾ Viz Van-Espen l. c. ad 8. 9. 11.

¹²⁾ Acta et decreta Concilii Prag. cit. p. 255. n. 3.: »Piae foundationes hae oblate e sua natura et secundum apertas ecclesiasticas sanctiones ad forum Ecclesiae spectare dignoscuntur.«

¹³⁾ Viz prohlášení biskupů rakouských ze dne 20. března 1874. k § 54. zák. ze dne 7. května 1874. ř. z. č. 50: »Das Kirchengut soll nach den Kirchengesetzen verwaltet werden. So will es die Gerechtigkeit, so will es die mit dem heiligen Stuhle geschlossene Vereinbarung, so will es die Kirche zugesicherte Selbständigkeit in Verwaltung ihrer inneren Angelegenheiten« ... (Dr. Friedrich H. Vering »Lehrbuch des kathol., oriental. und protestant. Kirchenrechts« 1893. III. vyd. str. 784.) —

Srovnej též ohražení biskupů rak. ze dne 30. května 1849. proti poslední větě § 2. listiny ústavní rak. z r. 1849. a opětně proti téže větě pojaté do čl. 15. státn. zákl. zák. ze dne 21. prosince 1867. ř. z. č. 142. Proti tomuto základnímu zákonu rakouští biskupové — členové panské sněmovny podali již dne 27. listopadu 1867. (den před úradami o tomto zákonu) ministrowi kultu přepis, v němž uvádějí námítky, jimiž spolu omlouvají abstinenci svoji od úrad těch (— přepis tento otištěn ve Veringově Archivu XIX. str. 457. seq.) — Viz též Dr. Burckhard »Gesetze und Verordnungen in Cultussachen« III. vyd. z r. 1895, 2 dílu str. 6 seq.; vyd. II. z r. 1889. str. 108. (motivy).

Poněvadž pak nadace tyto jsou a byly vždy částí jmění církevního, byly také příznivé i nepříznivé osudy tohoto jmění, resp. osudy Církve vůbec též osudem těmto nadacím buď příznivým nebo nepříznivým.

Dokud zajisté Církvi sv. za jistých dob a v jistých zemích přiznáno právo, »quod ei coelestis ejus vocatio in terris obeunda irrefragabili titulo adjudicat,«¹⁴⁾ zvláště pak právo volně jmění nabývati, je spravovati a jím vlásti: dotud všechny nadace byly úplně a pouze v moci a správě církevní, účastny jsouce spolu všech výsad jmění církevního najmě osvobození od břemen, poplatků a daní, čili tak zvané *immunität* reální.¹⁵⁾ Tak bylo tomu za císaře Konstantina Vel., Theodosia II., Justiniána, Karla Vel. až včetně do věku XIII., za něhož tak zvaný »theokratický«¹⁶⁾ systém, Řehořem VII. (1073) začatý, nejvyššího dosáhl bodu zvláště Innocencem III. (1198—1216.), kde nejvyšší hlava Církve diktuje zákony veškerému světu, udílí v léna celé říše, rozhoduje spory mezinárodní, udílí trůny a koruny královské a volá vladaře před svou stolicí soudnou, — a kde monarchové skutečně, jak toho žádá slavná ona bulla Bonifáce VIII. (1294—1303) »Unam Sanctam«, vládnou svým mečem »ad nutum et patientiam sacerdotis.«¹⁶⁾

Leč zrovna tímto papežem Bonifácem VIII. začíná obrat: brachium saeculare, jež až dosud sloužilo Církvi a chránilo mečem její jmění, zdvihá meč ten a obrací ostří jeho proti ní a kofistic z neblahých poměrů papežských (1305—1378), ze »zajetí babylonského«, zlaté bully Karla IV. a rozkolu západního po smrti Řehoře XI. — nespokojuje se tím, že vymanilo se Církvi, nýbrž jde dále a na místo svrchovanosti Církve hledí postaviti a staví také supremaci státní. A v této supremaci nejdříve »tiskne«¹⁷⁾ Církvi tak zvanou »mrtvou ruku«, t. j. jmění církevní a tudy ovšem i nadační — zákony amortisačními,¹⁷⁾ t. j. zákony, dle nichž není dovoleno Církvi nabývati svobodně

¹⁴⁾ Acta et decreta Conc. Prag. l. c. pag. 248.

¹⁵⁾ Viz Rittner l. c. II. str. 168. 169. 170. — Vering l. c. § 205. str. 759.

¹⁶⁾ V bulle té praví Bonifác VIII.: Oba meče jsou v moci Církve, duchovní i světský; toliko že tento jest nosen za Církev (pro Ecclesia), onen Církvi (ab Ecclesia); oním vládne ruka kněžská, tímto ruka králův a válečníků, avšak na pokyn a z dopuštění kněze. Slušno pak, aby meč poddán byl meči, aby moc světská podřizena byla moci duchovní (Rittner l. c. II. str. 244. a 245.)

¹⁷⁾ Tyto amortisační zákony připadají mi jako ten ježek v bájce: nejprve pod nevinoučkou rouškou, »že jako to jmění církevní a fundační darované a odkázané jen leží kapitálem a že se jím nedělají žádné obchody, že nepřijde v oběh produktivní — a tudy že je to jmění mrtvé, z něhož bylo by nespravedливо neplatiti dávky povinné — zbavily je nejprve immunity reálné a pak zejména v některých zemích dekretovaly stát úplným pánem jmění církevního — a Církvi »milostivě dovolily«, by mohla se na to své jmění podívat. Srovn. dvor. dekr. ze 17. března 1791. č. 201. gub. naf. ze dne 14. dubna 1791. č. 9842. jenž praví: »Die Einsicht in die frommen Stiftungen kann den Bischöfen gewähret werden« (Jaksch V. str. 454.) Viz též dv. d. 23. února 1793 č. 636. Jaksch III. 399.

a volně statků v jmenění buď vůbec anebo jen se svolením moci světské.

Amortisační zákony tyto vyšly z theorie, rozvoji Církve na nejvyšší nepřátelské, totiž, že jmění a statky, jež dostaly se v majetek církevní, vzaty jsou jaksi z oběhu všeobecného, jednak proto, že nebylo lze je sciziti buď vůbec, nebo jen velmi nesnadno, a pak též pro svoji immunitu berní, t. j. osvobození veřejných daní a břemen: že tedy majetek církevní je pro veřejný národohospodářský život mrtvým kapitálem, neboli — jak říkali — že přechází v mrtvou ruku (manus mortua, main morte, gens de main morte).¹⁸⁾

A počínajíc těmito reakčními zákony (r. 1225.) světská moc od této doby, co »živou« svojí rukou sáhla na »mrtvou« ruku Církve, již ji ne(o)pustila, nýbrž tisknouc onu »mrtvou ruku« Církve rukou svojí, sledovala ji po všechny časy pozdější a sleduje až po dnes, držíc se jí ne-li více, rozhodně jistě ne méně »křečovitě«, nežli — jak praví Dr. Henner — »mrtvé« ruce Církve držely se toho, co jednou byly zachytily, aniž něčeho vůbec pustiti nesměly.«¹⁹⁾

Zdali dále se tak vždy jen k vůli Církvi neboli »ex titulo

¹⁸⁾ Dr. C. Gross »Lehrbuch des kathol. Kirchenrechts« Wien 1894. str. 374: »In beschränkender Richtung sind die Staaten nicht durch Rechtsgründe, sondern durch Erwägungen politischer und namentlich national-öconomischer Natur zu besonderen Bestimmungen rücksichtlich des Vermögenserwerbes der Kirche gelangt. Man sagte nemlich: Das Güterleben eines Volkes, eines Staates bewegt sich in dem ewigen Kreislaufe der Produktion, Consumption und Reproduction. Je öfter das einzelne Gut diesen Process durchmacht, desto grösser wird, desto höher steigt der Reichthum der Einzelnen und in der Gesammtheit der Reichthum des ganzen Volkes oder Staates. Die Kirche nun nimmt an diesem Verkehre gar keinen Anteil, sie producirt nicht, hat mit allen ihren Gütern kein reproductives Element in sich, sie ergreift vielmehr gleichsam wie eine todte Hand (manus mortua) die im Staate vorhandenen Güter, reisst sie aus dem allgemeinen Güterverkehre, dieser Quelle des nationalen und staatlichen Reichthums heraus, und je mehr sie solche Güter an sich zieht, desto mehr schädigt sie den materiellen Wohlstand einer Nation, eines Staates. Eines der wichtigsten Lebensinteressen des Staates fordere es also, dass dieser successiven immer mehr um sich greifenden Schädigung des materiellen Wohlstandes Schranken gesetzt und dass, wenn sich dies schon nicht ganz beseitigen lasse, jener kirchliche Erwerb doch wenigstens auf das unumgänglich notwendige Mass, dessen Beurteilung sich eben der Staat vorbehalten müsse, beschränkt werden müsse. Dazu kam, dass man einerseits wirklich in Staaten, wo die Kirche sich massenhaftes Vermögen angesammelt hatte, den materiellen Wohlstand sinken sah (?) und andererseits bemerkte, wie auch die Zucht und Disciplin der Kirche selbst unter den natürlichen Verlockungen eines masslosen Güterbesitzes nichts weniger als gefördert wurde! — Není-li pak to až úzkostlivě starostlivá péče o Církev?! — Srovn. Kahl »Die deutschen Amortisationsgesetze«, Tübingen 1879. § 1.

¹⁹⁾ »Rozsáhlé immunity církvi ode všad udělované, pak zákazy a kauzely předepsané při zcizování církevního majetku učinily z Církve a z jejich ústavů a korporací mrtvé ruce (manus mortuae), které takřka křečovitě držely se toho, co jednou byly zachytily, aniž něčeho vůbec pustiti nesměly.«

Dr. K. Henner »O rakouských zákonech amortisačních«. 1892. str. 6. a 7.

tutelae — z ochrany státní (Staats- und Stiftungstutel)«, — jak toho aspoň v oněch zákonech a dekretch dvorních dovozováno.²⁰⁾ — netřeba dokládat.

Není nám ovšem možná sledovati, nejkuli rozebrati rozličné ty fáse, jimiž tato »mrtvá ruka« neboli jmění církevní a tedy i jmění nadační v jednotlivých státech a zemích projíti musela od 13. věku až do dneška za rozličných těch theoríí o poměru Círky ke státu a vice versa: — gallic(an)ismu, reformace, doktriny státu policejního, theorie Febronianské, Josefinismu, theorie koordinací a konečně poslední nynější theorie »novověkého«, též »právního« státu (Rechtsstaat)²¹⁾: — leč z důležité příčiny, která nám později vysvitne, považují vhodným zmíniti se o nejdůležitějších zákonech, nařízeních a ustanoveních vládních, týkajících se tím neb oním směrem jmění a instituce nadační vůbec a nadací mešních zvláště.

Jak uvedeno již výše, od prvých dob až do XIII. věku Církev mohla volně a svobodně nabývati jmění vůbec a tedy i jmění fundačního. Zákony amortisační však svobodu tuto a volnost její omezily a to někde a někdy ostřeji, jinde a jindy mírněji.

U nás v Rakousku a v Čechách zvláště již od počátku století XIII. shledáváme se s nařízenými moci světské (královskými), jež nesou se směrem amortisačním a z nichž poznáváme, že už tenkrát »nebylo libováti jednotlivcově ponecháno, aby převésti mohl na církevní ústavy a korporace ze jmění svého, cokoli by právě chtěl,²²⁾ ano že nemohl svobodně a dle své vůle zvláště statky nemovité, »ani odkázati, dáti, kšaftovati«²³⁾ »duchovním lidem neboli ku spáse své«²⁴⁾ k záduší a k věčnosti k kostelu, k kaple, k oltáři nebo k klášteru bez povolenie královského.²⁵⁾

²⁰⁾ Viz na př. dvor. dek. z 1. října, patent z 5. října 1782. (P. D. 3 n. 2017 gub. nař. 19. října 1782 — Jaksch III. str. 397.): . . . »Die Obsorge (über das Kirchenvermögen) ist eines der wesentlichen Rechten und Pflichten des Landesfürsten als Supremi Ecclesiae tutoris et Canonum custodis . . .«

²¹⁾ Viz Rittner: I. str. 130. seq. zvláště prameny v pozn. 17. na str. 131.; — II. str. 246.—254, kde věc podrobně probrána.

²²⁾ Viz Henner l. c. str. 8.

²³⁾ Týž str. 15.

²⁴⁾ Týž str. 12. Nařízení Karla IV. ze dne 16. října 1359. — Čelakovský: Codex juris municipalis regni Bohemiae II. č. 383.

²⁵⁾ Dr. Henner l. c. str. 19. praví: »Zřejmých dokladů o stavu amortisačním v zemích českých podávají M. Viktorina ze Všehrd o právích země české knihy devatery dopsané r. 1499. Hlavnější svědectví sem spadající jsou tato: »Jedenkaždý člověk, kteréhož by koli řádu byl, panského, zemanského městského nebo sedlského, dědictvie nebo plat na zemi maje, móż jej dáti, komuž se jemu zdá a líbí, beze vše všech lidí překážky, a to dskami nebo listem, jestli že má mocný list od krále; kromě duchovních osob (to jest kněží a mnichův, klášterův a kostelův, kterýmž žádný nic ani dskami, ani listem, ani kšaftem dědičného dáti nemóže bez povolenie královského. Ale tomu rozuměj, jestli že by kto chtěl dáti knězi k záduší a k věčnosti k kostelu, k kaple, k oltáři nebo k klášteru, toho bez povolenie královského nemóže učiniti. Než chtěl-li by kto knězi samému, ne k záduší dáti a ten kněz byl by řádu zemanského; tím obyčejem knězi i mnichu móż každý své dědictví dáti.« (VI, 22. O dáni dědictvie nebo platu a nadání [1. 2.]

A jako v Čechách, podobně tomu bylo i v ostatních zemích rakouských až po Marii Terezií a Josefa II., kteří dřívější amortizační zákony potvrdili, po případě obnovili,²⁶⁾ a — jakož ani jinak nelze si myslit — i o nadacích mnohé vydali dekry a nařízení, nesoucí se ovšem duchem tehdejších, absolutistickým, josefinským.²⁷⁾

Podobně též Všehrd v titulu o relátořích a relacích ke dskám (IV., 10, 3): »Kšaft žádný městu žádnému, kromě Pražanóm, ani měščenínu dědictvie, ani co jiného, též jako dědinníkom a sedlákóm ve dsky nemóž bez povolenie královského a bez relátora zvláštního kladenó býti. A též klášteru, kostelu, kaple, mnichóm, kněžziem, kanovníkom, oltárníkom a krátce k žádnému záduší, k žádnému špitálu«. Henner str. 22.)

Výjimku činí kšafy pražské, o nichž Všehrd v titulu o kupujícím (IV. 5, 4.) takto praví: »Toto však při tom má vědieno býti, jakož kšaftové pražští, kterých Pražáci o svobodném dědictví svém dělají ve dsky se kladú, když dvě z konšelóv ke dskám s těmi kšafy od celé rady přijdú a seznají o kšaftu, že jest řádné a spravedlivé příšlý, jestliže v tom kšaftu Pražák nebo měščenín Starého nebo Nového města pražského, co k kostelu, klášteru, kolleji, škole, oltáři, kaple nebo špitálu nebo jinak na zádušie a chudým odkáže, to se ve dsky klade bez povolenie královského«.

»Výjimku zde uvcedenou, že měšťané Starého nebo Nového města pražského bez povolení královského odkazovati mohou k rukóm mrtvým, lze vyložití tím, že privileje Karla IV. ze dne 19. září 1372. vztahovaly se ku všem měštóm královským právě kromě Starého a Nového města pražského (a Kutné Hory), následkem čehož obmezení co do odkazů k mrtvým rukóm v privilegiu onom obsažené též se nevztahovalo na města tato. Henner I. c. 23.)

²⁶⁾ Viz pat. a dvor. dekr. ze dne 26. srpna 1771. (gub. nař. z 30. srpna 1771. Pub. D. 3 n. 1—41. Jaksch II. str. 199. seq.) — Dvor. dekr. ze dne 1. října. patent z 5. října 1782. (gub. nař. z 19. října 1782. Pub. D. 3 n. 2017. Jaksch III. str. 397.), jenž zní: »Da das sämmtliche, was immer Namen haben mögende, geistliche und Kirchenvermögen ein zum Gottes- und Kirchengdienste, zur Seelsorge und für Arme bestimmtes Patrimonium ist, wovon den geistlichen Individuen und Gemeinden nur die Nutzniessung für ihren standemässigen Unterhalt gebühret, die Obsorge aber über die richtige Verwendung des Uberschusses zur oberwähnten Hauptbestimmung eines der wesentlichen Rechten und Pflichten des Landesfürsten als Supremi Ecclesiae tutoris et Canonum custodis gehöret, und daher aus diesem Grunde vom Kaiser Ferdinand am 14. April 1545. und 31. Okt. 1552, ferner vom Maximilian am 22. Dez. 1567. dann 1. July 1568. und 20. Juny 1575. und vom Leopold unterm 2. Jänner 1681. allen geistlichen Personen und Gemeinden jede Veräusserung beweglicher und unbeweglicher Güter ohne landesfürstlicher Begnehmung erstlich untersaget, wirklich alienirte Güter wieder herbeizuschaffen befohlen, und ohne landesfürstlichen Consens gemachte Kontrakte für null und nichtig erkläret wurde; so wird das Andenken dieser Verordnungen dergestalt erneuert, dass etc.

— Srovn. též § 51. zák. ze dne 7. května 1874. f. z. č. 50. a uváděná v něm ministerská nařízení z 20. června 1860. f. z. č. 162. a z 13. července 1860. f. z. č. 175.

²⁷⁾ Na př. gub. nař. ze dne 4. června 1784. (Pub. D. I. n. 5.) oznamující mimo jiné, že dosavadní »nadační komise« jsou cisářem rozpuštěny a záležitosti svět. nadací bez výminky úřadem zemským mají býti spravovány. (Jaksch V. 450.) — Viz též celou řadu dvorn. dekr. o jmění bratrstev v Jakschově uved. Gesetzlexikonu sv. I. str. 350—367. — zvláště dvor. dekr. z 13. května 1788. — gub. nař. z 3. září 1788. č. 25417. (Jaksch I. 365.), jimžto určeno, které nadace respve pobožnosti mají zůstati a dále konány býti — a které mají přestatí a zrušenými považovány býti.

A jakkoli následující doby zdály se Církvi příznivějšími, přece zásady tohoto ducha josefinského na mnohém a mnohém, ba skoro na všech znáti zákonech a nařízeních zvláště z počátku nynějšího století; - a co se týče nadací, vydáno o nich opět drahně dvor. dekretů, jichž většina tolikéž nevymanila se směru a duchu dob předešlých.

»Teprve roku 1848. uprostřed všeobecného dovolávání se svobody mohla i Církev s výsledkem hlásiti se o svá práva; strana liberalní, která tehdy dostala se k veslu, hlásajíc svobodu za základ státu a společnosti, již k vůli důslednosti neodepírala jí Církvi. Zákony vydané pod vlivem událostí r. 1848. nebo později dle jejich vzorů sdělané poskytovaly Církvi právo řídit vlastní záležitosti a odstranivše placetum a jiná toho druhu obmezení, přiznaly společněstom náboženským tytéž svobody, jako jiným korporacím právním.

Svobody takto nabyté nepozbyla Církev ani za reakce, jež nedlouho po tom ve mnohých státech nabyta vrchu; spíše právě tam, kde onen reakční proud zavládl nejsilněji, pečováno o přiměří s Církví proti snahám liberálním, v nichž shledáváno nebezpečí pro pořádek společenský a státní.

Účinného přispění pak bylo lze se nadíti jen od Církev silné a samostatné; proto také vlády nejen že nezkracovaly svobody církevní, nabyté za převratu r. 1848, nýbrž v duchu systému koordinačního uznaly Církev za mocnost státu rovnou, která svou vlastní bytností je svobodna a samostatna. Tyto fáse rozvoje ukazuje jmenovitě poměr státu k Církvi v R a k o u s k u.

Do roku 1848. panoval, jak jsme se již zmínili, v zásadě systém josefinský; cís. patent ze dne 4. března 1849. čís. 151. ř. z. o politických právech konstituční formou vlády zabezpečených ustanovuje (v § 2.) že »každá zákonem uznaná Církev a každá náboženská společnost jsou oprávněny konati veřejnou společnou bohoslužbu, řídit samostatně své záležitosti, d r ž e t i a u ž í v a t i f u n d a c í, ústavů a fondů věnovaných jejím²⁸⁾ účelům náboženským, osvětovým a dobročinným, že však zůstává podrobena tak jako každé tovaryšstvo vůbec zákonům státním.«

Dle tohoto všeobecného ustanovení vytklo cís. nařízení ze dne 18. a 23.²⁹⁾ dubna 1850. čís. 156 ř. z. poměr Církev katolické ku státu. - Když pak patentem ze dne 31. prosince 1851. č. 3. ř. z. pro rok 1852. císař zrušil zákon ze dne 4. března 1849., prohlásil v něm výslovně, že »zachová a podporovati bude každou Církev a každou zákonem uznanou společnost náboženskou, jak ohledně společného konání bohoslužby, tak ohledně samostatného spravování svých záležitostí.³⁰⁾

²⁸⁾ v Rittn. není, viz: Vehring 119.

²⁹⁾ Vehring 118.

³⁰⁾ Ord. l. 1852. str. 78.

Současně počala vláda vyjednávat se stolicí apoštolskou o uzavření konkordátu, který dne 18. srpna 1855. se uskutečnil a patentem ze dne 5. listopadu 1855. č. 195. ř. z. za zákon státní byl prohlášen.«³¹⁾ (Rittner l. c. II. d. str. 256 seq.) (Pokr.)

Kterak a proč omezeny jsou různé systémy probabilistické.

Uvažuje Dr. ANTONÍN PODLAHA.

I. Úvod.

Všichni probabilisté a acquiprobabilisté učí, že není dovoleno užívati probabilismu v kterýchkoli případech, nýbrž že v některých případech dlužno zvoliti mínění bezpečnější.

»Cum communissima et receptissima doctorum sententia« — dí Anakl. Reiffenstuel O. S. Fr. — »dicendum, in materia facti non esse licitum sequi sententiam minus probabilem minusque tutam in consursu probabilioris ac tutioris« (Theologia moralis tom. I., tr. 1. dist. 3. q. 4. § II.) La Croix k otázce: »An sit obligatio in quibusdam materiis sequendi partem tutiorem?« odpovídá: »affirmative, nam est obligatio sequendi tutiora in illis omnibus materiis, in quibus nec pars probabilis nec etiam probabilior juvat ad hoc, ut obtineatur finis intentus, ad quem procurandum est obligatio.« (Theologia moralis I. n. 476.) Sv. Alřons stanoví v této věci toto povšechné pravidlo: »Dicimus, nunquam esse licitum uti opinione probabili probabilitate facti cum periculo alterius aut sui ipsius, quia hujusmodi probabilitas minime aufert periculum damni, si enim opinio illa est falsa, non evitabitur proximi aut operantis damnum.« (Theologia mor. de cons. n. 42.) Gury stanoví thesi: »Non licet sequi opinionem probabilem nec probabiliorem relicta tutiore, quoties adest obligatio absoluta alicujus finis determinati obtinendi, quem usus medii probabiliter inepti in periculum adduceret; tunc igitur pars tutior est sequenda.« (Theol. mor. I. n. 56.) Klem. Marc C. SS. Red. vyslovil zásadu: »Quoties in dubiis facti intervenit periculum mali ab honestate actionis distincti, quod vitare tenemur, illicitus est usus probabilitatis, et sequenda est pars tutior.« (Institutiones morales Alphonsianae I. tr. I. cap. III. art. 2. nr. 81.) Aug. Lehmkuhl S. J. připouští užívání probability »in iis solis rebus, in quibus controversia ad quaestionem de licito vel illicito proxime deducta est,« kterýmiž slovy vylučuje užívání mínění probabilních, která netýkají se dovolenosti nebo nedovolenosti skutků, nýbrž jejich platnosti. (Theologia moralis I. tr. 2. nr. 82.) A podobně vyslovují se i bohoslovci jiní.

³¹⁾ Literaturu viz u Vehringa l. c. str. 119. pozn. 10.

Po mínění těchto bohoslovců rozeznávají možno trojí nebezpečí, které hrozi při užívání mínění probabilního, totiž: nebezpečí omylu, nebezpečí hříchu a nebezpečí zla vnějšího ode zla viny rozdílného, neboli nebezpečí zlého účinku.¹⁾

Nebezpečí omylu nutně jest při každém užívání mínění probabilního, jak vysvítá již z pojmu probability.

Co se týče nebezpečí hříchu a nebezpečí zlého účinku, připomenouti dlužno, že tu jde jednak o počestnost skutku (*materia juris*), jednak o platnost skutku (*materia facti*).²⁾

Terminem »*materia juris*« nazývá se vše to, co týká se mravnosti skutku, jeho počestnosti nebo nepočestnosti, nepřihlížeje k předmětu, jakým jest sám v sobě, nýbrž kterak má se ku pravidlům mravnosti; takž říká se, že jest »*quaestio in materia juris*«, když toliko jest sporno, zdaž to neb ono jednání ve svědomí jest dovoleno a beze hříchu může býti vykonáno, či nic. Tudíž to nazývá se »*probabile in materia juris*«, co spočívá na pohnutkách v pravdě závažných, mohoucích býti základem rozumného souhlasu, jež svědčí, že některý skutek jest počestný a dovolený, nebo naopak že jest nepočestný a nedovolený na soudu svědomí; tu pak dle míry, v níž vzrůstají závažné důvody pro počestnost nebo nepočestnost skutku, jenž vykonán býti má, praví se, že nachází se větší probabilita »*in materia juris*«. V otázkách »*circa materiam juris*« jde tedy o to, zdaž tento nebo onen skutek jest dovolen a počestný, takže beze hříchu může býti vykonán, na př. zdaž muž šedesátiletý povinen jest se postiti, zdaž klerik, jenž dobrovolně jest roztržit při modlitbě kanonických hodiněk činí zadosť své povinnosti, zdaž v den sváteční dovoleno jest malovati a p.

V pochybách, jež spadají v obor »*materia juris*«, neodstraní se sice nebezpečí zhřešiti materiálně, toť úzce jest spojeno s nebezpečím omylu v příčině zákona, za to však může odstraněno býti nebezpečí hříchu formálního nebo viny pomocí zásad reflexních (*principia reflexa*). Svědomí zajisté, opírajíc se o tyto zásady, zapuzuje obavy, jde-li o vykonání nějaké skutku, a ustrojuje si příkaz jistý o počestnosti činu: neboť počestnost činu závisí v první řadě zcela od opatrného a moudrého soudu jednajícího, s nímž-li jest skutek ve shodě, tím samým již jest dobrým a počestným; pak-li se s ním neshoduje, jest zlým. Jestli svědomí nejbližším pravidlem jednání lidského, kterýmž se vůli, jež jest mohutnost slepá, nařizuje, co jest činiti nebo čeho zanechat: odkudž plyne, že, je-li čin shodný se svědomím praktickým, ač snad nezaviněně bludným, přece takový čin není formálním hříchem, aniž se přičítá k vině. Tudíž svědomí ocitnuvší se v pochybnosti nebo mezi důvody stejně závažnými, a tudíž v nezaviněné nevědomosti, právem sobě sestruje, užívajíc k tomu nále-

¹⁾ Vindiciae Alphonsianae pag. 14, nota 2.

²⁾ Mastrius Bart. O. Min. 2. Sent. disp. 5. n. 142.

žitým způsobem zásad reflexních, praktický příkaz o dovolenosti činu.³⁾

Terminu »*materia facti*« užívali theologové tu, kde přihlížejí ku platnosti nějakého skutku, jeho podstatě n. poškození a jiným okolnostem, jež nezávisejí co do své fyzické existence od praktického příkazu rozumu, nebo-li tu, kde nebérou v úvahu spravedlnost a nespravedlnost činu se stanoviska toliko formálního nýbrž i materialního; pokud totiž čin nějaký netoliko spravedlivým a nespravedlivým býti se jeví, nýbrž i pokud jím skutečně jest, na př. zdaž tento nebo onen lék jest nemocnému prospěšným, zdaž křest mokem z rostliny vytačeným udělený jest platným, zdaž tato strana z obou stran se soudících má pravdu a právo; v prvním případě jedná se o povahu a působnost léku, ve druhém o platnost křtu a ve třetím o spravedlnost rozsudku.

V případech těchto a podobných hrozí nebezpečí zla vnějšího, buď morálního nebo fyzického (jako na při při užití léku, jenž stejně pravděpodobně prospěje nebo uškodí), a tu ovšem toto nebezpečí nelze odstraniti užitím zásad reflexních: neboť skutek nebéře svoji podstatu nebo platnost ze soudu našeho rozumu jakkoliv prozřetelného, nýbrž buď z povahy své vnitřní nebo z nařízení a ustanovení vnějšího někoho jiného, takže vykonán-li čin ten neplatně nebo vplyne-li z něho škoda, svědomí nemůže platnost doplniti, nebo škodu odvrátiti. Tak na př. platnost svátosti neplyne z toho, že si přísluhovač svátosti ustrojí příkaz praktický o platnosti křtu, nýbrž z ustanovení Krista Pána, jenž určil látku i formu svátosti; byla-li látka a forma v pravdě dostatečná, jest svátost platná; pakli není v pravdě dostatečná, svátost neplatí, i kdyby si ten, kdo svátost uděluje, utvořil sebe více úsudků praktických o platnosti svátosti udělené. Podobně lék ne proto prospěje nemocnému, že lékař tak mní, nýbrž má moc léčivou ze své přirozenosti; jestliže tedy lékař nějaký lék, o němž není jisto, že nemocnému prospěje, nemocnému předepíše, jakkoliv by sobě ustrojoval soud o příznivém účinku léku v tomto případě, přece by vliv léku moci léčivé neudělil, aniž nemocného lékem tím uzdraví, nemá-li tento lék sám v pravdě moci léčivé. Podobně rozsudek není již proto spravedlivý, že soudce se domnívá, že tomu tak jest, a škoda, která by z rozsudku pravděpodobně spravedlivého, skutečně však nespravedlivého, straně při ztrativší vplynula, nedá se odstraniti praktickým soudem svědomí.⁴⁾

(Pokračování.)

³⁾ Reiffenstuel o. c. n. 48; S. Alphonsus lib. I. n. 24, 25, 26; Marc o. c. n. 80.

⁴⁾ S. Alph. Diss. dell' uso mod. 1765, c. I. n. 4. sq. et c. IV. n. 32. Suarez, ad 1. 2. tr. 3 disp. 12. sec. 6. n. 10.

Kdy může žena, jejíž muž zmizel, uzavřít nový sňatek?

Sděluje VOJTĚCH KAMEŠ.

Právoplatně uzavřený sňatek brání naprosto uzavření jiného sňatku, dokud manželství úmrtím jednoho z obou manželů rozvázáno není (*impedimentum ligaminis*). Každý druhý současný sňatek, i když v dobré víře byl uzavřen, jest po samém právu božském neplatn a jest zločinem dle obojího práva.

Z té příčiny potřebí jest vždycky podati právní důkaz o smrti druhého manžela. Takového důkazu podávají úmrtní listy, řádně vyhotovené, podpisem vlastnoručním a úřední pečeti opatřené. Takové úmrtní listy vydává obyčejně farář, na jehož osadě jeden z manželů zemřel; úmrtní list takový může býti vydán též od vojenského velitele, pod jehož velitelstvím manžel ve válce padl, kapitána lodi, na které zemřel, anebo při ztroskotání lodi zahynul, též i správce nemocnice, v níž skonl. *)

Nastanou však případy, kdy nemožno jest úmrtním listem druhého manžela se prokázati. Stává se, že jeden z manželů druhého opustí a beze stopy zmizí. Odejde z domu v rozčilení s hrozbou, že si »něco udělá«, zmizí při povodni, požáru a p. Opuštěná strana však třeba brzo najde si náhradu a žije v konkubinátě. Často však okolnosti rozličné, zvláště narození dětí nutkají stranu, domněle ovdovělou, aby se uzavření nového sňatku domáhala. Jak si tu počínati, není-li po zmizelém manželovi žádná stopy? Co v příčině té stanoví zákon světský a čeho vyžaduje zákon církevní?

Státní zákon dovoluje vdově po muži beze stopy zmizelém vstoupiti v nové manželství, byl-li tento příslušným soudem za mrtvého prohlášen a úmrtní list vydán. Toto prohlášení za mrtvého dle § 24. obč. zák. rak. může se státi tenkrát, když se zmizelý nalézal v blízkém nebezpečení smrti a od té doby po tři léta se pohřešuje; potřebí však, aby dle § 277. jmenován byl kurátor a nepřítomný ediktem na celý rok vydaným k dostavení se byl vyzván. Po uplynutí roku však nutno opět dle § 114. o prohlášení za mrtvého žádati. Soud první instance však nesmí tu ještě prohlášení vydati, nýbrž skrze vrchní soud k nejvyššímu rozhodnutí předložiti. Dle § 278. pak den, kdy prohlášení za mrtvého nabylo moci právní, platí za právní den úmrtí pohřešovaného.

Soud světský vydá prohlášení za mrtvého beze všeho srozumění se soudem církevním. Nesmí se tedy farář ještě spokojiti s tímto prohlášením za mrtvého od soudu světského, ale jest mu předložiti věc svému Ordinariátu a vyčkati jeho rozhodnutí.

*) Listy vydané v cizině mají opatřeny býti podpisem a pečeti příslušného politického úřadu a legitimací Ordinaria.

Jest ale zcela správným, žádati nejprve prohlášení za mrtvého od soudu světského, neboť Instr. § 246. pravi: „Quodsi absentis cujusdam conjux talia afferat, quae ejusmodi casum adesse valde probabile reddant, commonendus est, ut praevis civilem adeat magistratum, cui ampliora suppetunt factum explorandi media et cujus est mortis declarationem quoad effectus civiles edere.“

Církevní právo žádá aspoň mravní jistotu, že sňatek úmrtím jest rozvázán; pravděpodobnost mu nepostačí. Soud církevní ovšem použije tu vyšetřování i rozhodnutí soudu občanského, co však tomuto soudci postačí, nemusí ještě postačitelným býti onomu. Teprve když dojde prohlášení za mrtvého a svolení k novému sňatku i od církevního soudu manželského, smí farář sňatek vykonati. Prohlášení soudu občanského, jakož i nález soudu církevního jest při aktu v matrice oddaných poznamenati.

I právo církevní připouští jiný právní důkaz o úmrtí jednoho z manželů, když listu úmrtího předložiti nelze. Takový důkaz podávají souhlasné výpovědi aspoň dvou bezprostředních svědků. Za jistých okolností postačiti může i výpověď svědka jednoho, zvláště tenkrát, když by svědkové prostředční výpovědi jeho větší váhy a věrohodnosti dodávali.

Kromě svědků bezprostředních, kteří totiž na své oči pohřešovaného manžela zemřít viděli, a prostředčních, kteří pouze o jeho smrti od jiných slyšeli, mohou i dokázané okolnosti pochybnost o úmrtí jednoho z manželů rozptýliti. Tak na př. byl-li zmizelý manžel již u vysokém stáří, stále churav a již po více let se pohřešuje; když v té krajině, do níž odešel, zuřila válka neb nakažlivé nemoce a pod.

Spolehlivé poučení, jak v takovém případě si počínati, podává případ, jež dle vídeňského Diec. listu z r. 1892. podává Theol. prakt. Quartalschrift z r. 1894., seš. IV. »Před biskupským manželským soudem N. projednáván následující manželský proces. Paní, jejíž muž již po více než 30 let se pohřešoval, žádala o povolání k novému sňatku. Církevní soud první instance nemohl uvésti a ni jednoho spolehlivého svědka, který by smrt prvního manžela dosvědčiti mohl. Z nepřítomnosti více než třicetileté, z ediktů, jimiž nezvěstný manžel vyzván byl ku přihlášení, čerpal však právní domněnku, že náleží nezvěstného manžela považovati za mrtvého a dal pozůstalé manželce svolení, aby se i církevně oddati dala, ježto již ostatně civilně oddána byla. Soud instance druhé zamítl však tento nález, opíraje se o důvod ten, že se zde jedná o sňatek, který teprve uzavřen býti má; z té příčiny, že nutno, aby certo i. e. per documenta, aneb skrze svědky smrt jednoho z manželů dokázána byla; právní domněnky, pravděpodobnost a jiné okolnosti, které na smrt dřívějšího manžela poukazují, že mohou míti místo jen, když by se jednalo o platnost manželství již uzavřeného. Církevní soudce druhé instance opíral se o instrukci Propagandy z r. 1883., v níž se v § 43. de impedimento ligaminis takto mluví: »Quodsi de matrimonio contrahendo agatur, hoc permitti nunquam poterit, donec de morte

prioris conjugis certo constiterit.« Dne 29. srpna 1890. vydala S. R. U. Inquisitio dekret de Status Libertate ante nuptias probanda, v němž se mezi jiným praví: »non detur licentia (sc. ad secundas nuptias) nisi prius recepto testimonio authentico a rectore hospitalis, vel a rectore ecclesiae aut coemeterii. Si tamen hujusmodi testimonia haberi non possunt, non excluduntur aliae probationes, quae de jure communi possunt admitti, dummodo sint legitimae et sufficientes.« Podobná instrukce z 9. února 1863. pokazuje jistého arcibiskupa, aby nahlédl v akta soudu světského a použil jich za základ ku prohlášení jistého manželství za rozvázané i před forum církevním, jednal-li světský soud s náležitou opatrností. Jedná se tedy o to, jak slovu certo v Instrukci Propagandy z r. 1883. rozuměti jest, vyžaduje-li se jistota absolutní, tak že by smělo manželství druhé býti uzavřeno jenom tenkrát, když by smrt jednoho manžela listinami anebo svědky byla dokázána, — aneb dostačí-li jistota mravní neb právní domněnka, když po více než třicetileté nepřítomnosti předvolání veřejnými listy zůstalo bez výsledku. Sv. Otec Lev XIII. potvrdil dne 8. května 1891. tento výrok S. R. U. Inkvisice ze dne 6. května 1891.: »De morte prioris conjugis certo etiam posse constare ex praesumptionibus, indiciis et adminiculis, aliisque probationibus, quae de jure communi admittuntur, dummodo legitimae sint ac sufficientes, juxta ea, quae habentur Nr. 6. Instructionis supremae hujus Congregationis S. Officii: ad probandum obitum alicujus conjugis.«

Romanarum Congregationum decreta novissima.

S. Congreg. Rituum.

De altarium consecratione.

Thelesina seu Cerretana.

Revmus Dmus Benedictus Maria della Camera, Episcopus titularis Thermopylen. Auxiliaris et Vicarius Generalis in Thelesina seu Cerretana dioecesi, sequentia dubia Sacrae Rituum Congregationi enodanda humiliter proposuit, nimirum:

I. Duo altaria, quum haberent aram portatilem ita firmiter collocatam in magna tabula, ut cum hac velut unum corpus illa efficeret et difficulter extrahi posset, fuerunt consecrata, ara portatili non amota et parvo sepulcro in ipsa ara portatili effosso; quaeritur: fueruntne ista altaria valide consecrata? an denuo consecranda sunt?

II. Altare cujusdam ecclesiae consecratum fuit sub eodem titulo Beatae Mariae Virginis, sub quo Altare majus erat consecratum; quid agendum erit in casu?

III. In quodam Oratorio privato altare fuit solemni ritu consecratum. Poterat consecrari altare hoc, et peracta consecratio estne valida?

Sacra porro Rituum Congregatio ad relationem infrascripti Secretarii exquisito voto alterius ex Apostolicarum Caeremoniarum magistris, reque mature perpensa, rescribendum censuit:

Ad I. Dilata; facta interim potestate bina illa altaria ad sacra adhibendi.

Ad II. Rmus Ordinarius proponat alium titulum pro altari minori.

Ad III. Negative ad primam partem, affirmative ad secundam. Atque ita rescripsit et servari mandavit. Die 24. Maji 1895

Cai. Card. Aloisi-Masella Praef.
Aloisius Tripepi, Secretarius.

S. R. U. Inquisit.

Oratio ad impetrandum quod omnes recognoscant supremum imperium Christi et Mariae Immaculatae super omnes creaturas non est approbanda, nec propaganda nec indulgentiis ditanda.

Ill m e e t R m e D o m i n e.

A R. P. Josepho Calasancio Homs, Scholarum Piarum Procuratore generali, submissa est nomine Amplitudinis Tuae, Supremae hujus Congregationis judicio formula quaedam orationis »ad impetrandum quod omnes homines recognoscant supremum imperium Christi et Mariae Immaculatae super omnes creaturas.« Qua ad examen vocata fer. IV. die 12 currentis mensis Emmi. Dnni. Cardinales una mecum generales Inquisitores sequens tulere decretum: »Orationem, de qua agitur, non esse approbandam, neque inter fideles propagandam, neque indulgentiis ditandam.«

Et moneantur auctores sive propagatores novae istius devotionis, ut prae oculis habeant et fideliter observent monitum generale additum decreto hujus Supr. Congrnis S. O. die 13. Januarii 1875 lato, quo praescriptum fuit: « Monendos esse alios etiam scriptores, qui ingenia sua acuunt super iis aliisque id generis, argumentis, quae novitatem sapiunt, ac sub pietatis specie insuetos cultus titulos etiam per ephemerides promovere student, ut ab eorum proposito desistant, ac perpendant periculum, quod subest, pertrahendi fideles in errorem etiam circa fidei dogmata et ansam praebendi Religionis osoribus ad detrahendum puritati doctrinae catholicae ac verae pietati.« Et ad mentem.

Dum haec pro meo munere cum A. T. communico, fausta quaeque Tibi a Domino precor.

Amplitudinis Tuae — Addictissimus in Domino.

† S. Card. Vannutelli.

Romae, die 19. Junii 1895.

Dno. Archiep. Compostellan.

Listy homiletické.

Poslední den v roce občanském.

Čas a věčnost.

»Jáť musím dělati dílo toho, kterýž mne poslal, dokud jest den; přicházíť noc, kdežto žádný nemůže dělati.«

Ian 9, 4.

Nábožní, v Kristu shromáždění posluchači! Ještě několik hodin a opět jeden rok bude v moři minulosti. V době tak vážné vznikají v nás myšlenky. Jako uplynul tento rok, tak uplyne mně delší nebo kratší řada let a co potom? Potom umru; půjdu cestou, kterou šli všichni lidé přede mnou; odejdu na věčnost. Po mně budou žítí jiní lidé na zemi, ti všichni také umrou, také na věčnost se odeberou a co potom? Konečně odejdou z dějiště pozemského všichni lidé, všickni národové, veškeré člověčenstvo, pomine všecken čas a nastane pouhá věčnost.

Čas a věčnost! Jak různé to pojmy! A přece náleží jeden k druhému, přece jeden bez druhého nemůže býti ani pochopen. Že mezi časem a věčností jest jakási vzájemnost, napovídají poněkud již slova Kristova: »Jáť musím dělati dílo toho, kterýž mne poslal, dokud jest den; přicházíť noc, kdežto žádný nemůže dělati.« Dnem rozumí se čas, protože vidíme, co se děje v čase; nocí rozumí se věčnost, protože nevidíme, co se bude dítí s námi po smrti.

Budeť tedy spasitelné, uvažovati v této posvátné hodině, co jest čas proti věčnosti.

Pane Ježíši Kriste, Jenž dlíš mezi námi skrytý v posvátném tajemství na oltáři, dejž, bychom, dokonávajíce tento rok, poznali pravou cenu času i věčnosti!

Vy pak, v Kristu shromáždění, nachylte svého sluchu k mé řeči, kterouž počínám ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

Co jest čas proti věčnosti? Dvoji ukazuje se tu rozdíl, milí křesťané. První rozdíl jest, že čas vezme konec, věčnost pak trvati bude bez konce. A druhý rozdíl, že čas jest setba, věčnost žeň.

1. Tedy čas vezme konec, věčnost pak bude trvati bez konce.

Císař Karel V. nosil na pravé ruce neobyčejný prsten. Měl na tom prstenu místo drahého kamene malé hodinky. Hodinky, naznačující hodiny denní, znamenají čas; prsten jest kroužek do sebe uzavřený a žádného konce nemající, znamená tedy příhodně věčnost, ježto jest trvání bez konce. Zbožný a moudrý panovník chtěl míti stále na paměti, že čas vezme konec, věčnost pak že bude trvati bez konce; a tuto pravdu uváděly mu na paměť ony hodinky na prstenu.

Jak rychlý běže konec všecko, co v čase povstává a se děje, vyobrazovali velmi důmyslným způsobem starověcí Řekové a Římané. Jejich bůžek Kronos aneb Saturnus držel v ruce kosu, což znamenalo, že čas všelikého člověka s povrchu země vyhlazuje, jako sekáč trávu na louce; na ramenech měl přesypací hodiny a křídla, na znamení, že čas rychle letí a ubíhá; na loktech držel své vlastní dítě a tvářil se, jako by je chtěl zuby rozsápati a pohltiti, čímž bylo naznačeno, že, co časem povstává, časem i zachází.

Rcete sami, drazí v Kristu, zda není ztvrzena všecka pravda spočívající v tomto důmyslném vyobrazení, tisíciletou i každodenní zkušeností? — Kde jsou všickni slavní mužové, kteří žili před námi a kde jsou všecka jejich díla? Kde jsou mocní panovníci římsí od Romula až do Romula Augusta, počtem sto čtyřicet? Kde jsou náměstkové Kristovi v Římě křesťanském od sv. Petra až do Pia IX., počtem dvě stě padesát devět? Kde jest císař Napoleon, tento postrach Evropy, se svými nesčetnými voji? Kde jsou ženy proslulé krásou nebo moudrostí? Kde řecká Helena, římská Kleopatra, česká Libuše, španělská Isabella? Zde by se mohlo říci, co řekl zbožnému Jobovi přítel jeho Baldad: »Vyptej se rodu předešlého a pilně vyptávej se na památku otců. (A oni řeknou tobě): Myť zajisté věcerejší jsme; neboť jako stín jsou dnové naši na zemi.« Job 8, 8. 9. Ano jako věcerejší den, který pomínul a jako stín, který se ukáže na stěně od mraku a za chvíli zmizí: tak odešli s jevišť této země všickni slavní mužové i národové. — A jak bývá nyní? Vidím v duchu stařenku, ani ji obklopují nezvedení chlapi a jí se posmívají. Hlava její jest holá, čelo vráskovité, oči strhané, nemohoucí snésti světlo denní, líce uvadlé, rty zsinělé, ústa bezzubá. Jde shrbená, jako by hledala svého hrobu a chvílkami bolestně vzdychá: »Ach, jak kruté dílo vykonal na mně zub času! Má krása vábila jindy každé oko, mé líce byly krev a mléko, byla jsem hbitá jako srnka v lese, jako pták v povětří, v tanci nebylo mi rovné, každý se divil mému ostrovtipu a rozmaru, co jsem jednou slyšela nebo četla,

uměla jsem hned z paměti. A nyní? Krása uvadla, květ opadal, rozum a paměť seslábly; nyní jsem k posměchu dětem, nezbyvá mi než hrob.« A kdo učinil s tebou, milá stařenko, tak velikou a žalostnou změnu? Kdož jiný, nežli čas? Aj, co v čase povstalo, časem také hyne.

Křestane, chceš si vytvořiti ve svém duchu ještě živější obraz o tom, jaký konec bere člověk zde na zemi? Pojď se mnou v duchu do slavné Granady ve Španělsku, sestup se mnou do do hrobky královské, postav se k rakvi vyhlášené kdys svou krásou císařovny Isabelly a rozjímej s Františkem Borgiášem, jenž zesnulou královnu tak dobře znal a nyní jí hledí v tvář: »Tos ty, překrásná císařovno? Tos ty, Isabello, jejíž sličná postava oči všech na sebe obracela? Kde jsou ty jemné královské rty, ty kvetoucí líce, ty jasně zářící oči, to lesklé čelo, ten nevýslovně krásný a spanilý obličej? Ó marnosti, ó marnosti! Takový jest tedy konec vši slávy pozemské!« Tak rozjímal svatý František Borgiáš, a od té chvíle byl obrácen všecken zřetel jeho k věčnosti, která nebere konce. Tak i ty, křestane, odvrát své oči od věcí časných a obrať je k věčnosti. Neboť když nic na této zemi není stálého, když všecko dříve nebo později vezme konec, co počneš, kam se obrátíš, čeho se uchopíš?

Jedinou správnou odpověď na tento dotaz jest slovo sv. Jana apoštola: »Svět pomijí i žádost jeho; ale kdo činí vůli Boží, zůstává na věky.« I. Jan 2, 17. Nic tedy ti nepospěje pro věčnost krása těla, nemáš-li duše krásné, čisté, neposkvřené; krása pomine, ctnost zůstane na věky. Nic ti nepospěje pro věčnost bohatství vezdejší, jestli no nevynakládáš k dobrým skutkům; bohatství půjde s tebou jen ke hrobu, za hrobem budou požadovati od tebe dobré skutky. Nic ti nepospěje pro věčnost čest před světem, nebudeš-li míti také čest před Bohem, dobré svědomí; pominou lidé, kteří nás ctí, pomine naše čest, ale odplata dobrého svědomí jest odplata věčná, nepomíjející. -- Pomni na krále Ezechiáše. Když se roznemohl tento král a uslyšel od Hospodina skrze proroka Isaiáše, že má zemřiti, obrátil tvář svou ke stěně a modlil se k Hospodinu, řka: »Prosím, Hospodine, rozpomeň se medle, kterak jsem chodil před tebou v pravdě a v srdci dokonalém, a což jest dobrého před očima tvýma jsem činil.« IV. Král. 20, 1—3. Isai. 38, 1—3. Tak se modlil král Ezechiáš. Neřekl: »Rozpomeň se, Hospodine, že jsem nosil na hlavě korunu, že jsem vládl mocným žezlem, že jsem nashromáždil velikých pokladů, že jsem byl šťasten ve všech svých podnikch, že jsem byl bohatý a slavný« II. Paralip. 32, 27—30., ale řekl: »Rozpomeň se, Hospodine, jak jsem ztroskotal modly a posekal háje, jak jsem zbořil výsosti a zkazil oltáře, jak jsem vyplenil modlářství ze vsí země israelské, jak jsem opravil a ozdobil tvůj chrám, jak jsem obnovil řád bohoslužebný a svěcení dnů svátečních a zřídil, cokoliv sloužilo k uctění jména tvého.« II. Paral. 29. nn. IV. Král. 18. nn. Hle, král Ezechiáš nezakládá si leč na tom, co vykonal dobrého pro Boha, věda dobře, že jen to zůstává, že jen to má cenu ne-

pomíjející. Protož, bratře v Kristu, tak užívej času od Boha vyměřeného, bys nashromáždil sobě zásluh dobrých skutků. Čeho nečiníš pro Boha, to pomine; co však činíš z lásky k Bohu a k bližnímu, to bude trvati bez přestání.

Takový jest tedy, nábožní posluchači, rozdíl mezi časem a věčností: čas vezme konec, věčnost bude trvati bez konce.

2. Druhý rozdíl jest: čas jest setba, věčnost žeň.

To jest řečeno v podobenství. Jako totiž rolník z toho, co seje na podzim nebo na jaře, bře užitek v letě, v čas žně: tak i my křesťané vezmeme odplatu v životě budoucím za všecko, cokoliv činíme v tomto životě časném na zemi. Ale zda bude žiti rolník krásnou jadrnou pšenicí, kdyby sil na svém poli daremný koukol? Čili bude sklízeti koukol, zasévá-li zrní pšeničné? To jest nemožno. Tak jest také nemožno, abychom obdrželi korunu slávy nebeské, jestliže, pokud máme na zemi času, činíme zlé skutky, rozséváme nešlechtnost; a naopak jsme-li zde na zemi ctnostně živi, nemůžeme býti zavrženi na věky od tváře Boží. Sv. apoštol Pavel svědčí: »Co bude člověk sítí, to bude i žiti. Nebo kdo rozsévá v těle svém (t. j. kdo jest živ dle hříšných žádostí těla), z těla i žiti bude porušení; ale kdo rozsévá v duchu (t. j. kdo jest živ dle ducha, dle vůle Boží), z ducha i žiti bude život věčný.« Gal. 6, 8. A jinde praví tentýž apoštol Páně: »Všickni my zajisté ukázati se musíme před soudnou stolicí Kristovou, aby přijal jedenkaždý vlastní věci těla, jakož byl činil, buďto dobré nebo zlé.« II. Kor. 5, 10.

Tuto pravdu přijal sv. apoštol Pavel od Samého Spasitele. Připomínám vám slova Kristova: »Ját musím dělati dílo toho, kterýž mne poslal, dokud jest den; přicházíť noc, kdežto žádný nemůže dělati.« Jan 9, 4. Znamená-li, jak jsem již pravil, den čas a noc věčnost, co chtěl říci Spasitel? Spasitel chtěl říci, že, co v čase rozséváme, sklízeti budeme na věčnosti. Na tom, mnoho-li činíme dobrého neb zlého, nezáleží. Vímeť z vlastních úst Kristových, že, »kdo podá žíznivému číši vody studené z lásky ke Kristu, neztratí odplaty své u Boha Mat. 10, 42, a že z každého marného slova, které mluvíti budou lidé, vydají počet v den soudný« Mat. 12, 36., t. j. že dojde odplaty na věčnosti i sebe menší dobrý skutek i sebe menší hřích.

Za času papeže sv. Řehoře Velikého žil v Římě jeden pamětihodný muž, jménem Servulus. Muž tento byl mrzák od narození, takže nemohl ani choditi ani seděti, ba ani ruky k ústům podati ani s jedné strany na druhou se obrátiti. Jeho přibuzní musili mu sloužiti jako nemluvněti; musili ho nositi, obracet, mýti, oblékati a krmiti. Při tom byl sklíčen Servulus největší chudobou. Proto byl odnášen každého dne do kryté chodby ke kostelu sv. Klimenta, kdež žebrával, leže na boku. Kdož by mohl uvěřiti, jak mnoho dobrého vykonal na světě tento bídný žebrák, kdyby to nebyli viděli na vlastní oči papež sv. Řehoř i všecko obyvatelstvo věčného města? Ať, ten, jenž byl živ z almužny, sám také almužnu dával. Co mu zbývalo přes nevyhnutelnou potřebu,

dával jiným chudým. Za peníze vyžebnané koupil si Písmo sv., a poněvadž neuměl sám čísti, prosíval mimo jdoucích, by mu z Písma sv. něco přečetli. Tak se stalo, že znal Servulus výborně Písmo sv. a čerpal z něho útěchu pro sebe i pro jiné. Naučil se trpělivě snášeti svůj neduh i svou chudobu, chváliti Boha za jeho těžké navštívení a napomínati všech lidí k trpělivosti a odevzdání do vůle Boží. — Řekněte nyní sami, moji drazí, mohl-li zůstati bez odměny u Boha tento ctnostný, dobrých skutků plný život bídného žebráka? Srovnajte v duchu s jeho životem svůj vlastní život a rcete, byl by Bůh spravedliv, kdybyste měli dojíti na věčnosti stejné odplaty se sv. Servulem vy, kteří, ačkoliv oplýváte zdravím, přece tak váhaví, vlažní a nestálí jste v službě Boží; vy, kteří, ač den po dni hodujete, ani skývy chleba ani halře neposkytnete nuzným bratřím v Kristu; vy, kteří, ač jste dobře vycvičení ve čtení a přemýšlení, nikdy nemáte chuti ku čtení a rozjímání slova Božího? V pravdě, co nyní sejete, to budete sklízetí po smrti.

Jak nemoudrý jsi ty, křesťane, jenž nerozséváš a chceš sklízetí, jenž nečiníš zde na zemi žádných dobrých skutků, a přece doufáš v odplatu u Boha! Odkud tvé nemoudré jednání? Ty jsi se zamiloval do života přítomného a proto zapomínáš na to, co pojišťuje život budoucí. A tak se podobáš plavci, který se vydává na cestu mořskou, nemaje vesla; poutníku, který se vydává na pouť, nemaje hole; lenivému, který nepracuje a přece chce jísti; bláznivým pannám, které nemohly uvítati ženicha s hořícími lampami, a přece chtěly vejíti s ním na svatbu. »Amen, pravím vám, neznám vás« Mat. 25, 12., řekne nebeský, ženich Kristus Ježíš vám všem, kdožkoli vůli Boží znáte, ale nečiníte. »Dokud byl den, měli jste pracovati, jako já; nyní jest již pozdě, nyní jest noc!«

* * *

Milí křesťané! Uvažovali jsme dnes, co jest čas proti věčnosti. Pomine vše, co zde na světě máme a umíme, čím vládeme a vynikáme. Avšak činíme-li zde na světě dobré skutky, zůstane nám jejich zásluha na věky, ač-li jí nepozbudeme těžkým hříchem. A činíme-li zde na světě zlé skutky, zůstane nám jejich vina na věky, ač-li jí nesmažeme upřímným pokáním. Jak vážná to pravda! Kdož by nechtěl zaříditi podle ní své jednání v roce budoucím?

Rozpomněj se jen, bratře v Kristu, jak jsi užil času, jehož ti dopřál Bůh na zemi až do této chvíle. Nebyl's snad synem marnotratným, jenž opustil svého dobrého otce, odešel do světa, všecken podíl promrhal, žil prostopášeň? Co z toho máš, že's užíval darů Božích ku zlému? Nemusíš-li si připomínati všechna leta svá, jako kdys král Ezechiáš Is. 38, 15, v hořkosti duše své? A není-li tato vnitřní hořkost předtuchou toho, co tě čeká na věčnosti za tvé skutky zlé? A ty bys nechtěl jíti do sebe, ty bys chtěl trávit ve hříších i ostatní leta svá?

Či snad jsi se podobal králi Salomounovi, který chtěl rozpůliti jedno dítě mezi dvě matky? Snad jsi dělil své srdce mezi Boha a ďábla; snad jsi se hleděl zavděčiti Kristu i světu; snad jsi si liboval v smrdutých výparech hostinců a tančiren, jako ve vonném dýmu kadidla kostelního; snad jsi kráčel cestou života pozemského tak bezstarostně a lehkoimyslně, jako bys byl stvořen jen pro zábavu a kratochvíli? Jaké ovoce přinesla ti dosud tvá mravní polovičitost a povrchnost? Nemusíš zvolati se Šalomounem: »Všecko jest marnost a trápení ducha?« Kaz. 1, 14. A ty bys chtěl kráčet dosavadní cestou i v roce nastávajícím, nedbaje vyhrůžky Páně: »Poněvadž nejsi ani studený ani horký, vyvrhnu tě z úst svých?« Zjev. 3, 16.

Nuže, buďme pamětlivi všickni slov apoštolových: »Hleďte, bratři, kterak byste opatrně chodili ne jako nemoudří, ale jako moudří, vykupující čas«. Efes. 5, 15. 16. Velikou cenu má čas vzdejšího života; můžemeť si koupiti za něj blaženou věčnost. Nemrhejme času tak drahocenného v hříších a marnostech, ale vynakládejme ho k dobrým skutkům. Pak, až se nachýlí večer života našeho a přikvapí noc věčnosti, nebudeme se děsiti, ale tehdáž naplněna budou ústa naše radostí a jazyk náš plesáním; neboť jako ženci s veselím sklízají pšenici s pole, tak my sklízeti budeme ovoce svých dobrých skutků, ž. 125., stkvíce se jako slunce v království nebeském. Mat. 13, 43. Amen. Kl. Markrab.

N o v ý r o k.

Co máme činiti, aby nastávající rok byl pro nás šťastný?

»Naplnilo se dní osm«.

Luk. 2, 21.

Šťastný nový rok! Tot slova, jež každoročně na dnešní den se ozývají v příbytcích i na ulicích, mezi chudými i bohatými, nízkými i vznešenými, mladými i starými; toť obecné přání všech, ale žel Bohu! přání, jež skoro vždy nevyplněno zůstává! Ano, šťastný nový rok!« ztěžuje si jeden, »kéž by byl šťastnější nežli minulý, v němžto jsme skoro neustále brzy já, brzy manželka, nebo dítky v nemoci leželi a tak bídně život svůj uhájili.« »Ano, šťastný nový rok,« nařiká druhý, »šťastnější nežli starý, v němžto mne tolik neštěstí potkalo, v němž jsem ohněm, krupobitím a jinými nehodami o všechn svůj majetek přišel.« »Kéž by byl šťastnější,« volá třetí, »nežli ten uplynulý, v němž jsem tolik protivenství, pomluv, na cti utrhaní a jiných urážek musil snášeti. Nepřeju si více takového, sice bych musil jinak své zdraví i svůj život obětovati.« Tak a podobně slyšeti jest i u mnohých jiných, kteří všichni vyznávají, že se jim přání minulého roku nevyplnilo.

Co tedy platno všechno i to nejkrásnější přání, když nikdy

nebo zřídka kdy vyplnění dochází? Zdá se mi, nejmilejší, že by vyplnilo se vždycky přání naše, že by každý rok byl šťastný pro nás, jen kdybychom také my svým dílem k tomu přispěli. Přislibte mi, že tak učiníte, a pak mohu také já na vzájem slíbiti, že aspoň tento nastávající rok bude pro vás šťastný a blažený. Než nedomnívejte se, že mluvím o onom štěstí, jež pouze dle svého zevnějšku štěstím býti se zdá, jež tělu a smyslům lahodí a nad to jen krátký čas trvá. Nikoli, o takovém štěstí nemluvím, a vůbec nemám je ani za štěstí. Nebo rcete, jaký zisk mají ti neb oni z toho, že až do dnešního dne podle žádosti těla svého živi jsou? Naplní se dnové, čas uplyne, a jim nezbude než trpká upomínka, hříchy obtížené svědomí, podryté zdraví, těžké odpovídání. O takovém tedy zdánlivém štěstí nemluvím a nechci mluvit, ale o onom, které duši i tělo na věky oblažiti může. A toto pravé a nepomíjející štěstí slibuji vám, nejmilejší, v tomto roce, když také vy o ně se přičíníte. — »Než čím,« tážete se, »máme my k tomu přispěti, co máme my činiti, abychom si k tomu pravému štěstí, jež nám v tomto nastávajícím roce slibuješ, dopomohli?« I odpovídám: Velmi málo máte činiti. Všecko to zahrnuto jest v těchto dvou větách:

- I. Všecko, co v tomto roce činiti budete, číňte pro Boha; a
- II. nečíňte nic bez Boha a proti Bohu.

P o j e d n á n í.

I.

Chceme-li dočkati se šťastného nového roku, číňme všecko pro Boha!

Snad mnohý z vás, nejmilejší, slyše tato slova, bude ukvapeně souditi a pomyslí sobě: »Již vím, co má kazatel v úmyslu napomínaje nás, abychom činili všecko pro Boha. Bez pochyby, že bude nás vybízeti, abychom všech světských péčí a zaměstnání zanechali a toliko modlitbě a konání dobrých skutků se věnovali. Ale jak možno mně neustále se modliti a rozjímati a do kostela choditi? Já jsem úředník a jsem celý den pracemi zanesen; já jsem obchodník a musím den co den po obchodě jíti, tak že se sotva jednou za týden mohu do kostela dostat; já jsem řemeslník a musím pilně pracovati, abych něco vydělal, sebe a rodinu hlady mřiti nenechal; já jsem služebník a musím činiti, co se mi káže a poroučí, a nesmím míti vůli svou; já jsem rolník a musím se od rána do večera činiti, abych všem povinnostem svým dostál, manželku a dítky uživil: slovem, my všichni, již zde jsme, musíme pilně práce a povolání stavu svého vykonávati, jinak bychom musili zahynouti.« — Smýšlíš i mluvíš zcela moudře a rozumně, křestane! Každý musí sobě hleděti svého úřadu, své práce, svého zaměstnání. A mně ani nenapadlo něco jiného tvrditi a žádati. Ano, Bůh Sám neporoučí jinak! Nebo k čemu určil a ustanovil

našeho prvního otce Adama a s ním všechny nás, když jej po hříchu spáchaném soudil, ne-li ku práci říka: »V potu tváře své jísti budeš chléb svůj.« Gen. 2. On zřídil rozličné stavy, rozdělil je mezi lidstvo a jednomu každému zvláštní práci určil; a na nás tedy jest, abychom ji dle božského ustanovení Jeho vykonávali, a sice tak vykonávali, abychom skrze ni věčného blahoslavenství dojíti mohli.

Než jak toho dosáhneme? Již na počátku řekl jsem, že všechny své činy, práce a zaměstnání konati máme pro Boha. Ty úředníku máš svá úřadování, obchodníku své obchody, řemeslníku, rolníku, nádeníku své ruční práce konati pro Boha t. j. máš míti úmysl všechny práce stavu a povolání svého konati proto, abys jimi netoliko sebe uživil, svou povinnost konal, ale také proto, abys jimi Bohu sloužil a Jej ctil. Činiš-li tak, máš-li při každé práci na mysli čest a slávu Boží, jest každý skutek, každá práce tvá již pro obživu konáš, byť sebe nepatrnější a sprostší byla, Bohu milá a záslužná; nemáš-li ale toho úmyslu, konáš-li vše jen z ohledů světských, abys ku př. ctěn, odměněn, povýšen byl, jsou všechny i ty nejskvělejší skutky tvé plany a zůstanou u Boha beze vší odměny. O tobě platí pak slovo proroka řkoucího: »Sili jste mnoho a vnesli jste málo: jedli jste a nejste nasyceni: pili jste a nejste napojeni: přikryli jste se a nejste zahřáni a kdo shromáždil mzdy, vložil je u váček děravých.« Agg. 1, 6. Nebo Bůh praví Sám o Sobě takto: »Vedle vzezření člověka já nesoudím: člověk zajisté vidí to, což zevnitř jest, Hospodin pak hledí k srdci.« 1 Král, 16, 7. On nehledí na velikost skutku, ale na dobrý úmysl; a ten činí i nepatrný skutek před Ním veliký. Naše stovka nebo tisícovka jest kousek papíru sotva tak veliký, jako čtvrtka archu a přec platí 100 nebo 1000 zlatých a vezmíte jiný kus papíru, třeba tak veliký, že byste jím největší stůl pokryli, a ten nemá ceny ani desíti krejcarů. Tak podobně má sebe nepatrnější skutek, ku př. kratičká modlitba, nepatrná almužna, obyčejná práce, když ji s dobrým úmyslem konáme, více ceny, nežli dlouhé modlitby, přísné posty, bohaté almužny atd., pakli při nich tento dobrý úmysl schází.

Pravdu tuto potvrzuje život mnohých svatých a světic. Neb rcete, co znamenitého a velikého konati mohl sv. Isidor, obyčejný prostý sedlák? Celá jeho práce záležela v orání, setí, vláčení, vůbec ve vzdělávání polí. A stal se svatým. Co byly činy svaté Zity, Valburky, Blandiny, jež byly chudými děvečkami? Nic než obyčejná domácí a kuchyňská práce: mytí stolů, lavic a nádobí praní, zametání atd. A hle! Skrze ně staly se svatými. Co znamenitého dělala blahoslavená Germana Kusinova? Pásala stádo v horách. Církevní rok I. 103. Co sv. Deodat? Hotovil nebo spravoval boty a střevíce. Sv. Dunstan koval železo, sv. Homobonus prodával koření, sv. Alexandr páčil uhlí, a tisícové jiných konali jiné obyčejné práce a stali se svatými. Jakkoli prosté a obyčejné byly skutky jejich v očích lidských, byly přece veliké před obličejem Božím. A proč to, víte nejmilejší? Proto že je vy-

konávali z lásky k Bohu, že je konali proto, že to tak Bůh chtěl, aby se Mu zalíbili, Jemu čest, lásku a poslušnost prokázali.

A chcete-li cenu takových v sobě nepatrných, ale s dobrým úmyslem konaných skutků očima viděti, představte si nejmilejší v duchu, že stojíte za časů Krista Pána v chrámě Jerusalemském. Ille! Pokladnice, z nížto se potřeby chrámové uhrážovaly, jest otevřena; naproti ní sedí Ježíš a pozoruje lid oběti do ní ukládající. I přicházejí knížata, páni a boháči a házejí tam veliké, stříbrné i zlaté peníze; jiní kladou tam veliké a vzácné drahokamy, prsteny a náramky a to s velikou okázalostí a s mnohým hlukem. Konečně přichází chudičká vdova a klade do pokladnice dva nuzné halíře. Kdo z těch lidí vykonal větší skutek? Svět soudil by, že ti boháči; ale zcela jinak soudil Spasitel náš, Ježíš Kristus. Nebo svolav učenniky Své pravil k nim: »Zajisté pravím vám, že tato chudá vdova více uvrhla (do pokladnice), nežli všichni, kteří metali do pokladnice.« Mat. 12, 43. A tážete se proč? Pro její dobrý úmysl. Ona dala, co měla, a tím ukázala při svém malém dárku velikou a vroucí lásku k Bohu; a proto byl dar její záslušnější nežli všechny veliké dary boháčů, kteří je více z marnivosti, nežli z lásky k Bohu do pokladnice metali. Ejhle, nejmilejší, moc a sílu dobrého úmyslu! Starověcí národové vypravovali si o frygickém králi Midasovi (Midovi), že k přání svému obdržel od bohů moc, aby všecko, čeho se dotkne, ve zlato se proměnilo. To, nejmilejší, jest ovšem jenom pověst a bajka; ale znázorňuje překrásně tu pravdu, že dobrým úmyslem zcela obyčejná a každodenní zaměstnání naše, jako rozličné domácí práce, práce v dílně a na poli, ba jídlo a pití, bdění i spaní stávají se, jak sv. Anselm (In. I. Kor. 13) praví »zlatými a božskými« t. j. nejvyššími a před Bohem záslušnými. Sám Kristus Pán to potvrzuje an dí: »Kdožkoliv dá nápoje jednomu z těchto nejmenších číši vody studené toliko ve jménu učenníka t. j. z lásky ke mně a z dobrého úmyslu, zajisté pravím vám, neztratí odplaty své.« Mat. 10, 42.

Pamatujte tedy, nejmilejší, co činiti máte, abyste se dočkali šťastného roku nového. Snažte se činiti všecko pro Boha t. j. hleďte při všech skutcích svých, zvláště při každodenních pracích a zaměstnáních svých vzbuditi dobrý úmysl následující tak napomenutí apoštola řkoucího: »Buďte že jíte nebo pijete, nebo cokoli jiného činíte, všecko ku chvále Boží činite.« I. Kor. 10, 31. Proto každého rána, nežli po práci své jdete, rcete sami u sebe: »Bože, Otče můj, dnes obětuji Tobě všechna svá myšlení, všechny své řeči i skutky, všecko, co mne dnes radostného nebo žalostného potká, a chci ve všem jen Tvoji čest a slávu vyhledávati.« Tento dobrý úmysl bude vám pak na celý den platiti a všechny vaše činy spravovati a posvěcovati, byť jste si i při každém jednotlivém skutku na něj nepřipomenuli, ovšem když jej jiným zlým úmyslem nevypudíte. Dobrý úmysl ten obnovujte častěji za dne, zvláště když jste pokoušeni ku př. k pýše, lakotě, netrpělivosti, zlosti, nebo tak je snáze překonáte a svůj dobrý úmysl za-

chováte. V takovém případě můžete říci: »Přicházíš pozdě, pokušiteli, neboť já jsem všecky své činy již Bohu obětoval, a pro tebe nemám již ničeho více.« Dobře učiníte, když častěji opakovati budete tyto průpovědi: »Bože, všechno z lásky k Tobě!« neb se sv. Ignácem: »Všecko k větší cti a slávě Boží!« nebo se sv. Benediktem: »Ve všem budiž oslavován Bůh!« Tak budete činiti všecko pro Boha a tento rok nový bude rok šťastný pro vás. Než pohledme ještě v krátkosti, čeho k vůli Bohu opominouti máme, abychom dočkali se roku šťastného. O tom ale v díle

II.

Je-li třeba, abychom chtějíce štěstí a blaženosti dosíci všecky vezdejší činy své konali jen pro Boha, jak poznali jsme v díle prvním, následuje z toho zcela přirozeně a nevyhnutelně, abychom nečinili také nikdy nic bez Něho a nic proti Němu. Nebo činíme-li něco bez Boha, nepřináší to žádného užitku a činíme-li něco proti Němu, jest to ku škodě té největší. Pravdu, že všecko co činíme bez Boha, žádného užitku nepřináší, vidíme nad slunce jasněji potvrzenu na samých sv. apoštolech. Jak sv. Lukáš 5, 1 až 11 vypravuje, vyšli jedenkrát na lov ryb v jezeře genezaretském, kdež celou noc pracovali, ale marně, nechytili ničeho, tak že sám Petr vyznal řka: »Přes celou noc pracující nic jsme nepopadli.« Luk. 5, 5. Ale tu přistoupil k nim Pán Ježíš a rozkázal, aby zajeli na hlubinu a rozetřeli síť k lovení. A slyšte, nejmilejší! Sotva že tak učinili, zahrnuli hned takové množství ryb, že se trhala síť jejich a dvě lodice téměř potopovaly. Ejhle, drazí křesťané, jaké požehnání spočívá na práci, již konáme s Bohem, ve jménu Páně! Ale co mám říci o práci, jež se koná bez Boha! Spočívá také na ní Boží požehnání? — Ó nejmilejší, kde není Bůh, kde nepomáhá Bůh, tam není ničeho, tam nemůžeme ničeho. Všecka práce všecko příčinění jest plané, marné a neúčitečné, nespočívá-li na něm Boží požehnání. Na požehnání Božím záleží všecko, jak jsme viděli na sv. apoštolech a jak spatřujeme denně ve svém životě. Pročež, milý křesťane, nediv se, pozoruješ-li někdy, že ze všeho lopocení a namahání žádný užitek ti neplyne, ale pozoruj spíše, jak ty práce své konáš. Začínáš s Bohem, vzpomínáš častěji při práci své na Boha, vzýváš Jej o pomoc, sílu a požehnání? Aneb jdeš snad do práce, aniž bys ráno vykonal modlitbu, mysle, že modlitbou práci zanedbáš, že se v ní zdržíš a při práci snad místo vzpomínky na Boha kleješ, zlořečíš? Tak ovšem nemůžeš požehnání dojíti. Ale nediv se, neboť bez Boha marné jest všecko počínání. »Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují ti, kteříž jej stavějí,« volá žalmista Páně 126, 1. A Pán Ježíš dí zřejmě: »Beze mne nemůžete nic učiniti.« Jan 15, 5.

A co platí již o zisku časném, platí mnohem více o zisku věčném. Bez Boha jest všecka práce jako tělo bez ducha. Ó nejmilejší, snad mnohý z vás ztrávil 20, 30 i více let v těžké, namahavé práci, snad se lopotil a snažil ve dne v noci, aby potřebné

živobytlí vydělal, ano snad se až do dnešního dne i s rodinou prací svou živí: ale naplní se dnové, leta uplynou a co má duše za užitek z toho, když to všecko konal bez Boha? Nemusí-liž takový nešťastník zvolati se sv. Petrem: »Celou noc jsem pracoval a nic jsem nepopadl: celý ten dlouhý čas jsem se přičiňoval a namáhal a nic jsem nezískal.« Ano nic, neb co se neděje s Bohem, jest beze vsí zásluhy. Chcete tedy, křesťané, ještě dále pracovati nadarmo? Ó kdo jest tak pošetilý, aby moha sobě za své práce dvojnásobný užitek opatřiti, neučiní toho? Či máme se snad jen pro časné věci namáhati a lopotiti, a pro časné a věčné pospolu snad ani prstem nepohnouti? Odstup to od nás! Vezdejších, časných prací sobě hleděti, jest nám nevyhnutelně potřebí, chceme-li zde živi býti. Nuže, konejme je tak, abychom z nich měli dvojí užitek, pro tělo i pro duši. Konejme je pro Boha a s Bohem.

Než postupme dále. Z toho, že vše pro Boha a nic bez Boha činiti nemáme, následuje též přirozeně, abychom nic proti Bohu nečinili t. j. žádného hříchu se nedopouštěli. Hřích zajisté jest to, co se nejvíce Bohu protiví, ale hřích jest zároveň také, co ničl všecky zásluhy našich dobrých skutků pro věčnost. Není potřebí uváděti doklady, jak Bůh má hřích v nenávisti. Pouhá vzpomínka, že jest nejvyšší svatý, přesvědčí vás o tom úplně. Ale obmezím se pouze na důvod, že hřích ničl všecky zásluhy našich dobrých skutků, důvod, jež podává sám zdravý rozum náš. Nebo sudte a rcete pak sami, jak bylo by možno, aby se líbil Bohu skutek, byť sebe lepší byl, vykonal-li jej hříšník? Poslyšte jen co činí takový nešlechtník! Dopouštěje se hříchu chce jednou rukou Boha takofka s trůnu Jeho strlnouti a dábla, jemuž hříchem v otroctví se davá, naň posaditi; a čině dobrý skutek, chce zase druhou rukou Boha, Jemuž se protivil, hladiti a Jemu se lichotiti. Nuže, může Bůh takový skutek hříšníkův milovati? — Kdyby Bůh, Jenž od člověka ničeho nemá, ale Sám z pouhého milosrdenství jemu vše, co má, uděluje, kdyby Bůh, pravím, na takovém skutku žalbení míti mohl, nebyl by žádným Bohem více. A proč? Proto že by přestal býti spravedlivým, an by miloval a odměňoval, co se protiví božské velebnosti Jeho.

Všecko tedy, co konáme ve stavu hříchu, jest bez ceny před Bohem a zůstává bez odměny na věčnosti. Provozujte ctnosti jakékoli, konejte sebe více dobrých skutků, nemáte té nejmenší zásluhy před Bohem, nejste-li ve stavu milosti Boží. »Kdybych měl víru,« praví apoštol 1. Kor. 13, 2. 3., »tak že bych hory přenášel, lásky pak kdybych neměl, nic nejsem. A kdybych rozdál na pokrmy chudých vešken statek svůj, a vydal tělo své k spálení, lásky pak kdybych neměl, nic mi neprospívá.« Totčž platí o všech našich pracích. Konejte si sebe více a sebe těžší práce, neobdržíte za ně té nejmenší odměny, žijete-li ve smrtelném hříchu. Řečí básníci vypravují o Sisyphovi, že jsa od bohů pro jakousi vraždu, již spáchal, do pekla zavržen, byl tak ke zvláštnímu neobyčejnému trestu odsouzen. Bylo mu totiž uloženo, aby ohromně veliký kámen na příkrou a vysokou horu vyvalil. Než

slyšte jeho nehodu! Kdykoli po velikém namáhání těžký balvan ten až na vrch hory vyvalil, vysmekl se mu pokaždé z rukou a sřítíl se zase dolů a Sisyphus musel začít znovu. Takovou Sisyphovu práci konají všichni hříšníci. Jakkoli se přičiňují a namáhají, konají přec všecko nadarmo, podobajíce se člověku bláznů, jenž drahocenné poklady do bezedného pytle shromažďuje, nebo spícím, jenž o zlatě a drahých kamenech sní a ráno procitnuv ruce prázdné nalezá. Ó jak tedy klamete se, křesťané, kteří ve hříšcích s Bohem skrze svátost pokání: upřímnou zpověď, pravou lítost a pravý úmysl smřítí se nechcete a při tom přece na své dobré skutky, které konáte, se spoleháte. Všecko, co jste ve stavu hříchu vykonali, jsou samé plané, mrtvé skutky, jež vám na věčnosti té nejmenší odměny nevynesou. Zemřete-li ve hříšcích, budete i se všemi dobrými skutky zavrženi, a pak veta po vašem štěstí a blahu. Protož chcete-li se líbiti Bohu se skutky svými, číňte pokání. Vy pak, jež v milosti Boží se nalezáte, chraňte se opět hříchu, nebo jako mráz na jaře veškeré květy ničí, a jako krupobití v letě v několika okamžicích všecko ovoce na stromích a všecky plodiny na polích na zmar přivádí a rolníka žebračkem činí, tak shladí smrtelný hřích najednou veškeré ovoce ctnosti, veškeré zásluhy pro nebe v duši člověka, a činí ji ubohou, chudičkou před Bohem. »Vede se jí jako kupci,« dí sv. Basilius, »jenž nesmírných pokladů si nashromáždív šťastně nebezpečím moře ušel, již již k přístavu se přibližuje, ale před žádoucím rodným městem s lodí se potopí a všecko potratí.« Kdybyste tedy, nejmilejší, rozdali všecky statky své chudým, kdybyste konali kající skutky všech svatých a trpěli muka všech mučenníků, kdybyste jako apoštolové víru šířili a nejslavnější korunu v nebeském Jerusalemě sobě zasloužili: jste, jakmile hříchu se dopustíte, zrovna tak chudi na zásluhy, jako Jidáš, zrádce Pána našeho Ježíše Krista. Nebo tak praví Bůh ústy Ezechiely 3, 10. »Odvrátí-li se spravedlivý od spravedlnosti své a činí-li nepravost . . . v hříchu svém umře, a nebudou v paměti spravedlnosti jeho, které činil.«

* * *

Nejmilejší! Chcete, aby se na vás vyplnilo obyčejné přání novoroční? Chcete dočkatí se šťastného a blaženého nového roku? Nuže, přičiňte se, abyste také sami něčím k tomu přispěli. Číňte v tomto roce všechno pro Boha, ale nic bez Boha a proti Bohu. Konejte všecky práce své s tím úmyslem, abyste jimi Boha ctíli a oslavovali, vzývejte Jej často o pomoc a požehnání prací vašich. Při tom se chraňte se vši pečlivostí křesťanskou hříchu, jenž zásluhy všech dobrých skutků, které konáme, ničí a kazí. A kdo tak nešťasten jest, že ve hříchu smrtelném se nalezá, pospěš rychle ku koupeli pravého pokání, vyznej se z něho, lituj ho, slib, že se polepšíš, začni nový rok s čistým svědomím, s milostí Boží, a pak obživnou všecky dobré skutky tvé, které jsi dříve konal, a ty dojdeš hojně odplaty za ně. Ó nejmilejší, nezapuzujte od sebe štěstí, jehož tak snadným způsobem účastní býti můžete.

Pryč se hříchem, pryč se všemi marnostmi světskými! Hle, život jest krátký, dnové naši jsou sečteni; užijme jich, čiňme dobré, co jen můžeme, abychom došli cíle svého. Pročež volám ještě jednou: Konejte všechny činy a skutky své, byť sebe nepatrnější byly, s dobrým úmyslem a nenechte minouti ani dne, abyste neobětovali Bohu všechna myšlení, řeči i skutky své. A budete-li se netoliko zlého varovati, ale i s bedlivou pílí co možno dobré činiti: shlédne Bůh se zalíbením na vás a vy můžete doufat se vší důvěrou, že šťastná leta zde ztrávíte a až jednou i »vaši dnové se naplní«, jako dobré dítky dědictví Jeho v nebesích přijmete. Amen.

Josef Lhotský, farář v Jirčanech.

Neděle po Obřezání Páně.

Význam dnešního svatvečera.

»Když přišla plnost času, poslal Bůh Syna svého na svět).« Gal. 4, 4.

Nejmilejší! Dnešní neděle končí se slavnost Narození Páně a proto má tato neděle zjevný ráz vánoční. O tom svědčí dnešní církevní hodinky, které se říkají z většího dílu tak, jako hodinky na den Obřezání Páně. O tom svědčí všechny zvláštní částky dnešní mše sv., zvláště pak slova apoštola v epištole: »Když přišla plnost času, poslal Bůh Syna svého (na svět).« Poslání Syna Božího na svět stalo se, když Syn Boží se narodil v chlévě betlémském. Nebudu však mluvit o tomto vánočním rázu dnešní neděle, ačkoliv nám dává dosti příčin k nábožným úvahám, a to proto, abych mohl prodlít tím déle při druhém rázu dnešní neděle. Ukazujet se pak druhý ráz dnešní neděle v tom, že světíme dnes svatvečer slavnosti Zjevení Páně.

Tážete se, rozinili v Kristu, co jest svatvečer? Toto slovo uvádí nám na pamět jeden obyčej starověké Církve. V prvních dobách shromažďovali se věřící před každým velikým svátkem v chrámě a trávili v něm větší díl noci v postu, modlitbácha poslouchání slova Božího. Poněvadž v takovou noc nespali, nýbrž bděli, jmenovala se vigilie t. j. bdění a poněvadž se trávil večer před velikými svátky ve svatých myšlénkách, předsevzetích a skutcích, byl nazýván svatvečer. U Rusů a jiných národů východních zachovávají se svatvečery až po dnešní chvíli. Avšak v naší Církvi pominuly během věků všechny svatvečery až na vánoční, jemuž se říká »půlnoční«. Pobožnost, která se konávala jindy před velikými svátky na večer nebo v noci, koná se nyní ve dne.

Svatvečer Zjevení Páně, připadající na dnešní neděli, jest jeden z nejpamátnějších. Sluší se tedy, abych vám vyložil význam dnešního svatvečera.

Poslyšte s nábožnou myslí tuto mou řeč, kterouž počínám ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

Význam dnešního svatvečera spočívá, nejmilejší v Kristu, v tom, že nás připravuje k zítřejší slavnosti Zjevení Páně. Jest tedy zapotřebí připomenouti nejprve, jaký význam má nastávající slavnost.

O významu nastávající slavnosti poučuje nás nejlépe antifona, která se bude zpívatí zítra při Magnificat o nešporách: »Třemi divy ozdobený den svatý světíme: dnes hvězda mudrce vedla ku jesličkám; dnes víno z vody učiněno jest ku svatbě; dnes v Jordáně od Jana Kristus pokřtěn býti chtěl, aby spasil nás, alleluja.« Podle těchto slov a podle výkladu sv. otců církevních připomíná se zítra trojí zjevení Ježíše Krista: jak se zjevil jakožto Špasitel světa mudrcům od východu; jak se zjevil jakožto Syn Boží při svém křtu v řece Jordáně; a jak zjevil svou božskou moc a slávu při svatbě v Káně galilejské. Aby pak tato trojí památka v srdci našem spásitelný způsobila dojem, konají se v dnešní svatvečer tyto obřady: 1. svěcení soli a vody; 2. svěcení zlata, kadidla a myrrhy; 3. svěcení křídly; 4. vykuřování domů.

1. Svěcení soli a vody.

Nejprve světí kněz sůl, potom vodu, posléze pak mísí sůl s vodou. Proč asi, nejmilejší, světí se sůl? Jaký přináší sůl užitek jaký má účinek? Sůl dodává pokrmům pravé chuti a chrání je od hniloby. A jaký účinek má voda? Voda očišťuje tělo od všeliké poskvrny. A proč se míchá sůl s vodou? Tím se naznačuje že potřebuje křesťan očištění od hříchů a odhodlanosti k dobrým skutkům. A hle, tohoto očištění a této odhodlanosti může býti účasten každý křesťan, jest-li přítomen dnešnímu svěcení soli a vody s nábožným úmyslem a kropí-li se vodou dnes svěcenou netoliko dnes, nýbrž i kdykoliv jindy.

K tomu poukazuje modlitba, kterou říká kněz nad solí: »Nesmírnou dobrotivost Tvou, všemohoucí věčný Bože, pokorně vzýváme, abys toto stvoření soli, jehož jsi poskytl pokolení lidskému k užítku, svou přívětivostí požehnati a posvětiti ráčil.« Slovo »požehnati« směřuje k očištění od hříchů, slovo pak »posvětiti« směřuje ku vstípení ctnosti. Tento dvojí účinek má mítí svěcená sůl v srdci křesťanském, ovšem ne sama sebou, nýbrž modlitbou Církve při svěcení konanou. — K tomuto dvojímu účinku, jež má mítí v mysli křesťanské sůl smíšená s vodou, poukazuje též modlitba, kterou říká kněz nad vodou, nasypav do ní soli: »Bože, původce nepřemožené ctnosti a králi vítězné říše a vždy velebný vítězi, prosíme tě s třesením a ponížeností, aby tato voda, kdekoliv jí bude kropeno, útoky zlého ducha od nás zapudila a Ducha Svatého nám naklonila.«

Tážete se, nábožní posluchači, proč se světí voda dnes, ve svatvečer Zjevení Páně? Sv. otcové církevní, zejména sv. Jan Zlatoústý a sv. Augustín (Orat. de baptisate Christi, str. 366. De temp. serm. 29.) domnívají se, že toho dne, kdy sestoupil

Ježíš Kristus v řeku Jordán, aby se dal pokřtiti od Svého předchůdce, posvěcena jest všeliká voda. Aby pak tato památka, která se oslavuje zítra, spasitelný měla účinek v našem srdci, svěť se dnes tak zvaná tříkrálová voda. Budete-li tedy přítomni dnešnímu svěcení soli a vody s pravým úmyslem, dát vám Bůh pro přimluvu Církve svaté, abyste obnovili horlivě všechna předsevzetí, jež jste učinili při poslední sv. zpovědi, že totiž hříchu se chcete vystříhati a celým srdcem svým Bohu sloužiti. Takovým způsobem obnovíte spolu svůj křestní slib a připravíte se důstojně k zítřejší památce svatého křtu Kristova.

2. Svěcení zlata, kadidla a myrhy.

Pozorujte, milí křesťané, jaké úmysly vzbuzuje Církev sv. v srdci našem tímto druhým svěcením. Církev sv. chce, by, co znamenaly dary sv. tří králů, pravdou se stalo v našem smýšlení a životě. To vysvětluje patrně z modliteb, které se říkají při svěcení zlata, kadidla a myrhy. Tak se modlí Církev v první modlitbě, »aby všickni, kdožkoli důvěřujice v pomoc Boží, budou míti ony svěcené věci ve svých domech a příbytcích nebo vůbec při sobě, ode všech nebezpečí duše i těla byli vysvobozeni a všelikým blahem oplývati.« V druhé pak modlitbě prosí Církev i o to, »aby veselí a bez úrazu Bohu sloužiti mohli.«

Abychom těmto slovům Církve sv. jak náleží rozuměli, musím vám připomenouti, co vlastně znamenaly zlato, kadidlo a myrha, ježto obětovali Pánu Ježíši mudrcové od východu. Ježto se však svěťívá u nás jenom kadidlo, dostačí vyložití význam tohoto jediného daru. Kadidlem vyznává se obyčejně nábožná modlitba, poněvadž, jako kadidlo vydává libou vůni, když se pálí na uhlí řehavém, tak modlitba naše bývá příjemna Bohu, když vystupuje ze srdce zaníceného plamenem lásky Boží. Z té příčiny napsal již žalmista Páně: »Vznášej se, Hospodine, modlitba má, jako zápal kadidla před obličejem tvým; pozdvížení rukou mých (ku modlitbě buď ti milé, jako) oběť večerní.« Ž. 140, 2. Kteroužto oběť večerní se rozumí obětování kadidla na oltáři. Slova tato říká kněz při slavné mši sv., když před umýváním rukou okužuje obětní dary i oltář dýmem kadidla. Což patrným návěstím, že vykládám-li kadidlo jako odznak nábožné modlitby, činím tak ve smyslu Církve sv.

Jaké myšlénky, city a úmysly vzbuzuje v nás tedy dnešní svěcení kadidla? Budeme-li nábožně přítomni tomuto svěcení, dá nám Bůh tu milost, že budeme vždy vroucně a srdečně se modliti a že takovým způsobem vysvobozeni budeme od nebezpečí duše i těla, že budeme oplývati všelikým blahem, že veselí a bezpeční sloužiti budeme Bohu. A když dnešní svěcení kadidla takový účinek způsobí v našem srdci, budeme co nejlépe přichystáni k nastávající slavnosti sv. mudrců.

3. Svěcení křídly.

Kněz se modlí nad křídou takto: »Požehnej, Pane Bože, tuto hmotu křídly, aby byla spasitelná lidskému pokolení, a popřej

pro vzývání jména tvého nejsvětějšího, aby, kdokoliv z ní přijmou nebo jí napíší na dveřích domu svého jména svatých tvých Kašpara, Melichara a Baltazara, skrze jejich přímělu a zásluhu zdraví těla a ochrany duše nabyli.«

Jakžž úmysl máme vzbuditi, drazí v Kristu, při tomto třetím svěcení v dnešní svatvečer? Ústní podání vypravuje, že mudrci od východu, o nichž mluví zítřejší sv. evangelium, byli tři králové a že se jmenovali Kašpar, Melichar a Baltazar. Horlivost jejich, s jakouž hledali Spasitele svého ležícího v jesličkách, povzbuzuje nás, abychom se hlásili i my ke Kristu Pánu veřejně a rozhodně. Proto píšeme počátečná písmena těch sv. tří jmen na dveřích. A budeme-li přítomni dnešnímu svěcení křtídy s pravým úmyslem, dá nám Bůh pro modlitbu Církve, že nabudeme ducha křesťanské statečnosti a rozhodnosti, což bude zajisté důstojnou přípravou k zítřejší slavnosti sv. tří králů.

4. V y k u ř o v á n í d o m ů .

Kněz vkročí do domu a vykuřuje kadidlem dnes posvěceným jednotlivé přibytky. Mezi tím říkají provázející jej sluhové nebo zpěváci antifonu: »Od východu přišli mudrci do Betléma klanět se Pánu, a otevřevše poklady své, vzácné dary obětovali, zlato králi velikému, kadidlo Bohu pravému, myrhu pohřbu jeho, alleluja.« Načež říkají chvalozpěv Panny Marie »Magnificat« jako při nešporách. Potom žehná kněz dům, modle se, aby v něm přebývaly zdraví, čistota, síla, pokora, dobrotá, mírnost a všeliká jiná ctnost.

Nepochybujtež, milí křesťané, že budete skutečně účastni, oč Církve sv. se modlí, budete-li zachovávatí památný obyčej vykuřování domů, zděděný po praotcích. Tak přijde mnohonásobné žehnání, které se koná dnes v chrámu Páně, i do vašich příbytků a bude vás provázeti při všech krocích a činech vašich a připraví vás k důstojné oslavě nastávající veliké slavnosti. Budou-li se vám posmívati synové tohoto světa, jako byste zachovávali jakýs obyčej pověrečný, odpovězte jim srdnatě: Očekávati od Boha všeho dobrého pro duši i pro tělo skrze modlitbu Církve, není žádná pověra, ale důkazem smyslu křesťanského. Kdybychom se spoléhali na pouhé vykuřování a dělání znamení sv. kříže, byla by to pověra; ale tyto věci jsou pouze viditelným znamením toho žehnání, kteréž má svou moc a účinnost z vůle Boží a z modlitby Církve svaté. Jestliť tedy toto vykuřování domů ve svatvečer Zjevení Páně rovněž tak ctilhodným obřadem, jako jiné obřady. A vy, nejmilejší v Kristu, učiníte dobře, budete-li zachovávatí tento obřad, jak jsem vás napomenul.

* * *

Myslím, nábožní posluchači, že dnešní mé řeči dobře jste porozuměli a význam dnešního svatvečera dobře jste pochopili. Svěcení soli a vody klade nám na srdce, bychom obnovili svůj křestní slib, že totiž hřích chceme nenáviděti a ctnost milovati. Svěcení kadidla upozorňuje nás, že se máme modliti vždy vroucně a srdečně; svěcení křtídy vyzývá nás, bychom dle příkladu sv.

tří králů horlivě hledali Spasitele; vykuřování domů slibuje nám ochranu Boží na přímluvu sv. tří králů. Nastoupíme-li s těmito úmysly ztřešší slavnost Zjevení Páně, bude nám pramenem potěšení duchovního; budeme se radovati, že jsme synové Boží a dědici nebes Gal. 4, 7.; budeme se těšiti, že, jako přivedla hvězda mudrce od východu k Spasiteli v jesličkách, tak i my přivedeni budeme až na výsost ku spatření jeho tváři (Orat. Epiph.). Amen.

Klement Markrab.

Neděle po Obřezání Páně.

(Osnova).

Prozřetelnost Boží bdí nad námi.

„A byv napomenut ve snách, obrátil se do krajin galilejských.“

Mat. 2, 22.

V epištole Gal. 4, 1—7. přirovnává apoštol národ israelský ku dítěti nedospělému, Zákon Starý ku poručníku jeho. Ale když přišla plnost času, poslal Bůh Syna Svého, aby ty, kteříž pod zákonem byli, vykoupil. Proto není tu již nedospělec ani služebník, ale syn; jestli syn, tedy i dědic království nebeského. — Evgang. Mat. 2, 19—23. o návratu svaté rodiny z Egypta. — My dnes o tom, kterak prozřetelnost Boží bdí nad námi.

* * *

1. Bůh řídí svět, to vidíme; sám svět, t. j. úhrn těl nebeských a všeliké hmoty, to nedělá; jestiž nerozumný, sebe neuvědomělý.

2. Ale zvláště řídí kroky člověka (osudy lidské); proč? proto že duše jest to nejdražší na světě, obraz Boží.

3. V čem záleží ta prozřetelnost? Že duši vede tak, aby posledního cíle dosáhla; který jest? Spojení s Bohem, věčná blaženost. Duch pak vrátí se k Tomu, Kterýž jej dal.

4. Čeho k tomu používá? Prostředkův vnějších i vnitřních; které vnější?

Působení jiných na duši naši: rodičův, učitelů, kněze, přítele, představených . . . knihy, obrazu, sochy a jiných věcí posvátných . . . Štěstí i neshťstí, zvláště nenadálého . . . I zjevů a úkazů přírodních i jiných věcí. Které vnitřní? Jsou:

Illas svědomí; vnitřní dobrá vnuknutí, zvláště první, jsou od Boha; Bůh tu mluví k nám. Dobré úmysly, dobrá předsevzetí vycházejí ze vnuknutí Božích.

I sny, jako v dnešním sv. evangeliu.

Snem děsným Bůh hříšníka varuje, straší, ku návratu napomíná; snem milým, krásným a příjemným jej těší, sílí, povzbuzuje; dává předtuchu blaženosti věčné.

5. Tak rozličnými způsoby Bůh bdí nad námi. — Ale máme poslechnouti, dáti se vésti, rádi a ochotně, jako Josef. Svět Hospodinu cestu svou a naději měj v Něm a On všecko dobře učiní.

Kdo moudrý jest, rád se věsti dává tím, kdo moudřejší; kdo slabý, tím, kdo silný jest. A my? Ach, nemoudrost jsme a slabost!

Důvěřujme v Pána Boha a jisti budme, že i v tomto novém roce kroky naše dobře povede a je řídití bude ku cíli posledního. Jen se střežme hříchu a držme se přikázání Božích, toť cesta jediné jistá a bezpečná. I budmež vděční za to a velebme dobrotivou Prozřetelnost Boží na věky. Amen.

Monsign. Boh. Hakl, papežský komoří, bisk. vikář a děkan v Hořicích.

Slavnost Zjevení Páně.

Co máme činiti, abychom Krista Pána, kterého jsme vírou našli, nevěrou neztratili?

»Nalezli dítě«.

Mat. 2, 11.

Bůh ve Své lásce nenechal v tajnosti narození Krista Pána, ale zjevil je lidem; první, kterým narození Páně zjeveno bylo, byli pastýřové Betlémští, dále to byli mudrci od východu, kterým hvězdou narození to zjevil; byli to nábožní Simeon a prorokyně Anna v chrámu Jerusalemském a lid v chrámu; tito byli ti první, jimž narození Krista Pána zjeveno bylo; toto zjevení oslavujeme dnešního dne, a proto sluje také tato slavnost Zjevení Páně.

Toto zjevení Páně opakovalo se později stále a opakuje se až po dnešní den a bude se opakovati, dokud nebude jeden ovčinec a jeden pastýř. Jan Křtitel na poušti oznamoval též přijetí Páně na svět a připravoval lid, aby u víře Ho poznati mohli; při křtu Krista Pána na poušti zjevil Bůh též Krista Pána lidem; nebo pravil: »Tento jest můj milý Syn, v němž se mi zalíbilo.«

Kristus Pán, když byl veřejně vystoupil, zjevoval se též lidem, dosvědčoval o Sobě, že jest Mesiáš, že jest Bůh a člověk, a toto zjevoval a dokazoval o Sobě poukazováním na proroctví Starého Zákonu o Mesiáši, která se všechna na Něk vyplnila, to zjevoval divy a zázraky, prorockým předpovídáním, Svým učením, Svou smrtí, Svým vzkříšením, na nebe vstoupením a sesláním Ducha Svatého. — Aby celý svět k poznání Jeho přišel, aby byl celému světu zjeven, poslal Pán Ježíš apoštoly do celého světa, aby spasení kázali všemu stvoření, dále založil Církev až do skonání světa, Církev neomylnou jako sloup a utvrzení pravdy, aby až do konce světa všem národům Krista Pána hlásala; skrze Církev přišli jsme i my k poznání Ježíše Krista, dostalo se i nám zjevení Páně! — Toto zjevení Páně, toto poznání Krista Pána skrze víru, jest velikým dobrodiním, nebo dosahujeme skrze živou a pevnou víru v Ježíše Krista věčného spasení; a proto jest slušno a spravedливо, abychom toto zjevení Páně radostně oslavo-

vali, Bohu za ně děkovali a Jeho se hodnými učinili. Mudrci našli dítě; i my jsme toto božské dítě vírou našli; ó obětujme Mu dnes také zlato, kadidlo a myrhu; přinesme mu jako králi za dar zlato poslušnosti, kadidlo úcty a klanění a myrhu kajcnosti.

Nalezli jsme dítě! Poznali jsme Krista Pána ve světle víry, našli jsme Ho vírou; nemusíme Ho tedy více hledati; než jedna práce nám nastává a to zvláště za našeho času a tou jest: abychom Ho nevěrou neztratili! Ó náš čas jest čas nevěry; mnozí, ano přemnozí již ztratili Pána Ježíše nevěrou, ztratili víru v Něho, a utrpěli tím ztrátu nesmírnou, škodu, které se žádná jiná škoda přirovnati nemůže; s Ježíšem, s vírou v Ježíše Krista, ztratili i Boha, ztratili duši, ztratili nebe, ztratili život věčný, praví Pán Ježíš: »Kdo jest nevěřící Synu, neužije života, nýbrž hněv Boží zůstává v něm.« Jan 3, 36. Abyste i vy takové škody a ztráty neutrpěli, ukáží nyní: Co musíte činiti, abyste Ježíše Krista, kterého jste vírou našli, nevěrou neztratili.

P o j e d n á n í.

1. Dítě, které domu otcovského neopouští, neztratí hned tak rodičů svých z mysli a ze srdce, neodcizí se jim; když ale opustivší dům otcovský jde do světa, tam se dlouho zdržuje a zvláště mezi zlými lidmi, tu snadno se stává, že zapomene na své rodiče, že je ztratí z mysle a srdce, že se jim odcizí. Jest dobře pro dítě, drží-li se domu otcovského, pokud to možné jest, nebo neztratí tak hned rodičů svých, t. j. nezapomene hned tak na ně. — Nechceme-li Ježíše Krista ztratiti — nevěrou — musíme se též domu Jeho držeti, domu, kde On přebývá a s námi dlí; a domem tímto jest svatá Církev katolická a chrám Páně!

S Církví Svou jest Pán Ježíš a bude s ní až do skonání světa; v Církví Kristově se hlásá Kristus Pán jako Mesiáš, jako Bůh a člověk, jako náš Pán a Smírce; v Církví pravé jest celý Kristus a pravý Kristus Pán, t. j. v ní jest všecka pravda, pravé a celé učení Kristovo, všecka milost Boží, všechny zásluhy Kristovy, všechny prostředky k přivlastnění si milosti Boží a zásluh Kristových; v ní jest neomylný úřad učitelský, a hle proto Církev té se držeti musíme, chceme-li Krista Pána vírou podržeti, nechceme-li Ho nevěrou ztratiti! A která jest ta Církev Kristova, ta pravá Církev, ta Církev, v které se celý Kristus stále hlásá? Touto Církví Kristovou, tedy Církví pravou, jest Církev katolická! — Kristus Pán založil Církev Svou na skále, a tou byl sv. Petr, nebo pravil Pán Ježíš Petrovi: »Ty jsi Petr (t. j. skála), a na té skále vzdělám Církev Svou, a brány pekelné jí nepřemohou.« Mat. 16, 18. Hle, na Petru, na nástupcích Petrových jest vzdělána Církev Kristova, tedy na papežích římských, nebo ti jsou v nepřetržitelné poslušnosti praví nástupcové svatého Petra; a proto jest Církev katolická pravou Církví, nebo skála a základ její jest Petr — nástupce Petrův, římský papež; ostatní

církve nejsou na Petru založeny, jsou založeny na př. na Lutru, Kalvínu a t. d.

Církev katolická, jelikož jest apoštolská a na Petru založena, jelikož má Petra stále za hlavu, jest proto i neomylná, nebo Církví Svě přislíbil Pán Ježíš až do skonání světa, Svě a Ducha Svatého přispění a na základě toho slibu také předpověděl, že jí brány pekelné, brány bludu nepřemohou! Již to nás poučuje, že Církev katolická pravou Církví Kristovou jest, že v ní a s ní Kristus Pán jest, že se v ní celý hlásá a káže!

Než o pravdě té máme ještě jiných důkazů.

Ježíš Kristus pravil o Sobě: »Já jsem pravda«; an jest Pán Ježíš v Církví Svě až do konce světa, musí býti v pravé Církví pravda, pravé učení; a hle pravda jest jen v Církví katolické; jest proto ona pravou Církví! Jak to ale víme, že je v Církví katolické pravda? Nejen odtud to víme, že jest neomylná, ale i odtud, že učení Církev katolické tak staré jest, jako stará jest ona sama, že učení Církev katolické se nezměnilo. Čemu učili apoštolové, tomu učí se v Církví katolické až podnes; pravda se nemění, pravda zůstává vždy ta jedna a sama. Ježto se v Církví katolické učení nezměnilo ještě, ježto to učení jest již více jak 18 set let staré, tedy tak staré jako ona stará jest, proto jest v Církví Pán Ježíš jako pravda, jest ona proto pravou Církví! Kristus Pán se modlil za jednotu v Církví, Jan 17, a tato jednotu zvlášť co do učení trvá posud! Sv. Kliment Alex. dí: »Katolická Církev jest jedna ve své podstatě, ve svém učení, ve svém blaživém působení, ve svém původu a ve své víře.«

Že Církev katolická pravou Církví jest, to poznati lze i z toho, že brány pekelné na ni stále doleňají, což by brány pekelné jistě nečinily, kdyby učení katolické bylo bludné, nebo peklo rozšiřuje blud, miluje blud, chce, aby se bloudilo a v blud věřilo! Všecky ostatní církve netrpí pronásledování pekla a náhončích pekla a to jest právě důkaz, že nemají buď celou pravdu Kristovou, nebo že se tam blud hlásá a věří! —

Církev katolická jest pravou Církví Kristovou, to dokazuje i její trvání; 18 set let doráží na ni brány pekelné a nemohou jí přemoci. Není to důkaz, že ona pravou Církví Kristovou jest, že jí Bůh chrání? Nebo kdyby Bůh s ní nebyl a jí nechránil, byla by dávno již útokům pekla a zlobě světa podlehla; ale právě to dokazuje, že jest pravou Církví nebo kdyby pravou Církví nebyla, nechránil by jí Bůh! Bylo již mnoho církví, které o sobě tvrdily, že jsou pravé; a hle, dávno již zanikly, aniž by byly tak pronásledovány bývaly jako Církev katolická; toť důkaz, že pravé nebyly, že Bůh jich nechránil. I ty nynější církve nekatolické zaniknou podobně, ač na ně brány pekelné nedoleňají!

Církev katolická jest pravá Církev, protože jí Bůh stále novými zázraky oslavuje a tak pravdu učení jejího stvrzuje, což by Bůh nečinil, kdyby pravou nebyla! Proč se nedějí zázraky v jiných církvích, ač se dle předpovězení Páně, Mar. 16, 17, Jan 14, 12, dfti musí? Protože nejsou pravé!

Církev katolická jest pravá, nebo ona odchová stále světce, které Bůh za živa i po smrti oslavil; ona proměnila tvář země, ušlechtila mravy a zavedla pravou osvětu a vzdělanost; to blud a lež nemůže činiti, nebo blud odchovává hříšníky, blud hubí a kazí společnost lidskou! Sv. Cyprian dí: »Duch Kristův Církev obživuje«; ježto jen Církev katolická tak blaze působí, jestiž to důkazem, že i Duch Kristův v ní jest!

Jest tudy jedině Církev katolická pravou Církví Kristovou, a proto se jí pevně držeti musíme, nechceme-li Krista Pána nevěrou ztratiti, nechceme-li ztratiti pravdu, milost a zásluhy Krista Pána! Tohoto domu se držte, toho domu se nevzdalujte a Krista Ježíše neztratíte. — Při tom musíte i horlivě chrám katolický navštěvovati, zde rádi dliti, slovo Boží poslouchati, zde se horlivě modliti, sv. Svátosti přijímati, a neztratíte Ježíše Krista, jako Ho již mnozí nevěrou ztratili. Simeon nábožný a prorokyně Anna poznali a našli Krista Pána v chrámu Jerusalemském; nejblahosl. Panna Ho též v chrámě našla; a hle, v chrámu katolickém přijdete vždy k většímu a jasnějšímu poznání Ježíše Krista; zde budete vždy větší a jasnější víry a proto Krista Pána nevěrou neztratíte.

2. Co musíme ještě činiti, abychom Krista Pána nevěrou neztratili, abychom se Jemu nestali nevěřícími?

Tu jest ještě potřebí, abychom se horlivě k Bohu o dar víry té modlili. Víra v Krista Pána a v učení Jeho jest dar Boží, jak to Pán Ježíš Sám dosvědčuje řka: »Žádný nemůže přijíti ke mně, leč Otec, kterýž mne poslal, přitáhne jej.« Jan 6, 44. K Bohu se proto musíme modliti o tuto víru, nebo modlícím dává Bůh ducha dobrého. Luk. 11, 13. O tento dar víry se modleme zvlášť nyní, kdy nevěra se více a více rozmáhá, kdy ty největší pravdy našeho náboženství upírají se, kdy se upírá i Božství Páně, kdy jest opět Kristus Pán některým buď ku pohoršení nebo bláznovství, a kdy jest tudy tak mnohým ku pádu. Nyní obchází Herodesové, kteří usilují Pána Ježíše v srdci našem ubiti, nám Ho ze srdce vyrvati. Tužme a silmež se protož modlitbou, abychom o víru v Ježíše Krista, a tudy o samého Ježíše Krista oloupeni nebyli, Ho neztratili!

Třikráte se denně modlíme: »Milost Svou, prosíme Pane, rač v mysl naši vlítí, abychom, kteříž jsme anjelským zvěstováním vtělení Syna Tvého poznali, skrze umučení a kříž Jeho k slavnému vzkříšení přivedeni byli.« Tuto modlitbu vroucně se modlete, a neztratíte Pána Ježíše, nestanete se Jemu nevěřícími. Modlete se ale též k Ježíši Kristu, by vás nenechal od sebe odloučiti se, by rozmnožoval víru vaši; volejte s učenníky Páně: »Pane, zůstaň s námi!« Modlete se však i k Duchu Svatému o dar víry v Ježíše Krista, abyste nevěrou neztratili Ho; Duch Svatý přivedl svět k poznání Ježíše Krista; Duch Svatý učiní též, že Ježíše neztratíte, že v Něho stále věřiti, Ho vyznávatí a milovatí budete; bez milosti Ducha Svatého ztratili byste Pána Krista, nebo dle slov

sv. Pavla »nemůže žádný říci: »Pán Ježíš (u víře), jedině skrze Ducha Svatého.« I. Kor. 12, 3.

Nechcete-li Krista Pána nevěrou ztratiti, musíte podle učení Jeho živi býti; čím více podle toho učení živi budete, tím více poznáte vznešenost a blaživost jeho, poznáte, že Původce jeho Bůh býti musí, jak na to Sám Pán Ježíš poukázal, Jan 7, 16. 17; a to vás u víře v Ježíše Krista tím více utvrdí; kdo podle učení Kristova žije, toho doprovází zvláštní milost Boží, která ho ve víře posilňuje a ji rozmnožuje; a což nevíme, že svatým a spravedlivým Bůh narození Páně zjevil a je ku víře v Krista Pána přivedl? Ne-ztratí proto Ježíše Krista nevěrou ten, kdo svatč, kdo podle učení Jeho živ jest!

Nechcete-li Krista Ježíše ztratiti, varujte se každého hříchu; každý hřích zaslepuje, každý o světlo víry připravuje a víru umenšuje; každý hřích plodí pochybnosti ve víře; kteříž Krista Pána ztratili, všickni byli hříšníci; to jinak býti ani nemůže, nebo hříšníkům odjímá Bůh milost Svou; ti ji ztrácejí, ano Bůh trestá i duchovně slepotou, jak to na židech vidíme; sv. Jan praví: »Oslepil oči jejich a zatvrdil srdce jejich, aby neviděli očima, a srdcem nerozuměli, a neobrátili se, by jich uzdravil.« Jan 12, 40. Jako pro hříchy se nepoznává Kristus Pán a nevěří se v Něho, tak se i pro hříchy, když nekajcnost a zatvrzelost k tomu se přidá, Kristus Pán nevěrou ztrácí. Nyní může se říci, co sv. Jan napsal: »Na světě byl a svět skrze Něho učiněn jest, a svět Ho nepoznal. Do vlastního přišel a svoji Ho nepoznali,« 1, 10; a proč Ho nepoznává svět nyníjší? Hříchy tomu brání; svět ztratil Krista Pána hříšností svou a nekajcností!

Nechcete-li Krista Pána nevěrou ztratiti, varujte se bludařů, nevěrců, nečtěte knih rouhavých a nevěreckých; co lidu bylo tak již o víru v Krista Pána oloupeno! Zpozdilí, držíce nerozumy nevěrců za moudrost, uvěřili nerozumům těm a ztratili víru; rozumy nedouků měli za sloup a utvrzení pravdy, ne ale Církev, a ztratili Krista Pána! Ježíš Kristus jest naše všecko; On jest náš Bůh a Spasitel; On jest světlo světa, pravda, cesta a život; On jest Smírce náš, naše štěstí a požehnání; nebudte tudy lehkomyslní, a proto se všeho uchopte, abyste Krista Pána nevěrou neztratili; nebo ztratíte-li Krista, ztratíte všecko, ztratíte světlo, pravdu, neomylnost, cestu, život, milost Boží, zásluhy Jeho, ztratíte duši, ztratíte nebe, nebo není jiného jména daného pod nebem lidem, v němž bychom měli spasení býti; Skut. 4, 12. Děkujte dnes Bohu, že jste vírou Ježíše Krista našli, že jste Ho ve světle víry poznali, nebo tím jste toho největšího štěstí dosáhli. Děkujte Bohu, blahorečte tomu dni, kdy se vám Kristus zjevil, kdy dostalo se vám zjevení Páně! Na důkaz víry a vděčnosti padněte dnes před Ježíškem, klaňte se Mu s mudrci, přineste Jemu dary zlato kadidlo a myrhu, t. j. poslušnost, lásku, pobožnost, úctu, slzy kajcí! Při jeslích Kristových proste též za nevěrce, židy a pohany, by k poznání Krista Pána přišli, by jim brzy vysvitnul den zjevení Páně. Konečně Ho proste, by vás neopouštěl, by ne-

dopustil, byste Ho kdy ztratili; prostě Ho, byste Ho někdy, jako jste Ho zde ve světle víry poznali, na věčnosti tváří v tvář spatřili a Ho věčně poživali. Amen.

Jan Podlaha, bisk. vikář a os. děkan v Stálci.

Slavnost Zjevení Páně.

Ranní promluva.

Které dary přinéstí máme Pánu Ježíši.

»Obětovali Jemu dary, zlato, kadidlo
a myrhu.«
Mat. 2, 11.

Císař Karel IV., blahé paměti vzorný otec národa našeho, říkával prý, že ze všech měst, kde pobyl ve svém životě, jest mu nejmilejší Praha.

Nebudu se mýlit ani dost málo, užiju-li těchto slov ve smyslu křesťanském asi takto: Upřímný přítel Boží sice rád provází Pána Ježíše na Jeho blahodárných cestách po zemi židovské, ale ze všech míst jest mu nejmilejší Betlehem. Tam nejraději spěchá, by potěšil se pohledem na spanilé dítě v jesličkách, které opatruje laskavá matička a celuje vzorný pěstoun.

A proto, abych potěšil tebe, milý křesťane, chci navštívit ve své promluvě opět město Davidovo, kde dnes zejména jakýsi neobyčejný ozývá se ruch. Místo, které bylo dříve tiché a nepovšimnuté, naplněno jest četným komonstvem a blýští se leskem vzácných rouch! To přibyli sem z končin východních tři věhlasní mudrcové, by vzdali poctu nově zrozenému králi židovskému, by poklonili se kýženému Spasiteli. A také přinesli mu veliké dary. Praví Písmo sv.: »Obětovali mu dary, zlato, kadidlo a myrhu.«

Věru, vhodné klenoty pro Pána všehomíra, před Nímž kleká a klaní se koleno všech: nebeských, zemských i pekelných.

Div se světe! Mužové cizí, kteří snad neměli ani zdání o budoucím království Božím, vážili sobě cesty do dalekého Betléma s bohatými dárky! Ó, kéž by nám, moji drazí, byli příkladem! — Chrám Páně, kde sídlí Kristus Pán pod prostou způsobou chleba a vína, není tak vzdálen od tvé chaty, bys nemohl ho aspoň v neděli a ve svátek navštívit. Kéž by tudíž sv. touha, která pobádala tři sv. krále, dodala i tobě chuti, bys chvátal rád ku hodům beránka velikonočního, k hodům lásky, k oběti mše svaté.

Než nesmíš přijít bez dárků. Také na tobě jest, abys přinesl malému Ježíškovi zlato, kadidlo a myrhu.

Vidím však na rtech otázku: Kde vezmu já ubohý darů tak vzácných? Snadná pomoc. Zlato jest láska k Pánu Bohu, kadidlo vroucí modlitba a myrha dobří skutkové. Z lásky k Bohu

nechat plyne modlitba ku nebes výšinám a jí ku pomoci ať spějí dobří skutkové! Tyto tři věci musí se vzájemně podporovati, jinak byly by bez úspěchu. Nebo hle! Práví sv. apoštol Pavel: »Lásky pak kdybych neměl, byl bych jako měď zvučící a zvonec znějící.« Zajisté byl přesvědčen nadšený hlasatel slova Božího, že láska jest takofka klíčem k nebeskému království. Kdo miluje, bojí se hříchu jako záhubného jedu a touží po době, kdy se spojí se svým Bohem.

Proto také jen z takového srdce, které hoří láskou, plyne nejrůznější modlitba. Modlitba jest rozmluva s Tvůrcem všehomíra, která unáší jako vonný dým kadidla mysl od prachu země vzhůru tam k nebes výšinám. Prává modlitba tedy nezabývá se roztržitě pozemskými věcmi, ale celým srdcem nese se ku svému Bohu.

Není však možno, by člověk v pravdě nábožný nekonal skutků lásky k svému bližnímu. Skutky milosrdenství jsou jako vonná myrha, která jest nad poklady světa cennější. V nebesích zajisté neodplatí Pán jednomu každému dle toho, zda byl bohatým či chudým, zda zastával vznešený úřad či byl opovrženým žebrákem, — ale odplatí Hospodin na věčnosti člověku dle skutků jeho, dle skutků milosrdenství. »Blahoslavení milosrdní, nebo oni milosrdenství dojdou«!

Než jaké skutky jsou toliko cenné před Pánem?

Práví blah. Tomáš Kemp.: »Skutek zevnější bez lásky nic neprospívá«. Kdo tedy činí dobře jen pro chloubu a marnou chválu, nelíbí se Otci nebeskému. Tak činili pověstní fariseové, kteří na rozích města sypali popel na své hlavy a veřejně za hřmotu a vyvolávání podělovali chudé. Skutky jejich byly bez ovoce. »Vzali již odplatu svou«! Věru více získala si u trůnu Božího žena chudobná, která malý haléř hodila do pokladnice chrámové. Učinila tak zajisté z lásky, ale fariseové byli milosrdnými ze samolibosti a pýchy.

Tedy, milý křesťane, když almužnu dáváš, ať neví levice, co čini pravice! Nebo chvála lidská připravuje o Boží odměnu. Modlíš-li se, modli se skrytě, činíš-li dobře, čin v tajnosti! Jen v srdci vzbud' úmysl, že vše konáš ku cti a chvále Boží, a učinil jsi věc záslužnou před Pánem vševědoucím. Podotýká zajisté blahoslavený Tomáš Kempenský: »Mnoho činí, kdo mnoho miluje«! Kdyby čin byl sebe nepatrnější, jestliže jsi ho učinil z lásky k Pánu Bohu, mnoho jsi vykonal.

Jen nikdy nehledej sebe sama ve svých skutcích, ale spíše slávu Boha svého. Nebo co může ostatně člověk sám za sebe? Bez milosti Boží není možno ani vysloviti jméno »Ježíš«. Jak tudíž může kdo chlubit se něčím dobrým, když nevykonal skutku dobrého vlastně sám ale Duch Sv. v něm? — Proto, jdeš-li ku př. k nemocnému, odvrz všechny předsudky, že tě snad budou za to lidé chváliti, milovati, — ale snaž se nepoznán jsa posloužiti bratru svému pro Pána Ježíše!

Tak putoval sv. František Scraf. od města k městu, oděn

jsa v roucho žiněné a opásán provazem konopným. Na cestě vyhledával bédné ubožáky, vázal jejich rány, prosil pro ně u zámožnějších za chléb, a při tom zejména za své světence k nebi modlitby vysílal. — Chvály nižádné za to se mu nedostalo. Byl nepoznán od těch, kterým dobře činil. A hle, skutky jeho byly krásným a mocným kázáním pro lid. Na sta mužů, vidoucích ho, pásalo se také konopím a hrnulo se do nové řehole tohoto vzácného muže, který uměl tak dobře spojovati myrhu dobrých skutků s kadidlem modlitby a se zlatem čisté lásky.

Ostatně proč tak daleko? Zbožná legenda nám tolik vypravuje o sv. Václavu, patronu země české, jak večer, když tma přikrývala rysy jeho obličejce a háv knížecí, chodil po domech a nadílel chudákům vezdecjší chléb. Ille, také srdce ze zlata, zahalené v dýmu kadidla, které vydávalo myrhouvou vůni!

Budiž nám tedy sv. vévoda příkladem, milí křesťané, abychom také my toliko z lásky se modlili a jen z lásky činili dobře! Bez lásky vše železné, ale s láskou vše jest pozlaceno. Proto ze sv. Václava dnes vezmi si příklad, hled' na jeho život zbožný, na jeho skutky a zapiš si hluboko do srdce slova Pána Ježíše: „Jdi a učiň podobně!“ — Amen.

Ed. Jilovský, kaplan v Rostokách.

Neděle I. po Zjevení.

(Homilie.)

O povinnostech rodičů k dětem.

»Když byl Pán Ježíš ve 12 letech, rodičové jeho vstupovali do Jerusáléma podle obyčeje dne svátečního.«

Luk. 2, 42.

Jak mnoho a jak krásných naučení obsaženo jest v dnešním evangeliu! »Vstupovali do Jerusáléma podle obyčeje dne svátečního«, praví Písmo svaté. Jak svědomitě zachovávali židé ten obyčej čili lépe zákon dne svátečního! Neobtěžovali si cestu mnohodenní, pouť až 30 a 50 mil, a přicházeli z daleka do chrámu, aby se zde modlili, zde obětovali a zůstali pokaždé při chrámu celých osm dní, jsouce přítomni nábožným schůzkám a modlitbám a obětem! Považte nyní, rozmilí v Kristu, co byl chrám Jerusálémský proti našim křesťanským chrámům; pouhý stín proti pravdě! V našich chrámech skutečně a opravdově přebývá Spasitel náš s celou Svou slávou a velebností skrytý ve svátosti; v našich chrámech neobtěžuje se, jak dí sv. Pavel, krev býkův a ovcí, ale tělo a krev Samého božského Spasitele. A jaká to horlivost panuje u mnohých katolíků? Zdaž i oni nešetří cesty a času, jen aby pozdravili svého Pána a Boha zde v Jeho obydlí? Ach, mnozí nemusili by

jíti daleko, mají chrám Páně doma, a oni nepřijdou ani o svátcích největších! Židé a pohané povstanou jednou při soudu Božím proti takovým křesťanům a budou žalovati na ně. A jak mnohým zdá se v chrámu Páně každá chvíle dlouhou, jak odtud pospíchají! Aj, celých osm dní byl Pán Ježíš s rodiči svými v chrámě a když oni odešli, On ještě tam zůstal, neboť Jemu bylo to rozkoší, býti v těch věcech, které jsou Otce nebeského. Obzvláště mnoho poučení nalézá se ale v dnešním evangeliu pro rodiče a děti, a proto dnes chci na příkladě Marie Panny a sv. Josefa ukázati povinnosti rodičů k dětem, spolu pak ale, poněvadž svatý Josef nebyl otcem, nýbrž pěstounem božského dítěte, vysvítá, že tytéž povinnosti mají i pěstouni a hospodáři ohledem duší těch, které jim Bůh svěřil.

P o j e d n á n í.

Když byl Pán Ježíš ve 12 letech, vstupovali rodičové Jeho do Jerusálema podle obyčeje dne svátečního. Jest to, moji drazí, veliké přikázání Boží: »Pomni, abys den sváteční světil«! a těžce se klame sám, kdo lehkomyšlně zanedbává v neděli a ve svátek služby Boží, aneb oddává se práci den Boží zlehčující. Klame sebe samého, neboť Bůh naší služby nepotřebuje, ale my toho máme zapotřebí, bychom, přebývajíce častěji zde na zemi u Boha v Jeho stánku, v chrámě: jednou od Něho přijati byli do Jeho stánků věčných, nebeských. Každý člověk sám pro sebe má tedy velikou příčinu a potřebu, aby to měl v obyčeji světiti dny Boží a to v chrámě. Avšak mnohem větší váhu a potřebnost má tato povinnost u rodičů. Jim svěřil Bůh děti nejen podle těla, ale i podle duše, aby je nejen živili a šatili, ale co jest nejhlavnější, aby je také vychovávali po křesťansku, k Bohu, k nábožnosti vedli, neboť jednou na soudu Božím obzvláště z duší dítek musejí skládati rodiče účet Bohu. Vychování dítek děje se ale především dobrým příkladem. První povinnost rodičů k dětem jest tedy ta, aby sami byli spořádáni v životě svém, aby na nich děti neviděly nic zlého, od nich neslyšely nic bezbožného, ale aby ve všem dobrém předcházeli jim dobrým příkladem. Ne vždycky, ale obyčejně to platí, že nepadá jablko daleko od stromu; jací rodiče, takové namnoze bývají děti. Často se divívali rodiče: Kde se to zlé v tom dítěti vzalo? Ale kdyby dobře zkoušeli sami sebe, poznali by snad nejednou, že i v nich ta nepravost vězela a vězí; dítě tvé jest krev z tvé krve; je-li tvá krev hříšná, k některé nepravosti nakloněna, jak lehko vyrazí nepravost ta i z dítěte! A když děti často vidí rodiče se zlobiti a hněvati, slyší je s jinými se vaditi, nadávati, proklínati, snad řeči nectné a rouhavé mluviti: aj! div by to byl, aby takové dítě zůstalo tiché, s jinými srovnalivé; od rodičů učí se zlosti, klení, hřešení. A když otce aneb matky nevidají děti klekati a se modliti, když jich nevidají vždycky na službách Božích: pak málo vydá všecko napomínání jich k modlitbě. Těžké bude jednou svědomí jejich. Neboť co pro každého jest hřích, to stává

prose otce, matku, hříchem daleko těžším, nebo tím hyne nejen jejich duše, ale i duše dítek. A jak smutné jest to podívání, když viděti jest otce, matku v nepravostech, které jsou každého nehodny! Jak zlehčují takoví velikou důstojnost otce, matky! Kéž by vzpomněli si v době hříchu na své děti . . . Kéž by strážný anděl dítek takové matce při té příležitosti hlasem hromovým zahřměl v uši: A to jsi matka? - To jest tedy první a nejhlavnější povinnost rodičů k dětem, aby sami byli živi střídlivě a spravedlivě a pobožně, aby děti od nich učiti se mohly všemu dobrému.

Když dospěl Pán Ježíš tak daleko, že mohl vykonati dalekou cestu do Jerusáléma, vzali Ho rodičové Jeho sebou. A to jest druhá povinnost rodičů, aby dítky ke všemu dobrému vedli, aby je napomínali k modlitbě, s nimi se modlili, je do školy, do kostela posílali, ustavičně napomínali a tak slovem i prací od zlého je varovali, k dobrému nabádali a naváděli.

»Když ušli den cesty, hledali Jej mezi přibuznými a známými a nenalezše, vrátili se do Jerusáléma, hledajíce Ho.« V těchto slovech ukazuje se nám třetí povinnost rodičů: Majít míti děti své vždy na očích, mají nad nimi bděti, aby nechodily po cestách zlých, aby nepobloudily nejen tělesně, ale duchovně. Kdyby hospodáři nepřišlo večer dobytče z pastvy, jakého by tu bylo hledání a shánění, a mnohý otec a matka také nevědí o dětech svých, které snad pozdě do noci se toulají po nepravostech a nehledají jich, nejdou za nimi! A mnohý otec, matka vidí hřešiti dítě své, vidí duši jeho blouditi daleko od Boha a nedbají, aby ho hledali a na dobrou cestu přivedli. A abych ukázal na věc, která se ustavičně u nás děje vzdor všemu napomínání: mnozí rodičové pošlou sice děti do kostela, ale dále nedbají už o to, zdali byly děti jejich skutečně v kostele nebo ne. Skoro každou neděli se to děje, že nezdrábné děti, zvláště škole již odrostlé, místo kostela běhají okolo nebo po vsi v rozpustilostech a pak zase vracejí se domů s jinými, jako by z kostela šly. A rodičové jejich nikdy se nepřesvědčí, aby se jich samých ptali na to, co v kostele se dělo, kázalo, aneb aby se jiných tázali — a tak bloudí děti jejich a oni jich nehledají. Veliká to nedbalost, kterou Bůh rodičům takovým nezapomene.

»Í řekla matka Jeho k Němu: Synu, proč jsi nám tak učinil? Hle, otec Tvůj a já s bolestí hledali jsme Tebe!« Nerozuměla ještě Panna Maria tomu a neznala příčiny, proč Pán Ježíš zůstal v chrámu — a proto obsahuje řeč její výčitku! Ale v tom jest pro rodiče poučení: Čtvrtá jejich povinnost jest: dítky v kázni držeti, je když zasluhují kárati a trestati. Nemusí to býti vždy trest citelný. Domluva, výčitka, prosba u dobrého dítěte obyčejně postačí. Hlavní věc jest ale, aby v rozumné kázni byly děti držány již od maličkosti, neboť dá-li se jim zvůle, těžko později je bude ohýbati. Když si děti již dvou- a tříleté přivyknou na každé slovo poslechnouti, pak i když dospějí, při vši lásce budou rodičů se báti, jich poslouchati. Proto praví Písmo svaté:

»Shýbej šíji syna svého z mládí, dokud jest malý, aby se snad nezatvrdil proti tobě, a měl bys bolest duše.« Sir. 30, 12. A sv. Tomáš Akvinský praví: »Zlořečený, kdo zanedbává potrestati, když mu to z povinnosti přináleží.«

* * *

A tak z dnešního evangelia, vy otcové a matky, ty čtyři hlavní povinnosti si vezměte k srdci: abyste spravedlivým a nábožným životem dobrý příklad jim dávali, abyste slovem i skutkem ke všemu dobrému je vedli, abyste nad nimi bděli a v čas potřeby i kárali a trestali; a pak i vaše děti budou vám poddány a zachovají příkázání: »Cti otce a matku...« Ty čtyři povinnosti platí však i vám, kteří jste hospodářové a pěstounové, ohledem čeledi a vašich svěřenců. — A všickni bez výminky, mladí i staří, vštípme dnes do duše slova svatého evangelia: »A Ježíš prospíval moudrostí a věkem a milostí u Boha i u lidí.« Ať i my, jako věkem, tak prospíváme i nábožností a moudrostí a milostí Boží, aby, až věkem dospějeme docela v hodinu smrti, také dospěli v hojnost dobrých skutkův a ctnosti a milostí Božích — a tak abychom shledání byli jako zralá pšenice pro stodoly Boží v nebi. Amen.

† Jan Herčík,

Neděle I. po Zjevení.

Ranní promluva.

O povinnostech rodičů k dětem.

»Když byl Ježíš ve dvanácti letech, vstupovali rodičové jeho do Jerusalema podle obyčejce ke dni svátečnímu.« Sv. Lukáš 2, 42.

Zkušenost stará učí, že, čemu si kdo navykl v mládí, tomu v stáří neodvykne. Proto i na lidech věku pokročilého můžeme pozorovati, jakými byli v mládí, a z toho, jak se chovají, můžeme též souditi, jaké měli v mládí vychování. A obyčejně to bývají rodiče, jimž se dává vina, jsou-li mladí lidé rozpustilými, prostopášníky, ničemníky; kdežto naopak, jsou-li dítky řádnými a chovají-li se dobře, mívají z toho rodičové největší čest. A kdo by nechtěl z vás, rodičové, této radosti na dítkách se dočkati? Zdalíž to není největším štěstím rodičů míti zdárné, zbožné a poslušné děti? Vždyť takové dítky činí rodičům čest a radost, jsou jim ve všem na ruku, jsou jejich podporou a útěchou v stáří. Kdo však, křesťanští rodičové, takové dítky míti chce, ten je musí k tomu vésti již z mládí. A jak si mají rodičové při tom počínati, jak je mají k dobrému vésti, budiž předmětem našeho rozjímání.

P o j e d n á n í.

Předně a nejvíce záleží tu na dobrém příkladu rodičů samých; vždyť každý ví ze zkušenosti, že nejlepší rady a poučení minou se účinkem, když ti, od nichž pocházejí, sami jimi se neřídí. A tím horší jest to při vychování dítek. Marné jest dítky hrozbami, napomináním k dobrému vésti, vidí-li tyto, že rodičové dle napominání svého rovněž se nechovají. Děti nemají tolik rozumu, aby o všem, co vidí a slyší, přemýšlely, a o užitečnosti rozličných napomenutí rozjímaly. Ale to jest jisto, že všecko pozorují a tu že mnohé, co vidí a slyší, hluboký vliv mívá na mladistvou mysl jejich. Dům rodičů jest první školou dítek, a ty rozmluvy a skutky, jichž jsou svědky, jest prvním jejich vyučováním. A mysl dítěte všecko do sebe přijme, ať je to dobré nebo zlé, neboť ještě nezná pravého rozdílu mezi dobrým a zlým. Dle příkladu rodičů řídí se srdce dítěte, a na tom nezmění pranic i sebe horlivější působení učitelovo ve škole. Kdo chce, aby dítky jeho zdárnými, ctnostnými byly, musí sám takovým býti. Pak bude se dařiti i vychování ve škole. Proto rodičové buďte sami poslušnými svých představených, skromnými a střídmými, pravdomluvnými, poctivými a upřímnými, pořádnými a milovníky čistoty, vděčnými a dobročinnými, pracovitými a srdce zbožného — pak přivyknou i dítky vaše těmto ctnostem a oblíbí si je. Běda však tomu, skrze něhož pohoršení přichází, kdo špatným příkladem dítky své kazí. Jaká čeká tu odpovědnost rodiče jednou na věčnosti!

Stává se však často, že dítky i přes nejlepší vychování, jehož se jim od rodičů dostává, mohou se zkazit a to příkladem špatných lidí. Proto musí rodičové pečlivě nad tím bdíti, s kým dítky jejich chodí; rodičové mají míti dítky své stále na očích. Netrpte doma špatných a oplzlých řečí, a neobcujte sami s lidmi pochybné neb špatné pověsti. A jestliže přes opatrnost vaše dítky přec něco špatného uviděly neb uslyšely, tu o to se starejte, aby to semeno zlé v srdcích jejich se neujmulo. A poněvadž práce nedovoluje vám stále s dítkami se zabývat, tu k tomu pilně hleďte, aby děti řádně školu navštěvovaly, kde nic špatného nevidí a neslyší, ale dobrému a užitečnému se přiučují. Ovšem bývá slyšati též žaloby, že si děti mnohé zlovyky přinesou ze školy. Ale za to nemůže škola. Za to mohou obyčejně rodičové, jež děti svých celé dny zanedbávají, o ně se nestarají, po polích a ulicích běhají a skotačiti dovolují, ano, ani doma když jsou, jich si nevšímají. Klení a nadávání, lhaní a jiným neřestem neučí se děti ve škole, ale doma, nebo na ulici mezi nemravnými společníky. Mnohé děti, bohužel, znají takové věci ještě dříve než jdou do školy. Ano jsou rodičové někteří tak pošetilými, že mají z toho radost, umí-li dítě něco hodně ostrého říci aneb žvatlati nadávku, kterou slychává od otce a docela se i s takovým dítětem chlubí. Co může býti, co chcete míti z takových dětí?

Otec i matka mají dále při vychování dítěte býti za jedno. Dovolí-li matka, co otec zakázal a naopak, navádí-li otec děti proti matce, jestliže rodiče u přítomnosti dětí se hádají, sobě nadávají a se bijou — pak jest to naprosto nemožným, aby z dětí něco dobrého bylo.

Rodičové mají si ale též vždy dříve rozvážiti, než něco poručí neb zakázou, a když něco poručili, musí též toho dbáti, aby dítky vykonaly to, co bylo nařízeno. A jestliže se dítky něčím prohřeší a trest zasluhují, tu nesmí rodičové snad klíti, nadávati a nelidsky trestati. Takovým způsobem nezískáte děti, ano tyto se stávají zarputilými a zlomyslnými. Kdo dítky své řádně vychovává již od útlého mládí a nad tím bdí, by něčemu špatnému sobě nezvykly, ten dobrým slovem, přísnou důtkou, mírným trestáním všecko spraví. Kdo ale dítkám z mládí veškerou volnost ponechal, ten musí později ovšem k přísnějším trestům sáhnouti. Ale kdo jest tím vinen? Nezasluhují rodičové, kteří dítky nedbale vychovali větších trestů? Ó zajisté, a těmto trestům rodiče také neujdou. »Hnanba otcova jest ze syna nezvedeného«, praví moudrý Sirach, 22, 3. Na to by neměli mnozí rodičové zapomínati, že na nezvedenostech dětí svých jsou často vinni jen oni sami. Trestejte dítky své, ale trestejte je s láskou, pak vás dítky poslechnou a budou vás též milovati. »Otcové«, praví apoštol, »nepoužívejte dítek svých k hněvu«, t. j. nečinite je tvrdostí svou zarputilými a zlomyslnými. Ó, kéž by těchto slov byli rodičové pamětlivými! Avšak jak často zapomínají na toto napomenutí. Jsou-li rodičové mrzutými, odnesou to děti; někdy pro maličkost bývají trýzněny, jindy trpí se jim každá nepravost. Pak nevědí ovšem děti na čem jsou; stávají se tvrdými a necitelnými, zvykají si lhaní a přetváře a ztrácejí před rodiči veškerou úctu.

Veškeré vychování má konečně spočívati v bázní Boží. Co to ale jest, tomu mnozí nerozumí. Bázeň Boží vychází z lásky a úcty k Bohu, Jehož stále na mysli máme a Jehož se proto bojíme hříchem uraziti. To není však dobrou cestou, vésti děti k bázni Boží, naučí-li je rodičové několika modlitbám, jimž nerozumí, aneb honí-li je k modlitbě nadávkami a bitím. Proto se mnohé děti tak nerady modlí. Rodiče mají dětem ukázati, jak Bůh lidi miluje, o ně se stará, a jak se raduje z každého dobrého skutku. Mají je nejprve poučiti, jak dobrotivým jest Bůh Otcem a pak teprve, jak se k Němu mají modliti. Vypravujte, rodičové, dětem svým o Ježíši Kristu, o Jeho narození, Jeho lásce, z níž pro nás tolik trpěl; navykejte je, aby při všech pracích svých na Boha myslely, Jeho za pomoc prosily a Jemu za všecko vděčnými byly. Zde ovšem vše záleží na příkladu rodičů. Dobrý příklad zbožných rodičů jest nejlepším návodem k bázni Boží; zapomínají-li ale rodičové na Boha, tu neprospejou moudrá napomenutí. Děti budou rády choditi do kostela, rády se modliti, budou-li viděti, že to rodičové rádi činí, budou se báti Boha, budou-li pozorovati, že i rodičové v bázni Boží žijou.

Tak vychovávejte dítky své a tyto budou pak prospívati, jako dvanáctiletý Ježíš, nejen věkem, nýbrž i moudrostí a milostí u Boha i u lidí. Šťastní rodičové, kteří takto své dítky vychovávají, šťastné jsou dítky, jimž se takového vychování dostává. Amen.

Dr. Ferdinand Beneš, professor hohoslovi.

Slavnost jména Ježíš.

(Neděle II. po Zjevení.)

Jméno Ježíš jest nejslavnější.

»Nazváno jest jméno jeho Ježíš«.

Sv. Luk. 2, 21.

Dnes opět stojíme před velikým divem, jež nám na oči staví svaté naše náboženství. Ten div jest — jméno Ježíš. Jak slavné jest jméno Ježíš! Jméno Ježíš již přes osmáct set let ozývá se po všem světě. Ozývá se každého dne, každé hodiny, každé chvíle; ozývá se z milionů a milionů hrdel lidských; ozývá se od milionů a milionů lidí vespolek se navštěvujících, se potkávajících, se pozdravujících. A neozývá se jinak, leč aby se pochválilo, aby se mu poklonilo, aby se před ním smeklo. Co v Církvi katolické po všem světě každou neděli, každý svátek i každý den všední se slouží mši sv., kdež se pořád obnovuje obět Ježíšova, kdež se od počátku až do konce připomíná a oslavuje jméno Ježíš. Co jest hlasatelů křesťanských, hlásajících slovo Boží! Ale žádný kazatel nezačíná kázati a neodchází s kazatelnou, aby nepochválil jména Ježíš. Které slyší se kázání, aby se v něm kolikrát nejmenoval Ježíš, aby všichni posluchači při tom se nepoklonili? Co se po všem světě od křesťanů vykoná modliteb doma i v kostele! Ale žádná modlitba nedokonává se bez jména Ježíš.

A co jsou všechny ty nespočetné kříže, jimiž křesťané katolíci každé chvíle se znamenávají? Co všechny ty i zlatem se třpytící a daleko po všem vřkolí se rozhlížející kříže na vysokých věžích a báních kostelních? Co všechny ty dřevěné, kamenné a kovové kříže všude po cestách rozestavené? Co všechny ty i ze zlata zhotovené kříže, jimiž hrdla i prsa svá zdobí panstvo nejvznešenější? To všecko není nic jiného, leč samé oslavování jména Ježíš, než patrný důkaz, že jméno Ježíš jest jméno nejslavnější. Jméno Ježíš jest jméno nejslavnější, a proto i my jedině jménem Ježíš nejvíce můžeme býti poctěni. A o tomto předmětu budeme dnes rozjímati, totiž:

I. proč jméno Ježíš jest jméno nejslavnější, a

II. jak i my jménem Ježíš nejvíce můžeme býti poctěni.

P o j e d n á n í.

I.

Ježíš po smyslu lidském Sám málo k tomu se přičinil, aby bylo slavné jméno Jeho. Naopak Sám dopustil tomu, aby všechno se dalo, čím by se nejvíce jméno Jeho zlehčilo.

Slavné jméno bývá cílem nejušilnějšího snažení lidského. A čím vším lidé pomáhají si k slavnému jménu?

Pomáhají si k slavnému jménu bohatstvím.

Ale Ježíš se narodil a pak pořád až do konce byl živ v největší chudobě, jak byl Sám o Sobě vyznal: »Lišky doupatata mají a ptáci nebeští hnízda, a Syn člověka nemá, kde by hlavu sklonil«. Sv. Mat. 8, 20.

A přece jest jméno Ježíš jméno nejslavnější.

K slavnému jménu pomáhají si lidé spisováním knih, jež by se světu líbily, jež by vzbuzovaly obdiv jeho.

Ale Pán Ježíš mimo několik slov, jež byl prstem jen pro chvíli napsal do sypké země, když Mu fariseové byli přivedli ženu cizoložnou, sv. Jan 8, 6., ničehož jiného nenapsal.

A přece jest jméno Ježíš jméno nejslavnější.

K slavnému jménu pomáhají si lidé chlubením se, vynášením se, rozhlašováním se.

Ale Pán Ježíš učenníkům Svým a zástupům přítomným přísně zapovídal, aby nepravili žádnému, co od Něho viděli velikého, nač se také odvolával, řka: »Já nehledám slávy své.« Sv. Jan 8, 18.

A přece jest jméno Ježíš jméno nejslavnější.

Slavnému jménu nic tak neškodí a nepřekáží, jako hanění, tupení, posmívání.

Ale kdo byl více haněn, tupen a posmíván, než Pán Ježíš? Mohl-li Ježíš více býti pohaněn a potupen, než když Jej vyhlasovali za hříšníka, za svůdce, za spojence dáblůva? Mohl-li více býti zhyzděn a zostuzen, než když byl vyhlášen za horšího nad vražedníka Barabáše, když jako zločinec svázaný, a všelijak blázhovky přistrojený byl voděn po ulicích Jerusalemských, když byl vydán sběti nejpodlejší, aby podle chuti Ilo celého poplvala, aby do syta se Ilo napoličkovala, aby si Jím ubičovaným vystrojili divadlo nejměšnější a spolu nejbolestnější korunovace? Mohl-li hůře býti povržen a zahozen, než když dokonal na kříži, dokonal smrti nehanebnější, dokonal mezi dvěma lotry?

A přece — přece jest jméno Ježíš jméno nejslavnější.

Ó dive divoucí! Čím se nám ten div vysvětlí? Ničím jiným, než zase divem. Ne, nemohloť jméno Ježíš býti zatemněno i smrtí nejpotupnější. — Však Ježíš třetího dne vstal z mrtvých. Před tím velikým božským skutkem, jakým bylo z mrtvých vstání Ježíšovo, musely s hanbou, se schovati všechny potupy Jemu

učiněné; Jeho z mrtvých vstáním ukázala se všecka pravda i Jeho učení i Jeho Božství i Jeho vykupitelství.

Proč tedy jest tak slavné jméno Ježíš? Proto, že svítí s a m o u p r a v d o u.

Nic nemohlo uškoditi jménu Ježíš, ani nejchudší chudoba, ani nejhorší potupa.

Proč ještě ne? Proto, že všecku chudobu, všecku potupu snášel ze samé lásky k Bohu a k nám lidem. Čím byl chudší, čím více byl potupen, tím více dokazoval, jak miluje nebeského Otce Svého, jak miluje nás lidi.

A proto jest tak slavné jméno Ježíš, že samou dýše l á s k o u. Nepotřebovaltě Ježíš Sám hledati Své cti, Sám se starati o oslavení jména Svého; nepotřeboval se stydět i za nejhlubší ponížení se před světem: dost bylo, že vedl život nejctnostnější a nejsvětější. Odtud Mu sama přišla čest, samo přišlo slavné jméno.

Proč ještě jest tak slavné jméno Ježíš? Proto, že s a m o u z á ř í s v a t o s t í. — Nepotřeboval Pán Ježíš, aby jméno Jeho hlučnými slovy se vychvalovalo, aby tak veliké došlo slávy; k tomu stačily veliké zázračné skutky ve jménu Ježíšovu konané; k tomu stačí jménem Ježíšovým způsobené zázračné obrácení světa, k tomu stačí na jméno Ježíšovo povstalá podivuhodná duchovní proměna a náprava nejtvrdějších hříšných srdcí lidských.

Z á ř í t ě j m é n o J e ž í š s a m o u p r a v d o u, s a m o u l á s k o u, s a m o u s v a t o s t í, s a m o u m o c í B o ž í, j a k o ž á d n ě j i n ě j m é n o.

Proto není divu, že jméno Ježíš jest jméno, jehož nemohlo a nemůže nikdy nic zastíniti, že jest jméno nejslavnější.

II.

Jméno Ježíš jest jméno nejslavnější. I nemáme věru proč za to se stydět i, že se nazýváme křesťany, vyznavači Ježíše Krista, že se nazýváme po jménu Ježíšovu.

Nemáme proč chytati se nějakého jiného jména, abychom po něm se nazývali a abychom více cti měli.

Tak to dělávají světomilovci, kteří, majíce jméno své málo slavné, chtějí je míti slavnější. Dělávají, co předpověděl prorok Isaiáš o ženách israelských, že budou dělati, až budou muži povražďeni, až bude nouze o muže. »Tehdáž«, tak mluvil prorok, »uchopí se sedm žen muže jednoho, řkouce: chléb svůj jísti budeme a rouchem svým se odívati, toliko nazývejme se jiným tvým. Odejmi pohanění naše.« Is. 4, 1.

Tak i ti, kdož dokazují málo slavného a kdož mermomocí přece chtějí býti slavnými, uchopují se buď toho nebo onoho muže, jehož jméno se jim zdá býti slavným, aby ho chválili, aby

se vydávali za jeho přívržence a přátely, aby se nazývali jménem jeho a aby tak i na ně padalo trochu té záře slavného jména cizího. Odtud nazývají se jedni Darwinisty od Darvína, jiní Hege-liány od Hegla, jiní opět Volteriány od Voltaira. Ale jak pochybná a pomíjející jest všecka sláva takových a podobných jmen lidských. Co se kolikráte s tak mnohým jménem lidským hluku nadělalo! A již dávno se o něm ani nehlesne.

Kolikráte někdo, chtěje se oslaviti nějakým jménem cizím, jež se mu zdá býti slavným, nepřichází leč k největší necti, k největší hanbě.

Byloť mu jméno, jež si zvolil za heslo a pravidlo své, ne hvězdou na pravou cestu ukazující, nýbrž mu byla bludičkou, jež jej v nešťastnou zavedlo záhubu.

Ale jest jméno, jehož lesk nikdy nebledne, jehož světlo svítí na samé cesty pravé a dobré, skrze něž se přichází jen k samé cti a slávě.

To jméno jest jméno Ježíš.

Jméno Ježíš, — to budiž naším hlavním heslem, naším pravidlem; to hluboko vtiskněmež si v srdce svá!

Čím hloub v mysl i v srdce vtiskneme si jméno Ježíš, tak abychom Ježíšovou pravdou a moudrostí se osvěcovali, abychom Ježíšovou láskou se rozněcovali k milování Boha a bližního, abychom Ježíšovými svatými slovy a příkladem se spravovali ve všem životě svém, abychom Ježíšovou mocí se posilovali ve všech slabostech svých, abychom Ježíšovou milostí se očišťovali a posvěcovali ve svátostech Jeho: tím dále budeme od hříchu, jenž jest největší nečest; tím více prospějeme v ctnosti, která jest největší čest; tím větší dojdeme cti a slávy.

Jakou čest a slávu mají svatí a světice! Ale té cti a slávy došli jen skrze jméno Ježíš, že byli nejvěrnějšími Ježíšovými následovníky a následovnicemi.

* * *

»Není v žádném jiném spasení«, tak volal sv. Petr k židům, když byl ve jménu Pána Ježíše uzdravil chromého, »aniž jest pod nebem jiné jméno dáno lidem, skrze něž bychom měli spaseni býti.«

K tomu ještě právem můžeme doložiti: »Není pod nebem žádné jiné jméno dáno lidem, skrze něž bychom měli v pravdě býti poctěni.«

Jen jménem Ježíš, tak poctíme a oslavíme i své jméno, aby bylo zapsáno do knihy života věčného. Amen.

Karel Otman, kn. a. vikář a farář v Ořeše.

Slavnost jména Ježíš.

(Neděle II. po Zjevení.)

Svaté jméno Ježíš jest nám útěchou, posilou, radostí.

»A není v žádném jiném spasení; neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, v němž bychom měli spasení býti.«
Sk. 4, 12.

Veliká jména vízí se na veliké události: největší událost, jež se kdy stala na tváři země, jest dojista vykoupení lidstva. Vykonal je Ježíš Kristus, Syn Boží; aniž kdo jiný je vykonal mohl. Jako jen Bůh svět stvořil, tak i jen Bůh (Syn) jej mohl vykoupiti Ježíš Kristus největší náš dobrodinec; proto svaté jméno Jeho v paměti, v ústech, v srdci; jestiť naše chloubka, chvála, sláva! Prostupujet život náš. Proto rozličné způsoby úcty téhož přesvatého jména: uklánění hlavy, křesťanské pozdravení, modlitby, písně, litanie a i svátek — dnešní den. — Býval dříve se slavností obřezání Páně, 1. ledna v oktavu Božího narození, na základě evangelia, Luk. 2, 21.; avšak od r. 1721 papežem Innocencem XIII. na 2. neděli po zjevení Páně ustanoven jest; nadán plnomocnými odpustky, jež sv. Otec Pius IX. na veškerý týden rozšířil.

Ježíš jest naší útěchou, posilou, radostí. —

P o j e d n á n í.

1. Útěchou. Co strastí tíží lidstvo! Právem proto nazývá se země naše plačtivým anebo slzavým údolím. Co svízělů a strastí tělesných! Nemocí, úrazů, chudoby, nouze, bíd, neštěstí a jiných a jiných béd. A co útrap a soužení duševních! Co zármutku — ze ztráty osob, z nezvedcnosti dítek, z neštěstí v rodině a jiných a jiných; i zkormoucení ze svých chyb a poklésků, což ovšem jest spasitelné; nebo obět Bohu příjemná jest duch zkormoučený; srdcem skroušeným a pokorným, Bože, nepohrdneš, dí ž. 90.

Kde chce člověk útěchy hledati? Ve světě? U lidí? Ach nikde, než u Ježíše; Sám zve a volá: »Pojďtež ke mně všickni, kdož pracujete a obtíženi jste a já vás občerstvím!«

R. 528 město Antiochie v Syrii třikráte zemětřesením stíženo jest. Plni úzkosti lidé utíkali; nevědouce si pomoci, utekli se ku Ježíši, vzývajíce nejsvětější jméno Jeho. I napsali na domy své: »Pán Ježíš jest s námi! Stůjte!« — A cjhle, zemětřesení přestalo.

2. Posilou. Néstí strastí, potřebí jest síly; ta jen s hůry přichází; ještě více však ku přemáhání pokušení. A kdo jest, jenž by jich byl prázdnen? Dokud člověk v tomto těle jest, nikdy nebude pokušení prost. »Každý bývá«, dí apoštol, »od své zlé

žádosti přiváben a přilouzen; a žádost, když počne, porodí hřích. — A vše, co na světě jest, jest buď žádost očí, žádost těla, aneb pýcha života. — Kde posily? Ve světě? Tent' hříšný jest. V sobě? Spoléhati na sebe, jest pýcha a ta předchází pád. Nikde jinde posily hledati nemůžeš, než u Pána Boha, jak dí apoštol: »Všecko mohu v tom, kterýž mne posiluje, Bůh. Ne, že bychom dostateční byli jen mysliti něco sami ze sebe, jakožto sami ze sebe, ale dostatečnost naše z Boha jest«. Spasitel Sám vybízí: »Začkoli prositi budete Otce ve jménu mém, dáť vám«. Sámťe pravil k učenníkům, odcházeje na nebesa: »Budou ve jménu mém zlé duchy vymítati . . .« Mar. 16, 17. — Ve jménu tom sv. apoštolé zázraky činili: sv. Petr a Jan na chromém u dveří chrámových. Sk. 3, 6.; na sklíčeném Eneási v Lyddě. Sv. Pavel ve Filippi vypudil z dívky zlého ducha. Sk. 16, 18.

Sv. František z Pauly volán jednoho dne náhle ku přístavu, aby pomohl, že loď se topí. Byla bouře a loď skutečně nemohla nikterak vplouti do přístavu. Všickni trnuli v úzkostech o životy ubohých. Sv. František přišed, kázal: Klekněte! A sám pokleknuv vzhýval jméno Ježíš, kterýž sám utišil bouři na moři. A když žehnal moře sv. křížem, ejhle, ponenáhlu utišilo se a loď vplula klidně, zachována jsouc, do přístavu.

3. Radostí. Svět skýtá radostí dost; ale jsou pravé? Nikoli. Zanechávají po sobě jen hořkost a pelyněk. Již v tom, že pomíjející jsou a netrvají, leží zárodek hořkosti. — Lepší, vyšší jest radost, a ta jest z Boha; nepřestává, protože Bůh věčný jest. Kdo Pána Boha, Ježíše Krista, v srdci nosí, má pocit radosti nebeské; jako ap., když řekl: Žítv jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus. — Takovou radost cítil sv. Bernard, kdy složil píseň o nejsladším jménu Ježíš. A on jest, kterýž dí: »Suchopárná jest mi krmě, není-li polita olejem jména Ježíš; bez chuti jest, není-li kořeněna solí téhož sv. jména. Píšeš-li co, nelíbí se mi, nečtu-li jméno Ježíš; mluvíš-li co, nechutná mi, nevzýváš-li jméno Ježíš. Ježíš jest med v ústech, libý zvuk v uších, plesání v srdci«. A svatá Juliana z Falkoncriis, sotva že mluvit počala, pocítovala největší sladkost a radost ze jmen Ježíš a Maria. — Vžívají se v hodině smrti.

4. Proto nosme nejsvětější jméno Ježíš v mysli; budiž naš nejmilejší upomínkou; v ústech, budiž našim nejsladším jménem; v srdci, budiž prvním předmětem lásky. Život náš namnoze poušti se podobá; umdléváme a jsme v nebezpečí, zahynouti. Podobenství: V Asii, kdy katoličtí Portugalci (ve středověku) vedli válku s Mohamedány, jeden Arab, voják, osvícen milostí Boží, chtěl se státi křesťanem; utekl; ale musil dalekou poušť, aby se dostal ku křesťanům. Hynul žízní; padna na zemi, na palčivý písek, myslil, že umře. I vzpomněl, že křesťané vžívají jméno Ježíš; i on počal tak činiti; a hle, pocítil v ústech sladkost a posilu. I sebrav se, kráčel dále, až šťastně cíle došel. Přijat a pokřtěn jest.

I my kráčíme poušti, hyneme; vzývejme nejsvětější jméno Ježíš, pocíťme sladkost a posilu a budeme moci kráčetí dále, až šťastně dojdeme konce svého, blaženosti věčné. Amen.

Monsig. Boh. Hakl, papežský komoří, bisk. vikář a děkan v Hořicích.

Neděle III. po Zjevení.

O slavnosti jednoty k uctění nejsvětější Rodiny.

•Ježíš, Maria, Josefe, osvčtte nás, přispějte nám ku pomoci, spaste nás•!
tak zní modlitba ku nejsv. Rodině.

Rozkošný to pohled na růžový keč, na němž kvete dvě rozvitéch růží s něžným poupátkem, k nimž se sklání bělostkvoucí lilie; utěšený to pohled na obraz, na němž se takové dvě růže s poupátkem v podobě lidské značí; nejkrásnější pohled by byl arci viděti je ve skutečnosti. A hle, nejmilejší, obyvatelé malého Nazaretu na pouti své do Jerusáléma měli to veliké štěstí patřiti na ně očima tělesnýma. O nich právem platí slovo Páně: »Blahoslavené oči, kteréž vidí, co vy vidíte; nebo pravím vám, že mnozí proroci i králové chtěli viděti, co vy vidíte a neviděli, a slyšeti, co vy slyšíte, a neslyšeli.« Luk. 10, 23.

Dnes se ubírá svatá rodina: 12letý Ježíšek, to poupátko něžné, s matičkou, blahoslavenou Pannou Marií a se sv. Josefem na slavnost velikonoční do Jerusáléma. Jak že, Ježíšek, to útlé pachole dvanáctileté koná cestu tak dalekou? Syn Boží spěchá, aby vykonal pout a pobožnost? Což se nebojí obtížné cesty, což se neleká nepohodlného počasí? Nic, moji drazí, nemůže Ho zdržeti, naopak plesá v srdci, že Mu bude popřáno spatřiti svaté město, slavný chrám a že v něm bude konati pobožnost. Ach ovšem, jináče soudí včk náš o pobožnostech dítek, jinak sebe i dítky omlouvají vlašní křesťané, mají-li jen krátkou cestu do kostela vykonalí a tam se pomodliti.

Církev svatá dnes na oči staví vznešený obraz sv. rodiny, jižto dnes jakožto na hlavní slavnost její přišli jsme uctít, abychom se i my v životě dle vznešeného vzoru jejího řídili, abyste sebe a své rodiny této nejsvětější Rodině zasvětili a tak svého a svých rodin spasení pod ochranou nejsvětější Rodiny tím snáze a bezpečněji vyhledávali.

Vám všem známo jest z listu o ustanovení jednoty nejsvětější Rodiny, kterakými duchovními výsadami obohatil sv. Otec, Lev XIII. tuto jednotu, a neděli dnešní za hlavní slavnost v roce ustanovil.

Z té příčiny dnes zraky své obracíme k obrazu představujícímu nejsvětější Rodinu, ale i srdce své obrátíme k těm nejsvětějším osobám na nebesích. Abychom pak tím něžněji nej-

světější Rodinu sobě zamilovali, abychom tím vroucněji ji uctili, přihlídněme k té modlitbě kratičké, již denně říkáme a uvažme obsah modlitby té, totiž: Ježíši, Maria, Josefe, osvětte nás, přispějte nám ku pomoci, spaste nás! V uvažování modlitby té poznáme, že svatá Rodina nás osvětluje, nám ku pomoci přispívá a spásu naši vyhledává.

A že tomu tak, ukážu s přispěním nejsvětější Rodiny v dnešní řeči své.

Ty ale, nejsvětější Rodino, přijmi nás všechny pod svou ochranu, když jako tvoji ctitelové ku tvému oslavení rozjímati budeme. Vy pak pošlyšte mne mluvícího ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

a) Ježíši, Maria, Josefe, osvětte nás!

Kristus Pán jest světlem světa, osvětčujícím každého člověka, přicházejícího na tento svět. Kdo ve světle Jeho chodí, nezbloudí, nýbrž kráčí jistě a bezpečně; ale kdo se staví proti světlu Jeho učení, ten shasíná světlo života a potácí se v nevidomosti a ve tmách, ten nehledá osvěty pravé, nekráčí k ní, nýbrž k osvětě dábělské. Nechťsi osvětáři bludní věku našeho sebe více hulákají v řečích a spisích: My chceme svět osvítiti, ze tmy vytrhnouti, vizte, kam jej dovedou? Do temnosti bludů a nepravostí, do tmy pohanství jej svedou a proto bídne zahynou i jich nohsledové. Pravého světla jediné u Krista Pána, v Jeho svaté víře, v Jeho sv. učení nalézáme; On nás osvětluje. Blahoslavená Panna Maria jest jitřenkou, z níž slunce světa, Kristus Ježíš, vzešlo; jest hvězdou mořskou, která svítí plavícím se po moři života, jest září, která vznešenými ctnostmi osvětluje. Kdo za ní kráčí, nezbloudí, kdo k ní spěchá, neumdlévá, kdo u ní prodlévá, neztrácí cestu ku spasení, jež ona vyvádí od Hospodina, protože ona takto lidstvo osvětluje.

A sv. Josef jak životem panickým, tak spravedlností, pracovitostí a pílí svítí jasně všemu lidu křesťanskému, zvláště pak rodičům, pěstounům, učitelům; zaměstnáním svítí všem lidem pracujícím, dělníkům, řemeslníkům, obchodníkům i rolníkům. —

Milý křesťane, pracuješ neunavně a přec blahobytem neoplýváš, ba často i strádáš, a proto býváš nespokojen se svým stavem. Tam pohleď do dílny sv. tesaře v Nazaretě. I on pracuje a učí tě snášeti útrapy života, učí tě, že práci rukou musí si dobývati každý chléb vezdejší, učí tě, že práce s Bohem a pro Boha konaná jediné bývá požehnána a ta jen vede ku spokojenosti na zemi a jest záslužnou pro život věčný.

Touto osvětou nechat se honosí srdce i mysl každého křesťana, jenž u sv. Rodiny nalazne pravého světla, vedle něhož nezbloudí, ale bezpečně kráčetí bude ve svém povolání ku cíli věčnému. Slova těch budme pamětlivi, ctitelové sv. Rodiny, kdykoliv se modlíme: Ježíši, Maria, Josefe, osvětte nás!

b) Ježíši, Maria, Josefe, přispějte nám ku pomoci! modlíme se dále.

Pán Ježíš na zemi netoliko svítil jiným svým životem hned od dětství Svého, ale On po započetí úřadu Svého učitelského, kudy chodil, dobře činil a pomáhal. Kdož seče všecka dobrodiní člověčenstvu prokázaná? Neumělé učil, zvěstuje jim pravdy věčné, spasení našeho neúporně vyhledával, až i Sám Sebe nám za pokrm zůstavil. Ano, i o blaho tělesné pečoval. Na poušti nasýtil lačné, uzdravoval nemocné, léčil neduživé, čistil malomocné, křísil mrtvé, pomáhal v každé bídě lidské. Tak Pán a Spasitel přispíval ku pomoci lidem.

A blahoslavená Panna spěchala sloužit své tětě Alžbětě, pomohla chudým svatebčanům svou přímluvou v Káni galilejské. A nyní v nebesích u trůnu Božího naše prosby přednáší a jest pomocnicí ve všelikých potřebách našich, jak toho důkazem jsou toliké slavnosti církevní, jak to zřejmč hlásají tolikrá místa poutnická, jak to ohlašují zvony hlaholíci do celého světa z tolikých svatých chrámových: Křesťané, vězte, že Maria jest vaší pomocnicí.

Svatý Josef, pěstoun a ochránce Pána Ježíše, Jenž byl jeho péči svěřen, vyprosí nám, zpomůže nám ve všem u Ježíška svého, čeho potřebujeme v záležitostech duše i těla.

Právem se k němu utíká celá Církev svatá a má ho za ochránce, jehož vroucně vyzývá ve svých důležitých potřebách. A tak i své věrné dítky vybízí, aby se k němu utíkaly a jeho o pomoc vyzývaly, zvláště pak svátek sv. Josefa oslavovaly a k němu pobožnosti konaly. Jména ta přesvatá: Ježíši, Maria a Josefe, vyslovujeme a je vyzýváme, kdykoliv neštěstí hrozí, kdykoliv nehoda stihá, nebezpečí života neb statku nastává, aneb i zármutek nad smrtí miláčků nás zkormucuje. Jména ta nebývají brána nadarmo, alébrž v úzkosti své je prosebně vyslovujeme, jako bychom volali: Ježíši, Maria, Josefe, pomozte nám v soužení neb nehodě naší. Ovšem hřeší, kdož by je vyslovoval bez všeliké příčiny, bez účtivity, tu by je bral nadarmo, tím by zneuctíval a tak i hřešil těžce proti druhému Božímu přikázání. —

K těmto třem jménům utíkejme se všickni; zvláště pak vy, rodiny křesťanské, vy otcové a matky obraťte zraků svých ku nejsvětější Rodině, kdykoliv vás neb vaše domácí bída obklíčí, nemoc navštíví a všeliké soužení postihne. Utíkejme se k nim netoliko až v době navštivení, nýbrž každodenně k nim beřme útočiště. Vzávejme je denně a denně se modleme modlitbu ku nejsvětější Rodině a jí se zasvěťme.

Uchopme se té příležitosti, jež se nám podává přistoupením v jednotu k uctění nejsvětější Rodiny té, a buďme jisti, že nám zpomůže, kdykoliv budeme volati: Ježíši, Maria, Josefe, přispějte nám ku pomoci!

c) Ježíši, Maria, Josefe, spaste nás.

Kdokoliv sobě zamíloval Pána Ježíše, toho neodloučí od lásky Kristovy dle sv. Pavla ani život ani smrt, ten bude i svému Spa-

siteli věrně sloužiti, vděčen za to, co Bůh a Spasitel z lásky k nám a pro naše spasení podstoupil a vykonal. Bůh nechce ani smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl; nepřišeltě hledat spravedlivých, ale hříšníků. Proč podstoupil posléze i nejpotupnější smrt, smrt kříže? Aby nás spasil. Péče o naše spasení smrt Jemu přinesla a nám život, proto slove Spasitelem světa, k Němuž voláme: Ježíši, spasiž nás!

A hledíme-li, moji drazí, na matku Páně, aj, tu ji vidíme v domečku Nazaretském hned při andělském zvěstování svolovati v mateřství Syna Božího, když takto vyznamenaná, takto povýšená volá v pokoře největší: »Hle, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého!« A od té chvíle pro nás lidi přebílené, k čemuž směřovaly všechny její kroky? K čemu sloužily všechny její bolesti? K čemuž jinému, leč abychom my došli spasení, aby spása pokolení lidského byla umožněna.

Sv. Josef stal se pěstounem Páně. Sudte, proč Ježíška tak bedlivě opatroval, že s ním do dálného Egypta utikal a po smrti Herodesově opět s ním do Nazareta se vracel? Proč s bolestí hledal Jeho s Pannou Marií dnes, když se jim byl ztratil a ve chrámě ostal? Proč v Nazaretě tak neunavně po 30 let pracoval? Věděl, že jest k tomu povolán, aby opatroval nejdražší klenot, ježž nebe zemi a jeho rukoum svěřilo, veděl, že skrze Ježíše má býti svět vykoupen.

I nebyla mu práce žádná obtížnou, ale sladkou zvláště ve společnosti těch nejsvětějších: Ježíše a Marie. Tím všem křesťanským rodinám příklad dal, kterak mají rády pracovat pro Boha pro své bližní a tak sobě pojišťovati svou vlastní spásu.

Rodiny křesť., pohledte na obraz svaté Rodiny, kdykoliv na vás pokušení doléhá, kdykoliv ohrožena bývá vaše spása zlými řečmi, svůdnými příklady; kdykoliv nevěrci, rouhači o nejdražší poklad, víru sv. vás oloupiti, o zbožnost připraviti a ku prostopášnosti a nevázanosti vás svěsti usilují. Tehdáž ku nejsvětější Rodině bežte útočiště, jí obětujte sebe i dítky své. Na této přesvaté Rodině naleznete nejvznešenější vzor všech ctností křesťanských, jimiž ozdobeny pojistíte sobě své spasení. Nebudete se nadarmo denně modlívati: Ježíši, Josefe, Maria, spaste nás! - -

* * *

Poznali jsme, nejmilejší, že nejsv. Rodina nás osvěcuje, nám ku pomoci přispívá a našeho spasení toužebně hledá a žádá. Sudte sami, může-li kdo býti, jenž by této nejsvětější Rodiny neuctíval? — A hle, to se stává nejlépe přistoupením ku jednotě, iejiž hlavní, výroční slavnost dnes konáme.

Nejeden, ale sta, ba tisíce zbožných křesťanů denně vzývá, ctí, chválí a velebí nejsvětější Rodinu. A jsme-li i my ctitelé pravými Pána Ježíše, Panny Marie a sv. Josefa, budme všichni také členy jednoty neb spolku k uctění této nejsvětější Rodiny, z kteréhož přistoupení nám plyne výhoda denní, prospěch duševní každoměsíčně a zásluha každoroční; ano z kroku toho i duším v očistci pramen milosti se vylévá, pakli jsme odpustků získali

my a je duším v očistci věnovali a Boha prosili, aby ráčil je milostivě přijati a věnovati buď duším našich milých rodičů, bratří, sester, přátel, dobrodinců aneb vůbec veškerým duším v očistci.

Doufám pevně, že kdo dosud se členem této jednoty nestal, dnes tak učiní, an nemá povinností jiných, leč známou modlitbu před obrazem nejsvětější Rodiny denně se modlívati.

Zasvěťte se, rodičové, této nejsvětější Rodině, zasvěťte jí své dítky a volejte k ní denně: Ježíši, Maria, Josefe, osvěťte nás a rcete: nechať jsou poslední slova má: Ježíš, Josef a Maria! Amen.

Josef Baar, bisk. notář a farář v Putimi.

Neděle III. po Zjevení.

(Osnova.)

Že máme býti trpělivi, snéstí hněv jiného, nemstíti se.

»Nezastávejte sami sebe, nejmilejší, ale dejte místo hněvu; nebo psáno jest: Mně pomsta, jáť odplatím, praví Pán«. Rím. 12, 19.

Slovy velikého apoštola národů mluví k nám Církev a skrze Církev Kristus Pán. Napomíná: »Nebudte opatrní sami u sebe, t. j. uvnitř, žádnému zlého za zlé neodplacujte, t. j. nemstěte se, opatrujíte takto dobré nejen před Bohem, kterýž vše vidí, ale také i zevně, přede všemi lidmi. Proto, může-li to býti, což na vás jest a vás se týče, se všemi lidmi pokoj mějte«. A proto, kdyby státi se mělo, že by někdo vám ukřivdil, nezastávejte sami sebe, nejmilejší a nehajte se, ale sneste hněv jiného, čili dejte místo hněvu, sneste, ať jiný se hněvá; nebo praví Písmo: Mně pomsta, jáť odplatím, praví Pán. — A toť jest, o čem já dnes k vám, nejmilejší, v krátkosti promluvíti chci. —

P o j e d n á n í.

Stává se, rozmilí v Kristu, že jeden druhému ukřivdí; ale apoštol napomíná: »Nezastávejte sami sebe, ale dejte místo hněvu«. Spasitel řekl: »Udeř-li tě kdo v pravé lice, nastav mu i levé; a chtěl-li by ti vzíti plášť, nech mu raději i sukni; a nutil-li by tě, jti s ním míli jednu, jdi s ním raději jiné dvě.

1. Nezastávejte sami sebe, ale buďte trpělivi; proč?

a) že sami nejsme dokonalí, majíce mnohých nedostatků do sebe a jiní musejí míti trpělivost s námi. Kdo ví, že hříchu nemá, sám sebe svodí a spravedlnosti není v něm;

b) že Bůh snáší nás a má trpělivost s námi; jak často by musil trestati nás! Řekl Pán: »Jakou měrou měřiti budete, takovou bude i vám odměřeno«. »Takť i Otec můj nebeský učiní

vám, jestliže neodpustíte jedenkaždý bratru svému ze srdcí svých.
»Odpouštějte a bude i vám odpuštěno«.

Papež Pius VI. mnoho snášel příkoří, což vše velmi trpělivě nesl. Musil v zimě i dobou noční přes Alpy cestovati a ve vyhnanství žíti. Zemřel ve Valencii r. 1799 v 81. roce věku svého, modle se ještě (po příkladě Spasitele našeho) umíraje, za nepřátely své.

2. Dejte místo hněvu; dopusťte, ať jiný se hněvá, proč?

a) Snad má příčinu; snad jsme chybili; podívejme se na sebe, pozorujme sebe; nebo člověk sebe nezná, chyb svých nevidí, jiný spíše; a proto budme za to vděční.

b) Snad má i povinnost, aby se hněval a horlil proti zlému; jest představeným. Kristus Pán Sám jest příkladem.

c) Nemá-li příčiny a křivdí-li ti, uť se z toho, jak bys ty činiti neměl.

Císař Theodosius I. Vel. jednou hněvem se ukvapil, dal pro jisté spiknutí několik tisíc Soluňanů pobiti, načež sv. Ambrož, biskup v Miláně, jej z Církve vyobcoval. A když císař, kázni církevní se podrobiv, pokání činil, zase jej do Církve přijal; ale dal mu tu velemoudrou radu, aby přikázal, by všeliký trest smrti, jež by potvrdil, teprv za 30 dní vykonán byl. — Rovněž tak císař Gratian.

3. Neboť psáno jest: Mně pomsta, jáť odplatím, praví Pán. — Nemsti se, nerozpaluj se hněvem; zanech vše Pánu Bohu, proč?

a) Že jest spravedlivý; odplatí jednomu každému podle skutkův jeho;

b) jest vševědoucí, všecko vidí a ví, buď bez starosti. »Zdaliž slzy vdovy nescestupují na lice a křik její na toho, kterýž je vyvádí? S lice zajisté vstupují až do nebe a Pán, jenž slyší, nebude se v nich těšiti«. Sir. 35, 18. 19.

c) Jest svatý; nestrpí křivdy,

d) Jest i dost mocný, aby se tě ujal a toho, kdo ti křivdí, potrestal. Jen doufání měj v Něm, on všecko dobře učiní.

Sv. Václav, patron náš, uslyšev, že dva lotři, matkou Drahomírou najatí, sv. Ludmilu, jeho pramáti, byli zardousili noční dobou, zděsil se zprávy té. Mnozí radili mu, aby na pachatelích se pomstil. Avšak sv. Václav odpověděl: »Radíte mi k něčemu, co s láskou křesťanskou se nesrovnává; zdaž nevíte, že řekl Pán: Mně pomsta, já odplatím?« A neučinil toho, ale zůstavil spravedlnosti Boží, aby tak učinila.

Tak tedy zapamatujme sobě, bychom byli trpělivi; dopustili, by jiný se hněval; nemstili se! Ale spíše konejme, co dále dí apoštol a k čemu radí: »Ale lačni-li nepřítel tvůj, nakrm jej; žízní-li, dej mu pítí; nebo to učině, uhlí žhavé shrneš na hlavu jeho« Řím. 12, 20., a Spasitel dokládá: »Abyste byli synové Otce svého, jenž velí slunci Svému vzházeti na dobré i na zlé a dešť sesílá na pole spravedlivých i nespravedlivých«. A pěkně napo-

míná apoštol: »Nedej se přemoci zlému, ale přemáhej zlé dobrým«. A toť jest hněv a msta nejslechetnější: za zlé činiti dobré; a Otec nebeský, kterýž vše vidí, i v skrytě, odplatí tobě jedenkrátě zjevně, na věčnosti. Amen.

Monsign. Boh. Hakl, papežský komoří a bisk. vikář a děkan v Hořicích.

Slavnost Očišťování Panny Marie aneb Hromnic.

(Neděle Devítník).

Jak mají věřící obětovati mši svatou.

»Nesli Ježíše do Jerusaléma, aby Ho postavili před Pánem«.

Luk. 2, 22.

Představte si, v Kristu shromáždění, prudkou řeku, ana rychlostí blesku valí své vlny se skalnatých hor a všecken kraj naplňuje svým šumícím jekotem. Pomyslete si zas jinde tichý potůček, an role a luka zvolna probíhá a všemu osení a kvítí dodává krásy a svěžesti, aniž toho pozorujete. Který pohled bude se vám zdáti rozkošnější: na prudkou-li bystřici čili na tichý potůček? Jeden i druhý pohled jest rozkošný, neboť vypravují slávu Boží všickni skutkové Jeho. Ale mnohému z nás bude přece lahoditi více ten tichý potůček.

Takovéto horské bystřici, která široko daleko rozesílá svůj šumící hlas, podobají se skoro všecky svátky mariánské. Tyto svátky zvěstují nám mocným hlasem velebnost všemocného, všemoudrého a předobrotivého Boha, připomínajíce nám buď vznešené důstojenství Matky Boží, buď její velikou slávu na nebi, buď její oslavu na zemi. Ale dnešní slavnost mariánská podobá se tichému potůčku.

He, blahoslavená Panna Maria jde se svým chotěm, sv. Josefem, do Jerusaléma a vstupuje do chrámu, aby postavila Syna svého, Ježíše, před Pánem, jakož svědčí sv. evangelista, řka: »Nesli Ježíše do Jerusaléma, aby Ho postavili před Pánem«. Nikdo zajisté netušil, jak velebnou ukázala se v tomto tichém okamžiku chudičká matka z Nazareta; Maria staví Syna svého, Ježíše, před Pánem, zasvěcuje a obětuje Ho Otci nebeskému. Konát již nyní v duchu onu obět, kterouž měla konati po letech na hoře Kalvárii. Divíte se snad, rozmilí v Kristu, mým slovům? Tázete se snad, jak mohla obětovati Maria Syna svého na hoře Kalvárii, když přece známo, že On Sám se obětoval na dřevě kříže? Arcit obět na kříži vykonal Syn Boží Sám. Ale podle kříže stála Jeho matka, jsouc spokojena s vůlí Otce nebeského, Jenž žádal smrt Syna svého pro vykoupění člověčenstva. Maria, srovnavši svou vůli s vůlí Boží, spojivši svůj úmysl s úmyslem Kristovým, obětovala Syna svého Bohu.

Jak se odsloužíme Matce Boží za její nevýslovnou lásku? Nejlépe zajisté tím, budeme-li i my Syna jejího Otci nebeskému obětovati. Kterak to může býti? To se děje při každé mši svaté. Při každé mši sv. obětuje kněz tělo a krev Ježíše Krista ve způsobách chleba a vína a obnovuje tak způsobem nekrvavým onu krvavou oběť, kterou vykonal Ježíš Kristus na kříži. A tuto předrahou oběť oltářní mají obětovati i křesťané, kteří kněží nejsou. Abyste tuto důležitou povinnost křesťanskou náležitě poznali a horlivě plnili, vyložím vám dnes, jak mají věřící obětovati mši svatou.

Poslyšte pozorně, co vám míním hlásati ke cti a chvále Spasitele světa, jakož i Jeho Matky přesvaté.

P o j e d n á n í.

1. Víte zajisté dobře, milí křesťané, že při mši svaté na oltáři obětuje se Sám Syn Boží Ježíš Kristus, a že kněz konající mši svatou jest jenom zástupce, náměstek a služebník Ježíše Krista, kterýž mu propůjčuje k vykonání té oběti svých úst a rukou. Jak mohou obětovati mši sv. i křesťané, kteří nejsou kněží?

Sv. apoštol Petr napsal k věřícím tato slova památná: »Vy jste rod vyvolený, vy jste královské kněžstvo, vy máte obětovati duchovní oběti, příjemné Bohu skrze Ježíše Krista«. I. Petr 5, 9. A sv. apoštol Pavel napsal: »Skrze Ježíše obětujeme Bohu obět chvály vždycky«. Žid. 13, 15. A dle svědectví sv. apoštola Jana prozpěvují svatí před trůnem Beránkovým v nebesích: »Učinil js nás krály a kněžími«. Zjev. 5, 10. Všecky tyto výroky apoštolské shodují se v tom smyslu, že všickni, kdož věří v Ježíše Krista, mají moc obětovati duchovní oběti, a že jsou tedy také kněží. Rozumějme dobře těmto slovům. Věřící obětují tělo a krev Ježíše Krista na oltáři ne sami, ne svými ústy a svými rukama, nýbrž skrze kněze, jeho ústy a jeho rukama, jak svědčí slova známé písně při obětování: »Přijmiž tuto oběť, Pane, skrze ruce duchovní, kterouž nyní podáváme, a která se promění v tělo a krev Syna Tvého«. To pak se stává, když si někdo vyžádá, aby kněz v jeho úmyslu mši svatou obětoval, anebo když knězi při mši svaté nábožně přisluhuje, anebo, což nejčastěji se stává, když spojí svůj úmysl s úmyslem obětujícího kněze, ať tak, jako spojila Matka Boží svůj úmysl s úmyslem Syna svého, když umíral na kříži za hříchy světa.

Pamatujte si tedy, rozmilí v Kristu, že máte spojití úmysl svého srdce s úmyslem obětujícího kněze. Jenom, když slyšíte mši svatou s nábožným úmyslem, slyšíte ji s užitkem. Nemát tedy žádoucího užitku z oběti mše svaté, kdožkoliv jest přítomen jenom tělem, bez ducha, t. j. beze všech k Bohu obrácených myšlének, beze všech láskou Boží roznicených citů, beze všech předsevzetí směřujících k polepšení a zdokonalení života. Většina křesťanů máť ovšem ze slyšení mše svaté přece nějaký užitek, ale velmi nepatrný proti tomu, jehož by mohli dojíti,

kdyby se přičinili. To jsou ti, kdožkoli se modlí při mši svaté modlitby, které ke mši svaté nenáleží, na př. růženec. Můžeť býti ovšem přijemná Bohu i takováto modlitba, vychází-li ze srdce nábožného. Ale jest to, drazí v Kristu, přece jen oběť lidská a proto nedokonalá. Oběť mnohem dokonalejší, ano oběť jediné dokonalou a velebnosti Boží důstojnou přináší ten, kdo, stoje před oltářem, praví v srdci svém: »Přijmiž, Otče nebeský, tuto oběť nejmilejšího Syna Svého, kterouž podávám Tobě skrze ruce kněžské; přijmiž sv. Tělo, kteréž pnělo za mne na kříži, přijmiž předrahou Krev, kteráž byla za mne vylita, přijmiž umučení a smrt Ježíše Krista na odpuštění mých hříchů«!

Snad si myslí někdo z vás při těch slovech: obětují-li Pánu Bohu růženec nebo jiné modlitby vlastní, obětují svůj dar; podává-li však Bohu za oběť zásluhy jednorozeného Syna Jeho Ježíše Krista, podávám dar cizí, Kristu Pánu přináležející. Ale tomu tak není. Obětujete-li Pánu Bohu zásluhy Ježíše Krista, neobětujete dar cizí, nýbrž vlastní; neboť právě skrze mši svatou nabýváš zásluh Kristových a přiosobuješ si je jako vlastní. »Užitky krvavé oběti kříže«, svědčí Církev na sněmu Trid. (Sess. XXII. cap. 2.), »přivlastňuje si křesťan v míře přehojné skrze nekrvavou oběť mše svaté«.

2. Že věřící s největším prospěchem obětují mši svatou, když spojí svůj úmysl s úmyslem kněze obětujícího, ukazuje patrně veškeren řád mešní, t. j. od Církvě zřízený, ustálený způsob, jakým se koná oběť mše svaté. Pozorujte jen, bratří moji nejmilejší, že skoro všechny modlitby říká neb zpívá kněz v mnohém čísle neb i střídavě s lidem. Tím se dává věřícím na rozum, že se koná oběť nejsvětější jménem jejich.

Jak často opakují se při mši sv. slova: «Dominus vobiscum», t. j. »Pán s vámi«, a odpověď na ně následující: »Et cum spiritu tuo«, t. j. »i s duchem tvým«. Hle, kněz přeje lidu a lid knězi, aby byl s ním Bůh, aby byl v jeho srdci. Jsouť tedy kněz a věřící v Bohu vespolek spojeni, a proto všechny modlitby, které počínají oním obapólným přáním, koná kněz netoliko za sebe, nýbrž i za věřící.

Když vystupuje kněz k oltáři po stupňových modlitbách, říká: »Odejmi od nás, Hospodine, prosíme, nepravosti naše, abychom do svatyně svatých s čistou myslí vejíti zasloužili«.

Po introitu volá kněz střídavě s lidem o smilování Boží, říkáje třikrát »Kyrie eleison«, t. j. »Pane, smiluj se nad námi«, třikrát »Christe eleison«, t. j. »Kriste, smiluj se nad námi«, a opět třikrát »Kyrie eleison«, t. j. »Pane, smiluj se nad námi«!

Když nastane obětování, vezme kněz do ruky patenu s hostií a modlí se nad pozdvíženým chlebem takto: »Přijmiž, Otče svatý, všemohoucí věčný Bože, tuto neposkvrněnou oběť, kterouž já nehodný služebník Tvůj obětují Tobě, Bohu svému živému a pravému za nesčíslné urážky, hříchy a nedbalosti své a za všechny vůkol stojící, jakož i za všechny věrné křesťany, za živé i za mrtvé, aby mně i jim prospěla ku spasení a k životu věčnému«.

Podobně říká kněz, když obětuje víno: »Obětuje Tobě, Hospodine, kalich spasení, dobrotivost Tvou vzývající, aby před obličej velebnosti Tvé předstoupil s líbeznou vůní za naši a celého světa spásu«.

Když pak, umyv sobě ruce na levé straně oltáře, navrátí se do prostřed a obrátí se k lidu, říká: «Modlete se, bratři, aby má i vaše oběť příjemnou byla Bohu Otci všemohoucímu». — Na to odpoví lid: »Přijmiž Hospodin oběť z rukou tvých ke cti a slávě Jména Svého, ku prospěchu našemu i celé Svě svaté Církve«.

Největší však potěšení mohou mít věřící z modlitby, kterou říká kněz po pozdvihování: »Pročež také, Hospodine, my služebníci Tvoji, tolikéž i lid Tvůj svatý, konajíce památku přesvatého umučení Téhož Krista, Syna Tvého, Pána našeho, jakož i z mrtvých vstání a slavného na nebe vstoupení Jeho, přinášíme přejasně velebnosti Tvé z darů Tvých a daní obět čistou, obět svatou, obět neposkvrněnou, chléb svatý života věčného a kalich spásy ustavičné.« Z této modlitby vysvitá jasně, že věřící, spojujice svůj úmysl s úmyslem kněze obětujícího, obětují Otci nebeskému netoliko chléb a víno, nýbrž i tělo a krev Ježíše Krista ve způsobách chleba a vína.

Po pozdvihování říká neb zpívá kněz: »Pater noster,« t. j. modlitbu Páně »Otče náš« za sebe a za všechny věřící. Rovněž tak »Agnus Dei«, t. j. »Beránku Boží, Jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!« Ku konci mše svaté, po přijímání, modlí se kněz za všechny přítomné a dává jim své kněžské požehnání ve jménu Ježíše Krista a Jeho svaté Církve.

To jsou, nábožní posluchači, jen ukázky těch krásných, účinných modliteb, které říká kněz při mši svaté jménem věřících. Kdybych vám chtěl připomenouti všechny, trvalo by to tak dlouho, jako mše svatá. Účinnivé jsou všechny tyto i ostatní modlitby mešní; jsou výronem Ducha Sv., kterýž vnuknul ony modlitby skladatelům jejich, nejstarším to papežům, zvláště sv. Řehoři Velikému, jenž proto vyobrazen bývá s holubicí do ucha našeptávající. Účinnivé jsou církevní modlitby mešní, poněvadž je koná kněz ne svým jménem, nýbrž jménem Ježíše Krista a všeho křesťanstva pravověrného, jakožto vyslanec od nich zplnomocněný.

3. Možná, draží v Kristu, že se divíte, proč dnes, na den očišťování Panny Marie, mluvím o mši svaté. Vlastní příčina jest ta, že jsem vás chtěl upozorniti, že nejlepší pobožností o svátcích Mariánských jest, slyšeti mši sv. a obětovati ji ke cti a chvále Matky Boží. Který jest nejlepší způsob slyšeti mši svatou, již jste slyšeli. Slyštež tedy ještě, jak můžeme uctíti Matku Páně obětí mše svaté.

Nemusím zajisté připomínati vám, kteří tak horlivě ctíte Matku Páně, jak nebo čím ji můžete uctíti. Jest jistá věc, že běře Rodička Boží za vděk růžencem, hodinkami, litaniami a všelikým jiným modlením; ale jediná mše svatá jest jí milejší, než všechna jiná i sebe delší a horlivější pobožnost. Proč asi, co myslíte, nej-

milejší? To jest snadno pochopiti. Když Synu Božímu přítomnému na oltáři v pravé víře se klaníš, skroušeně v prsa se biješ, za odpuštění hříchů prosíš, přehořké umučení Páně Otcí nebeskému připomínáš a tak ovoce vykoupení Kristova sobě přivlastňuješ: rci sám, co by mohlo býti Matce Boží milejší nad tuto požnost?

Ale kterak můžeme obětovati mši svatou ke cti a chvále Rodičky Boží? Každá mše svatá obětuje se vlastně Bohu, Otcí nebeskému. A nemůže se obětovati nikomu jinému právě proto, že jest to oběť v pravém a vlastním smyslu slova. Někdy však konáme mši svatou ke cti Matky Boží, t. j. na památku její, připomínající sobě milosti, jichž jí dobrotivý Bůh udělil, velebíce z nich Boha, děkujeme jemu a prosíme, bychom byli účastni podobných milostí na přímluvu Rodičky Boží. Tak se modlí kněz jménem všech věřících po přijímání dnešní mše svaté: »Prosíme, Pane Bože náš, učiň, aby svatosvatá tajemství, kterých jsi nám ráčil poskytnouti k utvrzení napravení našeho, byla nám na přímluvu blahoslavené Panny Marie lékem pro čas přítomný i budoucí«. Ille, těmito slovy prosíme Boha, aby nám prospěla mše svatá dnes obětovaná k blahu časnému i věčnému, a prosíme za tu milost pro přímluvu blahoslavené Panny Marie. — Při jiné mši svaté Mariánské říká se po přijímání známá modlitba: »Milost Svou, prosíme, Pane, rač v mysli naše vlíti, abychom, kteří jsme skrze zvěstování andělské vtělení Krista, Syna Tvého, poznali, skrze umučení Jeho a kříž k slávě vzkříšení přivedeni byli«. Těmito slovy připomínáme Bohu milost, již došla blahoslavená Panna Maria zvěstováním andělským, že byla totiž zvolena za Matku Spasitele světa, a prosíme Boha, bychom pro tuto milost účastni byli slavného vzkříšení. · · · Církev Svátá vyřkla na sněmu Trid. (Sess. XXII. cap. 3.): »Konajce mši svatou ke cti a na památku svatých, obětujeme tuto oběť samojedinému Bohu, který svaté korunoval, děkujeme Bohu za jejich vítězství a prosíme za jejich přímluvu, aby za nás orodovali v nebesích ti, jichžto památku konáme na zemi«. Tento výrok Církev svátá platí plnou měrou i o mši svaté, kterou konáme ke cti a na památku Rodičky Boží. Tu si vzpomínáme na všechny milosti, jimiž obdařil Bůh Matku jednorozeného Syna Svého, velebíme pro ně Boha, děkujeme za ně a prosíme, by dobrotivý Bůh udělil nám, čeho nám zapotřebí ku spasení, pro omilostněnou, vyvolenou Matku Páně. Nejednáme-li zcela slušně a rozumně?!

Jak bláhová to tedy řeč, říkají-li jinověrci, že, konajce mši svatou ke cti blahoslavené Panny Marie, ujímáme příslušné cti Bohu! Zda může měsíc zastíniti slunce? Zda nepřijímá měsíc svého světla od slunce? Tak nemůže také zastíniti čest vzdávaná Matce Páně cti Bohu prokazované, jelikož má Maria vše, co ji činí cti-hodnou, od Boha, a my to vše Bohu takofka vracíme, t. j. připomínáme, kdykoliv konáme mši svatou na památku Panny přesvaté.

Ukázal jsem vám, bratři nejmilejší, jak může a má jeden každý z vás obětovati oběť těla a krve Páně, že k tomu zapotřebí, by spojil svůj úmysl s úmyslem obětujícího kněze, kterýž koná tu oběť nejsv. jménem lidu věřícího. Ukázal jsem vám též, že nejlepší pobožnost k uctění Rodičky Boží o slavnostech jí zasvěcených jest, když slyší křesťan mši svatou na památku Rodičky Boží.

Pamatujtež tedy všickni, jak veliká to pro vás čest a milost, že máte jakýsi díl v moci kněžstva novozákonního, že můžete si přivlastniti všelikou Kristem Pánem získanou milost, byste se stali lidem svatým, Bohu oddaným a milým a někdy v nebesích mu mohli prozpěvovati: »Učinil jsi nás králi a kněžími«!

Arciť má-li býti milá Bohu i Matce Boží mše svatá, kterouž obětujete skrze ruce duchovní, musíte obětovati Bohu a Matce Boží též sebe, t. j. musíte se modliti slovy známé písně:

»S obětí tou obětujem
všecka naše myšlení;
dobrou vůli ti darujem,
mluvení a činění.

K trůnu Tvému též klademe
naše jmění a statky,
život i také naši smrt
i všecky nedostatky«.

Budete-li takovým způsobem obětovati sebe spolu s obětí těla a krve Páně, bude vám tato oběť zdrojem spasení, studnicí vody skákající do života věčného. Amen. Kl. Markrab.

Řeči příležitostné.

Promluva primiční u příležitosti primice vlp. Josefa Tomáška na Bačově dne 11. srpna r. 1895.

Přišli jsme u slavném průvodu sem do domu tohoto, abychom vám, milí rodičové, odvedli syna vašeho, vlp. primicianta a jej na cestě z domu rodného do domu Božího doprovodili. A mně, jakožto duchovnímu správci domu Božího i domu Vašeho přiděleno jest slavnost dnešní započítí a průvod tento zahájití.

Ach, ty mnohé průvody, jež se častěji z domů křesťansko-katolických konávají do domu Božího, do farního chrámu Páně, bývají sice druhu nestejného, avšak významu velikého a vznešeného, konajíce se všecky za stejným cílem k dosažení milostí Božích a posvěcení Božího.

Když se dítě v domě katolických rodičů narodí, aj, tu hned je odnášejí v průvodu do chrámu Páně, aby ono též z vody a Ducha Sv., ve svátosti sv. křtu se znova zrodilo a skrze posvěcující milost Boží dítětem Božím se stalo. A rodičové katoličtí, kteří napřed s bázní a úzkostí čekali narození dítěte svého, s radostí pak propouštějí dítko to, jež nesené jest v průvodu kmotrů do chrámu Páně.

A jak blažena jest katolická matka, když nese po příkladu Panny Marie v průvodu známých a přítelkyň dítě své na loktech svých do chrámu, aby je tam Pánu Bohu obětovala.

Když potom dítko povyroste a potřebuje svatostního obmytí a očištění, jakož i duševního nasycení andělským chlebem nebeským, nasycujícím na této cestě k životu věčnému a pro život věčný, aj, tu s pocity nejživějšího účastenství vyprovázejí rodičové, bratři i sestry člena rodiny, ubírajícího se do chrámu Páně poprvé ke stolu Ježíše Krista, ku sv. přijímání.

A jak veselý a radostný jest to průvod, na němž účastenství berou nejen členové rodiny, nýbrž i známí a přátelé přespolní, když ubírá se dítě buď jakožto ženich nebo nevěsta do kostela, aby ve svátosti stavu manželského milosti a požehnání Božího si vyprosila.

A když konečně člen ten katolické rodiny život svůj pozemský dokončí, tu zase v průvodu ovšem žalostném nesen jest k odpočinku věčnému k domu Božímu. I v tomto domě vašem, milí rodičové, konány byly mnohé průvody takové do farního kostela našeho, nejednou doprovázeli jste dítky vaše za rozličných okolností a s rozličnými pocity do chrámu Páně. Než takového průvodu, jaký dnes od vás povedeme, ještě tu nebylo, takového radostného okamžiku jste se ještě v životě vašem nedočkali a nedožili.

Chceme vám odvésti, milí rodičové, syna vašeho, vlp. primicianta tam, kam ode dneška cele náleží, k Tomu, k Němuž směřovaly všechny kroky života jeho. Do dneška patřil vlp. primiciant vám, milí rodičové, jakožto přirozeným rodičům, ode dneška však přináležeti bude rodičům jiným, Ježíši Kristu a svaté Církvi katolické. Ó, vím, že ztrátu tuto mile a rádi ponese, vždyť dojista víte, co jest to ztratiti syna svého pro Ježíše Krista. Vy sice, milí rodičové, dle přirozenosti lidské rodiči jeho zůstanete, ale vám podán již více nebude. A tu zdá se mi, že se nenalézám nyní v prostém a venkovském domě rolnickém, nýbrž jakoby to byl hrad královský, síně knížecí, kde právě dlí princ krále všech králů, nebeského krále Ježíše Krista.

Tento radostný okamžik zdá se mi býti podobným onomu památnému okamžiku ze života sv. Václava.

Když byl sv. Václav pacholíkem sedmiletým, pozval kníže Vratislav, otec sv. Václava, jistého biskupa se vším duchovenstvem ke dvoru. Biskup když s celým duchovenstvem odzpívali liturgii, t. j. mši svatou ve chrámě královny nebeské, Bohorodičky a neposkvrněné Marie Panny ve Staré Boleslavi, pozdvihl chlapce, postavil na stupně před oltářem a blahoslavlil jej, řka: »Pane

Bože, Ježíši Kriste, požehnej dítěti, jako žehnal Jsi všem spravedlivým Svým: Abrahamovi, Isákovi a Jakobovi a korunoval Jsi pravověrné císaře, rovné apoštolům, Konstantina a Helenu». Takto promluvil blahověrný ten biskup a modlitbami posílen jsa, počal chlapec prospívati, milostí Boží jsa chráněn.

A podobně budeme i my kněží v duchovním smyslu dnes pozdvihovati novokněze, vlp. primicianta, na stupních oltáře a prositi při první jeho mši svaté Ježíše Krista, Pána našeho, aby mu požehnal, v úřadě kněžském silil a chránil a v milosti Boží jej povždy zachoval.

Ale základem Božského požehnání jest požehnání rodičů; vždyť v Písmě sv. čteme: »Požehnání otcovo utvrzuje domy synův, ale zlořečení matčino vyvrací z kořene základ«. Nuže, vlp. primiciante, vyžádejte si tedy i vy, dříve než přistoupíte ke zdroji požehnání Božského, dříve než nejdražší obět mše svaté konati budete, od milých rodičů svých požehnání jakožto základu požehnání Božího. Amen.

Vincenc Ševčík, farář ve Viskách u Letovic.

Listy katechetické.

Katechese o druhém přikázání Božím.

Pro 4. třídu škol osmitřídnic napsal Dr. JAN SÝKORA.

(Pokračování.)

O čem učily jste se minulou hodinu? Co zakazuje se v druhém přikázání Božím? Kdo přísahá nepravě? Kdo přísahá křivě?

Křivá přísaha jest jedním z nejtěžších hříchů. Že tomu tak, také hned poznáte. Jest zajisté Bůh vševědoucí, zná pravdu a ví, zda kdo pravdu mluví. Ale kdo přísahá křivě, mluví lež a přece říká: Bůh ví, že mluvím pravdu. Jedná tudíž tak, jako by si posměch činil z božské vševědouce, či tupí Boha vševědoucího. Kdo tedy bývá tupen křivou přísahou? (Napiš: 1. Bůh vševěd . . . tupí se).

Jest však Bůh i nejvyšší svatý; miluje dobré a nenávidí zlé co nejvíce; miluje tudíž a mluví i pravdu a chce, abychom i my pravdu milovali a mluvili. Ale kdo křivě přísahá, mluví lež a chce, aby Bůh řekl, že mluví pravdu. Chce tedy, aby Bůh lhal a tak činí si posměch z božské (pravdomluvnosti a) svatosti, či tupí Boha nejsvětějšího. Z čeho činí si také posměch, kdo přísahá křivě? Kdo tedy bývá tupen křivou přísahou? (Připiš za slovo vševěd. slovo nejsvět.) Mimo to jest Bůh nejvyšší spravedlivý: odměňuje dobré podle zásluhy a trestá zlé dle velikosti viny. Toho však nedbá ten, kdo křivě přísahá; on jako by říkal: Já nebojím se trestu Božského. Činí se tedy posměch i ze spravedlnosti božské, či tupí Boha nejvyšší spravedlivého. Z čeho činí si také posměch ten, kdo křivě přísahá? Koho tedy tupí? (Připiš za slovo nejsvět. slova: a nejv. spraved.) Ještě jednou, kdo jest tupen křivou přísahou? Celé to poví N.

Tupit Boha, činit si posměch z jeho vlastností jest však jedním z nejtěžších hříchů. Poněvadž tedy křivou přísahou tupí se Bůh vševědoucí, nejsvětější a nejvyšší spravedlivý, jest ona jedním z nejtěžších hříchů. Jakým hřichem jest křivá přísaha? Proč?

Jest však ještě jiná příčina, proč křivá přísaha tak těžkým hřichem jest. Křivopřísežník totiž nejen tupí Boha, on škodí také

velice lidské společnosti. Záležít někdy velmi mnoho na tom, abychom věděli, zda jiný mluví pravdu. Sic oklame-li nás, utrpíme velikou škodu nejen sami, nýbrž snad i celá obec, celá společnost. A přece mnohdy nemáme nikoho, kdo by nám dosvědčil, že jiný mluví pravdu, leč Boha, který přísahou může býti zván za svědka. Jest tudíž v takových případech přísaha jediným prostředkem, kterým můžeme přesvědčiti se, že jiný mluví pravdu. Jestli však někdo lže, i když přísahá, připravuje lidstvo i o tento poslední prostředek, kterým lze se přesvědčiti o pravdomluvnosti jiného, a způsobuje, že jeden druhému nedůvěřuje. Neboť nemohu-li věřiti jinému, ani když přísahá, nemohu již vůbec mu věřiti. Kdo tedy křivě přísahá, nejen lže a tak pravdu ruší, on zavinuje též, že jedni druhým nedůvěřují, a tak ruší i věrnost mezi lidmi. A to druhá příčina, proč přísaha křivá tak těžkým hříchem jest — proto totiž, poněvadž se jí všecka pravda a věrnost mezi lidmi ruší. Proč také jest křivá přísaha jedním z největších hříchů? (Napiš: 2. všecka pravda a věrn. mezi lid. se ruší.)

Však více ještě: kdo přísahá, ten říká takřka: Necht' mě Bůh zavrhně, necht' mě potrestá, nemluví-li pravdu. Tak říká i ten, kdo přísahá křivě. Volá, aby ho Bůh zavrhnul, nemluví-li pravdu, a přece pravdu nemluví. Odřiká se tedy veřejně Boha a vyzývá na sebe spravedlivou pomstu Jeho. Koho odřiká se veřejně člověk křivou přísahou. Co volá na sebe? A v tom jeví se zajisté nesmírná zloba, nesmírný hřích. Jest tedy křivá přísaha také proto jedním z největších hříchů, poněvadž se jí (křivou přísahou) člověk veřejně odřiká Boha a spravedlivou pomstu Jeho (spravedlivý trest) na sebe volá. Proč jest ještě křivá přísaha jedním z největších hříchů? (Napiš: 3. křiv. přísah. člov. B. veřej. odř. a sprav. poms. jeho na sebe v.)

Tři jsou tedy příčiny, pro které jest křivá přísaha jeden z největších hříchů; které jsou to? N. N.

Jak jste slyšely minule, v druhém přikázání zakazuje se také sliby Bohu učiněné rušiti. Vyložím vám nyní, co jest to slib.

Anna, matka Samuelova, neměla dlouho žádných dětí, I prosila častěji Boha, aby dal jí syna. Jednou pak přišla ke stánku Hospodinovu do Silo a tam modlila se mimo jiné takto: Hospodine, dáš-li mi syna, oddám jej tobě po všechny dny života jeho. Zač prosila Anna častěji? Kterak modlila se jednou při stánku Hospodinově? Tím připověděla něco Bohu či učinila Bohu připověď — připověď, že dostane-li syna, oddá jej službě Hospodinově, aby totiž při stánku přísluhoval a službě Boží zcela se oddal. Co učinila Anna Bohu? (napiš: připověď). Co připověděla? Jaká věc byla to přísluhoval při stánku Bohu? Jakou tedy věc připověděla Anna, když slíbila, že věnuje syna svého službě Boží při stánku? (Připiš s . . . že vykoná něco dob.). Oddati syna službě Hospodinově při stánku nebyla Anna povinna; a přece připověděla, že to vykoná, dostane-li syna. Připověděla tedy takové dobré, které vlastně povinností její nebylo. Jaké dobré připověděla Anna? (Připiš: co vlastně povin. j. není). Kdy činila tu připověď, myslila

si: Já si to ukládám za povinnost, že to dobré vykonám, ukládám si to za povinnost tak, jako by mi to Bůh Sám přikázal. Zač uložila si to Anna, že vykoná ono dobré? Pokud té přípovědi nečinila, nebyla povinna oddat syna službě Hospodinově při stánku, byť i syny byla měla. Kterak byla povinna to učinit po oné přípovědi? Proč? (Kdo jí to uložil za povinnost)? Ano. A poněvadž si to uložila za povinnost, říkáme, že se k tomu zavázala. Kterak říkáme tomu, že si uložila něco za povinnost? Co uložila si za povinnost? K čemu tedy zavázala se? Tu přípověď učinila tak Bohu; komu tedy zavázala se, že vykoná to dobré? (Připiš za slovo přípověď: kterou se . . . zaváz.). Kdo nutil Annu, aby tu přípověď učinila? Kterak tedy zavázala se, že vykoná to dobré? (Připiš slovo »dobrov.«). Ona modlila se častěji, aby Bůh jí dal dítě; častěji také přicházela do Silo; ale nečinila té přípovědi hned, nýbrž až později. Dobře si tedy dříve věc rozvážila, zdali jí bude moci vykonat, a potom teprv zavázala se Bohu, že ji vykoná. Poněvadž si věc dříve dobře rozvážila, kterak zavázala se k tomu dobrému? Ano; rozvážlivě či s rozvahou. (Připiš před slovo »zaváz.« slova: dobrov. a s rozvahou). Anna učinila tedy přípověď, kterou se dobrovolně a s rozvahou Bohu zavázala, že vykoná něco dobrého, co vlastně povinností její nebylo. Jakou přípověď učinila Anna? Ano. A takové přípovědi říkáme slib. Jest tedy slib přípověď, kterou se člověk . . . Co jest slib? N. N.

Karel řekl: Já se zavazuji Bohu, že budu chodit každou neděli na mši sv. Učinil tím slib, nebo ne? Po případě; pozor; které dobré připovídá člověk při slibu? V neděli však na mši sv. chodit je každý povinen. Nuže, byl to skutečný slib nebo ne? Václav řekl: Pane Bože, pokud budu zdrav, budu chodit každý den do kostela. Při tom si myslil: Ale za povinnost neukládám. Učinil tím slib? Proč ne? Zajisté. On si toho neuložil za povinnost, nezavázal se k tomu, neučinil tedy žádného slibu, nýbrž vyslovil toliko dobrý úmysl či dobré předsevzetí. Komu zavazuje se člověk slibem? Kterak zavazuje se? Co jest slib?

Hynek slíbil Bohu, že bude po celý život každou sobotu modlit se růženec. On slíbil to na celý život, byl tedy slib jeho doživotný. Co slíbil Karel? Jaký byl jeho slib? Proč?

Václav zavázal se Bohu, že po jeden měsíc bude chodit denně na mši sv. Jeho slib byl tedy jen na čas či dočasný. Jaký byl jeho slib? Proč? Jsou tedy co do času dvoje sliby, doživotné a dočasné. Kolikery jsou sliby co do času. Jak dlouho povinen jest konati, co slíbil, ten, kdo učinil slib doživotný?

Bohu nemusíme připovídat ničeho; nikdo tedy není povinen činiti sliby. Kdo však nějaký slib Bohu učinil, jest povinen splniti jej — vykonati, co slíbil; sic jinak dopustil by se hřichu. Jen tehdy by neměl hřichu, kdyby bylo mu nemožno splniti, co slíbil. Proto než kdo slib nějaký učiní, má si dobře rozvážiti, zda bude moci vykonati, co chce slíbiti (jmenovitě, chce-li slíbiti něco na delší dobu neb vykonati slib doživotný). Nejlépe jest, prve než slib učiní, poraditi se s tím, ke komu chodívá k sv. zpovědi —

s moudrým zpovědníkem. Kdo jest povinen činiti slib? Co však povinen vykonati ten, kdo učinil slib? Pan Bohata slíbil, že vystaví kapli a dá 1000 zl. chudým. Krátce na to vyhořel a ztratil tím skoro všecko jmění své. Kterak byl potom povinen konati, co slíbil? Proč ne? Kdy teď není člověk povinen splniti, co slíbil Bohu? Aby neučinil slibu takového, jehož by nemohl bez obtíží velikých splniti, s kým je radno poraditi se? Čeho dopouští se ten, kdo neplní, co slíbil Bohu (kdo sliby Bohu učiněné ruší)? Co zakazuje se v 2. přikázání Božím? Kdo zlehčuje jméno Boží?

Články rozeznávací.

Podává KLEMENT MARKRAB.

(Dokončení.)

2. Otázku, které rozeznávací články zvláště mají se rozebírati ve škole obecné, vzhledem k nebezpečím, která hrozí nyní víře katolické, rozhodla Církev sama na sněmu Tridentském. Od té doby uplynulo sice již přes tři sta let, ale námitky protestantů proti víře katolické jsou do dnešního dne stejné. Můžet tedy sloužiti za základ ku spracování rozeznávacích článků pro školský katechismus, cokoliv vysloveno na sněmu Tridentském proti protestantům. Nechcemeť ovšem, aby tyto články tvořily zvláštní část katechismu, ale přejeme si pouze, aby byly vytčeny každý na svém místě. Neboť jenom tak mohou působiti směrem svrchu naznačeným, by totiž katechumeni naši víru katolickou dokonale poznali a uměli ji obhájeti proti námitkám jinověrcův. Pročť naznačíme zevrubně, ku kterým článkům pražského katechismu měly by se připojiti články rozeznávací.

Ve stati o hříchu prvotném na str. 14. a 15. mělo by se vytknouti, že duše lidská hříchem prvotným není zkažena, jak učí protestanté, nýbrž pouze pokažena. Neboť dle tohoto rozdílného názoru o přirozenosti lidské vykládá se pak nauka o vykoupení a o milosti Ducha Svatého jinak u katolíků a jinak u protestantův. Protestanté učí, že člověk od přirozenosti jest tvorem veskrz hříšným a k dobrému úplně neschopným, a že dochází vykoupení skrze Ježíše Krista tím, že spravedlnost Kristova před Bohem se mu přičítá a hříchy jeho přikrývá. Avšak Církev katolická praví, že člověk hříchem prvotným pozbyl sice původní spravedlnosti, ale že není úplně zkažen; že dobré činiti může, ale ne tak snadno, jako zlé; že má zálibu v Bohu, ale ne tak velkou, jako ve věcech stvořených; že Boha a vůli Jeho poznává, ale nejasně. Dále pak praví Církev katolická, že vykoupením skrze Ježíše Krista dochází člověk milostí Ducha Svatého a svým spolupůsobením; že spravedlnost Kristova skutečně se mu uděluje, když člověk, pohnut v srdci Duchem Svatým, v Boha věří, Jeho se bojí, v Něho doufá, Jeho milovati počíná, dokonalé pokání

činí a přijme svátost sv. křtu nebo sv. pokání.¹⁵⁾ Z toho vysvítá, čeho dále zapotřebí.

Ve stati o posvěcující milosti Ducha Svatého, str. 26., dlužno vytknouti, že milost posvěcující není rouchem, které duši hříšnou přikrývá, jak učí protestanté, nýbrž ohněm, který duši proniká a skutečně svatou činí, jak učí Církev katolická a že nepostačí ku spasení, jak vyznávají protestanté, pouhá víra, t. j. Duchem Svatým do srdce vlitá důvěra, že se nám přičítá před Bohem spravedlnost Kristova, nýbrž, jak již řečeno: víra, bázeň, naděje (aspoň počátečná), láska, dokonalé pokání, přijetí svátosti.

Ku konci devátého článku víry — o Církvi — nutno přidati poznámku o nejznámějších sborech křesťanských, které si osobují jméno Církev. Nutno pak je náležitě rozříditi. Někteří jsou a) schismatikové aneb rozkolníci, t. j. křesťané, kteří s katolíky ve víře podstatně se snášejí, ale papeže za nejvyšší hlavu neuznávají, nýbrž patriarchu Cařihradského nebo prvního biskupa v zemi (Bulhaři, Srbové), nebo i panovníka světského (Rusové cara). Rozkolní Slované nazývají se sami pravoslavní, jelikož se domnívají, že církev jejich jest pravá a slavná. Od rozkolníků liší se podstatně; b) křesťané bibličtí, kteří berou a dokazují své učení pouze z bible, tito pak liší se vespolek tím, že aa) anglikáni podrželi zřízení biskupů i kněží, bb) presbyteriáni pouze kněze, cc) evangelíci pak pouze kazatele (predikanty, pastory), kteří nemají svěcení kněžského. Z evangelíků nazývají se někteří evangelíci augsburského vyznání, též protestanti neb lutheráni; jiní evangelíci helvetského vyznání, též evangelíci reformovaní, Helveti, Kalvinovci; opět jiní evangelíci reformovaní svobodní a opět jiní Čeští Bratři atd. Nyní není podstatného rozdílu mezi stranami tak zvaných evangelíků. Druhdy pokládána nauka o praedestinaci (vedle nauky o nejsv. Svátosti oltářní) za podstatný rozdíl mezi Kalvinovci a Lutherány. Nyní není ani tohoto rozdílu, jelikož dle hodnověrného svědectví¹⁶⁾ »církev lutherská tomuto učení se opřela a v církvi reformované rovněž většina toto učení zavrhuje.« V čem pak ostatně se liší vyznání evangelická od katolického i vespolek, bude ukázáno na jiných místech.

Nauka o očištění, str. 36., potřebuje doplnění, t. j. výčet důvodů, zvláště důvodů z Písma, jež evangelíci upírají.¹⁷⁾ Nad to dlužno výslovně poznamenati, že nauku očištění evangelíci upírají, pravoslavní však nikoliv.

V učení o svátostech vyskytuje se nejvíce rozdílů mezi katolíky a evangelíky. Hned k první větě, vyměřující pojem svátosti, mělo by se připojiti: »Evangelíci reformovaní naproti tomu praví: Svátost jest záruka, jíž nás Bůh ujišťuje, že se nám

¹⁵⁾ Trid. Sess. VI. cap. 6.

¹⁶⁾ Křesťanská věrouka pro školu a dům. Upravil F. Šebesta. V Praze 1886. str. 105.

¹⁷⁾ Mat. 5, 25. 26. a Mat. 12, 32.

dostává milosti Boží.¹⁸⁾ Toto učení zakládá se na bludném mínění, že docházíme ospravedlnění pouhou vírou.

V částce o křtu, str. 43.—45., mělo by se přidati ku konci: »Evangelíci reformovaní praví, že křest jest ona svátost, ve které se zaručuje člověku ospravedlnění skrze vodu a slovo Boží. Tím prohlašuje se křest za pouhé znamení, jehož ku spasení nevyhnutelně zapotřebí není.«¹⁹⁾

V učení o nejsv. Svátosti oltářní jest zapotřebí poznamenati na str. 49. po druhém odstavci: »Evangelíci augsburského vyznání učí, že jest přítomen Ježíš Kristus jako Bůh i jako člověk ve chlebě a víně, že však podstata chleba a vína se neproměňuje. Evangelíci reformovaní považují chléb a víno za pouhé znamení, že tělo Kristovo za nás na kříži jest lámáno, a krev Jeho vylita jest na odpuštění hříchů našich.«²⁰⁾

Proti učení o mši svaté vystupují evangelíci obou hlavních vyznání tím důvodem, že obětí Kristova na kříži stačila k vykoupení člověčenstva, že s touto obětí všechna ostatní obětí pomínila, že obětí mše svaté děje se ujma jediné pravé obětí Nového Zákona. Avšak evangelíci reformovaní neostýchají se nazývati obětí mše sv. skutkem modloslužebným²¹⁾ a marným divadlem.²²⁾ Náзор jejich jest ovšem přirozeným důsledkem jejich pojmu o Svátosti oltářní jakožto pouhém znamení. Lutheráni věří ve skutečnou přítomnost Ježíše Krista, ačkoliv nedokonale (Kristus jest přítomen ve chlebě a víně a to jenom v okamžik požívání), proto se mši sv. nerouhají. Avšak evangelíci reformovaní nevěří v tuto přítomnost, a proto se jim přičí mše sv. jakožto skutek pocty vzdávané pouhým (třeba i posvátným) věcem. Jest tudíž nutno upozorniti na tyto odchylné náhledy. Mohlo by se to státi ku konci celé stati str. 52. asi těmito slovy:

»Proti učení o mši svaté namítají evangelíci augsburského i helvetského vyznání, že mši svatou činí se ujma jediné pravé obětí, kterou vykonal Ježíš Kristus. Avšak to není pravda, protože obětí kříže a obětí oltářní jest jedna obětí. Evangelíci helvetského vyznání říkají, že katolíci jsou modláři, jelikož se klaní pouhým věcem, chlebu a vínu. To také není pravda, protože chléb a víno při mši sv. proměňují se v tělo a krev Ježíše Krista.«

Do stati o svatém přijímání, str. 52., měla by se vetkati hned po výměru tato poznámka:

»V obou způsobách přijímá Svátost oltářní pouze kněz mši svatou obětující; ostatní věřící i kněží neobětující přijímají jenom

¹⁸⁾ Šebesta, l. c., str. 126.

¹⁹⁾ Heidelbergský katechismus pro školy, vyd. v Praze 1877., str. 67. Šebesta, l. c. str. 131.

²⁰⁾ Šebesta, l. c., str. 132.

²¹⁾ V heidelbergském katechismu stálo dříve, že mše papežská jest zlofečené modlářství. Slova tato musila býti škrtnuta, ježto shledána v nich dle trestního zákonníka rakouského urážka Církve katolické. Však s m y s l těchto slov zůstává podnes v učebnicích reformovaných evangelíků, na př. u Šebesty l. c. str. 136.: »Kleknání před hostií«.

²²⁾ Konfessí helvetská, přel. Hefman z Tardy, v Praze 1867., str. 72.

ve způsobě chleba. Církev katolická zavedla toto přijímání pod jednou způsobou z důležitých příčin, jako: pro nedostatek vína v některých krajích, by se neostýchal píti z kalicha jeden po druhém, by se nestala při podávání kalicha žádná nehoda, když je nával přijímajících. Husité namítali proti Církvi katolické, že, odnímajíc lidu pítí z kalicha, jej skrácuje a olupuje a že kněžstvo vyhradilo si kalich jako přednost před lidem. Proto žádali přijímání pod obojí způsobou, nazývali se pod obojí (latinsky utrakvisté) aneb kališníci a měli za odznak na praporech, posvátných budovách a knihách — kalich. V této věci souhlasí s Husity evangelíci všech stran.²³⁾ Avšak bloudí všickni, poněvadž si představují Krista Pána rozděleného, jakoby ve způsobě chleba jenom Jeho tělo a ve způsobě vína jenom Jeho krev.

Proti zpovědi ušní nebo soukromé bylo ode dávna nejvíce brojeno se strany jinověrců. Námitky jejich sdělují i mnozí vlažní a nevěřící katolíci. Pročž by mělo býti ustanovení zpovědi lépe odůvodněno, nežli jest na str. 54. v odstavci druhém. Ze slov uvedených vysvitá pouze, že dal Kristus Pán apoštolům a nástupcům moc hříchy odpouštěti a zadržovati. Že však mají věřící povinnost ze svých hříchů knězi se vyznávati, musí se dokázati touto argumentací:

»Tato moc přešla s apoštolů na biskupy a kněze. Aby však biskup nebo kněz mohl posouditi, kdo rozhrčení jest hoden a kdo nehoden, musí mu vyznati každý své hříchy.

Evangelíci praví, že se nenalézá v Písmě svatém ani jediný příklad, že by se byli zpovídali první křesťané kněžím. To není pravda. Zpovídali se, jako židé Janu Křtiteli,²⁴⁾ tak i křesťané apoštolu Pavlovi,²⁵⁾ a sv. apoštol Jakub²⁶⁾ prikazuje: »Vyznávejte se tedy jedni druhým z hříchů svých«, t. j. věřící kněžím, poněvadž napomíná před tím, by kněží věřícím udělovali svátost sv. pomazání.«

Proti námitce jinověrců, že zpověď jest vynálezem pozdních věků, zvláště sněmu Lateránského IV. roku 1215, dlužno uvésti svědectví nejstarších otců církevních,²⁷⁾ as takto:

»Že jest zapotřebí zpovídati se knězi, dokazují sv. Otcové. Tak píše sv. Kliment papež († l. P. 101.): Kdo tedy základ rozbroje jste položili, podrobte se kněžím a skloníce kolena srdce svéno, dejte se ku pokání pokáráti.²⁸⁾ Sv. Cyprian († l. P. 258.) píše: Vyznávejž jeden každý hřích svůj, dokud jsi na světě, dokud se líbí Bohu dostiučinění a odpuštění udělené knězem.²⁹⁾ Svatý Basilej († l. P. 379.) praví: Poněvadž s druhem hříchu musí se

²³⁾ Šebesta, l. c., str. 135.

²⁴⁾ Mat. 3, 5. 6.

²⁵⁾ Sk. 19, 18.

²⁶⁾ Jak. 5, 6.

²⁷⁾ Jest s podivením, že, ač v katechismech školských náležitá se klade váha na ústné podání, přece všechny články víry pouze z písma se dovozují, a nikde ani sv. otcové ani sněmové církevní se necitují.

²⁸⁾ I. Kor. 51.

²⁹⁾ De lapsis, c. 28.

srovnávati obrácení, proto jest nutno vyznávati se z hříchů těm, kterým jest svěřeno udělování tajemství Božích.³⁰⁾ A svatý Lev papež († l. P. 461.) píše: Dostačít ono vyznání, které se činí nejprve před Bohem a potom též před knězem.³¹⁾ — Sněm Lateránský IV., konaný l. P. 1215, přikázal, by věřící aspoň jednou za rok ze svých hříchů knězi se zpovídali, z čehož vysvítá, že zpověď v Církvi dávno byla známa, ale od mnohých zanedbávána.«

Při ostatních svátostech dostačí důkaz ustanovení od Krista Pána; tím vyvrácena námitka jinověrců, že biřmování, poslední pomazání atd. není svátost. Ku konci bude pak zřetelno, že Církev katolická právem hlásá sedmero svátostí a že bloudí evangelíci, říkajíce, že jsou jenom dvě svátosti, křest a večeře Páně.

Stat o počtě andělů a svatých, jakož i o počtě sv. obrazů a ostatků, str. 75., jest dosti dobrá, mělo by se však výslovně podotknouti: »Není proti prvnímu přikázání Božímu, anděly a svaté ctíti, jak říkají evangelíci, ale jest to dobré a prospěšné.«

Na str. 97. mělo by se poznamenati před posledním odstavcem v l. přikázání církve tím: »Evangelíci zavrhlí všechny tyto svátky, říkajíce, že mají tyto svátky mnoho nezpůsobného a neužitečného;³²⁾ to však říkají jen proto, že zavrhuji počtu svatých.«

K článku o postu, str. 100., mělo by se připojiti: »Evangelíci uznávají sice, že půst jest spasitelnou kázní, ale upírají Církvi právo ukládati posty, poněvadž chtějí míti evangelickou svobodu, t. j. nechťejí poslouchati. Posty ukládaly a ukládají se ve všech náboženstvích kromě evangelického.«

V učení o dobrých skutcích, str. 108, budiž výslovně připomenuto, že zcela jinak, nežli Církev katolická, smýšlejí o dobrých skutcích evangelíci: »Evangelíci zavrhuji dobré skutky, říkajíce, že dosahujeme spasení pouhou vírou: ale to není pravda, poněvadž praví svatý Pavel,³³⁾ že ku spasení skrze Krista vede víra, která působí, t. j. osvědčuje se skrze lásku, a sv. Jakub,³⁴⁾ že víra beze skutků jest mrtva.«

Ty jsou podstatné články rozeznávací, které dle našeho mínění v katechismu školském k veliké újmě náboženského uvědomění naší mládeže a našeho lidu — scházejí. Co se týče ostatních článků, které bývají důsledkem článků hlavních, dostačí, když katecheta ústně na ně upozorní, na př. proč vynechávají evangelíci »Zdravas Maria«, že nectí sv. kříž, že nedělají znamení sv. kříže, že nemají v kostelích oltářů, obrazů, světel (Lutheráni ano), bohoslužebných rouch.

³⁰⁾ Regul. brev. 288.

³¹⁾ Epist. 80.

³²⁾ Konfessi helvetská, str. 76.

³³⁾ Galat. 5, 6.

³⁴⁾ Jak. 2, 26.

3. Třetí otázka našeho pojednání jest: jakým způsobem má se pěstovati tato část katechismu o článcích rozeznávacích.

Tento způsob může býti dvojit: apologetický a polemický. Pro první způsob a proti způsobu druhému mluví již to, co jsme napsali svrchu, že totiž nechceme, aby mládež katolická s jinověrci se hádala, nýbrž svou víru proti námitkám jejich hájila. Způsob apologetický odporoučí též samo učivo článků rozeznávacích. Nechcemeť míti v katechismu školském zvláštní částku, v níž by byly sestaveny a vyvráceny odchýlné nauky jinověrcův, ale chceme, aby rozdíl mezi naukou katolickou a nekatolickou vytkl se na příslušných místech soustavy katechismové a to vždy ku konci, po náležitém objasnění nauky katolické. Náš názor v této věci není snad nesprávný. Učení evangelické jest vlastně negací učení katolického; co katolíci tvrdí, to evangelíci popírají, porušujíce pravdu od Boha zjevenou hrdým rozumováním. Budeť tedy naše mládež nejlépe ozbrojena proti námitkám jinověrců, když, poznajíc jasně ten neb onen článek víry katolické, pozná ihned, jak mělce neb jednostranně vykládají ten článek jinověrci. Jak mocně může působiti na žáka katolického, když na př. vyloží se mu skutečná přítomnost Ježíše Krista ve způsobach chleba a vína a v každé i nejmenší částce obojí způsoby, a když se mu ihned ukáže, jak nedokonale si představují Ježíše Krista ve Svátosti oltářní ti, kdož chtějí přijímání pod obojí.

V jedné katechetice³⁵⁾ praví se, že apologetický výklad článků rozeznávacích má se díti »beze všeho sočení, beze všl trpkosti a hořkosti k jinověrcům«. Souhlasíme úplně s tímto výrokem, pamětlivi jsouce památného slova Augustinova: »Křesťan mé jméno, katolík příjmení.« Však myslíme nicméně, že oné poznámky nebylo ani zapotřebí, ježto by se mohla vytýkati nám katolíkům spíše nevčasná shovívavost vůči jinověrcům. Patrným důkazem této nevčasně shovívavosti jest, že, ač náš lid katolický vždy více jest vydán útokům mezi ním žijících jinověrců, neuznalo se dosud za dobré, seznamovati již školní mládež s články rozeznávacími a to z pouhého strachu, aby se nemohla vytýkati nám katolíkům nesnášlivost.

Nynější doba všeobecného rozruchu zplodila u nás v Čechách, v lůně dvou státem uznaných evangelických vyznání několik sekt. Upozorňovati mládež i na tyto sekty nevedlo by k žádnému cíli. V podstatě neliší se tyto sekty ani od augsburského ani od helvetského vyznání, jsouce více méně radikální negací katolicismu. A pak není vůbec ani možno seznati rozeznávací články těchto drobných sekt, ježto se drží v přítmí a tají v mlze. Tuť tedy patrnó, že proti eventuelním útokům nových sekt v Čechách nejlépe bude ozbrojena naše mládež katolická, když při každé vhodné příležitosti bude se jí připomínati, jak blaze

³⁵⁾ Blanda, Pastorálka ve škole, str. 27.

národům i jednotlivcům, dokud se drží neomylného slova Círky katolické a jak ti, kdožkoli pohrdají vážností Círky a spoléhají se ve věcech víry na svůj rozum, vždy dále od pravdy se uchylují a v blud upadají, jeden článek po druhém 'odhazující, až konečně v holé nevěře se ocitují a tonou.³⁶⁾ Církevní dějiny naší vlasti poskytnou k takovému poučování hojné látky. Dostačí připomenouti, jak se utvořilo v šestnáctém věku přísloví: »Kolik mlynářů, tolik měr; kolik farářů, tolik věr.« Jako pochází různost mlýnských měr z falšování jedné pravé míry, tak lze vysvětliti různost křesťanských sekt jenom tím, že se falšovala jedna pravá víra.

Při tomto poučování budiž kladeno naší mládeži na srdce vždy to slovo apoštolské: »Ty zůstávej v tom, čemu jsi se naučil.«³⁷⁾ Tímto slovem budiž ozbrojována naše mládež proti eventuelnímu svádění k odpadnutí od víry. Řekne-li kdo, že má setrvati ve víře, ve které se narodil, že se to rozumí jenom o pravé víře. Katolík že má setrvati ve své víře, protože jest pravá; jinověrec však že má zanechati víry, ve které se narodil, jakmile pozná, že jest nepravá.

Vzor dokonalého vychovatele.

Píše FR. POHUNEK.

(Dokončení.)

Má-li však učitel konati věrně a svědomitě těžkou práci svou, nesmí se lekati žádných obětí. »Smrt byla odměnou, jakéž se dostalo sv. Janu Křt. za jeho horlivost a jeho kázání. Doufáte, že se vám ve vašem úřadě učitelském dostane také takové odměny? Přejete sobě v úřadě tomto mnoho trpěti, býti v něm mnoho pronásledování a v něm konečně umříti, když jste byli pracovali veškerou silou duše své o vyplnění hříchu? Veškerá vděčnost, jakouž můžeme očekávat za to, že jsme vyučovali a vychovávali děti, zvláště děti chudé, jsou pomluvy, urážky, hana, potupa, pronásledování, ba snad i smrt.« Věnovati se pak přese všechno to celou duší a všemi silami vychovávání dětí chudiny, toť zajisté nezištnost obdivuhodná, hrdinská. Ano, de la Salle byl tak dalek toho, by jako vychovatel hledal prospěch hmotný, že zřídil školy, ve kterých se učilo a vychovávalo úplně bezplatně, a že sobě žádal, aby jeho soudruzi žili z almužen věřících a nikoli z odměny za svoje práce učitelské.

De la Salle nemůže pochopiti, že by dobrý učitel mohl býti drsným, tvrdým a že by mohl brát ku pomoci stále jen metlu; on žádá spíše, aby učitel byl mírný, vlídný a pln lásky k dětem. Cím vlídněji a laskavěji budete se chovati k úřadům Ježíše Krista

³⁶⁾ II. Tim. 3, 13.

³⁷⁾ II. Tim. 3, 14.

a jeho Církvě, jež jsou vám svěřeni, tím více bude v jejich srdcích vzimáhati se milost Boží. — »Za nejprřednější ze všech povinností považujte povinnost získati sobě srdce svých chovanců, nebo to jest hlavní prostředek, abyste je přiměli k tomu, by byli živi po křesťansku«. — »Chováte k nim v srdcích svých city něžné vlídnosti a lásky? Máte-li vzhledem k nim pevnost povahy otcovské, byste zabránili všemu nepořádku a je odvrátili od zlého, musíte pro ně míti též něžnost matky, by učená vaše rádi poslouchali a činili ochotně všecko to dobré, jež závisí na vás«.

Nenacházíme ve slovech těchto shrnuté všechny vznešené rysy a vzácné vlastnosti našeho vychovatele? Takovým byl de la Salle a takoví mají býti všichni členové jeho kongregace; nebo kdo chce být učitelem v pravdě apoštolským, musí být oddaný Bohu, oddaný spáse nesmrtelných duší, dobře vycvičený ve víře, zbožný a nezištný a musí míti velkou lásku k dětem.

Jak však si má při své práci počínati? Především se musí snažiti, aby naplnil svatým náboženstvím mysl, ducha i život svěřených sobě chovanců. »Jak šťastni jste, že jest vaším účelem vyučiti děti svatému náboženství a že jim můžete za tímto účelem každodenně vykládati — katechismus«!

Tomuto účelu šlechetnému jest všechno ostatní podřízeno. De la Salle žádá, by bratři křesťanských škol právě za účelem hlubšího a trvalejšího vychování náboženského vštěpovali v hojně míře žákům svým i světské vědomosti, přihlízejíce ovšem vždy a všude ku zvláštním potřebám lidu. On raději chce, by duchovní jeho synové byli považováni za »nevědomce«, ¹⁾ než aby jim zjednal přístup k vyučování ve školách vyšších, kdež by mohli snadno pozbyti chuti k vyučování ve školách obecných. V jejich však oboru nemá je vůbec nikdo předstihnouti, ba ani jich dostihnouti. Za tou příčinou zavedl de la Salle nové metody: vyučovati se bude nikoli jazykem latinským, nýbrž řečí mateřskou, již každý rozumí. To jest ovšem pravidlo zdravého rozumu, ale před ním na ně nikdo nepomyslí. Vyučování bude vzájemné; žáci pokročilejší budou za dozoru učitelova časem sami vyučovati, to oživí třídu, učitel si trochu oddechne a žáci tím budou pobádáni, by se pilně učili. De la Salle zavedl též vyučování věcné, toto familierní rozmlouvání učitele se žáky. »Učitel nebude mluvit k svým žákům jako kazatel, nýbrž bude se jich vyptávati častými otázkami hlavními a vedlejšími, by je přivedl k tomu, aby pochopili, čemu je učí«. — »Učitel nechť chrání se pomáhati příliš žákům, aby rozluštili předložené jim otázky; spíše je musí míti k tomu, by se nedali obtížemi zastrašiti a hledali s horlivostí to, o čem učitel ví, že to mohou najíti. On je přesvědčí, že lépe a trvaleji podrží v paměti ty vědomosti, jichž se dodělali vlastním namáháním a vlastní svou vytrvalostí«. — Toť zajisté výtečná paedagogická zásada.

¹⁾ »Ignorantius« — tak říkali totiž posměšně bratřím křesťanských škol, protože nesměli studovat latinu a že ve svých školách s vyloučením latiny užívali pouze jazyka mateřského.

Knihy, kteréž se dávají do rukou dětem, musejí býti takové, aby činily blahodárný dojem na jejich ducha. Za tou příčinou žádal de la Salle, aby knihy — a to jak knihy školní, tak i knihy dávané žákům za odměnu — byly vybírány se vsí jen možnou obezřetností. Dále pak žádá, by se při výchově kladla hlavní váha na vypěstování mravního charakteru dětí. »Uvažujte často v duchu svém, že jest vaším povoláním vzdělati a zachovati království Boží v srdcích vašich chovanců«.

A jelikož hřích to jest, který zabraňuje, by v srdcích lidských panoval Bůh, žádá de la Salle, aby jeho družina ze všech sil bojovala hlavně proti hříchu. »Musíte zkoušeti a podnikati vše, byste ze srdcí vašich chovanců vyhladili hříchy, k nimž jsou náchylni . . . Majíce úkol pečovat o jejich duše, musíte se všemožně vynasnažovat, abyste je uvedli na cestu vedoucí do nebe«.

Odvracet chovance od zlého a je navádět ku konání ctností křesťanských, vychovati z nich počestné lidi a věrné křesťany, toť úkol a povolání učitele křesťanského. Přečasným vzorem takového učitele jest pak, jak z uvedených výroků vysvítá, blah. Jan Křt. de la Salle, jehož zásady a jehož horlivost a jehož lásku v pravdě apoštolskou by si měl osvojit každý křesťanský učitel; nebo veškeré naše působení ve škole nebude míti valného účinku, nezanechá v srdcích našich chovanců dojmů hlubokých a trvalých, nebudeme-li proniknuti duchem, jakým byl naplněn veliký pedagog Jan Křt. de la Salle!

Něco z oboru katechetického na školách obecních i středních.

Píše J. E. HULAKOVSKÝ.

(Pokračování.)

Není úkolem těchto řádků pouštět se do kritiky, myslím však, že by jednotná osnova velice věci prospívala. Než jednotná osnova založena býti může na užívání jednotné knihy učebné, jednoho a téhož katechismu. V tom ohledu odkazováno po mnohá již leta, rok od roku na brzké vydání jednotného katechismu, a přece posud naděje ta nevyplněna. Pravda, není tak snadno dobrou knihu složit, zvláště knihu náboženskou a to jakýsi kodex pro školu obecnou. Katechismus Canisiův — ctihodná to relikvie scholastická, jak mu novotáři rádi říkají — ovšem dobře naší již nevyhovoval, ale měl přednosti, po nichž se nové katechismy nadarmo shánějí. A hle, od doby, co tento katechismus zmizel ze školy obecné, ač nových katechismů máme nazbyt, přece reforma katechismu jest až do dnešního dne otázkou otevřenou. Jedni vychvalují ten, druzí onen katechismus; jedni horují pro jednotný katechismus, druzí pro katechismy diecesální; jedni tu, druzí onu

metodu si chválí. Kdežto v Německu jednotnost katechismu jest již dokonanou událostí, ježto Deharbův system, až na malé odchylky, skoro všude zaveden jest: u nás tato jednota pořád ještě jest jen krásným snem. Mám za to, že obtíže přece by se daly překonati; představuji si to takto: nechť se sestoupí redakce ze zkušených katechetů, vypracování jednotlivých částí budiž jednotlivým uloženo, každá jednotlivá část byla by od celé redakce posouzena a zredigována, tak by povstala kniha jednotná. Tato by se předložila jednotlivým ordinariátům; každý ordinariát by podal o ní svůj soud jednotlivě, a pak společně by ji prozkoumali; kniha pak redakci se vrátila, by, kde a co po společném soudu bylo vytknuto, opraveno bylo; opravenou knihu, za vhodnou-li byla uznána, jakožto učebnici obecnou schválili.

Horlíme zajisté pro konečné rozřešení této otevřené otázky ve příčině katechismu, ježto neúspěch, jenž často i nejlepší snahu katechetovu provází, zaviňují aspoň částečně knihy učebné a také proto, že škola střední má nit svého vyučování navázati na nit školy obecné a dále pak snovati. Ale tu není a nemůže býti jí lhostejno, v jakém rozvinu ducha a srdce jí škola obecná nové žáky přivádí.

Také »Linzer Quartalschrift« roč. 48. na to touží, dávajíc vinu našim katechismům, které jsou tak suše sepsány a v takové terminologii, která může býti vhod vyškolenému theologovi, ale nikoli dítěti. V této věci přinesl »Čech« z 22. prosince 1894 pozoruhodný úryvek ze zmíněného časopisu Lineckého a ze spisu Solnohradeckého paedagoga Vierthaler »Geist der Sokratik«. Článek ten opravdu vybízí k vážnému přemýšlení, jen aby to nebyl opět jeden hlas volajícího na poušti. —

Ne lépe se má věc na střední škole. I jest nám ne bez zardění vyznati, že, kdežto v ostatních naukách stále se před se berou více méně důležité opravy, při náboženství osnova učebná trvá od času ministerstva Thunova téměř beze změny, ač osnova ta byla jen provisorní, jak to patrně vysvítá z úvodu, jímž r. 1849 nejdůst. episkopat přijal elaborat od zvláštní komise vypracovaný, a toto provisorium trvá podnes. (Bez mála půl století).

Od té doby ozvaly se ovšem mnohé hlasy volající za opravu — bych jen některé uvedl: Die Reform der Gymnasien. Graz 1882. — Christlich-paedagogische Blätter. Wien. 1884. — Pachtler. Reform unserer Gymnasien a j.

Také já roku 1888 napsal jsem v »Kroku« roč. II. str. 145. úvahu: Nejeví-li se potřeba, aby osnova vyučování náboženství na gymnasiích opravena byla? —

Zvláštní otisky této osnovy dovolil jsem si zaslati všem nejdůst. ordinariátům českým s pokornou prosbou za opravu. Nevím, zdali slova má povšimnutí došla, nebo snad jiným, mocnějším vlivem se stalo, jisto jest, že za nedlouho konaly se v Praze za předsednictví veledůst. p. scholastika, tehdejšího světcího biskupa Schwarze, konference všech katechetů středních škol Pražských —

jakási enketa, která skutečně také návrh osnovy vypracovala a p. předseda, jenž s podivuhodným taktem jednání řídil, vzdávaje dík katechetům, vyslovil naději, že brzy dočkáme se kýžené opravy, ježto prý se budou konati v té věci konference nejdůst. episkopatu rakouského ve Vídni. Konference, jak známo, ovšem se konaly, ježto však jednání zůstalo v nejpřísnější tajnosti, nevíme, zdaž v nich skutečně o opravě osnovy učebné pro vyučování náboženství na školách středních jednáno bylo.¹⁾

Nelze nám tedy nic ve věci té určitého říci, ale pokud nám spisy, tužby a přání reformátorů jsou známy, mohou se — jak jsem i ve zmíněném článku svém ukázal — shrnouti v tyto kusy :

1. přiměřenější rozdělení učiva ;
2. revise knih učebných ;
3. míra požadavku vědeckého vzdělání katechetů ;
4. obsazování míst katechetských.

V této poslední věci mělo by se šetřiti největší svědomitosti a spravedlnosti. Je-li staršímu knězi, který několik let již ve správě duchovní pracoval a ve škole obecné nebo měšťanské vyučoval, přijde-li na školu střední, dosti nesnadno, by v disciplíně, v činnosti učitelské vůbec, v znalosti zákonů, školních předpisů, normalii mohl se orientovati, tak že často několik let trvá, než se do ústrojí a života středního školství vžije, což teprve mladý kněz, nebo dokonce neomysta, když povolán bývá na místo tak důležité! Neznalost může mu býti osudnou, přechasto pochybením, ovšem třeba »bona fide«, jak u žáků, tak u kollegů zadává si na vážnosti, což bývá tím osudnější, že takové pochybení, třeba dávno již bylo napraveno, tradicionelně dále trvá, někdy po veškeru dobu jeho působení na ústavě se přetřepává a tím jeho autoritu podrývá.

Jakou škodu nezkušený neb neoblíbený katecheta způsobiti může, trefně vylíčil veledůst. p. farář Kopal v Příloze »Čecha« r. 1894, str. 146. v článku »Z mého života.« I jinak autobiografie páně Kopalova je v mnohých věcech velice poučná a plynou z ní mnohá dobrá naučení nejen pro učitele, ale i pro jiné kruhy. (Dokončení.)

¹⁾ Dle doslechu z pramene spolehlivého pomýšlí se v kruzích kompetentních na zavedení jednotného katechismu. Pozn. Red.

Listy vědecké.

Nadace církevní zvláště mešní.

Po stránce historické, právně-kritické a najmě praktické

podává

VÁCSLAV KOCIÁN.

(Pokračování.)

Tímto konkordátem a to čl. I., XXIX. a XXXV.³²⁾ **ra-
kouské zákony amortisační byly zrušeny** — a Církvi
katolické zaručena na vždy (!) samostatnost se všemi právy
a výsadami, jež jí po zřízení Božím a ustanoveních zákonů cír-
kevních přísluší: — volnost nabývati jmění jakýmkoli způsobem
zákonným — a neporušitelnost jejího vlastnictví jakož i zrušení
všech zákonů, nařízení a příkazů, jakýmkoli způsobem v císařství
rakouském a v jednotlivých jeho zemích vydaných, konkordátu
odporujících, — a platnost konkordátu jako zákona státního.

V příčině jmění církevního a nadačního zvláště důležitým

³²⁾ Cl. I.: »Religio catholica Apostolica Romana in toto Austriae im-
perio et singulis, quibus constituitur ditionibus, sarta tecta conservabitur
semper cum iis juribus et praerogativis, quibus frui debet ex Dei ordi-
natione et canonicis sanctionibus«.

Cl. XXIX.: »Ecclesia jure suo pollebit novas justo quovis titulo libere
acquirendi possessiones, ejusque proprietas in omnibus, quae nunc possidet,
vel imposterum acquirat, inviolabilis solemniter erit Proinde quoad anti-
quas novasque ecclesiasticas fundationes nulla vel sup-
pressio vel unio fieri poterit absque interventu auctoritatis Apostolicae Sedis
salvis facultatibus a Sacro Concilio Tridentino Episcopis tributis«.

Cl. XXXV.: »Per solemnem hanc Conventionem leges, ordina-
tiones et decreta quovis modo et forma in Imperio Austriaco
et singulis, quibus constituitur, ditionibus, hactenus lata, in quantum illi
adversantur, abrogata habebuntur, ipsaque conventio ut lex Sta-
tus deinceps eisdem in ditionibus perpetuo vigeat. Atque idcirco utraque
contrahentium pars spondet, se successoresque suos omnium omnia et singula,
de quibus conventum est, sancte servaturos. Si qua vero in posterum
supervenerit difficultas, Sanctitas Sua et Majestas Caesarea invicem confe-
rent ad rem componendam«. (Aichner: »Compendium Juris ecclesiastici.«
append.)

Itáde duchovní.

jest čl. XXX. konkordátu, jenž stanoví: »Bonom ecclesiasticorum administratio apud eos erit, ad quos secundum Canones spectat.«

Na provedenou tohoto ustanovení rakouští biskupové na konferenci vídeňské r. 1856. sjednali se o hlavních zásadách dle nichž by uspořádali ve svých diecésích správu majetku zádušního a obročního.³³⁾ Vláda pak schválila usnesení konference této nejvyšším rozhodnutím ze dne 3. října 1858. (oběžn. minist. kultu ze dne 15. října 1858. č. 1282.) na základě jehož souhlasnými nařízeními církevních i státních úřadů provedena a zřízena byla správa jmění církevního v Rakousích Horních a Dolních, na Moravě, ve Slezsku, Štýrsku, Korutanech, Krajině, Solnohradech, Tyrolsku, Přímoří a v Dalmacii dle konkordátu a sice tak, že spravuje jmění farního kostela i filiálek, jakož i jmění zbožných nadání, při těchto chrámech založených, duchovní správce s dvěma nebo třemi »zádušníky« (zádušními staršími, »kostelníky«, vitrici, provisoires, jurati, magistri fabricae — Kirchenväter, marguilliers³⁴⁾ a patronem.

U nás v Čechách tato nařízení o nové správě jmění církevního provedena nebyla — nejhlavněji z té příčiny, že patronátní poměry naše nebyly a dosud nejsou urovnány.

Byloť v té věci po smyslu bisk. konfer. vídeň. (r. 1856.) již vše připraveno provinc. sněmem pražským r. 1860.³⁵⁾, ano r. 1862. na základě ustanovení tohoto sněmu zvláště vydány byly »Předpisy o správě jmění jednotlivých kostelův a duchovních obročí, jakož i nadací k jich prospěchu založených v církevní provincii české«,³⁶⁾ takže k úplnému a konečnému provedení věci té nebylo třeba nežli, aby zvoleni byli zádušníci — a pak, aby patroni odevzdali jmění zádušní a obroční, jež až dotud drželi, správě nové.

Leč tu pojednou a sice následkem interpellace jistého šlechtice v panské sněmovně nařídilo tehdejší státní ministerstvo nařízením ze dne 27. února 1862. č. 2211.: »Dass einstweilen die Mitwirkung der Organe der Regierung zu der von den Bischöfen der Prager Kirchenprovinz eingeleiteten Uebergabe des Kirchenvermögens von Seite der Kirchenpatrone an die neu organisirten Verwaltungen dieses Vermögens zu unterbleiben habe.«³⁷⁾

A poněvadž — jak praví Vering l. c. str. 484. — episkopáty české od r. 1866. ve příčině této ničeho nepodnikly,³⁸⁾ —

³³⁾ Viz Rittner l. c. str. 228. — Archiv XVI. str. 225.

³⁴⁾ Dle nejvyššího reskriptu ze dne 9. října 1724. (A. Arch. P. 206 n. 19.) měl »Kirchenvater« třetí klíč od pokladny zádušní (Jaksch III, str. 391.)

³⁵⁾ Acta et decreta conc. prov. prag. tit. VIII. cap. I. pag. 248. seq.

³⁶⁾ Vydáno v Praze r. 1862. u Bellmanna česky a německy. — Ord. list r. 1862.

³⁷⁾ Burckhard l. c. III. vyd. 2 dílu str. 97; vyd. II. str. 207.

³⁸⁾ »In Böhmen haben die Patrone noch immer die Verwaltung des Kirchenvermögens und haben die Bischöfe seit 1866. keine Schritte auf die Herausgabe des Kirchenvermögens an die kirchliche Verwaltung gethan.«

vše zůstalo při starém, a je tedy u nás v Čechách až posud na základě zákonů josefinských správcem (Hauptverwalter) jmění církevního patron anebo jím ustanovený patronátní komisař a zádušní účetní,³⁹⁾ rovněž patronem jmenovaný. Patronát s účetním obstarává záležitosti peněz kostelních, obligací, nájem pozemků a p.; v závažnějších případech však jest mu třeba povolení okr. hejtmanství po případě místodržitelství, jakož i ordinariátu respektive okresního vikáře. Mimo to i návrhů a souhlasu duchovního správce má respektovati. A jest také patronátním úřadům výnosem c. k. místodržitelství ze dne 7. září 1880. č. 40.400 přikázáno, by spravující jmění církevní dbali a řídili se nařízenými práva církevního, jakož i aby ve všem počínání, týkajícím se tohoto jmění, jen za spolupůsobení a úchvaly beneficiátovy jednaly.⁴⁰⁾

Vering l. c. str. 484. pozn. 4. — Arch. VII. 296. VIII. 245, XVI. 139 (Borový) I. III. (1885 229, — kde mimo jiné se praví, že patronové na počátku let 1860tých odepřeli vydání jmění kostelní správě církevní, a že mnozí patronové v Čechách — šlechtici velkostatkáři — nebyli prý skutečně s to, by ihned vydali jmění zádušní — uložené »in sonstigen Spekulationen«. Mimo to poukazuje na to, že v mnohých vesnicích českých ani fara ni jiný dům nejsou od krádeže, loupeže a ohně tak bezpečny jako zámky patronův.

³⁹⁾ Účetní tento nesmí býti spolu patronátním komisařem (výn. min. ze dne 18. listopadu 1873. č. 61964. — Dvor. dekr. ze dne 2. září 1800. č. 2456. (gub. nař. ze 24. září 1800, č. 30564. — Jaksch III. 402.)

⁴⁰⁾ Místodrž. tento výnos uvádí Vering. l. c. str. 782. — Ze starších předpisů podrobných o správě jmění církevního uvádíme tyto:

Nejvyšší reskript ze dne 9. října 1724. (gub. nař. ze dne 31. října 1724. — A. Arch. P. 206 n. 19.): *Damit die Peculia Ecclesiarum künftig in mehrere Sicherheit gestellt werden, so wird verordnet: 1. Dass führohin drei unterschiedene Schlösser und Schlüsseln, davon einer bei dem Patron, oder wem dieser solchen anvertrauen würde, der andere bei dem Pfarrer, und der dritte in den Händen des Kirchenverwalters sei, dergestalt: dass einer ohne dem andern die Kasse nicht eröffnen möge, beständig gehalten, mithin auch in sothaner Kasse die Kirchengelder, Pretiosen, Obligationen und andere die Kirche angehende Instrumente wohl verwahret; diese Kasse aber 2. entweder in der Sakristey oder sonst in der Kirche oder wenn daselbst kein genugsames sicheres Ort zur Aufbewahrung vorhanden, in die obrigkeitlichen Schlösser und Wohnungen zur sicheren Verwahrung gebracht, und daraus die Kirchengelder, wenn diese der Patron selbst vor sich zum Darlehen nehmen wollte, nie anderst, als mit Vorwissen des Ordinarius oder dessen Consistoriums, da solche aber ein anderer ausleihen wollte, zugleich nebst dem Consense der Geistlichkeit mit Vorwissen auch des Patrons erhoben werden soll.* (Jaksch III. str. 391.)

Dvor. dekr. ze dne 2. září 1800 č. 2456. (Jaksch III. 402.) obsahuje podobná nařízení, jen s tou výjimkou, že dle něho má mít klíč

1. patron nebo jeho repraesentant (patr. komisař),
2. účetní zádušní,
3. beneficiát.

Srovn. též nejv. reskript ze dne 29. července pat. z 8. srpna 1750. (Pub. D. 3, n. 40.)

Těmito předpisy nařízeno, by farář měl jeden klíč pokladny zádušní; leč málo toho bylo šetřeno, aspoň v Praze, jak vysvitá z následujících zajímavých dvorních dekretů, týkajících se zvláště tehdejších magistrátů pražských:

Dvor. dekr. z 25. ledna 1765 (gub. nař. z 8. února 1765. — Pub. D. 3, n. 1—10) nařizuje:

Leč vraťme se zase ke konkordátu. Právili jsme, že konkordátem byla Církví zaručena úplná a neobmezená svoboda jmění nabývati, je držeti a spravovati.⁴¹⁾ Ne však na dlouho! Liberální strana, již byl konkordát trnem v oku, nabyvši po roce 1860. v rak. radě říšské většiny a dostavši se později k veslu vládnímu, konkordát ještě de jure závazný — prostě ignorovala a začala vydávati zase státní zákony duchem doby předkonkordátní — na úkor svobody církevní.

Prvním takovýmto zákonem byl státní zákon ze dne 21. prosince 1867 o všeobecných právech občanů státních (ř. z. č. 142), z něhož uvádíme tyto dva články:

Čl. 6. odst. 2.: »Für die todte Hand sind Beschränkungen des Rechtes, Liegenschaften zu

•Da zu vernehmen gekommen, dass hierlandes in Verwaltung der Kirchengelder und darüber alljährlich abzulegenden Rechnung denen von Zeit zu Zeit ergangenen Pragmatikalverordnungen besonders in den prager Städten dermassen schlecht nachgelebet werde, dass die Kirchenkassen bis dato mit den anbefohlenen drey Schlössern und Schlüsseln nicht verwahrt sind, die Pfarrer vornemlich in Prag von den Kirchenkassen keinen Schlüssel in Händen haben, noch das ganze Jahr hindurch von dem Peculio Ecclesiae etwas wissen, sondern die Magistraten mit den Kirchenvätern hierin falls privative schalten und walten, die Kapitalien ohne gegungamer Sicherheit elöziren, und damit nach ihrem Willen gebahren; so ist die ergangene Pragmatikalanordnung, welche Ihre Majestät ohne weiters befolgt wissen wollen, alsogleich zu erfrischen, und derselben genaue Beobachtung besonders den prager Magistraten auf das schärfste anzubefehlen«. (Jaksch III 395.)

Zdá se však, že si tento dekret magistráty pražské mnoho nepřipouštěly; neboť ještě téhož roku vydán o téže věci opět dvorní dekret a sic ze dne 21. září 1765 gub. nař. ze dne 30. září 1765. — Pub. D. 3. n. 1—16.) jenž nazývá:

•In den prager Städten, wo die Magistrate als Patrone, welche zugleich das Eigenthum der Kirchengüter hätten, Niemanden hiebro Rechenenschaft geben zu dürfen geglaubet, soll dieser bisherige Unfug eingestellt, und in Ansehung der Ausleihung der Kirchengelder nach Mass dessen, was die Pragmatik vom Jahre 1750 besaget, fůrgegangen, in ũbrigen die Kassenschlösseln zwischen dem Patrone, dem Pfarrer und dem Kirchenvater theilet, die Rechnungen im Beiseyn des Vicarii generalis alljährlich aufgenommen, und sonach der Fundazionskommission zu der durch die Buchhalterey vornehmen zu lassenden Revision ũbergeben werden«. (Jaksch III. 395.)

Tento dekret trochu pomohl, docela však přece ne, jak ukazuje gubern. nařízení ze dne 6. května 1771. (Pub. D 3 n. 1—57), jež praví:

•Da bei der in den prager Pfarrkirchen pro Anno 1770 abgehaltenen kanonischen Visitation sich veroffenbaret hat, dass die Pfarrer zwar nach Vorschrift der allerhöchsten Pragmatik einen Schlüssel von den Kirchenkassen, aber niemals einigen Gebrauch davon hätten, welches den gegründeten Verdacht erreget, dass die Kassen auch ohne solchen Schlüssel geöff(n)et werden können; so wird sämmtlichen prager Magistraten ernstgemessen anbefohlen, womit sie denen Pfarrern den wirklichen Gebrauch ihrer Schlüssel einräumen, und ohne ihr Beiseyn und Konkurrenz ihrer Schlüssel die Kirchenkassen nicht öffnen noch sperren sollen. (Jaksch III. str. 395.)

⁴¹⁾ Nikoli však scizovati, neboť čl. XXX. výslovně to zakazuje slovy: »eadem bona (ecclesiastica) vendi aut notabili gravari onere non poterunt, nisi tum Sancta Sedes tum Majestas Sua Caesarea aut ii, quibus hoc munus demandandum duxerint, consensum tribuerint«. (Aichner I. c. appendix.)

erwerben und über sie zu verfügen, im Wege des Gesetzes aus Gründen des öffentlichen Wohles zulässig«.

Čl. 15.: »Jede gesetzlich anerkannte Kirche und Religionsgesellschaft hat das Recht der gemeinsamen öffentlichen Religionsübung, ordnet und verwaltet ihre **inneren** Angelegenheiten selbständig, bleibt im Besitze und Genusse **ihrer** für Cultus-, Unterrichts- und Wohlthätigkeitszwecke bestimmten Anstalten, **Stiftungen** und Fonds, ist aber wie jede Gesellschaft den allgemeinen Staatsgesetzen unterworfen«.⁴²⁾

Ustanovení tato dávají, vlastně ponechávají Církvi právo své vniterné záležitosti samostatně pořádati a spravovati, jakož i držeti a užívati svých ústavů, nadání a fondů k účelům náboženským, vzdělávacím a dobročinným, — podrobují však Církev jako každé jiné společenstvo všeobecným zákonům státním.

Ano stanoví též, že z ohledu veřejného blaha zákony amortisační mohou býti obnoveny.

Již tímto zákonem — a ještě více zákonem ze dne 25. května 1868 — konkordát, jakkoli ne formálně přece de facto se strany státu byl zrušen aneb aspoň porušen.

Vitáným pláстикem neboli důvodem formálního zrušení konkordátu užito, vlastně zneužito koncilu Vatikánského a dogmata jeho o neomylnosti papežově.

R. 1870 totiž dne 25. července tehdejší ministr kultu Stremayer promlouvaje k císaři navrhoval: »das Concordat sei als thatsächlich vom heiligen Stuhle durch Proclamirung des Unfehlbarkeitsdogma's aufgehoben zu erklären« — ; der Compaciscent sei ein anderer geworden, an Stelle der alten, historischen, limitirten Kirchengewalt sei eine neue, unbeschränkte und unbeschränkbare getreten«.

hned po té dne 30. července 1870 tehdejší ministr záležitostí zahraničních Beust zaslal zprávu stejného znění do Říma a císař vlastnoručním přípisem z téhož dne 30. července 1870 přikázal ministrovi kultu »Diejenigen Gesetzentwürfen vorzubereiten, welche sich als nothwendig darstellen, um die noch geltenden Vorschriften des kaiserlichen Patentes vom 5. November 1855 zur Regelung der katholischen Kirchenverhältnisse in Oesterreich nach

⁴²⁾ Tento článek opakuje ustanovení ústavy ze dne 4. března 1849 a 31. prosince 1851. leč s důležitými změnami. Místo »der für ihre Cultus-, Unterrichts- und Wohlthätigkeitszwecke bestimmten Anstalten -- praví: »ihrer für Cultus etc.; — ještě vážnějšího dosahu je změna druhá a sice, že za dřívější: »ihre Angelegenheiten« nyní praví se: »ihre inneren Angelegenheiten«. Biskupové rakouští proti těmto změnám a zvláště proti poslední větě čl. 15 opětně jako 30. května 1849 i nyní protestovali. (Viz Vering l. c. str. 119 a 125. — Archiv XIX. str. 459.)

Massgabe des Staatsgrundgesetzes und mit Rücksicht auf die historisch gegebenen Verhältnisse abzuändern«. ⁴³⁾

A ministr kultu připravil návrhy, na základě jichž vydán známý onen zákon ze dne 7. května (vyd. 13. května) 1874 ř. z. č. 50. »o úpravě vnějších právních poměrů Církve katolické«. ⁴⁴⁾

Princip, z něhož zákon tento vychází a jenž v motivech výslovně uveden, se zásadami křesťanské Církve jest neslučitelný, — poněvadž je to princip vylučný, absolutní úplné moci státní. ⁴⁵⁾

Pro naši otázku z tohoto zákona důležitými jsou čl. I. a odstavec VII. (§ 38—59).

Článek I. tohoto zákona zní:

«Das Patent vom 5. November 1855 (R. G. B. Nro 195) ist seinem vollen Inhalte nach aufgehoben».

Tímto článkem tedy rakouský konkordát zákonně plným obsahem zrušen. A tu přicházíme k otázce pro Církev a její autonomii obzvláště ve přičině jmění církevního a tudy i nadačního — nanejvýš důležité a závažné, k otázce totiž, zdali zrušením konkordátu obživly neboli obnoveny byly dřívější zákony amortisační, nebo jinými slovy: platí-li v Rakousku dosud vlastně opět omezení způsobilosti Církve nabývatí majetku tou volností a svobodou, jež jí právně i historicky přísluší?

Mezi právníky jest o této otázce zásadní spor, vycházející z těchto prae mis:

Amortisační zákony u nás zrušeny byly konkordátem; leč článkem I. cit. zák. z r. 1874 byl konkordát zrušen; — jde tedy o to, zdali zrušené amortisační zákony tím, že zrušen byl zákon, jenž je zrušil, t. j. konkordát, — přestaly býti zrušenými, neboli, zda opět nabyly své účinnosti?

C. k. nejvyšší soud odpověděl na tuto otázku rozhodnutím ze dne 1. října 1879 č. 6266, ⁴⁶⁾ že amortisační zákony článkem I. a § 31. cit. zák. ze dne 7. května 1874 ř. z. č. 50 opět byly obnoveny a nabyly zase v Rakousku své platnosti

Toto rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu přivedlo otázku onu na veřejný přetřes a z právníků, kteří podrobili ji rozboru, někteří přikloňují se k výše uvedenému rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu, že zákonem cit. ze 7. května 1874 amortisační zákony u nás v Rakousku opět obnoveny, kdežto jiní (rozhodnou většinou) hájí mínění zcela opačného — totiž, že amortisační zákony konkordátem byvše zrušeny, zůstaly zrušenými i po vydání zákona cit. z r. 1874., »že není zákonů amortisačních v Ra-

⁴³⁾ Vering I. c. str. 134. — Burckhard I. c. vyd. III. 2. str. 12.

⁴⁴⁾ Týž a tamže str. 782. — Rittner I. c. II. str. 261. 262. — Burckhard I. c. II. vyd. str. 103 a 133; vyd. III. sv. 2. str. 1 a 31.

⁴⁵⁾ Viz Vering I. c. str. 133 seq., kde uvedeny četné prameny kritik tohoto zákona; — srovn. též »Rádce duchovní« ročník I. (1894), str. 67. — Viz též encykliku pap. Pia IX. ze dne 7. března 1874. (Ord. list praž. 1874, str. 17).

⁴⁶⁾ Ungcr: Entscheidungen des Obersten Gerichtshofes XVII. č. 7590. — Burkhard I. c. II. str. 2. pozn. 1.; vyd. III. sv. 1. str. 2, pozn. 1.

kousku dle nynějšího platného práva, že vývoj zákonů těchto zůstal v Rakousku státi při ustanoveních konkordátních, lépe řečeno, při nastalém zrušení všech amortisačních předpisů konkordátem, na čemž pozdějšími zákony ničeho měněno nebylo, i platí tudíž obecné zásady občanského práva co do nabývání jmění se strany Církve katolické, pokud tomu církevní předpisy samy nevadí.⁴⁷⁾

⁴⁷⁾ Tohoto závěru dospěl a hájí Dr. Henner v uvedené již studii o rak. zák. amort. str. 64.; argumentace jeho atž ze zákonův, atž z motivův i z analogie jsou bystry a přesvědčivý. — Stejného mínění jsou o věci té Stubenrauch, Singer, Kahl, Baerenreither, Randa i Ritterer a nejnověji Dr. v. Mahl-Schedl, sekretář ministerstva vnitra v »Oesterreichisches Staatswörterbuch« 1894. — seš. 1. str. 42, kde praví: »Hiedurch (durch d. Concord. art. 29. und 35.) wurden sämtliche Normen dieser Amortisationsgesetze aufgehoben und sind auch nicht durch Art. I. des G. 7/V. 74. R. 50., wodurch das Concordat seinem vollen Inhalte nach aufgehoben wurde, reactiviert worden. Die entgegengesetzte Ansicht wurde ausgesprochen in der E. O. G. H. 1./X. 79. Unger XVII. 7590.« — Rovněž i Dr. Emanuel Seydel, rada zemského soudu, jenž ve článku svém »Uiber die Privatrechtsfähigkeit kirchlicher Frauenorden und Congregationen sowie ihrer Mitglieder« (Allgem. österr. Gerichts-Zeitung ze dne 21. září 1895. XLI. roč. č. 38.) takto praví:

Durch das »Concordat« genannte k. Patent vom 5. November 1855. R. G. Bl. N. 195. wurden die Amortisationsgesetze, durch welche der Vermögenserwerb für die sogenannte »todte Hand« beschränkt worden war, hoben.« . . .

Das Gesetz vom 7. Mai 1874. R. G. Bl. N. 50 hat nun zwar das Concordat ausdrücklich aufgehoben, . . . allein durch dieses Gesetz wurden die durch das Concordat aufgehobenen Amortisationsgesetze nicht wieder zur Geltung gebracht, und eine solche Annahme wird durch die Bestimmungen des Staatsgrundgesetzes vom 21. December 1867. R. G. Bl. N. 142. geradezu ausgeschlossen« (l. c. str. 327. — Cfr. Dr. Baerenreither »Uiber das Vermögensrecht der geistlichen Orden und ihrer Mitglieder.«)

K opačnému názoru jistou měrou tihne prof. Dr. Pražák v »Právniku« 1880. a v Ottově »Nauč. Slovníku« II. 190.

Dr. Gross l. c., ačkoli vydal spis svůj r. 1894. ničeho o věci té nepraví! —

Pozoruhodna jest u věci té argumentace Dr. Hennera v uvedené již studii str. 64. poz. 196. proti názoru prof. Dra. Pražáka v »Právniku« r. 1880., v níž praví: Dle názoru Pražákova »zákony amortisační se známými výjimkami obživly následkem zrušení konkordátu, na kolik obmezovaly nabývání nemovitosti se strany církve, vzhledem k přípustnosti tohoto obmezení, vysloveného ve shora citovaném článku státního základního zákona (čl. 6. odst. 2. zák. ze dne 21. prosince 1867. č. 142. ř. z.); však zákony amortisační neobživly, pokud se týká (lukrativního) nabývání statků movitých, ježto čl. 6., 1. odst. cit. z. tomu by vadil. Avšak proti tomuto názoru a jeho odůvodnění lze namítati na základě zásad vytknutých v textu: Tvzení, že by starší zákony amortisační nebyly zrušeny výslovným ustanovením konkordátu, nýbrž pouze dispositivními jeho ustanoveními, odporuje čl. 35. konkordátu, který, jak jsme již shora vytkli, zrušil veškerá zákonná nařízení odporující konkordátu. Toto ustanovení § 35., třebas znělo všeobecně, jest dostatečné a třeba není, aby speciálně ona ustanovení citována byla, která další platnosti pozbyti měla. Důvody, že by neobživnutím zákonů amortisačních katolická církev nebyla na roveň postavena confessim jiným co do práva majetkového, a že beztoho zákon z r. 1874. státním or-

Dle všeho otázka tato zůstane spornou dotud, dokud nerozřeší jí nějaký nový zákon.

Že rozřešení toto pro Církev a její uzákoněnou svobodu — aspoň konkordátní — není lhostejným, nýbrž vývody a důsledky svými praktickými pro svobodnou a od státu neodvislou agendu v příčině jmění církevního a tudy i nadačního nanejvýše je důležité, — kdož by ihned neviděl a neuznával?

Kdyby zajisté otázka tato rozhodnuta byla po rozumu většiny uvedených níže (v pozn.) právníků, pak by platilo u nás opět v příčině agendy nadační, co praví Dr. Loberschiner ve svém »Kirchen-Vermögen« r. 1862. str. 38: »Da durch den XXIX. Artikel des Concordates die Hemmnisse (Amortisationsgesetze) hinweggefallen sind, welche die Berechtigung der Kirche, Eigenthum zu erwerben, schmälerten, so wird die Kirche fortan auch durch geistliche Stiftungen oder Fundationen frei erwerben, und dergleichen vertragsmässige Schenkungen unter Ausbedingung gewisser Gegenleistungen den Kirchengesetzen gemäss acceptiren können. Hiemit sind also alle Civil-Verordnungen, welche auf das Stiftungswesen bisher einen Einfluss nahmen, aufgehoben, und es hat auch der Patron auf das Zustandekommen der Stiftungen keinen Einfluss«.

A jakkoli po právu a spravedlnosti mohli bychom očekávat i žádati takového rozhodnutí otázky této, totiž, že amortisační zákony u nás v Rakousku jsou zrušeny a tedy již neplatí, přece nelze nám — nynějším duchem nejen legislativy, nýbrž i judikatury naší vzbuzenou a odůvodněnou — tajiti se obavou, zdaliž, až dojde na zákonodárné rozhodování otázky té, vláda nepřidrží se rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 1. října 1879. výše citovaného, a to tím spíše, poněvadž státní základní zákon ze dne 21. prosince 1867 ř. z. č. 142. čl. 6. odst. 2., — připouštějící zásadně vydání zákonů amortisačních vzhledem blaha veřejného, — vydání zákona takového po stránce formální vláde velice usnadňuje, ⁴⁸⁾ — a ježto i sám zákon ze dne 7. kvěna 1874 ř. z. č. 50 vyhradil správě státní vzhledem Církve katolické (v odst. VII. § 38. seq.) administrativní práva, která praktickým výsledkem někdy dále sahati by mohla, nežli dřívější zákony amortisační. ⁴⁹⁾

gánům vzhledem k církvi katolické dopřává dále sahající práva, než poskytovaly zákony amortisační, důvody tyto jsou zajisté vážné de lege ferenda, ale přece jen nerozhodné de lege lata.«

⁴⁸⁾ Viz Dr. Henner l. c. str. 59.

⁴⁹⁾ Vyslovujeme-li zde nepokrytě tuto obavu — jelikož odůvodněnou — rozhodně nikterak nevzdáváme se tím už veškery naděje na příznivé pro Církev rozhodnutí sporné této otázky, obzvláště vzhledem instituce nadační.

Nehledě zajisté ani k tomu, že i podle zákonů církevních i dle souhlasného přesvědčení a prohlášení většiny právníků odborníků amortisační rakouské zákony konkordátem byly zrušeny a žádáním zákonem posud nebyly obnoveny, — tato naděje, vlastně spravedlivý nárok na takovéto rozhodnutí Církvi příznivé oprávněny jsou a odůvodněny tolikéž legislativou i judikaturou naší zvláště novější.

Podrobnější vymezení těchto administrativních zásad zůsta-
veno bylo (§ 52.) zvláštním nařízením a zákonům, jež teprve mají
býti vydány.⁵⁰⁾

Jenom některé předpisy o jmění církevním a o nadacích
byly umístěny v zákonu samém. Tak o nadacích praví § 47.
cit. zák.:

»Rein kirchliche Stiftungen verbleiben in der
Verwaltung der kirchlichen Organe«.

»Uiber Zweifel hinsichtlich der kirchlichen Natur einer
Stiftung entscheidet in letzter Instanz der Cultus-
minister«.

Z legislativy poukazujeme tu nejprve k zákonu, jenž zdánlivě jest proti:
totiž ke státnímu základnímu zákonu ze dne 21. prosince 1867, ř. z. č. 142,
čl. 6. odst. 2. — který připouští zásadně vydání zákonů amortisačních
vzhledem blaha veřejného; leč v otázce této naši posud nic nerozhoduje,
poněvadž dosud žádný takový nový zákon amortisační vydán nebyl.

Důležitějším a závažnějším ještě pro tuto otázku jest § 47. zák. ze
dne 7. května 1874, ř. z. č. 50, jenž (jak v textu uvedeno) »ponechává ryze
církevní nadace správě orgánů církevních« — ale jen v zákoníku — v praxi
(jak v textu odůvodněno), vláda rozsuzuje i v nejvyšších instancích pořad
dle dekr. dvor. kanc. ze dne 21. května 1841 (viz text), jakoby tohoto § 47
zákona ze dne 7. května 1874 nebylo. Legis voce ad amissim impleta et
servata etiam praxis esset mutata!

Co se týče judikatury, tuť ovšem přiznati sluší, že je posud věci ne-
přizniva, neboť, jak výše již uvedeno, c. k. nejvyšší soud rozhodnutím ze
dne 1. října 1879 č. 6266 prohlásil, že v Rakousku zákony amorti-
sační obnoveny byly zákonem ze dne 7. května 1874 ř. z. č. 50.

Avšak ani toto rozhodnutí nejvyššího soudu nás neodstrašuje
od naděje na příznivé zákonodárné vyřízení otázky této a to nejen proto,
že většina právníků proti němu pozdvihla a pozdvihuje hlasu
svého, nýbrž i z toho důvodu, že judikatura ani nejvyššího
soudu není tak jista a neomylna, by nemohla býti — rei me-
rito melius recognito — změněna. Mámeť klassický doklad takovéto
změny právního rozsuzování nejvyššího soudu na plenissi-
márním nálezu ze dne 10. března 1891 judik. kn. č. 123, o němž ob-
širněji promluvíme v oddílu VII. č. 2.

Podobný případ uvádí i Vering l. c. str. 782. v úvaze a výkladu § 38
zák. ze dne 7. května 1874 doslovně takto:

»Im zweiten Alinea des § 38, welches von der Commission des Ab-
geordnetenhauses beigefügt wurde, ist bestimmt: »Rücksichtlich der Frage
des Eigenthums und sonstiger privatrechtlicher Verhältnisse bezüglich des
Kirchen- und Pfründenvermögens sind die Bestimmungen
des allgemeinen bürgerlichen Rechtes massgebend; im Falle
eines Streites steht die Entscheidung den Gerichten zu«. Damit ist
auch die Processfähigkeit der kirchlichen Institute deutlich
anerkannt. Der wiederholte Spruch des Grazer Oberlandesgerich-
tes und die Entscheidung des obersten Gerichtshofes vom 5. No-
vember 1878. Z. 12444, wonach zur Processfähigkeit der kirchlichen Institute
der politische Klageconsens bezw. die Vertretung durch
die Finanzprocuratur erforderlich sei, widerspricht nicht
bloss dem citirten Gesetze, sondern auch dem Staatsgrund-
gesetze vom 21. December 1867. Art. 15 und Art. 5, und scheint seinen
Ursprung von einer irrigen Auffassung eines Fi-
nanz-Ministerial-Erlasses vom 28. October 1875. Zahl 18876 zu
haben«.

⁵⁰⁾ Viz Rittner l. c. II. str. 231.

Ponechává tedy tento paragraf nadace ryze církevní⁵¹⁾ správě orgánů církevních — změnil však zásadně dosavadní právo ustanovením, že v pochybnostech, je-li nadace pouze církevní čili ne, v poslední instanci rozhodovati jest ministrowi kultu.⁵²⁾

⁵¹⁾ Některá rozhodnutí správního soudu v této věci uvádí Burckhard I. c. II. vyd. str. 234. pozn. 81., vyd. III. sv. 2. str. 104, pozn. 124.

»Eine Stiftung, laut welcher über den auch Laien zugänglichen Genuss von Gütern verfügt wird (vom Präsentationsrecht waren Laien nicht ausgeschlossen, der Beneficiat brauchte nicht Geistlicher zu sein, sondern konnte zur Messelesung einen Substituten bestellen) kann nicht als eine rein kirchliche angesehen und daher nicht in der kirchlichen Verwaltung belassen werden (VGH. v. 2. Juni 1880, B. IV. 789). — Eine Stiftung, welche zu einem Zwecke errichtet wurde (Armenpflege), welcher zwar auch von der Kirche durch ihre Anstalten verfolgt wird, seinem Inhalte nach aber nicht ausschliesslich als ein der Kirche anheim gegebener erscheint, kann nicht der Charakter einer rein kirchlichen Stiftung zuerkannt werden. Massgebend ist die Widmung des Vermögens, nicht die Person des bestellten Verwalters, mag selbe auch ein kirchliches Institut sein (VGH. v. 17. April 1884, B. VIII. 2092). — In der Zuwendung des Ertragnisses von Realitäten für immerwährende Zeiten an die Kirche zur Abhaltung von Gottesdiensten, ohne dass Etwas vom Ertragnisse für die Ortspfarrkirche selbst vorbehalten wäre, kann kein Legat für die Kirche, sondern nur der Auftrag gefunden werden, für die Ausrichtung der Stiftung Sorge zu tragen (VGH. v. 14. Jan. 1886, B. X. 2868). Eine Stiftung, durch welche die Anstellung eines Cooperator und eines Lehrers ermöglicht werden soll, ist eine geistliche und weltliche, wenn auch nach den zur Zeit der Stiftungerrichtung geltenden Normen der Cooperator als Priester geeignet war, den Volksschulunterricht zu erteilen und nach Absicht der Stiftern ihn erteilen sollte (VGH. v. 12. Oct. 1887, B. XI. 3697). Eine Stiftung zum Zwecke besserer Dotirung eines kirchlichen Functionärs mit Messaulagen an den Bedachten ist eine kirchliche Stiftung und verbleibt daher in der Verwaltung der kirchlichen Organe (VGH. v. 31. Mai 1890, B. XIV. 5350). — Für die rechtliche Natur von Messstiftungen, somit für die Frage, ob ihnen der Charakter eines Entgelt für Dienstleistungen beigelegt werden kann, sind die Bestimmungen des katholischen Kirchenrechtes massgebend; da nach diesem Geistliches mit Weltlichem nicht vergolten werden kann und darf, widrigens Simonie vorliegt, ist das Einkommen aus Manual-Messstipendien nach dem Einkommensteuerpatent (§ 4, II a) nicht einkommensteuerpflichtig (VGH. v. 5. Juli 1892, B. XV. 6720). — Die Reduction einer rein kirchlichen Stiftung durch das Ordinariat ist nach Hofkzd. v. 21. Mai 1841, PGS. Nr. 60, 4. Juni 1841, bö. PrGS. XXIII. Nr. 182 und nach den Grundsätzen des canonischen Rechts zulässig (VGH. v. 22. Juni 1893, B. XVII. 7337. «

⁵²⁾ Pozoruhodná jsou slova motivů o tomto ustanovení; pravi se v nich takto: »§ 47 restituuje před konkordátem platné právo potud, pokud vyhrazuje rozhodnouti o pochybnosti stran církevního rázu nadace výslovně ministrowi kultu. Die tohoto staršího práva přísluše státní dozor nade všemi nadacemi bez rozdílu úřadům politickým, při duchovních nebo církevních nadacích bylo jen vyhrazeno dorozuměti se s ordinariáty dle dekr. dvor. kanc. sb. z soud. č. 541 ze dne 21. května 1841, jenž zní: »Die Entscheidung über die Annehmbarkeit einer zu errichtenden Stiftung, über deren Abänderung und Aufhebung, sowie über die Anlegung und Verwaltung des Stiftungsfondes, dann die Obsorge, um von Seite der politischen Behörde und derjenigen, welche die Stiftung geniessen, die Erfüllung ihrer Pflichten zu erwecken, steht den administrativen Behörden, bei geistlichen Stiftungen einverständlich mit dem Ordinariate zu.«

Ku provádění tohoto § 47. podotknouti sluší však, že ustanovení dekretu dvor. kanc. ze dne 21. května 1841. sb. zák. soud. č. 541.,⁵³⁾ dle něhož rozhodovati o tom, má-li nějaká nadace býti přijata, změněna anebo zrušena, přísluší úřadům administrativním, a sice při duchovních (církevních) nadáních ve srovnání s ordinariátem, — i přes tento § 47. cit. zák. z r. 1874 nálezy správního soudu ze dne 29. května 1878 (Budw. II. 277.), ze dne 28. září 1883. (Budw. VII. 1849), ze dne 17. března 1885 (Budw. IX. 2456) — i vzhledem duchovních nadací (obzvláště mešních) uznáno ještě pořáde platným.⁵⁴⁾

Dle toho měli se biskupové o přijetí, redukcí a změně duchovních nadání vyjádřiti, nad plněním nadačních povinností se strany kleru bdíti atd. (Helfert: Kirchenvermögen I. str. 110 seq.).

Dle čl. XXX. a XXXIV. (konkord.) bylo známými předpisy biskupskými z r. 1856, § 6 ustanoveno: Zbožná nadání dle povahy své a dle výslovných ustanovení zákonů církevních náležejí v obor moci církevní, kteráž také rozhoduje, zdali a za jakých podmínek nové nadace mohou býti přijímány. Ostatní nařízení o nadacích vytknuta v § 7., 8. a 9. — Nejvyšším rozhodnutím ze dne 3. října 1858 bylo vyhrazeno ve příčině nadací, ve prospěch kostelů a obročí založených, jediné, aby zasláno bylo zemské vládě jedno pare listiny nadační. Ano i často sporná otázka, zdali nadace některá svým obsahem jest církevní nebo světská (na př. zdali zakladatelem ustanovenou účast jistých osob anebo současnou modlitbu jejich za duši jeho považovati jest hlavním úmyslem zakladatele nadace ponechána byla souhlasně se zásadním pojmem o poměru státu k církvi v konkordátě vzájemnému usjednání moci státní a církevní. — Výnosem ministerským ze dne 3. srpna 1859 č. 20652 pro jediný pouze případ prohlášeno, že vláda souhlasně s nejvyš. rozhodnutím ze dne 3. října 1858 považuje jen ty nadace církevními (duchovními), jež ve prospěch kostelů a obročí byly založeny.

»Es ist von selbst klar« — dokládají motivy — »dass dieses Verhalten vom Standpunkte des Entwurfes nicht genügt, dass vielmehr in Zukunft in Uebereinstimmung mit der grundsätzlich festgehaltenen Superiorität der staatlichen Ordnung die Entscheidung von Streitigkeiten über die kirchliche Natur einer Stiftung der Regierung, respective dem Cultusminister, vorbehalten bleiben muss. Abgesehen hiervon entspricht dem gegenwärtigen Standpunkte der Regierung in dieser Materie mehr das bisherige, als das ältere Recht. Rein kirchliche Stiftungen z. B. die so überaus zahlreichen Messenstiftungen sind nicht blos zum ausschliesslichen Vortheile, sondern auch ausschliesslich zu Lasten der kirchlichen Personen, denen die Persolvierung der Stiftungsverbindlichkeiten obliegt, errichtet, es ist daher nur correct, wenn auch die Stiftungstutel der Kirche überlassen bleibt. Die Fortführung der Staatstutel würde den Behörden nur einen ebenso ungerechtfertigten als lästigen Geschäftszuwachs zuführen. Für die Evidenz über die Integrität des Stiftungsvermögens ist durch die auf alles kirchliche Vermögen, also auch auf gestiftetes sich beziehende Vorschrift des § 38 genügend gesorgt! (Burekhard I. c. II. str. 235, vyd. III. sv. 2. str. 105.) — To je upřímné!

⁵³⁾ O tomto dekretu praví Dr. Rudolf z Herrrittu v pozoruhodném článku svém: »Über die Grenzen der Competenz der Gerichte und der Administrativbehörden in Stiftungsangelegenheiten« (Oesterr. Zeitschrift für Verwaltung XXVII. čís. 49 ze dne 6. prosince 1894) toto: »Ausserdem gehört das erwähnte Hofdecret zu den wenigen Normen des österreichischen Stiftungsrechtes, welche aus einer gründlichen Prüfung und Erörterung des Wesens der Stiftung durch die beteiligten Centralbehörden hervorgegangen ist.«

⁵⁴⁾ Z téhož stanoviska vychází též nálezy správního soudu ze dne 7. listopadu 1879 (Budw. III. 609.), jenž s důrazem praví, že podle cit. dekr.

Další § 49. tohoto zákona žádá, by značnější změny substance jmění kostelního (zádušního), obročního a nadačního ihned oznámeny byly státní správě kultu (vládě).

§ 50. jednající o zužitkování jmění zádušního, obročního a nadačního stanoví, že o ukládání a zajištění jeho kapitálu platí předpisy jako pro osoby požívající zvláštní ochrany, zákonné neboli právní.

Ze zákonů nejnovější dobou u nás vydaných ve věci nadační velice účinně zasáhl neméně známý zákon kongruový ze dne 19. dubna 1885 ř. z. č. 47., jakož i jeho pozdější opravy, nařízení prováděcí a doplňky.⁵⁵⁾

Jak důležitým jest tento zákon vlastně ještě více pozdější rozsuzování instanční na základě jeho a o jeho provádění ve příčině nadací zvláště mešních, uvidíme podrobněji při stati o »Nástinu listu nadačního«.

A nyní, když poznali jsme historický vývoj nejen nadací samých, nýbrž i — pokud třeba a možno bylo — i nadačního zákonodárství staršího i novějšího, přistupme ku jádru otázky a vizme, jak zříditi jest nadaci s příslušnými knihami, by dle zákonů a předpisů církevních a státních byla správná, těm, jichž se týče výhodna, a pro budoucnost zabezpečena. (Pokr.)

Kterak a proč omezeny jsou různé systémy probabilistické.

Uvažuje Dr. ANTONÍN PODLAHA.

Pokračování.)

Probabilisté a aequiprobabilisté, obhajující mínění, že dovoleno jest užití mínění v pravdě probabilního nebo aequiprobabilního i když jest na snadě mínění bezpečnější, nemají na mysli

dvor. kancel. (z r. 1841) správní úřady při změně nějaké duchovní nadace rozhodovati mají »einverständlich mit dem Ordinariate«. — Srovn. též nález správ. soudu ze dne 5. prosince 1879 (Budw. III. 635), pak ze dne 14. ledna 1886 (Budw. X. 2868), jimžto nalezeno, že správní úřady dorozumějice se s ordinariátem (v jistém případě, kde bylo pochybno, jde-li o legát kostelu, aneb o kostelní nadaci) jsou oprávněny nadaci přijati a zřízení její zaříditi; — rovněž nález ze dne 16. března 1887 (Budw. XI. č. 3443), jimžto vzhledem jisté nadace mešní a na hudbu chrámovou uznáno, »es seien zur Entscheidung darüber, ob ein Vergleich über den Umfang und die Dotierung der Stiftung zu schliessen und die Stiftung in der durch den Vergleich bedingten Weise zu constituiren sei, einerseits das Ordinariat, andererseits die staatliche Stiftungsbehörde berufen«. Při tom podotčeno též, že nelze žádným ustanovením zákonným dovésti zásadu, že by příslušelo patronovi »einen bestimmenden Einfluss auf diese Entscheidung zu nehmen«, anebo že by platnost rozhodnutí kompetentních orgánů nutně závisela na dožádaném posudku neboli dobrém zdání patronové. (Burckhard II. 236. 237, vyd. III. sv. 2. str. 106, 107, pozn. 127.)

⁵⁵⁾ Viz »Rádce duchovního« roč. I. (1894) str. 447, článek »Kongrua před říšským soudem«

»materiam facti«, nýbrž »materiam juris«, neboli počestnost nebo nepočestnost nějakého skutku vyplývající z praktického příkazu svědomí, jenž sice leckdy spekulativně jest nezaviněně bludný, prakticky však morálně jistý. Tvrdí však stoupcí probabilismu a aequiprobabilismu zároveň, že »in materia facti«, t. j. když jedná se o platnost a podstatu činu, nebo když někdo vázán jest spravedlností nebo povinnou láskou bliženskou odvrátiti škodu nebo nebezpečí skutečně hrozící, nutno jest vyvoliti cestu bezpečnější. V takových totiž případech nejedná se o zákon pochybný, nýbrž o zákon jistý, jenž zakazuje, abychom nevydávali se v nebezpečí bližního svého připraviti o jeho právo, v jehož držení jest.

A takž probabilisté a aequiprobabilisté vyjímají z pravidla následující případy, v nichž, jakožto »in materia facti« není dovoleno, abychom řídili se míněním méně bezpečným, pominouce bezpečnějšího.

I. není dovoleno užívatí probabilismu při udělování svátostí,

II. není dovoleno užívatí mínění probabilního v nebezpečí vlastní škody, kde jde o dobro duševní nebo časné, jež nutno jest zachovati,

III. není dovoleno užívatí probabilismu v nebezpečí škody duševní nebo časné bližnímu hrozícím, kdykoliv jest bližní v nepochybném držení svého práva.

Kdyby v těchto případech lidé řídili se míněním méně bezpečným, tu by vydávali svátosti v nebezpečí neplatnosti, sebe pak a bližní své v nebezpečí těžké škody na duši, těle a jmění kterémužto nebezpečí výrokem svědomí o bezpečnosti činu nemohlo by býti zabráněno.

Odpůrcové probabilismu (antiprobabilisté) namítají, že omezení toto jest libovolné, a že bylo teprve tehdy vymyšleno, když Apoštolská Stolice odsoudila užívání probabilismu v řečených případech. Bylyť následující věty od Apoštolské Stolice dekretem Innocence XI. ze dne 2. března 1679. zavrženy: 1. »Non est illicitum in sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore sacramenti relicta tutiore, nisi id vetet lex, conventio aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc sententia probabili tantum utendum non est in collatione baptismi, ordinis sacerdotalis aut episcopalis.« -- 2. »Probabiliter existimo, judicem posse judicare juxta opinionem etiam minus probabilem.« — »Ab infidelitate excusabitur infidelis non credens, ductus opinione minus probabili.« Žaloba antiprobabilistů proti probabilistům a aequiprobabilistům znívá obyčejně takto: »Probabilisté a aequiprobabilisté obhajují užívání mínění bezpečnějšího při udělení svátostí při víře ve články víry, při léčení nemocných, při rozsuzování při: proč nečiní taktéž i v jiných případech? Jest podivno že právě v řečených případech upouštějí od shovívavého svého učení! Než, necessitas non habet legem: oni ve případech uvedených

volí sice mínění bezpečnější, volili by však i tu zcela jistě mínění probabilní — kdyby to bylo dovoleno. Zákaz Církeve je k tomu donucuje, a nikoliv systém probabilistický. »Ve věcech víry« — vysmívají se tutioristé probabilistům — »odsouzen jest probabilismus, v otázkách týkajících se platnosti svátostí odsouzen jest probabilismus ve všech případech týkajících se IV.—X. přikázání Božího, v nichž může bližnímu vyplynouti škoda, odsouzen jest probabilismus. Probabilismus tedy ve věcech týkajících se svátostí, víry, léčení a soudu jest přísný. Naprosto vyloučen jest probabilismus, kdykoliv v nebezpečí jest čest, dobrá pověst a statky časné bližního.« Z novějších moralistů mluví Dr. F. X. Linsenmann způsobem podobným. »Durch diese Einschränkung,« praví ve své knize *Lehrbuch der Moralthologie* str. 118., »glauben auch die am weitesten gehenden Probabilisten sich gegen den Vorwurf einer laxen Moral schützen zu müssen; in der That hat diese Einschränkung zur Folge, dass der Probabilismus nicht mehr auf eigentlich grosse und wichtige, sondern nur noch auf kleinliche und fast kindische Fragen anwendbar ist. Wenn diese Einschränkungen wirklich nothwendig sind, so verliert der Probabilismus seine Bedeutung und damit seine Berechtigung; sein Werth besteht ja eben darin, dass er grosse Gewissensfragen löst.«

K námitce: »Je-li omezení probabilismu pravdivo, pak nelze při udělování svátostí, v léčení, soudnictví mluvit vůbec o žádném mínění probabilním, poněvadž nikdy není dovoleno jeho užití,« odpovídá Reiffenstuel (tr. I. d. III. q. V. 66.): »Takováto mínění stojící tu vedle mínění probabilnějšího a bezpečnějšího nazývají se probabilními toliko spekulativně, nikoliv však prakticky. Nemůžeme z nich utvořit sobě soud praktický, jenž by velel, že v tomto určitém případě dovoleno jest beze vší nutnosti opustiti cestu jistou, nebo aspoň bezpečnější a vyvoliti s velikým nebezpečím poškození bližního jinou méně jistou a méně bezpečnou. Nicméně však spekulativně i při udělování svátostí, v léčení a soudnictví jsou mínění probabilní, jichž dovoleno a prospěšno jest následovati v případě nutnosti a tenkrát když mínění probabilnější za daných okolností ve skutek uvéstí není možno.

(Pokrač.)

Posvátná kazatelna.

ANT. REJZEK, T. J.

Posvátná kongregace pro záležitosti biskupů a řeholníků vydala dne 31. července l. P. 1894 na rozkaz Jeho Svatosti papeže Lva XIII. všem biskupům ve Vlaších jakož i všem představeným rozličných řádů a náboženských ústavů okružníků ve příčině posvátné kazatelny. (*Epistola circularis de sacra praedicatione.*)

Jelikož okružník tento na výborný obsah tak jest bohat, nelze než doporučiti jej všem, kteří v úřadě kazatelském zaměstnání jsou, aby zlatá napomenutí jeho uvažovali a dle nich se řídili.

Jest sice psán předem na biskupy vlašské a hlavní představené řádů a náboženských ústavů vůbec, než na první pohled patrno, že se mají s jeho obsahem obeznámiti a ku svému prospěchu z něho čerpati všichni, kteří posvátné kazatelně se zasvětili. Dle latinského zní pak v překladu českém následovně:

Sv. Otec papež Lev XIII., jemuž apoštolský úřad kazatelský velice na srdci leží, obdržel v poslední době zprávy, které mu nemalých bolestí způsobily. Došly totiž Jeho Svatost zvěsti, že se způsob hlásati slovo Boží za naší právě doby, kdy křesťanský lid poučovati nejvíce potřebí jest, nedrží pravých kolejí, alebrž odbočuje na cesty ne malých a ne nepatrných nešvarů s sebou přivodící, čímž se mnohdy hlásání tajemství sv. víry s kazatelny vystavuje potupám neb alespoň neplodným se stává a účinků pozbývá!

Za tou příčinou sv. Otec náš, jako byli dříve předchůdcové jeho učinili, jmenovitě papež Kliment X., Innocenc II., Innocenc XII., Benedikt XIII., kteří ať už papežskými výnosy ať skrze posvátnou Kongregaci Koncilia neb biskupů a řeholí dle toho, jak potřeby časové pomoci vyžadovaly, moudrých pokynů a předpisů v kazatelství vydávali, rovněž posvátné kongregaci pro záležitosti biskupů a řeholí přikázal, aby se na biskupy Vlašské a starší řádů obrátili, jich pak snažně ku bdění a horlivosti povzbudili, aby takto všelikým nepořádkům hráze položili a konečně je úplna vymýtili.

Činíce tudíž zadost rozkazům Jeho Svatosti, ukládají Otcové této posvátné kongregace nejdůst. biskupům jakož i hlavám rozličných řeholí a jiných náboženských ústavů jisté předpisy, doufajíce, že se o to postarají, aby jich se vši pilností v posvátném úřadě kazatelském šetřeno bylo:

1. Předně co do jakosti kazatelovy, dbejtež představení o to, aby úřad kazatelský, úřad to tak posvátný, nebyl nikdy svěřen muži, který by v pravé nábožnosti vycvičen nebyl, aniž v srdci svém nosil veliké lásky k Ježíši Kristu, jelikož by bez vlastnosti těchto nebyl ničím jiným, nežli (I. Kor. 13, 1.) »měď zvučící anebo zvonec znějící.« Kde pak u takového jest snaha pracovati ke cti a chvále Boží jakož i ku spáse nesmrtelných duší? A přece naprosto žádoucnou jest, aby výhradně tyto byly pohnutky, ba cíl apoštolské činnosti kazatelské toho vyžaduje.

Tato pak křesťanská nábožnost, kazatelům nezbytná, má se jeviti ve všelikém chování jejich vnějším, aby si snad v náuce a životě neodporovali, aby v povaze své ducha světského nenosili, jinak by se na ně vztahoval pravý opak slov sv. Pavla, který žádá, aby každý (I. Korint. 4, 1.) člověk o nich smýšlel »jako o služebnících Kristových a rozdávácích tajemství Božích;« proto dí svatý Tomáš Akvinský (Comment. in Matth. 5.): »Přednáší-li kdo náuku dobrou, jsa při tom kněz špatný, podá příležitost k tomu, že se slovo Boží zlehčuje a tupí.«

Mimo nábožnost a křesťanskou ctnost třetí ještě vlastností budiž obdařen kazatel, vědomostmi totiž najmě bohoslovnými.

Patrně a na zkušenosti stále se zakládá, že, kdo nemá řádného vzdělání vědeckého, jmenovitě arci bohoslovného, nikdy nebude s to, by kázání v pravdě správné a spořádané a s užitkem spojené konal. Snadno ovšem, spoléhaje na svou jakousi přirozenou výmluvnost odváží se na kazatelnu s nepatrnou neb nijakou přípravou. Ale tací lidé nečinívají nic jiného, nežli že do větru mluví, povětrí rozrážejíce; a bohužel, aniž by to pozorovali, uvádějí slovo Boží v potupu a nelibost. Jim zajisté přináleží slovo proroka Oseáše (hl. 4. v. 6.): »Poněvadž jsi ty zavrhl umění, i já zavrhnuji tebe, abys neposluhoval mi kněžstvím.« (Pokrač.)

Výnos c. k. zemské školní rady ze dne 10. července 1895 č. 12.031 o tom, zda poštovnímu podléhají dopisy farních úřadů s místními školními radami a správami škol v příčině výtahů z matrik a s takovými výtahy.

Vysoké c. k. ministerstvo záležitostí duchovních a vyučování sdělilo nám vynesemím ze dne 22. března 1895, č. 6098, že dle přípisu vysokého c. k. ministerstva obchodu ze dne 5. března 1895, č. 68.169, tomuto ministerstvu nelze vzhledem ku čl. X. zákona ze dne 2. října 1865, č. 108. ř. z., sprostění poštovního dle čl. II. odst. 8. řečeného zákona místním školním radám přiznané, administrativní cestou rozšířiti také na vzájemné dopisování místních školních rad s farními úřady.

Dle přípisu ředitelství c. k. pošt a telegrafů ze dne 27. října 1894, č. 110.520, nelze činiti nárok na sprostění od poštovního při dopisování farních úřadů s správami škol v příčině výtahů matrik, pokud se týče s takovými výtahy, (Vynesení c. k. ministerstva obchodu ze dne 9. března 1877, č. 6382).

O tom dává se c. k. okresním školním radám věděti s vybídnutím, aby o tom místní školní rady a správy škol zpravily.

Připomíná se, že správám škol výtahy z matrik, po případě křestní neb rodné listy, které strany samy od farních úřadů opatřiti si mají, předložiti sluší. ¹⁾

¹⁾ Viz. Ordin. l. pražský r. 1895. č. 23. str. 91.

Listy homiletické.

Neděle I. po Devítníku.

Milost Boží a svoboda lidská.

„Jině símě) padlo v zemi dobrou, a když vzešlo, učinilo užitek stonásobný“,
Luk. 8, 8.

Nejmilejší! Na dnešní neděli připadá výroční památka svatě Apoleny panny a mučennice. Tato sv. panna byla umučena leta Páně 248 v hlavním městě egyptském, Alexandrii. Pohané vnikli do jejího bytu, svázali ji, vlékli ji městem k hořící hranici, zvyráželi jí zuby a veleli, aby zlořečila Kristu, jinak že bude upálena jako čarodějnice. Svatá panna chvíli váhá, jako by se rozmýšlela, co má učiniti; pak rychle se vymkne z rukou svých nepřátel a vrhne se v mohutné plameny. Pohané se díví a my zajisté, slyšícе toto, také se dívíme. Jak medle nazveme toto jednání svatě panny Apoleny? Snad sebevraždou? Bůh uchovej! Spíše musíme říci, že to byla jakási sv. nedočkavost. Svatá mučennice urychlila pouze, co jí bylo usouzeno a čemu se nemohla nikterak vyhnouti. Sv. Augustin praví, že se vrhla samochtě v plameny ze zvláštního vnuknutí Božího a Církev sv. dokládá, že byla roznicena uvnitř příliš velikým plamenem Ducha Svatého.

Něco podobného vypravuje se o sv. Ignáci mučenníku, jehož památku jsme světili před osmi dny. Tento svatý muž byl odsouzen k roztrhání od šelem v divadle římském. Musil tedy konati dalekou cestu z města Antiochie, kdež byl biskupem, do města Říma. Na cestě napsal mimo jiné listy také list ku křesťanům římským. V tomto listě prosí věřících, aby se za něj nepřimlouvali a dopřáli mu smrti mučennické. Kdyby se však mělo státi, že by se šelmy těla jeho nedotkly, jako se stalo při některých mučenicích, že si učiní sám násilí a vrhne se v jícen dravých zvířat. Nestalo se ovšem, jak si byl přál sv. Ignác. Šelmy rozsápaly ho okamžitě. Když zaslechl svatý Ignác hlas jejich zdaleka, zvolal

vroucně: »Jsem Boží žito; kéž jsem rozemlet zuby šelem, abych byl nalezen čistým chlebem Božím!« — Hle, tak veliká láska ke Kristu plála v srdci sv. Ignáce, že se nemohl takořka dočkat smrti mučnické.

Nám, křesťanům vlažným a choulostivým, zdá se býti pravdě nepodobným, že by mohl toužiti někdo po smrti násilné s nedočkavostí. Ale tato nedočkavost sv. mučnicků jest pouze důkazem, jak mocně působí na vůli člověka milost Boží.

Tuto pravdu vyjádřil božský Spasitel dnešním podobenstvím o semeni. »Jiné símě padlo v zemi dobrou a když vzešlo, učinilo užitek stonásobný«. Proč nebylo z ostatního semene zcela žádného užitku? Protože nepadlo v zemi dobrou. Tak i milost Boží mnohonásobný může přinést v srdci člověka užitek anebo zcela žádný. Čím to? To jest tím, že milost Boží sice mocně působí na člověka, ale svobodné vůle jeho neruší.

Tato pravda budiž obsahem dnešní nábožné úvahy, k níž jak pomoci Boží, tak i vaší pozornosti srdečně sobě žádám.

P o j e d n á n í.

1. Milost Boží působí mocně na člověka.

Abychom pochopili, co tím řečeno, musíme si připomenouti, milí křesťané, co milost Boží jest a kterak se jeví, aneb po čem ji poznáváme.

Milost Boží není věc, kterou bychom mohli poznati svými smysly nebo pochopiti svým rozumem, nýbrž nadsmyslný a nadpřirozený dar Boží, který působí skrytě a tajemně v naší duši. Ukazuje se pak první účinek milosti Boží v tom, že nám milost Boží napomáhá, abychom činili pokání, jsme-li v hříších, anebo abychom dobré činili a v dobrém až do konce setrvali, jsme-li spravedliví.

Toto tajemné působení milosti Boží na vůli člověka vyjadřuje Písmo sv. rozličným způsobem. Spasitel praví: »Žádný nemůže přijíti ke mně, leč Otec, Kterýž mne poslal, přitáhne jej«. Jan 6, 44. Aby tedy mohl přijíti člověk ke Kristu, t. j. v Něho uvěřiti, musí ho přitáhnouti Otec nebeský. Jak mocně působí tedy na člověka milost Boží, když praví Sám Spasitel, že člověka přitahuje! — V témž smyslu praví Spasitel: »Žádný nemůže přijíti ke mně, leč by jemu dáno bylo od Otce mého«. Jan 6, 66. — Sv. apoštol Pavel svědčí: »Žádný nemůže říci: Pán Ježíš, jedině skrze Ducha Svatého«. I. Kor. 12, 3. Poslední slova značí tolik, jako skrze milost Boží; jestliže však bez milosti Boží nejsi ani s to, bys jméno Ježíš pobožně vyslovil, t. j. v Ježíše Krista uvěřil a jméno Jeho vyznával: jak mnoho záleží na milosti Boží! — »Doufání takové máme skrze Krista k Bohu«, píše svatý apoštol jinde, »ne že bychom byli dostateční, mysliti něco sami ze sebe, ale dostatečnost naše jest z Boha«. II. Kor. 3, 4. 5. Hle, sami od sebe nemůžeme ani mysliti něco spasitelného; když tedy nám pomáhá Bůh i k spasitelným myšlénkám, jak mocná jest Jeho

milost! — A potřebí-li nám milosti Boží k myšlénkám dobrým, čím více k dobrým předsevzetím a skutkům! I to dosvědčuje apoštol národů, svatý Pavel, řka: »Bůh zajisté (to) jest, Kterýž působí ve vás i chtění i vykonání (dobrého) podle dobré vůle (své)«. Filip 2, 13. — Že však milost Boží nám napomáhá i k setrvání v dobrém, dosvědčuje svatý apoštol Petr, řka: »Bůh všeliké milosti vás, když maličko potrpíte, dokonalými učiní, utvrdí i upevní.« I. Petr 5, 10. — Všecky tyto výroky Ježíše Krista a Jeho sv. apoštolů ukazují jasně, jak velikou mocí působí milost Boží na vůli člověka. Člověk nemající milosti Boží, podobá se stromu suchému, nemajícimu ani listí, ani ovoce, stromu, který se nehodí, leč ku spálení. Anebo se podobá ratolesti odtržené od živého kmene a proto vydané k zahynutí.

Tomu-li tak, draží v Kristu, zajisté jest oprávněna Církev svatá učiti, že milosti Boží jest nevyhnutelně zapotřebí ku spasení a že bez ní nelze činiti něco, co by nám prospělo ku spasení. Bez milosti Boží, praví Církev na sněmu Tridentském (Ses. VI. cap. 5. a 11., can. 1–3.), nelze věřiti, doufati, milovati a káti se tak, bys došel ospravedlnění; bez milosti Boží nelze ani nic dobrého chtiti, vykonati a dokonati.

Jak mocně působí milost Boží na vůli člověka, ukazuje nám nejjasněji příklad velikého apoštola Pavla: Tento apoštol jmenoval se původně Šavel a byl mezi židy největším protivníkem mladé, utěšeně rozkvétající Církvě. Šavel hubil Církev v Jerusalemě, vcházel do domů, jímál muže i ženy a dával je do žaláře. Skut. ap. 8, 3. Konečně přistoupil k nejvyššímu knězi a vyžádal si od něho písemné plnomocenství, by mohl i v Damašku, hlavním městě syrském, křesťany stíhati a svázané přivesti do Jerusalema. Když pak se přibližoval k Damašku, náhle obklíčilo ho světlo s nebe. I padl Šavel na zem a slyšel hlas řkoucí k němu: »Šavle, Šavle, proč se mi protiviš? Já jsem Ježíš! Tvrdot bude tobě proti ostnu se zpečovati«, t. j. těžko bude tobě, bojovati proti mně. I řekl Šavel, třesa se a žasna: »Panc, co chceš, abych činil?« A jakmile vyřkl tato slova, slavila milost Boží své nejstkvělejší vítězství; hltavý vlk proměněn v tichého beránka, nejkrutější protivník Církvě stal se nejhorlivějším jejím apoštolem, Šavel stal se Pavlem. — O tomto podivuhodném obrácení sv. Pavla píše sv. Jan Zlatoústý (Hom. de convers. Pauli): »Zda viděl kdo větší div nad onen, který se stal s Pavlem? Byltě to zajisté větší div, vůli Pavlovu k sobě přitáhnouti a přemoci, nežli mrtvého k životu vzkřísiti. Neboť při vzkříšení mrtvých příroda bez odporu poslouchala toho, jenž jí přikazoval; zde však záleželo na svobodné vůli, chtěla-li se pohnouti čili své svolení odepřítí.«

Slyšte, křesťané, kterak soudí o sobě svatý apoštol sám. V I. listu ku Kor. 15, 10. vyznává: »Milostí Boží jsem, co jsem, a milost Jeho marná ve mně nebyla«. Když pak si stýskal před Pánem na jisté velmi ponížující pokušení, dostal za odpověď: »Dostif máš na milosti mé; neboť moc v nemoci se dokonává«. II. Kor. 12, 9. Svatý apoštol ukazoval se silným a statečným přes

všecku mdlobu a slabost přirozenou, protože ho sílila milost Boží. Svátý Pavel nazývá se divem milosti Boží; na něm ukázáno nejjasněji, jak velikou moc na vůli lidskou provádí milost Boží.

Jak mnoho dobrého vykonal sv. Pavel ve svém úřadě apoštolském, vypravuje on sám v dnešní nad obyčej dlouhé a obšrné epistoletě, jsa k tomu přinucen od svých protivníků, kteří jej v Korintě zlehčovali. Připomíná, co všecko podstoupil pro Ježíše Krista, jak četné práce, žaláře, rány a nebezpečí, jak mnoho bídy, zimy, nahoty, hladu, žízň a starosti, jak patrné došel ochrany od Boha a jak nevýslovných vidění a zjevení. Ale svátý apoštol jest přesvědčen, že sám od sebe ničím není, ale všecko s milostí Boží. »Rád se budu chlubití svými nemocemi, aby ve mně přebývala moc Kristova«.

2. Nyní, milí křesťané, přicházíme k důležité otázce: když milost Boží tak mocný má účinek na vůli lidskou, jak může býti vůle člověka svobodná? Jak to může býti, jest vlastně tajemství. Ale že milost Boží svobodné vůle lidské neruší, snadno dokázati.

Zkrátka před Svým umučením plakal Pán Ježíš nad Jerusalemem, řka: »Jerusaléme, Jerusaleme, kolikrát jsem chtěl shromážditi syny tvé, jako slepice shromáždjuje kuřátka svá pod křídla, a nechtěl jsi!« Mat. 23, 37. Slyšíte, křesťané? Kristus Pán chtěl, a Jerusalemm nechtěl. Záležít tedy na vůli lidské, chce-li se uchopiti pomocné ruky Boží a dojiti spasení čili nic. Zde platí slovo jednoho slavného starověkého lékaře: »K šťastnému léčení jest zapotřebí netoliko, aby lékař svou povinnost konal, nýbrž aby také nemocný, co se mu ukládá, zachovával«. Nuže, co má nemocný ve své moci? Nemocný může léky, které se mu podávají buď přijmouti, buď zavrhnouti. Kristus jest lékař, člověk jest ten nemocný, lék milost Boží. Kristus nabízí Své milosti, Své pomocné ruky tobě, člověče, jenž ležíš bez sebe, stížen hříchem. Chopíš-li se jí, zda můžeš říci, že tě nutil, zda nezůstala tvá vůle svobodnou? Zda jsi nemohl pomocnou tu ruku odstrčití a zůstati v propasti hříchu?

Krásně píše svátý Ambrož o lidu židovském: »Proč někteří z nich dosáhli spásy, někteří pak nedosáhli? Tito nedosáhli spásy, poněvadž se chtěli ospravedlniti sami od sebe, protože byli hrdi na své dobré skutky a nevěřili v Krista, protože nechtěli uznati milost Boží. Vyvolení dosáhli spásy, protože volajícího slyšeli, protože přijali Toho, Jenž k nim přišel. Onť volá leniví a budi spící. On, Jenž klepá, chce jenom vejíti. Našef to vina, vždy-li nevchází. Právě světlo svítí všem; kdo však zavírá své oči, zbavuje se sám světla věčného«. In ps. 43, n. 47. — Že milost Boží neruší naší svobodné vůle, o tom se vyjádřuje krásně též svátý Augustin: »Bůh zajisté chce, aby všickni lidé spaseni byli a ku poznání pravdy přišli; ale nikoliv tak, aby jim odňmal svobodnou vůli, jíž buď dobře, buď zle užívajíce, nejspravedlivěji by byli souzenci«. De spiritu et litera, n. 58. A opět: »Který tě stvořil bez tebe, neospravedlňuje tě bez tebe: stvořil tě bez tvého vědomí,

ale ospravedlňuje tě s tvou vůlí«. Serm. 169. c. 11. -- Podobně vyjadřuje se i svatý Jan Zlatoústý: »Bůh zajisté nikoho nenutí, nýbrž nechává i toho, kdož jest povolán, aby zůstal pánem svých úmyslů«. Chvalořeč IV. o sv. Pavlu.

Kdyby tomu tak nebylo, draží v Kristu, jak praví Spasitel a svatí Otcové, kdyby lidská vůle nezůstala svobodnou i tenkrát, když se jí dotýká všemohoucí Bůh Svou milostí: rcete sami, zda mohl by býti potom člověk za dobré odměňován a za zlé trestán? Proč neodměňuje Bůh beránka za to, že jest tichý, kvítí za to, že vydává vůni, slunce za to, že svým leskem a teplem všem tvorům dobře činí? Proč netrestá Bůh vlka, že hltá ovce, ostříže, že nevinnou dává holubici, štika, že polyká mřínky a jiné drobné ryby? Není-li povýšen člověk nade všechno tvorstvo pozemské právě tím, že může činiti buď dobré, buď zlé? V tom však rozdíl: že člověk dobré činí s milostí Boží, zlé však sám ze sebe, z popudu své pokazené přirozenosti.

Jestif tedy jisto, moji draží, že milost Boží, ačkoliv působí mocně na vůli lidskou, přece svobody její neobmezuje a neničí. Jediná věc záhadná při tom jest: kterak mohl říci Spasitel, že Bůh Svou milostí vůli lidskou přitahuje? Jan 6, 44. Není-li přitahování znamením násilí, a kde se činí násilí, jaká tam svoboda? Na to odpovídá velmi důmyslně svatý Augustin: »Nemysli, že's přitahován proti své vůli; duch bývá přitahován i láskou. Ukaž zelenou ratolest ovcí a přitáhneš ji k sobě. Ukaž dítěti ořechy a přitáhneš je k sobě. I co samo běží, bývá přitahováno, ne násilím činěným tělu, nýbrž poutem srdce, láskou. Pročež právem napsal básník: Každého táhne vlastní rozkoš. Proč by tedy činil Bůh násilí člověku, když ho táhne k sobě láskou?« Tract. 26. in Joann.

* * *

Učení, které jsem vám dnes vykládal, jest, nejmilejší v Kristu, velmi utěšené a radostné. Milost Boží působí mocně na vůli člověka, ale přece jí nečiní násilí, přece jí nenutí, neničí, neruší. Ve všem, cokoli činíme, máme svůj díl, v dobrém spolu s milostí Boží, ve zlém však samojedini. Proto odměňuje Bůh dobré skutky, byť i byly na oko nepatrné, věčnou odplatou, trestá však věčným zatracením skutky, které hříšník, nedbaje o milost Boží a neprose za ni, páchatí nepřestával. Nepomůžeť nám tedy ku spasení ani naše dobrá vůle samotná, bez milosti Boží, ani pouhá milost Boží bez naší vůle svobodné, bez našeho věrného spolupůsobení.

Tomu-li tak, přiblížte se s důvěrou k svému Spasiteli Kristu Ježíši vy všickni, kdož lkáte pod břemenem svých náruživostí a hříšných návyků, vzdychající se svatým apoštolem: »Libuji si sice v zákoně Božím podle vnitřního člověka; ale vidím jiný zákon ve svých údech, kterýž odporuje zákonu myslí mé a jímá mne pod zákon hříchu, jenž jest v mých údech. Nešťastný já člověk! Kdož mne vysvobodí z těla smrti této?« Řím. 7, 22--24. Ale potěšte se hned dalšími slovy svatého apoštola: »Milost Boží skrze Ježíše Krista, Pána našeho«, Řím. 7, 25. ta mne vysvobodí

ze zajetí a z osidel hříchu. Pomněte, jak mocná jest milost Boží, jak mocnou ukázala se zvláště na velikém apoštolu, jehož heslem bylo: »Všecko mohu skrze toho, kterýž mne posiluje«. Fil. 4, 13. Největší na světě síla jest všemohoucnost Boží, a po ní hned vůle lidská. Když uslyšel svatý František Saleský, že jsou vřadění v počet vyvolených Božích již dva Františkové, totiž Serafinský a Xaverský, zvolal prý nadšeně: »Jak Bůh nade mnou, musím býti třetí mezi nimi!« A stal se skutečně.

Říkej i ty, křesťane: musím býti svatým — a budeš. Pevná vůle přemůže všechna pokušení a vábení ke hříchu, všechny obtíže a bolesti; pevná vůle přemůže hlad a žízeň, horko a zimu, spánek a mdlobu; pevná vůle může tě povýšiti až na vrchol lidské dokonalosti. Avšak oporou její musí býti milost Boží. Pročež, dokud čas, slyš hlasu milosti Boží. Oddáš-li se vůli Boží, nepozbudeš vůle vlastní. Boha poslouchati jest s Bohem panovati, panovati v radosti věčné. Amen.

Klement Markrab.

Neděle II. po Devítíku.

Jaký jest konec hříšných rozkoší?

•Plesejte Bohu všechna země; služte Hospodinu s veselím•.

Žalm 99, 1.

Po všechny časy, bratří moji nejmilejší, dělí se lidstvo ve dvě velké strany: syny Boží a syny tohoto světa. Synové Boží kráčejí cestou úzkou, plnou kamení a trní; synové tohoto světa kráčejí cestou širokou, postlanou kvítím a veselím. A jak snadno mohou býti strženi spravedliví se své cesty na cestu hříšníků! I co činí Církev svatá, by věrní synové její v těchto dnech světské rozpuštělosti nebyli svedeni na cestu, která vede k zahynutí?

Církev svatá staví nám na oči v dnešních hodinkách Abrahama, jemuž řekl Hospodin: »Vyjdi ze země své a z přibuzenství svého i z domu otce svého a pojď do země, kterouž ukáži tobě«. I. Mojž. 12, 1. »I vyšel Abraham, jakž mu byl přikázal Hospodin«. I. Moj. 12, 4. Jako Abraham vyjítí musil ze země své, aby se nepokazil od modlářů v zemi babylonské a zachoval víru v jednoho Boha, tak i křesťan musí vyjítí ze svazku se syny tohoto světa, by zachoval svou věrnost Kristu, svému Spasiteli. Že jest to vůli a přáním Církev svaté, ukazuje patrně výklad sv. Ambrože, položený v církevních hodinkách, kdežto se praví ku konci: »Vyjítí ze země své znamená snad tolik, jako vyjítí z pobytu této země, t. j. tohoto těla, z kteréhož pobytu vyšel Pavel, říkouc: »Naše obcování jest v nebesích«. Fil. 3, 20. De Abraham I. I. c. 2. Těmito slovy jest řečeno patrně, že věrný následovník Ježíše Krista nemá se srovnávati ve svém obcování s tímto světem

Aby nás církev ještě více pohnula k útěku ze zlého světa, uvádí nám na paměť nekonečnou lásku Spasitele světa, kterou nám prokázal Svou dobrovolnou smrtí na kříži. »Aj! vstupujeme do Jerusáléma, a dokoná se všecko, co psáno skrze proroky o Synu člověka. Neboť vydán bude pohanům, bude posmíván a bičován i uplván; a když jej ubíčují, zabijí jej, a třetího dne vstane z mrtvých«. Luk. 18, 31—33. Věděl-li Kristus Pán zevrubně, co Ho očekává v Jerusálémě, a přece-li tam šel, dokázal patrně, že byl obětován, protože Sám chtěl. Is. 53, 7. A tato nekončená láska má nás pohnouti, bychom odtrhli své srdce od světa a věnovali je úplně svému Spasiteli. Proto nás vyzývá církev svatá v dnešním traktu, který se říká po graduale: »Plesejte Bohu všechna země; služte Hospodinu s veselím. Předstupujte před obličej jeho s plesáním, vezte, že Hospodin sám jest Bůh, On učinil nás, a ne my sami sebe; my pak jsme lid jeho a ovce pastvy jeho«. Ž. 99, 1. 2. Co chce říci církev svatá těmito slovy Žalmisty Páně? Zajisté nic jiného, nežli že jsme vykoupeni drahou krví Boha vtěleného a že tedy máme hledati rozkoše v Ném samojediném.

Milí křesťané! Není-li s to ani nekončená láska našeho Boha Spasitele, aby nás odvrátila od milování světa, musí přijíti hrozba. Nezbyvat mně, hlasatelí slova Božího, nic jiného, než ukázati vám, jaký jest konec hříšných rozkoší.

Doufám, že mi neodpřete své pozornosti ani, když budu mluvit slova hrozby a výstrahy ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

Konec hříšných rozkoší jest, draží v Kristu, velmi žalostný. Jest to: 1. bezectnost, 2. dluhy, 3. žebrota, 4. slepota, 5. věčné zahynutí.

1. **Bezectnost.** Takový jest konec hříšných rozkoší. — Pommňte na knížete assyrského Holoferna pod hradbami města Betulie. Že jest vznešeným vojevůdcem, že jeho cílem jest dobytí pevného města, na to nic nemyslí. V jeho stanu panuje rozkoš bezuzdná: víno a chlípnost podávají si ruce, aby přemohly mocného vojevůdce. A jaký byl konec jeho rozkoší? Vínem přemožen a chlípnou žádostí omámen, spí tvrdě ve svém stanu. V tom přistoupí k němu židovská vdova Judita, dodá sobě srdce, uchopí meč Holofernu, udeří jím dvakrát v jeho šíji, a již jest hlava hrůzoplného vojevůdce v slabých rukou ženiných. Rychlost blesku rozplašuje se ta příhoda po ležení assyrském, všecko se dává na útěk, nikdo se nenadál konce tak potupného, tak bezectného.

Tak se stává rozkošníkům vůbec. Hanba a nevážnost padá na hlavu jejich, byt i zdobila její skráně pověst učenosti, přílbice vítězoslávy, koruna královská. Opilce, smilníka, karbaníka nikdo v pravdě si neváží, a to vším právem, poněvadž hledají slávy v rozkošech bezuzdných, zvířecích, důstojenství lidské nejvys uráže-

jících Takoví, jak praví kniha Přísloví (6, 33. a 12, 11.), »mrzkost a hanbu sobě shromažďují, a pohanění jejich nebude shlazeno«.

2. **D l u h y.** Takový jest konec hříšných rozkoší. — Pomněte, milí křesťané, na nešlechtné pokolení za dnů Noemových. Koráb, jež stavěl nábožný Noe z rozkazu Božího, byl prostopášníkům zřetelným návěštím, že se naplní na nich míra spravedlnosti Boží. Však oni hýřili dnem i nocí: hodovali, pili, smilnili jako nerozumná hovada. Ale když vypršel čas shovívání Božího, přišla na ně potopa světa. Dříve potápěli se v proudu divých rozkoší, nyní tonou ve vlnách neskroceného živlu, marně usilující o zachráněný život.

Podobný konec čeká všech, kteří se oddávají rozkošem. I oni se topí, i oni tonou — v dluzích. Rozkoš, jížto se oddávají, má jicn bezedný. »Praskni oko nebo zub, ty musíš světa užívati« ! hučí jim neustále v uších. A skutečně padne ne sice oko nebo zub, ale praskne měsíc, praskne jedno pole za druhým, až se stane poprask všeobecný: ten a onen pán, který jindy tak vesele žil, stěhuje se ze svého statku, ze svého domu, aby ho postoupil neuprositelným věřitelům. »Chudák,« řeknou bývalí přátelé, »utону v dluzích« !

3. **Ž e b r o t a.** Takový jest konec hříšných rozkoší. — Pojdte se mnou v duchu do města Babylona a pozorujte divé radovánky při dvoře královském. Hle, král Balthasar hoduje s předními pány své říše a se svými ženami. Nestačí mu pítí z nádob obyčejných. Jsa opilý, dává si přinést nádoby zlaté a stříbrné, kteréž byl ukořistil děd jeho, král Nabuchodonosor, v chrámě jerusalémském. I pijí všickni z nádobí posvátného. Však co to viděti náhle na stěně? Jakási tajemná ruka piše tato slova: mene, thekel, fares; t. j. sečteno, zváženo, rozděleno, sečteno tvé žití, zváženo tvé rozkošnictví, rozděleno tvé království. A tohoto žalostného konce dočkal se král Balthasar za několik hodin. Neboť ještě té noci, kdy rozpustile hýřil, zabit jest od nepřátel, a království jeho se rozpadlo.

Podobná ruka tajemná, ruka spravedlnosti Boží, vznáší se, drazí v Kristu, nad hlavou všech prostopášníků a dříve, než se oni nadějí, majetek jejich sečte, zváží a rozdělí, oni pak octnou se v žebrotě. A každý, kdož je potká, bude potřásati hlavou a říkati: »To-li jsou ti, kdož prve penězi plýtvali, v nádheře žili a z rozkoše do rozkoše se vrhali? Jak se mění časy! Místo stkvostných prstenů hůl žebračká, místo zlatých hodinek ošumělá mošna, místo drahých šatů bídná halena, místo smíchu a žertu na rtech pláč a bědování« ! V pravdě musíme vyznati s mudrcem starozákonním: »Kdo miluje hodování, bude v chudobě, a kdo miluje víno a tučné věci, nezbohatne«. Přisl. 21, 17. »Dělník opilec nezbohatne«. Sir. 19, 1. A rovněž tak pravdiva jsou naše národní přísloví: »Veselá mysl, prázdná kapsa. Mladý mlsák, starý žebraček«.

4. **S l e p o t a.** Takový jest konec hříšných rozkoší. — Jak hrozná věc vypravuje Písmo svaté o obyvatelích města Sodomy! Nepravosti jejich rozmnožily se tak velice, že ustanovil u sebe

Bůh, zahladiti nešlechetníky náhlým trestem s nebe. I přišli z rozkazu Božího dva andělé do Sodomy, aby vyvedli odtud spravedlivého Lota a jeho rodinu. Uslyševše prostopášníci v městě, že přišli k Lotovi dva spanilí jinochové, obořili se nožní dobou na dům Lotův a chtěli se jich zmocniti, aby jim učinili násilí. Ale andělé pozdvihli svých rukou a trestali je slepotou od nejmenšího až do největšího, tak že nemohli naléztí dveří. Spravedlivá to byla pokuta na prostopášníky!

A aj! tak trestává Bůh rozkošníky vůbec. A pokuta jejich jest tím větší, že je ranívá Bůh slepotou ducha. Bezuzdná rozkoš obestírá ducha jejich jakousi mlhou, takže nepoznávají ani svého provinění ani zkázy, do níž samochťice upadají. A protrhne-li se kdy v jejich nitru tato mlha, zasvitne-li kdy v srdci jejich světlo svědomí, aby viděli, jaké ovoce přinášejí jim jejich rozkoše, stane se tak pouze na okamžik. Rozkošníci nemají času, aby myslili, uvažovali, do sebe šli; poutá je náruživost. »Zatmíno jest ne-moudré srdce jejich«, praví o nich svatý apoštol Pavel, Řím. 1, 21., »nerozumějí, že, kdo takové (zlé) věci činí, hodní jsou smrti«. Řím. 1, 32

5. Věčné zahynutí. Takový jest konec hříšných rozkoší.

- Představte si, rozmilí v Kristu, onoho boháče, o němž vypravuje sv. evangelium, že se oblécel v šarlat a kment a hodoval na každý den skvostně. Jak bylo as tomuto člověku, když byl v plameni pekelném, rozpomínaje se s pláčem na rozkoše, v nichž trávil svůj život na zemi? Ten, který prve proléval své hrdlo vybranými nápoji, žádá nyní sobě, by přišel Lazar z lůna Abrahama, a namoče prstu svého ve vodě, ochladil jazyk jeho; neboť se trápil ukrutně v ohni pekelném. Ale co mu odpověděl Abraham? »Synu«, řekl, »rozpomeň se, že jsi světa užíval; za to se musíš nyní mučiti!«

Takového konce dojde a dojíti musí každý prostopášník. Že neuznává žádného jiného zákona krom toho, jež mu předpisuje jeho tělo; že nechce odepřítí svému tělu, co se protiví zákonu Božímu; že svému tělu nesmyslně hoví, slouží a otročí; že takořka své hříšné tělo povýšuje na trůn božství: proto nemá a nemůže míti rozkošník nějakého dílu s Bohem, s Kristem Pánem, s nebeštany, ale pykati musí za své bezuzdné rozkoše v ohni pekelném. O cizoložnicích a hodovnicích praví kniha Přísloví (2, 18. 5, 5. 7, 27. 9, 18.), že k peklu vedou kroky jejich a že v hlubokostech pekelných jest přebývání jejich. A to platí o všech, kdož milují rozkoše náruživě. Konec jejich jest zahynutí, jak dí apoštol Pánč. Fil. 3, 19.

* * *

Takový jest tedy, nábožní posluchači, konec těch, kdož hledají slávy v rozkošech bezuzdných, považující břicho za boha (Fil. 3, 19.): žádná čest, plno dluhů, holá žebrota, slepota srdce, věčné zahynutí. Myslíte snad, že jsem řekl příliš mnoho, že jsem líčil příliš křiklavě? Nikoliv! Já se dovolával příkladů, a ty ne-

praví nic přepjatého, nic pravdě nepodobného, nic, co by se neopakovalo ve světě stokrát a tisíckrát.

Nuže, má-li kdo z nás příčinu, počítati se k oněm nešťastným lidem, kteří si oblíbili za svrchované pravidlo života aneb za heslo průpovědku starých pohanů: »Jezte, píte, hrajte, po smrti ničeho neužijete«, anebo: »Pojďtež, požijevme dobrých věcí; neboť ten jest náš díl, ten jest náš osud« Moudr. 2, 6. 9.: ó tedy dobře uvaž na myslí své všechny ty konce, k nimž vede prostopášnost, prohlédni ze své slepoty a rci s oním slepcem u Jericha důvěrně a skroušeně: »Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou« ! A budeš-li prositi, budeš-li chtítí, dáš výhost všem svůdným tohoto světa rozkošem. Abys pak tím jistěji dosáhl, zač budeš prositi, spoj svůj hlas s hlasem Církve svaté a rci: »Prosby naše, prosíme, ó Pane, milostivě vyslyš, vazeb hříchů nás sprost a ode všeho protiventství nás ostříhej«.

Ty pak, křestane věrný, jenž jsi ještě nepoznal, jak trpká jest ve svých koncích všeliká rozkoš světa, ty zvlášt v těchto dnech pilně nad sebou bdi, abys neupadl v osidla hříšných rozkoší. Nedej se odstrašiti křikem kolem jdoucích. Nedbej těch, kteří tě chtějí odtrhnouti od Krista, víry a ctnosti, ale přivíň se tím těsněji, tím vroucněji k svému božskému Spasiteli. U Něho hledej rozkoše, přijímej aspoň v duchu Jeho tělo a krev a modli se s Církví svatou: »Prosíme, všemohoucí Bože, abychom přijmáním pokrmu nebeského proti všemu protiventství ohrazení byli«. Tak tě posilní tvůj Spasitel, bys, miluje Jeho, nemiloval světa. Tak nastoupíš důstojně dobu svatopostní, dobu plnou milosti, v níž můžeš si pojistiti spasení své duše. Amen. Kl. Markrab.

Neděle I. v postě. *)

(Homilie).

O pokušení Krista Pána a pokušení našem.

Evang. sv. Mat. 4, 1—11.

Když bylo Pánu Ježíši třicet let, prve nežli počal veřejně učiti, dal se od Jana Křtitele v řece Jordanu pokřtiti. Potom odvedl Ho duch na poušť, kdež se postil čtyřicet dní a nocí. Tu pokoušel Ho po třikrát dábel, ale Kristus Pán po každé ho odbyl. Moji drazí, uvážme-li, kdo byl pokoušen, kde a jak byl pokoušen, potom zajisté se z toho poučíme, že není člověka, není místa, není ctnosti, která by byla prostá pokušení dábelského. Sv. Antonín, poustevník, a sv. Jarolím, uchýlili se na poušť, aby tam dnem i nocí, modlitbou a postem sloužili Bohu, a hle, i tam

*) Dle Dr. M. Štiglicé.

je našel zlý duch, aby jich pokoušel. Sv. Terezie a sv. Majdalena z Pazzis uzavřely se v klášteře, aby se tam zasvětily Bohu, ale ďábel vetřel se i tam, i tam jich pokoušel. Aho, ten duch zlý všude se vtírá, obchází města a dědny, paláce královské i chudické chaty, aby pokoušel dobrých i zlých, silných i slabých. Ani dům Boží není prost jeho úkladů, on i v kostele lidi pokouší. Proto napomíná nás Ježíš: »Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení«. Mat. 26, 41. Ba ten duch pekelný, jak jste slyšeli v dnešním svatém evangeliu, opovázil se i na Samého Pána nebes i země! Kéž bychom si však naučení vzali ze způsobu, kterým Kristus Pán všechna jeho pokušení překonal, kterak i nám bojujati jest proti jeho nástrahám a úskokům, bychom obstáli. Jako potom ke Kristu Pánu přistoupili andělé a sloužili Jemu, tak i nás odmění Bůh po překonaném pokušení a to tím hojněji, čím větší ono pokušení bylo. — O všem tom poučíte se z dnešního výkladu, vyslechnete-li jej pozorně a pobožně. Pro snadnější zapamatování jednotlivých naučení vyložím sv. evangeliu po pořádku, jak jsem vám před chvílí přečetl.

P o j e d n á n í.

1.

»Za onoho času veden jest Ježíš na poušť od Ducha«. Jakmile byl Ježíš Kristus pokřtěn, odvedl Ho na poušť Duch, a to týž Duch, jehož plnost krátce před tím na Něho byla sestoupila. Ne tedy duch zlý, nýbrž Duch Sv. odvedl Krista Pána na poušť. Poušť ona, na kterou byl Ježíš zaveden, nalezá se mezi Jerusalemem a Jerichem; a tam v té pustině připravoval se božský Spasitel po 40 dní a nocí na vznešený úkol, k vůli němuž s nebe na zemi sestoupil, aby totiž Svou nebeskou naukou, Svým příkladem, Svým utrpením a Svou smrtí vykoupil pokolení lidské od hříchu a věčného zahynutí. Ačkoliv Mu k tomu účelu nebylo třeba ani modlitby ani postu, přece se postil a modlil, aby nám příklad dal, jak se máme i my připravovati na službu Boží, hlavně když jdeme k sv. zpovědi a sv. přijímání.

Drazí křesťané! nechejte se i vy v této postní době odvésti od Ducha Svatého na poušť; zanechte všech marných radovánek a světských zábav a uchylte se do samoty, byste se tam v tiché pobožnosti mohli obíratí Bohem a spasením své nesmrtelné duše. Pravím-li, uchylte se do samoty, nemyslím tím, že byste měli odejítí ze světa nebo uzamknouti se doma, nýbrž míním tím, abyste v této době přípravné více nežli jindy navštěvovali chrám Páně, v něm trochu déle než obyčejně se pozdrželi, byste v tento postní čas o chvílku více denně věnovali modlitbě a v den nedělní aspoň hodinku obírali se nějakým spasitelným rozjímáním anebo čtením nějaké zbožné, poučné knihy. Tak připravíte se důstojně na velikonoční zpověď a sv. přijímání.

A proč odvedl Duch Sv. Ježíše na poušť? Svatý evangelista Matouš praví, že byl veden od Ducha na poušť proto, »aby pokoušen byl od ďábla«. Přírozeností ďáblou jest pokoušeti lidi ke hříchu. Sv. Bonaventura praví, že vseckny hříchy bývají buďto bezprostředním anebo prostředním působením ďábla. On rozněcuje v nás pomstychtivost, rozpaluje zlé vášně, vzbuzuje v nás pochybnosti o víře, jen aby nás polapil do své moci. A drzost jeho nezná mezí. Důkazem toho, že se opovážil pokoušeti i Krista Pána. Než proč dopustil Ježíš ďáblu, aby Ho pokoušel, budete se asi ptáti. Dopustil to: 1 aby ukázal, že žádný člověk, byť byl sebe světějším, není prost pokušení ďábelských, a že tudíž každému třeba na pozoru se míti; 2. aby nás poučil, že se pokušení ihned musíme co nejrozhodněji opřít, chceme-li zvítěziti; 3. aby ukázal, jakých zbraní se chopiti musíme, chceme-li pokušení ďábelské přemoci. Zbraní tou jest najmě: modlitba, půst, ubíhání zlých příležitostí a rozjímání věčných pravd. Dopustil Kristus Pán ďáblu, by Ho pokoušel, aby nás za 4. povzbudil, bychom se v čas pokušení k Němu o pomoc utíkali, a za 5. bychom poznali, že pokušení sama o sobě nejsou hříchem ani původem hříchu, nýbrž naopak příležitostí od Boha propůjčenou, bychom se v dobrém cvičili a zásluh pro nebe si dobyli. Dopouští na nás Bůh pokušení, abychom snad pro své dobré skutky nezpyšněli a tak neztratili zásluh pro nebe. Pokušení bývají pro nás tím, čím zlatu — oheň. Jako v ohni pravost zlata se zkouší, tak zkoušívá Bůh pokušeními naši ctnost. Toho doklady podávají nám životopisy svatých. — — —

II.

»A postiv se«, praví dále sv. evangelium o Pánu Ježíši, »čtyřiceti dnů a čtyřiceti nocí, potom zlačněl«. Jako se kdysi Mojžíš po 40 dní a nocí připravoval, aby udůstojněn byl přijati z rukou Hospodinových kamenné desky Starého Zákona na hoře Sinaji, rovněž tak dlouho připravoval se Kristus Pán, aby ohlásil a prohlásil potom Nový Zákon. Postil se Pán a Mistr náš tak přísně, že po celou tu dobu, jak praví sv. Lukáš 4, 2., ničeho nejedl. Jak posvátnou musí tudíž všem křesťanům býti tato postní doba, jež pamatuje na čtyřicetidenní půst Syna Božího! Jako křesťané jsme povinni následovati Krista ve všem, tedy i v postění se.

On Sám praví: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, a beř kříž svůj (na sebe) každého dne a následuj mne«. Luk. 4, 2. Pravda, dokud Ježíš meškal na této zemi, nepožadoval postu od Svých učenníků, ale děl: »Ale přijdou dnové, kdy bude odňat od nich ženich, tehdyt se budou postiti.« Mat. 9, 15. Tím ženichem je Sám Ježíš, a když vzat byl do nebe, tu naporučila Jeho choť, Církev svatá, že se věřící její mají postiti. A kdo by se nechtěl postiti, ten nebyl by učenníkem Kristovým, neboť Pán výslovně pravil, že se Jeho učenníci po Jeho na nebe vstoupení budou postiti; ten by však nebyl také poslušným synem Církvě, jež svým věřícím

půst předpisuje. Poslyšte, co praví sv. Ignác mučenník, jeden z nejstarších Otců apoštolských: »Neopovrhujte svatopostním postem, neboť on dán je nám příkladem samého Pána našeho Ježíše Krista«. Nařídila pak Církev svatá půst v době postní proto, aby se jím věřící důstojně připravili k požívání Beránka Božího. Postěte se tudíž i vy, milí křesťané, abyste byli věrnými učenníky Kristovými, poslušnými dítkami svaté matky Církve, abyste se důstojně připravili na velikonoční svaté přijímání! Postěte se i proto, že postem můžete zadost učiniti za hříchy svoje a získati si velikých zásluh pro nebe. Postěte se nejen jazykem, ale i ostatními smysly, zdržujice se v této posvátné době z lásky k tomu Kristu Pánu ukřižovanému i jiných jinak dovolených věcí!

A když se byl Pán Ježíš tak 40 dnů a 40 nocí postil, potom »zlačněl«, t. j. pustil hladu úzdu, kterou mu po čtyřicet dní přitáhl, a ďábel poznal, že je člověk, i osmělil se tudíž přistoupiti k Němu a pokoušeti Ho.

III.

Třikrát pokoušel ďábel Pána. První pokušení vypisuje svaté evangelium takto: »A přistoupiv pokušitel, řekl jemu: Jsi-li Syn Boží, rci, ať kamení toto chlebové jsou. — On pak odpovídaje, řekl: Psáno jest: »Ne samým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, které vychází z úst Božích«. Pokušitel ukázal se býti ďáblem hned na počátku. Jako druhdy v ráji pokoušel Evu obžerstvením, tak pokouší teď i Krista Pána, zda by hladov nezatoužil po pokrmu. A jelikož na poušti není, čeho by okusil, praví Mu: »Jsi-li Syn Boží, rci, ať kamení toto chlebové jsou«. Adama a Evu svedl, když jim řekl, že neumrou, okusí-li zapovězeného ovoce, naopak, že budou jako bohové, znajíce, co je dobré a zlé; Ježíši Kristu lichotí, aby si připravil cestu k dalším pokušením. Praví Mu: »Jsi-li jsou«, jako by chtěl říci: »Tys dlouhým postem zlačněl, tu na poušti nemáš, co bys jedl, poruč tedy, aby se toto kamení proměnilo v chleby, a tak dokaž, že jsi Syn Boží«. I vás, moji drazí, bude snad nečistý duch v tuto svatopostní dobu pokoušeti, představuje vám půst jako obtížný a zdraví škodlivý předpis, nedejte se však svést. Uvažte: jako praotec náš Adam, ďáblem sveden, obžerstvím uvrhl nás v záhubu, tak druhý Adam, Ježíš, počal nás postem vynaňovati z hříchu, aby vysvobodil nás od věčné záhuby. Koho se tedy raději přidržíte, ďábla či Ježíše? Dábla, jenž mluví jenom o chlebě, jídle a pití a o tom, co tělu lahodí, či Ježíše, jenž mluví o slovu Božím, o sebezapírání, ježto vede nás k věčnému spasení? Slyšte, kterak odbyl Kristus první pokušení ďáblovo: »Psáno jest:»

Slova ta napsal už Mojžíš V. Mojž. 8, 3., a Kristus Pán použil toho výroku, by nám ukázal, že člověk dvojí má život: tělesný na této zemi a duchovní u věčném království. Právě tak, jako člověk potřebuje k zachování tělesného života chleba, právě tak potřebuje k zachování duchovního života svého slova Božího. Apoštol národů píše v listě svém k Římanům 14, 17. »Království

Boží není pokrm a nápoj, ale spravedlnost, pokoj a radost v Duchu svatém«. Proto zvláště v tento svatopostní čas poslouchejte pilně slovo Boží a konejte dobré skutky, abyste si zasloužili království nebeské. Kdo požívatosti, obžerství slouží, ten není sluhou Božím, a kdo se nechce postiti, ten odřká se hostiny, kterou připravil Pán Svým věrným služebníkům v království nebeském.

Když Ježíš nechtěl učiniti zázraku, kterého od Něho ďábel žádal, »pojal ho ďábel do svatého města a postavil ho na vrch chrámu a řekl jemu: »Jsi-li Syn Boží, spusť se dolů. Nebo psáno jest: »Andělům svým přikázal o tobě, a na ruce uchopí tebe, aby snad o kámen nohy své neurazil«. Že se Ježíš nechal od ďábla odnésti, učinil to ne ze slabosti, nýbrž z pokory a trpělivosti. Odnesl pak ďábel Krista Pána na střechu jerusalémského chrámu, jež plochá byla, jak až dosud na východě střechy domů vypadají; aby ho přiměl k spuštění se dolů, dovolává se Písma svatého, ale nesprávně a falešně. David praví: »Nebo andělům svým přikázal o tobě, aby ostříhali tě na všech cestách tvých. Jako na rukou ponosou tě: abys snad o kámen neurazil nohy své«. Žalm 90, 11—12. To však slíbil Bůh toliko těm, kteří všecko své doufání skládají v Něho, a ne těm, kteří opovázlivě, bez potřeby vydávají život svůj v nebezpečí. A proto vyvrací Kristus Pán falešně z Písma svatého pojatý návod ďáblův správným poučením, řka: »Zase psáno jest: Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého«. V. Mojž. 6, 16. A tak přemohl Ježíš i druhé pokušení. — Kdyby i vás někdo svéstí chtěl ke zlému, neposlouchejte ho, drazí křesťané, i kdyby vám, nevím jak dokazoval, že je to dovoleno. Vždyť sami dobře znáte, co Bůh poroučí a co zapovídá, a proto raději Jeho poslouchejte nežli pokušitele.

Po třetí pokoušel ďábel Pána. »Opět pojal jej ďábel«, jak dí sv. evangelium: »na horu vysokou velmi: a ukázal mu všechna království světa i slávu jejich a řekl jemu: Toto všecko tobě dám, jestliže padna, budeš se mi klaněti«. Ježto není, moji draží, na světě hory tak vysoké, s které by se dala přehlédnouti všechna království světa a sláva jejich, domnívají se vykládači Písma sv., že vše to ďábel Kristu Pánu ukázal v jakémśi vidění, slibuje, že Mu to vše dá, bude-li se mu klaněti. Tu činí se ďábel pánem světa a žádá od Ježíše, by ho uznal Bohem — První dvě pokušení trpělivě snesl Pán, poněvadž se v nich neopovážil ďábel osvojovati si čest a úctu, která jedinému Bohu přísluší. Ale teď při třetím pokušení, při němž se ďábel Bohem činí a od Boha žádá, by jej tento jako Boha uctil, jeví se Kristus rozhořčeným; aby mu ukázal, jak nestoudně drzým jest, zahání jej od Sebe slovy: »Odejdiž satane! neboť psáno jest: »Panu Bohu svému se klaněti a Jemu samému sloužiti budeš«. — Kdyby vám, moji drazí, nějaký pokušitel nějaké štěstí sliboval, nevěřte mu, neboť on vás může jenom do neštěstí připravit. A vezte, kdo v hřích svoluje, ten že se ďáblu podrobuje a jemu se klaní. Takového pokušitele odbudte slovy Kristovými: »Odejdi satane! Pánu Bohu svému se klaněti a jemu samému sloužiti budeš«.

A konečně slyšte, jak Otec nebeský potěšil a odměnil Syna Svého za přemožené pokušení. Sv. Matouš dří: »Tehdy opustil ho ďábel: a aj! andělé přistoupili a sloužili jemu«. Tedy pokušitel prchl a přišli andělé a sloužili Kristu Pánu vším, čeho jako člověk potřeboval. To bylo odměnou božskému Spasiteli za přestálé pokušení. — I vás, moji drazí, Bůh potěší a odmění, překonáte-li pokušení. Bojujte tudíž srdnatě, a jakmile nějaké pokušení na vás přikvačí, hned se mu opřete po příkladu Krista Pána. Nechtějte se podobati naší pramatce Evě, jež se v pokušení kochala, až mu podlehla. Ó, co zásluh můžete si každý den vydobyti pro nebe, budete-li pokušení tak rozhodně a rázně od sebe odrážeti. Bez boje to nebude, ale bez boje není koruny, bez boje není odměny. Kdož by však zvítězil, tomu dáno bude jísti ze stromu života, kterýž jest v ráji Boha, praví sv. Jan ve svém Zjevení 2, 7. Bojujte tedy i vy proti pokušením tak, abyste odměnou dostali jednu království nebeské. Amen.

Alois Koudelka, farář v Nikolčicích na Moravě.

Neděle II. v postě.

(Homilie.)

»A proměnil se před nimi«.

Mat. 17, 2.

Proměnění Krista Pána učí nás:

I. opovrhovati pozemskostí,

II. toužiti po nebi.

Na Ezdrelonské rovině, dvě hodiny od Nazaretu, zvedá se krásná, vysoká hora na způsob pyramidy, jménem Tabor. Boky její zdobí štíhlé jedle, mohutné duby, vonný bobovník a zelené olivy. Na vrchu jejím prostírá se překrásná planina as čtvrt hodiny dlouhá a za polovici délky široká. Je porostlá vonným kvítkm a léčivými bylinami. Na několika místech vytéká voda, jež svlažuje okolí. S hory té je překrásný rozhled. Na západ zří divák pobřeží Středozevního moře a pohoří Karmelské; k polední straně otvírá se před očima jeho veliká rovina až k Efraimským horám, na východ viděti Galilejské moře a celé okolí přes Jordán až do Galaadu; na sever pak zřítí všecka místa až do Libanonských a Hermonských hor. Hora ta hodila se tedy výborně za místo, aby na ní Kristus Pán ukázal Svým učenníkům paprsek oné slávy, již po Svém na nebe vstoupení užívatí měl s Bohem Otcem a Duchem Sv. Tam na té hoře udála se jedna z nejvznešenějších a nejpodivuhodnějších událostí ze života Ježíšova, totiž Jeho proměnění. Zázrak ten nespočetná srdce rozntil láskou k Bohu a nejednoho umělce nadchl, aby ten zázrak co nejlépe zobrazil.

Rozjímá-li člověk o tom zázraku, není možno, aby se jeho duch nepovznosl od této pozemskosti k nebeským výšinám. Svitne-li člověku jenom malý paprsek nebeského jasu, už omrzí jej vše, co jest na této zemi, a všechna toužebnost jeho nese se za nebeskou slávou.

I já bych rád, moji drazí, vylíčil vám dnes proměnění Páně tak, abyste ode dneška hledali jediné těch věcí, které s hůry jsou. Než, kdo může se přiblížiti k slávě a velebnosti Ježíšově, když sami Jeho učenníci slávou tou omráčeni k zemi popadali? Abych dovedl vám zázrak ten jen přibližně vylíčiti, k tomu musil bych míti rozum andělů a srdce Serafinů. Nicméně s pomocí Boží pokusím se o to, byste se z proměnění Páně naučili:

I. opovrhovati pozemskostí;

II. toužiti po nebi.

P o j e d n á n í.

I.

Z proměnění Páně učiti se máme přede vším opovrhovati touto zemí a vším, co na ní a z ní jest.

1. »Za onoho času pojal Pán Ježíš Petra a Jakoba a Jana, bratra jeho, a vedl je na horu vysokou soukromí; a proměnil se před nimi.« Pán Ježíš měl už více učenníků, z nichž si vyvolil dvanáct apoštolů. Než ze všech vzal toliko tři s sebou na horu, aby byli svědky Jeho proměnění, totiž: Petra, Jakoba a Jana. Vyvolil právě ty tři, poněvadž se oni již dříve vyznamenali zvláštní horlivostí, láskou a oddaností k Němu. Z toho učíme se, že jsou velmi vzácní oni lidé, kteří od Boha obdařeni jsou kromě obyčejnými milostmi, a že hodnými mohou býti i tací křesťané, kteří takových milostí nemají, jako byli ostatní učenníci Páně, kterým nebylo dáno viděti Jeho proměnění. — Zavedl pak Kristus Pán ony tři apoštoly »na horu vysokou soukromí«, kdež se před nimi proměnil. Hora ona znamená nebe, kde Ježíš ve Svě slávě a velebnosti sedí po pravici Boha Otce, kdežto tato země je toliko údolím slz.

Želáme-li tudíž spatřiti proměněného Ježíše, potom musíme se povznést nad tuto zemi a nad to, což z tohoto světa jest. Nerozumní tvorové mají hlavy k zemi obrácené, poněvadž jsou stvořeni pro tento svět, my však nosíme hlavu vzhůru vztýčenou, bychom, k nebi hledíce, stále na paměť si přiváděli, že tam nahoře je naše pravá vlast a ne na této zemi.

2. Teď slyšte, jak se Ježíš proměnil. »I zastkvěla se tvář jeho jako slunce a roucho jeho učiněno jest bílé jako sníh. Svatý Jarolím dí, že Ježíš vypustil ze Svého těla jenom jediný paprsek Svého Božství, a tím už tak se proměnil, že se tvář Jeho od božské světlosti jako slunce zastkvěla, a roucho Jeho zbělelo jako sníh. Obklopen tím nebeským jasem byl tak krásný, tak vznešený, tak milostný, že unesl každou mysl ohněm lásky k Sobě

rozehrál každé srdce. Ježíš mohl vždycky býti proměněným, neboť vždy byla v Ném plnost Božství, ale On Svou všemohoucností přikrýval Svě Božství a jevil se toliko jako člověk, aby mohl za nás potupen, bičován a ukřížován býti. Ano, On chtěl trpěti hlad a žízeň, zimu a horko, bolest a potupu, muka a smrt, aby nám ukázal, že i my máme opovrhovati pohodlím a rozkošemi tohoto světa. Kdo mohl kdy pohodlněji žiti, nežli Ježíš, Pán nebes i země? Kdo však kdy tolik trpěl, co On? Když tedy On vše, což z tohoto světa jest, tak málo cenil, kdož by byl tak zaslepeným, aby srdce své věnoval pozemským věcem? O, kdyby všickni křesťané vždy na mysl měli, jak ta časná dobra jsou nestálá a pomíjějící, dozajista by jich tak nemilovali. Šalomoun král byl nejmoudřejší a nejbohatší člověk na světě, a nicméně na konec přece poznal nestálost pozemských věcí a zalkal: »Marnost nad marnost, všecko je marnost«. Prov. 1, 2. Poznejme přece jednou i my marnost tohoto světa a odtrhněme srdce svá od něho, bychom tím svobodněji mohli sloužiti Bohu a spásce duše své.

3. Poslyšte, co se ještě událo při proměnění Ježíšově. Svaté evangelium praví: »A aj! ukázali se jim Mojžíš a Eliáš, rozmlouvající s ním«. Kromě vzpomenutých tří apoštolů byli proměnění Krista Pána ještě přítomni Mojžíš a Eliáš z onoho světa. Mojžíš představuje zákon a Eliáš proroky. A poněvadž se jak Zákon, tak i proroctví všecka vztahovala a odnášela ke Kristu, proto chtěli teď Mojžíš a Eliáš jak Ježíšovým učenníkům, tak i nám dosvědčiti, že On je pravý Mesiáš tolikrát v Zákoně a v proroctvích předpovídaný a předobrazný. Oba světci rozmlouvali s Ježíšem. O čem s Ním rozmlouvali, to nám dnešní sv. evangelium nepovídá, ale dovidáme se od sv. Lukáše, jenž v hl. 9., verši 31. píše: »Mluvili o vyjití jeho, kteréž měl dokonati v Jerusalémě«, t. j. o Jeho utrpení a smrti. Tedy v nejradostnějším okamžiku Svého života myslil božský Spasitel na Svě přehořké utrpení a smrt. Učme se z toho, přátelé drazí, nikdy, i uprostřed největšího veselí, nezapomínati na zlo a neštěstí, jakož i smrt, která nás čeká. Takovým způsobem nejspíš a nejsnadněji naučíme se opovrhovati vším pozemským.

Než nedostačí, bychom toliko pozemskými věcmi opovrhovali, nýbrž třeba také po nebi toužiti. A i tomu učí nás příběh o proměnění Páně.

II.

1. Byste se, nejmilejší, odhodlali vši silou toužiti po nebi, slyšte, co nám dále vypravuje dnešní svaté evangelium: »I promluviv Petr, řekl k Ježíšovi: Pane! dobře jest nám zde býti: chceš-li, udělejme tu tři stánky, tobě jeden, Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden«. Svatý Petr viděl toliko jediný paprsek božské slávy na Ježíši a po boku Jeho dva toliko vyvolence Boží, a už byl všecek bez sebe, a jako by už více zemi nepřináležel, pln uctění volá: »Pane! dobře jest nám zde býti«. Ano, přeje si tu na vždy zůstatí a nikdy víc od toho odlesku velebnosti Boží se

neodloučiti. Neboť dí: »Chceš-li, udělejme tu tři stánky, Jobě jeden, Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden«. Drazí přátelé, jestliže jediný pohled na proměněného Ježíše, obklopeného toliko dvěma svatými, tak unesl sv Petra, že zatoužil na věky tam zůstat, jaká teprve slast musí býti věčně v nebi patřiti na Boha obklopeného všemi svatými a anděli? Kdož by nezatoužil po té nevypověditelné blaženosti? Kdož by nevolil odřici se všech rozkoší pozemských, jen aby oné blaženosti dosáhl?

2. »A když on (Petr) ještě mluvil, hle! oblak světlý zastínil je. A aj! hlas z oblaku říkací: »Tentot jest Syn můj milý, v němž se mi dobře zalíbilo; toho poslouvejte«. Proměnění Ježíše Krista netoliko budí v nás touhu po nebi, nýbrž ono nám též ukazuje cestu, která do nebe vede. Cestou tou jest Sám Kristus Pán, jak on Sám kdysi pravil: »Já jsem cesta, pravda a život« Jan 14, 6. Jím můžeme všichni spasení dojíti. Otec nebeský slavnostně o Ném prohlašuje: »Tentot jest Syn můj milý, v němž se mi dobře zalíbilo; toho poslouvejte«. Mojžíš byl toliko služebníkem Božím a Eliáš toliko prorokem, ale Ježíš je pravý a jednorozený Syn Boží, téže bytnosti a přirozenosti s Ním od věčnosti. Tento milovaný Syn Boží stal se pro nás člověkem, trpěl za nás a umřel na dřevě kříže. Bůh Otec rozhněval se pro hříchy na nás, ale jednorozený Syn Jeho nás opět s Ním smířil a nebe nám otevřel. A proto zalíbilo se Bohu Otci v Ném. Žádá pak Bůh Otec od nás, abychom Ho poslouchali, řka: »Toho poslouvejte!« jako by chtěl říci: Věřte, co On hlásá; doufejte, co On slíbil; číňte, co On poručil, potom přijdete i vy do nebe. Ano, On je cesta Svým životem, pravda Svou naukou, a životem Svou milostí. Budeme-li Jeho vždy poslouchati a následovati, zajisté nás nezaslepí tělesné rozkoše, ni bludy nás nezavedou, ni bohatství a pocty neomámí nás. S Ním tedy budme sdužení svazkem víry, naděje a lásky, abychem takto proměnění lskem milosti Jeho na tomto světě jednou vešli v slávu nebeskou.

3. »I uslyševše učenníci, padli na tvář svou a báli se velmi. A přistoupiv Ježíš, dotekl se jich a řekl jim: Vstaňte a nebojte se. A pozdvihše oči svých žádného neviděli, než samého Ježíše«. Učenníci jednak z úžasu nad takovým viděním, jednak tolikerou jasností omráčení, popadali na zemi. A je to zcela přirozeno, praví sv. Jarolím, neboť slabost lidská nemůže tu sněsti jasu a moci velebnosti Boží. Polekali se proto, poněvadž se domnívali, že jich Ježíš samých ostavil. Padli pak k zemi z nejhlubší a nejupřímnější úcty k Němu. Proto také je ihned Ježíš pozdvihl a laskavě potěšil, řka: »Vstaňte a nebojte se«. Snad jste se i vy ulekli, moji drazí, když jste slyšeli, že ten, kdo chce do nebe přijíti, má zachovávat vše, co Pán Ježíš poručil.

Než nelekejte se. Pán Ježíš, jak jest dobrotivý a laskavý, jest ochoten pomoci každému, kdož by koliv se k Němu s důvěrností utekl. Prikázání Jeho nejsou těžká, vždyť On Sám dí: »Jho mé sladké jest, a břímě mé lehké«. Mat. 2, 30. Každému dává Svou milost, aby prikázání Jeho mohl zachovávat a spasení

dojítí. Vzpomeňte jen, kterak slíil sv. apoštoly, mučenníky, vyznavače a panny! Nelekejte se tudíž ani vy obtížné cesty do nebe, nýbrž raději rcete se sv. Pavlem: »Všecko mohu skrze toho, — totiž Ježíše Krista, který mě posiluje«. Filip. 4, 13. — Apoštolé potěšeni a posilněni Kristem Pánem pozdvihli zraků svých, ale nespátřili více žádného leč Jeho Samého. To značilo, že příchodem Páně přestal starý Zákon a že od té chvíle, kdož by koliv žádal dojítí spasení, povinen jest hledati toliko Ježíše a Jeho následovati.

4. Konečně slyšte, jaké krásné napomenutí dal Pán Ježíš apoštolům: »A když sestupovali s hory, přikázal jim Ježíš, rka: Žádnému nepovězte vidění, dokud Syn člověka nevstane z mrtvých«. Pán a Mistr náš zapověděl apoštolům, aby se o Jeho proměnění před lidmi dříve nezmíňovali, dokavad by nevstal z mrtvých, a to z té příčiny, aby lidé vidouce Ho trpěti a potupnou smrtí na dřevě kříže umírali, nad Ním se snad nepohoršili a o Jeho Božství nepochybovali. Po Jeho vzkříšení mohou svobodně hlásati i o Jeho proměnění, ježto potom bude vypravován jejich jenom sloužití k utvrzení posluchačů u víře, že Ježíš je pravý Syn Boží.

Drazí v Kristu! Slyšeli jsme dnes o proměnění Pána a Spasitele našeho. Duch náš, slávou tou unesen, bezděky zaletěl z tohoto slzavého údolí k výšinám nebeským. Uchvátil-li jedinký toliko paprsek božské velebnosti, který Kristus Pán z těla Svého vypustil, tak sv. apoštoly, že zapomenu, že se nalcají dosud na zemi, ó rcete, kdož by pak nezatoužil vyměnití tento pozemský život za nebeský, kde se Bůh vyvoleným Svým dává poznati tváří v tvář? Poněvadž pak není možno užívati dvojího ráje, totiž zde a na onom světě, proto chceme se rádi vzdáti pozemských blažeností, abychom dosáhli věčného blahoslavenství v nebesích. Chceme od této chvíle opovrhovati časností, za to však vši duši a silou toužiti po nebi, abychom se tam jednou i my proměnění shledali s Kristem Pánem a chválili Ho na věky. Amen.

Alois Koudelka, farář v Nikolčicích na Moravě.

Emmanuel.

Šestero postních řečí.

I.

Člověk jest tvor, jenž má náboženství.

»Ty, kdo jsi!«

Jan 1, 19.

»Svět a člověk v něm skytají nám zvláštní a bolný pohled. Dobro a zlo, mravné i hmotné, řád a nepořádek, radost a bol se tu proplétají a bojují spolu stále. Odkud to kolotání, odkud

ten boj? . . . Člověk cítí se zároveň velikým a malým, silným a slabým, mocným a bez moci, on se samu sobě obdivuje, miluje sebe sama a přece sám sobě nestačí. Illedá opory nad sebou, pod sebou, on prosí, vzývá, modlí se.«¹⁾ Odkud je svět, odkud se člověk na něm vzal a kam jde? Jaký měl počátek, jaký jest jeho cíl, jak ho dosáhne? To nejsou, moji drazí, otázky lidské zvědavosti, to jsou otázky lidského života. To musíme vědět, jinak každý krok náš jest marnou prací. »Býti či nebýti, to je ta otázka!«

Moji drazí! Jestliže se odvažujeme během posvátných neděl postních odpověděti na tyto otázky, číňme tak v hluboké pokoře a s vroucí prosbou v srdci, aby všemohoucí náš Tvůrce, Jenž nás stvořil pro Sebe, nám při tom pomáhal. A věčná moudrost Jeho, Spasitel náš, Ježíš Kristus, nás provázej. A věčná láska Jejich, Duch Svatý, naplň nás svatou horlivostí, abychom až do konce setrvali.

P o j e d n á n í.

I.

1. Ty kdo jsi? »Budete jako bohové, vědouce dobré i zlé.« I. Mojž. 3, 5. To byl, moji drazí, slib arcilháfe, vraha našeho od počátku. Ale ničemný tento slib má ubohý tvor za pravdu. Z tohoto neblahého semene, nepřitelem naším již v ráji zasetého, vzešel prvý náhled o člověku: »Člověk jest bůh. Vždyť všechno vlastně jest bůh. Velebnost moře a hukot bouře, slunce a tma jsou zjevy boha, až v člověku tato bytost božská dochází vědomí a tím svého dokonání. Každé hnutí v člověku, každý čin lidský jest vlastně činem nutným a božským. A tak není člověk nikomu zodpověden, sám jsa bohem. Ovšem není také svoboden, on není ani osobou, on je zjevem veliké, nekonečné, věčné bytosti božské.« Věřte, moji drazí, k takovým až nesmyslům dospěl lidský duch, jenž se cesty pravdy spustil. A nemyslemež, že by nerozumné náhledy tyto v našem skutečném životě zůstaly bez vlivu. Ano, jsem bůh, řekl si člověk a nebudu sloužiti. Není nade mnou vrchnosti. »Síla má a moc ruky mé všechno mi způsobily.« V. Mojž. 8, 17. A proto neuznávám sebe za tvora závislého a poddaného. A náhled tento hnán byl, jak dokazují dějiny lidské, do krajnosti. Vždyť shledáváme se v nich s množstvím caesarů a tyranů, kteří si až božské pocty žádali. A byt dnes jednotlivce nedospěl až k tomu stupni odvážlivosti, proto přece slyšíme tak často mluvit o »svrchovanosti lidu«, o »všemohoucnosti státu« a jiných heslech doby nejnovější.

Moji drazí! Člověk, nebo všichni lidé dohromady prý jsou bohem! Nerone, ty's to také tvrdil, ty's před věky dával vraždit ty, kteříž ti božské pocty odprali. Kdybychom mohli mezi sebou snést šeredný tvůj stín, musil bys nám odpověděti na otázku:

¹⁾ Guizot, Meditations sur l'essence de la Religion I. 3 seq.

Věřil's tomu, když jsi prchal před vzbouřenými praetoriany, když jsi v bídácké zbabělosti neměl síly zničit ničemný svůj život, a když jsi proto žebral na sluhovi svém, aby meč vrazil do tebe? - Antiochu Epifanovi »se zdálo, že by také mořským vlnám rozkazoval, nad lidský způsob naplněn jsa pýchou a že na váze vysokost hor může zvážití, ten nyní, k zemi jsa snížen, na nosidlách nesen byl, zjevnou Boží moc sám na sobě osvědčuje.« 2 Mak. 9, 8.

V těchto slovech sv. Písma, moji drazí, vidíte, jak okamžikem člověk se vzdává tohoto náhledu a osvědčí zjevnou moc Boží sám na sobě. Snadno mluvíti vám, pantheisté, dokud se vám vede dobře a dokud jen hledáte v převráceném rozumu svém nějakou omluvu nevázaného, hříšného života. Ale »ty jsi bohem« - řekněte to člověku, jenž má slzy v očích, jenž svjíjí se bolestí, řekněte to sobě, až budete blízko smrti, dopřeje-li vám Bůh jasného vědomí! Broučku, jenž se Bohem děláš, začni bídu, začni bolest, začni smrt! Nemůžeš? Nuže, těš se vědomím, že tvá bolest a smrt tvá je nutným zjevem tvého božského života!

K smíchu by to bylo, kdyby takové poblouzení ještě dnes tisíce duší nedrželo v okovech, kdyby celou společnost lidskou neohrožovalo v samých základech. Nemohl si věru ďábel vymyslet na duchy pyšné lepšího prostředku, jak by zničil v nich všechno náboženství, celou mravnost!

Takového prostředku tento nepřítel Boha a duší nesmrtelných nepotřeboval u lidí, kteří oddáni jsou zejména náruživostí těla, smyslnosti. Oni celým směrem svého života, každým předmětem svého snažení tíhnou ku hmotě. Těm je snadno říci a mysliti: Je jen ta hmota, s níž se stýkáš, na níž lpíš Bůh? To je pohádka. Duše? Pěkné slovo pro nejjemnější působení mozku. Nesmrtelnost? Vždyť jsi nesmrtelný, nic se z tebe neztratí, jen se rozpadneš v prvky a ty v jiném spojení budou ve světě působiti dál a prospívati. Ale že by's po smrti o sobě věděl, není pravda. S mozkiem tvým přestane všechno vědomí, všecken život. Nic nejsi víc než zvíře, než dřevo. »Smířme se tedy s myšlénkou, že lidé jsou jako koně, z nichž někteří hodným, jiní zlým pánům se dostanou, nemajíce naděje, že by v jiném životě mohli očekávati spravedlivé výměny«. Tak, dost sprostě, vyslovil náhled hmotářství (materialismu) Thomas Chubb. Jemněji mluví světák dle sv. Písma: »Krátký a teskný jest čas života našeho a není občerstvení při konci člověka a není znám, kdo by se byl z pekel navrátil. Neboť z něčehož narodili jsme se a potom (zas) budeme, jako bychom byli (nikdy) nebyli; neboť jako dým jest dýchání v chřipích našich a řeč jest jiskra z pohnutí srdce našeho: kteráž když zhasne, popel bude tělo naše a duch se rozplyne jak lehký větýrek a život náš pomine, jako stopa oblaku a zmizí jako mlha, kteráž rozehnána jest od paprsků slunce a potlačena od horkosti jeho a jméno naše přijde časem v zapomenutí a nikdo nevzpomene na skutky naše, nebo stín pomfjející jest čas náš a není navracení po skonání našem Pojdtež tedy a požívejme dobrých věcí, kteréž tu jsou . . . drahým vínem a drahými mastmi naplníme se

a ať nemine nás květ času. Korunujme se růžemi, prve nežli zvadnou, nižádná nebuď louka, kteréž by nepřešla bujnost naše. Žádný z nás nebuď prázděn rozpustilosti naší, všudy pozůstavme znamení veselosti, neboť ten jest díl náš a ten jest náš los. Moudr. 2, 1.—9.

Není možno mysliti si většího ponížení člověka. Těžko ovšem mluvití takovým lidem o duchu, o jeho působnostech, které se nijak hmotou vysvětliti nedají. »Tělesný člověk nechápe těch věcí, které jsou ducha«. I. Kor. 2, 14. Ale kdyby jen porovnali tělo své se zvířecím, už by musili poznati svou nevyrovnatelnou nad tímto vyvýšenost. Nezmíňujme se ani o přímé postavě, již nikde v říši zvířat nenalzáme, nezmíňujme se o obratnosti údů lidských, schopných k rozmanité práci, ať pohlédnou na lidskou tvář, na oko lidské a zrcadlíci se v oku dojmy, ať pohlédnou na lidský jazyk, schopný řeči a v každé žilce jeho poznají, že lhou.

Ano, jsme kouskem hmoty. Kdož z nás již tíže této hmoty necítil. Ale jen hlína že jest člověk? Moji draží, pozorovali jste již v sobě hnutí, o němž neklamný hlas vašeho svědomí vám řekl, že je to hnutí hříšné? To byla zlá žádost těla, ano to bylo právě hnutí té hmoty, která jest kouskem člověka. Ale v tom nastal protitlak. Bylo to jiné hnutí, které onomu prvnému odporovalo. A v prsou našich rozzuřil se krutý bo, jako by celá přirozenost naše se chvěla, až se podařilo říci tělu: až sem a ne dál! Zlá náklonnost byla potlačena. Kým? Tělem? Ó, moji draží, hmota sama sobě odporu neklade. Něco jiného to bylo, co nad hmotou zvítězilo. Byla to duše. A ta je nad hmotou vysoko, ta ji přemáhá tak radikálně, že až zbaviti se jí může, jak dokazují legie našich mučenníků.

Moji draží! V kolika lidech, kolikrát již se odehrál takový boj? Kolik vítězství, kolik tu bylo porážek? Bůh to ví! Ale jedno takové vítězství postačí, aby se hmotaž vážně zamysлил, a je-li upřímný, řekl: Můj náhled není pravdivý!

3. Mají však lidé, kteří by se krajních těchto náhledů buď pantheismu, nebo materialismu báli a pravdy poznati nechtějí, ihned jiný náhled po ruce. Ovšem že člověk není Bůh, není pouhá hmota. Je to tvor oduševnělý. Chceš-li, je duše jeho také nesmrtelná. Ale všemohoucí Tvůrce hned na počátku stvoření obepnul celý svět přirozenými, nezměnitelnými zákony. Ve světě hmotném souhrn zákonů těch jmenujeme přírodou. V životě duševním se souhrn jejich jmenuje rozumem. Rozum, to je skvostný dar našeho Stvořitele; rozum vede nás životem, jako pochodeň neuhasínající. Toho se držíme, dle rozumu žijme, jen dle rozumu!

Snad by byl tento náhled správný, kdyby člověk měl jen rozum. Ale člověk má vůli, má cit. A tu správně řekl dobrý znatel člověka: Srdce má důvody, o nichž rozum neví.¹⁾

Hodný manžel žije v šťastném manželství. Věrná choť mu

¹⁾ Le couer a des raisons, que la raison neconnait point-Pascal u Guizota, I. c. II. 227.

stírá s čela pot, když se z práce vrací, věnec dětí mu jen radost působí. Čte, jak třeba v uherské sněmovně pozidovštělí freimauri hlasují pro rozlučitelnost manželství. »Což nemají ti lidé ani trochu citu? Což neslyší, když manželstva rozvádějí, ubohých tvorečků, kteří ničeho nezavinili, útlých dítek, jak ustrašeny volají: Otče, matko, neopouštějte sebe, vždyť tím opustíte také nás, co z nás bude?« Tak u sebe ten hodný muž uvažuje, pln spravedlivého hněvu. Co v něm mluví? Rozum, lidský rozum.

V den, kdy týž zákon ve sněmovně magnátů ponejprv propadl, svedla mne v železničním coupé náhoda s jiným mužem. Snad otcem? Snad manželem? »Těm biskupům tam a opatům je snadno hlasovat proti,« řekl v smělosti přímo protivně. »Ti žen nemají, ti nevědí, co je to býti ukován po boku ženy nenáviděné, ti nevědí, co je to, život otrávený nešťastným manželstvím.« »Katoľici jsou proti předloze, kteří nedají se k ženě ukovat krásou, jako lidé smyslní, ani penězi, jako lakomci, ale ctností, která pro celý život bývá dobrým pojítkem,« řekl jsem, od něho se odvraceje. Ovšem ho tento důvod sotva obrátil. Byl to tedy přítel volného manželství. Co ho k tomu přivedlo? Rozum!

Ale týž rozum u jiného člověka již dospěl v téže záležitosti k náhledu, že pro společnost lidskou žádného manželství není třeba. Mezi zvířaty také není manželstva! — Co je pravda? Či rozum je pro nás směrodatný? Ó moji drazí! Rozum jednotlivce, není-li u něho spořádaná vůle, — je tím nejslabším na světě! Jindřich VIII. anglický byl rozhodným katoľíkem. Od papeže byl nazván »defensor fidei«, obrance víry! Ale krásné oči Anny Boleynovy dostačily, aby se zvrhl v tygra, který se brodil lidskou krví a aby veliký, slavný a hodný národ odvrátil od pravé Kristovy Církve.

Budiž! Nikoliv rozum jednotlivce, ale rozum všech lidí, universální lidský rozum přece pozná pravdu! My, kteříž jsme připoutáni ku malé hroudě země a sice jenom na chvílku, rozumu všech lidí nikdy nepoznáme. Nemůžem-li spoléhati na rozum svůj v okamžiku, kdy v jednotlivých případech a hned se máme rozhodnout, nemá pro nás rozum všech lidí ceny pražádné.

4. Tyto tři náhledy slovy cizími pantheismus, materialismus a rationalismus, správně česky však: nezměrná pýcha, hrubá smyslnost a poněkud rozředěná a oslazená smíšenina těchto obou jsou hlavní formy všech mylných náhledů o člověku.

Moji drazí! Blud jest nemoc duše a sice nemoc nakažlivá. V duších, bludem nakažených nevystupuje však blud v téže podobě, v každé jednotlivé duši nabývá podoby zvláštní — falešné učení si každý člověk přizpůsobí, jak ho potřebuje. Jeden si řekne: Tu je náhledů, a nic určitého, kdož se bude o to starat. Ignorabimus! Nenabudeme nikdy jistoty a stává se v otázce pro každého z nás tak důležité vlašným. Tak vzniká náboženská vlašnost. Od té již povstávají různé odstíny bludů nahoru a dolů. Nahoře, to je v kruzích vzdělaných a bohatých, vidíme různé odstíny pantheismu, až konečně tato pýcha a tento odpor k Bohu dosáhl

svého vrcholu ku konci předešlého století. Tenkrát Voltaire shromáždil kolem sebe hrstku sobě rovných ničemů a zavrhně Boha, učinili se syny nejstaršího falešného praetendenta na trůnu Božím, dábla. By i to pověstní »bratří v Beelzebubu«, počátek dábelskosti — daemonismu. Dole, v kruzích méně vzdělaných a chudších, vidíme stopy hmotařství, až k tomu stupni, kdy člověk v sobě cítí a hledá jen z ífeci stránku a mluví o »bestialismu«. Pravidelně se všechny tyto náhledy proplétají, vždyť všechny mají jen jeden kořen a tím je starý blud, tak starý, jako lidstvo samo. »Neboj se Boha«, jest jeho věrouka. »Hoň se po rozkoši« jest jeho mravouka. Podobá se obludě s více hlavami. V různých dobách objeví se v dějinách vždy s jinou hlavou, která se právě zdá vábnější a po věky hledí utlačiti pravdu!

5. Jaká je ta pravda? Moji drazí! Jednoduchá, krásná. Zeptejte se rozumu, ale nezkaleného vášní a hříchem, podepřeného učením Ježíše Krista, on vám to poví.

Ty kdo jsi? Jsem tvor. Nejsm tu věčně. Ani lidstvo tu není věčně, vzalo svůj počátek, někdo prvního člověka udělal, stvořil, tedy také mne stvořil. Mám tělo. Moji drazí, řeč lidská jest právě mudroslovi. Slyšeli jste už někdy říci někoho: »Jsem tělo«? Nikdy ne! Mám tělo. To je také odsouzení materialismu. Nad tím tělem dovedu vládnout, jsem duch. Vedle sebe poznávám množství tvorů sobě podobných. Mnozí jsou mně velice blízcí, jiných ani neznám, ale vím, že mám ke všem jisté povinnosti. Jsem tvor společenský. Cítím v sobě — nikdo mně to nevyvrátí, vždyť je to hlas mé nejvnitřnější bytosti — že za každou myšlenku, slovo, každý čin svůj jsem zodpověden svému Tvůrci. Ano, vím, bezpečně vím, že každým okamžikem svého života jsem závislý na tomto Tvůrci svém — ano, Ty všemohoucí Bože, jsem Tvůj, Tvůj majetek, Tvůj tvor, celý Tvůj. Duše má je k Tobě puzena, Tebe ctít, Tebe milovat, Tebe poslouchat, to je mravný zákon náš — tahle pravda nepotřebuje důkazů!

A Bůh odpovídá: »Můj jsi ty« Is. 43, 1, můj tvor, můj majetek, můj syn.

Tomuto spojení člověka s Bohem říkáme náboženství.

To je, moji drazí, člověk, jeho bytost, jeho určení. Člověk jest tvor, jenž má náboženství. To je nejvznešenější pojem o člověku. Nic o něm nemůžeme říci krásnějšího.

Náboženství! Tak můžeme nazvat onu propast nepřeklenutelnou, která dělí člověka od ostatních tvorů pozemských. Náboženství jest magna charta — veliký list lidských předností a výsad, to je rodokmen našeho šlechtictví, který v prvé řadě začíná až v nebesích.

Chceš býti šťastným, velikým, svobodným? Buď nábožným! A život tvůj krásný, všctilhodný také skončí v nebesích. Amen.

Petr Špička.

II.

Náboženství porušené napravuje Ježíš Kristus.

»Já jsem, já jsem ten, jenž shlazuji nepravosti tvé«. Is. 43, 25.

Člověk jest tvor, jenž má náboženství. To je nejvznešenější pojem o člověku. Ano, ozval se v posledních letech zase jinak nepřítel Boha a náboženství, ano, náboženství jest něco velikého. Ale týká se hlavně srdce lidského. Je to nejvnitřnější zájem duše. Na trh s ním člověk jíti nemá, společnosti na tomto zájmu duše nezáleží — jedním slovem: Náboženství jest věcí soukromou.

Chytře to mluví socialismus, tato hačrese devatenáctého století, jen že chytrosti této důslednější zastanci jeho již nešetří. Ti už volají upřímněji: »Pryč s náboženstvím, zastavuje nás na naší dráze«. To vlastně jest rub onoho opatrného tvrzení, že náboženství jest věcí soukromou. Není, moji draží! Náboženství, které se nejví v našich skutcích, celým životem naším, není žádným náboženstvím. »Bratře, ty jsi v bídě, věř, já tě mám rád, ale ta láska má jest jen v srdci skryta«. Promluvte tak k trpícímu zastanci toho náhledu, jakou asi dostanete odpověď? »Jdi mně ke všem s takovou láskou, která není schopna skutku! A, moji draží, láska k bližnímu je také kouskem náboženství! Jako toto přikázání lásky se musí jeviti skutkem, tak celé náboženství musí mluvit. A náboženství opravdu má řeč, svou řeč, krásnou řeč, je to modlitba a obět.

Jak malicherný to pojem o Bohu, odpoví zase nějaký mudrc. Bůh vševědoucí, jenž ví tedy o mých potřebách a všemohoucí, jenž tedy mně může pomoci, má čekati, až mu o těchto potřebách povím, až ho poprosím. Moji draží! Náboženství není pro Boha, to je pro člověka. Tak také modlitby a oběti nepotřebuje Bůh, ale potřebuje jich člověk. A Bůh všemohoucí a vševědoucí nemohl ani lepšího prostředku voliti, aby si člověka pro sebe vychoval, než modlitby a oběti. Však se o tom jistě přesvědčíte, až dnes s pomocí Boží o významu a účelu modlitby a oběti se mnou pozorně uvážíte.

P o j e d n á n í.

1. Opakujte si, moji draží, nejkratší výraz náboženství: »Všecko, co jsem a co mám, jest naprostý Tvůj majetek, můj Bože. Tobě patřím každou myšlénkou, slovem, skutkem. Všecko to ať směřuje ku větší cti a slávě Tvé«. To uznáv, člověk Boha chválí, Jemu děkuje. Ale ku komu se má obrátiti v nouzi a potřebách svých? Kdo mu může pomoci? Bůh. A ku chvále Boží a díkůčinění — toto dvojí se týká více Boha — přistupuje prosba. To se zase týká více člověka.

Pokud chválíme, děkujeme, prosíme Boha myšlénkou nebo slovem svým. modlíme se. Ale my můžeme to učiniti také skutkem. Jak? Tak, jak to dělali lidé hned na počátku stvoření, ti to měli od Boha, to bude jistě dobře. Jak to dělal Abel?

Bože, všecko patří Tobě. Rád to vyznávám a na důkaz toho, místo celého majetku svého, vzdávám se tohoto beránka. A zničil ho. On Boha chválil. — Bože, všecko mám od Tebe. Za to v dík přijmi aspoň tohoto beránka. On Bohu děkoval. — Bože, všeho dobrého dosáhnu od Tebe! Vyplň mou žádost. Bože věrný, já se odvažuji Tě k tomu zrovna přinutit, Ty mně jistě nahradíš tohoto beránka, ježž Ti za tím účelem věnuji — on prosí.

Hleďte, moji drazí, že modlitba a obět není nic zbytečného. Vždyť modlitbou, obětí, obsáhneme všecko, co vděčný tvor může Bohu říci. Modlitba a obět je duší náboženství. Bůh nás nepotřebuje, ale my Jej musíme poznat, ctít, milovat, Jemu sloužit a tak se připravit, abychom se poznáním a láskou s Bohem co nejužší spojili. ¹⁾ A k tomu nám Bůh podává ruky Svě, spouští s nebes zlatý řebřík k snazšímu spojení a postranní sloupce tohoto řebříku jsou modlitba a obět. Dobře jsme řekli, že Bůh nemohl ani voliti lepšího prostředku, jak by nás pro sebe vychoval.

2. Ale od nepamětných dob mísí se v oběti ještě jiné volání, než bylo po vůli Boží a potřebou lidské přirozenosti. Je v ní ton, který tam nepatří. V oběti není pouze chvála a díkůčinění, lidstvo nevolá jen plno dětinné důvěry: Všecko dobré sem! Ono plno zoufalé hrůzy spíná ruce k nebesům a křičí: Všecko zlé pryč! Odkud je to zlé ve stvoření? Co se to stalo?

Ani nám národové nemohou dáti určité odpovědi. Tažte se jich a všichni vypravují vám jen tak mlhovitě o nějaké hrozné události, která musila se stát na samém prahu lidských dějin. Ale vezměmež tu nejstarší a nejpravdivější knihu lidstva, bibli, tam najdeme jistých zpráv. Ano, je to smutná historie, kterou nám popisuje třetí kapitola prvé knihy Mojžíšovy. Obsah její: I vzala (žena) ovoce a jedla: a dala muži svému, kterýž také jedl. I. Mojž. 3, 6. A svatý Pavel po tisících letech hluboce vykládá smutný význam této události: »Skrze jednoho člověka hřích všel na tento svět a skrze hřích smrt«. Řím. 5, 12. Smrt však jest, moji drazí, až posledním článkem řetězu, kterým se člověk o svobodu a štěstí oloupil. Těžká práce, často beze zdaru, bída, nemoc a teprve smrt! A uvažte, co je smrt. Usnutí na tomto světě a probuzení na onom, na věčnosti. A kde se probudí člověk, jenž v hříchu zemřel? V hrozném místě, v místě, moji drazí, o němž nám nepověděl teprve Ježíš Kristus, tím méně je vymysleli kněží, ó nedejte se klamat, ale o němž vlastní rozum náš nám povídá, že ho Bůh zapálil pro vtělený hřích — pro ďábla a jeho otroky — v pekle! Ó hrůza a přece pravda, neodbytná pravda.

Moji drazí u vědomí té viny, u vědomí těchto trestů za vinu, volá lidstvo k nebesům: Pryč s hříchem, i s následky jeho.

¹⁾ Dr. X. Blanda »Starožitnosti biblické«, I. 195 seq.

3. Tak volal člověk. Marné volání. Nebe mlčí! Člověk ví, proč. Cít spravedlnosti, nám vrozený, nám to povídá. Za zlé, za hřích je nutný trest, dostiučinění. Tak to žádá spravedlnost. A člověk jest si vědom povinnosti dostiučinění a pokouší se dosti učiniti.

Chci za ten hřích trpěti tady na zemi, řekl. Takové utrpení že má býti dostiučiněním? Hřích byl nekonečně veliký, ale člověk, tvor konečný, za kratinký čas života, kdyby jen trpěl a nevýslovně trpěl, neodtrpí nekonečně veliký trest. Nekonečný trest jest člověku možno vytrpěti jen v nekonečném čase — na věčnosti v pekle.

Člověk přemýšlel o jiném dostiučinění. Život jsem ztratil, tak řekl, ale za život svůj obětuju život zvířete, svého majetku, a člověk přinášel krvavou obět v smíření. A obětí kouř zvedá se s celé země k nebesům, jako mohutné »Confiteor«, vyznávám vinu svou. Ó, moji draží, kolik to bylo v Starém Zákoně obětí, vždyť obětí oltář nezůstal nikdy prázdným. Ale nebe — mlčí. Nuže, ať za člověka trpí člověk! A bohatý Říman obětoval svého otroka, na východě pohanští bohové na usmířenou jsou krmeni lidským masem. A nebe — mlčí. Snad postačí krev tvora nevinného, dítěte — a matky jako šílené odhazují svoje děti do obětího ohně. Ale kde je důkaz, že dítě jest nevinné? Hřích lpí na celém lidstvu, i duše dítěte jest jím poskvřena. Nebe — mlčí. Kdyby všickni lidé zemřeli, kdyby poklady tisíců světů chtěli shladit vinu svou, spravedlnosti božské nemůže býti dosti učinně. Urážka byla nekonečná a lidé a poklady tisíců světů nemají ceny nekonečné.

A člověk to poznal a začal volati jinak: Víím, Bože, že jsem Tě hřichem ztratil, a že sám si pomoci nemohu. Pošli nám tedy Spravedlivého s nebes, který by nás zachránil. »Smiluj se nade mnou, Bože, podle velikého milosrdenství svého a podle množství svých slitování shlad nepravost mou«. Žalm 50, 3. A tento hlas prorazil nebesa. »Milosrdenství svého neodcejmou od něho,« 2 Kr. 7, 15. praví Bůh a »z nebe posel vychází, od dávna žádaný, k Panně Marii vchází od Boha poslaný, Pannu pozdravuje, divnou věc zvěstuje«. Pokořme se tomuto tajemství! Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi. Věčný Syn Boží stal se člověkem.

4. A nyní se modlí Bůh-Člověk, Ježíš Kristus. — Moji draží, to byla modlitba! Od prvního prohlédnutí tohoto dítěte u Betléma až do posledního vzdechu Jeho na Kalvarii, v jakém to trval spojení se Svým nebeským Otcem! Kolik bychom našli v životě Jeho slov a skutků, jež nebyly provázeny, ano prodchnuty vroucí modlitbou! A moji draží! Ježíš Kristus se nepotřeboval modlití, aby pro Sebe vyprosil si milostí, aby za Své hřích odprošoval. Jeho modlitba patřila nám. »Ve Svých modlitbách vzpomínal na každého jednotlivce, na všechny potřeby jeho, přání, úkoly, nebezpečí a obtíže; stála před Ním celá Církev, její dějiny, vývin, její osudy, pronásledování, úspěchy, celá hierarchie, všickni papežové, biskupové, kněží a věřící; měl před očima celé lidstvo,

všechny stavy a národy všech časů, až do konce světa. Co máme milosti, ochrany, síly, světla, dosahujeme také modlitbou Spasitelovou. On kořeny Svě pouští do celého světa, vniká do každého srdce lidského, do srdce Církve a každé rodiny a všech národů, povinnosti jejich, Boha uznati a chváliti přejímá na Sebe jako všechny potřeby jejich a přání, a vznáší je jako Svou modlitbu před trůn Boží a snáší odtud a rozšiřuje všude požehnání Svě účinnivé modlitby!¹⁾

Nyní pracuje Bůh-Člověk Ježíš Kristus. Jen si Ho myslete jako dítě, jako mladíka, jako muže v ústraní nazaretském, jen si Ho představte v denní práci chudých venkovanů tohoto města, ať už na poli, ať v domácnosti, ať v dílně tesařské a řekněte, jak často asi se perlil poctivý pot namahání po Jeho něžné tváři! Pohledte na jemné ruce Jeho, plné mozolů a řekněte, která že byla by práce, již by byl neposvětil!

Nyní trpí Bůh-Člověk Ježíš Kristus. — Jako dítě prchá před vrahy. Byl nejvyšší čas! Místo, na němž dlel, bylo hned na to skropeno krví. A tato krev jako by byla znamením, že toto dítě bude trpět, mnoho trpět. Kdož by se odvažoval popsat utrpení Jeho duševní. Co bolesti Mu as způsobil každý hřích, jenž před Ním byl spáchán a moji draží, On Sám svatý žije uprostřed hříchu! Celé okolí, mimo matku Jeho, pěstoun záhy zemřel, působilo Mu jen bolest a lítost. Až v poslední den Jeho života jako by všechny tyto bolesti se vrátily a vzrostly tisícero-násobně. To je jen jejich stín, o čem uvažujete v křížové cestě, nebo co hlásá nám bolestný růženec. Krví se potil byl bičován — trním korunován — nesl těžký kříž. A na kříži visí tři hodiny v mukách nesmírných, až přišla smrt — smrt, poslední bída, přirozenosti naší tak trpká a tak tvrdá; smrt, to nejhlubší ponížení, v níž duše a tělo jako vzájemní zločinci jsou od sebe oddělováni a trháni; smrt, tvrdošíjný boj, v němž život se všech stran nepřátelsky obklíčen a utiskován, se zdvihá k poslednímu zoufalému odporu; smrt, ta nejtěžší bolest, jejíž přikrost se tak často jeví v slze a v nevýslovně trpkém stažení rtů; smrt, tento tvrdý a hořký žold smrti, jenž všechny potomky Adamovy ničícím žezlem svým stihne a v prach mění, přišla nyní tato smrt a měla snad i po nejsvětějším dárci a původci života vztáhnouti ruku? Měla i toho podrobiti trpké vládě své? Ano, mělo to být, protože On Sám chtěl.²⁾ A chtěl, aby utrpením a smrtí Svou nás vykoupil.

5. A vykoupil nás? Moji draží, nebylo by to rouháním tak se ptáti před mrtvým tělem Krista Ježíše na kříži? Máte pravdu, svatí Otcové, nebylo ani třeba všech těch modliteb, vši té práce, všeho toho utrpení, jeden vzdech ze svatých prsou Jeho, jedna Jeho slza, jedna krůpěj krve vyváží hříchy tisíců světů!

Ovšem že to, co Ježíš Kristus Svou modlitbou, prací, smrtí Svou zasloužil, jest Jeho osobní zásluhou, patří jen Jemu. Ale

¹⁾ Meschler: Das Leben unseres Herrn Jesu Christi. II. 218.

²⁾ Meschler I. c. II. 408.

v tom právě záleží působnost katolické Církve, že v ní se stává každý křesťan spolunajitelem těchto zásluh Ježíše Krista.

Každý člověk jest stvořen pro nebe. Je to zlatý dům, plný krásy a věčného štěstí. Ku vchodu jeho přicházejí všickni, ale tam žádá na nich spravedlivý Bůh vstupné: dostiučinění za hříchy. Ale vstupné to jest tak nesmírné, že nikdo nemá tolik, aby ze svého je zapravil. Jen jeden jest člověk a ten má tolik, že lidé všech národů, všech věků se mohou za ně dostat do onoho místa štěstí. Je to Ježíš Kristus s celým nevyčerpateľným pokladem Svých zásluh. Zaplatí za nás? Ano, zaplatí za každého, kdo chce, kdo Krista miluje, Krista poslouchá, kdo je Jeho. Jsou, bohužel, tisícové, kteří volají: My nechceme, aby tento zaplatil za nás, nebo jinými slovy, aby šlenství své zakryli lesklou frází: My nechceme, aby tento kraloval nad námi, ač toto kralování Krista Ježíše není nic jiného, než Jeho dobrodiní k nám, než Jeho placení za nás. Ti ubožáci Krista nepoznali, ti nejsou Jeho, těch On nezná. Ale zbavili se jediného dárce života a údělem jejich jest věčná smrt. Neboť jak myšlénku svou dále vykládá sv. Pavel: »Jako skrze hřích jednoho (přišla) na všechny lidi (vina) k odsouzení: tak (přišla) skrze spravedlnost jednoho na všechny lidi milost, k ospravedlnění života« Řím. 5, 18. Jen skrze jednoho, moji draží. »Není v žádném jiném spasení; neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, skrze kteréž bychom měli spaseni býti« Skutk. 4, 12.

To jest, moji draží, veliký význam utrpení a smrti Pána našeho Ježíše Krista. To jest základ našeho náboženství. To je pramen všech milostí, příčinou všeho dobrého, co máme. Žil pro nás, umřel pro nás, my také musíme žítí pro Něho a umřítí. Co neděláš pro Krista, všechno je pro tebe ztraceno, všechno marno, škoda práce.

Proto, moji draží, hodní katolíci tak rádi na umučení a smrt Kristovu vzpomínají. Proto v katolických krajinách tolik křížů, tolik Božích muk — samé to něžné památky zbožnosti našich předků. Proto Církve sv. zavedla zvonění o třetí hodině v pátek, v tu hodinu, kdy Kristus dotrpěl. Modlíme se, moji draží, při tomto zvonění? Především však určen jest k tomu tento svatopostní čas. Jak krásné, dojemné to bývalo, když v katolických domácnostech se v postě modlívali bolestný růženec. Proč ale, pravím, bývalo, vždyť v hodných katolických domácnostech tento zvyk nevymizel. Ve vašich domácnostech, moji draží, také ne, že mám pravdu? A konečně jste, pokud možno, všickni pobožně přítomni křížové cestě, jež se tu koná?

»Když Nero zapálil Řím a hrozné to divadlo — vavřín na hlavě, lyru v ruce — opěval, uzřel, jak zástup lidí byl právě hnán do plamenů. Jeho otrok mu řekl: Tito lidé neříkají Nero Dionysos, vládce Říma jest Bůh, nikoliv, Ježíš Kristus, Jenž se narodil v Betlémě v zemi židovské a v Jerusalemě pod Pontským Pilátem. na kříž přibit byl, to prý je pravý Bůh, pro Něho žijou a umírají Tu zachechtal se Nero a volal na křesťany: Slyšte, vy jste ti

největší blázni, když nevyhledali jste si lepšího Boha, než toho, jenž na kříž přibit byl. Na mne hleďte! Ku počtě mé jak na obětním oltáři hoří celý Řím. Šlení, vratte se! Kľaňte se mně! Vpadněte v jásavý hlas korybantů, pak daruji vám milost svou! Ale zástup stál okolo starce s vlasem stříbrem prokvětlým a klidně odpověděl, k nebi pohledv: Jen Tobě se koříme, Synu Boží! A víra jejich byla větší a silnější a zvítězila a oni se obětovali.¹⁾

Moji drazí! Zmizel od té doby ten Bůh, jenž na kříž se dal přibiti? Kde jsou ti hrdinové, kteříž se mu obětovali? A kde je Nero?

Moji drazí! Ať nám všechno vezmou, ať nás k smrti ženou, vždyť všechno musíme jednou opustit — jen hleďme, ať jediný nás neopustí, Syn Boží, Ježíš Kristus. Amen. Petr Špička.

V červánkách a lesku kříže.

Postní promluvy neboli duchovní cvičení pro lid.

Napsal a přednesl JAN N. JINDRA, kněz c. k. vyš. ústavu u sv. Augustina ve Vídni, jsa kaplanem v Dobrušce.

Neděle I. v postě.

Ú v o d.

Přiblížila se posvátná postní doba. Máme konati duchovní cvičení. Mnohý snad ptá se: »K čemu cvičení?« Snadno poznáme účel práce, již započítí chceme ve jménu Páně a pod ochranou blahoslavené Panny Marie.

Žák se cvičí. Chce nabyti zběhlosti v písmě, v počtech, v kreslení atd. Malíř se také cvičí, by dosáhl dovednosti umělecké. Ale cvičí se i vojín, aby dovedl mrštně vlásti zbraní smrtonosnou, háje vlasti i krále proti nepříteli.

Slyš však duše zbožná. Velebný k tobě zní hlas:

»Ille, prapor Králův již se stkví!

Toť slavné kříže tajemství!«

(Začátek hymny od biskupa V. Fortunata)

V boj proti hříchu ubírá se Ježíš Kristus a třímá v rukou kříž. Nuže, připoj se, věrný katolíku, připoj ke Králi všemocnému, bojuj pod praporem Syna Božího, staň se bojovníkem, vojínem Kristovým!

Bojovati chceš proti hříchům svým, milý bratře a drahá sestro, chceš bojovati proti hříchům pod praporem svatého kříže.

¹⁾ Řeč Frankova v chorvatském sněmu, dle »Politik« 10. ledna 1894.

Než, tu otevíráme posvátnou knihu zjevení Božího a čteme u sv. Lukáše v kapitole 14. »Který král, maje táhnouti k boji proti jinému králi, nesedne prve a nepřemýšlí, mohl-li by . . . potkatí se s ním . . .«? Luk. 14, 31. To-li činiti jest králi, čím více nám nutno přemýšleti, zdaž čeliti můžeme nepříteli svému, zda dosti jsme vycvičení, připraveni k boji, v němž bychom slavného došli vítězství nad hříchem každým. Pozorujme se upřímně. A co znamenáme? Trapnou poznáváme skutečnost, že hřích nad námi vítězil, byli jsme přemoženi. Zraněná, těžce zraněná naše duše volá o pomoc, nemá-li zahynouti na věky.

Co příčinou bylo naší porážky, co příčinou, že jsme přemoženi? Snad špatný vůdce? Toto o Kristu tvrditi bylo by rouhání do nebe volající! Snad zbraně naše jsou špatny a nedostatečny? Ani toho nelze pronésti, aby nesmírná urážka nebyla hozena v dobrotivou tvář Boha nejvyššího milosrdného. — Zbraně naše — modlitba, půst, almužna, mše svatá, svátosti — jsou kovány v dílně nejvyššího moudrého Hospodina, ale my, pyšní hříšníci, my neumíme zbraní tak znamenitou vlásti ku svému prospěchu, my užíváme zbraně té sami proti sobě. Dle svatého Augustina: »Vstupuje k nebi modlitba a s nebe sestupuje smilování.« Běda však nám. I my jsme se modlili, ale ne smilování, nýbrž kletbu, pomstu svolávali jsme na hlavu nepodajnou. Modlili jsme se, ale špatně, hříšně. Z nepřeberného pokladu milosti, kterýž otevírá dušem nesmrtelným obětí mše svaté a kterýž prýští ze sedmi svátostí, z toho pokladu čerpali všichni svatí a svěťice Boží. Znáte ku př. sv. Aloisia z Gonzagy, jenž tři celé dni po sv. přijímání pomoc čerpal ze Srdce nejsvětějšího. Znáte sv. Václava, jak mistrně vládl zbraní duchovní. A my těžce zbraně užíváme a jsme přemoženi, pokořeni. — Proč? Neumíme, ano neumíme vlásti zbraní od Krista nám danou. Z té příčiny nutno, abychom se učili vlásti zbraní duševní. A k tomu jsou cvičení. Ano, lásky vaše, cvičme se v této posvátné době bojovati proti hříchu. Bůh Trojjediný posilní snahu a vůli upřímnou.

»Přičiň se a Bůh ti požehehá.« Tak učí moudrost lidová. Poctivé snahy a vůle upřímné nade vše tu třeba. Již všední zaměstnání toho vyžaduje, čím více spása duše! Nepochybují také ani dosti málo, lásky vaše, že máte upřímnou poctivou vůli, cvičiti se v boji proti hříchu. U vás na půdu dobrou padlo slovo apoštolovo: »Aj, nyní jest čas příjenný, aj, nyní jest den spasení! 2 Kor. 6, 2.«

Jen o jedno mám starost — o vhodného i dovedného cvičitele. Známe dobře slabosti své i nedostatky mnohé. Proto zvolil jsem si za pomocníka osvědčeného bojovníka, svatého Ignace z Loyoly. Duchem jeho s pomocí Boží pokusím se oživiti tuto, vám všem milou a drahou svatyni. Poučení veškerá připoutám k životům několika světcův, »abyste, vidouce skutky jejich dobré, blahoslavili Otce vašeho, jenž jest v nebesích,« Ml. 5, 16. abyste vidouce příklady krásné, tím raději přistoupili k vítěznému praporu Kristovu — ke kříži. Slávy, slunečního téměř třpytu svatého

kříže nedovedou vystihnouti slova má, dosti mi však bude, když dobrotivý Bůh tak požečná slovíům nedostatečným, aby dobrota vaše postihla aspoň červánky a lesk kříže kalvárského. Vždyť tyto červánky a mdlý lesk by věstil nám, všem východ světla nadhvězdného, jež nikdy neuhasíná. — Ó Maria, stolice moudrosti, oroduj za nás nyní i vždycky.

Rozjímání I.

O cíli neboli povolání člověka.

V životě lidském mnohé naskytají se otázky důležité. Ale jedna otázka jest nade všechny důležitá. A tou otázkou jest: Proč jsem na světě? K čemu mne Bůh stvořil? Co jest mým cílem a povoláním? O této otázce přemýšlel člověk vždy. V různých však dobách různě řešil podanou otázku. Jedni vytkli cíl člověku v požívavosti, jiní ve vědecké hledah povolání lidské. Slovem jediným možno říci, že téměř každý zakladatel nějaké školy filosofické jiný stanovil člověku cíl. Byl tu zmatek veliký. Než — přišel Ježíš Kristus na svět, »Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi, a viděli jsme slávu jeho, slávu jakožto jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy.« Jan 1, 14. Ano, pravda věčná, neklanáná ozářila svět a vytkla i člověku jeho cíl a povolání slovem jasným. Tímto slovem jistým vedena jsouc Církev neomylná, velela již dětem v katechismu takto napsati:

»Bůh lidi stvořil, aby Jej poznali a milovali, Jemu se klaněli, Jemu sloužili a v nebi věčně blaženi byli« (Srv. Skočdopolův první katechismus na str. 9.)

Duše lidská! Tvým cílem jest Boha poznati.

Katolíku upřímný! Pozastav se v tomto okamžiku a pozoruj duši svou nesmrtelnou! Krásna, čista, nevinná byla, když tě obmyla posvátná voda křestní. Odřekla se dábla i všech skutků jeho, slíbila Bohu vezdy sloužiti. — Avšak viz, co se stalo! Zmizela krása, zmizela čistota, zmizela i nevinnost. Běda, běda, tak vyznati musíš, běda, duše má jest zohavena, poraněna, snad — mrtva pro Boha a nebe. A tu chceš Boha poznati? — Tu bojím se ukázati tobě rozhněvanou tvář Boha nejvyššího spravedlivého ba bojím se o spásu duše tvé, kdybys měl v tomto okamžiku poznati Boha jako neuprosného soudce. Proto pojď za mnou, pojď ke břehu jordánskému. Zíříš muže svatého, zříší i zástupy kolem něho. A co slyšíš? Velebným a mocným hlasem volá Křestitel Páně svatý Jan: »Hle Beránek Boží, hle, kterýž snímá hřích světa.« Jan 1, 29. — Zde poznáváš, duchu lidský, Boha a Pána svého jako otce dobrého, jenž odpustiti chce hřích veškeren. Ano, ano, zde uč se znáti dobrotu Boha věčného, jenž nebe opouští, trpí, umírá, aby tě od hříchův očistil a do nebe uvedl. Ó poznej nesmírné milosrdenství, poznej nezměrnou shovívavost dobrotivého Dárce milosti, Jenž hříšníky k Sobě zve a hříchy odpouští i nej-

těžší, když člověk ze všech hříchů se kajicně vyzná, jich lituje a za ně dostičiní. Z té příčiny významně napsal miláček Páně, svatý Jan: »Synáčekové moji, totot vám píši, abyste nehřešili. Pakli by kdo i zhřešil, přimluvce máme u Otce, Ježíše Krista spravedlivého. A On jest slitování za hříchy naše, a netoliko za naše, ale i za všeho světa.« I. Jan 2, 1. 2. A apoštol národů neohroženě vyznává: »Dal sebe samého za nás, aby nás vykoupil od všeliké nepravosti.« Tit. 2, 4.

Jak blahé to poznání Boha pro nás hříšníky! Často, snad každodenně uráželi jsme Boha. Modlitba naše byla nepozorná, nejednou jsme modlitby zanedbali; klení, znesvěcování dnů svátečních i nedělních obtěžuje naše svědomí; hněv, msta vedla nás k činům hříšným; nejeden hřích nečistoty zohyzduje duši nesmrtelnou, snad i krádež, pomluva a na cti utrhaní znamenati v životě lřišném! Ó běda, jaká vina tíží svědomí, jaká obava před trestem zasloučeným. A hle: Tu poznáváme Boha jako Beránka, jenž snímá hříchy kajcníkův upřímných. Nuže, co učiníme? Jako kající Magdalena padněme k nohám Ježíšovým, plačme nad hřichem každým a žaluplné slovo »Bože, buď milostiv mně, hříšnému«, necht nepřestane zníti před trůnem Božího milosrdenství pokud neuslyšíme: »Odpouštějí se ti hříchové.« Luk. 7, 48.

Jistě všichni pamatujeme všech naučení a chceme se podobati kající Magdaleně. V tom naše spása, naše blaho. Při tom však snažme se konati vše z dokonalé lásky, aby i o nás platno bylo slovo Páně, téže kajcnici vyslovené: »Odpouštějí se jí hříchové mnozí, neboť milovala mnoho.« Luk. 7, 47.

Již vděčnost za prokázaná dobrodiní nás k tomu pobádá. I učme se Boha milovati mnoho, nade všechno, neboť i to jest naším cílem, naším povoláním, abychom Boha milovali.

2. Duše dobrá! Tvým cílem jest Boha milovati. Jsi křesťanem, máš Boha křesťanský milovati. Co jest to Boha křesťanský milovati? Katechismus odpovídá takto: »Boha křesťanský milovati jest: v Bohu největší zalíbení míti a upřímně se vynasnažiti, bychom se mu líbili.« Koho bych měl láskám vašim za vzor a příklad dáti? Mohl bych jmenovati Pannu Marii, mohl bych ukázati na svatého Jana Evangelistu. Než není třeba mnoho se ohlížeti. Prozřetelnost sama ukazuje nám na svatého Josefa, jenž byl vyvolen za Pěstouna Páně a ochránce svaté rodiny. Ó vizmež, jak něžně miloval Boha svého, Ježíše Krista.

Hledíme-li na sochu nebo obraz svatého Josefa, zříme vždy velebnou postavu. Ilava jest něžně skloněna, tvář přívětivá. V jedné ruce chová božské dítě Ježíše a v druhé lilii drží. A což oko světcovo? — Nepoutá ho blankytná obloha, ni spanilé kvítko ve přírodě, ni krása a sličnost, již marnivý pyšní se svět. Ve všem tom nemá záliby oko svatého Josefa. Avšak pohled, pohled a viz duše dobrá! Zrak Josefův upoután k narozenému Spasiteli, Synu Božímu věnuje milý onen pohled: v Ježíši Kristu zalíbení má svatý Josef. Co konečně říci o zálibě svatého Josefa v Synu Božím, když k uchu jeho smutná, truchlivá dozvučela zpráva:

»Vstaň a vezmi dítě i matku jeho a utec do Egypta a buď tam, dokavadž nepovím tobě: neboť bude Herodes hledati dítěte, aby zahubil je.« Mat. 2, 13. — Svatý Josef, aby zachoval život Pánu Ježíši, opouští rodnou zemi, opouští přátele a známé, spěchá v zemi cizí a neznámou: více než vše ostatní miluje Ježíše Krista, v Bohu největší má zalíbení Pěstoun Páně. A právě v tomto největším zalíbení záleží opravdová láska k Bohu. Tak mimoděk plní se slovo svatého Augustina: »Nepokojno jest srdce mé, dokud nespočine v Tobě, Hospodine.«

Než třeba tu na jednu důležitou věc upozorniti zvláště. Svatý Josef chová v levé ruce Ježíše, pravice však třímá znak nevinnosti, lilii. Co tím chce naznačiti církev svatá? Zdaž nevolá vše to hlasem hřímavým k duši netečné a vlažné: »Ne každý, kdož mi říká: Pane, Pane, vejde do království nebeského: ale kdo činí vůli Otce mého, kterýž v nebesích jest, ten vejde do království nebeského.« Mat. 7, 21. Ne slovem, nýbrž skutkem ukazuje lásku k Bohu svatý Josef, vždy a všude plní vůli Otce nebeského. Tuto vůli plnil, když Marii přijal do domu svého, Mat. 1, 20 -25., tuto vůli plnil, když do Egypta utikal, tuto vůli plnil, když spěchal z Egypta do Nazareta v Galilei. Mat. 2. A co nad to? — Svatý Josef plnil vůli Boží, jsa při tom srdce čistého a nevinného! Ký div, že pozhnání provází všechny kroky jeho a podává důkaz, že jsou »blahoslavení čistého srdce.« Mat. 5, 8.

A nyní nastává otázka: Proč ostříhal srdce čisté svatý Josef, proč ochotně, rád, vždy a všude plnil vůli Boží? Činil snad vše pro hmotný zisk? Či snad zavděčiti se chtěl lidem a světu? Sotva. Ba zřejmě říci možno: nikoliv. Ne zisk, ne svět, nýbrž upřímná snaha Bohu se líbiti, oduševňovala veškeré skutky sv. Josefa, pěstouna Páně. Z té příčiny i Písmo svaté chválí Josefa svatého, nazývajíce jej mužem spravedlivým. Mat. 1, 19.

V Bohu největší zalíbení měl sv. Josef, slovem i skutkem upřímně se vynasnažoval Bohu se líbiti. V tom záležitosti má i naše láska k Bohu! Pozorujme však kroky své a poznáme, že mnoho, mnoho se nedostává ku pravé, dokonalé lásce k Bohu. Záliba naše v Bohu jest chaba a nedostatečná. Mnohý křesťan za bídný peníz hříchem i nejtěžším uráží Boha. Za peníze dovedou se lidé Bohu rouhati, za peníze mnohý křivě přísahá, pro peníze i vraždy se dopouští, ba nevinnost a čistotu srdce penězům obětuje. A naše snaha, Bohu se líbiti, není o mnoho lepší. Pro chvilkovou rozkoš a zábavu dovedeme obětovati náboženství, víru, vše, co nám má býti nejsvětější. Tím právě se stává, že i katolík odporuje a ničí prospěchy katolické. Ba máme i tu smutnou zkušenost, že mnohý hledá v tom zvláštní cti, když víru po otcích zděděnou hanobí. Ó vězte, moji poluchači drazí, všichni ti se nevynasnažují líbiti se Bohu, nýbrž sobě, lidem a světu líbiti se chtějí a tak odchylují se od cíle, jež vytkl jim Hospodin: »Milovati budeš Pána Boha svého«, Luk. 10, 27. všichni ti Boha — nemilují. Běda, běda jim. Nemiloval Boha svého Herodes a — bídně zahynul. Nemiloval Hospodina zrádný apoštol Jidáš a umírá samovraždou.

Nemiloval vládce všehomíra Dioklecian, Arius a četní jiní a — hrůzyplná smrt konec činí bidnému životu pozemskému, zvěstující zároveň spravedlivý trest na věčnosti. — Jest snad i někdo mezi námi, jehož slova nebo skutky svědčí o něm, že Boha nemiluje? Nastoupil snad někdo onu cestu zlou a bouřlivou, na níž oheň lásky k Bohu uhasíná? — Je-li tomu tak, pak prosím tě, milý příteli, prosím tě snažně, zastav se na zhoubné cestě, zahřívěj studené srdce své u krvácejícího Krista na kříži, zapal v něm oheň lásky nejvřejší před svatostánkem, volej k Matce Boží, volej ke svatým patronům o přímluvu a i ochranu, by nikdy neuhasínala láska tvá k Bohu, k tvému Stvořiteli, Vykupiteli a Posvětiteli. Z té příčiny poklekni se mnou a vyznej upřímně se svatým Františkem Borgiášem:

»Z lásky raněný Ježíši,
Tobě buď pocta nejvyšší,
nechať hrud' má láskou vzplane,
jížto miloval's mne, Pane!«

Neděle II. v postě.

Rozjímání II.

O cíli neboli povolání člověka.

Dvě části povolání našeho jsou vysvětleny. Učili jsme se Boha poznávati a milovati. Z náležitého poznání a lásky upřímné plyne nám povinnost třetí: Bohu sloužiti a Jemu se klaněti. Všemmu tomu učí nás překrásným příkladem svatý Václav. Není třeba o tom mluvití mnoho. Jestit vám, moji drazí, zcela znám život českého patrona, svatého Václava

1. Bohu chtěl sloužiti svatý kníže náš — a proto sám připravoval mouku a pekl z ní hostie. I víno ke mši svaté opatroval a knězi u oltáře přísluhoval. Bohu chtěje s'loužiti, ochotně a rád poskytoval pomoci chudým. Na této službě neměl však dosti svatý Václav. Touhou hoře po nejvyšším Pánu nebes a země, jenž ukrývá velebnost neskonalou pod způsobu chleba, spěchal do svatyně, padal na kolena, radostně a s ponížeností nejhlubší úctu vzdával Bohu: Bohu se klaněl. Do svatyně chvátal svatý Václav, aby Bohu sloužil a Jemu se klaněl, svatostánek byl cílem jeho života, k Ježíši svátostnému spěchaje, končí život veliký náš mučenník pro svátost nejsvětější. Jaký život taková i smrt. Službě Boží a ustavičnému se klanění zasvětil život svatý Václav a tak i umírá. Podobně hledme i my až do dechu posledního Bohu sloužiti a Jemu se klaněti. Toť i náš cíl, naše povolání! — Avšak běda, běda, co jsme učinili! Jak nedbale jsme Bohu sloužili! Jak neradi jsme se Bohu klaněli! Pozorujme jen poněkud sebe. Jaká

bývá naše modlitba? — Nepozorna a roztržita! Jaká jest přítomnost naše při mši svaté? Co smíchu, žertův a rozmanité zábavy pozorovati možno při nejdražší oběti smíru! Jak neradi skláníme koleno před Bohem nejdokonalejším! Mnozí jen ledabylo se ukloní místo znamení kříže jen tři tečky činí, dotýkajíce se čela, úst a prsou. Takovou úctu vzdává mnohý Bohu, takto se Pánu nebes a země klání.

Ó uvaž, duše dobrá, zdaž může podobná služba a úcta býti milá Bohu a nám prospěšna? — Z té příčiny, pokud ještě čas, zastavme se na této cestě špatné. Každá myšlenka, každá žádost, každý pohled, každý čin, nechť toho svědectvím, že Bohu rádi sloužíme, budiž důkazem, že Bohu radostně a pokorně se kláníme. Tím podobni se staneme svatému Václavu v životě, ve smrti i po smrti. Prosme za milost potřebnou. I volejme z upřímná srdce:

Svatý Václave,
vévodo České země,
kníže náš,
pros za nás Boha,
svatého Ducha:
Kriste eleison!

2. Cílem naším jest: Boha poznati, milovati, Bohu sloužiti a se klaněti. O tom všem rozjímali jsme nábožně. Nyní pozorujme dále. Co jest naše poznání Boha proti onomu blaženému patření ve tvář nejsvětější Trojice, jehož požívají andělé a svatí v nebi? Co jest naše láska proti oné čisté lásce, kterouž cherubové a serafové Boha milují? Co jest naše služba a úcta proti té, za niž nesčetní svatí přijali korunu blaha neskonaleho? Nechybím, řeknu-li, že jsou to nepatrné drobtý. A hle, těchto nepatrných drobtů od nás žádá božský Lazar, Ježíš Kristus, Jenž krvácí za nás na kříži. Kdož by mu jich odepřel? — A přece jsou mnozí katolíci toho schopni! Nejedni zatvrdí srdce jak onen necitelný bohatec a nechce ani drobtů darovati Spasiteli. Běda, běda však jemu! Umřel bohatec a pohřben jest — v pekle. Luk. 16, 22. Proč? Neměl milosrdenství s trpícím Lazarem, neměl lásky k bídnému chudáku, i nepatrné drobtý mu odepřel. Za to pohřben jest v pekle! Jak snadno mohl se uchrániti pekla!

Výstražný příklad ze života nemilosrdného boháče nechť nás vede k tomu, bychom rádi a ochotně podávali oněch drobtů korunovanému Vykupiteli svému. Ano, ano, pokud možno poznejme a milujme Boha, služme i kláníme se Jemu. Plníme takto svůj cíl a povolání. Ježíš Kristus rád od nás přijme tyto drobtý nepatrné a odmění věčnou blažeností. Stojíť jasně v evangeliu podle sepsání sv. Matouše, 7, 21.: »Kdo činí vůli Otce mého, kterýž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského.« — A v tom poznávati nutno doplnění cíle, člověku daného od Boha, Jenž nás stvořil, abychom v nebi věčně blaženi byli. Zde končí se naše povolání, jest to koruna vši námahy, naše tužba, jediná naděje.

Proto modleme se vždy, modleme se nyní v době svatopostní, aby vřelá krev Boha-člověka nám všem dopomohla k blaženosti věčné a radosti neskonalé. Pro Své svaté, drahé rány, Ježíši ukřižovaný, smiluj se nad námi. Amen.

Řeči příležitostné.

U příležitosti padesátiletého jubilea biskupského
svatého Otce.

O potřebě světského panství papežova.

»Prosím vás, abyste nebyli malomyslni
pro má soužení.« Ef. 3, 13.

Když sv. apoštol Pavel psal slova tato, byl držán v Římě u vězení; proto někteří křesťané v Efesu vidouce jeho ponížení a strádání, ztráceli mysl a důvěru v dobrý úspěch křesťanství. Však sv. apoštol těšil je, by nebyli malomyslni pro jeho utrpení a vazbu, neboť právě z nich že přijde jemu i jim oslavení. — Nejmilejší! Jako tehdy sv. Pavel byl vězněn v Římě, tak i nyní sv. Otec, hlava Církve katolické, vším právem o sobě dí, že jest vězněn v témže městě, nemaje náležité svobody svého jednání, ba ani bezpečnosti své osoby, jsa vydán v šanc dobré nebo zlé vůli vlády italské. Minulý rok oslavovali s jedné strany revolucionáři zednáři a násilníci italští, že před 25 lety podařilo se jim násilím opanovati střed Církve katolické a papeže oloupati o jeho světské panství a obmeziti na pouhý palác vatikánský; však všichni katolíci uvědoměli a spravedliví, nejen římská a italská ale i po veškerém světě žijící truchlí nad násilím, bezprávím a ponížením tehdy spáchaném a páchaném posud na hlavě Církve katolické a modlí se k Bohu, aby čas tohoto utrpení a ponížení zkrátil, by opět sv. Otec nabyl svého světského panství, bezpečnosti osoby a volnosti jednání.

Drazí v Kristu. O světském panství papežů jste zajisté již častěji čtli a slyšeli. Jedni snad vám dokazovali, že se dobře a po právu stalo, že byl sv. Otec svého panství zbaven, jiní tomu zase odpírali, a poněvadž slavíme letos významnou slavnost padesátiletého biskupování sv. Otce, chápu se této příležitosti, abych láskám vašim něco málo o tomto světském panství papežském promluvil.

P o j e d n á n í.

Každému katolickému křesťanu jest známo, že římský biskup je spolu hlavou Církve, t. j. že jest jejím nejvyšším představeným,

jehož moc vztahuje se na všechny věřící i jich kněze a biskupy. Vedle toho stalo se během času, že papežové hned od sv. Petra v Římě sídlící nabyli i úplné nezávislosti na císařích východořímských, k jejichž říši město Řím tehdy náleželo. Než nejenom že pak nebyli papežové žádnému panovníku poddáni, oni stali se sami panovníky či vladaři světskými majíce pod správou svou města, krajiny a lid. Země tedy, nad nimiž papežové jako samostatní, neodvislí panovníci vládli, nazývaly se »dědictvím sv. Petra« či »státem církevním« a panovnická moc nad nimi »světským panstvím papežův«.

Než nemysli nikdo, že papežové svého světského panství či suverenity nabyli nějakým bezprávím, násilím, nebo válkou, či docela snad revolucí. Ó nikoliv! Zcela řádným a spravedlivým způsobem, hlavně pak darem francického krále Pipina a jeho syna Karla velkého v osmém století.

Nechci, drazí posluchači, ličiti, jaké zásluhy mají papežové o zachování a zvelebení města Říma. Pravím krátce: Bez papežů byl by Řím zmizel se světa, jako zmizela slavná kdysi města Ninive, Babylon nebo Karthago. Na každém skoro kameni římském lze čísti, zde bylo a jest odvěké sídlo papežů.

Papežové byli po staletí ponejvíce v klidném držení svého panství, až naše století je o ně oloupilo. První, kdo papeže s trůnu jeho svrhl, byl císař Napoleon I., který i Pia VII. držel ve Francii v zajetí. Papež však po pádu Napoleonově u veliké slávě a ku veliké radosti svých poddaných vrátil se a obdržel své panství neztenčené zpět.

Však od té doby símě revoluce francouzské, na půdu italskou přenesené, rozvíjelo se dvojím směrem, nejprvé, aby všichni italové spojeni byli v jeden stát, nebo jak se říkalo, aby se veškerá Itálie sjednotila, po druhé, aby katolická Církev a její náboženství byly v lidu zničeny. Obojí této snaze však stálo v cestě světské panství sv. Otce. Když pak papežové nedali se svěsti ani slíby, ani hrozbami, by se svého panství zřekli, počali útoky na jejich země, a že se nenechali vypuditi po dobrém, mělo se to státi po zlém, revolucemi, úskokem a násilím.

Revolucionářům italským povolným nástrojem stal se král sardinský neboli piemontský, Viktor Emanuel, muž s jedné strany ctižádostí puzený, s druhé strany bázní hnaný, by neztratil trůnu svého. Roku 1860 ztratil papež Pius IX. většinu svého území, a zbyla mu nepatrná krajinka kolem města Říma samého. Itálie tehdy již sjednocená, mohla docela dobře obstáti bez této nepatrné části italského území; než revolucionáři, zednáři a jiní nepřátelé Církvě Kristovy nepřestali, nýbrž o dobytí a zabrání Říma sídla papežova, i nadále usilovali. Příležitost se jim naskytla za války francouzsko-německé. Když byla Francie, jež chránila zbytek panství papežova, vojsky německými poražena a z Říma své vojsko odvolala, tehdy přitáhlo vojsko italské před věčné město, stříleli na ně po pět hodin a vnikli do něho dne 20. září 1870.

Vypravuje se o jakémsi loupežníku, že byv obžalován pro

loupež spáchanou na pocestném, takto se hájil: »Já mu nic nevzal, on mi to dal sám.« Ale při tom zamlčel, že napadený peníze mu vydal tehdy, když měl ústí revolveru na prsou a když mu zbýhnik řekl: »Buď sem dáš peníze, nebo tě na místě zastřelím.« Co zbylo tedy ubohému člověku napadenému, než vyndati peníze a dáti je násilníku. — Něco podobného stalo se následující měsíc po dobytí Říma r. 1870. Italské vojsko obsadilo Řím, revolucionáři všeho druhu se seběhše ze všech krajin, zaplavili město, hrozíce každému, kdo by nedbal jejich přání; a pak se mělo římské obyvatelstvo prohlásiti, chce-li býti pod vládou papežskou nebo italskou. Každý mohl si snadno na pěti prstech spočísti, jak tato hlasovací komedie dopadne. Tot se rozumí, že Římané prohlásili se pro připojení k Itálii, poněvadž kdo by byl činil jinak, nebyl ani statkem, ani životem jist. Proto ohromná, ba větší část obyvatelstva římského mlčela; mlčela, poněvadž mluvit nemohla.

Ale sotva byl Řím k Itálii připojen, ihned bylo po svobodě a vydány byly nejpřísnější zákony proti těm, kdo by nechtěli býti spokojeni s novým pořádkem; teď by byl velezrádce, kdo by chtěl v té věci navrhnouti nové hlasování.

A papež? Papež nemaje velikého vojska, jsa opuštěn ode všech vlád a spojencův, uzavřel se ve svém paláci vatikánském. Italiani nabízeli mu roční důchody, vydali zákony, jimiž na oko měl býti chráněn. Ale slavný a statečný Pius IX. znal předobře své otevřené i zakuklené nepřátele, nepřijal darův, ani ochrany, odmítl jakékoli vyjednávání svým řízným: »Non possumus.« Nemohu. A od té doby byl sv. Otec Pius IX. a po něm Lev XIII. obmezen na Vatikán, ale on jest nejen obmezen, on je v něm jako u vězení. Kolkolem stojí vojenské stráže italské před každými vraty, kolkolem stojí slidiči, aby pozorovali, kdo vchází a vychází. Kdyby sv. Otec vydal se na ulice římské, byl by potupen.

Krátce, sv. Otec nemá volnosti a bezpečnosti. Italská vláda má moc, jak se jí líbí, brániti jemu u vykonávání jeho moci papežské. A není to zajisté její vůle, nýbrž ohled na jiné mocnosti, že se posud větších násilí na papežích nedopustila.

»Non possumus,« říkával Pius IX., »non possumus,« »nemohu« říká i nyní Lev XIII. Nuže, milí posluchači, co znamenají tato slova? Slova ta znamenají, že papežům nelze se vzdáti všeho světského panství, nehledíce ani ku svému staletému právu, poněvadž by tím vzdali se i samostatnosti, neodvislosti neboli suverenity, jichž je jim nezbytně třeba k vykonávání svého úřadu jakožto nejvyšší představení, soudci a učitelé Církve. Křesťanství nepotřebuje na svou ochranu ani děl ani bodáků, ale bezpečnost a neodvislost papežova potřebuje jich, by se mohla proti násilníkům brániti. Papež musí býti nejenom u vykonávání svého úřadu vskutku na jiných nezávislý, nýbrž křesťané musí býti o tom i přesvědčeni, že tomu tak jest, jinak by papežské slovo nemělo patřičné víry a váhy. Slysme o tom muže, který sám papeže o jeho panství kdysi připravil, ale pak svou chybu nahlédl. A kdo

jest onen muž? Napoleon I. sám, jenž dí: »Byla-li by autorita (vážnost) papežova tak silna, kdyby nebyl ve své zemi a o své státní moci? Papež nesídlí v Paříži, a to dobře jest. Ctíme (autoritu) vážnost jeho právě tou příčinou. protože nesídlí ani ve Vídni ani v Madridu, a ve Vídni mají touž příčinu. Veliké dobro pro nás jest, že nesídlí papež u nás ani u soupeřů našich, alebrž ve starém Římě, vzdálen jsa od německých císařů, a od krále francouzského a španělského, drže tak rovnováhu mezi katolickými souverény, kloně se k silnějšímu, ale ihned se odvraceje, jakmile (silný) tyranem se stává. To učinili věkové a dobře udělali, jestli to nejvhodnější zařízení, kterého sobě mysliti dovedeme ku správě duší.« Lenz Syllab. 402.

Že světského panství papežům je třeba, vysvítá též z toho, že nepřátelé Církve proto hlavně hleděli Řím papežům vyrvati, by tím, jak se domnívají, smrtelnou ránu jemu zasadili. Slyšme, co zapísalhl nepřátelé křesťanství, freimaufi, sami v té věci pravi: »Revoluce vtrhla do Říma, aby bojovala proti papeži ve vlastním táboře, aby shromáždila bojovníky rozumu (t. j. bezbožectví) pod kopulí Petruskou a aby v srdci Říma, tohoto hlavního města veskerého světa, pomohla svobodnému zednářství k obrovskému rozšíření. Tam bude beze všeho smilování bojovati proti všem náboženstvím, která přidržují se dosud víry v Boha a v nesmrtelnost duše jako společného článku víry. (Rivista della Massoneria italiana.)« »Vtrhli jsme do Říma, abychom škáceli osmnáctisetletý strom katolicismu.« (Francesco Crispi.) »Čech 17./9. 1895.

Draží v Kristu! Tato slova jsou dosti jasna a vyjadřují bez obalu, čeho chtěli a chtějí nepřátelé víry dojiti obsazením Říma a zničením panství světského sv. Otce, ať si pak třeba tvrdí, jako Crispi dne 20. září 1895, že co spáchali revolucionáři a zednáři italští na papeži r. 1870, to že se stalo jen na prospěch jeho a povznesení duchovní moci jeho. Všechny takovéto řeči sypou jen písek do očí lehkověrných a krátkozrakých lidí. Nyní již také, draží v Kristu, chápete, kdo oslavovali den 20. září r. 1870.

Oslavovali jej především lidé neuvědomělí, kteří domnívají se, že tehdy stalo se něco užitečného, spravedlivého a vlasteneckého; jásali a ti již lépe věděli, proč tak činí, kteří tehdy násilím, revolucí nabyli hodností, moci politické a především hojně statků; jásali pak též lidé, kteří jsou v nevěru a nemravnost pohřiveni, domnívají se, že učiní záhy konec všemu náboženství vůbec a katolickému zvláště, by nebylo nikoho, kdo by neohroženě káral jejich darebný život.

Ale naopak truchlili všickni, kdo nenechali se ani zednářským úskokem ani liberálním žvastem zaslepití; truchlili všickni, kdo nenávidí nespravedlnosti, násilí, páchaných na komkoliv, kdo nesouhlasí s tím, by lid byl šizen, podváděn a k zlému sváděn. Se všemi těmito truchlil i sv. Otec a my, nejmilejší truchlili s ním, vědouce, že bolest a zármutek jeho jsou opravdovy a mají své skutečné příčiny. My, draží v Kristu, nepřestaňme na pouhém zármutku, ale modleme se v tyto dny následující hnutí

srdce svého, by Bůh ukrátil dnů zkoušky, utrpení a ponížení sv. Otce, by vrátil jej opět k bývalé samostatnosti a volnosti jichž je mu nezbytně třeba.

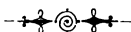
Než až se modliti budete, nebuďte malomyslni pro soužení, která přišla na náměstka Kristova; nezoufejte, byste se snad nechali utrpením hlavy Círky a jásotem nepřátel u víře své katolické zviklati; nebuďte malomyslni, domnívajíce se, že by sv. Otec nikdy více nenabyl potřebné svobody.

Odstup to od nás! Nezoufejme, ale raději držme se pevně naděje, že se to jednou stane, a za to se modleme k tomu, který mocen jest všechno učiniti mnohem hojněji, než prosíme, nebo rozumíme, a Jemuž budiž sláva, ať se děje jakkoli dle vůle Jeho, v Církvě a v Kristu Ježíši po všechna pokolení, po věky věkův. Amen.

Josef Kyselka, sídelní kanovník vyšehradský.

Listy katechetické.

Sedmero hlavních hříchů.

Katechese od LADISLAVA FIALY.

Slyšely jste, milé děti, o hřichu, pověděli jsme si také, že jsou druhy hříchů a dnes si povíme o prvním druhu hříchů. Dejte pozor!

1. Pán Ježíš vypravoval jednou lidem: Dva muži vešli do chrámu, aby se modlili: jeden byl fariseus, druhý byl publikán. (Fariseové byli židé, kteří o sobě rádi povídali, že jsou nábožní a hodní a zatím nebyli takoví Kdo byli publikáni? Všichni lidé musí dávat císaři pánu peníze a ty jmenují se daň. Také židé poslouchali císaře, který zůstal daleko v městě — Římě — a protože nemohl jich od nich přijímat sám, nechal v jich zemi některé lidi, kteří daň vybírali pro něj. Židé neměli je rádi a říkali jim publikáni. — Kdo byli fariseové? Kdo byli publikáni?) Ti dva tedy přišli do chrámu. Fariseus šel až do prostřed a takto se modlil: »Bože, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé, dráči (co od jiných berou či drou mnoho peněz) nespravedliví nebo jako i tento publikán. Já postím se dvakrát za týden a desátky (desátou část) dávám ze všech věcí, které mám.« Ale publikán zůstal u dveří státi, neodvážil se ani oči pozvednouti a bil se v prsa, řka: »Bože, buď milostiv mně hříšnému!« — A nyní řekl Pán Ježíš: »Pravím vám, tento odešel ospravedlněn (t. j. Pán Bůh mu odpustil hřích a tak odešel hodný, spravedlivý) ne pak onen« (t. j. fariseovi Pán Bůh neodpustil).

Z tohoto vypravování můžeme poznati, jaký hřích udělal fariseus. Když se modlil, povídal Pánu Bohu, co dobrého vykonal, říkal, že jiní lidé dělají samé zlé věci, že jsou hříšníci, on sám však že nedělá ničeho zlého, že není tedy hříšníkem. A co učinil fariseus, když to povídal? On se o samém chvátil a sice tak jako by jen on sám byl hodný a nikdo jiný, on se o samém dělал lepším, vyšším nad jiné, čili on vyvyšoval sebe o samém nad jiné. (Napiš na tabuli . . . vyvyšoval sebe samého nad jiné). Jak to ale činil? Hodný člověk zajiště může o sobě

řící, že dělá dobré a poslouchá Pána Boha, protože je to pravda, on může tedy sebe pochváliti, avšak fariseus chválil se tak, jako by žádného druhého člověka nebylo, který by byl tak hodný jako on. A přece byli lidé, kteří byli daleko hodnější, nežli on. On si toho však nevšímal, co dobrého jiní vykonali, on se tím dobrým neřídil, nýbrž vychvaloval sebe víc než se slušelo — on se vychvaloval či vyvyšoval nezřízeně. (Napiš před »vyvyšoval« . . . nezřízeně . . .) Když se tedy fariseus tolik chválil a tolik vyvyšoval nad jiné, jaký byl fariseus? Dobře, on byl pyšný. Proč byl pyšný? Pověz nám to N.! Pyšný byl proto, že nezřízeně vyvyšoval sebe samého nad jiné. Čeho se tím dopustil fariseus? Jak se jmenuje takový hřích, když je někdo pyšný? (Napiš se: Pýcha.) Co jest tedy pýcha? Pyšný člověk jest, když nezřízeně vyvyšuje sebe samého nad jiné, pýcha jest tedy: nezřízené vyvyšování sebe . . . (opraví se tak na tabuli) nebo dle katechismu: Pýcha záleží v nezřízeném . . . (napíše se). Co jest pýcha? Pověz nám P.! Řekněme si to všickni nahlas! (Opakuje se několikrát, pak se to dá smazati a opakovati nazpaměť. Jediné slovo »Pýcha« se nechá v rohu napsané, aby žáci potom měli přehled všech hříchů.) To jest první hřích, dobře si ho pamatujte.

2. V biblické dějepřevě jsme slyšeli o jednom proroku, který se jmenoval Eliseus a který uzdravil mimo jiné též syrského vudce králových vojáků — Naamana od malomocenství. Z vděčnosti chtěl ho Naaman odměniti, však prorok nevzal ničeho. Naaman vsedl do vozu a odjel. A tu, když kus cesty byl již ujel, dohonil ho služebník Eliseův — Giezi — a ten řekl: »Můj pán ti vzkazuje: Nyní přišli ke mně dva ze synů prorokových, dej jim hřivnu stříbra (to bylo mnoho peněz) a dvojí roucho sváteční.« Naaman dal mu však dvě hřivny stříbra a dvojí roucho, Giezi obé vzal, odnesl domů a když si to uschoval, šel k pánovi. Eliseus řekl: »Odkud přicházíš, Giezi?« Ten řekl, že nikde nebyl. Nad tou lží pohněval se velice prorok a řekl mu: »Nyní máš stříbro a roucha, abys nakoupil vinic, ovcí a volů, ale i malomocenství Naamanovo přichytí se tebe.« A ejhle, služebník byl ihned za svou lež potrestán, nemoc Naamanova náhle jej přemohla a nikdo více nemohl ho uzdraviti.

Tak vidíte, milé děti, jak lež jest ošklivá, hříšná a trestuhodná. Varujte se jí, aby se i vám nestalo, jako tomu nehodnému služebníkovi. On lhal, ale proč to učinil? On viděl, že Naaman je velmi bohatý, že má mnoho zlata, stříbra a peněz a on to chtěl také míti, on si přál mnoho peněz a proto stále přemýšlel jak by si to opatřil. A poněvadž chtěl to všecko míti a neostýchal se ani hříchu, jen když peněz nabyl, říkáme: on si přál je míti on po nich toužil čili: bažil. (Napiš: . . . bažil.) A co chtěl míti? Peníze, stříbro, tedy věci, jakých lidí potřebují na zemi. Když je člověk má, říkáme: to jest jeho majetek, statek. Po něm tedy bažil ten služebník? Ano, on bažil po statku (připiš: po statku) a protože toho statku potřebují lidé, dokud žijí, čili dokud se pohybují po zemi, jest to statek pozemský.

Po jakém statku bažil Giezi? (připoj: . . . pozemském.) Avšak lidé potřebují peněz, aby si koupili jídla, šat atd. Bez nich se nikdo neobejde. A jsou lidé, kteří jsou spokojeni, když si vydělají tolik, kolik potřebují; o víc nedbají. A jsou lidé, kteří nejen že mají čeho potřebují, oni chtějí míti víc a více. Mezi ně patřil také Giezi. On dostával od proroka všecko, čeho potřeboval, on chtěl míti více, on se také neřídil skutečnými potřebami svými a proto že tolik bažil po statku pozemském a neřídil se tím, čeho jen potřeboval, jak zase on bažil? Ovšem, on bažil nezřízeně. (Napiš: před »bažil«: nezřízeně.) A když posléze měl co chtěl, ukryl to, aby to nikdo neviděl a aby z toho nikomu nejmenšího nemusil dáti. Jaký byl Giezi? Dobře, on byl lakomý. A proč byl lakomý? Pověz nám N.! Giezi a stejně každý člověk, jenž nezřízeně baží po statku pozemském, jsou lakomí, dělají hřích a ten sluje lakomství. (Napiš to napřed.) Co jest lakomství? Lakomý jest, kdo nezřízeně baží po statku pozemském — lakomství jest (připiš: jest) tedy nezřízené bažení atd. Pověz nám to sám P.! Řekněme si to všichni! (Říká se dohromady, dá se smazati, jedině slovo »lakomství napíše se pod první hřích »pýcha« a pak se opakuje nazpaměť.)«

(Pokrač.)

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

60.

Kde připomínali jsme si předešle Pána Ježíše že učil? Co dotvřoval tam o Sobě? Zdali pak věřili všichni v Ježíše Krista? Pamatujte si tuto odpověď: Mnozí věřili v Ježíše; ale nejvyšší kněží, zákonníci a fariseové Ho nenáviděli pro Jeho učení a hleděli, aby Jej usmrtili. (Op.) Co Mu chtěli udělati? — A tak bolestně zarmoucen opustil Pán Ježíš Jerusálém a uchýlil se opět za Jordan na ta místa, kdež druhdy sv. Jan, předchůdce, kázal, křtil a na příslibeného Mesiáše lid připravoval. Lidé vzpomněli si na svědectví Janovo o Pánu Ježíši (jaké? —) a shromažďovali se kolem Něho; mezi ně ovšem přimísili se i odpůrci Ježíšovi, fariseové a zákonníci. Však Pán Ježíš varoval před jejich pokryteckým jednáním a vybízel všech, aby uposlechli pozvání, kterým je do království Božího povolává. Kdo pohrdnou pozváním, budou vyloučeni. Mnozí z pobloudilých byli hluboce dojeti a Pán Ježíš příkladem o ztracené ovci, ztraceném penízi a o synu marnotratném ukázal, že Bůh v milosrdenství Svém i nad hříšníkem kajícím se smilovává. Boháčům pak dal výstrahu, by nezakládali si jen na svém majetku, ale zásluh aby hleděli si získati almužnami; nemilosrdný bohatec pohřben byl v pekle, kdežto trpělivý Lazar nesen jest do lůna Abrahamova.

Mezi takovým poučováním lidu přišla z nenadání smutná zpráva z Bethanie; kdo tam bydlil? Co jsem vám předešle vypravoval o sestřích Lazarových? Tyto vzkázaly nyní Pánu Ježíšovi, že Lazar, bratr jejich, těžce se roznemohl a žádaly Pána Ježíše, by ho přišel uzdravit. Pán Ježíš však dal vyfíditi sestřím, aby se příliš té nemoci nelekaly, že jen ku slávě Boží sloužiti bude. Asi po dvou dnech pak zjevil Pán Ježíš učenníkům, že Lazar spí, ale že půjde ho ze sna probudit. O jakém to spánku mluvil Pán Ježíš? (Jako při dceři Jajrově). Ano, Lazar umřel a Pán Ježíš vydal se s učenníky do Bethanie, by sestry jeho potěšil a Lazara vzkřísil.

Jak uslyšely sestry o příchodu Pána Ježíše, vyšly Mu vstříc a s pláčem volaly: »Pane, kdybys byl býval zde, bratr náš nebyl by umřel; ale i nyní víme, že cokoli požádáš od Boha, dá tobě Bůh«. Vidíte v tom velikou důvěru jejich k Pánu Ježíši; nicméně bolestnou ránu byla pro ně smrt bratra Lazara, tak že nemohly se ubrániti nářku. I Sám Pán Ježíš vida je plakati, hluboce dojat byl, že oslzel. Aby potěšil je, slíbil, že vstane zase bratr jejich. Marta domýšlela se, že mluví Pán Ježíš o z mrtvýchvstání bratrově při všeobecném vzkříšení; ale P. Ježíš poučil ji, že On jest původ vzkříšení a života a že tedy vzkřísiti může kdykoliv. Když pak Marta osvědčila víru svou v Ježíše Krista jakožto Syna Božího, kázal odvaliti kámen od hrobu Lazara. Byl to již čtvrtý týden, co byl Lazar pochován; právem tedy byla Marta starostliva, že pro nastouplou hnilobu bude zapáchati. Ale Pán Ježíš odkávav ji na Svůj slib o vzkříšení Lazara, pomodlil se k Otcí nebeskému, aby nyní zázrakem tímto lidem dosvědčil, že On Sám Ježíše Krista, Syna Svého, na svět poslal. A na to hlasem velikým zvolal: »Lazare, pojď ven!« A hle, Lazar ihned zvedl se z hrobu živ a vyšel ven. Veliký ten zázrak hluboce dojal přítomné a všichni, kdož to viděli, uvěřili v Pána Ježíše jako Mesíáše a Syna Božího. Zpráva o tomto velikém zázraku roznesla se rychle po celém vůkolí a z daleka přicházeli lidé, by uzřeli vzkříšeného Lazara. Tak šířila a utvrzovala se víra v Pána Ježíše. A jak zachovali se při tom nejvyšší kněží, fariseové a zákonníci? Svolána jest na spěch v Jerusalemě vysoká rada, aby se dohodli, co učiniti s Ježíšem; »nebo necháme-li ho tak«, pravili, »všichni uvěří v něho pro mnohé divy, které činí«. Tak zatvrzelí nevěrci byli; nejen že sami nevěřili, ale ani lidem nechtěli dopustiti, by v Pána Ježíše uvěřili; a zášť jejich byla tak veliká, že k radě nejvyššího kněze Kaifáše ustanovili se na tom, Ježíše usmrtiti; ano někteří chtěli zabiti i Lazara. Nuže, co byste mně odpověděly na otázku, zdali věřili všichni v Ježíše? Takto: »Mnozí věřili v Ježíše; ale nejvyšší kněží, zákonníci a fariseové Ho nenáviděli pro Jeho učení a hleděli, aby Jej usmrtili«. (Op.) Pán Ježíš věděl o tomto úmyslu nepřatel, ale že ještě nepřišla doba, kde trpěti a umříti měl, totiž slavnost velikonoční, uchýlil se zatím z Bethanie do městečka Efremy, kde pobyl nějaký čas s učenníky svými.

Mezi tím shromažďovali se lidé v zástupech k pouti na

slavnost velikonoční, a Pán Ježíš s učennsky připojil se k poutníkům galilejským. Na cestě uzdravil deset malomocných, příkladem o pyšném fariseu a pokorném publikánu v chrámu poučil, že se Bůh pyšným protiví, ale pokorným dává svou milost; odporoučel prostotu nevinných dítek, jimž i království nebeské sliboval a zaručoval stonásobnou odměnu za všechno, čeho jsme se z lásky k Bohu ochotně zřekli. Přiblížili se k městu Jerichu, kdež před městem seděl slepý žebrák; jak uslyšel, že Ježíš Nazaretský sprovázen zástupy tudy jde, pln důvěry zvolal: »Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou«! Co chtěl tím dáti na jevo, že Pána Ježíše nazýval Synem Davidovým? A Pán Ježíš vida jeho víru, uzdravil jej. Nejen uzdravený žebrák, ale i celý zástup velebil z toho zázraku Boha, a tak s celou slávou vešel Pán Ježíš do Jericha. V městě způsobilo to mnoho hluku, když uslyšeli, že Pán Ježíš přichází; každý Ho chtěl viděti. I Zacheus, vrchní nad celnými, přál si užití Pána Ježíše, ale nemohl pro veliký zástup. Předběhl tedy a vylezl na strom vedle cesty, kudy měl Pán Ježíš jíti. Pán Ježíš vida tu touhu Zacheovu, vyzval ho, aby sestoupil dolů, že v domě jeho zůstane. Však toho záviděli mu někteří a začali reptati, že Pán Ježíš k člověku hříšnému se obrátil. Byl ovšem Zacheus hříšník, poněvadž nespravedlivým způsobem bohatství si nashromáždil; on také se nehájil a neomlouval, ale chtěje se státi hodným té vzácné návštěvy Ježíšovy, prohlásil, že polovičku svého jmění dá chudým a každému, koho ošidil, že nahradí čtvernásobně. Uznal, že nespravedlivě přivlastněný majetek mu nepatří; vrací ho tedy poškozeným a ještě chudým podporu slibuje. Takové náhrady jest potřebí, by Pán Bůh odpustil těm, kteří jiného ošidili, okradli, neb nalezenou věc si přivlastnili. V kterém přikázání se to zapovídá? Vidíte na Zacheovi, že i lidé takovým zlodějem zhrdají, což teprv Bůh! Co by musil takový škůdce neb zloděj činiti, by mu to Pán Bůh odpustil? A kdyby neměl čím nahraditi, musil by alespoň odprostiti. Nebežte nikdy nikomu ničeho, ani nečinite škody, ani věci cizí si neponechávejte. Nebudete? A co učiníte, kdybyste něco našli? Ano, navrátiti, ohlásiti byste to musily, tak to nařizuje Bůh v VII. přikázání. Že Zacheus ochoten byl nahraditi poškozeným, zalíbilo se Pánu Ježíši, odpustil mu a spasení mu slíbil, ano i do domu jeho vstoupil. Ó jak potěšen byl Zacheus nad příchodem Pána Ježíše, jak si toho vážil! Ovšem kam Pán Ježíš vchází, tam s sebou přináší milost a požehnání Své. Ale musíme Ho také rádi přijímati, jako sestry Lazarovy a Zacheus. Co způsobil v Bethanii? A co prokázal Zacheovi? A vidíte Pán Ježíš je stále u nás — nedaleko; kde pak asi přebývá? Ano, v chrámě, v nejsvětější Svátosti oltární dlí mezi námi a rád je, když k Němu přicházíme; přijdete také v neděli k Němu? A tam Ho poprosíte jako sestry Lazarovy za zdraví svých rodičů, bratříčkův a sestřiček i za požehnání Jeho jako Zacheus. Na ten úmysl se i nyní pomodlíme.

(Pokrač.)

Něco z oboru katechetického na školách obecných i středních.

Píše J. E. HULAKOVSKÝ.

(Dokončení.)

Přístupme již k druhé části této úvahy, že totiž katecheta nejenom má býti si vědom svého velikého úkolu, nýbrž by byl i způsobilým, by tohoto úkolu skutečně dosáhnouti uměl.

To, co kněz jiněm »katechetiky« přináší ze svých theologických studií, daleko mu nestačí k jeho veledůležitému úřadu. Katechetika jakožto předmět theologického studia není nic jiného, než sporný návod k vyučování katechismu a biblické dějepřavě. Snad by theorie katechetiky tak, jak ji Dr. A. Ricker r. 1893 vydal na světlo, mnohem více nastávajícím katechetům prospěla; aspoň zdá se nám její výhodnost v tom shledávati, že se v poměrně krátkém čase dočkala 4. vydání. Jestě větší a opravdu zasloužilé chvály příkládati sluší katechetice Dr. Bedř. Nosra. Ve třech oddílech, v nichž podává se návod k vyučování katechismu, biblické dějepřavě a liturgice, jest zároveň podán návod pro veškerý obor katechetický v přesně logickém a přehledném pořadu. Nejen tu platí slovo sv. Augustina: »Audiendo credat, credendo speret, sperando amet«, nýbrž jest to vlastně jasný, pravý, líbezný duch křesťanský, jenž veškerým dílem vané. (Jahresbericht des höheren Unterrichtswesen IV. kath. Religionslehre v. J. N. Brunner). Proto posudek Linecké »Quartalschrift« 1894 jest zcela oprávněný: »V této katechetice naleznou učitelé i duchovní správci vše, co katecheta věděti a činiti má, by výuka došla vznešeného cíle, totiž vypěstování víry a pravě křesťanského života«.

Měli bychom se ještě o jiných knihách zmíniti, v nichž by snaživý katecheta došel rady, poučení, návodu, než to přesahuje rámec tohoto pojednání. Ultima ratio všeho jest, že katecheta nesmí se spokojiti tím, co přinesl ze svých studií, neb čeho potřeboval ke zkoušce, nýbrž že mu potřeba káže, by stále a stále se cvičil a zdokonaloval.

Jsem dalek toho, bych snad někomu se stavěl za příklad, ale s dobrým svědomím mohu vyznati, že jsem se vždy snažil, bych jako katecheta povinností svého úřadu co nejlépe dostal a proto také, kde a jak jsem jen mohl, se zdokonaloval; spisy, které jsem v té příčině vydal, ač vím, že jsou nedokonalé, aspoň svědčí o pravdivosti a upřímnosti slov, které jsem právě pronesl. Nepravím to snad ku chvále své, ale pro povzbuzení kolegů mladších. Třicet a osm let pracuji nepřetržitě ve škole, počav od nejmenší školy vesnické až po školu střední; také v trestnici (v Táboře a v Třeboni) jsem katechisoval, mohu tedy již mluviti o nějaké zkušenosti a přece jest mi vyznati, že každá nová kniha

z oboru mého mne vždy o něčem poučuje; týž a týž si říkám: to jsi ještě nevěděl; i denní zkušenost mne dává na srozuměnou: to jsi měl jinak učiniti. Myslím, že katecheta se nikdy nedoučí; a proto, nechce-li jíti zpět, musí stále pokračovati v před. On má býti nejen katechetou, nýbrž předem psychologem a paedagogem. Hlavní požadavek, jehož na katechetovi právo máme žádati, jest nejen vědecká proprava, ale i co nejpříměřejší příprava. Jest-li kde toho třeba, tedy hlavně a předně při vyučování náboženství buď každé slovo, které z úst katechetových vychází, váženo na zlatých vážkách. Neboť slovo, slovo živé, to jest kouzelný prut, jímž dotýká se nejjemnějších strun srdce mládeže; slovo, které jest simé vložené v kyprou půdu duše vniímavé, může býti zlatoklasou pšenicí, přinášející užitek stonásobný, ale může se také zvrhnouti v koukol, jenž dusí pšenici a není k ničemu, leč k spálení. Proto buď každé slovo, jak jsem pravil, na zlatých vážkách váženo prve, než vyjde z úst učitelových.

Tolik asi jest, co tanulo mi na mysli při spisování článku tohoto.

Promluvy k mládeži v čase postním.

O růženci bolestném.

Napsal FR. CHRAMOSTA.

Neděle I. v postě.

»Který se za nás krví potiti ráčil«.

Milé děti! Dnešní neděle, která také po latinsky »Invocabit« se jmenuje, jest první v době svatopostní. Ve středu počal tento posvátný čas; tu sypan byl vám na hlavu popel a každý z vás připomínal si pravdivá slova: Pomni, že prach jsi a v prach se zase obrátíš! —

Ačkoli v kostelích již tři neděle před touto první postní nedělí viděti bylo lze, že půst se blíží — při mši svaté v neděli oblékal kněz roucha barvy fialové, nezpíval radostného Gloria, oltář a kostel vůbec zbaven jest veškeré přílišné okrasy popelční středou počínaje, nastal půst také mimo kostel. Svatá Církev zapovídá tu hlučné radovánky, vybízí věřící k životu kajicimu, k přijímání sv. svátostí, k horlivějšímu modlení a zvláště rozjímání o umučení Páně.

Ano, nastal čas postní, — čas příjemný, den spasení! Každoročně opakuje se posvátný tento čas, a každoročně posilují se duše zbožných křesťanů v tom čase, aby vzpomínkami na rány, utrpení a smrt Ježíše Krista učily se plakati nad hříchy svými,

napravovati život svůj, čerpati z kajícího rozjímání posilu a útěchu pro duše své.

Kterak asi vy, děti drahé, tento čas posvětité?

Aby Ježíš skrze Svou svatou krev lid Svůj posvětil, - volá sv. Pavel k židům — chtěl trpět za městem. Vyjděmež tedy za Ním, nesouce s Ním pohanu a potupu! Ano, vyjděme, milí žáci, za Ježíšem, dívejme se na utrpení Jeho, rozjímějme o bolestech Jeho a hledíme dobrých vnuknutí, která z toho rozjímání nám vzejdou, ku spasení svému použití!

Protože pak v tomto svatém čase budeme míti pět promluv, rozjímějme o utrpení Páně dle pěti tajemství bolestného růžence!

Tajemství první jest: Který se pro nás krví potiti ráčil.

Na hoře Olivetské klečí Pán Ježíš! Již jest temno kolkolem! Klečí tu Sám a Sám! Klečí na kolenou, ruce pevně sepnaté; brzo klečí rovně a vroucně pohlíží k nebesům, brzo sklání svatou hlavu k zemi, jako by Jej něco tížilo! Chvilí ohlíží se úzkostně kolem Sebe, chvíli zase vstává a jde k učenníkům, prose je, aby se modlili! Co asi, děti milé, působí Synu Božímu tyto úzkosti? Co tlačí hlavu Jeho k zemi, co vynutilo krvavé krůpěje potu ze svatého Jeho těla? — Jsou to hříchy lidské! Jsou to hříchy naše! Ejhle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa! Ejhle Syn Boží, Jenž vidí přehořké utrpení Svě a poznává, že to utrpení pro tolik a tolik duší hříšných nadarmo bude vytrpěno, že bude mnohými užitek toho utrpení zmařen a zlehčován, Syn Boží to všecko vidí a z lásky k nám a z bolesti nad nevděkem lidí a ve strachu, který přirozenost Jeho lidská pociťovala nad budoucími mukami, volá: Duše má smutná jest až k smrti! Otče můj! Všecko jest Tobě možno, odejmi tento kalich ode Mne: ale ne, co Já chci, ale co Ty chceš!

Děti milé! Rozjímějte nyní. Spasitele hříchové naši, kterých nelitujeme, tak zarmucují, že až krví se potí! Chcete ještě hřešiti? Chcete hřešiti a nelitovati? Nechcete ani ve svaté zpovědi snad lítost upřímnou vzbuditi?

Spasitele našeho dojmají hříchy nikoli vlastní, ale cizí!

Kterak vás dojmají, bolí hříchy, které vidíte, slyšíte, že je konají vaši bližní, nebo kterých samy příčinou jste, že vykonány byly!

Často slyšíte, kterak lidé nebo dospělejší děti Pána Boha urážejí, sv. náboženství se smějí, často před vámi někdo mluví ohavné řeči, krade, pomlouvá, doslechnete se, jak ten nebo onen rodiče trápí, sobě naruživostmi různými škodí, sebe vraždí a pod. a vy se tomu třeba usmějete, pochválíte jej, vy ke hříchům mlčíte, je nekáráte, je zamlčujete!

Jak nepatrná tedy bývá láska vaše k Bohu a k bližnímu, když při urážkách, které Bohu činěny bývají, nebo při kterých bližní duchovní škodu má, tak lhostejně se chováte!

Nuže, děti, které svaté předsevzetí vzbudíte dnes, rozjímající o prvním tajemství bolestného růžence?

Představte si Ježíše klečícího na hoře Olivetské, kterak, krví se potí a zvoljte se mnou:

Pane Ježíši, Který pro nás krví potiti jsi se ráčil, chceme častěji z lásky k Tobě představovati si nejhlavnější hříchy svoje! Chceme vždy aspoň jednou v roce k sv. zpovědi choditi a hříchů svých upřímně litovati. Chceme každý den, než půjdeme spat, aspoň několika slovy hříchů ve dne spáchaných litovati.

Chceme také želeťi vždy hříchů cizích jako svých vlastních a dle možnosti budeme k tomu působiti, aby Tebe bližní naši neuráželi! Chceme za hříšníky se modliti a čím více Tebe, Pane Ježíši, lidé budou hněvati, tím více my Tebe budeme ctíti a milovati!

Dej nám jen vždy poznati ošklivost hříchů našich, dej nám slzy, bychom oplakaly proviny svoje, dej nám milost, bychom za ně dosti činiti mohly zde na světě co nejvíce!

Ježíši, Synu Boží, smiluj se nad námi hříšnými! Amen.

Neděle II. v postě.

•Který pro nás bičován býti ráčil•.

Představte si, milé děti, výjev, který svatá Evangelia takto vyličují: Když Pilát propustil Barabáše a Ježíše vydal židům, aby Jej ukřížovali, tu vojáci vedli Ježíše do radního domu a oblékli Jej v šarlat a spleťše korunu z trní, vstavili ji na hlavu Jeho. I počali Ho pozdravovati: Zdráv buď, králi židovský, a klekající na kolena, klaněli se Jemu. A bili hlavu Jeho třtinou a plivali Naň. A svlékli Ježíše a obnaženého přivázali k sloupu a řemeny a metlami mrskající, bičovali Jej.

Bičování toto budiž předmětem dnešního rozjímání! —

Na dvoře radního domu v Jerusalemě uvázán jest u sloupu nevinný Ježíš. Ze šatů svlečen jako zločinec mezi zločinci úpí tu Bohočlověk. Jaká to tajemství, jaká láska, jaká pokora! Tělo Ježíšovo jest plno ran, ono se bolestí chvěje a zmitá; svatá krev stříká kolem, ba nejen krev, i maso a kůže mrskáním odražená padá na zem.

Milé děti! Bolestno jest věrnému ctiteli Pána Ježíše pomýšleti na utrpení toto, bolestno zvláště vám, děti, vyličovati okolnosti bičování toho, jak nám je svatí a světice Boží, kterým to bylo jasně zjeveno, popsali — ale nutno přemýšleti o tom ohavném bičování Páně!

Jaké tajemství v něm!

Kdo by poznal v utrápeném, zkrvaveném těle — těle Boha všemohoucího? Kdo by řekl, že člověk, jenž u sloupu přivázán, jako červ svíjí se v bolestech, jest Bohočlověk. Vykupitel náš! A přece víra neklamná ujišťuje, že Ježíš raněn jest pro nepravosti naše a potřen pro hříchy naše. Isai. 53, 5. A rozum praví, že čím více Bůh osvědčuje lidem Svou lásku, tím více tato láska jest lidem nepochopitelnou, jimi posmívanou nebo opovrhovanou.

Rozjímejme dále!

Jaká bolest pronikla svaté a nevinné tělo Ježíše Krista! A přece k sloupu se přivázati a ostrými metlami mrskati se dává!

Což my — lidé?! Jak často svoje tělo pohodlnosti a lenivosti lidé navykají, jak málo pro Boha snášejí! Místo, aby své tělo krotili, kárali, trestali, pokáním, sebezapřením v kázni a přísnosti bohumilé tělo svoje udržovali, lidé stávají se choulostivými, vlažnými, přejíce tělu mnoho pohodlí a požitků, duše však a prospěchu jejího nikterak si nehledíce!

Jak mnohé dítě pohodlně jest při modlitbě! Jak nerado spěchá do kostela, je-li návštěva kostela spojena s poněkud většími obětmi, jak dlouho při modlitbě, při službách Božích vytrvá? Co podniká mnohé dítě, aby odvyklo zlým návykům, aby učilo se povahu svou ušlechťovati, siliti, přemáhati?

Ježíš vzdychá sice a chvěje se bolestí pod ranami katanů, ale On nenařká — On obětuje každou ránu nebeskému Otci svému,

Kterak lidé přijímají rány a dopuštění Boží z ruky Jeho? Mnohý ihned reptá, nespokojen jest, že prý Bůh všecko utrpení jemu a ne bližnímu také dává, mnohý snad i proklíná život svůj a ztratit všechnu důvěru a naději v Boha, zoufá si!

Nuže, děti, představte si dnes, při rozjímání druhého tajemství růžence bolestného Pána Ježíše, uvázaného u sloupu a bičovaného a zvolte: Nechci již Tebe, Pane Ježíši, nikdy bičovati hříchy svými! Ač jest nepochopitelně mně tajemné utrpení Tvoje, věřím, že Jsi z lásky ke mně bičovati se dal! Chci na sebe přísnější býti, tělo své krotiti a vždy činiti to dobré, co duše žádá, ne, co tělo sobě přeje. Chci všecka dopuštění, bídy, starosti svoje z ruky Tvé s trpělivostí snášeti, s radostí přijímati! Dej mi jen síly, bych je snést mohl, bych nereptal, bych si nezoufal! Zde Pane, prosím se sv. Augustinem, zde řež a pal, jen na věčnosti mne ušetř! Amen.

Neděle III. v postě.

»Který pro nás trním korunován býti ráčil«.

Bylo to v téže síni radního domu, kde viděli jsme Ježíše zbičovaného. Nebylo dosti na tom katanům, že jim Pán pod ranami klesal — hle, nyní obnažili Jej a krvavé tělo oděli pláštěm červené barvy, roztrhaným a krátkým. Tak oděného posadili Jej a vzavše veliký svazek trní, vložili je na hlavu Jeho, jako by to korunu představovalo, do rukou Jeho dali třtinu, která představovala žezlo královské. Všecko dělali s potupnými úsměšky, vtipy a poznámkami rouhavými. Pak brali mu třtinu z rukou a bili jí o hlavu Jeho, plivajíce na Něho a dávajíce Mu rány do tváře, že trní hluboko do hlavy se zaráželo a krev z hlavy znova tekla; při tom klekali před Ním, jako před králem a posměšně volali: Zdráv buď, králi židovský!

Vyjděte a pohleďte, dcery sionské, na krále Šalomouna v koruně, kterouž ho korunovala matka jeho v den zasnoubení jeho a v den veselosti srdce jeho — volá v písni Šalomounově nevěsta na družky své, a vybízí je, aby obdivovali se krásce ženichově — vyjděme i my, děti milé, a pohlédněme na Ježíše v koruně trnové!

Čemu nás učiti může třetí tajemství bolestného růžence?

Hlava Ježíšova jest korunována trním, a Syn Boží oděn roztrhaným pláštěm vojenským! Mnozí lidé velmi zakládají si na oděvu svém a zvláště na tom, jak mají upravenou hlavu a šatí a strojí se tak, že porušují mrav a cudnost, nebo tak, jak jim poměry místa a peněz nedovolují. Marnost nad marností, řekl Kazatel, a všecko jest marnost. Kazatel 12, 8.

Ježíš trpí hrozně muky v hlavě, očích a uších. Trnové bodliny bodají Jej velmi.

I nyní bodají Ježíše různé ony dobrovolné zlé myšlenky a žádosti, zlé pohledy, zvědavost a vůbec hříchy, kterých člověk očima, ušima a jinými smysly se dopouští. Ohavností jsou Hospodinu myšlení zlá.

Oči tvé ať přímo hledí, a víčka tvá ať předcházejí kroky tvé. Odlož od sebe ústa nepravá, a rtové utrhaví ať jsou daleko od tebe. Tak nás napomíná Písmo svaté. (Příslóví.)

Židé sklání kolena svá před Ježíšem ovšem posměšně. Zdali i vy, děti, klaníte se Pánu Ježíši? Zdali činíte to tak, abyste naznačily, že Jej uctíváte, či tak, že spíše posměch než úctu poklony vaše prozrazují? Mnohé dítě nedbale kleká, nedbale dělá kříž, nezpůsobně klečí, při úkloně lenivě a ošklivě si počíná, bez zbožnosti a vroucnosti se v prsa bije, ruce sepíná před křížem, před velebnou svátostí neuctivě pozdravuje. ---

Nuže, žáci milení, představte si Ježíše trním korunovaného, držícího posměšnou třtinu v rukou a zvoltejte: Pane Ježíši! Nikdy již nechci dobrovolnými zlými myšlenkami a žádostmi Tebe urážeti. Chci vždy bdíti a střežiti oči, uši a všechny smysly své, aby nepravost jimi do srdce mi nevcházela! Chci vždycky, kdy se mi příležitost naskytne, zvláště Tebe ve velebné svátosti oltářní pokorně pozdravovati a uctívati! Dej mi milost, abych nad hříšnými myšlenkami a žádostmi vždy zvitězil a Tebe veřejně uctíti nikdy se nestyděl!

Pane, rozplameň lásku mou! Amen.

Listy vědecké.

Nadace církevní zvláště mešní.

Po stránce historické, právně-kritické a najmě praktické

podává

VÁCLAV KOCIÁN.

(Pokračování.)

I.

V z n i k n a d a c e .

Chce-li někdo založiti neboli zříditi nadaci nějakou, jest především třeba, by

1. o zřízení její žádal buď osobně nebo písemně, nebo prostřednictvím jiného; — aneb aby
2. ustanovil zřízení její poslední vůlí.

V prvním případě vykáže žadatel respektive zakladatel nadace nadační jistinu buď hotovými penězi nebo státními úpisy nebo realitou nebo pod. a oznámí požadavky nadace, kterou chce založit.

V případě druhém vůli zakladatelovu prokázati jest buď:

- a) soudně nebo notářsky vidimovaným¹⁾ opisem testamentu;²⁾ nebo
- b) soudním intimátem, obsahujícím úplně onen odstavec poslední vůle, jenž týká se nadace; — nebo
- c) příslušným dopisem c. k. notáře jakožto soudního komisaře; nebo

¹⁾ K tomuto ověření oprávnění jsou dle instrukce c. k. místodržitelství čes. ze dne 26. září č. 47140 c. k. hejtmanstvím — jen c. k. soudy a c. k. notáři, nikoli však c. k. hejtmanství, vikariátní a obecní úřady, neku-li úřady farní nebo patronátní. (Ord. l. praž. 1874. str. 94.)

²⁾ Dle nařízení ze 24. března 1789. a 2. dubna 1801. všechny testamenty, jimiž ustanovena byla nadace nějaká anebo legatum pium — musely zaslány býti »per extensum in beglaubter Abschrift« úřadem krajským vládě zemské (Kostetzky I. c. II. odd. 510. str. 3).

- d) oznámením nejd. ordinariátu, jenž místodržitelstvím se dověděl o legátu nadačním; - anebo též
- e) protokolárním vyjádřením dědiců nebo příbuzných, jestliže zakladatel jen před nimi ústně projevil přání, by nadace byla založena.³⁾

Poněvadž pak nejen z toho důvodu, že všechny nadace církevní náležejí v obor pravomoci církevní, nýbrž i proto, že nadace ty jsou smlouvou po většině onerosní, jest úplně na vůli Církve, vlastně jejích orgánů — jakožto strany smlouvající nebo dědice aneb legatáře žádanou nadací přijati nebo odmítnouti vůbec a zvláště, nevyhovuje-li zákonným požadavkům.

Proto třeba, nežli kdo nadaci církevní přijme a ku zřízení jejímu přikročí, by nejprve uvážil a bedlivě prozkoumal nadační »do ut facias«, t. j. co nadace nabízí a čeho, jakých povinností žádá? Obzvláště vyšetřiti jest:

1. Zdali nadace žádaná vůbec srovnává se se zákony církevními⁴⁾ a zdali požadavky nadační nepřičí se liturgickým ustanovením církevním nejen všeobecným,⁵⁾ nýbrž i dioecésním aneb i poměrům a zavedenému bohoslužebnému pořádku místnímu?⁶⁾

2. Zdali požitky nebo důchody ze jmění nadace žádané vynesou jistě a nejméně aspoň tolik, kolik pro takovou nadaci žádá dioecésní cynosura?

3. Zdali tyto požitky neb důchody nadační každým rokem bez obtíží, správně a jistě budou vypláceny?

Objeví-li se tímto šetřením, že žádaná nadace některé z výše uvedených norem nevyhovuje nebo jí se přičí, buď že žádá něčeho, co se s církevními zákony a předpisy nesnáší, nebo že nabízená jistina nadační nestačí na zapravování nadačních požitků perci-pientům dle cynosury: tu, jde-li o zřízení nadace mezi živými, (per actus inter vivos), jest věc snadna; buď zakladatel změní požadavky nadační tak, aby vyhovovaly výše uvedené normě sub 1), anebo doplní jistinu nadační na tolik, kolik žádá norma 2); - zpěčuje-li se tomu, pak nadace jeho ovšem přijati nelze.⁷⁾

Jinak tomu však při nadaci, ustanovené poslední vůlí neb odkazem, jsou-li požadavky její se stanoviska církv. předpisů nesplnitelný neboli nemožný, anebo neodkázáno-li dostatečného jmění na nadaci. Neboť tu jednak s nebožtíkem nelze již o změně

³⁾ Linz. Quartal-Schrift 1880. str. 94.

⁴⁾ na příklad nadace za samovraha, notorického hříšníka

⁵⁾ na př. nad. na requiem dieb. I. et II cl., Dominicis et festis de praecepto, privilegiatis feriis, vigiliis et octavis.

⁶⁾ na př. kdyby žádal někdo nadační mši sv. tam, kde jest jeden kněz, na den, kdy připadá applicatio pro populo, anebo by žádal křížovou cestu v tutéž hodinu, co bývá obyčejně kázání neb farní mše svatá, anebo nadační mši sv. na den, na nějž už dříve jedna nebo dvě fundace mešní přijaty. Proto třeba vždy nahlédnouti dříve v rubriku příslušného dne v knize persoluční po případě nadační.

⁷⁾ Srovn. dvor. dekr. ze dne 26. března 1824. č. 4770. (nařiz. gub. česk. 23. dubna 1824. č. 17978.) Jaksch X. str. 171.

příslušné vyjednávat: jednak ale dle nejstarších i nejnovějších zákonů a nařízení vůle zakladatelovy (zůstavitelovy) přísně šetřiti jest, pokud nestanoví nic nezákonného.⁸⁾

V takovémto případě, je-li závět zůstavitelova o nadaci nejasna at jakýmkoli směrem, anebo žádá-li něčeho nemožného, zákony nepřipustného, — tu platí o ní zásada právní: *Conditiones impossibiles in ultimis voluntatibus habentur pro non adjectis* — a jakkoli není lze hned přikročiti ku zřízení jejímu, přece nemožno ji též jako nadaci inter vivos odmítnouti, nýbrž vyžádati si jest rozhodnutí příslušných úřadů vyšších. Výslovně nařizuje tak uvedený již výnos ministr. kultu a vyučování souhlasně s ministr. vnitra svědčící všem vládám zemským ze dne 2. září 1890 č. 2818. v odstavci posledním těmito slovy:

„Jestliže by ovšem se ukázalo, že nařízení zakladatelovo odporuje zákonu neb že ho provésti nelze, nebo jestliže by pravý obsah vůle zakladatelovy byl pochybným, dlužno příslušnému úřadu ústřednímu vhodně návrhy podati a o rozhodnutí jeho žádati.“⁹⁾

V každém takovémto případě tedy podati jest nejprve příslušný návrh se žádostí za rozhodnutí nejd. ordinariátu, jenž

⁸⁾ Dekret dvor. kancel. ze dne 16. listopadu 1826. sbírky polit. zák. sv. 54. str. 128. Nejvyšší rozhodnutí císařské tímto dekretem publikované vzešlo z tohoto zajímavého případu: Jistý zůstavitel učinil závětí svou universálním dědicem svého jmění nezletilé své neteře vyhradiv, že neteře tyto teprve po 50 letech mají začít užívati tohoto dědictví; do té doby pak důchody dědictví vynaložiti jest na tolik mši sv. denně, na kolik důchody ty stačí.

Poněvadž tímto ustanovením závětním téměř i všecka pravděpodobnost byla vyloučena, že by dědičky skutečně někdy přišly k užívání dědictví toho, neboť neteřím tím bylo 13 až 18 let, a mimo to se svou matkou žily v chudobě, vynasnažovaly se u duchovních i světských úřadů vymoci změnu výše uvedené nadace tím směrem, aby z dědictví onoho zřízeno bylo na vždy beneficium pro jednu mši sv. denně, zbytek pak aby dědicům ihned byl odevzdán.

Věc tato dostala se až k císaři, jenž rozhodl nejev. rozhodnutím ze dne 11. listopadu 1826. »dass, da der Wille des Erblassers nichts Gesetzwidriges enthält, derselbe genau zu befolgen sei, und sich dieses die Behörden für ähnliche Fälle zur genauen Richtschnur zu nehmen haben«. (Rieder »Handbuch der Verordnungen über geistliche Angelegenheiten« (vom J. 1740—1846. str. 478, 2.)

Srovn. též výnos min. kultu s minist. vnitra ze dne 2. září 1890. č. 2818., jímž výše uvedeně nejvyš. rozhodnutí ze dne 11. listop. 1826. republikováno. (Ord. l. praž. 1890. str. 115.)

Podobně nařizuje dvor. dek. ze dne 4. ledna 1772., že vůle zakladatelova *in re et tempore* má býti přesně vyplněna. (Jaksch V. str. 448.) — Tolikéž nejev. rozhod. ze dne 23. září 1823., dekr. dvor. kanc. z 1. října 1823. vládě dolnorakouské. (Kropatschek »Sammlung der polit. und Justiz-Gesetze« (1792—1841) sv. 41. str. 563. — Rieder str. 478.)

Srovn. též výnos c. k. místopředsednictví českého ze dne 19. prosince 1892. č. 142.625. (ord. l. praž. 1893. str. 10.)

⁹⁾ Ord. l. 1890. str. 115. Z tohoto výnosu ministersk. opět zřejmo, co jsme pravili v úvodu, že totiž vláda naše i po vydání zákona ze dne 7. května 1874. č. 50. v kompetenční otázce stran nadací i přes § 47. cit. zák. platným dosud uznává výše uvedený dekret dvor. kanc. z 21. května 1841. a jím se v praxi též řídí.

s místodržitelstvím o věci se dorozumí, o závěti rozhodne, a čeho třeba, nařídí.

Stane-li pak se, že zůstavitel určil na nadaci méně, nežli cynosura vyžaduje, tu buď přibuzní nebo dědicové mohou odkázanou jistinu nadační doplnit, — anebo, nechťej-li, počkati jest se zřízením nadace dotud, pokud jistina nedoplní se vlastními svými úroky sama, — anebo provede se relativní redukce, na př.: ze zpívané mše svatě tichá a pod.¹⁰⁾

A teprve pak, když všechny vyskytlé neshody nadační s výše uvedenými normami urovnány, jakož i ovšem v tom případě, když šetřením zjištěno, že žádaná nadace každým směrem normám oněm vyhovuje, — přikročeno budiž ku zřízení nadace té.

A tu především třeba jest nějakého formálně právního průkazu vůle zakladatelovy.

Při nadaci z posledního pořízení je tímto průkazem některý ze spisů výše sub a) — e) (str. 213) uvedených, řádně prozkoumaný a buď hned shodným nalezený, nebo vyššími instancemi opravený nebo doplněný a za právní průkaz vůle zakladatelovy uznány.

Co se týče zřizování nadace z ustanovení mezi živými, jest v příčině formálně právního průkazu vůle zakladatelovy v rozličných zemích rozličná theorie i praxe.

U nás jaksí úředně¹¹⁾ předepsána a také ve zvyku jest listina věnovací.¹²⁾

Tato věnovací listina budiž sepsána tak, aby vyhovovala nadačním normám, výše uvedeným, a má obsahovati:

- a) jméno a stav zakladatele nadace;
- b) jistinu věnovanou (přesně určeno budiž, čím vykázána, po případě jak uložena);
- c) jméno chrámu, fary, oltáře, sochy, jimž nadace příslušetí má;
- d) účel nadace — neboli povinnosti, požadavky nadační;
- e) podrobné rozdělení výnosu neboli požitků nadačních mezi jednotlivé percipienty;¹³⁾

¹⁰⁾ Viz decr. S. Congreg. Concilii ze dne 16. června 1894. »Circa misarum reductionem« Urgellen. — uveřejněný úplně v l. ročníku »Rádce duchovního« (z r. 1894) str. 668.

¹¹⁾ Viz na př. Instrukci nadační v ord. l. 1864. str. 34.

¹²⁾ V Dolních a Horních Rakousích předepsáno jest »mit den Stiftern ein ordentliches P r o t o k o l l aufzunehmen«. Dekr. vlády nadenžské ze dne 11. června 1835. č. 12928. (Pr. sbírk. zák. sv. 17. str. 237. Rieder l. c. str. 482.)

Vzorec takového protokolu nadačního uvádí Pinzger v »Lin. Quartal-Schrift« 1880. str. 89., odkudž znova otištěn s celým článkem v »Dannerbauerov« »Prakt. Geschäftsbuch«. —

Mimochodem řečeno, tento protokol nadační zdá se nám praktičtější, jednodušším a zřizování nadačnímu přiměřenějším, ano jistou měrou i lacinějším nežli naše agenda s listinou věnovací. —

¹³⁾ »Prospěšno jest, aby ihned v listině věnovací aneb v poslední vůli toto rozdělení požitků nadačních od zakladatele samého bylo do podrobná učiněno, ježto jinak finanční prokuratura velké obtíže činívá nechťic k tomu svoliti, aby na př. knězi persolvujícímu přiděleny byly větší částky, než jaké v cynosufé jsou vytknuty«. (Sloh Dr. Borového v. III str. 441. pozn. 3.)

- f) prohlášení, že požitek nadační nikdy nesmí býti vpočten do kongruy farářovy nebo kaplanovy; a kdyby se tak přece stalo, že obligace nadační má býti ihned devinkulována (peníze na hypotéky půjčené vypovězeny a vyzdviženy) a celý obnos nadační vynaložen ihned na mše svaté kurrentní (manualní stipendia);¹⁴⁾
- g) prohlášení, že výlohy, zřízením nadace vzešlé, zapraví zakladatel sám ze svého;
- h) datum a vlastnoruční podpis zakladatelův a dvou svědků.

Co se týče kolkování věnovací listiny a poplatků, prohlásilo c. k. české finanční zemské ředitelství instrukcí všem nižším finančním úřadům ze dne 11. prosince 1877 č. 25.700.¹⁵⁾ že »věnovací listina, to jest ona listina, kterou se zakladatel vyjadřuje, že jistinu nebo státní dlužní úpis atd. mešním nadání věnuje, podrobena jest se zřetelem na sazby poplatkové B. 10. zákona ze dne 9. února 1850 stálému kolku 50 kr. vždy za jeden arch a není předmětem žádného oznámení ani vyměření procentuálního poplatku.«

Vzorec:

Listina věnovací.

Já Jan Sýkora, obchodník v Praze v čp. 249--II., mám úmysl založiti mešní nadaci při farním chrámu Páně sv. Š. v Praze a na ten účel věnuji státní dlužní úpis ve stříbře úročný ze dne 1. října 1868 č. 221.621 na 100 zl. t. j.: Jedno sto zl. rak. měny s kupony od 1. dubna 1894 a talonem, aby za úroky roční 4 zl. 20 kr. slouženy byly každým rokem ve zmíněném chrámu Páně dvě tiché mše svaté, a to jedna dne 1. července nebo v den, kdy nejdříve bude možno, a druhá dne 16. listopadu nebo nejbližší příští vhodný den, po každé za spásu duše † manželky mojí Anny Sýkorové. Za každou tuto mši svatou budiž vyplaceno:

1. duchovnímu správci (za ohlášku a sloužení mše sv.)	1 zl. 40 kr.
2. kostelu	42 "
3. kostelníkům	25 "
4. ministrantům	3 "
	úhrnem 2 zl. 10 kr.

tedy za dvě mše sv. 4 zl. 20 kr.

Výslovně prohlašuji a vyhrazuji, že příjmy této nadace nesmí nikdy vpočteny býti do kongruy farářovy, a kdyby se tak ať z jakékoli záminky přece státi mělo, budiž obligace nadační ihned devinkulována, prodána a za celou jistinu nadační bez meškání nechť dají se sloužiti kurrentní mše sv. za spásu duše † mojí manželky Anny Sýkorové.

¹⁴⁾ O tom podrobněji pohovořeno bude ve stati o nástinu listu nadačního.

¹⁵⁾ Ord. l. praž. 1878. str. 7.

Na uhrazenou výloh se zřízením této nadace spojených, a na právní poplatek odvdávám hotových 14 zl. 50 kr.

V Praze, dne 19. prosince 1893.

Petr Netušil,
majitel domu čp. 250 II. v Praze,
svědek.

Jan Sýkora,
obchodník v Praze v čp. 249—II.

Václav Kopřiva,
mistr krejčí v Praze v čp. 249—II.,
svědek.

S listinou věnovací nechť zakladatel odevzdá nadační jistinu a zároveň zálohu na zapravení zařizovacích výdejších, totiž poplatek blanketní za vinkulovanou obligaci 20 kr.
kolek na nástin nadační listiny 15 kr.
2 kolky à 50 kr. na 2 prvopisy nadační listiny . . . 1 zl. — kr.
konsistorní taxu za potvrzení (ratifikaci) nadační listiny

3 zl. konv. měny 3 zl. 15 kr.
a konečně poplatek z převodu majetku 10% ze základní jistiny (t. j. 8% s 25% ní přírážkou).

Jde-li o nadaci z posledního pořizení, budiž toho dbáno, by odevzdána byla nejen odkázaná jistina nadační, nýbrž i úroky z ní a to nikoliv ode dne odevzdání pozůstalosti, nýbrž ode dne smrti zůstavitelovy.

Na zabráněnou nebo zamezenou všem možným námitkám dědiců stran těchto úroků, obzvláště té námitce, že dokud o vyplacení legátu nebylo žádáno, netřeba z něho platiti úroků, jest radno, by zástupci kostela (farář a patron), jakmile zvědí, že kostelu připadl legát nějaký, podali úřadu, pozůstalost projednávacímu, oznámení a prohlášení, že kostel onen legát jemu připadlý přijímá, jakož i že žádají, by legát byl vyplacen a dědicové o tom zpraveni.

Mimo to správcové kostela (farář s patronem) mají dbáti, aby zadržené úroky z jistiny nadační v čas zažalovali (do 6 let), anť by jinak úroky ty byly promlčeny. Škodu, která by záduší zanedbáním těchto ustanovení vzešla, povinna jest zapraviti správa patronátní.¹⁶⁾ K tomu ještě podotknouti sluší, že pozůstalost

¹⁶⁾ Dekr. dv. kanc. 27. června 1822. č. 17377.: Ausserdem muss darauf gesehen werden, ob mit dem Capitale auch die vom Todestage des Stifters zu berechnenden Interessen abgeführt worden seien, indem nämlich dieselben den frommen Vermächtnissen nicht nur nach dem § 685. a. b. G. B., sondern schon deshalb gebühren, weil der Wille des Erblassers gewöhnlich auf jährliche Leistungen gerichtet ist, die schon mit dem Todestage beginnen sollen, folglich es auch für den Erben, der für die vollständige Erfüllung der Willenserklärung überhaupt zu sorgen hat, Pflicht ist, die Verzinsung vom Todestage zu leisten. dv. d. s. ze dne 12. července 1822. sbírky zák. soudních č. 1880; — rozhodnutí nejvyš. soudu ze dne 12. září 1860. č. 10101. (jež odvolává se na dvor. dekr. ze dne 29. prosince 1785. č. 509.) — Rozhodn. nejvyš. soudu ze dne 31. ledna 1878. Gl.-Ú. č. 6823. — Výnos c. k. místodržít. českého ze dne 28. května 1873. č. 21502 (Ord. list pr. 1873. str. 65.) O. z. obč. § 685., 686., 1333., 1334. — Mínění zcela opáčeného hájí Stubenrauchův »Commentar zum österreichischen allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche« VI. vyd. I. dílu str. 839.,

nesmí býti odevzdána dědicům prve, nežli vyplaceny nebo zajištěny byly odkazy nadační. Listina nadační však vyhotovena může býti teprve až po odevzdání pozůstalosti.¹⁷⁾

Upozorňujeme zde též na důležitý výnos c. k. místodržitelství čes. ze dne 19. prosince 1892 č. 142.625. ve příčině změn, jež se dějí v testamentech dodatečnými věnovacími listinami, jež se týkají zařizování nadací. Výnos ten zní:

kde při výkladu §§ 685. a 686. o. z. obč. takto poznamenává: »In Ansehung der Stiftungen bestimmt zwar das Hfkzd. vom 27. Juni 1822. Nr. 1880. der J. G. S. »es sei darauf zu sehen, ob mit dem Capital auch die vom Todestage des Stifters zu berechnenden Interessen abgeführt worden seien...« — allein abgesehen davon, dass die Motivirung dieses Hofdekretes eine geradezu verfehlte ist, kömmt zu bemerken, das dasselbe nur von der politischen Hofstelle erlassen, und von der obersten Justizstelle den Appellationsgerichten (durch Hfd. von 12. Juli 1822.) blos zu dem Ende mitgetheilt wurde, um eine grössere Beschleunigung der Verlassenschafts-Abhandlungen, bei denen der Fiscus einzuschreiten hat, zu erzielen, dass es aber keineswegs in der Absicht desselben lag, eine Erläuterung des § 685. des a. b. G. B. zu geben oder überhaupt nur eine Justizsache zu erscheinen.

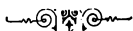
So wurde auch in einem von Dr. Prokner (im Jurist Bd. 3, S. 350.) mitgetheilten Civilrechtsfalle über die Zeit der Bezahlung frommer Vermächtnisse und der hievon entfallenden Zinsen von dem obersten Gerichtshofe auf die Vorschrift des eben erwähnten Hofkanzleidecretes keine Rücksicht genommen, sondern erkannt, dass die Verzugszinsen erst von dem Tage zu entrichten seien, da von dem Fiscalamte die wirkliche Forderung zur Auszahlung der Stiftungssumme gestellt, und die Casse angegeben wurde, bei welcher die Erlegung zu geschehen hatte. Eine entgegengesetzte Entsch. erliss von Seite des oberst. Gerichtsh. unterm 12. September 1860. Z. 10101. Gl.-U. 1190. In den Entscheidungs-Gründen wird bemerkt, dass es offenbar in der Absicht der §§. 685, 686 und 687 gelegen sei, die Zahlungszeit eines Legates zu bestimmen, wenn der Erblasser es nicht gethan hat, und dass bei frommen Vermächtnissen die Verfallzeit sogleich, d. i. mit dem Todestage des Erblassers eintrete. — Allein hiermit ist noch nichts für die in Frage stehende Behauptung bewiesen, denn wie schon oben erwähnt wurde, kann bei frommen Vermächtnissen die Pflicht zur Zahlung von Zinsen nur durch eine Mora des Onerirten begründet werden: diese tritt aber nicht sofort mit dem Tode des Erblassers ein. Wir können daher auch jene Entscheidung nur als eine verfehlte bezeichnen.

¹⁷⁾ Dvor. dekr. ze dne 22. dubna 1769. (Pub. D 3 n. 1). Jaksch V. str. 447. — Dekr. dv. k. ze dne 6. září 1836; — cis. patentu ze dne 9. srpna 1854. ř. z. č. 208. § 159.; — oběžník c. k. vrchního zemského soudu všem c. k. soudům v Čechách ze dne 10. července 1876. č. 17996 (přepis c. k. místodrž. ze dne 1. srpna 1876. č. 40330. — ord. l. praž. 1876. str. 54) — tohoto znění:

»Vrchního zemského soudu došla zpráva, že úřadové, kteří o pozůstalostech jednají, v případech, kde zůstavce dědictví v poslední vůli své odkaz k zbožnému nadání učinil, povinnost dědice sice k zapravení zbožného odkazu, ne však povinnost k zapravení úroků z něho ode dne úmrtí zůstavce vyznačují, a že pak dědicové odvolávajíce se na listinu odevzdací zpěčňují se úroky z jistiny nadační ode dne úmrtí zapraviti; za tou příčinou se všickni c. k. soudové vyzývají, aby k správnému plnění § 159. pat. ze dne 9. srpna 1854. č. 208. ř. z. zák., dle něhož se odevzdání pozůstalosti diti nesmí, leč by dříve odkazy pro zbožná nadání určené se zapravily aneb zjistily, a k šetření § 685. ob. zák., dle něhož zbožný odkaz ihned žádán býti může, přihlíželi a již v průběhu jednání o pozůstalostech naléhali, aby dědicové se o skutečném urovnání této záležitosti prokázali dříve, než by se odevzdání pozůstalosti vykonalo.

»Jelikož již častěji případy se naskytly, že od farních úřadů věnovací listiny přijaty byly, ačkoliv se jednalo o nadaci, jež již poslední vůlí byla stanovena, a jež tudíž věnovací listinou změněna býti nesmí, vznáší se na nejdůst. k. a. konsistoř tato uctivá prosba: račiž nejd. k. a. konsistoř farní úřady učiniti pozorny na nepřístojnost takového jednání, aby v budoucnosti nebyly sem více zasílány nástiny nadačních listin, shoto-vených na základě podobných neplatných listin v ěnovacích, poněvadž by tyto pokaždé jako závadné vráceny býti musily.« (Ord. l. praž. 1893 str. 10.).

(Pokračování.)

Kterak a proč omezeny jsou různé systémy probabilistické.

Uvažuje Dr. ANTONÍN PODLAHA.

(Pokračování.)

K otázce antiprobabilistů, proč že dovoleno jest následovati mínění probabilního ve věcech poslušensví (materia oboedientiae), nikoliv však ve věcech vztahujících se k platnosti svátosti, k lásce bliženské a spravedlnosti, odpovídáme s probabilisty: poněvadž jednoduše není probabilním mínění, že by v těchto věcech bylo dovoleno vyvoiti mínění méně bezpečné, ježto nebezpečí hrozící svátostem nebo bližnímu výrokem reflexním nemůže býti odstraněno, jak to možno jest při nebezpečí hříchu formálního »in materia juris«.

Nestanovili tedy probabilisté nikterak uvedených omezení toliko pro zákazy církve, nýbrž také proto již, že systém jejich sám toho přirozeně vyžaduje. Omezení tato, která někteří spisovatelé za libovolně stanovené výjimky z probabilismu pokládají, nejsou vlastně žádnými výjimkami, tím méně upuštěním od pravidel probabilismu, nýbrž jsou toliko výkladem pravého smyslu probabilismu. Vysvitne to jasně z dalšího pojednání našeho, v němž zevrubně uvážíme jednotlivé ony případy, které tvoří hranice systémů morálních.

II. Užívání probabilismu při udělování sv. svátostí vůbec.

Přísluhovač svátostí jest kromě případu nutnosti povinen ve příčině podstatných součástí a obřadů sv. svátostí ze dvojího mínění na snadě jsoucího vyvoliti mínění bezpečné, jakýmž jest mínění bezpečnější nebo i morálně jisté.

Pravili jsme, že dovoleno jest při udělování svátostí následovati i mínění morálně jistého, neboť Bůh i tu, kde jedná se o věčnou spásu, nezavazuje lidi k užití prostředků metafysicky jistých, nýbrž přestává na požadavku, aby užito bylo prostředků morálně jistých, jinak by cesta spásy byla zcela neschůdná, a nikoliv toliko úzká. Právem dí sv. Tomáš Aqu. 2. 2. qu. 47. ar. 9. ad 2.: »Certitudo non est similiter quaerenda in omnibus, sed in unaquaque materia secundum proprium modum: quia vero materia prudentiae sunt singularia contingentia, circa quae sunt operationes humanae, non potest certitudo tanta esse, quod omnino sollicitudo tollatur«.

Thesi v čelo tohoto oddilu postavenou dokázati lze tímto způsobem: Existuje-li přikázání určité, aby svátosti byly platně udělovány, a aby bližnímu škoda činěna nebyla, kteréžto přikázání spolu zakazuje nebezpečí neplatnosti nebo poškození, pak není dovoleno jinak v praxi souditi, než že povinni jsme, takového nebezpečí, jež předvídáme, se vystříhati. A takové přikázání určité skutečně existuje, neboť povinni jsme svátostmi přísluhovati podle ustanovení Kristova, a nad to přikázání lásky, spravedlnosti a nábožnosti jest určité a jisté, a v jistém držení své závaznosti. Neboť závazek lásky, jenž velí, abychom bližnímu postarali se o prostředky k dosažení spásy věčné, vyžaduje, abychom postarali se mu o prostředky takové, které jsou bezpečné, pokud tak učiniti můžeme beze škody vlastní; kdo tedy volí prostředky méně bezpečné podle mínění toliko probabilního, nečiní zadost tomuto závazku, i hřeší tudíž proti lásce, špatně staraje se o prostředky bezpečné a jisté, ačkoliv tak učiniti mohl beze škody své, a vydávaje bližního v nebezpečí, že postrádati bude ovoce svátostí. Nadto každý přísluhovač, jenž pominuv mínění jistého řídí se toliko probabilním, hřeší proti příkazu spravedlnosti, poněvadž již tím, že ochoten jest svátosti uděleti, mlčky se zavazuje k udělování jich takovým způsobem, jak toho věc sama vyžaduje, a jak si přijímač přeje, aby mu uděleny byly; přijímač však zajisté sobě přeje, aby užito bylo při něm prostředků jistých a bezpečných, a požádal by zajisté jiného kněze, aby mu svátost udělil, kdyby věděl, že kněz, od něhož svátost právě přijímá, následovati chce při udělování mínění toliko probabilního. Kněz, užívaje při udělování sv. svátostí látky a formy pochybné a méně probabilní a méně jisté, moha užití jisté a bezpečnější, vydával by beze vší potřeby svátost samu netoliko v nebezpečí neplatnosti, nýbrž i přijímače samého v nebezpečí, že dostane se mu ovoce svátosti na velikou škodu, ano se ztratou spásy věčné, jestliže snad jeho mínění objektivně jest bludné. Nad to projevuje nemalou neuctivost k náboženství a k Původci sv. svátosti, kdo řídí se míněním probabilním o platnosti svátostí, opustiv mínění bezpečnějšího a vydávaje je v nebezpečí zmaru. Neboť podobně jako touž neuctu vůči zákonu a představenému svému projevuje i ten, kdo zákon skutečně překročil, i ten, kdo vydává se v nebezpečí jej překročiti, tak i týmž způsobem prohřešuje se proti účtě svátosti povinné

i ten, kdo ji zmaňuje a neplatně jí přísluhuje, i ten, kdo ji vydává v nebezpečí zmaru. A vysvitá-li ze Starého Zákona, že přísné bylo zapovězeno a trestáno nedbalé přísluhování svátosti a konání obřadů starozákonních, tuť zajisté s tím větší péčí a bedlivostí dlužno udělovati svátosti novozákonné, jež nad starozákonné nepoměrně jsou vznešenější a důležitější, aby snad nepřicházely na zmar. Konečně pak již v tom, že kněz přísluhující svátost s mluvením pouze probabilním vydává věřící v nebezpečí, že zbaveni budou ovoce svátosti, spočívá nevážnost k náboženství a Původci svátosti, any svátosti ustanoveny jsou k tomu, aby věřící účastníky byli jejich. ~~-----~~ Prohřešuje se tudíž takový kněz proti ustanovení svátosti, ano proti samému Ustanoviteli, a ne toliko proti lásce a spravedlnosti bližnímu povinné.

Není tudíž dovoleno v praxi jináče souditi, nežli že povinni jsme takovému nebezpečí, jež předvídáme, předejiti.

Ale tím samým, že povinni jsme předejiti nebezpečí neplatnosti svátosti a poškození bližního, povinni jsme řídit se mluvením bezpečnějším, poněvadž řídicí se jím, vystřháme se řečenému nebezpečí. —

Ve thesi počáteční pravili jsme »k r o m ě p ř í p a d u n u t n o s t i«, neboť ve případě naléhavé nutnosti může býti dovoleno, co jinak jest méně bezpečno. V tom případě totiž přísluhovač dovoleně užije látky probabilně toliko platné, poněvadž tu platnost a vážnost svátosti ustupuje prospěchu hynoucí duše, ježto spása duše jest cíl, k jehož dosažení svátosti byly ustanoveny, a ježto tudíž svátosti jsou prostředky, které podřízeny jsou cíli. Tak na př. jestliže dítě umírá, a není-li po ruce vody přirozené, jest však po ruce jiná tekutina pochybná, má býti dítě touto látkou podmíněčně pokřtěno, aby tak snad dosáhnouti mohlo života věčného. Neboť tu, kde nelze míti látky bezpečnější, nepouští přísluhovač stránku bezpečnější již proto, že v takovémto případě není v jeho moci užiti stránky bezpečnější, o nikom zajisté neřekneme, že opustil to, co ve své moci míti nemůže. — Také se tu sbíhají dvě příkázání: jedno božské o uctivosti vůči svátosti, a druhé přirozené lásky bliženské s probabilní aspoň nadějí, že zpomoženo bude bližnímu: poněvadž pak svátosti ustanoveny jsou pro člověka a jeho spásu jakožto prostředek k cíli, dlužno v krajní nutnosti vydati spíše svátost v nebezpečí neplatnosti, než aby nastala jistá záhuba duše. Poněvadž rozum velí, aby ze dvojího zla vyvoleno bylo zlo menší, mizí v takovémto případě nutnosti nebezpečí neucty formální.

Láska zajisté pudí nás, abychom bližnímu v tak velikém nebezpečí spásy věčné se nalézajícímu přispěli nejlepšími možnými způsoby, ježto však bezpečnějších prostředků po ruce není, nezbyvá než užiti prostředků probabilních. Aniž tu obávati se jest hříchu, je-li skutečná a krajní potřeba, neboť často nutnost, která zákona nezná, činí dovoleným, co není dovoleno zákonem. Ostatně o uctivosti vůči svátosti dostatečně lze se postarati připojením podmínky.

Přísluhovač svátostí tedy zachovávati a před očima stále míti má ona tři pravidla, která »Doctor Subtilis« (Scotus) 4. dist. 3. q. 2. uvádí: 1. »Si possibilitas adest, via tutissima est eligenda«. 2. »Si non adest possibilitas, via tutissimae proxima est tenenda«. 3. Cessante impossibilitate caute est supplendum, quod impossibilitas prohibebat«. Tudíž křest na př. látkou nebo formou pochybnou udělený dlužno podmínečně opětovati.

Z toho, co jsme dosud pravili, vysvítá, že probabilisté ve příčině udílení sv. svátostí nestanoví žádné libovolné výjimky z dovolenosti probabilismu, byvše snad k tomu nákazem církve donuceni, nýbrž že vše, co v té věci stanovili, sám zdravý rozum vyžaduje. Neboť kdo by na př. z toho, že není jisto, platí-li křest mizou rostlinnou udělený, tvrditi chtěl, že takto křtiti vůbec jest dovoleno, spíše na jevo by dal, že opustil zákony logiky, nežli probabilista, jenž tento závěr popírá, upouští od svého axiomatu.

V předpisech tedy, které týkají se platnosti svátostí, probabilisté s tutoristy, zdravým rozumem jsouce vedeni, totž smýšlí a těmuž učí, totiž: že nikdy není dovoleno buď křtiti nebo konsekrovati, nebo rozhřešovati, dokud látka nebo forma svátosti jest pochybná, leč toliko v krajní nutnosti.

Tudíž nikoliv proti probabilistům, nýbrž proti laxistům čelí odsouzení, jehož dostalo se od Innocence XI. větě, která zní: »Non est illicitum in sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore sacramenti relicta tutiore, nisi id vetat lex, periculum, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Ilinc sententia probabili tantum utendum non est in collatione baptismi, ordinis sacerdotalis aut episcopalis«.

Jest pravda, že, zakazuje-li to zákon nebo smlouva, není dovoleno řídit se míněním probabilním s pominutím mínění bezpečnějšího, neboť zákon spravedlivý dlužno zachovávati, jakož i úmluva nesmí býti rušena; jest i dále taktéž pravda, že není dovoleno řídit se míněním probabilním, jestliže by z toho hrozilo nebezpečí poškození bližního, kdyby nebylo užito prostředků bezpečnějších k nedoplnitelné podstatě svátosti, tak že by přijímač vydáván byl v nebezpečí nepřijetí pravé svátosti, na př. křtu, a tím že postrádati bude odpuštění hříchu prvotního, kterého by býval byl mocí křtu došel. Což i o svátosti svěcení kněžstva platí, neboť je-li nebezpečí -- užitím méně bezpečných podstatných částí této svátosti neplatného svěcení na kněze nebo na biskupa, tu jest i nebezpečí, že tak posvěcený neplatně bude konsekrovati nebo jiné funkce kněžské neb biskupské vykonávati s duchovní škodou přijímačův. Avšak řečená věta byla odsouzena z té příčiny, že tvrdila »nisi lex, conventio aut periculum gravis damni obstat«, jako by totiž, kdyby těch nebylo, jiný důvod vyžadující bezpečnějších prostředků při posluhování svátostmi místa neměl. To však jest naprosto mylné, neboť i nehledě k okolnostem řečeným, již sám přirozený zákon velí: »sancta sancte tractanda sunt«, a tudíž se svátostmi novozákonnými jakožto přesvatými s největší úctou a vážností dlužno zacházeti, což by jistě se nedálo,

kdyby tu, kde jde o jejich platnost, probabilních mínění s pomínutím bezpečných užití by možno bylo nebo skutečně bylo užito, tuť by spíše svátosti v nebezpečí neplatnosti a zmaru byly vydávány. Výjimka tedy do zavržené věty vložená ruší přirozený zákon nábožnosti proti němu skrytě míříc v případech nevyňatých, a tudíž neprávem toliko svátosti křtu a svěcení v zavržené větě se uvádějí, jako by při udělování toliko těchto svátostí (viz slůvko »tantum« v zavržené větě!) mínění bezpečného dlužno bylo následovati, nikoliv pak při svátostech ostatních, ačkoliv přece také při udělování jiných svátostí kromě neuctivosti pro nebezpečí neplatnosti, také pokud se týče přijímačů v případě zmaru nemalá škoda duševní by povstala. Z uvedené věty zavržené a z posledních jejích slov tedy vysvitá: že netoliko při křtu a svěcení vždy vyvoliti dlužno mínění bezpečnější o platnosti svátosti, nýbrž i při všech ostatních svátostech. Z toho jest patrno, že zákonodárce církevní při odsouzení uvedené věty veden byl týmiž motivy ze zdravého rozumu vyplývajícími, kterýmiž i probabilisté byli vedeni, stanovíce omezení probabilismu. (Pokrač.)

Posvátná kazatelna.

ANT. REJZEK, T. J.

(Pokračování.)

2. Proto smějí nejdůst. biskupové a starší řádů knězi slavný úřad hlásati slovo Boží teprve potom světití, když si byl vlastností svrchu vypočtených osvojil a nikoli dříve, a zároveň bdíti budou, aby se ve svých kázáních od předmětů ku sv. pravdě přiléhajících neodchyloval. A předměty tyto vytknul Sám božský Spasitel, řka: »Hlásejte evangelium . . . (Mark. 16, 15.) Učice je zachovávatí všecko, což jsem koli přikázal vám.« (Mat. 28, 20.) Návodem těchto slov Spasitelových piše andělský učitel sv. Tomáš Akvinský: »Kazatelé osvěcujtež lid co by věřiti, vodte ho, aby viděl jak by jednati, poukazujte čeho by se chrániti (před čím by se na pozoru míti) měl; vytýkejte mu co kárání zasluhuje, kažte slova spásy, tu pohrozuje, tu poučujice.« A církevní sněm Tridentský (sess. 5. c. 2. de Reform.) velí: »Hlásejtež nepravosti, jichž se chrániti a ctnosti, jichž si osvojiti jest, aby věřící jednak unikli věčným trestům, jednak nebeské slávy si dobyli. Což obšírněji vypsál blaž. paměti papež Pius IX. (lit. encycl. die 9. Nov. 1846) těmito slovy: »Ne sebe samých, ale Krista Ukřižovaného kázice, zvěstujte přesvaté nauky a přikázání náboženství našeho dle učení katolické Církvě a sv. Otců v řeči vážné a vznešené, aby byly lidu jasny a přístupny; jednotlivcům pak vysvětluje přesně jejich povinnosti zvláštní; a všechněch od nepravostí odstrašujte, k pravé nábožnosti rozněcujte, aby věřící slovem Božím ku své spásě ob-

čerstvení a posilnění všem nectností odolávali, po životě ctnostným toužili a takto věčným trestům uniknouti, za to nebeské slávy dojíti uměli.«

Z čehož patrně jest, že snešení apoštolské, desatero, přikázání církevní, sv. svátosti, ctnosti a nectnosti, povinnosti stavu dle rozličných osob, poslední věci člověka a jiné věčné pravdy za řádné látky ku kázání sloužiti mají.

3. Než tyto předůležité předměty kazatelé za našich dob namnoze zanedbávají, dbajíce spíše zájmů vlastních, nežli Ježíše Krista (I. Kor. 13, 5.). Počínají si pak takto ponejvíce z té příčiny, že by s předměty svrchu jmenovanými přízně lidské a tak zvané popularity, po níž baží, se nedopracovali. I opomíjejí na př. v kázáních postních, při jistých slavnostech v roce, kdy se více lidu schází, předmětů takových z úmyslu. A aby se slovo jejich na první už pohled lišilo, dávají tomu jiná jména, jako konference, mravní úvahy, rozpravy; a tak místo dřívějších kázání zaujímají přednášky, které mají za účel ducha i obrazovnost poutati, nikoliv pak vůlí polhnouti a mravy polepšiti. Kazatelé tací arci nepomyslí, že kázání prospívá všem, konference obyčejně toliko několika a těch několik kdyby se alespoň v mravech křesťanského života vzdělávalo, čili kdyby se pro ně pracovalo v tom směru, aby byli dle těla čistotnější, dle ducha pokornější, k autoritě církevní poslušnější, nade vši pochybnost by rovněž mysl jejich zbavena byla tisícerych předsudků proti katolické víře, a více by se nacylovali světlo sv. pravdy přijmouti. Zdaž není na biledni, že vůbec, avšak najmě u národů křesťanských mají ponejvíce bludy ve sv. náboženství kořeny své v naruživostech srdce a zřídka jen v blouzení mysli dle slov Spasitele našeho (Mat. 15, 19.): »Ze srdce zajisté vycházejí zlá myšlení . . . rouhání«, jakož i dle žalmisty Páně (Žalm 13, 1.): »Řekl nesmyslný v srdci svém: Není Boha«; k čemuž svatý Augustin velemoudře podotýká: »V srdci svém ovšem, nikoliv pak v mysli své.«

4. Arciže slovy těmito nevolíme nijak tak zvaným konferencím překážeti, aniž jich naprosto zavrhovati; bývají-li dle času a místních poměrů, k tomu dobře promysleny a uspořádány, stávají se rovněž v jistých okolnostech velmi prospěšnými, ba někdy i nezbytnými, aby čeleno bylo tolikerym bludům proti svaté víře namířeným. Než co na zřeteli máme, jsou jisté vynášivé a honosivé způsoby mluvení, spíše pouhému rozumování, nežli životu činnému nadřuzující, po více světské než náboženské, k tomu se nesoucí více, aby ve světě hluku nadělaly, nežli aby plodnými byly, které možná na bojišti zápasů novinářských aneb kdesi s akademických stolic přednášené pěkně by se vyjímaly, avšak nijak na posvátném místě se nehodí a nepřisluší.

Co pak do konferencí, které s prospěchem se odbývati mohou, jde-li o potírání bludů a odrážení útoků nepřátelských na naši sv. víru, uznati potřebí jejich časovou nezbytnost; avšak rovněž upříti také nelze, že nejsou břemenem pro plece všeliké,

nýbrž výhradně siláků. Ano i výteční řečníci buďtež nemálo ve způsobu takového řečnění obezřetní a mívejtež podobné rozpravy na obranu sv. víry jen kdy a kde a ke komu odjinud přístupu najíti nelze, kdy skutečná toho potřeba se býti vidí a je-li opravdu naděje na nějaký užitek nesmrtelných duší. V případech takových zajisté nejsprávnější úsudek mohou dáti nejdůst. velepastýři; načez bude třeba přihlížeti ještě k tomu, by se odbývaly tak, že důkazy brány by byly ponejvíce z nauky sv. víry a po skrovnu se obmezovaly na pouhý rozum lidský se stanoviska přirozeného. Mimo to žádouco jest, aby pravdy tyto s takovou důkladností a jasností přednášeny byly, aby se jimi sv. pravda nijak v nebezpečí neuváděla; neboť se stává, že někteří pak sobě do paměti vštěpují spíše bludy nežli je vyvracující pravdy, více si zapamatují činěné námitky, nežli na ně dané odvety.

Budiž pak především zřetel brán k tomu, by upřílišňováním v konferencích nebylo zlehčováno kázání mravoučné a nevešlo v potupu, a lidé si neodvykali choditi na kázání, majíce za to, že obvyklá kázání jsou toliko pro nižší třídy a bez vážnosti oproti kázáním výbojným a obranným, z které příčiny toliko kazatelům nevynikajícím a posluchačstvu nevybranému se hodí. Neboť naopak pravda jest, že kázání mravoučná věřícím vesměs více potřebná jsou, oproti pak polemickým ne méně vzácná jsou; a protož i nejslavnější a nejvýtečnější kazatelé mají k posluchačstvu i nejvybranějšímu a sebe čtenějšímu alespoň ob čas s úchvatným zápalem myslí své podobná kázání míti. Neděje-li se tak, bývá veliké množství posluchačstva jako odsouzeno k tomu, slyšeti neustále o bludech proti sv. víře, které se jich přechoasto ani netýkají, ba ani vůbec běžné nejsou, za to o nectnostech a hříších, které právě v tomto vybraném posluchačstvu bujněji nežli v lidu méně vzdělaném se vzámáhají, nikdy neslyší. (Pokr.)

Romanarum Congregationum decreta novissima.

S. Rituum Congregatio

Omnes sacerdotes tam saeculares quam regulares ad ecclesiam confluentes vel ad oratorium publicum, missas omnino celebrare debent Officio ejusdem ecclesiae vel oratorii conformes.

URBIS ET ORBIS.

Quod Benedictus XIV. diserte docet (Op. de Beat. et Can. Lib. IV. part. II. C. II. n. 5.), missas nempe in honorem Beatorum vel etiam Sanctorum nonnullis ordinibus regularibus ex indulto concessas, ab aliis presbyteris sive saecularibus sive

regularibus celebrari non posse, Sacrorum Rituum Congregatio jampridem declaraverat, ac postea quampluribus particularibus seu generalibus decretis retinuit confirmavitque.

Cum nihilominus, eodem Benedicto XIV. fatente incongruum videretur, ut exteri sacerdotes ad regularium ecclesias, die pro festo statuta, confluentes, aliam celebrarent Missam ab illa, iisdem regularibus concessa; hinc factum est, ut Summi Pontifices, in ipso Beatificationis Brevi, Indultum pro regularibus datum, ad omnes et singulos sacerdotes in praefatis ecclesiis celebrantes extenderent.

Id autem progressu temporis consultius ac prope necessarium judicatum est, cum novae pluresque missae, iisdem regularibus seu etiam permultis particularibus ecclesiis, quum Sanctorum, tum Beatorum indultae sint: ne videlicet latae super celebratione missarum leges aut confusionem aut facilem transgressionem paterentur; nisi et forte earundem observantia fere impossibilis fieret.

Quae quidem omnia cum pluries ac praesertim in una Romana, Dubiorum, in conventu habito die 23. Augusti 1890, perpensa fuissent; Sacra Rituum Congregatio, dilata resolutione, decrevit, ut ad omnem difficultatem penitus amputandam, certae normae hac in re universis sacerdotibus in singulis casibus constituerentur. Idcirco in Ordinariis Comitibus ad Vaticanum subsignata die habitis, hanc generalem regulam ab omnibus servandam constituit:

Omnes et singuli sacerdotes, tam saeculares quam regulares, ad ecclesiam confluentes, vel ad oratorium publicum, missas quum Sanctorum tum Beatorum, etsi regularium proprias, omnino celebrent Officio ejusdem ecclesiae vel oratorii conformes, sive illae in romano, sive in regularium Missali contineantur; exclusis tamen peculiaribus ritibus ordinum propriis.

Si vero in dicta ecclesia vel oratorio, Officium ritus duplici inferioris agatur, unicuique ex celebrantibus liberum sit missam de requie peragere, vel votivam, vel etiam de occurrenti feria; iis tamen exceptis diebus, in quibus praefatas missas rubricae Missalis romani, vel S. R. C. decreta prohibent. Die 9. Julii 1895.

Super quibus omnibus facta postmodum Sanctissimo Domino nostro LEONI PAPAE XIII. per me subscriptum Secretarium relatione, Sanctitas Sua sententiam ejusdem Sacrae Congregationis ratam habuit et confirmavit; rescripta seu Decreta, tum particularia tum etiam generalia, in contrarium facientia, suprema auctoritate sua penitus abrogando. Die 9. mensis Decembris eodem anno.

L. + S.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.
Aloisius Tripepi, S. R. C. Secretarius.

S. Rituum Congregatio.

Officiorum votivororum concurrentia cum festo primario ejusdem ritus — et vice versa.

LINGONEN.

R. D. Alph. Mart. Larue, Episcopus Lingonensis, humiliter petit, ut S. R. C. sequentia dubia enodare dignaretur, nimirum:

Utrum officia votiva concurrentia cum aliquo festo primario ejusdem ritus: et, vice versa, an festum primarium concurrentes cum officii votivis, dimidient Vesperas? . . .

Et S. C., exquisito voto alterius ex Apostol. Caeremoniarum Magistris, reque mature perpensa, respondendum censuit: Totum de festo primario cum commemoratione officii votivi.

Ita rescipsit die 23 Aug. 1895.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.

L. + S.

A. Tripepi, Secretarius.

Missály a breviře případně i direktoria jsou kalendářního kolku prosty.

Veleslavné c. k. zemské finanční ředitelství pro Čechy sdělilo sub d. d. 14. srpna 1895 č. 64.481, že vys. c. k. finanční ministerstvo výnosem ze dne 22. července 1895 č. 32.259 nařídilo, že seznamy pohyblivých církevních svátků a svatých, které obsaženy jsou v liturgických knihách (missálech, breviřích a diurnálech) kolku kalendářního jsou prosty, poněvadž jedině k účelům ritualním slouží. ¹⁾

¹⁾ Viz Ord. l. praž. r. 1895, č. 24. str. 94.

Listy homiletické.

Neděle III. v postě.

(Homilie.)

O pozorném slyšení slova Božího.

»Blahoslavení, kteří slyší slovo Boží
a ostříhají ho.« Luk. 11, 28.

Co dnešní svaté evangelium až na konci hlásá, to pravím já hned na počátku své řeči: »Blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a ostříhají ho.«

Zbožná jedna žena z lidu viděla, jak Pán Ježíš zázračným způsobem vyhnal němého zloducha, a slyšela Ho, kterak hájil cti svého božského poslání. To se jí tak líbilo, že unčena zvolala: »Blahoslavený život, který tebe nosil, a prsy, kterých jsi požíval.« Tak pochválila žena ta Ježíše i Matičku Jeho, Marii Pannu. Ježíš však nedbaje té chvály, pravil všeobecně: »Blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a ostříhají ho.« Těmi slovy arcit vzdal Pán náš také chválu oně ženě, ne však za její pochvalu, nýbrž za to, že pozorně slyšela Jeho slova a k srdci si je vzala. Slovy těmi a v ženě té pochválil Kristus Pán také všechny ty, kdož pozorně slovo Boží slyší a je zachovávají. Blaze tudíž i vám, moji drazí, činite-li to vždy. Ochotu svou osvědčte hned pozorností při dnešním výkladu sv. evangelia.

P o j e d n á n í.

I.

1. »Za onoho času vymítal Pán Ježíš ďábelství, a to bylo němé. A když vyvrhnul ďábelství, mluvil němý.« Ďábel od počátku byl člověku nejúhlavnějším nepřitelem. On prarodiče ke hřichu svedl a svádí neustále i jejich potomky. Než on nenapadá jenom jejich duše, ale i jejich těla. Ježíš, Jenž přišel, aby jeho

moc zlomil, osvobodil od jeho vlády netoliko naše duše, nýbrž i naše těla. Tak čteme i v dnešním sv. evangeliu, že vyhnal z jednoho člověka ďábla, jenž posednuv ho, připravil jej o dar řeči. Od té doby, co Ježíš zbořil království ďáblovo, velmi řídké jsou případy, že by kdo z křesťanů byl posednut tělesně duchem zlým, ale za to je jich mnohem více na duši od něho posedlých, a to jsou všickni, kdož mu smrtelným hříchem slouží. On lapil je do osidel svých a u vězení drží je k své vůli. II. Tim. 2, 26. Za osidla slouží mu naše nezřízené náruživosti a zlé žádosti, jež nás z jednoho hříchu do druhého uvekají. Sv. Jan píše: »Kdo činí hřích, z ďábla jest, neb ďábel od počátku hřeší.« I. Jan 3, 8. Z té příčiny lze říci, že každý hříšník je posedlý ďáblem a to němým ďábelstvím, jež mu nedá mluvit. Jako vlk, když ovci polapí, za krk ji uchvacuje, aby nemohla vydati hlas, tak i ďábel, když člověka k hříchu svede, zavře a ucpe mu ústa, že nemůže více mluvit. Takový člověk je němý oproti Bohu, neboť se k Němu nemodlí, ani Ho nechválí, ani o milost Ho neprosí. Je němým oproti druhým, neboť k cizím hříchům mlčí, aniž pak tresce. Je němým oproti sobě samému, poněvadž se zřídka nebo vůbec nezpovídá, a jestliže jde k zpovědi, tu snad ne jeden hřích ze strachu nebo z falešného studu zamlčí, a tak ještě do většího zatracení upadá. Než co dím, že je takový člověk němým? On je němým toliko pro dobro, ale ke zlu má ústa široko rozevřena. Úlisnými slovy hledí podkopati nevinnost druhých a rouháním Boha uráží. Oplzlé řeči, na cti utržení, pomluva, toť nejmilejší mu zábavou. Takový člověk však je mnohem nešťastnější onoho, jenž toliko podle těla jest ďáblem posedlý, neboť tento může býti v milosti Boží, kdežto onen se nalezá každou chvíli v nebezpečí na věky zahynouti, jestliže se Ježíš nad ním nesmiluje a nevyžene z něho němé ďábelství.

Je-li, moji drazí, někdo z vás tak nešťastným, kčž hledí se zvláště v této svatopostní době vymaniti z moci ďáblovy, aby mohl důstojně slaviti slavnost vzkříšení Páně.

2. »I divili se zástupové. Někteří pak z nich pravili: Skrze Belzebuba, knížete ďáblův, vymítá ďábly. A jiní pokoušejíce, znamení s nebe hledali od něho.« Přes to, že Ježíš zázrakem pomohl onomu ubožákovi, vyvrh uv z něho ďábla, přece se tím nezavděčil všem lidem. Prostý lid, jenž Ho rád poslouchal a Ho následoval, divil se Mu a pokládal Ho za Mesiáše, kdežto zatvrzeli a zlomyslní fariseové, nemohouce popřítí toho zázraku před tolika lidmi učiněného, připisovali to ďábelské moci, rouhajíce se Kristu Pánu, že skrze knížete ďáblů zlé duchy vymítá. Mluvili tak ze zášti a nenávisti proti Ježíši. — Ó, kolik je i za dnů našich takových fariseů, kteří nechtějí uznati zjevných zázraků, jež Bůh buďto Sám bezprostředně nebo skrze služebníky Svě působí Sobě k oslavě a lidem k spasení! Nemohouce jich skutečnosti popřítí, připisují je buď náhodě buď přírodním zákonům anebo pokročilým vědomostem a znalostem magnetických a jiných sil. Tací lidé věří spíše ďáblu a náhončím jeho, nežli by uvěřili Bohu.

Jiní, již nebyli tak zlomyslní a závistiví jako fariseové, žádali na Ježíši, nejsouce spokojeni s tím zázrakem, znamení s nebe. Jaká to opovážlivost! Znali a viděli, kolika slepým Ježíš vrátil zrak, hluchým sluch, němým řeč atd., a přece žádají na Něm nového znamení s nebe, jako by bylo větším zázrakem bývalo zastavení se slunce na Josuovu záповěď, nežli byly divy Ježíšovy.

Nicméně dá Ježíš znamení s nebe. Až bude na Kalvarii umíratí, zatmí se slunce, ale zdaž mu tehda uvěříte a se obrátíte? Ó, vy licoměrníci, vy se Mu budete ještě rouhati a posmívati: »Jsi-li Syn Boží, sestup s kříže . . .« — Ó, co je i za dnů našich takových nadutých a drzých lidí, kteří by hned chtěli, aby jim k vůli Bůh zázraky dělal. Hned chtějí, aby jim zázračným způsobem pomohl pomstítí se nad nepřitelem, hned zas, aby jim dopomohl k bohatství, jindy opět, aby jim vrátil ztracené zdraví, atd. A jak se Mu rouhají, jak Mu zlořečí, nedá-li jim tu deště, tu krásného počasí a pod.! Chtějí Bohu zrovna poroučeti, On aby jich poslouchal a jim po vůli činil.

II.

1. Slyšte však, jak se bránil Kristus Pán proti klevetníkům. »Ale on znaje myšlení jejich, řekl jim: Každé království proti sobě rozdělené spustne a dům na dům padne. Jestliže tedy satan proti sobě rozdělen jest, kterak ostane království jeho? Nebo pravíte, že já skrze Belzebuba vymítám ďábly.« Tím chtěl říci: Vy pravíte, že vymítám ďábly skrze Belzebuba knížete ďáblů, než uvažte, jak si odporujete. Pevnost království stojí na svornosti jeho poddaných. Jsou-li ti rozděleni, jak dlouho, ptám se, obstojí jejich království? I bialo rodiny záleží ve svornosti její členů. Jsou-li ti rozdvojeni, tehda musí taková rodina hynouti. To přece připustíte i vy. Dobře tedy. I ďábel má své království, svou rodinu. Jestliže Já ve jménu Belzebuba, knížete pekelných duchů, vymítám ďábly, potom je satan sám proti sobě, neboť rozbíjí své vlastní království a rodinu; a to je nemožno. Není tudíž také možno, aby satanás pomáhal Mně, Jenž jsem přišel zrušit jeho říši.

2. Tak porazil Pán Ježíš naduté fariseje. A aby je ještě více pokořil a zahanbil, pravil dále: »Jestliže pak já skrze Belzebuba vymítám ďábly, synové vaši skrze koho je vymítají? Protož oni soudci vašimi budou. Pakli prstem Božím vymítám ďábly, jistě přišlo k vám království Boží.« Třeba vědět, že v židovských synagogách byli tací, co zařikávali a vymítali ďábly. Cf. Marek 9, 37. I chtěl tím říci Kristus Pán toto: Zpětejte se vašich lidí, či moci vyhání ďábly. Víte a přesvědčeni jste, že jich vymítají jedině vzýváním jména Božího a že se jinak vymítati nemohou. Proč tedy Mně vyčítáte, jako bych je skrze Belzebuba vymítal, když víte, že to není možná. Vaši synové, t. j. vaši příslušníci, nechat vás soudí, jak jste zlomyslní. Jestliže vaši lidé vyhánějí ďábly moci Boží a jinak jich vymítati nelze, potom musíte také připustiti, že i Já jich jinak nevymítám leč prstem Božím. A tomu-li tak, potom

musíte přiznati, že jsem od Boha poslán a že přišlo k vám království Boží, t. j. zaslíbený Mesiáš.

3. Než ani na tom nepřestal ještě Kristus Pán, pravilť ještě Svým pomlouvačům: »Když silný oděncem ostřihá síně své, v pokoji jsou ty věci, kterými vládne. Pakli silnější než on přijde přemůže jej, všecku zbroj jeho odejme, na niž se spoléhal, a loupeže jeho rozdělí. Kdo není se mnou, proti mně jest, a kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje.« Za starých časů bývalo obyčejem, že si majetnější vydržovali po oděnci, t. j. po vojínu, aby chránil a bránil jejich dům a majetek. K takovému oděnci přirovnává Pán Ježíš ďábla, jenž opanoval celý svět a jako svůj majetek ho bránil a chránil, by mu ho nikdo neodňal. I soudí Kristus Pán dále takto: Dábel jako statný, mocný oděncem ostřihal dosud tento svět, třímaje jej pod svou vládou. Zbrojí jeho, na niž se nejvíce spoléhal a již držel v zajetí lidské pokolení, byla bezbožnost a bezúctnost mravů. Než Já Sám jsem přemohl ďábla, odrazil jeho pokušení a zalnav jej do pekla, zbroj jsem mu otupil, vštípiv v lidstvo božské učení a mravnost; duše, jež byl uchvátil, jsem mu odňal a roztřídil u své Církvě tak, že z jedněch stali se apoštolé, z druhých mučenníci, z třetích vyznavači, ze čtvrtých panny a svatí všeho druhu. Přemohl-li jsem ďábla, odňal-li jsem mu duše uloupené, potom jest očividno, že jsem já větší a silnější než on, a tudíž není mi potřebí jeho pomoci, abych z posedlých vymítal ďábly. Že Já s ním nedržím, patrně i z toho, že jsme my největší protivníci. Já chci lidi spasiti, on - uvrhnouti je do záhuby; Já je odvracím od hříchu a k ctnosti je nabádám, kdežto on rozsévá mezi nimi nesvornost, nenávisť, nevěru a jiné hříchy. A tak jest mezi námi ustavičný boj, a kdo s ním drží, mým jest protivníkem, a naopak. Není tudíž možno, abych Já skrze něho ďábly vymítal. Poněvadž pak vy, fariseové, kteří byste měli mne uznati za Mesiáše a v tom dobrým příkladem předcházeti druhé, odvracíte ode Mne lid snižující Moje zázraky, jste i vy Mými nepřátely a držíte s ďáblem, a tak boříte to, co Já stavím, a rozptylujete, co Já shromažďuju.

III.

Zahanbiv Pán Ježíš takto své pomlouvače, dal jim i nám naučení, abychom nežertovali s ďáblem, jehož -- bohužel! -- mnozí křesťané vyzývají a dráždí. Poslyšte, co praví: »Když nečistý duch vyjde od člověka, chodí po místech suchých, hledaje odpočinití, a nenalezna dí: Vrátil se do domu svého, odkud jsem vyšel. A přijda, nalezne jej chvoštístěm vyčistěným a ozdobeným. Tedy jde a pojímá k sobě jiných sedm duchů horších, nežli jest sám, a vejdouce, přebývají tam. I jsou poslední věci toho člověka horší, nežli první.« To se týkalo předem toho člověka, z kterého Ježíš ďábla vyvrhnul; týž měl se na pozorů míti, aby snad potom nebyl posednut místo jedním více ještě ďábly. Ale napomenutí to týkalo se též fariseů, zákoníkův a jiných zatvrze-

lých židů, jež Bůh vymanil z moci ďáblovy, aby nesloužili více bezbožnosti, ale oni oddali se opět zlému duchu, tak že je posedlo sedm ďáblů, t. j. že v zlobě a rmutu hříchů tak zabředli, že Samého zaslíbeného Mesiáše od sebe odpudili a nehodnými se stali věčného života. Konečně týkají se tato slova Kristova i oněch politování hodných křesťanů, kteří povstavše z hrobu hříchů znova do hříchů upadli.

Chraňte se tudíž, moji drazí, smrtelného hřichu, aby neopanoval vás ďábel. Jestliže jste se svátostí pokání vymanili z osidel jeho, pilně se varujte, abyste znova do hřichu neupadli, neboť potom opětné z něho povstání bylo by vám těžším prvního. Očistivše se jednou z hříchů, uzavřete na vždy hřichu dvěře srdcí vašich, aby v nich jedině Kristus Pán mohl přebývati. V Něho doufejte, On zajisté, přičiníte-li se i vy, seč moci budete, uchrání vás od moci nečistého ducha. Amen.

Alois Koudelka, farář v Nikolčicích na Moravě.

Neděle IV. v postě. *)

(Homilie.)

Pokrm na poušti a pokrm nebeský.

Zázrak, o kterém lásky vaše právě slyšely, učinil Pán Ježíš krátce před velikou nocí; tudíž asi v té době, kdy se teď nalozáme. Že pak tam, kde Ježíš onen zázrak učinil, v té době už mnoho trávy bylo, tomu se, přátelé drazí, pranic nedivte, neboť v Palestýně, poněvadž leží jižněji a více na východ, nežli milá naše vlast, otvírá se jaro mnohem spíše, než u nás. - Zázrak ten předkem a nejprve připomíná onen veliký zázrak všemohoucnosti Boží, kterým každoročně trochu semena na poli rozsetého tak rozmnožuje, že dosti potom má celý národ na celý rok. Spolu však připomíná onen zázračný pokrm, který se věřícíu v každé době, zvláště v této svatopostní době podává. Ačkoliv zázrak, o němž nám dnešní sv. evangelium vypravuje, důkazem jest prozřetelnosti Boží a zároveň obrazem pokrmu andělského, přece nehodlám ani o jednom, ani o druhém mluvit, nýbrž prostě vyložím vám zázrak ten, bera zřetel na okolnosti, jež jej provázely.

P o j e d n á n í.

1. «Za onoho času odešel Ježíš za moře Galilejské, jenž jest tiberiádké: i šel za ním zástup veliký: nebo viděli divy, jež činil nad těmi, kteří nemocní byli. Tedy vstoupil Ježíš na horu, a seděl tam s učenníky svými. Byla pak blízko veliká noc.» Tento

*) Dle Dr. Martina Štiglicé.

přechod Ježíšův přes moře a Jeho vystoupení na horu znamenají, že jedině svátostí křtu nebo pokání můžeme přijít na horu věčné blaženosti. Nikdo tedy nemůže přijít do nebe, kdo se spíše neobmyl koupelí křtu sv. nebo pokáním, t. j. kdo se neočistí od hříchu prvopočátečního a ode všech osobních hříchů. Tak jako synové israelští teprve tehdy mohli vejít do zaslíbené země, když opustili Misir a svědky byli zahynutí Faraonova, jenž v otroctví je držel, v Červeném moři; podobně i my jen tehdy vejdemo do nebe, až se zřekneme dábla, jehož obrazem Misir jest, a až v moři slz kajících utopíme své hříchy, kterými jsme sevřeni.

Když se Ježíš bral za moře, aby v poušti Betsaidské si odpočinul, ubíral se za Ním veliký zástup lidí všeho věku a pohlaví. Všichni ti lidé zapomenuvše na jídlo, na dům a na domácnost, spěli za Ježíšem, aby ni jedině z Jeho úst slov jim neušlo. Ó, jakou radost asi měl Ježíš z té jejich horlivosti! Kéž by všichni křesťané tak milovali Ježíše a žádostivi jsouce Jeho učení a požehnání, tak chválili za Jeho náměstky, aby slyšeli jejich kázání a nasýtli se pokrmem nebeským! Než co je za našich dnů lidí, kteří se zovou křesťany, a o Ježíše nedbají a za Ním nespěchají! Potom není divu, že tak mnozí potácejí se v nevědomstech a bludech a na pouti životní hladem že hynou, nedocházejíce věčného života.

Proč však se Pán a Mistr náš bezprostředně před židovskou veliřonocí vzdálil od Jerusaléma a přes moře odešel na poušť? Ježíš to učinil proto, že Herodes krátce před tím dal v Jerusalémě stíti sv. Jana Křtitele k vůli Herodiadě; tím chtěl nás poučiti, abychom i my utíkali neřestných lidí a takových míst, kde se hřích páše, a raději se uchýlili na horu soukromí, bychom se mohli s Bohem obírat na modlitbách.

2. »Když tedy Ježíš pozdvihl oči a viděl, že zástup veliký jde k němu, řekl k Filipovi: Odkud nakoupíme chlebbův, aby pojedli tito? To pak řekl zkoušeje ho: nebo sám věděl, co hodlá činiti. Odpověděl mu Filip: Za dvě stě peněz chlebbů nestačí jim, aby jeden každý něco málo dostal.« Svátí evangelisté zevrubně zaznamenali ve svých evangeliích i nejmenší činy Mistra a Pána svého, ano i nepatrné posuňky Jeho, na př. pozvednutí očí, otevření úst, atd. To proto, že vše to jest tajemné a poučné. Ježíš pozdvihl oči Svých, aby se pomodlil k Otci Svému nebeskému a vyprosil si od Něho požehnání pro ony hladové zástupy. On každé dílo začínal modlitbou. Jaké to naučení pro nás bídné lidi! — Ačkoliv Ježíš už se byl rozhodl zázračným způsobem nasytiti množství lidu, přece chtěje zkoušeti víry Svých učenníků, řekl Filipovi: »Odkud nakoupíme . . .? Načež Mu Filip odpověděl: »Za dvě . . .?« Chlebem vyrozumívá se tu v tajemném smyslu chléb milosti a dvěma sty denáři zásluhy spravedlivých Starého a Nového Zákona. Z toho plyne že zásluhy všech lidí od počátku světa až do konce nemohly vydobytí milosti vykoupení; spojené však se zásluhami Ježíšovými jsou s to, aby nasýtily naši duši a zjednaly milost a slávu nebeskou.

3. »Dí mu jeden z učenníků jeho, Ondřej, bratr Šimona Petra: Jestíť zde jeden pacholík, který má pět chleběů ječných a dvě ryby; ale což je to mezi tak mnohé?« Onen pacholík, jak viděti, byl členem chudé rodiny, neboť ječný chléb jedli jen chudáci. Pacholík onen připodobňuje se k Mojžíšovi, pět pak chleběů znamená pět knih Mojžíšových, a dvě ryby značí dvojí ráz jeho zákonů: mravný a obřadný. Starý Zákon se všemi svými nařízeními nemohl nasytiti lidstvo a šťastným je učiniti, neboť byl nedokonalý. Jediný Ježíš mohl jej doplniti a dokonati. On je v Novém Zákoně tím pacholíkem, jenž pěti chleby a dvěma rybičkami zadost učinil našim duševním potřebám, nasytiv jak rozum, tak i srdce naše. Pět chleběů toť Jeho učení, milost, sv. svátosti, oslavení a život věčný; dvě ryby pak znamenají Jeho dvojí život: vnější a vnitřný, kterým se může nasytiti každá duše, žádostivá křesťanské dokonalosti.

4. »Tedy řekl Ježíš: Rozkažte lidu posaditi se. Bylo pak mnoho trávy na místě. I posadilo se mužů počtem asi pět tisíců. Tedy vzal Ježíš chleby a když díky učinil, rozdával sedícím: též i z ryb, jak mnoho chtěli«. Ježíš mohl Sám rozkázati onomu množství, by si sedlo, ale neučinil toho, nýbrž uložil apoštolům, aby to učinili. Tím chtěl Kristus Pán ukázati všem křesťanům, jak dlužno ctíti Jeho náměstky: biskupy a kněze, a jak jich mají poslouchati. Oni jsou prostředníky mezi Bohem a lidmi. Rukama jejich uděluje Bůh Svě milosti. Jím svěřil Pán úkol, aby pokračovali v díle Jeho poslání. Oni jsou strážcové pravdy a proto povinni jsou všichni křesťané poslouchati jich ve všem, co se týká spásy jejich duší. Tím, že Pán uložil apoštolům, aby lid usadili, chtěl, aby za doby divu panoval pořádek a pokoj, aby všichni mohli viděti, jak se v rukou Jeho a apoštolů bude množiti chléb a ryby. Lidé byli rozsazeni ve skupinách, snad po padesáti, a to mužů zvláště, ženy zvláště a děti také zvláště, tak že se mohlo lehounce spočítati, že jenom mužů bylo k pěti tisícům.

Když se všichni posadili, vzal Pán Ježíš do Svých svatých rukou chleby a ryby, díky činil, lámal rozdával. S jakou zbožností učinil Ježíš ten zázrak! Napřed vzal chleby a ryby, potom pozdvihl očí k nebi a poděkoval Bohu Otci. Ale jaká dobrota a štědrota Ježíšova jeví se při tom divu! Dal všem i jednotlivcům — tolik chleba a ryb, kolik kdo chtěl, a zajisté že Mu v tom pomáhali apoštolové svojí ochotou a obětavostí. Tedy pěti chleby a dvěma rybičkami nasýtil Ježíš takové množství lidu, že všichni pojcdli a nasyceni jsou. Že ty chleby a ty rybičky nebyly veliké, patrno z toho, že je pacholík v koši donesl buď na prodej aneb ku své potřebě. Kromě toho bylo tehdy obyčejem péci malé chleby, tak že by všech těch pět chleběů hladový člověk mohl snísti. Že to bylo tak říkajíc nic pro tolik, uznávali sami apoštolé, neboť pravili: »Ale což jest to mezi tak mnohé? Za dvě stě peněz (asi 70 zl. na př.) chleběů nestačí jim, aby jeden každý něco málo dostal.« A nicméně přece nasýtil Pán Ježíš tak málo chleby 5000 mužů, nepočítaje v to žen a dětí, jichž zajisté bylo zase

k pěti tisícům. To je jeden z největších a nejznamenitějších zázraků Ježíšových. Že pak takový div Kristus Pán vykonal za největšího ticha bez hluku a křiku, toť důkazem, kterak miluje mír a pokoj.

5. »A když byli nasyceni, řekl učenníkům: Seberte drobtý, které pozůstaly, ať nezhynou. Tedy sebrali a naplnili dvanácte košů drobtů, jež z pěti chlebů ječných pozůstaly po těch, kteří byli jedli.« Že z pěti chlebů pozůstalo dvanáct košů drobtů, toť opět nový důkaz učiněného zázraku, neboť zůstalo více chleba, nežli ho na počátku bylo. Židé, kdykoliv se vydávali na cestu, brávali s sebou koše. Snad dostal každý apoštol po koši drobtů za práci při rozdávání chleba. Tím chtěl Pán Ježíš ukázati, jakou cenu má milosrdenství a práce o spasení duší. Kdo z lásky k Bohu dá málo chudákovi a namáhá se o spasení lidí, tomu Bůh stonásobně darované vrací a práci takovou bohatě odměňuje. Tím, že Pán poručil drobtý posbíratí, aby se nic nezkazilo, dal na jevo svou otcovskou péči o všecky, i ty nejmenší věci, i poučil nás, kterak i my o vše pečovati máme, aby se nic nezkazilo.

Poněvadž pak Ježíš je chlebem nebeským, proto vyrozumívají se drobtý, jež posbíratí kázal, spravedliví, kteří jsou s Ním spojeni věrou a láskou. Třebas jsou ty drobtý malé a nepatrné, přece jsou drahocenné, poněvadž jsou za živa údy Jeho těla, jichž Ježíš nikdy neopouští, nýbrž chrání jich a shromažďuje, aby zůstali s Ním věčně spojeni. Kčž i my jsme takovými vzácnými drobtý!

6. »Tedy lidé, uzřevše div, jež byl učinil Ježíš, pravili: Tento jest jistě prorok, který má přijíti na svět. Tedy Ježíš poznav, že chtějí přijíti, aby ho chytili a učinili jej králem, ušel opět na horu sám jediný.« Toť je nejlepším důkazem, kterak div ten účinkoval u lidí. Všichni jednohlasně prohlásili Ježíše za Mesiáše, Jehož byl Mojžíš jako velikého proroka lidu israelskému přislíbil. V. Mojž. 18, 5. Prohlášení to bylo výrazem jejich živé víry v Jeho Božství, ale zároveň též výrazem jejich neupřímnější vděčnosti za přijaté dobrodiní. Nadšení jejich pro Něho bylo tak veliké, že Ho chtěli hned prohlásiti králem, neboť v Mesiáši očekávali světského krále. Ježíš však znaje jejich úmysly, rozkázal učenníkům, aby vstoupili hned na loď a odvezli Ho na druhou stranu. Tak jim zmizel, a oni se počali pomalu rozcházeti. Aby Ho nenašli, odešel na horu Sám jediný. Jaká jeví se v tom opět pokora Krista Pána!

Nejmilejší, následujme lidu toho! Vzbudme v sobě víru v Toho Ježíše, jako Boha a Spasitele našeho. Děkujme Mu za tolikrá dobrodiní, jež nám už udělal a jež dosud z rukou Jeho přijímáme; děkujme Mu zvláště, že ustanoviti ráčil nejsv. Svátost oltární, v které sytí nás tělem Svým. Ctěmež Ho jako svého krále a prosme Ho, aby vládl naším rozumem a srdcem, aby nás po tomto časném životě do Svého království přijati ráčil. Amen.

Alois Koudelka, farář v Nikolčicích na Moravě.

Neděle V. v postě. *)

(Homilie).

Ježíš Kristus a Jeho nepřátelé.

»Není na světě ten, jenž by se zalíbil všem«, praví národní přísloví. Nedosti však na tom, zkušenost učí, že čím je kdo lepším, tím více bývá od zlých nenáviděn a pronásledován. O tom svědectví vydává už sv. Pavel říka: »Kdo chtějí pobožně živi býti v Kristu Ježíši, protiventství trpěti budou. II. Tim. 3, 12. Tak se stalo též božskému Spasiteli. Čím více dobrodiní židům prokazoval, tím více Ho pronásledovali a tupili. I dnešní svaté evangelium podává doklad o tom, jak při každé příležitosti usilovali pomlouvati a podezřívati Pána Ježíše. Nenáviděli Ho tak, že nepropustili ni jedné příležitosti, aby Mu neodporovali, aby se Mu nerouhali, by Ho nejhanebnějším způsobem nepomlouvali. Po celý Jeho život bylo Pánu našemu píti hořký kalich, ježž Mu od věčnosti Prozřetelnost božská byla určila.

A jak se choval Ježíš oproti těm pomluvám a žalobám? Tak mírně, že se Mu musí každý diviti. Leč porážel pravdou, zášť — trpělivostí, nenávisť — láskou. Za jed vracel med, za pronásledování dobrodiní. I oproti Svým nejzuřivějším nepřátelům jevil se povždy neskonale laskavým a trpělivým. O všem tom, přátelé rozmilí, přesvědčte se dnes z výkladu sv. evangelia.

P o j e d n á n í.

I.

1. »Za onoho času mluvil Pán Ježíš k zástupům židovským a knížatům kněžským: Kdo z vás bude mne trestati ze hříchu? Pán a Spasitel náš byl po celý Svůj život vždy bezúhonný. Nikdy ani skutkem ani slovem neukazoval jiného leč nevinnost a svatost, tak že mohl i Své nejzuřivější nepřátele veřejně vyzvati: »Kdo z vás bude mne trestati ze hříchu?« A věru, z úst Jeho plynula jenom slova věčného života; mysl Jeho nesla se vždy jediné za oslavením Boha a spasením lidí; srdce Jeho bilo božskou láskou i k největším Jeho nepřátelům; ruce Jeho znaly jen žehnati; nohy pak Jeho byly povždy ochotny nositi Ho od města k městu, od dědiny k dědině, aby všude dobře činil a nemocné uzdravoval. Byltě nevinným beránkem, jenž nepoznal hříchu, třebaš přišel na se vzítí hříchy světa; byltě samá svatost, na níž není lži; byltě velekněz, svatý, bezúhonný a oddělen od hříšníků. On jediný mohl říci: »Kdo z vás bude mne trestati z hříchu?« Každý jiný, kdo by to byl řekl, byl by lhal, neboť Miláček Páně, svatý

*) Dle Dr. Martina Štiglicé.

Jan, dí: »Díme-li, že hříchu nemáme, sami se svádíme, a není u nás pravdy.« I. Jan 1, 8.

Takým měl by býti každý, kdo druhému je vůdcem, anebo kdo chce druhého kárati, neboť jakou mocí bude moci druhým poroučeti, kterak mají žiti, jestliže sám tak nežije, či jak bude moci kárati druhé, jestliže sám zasluhuje pokárání? To platí zejména o rodičích a představených. Proto vy, křesťanští rodiče a představení, žijte povždy tak, jak si přejete, aby vaše děti, vaši poddaní žili, sic vaše rozkazy zůstanou bez úspěchu.

2. Ježíš praví dále: »Jestliže pravdu mluvím vám, proč mi nevěříte? Kdo z Boha jest slovo Boží slyší: proto vy neslyšíte, že z Boha nejste.« Těmito slovy vyčítá Pán Ježíš židům jejich nevěru a spolu udává příčinu jejich nevěry. Ježíš přišel zvěstovat slovo Boží, jež pravdivé jest. Proto hlásaje slovo Boží, hlásal jenom pravdu. Každý pak, kdo miluje Boha a želá býti Jeho služebníkem, rád slyší slovo Boží a plní je. Poněvadž pak židé nechtějí slyšeti slova Božího, skutkem ukazují, že nejsou z Boha, nýbrž z ďábla, jenž jest otcem lže.

Drazí křesťané, poslouvejte pilně slovo Boží a zachovávejte je, neb jenom tak můžete býti dítkami Božími. Dobře si zapamatujte, co praví Ježíš: »Kdo z Boha jest, slova Boží slyší.« Nezanedbávejte kázání a kř. cvičení, tím méně pak abyste se opovážili opovrhovati tím anebo se rouhati tomu, co na nich slyšíte, ježto byste potom nebyli z Boha, nýbrž z nečistého ducha, a spasení vaše bylo by u velikém nebezpečí.

II.

Židé nevědouce, co by Ježíšovi odpověděli, začali Ho tupiti a haniti.

1. »Zdaliž my dobře nepravíme, že jsi ty Samaritán a ďábla náš?« Samaritáni byli úhlavní nepřátelé národa židovského. Židé pohlíželi na ně jako na odpadlíky od židovské víry. Nazvali pak Ježíše Samaritánem, poněvadž se Samaritány obcovával. Činil to však proto, aby je obrátil. Z téže příčiny obcovával i s publikány a veřejnými hříšníky. Že Pánu Ježíši ďábla připisovali, to pravili ze zlosti, jako dříve o Něm prohlašovali, že skrze Belzebuba vymítá ďáblý.

»Odpověděl Ježíš: »Já ďábla nemám, ale ctím Otce svého, a vy jste mne zneucti.i.« Na pomluvu, že je Samaritánem, nic neodpověděl, poněvadž všickni věděli, že je z Galileje. Nechtěl na ni také proto odpověděti, poněvadž urážka ta týkala se jenom Jeho člověčenství. Tím poučil nás, že nejlépe jest na podobné nadávky neodpovídati. Na druhou však urážku, již se dotkli Jeho Božství, odpovídá zcela mírně a krátce: »Já ďábla nemám.« Ďábla může někdo trojím způsobem míti: 1. je-li tělesně od něho posedlý; 2. vyzívá-li ho v smrtelném hříchu; 3. je-li s ním ve spojení a vyzývá-li ho na pomoc k nějakému skutku. Když Ježíš odpověděl: »Já ďábla nemám«, mínil tím, že ho nemá žádným

způsobem z uvedených tří. Nemá ho v těle, poněvadž jej vyvrhuje z těl druhých. Nemá ho v duši, neboť i největší Svě nepřátele vyzval, aby udali některý hřích, který by na Něm byli postřehli. Nemá ho ni třetím způsobem, poněvadž jsou největší nepřátelé. Dábel usiluje odníti Bohu čest, Ježíš však dí: »Já ctím Otce svého«.

A aby odvrátil od Sebe i všeliké zdání marnivosti, dokládá Ježíš: »Já nehledám slávy své; jestli kdo hledá a soudí«, jako by chtěl říci: Nedbám vašich pomluv ani nehledám slávy Svě, Mne hájí jiný, jehož soudu se úplně podrobuju, a to je Můj nebeský Otec.

Pán Ježíš nejen že se nerozhorlil pro obžaloby, jež proti Němu byly předneseny, nýbrž naopak usiloval o to, jak by získal Svě pomlouvače, aby v Něho uvěřili. Dí jim: »Amen, amen, pravím vám: Bude-li kdo zachovávatí řeč mou, neuvidí smrti na věky«. Slovy těmi chtěl Pán Ježíš říci: Je-li kdo z vás ochoten přijmouti učení Mé a ostříhati ho, ujde trestu, který ho čeká za nadávky proti Mně přednesené, a dosáhne života věčného jak pro duši tak i pro tělo, jež se po zmrtvých vstání opět s duší spojí, aby užívalo věčné blaženosti.

2. Židé berouce slova Kristova v přirozeném významu, t. j. o tělesné smrti, pravili na to: »Nyní jsme poznali, že dábla máš. Abraham umřel i proroci, a ty pravíš: Bude-li kdo zachovávatí řeč mou, smrti neokusí na věky. Zdalíž jsi ty větší, než otec náš Abraham, kterýž umřel? i proroci zemřeli. Kým se sám činíš?« Židé rozumovali takto: Jak můžeš Ty slibovati, že neumrou ti, již zákon Tvůj zachovávají? Abraham a proroci pevně věřili v Boha a zachovávali Jeho zákon, a přece umřeli. Jsi-li tedy větší nežli Bůh, když slibuješ plnitelům zákona Tvého, čeho ani Sám Bůh neslibil nikdy těm, kteří zákona Jeho ostříhali? Či jsi snad větší než Abraham a proroci, kteří byli rovněž spravedliví a od Boha posláni, nicméně přece neslibovali svým posluchačům, že neumrou!? Zdalíž Ty větší moc máš než oni? Máš-li ji, tedy nám pověz, kdo jsi, abychom věděli, jak se řídit máme. Ačkoliv Ježíš pravdu mluvil, neboť služebníci Jeho teprve po smrti počínají žítí pravý život, přece židé, neporozuměvše Jeho slovům, pohoršili se a znovu Ho pomlouvali, že má dábla. Tak jednají všichni zatvrzelí hříšníci, i oni setrvávají ve své zlobě a odporu, až konečně na věky propadají pecku.

Odpověděl Ježíš: »Oslavuji-li se já sám, sláva má nic není: jestli Otec můj, který mne oslavuje, o němž vy pravíte, že Bůh váš jest, a nepoznali jste ho: ale já jej znám: a řeknu-li, že ho neznám, budu podobný vám lhář. Ale znám jej a řeč jeho zachovávám. Abraham, otec váš, radoval se, aby viděl den můj: i viděl a zradoval se«. Ježíš chtěl říci: Kdybych se Já Sám chtěl oslavovati, Má sláva neměla by žádné ceny. Avšak Mne oslavil Otec, Který Mne od věčnosti zplodil a Jenž Mne poslal spasit svět. On svědectví vydává o Mně, že jsem Jeho Syn. Jemu byste měli věřiti, poněvadž On právě jest to, o Němž vy díte, že Bůh

váš jest, a On jím v pravdě jest. Ale vy Ho nechcete uznati ani za Otce Mého, ani vůbec za Boha svého, poněvadž Ho neposloucháte, ani svědectví Jeho nevěříte. Kdybyste Ho uznali za Boha, dojistu byste i zachovávali Jeho příkázání i věřili Jeho řečem. Poněvadž však toho neděláte, lžete pravice, že Ho znáte. Já Ho znám jako Svého Otce, i zachovávám Jeho řeč, a kdybych řekl, že nejsem Jeho Syn, byl bych lhářem, jako jste vy. Z té příčiny mohl bych říci, že jsem větší než Abraham a všichni proroci, neb jsem Syn Boží, ale nechci, neboť se jedná o Mou osobu, vy byste mohli říci, že se chvám. V té příčině dosti budiž na svědectví Otce Mého.

Abrahamovi bylo přislíbeno, že se z jeho potomků narodí Mesiáš. On by Jej byl rád spatřil, ale nespapřil, poněvadž dříve umřel. Než třebaš Ho neviděl tělesným okem, viděl Ho duchem, jakož i druzí proroci. A o příchodu Jeho na tento svět dojistu se dověděl v předpekli, kdež s jinými spravedlivými očekával vykoupění světa; a dovědév se to, zajisté se radoval, že v brzku i on z toho žaláře bude vysvobozen a do nebe vzat. Těmi slovy chtěl Pán Ježíš ukázati židům, že nejsou hodni slouti syny Abrahamovými. Abraham neviděl Mesiáše, a přece se radoval, když zvěděl o Jeho příchodu na tento svět; kdežto židé Ho viděli i slyšeli i s Ním obcovali, a přece se z Jeho příchodu neradovali, nýbrž Ho pronásledovali a usmrtiti hleděli.

3. »Tedy řekli mu židé: Padesáte let ještě nemáš a Abrahama jsi viděl?«

Židé všechna slova Ježíšova křivě pojímali. Tolik přece mohli věděti, že Ježíš nechtěl říci, že by Ho Abraham tělesným očima byl na tomto světě viděl a Ježíš Abrahama, ježto Abraham žil dva tisíce let před Kristem P. Když tedy židé zúmyslně nechtěli rozuměti slovům Jeho, pravil jim Ježíš jasně a světle: »Amen, amen, pravím vám, prve nežli Abraham byl, já jsem!« Jako by chtěl říci: Třebas jako člověk nejsem tak starý, abych byl mohl viděti Abrahama, přece jako Bůh jsem starší než on, neb jsem od věčnosti. Nyní rozuměli židé zcela dobře Pánu Ježíši, že mluví o Svém Božství, ale místo aby se Mu klaněli, »chápali kamení, aby házeli na něho, ale Ježíš skryl se a vyšel z chrámu«. Dle rozkazu Starého Zákona měl býti ukamenován každý, kdož by se rouhal Bohu. III. Moj. 24, 16. Slyšíce tedy židé, že se Ježíš činí Bohem, řka, že je starší než Abraham, považovali to za rouhání se Bohu, a hned chtěli s Ním naložiti po zákonu, totiž: ukamenovati Jej. Ale poněvadž ještě nepřišel čas, aby Ježíš trpěl a umřel, skryl se, t. j. zmizel mezi davy a vyšel z chrámu.

Hleďte, přátelé drazí, kam konečně přivádí hřích člověka, jestliže se mu hned ze začátku neopře. Židé napřed nenáviděli Ježíše, potom se Mu rouhali a posléze chtěli Ho usmrtiti. Chraňte se hřichu, zvláště nenávisť, neboť ona uvádí člověka k mnohým jiným hříchům. Ihned prvnímu vzniknutí nenávisť odpírejte, nenávisť láskou potírejte, jak Pán a Spasitel náš láskou potíral nenávisť Svých nepřátel. Bůh nedej, aby se Kristus Pán musil před

někým z vás skrýti, neboť nemůže býti většího trestu pro hříšníka, jak když ho Bůh opustí. Proste Boha, by vás nikdy tak netrestal, nýbrž s vámi vždycky zůstával. Amen.

Alois Koudelka, farář v Nikolčicích na Moravě.

Svátek Zvěstování Panny Marie.

»Zdrávas Maria, milosti plná«.

Luk. 1, 28.

Povinností naší jest Marii 1. Jako nejlepší matku ctíti, 2. k ní s důvěrou se utíkatí.

Každý Mariánský svátek jest jako předrahá perla ve skvostné koruně církevních ročních slavností; jest jako libokvětá růže v bohatém věnci církevních svátků ročních. Ano každý Mariánský svátek jest slastnou, milou upomínkou na nebe, a volá k nám: Hle! Synové lidští a dcery lidské, vzhůru k nebeským výšinám pohleďte, odkudž Maria, předobrá Matka, vám žehná, slzy vaše stírá a přesladkou útěchou srdce vaše naplňuje.

A jestli perlou, jestli růží, jestli přemilou upomínkou na nebe každý Mariánský svátek, co modle, moji drazí, mám o dnešní slavnosti Zvěstování Panny Marie říci? Vždyť dnešní den jest vlastně slavností »andělského Zdrávas«, jež denně z úst milionův a milionův věřících po celém světě se ozývá, toho Zdrávas, jež, tebe, dobrá matka tvá, šepotem svým již na klině učila vyslovovati a se modlití. Jest dnešní den slavností onoho mocného »Zdrávas«, jež v hodince smrti všichni vysloviti si přejeme.

Nebe vyslalo svého posla; rychlostí blesku spěchá do města galilejského. Snad do města kralovského, hlavního? Kde učenci a umělci se shromažďují? — Nikoliv! Do nepatrného městečka přichází posel tento, do nízké chaloupky; zde pozdravuje dívku chudobnou, ale na nejvyš zbožnou slovy: »Zdrávas Maria, milosti plná«.

Kdo jest tato Maria, moji drazí? Jest to ona vyvolená, jejíž obrazy na našich oltářích se stkví; k jejíž účtě chrámy se staví, pobožnosti, nábožné spolky se zřezují, ona, pravím, o níž jsme v dnešním sv. evangeliu slyšeli, že nalezla milost u Boha. Luk. 1, 30. Milost tato, kterou u Boha nalezla, záleží v tom, že se Rodičkou, Matkou Boží stala. Jaké to vyznamenání? Vyznamenání takové, že nemůžeme si vůbec ani většího vyznamenání mysliti. Jestliže však, moji drazí, Matkou žádoucího Mesiáše učiněna jest, s Jehož příchodem na svět i my jsme se na novo zrodili k životu věčnému, k slávě, k dědictví na nebesích neskonalému, můžeme ji i my Matkou svou nazývati, a to Matkou nás vroucně milující. Vhodně praví sv. Bernard: »Rozptýlena jest nebes královna ve svém povýšení; neboť jedním tolíko okem hledí na slávu svou, a druhým na nás, na naše strasti a bídy patřiti nepřestává; jedním tolíko uchem chvalozpěvům andělským naslouchá, druhé pak neustále k našim prosbám, žádostem a modlitbám nakloňuje.

Ona nás jako matka vroucně milující nikdy neopustí a ráda potřebu naše Synu milému předkládá a za nás oroduje.

Hle, moji drazí, Maria jest naše Matka a sice naše nejlepší Matka, my jsme její děti. Ó, co bychom to byli za děti, kdybychom si své matky nevážili a se jí vzdalovali! I jest tudíž naší svatou povinností Marii jako nejlepší matku ctíti a k ní jako k nejlepší matce se s důvěrou utíkat.

P o j e d n á n í.

Povinností naší jest, Marii jako nejlepší matku ctíti.

Katolická Církev učí, že Bůh nikoho nezavrhne z těch, jež byl posvěcující milostí svou obdařil, leč by snad od člověka milostí obdařeného sám dříve byl opuštěn. Trid. sess. VI. c. 11. V neskonalé lásce Svě dal nám Svoji Matku za matku, a tak ji jakoby zavázal, aby stavší se z vůle umírajícího Syna svého matkou naši, také vykonávala povinnosti mateřské k nám.

Pozemské matky, moji drazí, milují zajisté děti své, leč by snad zapřely srdce mateřského, a dávají za ně ve své lásce všechno, což mají, ano i sebe samy. Připomínám si vznešené matky zesnulého před několika lety kardinála Bedřicha Schwarzenberga. Jeho otec dával v Paříži za dob císaře Napoleona I. velkou hostinu, při níž i císař byl. Z nenadání vzňal se oheň a šířil se rychle po celém domě. Vše hrnulo se z komnat ven. Tu shledala kněžna, že není ještě z hořícího paláce vysvobozeno její útlé dítě, princ Bedřich. Na nic nemyslí, leč na dítě své, vrhla se ubohá do hořícího domu, ale nevyšla živá více. Plameny urvaly ji jako obět mateřské lásky.

Pozemské matky opravdově milují děti. Kdož by sčítl všechny modlitby, jež matky k nebesům vysílají, aby se Bůh ujal těch, jež ony milují? Po vůli Boží jest proto v každém jazyku lidském jméno »matka« nejsladším slovem; ono jest posvěcené jméno, jež srdce naše vyslovuje, prve než ústa se jemu naučila a jehož památka po veškerých bouřích života v paměti naší ty nejlepší a nejdražší vzpomínky zanechává.

A odkud ten půvab, moji drazí? Odtud, že zde na zemi láska nejčistěji v matce se objevuje. Když její tvář nejkrásněji se usmívá, střeže její srdce nejbohatší poklad tohoto usmívání. A jakou velebnost chová v sobě pro matku ona pentlemi ověšená kolébka, v níž spočíváme! Tam, myslí si, pod oním čilkem, na které rty její tisíce políbení vtiskují, dřímají snad velké myšlenky. Pod onou hrudí, kterou lehký dech sotva vládne, budou snad prudké nárůživosti buráceti? Tak přemýšlí ubohá máter naše dnem i nocí. Když jsme pak povyrostli, kdo nás střežil? — Snad otec? — Ach otec! Povinnosti jeho nedovolují mu toho! Každé ráno prve než prah svého domu překročí, aby po práci šel, pozastaví se snad u kolébky, kde jeho dítě dřímá. Po celý den nedovoluje mu povolání, aby dlel u svého miláčka.

A v tuto dobu, jako anděl strážný, ba více ještě — jako živitelka a ošetřovatelka sklání se nad dítkem matička jeho. Šťastné pak děcko toto, uposlechně-li napomenutí její! Jest ozbrojeno pro posvátné boje. Byť pak bouře v prsou jeho — jako dvacetiletého jinocha či dívky sebe mocněji se rozproudila, on, jinoch — zvítězí nad vášní, ježto v hlubokosti srdce svého uslyší hlas, jenž dosti mocným jest, aby bouřící vlny utišil. Kdyby však přece byl klesl, bylo-li usmívající pokušení přece mocnější, než matkou v něm vypěstěná ctnost — nezoufejte, moji drazí, nad ním! Vzpomínka na matku, jediná, pravím, vzpomínka na Moniku bude našeho pobloudilého Augustina stále provázeti, až on bolest v srdci svém pozná — zapláče nad hříchem a opět po svaté zповědi k Bohu svému se navrátí a v náruč matky své padne.

Tak mocná jest vzpomínka na matku! Vzpomínky na ni nevymizí nikdy z paměti, moji drazí, neboť spojeny jsou se vzpomínkou na nejsrdcečnejší a nejpřímnější lásku. Zbloudilé, hříšné dítě bude snad moci k sobě říci. »Má matka se sklámala.« Ale ještě nikdy, nikdy neopovážilo se rozumné dítě říci: »Má matka mne sklámala«.

Uprostřed zmatkův a všelikých bludných učení umí jen matka křesťanská zachovati štít víry.

Slzám a laskavé starostlivosti matky své křesťanské měl, moji drazí, sv. Basilej co děkovati za spásu duše své, sv. Augustin za své obrácení, sv. Ludvík za sňu ve své svatosti.

Matky vypravily do boje vojsko křížáků, vychovaly stav rytířský, který do boje šel ku cti Panny Marie.

Nebyl bych dlouho a dlouho ještě hotov, moji drazí, kdybych vypočísti chtěl všechny zásluhy, jaké si dobyla o vás matka vaše! Sám Bůh ji ustanovil, vštípiv jí v srdce vlohy pro všechny ctnosti a celé blaho naše. Ona usnadňuje každou obtíž, ulehčuje každé břímě, mírní každou trpkost a umí uskutečniti, co rozum náš mnohdy za nemožné prohlásil. Její cenu poznáváme nejlépe, když oči její navždy se uzavírají.

Vy, kteří jste, moji drazí, viděli, kterak bledne líce té drahé vaší roditelky, když patřili jste, kterak údy její bezvládnými se stávají, kteří — jedním slovem — matce jste oči zatlačili, — vy lépe byste nám pověděti mohli, co byla, co jest pro vás ztráta vaší dobré, věrné, upřímné matky, než bych to dovedl já, jemuž Bůh drahé matky na živu ještě ponechává! Proto vidáme tak často, opuštěné dítě, — sirotek — tak často zabíhá k těm kostem spráchnivělým na hřbitov, aby si tam pozastesklo — požalovalo ve svém trápení. Však dosti budiž! Nechci slovy svými, moji drazí, dnes, na den tak slavný, rozrývati srdce vaše. Jen význam a velikost, jakož i cenu vaší matky přirozené jsem vám chtěl naznačiti, abyste znajíce ji důkladně, lásku, vděčnost tím větší k ní roznítili.

Avšak vedle matky té o přirozené znám já matku, na jejímž hrobě nikdo neklečel, pro niž ještě nikdo nikdy neszl. Znáám matku, ku které spěchá stařec i stařena, jinoch i dívka, a ona,

ta matka dobrá je ještě nikdy nezůstavila sirotky. K té matce, pravím, upírá zraků kající hříšník, nešťastný otec — každý, kdo se jí hned z mládí naučil znáti.

A ta matka jest Matka Boží, královna nebeská, matka naše nejlepší.

Jak se stala matkou naší?

Svrchovaný Bůh, moji drazi, ukázal neskonalou lásku tím, že nešetřil Syna Svého, ale za nás za všechny Ho vydal, a s Ním nám, jak dí sv. Pavel, všecko daroval. Panna Maria byla s vůlí Boží dokonale srovnána, a jakož nebeský Otec daroval Syna Svého za člověčenstvo, tak i ona učinila; i ona darovala nám Syna svého, jehož ztrácejíc, a za nás obětujíc u velikých bolestech zrodila nás.

Zrodila nás Panna nejsvětější, a tak se stala matkou naší, i pro bolestný porod svůj, i podle odkazu Páně. Jako matka naše plnila povždy ve svrchované míře povinnosti své k nám.

Když chystá se Syn její, Kristus Ježíš, trestati nás, tu Maria Panna nezřídká Jej uprosí. Když otevírají se rtové Boha soudce nejvyšš spravedlivého, aby nad duši hříšnou, nešťastnou vynesli rozsudek věčného zahynutí, tu hle! ona blíží se se slovy: »Odpust jim, vždyť jsou to dítky Tvé, Tvou krví vykoupené a posvěcené«.

Proto dí sv. German, patriarcha Konstantinopolský: »Kdož má po Synu Tvém takovou péči o pokolení lidské, jako Ty, Panno nebeská? . . . Kdož se tak ujímá v orodování svém hříšníkův? Nikoho není, ó nejsvětější, kdož by spasen byl, leč jen skrze Tebe, ó nejčistší; nikoho není, nad nímž by se slitovala milost, leč jen skrze Tebe, ó nejvznešenější!«

A tak i jiní svatí nás ujišťují, kterak Panna Maria věrnou péči měla o dítky své. Sv. Anselm praví pak dokonce: »že jest nemožno, aby člověk, jenž nemá u veliké úctě Marie Panny, spasen byl, a zase že nemůže býti, aby ti, kdož se odporučují neblahoslavenější Panně a od ní jsou milováni, vešli u věčnou ztrátu«, S. Ans. De Excell. V. cap. 11.

Což budeme tedy činiti my, moji drazi? Spasení chceme všichni býti, proto utíkejme se povždy k té dobré Matičce Boží. Zve nás k tomu Pán Ježíš, volají nás k tomu sv. Otcové. V jich čele volá k nám sv. Bonaventura: »Ó vy všichni, kteříž žádáte sobě do nebe vejíti, pojdte a služte Panně Marii a ctěte ji, a obdržte na jisto život věčný«. St. Bonaventura. In Psalm 116. Ó, jak významná jsou to slova, moji drazi, jak přešťastný okamžik, kdy světec tento přeblažená slova ona napsal! Jak bychom neměli se k ní tedy s útěchou, se vši důvěrou utíkatí?

Slavný biskup Orleánský Dupanloup vypravuje ve svých knihách tuto dojmavou událost: »Pamatuji se na příběh, který mne naučil důvěřovati v mocnou ochranu Matky Boží, na nějž nikdy v životě svém nezapomenu. Udál se na smrtelné posteli jedné mladé paní, již jsem několik let před tím podával první sv. přijímání. Měla teprve 20 let, byla šťastnou matkou, bohata, ve skvělých poměrech a uprostřed takového štěstí měla umřítí.

Vstoupiv k ní, nemohl jsem se zdržeti a neřici jí: »Dítě, jak těžká to rána!« Ona hlasem, jehož mi nelze napodobiti, odpověděla: »Myslíte přece, že se dostanu do nebe?« »To doufám, dítě mé«, odpověděl jsem. »A já to vím jistě«, pravila ona. Tázal jsem se jí: »Co vás o tom ujišťuje?« — »Rada vaše«, zněla její odpověď, »kterou jste mně jednou dal. Když jsem byla u prvního sv. přijímání, radil jste mně, bych se každodenně modlívala nábožně jedno »Zdravas Maria«. To jsem činila, ano po čtyři leta nezanedbala jsem ani jednoho dne pomodliti se růženec, abych častěji ono »Zdravas Maria« opakovati mohla. A to jest to, co mne tak ujišťuje, že přijdu do nebe«. — »Jak to?« — »Ach, myšlénka tato neopouští mne po celý čas mé nemoci. Po čtyři leta každodenně padesátkrát jsem se modlíla k Matce Boží: Svatá Maria, Matko Boží, pros za mne, ubohou hříšnici nyní i v hodinu smrti mé. Amen. Proto ani uvěřiti nemohu, že by ona mně neměla přispěti nyní, kdy mám umřít? Ona je zde, vím to jistě, ona prosí za mne a ona jest to, která mne do nebe uvede«. — Toto mně vypravovala — píše onen veliký biskup - mladá paní — a já viděl, čchož nemohu popsati, v pravdě nebeskou smrt. Patřil jsem na něžné, křehké stvoření, jak v květu života byla vyrvána všemu, co se jen štěstí na zemi zváti může, opouštějíc manžela a ubohé malé dítě. Se vším tím loučila se ne sice bez slz, přece však s blahým vědomím. Těšila truchlící rodinu, mluvila jen o nebi a viděla jen nebe. Vzpomínka na toto vše jest mi nezapomenutelnou«.

Moji drazí, nemám slov, která bych ku skutečné události této přidati mohl. Příklad tento zřejmým jest svědectvím, že Maria nikoho neopustí, kdo se k ní důvěrně utíká. I vy matky a otcové křesťanští učte dítky své modliti se v každé života potřebě »Zdravas« a dále onu velebnou »Vzpomeň ó královno milá«; šťastny budou dítky vaše, vy však s blahou nadějí jednou slzavě údolí toto opustíte, že jste vykonali, co Bůh od vás žádal.

Celý svět křesťanský vedle Syna Božího ctí i Matku Jeho. A měli bychom se tomu diviti? Diviti se, že Církev ji vzývá pod rozličnými jmény a ji nazývá: Uzdravení nemocných, pomocnice křesťanů, potěšení zarmoucených, útočištěm hříšníků? —

Co se mne týká, moji drazí, cítím radostné rozechvění, a nedivím se tomu nikterak, vida, jak plavec v bouři ji vzývá, bojovník před bitvou k ní úpěnlivě volá, dítko nevinné k ní ručičky spíná, mládež svoji nevinnost, dospělí svou ctnost, stáří své, život svůj i děti své jí obětují. Nemůžeme se tomu diviti, vidouce pahorky jejími svatyněmi korunované a tyto svatyně slibnými dary zdobené. Nedivme se tomu, vidouce dále, jak svět ze zkoušek, zkázy a záhuby jemu hrozící vstává. Maria vidí s výsosti nebeské sice mnohé lehkomyšlné dítky na zemi kráčet, ale také mnohé, které ji milují a ještě více svými skutky, než svými zpěvy velebí a oslavují.

Přeslavná královno, přemilá matko naše, proukaž nám svou dobrotu. Tebe jako matku ctíme, v tebe důvěřujeme. Od tebe

jako jediné nejlepší přímlyvkyně u Syna tvého pomoci očekáváme. Vzezři okem lásky na nejvyššího pastýře Lva XIII. Již po dlouhý čas kráčí, jako Syn tvůj božský, s břemenem kříže svého po drsnaté cestě na Golgotu. Pokoř jeho nepřátely, zpřijemni mu kalich jeho utrpení tak, jako jest láskyplné srdce jeho. Želnej, o dobrá máti, křesťanstvu a všem, jimž se vznešené a těžké úlohy dostalo, je vésti a spravovati. Dej, aby vždy ku svým nejkrásnějším vítězoslávám tu přičítávali, kterou čest božského Syna tvého se rozmnožuje. Želnej také drahé vlasti naší a celému našemu národu, aby o skálu Církve svaté se opíraje, v jednotě víry sv. chodil, vždy ve světle pravém Beránka Božího přijímal, pil ze studnice vody života a jedl ze stromu života. Želnej nám nám všem, aby jména naše zapsána byla v knize života! Podporuj naši slabost, stírej slzy naše! Dej, nechť především srdce naše vydechuje vůni oněch tří spanilých kvítků, jež si co nejvíce milovala: lilie, něžné fialky a libovonné růže, tak, aby se o nás mohlo říci, co Písmo svaté dí o ženě, Judit 15, 10., která svými ctnostmi, svou krásou a svou odhodlaností slávu si získala: »Tys sláva Jerusalema, tys radost Israele, tys čest lidu našeho«. Amen.

Václav A. Davídek, katecheta v Turnově.

Emmanuel.

Šestero postních řečí.

III.

Ježíš mezi námi.

»Aniž jest jiný národ tak veliký, který by měl bohy blízké sobě, jako Bůh nás přítomen jest všem prosbám našim.«

5. Mojž. 4, 7.

Opustili jsme Tě, drahý Ježíši, plni hrůzy a zděšení. Je to Tvůj obličej, hluboce pod trnovou korunou skloněný, s očima na polo otevřenýma, bez lesku, s ústy vypráhlými, s vlasy na hlavě krví splenými, zsinálý, mrtvý? Jsou to Tvé ruce tak násilně roztažené, že každý sval jest křečovitě napjat, že by každou žilku musilo býti znát, kdyby v ní jen kapka krve byla? To tělo ztýrané, plné šlehů, plné ran krví podlitých, bolestí tak ztočené, to Tobě patří? Tvoje nohy to jsou, dnes hřebem prokláté, tytéž nohy, které jen dobrodiní roznášely?

A plni vděčnosti a lásky klesáme před Tebou v prach. Tak jsi chtěl, to jsi vytrpěl, abys za nás trpěl. A slunce, které se probíralo ze zatmění a hledělo zapadajíc mile a jasně na Tvůj pohřeb, jako by lidstvu přálo od stvoření první klidnou noc. Tělo

Tvé odpočívalo v zahradě Gethsemanské, ale duch Tvůj již na onom světě zvěstoval jásoť a radost, věčnou radost. A až za okamžik se duše Kristova vrátí zase v tělo jeho, přestane zármutek i na zemi, znova se tu zastkví život v celé kráse. Člověk byl vykoupen.

Dnes už nebudeme obětovati za hříchy své beránka a jiných obětí. Pod křížem, v Jerusalémě trhá se chrámová opona a uhasíná obětní oltář. Teď už se jen jedná o slušný pohřeb synagoze židovské (sv. Augustin), obětní předpisy její jsou mrtvé, ba smrtelné. Plniti je dál, bylo by rouháním, hříchem, smrtí. Jiný beránek obětoval se za nás.

A což my zůstaneme bez oběti? A přece jsme řekli, že oběť jest řečí náboženství a proto nutná. V tom okamžiku, kdy porušený poměr mezi Bohem a člověkem byl napraven, má týž poměr, náboženství, ztratiti tuto zevnější oporu? My máme býti bez oběti? Pak lépe na tom byl ten hlouček věrných, kteří tenkrát stáli pod křížem, kteří snad skropeni byli krví Kristovou. Bez oběti býti, toť je totéž, jako býti bez Boha.

Moji drazí. Zeptáme se plni důvěry Pána Ježíše Samého. Už jako by odpovídal: Všecky jsem vás stejně miloval, nikdo není zkrácen, kdo mne se přidrží. I vy, kteří žijete časem i místem vzdáleni od Kalvarie, máte Mne u sebe celého, Boha a člověka s tělem i duší.

Je to, moji drazí, svátostní Ježíš Kristus. Je zde tento Ježíš také mezi námi. Ať řídí slova má a připraví srdce naše, když dnes o ustanovení a významu nejsvětější Svátosti Oltářní krátce pojednáme.

P o j e d n á n í.

1. Židovské velikonoce měly již druhého dne začíti. Byla to největší slavnost vyvoleného národa. Pojídaje nekvašených chlebů, »chlebů bídy«, charóseth — kašovitého jídla, chuti nakyslé, tvaru cihlového a zahořklých zelenin, ¹⁾ vzpomínal na bídu egyptskou, pojídaje masa z beránka neposkvrněného, pečeného na rožni podoby křížové, vzpomínal na zachránění své před smrtí v poslední noc svého pobytu v zemi Faraonů. Ale ještě jinou bídu připomínala mu tato jídla velikonoční. Bídu ještě větší, ještě trpčí a hroznější — hřích, pod nímž sténalo celé lidstvo. A na jiného Beránka měl pamatovat, na toho, jenž jedině ho bude moci zbaviti také této bídy — celá slavnost svým významem vztahovala se ku Kristu Ježíši. Tento hluboký význam slavnosti měl každý otec rodiny mezi velikonoční večeří vyložiti.

Ježíš Kristus byl také otcem rodiny. On Svým apoštolům také připravil velikonočního beránka. Ó, jak asi tenkrát svatým apoštolům vyložil význam beránka velikonočního, ten večer, kdy přestaly velikonoce židovské a počaly velikonoce křesťanské! Ašpoň kousek toho výkladu se nám zachoval.²⁾ »S t o u ž e b n o s t í«,

¹⁾ Dr. Xav. Blanda »Starožitnosti biblické« I. 313.

²⁾ Dr. Josef Langen »Die letzten Lebenstage Jesu« 151.

řekl k apoštolům, »žádal jsem tohoto beránka jísti s vámi prve, než bych trpěl«. Luk. 22, 15. A pln slavnostního pohnutí pokračuje: »nebo pravím vám, že od této doby nebudu ho jísti, až se naplní v království Božím«. Luk. 22, 16. Tou myšlénkou velkolepou skončil asi Svůj výklad, myšlénkou, která obsáhla celý světodějný plán našeho spasení. Při té večeři splnila se naděje Starého Zákona a Nový Zákon začíná a potrvá až ku svému dokonání při hostině svačební v nebesích.

Nedivme se apoštolům, že s Mistrem svým a Pánem tak slavnostní a vážnou mají náladu. Toto jejich smýšlení se ještě stupňuje, když Ježíš Kristus po večeři vstává, ku každému přistupuje a nohy jim myje. Musíte býti čisti docela, praví. Co se stane? K čemu tolik příprav tak vážných a tak zvláštních?

2. Usedli opět. A Ježíš »vzal chléb a dobrořečil i lámal a dával učenníkům svým a řekl: Vezměte a jezte, totoť jest tělo mé«. Mat. 26, 26. — Mar. 14, 22., podle sv. Lukáše 22, 19.: »totoť jest tělo mé, kteréž se za vás vydává«. Moji drazí! Jsou to jasná slova. Ježíš řekl to tak prostě a tak zřejmě, že každé dítě Mu musí rozumět. Na slovech krále nesmí se nic měnit — tím méně na slovech svrchovaného Boha. Jen nevěra a zlá vůle se toho odvážila.

Co se stalo? Svatí apoštolové viděli, jak Ježíš Kristus držel v rukou chléb. Sotva že jejich Mistr a Pán Svá tvůrčí slova pronesl, jistě klesli na kolena svá před živým tělem Krista Ježíše, které v týž večer se za lidstvo vydalo. Vidi sice chléb, chutnají chléb, ale není to více chléb, je to Ježíš Kristus.

Zrakem, hmatem, chutí se tu klame duch
pravé víře učí jediný jen sluch.

Tvůrčími slovy Svými proměnil Ježíš Kristus podstatu chleba v podstatu živého těla Svého, proto celému tomu tajuplnému úkonu říkáme proměnění nebo předpodstatnění.

3. Potom vzal kalich s vínem vodou smíšeným, »díky činil a dal jim říka: Píte z toho všickni, nebo toť jest krev má, Nového Zákona, kteráž za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů«. Mat. 26, 27. 28. Tato slova, je-li to možno, jsou ještě určitější. Po těch slovech Ježíš Kristus nedrží již víno ve svatých rukou Svých. Co je to? Co řekl Pán Ježíš? Je to krev Má, Má krev, která za vás vylita bude, zítra vylita bude, tedy táž, která nyní proudí v žilách Mých. »Může se tvrditi, že se tu poněkud opakuje, co stalo se patriarchu Isákov. Jakub přikryl si krk a ruce kožkami, aby jej otec za Ěsaua pokládal. Hlas jest hlas Jakubův, řekl Isák, ale ruce Ěsauovy. Právě tak zdá se to, co ve Svátosti naší vidíme, čeho se dotýkáme, co požíváme chlebem a vínem, ale hlas, hlas víry spěje nedostatům smyslů na pomoc«. (Ctih. Rodriguez). ¹⁾ A tento hlas

¹⁾ Krönes »Real-Lexikon« I. 250. 5.

víry praví nám, že nejsvětější Svátost oltářní jest pravý a živý Ježíš Kristus, nebo, jak to je v katechismu rozvedeno: pravé tělo a pravá krev Pána našeho Ježíše Krista, ve způsobách chleba a vína.

Propast otevírá se před naším zrakem a závrat jímá rozum, jenž by to chtěl pochopit. Proto: *Præstet fides supplementum sensuum defectui* — Síle smyslů nedozralé sejmi víra oponu (víra přispěj k úkonu). Jen v neskonalé pokoře můžeme se pokusiti o to, jak bychom hlouběji vnikli v toto tajemství.

4. Ježíš Kristus na zelený čtvrtek při poslední večeři založil zvláštní způsob Svě skutečné, pravdivé, osobní přítomnosti tady na zemi, Svěho opravdového přebývání mezi námi. Není rozdílu mezi Ježíšem, který na zemi přebýval, svatou zemí chodil a kázal, a mezi Ježíšem, Jenž pod způsoby chleba a vína ve svatostánku přebývá. Pohleďte na kříž, na němž Ježíš Kristus pni! Vidíte člověka v bolestech. Ale není to pouhý člověk, je to Bůh a člověk Ježíš Kristus. In cruce latebat sola deitas — na kříži se jenom Božství tajilo. A pohleďte na nejsv. Svátost oltářní. Tentýž Ježíš Kristus, sed hic latet simul et humanitas — tuto se i člověčenství ukrylo, praví svým duchaplným, opravdu Duchem Sv. diktovaným způsobem skladatel překrásných hymnů o nejsv. Svátosti oltářní sv. Tomáš Akvinský.

Ano tu na oltáři v nejsv. Svátosti vlastně Ježíš Kristus celý Svůj pozemský život den co den opakuje. ¹⁾

Často se maluje sv. hostie jako kruh, v němž spočívá dětátko. Kdo pak by si také nevzpomněl, když klečí před nejsv. Svátostí na narození a dětství Krista Pána? Rodička Boží v Nazaretě, plna pokory, pronáší slova věčně památná: Staniž mně se podle slova Tvého. A Syn Boží čeká na tato slova a hned potom opouští nebeský Svůj trůn a vtěluje se. U oltáře kněz také pronáší slovo tajuplné: *Totus est tēlo mē — a Ježíš čeká na toto slovo a hned potom opouští Svůj nebeský trůn a sestupuje na oltář. A vzpomeňte na chudičké jesličky, plénky, jimiž Ježíš byl ovinut, nevidíte tu na oltáři totéž chudičké obydlí?*

Až do třicátého roku žije Ježíš Kristus Svůj skrytý život v Nazaretě, život plný tajemství a plný krásy, život plný chudoby a poslušnosti ku matce Svě a Svému pěstounu »*Et erat subditus illis*« »a byl jim poddán« Luk. 2, 51. Kdo komu? Bůh lidem? Bůh, pravím, Jemuž andělové poddání jsou, Jehož knížectva a mocnosti poslouchají, poddán byl Marii a nejen Marii, ale také Josefovi pro Marii. ²⁾ Na oltáři také tak. Nevýslovným způsobem poslouchá slov nehodného sluhy Svěho, tráví tu skrytě Sám, chudoben, jen snad s věčným světlem hodiny, dny, snad týdny bez návštěvy!

Vzpomeňte na Jeho veřejný život. Nebylo snad místa v zemi svaté, kam by byl nepřišel, nesmrtelné duše lidské hledaje. »Slunce osvětlovalo Jeho hlavu, když kráčel po nivách, moře hvězd patřilo

¹⁾ Meschler »Das Leben unseres Herrn J. Ch.« II. 501. seq.

²⁾ Homilie sv. Bernarda v officiu S. Familiae Jesu Mariae Joseph.

na Něho, když v noci dlíval na modlitbách, větry ovívaly Jeho svatý obličej, hory a údolí slyšaly svaté slovo Jeho, když s požehnáním Božím v lidská srdce vnikalo.«³⁾ A stopy kroků Jeho znamenány byly dobrodiním, zázraky. Jako na oltáři. Odtud skýtá Ježíš dobrodiní Svá, odtud provází všechno počínání naše Svým požehnáním, odtud, když je třeba, vychází, provázen knězem Svým a není Mu chatrna a níзка žádná chaloupka, žádná světnička, není Mu dost chudo pražádné obydlí, aby tam nevstročil. Těžko bude v krajinách křesťanských nalézt cestičku, po níž byl by Ježíš Kristus za nesmrtnou duší nekráčel.

A potom přišly poslední dny Jeho života, Jeho utrpení. Moji drazí, tady v nejsv. Svátosti oltární trpí Ježíš také. Ano, trpí víc, než tenkrát na kříži. To bylo utrpení, jež hledal, jež rád podstoupil, ale svátostní Ježíš trpí neskonale bolesti, kterých nevyhledával, které nám jistě ke cti neslouží. Připravují Mu jich Jidášové, kteří dle prvního vzoru svého bez přípravy, smrtelným hříchem stížení, v lehkomyšlné opovázlivosti nutí Ho, aby bydlel ve špinavém srdci jejich. On na jednom místě s ďáblem! Není to pro dobrého Ježíše vrchol bolesti?

Kristus vstal z mrtvých. A zjevoval se Svým učenníkům. V nejsv. Svátosti oltární vidíme také nejstkvělejší vítězství života nad smrtí. Mrtvá hmota stává se živým Spasitelem naším, původcem a dárcem života. A když se Ježíš Kristus v nejsv. Svátosti k nám přibližuje, jakoby nás provázel po cestě do Ěmaus, jakoby se nám dával za průvodce nebezpečnou, trpkou pouť životem.

A vstoupil na nebesa — — ne, odtud s oltáře neodchází. Všechno zde máme ve svatostánku, Betlém, Jerusaleým, Tábor, Kalvarii, jesličky a Boží Hrob, jen nanebevstoupení Páně tu nenalezáme, nikoliv, On nás neopouští. On chce s námi setrvat v nejužším spojení, až do konce světa setrvat. Všemohoucí Bůh už zemi neopustí až na konci časův. »Aj stánek Boží s lidmi a přebývati bude s nimi. A oni budou jeho lidem a sám Bůh s nimi bude jejich Bohem.« Zjev. 21, 3.

5. To je, moji drazí, naše nejsv. Svátost oltární. Nyní víme, kam mají směřovat všechny naše zbožné myšlenky, kde se má soustřediti všechna naše úcta k Bohu. Boha najdu všude, řekne vlažný křesťan. Ale nic od Boha bez Krista Ježíše — to je zákonem našeho spasení. A kde najdeš Ježíše Krista? Jen ve svatostánku. Jdi do chrámu Páně. Sám jsi tam? Nikoliv! Ještě jedno srdce je tam, které bije láskou pro tebe, jedno oko se na tebe dívá. Pohleď, kde svítí věčná lampa a tam — jdi pln důvěry a mluv — tvůj Bůh tě slyší.

A jaká má býti tato úcta k nejsv. Svátosti? »Quantum potes, tantum aude, quia major omni laude, nec laudare sufficis.« Co sil stačí veleb Krále, žádná píseň dokonale chválu Jemu nezjeví. Vroucí cit křesťanský vymyslel si tu různý způsob této úcty. Nej-

³⁾ Hettinger »Apologie des Christenthums« II. 2. 229.

krásnější ratolestí, již nejsv. Svátost byla kořenem, jest věčné uctění Pána Ježíše. V době, kdy nevěrci a kacíři i tohoto tajemství svaté víry naši se zbavili, r. 1654 zřízena byla od královny francouzské Anny Rakouské zvláštní řehole jeptišek. Byly to »adoratrici«. Jejich oděv řeholní zdoben byl odznakem nejsv. Svátosti a jich účelem bylo ustavičné uctění a klanění se před svatostánkem. Dvě a d ě klečely ve dne v noci před svátostním Ježíšem.¹⁾ Na též myšlénce zakládá se ustavičné uctění v přemnohých dioecescích, v Čechách v dioecesi Budějovické a Králové-Hradecké. Každý den je tam v některém kostele vystavena velebná Svátost, a jménem celé dioecese koří se tu zbožní křesťané svému Spasiteli. Jak velikolepého výrazu nalezla tu křesťanská vzájemnost, naše obcování svatých. V Praze také den co den po celý rok koří se v některém kostele katolíci svátostnímu Ježíši. V době nejnovější pořádají se na příhodných místech (loni o velikonocích v Jerusalemě — jak významné a krásné!) tak zvané eucharistické (svátostní) sjezdy, kde nejznamenitější biskupové a učenci katoličtí tajemství nejsv. Svátosti vysvětlují a úctu k předrahému Spasiteli na oltáři chtějí rozmnožit. O kněžských spolcích eucharistických již nemusím se zmiňovat. Vždyť už z toho, co jsme řekli, vidíte, jak Církev katolická si váží toho nejdrahocennějšího pokladu, jež jí Ježíš Kristus odevzdal, Jeho Samého!

A což vy, moji drazí, učiníte za jejím příkladem? Moji drazí, především pokud možno často, třeba když jdete kolem chrámu Páně, při modlitbách svých, vždycky však, když do kostela vstoupíte vzbudte víru v toto neskonalé tajemství. Navštívte někdy i mimo mši svatou za dne Ježíše Krista v nejsv. Svátosti. Ten okamžik, jež bychom této návštěvě věnovali, se nám jistě nahradí. A pokud také my nebudeme míti zvláštní způsob stálého uctívání, spojte zbožné úmysly svoje s těmi, kteří právě když na Krista myslíte, klečí před svatostánkem.

Nejsv. Svátost oltářní byla již od svého prvopočátku tady na zemi dělidlem duchů. Už když Ježíš Kristus tuto Svátost přislíbil »hádali se židé vespolek, řkouce, kterak nám může tento dátí tělo své k jedení?« Jan 6, 53. A »mnozí z učenníků jeho slyševše to, řekli: Tvrdá jest tato řeč, i kdož ji může slyšeti?« Jan 6, 61. »Od toho času mnozí z učenníků jeho odešli zpět a už s ním nechodili« Jan 6, 67. Jen hrstka jich pod vůdcovstvím sv. Petra »uvěřili a poznali, že jest on Kristus, Syn Boží« Jan 6, 70. Moji drazí, takovým dělidlem duchů zůstala nejsv. Svátost po celá staletí, co Kristus na zemi kraluje. Je to zvláštní, že mimo Církev pravoslavnou, o jejíž spojení s Římem nynější veliký svatý Otec tak nadšeně pracuje, ani v jednom křesťanském vyznání ne nalazíme čistou pravou víru v nejsv. Svátost oltářní. Ubozí — ztratili Krista Ježíše. Proto ztrácejí vždy víc a víc pravdu a dnes bychom se snadno mohli otázat: jsou to ještě křesťané? Diminutae

¹⁾ Dr. Křišťáfek »Všeobecný dějepis«, Nový věk 548.

sunt veritates a filiis hominum! Zmenšena jest pravda u synů lidských. Žalm. 11, 2.

Vy, katolíci, máte Ježíše. Přidržte se Ho! Rychle blíže k svato-stánku! Kolem něho seřadte se v boj o spásu svou! Sic nos tu visita, sicut te colimus! Tak nás ty navštěvuj, jak my tě ctíme! A my nepřestaneme Krista nikdy ctít. A On nás navštíví - - zde a jednou na věčnosti. Amen.

Petr Špička.

IV.

Ježíš za nás.

»To číňte na mou památku«.

Luk. 22, 19.

Že jste, moji drazí, nezapomněli na onen veliký důkaz lásky, který dal nám Ježíš Kristus při poslední večeři? A nezapomeneme! Vždycky budeme vzpomínat na to veliké tajemství, vždycky bude nás blažit ta myšlenka, že dobrý Spasitel jest nám tak nevýslovně blízko. Pochválena a požehnána budiž nejsvětější Svátost oltářní od tohoto času až na věky! — Vždyť se ostatně Sám Pán Ježíš o to postaral, abychom nezapomněli. Když první svátostní proměnění chleba a vína v tělo a krev Jeho předrahou bylo dokonáno, řekl: »To číňte na mou památku«. »To«, co nyní jsem před zraky vašimi udělal, nad čím žasne slabý rozum lidský, co ale všechny věrné přátele mé naplňovati bude vždycky upřímnou radostí, »číňte« — dávám vám nevýslovnou moc nad tělem a krví Svou, i vy týmž slovem, jehož jsem právě užil, proměňujte chléb v tělo Mé a víno v krev Mou. »Vy« to číňte, vy, kteříž jste byli svědky tohoto prvního proměnění. Ale nejen vy, vy odejdete, za 60 neb 70 roků po smrti Mé nebude již ani jednoho z vás mezi živými, Má památka však musí do konce světa potrvat. Číňte to tedy, ale nejen vy, také tisícové a tisícové vašich řádných, zákonitých nástupců, celá řada katolických kněží od tohoto posvěcení vašeho až do skonání světa, číňte to na Mou památku!

Kristus těmi slovy založil novozákonní kněžstvo a tak my kněží máme nesmírnou moc, že skrze nás nehodné sluhy Svě — včera a dnes a dokud katolický kněz na živu bude, Ježíš Kristus proměňuje chléb a víno v tělo a krev Svou.

Kristus zas přichází na oltář. Co tu chce? Na tu otázku Pán Ježíš Sám dá odpověď. A Jeho odpověď povede ku dalšímu hlubšímu porozumění velikého tajemství nejsv. Svátosti. Ježíš Kristus přichází, aby se za nás obětoval. K oběti jdeme, říkali katolíci, aneb, aby podstatu tohoto tajemství před pohany, kteří, toť přirozeno, ho nijak chápati nemohli, ukryli

a před možným znesvěcením a rouháním hájili, na mši svatou jdeme, říkali.¹⁾

O této oběti Nového Zákona, o mši svaté pojednáme. Kéž by opravdové pochopení ceny této oběti bylo ovocem dnešního rozjímání. Přičiňte se o to svou pozorností, Pán Ježíš jistě nám také pomůže.

P o j e d n á n í.

Toto proměnění chleba a vína v pravého a živého Ježíše Krista jest novým Jeho se obětováním. To jest, moji drazí, učení svaté katolické Církve.

Představte si, moji drazí, Ježíše Krista nyní, po Jeho z mrtvých vstání v slávě Boha Otce. My pro tuto slávu nemáme jiných slov, než »sedí na pravici Boha Otce všemohoucího«. Svátý Pavel se pokusil o vylíčení této slávy a praví: »Povýšil ho Bůh a dal jemu jméno (t. j. důstojnost, slávu), kteréž jest nad všeliké jméno, aby ve jménu Ježíše každé koleno klekalo, nebeských, zemských i pekelných (tvorů), a každý jazyk (aby) vyznával, že Pán Ježíš Kristus jest v slávě Boha Otce«. Filip 2, 9. 10. 11. Krásně to řekl apoštol národů, ale co jsou ta slova proti skutečné slávě? — On po Svém z mrtvých vstání zde byl ještě 40 dní. Lidé Ho viděli. Pozorovali, že oslavené tělo Jeho není vázáno zákony prostoru. On přemáhá vzdálenost jen Svoji myšlenkou a vůlí (nikoliv chůzí), zavřené dvěře Mu nejsou žádným omezením, On není poután k prachu země, pro Něho přestal svět a jeho zákony. Ale nikdo z těch, kteří Ho viděli, nám nedovedl říci, jak byl krásný. Bylo to tělo oslavené. A tento Ježíš, jako vítěz nad smrtí, za nesmírného jáso tu celých nebes se vrací na Svůj trůn! Kde nabýti myšlének, abychom si jen slabounce mohli představit všecku slávu a povýšení Jeho člověčenství!

»Totof jest tělo mé, totof jest krev má.« To řekl kněz. A Ježíš na ta slova sestupuje na oltář. Můj Bože, jak to vypadá! Vždyť je tu zrovna bez podoby, tady pozbyl vši své krásy a velebnosti! Na Kalvarii bylo přesvaté člověčenství Jeho přibito na kříž, zde jest připoutáno, jakoby přibito, na mrtvé způsobu. Jeho údy a ústroje smyslové nejsou svobodny, On král slávy, jakoby se vzdával i oslaveného Svého těla lidského. On nedává o Sobě žádné známky života, On se dobrovolně zbavuje vši zevnější činnosti. On, pramen vši moudrosti, tu Svými ústy nemluví, On rukou Svých neužívá, On nohama Svýma nekráčí. On pokud způsobu chleba a vína trvají, trvá tu přítomen ve stavu, v němž úplně jest závislým od lidí, ano i zvůli jejich zcela ponechán.²⁾ Je zde na oltáři pramen života, ale vidíme-li přesvaté tělo Kristovo zvlášť a přesvatou krev Jeho zvlášť, tu zdá se nám, jakoby proměňující slovo kněze bylo oním kopím římského žoldnéře, kterým poslední kapka krve z těla Krista Pána na kříži byla vycezena.³⁾

¹⁾ Gühr, das hl. Messopfer. 315.

²⁾ Lugo-Franzelin o podstatě oběti. Hurter Theol. dogm. Spec. II. 327.

³⁾ Lessius, tamtéž.

Ó můj Ježíši, když vidím Tě v takovém dobrovolném sebeponížení, ó, tu věřím a chápu, že svátostní stav Tvůj na oltáři jest opravdu obětí. Tot věru jako nevýslovné ponížení Tvé na kříži.

2. Ovšem tu Pán Ježíš neumírá, jako na kříži. »Ale v okamžiku proměnění jest duše Jeho prodchnuta duchem též obětní poslušnosti a téhož sebeodříkání, jako tenkrát, když visel na kříži a patrným, opravdovým proléváním krve svoji oddanost k oběti ukázal. A každý sval těla Ježíšova jest v okamžiku proměnění proniknut touž láskou obětní, která jako žhavá bolest všechny nervy těla Jeho, visícího na kříži, páčila a ničila.«¹⁾ A bychom měli na paměti přehořkou smrt Pána Ježíše, a bychom, pokud to možno, také smysly svými chápali tuto obětní lásku Jeho na oltáři, proměňuje se tělo zvlášť a krev zvlášť. Na to tedy nikdy nesmíme zapomenouti: I kdyby při mši svaté na Kristu Ježíši se nedálo totéž jako na kříži, — On tu již krev Svou neprolévá, duše Jeho již se neodděluje od těla, On neumírá — v Ježíši Kristu děje se totéž, jako na kříži, On se obětuje znova, nebo On obnovuje Svou krvavou obět způsobem nekrvavým.

Nyní, moji drazí, budeme rozuměti slovům katechismu: Mše svatá jest nekrvavá obět Nového Zákona, vždy trvající památka a obnovení krvavé oběti, kterou Ježíš Kristus na kříži vykonal.

Ó, velikým tajemstvím jest katolický oltář. Tento oltář jest především stolem, za kterým Ježíš Kristus připravil Svým apoštolům velikonoční večeři. Totéž děje se tu jako tenkrát při poslední večeři: chléb proměňuje se v tělo, víno v krev našeho Spasitele. Ale náš oltář je také Kalvarií. Když kněz, pokorně pokleknuv, pozdvihuje Krista Ježíše, abyste se Mu kořili, tu jakoby na Kalvarii vztyčován byl zase kříž, jakoby s toho kříže předobrá Spasitel chtěl láskou Svou všechno obsáhnouti. Ó, moji drazí, není divu, že svatí kněží, kteří toto nesmírné tajemství živě na paměti měli, v okamžiku proměnění bývávali u vytržení. Rád věřím, co vypravuje se o ctihodném sluhu Božím, knězi Janu d'Avikovi, že při mši svaté pohnutím proléval tolik slz, až korporale muselo býti sušeno.²⁾ Kéž bychom my při slavení tohoto tajemství byli pohnuti jen částičkou takové víry a takové zbožnosti!

3. A mělo by to, moji drazí, vším právem býti. My ani netušíme, jak úzce jsme účastni této oběti. Vždyť, moji drazí, je to obět naše. Na kříži obětoval se Ježíš Kristus za nás, obětoval jako hlava lidského pokolení, ale obětoval Sám. A kdo obětuje při mši svaté? Především ovšem nejvyšší kněz lidstva, Pán Ježíš. To je první, hlavní obětník. Ale obětuje se skrze ruce duchovní. Druhým tedy, jenž obětuje, jest kněz. Skrze slovo jeho přichází věčný Syn Boží na oltář mezi nás. A volá: Bratře, sestro, přišel jsem a dávám se ti. Chceš obětovat a nemáš příhodného daru pro Pána Boha? Mne si vezmi, Mne obětuj! A s nebe jako by se ozýval hlas: Svého Syna vám posílám. Nemůžete Mně obětovati

¹⁾ Thalhofer u Hurtera I. c. 326.

²⁾ Correspondenz der Associatio 1894 č. 9.

daru krásnějšího, Mně milejšího, než Jeho! A tak Ježíš Kristus se stává naším darem obětním. My Ho obětujeme. Náš Otec nebeský posílá nám Ho na zem, a my jako děti Církve se země zase Ho posíláme k nebesům, jako obět svou. Jest tedy niše svatá jakýmsi vzájemným spojením Boha s člověkem (legatio inter hominem et Deum, sv. Bonaventura), je velebnou, tajuplnou, velkolepou, ustavičnou korespondencí mezi nebem a zemí.

4. Je to krása, moji drazí! Věru, zbožnému katolíku je teď krásně na zemi. Tak, i kdyby ho stihlo svrchované neštěstí, a on klesl do těžkého, smrtelného hříchu, moji drazí, ten má dnes čím Boha smířit. Před Ježíšem Kristem měli lidé všeho. Měli bohatství, měli rozkoše, měli slávu, měli vzdělání a přece nejslechetnější duchové pohanstva vzdychali, že lépe jest se ani nenaroditi. Měli ubozí vědomí hříchu a nevěděli, jak se hříchu zbaviti. Slyšeli jsme již, jak se o to namáhali, jak nebáli se za hřích prolíti i krev bližního. A nic jim nebylo platno! My však, moji drazí, máme obět na smír. Za urážku mou, věčný Bože! přijmi Syna Svého! Dostačí taková obět? Jistě nečekáte odpovědi. Máme-li tedy hříchy, jen na mši svatou! Neodpouští se nám při mši svaté sice těžké hříchy. K tomu dal Ježíš Kristus jiný prostředek. Ale při mši svaté dostává se daru pravé kajcnosti. Skvostný to dar, moji drazí, kdo ten dar má, ten jistě dovede prostředku ku odpuštění hříchu dobře užít, ten dovede litovat, ten dovede se vyzpovídat, ten dovede se polepšit!

Dnes můžeme, moji drazí, Pána Boha chválit. Gloria in excelsis Deo! Sláva na výsostech Bohu! Tak jásalí andělé při narození Spasitelově. Ano, od toho okamžiku byla na zemi, lřichem stížená, bytost, která svrchovanému Bohu patřičnou úctu vzdáti mohla. A tato bytost, věčný Syn Boží, přichází znova na oltář, a zase ozývá se radosti plný hymnus: Sláva na výsostech Bohu! Kdo to volá? Ježíš Kristus, ale vyzval nás napřed, abychom hlasy svými zajásali s Ním. »Skrze Něho velebnost Tvou chválí andělé, jí se klanějí panstva, před ní mocnosti se třesou. Nebesa i nebes Síly a blažení Serafové společným plesáním oslavují. S nimižto prosíme, bys i hlasům našim přístup dáti ráčil, pokorným chvalozpěvem prozpěvujícím: Svatý Svatý, Svatý!¹⁾ »Ó, jak krásné! Celé svoření s Ježíšem Kristem v čele se sešlo, aby Tvůrce svého chválilo.

Dnes můžeme Pánu Bohu děkovat. Blahoslavená řeholnice Františka Farnese rozjímalala jednou o nesčíslných dobrodiních, jež Bůh jí prokázal a denně prokazuje a s tím porovnávala neschopnost svou mu za to, jak zaslouží, poděkovat. Plna zahanbení přikryla obličej svůj rukama a volala: »Čím se odplatím Hospodinu za všechno, co učinil mi?« Ž. 115, 12. Stížená tímto pocitem, ležela ve vroucí modlitbě na stupních oltáře a hle! Tu stála před ní nejsvětější Panna a položila jí děťátko své Ježíše v náruč, řkouc: Vezmi toto dítě! Patří tobě, nauč se Ho dobře

¹⁾ Praeface obecná. překlad P. Prokopa Baudyšce »Římský missál«.

užívat, jenom Jím můžeš za dobrodiní božská vzdání patřičný dík! ¹⁾ Ó vznešená oběti mše svatě! Při tobě »malíčký narodil se nám a syn dán jest nám«, Is. 9, 6., při mši svatě tohoto nebeského daru dobře užíváme, abychom s ním za všechno Bohu poděkovali.

Dnes dovedeme Pána Boha, jak se patří, prosit. Poučnou událost vypravuje nám sv. biskup alexandrinský Jan, zvaný Almužník. ²⁾ V době, kdy víra křesťanská v Alexandrii byla ještě v rozkvětu, žil tam prostý, zbožný řemeslník. Měl čttnou rodinu, ale přece bylo na všech viděti poměrný blahobyť. V sousedstvu žil jiný řemeslník, neměl rodiny tak velké, pracoval do únavy, ale již již klesával pod tíží svých starostí a břemen. »Jak to přijde, ptal se jednou pln hořkosti souseda svého, ty nepracuješ ani tak mnoho jako já a přece lépe žiješ, děti tvoje chodí slušněji obločeny než moje, odkud se bere tvůj blahobyť? — »Proč bych to před tebou tajil«, obdržel v odpověď, »nalezl jsem poklad a odtud dostává se mi všeho, co potřebuju«. — »A tak to je? O tom pokladu ty ovšem nikomu nepovíš«. — »I povím. Zítř ráno se čistě přistroj a počkej na mne, provodiš mne k němu«. Ubohý se nemohl rána ani dočkat. V ustanovenou hodinu již stál před vraty svého přítele, pln radosti ho uvítal a šel s ním — do kostela na mši svatou. Po mši svatě ptal se zas pln nedočkavosti: »Kde je poklad? — »Přijď zítř zas a zas mne sem doprovodiš, nalezneš ho.« — »Do kostela se nemusím nechatí vodit, vím sám kde je«. — »A právě mše svatá«, odpověděl žasnoucímu příteli horlivý katolík, »právě mše svatá jest oním pokladem, o němž jsem ti vyprávěl. Tu čerpám denně sílu pro svoje povolání, tu vyprošuju si na Pánu Bohu požehnání pro sebe a rodinu svou, soudíš-li, že se mně lépe vede, než tobě, jen mše svatá jest toho příčinou«.

Moji draží, pozemské statky nejsou vždycky známkou požehnání Božího aneb duševní dokonalosti majitele. My křesťané jich nezavrhuje, ale srdce své jsme jim nevěnovali, ani nebudeme věnovat. Ale, moji draží, toho, čeho potřebujeme ku vezdejšímu životu, dosáhneme nejlépe mší svatou. Mše svatá jest nejlepší a neúčinnější způsob naší prosby. Jest to učením přemnohých spisovatelů církevních, že žádáme-li o něco, co podle vševedoucnosti Boží nám ku blahu i časnému i věčnému sloužití bude, za mši svatou jistě toho dosáhneme. Ovšem ví nejlépe Bůh, co nám ku blahu slouží. My jsme často jako děti. Žádáme si nože, jímž neumíme zacházet, chceme k ohni, protože se zlatem třpytí.

Ilcďte, moji draží, co máme za obět! Ale tyto účinky mše svatě nemají zde na zemi svých hranic. Važme si mše svatě, pak i za meze časného života nám Ježíš Kristus ve mši svatě pospíší na pomoc. Ano, je místo po smrti trpkého utrpení, kde duše

¹⁾ Krönes I. c. 9. 324.

²⁾ Krönes I. c. 9. 326.

naše budou práhnout touhou po Bohu svém, jež spatřiti jim ještě neočištěným možno nebude. »A mše sv. i pološero očištěnce proniká paprsky útěchy a úlevy.«¹⁾

A tak, moji draží, celá Církev schází se ku slavení tohoto převelikého tajemství. Ó Bože, posilni zrak náš světlem víry! »A před takovým, vírou svatou osvíceným zrakem rozšiřují se prostory chrámové, časy mizí. Oltář je středem světa. A nad ním pne se celá nekonečná velebnost věčnosti, zástupy andělů a svatých se tu vznášejí, kteříž všichni se posvětili, kteříž všichni milost, světlo lásku a oslavení své obdrželi za cenu této krve obětní. A pod oltářem jsou kající a trpící, kteří v bolesti čekají a vzdychají, za jejichž vysvobození obětní krev na oltáři se prolévá. A vůkol oltáře od východu až po západ, od severu na jih shromažďují se všickni národové země, všechna pokolení lidská v nepřehledných zástupech. Neboť všechny oltáře světa jsou jeden oltář, všechny oběti jsou jednou obětí, všichni kněží jedním knězem.«²⁾ Moji draží! Co dobrého na této zemi bylo myšleno, mluveno a konáno, co vytrpěno a vybojováno, co vyprošeno a smířeno, jen za tuto obět!

5 Proto, moji draží, na mši svatou! Jak často? V domnění svatosti zemřelý kněz Cottolengo říkával prý: Ten špatně s časem hospodaří, kdo denně na mši svatou nechodí.³⁾ V Itálii, kde je více kostelů, více kněží a proto více mší sv., je to jistě pravda. Ale i v našich krajinách by to bylo často možno a jsou opravdu lidé, kteří rádi chodí denně k oběti nejdražší. *Dobře to je. A vy ostatní, jimž z jakékoliv příčiny denní mše sv. možna není, umiňte si dnes, že půjdete do chrámu Páně často, i ve všední den, kdy jen to bude možno.

Ale, moji draží, na otázku »jak často« dala Církev svatá také určitou odpověď. Poroučí nám ve druhém přikázání svém v neděli a ve svátek celou mši svatou nábožně slyšeti Jak je to nábožně? Již slovo samo nám to povídá. Musíme při tom myslet na Boha — jak to dovedeme. Když matka přivede malé dítě do kostela a řekne mu: Sepni ručinky a dívej se pořád na oltář, když to dítě plno krásného udivení pozoruje jednání kněze, ani mu nerozumějí, jistě se na ně jeho anděl strážný dívá s radostí. Když stařenka u vědomí, že něco velikého se děje na oltáři, ale číst neumějíc, pobožně se při tom modlí růženec, jest jistě jak se patří přítomna mši svaté. V dobrých, od Církve schválených knihách modlitebních naleznete také různé pobožnosti ku mši svaté. Kdo ty pozorně a zbožně přečetl, dobře mši svaté obcoval. Ale na vzdělaném, uvědomělém katolíku se žádá více. Ten už má se o to pokusit, aby také obřadům mše svaté dobře rozuměl a tak s pobožným zanícením obět přesvatou sledoval. Nejlépe by bylo, kdybyste se modlili právě ty modlitby,

¹⁾ Meschler l. c. II. 506.

²⁾ Hettinger l. c. II. 2. 245.

³⁾ »Vlast«, ročník 1894—1895. Č. 1.

jako kněz u oltáře. Je nám to možno, moji drazí! Máme již mešní knihu v českém jazyku;¹⁾ Uvážíte-li, že tato kniha jest nám potřebou celého života, nelitujte na ni peněz. Přesvědčíte se, že missál jest nejkrásnější knihou modlitební. Poznáte, že modlitby ku mši svaté jsou plny hlubokého smyslu, pravdy a náboženského života. Ať už ale s tou neb jinou pomůckou, neopomíňte nikdy v neděli a ve svátek na mši svatou. Považte, moji drazí, že tato povinnost je nám poručena pod těžkým hříchem. Jak je to hrozné, zvanu býti k hodům nebeským a pohrdáním jich připraveni si odsouzení!

* * *

Ó jak jsi krásná ty drahá Církví katolická, jak jsi bohatá! Měla Církev naše nepřátel! Brali a zabíjeli jí věřící, brali a zabíjeli jí biskupy a kněze. Každý kousek zlata, jehož k službám Božím užívala, jí záviděli, ano pobrali jí i jmění šetrně nastřídané a tak dělají jí neustále. Ale, moji drazí, pohaněná, blátem polázaná, stkvostného roucha zbavená stojí tu tato nevěsta Kristova a přece se jí svět krásou a bohatstvím nevyrovná. Ať jí vezmou všechno, Krista jí vzít nikdo nemůže. Mše svatá jest nevyčerpatelným pokladem její krásy, její síly, jejího bohatství.

Ale i světu jest mše svatá nutná. Hugo Svatoviktorský praví, že svět už dávno jest zralý ku soudnému dni. Jen to, že Ježíš Kristus se na oltářích katolických za hříchy světa nepřetržitě obětuje, prý svět zachovává. Bůh milý ví, jak velká je to pravda! Ale ještě víc je to pravdou, obrátíme-li myšlenku tuto na sebe. Moji drazí, jsme už dávno zralí pro soud, ale Ježíš Kristus se za nás denně obětuje. Ale jak dlouho má čekati na naši lásku?

Dva katolíci byli pro víru odsouzeni k mučnické smrti. Jeden z nich byl knězem. Ráno čekala na ně muka. Kde na bytí dost síly pro takový okamžik? Ve mši svaté. Ale jak sloužiti jí v malé kobce žalární, kde není stolu, ani nejnnutnějšího nářadí? Nářadí přinesl žalárník a kněz naposledy v životě sloužil mši svatou na prsou spoluvězně. Srdce odsouzence pro Krista mu bylo oltářem. Oba hrdinně zemřeli. To byla touha po mši svaté! — Moji drazí, proč v nás život katolický chladne? Proč krajiny, druhdy tak živě křesťanské, upadají v moderní pohanstvo? Jest možná náprava? Ano! Jen hledme v srdci svém vzbuditi touž touhu a lásku kú předrahé oběti Nového Zákona. A táž síla a táž hrdinná ctnost vrátí se do srdcí našich, a co získáme si zásluh pro sebe! Každá mše svatá bude krokem do lepší vlasti. Amen.

Petr Špička.

¹⁾ Římský missál s překladem P. Prokopa Baudyšce, nákladem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny (V. Kutrba).

V.

Ježíš v nás.

«Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ten žije ve mně a já v něm a já ho vzkřísím v den poslední.» Jan 6, 58.

Jsou to chrámy na světě! Tak si lidé Boha vážili, že zlata nešetřili a drahého kamení a postavili mu paláce, nad nimiž žasneme. Dobře, dobře. Ať člověk, jako pán přírody, užívá jí ku větší cti a slávě Boží; ať jaro dá ku službě Boží svoje květy a lúno země svoje drahokamy. Ale, moji drazí, dnes už víme, co je našich chrámů nejkrásnější ozdobou. My víme, jak v pravdě je katolický chrám domem Božím. Největší klenot jeho, jímž žádné jiné vyznání náboženské se chlubití nemůže, jest živý Spasitel náš Ježíš Kristus. A vedle tohoto klenotu máme ještě jednu ozdobu svých chrámů, také ne z drahokamů, ale cennější nad tyto; to jsou zbožní věřící. Moji drazí! Prostínký chrám v chudé vesničce, je-li naplněn hodným lidem katolickým, jest jistě daleko krásnější, než pochmurný kostel velkého města, zeje-li svou prázdnotou.

Tento týden také náš chrám Páně byl krásnější. Přišlo vás den co den víc než obyčejně na mši svatou. Jistě jste porozuměli našemu poslednímu rozjímání o oběti Nového Zákona. Ó, moji drazí, vytrvejte! Co bychom z toho měli prospěchu! Jak vyplatila by se nám tato denní návštěva Krista Ježíše! Dobrý Spasitel náš by ponenáhlu srdce naše k sobě připoutal, On by navštívil nás, ale ne v příbytku našem, nikoliv! On by sestoupil do nejvnitřnější hlubiny srdce našeho, On by se s námi spojil tak, že by při dobré vůli naší rozdvojení už možno nebylo — ano, moji drazí, to také chtěl Ježíš Kristus v nejsv. Svátosti.

Proč pro svátostní pobyt svůj mezi námi zvolil Ježíš Kristus právě prostínké způsoby chleba a vína? Proč nezvolil zlata, nebo kovu ještě dražšího? Moji drazí! nejen všemohoucností Boží, také neskonalé moudrosti Jeho bylo třeba při ustanovení nejsv. Svátosti. Pod jinými, vzácnými způsoby bychom Ho také mohli chovat ve svých chrámech, bychom se Mu také mohli kořit, ale On by se s námi nemohl spojit tak úzce, jak chtěl.

Jedno jest, moji drazí, v životě spojení, nad něž si nemůžeme mysliti spojení ještě užšího. Je to spojení našeho těla s pokrmem. — »Jez tělo mé a pij mou krev a ty budeš žiti ve mně a já v tobě«. — Tak volá k nám náš Ježíš Kristus. To jest, moji drazí, naše svaté přijímání. To je druhé tajemství nejsv. Svátosti. Poznejme ho v pokoře! Je to pro nás tak důležitě, vždyť je to kousek nebe tady na zemi. Dobrý Ježíši, pomoz nám! Slyšte s úplnou pozorností.

P o j e d n á n í.

1. Sv. přijímání jest požívání těla a krve Pána našeho Ježíše Krista ve způsobách chleba a vína.

»Požívání« t. j. přijímáme Ježíše Krista ústy, jako pokrm. Co se stane s pokrmem? Vidíme to, ač toho nechápeme. Požíváš chléb, a ten se promění v tělo tvé a v krev tvou. Tato změna pokrmu jest nám tajemstvím, ale je to opravdovou skutečností. Vzduch a pokrm — to jsou podmínky tělesného vývoje člověka. Nechte malé dítě bez pokrmu a neporoste. Nechte dospělého člověka bez pokrmu a životní síly jeho stráví se samy sebou. Pokrmem nahraňuje se tato síla prací vypočítávaná. Tak to zařídil nejmoudřejší náš Stvořitel, že mrtvý pokrm stává se živým tělem lidským. Ano, nemůžeme si mysliti spojení užšího, než spojení lidského těla s pokrmem.

Ale nejen chlebem, také slovem Božím živ jest člověk. Nemáme jen tělo, máme také duši. I ta chce býti živa. Nechte ji bez pokrmu, a duševní, náboženský život náš neporoste, zakrní, zhyne docela. A duše lidská živí se slovem Božím. Toto Slovo však tělem učiněno jest. »Aby pokrm andělův jísti mohl člověk, Pán andělův stal se člověkem«¹⁾ — a celou přirozenost Svou skryl ve způsobu chleba a vína. — Vždyť ale Iho tělo přijímá, myslíte snad, draží posluchači. Ano, tělo Iho přijímá. Tělo Krista Ježíše a Jeho krev přejde nejdříve v tělo a krev naši. Ale s tělem úzce spojena jest duše. Jak? Kdož prozkoumal toto spojení? Ale skutečnost jeho nepopřel nikdo. Ježíš Kristus, tvůrce podivuhodné přirozenosti lidské, ví, v jakém jsou spojení. Tomu není neznáma cesta z těla do duše. Ten má takových cest na tisíce. Buďme bez starosti, ten se do duše naší dostane. A tak spojuje se Ježíš Kristus s duší lidskou tak úzce, jako pokrm s tělem, Ježíš Kristus a duše jsou jedno, jeden rozum, jedna vůle.

2. Můj Bože, je to pravda? Dobře máš, křesťane, že se Boha ptáš! Nikdo jiný by nám toto neskonalé tajemství, toto nevystihlé povýšení a zúšlechtění člověka nemohl stvrditi. Můj Ježíši, Tebe se tedy tážeme, je to tak pravda? Moji draží! Ze všech odpovědí drahého Spasitele našeho uvedeme si na paměť jen jednu tu nejurčitéjší: »Tělo mé«, praví, právě jest pokrmem a krev má právě jest nápoj. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm«. Jan 6, 56. 57. — V těchto slovech Kristových není ani té nejmenší pochybnosti o Jeho podstatné přítomnosti ve svaté večeři . . . Čistá pravda z nich vyniká a jedině ten je může zavrhnouti co nepravdivá, kdo upírá Božství Kristovo«, praví sv. Hilarius.²⁾ A kdo víru v Božství Krista ztratil, tomu ovšem tělo Kristovo nemůže býti pokrmem. Vzduchu a pokrmu potřebuje tělo. A duše také! Vzduchem duše jest živá víra, tělo Páně jejím pokrmem.

¹⁾ Sv. August. Hom. in Ev. Vigiliae Epiph. Di.

²⁾ U »Řeháka, Patristická Encyklopaedie« II. 852, 4.

A tak, moji drazí, ve světle víry dobře poznáváme, co se ve svatém přijímání s námi děje. Kristus přichází! — Moji drazí, jakou radostí zachvělo se asi srdce židů, kteří byli současníky drahého Spasitele našeho, když Kristus se s nimi setkal, s nimi promluvil, k nim na okamžik přišel. Vzpomeňte na vdovu Naimskou, Jairusa, Zachea, Lazara. Ó, nikdy, nikdy v životě nezapomněli titó přešťastní lidé, že Kristus je navštívil. Vdyť mnozí toužili jen po tom, aby roucha Jeho se dotknouti směli. A co to bylo proti sv. přijímání? Ježíš přišel, setrval okamžik a zas odcházel. Ale považte, předrazí, ve sv. přijímání nepřichází do našeho domu, nepřichází na okamžik, On vstupuje do srdce našeho, On chce býti s námi jaksi jednou bytostí, On více nás opustiti nechce! — Tenkrát, když svatou zemí chodil, kam přišel, tam jen štěstí, radost přinášel. Ó, co dobrého, co radosti, co štěstí založí v srdci našem, jež chce míti Svým přibytkem. Ó, pojď už, Ježíši drahý, pojď a přijmiž tedy srdce naše, celé Ti rádi věnujeme, ó, víme, že nemohli jsme ho darovati nikomu lepšímu, Ty naše srdce nezničíš, ale obrátíš a zušlechtiš!

3. Ano, moji drazí, Ježíš Kristus srdce naše nezhorší. O nikoliv; jak tedy s ním naloží, co tam působí? Moji drazí, na tu otázku jest těžká odpověď. Při každé svátosti můžeme spíše udati účinky její, než při sv. přijímání. Zde ten nejkrásnější a nejveleb-
nější účinek nám může zůstat tajemstvím. My víme, že původce vši milosti, všeho posvěcení, Ježíš Kristus se zmocnil srdce našeho. Nuže, Ježíši, dělej si v něm, co chceš, mluv, služebník Tvůj slyší. Jen k vůli útěše své, jen k oživení své víry si hlavní účinky sv. přijímání vysvětlíme.

Ježíš a duše lidská se úzce spojili, plni vzájemné lásky, v nepřátelštějším objetí. Moji drazí, v čem záleží hlavně přátelství? Najdou se dva lidé, stejného smýšlení, stejné vůle, stejných snah. Snadno si porozuměli, snadno vzplanuli k sobě vzájemnou vážností a láskou. Mezi lidmi různého smýšlení, různých snah mohlo by povstati přátelství jen tenkrát, kdyby se jeden k druhému připodobnil, kdyby jeden přijal mravy, zvyky, snahy druhého. — Ježíš a duše lidská — dvě bytosti různých snah! Slabá, k zlému nakloněná duše lidská v přátelství s Bohem-Člověkem! Jeden tu musí přijmouti život druhého. Kdo ku komu se přizpůsobí? Ježíš k duši lidské? Ó nikoliv! Ježíš nejdokonalejší by tím nic nezískal, mnoho ztratil. Člověk připodobní se k Němu; myslí jako Ježíš Kristus, mluví jako Ježíš Kristus, jedná jako Ježíš Kristus, v člověku vzniká Kristův život — ano, tak to má býti! Christianus alter Christus. Hleďte, moji drazí, to je první účinek Ježíšův ve sv. přijímání. Srdce naše táhne k Sobě vzhůru, On v nás vyvolává, pěstuje, dokonává pravý křesťanský život. Vlastní silou člověk v sobě tento překrásný, nadpřirozený, nebeský život nepůsobí. Chceš tedy býti hodným, opravdovým křesťanem? Jdi a přijímej zbožně Krista Ježíše.

Ó, jak se tu zlepší celé postavení naše. Kristus s námi! Jaká trpkost, jaká obtíž nám potom může býti nesnesitelnou!?

»Dvacet pět roků minulo, co musila jsem, nemocna, ulehnouti na lůžko své, jež více jsem neopustila a půl století už jsem živa«. Tak začíná v Němcích známá spisovatelka a trpitelka Emma Giehlova překrásnou knížku »Květy kříže«, věnovanou »všem milým soudruhům v nemoci a utrpení«. Jaká rozkoš čísti tuto knížku! Bolestné lůžko nemoci jest její dílnou, ale ani nepoznáte, že psala ji duše půl života trpěvší. A taková útěcha a radost vkrádá se do srdce našeho, že zvoláme: Jak krásné musí to býti, z lásky k Bohu tolik trpěti! Odkud vzala tato trpitelka dnes, kdy svět bolesti a utrpení rozuměti nechce, tolik statečnosti? Moji drazí, u Toho, jenž trpěl ještě více a také z lásky, u Krista Ježíše; Jeho je to síla a sdílí nám ji, když Ho přijímáme. Vzpomeňme, moji drazí, vždy na tento nevyčerpatelný pramen trpělivosti a síly, když cítíme pravdu slov moudrého Siracha: »Jho těžké stvořeno jest na syny Adamovy ode dne, v němž vyšli z života matky své, až do dne pochování do matky všech«. 40, 1.

Ale tyto bídy nejsou největší. Týkají se jen tohoto časného života, jež jednou nutně ztratiti musíme. Ale jsou ještě jiné bídy, jiná soužení, ta přivádí nesmrtelnou duši naši do svrchovaného nebezpečí. — »Prospíval moudrostí a věkem a milostí u Boha i u lidí«. Luk. 2, 52. Moji drazí, překrásná slova tato platí opravdu jen o jednom dítěti, jen o božském děťátku Kristu Ježíši. My ostatní děti lidské prospíváme věkem, možná že moudrostí, světa moudrostí. Rozum náš roste poznáváním mnohých věcí, ale prospíváme milostí? Rosteme a mezi tím v těle našem vzniká, co svatý Pavel nazval ostnem těla, »andělem Satanovým, který nás zášikuje«, 2 Kor. 12, 7., čemu obyčejně říkáme zlá náklonnost nebo zlá žádost. Slyšíte, moji drazí, to hrozné slovo? A vidíte v duchu svém, co zármutku, co bolesti, co bídy, co sklamaní, co zmařených životů, co zničených rodin a, což nejhroznějšího, co ztracených, na věky ztracených duší jest toho následkem? V nejkrásnějších letech, na něž bychom jen s radostí měli vzpomínat, kdy život náš nám jen jarem měl kvést, ta krásná léta jinošská a panenská — ach, Bože, ta bývají u tak mnohých otrávena, zhanobena nejhroznější smyslností. Moji drazí! Proč podlehli tak přemnozí v boji proti tomuto krutému nepříteli naší nevinnosti? Neužívali pravého prostředku! Proti tomuto zlu, proti smyslnosti, zejména když už se podařilo tělu nakapatí do duše toho zdánlivě sladkého, ale v pravdě trpkého jedu, není jiného prostředku než sv. přijímání. »Tu dává nám Bůh vždycky vítězství v Kristu Ježíši«, 2 Kor. 2, 14., — jdi, přijmi Ho zbožně a hodně do srdce svého a vstaneš od oltáře tak posílněn, že sám dábel se tě bude bát. To jest další, veliký účinek svatého přijímání: Síla a zbraň proti těžkým pokušením a hříchů a ošklivost nad nimi.

Hříchu nespáchatí však není ještě zásluhou. Varovati se zlého — to jest pouze polovička křesťanskokatolického života. Druhá polovička zní — konati dobré, konati je za každou cenu, i když zdá se býti obtížno, i když k tomu třeba jest hrdinné odhodlanosti. Roku spásy 167 v sobotu před velikonočí vyzval

prokonsul římský staříčkého biskupa Polykarpa, aby odpadl. Světec rozhledl se k nebi a řekl: »Během 86 let jsem Mu sloužil a v ničemž nikdy mně žádná křivdy neudělal, i jak bych se tedy nyní svému Spasiteli a Králi rouhati měl?« »Mám lítou zvěř na tebe,« hrozil prokonsul, »anebo pokořím tě ohněm«; a Polykarp mírně odpovídal jemu: »Dej tedy lítou zvěř přivésti, aneb zapal hranici, jež asi hodinku mne pálení bude, aneb co se ti koliv jiného líbí.« Pohané a židé s radostí strojili hranici. Polykarp se odstrojoval a když ho chtěli k hřebům přibíjeti na koly, řekl k nim: »Nechte mne takto stát, nebo ten, jenž mne dal trpělivost, abych hořící oheň snést mohl, dá mi ji také, abych sebou i bez hřebů v ohni nepohnul.« A oblečen do košile smolou napuštěné a přivázan k sloupu a dobrořeče Bohu, vzplanul na hranici velebě Pána. Na to pak mečem probodnut a k žádosti pohanů i židů, aby prý si křesťané ostatky jeho nevzali a opustivše ukřižovaného, jeho za Boha nectili, na prach spálen byl. — Žasnete nad tímto hrdinstvím! A moji draží, to není ojedinělý případ. V dobách pro Církev nejpohnutějších bylo podobných hrdinů celé legie. Křesťané záviděli si tenkrát mučennickou smrt. »K maloasiatskému místodržiteli Arriovi přihrnulo se na soud takové množství křesťanů toužících po mučennictví, až ho to omrzelo, dáti je všechny odpraviti. I dal prý jich jen několik zabiti a ostatní propustil slovy: Máte-li zvláštní chuť umřít, jděte a vrhněte se sami se skály.«¹⁾ Kde nabrali jste síly, chloubou naší Církvě, k takovému hrdinství? Sv. Polykarp to řekl. Ježíš Kristus byl jejím pramenem. Takového hrdinství schopno jest jen čisté srdce, veskrz proniknuté nejsv. Svátostí. Dobré skutky naše, ať už se týkají soukromého nebo veřejného života, vyrůstají jen ze srdce takového. Křesťané v dobách živé víry dobře věděli, kde mají se posílniti před důležitým podnikem v nejsv. Svátosti.

Moji draží! Žítí okamžik život křesťana, vykonati dobrý skutek jeden, dva, to konečně dovede každý. Ale »kdo setrvá až do konce, ten bude spasen,« opakuje tak často Pán Ježíš. Mat. 10, 22. 24, 13. Marek 13, 13. Co platno člověku, kdyby 10, 20 roků žil mravně a ctnostně, když potom se vrhne v náruč hříchu? Ó hřích je děsné zlo, ten i předešlý život, třeba plný dobrých skutků smrtelnou přikryje temnotou. A jak se mu uchrániti po dobu tak dlouhou, po celý život, když číhá na nás ze všech stran, když zrovna dýcháme vzduch hříchem otrávený? Setrvání v dobrém je dar Boží. Jen bliže ku Kristu Ježíši, jen Ho uschovat ve svém srdci — a pak plni pokoje »doulání mějme, že, který začal v nás dílo dobré, dokoná je až do dne Krista Ježíše«, Filip 1, 6.

To jsou, moji draží, nejvýbornější účinky sv. přijímání na duši lidské. Křesťanský život, síla v utrpení, síla v pokušení, ošklivost nad smrtelným hříchem, síla k účinnému životu křesťanskému, setrvání v dobrém — moji draží, to všechno jsou prvky,

¹⁾ Tomáš Novák, Obrazy z dějepisu Církvě Páně. I. 156.

jejichž složením vzniká úctyhodný všestranně vytvořený lidský charakter. Nezapomeňme, přátelé drazí, kde ho hlavně můžeme získati.

A což tělo lidské nebude účastno tak nevýslovného dobra? Tělo naše bylo tak často prostředníkem mezi Kristem a duší, s krví těla našeho smísila se tak často krev Boha-Člověka — můj Ježíši, směl bys dopustit, aby toto tělo, Tebou tak často posvěcené, rozpadlo se v prach a prachem zůstalo? Nikoliv. Tvá osobní čest to žádá, aby příbytek duše naší, jenž tak často byl příbytkem Tvým, nezahynul na vždy. Ty nenecháš naše tělo v hrobě, ono nesmí vzíti úplného porušení — časté sv. přijímání jest, moji drazí, také zárukou našeho slavného z mrtvých vstání, *pignus aeternae gloriae*. Moji drazí, jak krásný konec připravuje si to katolický křesťan! Studený pot vyvstává mu na čele, zrak se kalí, sil chvatem ubývá — neboj se tělo, neboj se duše krátkého rozloučení. Smrt přichází — ale Ježíš je tu, což mně může smrt uškodit. Ty tělo slabé, prací zmožené, nejsi pro onen svět, tam bude třeba těla oslaveného, rozpadni se na chvíli v prach, Stvořitel náš nás zase spojí. — Moji drazí! Jak krásná smrt, jak slastný konec!

4. O, moji drazí, chápete nyní, co jest sv. přijímání? Věru, nemůžeme si mysliti důležitějšího, vznešenějšího úkonu náboženského. Sv. přijímání jest spojení člověka s Bohem tady na zemi; svatí otcové říkají mu proto *praegustus aeternae gloriae* — ochutnání věčné slávy. Krásně a pravdivě modlí se Církev svatá: »Ó svatá hostino, v níž se Kristus přijímá, cti se památka Jeho umučení, duše naplňuje se milostí a budoucí slávy se nám dává záruka.« »Ve sv. večeři je všechno splněno, všechno dáno, co kdy tvor od Boha mohl žádati, co kdy Bůh světu dáti mohl. On dal nám Sebe Sama a s Sebou a v Sobě dal nám nebe. Zas je ráj na zemi a ve středu jeho je zas strom života, který živí nás k nesmrtelnosti. A tak jest sv. večeře tajuplným řetězem, jehož prvý článek v lůně Božím spočívá a jenž s nebe dosahuje až ku prachu země. On všechno přitáhl k sobě.«¹⁾

5. A co, moji drazí, plyne pro nás z těchto velikolepých pravd, jaké uděláme si dnes plány pro budoucí život svůj?

Ó, kéž bychom mohli denně přijímati! Kéž by srdce naše bylo tak čisto a krásno, aby kněz, přijav sám při nejdrazší oběti, mohl se obrátiti k nám a zvatí nás vždycky ku stolu nebeskému! — Snad neměli bychom k dennímu sv. přijímání času, denním zaměstknáním v domácnosti, v dílně, ve světě nanese se na duši naši tolik prachu, že bychom se tak častého přijímání ani nesměli odvážiti. Ale moji drazí, vzbudme po Spasiteli svém v nejsv. Svátosti aspoň upřímnou, vroucí touhu. Víra ve skutečnou přítomnost Krista Ježíše v nejsv. Svátosti, lítost nad hříchy, touha po Spasiteli, to jmenuje se duchovní přijímání. A duchovně můžeme přijímati každý den, i vícekrát za den. Nejsou ovšem účinky

¹⁾ Hettinger I. c. II. 2. 270.

tohoto duchovního přijímání tak mohutné, jako přijímání svátostního, ale jistě toto duchovní přijímání není bez zvláštních milostí.

Však nespokojíme se na delší dobu pouze s duchovním přijímáním, ale často připravíme se ku skutečnému sv. přijímání. Jak často? Tu platí totéž, co řekli jsme o návštěvě mše svaté: Čím častěji, tím lépe. Ovšem nutno potom na život svůj bedlivý pozor dát. Quotidiana vilescunt, říkají, co je příliš často, to prý sevšední. Ano, stává se to. A hrozné by to bylo, kdyby pravda tohoto přísloví měla se vkrádati i do svatyně. Tam ať to neplatí! Ať plápolá láska naše k Bohu plným plamenem — a každým sv. přijímáním ať tento oheň naší lásky roste a mohutní, místo aby uhasínal.

Nejméně však jednou v roce, v čas velikonoční, t. j. mezi popeleční středou a slavností nejsv. Trojice. Věřili byste, moji drazí, že Církev svatá musila dítkám svým toto sv. přijímání poručiti? Ano, nestačilo pouhé pozvání, bylo k tomu třeba čtvrtého příkázání církevního, aby věřící k stolu Páně přistupovali. Říkáme tomu velikonoční povinnost.

* * *

Učení o nejsv. Svátosti jest dělidlem duchů. Tu katolíci, tam nekatolíci. Sv. přijímání dělí zase katolíky ve dva tábory. Na ty, kteří rádi, zbožně a často přijímají. Pravidelně shledáváme u nich zvláštní horlivost pro Boha a dobrou věc, jakousi statečnost vystupovati s náboženským svým přesvědčením také na venek, i mezi nepřátely Církvě. Ti druzí chtějí také býti katolíky, ale jen po tichu — k čemu prý provokovat. Oni neprovokují a proto ani svoje náboženské povinnosti nekonají. A opravdu přišlo to už tak daleko, že velikonoční sv. přijímání jest skutečným, někdy dostatečným vyznáním víry. Moji drazí! My tuto věru vyznáme všickni! My se za Krista nestydíme. Bylo by to nečestno pro nás! On nás za to jednou vyzná před Otcem Svým nebeským. Amen.

Petr Špička.

V červánkách a lesku kříže.

Postní promluvy neboli duchovní cvičení pro lid.

Napsal a přednesl JAN N. JINDRA, kněz c. k. vyš. ústavu u sv. Augustina ve Vídni, jsa kaplanem v Dobrušce.

Neděle III. v postě.

Rozjímání III.

O hříchu a posledních věcech člověka.

Cíl neboli povolání Bůh ustanovil člověku. Stvořil Bůh lidi, aby Jej poznali a milovali, Jemu se klaněli, Jemu sloužili a v nebi věčně blaženi byli. K tomuto cíli člověk byl a jest schopen;

nebof obdržel od Boha rozum, svobodnou vůli a svědomí kromě darů nadpřirozených. Nejpřednější nadpřirození darové byli: 1. Bůh stvořil lidi v posvěcující milosti, 2. zjevil se jim a 3. pro tělo obdrželi nesmrtelnost. — Ó viz, duše lidská, že dary nesmírné udělil předobrá vládce nebes i země člověku, a to z lásky nepochopitelné. Zdaž nemá býti člověk pln vděčnosti? Zdaž nemá přijatých darů si vážit, za ně Bohu děkovati a ochotnou službou i poslušností vděčnost projevit? — — Ano, ano. Toť byla svatá jeho povinnost, ale člověk neučinil zadost té povinnosti, neučinili jsme ani my ničeho, bychom se vděčnými prokázali Bohu! Rozum náš, jsa posilován zjevením Božím, měl vzlétati k městu nadhvězdnému a nazírati v místa blaha věčného, jež připravuje spravedlivý Bůh člověku odměnou za skutky šlechetné. Měl však též, veden jsa slovem Božím, popatřiti v děsné prohlubně pekelné, aby viděl trest za hřích veškeren. Než — rozum toho nečinil. Člověk po nebi netoužil a pekla se nebál. Toť jistě i vina naše!

Vůle naše, milostí nadpřirozenou jsouc podporována, měla plniti slovo žalmu 33, 15.: »Odchyl se od zlého a čin dobré«. Ale nečinila tak! Nepokojné svědomí naše zřejmě to dosvědčuje.

Odchýlili jsme se od cíle, povolání svého. Boha jsme špatně poznávali. Kdyby tomu nebylo tak, nikdy by z úst nevyšlo slovo: »Bůh jest milosrdný, mohu nyní hřešiti. Bůh mi vše odpustí, až budu konati zpověď poslední, blizek jsa smrti«. Kdyby tomu nebylo tak, věděl bys, že Bůh jest vševědoucí a nikdy bys nezatajoval hřích při svaté zpovědi, ale zkroušeně jej vyznal a milostí Boží opět hodným se stal.

Odchýlili jsme se od cíle, od povolání svého — Boha jsme nemilovali, více milovali jsme sebe, peníze, svět. Mnohý hřích tíží duši naši, mnohý těžký hřích usmrtil ji pro život věčný. S tím vědomím přistupme k oltáři sedmiboletné Matky Boží. K oltáři tomu vzhlízejme všickni, přátelé drazí, se zvláštní důvěrou. Neodstupte dnes od oltáře toho — za to vás žádám a prosím — neodstupte, pokud pohled na krále i královnu mučenníků nevyryje nám hluboko do srdce dvě pravdy:

I. Odchyl se od zlého, — nebof hřích usmrtil Ježíše a zarmoutil Pannu Marii a

II. odchyl se od zlého, — hřích otvírá člověku bránu pešnou.

I.

Odchyl se od zlého, hřích usmrtil Ježíše a zarmoutil Pannu Marii.

Smutné vzpomínky budí v mysli lidské slovo: robota. Mnoho tu vytrpěti bylo lidem od pánů nelidských. Bylo jim panská pole vzdělávati v čase nejpříhodnějším a odváděti ještě četné poplatky. I stalo se v jisté horské vesnici, že přívaly z hor veliké učinily škody na půdách málo úrodných. Všickni byli plni bázně o bu-

doucnost. A tu ke všemu vypsány od pánů velké poplatky a s krutostí přísně vymahány. Lid byl tím velice popuzen a snadno dal se svěsti k vzpouře proti zámku. — Jen v jednom stavení zůstal klid a pokoj. Byla to chudá, horská fara. Staříčkový farář ležel nemocen a u jeho lože seděl mladý kněz. Klidně rozmlouvali o vzbouřeném lidu. Žádný neschvaloval násilného kroku. I umínil si mladý kněz k lidu promluvit. Učinil tak. Mluvil upřímně, — varoval od cesty nezákonné a slíbil, že sám do zámku půjde a za ně se přimluví. Uvěřili a čekali po nějaký čas. Mladý kněz spěchal na zámek, prosil a žádal za prominutí poplatku a úlevu v robotě. I byl odkázán, aby čekal, až jak panstvo rozhodne. Lid pak nemoha se příznivého výsledku dočkat a vida kněze často do zámku docházeti, měl jej za zrádce. A tak vzpoura ledva utišená znova mocným vyšlehla plamenem. Lid ozbrojený u velkých zástupech táhl k zámku. Došli cíle. Obklopili zámek. Mezitím, co lid před zánkem se bouřil, úpěnlivá prosba kněze vyslyšena a on chvatně vychází ze zámku, aby radostnou zprávu zvěstoval lidu, že brzy písemně jim oznámeno bude slevení poplatků pro tento rok. Ale běda. Lid, vida ho, zvolal: »Vizte toho zrádce. Pánům nadřžuje a nás zaprodává«. V tom padla rána, a mladý kněz klesl na zemi raněn smrtelně!

Odešli s nepořízenou horalé od zámku, ale lpěla na nich krev nevinná. Však nestarali se o to! Raněný kněz odnesen do nemocnice v městě sousedním. Rána byla těžká. Trpěl mnoho a v málo dnech skonil v náručí bčdující matky!

Bylo to právě v den po úmrtí kněze obětavého, když ze zámku přišel posel a doručil listinu, v níž oznamováno: »Vrchnost odpouští část poplatků a roboty pro tento rok. Nezasluhují toho horalé pro vzpouru učiněnou. Jen na přimluvu a prosbu mladého kněze dána milost lidu«.

Slyšeli horalé a trnuli hrůzou. Vždyť lásku, dobrotu a obětavost kněze odplatili — podezřením, pohanou, smrtí, — zavraždili svého kněze a dobrodince! A matce chudé odňali jedinou útěchu, naději a pomoc. Nejedno oko zaslzelo. Nejedno srdce želelo bezpráví spáchaného, — ale bylo již pozdě. Nyní teprve poznali to srdce lásky plné, — ale ono již přestalo bít. Rádi by poslechli hlasu jeho, — ale více ho neuslyší! I chtějí alespoň uctít cestu jeho poslední. Spěchají na pohřeb. Avšak i tu je stíhá trest Boží. Přicházejí pozdě. Již rakev v zemi, hlína nasypána. U hrobu ještě žena chudobná pláče, nařká: Ó synu, synu můj!

Toť pravdivá událost vzatá ze života. Neptejte se však po těch lidech — za to pozorujte sebe, nečiníte-li i vy podobně. Přišel k nám kněz nejvyšší, Ježíš Kristus. Učil vás, radil, přikazoval, slíboval věčnou blaženost v nebi, hojnou milost svou, když hříchu výhost dáte. Však pohleď, pohleď, člověče, jak jsi odplatil lásku neskonalou. Tělo svaté zbičováno. Hlava trním korunována, ruce i nohy hřeby probodeny, i srdce kopím otevřeno. Ježíše usmrtil jsi hříchy svými! Vždy, když v myšlénkách usmrcent Krista Pána rozjímám, trnu nad bolestmi hroznými, jež Kristu

vytrpěti bylo. Trnu nad smrtí ukrutnou, již Ježíš zemřítí musil, aby nám odpuštění hříchů vydobyl a věčné blaženosti získal. Jen hříchy naše přibily Ježíše na kříž, jen hříchy naše opět znovu jej křížují. Ó, jak jich musíme nenáviděti, pakli jen malá jiskra lásky k Ježíši v nás. A proto učinme pevné předsevzetí hříchů všech, zvláště těžkých, se varovati a jich nikdy se nedopouštěti.

Pohled dále. Tělo Ježíšovo s kříže snato a vloženo na klin matky neposkvrněné. Viděl's kdy zarmoucenou tvář matčinu u smrtelného lůžka dítěte, jedináčka? Slyšel's kdy pláč a nářek matčin u hrobu, v nějž spouští jediného syna nebo dceru? Viděl-li's, pak jistě poznáš a pochopíš zármutek matky sedmi-bolestné. Pak jako ostrý meč pronikne srdce tvé nářek její: »To jest to oko, jež mne tolik blaživalo? To ta jasná tvář, již tak ráda jsem celovala? Kde tlukot srdce, toho srdce předobrého, jež láskou nezměrnou všechny milovalo? Ach, to oko láskyplné více na mne nespočine, nikdy více neoblaží mne jasným pohledem!«

»Ó, vy všichni, kteříž jdete cestou, pozorujte a vizte, je-li bolest, jako bolest má!« Pláč Jer. 1, 12., tak nařká Maria. A hle, vše to způsobily hříchy naše. Zarmoutili jsme tu matku nejlepší — Marii Pannu. Vyznáváme vinu svou, kdykoli zpíváme! »Ó bolesti, ó žalosti, srdce Tvého čistého, ach ty naše nepravosti vbodly meč ten do něho!«

Ježíše usmrtily hříchy naše a Matku Boží zarmoutily. Jsi snad, křesťane, lhostejný ke všemu? Ó, žel nepravostí svých a slib Bohu a Matce Jeho: »Chci odchýliti se od zlého, — chci hříchu se varovati z lásky k Tobě Ježíši, z lásky k Tobě, ó Maria!«

II.

Odchyl se od zlého, hřích otevírá bránu pekla.

Láska k trpícímu Spasiteli a sedmi-bolestné Matce Jeho kéž by všechny hříšníky přivedla ku pravému pokání. Ale nebývá tomu u všech tak. Ku kterým patříme my? Bratře a sestro v Kristu, je-li srdce vaše tak studené, že je ani žár lásky Kristovy roz-taviti nemůže, pak pozastav se ještě jednou u kříže, na němž umírá Bůh-člověk. A tvé srdce pronikne slovo apoštolské: »Uloženo člověku zemřítí a potom soud!« Žid. 9, 27. Umřel Kristus, umřeli proroci, umřeli svatí, umřela i blahoslavená Panna Maria.

Umru já, — umřeš ty, — umřeme všichni. Stydnouti bude tělo naše — a duše vzlétne před tvář Boha spravedlivého. Pláč snad a nářek naplní místo, když dokončíme pozemskou pout — a málo kdo vzpomene duše naší, kteráž s hrůzou a třesením očekávati bude výrok nezměnitelný. Jak by zněl nyní pro mne — ptej se každý — jak by zněl, kdybych v tomto okamžiku odvolán byl ze života pozemského? — Ulyší duše má slova Ježíšova: »Pojďte, požehnaní Otce mého, a vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa;« či údělem mým bude: »Odejděte ode mne, zlořeční, do ohně věčného, kterýž jest připraven dáblu

a andělům jeho«? Mat. 25, 34. 41. — Po výroku soudce věčného nastane pro jedny blažená věčnost, pro druhé věčný trest. »I půjdou tito (nespravedliví) do trápení věčného: ale spravedliví do života věčného.« Mat. 25, 46. — Rozejdou se na vždy. Otec odloučen bude od syna, pakli cesty jejich byly rozdílny, matka od dcery, manžel od manželky, přítel od přítele. Budou odloučeni na vždy. Stáli jste nejednou, drazí přátelé, u hrobu otevřeného. U hrobu stála matka, otec, přátelé, — do hrobu spouštěn syn jediný! Co tu pláče, nářku — a přece mají naději, shledati se v místě blaženém. Dávno dozněla ozvěna poslední hroudy dopadlé na rakev, ale oko rodičů posud zaslzeno! Proto není těžko pochopiti zármutek, bol, pláč a nářek v den poslední, v den rozloučení věčného. Plačíte, ohlížeti se budou zavržení po rodičích, přátelích, bratřích, sestřích, — avšak bude to pohled poslední — brány pekelné se zavrou, aby nikdy více se neotevřely.

A víš, duše drahá, proč jsou zavržení? Proč brány pekelné za nimi na vždy zavřeny? Proč nikdy nespatří tváře Boží, tváře Matky neposkvrněné? Proč nebudou mítí podílu na radosti věčné? Víš, duše drahá, proč společnost dáblů jim vykázána v místě muk, v místě bolesti, v místě, kdež pláč a skřípění zubů? »Odplata za hřích jest smrt«, (smrt věčná)! Řím. 6, 23. Ano, hřích uzavírá člověku nebe a otevírá mu bránu pekelnou, místo temnosti a věčných muk — místo věčné smrti.

Peklo jest místo temnosti. Pomni, kdybys za živa byl pohřben, jako se to stalo sv. Chrysanthovi a Dariji, jichž památka se připomíná 25. října. Již pouhá myšlenka nás hrůzou plní. A přece veškerá tato hrůza není ani stínem hrůz pekelných, není ani nepatrnou kapkou z moře věčného utrpení, věčného nářku. Z té příčiny budme upřímní k sobě. Odpovězme vážně k otázkám, jež nám klade dnešní úvaha.

* * *

Ó, duše křesťanská, chceš v ta místa hrůzy vkročiti? Chceš na vždy odloučiti se od Boha? Nechceš! Pak nezbyvá ti než nastoupiti cestu upřímného pokání. Poznej hříchů! Lituj jich dokonale. Umiň si, že nechceš hřešiti. Vyznej se upřímně, zřetelně a cele. Dosti učiní Bohu milosrdnému. Toť jediná cesta, na kteréž zachováš duši nesmrtelnou. Toť jediná cesta, jejíž klestitelkou jest místo lítosti a slitování Božího, — zpovědnice. V té příčině něžně nás napomíná sv. Augustin slovy Písem sv.: »Neprodlévej obrátiti se ku Pánu, aniž odkládej den ode dne«. Sir. 5, 8. Láska k trpícím Ježíši a k sedmiboletné Panně-Marii a rozjímání věcí posledních zve nás ku pokání. Proto volejme dnes u tohoto oltáře Matky bolestné: »Vidím, ó Ježíši, tělo Tvé zbičované, vidím hlavu trním korunovanou, vidím ruce i nohy proraženy, vidím srdce Tvé probodeno pro hřích můj. Slyším smutný hlas: Maria trpí za provinění naše. Bol opravdový proniká mé srdce hříšné při pohledu na ubledlou tvář Vaši. Srdce mé hrůzou se chvěje při vzpomínce věcí posledních. Ó, promiň mi, Ježíši, promiň mi, Maria, nechci hřešiti více, nechci hřešiti do smrti«. Amen.

Neděle IV. v postě.

Rozjímání IV.

Povinnosti učenníka Kristova vůbec.

Pozorovali jsme předešlou neděli, jak odpovídá život náš cíli neboli povolání od Boha danému. Svědomí odpovědělo určitě: Odchýlil jsi se od cíle svého, zhřešil jsi. Hřích těžký majice před očima, stanuli jsme u kříže kalvárského. Mrtvé tělo Páně vloženo bylo na klín Matky sedmiboletné. Při pohledu tom láska i hrůza ovládla srdce; neboť dvě důležité pravdy poznal tu rozum:

I. Hřích usmrtil Boha člověka a zarmoutil blahoslavenou matku Jeho,

II. Hřích otevírá člověku bránu pekelnou.

Ó, ký div, drahý katolíku, že jsi tu klečel pod posvátným křížem, slzel i sliboval: »Nikdy více nezhrěším!« Slib tvůj slyšel Hospodin, pamatuj naň. Lépe neslibovati, než slibiti a nečiniti. Eccl. 5, 3.

Hřešiti nechceš, — chceš činiti dobré. Proto neohlížej se ni v levo, ni v pravo — započni hned, bez prodlení, život nový, bohumilý, život svatý a spravedlivý. A koho bych ti za vzor vystavil v této době postní? Toho, u Něhož pokoj a mír svědomí našli svatí všichni, Ježíš trpící na hoře kalvárské budiž tvým vzorem, budiž tvou silou. Ježíš na kříži budiž ti všechno.

Tak volá k tobě život svatých všech, tak volá k tobě nevinnost andělského učitele sv. Tomáše a tak volá k tobě i milý patron země české, sv. Jan z Nepomuku. U tohoto zastavme se na chvíli. Nejednou zřel jsi obraz svatého rodáka nepomuckého a v jeho ruce vždy kříž s trpícím Spasitelem a vítěznou palmu. V ruce má kříž na známení, že Krista nejen slovem, ale i skutky miloval, t. j. dle víry své byl živ. To víme všichni. Nadšeně hlásal sv. Jan z Nepomuku náuku lásky, kázal neohroženě; bez obavy všude vyznal víru Kristovu. Ale pohled na kříž, na němž čin lásky největší vykonal Bůh, zval sv. Jana i ke skutkům. Almužníkem byl laskavým a zpovědníkem bezúhonným. Dle víry kříže byl živ sv. Jan. Když pak zloba světa naň dorážela, aby prozradil tajemství zpovědní — mlčel, trpěl, snášel, našel i smrt v hlubinách Vltavy — raději zemřel, než by víře své nevěrným se stal. Vždyť víra s kříže mu hlásala: Kristus umřel za tebe, musíš za Něho též život dáti. Víry své si tolik vážil, že za víru i život obětoval. Tohoto velikého vítězství znakem jest palma.

Pamatujte, lásky vaše: trpící Spasitel na kříži učil svatého Jana dvěma pravdám: I. Žítí dle víry. II. Víry si nade vše vážit.

Proto ani my nechtějme dnes odstoupiti od oltáře sv. Jana, dokud hluboko do duše nevyryjeme sobě: I. Dle víry své buď živ II. Víry své važ si nade vše.

I. Dle víry své buď živ. Jak máme žítí, abychom žili dle víry své? Vizme: Na hoře kalvárské postaveny tři kříže. Mezi dvěma lotry visí na kříži Spasitel v bolestech krutých. Čelo Jeho jest trním zbodáno. Oči slzami zality, tvář krví zbrocena, ruce proraženy i nohy probodeny, celé tělo ranami pokryto. Mnozí chodí okolo kříže, potřásají hlavou a úsměšně říkají: »Ha, ha, kterýž ruší chrám Boží — — — pomozíš sám sobě.« Mat. 27, 40. Posmívají se Jemu i nejvyšší knězi a zákonníci i starší, řkouce: »Jiným pomáhal, sám sobě pomoci nemůže.« Mat. 27, 42. Ba i lotr po levici směje se Pánu: »Jsi-li ty Kristus, pomoz sobě i nám.« Luk. 23, 39. Smích a hlahol zní daleko široko do končin všech! A nyní pohledni k lotru na pravici. Trpí mnoho, trpí hrozně. Avšak co znamenáš? Vidíš to oko zarosené? Zříš tu hlavu sklončnou? Jest sklončena jakoby v ucho Ježíšovo šepotati chtěla. Ba slyš, snad již šepotá — Slyš! Jaká to slova? »Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého.« Luk. 23, 42. Jaká to divná slova uprostřed té děsné zpuštění a rouhání do nebe volajícího? — Vznešená velebnost Páně na cestě křížové, láskou planoucí srdce nejsvětější, žhavým paprskem zasáhly duši hříšnou, — poznala v odsouzení Boha, — uvěřila v Ježíše, dle té víry počíná žítí. Veliké bolesti trpí lotr na těle, ale větší bol má v srdci, že Boha urážel, oko slzí a ústa vroucí pronáší modlitbu, — víru svou vyznává, ve víře umírá, víra ta vede jej na onen svět do království Kristova! »Dnes budeš se mnou v ráji.« Luk. 23, 43.

Zde uč se, duše zbožná, žítí dle víry, uč se viru projevovati skutkem. — Ale běda, co's ty učinila? — Stojíš u kříže a víra k tobě volá: Bůh jest spravedlivý t. j. dobré odměňuje, zlé pak tresce, — a ty's přece hřešil a tak málo dobrého konal! Víra kříže učí tebe: Bůh jest nejvyšší dobrotivý t. j. miluje nás více, nežli dobrý otec dítky své milovati může. — Ano, Bůh nás všechny miloval tak, že Syna Svého Jednorozného vydal na smrt ohavnou, abychom spasení dojíti mohli. — A jak ty's dle víry té žil? Miloval jsi bratra svého? Byl jsi k němu dobrotivý? Ach běda, — ty co nejhoršího jsi mohl, učinil jsi jemu. O čest, jmění jej připraviti, to ti lhostejno, jen když sám dojdeš svého cíle — Tvá láska objímati má nepřátely. Viz Krista na kříži a slyš slova: »Otče, odpusť jim.« Luk. 23, 34. Ó jak vzdálen jsi od nauky kříže vždy, když hněvem soptíš proti nepříteli svému, když zlé zlým jemu splácíš. Jak špatným jsi učenníkem kříže!

Stojíš u kříže a víra tohoto kříže tě učí: Bůh jest vševědoucí; Bůh jest milosrdný. Bůh jest vševědoucí, t. j. ví všechno i naše myšlení. Hle, ty's byl samotěn. Člověk žádný tě neviděl. Přišlo pokušení. Na zlé jsi pomyslel, ve zlém zalíbení míti počal, povstal úmysl a hřích byl spáchán. Hřích byl spáchán. Nežil jsi dle víry své. — Víra tvá však učí dále: Bůh jest milosrdný, odpouští nám hříchy, když pokání činíme. — Hle, ve zpovědnici kněz na místě Božím; jdi, vyznej se, pověz vše, ni č e h o nezataj! Ale jinak jsi učinil. Klekl jsi ve zpovědnici a vinen jsi se dával, že se nepozorně modlíš —

ale ten hlavní, těžký hřích jsi neřekl!! A já ten hřích znám, — jest to onen ohavný hřích, který jsi spáchal, mysle, že tě nikdo nevidí. Ale viděl tě vševědoucí Bůh, a ty's tu Bohu selhal. I tu ve zpovědnici platí slova Písma: »Neselhal jsi lidem, ale Bohu.« Ap. sk. 5, 4. Proč se bojíš hřích svůj vyznati? Bůh hřích tvůj zná, ale jest milosrdný. Bůh vidí do srdce tvého, vidí tvé hoře, bol vnitřní, vidí tvou lítost, slzy tvé a odpustí tobě.

Konečně ještě něčemu učí tě víra u kříže. — U kříže stála žena chudá. Nikdo si jí nevšímal. Byla smutna, velmi smutna. Časem pohlíží ke kříži a tu setkávají se zraky dva. Kdo to jest? Jest to matka Ježíšova: »Stála pak blízko kříže Ježíšova matka jeho.« Však slyš, snad klame mne sluch, — slyš: »Hle matka tvá!« Jan 19, 25. 27. — Ó jaké štěstí, — Matka Boží ustanovena za matku mou, za matku tvou! Ó važ si té dobré, té nejlepší matky! Na srdci mateřském nejraději spočine dítě, — i ty spočiň na srdci božské máteře. Modleme se k její počtě bolestný růženec. Na ni pamatujme na cestě křížové a volejme: »Ó, Maria, útočiště hříšníků, oroduj za nás!«

A tak učí nás víra kříže, abychom dobré činili a zlého se varovali. Učí nás bližní milovati a i nepřítelům odpouštěti a jim dobře činiti. Poučuje nás sebe křesťansky milovati, a konečně nás učí Matku Boží ctíti. Dle té víry buď živ: Čiň dobré. Buď milosrdný k bližnímu. Miluj sebe křesťansky. Cti Matku Boží. Tak jen dojdeš slávy věčné, — toť znamení, v němž zvítězíš. Proto nikdy, za celého světa poklady, neodstup od víry Kristovy, neodvaž se ji nikdy zlehčiti a tupiti.

II. Slyš hlas kříže druhý: Víry své važ si nade všechno.

Za víru vše obětuj, jmění i život. Víra tvá, milý katolíku, jest klenot drahocenný. Cenu té víry označuje kříž, na němž umírá Bůh a člověk. Umíráť pro učení Svě.

Za víru tvou umírali nesčetní světci a světice, za víru tvou krváceli i naši čeští svatí patronové. Za víru tvou umřel i sv. Jan Nepomucký. Víru tu zdědil jsi po předcích svých, — jest to odkaz jejich nejdražší, nejvzácnější. Jako klenot nejvzácnější ti víru odkázali, važ si toho klenotu drahého.

Avšak co pozorujeme za našich dnů? Vidíme velikou nevážnost ke svaté víře, ba pohrdání a odpor proti náuce Kristově. Ano, ano, ve své učenosti dospěl svět tak daleko, že náuka Páně jest mu tmářstvím a starověkým otroctvím. Po světle touží a po svobodě, — i žene se za novověkou nevěreckou osvětou a přikázání své víry nedbá. Pro něho kostel nemusí býti, — neboť říká: Mohu se modliti všude, — (ale nemodlí se nikde). Zpověď jest mu překonaným stanoviskem, a Písmo svaté — a Kristus — — — děsno vysloviti — Kristus prvním socialistou. Kam to spějeme? — V bezednou propast a záhubu. A přece, kde jest která náuka novověká, kteráž by člověku více dala světla a svobody nad náuku Kristovu? O světle-li řeč, pak věz, že osvětáři děsnou tmou zahalují krajiny záhrobní, a jestli řeč o svobodě,

pak dívím se, že nevidí svět že to byla náuka Kristova, kteráž pracovala o zničení otroctví. Vždyť dějiny píší o tom více než jasně. Dostačí upozorniti jen na dominikána Bartoloměje de las Casas, jenž roku 1566 v Madridě zemřel. Sám přemýšlím-li o této novověké osvětě, přirovnávám ji vždy k bujnému oři, na němž uhání jezdec smělý do nedohledné dáli. Hlory i doly přeskočí, — v před spěje a ničeho si nevšmá, ničeho se neděsí. Ba obdiv i zástupy táhne.

Však běda. Oř se plaší, — bez ohledu uhání v před, nelze jej udržeti více, — poráží vše, co v cestě, jen několik ještě skoků — jest blíže propasti, — ještě skok a pohrobí sebe i jezdec. Avšak u propasti postaven kříž s tělem Božím. Oř lekl se, vzepjal, — jezdec ke kříži povalil a sám v hlubinách nalezl smrt. — Jezdec u kříže zůstal na skále příkré, — pevně se drží kříže, — kříž stává se mu ochranou, — u kříže zachoval život. — Co tím chceme říci? Tolik jen: Život chceš-li zachovati — život, totiž věčný, — nedbej hlasů nevěrecké osvěty, kteréž k tobě mluví ve knihách i novinách — ale kříže se drž, drž se pevně víry své, — víry své si važ nade vše. Vždy před očima měj slova velikého učitele Círky svatého Jana Zlatousta, jenž takto praví: »Jako loď, jíž větrů bouře zmítá a vln bouře potápí, spuštěná kotva upevňuje a uprostřed moře téměř zakořňuje, tak i mysl naši, když zmítána jest pozemskými myšlenkami, víra osvozuje z nastávající již již záhuby.«

U kříže poznal jsi dvě pravdy: I. dle víry své buď živ a II. víry své važ si nade vše. Dle toho zaříd celý život a heslem tvým budiž: Ježíši, Tobě živ jsem, Ježíši, Tobě umírám, Ježíši, Tvůj jsem v životě i v smrti! Na rozloučenou pak vážný pokyn! Doba naše jest zvláštní. Ze všech stran činěny útoky proti víře. V boji tom třeba hledati zvláštních, mimořádných prostředkův, jež by nás u víře silily a útoky nepřátelské rázně odrážely. Jeden takový prostředek vidím v katolických spolicích a jednotách. Prostředku toho již chopili se přechetní. Každodenně možno čísti o nových a nových jednotách katolických. V milém městě našem však podnes nemáme katolického spolku.*) Než nechtějme zůstati pozadu. Co možná nejdříve seřadme se v řádný šik, zařídme katolický spolek mužův a jinochů, postavme jej pod ochranu sv. Václava, jsouce ujistěni, že týž všemohoucí Hospodin, Jenž chránil sv. Václava, ochrání i nás, když svorně, jednomyslně a bratrsky vystupovati budeme v boji pro víru svou a Církev katolickou. Kéž brzo uvítati mohu spolek takový v této svatyni. Všem dobrým snahám již předem přeji a na nebi vyprošuji mocné »Zdař Bůh«. Amen.

*) Přednášeno v postě r. 1892. Dnes ke cti Dobrušky jest mi vyznati, že již jednota sv.-Václavská v život vstoupila a blahodárně působí.

Neděle smrtelná.

Rozjímání V.

O povinnostech katolické rodiny.

· Modli se a pracuj.

Mnohého poučení nabyli jste, přátelé drazí, během letošních cvičení. Cíl, nebo-li povolání člověka objasněn. Bůh člověka stvořil, aby jej poznal a miloval, Jemu se klaněl, Jemu sloužil a v nebi věčně blažen byl. Hřích těžký ukázán jako největší nepřítel člověka; neboť hřích Boha usmrtil. Zarmoutil blahoslavenou matku Jeho a otevřel člověku bránu pekelnou. Vysvětleny povinnosti každého učenníka Kristova: »Dle víry buď živ, víry své važ sobě nade vše, za ni i život obětuj«. Všecka ta naučení pamatujeme všichni. Proto jenom voláme: »Bože, buď milostiv mně hříšnému« — a znova slibujeme Bohu, hříchu se varovati a činiti dobré.

Než přikročíme již k rozjímání dalšímu.

Navštívíme dnes rodinu křesťanskou, rodinu katolickou a upozorníme pečlivé otce, dobré matky a poslušné dívky na důležité povinnosti. I tu příklad více objasní než slovo mnohé. Vždyť »slova pohnou, ale příklady táhnou«. Rodina svatá budiž vám, rodičové katoličtí, vzorem. Čím více přiblíží se otec, hlava rodiny ku pěstounu Ježíšovu, sv. Josefu, tím lepším otcem se stal. Čím blíže bude státi matka u sv. Anny a u Panny Marie, tím požehnaněji bude působiti na celé okolí. Čím podobnější bude dítě omilostněnému dítěti božskému Ježíši, tím bude šťastnějším a Bohu milejším. A víte, drazí v Kristu, která cesta vede k označenému cíli? Dvě pravdy ukazují cestu tu. První pravda jest: »Modli se«. K ní připojuje se hned pravda druhá: »Pracuj«. Ano: Modli se a pracuj, volá k nám dnes pohled na rodinu svatou. »Modli se a pracuj«, zlatým písmem by mělo napsáno býti v domě katolického křesťana, ale raději napsáno v srdci všech členů rodiny křesťanské. Uvažujme o těchto dvou pravdách.

1. Modli se.

Volá-li k vám, rodičové křesťanští, svatá rodina slova: »Modli se«, myslí si snad ne jeden, že by dobré a Bohu milé bylo všeho zanechat a od rána do večera říkati některé modlitby. Snad mnohý i Písmo sv. by uvéstí dovedl, kdež čteme: »Bez ustání se modlete«. 1. Thes. 5, 17. A přece, kdyby tou neustálou modlitbou kdo rozuměl pouze říkati některé modlitby a nic více. pak věz, že názor ten jest špatný, že odporuje vůli Boží, že škodí neomylné Církvi římské.

Celý život náš má býti modlitbou, ale nemá býti říkáním modlitby. Modlitba jest pozdvižení mysli k Bohu, — ne však od-

řikávání jistých slov! Příklad: Jsi řemeslníkem, konáš práci svou. Pozdvihneš-li při tom mysl k Bohu, práce tvá stává se modlitbou. Uděluješ almužnu, pomysli na Boha, almužna stává se modlitbou. Jsi nemocen, trpíš mnoho — na Boha vzpomeň a nemoc tvá stává se modlitbou. Slovem: každý skutek, při němž mysl svou k Bohu pozdvihujeme, stává se modlitbou. To nepravím já, ale tak učí slavní učitelové Církve naší: »Buďte že jíte, nebo pijete, neb cožkoli jiného činíte, všechno ku slávě Boží činite« 1. Kor. 10, 31. Tak volá k vám i příklad trpícího Spasitele. Chce začít dílo velikolepé, dílo vykoupění a spěchá do zahrady Gethsemanské, klesá na zem, krvavý pot stéká mu po tváři a šeptá: »Otče můj«. Mat. 26, 39. Pohlédni ku kříži: trpí mnoho, zástupy se mu posmívají a On volá: »Otče, odpusť jim«. Luk. 23, 34.

Modlí se za nepřátele. I my tak číňme. Nepřítel náš hřích. Kdo se začal modlití, přestal hřešiti, a kdo se přestal modlití, začal hřešiti. Toho svědkem denní zkušenost. Proto slavní předkové naši započínali vše modlitbou a modlitbou vše ukončili. Starší pamětníci jsou toho svědkem, že v rodinách ráno zněl zpěv: »Minula noční hodina«, že zněly i krásné zpěvy večerní, dosvědčí vám, že byla konána vroucí společná modlitba ráno, v poledne a večer. A kdo dovede vylíčiti ty písně něžné, jimiž oslavován byl Bůh, Jeho Rodička a svatí během roku církevního. A dnes? dnes vymizel společný zpěv, vymizela i společná modlitba a lid přestal, Bohu žel, celý život zasvěcovati Bohu modlitbou.

Pro úplnost ještě něco třeba podotknouti. V každé světnici visela u dveří kroupka s vodou požehnanou. Když vstali, když z domu odcházeli, když večer uléhali k odpočinku, svěcenou vodou svažovali čelo, ústa i prsa. A dnes? Dnes někde snad ani kroupenky nemají, jinde nemají v ní vody svěcené, aneb ji neužívají.

Konečně připomínám chvalný zvyk choditi na mši svatou nejen v neděli a ve svátek, ale i všedního dne. A ne jeden říkával: »Kdybych nebyl v kostele, měl bych celý den pokažený«. A dnes? Bolno mysliti. Nemám o vás, přátelé drazí, jež tu jste, pochyby, že rádi do chrámu spěcháte, ale myslím na ty, kteříž tu nejsou. Zvláště na ony mladíky škole odrostlé, neboť ti vyhybají se, jak mohou, kostelu.

Ó viz, duše dobrá, zda podobní jsme a věrní nábožným předkům svým? Zřícenina nepatrná, sešlá a opadávající zbyla z nádherné budovy zbožnosti předků našich, a tou zříceninou sešlou, opadávající a zvětrávající jsme my! Upřímně jen pozoruj každý: Vystěhovala se z rodin našich zbožnost, vymizela modlitba, zpěv nábožný umkl, voda svěcená vyschla a touha po mši sv. ochábla. Místo bylo prázdné, musilo býti jinému pronajato, jiný se přistěhoval. — Přestali jsme se modlití a začali hřešiti. Místo modlitby nastoupilo klení a pomluva, místo zpěvu nábožného zaznívá zpěv písní ohyzdných, voda svěcená vyschla, a vyschla i slza kající nad hříchy nejtěžšími. Člověk nejeden hříchy nejtěžší páše a jest při tom lhodestný. Vyschla i slza útrpnosti nad nešťastným. Ochábla touha po mši svaté a místo její zaujala

touha po společnosti zlé, po hospodě a radovánkách světských. Ano, přátelé drazí, vystěhovala se zbožnost z rodin křesťanských a s ní její všem milé dítě, požehnání Boží. A proto, lásky vaše, nedivte se těm smutným poměrům, jež vládou v nejedné rodině. Nedivte se tomu, to divení nic neprospívá, ale snažte se do rodin svých uvésti zbožnost, aby se vrátilo k vám i požehnání Boží. Pěkně o tom svědčí sv. Augustin, když učí: »K nebi vstupuje modlitba a s nebe sestupuje smilování«.

Proto, rodičové milí, příkladem dobrým předcházejte dítkám a rukou mocnou a pevnou vedte je k životu zbožnému. Modlitbu, zpěv nábožný, mši svatou nikdy nedovolte zanedbat. Slova: »Modli se«, mějte stále na paměti, Ježíš Kristus budiž vám vzorem. Modlit se Ježíš chtěje započítati úřad veřejný. Modlil se před i po večeři poslední. Modlil se krví se potě v zahradě Gethsemanské. A i na kříži až do hodiny poslední se modlil. Celý život Ježíšův jest ustavičná modlitba. I život váš a život dítek vašich budiž modlitbou ustavičnou Bohu zasvěcen. Pak není pochyby, že milost Boží bude spočívati nad veškerou prací vaší a vy rádi i snadno vyplníte pravdu druhou: »Pracuj«.

2. Pracuj.

Ku práci jest člověk stvořen. Jasně pojetí cíle lidského nás o tom poučilo. Ba i uspořádání osudů lidských k tomu poukazuje. I nelze srovnati se s těmi nedouky, kteří klamně učí, jako by práce byla trestem za hřích prvotní. Vždyť jasně psáno v listinách sv.: »V potu tváří své jísti budeš chléb«. I. Mojž. 3, 19. Jakoby tím chtělo se říci: I dříve jsi pracoval, ale práce byla ti zábavou, byla to práce bez námahy, bez potu; ale nyní bude práce tvá obmývána krůpějemi potu, bude obtížna, namáhava a často se nezdaří. Ne tedy práce sama, nýbrž pot při práci, to jest všeliká obtíž při práci jest následek hříchu prvotního. A následky hříchu prvotního sňal Ježíš Kristus, otevřev poklad milostí pro ty, jež o ně prosí. »Proste a bude vám dáno«, čteme v Písmě svatém. Mat. 7, 7. S touto milostí Boží stává se práce i ta nejhorší člověku milou a lehkou. Sv. Kamil nakažlivé nemocné nosil na ramenou do nemocnice — a přece konal to rád a ochotně. Proč? Prosil Boha za pomoc! Svatá Alžběta ve svém hradě ošetřovala chudoù neznámou nemocnou ženu — a konala to ráda. Pomoc Boží ulehčovala tento skutek milosrdenství. A k čemu vzdalovati se od našeho krále Ježíše Krista — Boha člověka, toho nejkrásnějšího vzoru pracovníka neunavného? Pracoval, mnoho pracoval Pán náš — Sám to vyznává:

»Již jsem dost pracoval,
pro tebe, člověče,
33 let, ó bídný hříšník«.

Pracoval do dechu posledního, tak že právem mohl říci o díle Svém: »Dokonáno jest.« Jan 19, 30. A byla to práce pře-

těžká. Vzpomeňme jen obtížných cest po zemi Judské, Samařské, Galilejské a krajinách okolních, vysilujícího a unavujícího kázání zástupům, pronásledování, jež vytrpěti Mu bylo od židů, konečně hrozné cesty křížové a nad míru bolestného ukřížování. A přece vše to konal Ježíš rád a ochotně, nalézaje pomoci v modlitbě! A nelze tu ani zapomenouti na Matku Boží Marii, jež zůstane vždy vzorem Bohu milé práce. I roucho Ježíšovo, o něž metali žoldníci los, Jan 19, 24., bylo dílem rukou Panny Marie.

A hle! Nadešla doba, kdy člověk Boha prositi přestal za pomoc, přestal se modlití. Začne práci a na Boha nepomyslí, a práci končí, jak započal -- bez Boha. Ký div, že práce se mu znechutí, že pracuje nerad, ba že mnohý člověk pracovati nechce. Vidíme to každodenně. Práce jest mnohým obtížna, odporná. Raději chodí od domu k domu, nežli by ku práci ruku přiložili. Nelze ovšem upříti, že továrny mnoho lidí připravily o poctivou výživu, že mnoho lidí bez práce -- ale zkušenost i tomu učí, že mezi nimi mnozí vůbec ani pracovati nechtějí. Stalo se za posledních dob ve Vídni, že nezaměstnanému dělnictvu rozdělován chléb. Zástupy velké jich tu byly. A hle, přišel jistý stavitel a hlásil, že potřebuje asi dvacet mužů a osmnáct žen ku boření starého stavení -- a kolik myslíte, že se jich z těch tisíců nezaměstnaných přihlásilo? Ani jediný! Na druhé straně znamenati musíme ustavičné bouře dělnictva proti pánům a stávky neustálé. Příčinu celou nelze svaliti na dělníky, valnou vinu nesou i zaměstnavatelé. A základ všeho toho? K tomu odpoví nejlépe nejsvětější lidstva učitel: Stojíme u kříže okolo hodiny třetí. Hrozné bolesti se mírní. Ježíš slábně -- umírá. A tu umírající velikým hlasem volá: «Dokonáno jest», Jan 19, 30., to jest dokonáno jest dílo, kteréž jsem pro tebe, člověče, a pro Tebe, Bože, konal. Z toho poznáváme, že oslava Boha a blaho časné i věčné vlastní i spolublížnické má býti účelem práce každé. V tom má člověka podporovati milost Boží, prosí-li za ni. A co pozorujeme dnes? Nerad člověk pracuje, a když pracuje, nepracuje k oslavě Boha a k blahu svému i bližního. Pozorujme četné továrny, -- uvidíme valiti se kouř z komínu i ve svátky největší a poznáme, že dělník musí pracovati i v neděli i ve svátek. K odpočinku a zotavení nedopráno mu ani jediného dne, neděle totiž. A byty dělníků továrenských, zda nejsou to spíše shuje! -- Hle! v takových bytech má dělník po těžké namáhavé práci se zotaviti a nových sil nabyti? A což chvíle odpočinku, jak těch dělníků používají? Až hrozno pomysleti. Místo aby pokrmem sílícím se občerstvili, utrácí peníze těžce vydělané v nápojích opojných a promarní ve hře v karty. A tak ne oslava Boha a blaho vlastní i bližního jest účelem práce, nýbrž potupa Boha a zkáza dělnictva. Co tuto ve velkém, nejednou platí i v malém.

Nahlédněme do dílny menšího řemeslníka. Jest neděle dopoledne. Zvony svolávají věřící na poslední mši svatou. V dílně jakoby neslyšeli, -- pracují dále. Pracují až přes poledne. A myslíte, že to práce nutná, práce, kteráž nedá se odložití, aby z toho

nepovstala nenahraditelná škoda pro bližního? Jste na omylu. Bývá to obyčejně práce, kteráž snadno odložena býti může. — Snad odpoledne oslaví pracovníci Boha při službách Božích! I tu se mýlíte, — ani jediného nevidíte v kostele, jděte však do hostincův a zábav, tam najdete je do jednoho. Většinu toho, co za celý týden vydělali, v neděli při tanci a pitce utratí, kdežto žena a děti doma jen nuznou stravou spokojiti se musí. A tak zanedbává se oslava Boha a ničí blaho vlastní i bližního.

Podobně lze říci o novinách a spisích. Kolik novin a spisů pracuje pro Boha a blaho lidské opravdově? Za to Boha tupiti, člověka o čest připraviti, nepřátelství rozsévati, to zdá se býti úkolem tak mnohých spisův a novin.

Ano, odchýlila se práce od pravého cíle a proto zmizelo i požehnání Boží. Bída a nouze našich dob nejlépe to dosvědčuje. Bědovati tu nic neprospěje. Náprava jest nutna. Práci třeba opět zasvětit Bohu a blahu časnému i věčnému.

A na vás, rodičové drazí, jest, abyste dítky své vedli k tomu, by každou práci modlitbou počínaly a dokonaly a při každé práci Boha na paměti měly. Předcházejte sami dobrým příkladem a naučení vaše hluboko vstoupí se v srdce a mysl dítek vašich a ony vždy pak pracovati budou pro Boha a blaho své i bližních, časné i věčné. Kéž dopřeje vám nebe, by dítky vaše podobnými se staly v modlitbě i ve práci omilostněné dívce flámské, již celý oslavuje svět, — Aloisii Lateau z Bois d'Haine.*) Vše, což konala, provázela modlitbou. Celý její život, každá její práce byla modlitbou. I spočinulo na ní Srdce Ježíšovo, a odměnu obdržela již zde na zemi velikou. Dopřáno Aloisii Lateau nositi na těle znamení pěti ran Ježíšových, jako sv. Františku Serafskému. Nuže, kdož dobré vůle jsi, jdi a následuj a čiň podobně do poslední hodiny života pozemského. Amen.

*) Srov. A. Jox: Louise Lateau, die wunderbar begnadigte Jungfrau von Bois d'Haine. Regensburg 1883.

Listy katechetické.

Sedmero hlavních hříchů.

Katechese od LADISLAVA FIALY.

(Pokračování).

3. Jednou navštívil Pán Bůh Abrahama s dvěma anděly. Pohostinný Abraham dal jim přinésti jídlo a pití, ano, potom když odcházeli, vyprávěl je ještě kus cesty. Tu zmínil se Pán Bůh o dvou městech, která se jmenovala Sodoma a Gomorra a řekl: »Hřichy Sodomských a Gomorrhských jsou příliš těžké a volají ke mně o pomstu.« Abraham prosil za ně, ale když ani deset spravedlivých nebylo nalezeno v Sodomě, ustanovil Pán Bůh, že obě města potrestá. Dva andělé vyvedli Lota, jeho ženu i dvě dcery jeho z města, protože zůstali spravedlivými a zatím nechal Pán Bůh padati síru i oheň dolů a spálil obě města na prach a popel.

Veliký to byl trest na lidi, kteří v nich bydleli a přece byl spravedlivý, neboť také jejich hřích byl veliký, jak Sám Bůh řekl, že »jsou příliš těžké«. A který hřích oni učinili? Každý člověk má hleděti, aby jen to mluvil a konal, co lidem i Pánu Bohu se líbí a to jest zajisté dobré. To má se i jemu samému líbiti, to má jen chtíti, to má vždycky žádati. Když člověk to tedy chce, číli: *ž á d á*, co má takový člověk? Ano, on má *ž á d o s t*; ale člověk nespokojí se s jednou věcí, on chce víc a více, on má pak *ž á d o s t i*. *Ž á d á*-li člověk něco dobrého, jaké má *ž á d o s t i*? Chce-li pak zlé věci, jaké potom má *ž á d o s t i*? A takové zlé *ž á d o s t i* měli lidé v Sodomě, ano, musíme říci, že jejich *ž á d o s t i* byly horší. Chce-li člověk zlé, pak je to jeho vůle, která si toho přeje; ale horší než vůle jest *t ě l o* člověka. To svádí jej k zlému, znepokojuje ho, pobádá, navádí, dráždí jej, aby také chtěl i žádal si, co člověku nesluší, co není mravné, za co by se před hodnými lidmi a ještě více před Pánem Bohem musil styděti. K tomu navádí *t ě l o* člověka, aby to žádal, navádí ho tedy, aby co měl? Dobře, navádí ho, aby měl *ž á d o s t i* (napiš: . . . *ž á*

dosti) a poněvadž ho k tomu tělo navádí, odkud jsou ty žádosti, čili: čím jsou to žádosti? (Připiš: . . . těla.) A jaké byly ty žádosti? Tělo je navádělo, aby žádali to, za co musí se člověk stydět před hodnými lidmi. A co má člověk udělati, když by tělo takové žádosti v něm vzbudilo? Má říci: Za to bych se musil stydět, toho Pán Bůh nechce, toho neudělám! O takovém člověku pak řekneme, že si té žádosti nevšímá, že ji potlačuje. Tak to udělá člověk hodný. Ale lidé v Sodomě byli zlí, zkažení, oni, místo aby takové žádosti potlačili, učinili, jak si jejich tělo žádalo, oni tedy neodpírali té žádosti, dělali, k čemu je ty žádosti sváděly čili: oni jim se poddali (připiš před »žádosti«: se poddali . . .) A jaké byly tedy jejich žádosti, když oni je plnili a při tom se nestyděli? Ovšem, to byly nestydaté žádosti, nebo jiným slovem: chlípne žádosti; oni se tedy poddali chlípným atd. (Připiš a oprav: chlípným žádostem . . .) Někdy i hodný člověk se zapomene a udělá zlé, ale pak toho lituje a napraví to. Lidé v Sodomě si nevšímali, že dělají zlé, nelitovali toho, dobré co Pán Bůh chce, nedělali, Jeho příkázáním se neřídili a protože se tolik poddali chlípným žádostem těla a dobrým se neřídili, říkáme, že se jim poddávali jak? (Připiš před všechno: nezřízeně . . .) Lidé v Sodomě byli zlí, hříšní a poněvadž se poddávali věcem nestydatým, byli smilní. Proč byli smilní? Pán Bůh toho nechce, zapovídá to, oni to přece činili, oni hřešili, protože byli smilní a ten hřích jmenuje se: smilstvo. (Napiš.) A nyní celé. Lidé v Sodomě byli smilní, protože nezřízeně se poddali chlípným žádostem těla. Co jest smilstvo? Smilstvo jest nezřízené se poddání atd. (Oprav.) Nebo dle knihy řekneme: Smilstvo záleží v nezřízeném atd. (Oprav, nech opakovati, tak jako při předešlých hříších. Potom připiš k oběma prvním hříchům tento třetí: Smilstvo.)

4. Jakub měl dvanáct synů. Nejlepší z nich byl Josef. Neboť byl nejen hodný, ale také poslušný a proto ho měli Pán Bůh i otec rádi. To neradi viděli jeho bratři. Když mu otec nechal udělati pěkný kabát, nepřáli mu ho. Když Josef na ně otci žaloval, že jsou zlí, aby je potrestal a napravil, neměli ho tím víc rádi a s ním laskavě ani nepromluvili.

Bratři Josefovi udělali nový hřích, jaký tak často na světě vidíme. Oni ze začátku měli Josefa rádi, potom však už ani s ním nemluvili, nebo jenom málo, mračili se na něj a o takovém člověku, který na druhého nerad se dívá, s ním málo mluví a na něj se škaredí, říkáme, že jest mrzutý čili: že se na něj mrzí. Oni se tedy na Josefa mrzeli. (Napiš: oni se na Josefa mrzeli.) A proč se mrzeli na něj? Protože byl Josef pilný, nábožný a poslušný. To jest zajisté něco dobrého, takový má býti každý člověk, jen oni takoví nebyli. Pilnost, nábožnost, poslušnost člověku sluší, jej vyznamenává, jej zdokonaluje, že jest pak skutečně hodným — tedy pilnost atd., poněvadž člověka činí dokonalým, jsou dokonalo sti. Proč neměli bratři Josefa rádi? Ovšem, protože měl dokonalosti, čili: pro jeho dokonalosti (připiš: pro jeho . . . do-

konalosti). A poněvadž měl Josef dokonalosti, kdo ho měl rád? (Pán Bůh, otec, lidé.) Tak vidíte, ti všichni ho měli rádi, chválili ho, to nejlepší o něm povídali. Když se jinému totéž stane, lidé ho chválí, přejí mu dobré, říkáme o něm: ten má štěstí. A podobně i bratři mrzeli se na Josefa, že měl také na světě štěstí (připiš po slově »jeho«: štěstí a). Vidíte, oni se na Josefa mrzeli pro jeho štěstí a dokonalosti, oni mu toho nepřáli, oni mu záviděli. Jací byli tedy? Ano, oni byli závistiví, oni měli závist. (Napiš na začátek.) A podobně mnohý člověk, nejen bratři Josefovi, mrzí se na druhého (smaž slůvko »oni« a napiš po částici »se« jméno: člověk a změň třetí osobu množ. čísla: mrzeli v třetí osobu jedn. čísla: mrzí). Každý druhý člověk, protože stojí nám blízko, kým jest? Ovšem, on jest náš bližní, jako byl i Josef ke svým bratřím bližní. Tedy mnohý člověk mrzí se také na bližního svého (smaž: »Josefa« a místo toho připoj: bližního svého) a to jen proto, že ho jiní mají rádi, že se mu dobře vede, — že má štěstí, on se mrzí také, že je tak pracovitý, mravný, také pro jeho dokonalosti. Jaký jest takový člověk? Ano, jest závistivý, má závist. Ale závist jest hřích. Každý člověk může se přičinit, aby se mu dobře vedlo a měl štěstí, každý může se vynasnažiti, aby měl dokonalosti a pak nebude on jinému a jiný zas jemu záviděti. Abychom se mohli tudíž toho hříchu varovati, povězme si, co jest závist? Závist jest, když se člověk atd., čili jak v knize stojí: Závist zálčí v tom, že (napiš tak). Opakuj mi, N.! Řekněme si to dohromady! (Dá se smazati a připiše se čtvrtý hřích: Závist.)

5. Pán Ježíš vypravoval jednou lidem o boháči a o jednom chudém člověku, jenž se jmenoval Lazar. Bohatý člověk oblékal se každého dne v drahá roucha a každého dne také hodoval. Lazar naproti tomu byl nemocen; pln jsa vředů, seděl u vrat jeho domu a rád by se byl nasytil drobtý, jež padaly se stolu bohatec; ale nikdo mu jich neclával. Nicméně zůstal spravedlivý, ale bohatec zůstal v hříších zatvrzelý. A tu ukázal Pán Bůh, jak dovede dobré odměniti a zlé trestati, když oba umřeli. Kam přišel bohatec, kam Lazar? My to známe, pověz nám to!

Tak vidíte, bohatec měl veliké jmění, ale nepomohlo mu, přišel do pekla, protože ho bohatství svedlo k hříchům. A všecko zlé, co udělal, vzešlo z jediného hříchu, o kterém si nyní povíme. On měl mnoho peněz a proto den co den dobře jedl a pil. Každého dne poručil, aby mu připravili mnohá jídla, poněvadž je chtěl, poněvadž si jich žádal; a protože si jich žádal, co měl? Ano, on měl žádost. Ale čeho si žádal? (Jídel.) Jídlo se jmenuje jinak pokrm, on si žádal tedy pokrmy, on měl žádost a sice po čem žádost? (Napiš: žádost . . . po pokrmech.) On také chtěl míti mnoho pití, mnoho nápojů a proto poručil, aby mu je také připravili; on si žádal také nápojů, po čem měl ještě žádost? (Po nápojích. Připiš: a po nápojích.) Každý člověk musí se starati o pokrm i o nápoj, musí je také chtíti čili: si žádati, ale řádný člověk stará se jen o tolik, kolik po-

třebuje, aby se nasytil a napil. Bohatec však žádal si míti víc pokrmů i nápojů než bylo potřebí, on se tedy neřídil tím, čeho potřeboval, on musil míti mnohem více a poněvadž se tím neřídil, on si žádal toho jak? Ano, on si žádal nezřízeně a protože si žádal nezřízeně, jaká byla jeho žádost? (Připíš před »žádost«: nezřízená.) Když měl hostinu připravenou, sedl si, jedl a pil, čili: požíval pokrmů a nápojů (napíš po slově »žádost«: a . . . požíval.) Také každý člověk musí požívat pokrmů a nápojů, aby mohl býti živ, střídmy a skrovný člověk požívá však jen tolik, mnoho-li potřebuje, aby utišil hlad a žízeň; o takovém říkáme, že má dosti, čili: že zachoval míru v jídle i v pití. Bohatec jedl víc než bylo třeba, bohatce také pil více než bylo třeba, on tedy neměl míru. Střídmy člověk, když zachová míru v jídle a v pití, požívá pokrmů a nápojů mírně, jak ale požíval pokrmů a nápojů bohatce, když neměl míry? Ano, nemírně jich požíval (připíš: po slůvku »a«: nemírně . . .) A podobně mnohý člověk jako ten bohatce se zapomíná, mnohý křesťan také má nezřízenou žádost po pokrmech a nápojích, mnohý křesťan také nemírně požívá pokrmů a nápojů. Nehledí, že by mohl dáti z přebytku chudému, jeho srdce jest také tvrdé a hříšné. Jaký hřích tedy dělal bohatce a dělá takový křesťan? Kdo nezřízeně si žádá a nemírně požívá pokrmů, jest obžerný a hřích jeho sluje: obžerství (napíš na začátek), kdo nezřízeně si žádá a nemírně požívá nápojů, jest opilý a hřích jeho se jmenuje opilství (připíš: opilství). A poněvadž ten, kdo mnoho jí, obyčejně také mnoho pije, spojíme obojí hřích a řekneme: Obžerství a opilství (vpíš mezi oba hřích: a). Co jest tedy obžerství a opilství? Obžerný a opilý jest ten, kdo nezřízeně si žádá a nemírně požívá pokrmů a nápojů. (Smaž částici »po« a oprav: pokrmů a nápojů.) Obžerství a opilství jest tedy nezřízená žádost a nemírně požívání atd.) (Oprav tak) čili dle knihy můžeme říci: Obžerství a opilství záleží v nezřízené žádosti a v nemírném atd. (Oprav.) A to jest pátý hřích! (Dá se opakovati jako dříve a k předešlým hříchům připíše se tento následující.)

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

61.

Vybízeli jste vás předešle, byste v neděli do kostela ku Pánu Ježíši přišli; zdali pak jste byly všechny? Pánu Ježíši jest to milo, když k Němu hodné dívky a vůbec zbožní lidé přicházejí, Jej o milost Jeho prosí a své modlitby Mu obětují. Vypravoval

jsem vám předešle takové příklady; kdo to prosil Pána Ježíše o pomoc? (Sestry Lazarovy, malomocní, slepý žebrák.) A pomohl jim? A kdo tak velice si přál uzříti Pána Ježíše? Dostalo se toho Zacheovi? Ano ještě něčeho více — totiž milosti a spasení. A tak vidíte, že Pán Ježíš upřímnou lásku vždy odměňuje! Proto také se zbožnými lidmi, kteří Ho upřímně milovali, rád obcoval; s nimi také, jak víte, vydal se i na slavnost do Jerusáléma, a po krátkém odpočinku u Zachea pokračoval se zástupy na pouť té. Věděl ovšem, co Jej čeká v Jerusálémě a předpověděl to vícekrátě apoštolům, že nepřítelé Jej na smrt vydají, ale že třetího dne vstane z mrtvých. Průvod přiblížil se až k Bethanii a tu ovšem nemohl opomenouti Pán Ježíš navštívit milé přátele Svč. S radostí byl přijat od Lazara i sester Jeho a druhý den v sobotu pohostil Jej též onen Šimon, jehož před časem Pán Ježíš zbavil malomocenství. Při té hostině osvědčila opět Magdalena svou přítulnost a hlubokou úctu k Pánu Ježíši tím, že drahocennou voňavou mastí pomazala Jeho hlavu i nohy a tyto pak vlasy svými vytřela. Chtěla tak Magdalena poctiti božského Mistra a všichni, kdož Pána Ježíše milovali, musili tomu býti povděční; přece však ozvalo se reptání proti tomu a mezi těmi nespokojenci byl Jidáš Iskariotský, který začal litovati té ztráty a vypočítával, co by se prý za tu mast bylo stržilo peněz a co chudých by se z toho podělilo. Snad by se vám zdálo, že byl Jidáš dobročinným a že chudým přál; ale on jinak smýšlel, než mluvil a jen se tak přetvářel, jako by měl péči o chudé. Skutečně litoval jen, že si nemohl z těch peněz pro sebe nakrást. Nebo jemu svěřeny bývaly peníze, z kterých chudí dostávali almužny. Jidáš však z těch peněz tajně si nechával vždy něco pro sebe; jakého hříchu se tu dopouštěl? Tak chtěl si ukrást i z těch peněz, které by se byly stržily za mast. Že se mu to nepodařilo, proto reptal, proč prý se mast zmařila. Povídal jsem vám, že Maří Magdalena vylila ji z úcty na hlavu a nohy Ježíšovy a co z lásky a úcty Bohu neb Pánu Ježíši obětujeme, to nepřichází na zmar, toho není škoda. Proto zastal se Pán Ježíš Maří Magdaleny, řka, že dobrý skutek učinila a tělo jeho předem k pohřbu pomazala. U židů totiž bylo obyčejem, že těla svých zemřelých přátel před pohřbem drahou mastí mazali. Takovou službu tedy prokázala Magdalena Pánu Ježíši a to z lásky a úcty k Němu. Jaký vykonala skutek? Jidáš také předstíral dobrý skutek, totiž almužnu pro chudé; myslil to tak upřímně? Co zamýšlel s penězi? Ale tento zlodějský, lakotný úmysl svůj zakrýval jinými slovy; jinak se stavěl, než jak smýšlel: přetvářel se, byl pokrytec. Jaký že byl Jidáš? Proč?

Pán Ježíš pravil, že Magdalena k pohřbu Jej drahou mastí pomazala; co tedy předvídal? Ano, věděl, že Jej v Jerusálémě čeká smrt, ale přec druhý den tam se vydal; chtěl tedy dobrovolně podstoupiti smrt. Proč — za jakým úmyslem? Chtěl se tedy obětovati na vykoupení lidstva.

V Jerusálémě dověděli se, že Pán Ježíš přichází; s netrpělivostí Jej čekali, ano, někteří vyšli Mu naproti. Když blížil se

Pán Ježíš k městečku Bethfage, vyslal tam dva učenníky, předpověděv, že naleznou tam osiici s oslátkem a ty aby mu přivedli. Učenníci učinili tak a prostřeli roucha svá na oslátko a posadili Pana Ježíše na ně. Tak přijížděl Pán Ježíš k Jerusalemu. I zmocnilo se nadšení učenníků i všeho lidu a prostírali Mu roucha svá na cestu, lámali ratolesti, se stromů a metali na cestu, jiní pak držíce ratolesti palmové v rukou, prozpěvovali: »Hosanna Synu Davidovu, Hosanna, jenž se běře ve jménu Páně, Hosanna na výsostech!« Jak to oslavovali Pána Ježíše, nazývajíce Jej Synem Davidovým? A tak skutečně o Mesiáši bylo prorokováno, že se vši slávou na oslici a oslátku přijede do Jerusalema, aby založil království Svě. Zach. 9, 9. 10. Lidé všichni jako z vnuknutí Božího na to prorocství vzpomněli a Pána Ježíše jako Mesiáše svého oslavovali. Jen fariseové a zákonníci vidouce tu oslavu, záští vzplanuli proti Pánu Ježíši a rozhorleně Mu domlouvali, aby prý takového oslavování netrpěl; ale Pán Ježíš odpověděl jim, že kdyby i lidé mlčeli, samo kamení by volalo, jen jejich srdce jest zatvrzelejší než kámen. A popatřiv na Jerusalema, vzpomněl na trest, který pro zatvrzelost obyvatelstva stihne město a zaplakal nad ním, řka: »Ó, kéž bys i ty poznalo, a to aspoň v tento den tvůj, co tobě jest ku pokoji; ale nyní jest to skryto před očima tvýma«. Tak toužil, aby prohlédli ze zaslepenosti své a poznali, přijali Jej jako Mesiáše svého a tak ušli zavržení svému. Znal ale Pán Ježíš tu zatvrzelost farisejskou a proto oznamuje trest, že přijdou nepřátelé, pobijí obyvatelstvo a město rozboří, tak že nezůstane kamene na kameni. Luk. 19, 41. 44. Hrozný to trest! . . . Proč plakal Pán Ježíš uprostřed té slávy, kterou Mu lidé prokazovali? Snad pro tu násilnou smrt, kterou v Jerusalemě předvídal? Vždyť dobrovolně ji chtěl podstoupiti. Však to zkormoucelo dobrotivé srdce Jeho, že mnohým vykupitelská smrt Jeho neprospěje a že v zatvrzelosti a nekajivosti zahynou; nebo kdo pohrdá milostí Boží, toho Bůh na věky zavrhne.

Slavně přijel Pán Ježíš do Jerusalema a hned odebral se do chrámu, kdež poklekl před oltářem, na němž přinášely se oběti krvavé. Právě ten den příchodu Páně to byl, kdež vybírán byl k oběti beránek velikonoční; jako by byl Kristus Ježíš ukázati chtěl, že On jest ten Beránek Prozřetelností božskou k oběti vyhlídnutý, jakž i svatý Jan Křtitel zástupům naznačil. Jak svědčil o Pánu Ježíši? Ano, Pán Ježíš byl ten Beránek Boží, který nyní o velikonoci měl obětován býti za spásu světa.

Večer vrátil se Pán Ježíš opět do Bethanie. Když pak druhý den opět přišel do chrámu a tam ušel ta stáda volů, ovcí a ty krámy prodavačů a uslyšel ten hluk, který se děje na místě posvátném, rozhorlil se a jako při prvním příchodu do chrámu učinil i nyní; co pak tedy? — Ano, vyhnal ty rouhače a rozhorlen zvolal: »Dům můj jest dům modlitby; vy pak jste jej učinili peleší lotrovskou!« Hruža zmocnila se oněch neslechetníků a ustrašení utekli; ale zbožný lid dával Pánu Ježíši za pravdu a dítky Mu prozpěvovaly jako předešlý den: »Hosanna, Synu

Davidovu . . . Když pak představení chrámu dětem bránili tak prozpěvovati a Pánu Ježíši říkali, aby jim to zapověděl, odbyl je Pán Ježíš, řka, že chvála nevinných dítek jest Pánu Bohu nejmilejší. — Tak ukázal Pán Ježíš i vám, milé dívky, jak Mu to je milé, když do chrámu Páně přicházíte a tu zbožně se modlíte neb prozpěvujete. Budoucí neděli (květnou) budeme zrovna konati památku onoho slavného příchodu Pána Ježíše do Jerusáléma a do chrámu. Tu půjdeme taktéž s ratoolestmi požehnanými v průvodu kolem kostela; přijďte také všechny, abyste i vy Pána Ježíše pobožností svou oslavily. Nezapomínejte však, že chrám Páně jest dům modlitby; chovejte se tam tedy zbožně, aby nebylo na vás třeba trestu jako na ony rouhače. Nyní ale modlitbou oslavíme Toho božského Vykupitele, Syna Davidova a Beránka Božího.

(Pokr.)

Úvod k dějepisu Církve svaté.

Napsal FR. CHRAMOSTA.

V třetí třídě škol měšťanských předepsáno jest seznámiti žáky krátce s dějinami Církve Páně. Účelem tohoto vyučování není jistě nic jiného, než by dětem, které znají dějiny Starého i Nového Zákona, poskytnuta byla možnost poznati dějiny ústavu, jež Prozřetelnost božská lidstvu bludnou poutí života putujícího laskavě postavila, by naučily se děti oceňovati starostlivost a lásku Boží o člověčenstvo, došly přesvědčení, že Církev, přetrvavši hrozné útoky pekla na ni dorážejícího, jest dílem Božím a že v ní toliko, jakožto učitelce a vůdkyni člověka i dětem, až dospějí, kyne spása časná i věčná.

Z toho stanoviska tedy vycházejíce, vstupujeme do třídy s povznesenou náladou, protože víme, že máme dívky poučovati o předmětu nad jiné vznešeném. Počínajíce vyučovati dějepisu sv. Církve, řekneme tedy dětem asi toto: Bůh člověka stvořil k cíli nadpřirozenému. Člověk zhřešil a stal se cíle toho nehodným. Hlavní následek hříchu jest zavržení věčné, vedlejší zatvrzelost vůle, zaslepenost rozumu; člověk nemůže přirozenými silami ku pravému poznání Boha dospěti. Proto Bůh se smiluje, člověku se zjevuje, posílá Vykupitele, jenž lidstvo spasí a jemu úplnou Boží pravdu odhaluje. Základ Církve věčné.

Naznačme tuto starostlivost Boží o lidstvo kruhem nakresleným na tabuli a na periferii jeho napišme: Prozřetelnost Boží.

Jako obvod kruhu z jednotlivých bodů povstává a každá část obvodu stejně od středu jest vzdálena, tak vše, cokoli Prozřetelnost Boží pro lidstvo učinila, činí a učiní, vždy s Ježíšem a v Ježíši a skrze Ježíše učinila. Neboť v Ném všechny věci učiněny jsou a bez Něho nic učiněno není, cožkoli učiněno jest; On jest alfa i omega, počátek i konec, příčina i cíl všeho života.

Vtělení Jeho jest největší čin Boží Prozřetelnosti. Označme tedy místo, kde v kruhu jest střed, písmeny J. K. = Ježíš Kristus.

Středem kruhu vedme rovnou čáru, průměr; ten znamená řadu činů, jimiž Bůh starostlivost Svou lidem na jevo dal, jakousi výslednici hospodářství Božího. Nyní pak přikročíme k vylíčení jednotlivých dob Zákona Starého a oddělme je od sebe svislými čarami; dotkněme se při tom důležitých událostí dějinných a nezapomeňme na příslibení, proroctví a předobrazení Vykupitele. Tedy asi takto: Doba první --- (podle dějepavy Schusterovy) prazjevení (4000—2000). První rodiče, příslibení Mesiáše. Doba druhá (2000—1000). Vyvolení národa israelského, jenž měl býti tlumočnickem mesianské myšlenky. V něm naděje ve Vykupitele měla býti udržena, rozšířena; měl býti vzorem národa bohumilého světa ostatního. Vyptati se dlužno: Kteří byli patriarchové? Jejich proroctví? Předobrazení? Mojžíš? Jeho význam? Soudcové? Králové? Kteří nejznámější? (Saul, David, Šalomoun.) okolo r. 1000. Doba třetí 1000 až po Krista Pána. Poukázati na: Rozdělení říše. Vyvrácení říše Israelské (asi 800). Proroci v říši Judské. Kteří? Znamenitější proroctví. Vyvrácení říše Judské asi r. 600. Babyloňské zajetí. Prorok Zachariáš, syrských, posléze římských vládařů. Herodes. - Národ israelský dle úradků Božích vykonal svou povinnost, nové, lepší zjevení očekáváno. Z lidstva, jež kdysi byvši děckem, úplnou pravdu bylo by nepochopilo, vychoval si Bůh muže schopného přijmouti plnou pravdu Boží. Slovo tělem stalo se a přebývalo mezi námi, země nebi bližší přichází. Ježíš Kristus káže a zvěstuje zákon milosti, volí si Jeho hlasately, za pravdu Boží umírá a z mrtvých vstává. Tak zakládá na troskách synagogy ústav, jenž vychování lidstva přejmouti má - Církev, slibuje jí Božího řiditele Ducha Sv. a slibuje jí trvání věčné.

Nastává doba působení třetí božské osoby, Ducha Sv., posvěcování lidstva. Napišme na zhývajícím polovici průměrné čáry: Církev sv. řízená Duchem Sv. Čáru tuto rozdělíme zase na tři oddělení, tři doby dějin Církev, jak to v malém dějepise nalézáme. Můžeme anticipovati hlavní útoky na Církev, vylíčiti dobrodiní, jež v Církvi Bůh lidstvu dává, srovnati útrapy její a dějiny s dějinami národa israelského, říci, že jest jedinou vůdkyní lidstva k Bohu.

Promluvy k mládeži v čase postním.

O růženci bolestném.

Napsal FR. CHRAMOSTA.

Na neděli IV. v postě.

»Který pro nás těžký kříž nésti ráčil.«

Ulicemi Jerusalemskými ubírá se podivný průvod! Pohybuje se rychle v před. Nejprv jede hlasatel a oznamuje lidu ukřížování Ježíšovo; za ním zástup zvědavého lidu; pak jdou ti, kteří nesou věci ke křížování potřebné: nádoby, hřeby, kladiva, řebříky, hole a jiné nástroje; pak jde mládenec jeden, jenž nese tabulku s nápisem: Ježíš Nazaretský král židovský. Za ním kráčí muž pln bolesti; od paty nohy až do vrchu hlavy není na něm místa zdravého; třesoucima se a zemdlenýma nohama kráčí ku předu, pravici svou objímá těžký dřevěný kříž na ramenou jemu položený. Tvář jeho i vlasy na hlavě jsou krvavé; těžké dřevo kříže tíží muže onoho k zemi, tak, že třikrát upadá. Nedaleko místa, kudy onen muž ubírá se smutnou cestou ke hoře popravni Golgotě, stojí žena — obličej ubledlý, oči uplakané, třesouc se a lomíc rukama očekává rychle blížící se průvod. Konečně přichází zástup a oko muže kříž nesoucího střetne se s pohledem čekající ženy. — Matko! — Synu! zazní to náhle uprostřed hlučícího davu a oba trpící klesají k zemi. —

Kdo jest, děti milé, muž onen nesoucí kříž, kdo žena ona trpící? — To jest Ježíš a Maria, toť Ježíšova cesta křížová!

Mnohému naučiti se můžeme, rozjímajíce to čtvrté tajemství růžence bolestného; já jen na něco chci vás, milení žáci, upozorniti.

V předu průvodu šli mužové nesoucí nástroje potřebné k ukřížování Ježíše. Zasloužil Ježíš tyto nástroje? Vždyť On jest beránek tichý, kterého nikdo nemůže viniti z hříchu. Zasloužili my bychom si ty nástroje? — Zajisté! Jako počet vlasů na hlavě naší vzrostl počet hříchů našich! Kde máme tedy nástroje, kterými vášně bičujeme, hříchy smýváme, žádosti zaháníme?

Ježíš kráčí cestou křížovou ochotně v před! Někteří na cestě té jsou Jeho ctiteli, oplakávajíce Jej, jiní jsou pouhými diváky, jiní docela posmívají se Jemu; až podnes, děti, kráčí Ježíš světem, podnes v Ježíši a za Ježíšem jde mnoho následovníků, na Církev Jeho a pravdu Jeho pohlíží veškeren svět, pohlížíme na Ježíše také my. Ke kterým divákům patříme? Jsme horlivými vyznavači Ježíšovými? Až, děti, vyjdete ze školy, budete na Ježíše a Církev Jeho a snahy její pohlížeti lhostejně bez zájmu a horlivosti, s netečností a chladností, či přidáte se snad k nepřátelům

Ježíšovým a budete Jej pronásledovati, Jeho Církví opovrhovati, její snahy mařiti a zlehčovati?

Ježíš kráčí mužně a trpělivě v před nesa kříž svůj; slzy umdlévají, nohy klesají, ale Ježíš ustavičně má před sebou cíl utrpení — vykoupení lidstva.

Zdali pak i vy, děti na cestě ctnosti, přemáhání, na cestě kříže vytrvalí býti chcete? Či klesnouce jednou, nepovstanete již? Či oddáte se malomyslnosti, reptavosti, nekajivosti?

Nuže, jako jsme to v minulých rozjímáních učinili, představte si Ježíše nesoucího těžký kříž na horu Golgotu a vzbudte tato zbožná předsevzetí:

Pane Ježíši, který jsi pro nás těžký kříž nésti ráčil, vím, že za Tebou cestou křížovou všichni Tvoji svatí a světice kráčeli, krotíce tělo, bičující, mrskající je, podrobující je duchu. Třeba bych oněch nástrojů neužíval, kterých oni potřebovali, chci aspoň vzpomínati na ně a uvažovati, že bych já častokráte více jich potřeboval, než oni. Chci Tebe na cestě kříže a pokání následovati; chci se přičiniti, bych po cestě spásy vždy ku předu šel, nikdy necouval!

Dej mi milost a sílu, bych Tě následovati mohl, dej mně, prosím vytrvalost v dobrém až do konce!

Svatý kříži, budiž mi vůdcem! Amen.

Na neděli V. v postě.

»Který pro nás ukřižován býti ráčil.«

Neděle smrtelná, pašijová! Tvář Ježíšova dnes zastřena fialovou rouškou. — Ježíše nikde neviděti! Pojdme, děti, vystupme na Kalvarii, tam Jej nalezneme!

Horo Golgotho, hrůzné ty místo, na němž na kříži pní Syn Boží, učíš nám místo, bychom také my dívati se mohli na Spasitele svého!

Hle, na temeni hory ční do výše kříž a na něm Pán Ježíš! Má ještě trnovou korunu na hlavě své. Celé tělo svou váhou kleslo dolů, a rány napjatých rukou a nohou působí bolesti nesmírné. Krev proudem řine ven ranami a stéká dolů na zem. Ježíš vzdychá tu a praví: »Bože můj, Bože můj, proč Jsi mne opustil?«

Ke třetí hodině volá hlasem velikým: »Dokonáno jest! Otče, v ruce Tvé poroučím ducha svého!« Traím korunovaná hlava klesá k prsoum, Ježíše již není Ježíš umřel!

Rozjímejme, děti, o některých myšlénkách plynoucích z tajemství páteho růžence bolestného!

Ejhle, na Golgotě kříž, a na něm Pán Ježíš! Jak vznešené, požehnané ovoce vidíme na stromě kříže! Ježíš, Spasitel, Vykupitel, nejsvětější, nejspravedlivější, který pro nás hříšné, nespravedlivé trpí! Král židovský tam visí, to jest král králů, pán pánů, král všech synů Abrahamových, všech věfících!

Ježíš visí na kříži a všechny Jeho rány od paty do hlavy mohou lehce sečisti! V pravdě, ani místa zdravého není na těle Jeho! Ačkoliv pak svět mu rány ony připravil, přece Ježíš vztahuje ruce k celému světu, jakoby jej objati chtěl!

Já až na kříži budu, řekl Ježíš, všechny potáhnou k sobě! Proto Ježíš tak vysoko, že my tak nízkou jsme klesli; aby Ježíš tak vysoko nebyl, t. j. tolik netrpěl, nesmíme my zůstat tak nízkou t. j. máme k Ježíši se povyšovati.

Můj Bože, proč jsi mne opustil? volá Ježíš, ne snad proto, že by si naříkal, ale aby na jevo dal Svou vnitřní opuštěnost, by nás naučil, že ve stavu zármutku a vnitřní opuštěnosti k Bohu o pomoc volati máme.

Dokonáno jest! volá Ježíš, dokonáno dílo Mé lásky — vykoupení Mé duše! Nebe otevřeno, peklo přemoženo smrt zbavena hrůzy své, Bůh se člověkem smířen!

Nuže, již představte si, milené děti, Ježíše ukřížovaného a vzbudte se mnou tato dobrá předsevzetí!

Pane Ježíši, chceme často na kříž Tvůj vzpomínati! On nám bude knihou, z níž ctnostem bohumilým učiti se budeme! Chceme kříže Tvého užívati jako zbraně proti nepřítelům svaté víry Tvé, věduce, že kdo není s křížem, proti Tobě jest!

Chceme kříže svatého užívati jako zbraně proti pokušení a zhnajíce se křížem, chceme vždy kříž uctivě, slušně a pobožně dělati! Chceme také se svatými Tvými v ranách Tvých útěchu, pokoj a sílu hledati a v náruč Tvou se vinouti!

Dej nám milost, bychom tajemství kříže často rozjímali, po spravedlnosti žížnili, ovoce vykoupení na sobě zakusili!

Ukřížovaný, Pane Ježíši, smiluj se nad námi! Amen.

Promluva k dítkám před prvním sv. přijímáním.

„Já náležím milému mému a můj milý náleží mně, jenž se pase mezi lilijemi.“
Píseň Šalom. 6. 2.

Tato krásná slova písně Šalomounovy, která nevěsta praví k ženichu svému, a která v duchovním smyslu mají se vyložiti o lásce duše lidské k nebeskému snoubenci jejímu, Ježíši Kristu, ta slova, děti milé, dají se dnes zvláštním způsobem přirovnati onomu láskyplnému poměru duší vašich s nebeským ženichem Ježíšem Kristem!

Já náležím milému svému — volá dnes duše vaše čistá a vroucí — já náležím milému Ježíši svému! Již po tolik let toužily jste, děti, abyste Jej přijaly, co modliteb vyslaly jste od maličkosti až po tuto chvíli, kolikrát sepjaly jste k nebi ruce své, kolikrát vyslovily jste přesvaté jméno Ježíš, jak často skláněly jste kolena před tajemstvím tím velebným, kolikrát pohléžely jste na milého svého Ježíše skrytého ve velebné svátosti, když jiní lidé Jej při-

jímali, jak často přály jste sobě, byste okoušeti mohly vzácné přítomnosti Jeho a těšiti s tím, kterého milujete, kterému se klaníte, ku kterému se modlíte!

Ó, děti drahé, hle, na oltáři, tam ve svatostánku pod nepatrnými, chudými způsobami chleba, utajen tělesným našim smyslům, ale zjeven smyslům našeho ducha jest podstatně a skutečně přítomen Ježíš Kristus, čeká na vás, touží po vás miláček váš!

Ó, zvolte tu děti v radostném roztoužení slovy Písma sv.:
»Polib mne políbením úst svých, Pane, nebo lepší jsou než víno!
Táhni mne za sebou, poběhnu po vůni mastí, to jest ctností tvých!
Aj, ty krásný jsi, milý můj, a ušlechtilý! Já náležím tobě, milý můj Ježíši!«

Já náležím milému mému a můj milý náleží mně. Jako ohlas z nebe zaznívá k vám, děti drahé, ze svatostánku krásná ona slova: Můj milý náleží mně! -- Kdo to mluví? Pán Ježíš! Ke komu mluví? K vám, děti, které právě máte po prvé Jej přijmouti! Jak vás nazývá? Svými milými! Co o vás praví? Že Mu náležíte! Slyšíte to všichni dobře?

Vy jste toužily po Ježíši, miláčku srdcí svých, a Pán Ježíš přijímá vás, touhu vaši ukojuje, svými milými vás nazývá, praví, že Mu náležíte! On volá k duši vaší: Vstaň, pospěš, přítelkyně má, holubice má, krásná má a pojď! Všecka jsi krásná, přítelkyně má a poskvřny není na tobě!

Tak, děti, vítá čisté duše vaše Pán Ježíš; věru, jste miláčky Jeho, náležíte Jemu! Já náležím milému mému a můj milý náleží mně, jenž se pase mezi liliemi. Naposledy praví se, že Ježíš pase se mezi liliemi. Kterak se může Ježíš pásti? Kdo jsou ty lilie? Když vidím vás, milené děti, jak v bílých šatkách zde shromážděny před oltářem stojíte, tu zdá se mi, jako bych viděl zahradu plnou čistých, bílých lilií. A vidím dále Beránka Ježíše Krista, jak vkročiv do té zahrady, pase se na ctnostech vašich, na vaší čistotě, zbožnosti, lásce, pase ty nevinné duše vaše, prochází se mezi vámi jako beránek v zahradě liliové. Milý váš sstoupil do zahrady své k záhonku vonného koření, aby pásal v zahradách a aby sbíral lilie. Píseň 6, 1.

Nuže, děti, které máte nyní přijati Pána Ježíše, zvolte s vroucí touhou takto: Přijď již, Pane Ježíši, přijď již k nám! Ille, srdce naše jsou připravena! V Tebe pevně věříme, v Tebe doufáme, Tebe nade všecko milujeme, litujeme upřímně všech hříchů svých, slibujeme Tobě, že neposkvřněnost duší svých nikdy a nikdy nechceme ztratiti, Tebe povždy budeme v srdci nositi, na toto první sv. přijímání do smrti pamatovati. Ani soužení, ani úzkost, ani hlad, nahota, nebezpečnost, ani protivenství a meč neodloučí nás od lásky Tvé! Řím 8, 35 Amen.

Fr. Chramosta.

Listy vědecké. *)

O příležitostech bisk. vikářům ke kanonickým visitacím.

Uvažuje Dr. ANTONÍN BRYCHTA.

Dokud biskupští vikáři zastávali též úřad školních dozorců, ¹⁾ nebyla tato otázka záhadna, poněvadž byla četnými státními předpisy již předem urovnána a rozluštěna.

Dle dv. dekretu ze dne 11. května 1801 byli vikářové oprávněni k visitacím kostelním i školním svobodnou příležitostí od osadníků žádati, obě však visitace měly se konati najednou. ²⁾ Totéž bylo nařizeno výnosem česk. gubernia ze dne 27. června 1818 č. 23847 s tím odůvodněním, že se nemůže žádati od vikářů, ježto za své úřední výkony platu a diet neberou, by příležitosti ku kanonickým visitacím z vlastního platili, poněvadž konají tyto nutné cesty v zájmu státu i církve, tudíž pro obecné dobro, a poněvadž náleží bezplatný povoz i státním úředníkům, cestují-li v úředních záležitostech. ³⁾

Po rozumu dv. dekretu ze dne 24. března 1806 č. 3719 ⁴⁾ byly všechny farní kostely, lokalie a expositury povinny, bisk. vikáři jako visitujícímu školdozorci k zapravení cestovních výdajů, když byl o školní přehlídce konsistoři zprávu podal, že zádušní pokladny na konci roku pět zlatých vydati, kteréžto nařízení bylo dv. dekretem ze dne 5. května 1807 č. 8020 i na kostely filiální a komendátní — jestliže se u nich školy nalézaly a třídíkem

*) Viz listárnu redakční.

¹⁾ Dv. dekrety ze dne 10. února 1804; ze dne 24. března 1806. č. 3719; ze dne 9. července 1808 č. 12871; dekret dv. studijní komise ze dne 15. března 1823 č. 1777 a gub. nařízení ze dne 28. prosince 1823 č. 49441; zvláště ale »Polit. Schulverfassung« a »Instrukzion für Ortsseelsorger«. Sdělena dv. dekretem ze dne 12. května 1806 č. 6435.

²⁾ Nařízení česk. gub. ze dne 21. prosince 1804 č. 39655.

³⁾ V nařízení tomto cituje se výslovně dv. dekret ze dne 11. března 1801 a ukládá se i vrchnostem, že mají k zaopatření bezplatného povozu pro vikáře přispívati, ježto se koná visitace i v jejich prospěchu.

⁴⁾ Srovn. též dv. dekret ze dne 5. května 1807 č. 8020.

rádně visitovány byly -- rozšířeno.⁵⁾ Byl-li kostel chud a nemohl-li toto cestné vikáři zapřaviti, mělo dle dv. dekretu ze dne 28. června 1811 č. 1310 o zaplacení tohoto výdaje v čas »jinou cestou« býti postaráno. Poněvadž ale toto příliš neurčité nařízení se naprosto neosvědčilo, měla se dle dekretu dv. studijní komise ze dne 15. března 1823 č. 1777 zákonitá taxa v obnosu 3 zl. konv. m. vikářům za visitování každé školy z provinciálního školního fondu zapravovati.⁶⁾

Tato však taxa vyplácela se vikářům dle nařízení českého gubernia ze dne 28. prosince 1823 č. 49441 na základě podrobného seznamu visitovaných škol proti kvitanci, bisk. generálním vikářem koramisované, jen tehdy, když dotyčnou školu skutečně a v tom místě, kde se nalézala, visitovali. Důsledně neměli práva na tuto taxu, když se konala v jejich třídnictví generální biskupská visitace, třeba se jí byli účastnili⁷⁾, aneb když dvě spojené školy (na př. školu farní a školu filiální) zároveň visitovali,⁸⁾ poněvadž dle politického školního zřízení měla se každá škola visitovati v tom místě, kde se nalézala.⁹⁾ Podobně nemohl vikář¹⁰⁾ svou vlastní farní školu úředně visitovati a za tuto přehlídku vzhledem ke dvor. dekretu ze dne 25. května 1822 č. 10652 obyčejnou zákonitou taxu si počítati. Jestliže vikář z důležitých příčin svou farní neb filiální školu úředně nevisitoval, jsa na př. nemocen, měla se taxa tato dle politického školního zřízení¹¹⁾ k žádosti vikáře vyplatiti onomu duchovnímu, jenž v zastoupení vikáře ony školy visitoval.

Z dv. dekretu ze dne 9. srpna 1821 č. 19789 zřejmě vysvitá, že školní obce pro bisk. vikáře ke školním visitacím¹²⁾ buď dojížděly, aneb cestovní výdaje podle svého majetkového poměru jim hradily, k čemu zavázáni byli i nekatoličtí obyvatelé obce, jestliže jejich děti katolickou místní školu navštěvovaly.

⁵⁾ Obnos tento byl následkem finančního patentu ze dne 20. února 1811 č. 929 dv. dekretem ze dne 28. června 1811 č. 1310 za visitaci každé školy na 3 zlaté vid. m. snížen. dv. pak dekretem ze dne 25. dubna 1822 č. 10652 na 3 zl. konv. m. jako náhrada za cestovní výdaje a diety převeden. — Nebylo-li v místě, kde filiální kostel se nalezal, žádné školy, a jestliže chodily děti z této osady do školy jinam, měl filiální kostel vikáři za visitování této školy zákonný obnos zapřaviti (dv. dekret ze dne 13. července 1810 č. 891). Slušelo-li více osad s filiálními kostely ke škole jedné, náležela vikáři náhrada za cestovní vydání pouze v obnose 5 zl. (týž dv. dekret).

⁶⁾ Srovn. též dekret dv. studijní komise ze dne 11. března 1830 č. 1193 u Riedra díl I. str. 458.

⁷⁾ Výnos česk. gub. ze dne 13. srpna 1825 č. 23301.

⁸⁾ Výnos téhož gub. ze dne 5. září 1825 č. 25777.

⁹⁾ Politische Schul-Verfassung, odstavec 20; sděleno dv. dekretem ze dne 12. května 1806 č. 6435.

¹⁰⁾ L. c. § 10; nařízení česk. gub. ze dne 20. srpna 1825 č. 20444.

¹¹⁾ Na dotč. m. § 10. odst. 20.

¹²⁾ Mimořadně tuto připomínáme, že dv. česk. guberniu zasláný dekret ze dne 20. ledna 1825 č. 1878 rozeznává tři druhy visitací bisk. vikářů:

a) visitaci kanonickou neboli visitaci vlastně tak řečenou;

b) visitaci školní, kterou konali duchovní školní dozorcí vikariátového obvodu, jenž byli obyčejně zároveň bisk. vikáři;

Z dosud uvedeného plyne, že měli vikáři jako školní dozorcí právo na bezplatný povoz ke školním visitacím, a že vydání za povoz tento zapravovalo se z pravidla ze zádušní pokladny,¹³⁾ aneb — neměla-li tato dostatečných prostředků — výmínečně z normálního školního fondu.¹⁴⁾ Tehdejší stát a vláda byli tak velkomyslni, že dali si od církve a jejích orgánů prokazovati četné a namahavé služby, za něž odměňovali tytéž orgány právě tak velkomyslně, nepatrným haléřem a k tomu ještě vzatým — z jmění církevního.¹⁵⁾ Byl-li zákonem světským ze dne 25. května 1868 č. 48 § 1. dozor ke školám církvi odňat,¹⁶⁾ nebylo a nemohlo jí vzato býti právo, po právu přirozeném a božském církvi náležející,¹⁷⁾ náboženství ve školách¹⁸⁾ vyučovati a k vyučování tomu svými orgány, bisk. vikáři, dozor vésti, jimž proto nelze upříti nárok na svobodný povoz ku školním visitacím z náboženství, které je dosud prvním povinným školním předmětem.¹⁹⁾ To sluší se tím více a káže toho sama spravedlnost, poněvadž — jak bylo výše podotknuto — tyto příležitosti téměř veskrz z jmění zádušního, tedy z jmění církevního se zapravovaly, a poněvadž

c) visitaci zádušních pokladen, jež měla se konati u příležitosti skládání zádušních (kostelních) účtů za příčinou dozoru a přehlížení jich. Než tato visitace, k níž měla pro bisk. vikáře dle výše uvedených předpisů dodána býti příležitost, nebyla z mnohých na snadě ležících příčin v život a praxi uvedena. Proto bylo dekretem česk. gubernia ze dne 26. března 1790 č. 7929 a ze dne 21. května 1791 č. 16711 prohlášeno, že není třeba, by se bisk. vikáři skládání zádušních účtů patronátními (dominikálními) úřady účastňovali, dekretem pak dv. kanceláře ze dne 10. května 1827 č. 13020 byla tato osobní intervence vikářů při zdělání zádušních účtů zcela vyzdvižena. Ze tímto nařízením správa zádušního a církevního jmění vůbec nezískala, vysvítá z pozdějších vládních dekretů, jimiž se přehlížení zádušních účtů bisk. vikáři přísně nařizuje.

¹³⁾ Srov. svrchu uvedených vládních dekretů, na př. ze dne 11. května 1801, ze dne 24. března 1866 č. 3719 atd.; politische Schulverfassung odst. 9. § 3.

¹⁴⁾ Srov. výše uvedený dekret dv. studijní komise ze dne 15. března 1823 č. 1777 a ze dne 11. března 1830 č. 1193.

¹⁵⁾ Stačí vzpomenouti si na ony rozličné školní zprávy, seznamy, výkazy a t. p., jež bylo vikářům rok co rok k příslušným místům (t. světským úřadům) podávati a při tom visitovati s velikou ztrátou času a mnohými oběťmi hmotnými tehdejší, v místnostech po větším díle nedostatečných a nedůstojných nalezající se školy, vůči kterým jsou nyníjší školní budovy pravými paláci!

¹⁶⁾ Srov. čl. 17. základ. zákona ze dne 21. prosince 1867 c. 142 a § 1. zák. ze dne 25. května 1868 č. 48. Že byly tyto, a vůbec t. zv. »interkonfessionní« (vlastně polykonfessionní) zákony, apoštolskou Stolicí zavrženy (Pius IX. v allokuci ze dne 22. června 1868), jest známo.

¹⁷⁾ Srov. Mat. 28, 19. a 20. Totéž nezadájně právo světového učitele církve.

¹⁸⁾ Zvrhlý liberalismus a modernismus vůbec považuje to ve svém nepřátelství proti všemu, co církevního a katolického, již za ústupek, že se ve školách náboženství dosud vyučuje a nejraději by viděl, kdyby náboženství bylo ze škol vůbec vyloučeno podle receptu všech atheistů a svobodných zednářů. Přes to jest a zůstane pravdou, že sluncem a osvětou národů je Kristus a jeho učení a že zhoubná noc ulehne nad národy, odvrátí-li se od Krista a nauky jeho.

¹⁹⁾ Srov. zákon ze dne 25. května 1868 č. 49. l. c.; ze dne 14. května 1869 č. 62 a ze dne 20. června 1872 č. 86.

i nynější o b m e z e n é ²⁰⁾ školní visitace o závažném jejich významu paedagogickém a sociálním chceme tuto pomlčetí — konají se nejen v zájmu církve, nýbrž i státu, jak starší státní nařízení zřejmě uznávala ²¹⁾ a každý nepředpojatý uznati musí. ²²⁾ Z toho je patrné, komu náleží zapravovati výlohy a povoz vikářům ku školním visitacím. Má-li kostelní záduš dostatečného jmění, dá se věc tato ovšem snadno zaříditi; nemá-li, jest povinností přífařenců, aneb po případě obce, jež má svou vlastní školu, visitujícímu vikáři o příležitost se postarati. (Pokrač.)

Kterak a proč omezeny jsou různé systémy probabilistické.

Uvažuje Dr. ANTONÍN PODLAHA.

(Pokračování.)

III. Kterých mínění probabilistických není dovoleno užívatí při udělování jednotlivých svátostí?

1. Svátost křtu. Ačkoliv velmi mnozí bohoslovci jsou toho mínění, že křest jest platný, lije-li se voda i na jinou část těla než na hlavu, nicméně není dovoleno kromě krajní nutnosti takto křtiti, poněvadž toto mínění týká se platnosti Svátosti a jest méně bezpečno. ¹⁾

Totéž z těchto důvodů říci dlužno o křtu, při němž smočí se vodou křestní toliko vlasy a nikoliv kůže hlavy. ²⁾

Podobně i o křtu uděleném tekutinou z bylin vytlačenou nebo polévkou a p., ačkoliv někteří (Sv. Tom. d. q. 66. art. 4.

²⁰⁾ O b m e z e n ý m i nazýváme tyto visitace proto, že náležel druhdy církvi úplný dozor ke školám, tak že se školní visitace vikářů vztahovala ke všem předmětům, kterým se ve škole vyučovalo.

²¹⁾ Srovn. výše uvedené dv. dekrety, jmenovitě ze dne 11. března 1801 a gub. nařízení ze dne 27. června 1818 č. 23847.

²²⁾ Na doklad toho budiž zde pouze něco podotknuto. »Náboženství«, dokládá Jung, jest něco velikého, něco svatého, a kdo se mu posmívá neb je tupí, není nikdy a nikdy dobrým člověkem«. — Hlavní věci v pokroku člověčenstva«, praví van B e l z e n, »je a zůstane náboženství«. Veliký a slechtný Washington nerozpakoval se vyznati: »Náboženství a mravnost jsou nezbytnými podporami veřejného blaha. Nemiluje svou vlast, kdo tyto mohutné pilíře lidského blaha a štěstí podkopává... Bez náboženství není dobrých mravů«. — B e d ř i c h, král pruský, doznal, »že by svou největší vítěznou bitvu rád dal za to, kdyby byl s to, tak všeobecnou lásku k náboženství ve své říši obnoviti, jak ji při svém nastoupení vlády všady nalezl«. — I sám rouhač a popírač všeho náboženství, Voltaire, viděl se nucen vyznati: »Rozumkujte si jak chcete; všady, kde je společnost, musí býti i náboženství«. — Výroky starých o vznešenosti a nutnosti náboženství jsou známy a byly již na jiném místě tohoto časopisu sděleny.

¹⁾ Sv. Alf. VI. n. 107. qu. IV.

²⁾ Sv. Alf. VI. 107. qu. III.

ad 2. et 4.) se domnívali, že řečené tekutiny neliší se specificky od vody přirozené.

Těžce hřešil by přísluhovač svátosti křtu, který, následuje mínění některých o formě křtu, by říkal: »Igo te baptizo in nomine Jesu Christi«, ⁴⁾ neboť mínění toto jest toliko probabilní a týká se platnosti svátosti, mínění pak opáčné jest bezpečnější. ⁴⁾

2. Svátost sv. biřmování. Ačkoliv někteří bohoslovci myslí, že ku vzdálenější hmotě (materia remota) této svátosti postačuje pouze olej olivový od biskupa posvěcený, a že není třeba balsamu, přece bezpečnější jest mínění těch, kteří učí, že vzdálenější látkou této svátosti jest křížmo nutně složené z oleje olivového a z balsámu od biskupa posvěceného. ⁵⁾ Pročež, ježto zde jde o platnost svátosti, není dovoleno svátost sv. biřmování udělovati bez balsamu, leč by snad nutná potřeba toho kázala, a balsamu dosíci by nebylo lze. Podobně, ačkoli někteří soudí, že látkou nejbližší (materia proxima) této svátosti jest toliko vzkládání rukou, o němž jediném jest řeč v Písmu svatém, a ačkoli jiní naopak tvrdí, že podstatnou látkou jest toliko mazání svatým křížmem, které prý bylo ustanoveno místo vzkládání rukou, přece držeti se jest, jakožto bezpečnějšího mínění, které tvrdí, že vzkládání rukou, t. j. ono, které se děje při samém mazání sv. křížmem, jest nejbližší látkou této svátosti. ⁶⁾

3. Svátost oltářní. Co se týče svátosti oltářní, není dovoleno ve skutek uváděti mínění těch, kteří učili, že platnou hmotou eucharistie jest také tak řečená špalda, kteráž prý není než odrůdou pšenice, ⁷⁾ rovněž mínění, že víno v led zmrzlé, pokud jest zmrzlé, jest dostatečnou hmotou k posvěcení kalicha. ⁸⁾ Jsoutě tato mínění méně bezpečná a vydávají svátost v nebezpečí zmaru. Co se formy konsekrace kalicha týče, nejsou theologové shodni v tom, zdaž záleží toliko ve slovech: »Ilic est calix sanguinis mei«, či zdaž jsou nutnými i všechna ostatní slova: »novi et aeterni testamenti, qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum«. Sv. Tomáš však (4. dist. 8. q. 2. a. 2.) praví: »illa, quae sequuntur, sunt essentialia sanguini, prout in hoc sacramento consecratur, et ideo oportet, quod sint de substantia formae«. Poněvadž tedy toto druhé mínění jest bezpečnější, smrtelně by hřešil kněz, který by bez oněch slov konsekvroval. ⁹⁾

4. Svátost pokání. Ačkoliv by bezpečnější bylo užiti dokonalé litosti (contritio perfecta) ve svátosti pokání, přece mínění, že nedokonalá litost nadpřirozená (attritio supernaturalis) dostačí ku platnosti svátosti pokání, jest jisté a naprosto bezpečné

⁴⁾ Srvn. o křtu »in nomine Jesu« Hurter, Dogm. III. n. 356.

⁵⁾ Sv. Alf. VI., 108, 3.

⁶⁾ S. A. VI. n. 161.

⁷⁾ Sv. A. VI. n. 164.

⁸⁾ Scavini III. n. 227, Lehmkühl II. n. 119.

⁹⁾ S. A. VI. n. 207, 3 q. II.

¹⁰⁾ S. A. VI. n. 223; Lehmk. II. n. 129.

na základě výroku sněmu Tridentského sez. XIV. kap. 4. Že donalá litost ve svátosti pokání nutně se nevyžaduje, patrně jest jednak z toho, že by jinak ve svátosti pokání vlastně nikdy hříchy se neodpouštěly, a že by tudíž sv. pokání bylo svátostí živých a nikoli mrtvých, kdyby dokonalou litost nutně předpokládala, jednak také z toho, že by zákon milosti nebyl laskavějším, nýbrž krutějším nežli zákon Mojžíšův a přirozený, ve kterýchžto jediná pouze litost dokonalá bez zpovědi k odpuštění hříchů se vyžadovala. ¹⁰⁾ Jest tedy jasno, že mínění o postačitelosti nadpřirozené litosti nedokonalé (attritio) jest morálně i prakticky jisté. Rovněž jest morálně jisté mínění, že nevyžaduje se tak zv. »contritio intensiva« k ospravedlnění, aniž u jednotlivých dokonalých litostí o každém jednotlivém hříchu zvláště. ¹¹⁾

Jest dovoлено užiti mínění probabilního méně bezpečného, týká-li se vzdálenější hmoty svátosti pokání, tuž nevystavuje se svátost nebezpečí zmaru, a tudíž nehřeší se ani proti účtě k svátosti povinné, ani proti lásce a spravedlnosti. Dovolně tedy působuje se poenitent mínění probabilnímu méně bezpečnému, že není závazku, aby ve zpovědi vyznávány byly: okolnosti zlobu hříchu pouze zvětšující a druh hříchu neměnicí, ¹²⁾ dále účastník hříchu, nemohla-li by jinak okolnost druh hříchu měnicí býti projevena, takže tedy vyvrácení spoluvinníka jest příčinou od úplnosti zpovědi osvobozující (spisovatelé i počtem četnější i auktoritou závažnější hájí mínění, že příkaz úplné zpovědi jest mocnější, takže jej vyplniti máme zcela i tenkrát, když tím spoluvinník zpovědníkovi ve známost byl uveden: tak učí sv. Tomáš 4. dist. 16. q. 3. a. 2., sv. Alfons VI. 489 atd.; opačné mínění, t. j., že není dovoleno jmenovati spoluvinníka, zastávali: Canus, Petrus Soto, Ledesma, Navarrus, Valentia a j., a že jest mínění toto probabilní, učí výslovně mimo jiné Busenbaum a Mazzotta), hříchy pochybné ¹³⁾ a j. p. Neboť tato mínění probabilní, i kdyby snad v pravdě byla bludná, neměla by v zápleť neplatnost svátosti, jako mínění probabilní, která týkají se konstitutivních součástí svátosti, a tudíž nevydávají ji v nebezpečí zmaru.

Naopak však, poněvadž jest toliko probabilní a nikoliv morálně jisto, na př. že při zpovídání se z hříchů všedních postačuje pouhá ošklivost a bolest virtuální, uzavřená v předsevzetí se zpovídati, ¹⁴⁾ nebo že dostačí ke svátosti pokání bolest, byť delší čas již předcházela zpověď, jen když nebyla odvolána ¹⁵⁾ a j. p., není dovoleno takováto mínění ve skutek uváděti.

Svátost pokání může také vydána býti v nebezpečí zmaru z nedostatku jak approbace, tak i jurisdikce přísluhovače této

¹⁰⁾ S. A. VI. n. 440, Müller III., 254.

¹¹⁾ S. A. VI. n. 438.

¹²⁾ Sv. Tomáš v IV. sent. dis. 16. q. 3. a. 2.; sv. Alfons VI., n. 468; Müller III. t. II., § 121.

¹³⁾ S. A. VI. n. 474; Lehmk. II. n. 316—318.

¹⁴⁾ S. A. VI. n. 449.

¹⁵⁾ S. A. VI. n. 446; srv. Homo apost. br. 16, 20.

svátosti. Jestli k rozhřešování neřeholníků approbace naprosto nutná, jak patrně jest z Trident. sess. 23. c. 15. de reform. A to tak, že z neřeholníku approbace absoluce jest neplatná. Kteréžto mínění dle Suarez¹⁶⁾ a mnohých jiných jest probabilnější a bezpečnější. Důvod toho jest ve slovech sněmu Tridentského: »Decernit sancta synodus, nullum, etiam regularem, posse confessiones saecularium, etiam sacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium (sc. obtineat), aut ab episcopis per examen, si illis videbitur necessarium, aut alias idoneus iudicetur, et approbationem, quae gratis datur, obtineat, privilegiis et consuetudine quacunq̄ue, etiam immemorabilibus, non obstantibus.« Což také jasně vysvitá z konstitucí Innocence XII. 19. dubna 1700 »Cum sicut«, a Innocence XIII. 23. září 1723 »Apostolici ministerii«, stvrzených konstitucí Benedikta XIV. »Apostolica indulta« 5. srpna 1744: »Confessarii tam saeculares quam regulares, quicumque illi sint, . . . nullatenus hujusmodi confessiones audire valeant sine approbatione ordinarii et episcopi diocesanii loci, in quo ipsi poenitentes degunt et confessarios eligunt, vel ad excipiendas confessiones requirunt«. K platnému přisluhování svátosti pokání nevyhnutelna jest jurisdikce. Jest to patrně z Trid. de poenit. sess. XIV. cap. 7., kde se praví: »quoniam igitur natura et ratio iudicii illud exposcit, ut sententia in subditos duntaxat feratur, persuasum semper in ecclesia Dei fuit et verissimum esse synodus haec confirmat, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam sacerdos in eum profert, in quem ordinariam aut subdelegatam non habet jurisdictionem«. Z toho jde, že approbace i jurisdikce vždy musí býti jistá, a že nepostačí pouze probabilní, neboť s takovouto approbací a jurisdikcí dává se svátost v šanc nebezpečí neplatnosti a poenitent nebezpečí těžké škody z neplatnosti svátosti plynoucí. Kdo by tudíž rozhřešoval s takovouto approbací nebo jurisdikcí, hřešil by smrtelně.¹⁷⁾ V případě nutnosti však, rozhřešoval by kněz, kdyby jiného kněze řádnou jurisdikcí opatřeného nebylo, i s probabilní toliko jurisdikcí dovoleně a platně. Pročež k dovolenému přisluhování sv. pokání vyžaduje se aspoň morální jistota o jurisdikci.

Nicméně však by i ten, o němž jest domnění, že má zákonnou jurisdikci, ač v pravdě jí nemá, rozhřešoval platně, jestliže 1. pochází domnění to z obecného omylu, tak že nedostatek potřebné moci rozhřešovací vůbec jest neznám, 2. jestliže obecnému omylu příčinu zavedl t. zv. »titulus coloratus«, to jest takový čin představeného, který sám sebou jest způsobilý, aby jím potřebná moc rozhřešovací udělena byla, avšak pro podstatný nějaký nedostatek skrytý jest neplatný, jako na př. udělení benefícia, s nímž spojena jest správa duchovní, nebo delegace jurisdikce na pohled zákonná, kteréžto udělení však a delegace stávají se neplatnými pro skrytý nedostatek, na př. pro skrytou simonii

¹⁶⁾ Suarez tom. IV. d. 28, 4. n. 9

¹⁷⁾ S. Alph. I. n. 50, VI. n. 571 a 573; Lehmkühl II. n. 388.

nebo excommunicaci.¹⁸⁾ Důvod toho jest tento: Poněvadž tu, kde svátosti pokání z důležitých příčin příslužuje se s jurisdikcí probabilní probabilitou práva (jurisdictione probabilis probabilitate juris), má se za to, že církev nedostatek doplňuje¹⁹⁾ a dává pro tento případ zpovědníku aspoň na čas (saltem transeunter) jurisdikci na prospěch spásy duší. Je-li však omyl toliko soukromý toho nebo onoho jednotlivce, děje se absolute neplatně, ježto tu není možno souditi, že by od církve nedostatek byl doplňován, poněvadž by propůjčení jurisdikce v tomto případě nesměřovalo k obecnému blahu duší. Taktéž se věc má, nedal-li k obecnému omylu příčinu »titulus coloratus«, neboť, ježto církev žádným udělením titulu nedala příčiny k obecnému omylu, není dostatečně příčiny k domněnku, že by doplňovala tu skrytý nedostatek jurisdikce. Pročež kněz vykonává bez titulu »colorato« úřad zpovědnícký, jakkoliv obecným omylem by pokládán byl za opatřeného potřebnou jurisdikcí, rozhrěšuje neplatně.²⁰⁾

Co pak se týče formy svátosti pokání, jest sice probabilní, že k podstatě svátosti postačují slova »absolvo te« nebo »absolvo a peccatis tuis«, není to však jisto, pročež nikterak není dovoleno kusé této formy užívati.²¹⁾ (Pokrač.)

Posvátná kazatelna.

ANT. REJZEK, T. J.

(Dokončení)

5. Bývají-li pak mnohé vady ohledem volby předmětů patrný, bývají přehmaty neméně těžké ve způsobu pojednání. V ohledu tomto učí nás sv. Tomáš Aquinský znamenitě an píše, že, má-li hlasatel slova Božího v pravdě býti světlo světa, povinen jest osvědčiti na sobě tři:

a) ustálenost v pravdě, by se od ní nijak neodchyloval, b) jasnost, aby nebyl učitelem temným a nesrozumitelným, c) plodnost (t. j. čistý úmysl), aby totiž nehledal sebe, alebrž čest a slávu Boží.

Než, bohužel, nebývá způsobilost našich kazatelů taková, aby s vybranou jasností a evangelickou prostomyslností slovo Boží všady hlásali; naopak na mnoze bývá jejich řeč všeliká, mlhavými rozvlácnostmi sprovázena. K tomu se rádi zahalují v látku obvyklou chápavost lidskou daleko přesahující, tak že žaloba

¹⁸⁾ S. Alph. VI, 572; Lehmk. II. n. 389; La Croix VI. p. 1. n. 110 sq.

¹⁹⁾ Ecclesia supplet jurisdictionem, i. e. »jus ipsum confert jurisdictionem extraordinarie ad singulos actus« et »ecclesia jurisdictionem extraordinarie propter bonum commune in ipso actu suppeditat«. Lessius, De justitia et jure II. c. 29. n. 65 et 68.

²⁰⁾ S. A. VI. n. 572.

²¹⁾ S. Thom. 3. qu. 84. a 3.; Catech. rom. II. cap. 5. q. 14; S. Alph. VI. n. 430. dub. 2; Lehmk. II. n. 268 sq., Müller III. § 130.

u proroka (Pláč Jerem. 4, 4.) podaná velice tu na místě jest: »Maličci žádali chleba, a nebyl, kdo by ho lámal jim.«

A ještě horší jest, že se postrádá oné svatosti, která jako pečeť vtisknuta býti má slovu Božímu, totiž onen nádech křesťanské nábožnosti, onen blahodějný vánek Ducha Svatého, po čemž by kazatel o sobě říci mohl a vším právem směl: »Řeč má a kázání mé nebylo v důvodných slovech lidské moudrosti, ale v dokázání ducha a moci.« (I. Kor. 2, 4.) Než tací lidé právě spoléhají téměř výlučně na důvodná slova lidské moudrosti a ne dbají téměř nic o slovo Boží, ba jím i pohrdají, Písmem totiž svatým; což přece na prvním místě zřídlem výmluvnosti posvátné býti má, jak nedávno Jeho Svatost, papež náš Lev XIII. se stolce sv. Petra slovy co nejzávažnějšími učil. Slova pak Jeho Svatosti jsou následující: »Právě Písmo svaté má do sebe moc významnou a zvláštní; jestiž božským nadchnutím Ducha Svatého opatřené. Odkudž se pak i kazateli vážnosti, apoštolské neohroženosti, ba mocné a vítězné výmluvnosti dostává. Kdo tudíž ve svém úřadě kazatelském pronáší ducha a sílu slova Božího, ten mluví dle apoštola (I. Thessal. 1, 5.) »ne toliko v řeči, ale i v moci i v Duchu Svatém a v plnosti mnohé.« Proto jest převrácené neb alespoň nemoudré a neprozřetelné jednání oněch, kteří o náboženství káží a přikázání Boží hlásají tak, že téměř výlučně lidskými pouze vědomostmi a pozemskou rozšafností se zanášejí a spíše na svých vlastních než na základech Božích staví. Nebo byť jejich výmluvnost sebo větší osvěcenost myslí jevila, ostává přece jen nezbytně matná a nikým nepohne, jelikož postrádá ohně slova Božího, ba daleka bývá oné moci, kterou do sebe má výmluvnost z Boha, o níž napsal sv. Pavel (Hebr. 4, 12.): »Živát jest zajisté řeč Boží a mocná a pronikavější nad všeliký meč na obě strany ostrý a dosahuje až do rozdělení duše a ducha.« Zajisté i v tom souhlasiti jest s osvěcenějšími muži, kteří dí, že Písma svatá obsahují výmluvnost až na podiv rozmanitou a hojnou a k jednání o velikých věcech výbornou: tak se důmyslně vyjádřil sv. Augustin (doctr. christ. I. IV. c. 6, 7.) jak i vč sama navědčuje a zkušenosť nejuvýtečnějších řečníků duchovních stvrzuje. Ano, kdo zvučného mezi kazateli jména nabyli, sami s vděčnou myslí před Bohem vyznali, že právě neustálou četbou Písem svatých a jmenovitě nábožným v nich rozjímáním vzdělání svého nabyli. (Lit. encycl. de studiis S. Script. 18. Nov. 1893.)

6. Ijhle, Písmo svaté tudíž jest nejpřednější pramen posvátného řečnictví. Než tací časoví evangelia hlasatelé, kteří chtějí světu a názorům jeho o mravech se zachovati, místo co by čerpali svou výmluvnost u pramene vody živé, k svrchované pohané Písem svatých obracejí se k rozpukaným studním moudrosti lidské; a proto místo co by přednášeli Písmo svaté Bohem nadchnuté aneb průpovědi sv. Otců či neomylných sněmů církevních, dovolávají se až k omrzení přečetných spisovatelů světských buď živých ještě buď před nedávnem zemřelých, a to spisovatelů a spisů takových, že až a to nezřídka k dvojsmyslným a podezřelým

výpovědím útočiště berou ba i pfilíš nebezpečných výkladů k nim sobě dovolují. Jestli také dle slov kardinála Bausy, arcibiskupa florentského, přehrozným zpotvořením posvátného řečnictví pojednávají z kazatelny náboženské předměty takoruka výlučně v zájmu života vezdejšího a o životě věčném se téměř ani nezmiňovati, vypočítávají výhod časných, které náboženství křesťanské společnosti lidské přináší a pomlčovati povinnosti, představovati lidu božského Spasitele světa jako převelikého přítele lidu (lidovce) *εὐλάνθρωπον*, o jeho pak spravedlnosti jakožto věčného soudce nic neříci. Odkudž se dá arci onen pranepatrný účinek takových kázání snadno vysvětliti. Vracejí se lidé svěštěj po takovém kázání domů, domnívajíce se, že v mravném chování nepotřebí nic polepšovati, jen když si mohou dáti svědectví: Já v Ježíše Krista věřím a proto jsem také katolík ba dobrý katolík. (Card. Bausa instr. ad junior. clerum suum 1892.)

Avšak což takovým kazatelům na tom sejde, mají-li posluchači užitek z jejich kázání čili nic? O to se jim vlastně ani nejedná. Jim hlavně běží o to, aby se zalíbili posluchačstvu »majícím svrblavé uši« (II. Timoth. 4, 3.). I mají-li jen kostely plné, toť hlavní věc: že nechají duše prázdné, o to se nestarají. Z té příčiny nekáží nikdy o hříchu, nikdy o posledních věcech člověka, nikdy o mnohých předůležitých pravdách — to to — aby se snad jejich posluchači ku své spáse nezarazili a nezarmoutili ku pokání (II. Kor. 7, 9.); za to jim výhradně »mluví věci milé« (Isa. 30, 10.); při čemž si vedou po způsobu řečníka na řečništi spíše než apoštola na kazatelně, tak že více světskou než posvátnou výmluvnost osvědčují. Ovšem že bývají tleskáním a pochvalou drahně odměňováni: ale sv. Jarolím takové potlesky přísně odsuzuje a zavrhuje, an k Nepotianovi píše: »Poučuješ-li lid v chrámu Páně, přičiň své, ne provoláním slávy aby tě odměňovali, ale zbožnými povzdechy; lkánj lidu a slze posluchačů nechať hlásají chválu tvou.« Ký div, že takových kazatelů mluvení vesměs buď si v chrámu Páně buď si mimo chrám všudy má na sobě nátěr jakéhos divadelního výstupu odnímající všelikou posvátnost a nadpřirozenou sílu slovu Božímu.

Odtud lze si také vysvětliti původ pokaženého vkusu co do slova Božího jak u lidu tak i na mnoze u duchovenstva.

Odtud konečně berou zbožní pohoršení, převrácení a nevěřící pak, byť se někdy i čestně dostavili, aby slyšeli jakás takás slova milá, jmenovitě bývají-li zvučnými frázemi »o pokroku«, »vlasti«, »vzdělanosti«, »vědách časových« a pod., přilákání, nepolepší se zhola nic aneb pramálo, ač řečníka obsypali čestnými chválami, říkajíce: Oh, jaký to kazatel! Ten to umí, ten uhodil na pravé a dať se mu velmi! Než z kostela vycházejí tak, jak tam byli vešli, právě jako židé, o nichž sv. Augustin (in Matth. 19, 15.) píše, že »všichni sice se divili, avšak ne všichni se obrátili.«

7. Proto jest rozhodná vůle sv. Otce našeho, aby se tolika a tak ohyzdným nešvarům naší doby v posvátném úřadě kazatelském hráze postavily. Za tím úmyslem obrátila se tato posvátná

kongregace ku všem nejdůst. arcipastýřům a hlavám náboženských řádů, jakož i ostatních církevních ústavů, aby proti nim s apoštolskou horlivostí vystoupili a o jejich úplně vymetení se všim úsilím se postarali.

Majíce tudíž na paměti, že dle předpisu přesvatého církevního sněmu Tridentského jste vázáni k tomuto úřadu kazatel-skému muže schopné staviti (Sess. V. c. 2. de Reform.), uživejtež záležitosti této pile a opatrnosti co největší. Jedná-li se o kněží vlastní diecése, buďtež nepovolni, aby úřad tak vznešený nebýval svěřen leč těm, kteří buď zkouškami, buď jinak se osvědčivše, dokázali, že co do života, vědomostí i mravů úplně spolehlivi jsou. Jde-li o kněží mimodiecesány, nedopusťtež, aby takový kněz slovo Boží hlásal najmě o slavnostech výročních, neprokáže-li se písemným vysvědčením od svého biskupa neb staršího, v němž o jeho mravném chování a dostatečném vzdělání k úřadu kazatel-skému zpráva se dává.

Starší pak řeholí jakýchkoliv, ať řádů, ať kongregací, nevystavujtež nikomu ze svých podřízených kněží povolení ku kázání bez vědomí biskupova; tím méně se sluší opatřiti je jakýmsi písemným svědectvím a zaslati je biskupům, aniž byste se zevrubně přesvědčili, že, koho posíláte, jak v mravnosti, tak v kazatelství bezúhonný jest.

Pozoruje-li tudíž biskup kterékoliv diecése, že poslaný jemu kazatel, ač dobrým vysvědčením se vykázal, přece ve skutečnosti zadost nečiní a předepsaných tuto pravidel a pokynů nešetří, nechť takového příslušnými slovy na povinnost upozorní, aby se co nejdříve vzpamatoval; nestačí-li pak to, budiž bez rozpaků s úřadu kazatelského sesazen, použitím třeba i kanonických trestů, bude-li toho v tom kterém případě potřeba.

Ostatek, jelikož tato posvátná kongregace nejdůst. biskupů a představených řádů všechněch na svědomitou péči a horlivost úplna spoléhati může, naděje se, že právě jejich přičiněním tento časový způsob, slovo Boží kázati či spíše je kaziti, v brzce napraven a kazatelně opět její ctihodná, přirozená velebnost a spolu s ní její nadpřirozená účinnost konečně se zase vrátí ke cti a chvále Boží, ku spáse nesmrtelných duší, k duchovnímu prospěchu jak Církve, tak veskerého křesťanského světa.

Romanarum Congregationum decreta novissima.

S. Rituum Congregatio

Varia solvuntur dubia.

QUEBECEN.

Rmus Dnus Ludovicus ~~Mazarius~~ Bégin, Archiepiscopus Cyrenensis, Administrator diocesis Quebecensis, S. R. Congregationi sequentia dubia dilucenda humiliter proponit, nimirum:

I. An Titulare festum alicujus ecclesiae, a die 31. Decembris ad quintam Januarii occurrens, habeat octavam?

II. Utrum dies 30. Dec. assignari possit S. Anastasiac Mart. in ecclesia propria?

III. Utrum in ecclesia propria festum S. Titi celebrandum sit die 4.^a Jan. an. 6.^a Februarii?

IV. Quomodo in ecclesia S. Adriani Mart., cujus festum occurrit die octava Septembris, ordinari debeat officium Nativitatis B. M. V. et dies ejus octava, cum dies 9.^a et 10.^a Sept. a festis duplicibus minoribus sint impeditae?

V. An valide possit Episcopus pro Titulari alicujus novae ecclesiae designare festum, quod neque in Martyrologio, neque in Supplemento dioecesis repetitur?

VI. Quonam tempore duodecim cerei ardere debeant in Aniversario ecclesiae consecratae?

VII. Utrum die octava ejusdem Aniversarii ecclesiae consecratae cerei pariter accendi debeant, aut possint?

VIII. Utrum decretum in Alifaxien. editum die 16.^a Aprilis 1886, ad 3.um, juxta quod dies electionis Episcopi, quoad anniversarium in dioecesi celebrandum, non ea est, qua Bullae datae fuerunt, sed illa, qua fuit in Consistorio proclamatus, spectet etiam ad Episcopos per Sacram Congregationem de Propaganda Fide institutos, qui frequenter Bullas receperunt, dioecesis possessionem acceperunt, imo consecrati fuerunt aliquo tempore ante Consistorium, in quo proclamantur?

IX. Utrum lectiones II. Nocturni, die octava alicujus Sancti, quae non reperiuntur in Breviario, debeant, deficiente Octavario, sumi de Communi primo loco, an vero de die festo juxta decretum in una provinciae ecclesiasticae Quebecen., die 15. Apr. 1880 ad 4.um?

X. An Solemnitas SSmi Cordis Jesu possit juxta regulas ceteris Solemnitatibus communes peragi?

XI. Utrum Ordinario liceat, ubi ad fovendam devotionem expedit, quibusdam Titularium ecclesiarum parochialium Solemnitatibus assignare certas per annum Dominicas, etiam ab ipso die Festo distantes?

XII. An Solemnitati Annunciationis B. M. V. jam concessae, valeat assignari in perpetuum Dominica II.^a post Pascha, nisi occurrat festum dup. primae classis?

Et Sacra eadem Congregatio, exquisito voto alterius ex Apostolicarum Caeremoniarum Magistris, reque mature perpensa, rescribendum censuit:

Ad I. Affirmative juxta rubricas.

Ad II. Affirmative, non omissa commemoratione S. Anastasiae in secunda missa Nativitatis, ratione Stationis.

Ad III. Negative ad primam partem, affirmative ad secundam, juxta Martyrologium Romanum.

Ad IV. Quum die 8.^a Sept. faciendum sit de S. Adriano Mart. ecclesiae Titulo, die 9 ejusdem mensis fiat de Nativitate

B. M. V. absque integra octava, prout Romae fit in Diaconia S. Adriani Mart., translato festo duplici illa die occurrente, in primam aliam liberam juxta rubricas.

Ad V. Negative.

Ad VI. Per integrum et solum diem, incipiendo a primis Vesperis.

Ad VII. Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.

Ad VIII. Affirmative.

Ad IX. Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.

Ad X. Negative, nisi sit festum de praecepto.

Ad XI. et XII. Negative.

Atque ita rescripsit et servari mandavit.

Die 13. Decembris 1895.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.

L. + S.

A. Tripepi, Secretarius.

S. Rituum. Congreg.

Solutio aliquot dubiorum circa jura ac privilegia
Episcoporum.

S. JACOBI DE CHILE.

Marianus Casanova Archiepiscopus S. Jacobi de Chile Sacrae Rituum Congregationi humiliter exposuit, per decretum ab Ipsa editum die 16. Martii 1861. plures usus, ritualibus Ecclesiae legibus adversos et praetextu longae consuetudinis retentos, e sua Archidioecesi ac praesertim ab ecclesia Metropolitana fuisse sublatos. Quum tamen ad Rmum Capitulum Metropolitanum unus Archiepiscopus et duo Episcopi titulares pertineant, aliquando dubia exoriuntur circa eorum jura ac privilegia. In hoc idem obsequentissimus Archiepiscopus ab eadem Sacra Rituum Congregatione sequentium dubiorum solutionem efflagitavit, nimirum:

1. An crux Archiepiscopalis possit esse duplici hasta transversali ac parallela cum alia verticali composita?

2. An Archiepiscopi uti possint chirothecis, quum ad ecclesiam accedunt vel ab ea recedunt ante et post missam Pontificalem?

3. Utrum Archiepiscopus missam celebraturus supra planetam gestare queat crucem pectoralem?

4. An in aliena dioecesi Episcopi suffraganei et titulares mozzetta uti possint?

5. Et adhibere cappam Pontificalem?

6. An iidem pariter in aliena dioecesi baculum pastorem deferre valeant?

7. Atque solemniter celebrantes sedere in sede Archiepiscopi vel Episcopi propria seu in throno, cum sola ipsius loci Ordinarii licentia?

8. Ac tandem adhibere biretum doctorale cum quatuor apicibus, quod sit coloris violacei, cum flosculo et funiculis rubri coloris?

9. Canonici, etsi dignitate episcopali insigniti sunt, debent ne associare Archiepiscopum cappa magna indutum ad Metropolitanam ecclesiam accedentem, sive ut missam Pontificalem celebret, sive ut missae ab alio celebrandae assistat?

Et Sacra eadem Congregatio, referente subscripto Secretario, exquisito voto alterius ex Apostolicarum Caeremoniarum Magistris, omnibusque rite perpensis, rescribendum censuit:

Ad I. Dilata.

Ad II. et III. Negative juxta Caerem. Episcoporum et Decreta.

Ad IV. Negative juxta Decreta, praesertim in Liburnen.

23. Septembris 1848 ad 2um.

Ad V. detur Decretum in Veliterna 6. Septembris 1698.

Ad VI. Affirmative ex permissione Archiepiscopi vel Episcopi Ordinarii loci, et quando tenuerint ordinationes, consecrationes aliasque functiones, in quibus juxta regulas libri pontificalis baculo pastorali uti debent et necesse est, juxta Caerem. Episcoporum lib. I. cap. 17. et Decret. Bracharen. 1 Septembris 1607.

Ad VII. Dilata.

Ad VIII. Negative, quoad biretum formae doctoralis, juxta Decretum in Venusina 7. Decembris 1844; Affirmative quoad biretum formae ordinariae ac coloris violacei cum flosculo et funiculis ejusdem coloris, juxta privilegium a Sanctissimo Domino Nostro Leone Papa XIII. indistincte omnibus Episcopis concessum.

Ad IX. Affirmative et servetur Decretum Gnesnen. et Posnani. 20. Martii 1869.

Atque ita rescripsit. Die 6. Septembris 1895.

L. M. Card. Parocchi.

Aloisius Tripepi Secret.

Catalogus facultatum, quas Sacrae Congregationes Romanae

et Superiores Ordinum concedere solent. *)

1 Facultas benedicendi coronas B. M. V. septem Dolorum et imponendi parvum habitum benedictum cum indulgentiis a Rom. Pontificibus concessis	F. C.	4
2 Facultas benedicendi et imponendi parva SS Trinitatis scapularia	4	50
3 Facultas benedicendi et imponendi scapulare nigrum Passionis	3	30
4 Facultas benedicendi et imponendi scapulare B. M. V. de Monte Carmelo cum omnibus indulgentiis Confratribus elargitis	4	—
5 Facultas benedicendi et imponendi scapulare Immaculatae Conceptionis	4	50

*) Ex Rom. Ephemer. »La Palestra del Clero« et »Revue Romaine«.

6	Facultas benedicendi et imponendi scapulare rubrum Passionis	3 —
7	<i>Item.</i> Scapulare S. Josephi	3 —
8	<i>Item.</i> Scap. B. M. V. a Bono Consilio	3 —
9	Facultas benedicendi et imponendi scapulare B. M. V. de Mercede	4 —
10	Facultas benedicendi et imponendi scapulare Pretiosissimi Sanguinis D. N. J. C.	3 25
11	Facultas abscribendi Societati SS ^{mi} Rosarii, et benedicendi rosas, coronas, candelas, et impertiendi Confratribus indulgentiam Plenariam in articulo mortis	4 —
12	Facultas benedicendi Aquam S. Ignatii	3 —
13	Affiliatio Primae Primariae	3 —
14	Facultas benedicendi coronas Passionis Domini	4 —
15	Facultas benedicendi coronas Immaculatae Conceptionis	3 50
16	Inscriptio Archiconfraternitati Vinculorum S. Petri (acceptis catenulis)	6 —
17	Facultas benedicendi numismata S. Benedicti	3 50
18	Facultas benedicendi crucifixos eisque applicandi indulgentias <i>Viae Crucis</i>	3 25
19	Facultas erigendi Viam Crucis	3 25
20	Facultas benedicendi Sacros funiculos S. Francisci	5 60
21	Facultas benedicendi Sacros funiculos S. Josephi B. M. V.	6 —
22	Facultas benedicendi Sacros funiculos S. Thomae Aquinatis	6 —
23	Facultas benedicendi Sacros funiculos S. Francisci de Paula	6 60
24	Facultas benedicendi cinturas S. Augustini	6 25
25	Facultas recipiendi in Tertio Ordine S. Francisci	4 —
26	Indultum personale altaris privilegiati	10 —
27	Facultas benedicendi ad quinquennium cruces, coronas precatorias, parvas statuas, sacra numismata, etc.	7 50
28	Facultas retinendi et legendi libros prohibitos	3 —
29	Facultas concedendi Benedictionem Apost. in fine concionum	11 —
30	Facultas impertiendi fidelibus in articulo mortis absolutionem cum indulgentia plenaria	10 —
31	Facultas ad quinquennium benedicendi et imponendi quatuor scapularia sub unica formula	10 —
32	Facultas benedicendi vasa et indumenta sacra	10 —
33	Indultum Oratorii privati (<i>more nobilium</i>)	111 —
34	Facultas exponendi publicae venerationi parvam statuam ex aere confectam S. Petri Apostoli, <i>facsimile</i> statucae quae colitur in Basilica Vaticana, et lucrandi easdem indulgentias quas fideles lucrarent Romae dum osculantur eiusdem pedem	11 —
35	Eadem facultas pro Oratorio privato	11 —
36	Eadem facultas pro domo	11 —
37	Facultas celebrandi missam una hora ante auroram	10 —
38	Benedictio papalis et Indulgentia plenaria pro se suisque usque ad tertiam generationem	4 —
39	Facultas incipiendi recitationem Matutini hora II post meridiem, nulla habita ratione varii temporis anni	10 —
40	Indulgentia Portiunculae S. Francisci pro Ecclesia vel sacello publico	8 50
41	Altare Privilegiatum ad septennium in ecclesia aut oratorio publico	10 —
42	Altare Privilegiatum in perpetuum	26 —
43	Facultas pro sacerdote celebrandi missam in Oratorio privato in casu infirmitatis	18 —
44	Facultas celebrandi Missam <i>de Beata</i> in casu infirmitatis	16 —
45	Facultas deferendi <i>pileolum</i> dum deferitur SSMum Viaticum	12 60
46	Indulgentia plenaria occasione aliqualis solemnitatis extraordinariae celebrandae in aliqua Ecclesia	8 50
47	Erectio Confraternitatis SS ^{mi} Rosarii in aliqua paroecia	8 50
48	Indultum pro suscipienda SS ^{ma} Communionem citra jejunium	5 50
49	Indultum pro recitatione Rosarii loco Breviarii	10 —
50	Facultas recitandi Officium juxta Calendarium pro Clero Romano	12 —

51 Facultas erigendi ruri altare portatile ut praecepto Missae audiendae
satisfieri possit 16 —

N. B. 1° Pro singulis petitionibus requiruntur: nomen et cognomen suppli-
cantis, et nomen dioecesis.

2° Requiritur commendatio Ordinarii pro facultatibus descriptis sub
num. 28, 32, 33, 43, 47, 48, 51.

Literární oznamovatel.

Májová pobožnost a příručky pro pobožnost májovou. (Prof.
Dr. Jan Nep. Soukup.)

I.

1. Z rozmanitých pobožností, jimiž věrní katolíci nade všecky svaté uctívají nejsvětější matku Páně Marii, vedle růžencové, nejoblíbenější jest pobožnost májová. Prst Boží jest toto proti reformační »církvi«, která majíc oči, jakoby neviděla, pokrytě volá: »Bohu díky, vzývání svatých přestalo«; která posmívajíc se katolickému kultu mariánskému jako zásluhu evangelické reformace velebí, že »královna nebes sestupuje s trůnu svého, na nějž uměle byla vsazena, aby byla tím, čím byla dřív, pokornou služebnicí Páně, koruna žen a panen vzor.« Ano Bůh sám takovým žehnáním úcty mariánské odmítá ten rouhavý posměch kacířstva o uměleckém vsazení Panny Marie na trůn; tož zajisté neuctivá mluva, jak proti Bohu, tak proti svaté matce Boží. Patrné po žehnání Boží spočívá zvláště na uctívání Bohorodičky známou pobožností během celého měsíce května či máje, odkudž také pobožnost tato májovou se nazývá. Není to zajisté nikterak na divno. Žehnát Bůh pravověrným křesťanům již tenkrát, když třikrát za den andělským pozdravením ctí matku Boží; žehná jim ještě více, když nad to jednou za týden, v sobotu, Marii Pannu uctívají. Ký div, že zvláště jim žehná, když mimo to jednou za rok, po celý měsíc nejjařejší, nejkrásnější a nejradostnější, v domácnosti aneho v kostele zvláštním způsobem oslavují panenskou Bohorodiči! Aníž může kdo důvodně a rozumně pozastavovati se nad druhdy prý nebývalou pobožností májovou. Nemáme-li ani k tomu zření, že od narození Páně z Marie Panny vykopení národové ustavičně, tedy i v máji, blahoslavili pravou a vlastní Máteř Boží, tož přece zánovní způsob onoho blahoslavení pranic neodporuje katolické náuce o zvláštním uctívání blahoslavené Panny nade všecky anděly a svaté! Cultus hyperduliae právě jest nejzákladnější postatí všech pobožností mariánských, a jmenovitě májové pobožnosti.

Mimo to vše, což v oblíbené této pobožnosti se děje, vždy před tím v naší svaté Církvi, byť i ne tak spořádaně, k úctě Panny Marie se dále. Od dob prastarých dějí se kázání mariánská, odříkávají se modlitby k Panně Marii, prozpěvují se chvály

marianské. Není-liž to vše právě v májové pobožnosti? Zajisté! Jenom že to vše ladně složeno a v libovonnou kyticí uvito pro královnu májové pobožnosti!

2. Dosud ovšem není církevně určeného formuláře ku konání této pobožnosti! Než od jejího vzniku až na ten čas čím dále tím více určitějšího tvaru a řádu nabývá dojemná tato pobožnost. Prvý základ této líbezné pobožnosti pochází dle některých od sv. Filipa Neri, zakladatele Oratoriánů v Itálii († 1595). Dobrý Filip byl upřímný přítel mládeže: vida pak, že pro vlašskou mládež měsíc máj jest nejnebezpečnější, utekl se k Panně nejsvětější a její mocné ochraně v touž dobu doporučil milenou mládež. A Bůh žehnal muži apoštolskému. Měsíc máj, před tím jinochům a pannám nejzáhubnější, stal se jim měsícem spásy a milosti.¹⁾ Illavně však misijní kněz L. a L. o m i e zavedl tu pobožnost v Římě, v druhé polovici 18. století. Odtud pak záhy se rozšířila po Vlaších, Francii, Španělsku, Německu, v zemích slovanských, po celé katolické Církvi. K jejímu rozšíření nejvíce přispěl papež Pius VII., jenž apoštolským brevem ze dne 21. března 1815. májovou pobožnost schválil a později na věčné časy účastníky její hojnými odpustky obdařil.

»Těm totiž, kdo po všechny dni měsíce máje buď u v e ř e j n é n e b s o u k r o m é pobožnosti v chrámu Páně neb doma nábožným rozjímáním, modlitbou, zpěvy neb konáním bohulibých skutků panenskou Matku Boží zvláště ctí, uděluje jmenovaný náměstek Kristův k a ž d o d e n n ě odpustků 300 dní; v o n e n však d e n téhož měsíce, ve který svátost p o k á n í a n e j s v ě t ě j š í Svátost oltářní hodně přijmou a na úmysl svatého Otce p ř e d e p s a n é modlitby vykonají, p l n o m o c n é odpustky, které i duším v o č i s t c i p ř i v l a s t n í t i se mohou.«²⁾ ---

Papež Pius IX. dovolil, že zmíněných odpustků plnomocných dosáhnouti lze také ještě dne 1. června.³⁾ Dle uvedených slov jest jádrem »májovky«, jak lid tu pobožnost stručně jmenuje, zpěv, rozjímání neb úvaha a modlitba --- ovšem k u c t ě n í n e j s v ě t ě j š í Panny směřující, též konání bohulibých skutků. Naše svatá Církev nenutí žádného katolíka k této pobožnosti, ale vroucně z v e k aždého, komu to jen poněkud možno, aby buď doma soukromě, anebo ve chrámu Páně, v kapli, oratoři společně oslavoval královnu rajských květů, milostnou kněžnu máje. Aby pak srdečnému pozvání důrazu a mocné pohnutky dodala, propůjčuje upřímným účastníkům té pobožnosti neplnomocné odpustky tří set dní na každý den květnový; jednou pak v máji za podmínek shora položených uděluje odpustky plnomocné! Nejjemněji dotýká se srdce a citu katolíkův v měsíci, kterýž obyčejně nejstkvělejší květenou vyniká; a hle, čím dál, tím více věřících radostně povznáší mysl svou k nejdokonalejšímu květu pokolení lidského, k rajské růži, z níž kvítek spásy vykvet' nám. Sou-

¹⁾ Průvodce duší nábožných. V Horažďovicích 1890, str. 410 sl.

²⁾ S. C. I. 18. Junii 1822.

³⁾ S. C. I. 8. Augusti 1859.

kromě koná se ona pobožnost v domácnosti dle libosti; od r. 1854, v němž prohlášen byl článek víry o neposkvrněném početí Panny Marie, velice se rozšiřuje veřejné konání májové pobožnosti v městech a i v dědinách. Kde nemůže lid každodenně se scházeti, alespoň v sobotu, v neděli a ve svátek přichvátá. V klášteřích, ústavech a seminářích pobožnost ta s velikým duchovním prospěchem se koná každodenně; a chovanci i bohoslovci obětavě a s nadšenou radostí ozdobují oltář marianský hojným kvítím a světlem, s plesáním prozpěvují vzletné písně marianské, s dětinnou láskou konají úvahy o nejlepší Matce své, s vroucí důvěrou říkají litanii loretánskou s modlitbami a u večer se zpytují, jaký dobrý skutek k uctění Matky Boží vykonali. Pouhými sladkými pocity ani tato úcta odbývána býti nemůže a nesmí; musíť se jí jako výborného prostředku dokonalosti křesťanské náležitě užívati.

3. Ve větších pak městech koná se nejraději v kostelích marianských denně, nejčastěji v 7. hodin večer; a to již od posledního dubna, svatvečera pobožnosti květnové, až do posledního máje. Mezi tím, co dobrovolní účastníci scházejí se do kostela, zpívá se s průvodem varhan nějaká píseň před pobožností májovou⁴⁾ — nejčastěji: »Aj což to libě zavání« (Ilas varhan a Svatoj. kancionál II. č. 474). O sedmé bývá kázání, nebo promluva; alespoň úvodní a závěreční — ne-li ostatní, bývají z paměti. Někde mimo řeč první a poslední, kněz z kazatelny čítává rozjímání neb úvalu, a to zvolna, hlasitě a zřetelně. Po úvaze ještě na kazatelně jest modlitba »Anděl Páně« a jelikož to je u večer, připojuje se »Otče náš« a »Zdrávas« za zemřelé s modlitbičkou »Odpočinutí věčné! Pak před vystavenou velebnou Svátostí — všedního dne v ciborii, v neděli a ve svátek v monstranci odříkávají (někdy i zpívají) se litanie loretánské s obvyklými modlitbami. Po přimluvách nebo-li suffragiích říká se ještě: »Zdrávas Královo« — načež obvyklým způsobem dává se sv. požehnání. Za prozpěvování přiměřené písně — buď marianské, neb »Anděle Boží, strážce můj« anebo »Odpočiňte v pokoji« — rozcházejí se přítomní, byvše poučení, potěšení a k ctnosti pohnuti, do příbytkův svých. Prvého máje ráno bývá někde slavná zpívaná mše svatá. Posledního května večer jest po závěreční pobožnosti »Te Deum laudamus«. O úpravu a výzdobu oltáře, o okrášení jeho živými květinami a osvětlení voskovicemi a lampičkami pečují ve srozumění se správci duchovními zbožné osoby v osadách. K prvému a poslednímu požehnání na některých místech i družičky se dostavují, školní děvčátka v bílých šatech, by jak Synu Božímu tak Panenské Bohorodičce dětinnou lásku osvědčila — z dobré vůle. Ne z přinucení, ale zcela dobrovolně vzdává se všemi účastníky radostný hold Panně přesvaté — Paní naší, Prostřednici naší u Boha a Rozdavatelce milostí a slitování Božích! (Pokr.)

⁴⁾ Někde: »Matko přesvatá — Láskou bohatá...«

Listy homiletické.

Neděle květná.

Kristus příklad pokory.

»Ponížil sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti, a to k smrti kříže«.
Fil, 2, 8.

Nastal nám, nejmilejší v Kristu, týden pašijový, týden svatý, týden velký. Dnes, v úterý, ve středu, a v pátek čítají neb zpívají se pašije, t. j. umučení Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista, jak je popisují sv. evangelisté; proto se jmenuje tento týden pašijový. Nazývá se také týden svatý neb i veliký, protože nám připomíná svatá a veliká tajemství, jak totiž Spasitel náš Ježíš Kristus ustanovil večeři své svrchované božské lásky a jak svým přehořkým umučením s Bohem Otcem nás smířil.

První den tohoto svatého týdne jmenuje se neděle květná, protože se svítí dnes před velkou mší sv. kvetoucí ratolesti, které ovšem v našich krajích mívají teprv pupence. Se svćenými ratolestmi koná se průvod kolem chrámu Páně, a při průvodu zpívá se při zavřených dveřích slavný chvalo zpěv: »Oslava, chvála a čest buď Kriste Tobě, spáso a králi, ježž ctíl vítězným sbor pacholectva pěním« Toto všecko připomíná nám vítězoslavný vjezd Pána Ježíše do města svatého a dodává tak dnešní neděli jakéhosi rázu radostně vzrušujícího.

Avšak hlavní ráz dnešní neděle jest, moji drazí, žalostný, truchlivý. Připomínáme si přehořké umučení Páně. A jaké máme při tom úmysly? Rozjímáním přehořkého umučení Páně má se probuditi v srdci našem lítost nad hříchy, duch kající, láska ke Kristu Pánu, předsevzetí následovati Krista Pána. Proto se modlí dnes Církev svatá: »Všemohoucí věčný Bože, jenž jsi ustanoviti ráčil, aby Spasitel náš lidskému pokolení na příklad pokory se vtělil a smrt kříže podstoupil, popřejž milostivě, bychom i trpělivost Jeho na sobě ukazovali, i vzkříšení Jeho účastenství míti

zasloužili«. Jestliť tedy hlavní ctností, kterou ukázal na Sobě Syn Boží při Svém umučení, pokora. Tuto pak ctnost Kristovu dává nám za příklad sv. apoštol Pavel, řka v dnešní epištolé: »Ponížil Sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti a to k smrti kříže«.

Uctíme tedy nejlépe dnešní památnou neděli, budeme-li rozjímati hlubokou pokoru Ježíše Krista. Poznáme pak pokoru Ježíše Krista, uvážíme-li:

1. kdo jest Ježíš Kristus,
2. jak smýšlel sám o Sobě.

Pohleď, prosíme, Pane, na svůj lid, za kterýž Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus nevzpěchoval se, v ruce hříšníků Sebe vydati a smrt kříže podstoupiti, abychom se naučili smýšleti o sobě, jako smýšlel On, Beránek nevinný!

P o j e d n á n í.

1. Kdo jest Ježíš Kristus?

Kristus jest nejbohatší, nejmocnější, nejslavnější, nejdokonaljší. Proti Jeho bohatství, moci, slávě a dokonalosti bledne všecko bohatství, všecka moc, všecka sláva, všecka dokonalost lidská, jako bledne lesk hvězdy před sluncem vycházejícím.

Či není tomu tak, drazí v Kristu?

Není-li Kristovým dílem, Kristovým darem, Kristovým majetkem všecko to množství kovů, jež ukrývá matka naše země ve svém plodném lůně? Všecko to množství oděvů, jimiž jsou ošaceni tvorové nejrozmanitější? Všecken ten blahobyť, jímž oplývají tvorové pozemští? Všecken ten lesk, jímž září tělesa nebeská? Není-li Kristus jakožto Syn Boží páнем všech věcí?

Anebo nevládne-li Kristus nade vším tvorem na nebi i na zemi, ve vodách i v povětří, od bezcitého kamene až k serafínu láskou planoucímu? Neposlouchají-li hlasu Jeho i rachotící hrom i vítr šumící i bouře burácející? Nekralují-li skrze Něho králové? Neděsí-li se jména Jeho obyvatelé říše pekelné? Není-li Ježíš Kristus jakožto Syn Boží všemocným a neobmezeným tohoto světa vladařem?

A co mám říci, rozmilí v Kristu, o Jeho slávě? Ó, kéž bych vám mohl ukázati slávu Kristovu, jako ji viděl kdys na ostrově Pathmos miláček Páně sv. Jan! Ó, kdybyste viděli Beránka Božího sedícího na trůně v nebesích, obklopeného nesčíslnými zástupy andělů a svatých; kdybyste viděli, jak se Svého trůnu všecken svět pravicí Svou drží, řídí a spravuje; kdybyste viděli, jak s nebeského stánku Svého pouhým dechem Svých úst tisíce tvorů usmrcuje a tisíce nových tvorů k životu povolává; kdybyste viděli, jak ze všech stran oboru zemského prosby a modlitby k trůnu Jeho vystupují; kdybyste viděli Ježíše Krista takovou slávou ozářeného: jsem jist, že byste padli na kolena svá a zvolali s pěvcem korunovaným: »Veliký jsi, Pane, a velikosti tvé není konce; vyvýšenat jest sláva tvá nade všecku zemi!« Ž. 144, 3. a 197, 6.

A mám-li mluvíti, moji drazí, o dokonalosti Ježíše Krista,

kde počnu a kde skončím? Kdybych chtěl mluvit o Jeho poslušnosti k rodičům, vypravoval by o ní každý kouteček dílny Josefový; kdybych chtěl mluvit o Jeho tichosti, hlásali by ji i Jeho největší nepřátelé; kdybych chtěl mluvit o Jeho dobročinnosti, vyvíšovali by ji tisícové nemocných, jež uzdravil, tisícové hříšných, jež na milost přijal, tisícové zarmoucených, jichž potěšil, tisícové chudých, jimž pomohl; kdybych chtěl mluvit o Jeho nábožnosti, vydávaly by o ní svědectví hlasité každý Jeho krok, každý Jeho dech, každé místočko, jehož se dotkla svatá noha Jeho. Ale nač bych svolával tolik svědků k dokázání věci nebem i zemí dokázané? Zdali nenazval Ježíše Krista Sám Bůh všemohoucí Svým Synem nejmilejším? Zda nevyznala veškerá příroda, že Ježíš Kristus jest pouhá svatost a nevinnost, když truchlila při Jeho smrti na hoře Kalvarii? Dokonalost Ježíše Krista jest všemu světu známa a nepopíratelná; ani slídivé oči Jeho úhlavních nepřátel nenalezly na Něm skvrny nejmenší, tak že umlkli všickni, když se jich otázal: »Kdo z vás bude trestati z hřichu?« Jan 8, 46.

A přece, ačkoliv Ježíš Kristus jest tak bohatý, tak mocný, tak slavný, tak dokonalý, jak smýšlel Sám o Sobě? To budeme uvažovati s pomocí Boží v dílu druhém.

2. Jak smýšlel Sám o Sobě Ježíš Kristus?

Honosil se snad před světem Svým bohatstvím, okazoval snad lidem Své poklady, žádal snad, aby se Mu lidé kořili pro tuto přednost? Mohlť ovšem, bratři moji nejmilejší; neboť, cokoliv má, Jeho jest vlastní. Ale Kristus Pán při všem bohatství Svém miloval chudobu. Chlív byl Jeho prvním příbytkem; jesle Jeho kolébkou; chudá panna Jeho matkou; prostý řemeslník Jeho pěstounem; pastýřové vítali Ho příchozího do tohoto života; chudí lidé bývali Jeho nejmilejší společníci; chudí rybáři stali se Jeho prvními učenníky; ptáci mají svá hnízda a lišky mají svá doupata, ale Syn Boží neměl, kam by hlavu sklonil; v chudobě byl živ a v chudobě na kříži skonl. V pravdě, může-li býti větší pokory nad tuto pokoru Ježíše Krista, Kterýž jsa nejbohatší, zjevil se zrakům lidským jako nejchudší?

Pozorujte se mnou dále, rozmilí v Kristu, jak smýšlel a jak se choval Ježíš Kristus při Své neobsáhlé moci, kterouž má nad veškerým světem. Zapuzoval snad od Sebe Svou všemohoucí pravici bolesti, úzkosti a protiventví, jako krotil bouři mořskou neduhy lidské a moc zlého ducha? Svolával snad ku postrašení lidu blesky Boží, jako učinil kdys prorok Eliáš vyslaněcům krále Achaba? Povolával snad Sobě ku pomoci zástupů andělských, jako králové pozemští volávají k obraně svá vojska? Nikoliv. Ježíš Kristus nejevil nikdy Své božské moci, jednalo-li se o Jeho osobu, ale zakrýval Svou božskou moc lidskou mdlobou a slabostí. Nechal se unésti před úklady krále Herodesa do Egypta; trpěl často hlad, žízeň, unavení, zármutek, úzkosti; dopustil žoldněrům, že Ho svázali, trýznili, křížem obtížili a na kříž přibili. Nejmocnější ukázal se jako nejslabší! Jak hluboká to pokora!

Tázete se ještě, křestané, jak smýšlel o Sobě Ježíš Kristus při Svě slávě, kterouž měl od věčnosti u Otce, a kteráž naplňuje nebe i zemi? »Viděli jsme ho«, musím zvolati s prorokem Isaiášem, »pohrdaného a nejposlednějšího z mužů, potupeného a neváženého, bolestiplného a malomocného, od Boha (takřka) ubitého a sniženého«. Is. 53, 3. 4. Ano, viděli jsme, že k tomu svolil, aby byl vyhlášen za horšího nad lotra Barabáše, aby kráčel na místo popravni mezi dvěma lotry, aby zemřel smrtí, jakou umírali největší hříšníci. Nejslavnější zvolil sobě největší na světě potupu! Tak se zjevila Jeho hluboká pokora!

A jak mluvíval o Sobě tento nejušlechtlejší vzor svatosti a dokonalosti? Chlubíval se snad Svými ctnostmi? Odměňoval snad ty, kteří ctnosti Jeho rozlašovali? Nevšímal si snad lidí méně dokonalých? Pohrdal snad hříšníky? Upíral snad skutkům bližního zaslouženou chválu? Chtěl snad, aby Jemu jakožto nejdokonalejšímu lidé sloužili? Něčeho ze všeho toho nelze si ani pomyslití o Kristu Ježíši. Ačkoliv zastínil září Svých ctností veškeré stvoření, i čisté duchy nebeské, přece nehledal cti u lidí, přece mluvíval s uctivostí o jiných ctnostných, jako o Mojžíšovi, Abrahamovi, Janu Křtiteli, přece ani veřejnými hříšníky nepohrdal, s nimi hovořil, za stolem sedával, přece i nepatrnou obět chudé vdovy vychválil, přece svým učenníkům nohy myl a těm, kdož Jej nespravedlivě soudili, ochotně se podrobil. Nejdokonalejší nepohrdal neopovrženějším, nejsvětější nepohrdal hříšníky. Ó, jak vznešená to pokora! O této pokoře píše sv. Augustin (Epist. 56. ad Diosc.): »Tomuto pokornému Ježíšovi podrob se se vši oddaností a nezábezpečuj sobě žádné jiné cesty ku poznání a podržení pravdy, krom cesty ražené od toho, jenž, jsa Bůh, nejistotu našich kroků zná. Touto cestou jest 1. pokora, 2. pokora, 3. pokora, a kolikrátkoliv se mne budeš tázati, vždy toto ti řeknu, ne jako bych nemohl uvéstí jiná příkázání, ale proto, že mají naše dobré skutky cenu jen tenkrát, když pokora je předchází, provádí a následuje«.

Pohled, člověče, na tento ^{*} vznešený příklad Ježíše Krista a pověz, smýšlíš-li ty také tak?

Ježíš Kristus jest nejbohatší, Jemu náleží všecken svět, Jeho bohatství Mu také nikdo odnítí nemůže a přece chudobou nepohrdal, nýbrž chudobu miloval, jí ctil, jí přednost dával. A ty, člověče, chtěl bys s hrdostí ukazovati své domy, pole, luka, sady, stáje, sýpky, stodoly, šaty, šperky, peníze, bohaté příbuzné? Ty bys chtěl chudobou pohrdati, jí s ošklivostí se straniti? Nevíš-li, že cokoliv máš, jest ti od Boha jen zapůjčeno? Nemůže-li tě zbaviti všeho bohatství tvého a uvrci tě v největší chudobu jediný nešťastný okamžik?

Ježíš Kristus jest nejmocnější, vládne vším světem, nemůže býti zbaven Svě moci ničádným tvorem, a přece neštítal se křehkostí lidských. A ty, člověče, chtěl bys se honositi svou silou, svou sličností, svým zdravím, svým mužným věkem, ty bys chtěl na tyto dary Boží hřešiti lakotným mamony sháněním, opilstvím

a podobnými nectnostmi? Ó, pomni jen, že všeliké lidské tělo jest jako kvítí polní, že dosti malý úraz zdrtiti může sílu tvých svalů, na kterou nyní tak samolibě spoléháš.

Ježíš Kristus jest nejslavnější, Jeho slávu zvěstují nebesa i země, a přece snášel milerád všeliké pohanění. A ty, člověče, nechťel bys snést ani nejmenší příkoří od bližního, ty bys chtěl vzplanouti hrdým hněvem pro nepatrné slovo, které prohodil tvůj bližní, nemaje snad ani zlého úmyslu? Jednáš-li ty lépe, nežli tvůj bližní? Jsi-li ty jediný, jenž nechybuje?

Ježíš Kristus jest nejdokonalejší, Jeho ústa, Jeho srdce, Jeho ruce nejsou poskvřeny ani nejmenším pokléskem, a přece nad lidi se nevypínal, bloudících nezatracoval, hřešících nepodezříval, nepřátel nepomlouval, moudrým a zkušeným rozumu neupíral. A ty, člověče, chtěl bys se vypínati nad bližního pouze a jediné proto, že nejsi sám dráč, zloděj, cizoložník? Ty bys bližního pro jeho hříchy zatracoval, o něm nejhorších věcí se domýšlel, jeho chyby ostrým sklem pozoroval, jeho radou a zkušeností pohrdal? Kdož tě ujistil, že tvé hříchy, které skrýváš před světem v hlubinách své duše, nejsou rovněž tak veliké, jako zjevné nepravosti tvého bližního? Kdož ručí ti za to, že nebudeš pro své hříchy zatracen?

Tak, milí křesťané, zahanbuje pokora Ježíše Krista naši pýchu. Nuže, chceme-li dojíti milosti u Boha, odložme všecku hrdost ducha a pokořujme se pod mocnou rukou Boží dobrovolně, abychom snad nebyli k pokoře donuceni nějakou metlou Boží, hladem, morem, válkou neb jiným neštěstím. Následujmež Beránka Božího v Jeho ponížení, a budeme s Ním povýšeni, oslaveni, jakož psáno jest: »Ponížil sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti, a to k smrti křížové; protož i Bůh povýšil ho a dal jemu jméno, kteréž jest nad všeliké jméno, aby každý jazyk vyznával, že Pán Ježíš Kristus jest v slávě Boha Otce.« Fil. 2, 8-11. Amen.

Kl. Markrab.

V e l i k ý P á t e k .

(Kázání liturgické.)

Význam Velikého Pátku a církevních obřadů toho dne.

»Všeliká duše, kteráž by se netrýznila v ten den, zahyne z lidu svého«.

3. Mojž. 33.

Jistý král v předvečer osudné bitvy zavolal do svého stanu všechny vojevůdce, velící vojenským sborům, aby přijal od nich přísahu věrnosti a zabezpečil si je v nastávající bitvě. Dověděl se před tím, že někteří z nich chtějí jej v bitvě zraditi. —

Když všickni byli pohromadě, tu povstal král, odhalil prsa svá a jednoho po druhém vyzýval, aby ten, kdo chce jej v bitvě

zraditi, raději nyní na místě jej usmrtil, než aby druhého dne tisíce vojnů na bojišti nevinně umíralo. -

Nastalo ticho hrobové, žádný neodvážil se vystoupiti, nýbrž všickni pozdvihli meče a přísahali králi věrnost a vytrvalost.

Snad víte, nejmilejší, kdo byl tento král? To byl český král Přemysl Otakar II., ježž národ nazýval králem zlatým, nepřítel však králem železným --- a tak jmenuje se v dějinách po dnes.

Rozloučiv se s královskou chotí svou Kunhutou a jediným, tehdá ještě malým synáčkem svým Václavem, vytáhl do boje. Věrný český lid provázel svého krále a čtyry vojnův z hlavního města hezký kus cesty a vraceje se nerad, se loučil s ním, jakoby tušil, že nespátí jej více.

A předtucha vyplnila se!

Nešťastný byl den 26. srpna 1278. Král padnul. Rychlostí blesku rozlétla se po širé vlasti naší smutná novina, že král v rozhodném okamžiku, když již vítězství bylo takřka jisté, od jednoho z pánů, Miloty z Dědic, hanebně byl zrazen, mnoha ranami poset v bitvě bídě zahynul. Nepřátelští vojnové neměli na smrti králově ještě dost, ale i po smrti do těla jeho bodali, zlatou přilbu a hlavě rozbili a jeden kopím srdce jeho proklál.

Smutně rozezvučely se písní pohřební zvonky všech chrámů po vlasti české, lid modlil se za slavného krále a spěchal ke hradu Pražskému ovdovělou královnu potěšit, která v zármutku po komnatách sem tam jako smyslů zbavena běhala, vlasy s hlavy si rvouc. Nebylo oka, které by slzy upřímné lítosti neronilo a to vším právem: nebo po smrti králově nastaly pro osiřelou zem časy smutné, přesmutné --- i pro královnu.

Nejmilejší! I my dnes sešli jsme se jako věrní poddani a hodné dítky nad mrtvolou milovaného krále našeho, krále nejvyššího, Jenž nevýslovnou láskou k nám zahořel; sešli jsme se nad mrtvolou krále přesilného, řekl bych železného, Jenž hrůzou a postrachem byl nepřítelům a peklu celému; vytáhl do boje ten mocný král, aby nás osvobodil, byl však hanebně zrazen, opuštěn, ranami nesčíslnými poset a smrtí tou nejpotupnější --- smrtí kříže zahynul. A nebylo na tom ještě dosti -- voják pohanský po smrti srdce Jeho kopím probodnul. Vy víte, kdo jest ten král? To je náš nejmilejší Pán a Spasitel Ježíš Kristus!

Nad smrtí Jeho truchlí veškera země, z prsou věrných derou se povzdechy žalu a bolesti, nejvíce však pláče nad smrtí Jeho choť Jeho, Církev sv. -- Ozývají se tu a tam těž city vděčnosti, ba jakési posvátné radosti, že Ten milovaný král nebeský smrtí svou smrt naši časnou i věčnou přemohl, city radosti, že dostalo se Mu za to místo koruny trnové, koruny slávy neskončené hned v té chvíli vítězné, kdy zvolal: »Dokonáno jest«. --- Však proto přece nesluší dnes radovati se, třeba mnoho radostného vyplývalo pro nás ze smrti Jeho, ale spíše truchliti máme s opuštěnou chotí Jeho Církví sv., která také dnes neobléká se v roucho radosti, nýbrž v roucho smutku a to nejhlubšího.

Vizme, nejmilejší, kterak Církev sv. pro nebeského chotě

svého lká, kterak pro Něho nařká. Pozorujme za tou příčinou posvátné obřady, jež dnes konají se po celém světě křesťanském k uctění bolestné smrti Pána našeho Ježíše Krista.

P o j e d n á n í.

Znám, nejmilejší, v celém prostoru času tři dny velepamátné pro veškero pokolení lidské. — První byl ten, když řekl Hospodin: »Budiž světlo«; druhý, když Syn Boží s kříže zavolal: »Dokonáno jest«; a třetí bude ten, až Syn Boží přijde na svět s moci velikou a velebností a mocným hlasem zavolá nás ze hrobů, řka: »Vstaňte«.

Z těchto tří dnů jest jeden pro nás nejvíce památným, velikým a to je tento dnešní den, kterého dočkali jsme se a který se všemi upomínkami smutku a bolesti zavítává jednou v roce a sice v dobu jarní. Jest to tentýž den, kdy Ježíš Kristus hlasem velikým zavolav: »Dokonáno jest«, ducha Svého Otci odevzdal. Jej židé nazývali dnem »přípravným« (k sobotnímu dnu) a my nazýváme jej pátkem Velikým, nad nějž většího dne (pátku) v celém roce církevním nemáme.

Jest to den v pravdě veliký v každém ohledu, poněvadž nám připomíná všecko veliké. Uvádí na mysl veliký, hluboký pád prvního člověka a marné namahání k povstání; veliké následky hříchu prvotného a tresty za něj; také velikost hříchů našich; připomíná veliké milosrdenství Boha Otce, velikou lásku Boha Syna, všechny Jeho veliké oběti, které od Betléma až ke Kalvarii pro nás přinesl; připomíná Jeho velikou trpělivost, tichost a pokoru, Jeho nevýslovné muky, jež vytrpěl, zvláště bolestnou smrt Jeho na kříži, kterouž vykoupení naše dokonal.

Jest to den pro nebe, zemi i peklo, pro Boha i člověka před důležitý. Nebe hledělo jemu vstříc s jakýmsi úžasem, země s toužebností, mocnosti pekla se zlobou a vztekem, kdykoli do krajín jeho horoucích se přimísila jen jediná vzpomínka na ten den. Nejpamátnějším však stal se pro ono věčně slavné »Dokonáno jest«, jež s temene hory Kalvárské rozlehlo se až do nejzazších končin země a proniknuvši až ku branám nebe, závorami jeho otřásl; proniklo peklem, kde jako sprcha ledová účinkovalo, proniklo útroby země od zdola až nahoru: země se zachvěla ve svých základech, skály se pukaly, (opona chrámu se ve dvě roztrhla), slunce se zatmělo — nastala tma po veškeré zemi.

Dnešní den stal se na věčné časy památným, že toho dne zemřel Ježíš Kristus Syn Boží, Jenž o Sobě řekl: »Já jsem světlo světa«, a proto také dnes zhasíná se ve všech chrámech křesťanských po celém světě věčné světlo (věčná lampa), které jindy dnem i nocí po celý rok bez přestání hořívá před svatozátkem, to milé světlo, které k duši naší dojemně mluvívá; zhasínají se i světla ostatní, na oltářích všechny svíce, na znamení,

že i slunce zakrylo svou tvář při smrti Syna Božího na čas se zatmělo. Toť první obřad velevýznamný, naznačující nám velikost dne a smutný význam jeho.

Však nezhaslo toliko světlo dnešního dne, jež jest Ježíš Kristus, ale dotlouklo též to nejněžnější srdce, sídlo vroucích citů, srdce Ježíšovo, které tak neskonale si nás zamilovalo, přestalo biti to srdce nejměnnějšího přítele našeho, nejlaskavějšího Pána Krále a Vykupitele našeho.

Bývá chvalitebným obyčejem, že nad smrtí královnou truchlí celá říše, všechny světské radovánky umlkají a ustupují pohřebním slavnostem, v domě smrti královny hluboký zármutek, zmatek a pláč — a vyslanci královi po světě rozptýleni, jakmile smutná zpráva k nim se o smrti královského pána donese, truchlí spolu s odovčelou královnou, s osiřelou rodinou a ve smutek se přiodívají.

I dnes zemřel veliký a slavný král celého lidstva pokolení, vytáhl do boje proti mocnému nepříteli s praporem kříže, přemohl jej vítězně, ale vítězství vlastní smrtí zaplatil, život ztratil; založil a zřídil nové, slavné a mocné království se šťastnějším potomstvem, totiž Církev Svou svatou, sahající od jednoho konce světa k druhému — i což divu, že dnes v den Jeho smrti po veškerém tom Jeho duchovním království rozhostil se hluboký zármutek, že všude zavládlo posvátné ticho, které neodváží se ani zvonů hlas přerušiti; jindy hlas tak líbezný umlká dnes, aby Pán a Král ze spánku smrti nebyl vyrušen; což divu, že choť Kristova, Církev svatá, se svými dítkami obléká se v roucho smuteční, že všude ve chrámech křesťanských dnes panuje neobyčejný zmatek, všude ozývá se nárek a pláč

»Přijdou dnové, kdy bude od vás odňat ženich a budete se rmoutiti,« řekl kdysi Pán a ti dnové nadešli před 19 věky a památka jejich obnovuje se dnes. Smutek po celé Církvi neobyčejný, zvláště pak ve chrámech znatelný. Dům Boží, jež za stálý přibytěk z lásky k nám Syn Boží Sobě vyvolil, jindy dům duchovní radosti, dnes stal se domem smutku, hlavní oltář ozdoby zbaven jako byl onen obětní oltář na hoře Kalvárské, dřevo hrubě otesané, potupné jedním jen prostěradlem pokryt k zaobalení těla Kristova, připomínajíc nám ono roucho, které Josef z Arimathie a Nikodem koupivše v Jerusalemě na horu Kalvárskou k pohřbení mrtvého těla Kristova byli přinesli; dnes vrhají se na stupních oltáře obětního na tvář vyslancové Kristovi, nástupcové v Jeho úřadě biskupové a kněží po celém světě na znamení poníženosti a pokory, kteroužto ponížil se jejich Pán až ku smrti kříže nejpotupnější, na znamení zármutku, bolesti nad Jeho smrtí, na znamení lítosti nad hříchy svými.

A příčinu toho zármutku zjevně slovy krátkými hlásá novina, jež s hory Kalvárské k nám dolétá a ta jest: »Utrpení (umučení) Pána našeho Ježíše Krista.« Utrpení to čili pašije nechává dnes Církev svatá předčítati a sice tak jak je napsal ten, který pod křížem stál, miláček Páně sv. Jan, očitý svědek smrti Kristovy,

jak sám ku konci dokládá --- a »který viděl, svědectví vydal a pravé je svědectví jeho.«

Ach pravé, ale jak bolestné to svědectví o smrti Kristově! Zda nemusí srdce naše při slovech těch krváceti? Jsouť slova toho svědectví břitký meč, jenž raní srdce naše, nebo vidíme a slyšíme, co pro nás trpěl Pán náš na cestě křížové, zvláště pak na hoře Kalvárské pro nás a pro naše hříchy!

Než muselo se tak státi! Patrně z toho, že úpěnlivé, trojnásobné volání Ježíšovo na hoře Olivetské »Otče můj, možno-li ať odejde ode mne kalich ten« — třikráte bylo odmítnuto, vůle Otce byla, aby Syn trpěl, neodvolal Ho z boje, ale do boje --- Svým andělem posílil. Muselo se tak státi, aby naplnila se Písma a co ústy proroků Duchem Svatým osvicených předzvěstováno bylo. Proto také před pašijemi předčítá kněz ona proroctví zvláště z proroka Ozeáša o smrti Kristově a ze II. knihy Mojžíšovy o Beránku Velikonočním, který byl předobrazem smrti Kristovy na kříži.

Musel tedy Ježíš trpěti a umříti, aby Svou smrtí vyplnil, co napřed ustanoveno bylo, aby pokolení lidské zachránil a pro ně lásky Otcovy vydobyl a to se stalo, když hlasem velikým zvolal »Dokonáno jest -- Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého.«

Že dnes stalo se smíření všeho lidstva s Bohem, to připomíná se modlitbami (přímluvami) po pašijích, za všechny stavy, za všechny lidi bez rozdílu. Za Církev, za papeže, biskupy, kněze, jáhny, za osoby nižších svěcení; ó jak třeba zvláště za dnů našich k Bohu se o slitování utíkati pro služebníky Boží, ve dnech tak smutných! - Za veškeren věřící lid křesťanský, za panovníky a knížata křesťanská aby pokoj, jednota a svornost mezi nimi byla. — I tu máme příčinu největší spojení prosby své s prosbami Církve, té poselkyně míru a kněžny pokoje v době všeobecné rozervanosti, nepokojův a nesvárů -- jimiž dnes svět je přeplněn a bouře blížká dle všeho nedaleko jest. Dnes modlí se Církev za všechny, kdož v jakékoli potřebě těla i duše se nalézají, za všechny bludaře, nevěřící, kacíře a rozkolníky, za pohany a židy --- nebo jest to Veliký den smíření --- lidstva s Bohem. Před každou modlitbou jednotlivou povzbuzují se věřící slovy: »Poklekněmež« na znamení pokorné, úpěnlivé prosby, toliko před modlitbou za pohany a nevěřící židy se nekleká, poněvadž pohané a židé toho dne klekajíce posměšně před Kristem, Jemu se rouhali, klekání zneužili.

Veliké dílo vykoupení vykonáno na kříži a proto ty obřady, které po modlitbách všeobecných následují, jsou poctou sv. kříži vzdávanou a jest to jeden z nejdojemnějších obřadů Velikého Pátku. — Zvláště tklivým způsobem vzdává se pocta sv. kříži dnešního dne v Římě. Ve velechrámu sv. Petra chová se veliká část pravého kříže, na němž Kristus Pán byl umučen. Tento kříž závojem zahalený odkrývá dnes římský papež a jej celému světu ukazuje. Podobně děje se ve farních chrámech. Kněz béře kříž

zahalený černou rouškou do rukou a sestupuje od oltáře při straně epistolní a k lidu obrácen po třikráte zpívá »Ecce lignum crucis, in quo salus mundi pependit.« »Ejhle! dřevo kříže, na němž spása světa pněla« — při tom poznenáhla tělo Kristovo věřícím ukazuje a lid na to odpovídá — jménem jeho sbor »pojďte, klanějme se jemu.«

Ponenáhlé odhalování sv. kříže, těla Páně, uvádí nám na mysl, jak židé před ukřížováním svlékali Ježíše se šatů a tak nahého zrakům zástupu vystavili; také připomíná, jak ponenáhlu židé Krista za Syna Božího poznávali, v Něj uvěřovali; též ono veliké tajemství vykoupení našeho, které až do té doby jaksi bylo skryto a nyní všemu světu, všechněm národům země zjeveno bylo, kteréžto ponenáhlé zjevování vykoupení našeho až posud se děje, když za našich časů Kristus národům pohanským se hlásá, Jeho učení a sv. kříž.

Na to klade kněz sv. kříž na černý koberec v lodi chrámové na zemi prostřený, napřed kněz blíží se po kolenou k Ukřížovanému třikráte Jemu se klaní a pak líbá tělo Kristovo na místech zraněných, na znamení úcty, vděčnosti, což činí ostatní buď hned, obzvláště pak v »Božím hrobě«.

Řekl jsem, že pocta sv. kříže patří k obřadům nejtklivějším. Uvažte jen, nejmilejší, co byl kříž v době před Kristem! Nástrojem mučennickým, nejpotupnějším! Trestem kříže byli trestáni jen otroci, toho trestu užívali obzvláště Římané; židé se tomu příučili od Římanů. Že potupná smrt to byla, vidíme na sv. Pavlu; sv. Pavel nechtěl se dát ukřížovati, odvolávaje se, že je »občanem římským,« nikoli otrokem — a hle ta smrt, která potupnou zdála se učenníku, čekala a neminula Mistra. Dnes, kdy ten sv. kříž se nám ukazuje, zdá se, jakoby Sám Bůh Otec s hory Kalvárské světu kříž ukazoval a volal k nám: »Synové lidští, vězte, jak od věků miloval jsem vás a Syn Můj!«

A co dostalo se za tu lásku Synu Božímu? To vidíte a cítíte, když popatříte na zohavené, mrtvé tělo Jeho. To nám také slovy překrásnými, trpce pravdivými povídají t. zv. impropéria čili výčitky neb úkory Spasitelovy, jež se zpívají mezi tím, co sv. kříž se líbá. Jimi stěžoval Sobě Kristus na židy trpce: Popule meus quid feci tibi, aut in quo contristavi te? »Lide můj! co jsem tobě učinil anebo v čem jsem tebe zarmoutil, odpověz mi:« »Že jsem tebe vyvedl ze země Egypťské, připravil jsi mi kříž, Spasiteli svému.« (Po každé této výčitce zpívá lid [sbor] »Hagios deos«, Svatý Bože, nesmrtelný Bože . . . slovy z části řeckými z části latinskými jakožto úpěnlivé odprošování, v náhradu, že i v těch řečech byl nespravedlivý ortel smrti nad hlavou Spasitele nade-psán.) »Že jsem tebe na poušti po 40 let vodil a mannou tebe krmil a potom uvedl do země hojně úrodné, připravil jsi kříž Spasiteli svému. Co více jsem měl učinit a neučinil? Já jsem tě pěstoval jako vinici nejvzácnější a tys mě hořkostí naplnil příliš nebo napájel jsi octem žizeň mou a kopím probodl bok Spasitele svého. Jáť jsem pro tebe ztrestal Egypť s prvoroženci jeho

a ty vydal jsi mě na smrt zbičovaného. Ó lide můj, co jsem tobě učinil anebo v čem jsem tebe zarmoutil, odpověz mi. Z Egypta jsem tebe vyvedl potopiv Faraona v rudém moři a tys mě vydal knížatům kněžským. Otevřel jsem před tebou moře a tys otevřel kopím bok můj. — Předcházel jsem tebe v oblakovém sloupu a tys mě vlekl před soudnou stolicí Pilátovu. Já krmil jsem tebe mannou a tys mne ubíjel a poličkoval. Vodou čistou ze skály napojil jsem tebe a tys mě napojil žlučí a octem. Pro tebe jsem zničil knížata kananejská. Tys ubil třtinou hlavu mou. Povznesl jsem tebe k velké moci a tys mě přibil na dřevo kříže. Ó lide můj, co jsem tobě učinil anebo v čem jsem tebe zarmoutil, odpověz mi.«

Drazí v Kristu! jak bylo by nám u srdce, kdybychom všechna dobrodiní zejména sobě připomněli, jimiž nás Bůh od věčnosti obmyslil, od kolébky naší až do této chvíle obdařil — a vedle těch dobrodiní, kdybychom si živě představili hříchy, jimiž jsme se odsloužili? Zdaž bychom neshledali a nemusili se zahanbením se přiznati, že nejsme o nic lepší nežli židé? — Větší dobrodiní jsou naše — nežli ta, jež Bůh židům prokázal. Nás ne červeným mořem vedl Bůh z otroctví Faraona, ale křtem sv. vysvobodil nás z otroctví ďábla, od pekla. Ne masem starozákonního beránka Velikonočního, ale svým vlastním tělem nakrmil nás; ne vodou ze skály ale vlastní krví napojil nás; ne do země Kanaan, ale do vlasti nebeské povolal nás.

Klekajíce tedy před křížem máme sobě připomínati nesčíslná provinění a hříchy naše a prositi Ježíše Krista za odpuštění.

Po té opěvá se sv. kříž chvalozpěvem překrásným. Volejme i slovy písně k němu: »Kříži věrný mezi všemi, strome nad všeliké vznešený«, nebo od té doby, co Syn Boží na něm zemřel, není více znamením potupy, ale znamením slávy, radosti, znamením vítězným, úcty nejhodnějším, takže králové a císařové zdobí jim koruny a prsa svá.

Zbývá ještě promluvíti o tom, co následuje po líbání svatého kříže. To jest t. zv. mše předposvěcení (missa praesanctificationum). To není ale vlastně žádná mše, obět, poněvadž neobětují se dary chleba a vína a také se neproměňují. V ten den nesmí žádný kněz sloužiti mši svatou, poněvadž obět Nového Zákona přinesl Nejvyšší Kněz Ježíš Kristus ve způsobě těla člověka na kříži. Toliko římský papež jediný slouží na Veliký Pátek mši svatou jakožto náměstek Ježíše Krista, tedy i nejvyšší viditelný Velekněz Zákona Nového. Tedy, co následuje po opěvání sv. kříže, není tak obět jako spíše sv. přijímání. I pozůstává celý obřad v tom, že kněz jde v průvodu tichém pro nejsv. Svátost oltářní k postranní kapli, kterýžto průvod upomíná na onen průvod pro mrtvé tělo Kristovo na horu Kalvářskou, okuřuje ji kadidlem, čím se božská úcta jí vzdává. Přenáší se na hlavní oltář, kdež za chvíli zpívá se »Pater Noster«, »Otče náš«; na to se velebná Svátost jednou rukou pozdvihuje, věřícím ukazuje, aby se klaněli a po krátkých modlitbách následuje přijímání. Kristus přišel na

svět, aby Boha s člověčenstvem smřil a to se stalo při smrti Kristově a to se připomíná sv. přijímáním, kde Bůh s člověkem ve spojení přichází a na zem se sklání, aby světu přinesl požehnání. Také nepozdravuje kněz věřící slovy »Dominus vobiscum« »Pán s vámi«, poněvadž Pána jaksi mezi živými více není.

Po tomto obřadě t. zv. mši předposvěcení nese se nejsv. Svátost po opětném okouření ve slavném průvodu do Božího hrobu, který upomíná na onen skutečný Boží hrob v Jerusalémě, na hoře Kalvárii; v tom Božím hrobě se velebná Svátost bílým rouchem zastřená v monstranci k uctění věřících vystavuje. -- Velice zajímavá slavnost toho dne koná se v Božím hrobě v Jerusalémě a trvá od 6 hodin večer do 11 $\frac{1}{2}$ v noci. Se světlem v rukou jdou nesčíslní zástupové poutníků ze všech stran světa po svatých místech na horu Kalvárii; u každého zastavení křížové cesty se modlí, zpívají, načež se ve mnoha jazycích káže a potom na místě, kde před mnoha věky kříž Kristův stál, děje se obrazného těla Páně snímání, při čemž zajisté málokteré oko bez slzy zůstane. Snímá se nejprve koruna, pak vytažují se hřeby, tělo se obvine v bílé plátno a pak ve smutném průvodu asi 150 kroků do kaple »Pomazání« se nese, kdež mrtvé tělo Ježíšovo pomazáno bylo. Zde je opět kázání a potom všickni doprovázejí Tělo Páně k témuž hrobu, kde Josef z Arimatie a Nikodem Mistra svého pochovali. Nad tímto místem stojí nyní nádherný chrám, jež císař Konstantin s matkou svou Helenou vystavěli a v Božím hrobě ustavičně hoří 48 lamp a kněží své pobožnosti tam nepřetržitě konají — tam na tom místě, kde tak podivnou hudbou ku každému srdci lidskému »Dokonáno jest« zavznívá.

Dokončeno dílo spásy slyším, jako by list k listu šeptal na hoře Kalvárské u hrobu Kristova — — »dokonáno jest« — ano — nyní v pravdě všecko dokonáno. Dotrpěl jsi, drahý Vykupiteli náš, konec všechněm mukám, všemu trápení, smrt a moc pekla zlomena, lidstvo vykoupeno — odpočivej sladce k slavnému z mrtvých vstání a přijmiž od nás za všecku Svou lásku vroucí dík, tisícery!

Draží v Kristu! Poznali jsme celou bohoslužbu, jak ji koná Církev sv. o Velikém Pátku. Všecko pobádá k lítosti a k pláči nad smrtí Kristovou, všecko řečí tklivou hlásá lásku Boha a zároveň velikou tíž hříchů lidských. Když dítě vidí veselou tvář matky, raduje se s ní; vidí-li ji ale plakat, pláče s ní. Nuže, duchovní máti naše pláče dnes nad smrtí Spasitelovou, plačme též my, smáčejme to tvrdé lůžko Ježíšovo, libejme vroucně ty sv. Jeho rány, ruce, hlavu, nohy i bok. Plačme nad smrtí Ježíšovou a nad hříchy svými, abychom i my jednou po našem »dokonáno« přenešení byli z Církvě pláčící do Církvě se radující, vítězné. Amen.

Fra Vojtěch Hronek, kaplan v Altenmarktu u Fürstenfeldu (v Štýrsku).

Hod Boží Velikonoční.

Vstaneme všichni z mrtvých, poněvadž Kristus Sám z mrtvých vstal.

»Tot jest den, který učinil Hospodin, veselme se a radujme se v něm«.

Žalm 117, 24.

»Tot jest den, . . ., tak pějce dnes Církev sv. ve svých hodinách s nadšeným žalmistou Páně, rozradostněna nad přelátným z mrtvých vstáním Pána a Spasitele, Ježíše Krista.

Dnes oslavujeme velevýznamnou událost, kdy vstal Kristus z hrobu jakožto vítěz nad smrtí a ďáblem, kdy zmařeno úskočné dílo nepřátel Kristových.

Včera konali jsme vítězoslavný průvod a vzdávali veřejným způsobem nejhlubší poctu novovzkříšenému Spasiteli a oslavovali překrásnými písněmi vítězství Krista nad smrtí a ďáblem a nepřátely Jeho.

Před nedávnem pravil ještě Pán Ježíš blízko před Svou smrtí: »Aj, vstupujeme do Jerusálema a Syn člověka vydán bude knížatům kněžským a zákonníkům, a odsoudí ho na smrt a vydají ho pohanům ku posmívání a bičování a ukřižování a třetího dne vstane z mrtvých«. Mat. 20, 18. 19. — A dnes naplnila se doslovně tato slova; vstal z mrtvých, jakož byl předpověděl.

Nábožné ženy pro svátek židovský ubírají se až v neděli časně z rána ku hrobu, aby pomazaly tělo Ježíšovo, úzkostlivy, kdo jim asi odvalí kámen ode hrobu. Avšak, jak radostné překvapení je tu očekává! Spatřují hrob prázdný, a anděl vítězoslavně jim oznamuje: »Nebojte se, neboť vím, že Ježíše, který byl ukřižován, hledáte. Není ho tuto: vstal jest zajisté, jakož byl řekl«. Mat. 28, 5.

Ano, vstal Kristus! Svatý evangelista líčí, jak se to stalo. »Otrásla se země, sestoupil anděl a odvalil kámen ode hrobu. Vstal Kristus a obličej jeho jako blesk a roucho jako sníh; a pro strach zděsili se strážní a učinění jsou jako mrtví«. Mat. 28.

Zármutek apoštolů obrací se v radost, potupa, již utrpěl Kristus na Kalvarii, jest smazána, nad hrobem Kristovým vztýčen jest prapor vítězoslavný ku postrachu nepřátel a útěše věrných!

Dnes, kdy celá příroda slaví své vzkříšení, dnes slavíme, draží v Kristu, vzkříšení Syna Božího — ale i vzkříšení naše! Všichni vstaneme z mrtvých, poněvadž Kristus Sám z mrtvých vstal. Ó jak utěšená to pravda, ó jak dosti příčiny máme, abychom se z ní radovali. Ta pravda budiž předmětem dnešní mé řeči.

P o j e d n á n í.

I. Všichni vstaneme z mrtvých.

Víra ve vzkříšení udělena byla již prarodičům našim hned po jejich pádu, odtud přecházela z pokolení na pokolení skrze patriarchy a proroky; víra ve vzkříšení zpečetěna jest i krví mučenníků před příchodem Mesiáše; jest hlásána a vyznávána mnohem více v Novém Zákoně; jest vyobrazována v celé přírodě; jest tudíž patrné, že Bůh si přeje, aby člověk v této víře zvláště žil. *)

Sotva že byl Adam za přestupek svůj potrestán, již těší jej Bůh a slibuje vykoupení, které zahrnuje v sobě vzkříšení. Praví sv. Pavel: »Jako v Adamovi všichni umírají, tak i skrze Krista všichni obživeni budou«. I. Kor. 15, 22. První člověk dává manželce své jméno Evy, t. j. matky živých ---, máje již tušení o matce podivuhodné, jejíž Syn bude vzkříšením a životem. Tuto víru neváhal sdělit svým potomkům. — Nalezáme ji u patriarchů Abrahama, Izáka, Jakuba. Jakub hlavně vyznává ji krátce před svou smrtí: »Spasení tvého budu očekávati, Hospodine«. I. Mojž. 49, 18. S touto nadějí máje mysl odevzdanou sestoupil do hrobu. Nalezáme tuto víru u všech proroků. Zda neposkytuje Isaiáš útěchy, když praví k lidu věřícímu: »Živi budou mrtví tvoji . . . Ó vy, kteří spíte v hrobech, probudte se a chvalte, kteří bydlíte v prachu; nebo jako teplo sluneční vnikne moc Hospodinova do lůna země; obrodí popel tvůj jako jemná rosa«. Isai 26, 19.

Daniel mluví o rozdílné budoucnosti, která je připravena dobrým a zlým: »Ti, kteří spí v prachu země, procítí; jedni k životu věčnému, druzí ku pohanění« Dan. 12, 2. Co může být velebnějšího a dojemnějšího nad vidění Ezechielovo? Když je vypsal, dokládá prorok: »Toto praví Pán Bůh: Aj, já otevru hroby vaše, a vyvedu vás z hrobů vašich, lidé můj; i zvíte, že já jsem Hospodin, když otevru hroby vaše«. Ez. 37, 12. Víra ve zmrtvých vstání mírní bolesti Jobovy; těší se v nesmírných bolestech: »Vím, že Vykupitel můj živ jest a že v poslední den ze země vstanu a zase oblečen budu kůží svou, a v těle svém uzřím Boha svého«. Job 19, 25. Z víry této čerpali bratři Machabejští hrdinskou vytrvalost. Když jim hrozil Antioch, že úd po údu bude jim odnímán za hrozných bolestí, odpověděl jeden z nich: »S nebe mám tyto věci, ale pro zákon Boží nevážím jich sobě nyní, neboť nadějí mám, že jich od Boha zase dostanu« II. Mach. 7, 11.; a jiný volá: »Milo jest těm, kteréž lidé na smrt vydávají, očekávají, že zase od Boha vzkříšení budou; ty pak nebudeš míti vzkříšení k životu«. II. Mach. 7, 14.

»Nešlechtníče,« zvolal první z nich, »(ačkoli) ty nás v přítomném čase zabiješ; avšak král světa nás pro zákony jeho umrlé k životu věčnému vzkřísí!« 7, 9.

*) Srovnej: Rozj. kněž. od Chaignona — Dra Kadefávka, IV. 313 sq.

V této naději vydali tělo své ukrutným mukám a smrti, ač jim vladař sliboval život slavný, pohodlný!

Ale mnohem větším leskem září tato víra ve vzkříšení naše v Zákoně Novém. Není článku víry, o němž by byl tak často mluvil Pán Ježíš, jako o tomto. Tak na př. praví u sv. Jana »Přichází hodina, ve kterou všichni, kteří v hrobích jsou, uslyší hlas Syna Božího: i půjdou, kteří dobře činili, na vzkříšení života, kteří pak zle činili, na vzkříšení soudu.« 5, 28. Jinde opět praví: »Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete mítí života v sobě. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já jej vzkřísím v den nejposlednější.« 6, 54. »Tatof jest pak vůle toho, kterýž mne poslal, Otce, abych z toho, co mi dal, neztratil ničeho, ale vzkřísil v den nejposlednější; a tato jest vůle Otce mého, kterýž mne poslal, aby každý, kdo vidí Syna a věří v něho, měl život věčný a já jej vzkřísím v den nejposlednější.« 6, 39. 40. — Pán Ježíš však netoliko této pravdě učil, nýbrž znázornil a ukázal Sám příkladem, jak snadno jest všemohoucnosti Boží člověka vzkřísiti. Přivádí k životu mrtvou dceru Jairovu, křísí syna vdovy Naimské, když ho odnášeli do hrobu, vyvádí z hrobu čtyři dny již mrtvého Lazara a konečně povstává Sám vlastní mocí třetího dne z hrobu!

Ba, Pán Bůh činí ještě více, jen aby nám neustále na paměť uváděl ten článek víry útěchy plný! Chce, aby příroda nám jej všude vyobrazovala. Změna ročního počasí, střídání dne a noci, proměny mnohonásobné, jež vidíme v řádě přirozeném, představují nám toto slavné vstání z mrtvých. V zimě vše mrtvo, z jara vše oživuje. Semeno uloženo jest do země jako tělo do hrobu; počíná jako tělo se rozkládati, ale ne aby zahynulo, nýbrž aby opět žilo a na místě jednoho zrna, jež rolník zasel, sklízí 30 až 40. Co tedy odjímá smrt spravedlivému, porovnáme-li ztrátu s tím, co jemu vrátí vzkříšení?

Víru ve z mrtvých vstání nacházíme i u mnohých národů pohanských. Filosof starých Řeků, Plato, praví: »Zdá se mi, že na jisto můžeme přijmouti, že lidé z mrtvých povstanou, i že pak dobrým dobře, zlým pak zle se povede.« Filosof starých Římanů, Seneka, tvrdí: »Nastane den, kterýž nás zase na světlo přivede, a protože může každý dobré mysli odcházeti, jelikož se zase navrátí.« V Zend-Avestě starých Peršanů čteme: »Zajisté spatří jednou oči tvé vzkříšením vše obnovené a oživeno. Kosti dostanou žíly a svaly a po vzkříšení neoddělí se více; neboť v tom čase vydá změněná země kosti a vodu a krev a rostliny a vlasy a oheň a život, jakož bylo na počátku věcí. Člověk opět objeví se na zemi.« —

Vstaneme z mrtvých, neboť toho je nám zárukou dobrotivost a spravedlnost Boží.

2. Vstaneme všichni z mrtvých, poněvadž Kristus Sám z mrtvých vstal.

Hlavní důvod, proč vstaneme z mrtvých, spočívá na vzkříšení Kristově. *) Sám Sebou k životu se vzkřísil, jako Sám Sebou jej byl opustil; neměl potřebí žádného cizího přispění, že vyšel z hrobu, stalo se tak Jeho mocí svrchovanou: bude tedy Jemu možno činiti, co učinil Sám na Sobě. Že Bůh-člověk mrtvý Sebe Sama vzkřísil, větším jest zázrakem, nežli onen, kterým Bůh-člověk živý jiné vzkřísiti může. Avšak vzkřísiti nás nejen může, ale i chce.

Pohnutka našeho vzkříšení spočívá ve vzkříšení Syna Božího. S Ním jsme spojeni tolíkerými svazky, že vzkříšení naše jest nutným následkem vzkříšení Jeho. Že povstal z hrobu, nestačí ani Jemu ani nám. Vzkříšení naše doplňkem má býti vzkříšení Jeho. Kdyby nás nečinil účastnými vítězství Svého, záměry Jeho by nebyly uskutečněny; nebo jako Jeho sláva je základem blaženosti naší: tak i blaženost naše jest částí slávy Jeho.

Pán Ježíš jest hlavou naší a my Jeho údý. Zda není slušno, aby údové se svou hlavou sdíleli slávu? Praví sv. Lev: »Neboť kam předešla sláva hlavu, tam volána i naděje těla.« (Serm. I. de Asc.) Chce-li jsa hlavou, aby údové Jeho jednali, trpěli, žili, umírali jako On, proč by nechtěl, aby z mrtvých vstali jako On? Zdaž není spravedливо, aby nás čině účastnými Svých prací, učinil nás i účastnými odměny Své?

Pán Ježíš jest naším Spasitelem a vykoupení Jeho jest přehojné; aby bylo přehojným, musíme v něm naléztí vše, cokoli jsme v Adamovi ztratili, život tělesný, jakož i život duchovní. Praví sv. Pavel: »Jako skrze člověka smrt, skrze člověka i vzkříšení z mrtvých a jako v Adamovi všichni umírají, tak i skrze Krista všichni obživení budou.« I. Kor. 15, 21. Kdybychom neměli vstáti z mrtvých, nemohlo by se říci, že spasil Kristus celého člověka.

Pán Ježíš jest životem našim; duch který Jej vzkřísil, jest i v nás. Tak zázračný jest účinek sv. přijímání, že již nežijeme my, ale On v nás: »Živí pak jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus.« Galat. 2, 20.

»Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já jej vzkřísím v den nejposlednější.« Jan 6, 55.

Nedopustí toho nikdy dobrotivost Boží, aby svatyně, tělo naše, přítomností Boží poctěná a posvěcená na vždy podlehala hnilobě hrobové. Můžeme tu vším právem zvolati se žalmistou Páně: »Aniž dáš svatému svému viděti porušení.« Ž. 15, 10.

Vzkříšení Páně jest vzorem vzkříšení našeho: »Promění tělo ponížení našeho, aby připodobněno bylo k tělu jasnosti jeho.« Filip. 3, 21. Nyní tělo naše podrobena porušení, útrapě, smrti, ale tenkrát bude neporušitelné, k utrpení neschopné, jasné jako tělo Spasitelovo. »Rozsívá v porušení, vstane v neporušenosti;

*) Chaignon, I. c.

rozsívá v neslýchosti, vstane v slávě; rozsívá v nemoci, vstane v moci. I. Kor. 15, 42.

Nejen dobrotivost Boží žádá, aby vstalo jednou tělo naše ku slávě věčné, nýbrž i svrchovaná spravedlnost! Člověk sestává z těla a duše. Ani tělo o sobě ani duše — není člověk celý, nýbrž jen tělo oživeno duší. Tělo stvořeno pro duši, duše pro tělo. Spravedlnost Boží žádá, aby také tělo jakožto pomocník a nástroj duše — buď při ctnosti či při hříchu — za skutky odiněny či trestu vzalo. Blaženost duše bez blaženosti těla byla by neúplná, nebyla by blažeností celého člověka. A vítězství Krista nad smrtí a ďáblem bylo by polovičaté, nebylo by celým, kdyby i tělo mělo podlehnouti následkům prvotního hříchu. Proto volá sv. Pavel: »Pohlčena jest smrt ve vítězství, kde jest, smrti, vítězství tvé? Kde jest osten tvůj?« I. Kor. 15.

Jakým způsobem obnoveno bude tělo naše, to ponechme všemohoucnosti Boží, která, utvořivši z prachu tělo lidské i z prachu bude moci je obnoviti. Dal-li Bůh ku př. rtuti tu vlastnost, že rozptýlena na tisíce drobných částek, opět v předešlou podobu se spojuje, proč by nemohl Bůh i spráchnivělé a rozptýlené částky těla našeho opět spojit? Nám stačí věděti, že vstaneme všichni z mrtvých a to dle skutků svých buď ku blaženosti věčné aneb k odsouzení, utrpení věčnému.

Pravda tato odpovídá zcela naší přirozenosti, naší neukojitelné touze po pravém štěstí, pravé blaženosti. O těch, kdo popírají z mrtvých vstání, napsal kdosi: Chtějí jako němá tvář žíti, proto si přejí, aby jako němá tvář život vezdejší ukončili: těm milejší by bylo nepovstati vůbec k životu věčnému.

Čemu nás učí tudíž tato přeutešená pravda o z mrtvých vstání? Tento článek víry volá k nám: Křesťané drazí, nelekejte se smrti, netruchlete příliš nad smrtí miláčků svých: smrt jest spánkem kratičkým, z něhož povstanete k životu věčnému, abyste vzali odplaty za dobré činy své, abyste došli odplaty, blaženosti, o níž sv. Pavel se zmínuje, řka: »Ani oko lidské nevidělo, ani ucho lidské neslyšelo, ani na srdce lidské nikdy nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují.«

Volá k nám tato pravda z mrtvýchvstání: Pracujte, dokud máte světlo, ať vás nezachvátí tmy; smrt přichází jako zloděj, když nejméně se nadáte.

Volá k nám: V uctivosti mějte těla svá; ona jsou chrámy Ducha Svatého, vykoupěna drahocennou krví Kristovou a stvořena pro věčnost; posvěcujte těla svá konáním dobrých skutkův a přijímáním svatých svátostí, obmývajíc se ve svátosti pokání; varujte se všeho, čím by tyto chrámy Duch Sv. byly zneuctěny a znesvěceny.

Tato pravda o z mrtvýchvstání volá k nám; Všichni jste synové Boží, tedy i dědicové nebes; proto neubližujte si navzájem, nýbrž mějte lásku upřímnou jedni k druhým; lásku, která hledá jen pravé dobro bližního, spásu jeho duše!

Volá k nám dále: Sešle-li Bůh křížek na vás, octněte-li se v nehodě jakékoli, neztrácejte ducha, neoddávejte se malomysl-

nosti; jestliže jste spolu trpěli s Pánem Ježíšem, budete s Ním také kralovati; nebo utrpení toho času nejsou rovna budoucí slávě, která se zjeví na nás.

* * *

Ó, moji drazí, rcete nyní sami, nečiní-li dobře svatá Církev, když k nám dnes volá: »Tot jest den, který učinil Hospodin; veselme se a radujme se v něm.«

Máme příčinu a sice velikou příčinu se radovati. Osten smrti zlomen, smrt nad námi nevládne. Vstaneme z mrtvých všichni, protože Kristus Sám z mrtvých vstal. Tot naše víra, tot naše naděje. Odtud si také vysvětlíme neohroženost sv. mučenníků, kteří nelekali se žádných muk, vědouce, že život, který zde pro Krista ztratili, naleznou opět a to život věčný, blažený.

Svatý Arcadius, měšťan Caesarejský, v době pronásledování měl se odříci Boha a obětovati modlám. Nepovolil. Sekali mu úd po údu v delších přestávkách, aby si věc rozmyslil. Ale Arcadius zvolal: Pane a Bože můj, všechny ty údy ráčil jsi mi dáti. Všecky obětuji Tobě, neboť vrátíš mi je opět, až všechna těla povstanou z hrobů svých. Pro Boha umíráti jest žíti, pro Boha trpěti jest radovati se.

Svatý Jakub měl jazykem zapřítí Krista, rukama obětovati modlám, nohama šlapati obraz Ukřížovaného. Neohroženě povstal proti vrahům, řka: Já bych měl zneužiti údů, které jsou Bohu zasvěceny? Vytrhněte mi jazyk, utněte ruce i nohy mé, to můžete přec učiniti, Boha však nezapru. Mučili ho, devět hodin úd po údu odsekávajíce. Ale sv. mučenník takto se loučil s údy: Jdi jen, ruko má, jdi noho, jdi jazyku můj, v den soudný a z mrtvých vstání věčný Stvořitel vás zase všechny shledá a v krásný celek sloučí. Jemu jste sloužily, u Něho vezmete odplaty.

Konejme věrně povinnosti své, pevně věřice, že nezapadne na vždy slunko života našeho, nýbrž vejde opět k životu novému, věčnému, blaženému. A tu právem zvolati budeme moci s nadšeným žalmistou Páně: »Tot jest den, který učinil Hospodin, veselme se a radujme se v něm.« Amen. P. Václav Váchal, ř. Praem.

P o n d ě l í V e l i k o n o č n í .

Ovoce vzkříšení Páně.

•Zdaliž nemusil těch věcí trpěti Kristus, a tak vejíti do slávy své?•
Luk. 24, 26.

Nejmilejší! Druhý svátek velikonoční podává nám nových důkazů, že Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus třetího dne po svém umučení vstal z mrtvých. Pozorujme nejprve, co vypravuje svaté evangelium. Třetího dne po umučení Páně neb prvního dne po Velikonoci židovské jdou dva učenníci Kristovi z Jerusaléma do městečka

Emaus. Z nenadání přibližuje se k nim Pán Ježíš, jde s nimi, dává se s nimi do řeči, slyší soustrastně jejich stesk nad zavržením a ukřižováním Vykupitele světa, dokazuje jim z Písem svatých, že toto zavržení a ukřižování bylo ustanoveno v radách Božích; posléze jde s učenníky do domu, sedá s nimi za stůl a večeří. Prve byly držány oči jejich, aby Ho nepoznali; nyní, když jim podal chleba požehnaného, otevřeny jsou oči jejich, i poznali Ho. Ale jak veliký byl úžas jejich, když ještě toho večera do Jerusáléma se vrátili a slyšeli od apoštolů: »Vstal Pán právě a ukázal se Šimonovi!« Mnoho záleželo na tomto svědectví apoštolského náčelníka; proto se říká dnes po svatém přijímání: »Vstal Pán a ukázal se Petrovi, alleluja«. Petr a ostatní apoštolové byli povoláni, aby kázali o Kristu Pánu. Jim, jak praví Petr v dnešní epištole, zjevil se Pán Ježíš jakožto svědkům od Boha předzřízeným, kteříž s Ním jedli a pili, když byl vstal z mrtvých. Mohliť ovšem uvěřiti apoštolové a učenníci ženám, kteréž byly přede dnem u hrobu Kristova a našly ho prázdny, ale potěšeny byly andělem zvěstujícím, že Ježíš jest živ. Zmíniliť se o tom i ti dva učenníci, kteří šli do městečka Emaus, když rozmlouvali na cestě s Pánem Ježíšem. Dotýkáť se této okolnosti i dnešní offertorium, kteréž zní: »Anděl Páně sstoupil s nebe a řekl ženám: Jehož hledáte, vstal, jakož řekl, alleluja.« Však bylo nicméně zapotřebí, aby apoštolové a učenníci, majíce býti svědky vzkříšení Páně, sami se o něm přešvědčili. To pak se stalo, jak jsme již slyšeli. Jestť nám tedy i dnešní den příčinou radosti, jakož svědčí graduale: »Tentot jest den, kterýž učinil Hospodin: veselme se a radujme se v něm. Rciž nyní, Israeli, že dobrý jest, že na věky trvá milosrdenství Jeho. Alleluja, alleluja. Anděl Páně sstoupil s nebe a přistoupiv odvalil kámen a posadil se na něm«.

Ano, příčinou radosti jest nám, milí křesťané, dnešní svátek velikonoční. Náš Spasitel, Ježíš Kristus, vstav z mrtvých, došel tak zasloužené slávy za své nevýslovné ponížení a utrpení, jakož svědčí Jeho vlastní slova: »Zdaliž nemusil těch věcí trpěti Kristus a tak vejiti do slávy své«? Ale vzkříšení Ježíše Krista prospělo i nám, jak ukazuje jasně dnešní modlitba: »Bože, jenž jsi udělil světu skrze slavnost velikonoční léků spasitelných, rač, prosíme, provázeti svůj lid milostí nebeskou, aby i dokonalé svobody dosáhl i k životu věčnému prospíval«. Dle této modlitby církevní jest ovocem vzkříšení Páně

1. dokonalá svoboda,
2. život věčný.

O tomto spasitelném ovoci promluví v dnešní své řeči, kterouž nechť provází pomoc Boží i vaše laskavá pozornost.

P o j e d n á n í.

1. Ovocem vzkříšení Páně jest dokonalá svoboda. Tázete se, drží v Kristu, jaká to svoboda, kterou nám získal Ježíš Kristus Svým sv. vzkříšením? Pojdte se mnou v duchu do

Starého Zákona. Cokoliv se stalo v Starém Zákoně, bylo předobrazením Zákona Nového. Tomu-li tak vůbec, co asi bylo obrazem a oznamem z mrtvých vstání Páně? Zajisté nic jiného, nežli nejslavnější děj Starého Zákona, jako jest nejslavnějším dějem Nového Zákona vzkříšení Ježíše Krista. A který jest onen děj, jež lid israelský po všechny časy vděčně sobě připomínal a oslavoval? To byl onen den, kdy byl vyveden lid Boží skrze Mojžíše z Egypta. Jakmile byla spatřena na veřejích a podvojích domův israelských krev beránka velikonočního, vyšel lid israelský z poroby a z poddanosti egyptské na svobodu. Tím bylo dáno návěští, že budoucí Spasitel Svou krví vysvobodí všecko pokolení lidské z poroby duševní, z otroctví mravního. V tom smyslu napsal sv. apoštol Pavel: »Beránek náš velikonoční obětován jest Kristus«. I. Kor. 5, 7. Ano, Svou smrtí a Svou krví povznesl nás Ježíš Kristus k dokonalé svobodě. Že však trpěl a umřel za nás, dokázal tím, že třetihod dne po Svém umučení Svou vlastní mocí vstal z mrtvých. Pročež tvrdíme právem, že dokonalá svoboda naše jest ovocem vzkříšení Páně. Není-li pravda, moji drazí, že žádáte již zvědět, v čem záleží svoboda dobytá Kristem Pánem?

O této svobodě mluvil jednou Sám Syn Boží. Pravil k židům, kteříž byli uvěřili v Něho: »Pravda vysvobodí vás.« Odpověděli Jemu židé: »Pokolení Abrahamovo jsme a nikdy jsme nesloužili žádnému; kterakž praviš ty: Budete svobodni?« I řekl Pán Ježíš: »Amen, amen pravím vám, že každý, kdo činí hřích, služebník jest hřichu. Služebník pak nezůstává v domě na věky; ale syn zůstává na věky. Pročež vysvobodí-li vás syn, budete právě svobodni.« Jan 8, 31-36. Co vysvětluje, milí křesťané, z těchto slov božského Spasitele? Že pravá svoboda záleží v tom, bychom byli zbaveni a sprostěni hřichu, bychom hřichu nesloužili, neotročili. Jediné, pravé, hnusné, člověka nedůstojné otroctví jest otroctví hřichu, jak vykládá překrásně svatý Ambrož. V žalmu 118, 94. praví korunovaný pěvec k Hospodinu: »Tvůjt jsem já; zachovejž mne!« Sv. Ambrož, vykládaje tato slova, píše: Milovník světa nemůže říci: Tvůjt jsem já, neboť má několik pánů. Přichází chlípnost a praví: Můj jsi ty, protože bažíš po věcech tělesných; přichází lakomství a praví: Můj jsi ty, protože tvé zlato a stříbro jest cenou tvého otroctví; přichází obžerství a praví: Můj jsi ty, protože hodování jednoho dne jest cena tvého života; přichází pánovitost a praví: Můj jsi ty; zdaliž nevíš, že tě nechávám panovati nad jinými jen proto, abys sloužil mně? Přicházejí všechny hříchy a praví: Můj jsi ty! Jaké to otroctví, na něž si činí právo tak mnozí! Tak napsal sv. Ambrož. Ze slov jeho vysvětluje patrně, že jediné, pravé otroctví jest hřích. Tomu-li tak, jest jedinou pravou svobodou nebýti podě jhem hřichu. A k této svobodě dopomohl nám Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus Svou smrtí na kříži, jakož i Svým sv. vzkříšením. Jestli tedy nejvyšším ovocem vzkříšení Páně dokonalá svoboda.

O této svobodě mluví i sv. apoštol Pavel. Jemu jest pravou svobodou vysvobození od zákona hřichu. Řím. 6, 18. a 8, 2. 21.

Dokládá pak zřetelně, že touto svobodou osvobodil nás Kristus. Gal. 4, 31. A svatý apoštol Petr napomíná věřících několikrát, I. Petr 1, 18. a 2, 16. II. Petr 2, 19., aby se chovali vždy a všude jako svobodní, t. j. vykoupení od hříchu skrze Krista Ježíše.

Ó, jak vzácné ovoce přineslo nám, draží v Kristu, vzkříšení našeho Pána a Spasitele! Jak asi radoval se nevinný Josef, když z nenadání otevřen žalář a on po dvouletém uvěznění propuštěn na svobodu! Čím více radovati se máš ty, křesťane, jsa ujištěn, že's vysvobozen skrze Ježíše Krista z otroctví hříchu! Plesej tedy s Církví svatou: »Tentof jest den, kterýž učinil Hospodin; veselme se a radujme se v něm!«

Druhým ovocem vzkříšení Páně jest život věčný. O čemž s pomocí Boží v dílu druhém.

2. Ovocem vzkříšení Páně jest život věčný.

Tato pravda, rozmil v Kristu, byla předobrazena jedním slavným příběhem Starého Zákona. Ille, Josue, nástupce Mojžíšův, uvedl lid israelský do země zaslíbené, do země oplývající mlékem a medem. To bylo předobrazením věcí budoucích. Za to ručí již jméno Josue, kteréž znamená tolik, jako jméno Ježíš. To dosvědčuje i apoštol národů sv. Pavel, řka: »Nechcít zajisté, abyste nevěděli, bratří, že otcové naši všickni pod oblakem byli a všickni moře přešli a všickni v Mojžíše pokřtěni jsou v oblace a v moři a všickni týž pokrm duchovní jedli, a všickni týž nápoj duchovní pili, pili zajisté z duchovní skály, kteráž jich následovala, skála pak byl Kristus; ale ve mnohých z nich nezalibilo se Bohu, neboť poraženi jsou na poušti. Toto pak všecko stalo se jim v obraze. Tak píše sv. apoštol I. Kor. 10, 1—6. Jestliže cesta lidu israelského mořem Rudým a pouští arabskou byla obrazem věcí budoucích, měla takový význam dojista i cesta jeho do země zaslíbené. Na to naráží dnešní introit: »Uvedl vás Hospodin do země tekoucí mlékem a strdí, alleluja; aby zákon Hospodinův byl vždycky v ústech vašich, alleluja, alleluja. Chvalte Hospodina a vzývejte jméno jeho a zvěstujte mezi národy skutky jeho. Nuže, co předobrazovala země zaslíbená? Což jiného, nežli zemi, kterou budou věčně vládnouti všickni vyvolení. A hle, tuto zemi přezádoucí, t. j. život věčný, získal nám Ježíš Kristus Svým svatým vzkříšením.

Tážete se, nejmilejší, odkud to víme? Toho se můžeme domýšleti již dle toho, co vypravují Skutky apoštolské 1, 3. o Jeho pobytu na zemi po sv. vzkříšení. Pán Ježíš ukazoval se učenníkům po čtyřicet dní a mluvil s nimi o království Božím. Proč nebyl se Svými učenníky stále jako před Svou smrtí, proč se jim okazoval ob čas? Aby bylo patrné všemu světu, že Kristus, vstav z mrtvých, více neumírá, smrt nad Ním více panovati nebude, Řím. 6, 9., a že od toho dne mají život věčný všickni, kteříž věří v Něho Řím. 6, 22. S tímto výkladem souhlasí i vyrčení sv. apoštola, že Ježíš Kristus jest prvotinami budoucího vzkříšení I. Kor. 15, 20. 23., že, jako prvotiny obilí jsou počátkem

žně, tak i Kristus Pán, vstav z mrtvých, učinil přístup k životu nesmrtelnému všechněm, kdožkoli věří v Něho.

Země zaslíbená, kteráž předobrazovala věčný život v království nebeském, oplývala dle výslovného svědectví Písma sv. mlékem a strdí, t. j. mlékem a medem. Myslíte snad, v Kristu shromáždění, že jest tato okolnost bez významu? Ó, nikoliv. I tyto dvě věci, mléko a med, předobrazovaly budoucí věci. Co asi označeno bylo mlékem a co medem? Mlékem rozumí se čisté učení Kristovo, pravda, dokonalé poznání Boha, pravá víra. To vysvitá jasně ze slov sv. Petra: »Jako nyní zrozená nemluvíčka rozumného, bezelstného mléka žádejte.« I. Petr 2, 2. A co asi rozumí se medem? V knize Sirachově 24, 26. 27. čteme: »Přistuptež ke mně všickni, kteříž jste žádostivi mne a nasytte se plody mými; neboť duch můj jest nad med sladší a dědictví mé nad med a plást strdí.« Tak mluví Bůh k synům lidským. Duch Boží a dědictví Boží jest sladší nad med. Což jest to jiného nežli svatost aneb spravedlnost, kteráž pochází od Boha a činí člověka příjemným Bohu? Nesouhlas-li s tím Písmo sv. řkoucí, Habak. 2, 4. Řím. 1, 17., že spravedlivý živ jest z víry, t. j. že spravedlnost pochází z víry v Boha aneb z Boha Samého? Že spravedlnost jest známkou nového, z Boha plynoucího života, bylo snad vyznačeno tím, že Pán Ježíš, vstav z mrtvých, jedl med, jehož Mu podali učenníci. I. luk. 24, 42.

Nyní rcete sami, drazí v Kristu, co asi znamená země tekoucí mlékem a medem? To jest království Boží, kteréž se zjevuje v tomto životě smrtelném jako království pravdy a spravedlnosti, v budoucím pak životě se zjeví jako království dokonalého poznání a dokonalé blaženosti. Toto království dobyl nám Ježíš Kristus Svou smrtí na kříži, do tohoto království chce nás uvést Svým svatým vzkříšením. Ó, jak velice miloval nás Kristus Pán! Nemáme-li přičiny, radovati se a volati: »Tentof jest den, kterýž učinil Hospodin: veselme se a radujme se v něm!«

* * *

Slyšeli jste, nejmilejší, že se modlí dnes Církev svatá za to, bychom i dokonalé svobody dosáhli, i k životu věčnému prospívali. Slyšeli jste též, že jak dokonalá svoboda, tak i život věčný jest ovocem z mrtvých vstání Páně. Neboť Ježíš Kristus vysvobodil nás netoliko Svou smrtí, nýbrž i Svým vzkříšením z otroctví hříchu a uvedl nás do království Božího, ježto jest království pravdy a spravedlnosti. Slyštež ještě, co máme činiti, bychom dokonalé svobody dosáhli a k životu věčnému prospívali.

To naznačuje Církev sv. těmi slovy, že »Bůh udělil světu skrze slavnost velikonoční léků spasitelných.« Co asi rozumí těmito léky? Nic jiného, nežli sv. svátosti, ježto má přijímati každý křesťan katolický o Velikonoci, totiž svátost sv. pokání a nejsv. Svátost oltářní. Proč asi, co myslíte, drazí v Kristu?

Nejmocnější lék k vyhojení duše od hříchu jest ona svátost, ve které nám kněz na místě Božím hříchy odpouští. V tom

okamžiku, když pozdvihne kněz svou pravici, aby nám dal roz-
hřešení, přestává v nás panovati hřích a začíná v nás panovati
Duch Svátý. A to jest právě ta pravá, dokonalá svoboda, jižto
nám dobyl Ježíš Kristus Svou smrtí a Svým vzkříšením. Ovšem
docházíme tohoto ovoce vykoupení Kristova jen tenkrát, když
přijímáme dokonale svátost sv. pokání. Musíme svých hříchů
upřímně litovati, musíme se z nich úplně vyzpovídati, musíme
míti opravdový úmysl, že svůj život napravíme. Zpověď povrchní,
neúplná, neupřímná prospěje nám asi tak, jako kdybychom, jsouce
špinavi, myli se vodou špinavou. Tělo očišťuje jenom voda čistá,
a duši očišťuje jenom zpověď pořádná, náležitě vykonaná. Tomu-
li tak, vykonej jeden každý z nás svědomitě zpověď velikonoční,
a nabudeš dokonalé svobody, nebudeš otrokem svého těla, ale
jeho pánem.

Abychom však v tomto stavu vytrvali a ke hříchům se ne-
navracovali, abychom byli žádostivi duchovního mléka a medu,
t. j. pravdy a spravedlnosti, abychom tak k životu věčnému pro-
spívali a k němu se připravovali, k tomu nám dopomáhá druhý
spasitelný lék, nejsv. Svátost oltářní. Tato svátost jest, jak praví
výslovně Církev svatá, lékem proti hříchu, pokrmem duše a zá-
vdavkem naší budoucí slávy a věčné blaženosti. Kéž bychom
i tuto svátost s náležitou příjmali přípravou! Pak bychom došli
i druhého ovoce vzkříšení Páně a naplnilo by se na nás zaslíbení
Kristovo: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný,
a já ho vzkřísím v den nejposlednější.« Jan 6, 55. Amen.

Klement Markrab.

Neděle I. po Velikonoci.

Základ pravého vnitřního pokoje.

»Pokoj vám« !

Jan 20, 19.

Při poslední večeři předpověděl Pán Ježíš Svým učenníkům :
»Všickni vy pohoršíte se nade mnou této noci ; neboť psáno jest :
Biti budu pastýře a rozprchnou se ovce stáda« Mat 26, 31. Před-
povědění toto vyplnilo se zevrubně. Když byl zajat Pán Ježíš
v zahradě Getsemanské, tehdy učenníci všickni opustili Ho a utekli
(ib. 56.). Přišel na ně veliký strach. Báli se, aby nebyli zajati
jako Pán Ježíš. Při umučení Páně byli toliko dva : Petr a Jan.
Jan vytrval při božském Mistru svém až do konce ; ale Petr ze
strachu třikrát Pána zapřel u Kai fáše a potom také utekl. Strach
neopustil učenníků Páně, ani když bylo uloženo tělo Kristovo do
hrobu. Shromáždil se sice opět a přebývali v jednom domě
v Jerusalemě. Nastal třetí den po umučení Páně. Některé ženy,
které byly časně z rána u hrobu, slyšely od anděla, že vstal
Pán Ježíš z mrtvých a pověděly to učenníkům ; Maria Magdalena

osvědčuje, že viděla Pána živého v zahradě; Petr vypravuje, že Ilo také viděl; dva učenníci, kteří se navrátili z Emaus, vypravují, kterak jim na cestě se zjevil: ale to všecko nestačí, aby zbavilo učenníky strachu. Sedít na večer pohromadě a oddávají se truchlivým myšlenkám, téměř ani nemluvíce. Uzamkli opatrně dvéře, aby se nedobyli na ně nepřátelé Kristovi — A aj! z nenadání, aniž dvéře se otevřely, stojí Pán Ježíš uprostřed nich a pozdravuje jich řka: »Pokoj vám!« Ó jak se zradovali učenníci! Avšak za nějakou chvíli odešel od nich Pán Ježíš a neukázal se jim, až opět osmého dne. Proto zmocnil se jich nový strach. A proto, když se jim zjevil Pán Ježíš osmého dne, pozdravuje jich jako poprvé řka: »Pokoj vám!«

Co poznáváme, nejmilejší v Kristu, z tohoto vypravování dnešního sv. evangelium? Poznáváme, jaký smysl mělo v ústech Kristových to obvyklé a oblíbené starozákonné pozdravení: »Pokoj vám!« Tak pozdravovali se židé, kdykoliv jeden druhému dodával ducha, aby se nebál a nelekal. Poněvadž tedy učenníci Páně byli plni strachu, nemohl jich pozdraviti božský Pán a Mistr jejich příhodněji a způsobněji, než když jim přál pokoje, pokoje uvnitř v srdci, pokoje vnitřního.

Tohoto pokoje vnitřního, jehož přál Spasitel Svým učenníkům, můžeme dojíti i my všickni, a sice můžeme dojíti pokoje vnitřního:

1. pevnou vírou,
2. pravou kajicností.

To vám hodlám vyložiti na základě dnešního sv. evangelium ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

Pravého vnitřního pokoje docházíme

1. především pevnou vírou. To se ukázalo nejpatrněji o první Velikonoci křesťanské. Co všecko učinil Spasitel, aby učenníci v Jeho skutečné z mrtvých vstání uvěřili, a aby tato víra v srdci jejich pevně se zakořenila? Pán Ježíš často se jim zjevuje; ukazuje jim jizvy Svých ran, kteréž dostal při Svém ukřížování; mluví s nimi a jí před očima jejich; vyzývá nevěřícího Tomáše, aby na rány Jeho pohledl, jich se dotýkal a tak se přesvědčil, že skutečně jest živ; napomíná ho něžně a spolu káravě, aby nebyl nevěřící ale věřící. Na viru kladl Spasitel vždy největší důraz. Jakýž tedy div, že všestranně hleděl upevniti v srdci Svých učenníků viru ve Svě vzkříšení, kteráž jest viry křesťanské základem?

A jaký účinek měla víra takto upevněná v srdci učenníků? Sv. evangelista podotýká výslovně: »I zradovali se učenníci vidouce Pána.« Takový účinek má víra u každého člověka: plodí radost, klid, mír, pokoj. Tomáš po celých osm dní o vzkříšení Páně pochyboval, po celých osm dní ve víře se viklal. Jest pravdě podobno, že po celou tu dobu byl teskliv, nepokojen, nešťasten. Když však Pána Ježíše spatřil a uvěřil, padl před Ním na kolena

a zvolal radostně: »Pán můj a Bůh můj!« S vírou navrátil se v srdce jeho pokoj. Tak bývá u každého člověka. Dokud ve víře se vikláš, dokud se nenavráťíš k neobmezené víře v slovo Boží, nemá srdce tvé pokoje.

Výmluvný příklad máme kromě učenníků Páně i na svatém Hermenegildovi, jehožto výroční památka zítra připadá.

Hermenegild, syn krále gotského ve Španělich, vychován byl v bludném učení arianském, kteréž upíralo Božství Krista Pána. Ale srdce jeho nemělo pokoje, dokud poučováním a napomináním sv. biskupa Leandra bludu se neodřekl a ku pravé víře křesťanské se nenavrátil. Což když slyšel otec jeho, zarytý Arián, nad mřru zuřil a syna neslýchaným trýzněním nutil, aby se stal opět bludařem. Syn však, Hermenegild, statečně odpíral říka, že nemůže nikterak opustiti víru, v níž nalezlo srdce jeho dokonalého upokojení. A proto, čím více trpěl, tím více ve víře se utvrzoval a tím více uvnitř v srdci se radoval — na důkaz, že pravého vnitřního pokoje nabýváme pouze vírou a to vírou, kteráž nás vede k tomu, bychom měli za pravdu všecko, co nám zjevil Bůh skrze Ježíše Krista, a čemu nás učí ve jménu Jeho Církev katolická.

O kéž bys, křesťane, v této víře nikdy se neviklal, o ní nikdy nepochyboval, ale stále v ní se utvrzoval! Pak bys i ty, jako učenníci Páně a jako sv. Hermenegild, stálého pokoje uvnitř v srdci požíval a tak účasten byl velikonočního pozdravení Kristova: »Pokoj vám!«

Ale proč právě dnes, kdy dokonáváme slavnost velikonoční, nabízí se nám pravý vnitřní pokoj? Příčina jest ta, že každá Velikonoce jest dobou pokání, a že pravého vnitřního pokoje docházíme netoliko pevnou vírou, nýbrž i

2. pravou kajcností. Ano pravý pokoj vlévá nám do srdce pravá kajcnost. Nestaloť se zajisté náhodou, že ustanovil Spasitel svátost svatého pokání teprv po Svém z mrtvých vstání. Svým umučením dobyt nám sice u Otce nebeského odpuštění hříchů. Ale kdyby byl zůstal v hrobě, musili bychom říci, že byl člověk jako každý jiný. Když však v hrobě nezůstal, nýbrž třetího dne Svou vlastní mocí z mrtvých vstal: zdali tím nedokázal, že jest všemohoucí, že jest pravý Syn Boží a že vše to, co trpěl, trpěl za hříchy světa? Poněvadž tedy veliké dílo smíření člověčenstva s Bohem dokonáno a zpečetěno jest z mrtvých vstáním Ježíše Krista: proto hned po Svém z mrtvých vstání udělil Svě Církví moc odpouštěti hříchy kajícím, říka k apoštolům: »Přijměte Ducha Svatého: kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějíť se jim, a kterýmž zadržíte, zadržány jsou.« To pak pravil k apoštolům hned po Svém pozdravení: »Pokoj vám!« Co z toho vysvítá? Z toho vysvítá, že chceme-li dojíti pravého vnitřního pokoje, musíme netoliko pevně věřiti, nýbrž i opravdové pokání činiti. Víra otvírá takorba bránu, kteráž vede do svatyně míru; pokání však do svatyně míru skutečně uvádí.

Nemůže býti jinak, milí křesťané! Hřích plodí v srdci nepokoj, protože člověka s Bohem rozdvojuje, protože činí člověka

nepřítelem Božím. Chceš-li tedy dojít v srdci pokoje, musíš hřích ze srdce vyvrci. A to se stane, když ze svých hříchů skroušeně se vyzpovídáš a když ve svém předsevzetí při zpovědi učiněném statečně vytrváš. Po zpovědi ihned zas hřešiti není žádná opravdová kajicnost, ale po zpovědi stále proti hříchu bojovati a vše, co ke hříchu ponouká, silou ducha přemáhati, to jest pravá kajicnost. A tou docházíme pravého vnitřního pokoje.

Či není tomu tak? Zpytujte jen, milí křesťané, život svatých a světic Božích a přesvědčíte se, že všickni více méně vedli na zemi život kající, a že všickni více méně oplývali blahým pokojem v srdci.

Jeden nechať mluví za všechny. Jest svatý apoštol Pavel. Známot o něm, že ve svém mladém věku velice pobloudil, protože pronásledoval nad míru Církev Boží. Ale když se obrátil, trpěl více než kdokoli jiný za své hříchy, snášel s kajícím duchem přeznanitá souzení, jež dopouštěl na něj Bůh. A přece vyznal v II. Kor. 7, 4.: »Naplněn jsem potěšením, hojnou radost mám ve všelikém souzení mém.«

Tedy mylně soudí svět o těch, kdož tráví svůj život ve stálém pokání. Není život jejich trudný, smutný, tesklivý. Zevnitř podstupují sice boje, ale uvnitř v srdci jejich přebývá pokoj Boží, kterýž převyšuje všeliký smysl lidský — na důkaz, že pravého vnitřního pokoje docházíme pravou kajicností.

* * *

Nejmilejší! Po pravém vnitřním pokoji touží zajisté jeden každý z nás. Bez něho jest vezdejší přebývání naše jako vyprahlá poušť nemající pastvin ani pramenů. Avšak tohoto pokoje nabudeme jen tenkrát, když ve všem smýšlení a jednání svém pevně budeme spoléhati na slovo Boží a když zasvětime všechny dny života svého opravdovému pokání. Tomu jsme se přiučili z dnešního sv. rozjímání.

Tomu-li tak, bdi jedenkaždý nad sebou, ať tě nestrhne zlý svět k nevěře. Vystříhej se společností, které víru kazí, hyzdí, zlehčují, podrývají. Nedbej na svět, když se ti bude posmívati pro tvůj přísný kající život, nedej se odvrátiti od svého kajícího předsevzetí, kteréš učinil při své zpovědi velikonoční. Tak zachováš ve svém srdci stálý pokoj, a slavnost velikonoční, kterou dokonáváš, bude žíti ve tvém srdci jako věčný ohlas chvalo zpěvu velikonočního: »Tenť jest den, kterýž učinil Pán; veselme se a radujme se v něm.« Amen.

Kl. Markrab.

Neděle II. po Velikonoci.

(Homilie.)

Ježíš Kristus jest dobrý pastýř.

»Já jsem pastýř dobrý«.

Jan 10, 11.

Ačkoliv je dnešní sv. evangelium kratičké, přece je velice poučné. V něm prohlašuje se Ježíš za nejvyššího pastýře všech lidí, jenž ochotně chce za ně život dáti, jen aby je uvedl do Svého ovčince, aby je spasil. Aby pak vznešené vlastnosti Ježíšovy jako dobrého pastýře lépe vynikly, předvádí svaté evangelium také nájemníka, jenž vše jinak koná. Nájemník se o ovce nestará, nechrání jich, poněvadž nejsou jeho, a proto vlk lapá a rozhání ovce. Vše to přednesl Pán Ježíš fariseům v Jerusalemském chrámě, chtěje jim ukázati, že On je pravý Mesiáš od Boha poslaný. Zároveň chtěl jim vytknouti, že se neprávem lidu vydávají za pastýře, poněvadž ho nevodí k znalosti zákona, aniž jej od zlého odvracují, by jej spasili, nýbrž jedině mu chtějí vládnouti jako nějakí pohlavárové a jméním jeho se obohatiti.

Avšak to, co praví Kristus Pán v dnešním sv. evangelium, týká se poněkud i všech duchovních a věřících, tedy i mne i vás, drazí křesťané; mne jako vašeho duchovního pastýře, abych se povždy vzhlížel u vzoru svém, v Ježíši Kristu, a vás, abyste vždy byli Jeho pravými ovce a poslouchali Jeho hlasu v ovčinci Jeho — neboli v Církvi. Pět věcí vzpomíná zejména dnešní svaté evangelium, totiž; pastýře, nájemníka, ovci, vlka a ovčince, hlavní však jsou: pastýř a ovce, na něž zvláště upozorniti hodlám lásky vaše v dnešním svém výkladu.

P o j e d n á n í.

I.

Slyšte, co praví Ježíš o Sobě jako o pastýři. Dí: »Já jsem pastýř dobrý.« Těmito slovy chtěl Pán Ježíš upamatovati učené farisee na proroctví proroka Ezechiela řkoucího: »A vzbudím nad nimi pastýře jednoho, kterýž by je pásł, služebníka svého Davida: tenť je pásti bude, a ten bude jejich pastýřem.« 34, 23. Když tedy Ježíš řekl fariseům: »Já jsem pastýř dobrý«, chtěl jim říci, že On jest ten zaslíbený Mesiáš, na kterémž se vyplnilo proroctví Ezechielovo. Na dotvrzení toho uvádí čtyři důkazy.

1. Nejprve dí: »Dobrý pastýř dává život svůj za ovce své.« To je první vlastnost dobrého pastýře. A to Ježíš také učinil. On se za nás obětoval. Vzav na Sebe přirozenost lidskou, stal se naším bratrem a přítelem; na kříži nás vykoupil, v nejsv. Svátosti oltární nás krmí a napájí Svým vlastním tělem a Svou

vlastní krví a v nebi dává se nám odměnou. Mohl-liž více pro nás učiniti? Mohl-liž něco lepšího dáti? Dozajista jestiž On pastýř dobrý v nejvznešenějším slova toho významu. Nejedná jako »nájemník«, jenž »vidá vlka, an jde, opouští ovce a pak utíká: a vlk lapá a rozhání ovce. Nájemník pak utíká, nebo nájemník jest a nic nedbá o ovce.« Nájemníkem sluje ten, kdož za plat pase cizí ovce. Takový člověk vyhledává toliko svého prospěchu. A když se vlk přizene, na útěk se dává, by zachránil svůj život, i nedbá o ovce, třeba zahynuly, vždyť nejsou jeho. Ježíš však pase Svě vlastní ovce, jež si koupil za cenu krve Svě. A pase je Svou božskou naukou a milostí. On nehledá Svěho prospěchu, nýbrž jediné spasení jejich. On neutíká před pekelným vlkem, nýbrž jde Sám na smrt, aby moc jeho zlomil a ztracené ovce z jeho zajetí vyprostil.

Blaze nám, moji draží, že máme pastýře tak dobrého! Ale nejsou všichni lidé tak šťastni. Mnohým dostalo se nájemníků - falešných pastýřů kteří hledali jen svého prospěchu a užítku, a tak stádo Ježíšovo rozptylují. Oni nejen že se za ně neobětovávají, nýbrž ještě v záhubu je strhli a zničili. V každém století byli taci nájemníci. Takovým nájemníkem byl mnich Focius, mnich Luther a mnozí jiní. A takových nájemníků je i za dnů našich dosti. Nájemník jest a ne pastýř,« dí papež Řehoř V., »kdož nepase ovcí svých z lásky, nýbrž pro časný zisk. Nájemník jest, kdož zaujímá úřad pastýře a nehledá duchovního prospěchu duší.

2. Druhou vlastností dobrého pastýře jest, že zná ovce své. Ježíš pak dí o sobě: »Znám své (ovce).« A věru žádný pastýř nezná tak dobře svých ovcí ani dle zevnějších známek, ani dle počtu, jako Ježíš zná nás. On zná všecky naše potřeby a dává nám Svě milosti. Ty, již tonou v pochybnostech, osvěcuje; slabé posiluje; zarmoucené těší; v nebezpečí nás brání; ty, již klesli, pozdvihuje; raněné léčí. Ni jednoho neopouští. A když se ze sta ovec jedna ztratí, zůstává devadesát devět, aby ztracené hledal a na ramenou Svých zpět do ovčince donesl.

Tak mají znáti všichni představení své poddané a bdíti nad nimi. Zvláště povinni jsou to duchovní pastýři. Povinností jest to však i všech rodičův a hospodářů. Ó, co hříchů mohli by zaméziti, kdyby lépe nad svými dětmi a poddanými bděli! Ó, co dětí propadá hřichu, poněvadž rodiče jejich jsou nedbalí a neodvracejí jich od zlého! Co služebných upadá v moc ďáblovu, poněvadž jich hospodáři a hospodyně nenapomenou! Ó, jak těžkou odpovědnost před Bohem uvalují na sebe taci nedbalí rodiče a hospodáři! Vezměte si to k srdci, draží křesťané, rodičové a hospodáři, i bděte nad dětmi a čeládkou svou, byste je všestranně poznali; a zpozorujete-li, že nežijí po křesťansku, nebo že jim hrozí nějaké nebezpečí, napomeňte je k dobrému a odvrátte je od zlého. Zejména chraňte jich před zlými společnostmi, neboť tu by mohli snadno pozbyti své nevinnosti. Uslýšíte-li buďto od dětí neb od čeládky nějakou oplzlou nebo rouhavou řeč, ihned jim to přísně zapovězte. Nechtějí-li do kostela nebo k sv.

svátostem, vy moci své vážnosti je k tomu donutte. Aby však vaše snahy úspěchem korunovány byly, třeba, byste i vy to všechno přesně zachovávali. To víte: slova hýbají, příklady táhnou, než bohužel, mnozí rodiče právě tohoto nedbají, a sami svým životem stávají se škůdci a zhoubcí svých dítek!

3. Dále praví Ježíš o Sobě: »Jakož mne zná Otec, i já znám Otce, a život svůj dávám za ovce své.« Tím chce říci: Jako jsem Já spojen se Svým Otcem nebeským a On zná Mne a Já Jeho, právě tak spojen jsem i se Svými ovceci a znám je. A jako jsou všechny ovce, t. j. všichni lidé vlastnictvím Mého Otce, zrovna tak jsou i Mým vlastnictvím, ježto jsem Já Jeho přirozený Syn. Abych pak ukázal, jak miluju Své ovce, ejhle, jsem ochoten dáti za ně život Svůj a brzičko jej také dám.

4. Konečně dí Ježíš: »A jiné ovce mám, které nejsou z tohoto ovčince: i ty musím přivesti a hlas můj slyšeti budou, a bude jeden ovčinec a jeden pastýř.« Všichni lidé jsou ovce Ježíšovy: i židé i pohané. Než tehdy náležely k Jeho stádu jenom některé ovce z domu israelského, kdežto pohané stáli vně stáda Jeho. Poněvadž však Ježíš přišel, aby všechny lidi spasil, přičiní se, aby i pohané uvedeni byli do stáda Jeho; přivedou pak je tam apoštolové a jejich nástupcové. I oni jako židé popřejí ochotného sluchu učení Jeho a uznají Ho za svého pastýře, tak že nebude žádného rozdílu mezi židy a pohany. A tak bude jen jeden ovčinec, to jest jedna Církev, kterou spravovati bude jen jeden viditelný a jen jeden neviditelný pastýř. Z toho plyne, že jediné Církev katolická je pravá Církev Kristova, neb jenom ona má jednoho pastýře neboli jednu hlavu, kdežto všechny ostatní církve jsou falešné, ježto jsou rozdělené, nemajíce jedné hlavy. Blaze tudíž vám, moji drazí, že jste údy jediné pravé Církve Ježíšovy. Děkujte Bohu za tu velikou milost a vynasnažte se býti věrnými dítkami té laskavé matky.

Tolik o dobrém pastýři, nyní vyslechněte, co praví dnešní svaté evangelium o ovcích.

II.

Ovceci, o nichž mluví dnešní sv. evangelium, rozumějí se, jak jsem řekl, lidé, za něž umřel Ježíš na kříži. Bychom poznali, zdaliž i my jsme Jeho pravé ovce, poslyšte, co praví Pán Ježíš o Svých ovcích.

1. »Znají mne mé« (ovce). Známe-li tedy Ježíše, potom jsme Jeho ovceci. Známe pak Ho, věříme-li, že On je pravý Syn Boží, náš Spasitel a soudce. Z toho plyne, že Ho musíme milovati a báti se Ho; třeba bychom Ho milovali, poněvadž jest Bůh nás, musíme se Ho báti, poněvadž bude naším soudcem. A kdož by nemiloval tak dobrotivého Boha, Jenž z lásky k nám stal se člověkem a umřel za nás na kříži? Zdaliž má kdo tak dobrého přítele, otce nebo matku, již by se za nás dali na kříž přibíti? Dojista že nemá. A hle, Ježíš za nás na kříži umřel; nuž, jakž

bychom Ho nemilovali? Než my jsme Ho dosud málo milovali, neb jsme Ho neznali; než od nynějška chceme Ho více milovati, poněvadž Ho známe. A budeme-li povždy v živé paměti míti, že týž Ježíš bude nás jednou souditi z každé myšlenky, z každého slova a skutku, potom zajisté budeme se báti, bychom Ho ni tím nejmenším hříchem neurazili.

2. Druhou vlastností pravých ovcí Ježíšových jest poslušnost. Dí totiž Pán: »Ilas můj slyšeti budou«. Nedostačí tudíž, abychom Ježíše znali, nýbrž povinni jsme Ho také poslouchati, t. j. činiti to, co On poroučí, a vystříhati se toho, co On zapovídá. Neboť jenom tehdy budeme moci směle tvrditi, že Ho známe, budeme-li zachovávatí Jeho příkázání. Slyšte, co o tom dí sv. apoštol Jan I. 2, 3 -5.: »A po tomť víme, že jsme ho poznali, jestliže příkázání jeho ošťiháme. Kdo praví, že ho zná a příkázání jeho neostřihá, lhář jest a pravdy v něm není: ale kdo slovo jeho zachovává, v tom jest opravdu láska Boží dokonalá, a po tomť poznáváme, že v něm jsme.«

My ovšem Ježíše ani nevidíme, ani hlasu Jeho neslyšíme, neboť vstoupil na nebesa a sedí na pravici Boha Otce, ale On místo Sebe ustanovil apoštoly a jejich nástupce: biskupy a kněze, kteří lidem Jeho učení ohlašují. Těch tedy, draží křesťané, máte poslouchati tak, jako by Sám Pán mluvil k vám, neboť On Sám jim pravil: »Kdo vás slyší, mne slyší; a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá; a kdo mnou pohrdá, pohrdá tím, který mne poslal.« Luk. 10, 16. I mne, ač nehodného sluhu Svého, poslal Ježíš k vám za pastýře a uložil mně, abych hlásal Jeho učení. Všecko tedy, co mluvím vám, poslouvejte tak, jako by On Sám mluvil k vám, a řiďte se podle toho v životě, potom budete pravými Jeho ovcemi. Nadějí se, že budete vždy poslouchati hlasu mého, který jedině na zřeteli má spasení vaše.

Připodobňuje pak vás Pán Ježíš k ovcím pro jejich vlastnosti. Ovce jsou bázlivé, i utíkají před vlkem. Učte se z toho, jak se máte hříchu báti a utíkati před zlým duchem. — Ovce jsou dále skromné, s málem spokojené. Učte se z toho, jak i vy střídmě žíti a všeho obžerství vystříhati se máte. — Ovce jsou trpělivé a mírné, nekopou ani jako koně, netrkají ani jako vůl, neštěkají a nekoušou jako psi, nýbrž němý jdou na zabítí. Tak trpělivými a mírnými musíte býti i vy, chcete-li býti ovcemi Ježíšovými. — Konečně ovce jsou užitečné; mlékem svým napájejí žiznivých, vlnou a koží svou odívají nahé, masem a sýrem krmí lačné. Buďte i vy tak milosrdnými, potom i vy milosrdenství dojdete.

Zcela jiný je vlk, o němž dí sv. evangelium, že, »lapá a rozhání ovce«. Vlkem vyrozumívá se nečistý duch, jenž člověku stále léčky klade, by ho zahubil. Vyrozumívají se jím však také falešní učitelé, kteří svými falešnými náukami usilují svěsti věřící. Takových falešných učitelů bychom se pilně varovali, napomíná nás Ježíš, an dí: »Pilně se varujte falešných proroků, kteříž přicházejí k vám v rouše ovčím, vnitř pak jsou vlci hltaví«. Mat. 7, 15. Konečně vyrozumívají se vlkem i oni zlí křesťané, kteří jiné od

dobrého odvracejí a ke zlému svádějí. A takových křestanů, Bohu budiž žalováno, je za dnů našich mnoho, přemnoho!

Draží křestané, drahé moje ovečky, chraňte se všech takových vlků! Buďte vždy pravými ovceři svrchovaného velepastýře Ježíše. Poslouchejte učení Jeho a následujte Ho ve všem, potom uvede vás On jako dobrý pastýř do Svého věčného ovčince, do království nebeského, byste tam nahoře patřili na Něho tváří v tvář a požívali Ho na věky věkův. Amen.

Alois Koudelka, farář v Nikolčicích na Moravě.

Neděle III. po Velikonoci.

Zármutek podle Boha a zármutek podle světa.

»Amen pravím vám, že vy budete kvíleti a plakati, a svět se bude radovati, ale zármutek váš obrátí se v radost.«

Jan 16, 20.

Byl to poslední večer vezdejšího života Páně, když louče se s apoštolý, hleděl je Pán Ježíš připraviti na ten zármutek, který jim již té noci a příštího dne měl nastati. Tenkrát pravil k nim: »Maličko a již neuzříte Mne,« — — — za málo hodin budou Mne odváděti nepřátelé svázaného od vás ze zahrady, aby po mnohém mučení na kříž Mne přibili. Ale opět maličko a uzříte Mne, nebo třetího dne z mrtvých vstanu a viděti Mne budete. Ale i potom maličko a neuzříte Mne, nebo jdu k Otcí, 40. den odejdu na nebesa k Otcí a zde na světě více Mne nespátíte. Protož vy nyní zármutek máte a pravím vám: Vy budete kvíleti a plakati po celý život, a svět t. j. vaši nepřátelé budou se radovati. Ale i tento zármutek váš obrátí se v radost, v hodinu smrti přijdete k Otcí a ke Mně, a tu opět vás uzřím a radovati se bude srdce vaše a potom té radosti nikdo více neodejme od vás, neboť zůstanete u Mne na věky. Toto, moji draží, jest asi smysl slov Kristových v dnešním evangelium. A že vyplnila se na apoštolích tato slova Páně, toho netřeba dokazovati. Plakaliť a kvíleli nejenom při smrti Mistra svého, když při zavřených dveřích v strachu a zármutku celé dni trvali na modlitbách a postech: ale po celý jejich ostatní život vyplňovala se na nich slova: »Vy budete plakati a kvíleti, ale svět se bude radovati.« Byliť apoštolové pro jméno Pána Ježíše bičování a vězení, všemi způsoby mučení a usmrčování, ale již zde na zemi zármutek jejich proměnil se v radost; neboť i to utrpení stalo se jim milé, jakž Písmo svaté svědčí: »Radovali se apoštolové jdouce zbičování z rady, že za hodné byli uznáni trpěti pro jméno Ježíše.« A tak byl život apoštolů, ač plný protivenství a těžkostí, přece obdařen mnohými útěchami a radostmi. A podobně, moji draží, i v našem životě

střídá se radost se zármutkem. Zármutek apoštolů proměnil se v radost a radosti té apoštolů nikdo neodejmul od nich. Ale na světě mezi lidmi jest mnoho zármutku zbytečného, hříšného a ten se nikdy nepromění v radost; a zase mnoho radostí světských, tělesných, které za krátko budou odňaty od nich. Nešťastný člověk, kdo trvá v takovém zármutku, kdo oddán jest takovým radostem; neboť konec jeho bude pláč a skřípění zubů. A proto může nám to býti k užítku, když bedlivým okem prohlédneme zármutky vezdejšího života, abychom poznali, které jsou podle Boha a které ze světa. Poslyšte když o tomto předmětu mluvíti budu ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

V 2. epištole ku Kor. píše sv. Pavel 7, 10.: »Zármutek, který jest podle Boha, působí stále pokání k spasení; ale zármutek světa způsobuje smrt.«

Zde rozeznává sv. Pavel dvoji zármutek, dobrý, který působí pokání a vede k Bohu a zármutek podle světa, jenž působí smrt věčnou. A tohoto posledního jest bohužel mezi lidmi mnohem více. Pozorujme jen příčinu lidských žalostí a zármutků.

1. Obyčejně rmoutívají se lidé pro rozličné časné nehody a škody, které se jich dotýkají. Když nemoc, utiskování, protivenství neb jakákoliv bolest svírá člověka; když těžká nemoc neb dokonce smrt zachvátila otce, syna, chotě, přítele; když oheň, krupobití, zloději neb jiná příhoda připraví ho o majetek časný: tu bývá stisněno srdce žalostí a oko tone v slzách, a ústa ulhčují si bédováním, lkáním. A jest snad v tomto případě zármutek hříchem? Není dovoleno oplakati smrt přátel, ulhčiti si pláčem a stěžováním v bolestech? Nesluší žalost dáti na jevo, potká-li nás nehoda a škoda? Toho, moji drazí, Pán Bůh nikoliv nezapovídá, ano On Sám přirozenost naši tak učinil, že útěchy nalezá v neštěstí pláčem a zármutkem. Vždyť i Pán Ježíš zaplakal u hrobu Lazarova, On plakal nad městem, když si rozpomenul, že bude zkaženo, On naříkal v úzkostech jsa postaven: »Smutná jest duše má až k smrti.« V těchto časných případech nezapovídá se tedy žalost míti a truchliti, jenom přílišný, nerozumný zármutek nesluší se na křesťana. Jakož napomíná svatý Pavel Thesalonický: »Bratři, píšu vám toto, abyste se příliš nermoutili, jako pohané, kteří nemají naděje. Neboť víra naše poučuje nás, že jen jedno jest pravé neštěstí pro člověka, a to jest hřích, všecko ostatní, byť to bylo sebe těžší a bolestnější, k mnohému užítku a prospěchu. Oddává-li se tedy někdo v čas těžkého navštívení Božího nesmírnému truchlení, naříká-li bez přestání a nechce-li připustiti k sobě potěchy, ten dokazuje, že nezná pravé cesty pomíjejících věcí, že k nim přilnul celým srdcem a celou duší svou, a že má nedostatečnou v Boha důvěru; takovýto přílišný zármutek, který nedá vzejíti naději a často přivádí člověka k zoufalství, jest právě ten, o kterém sv. Pavel praví, že »zármutek světa působí smrt.« Pamatujte tedy, moji drazí, že

křesťan sice může a má truchliti v nehodách, ale nezapomínejte na to, co Písmo sv. dí, »že milujícím Boha všechny věci prospívají k dobrému;« obzvláště při smrti přátel svých pamatujte, abyste nepoddávali se nesmírnému zármutku, neboť to, čím Pán Ježíš potěšil apoštoly, má potěšiti i nás. »Uzřím vás opět« tak každý umírající k nám volá, uzřím vás opět, a dej Bůh, abychom se pak radovali oba, pak by té radosti nikdo neodejmul od nás.

2. Jest ale ještě jiný, horší zármutek, a to jest zármutek ze závidosti, ze zlosti a z jiné naruživosti. Poněvadž se nenáviděnému bližnímu dobře vede, rmoutí se závistivý a nemá upokojené mysli. Poněvadž nemůže se pomstíti, jak by si přál, poněvadž nemůže vydobyti si nikterak vezdejších věcí, po nichž práhne, neb nemůže dosáti rozkoší smyslných, v nichž si libuje, aneb že jiná hříšná žádost nedojde vyplnění: proto opanuje zlostný, vzdorovitý zármutek srdce takového člověka; on se souží, on jest s to, i proti Bohu rouhavě mluvíti, a tento jest nejhříšnější zármutek, ten vede do zahynutí věčného, ten nikdy nepromění se v radost, neboť z hříchů pochází a do hříchů vede. Toho se varujte, abyste jednou nemusili rmoutiti se na věky.

3. »Vy budete plakati a kvílet, ale zármutek váš obrátí se v radost.« Vizme, moji draží, jaký byl ten zármutek apoštolů. Oni trpěli pronásledování, potupu, trýznění, mučení a nescíslných těžkostí a nehod i od svého národa i od pohanů. Oni to všecko trpěli ne pro svou vinu, nýbrž pro Boha, oni to trpěli radostně a ochotně radovali se apoštolé, když byli bičováni, přál a těšil se na utrpení svatý Pavel, v mukách vytrpených skládal jedinou chloubu a slávu svou. »Naplněn jsem potěšením,« tak píše ku Kor. 2, 7, 4., »mám hojnou radost ve všelikém soužení svém.« A jinde píše I. Kor. 4, 10.: »My dobrořečíme a zlořečí se nám, my se modlíme a rouhají se nám, jako smeti tohoto světa učinění jsme, povrhel u všech až dosavad.« A tento zármutek apoštolův obrátí se jim v radost, jakož jim to přislíbil Pán Ježíš, řka: »Blahoslaveni jste, když vám zlořečiti a protivensství činiti budou pro mne: radujte se a veselce se, nebo odplata vaše hojná jest v nebesích.« A podobně i nám obrátí se zármutek v radost, budeme-li ochotni pro Boha všecko podstoupiti a trpěti, všecko, co na nás Bůh na tom světě dopustí, bez reptání přijímati a rádi a trpělivě snášeti; neboť to až doposud platí, že ti, kdož Bohu jsou oddáni, mnoho musívají trpěti na světě, od Boha i od lidí, jakož to pověděl svatý Pavel II. Tim 3, 12.: »Všickni, kteří chtějí pobožně živi býti v Kristu Ježíši, protivensství míti budou.« A toto vědomí, že člověk trpí nevinně, pro Boha, anebo alespoň jestli ne bez viny, že trpí rád a Bohu oddaný, to jest to nejsladší na světě, to jest ta radost, ve kterou už zde se mu proměnil zármutek. Blahoslavení lkající, nebo oni potěšeni budou. Budou potěšeni už zde na světě, ale nevýslovně odměněni po smrti, neboť ujišťuje apoštol Řím. 8, 18.: »Mám za to, že utrpení tohoto času nejsou rovna budoucí slávě, která zjeví se v nás.«

4. Jest ale konečně ještě jeden Bohu nade všecko milý zármutek, a to jest lítost a bolest nad spáchanými hříchy. Tento zármutek Pán Bůh si přeje, žádá, ten nám poroučí; to jest zármutek podle Boha, který působí stále pokání k spasení; nad hříšníkem tímto zármutkem sevřeným radují se v nebesích andělé, ten zármutek promění se zajisté v radost — v pokoj srdce zde na zemi, v radost věčnou po smrti. —

A tak, moji drazí, takovýto bohumilý zármutek, který se promění v radost, rádi na se běháme a nesme ale zármutku hříšného, který z hříchu povstává aneb k hříchu vede, a který působí smrt věčnou, vždycky se bojme a vystříhejme. Spolu ale vynasnažme se, abychom nevyhledávali radostí a rozkoší hříšných, bychom, když dobří se rmoutí, my se neradovali, neboť běda, o kom platí slovo Pána Ježíše: »Svět se bude radovati.« Vездеjší život mnoho nám podává příčin k žalosti, ale málo k radosti. — »Ti kdož pobožně . . . protiventství míti budou.« Čím více se na nás vyplňuje slovo Páně: »Vy budete kvíletí a plakati,« tím více se radujme, že jsme podobní apoštolům i Pánu Ježíši. Jen o to pracujme, ať i to druhé se vyplní: »Zármutek váš obrátí se v radost.« Amen.

† Josef Herčík.

Emmanuel.

Šestero postních řečí.

VI.

Jednoho jest potřebí.

»Zkusíš pak sám sebe člověk . . . Nebo kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije, nerozsuzuje těla Páně«.

I. Kor. 26, 29.

Hrozně vážná slova! Ten, kdo nerozsuzuje těla Páně, kdo mezi tímto pokrmem nebeským a pozemským naším pokrmem nedělá rozdílu, kdo přistupuje k oltáři, jako k stolu obyčejnému, bez přípravy, s hříchem, odsouzení sobě jí a pije. Kdež jsou velikolepé účinky sv. přijímání? Pravých jejich opak tu vidíme. Lék proměňuje se v jed, pokrm sílí v pokrm usmrcující. V srdci zbožného katolíka vzniká sv. přijímáním pravý křesťanský život, síla k dobrému, ošklivost nad hříchem. — »Proč jsi nevráždil, zbabělče«, ptal se vůdce lupičské bandy mladíka, jenž se nedávno k ničemné chásce přidal a ten den ponejprv na lup vzat byl. »Nevím, co se se mnou dělo«, odpověděl mladík, »již držel jsem smrtící nástroj nad hlavou přepadeného, ještě jeden rozmach a chudák byl synem smrti, ale zachvěl jsem se hrůzou, ruka se

třásla a klesla — neměl jsem síly! — »Zítřa půjdeš v nejbližším kostele k přijímání bez zpovědi, potom už se báti nebudeš«, poroučel náčelník, a mladý lupič šel a — už se více nebál. Dostalo se mu ve svatokrádežném přijímání také síly, ach, hrozná síly, té síly, jejíž největší rozpjatí vidíme v ďáblu — síly a odvahy ku zlému. Zbožný katolík vstává od stolu Páně vždy silnějším, až obdrží dar setrvání v dobrém, — hříšník, ty u oltáře Kristova kuješ na sebe nový a nový řetěz hříchu, až konečně se už nevzchopíš ze zatvrzelosti ve zlém. Zbožné srdce sílí se tělem Páně pro nejhroznější okamžik života a připravuje si klidné stáří, šťastnou smrt a po ní slavnou věčnost. — Abychom tak mohli nahlédnout v srdce úžasného množství samovrahů, jejichž zástup tak děsným způsobem v naší době roste — ovšem, to je příčina, která se kontrolovat nedá, která v statistických výkazech se neuvádí — ale, moji drazí, u největšího počtu z nich začátkem oné nakloněné plochy, po níž osudnou neodolatelnou mocí hnáni byli až k zoufalství, jest jisté nehodné, svatokrádežné přijímání. Ano, nešťastná smrt, často sebevražda, jest jeho účinkem. A po smrti — ne, není možno tak děsný obraz domalovat. Hrozná věčnost! Odsouzení sobě již a piješ.

Není divu, moji drazí. Nehodné přijímání jest hrozná svatokrádež a nemůže zůstat bez trestu. Židé na Kalvarii sáпали se na Syna Božího, dokud ještě skryto bylo Jeho Božství v smrtelné lidskosti, ale hříšník, jenž se nebojí přistoupit k stolu Páně, chce Krista Ježíše, vítěze nad smrtí strhnout s trůnu Jeho nebeského. Za starých dob žil prý tyran, jenž vymyslel si hrozný trest smrti. On odsouzence pevně svázal s hnijící mrtvolou a nechal ho tak zahynout. Děsíte se toho? Ale ještě hroznějšího zločinu dopouští se ten, jenž přijímá svatokrádežně. On také chce připoutat živého k mrtvole — vlastně sám život se smrtí, Krista s ďáblem. Chraň nás Bůh podobného neštěstí!

Či snad — vzpomeňte rychle na svůj život — tížilo by také duši naší svatokrádežné přijímání? Nebo si, přátelé drazí, vzpomínáte na pochybná přijímání, t. j. taková, o nichž s určitostí byste tvrditi nemohli, že nebyla svatokrádežná? Či je takových přijímání víc, snad všechna od jisté doby, dlouhá řada? Nebojte se! Jen důvěru! Děkujte Bohu, že jste ještě živi, že napravení toho je možno, nezapomeňte na tento hřích při své nejbližší zpovědi. K budoucímu sv. přijímání půjdeme již čisti, docela čisti, úplně připraveni. Učíme ten pevný úmysl! Slibme to svému Spasiteli!

A proto dnes několik slov o přípravě ku sv. přijímání. Uvažte, jak důležitá to věc, hodna bedlivé pozornosti!

P o j e d n á n í.

1. Svaté přijímání jest pokrmem duše, jehož se jí prostřednictvím těla dostává. I tělo, i duši třeba tedy připravit. O přípravě těla jen několik slov. To je, moji drazí, přirozeno, že by to bylo

velikou nešetností, ano neúctou ku Kristu Ježíši, kdyby někdo tělem neumyt, v šatech rozedraných, špinavých přistupoval k oltáři. Skromnost v oděvu se Pánu Bohu líbí, ale také čistota oděvu. Zejména třeba v největší čistotě míti hlavně ty části těla, jichž nejsv. Svátost se musí bezprostředně dotknouti, tedy ústa a jazyk. Proto také moudře nařídila Církev svatá, aby křesťan před sv. přijímáním byl lačným, t. j. aby od večera před sv. přijímáním nic nejedl a nepil, a radí, aby půl hodinky také po sv. přijímání se pokrmu zdržel, čímž, pokud to možno, se přesvatý pokrm tento s jiným pokrmem nesetká. Důstojné držení těla tvého mezi svatým úkonem, ruce zbožně sepjaté, vážná chůze k oltáři a od oltáře se zrakem skloněným, jakobys v posvátném tom okamžiku nic nechtěl vidět, ničím nechtěl býti vyrušován, to všechno budiž obrazem čisté, vroucí zbožností přeplněné duše tvé. ¹⁾

2. Čistota duše tvé. To je, moji drazí, nejdůležitějším a nejpřísnějším požadavkem opravdové přípravy ku sv. přijímání. Nesmíme si býti vědomi žádného těžkého hříchu, musíme v tom okamžiku míti dobré, čisté svědomí.

Ale kdo může říci o sobě: »Čisté jest srdce mé, čist jsem od hříchu«? Pffsl. 20, 9. Kde jsou meze slabosti i zloby lidské? Náš život je hříchem, tak musíme vyznat před Bohem i před lidmi. Jak bychom směli tedy jíti ke stolu Jeho? Zbav se hříchu! A máme k tomu prostředek? Nabudem úplné, nezvratné jistoty, že nám je odpuštěno?

Důležitá to otázka. Než na ni odpovíme, dej, hříšníku, nejdříve odpověď na naši otázku: Věříš, že Ježíš Kristus, věčný Syn Boží se vtělil, učil, trpěl, aby nás vykoupil, z mrtvých vstal, Církev Svou katolickou založil, jí Ducha Sv. seslal, v ní žije, učí, působí stále? »Nevěřím, nemohu věřit«, odpovídá. Pak nemáš prostředku k odpuštění hříchu. Pak úpěj pod jejich tíží, staň se jejich otrokem! Každý pokus zbaviti se jich, jest jen malomocným zachrastěním hroznými jejich okovy. Není ti pomoci. Ztrat vědomí lidské důstojnosti, nebo si zoufej! Moji drazí! V době moderní rozervanosti a nevěry slyšíme bohužel tuto odpověď tak často, tak často. Ano, provázena bývá i jakýmsi důvodem. Což si mohu pomoci, říká takový ubožák, že stala se mně víra katolická nemožností, že rozum můj shledává v ní tolik odporu? Kde mám nabrat víry? Moji drazí! Žijeme v dobách opravdu smutných. Dnes, kdy dítě v liberálních domácnostech odvyká křesťanskému životu, kdy vzdělává se četbou novin a knih jen proto napsaných, aby vznešená nauka katolické Církvě se zatemnila, kdy směr mravní bere se jen cestou hříchu a nedá duši ani pocítit krásy nevinného života, věru by leckdo měl právo se ptáti: kde měl jsem nabrat víry? Řekněte takovému vždycky: Proti víře katolické není dnes a nebude nikdy jediného platného, rozumného důvodu. Buď člo-

¹⁾ Kněz, jenž v duchovní správě pracoval, jest vlastní zkušeností jistě přesvědčen, že poznámky tyto nejsou zbytečné. Ovšem bude snad někde hojně navštívené křesťanské cvičení vhodnější jich přiležitosti.

věkem, dbalým své důstojnosti, poslouchej důsledně všech dobrých vnuknutí srdce svého, žij přísně dle svého svědomí a klekni často, i kdyby pýcha tvá toho učinit se zdráhala, ku vroucí modlitbě a šeptej zbožně »Otče náš« — to je modlitba, jak vrchní rabín vídeňský ku potupě liberalních otroků správně řekl, která žádného vyznání náboženského neuráží, kterou může se modliti mimo atheisty, úplného bezbožníka, každý — a hled se nepředpojatě poctivě seznámiti s učením katolickým — a staneš se jistě a brzy katolíkem. A na otázku: Věříš-li? Odpovíš, jako miliony lidí nejhodnějších: Věřím. A pak ti ručím za to svým životem, pak přísahám ti při spáse duše své, v kterou, ač nehoden, pro nestihlé milosrdenství Boží jednou doufám, že máš prostředek, zbaviti se hříchu. Prostředek tak veliký a tak mocný, jak veliká je slabost i zloba lidská, prostředek, jehož moci nevymkne se ani ten nejčernější čin, jež kdy duše a ruka lidská spáchala. Je to svátost pokání. Jak ji přijmeme?

3. Nejlépe jest, mysliti na věc tak vážnou a důležitou už několik dní napřed a určit si den, kdy svátost pokání přijmeme. Dobře bude, jak jsme si vzpomněli v rozjímání o mši svaté, býti na ten úmysl pobožně přítomnu této předražené oběti. Ovocem jejím bývá dar pravé kajicnosti. Několik večerů, jež nám do určeného dne zbývají, zůstaňme po modlitbě ještě 10—15 minut klečeti a vzpomínejme nerušení na celý život svůj, zejména na část jeho od poslední sv. zpovědi. Ihnedme s pomocí Boží proniknouti až do nejhlubší hlubiny srdce svého a pamatujme si dobře všechno zlé, co jsme tam našli, všechny hříchy. Vzpomeňme si na povinnosti své k Bohu, k sobě, k bližnímu. A mezi těmito na povinnosti k rodičům, k rodině, ku příbuzným a známým. Uvažujme, jak jsme šetřili života a zdraví (5 přikázání), těla a čistoty (6 přikázání), majetku (7 přikázání), cti (8 přikázání) své i svého bližního. Ptejme se po svých myšlénkách, přáních a žádostech, vzpomeňme na povinnosti stavu svého, na dobré, k jehož vykonání měli jsme příležitost, již jsme zanedbali a na hříchy, jež vinou naší byly spáchány od jiných.

NB. Kratinký tento náčrtek zpytování svědomí jest pouze rámcem, jež si kazatel dle místních poměrů, dle stavu posluchačstva svědomitě a taktně vyplní. Dobře při tom užije »Průchatskočdopolova poučení o generální zpovědi«.

A za těch několik dní se poznáš. Ba, hnedle se ani nepoznáš! To že já jsem, řekneš, tak že vypadám? Tolik těžkých hříchů, tolik špatností mohlo se nahromaditi v mé duši? Aby mne tak lidé znali, jak já se nyní znám! Ale je někdo, kdo tě tak zná, ano lépe zná, toho se nebojíš? Bůh všemohoucí vidí až na dno tvé duše. Před Tím se nestydíš? Všichni jsme tak malicherní a máme více strachu před lidmi, než před Bohem. Boha se bojme a učíme s hříchy tak poznanými, co On nám poroučí: Litujme jich. Jak šeredný to byl život! Jak se mohl Bůh na to dívat! Jak mne to bolí! Ne proto, že snad jsme

hříchy utrpěli škodu na jmění, na cti, na zdraví, ale proto, že jsme Boha, svého dobrotivého Tvůrce, svého přelaskavého Spasitele, svého Posvětitelce urazili. Bože! Zaslápní mne jako bídného červa, svrhni mne do nejhlubšího pekla, zasloužil jsem toho, jen se nehněvej!

Bůh odpustí, neprosíš, příteli drahý, nadarmo. Ale dělej s hříchy dále, co Bůh chce. Jdi ku zpovědnici. Rychle . . . odolej poslednímu pokušení. Až totiž budeš stát před zpovědnicí, až už budeš míti přikleknout — ještě nepřítel tvé spásy pokusí se, aby napravení tvoje překazil, ještě ti bude našeptávat, abys snad svůj největší hřích zamlčel, brzy nepravým studem, brzy pocitem pýchy v tobě se o to pokusí, neposlouchej jen odvalu! Přiklekní a mluv.

Vyjev knězi všechny hříchy své. Neříkej: Nikoho jsem nezabil . . . Co's zlého neudělal, nebo co dobrého's vykonal do do zpovědi nepatří. Tam na sebe žaluješ.

Pověz mu svoje hříchy. Nemluv ve zpovědi o hříších jiného, jako by's jimi chtěl chyby svoje omlouvat, neurčuj jménem snad spolupachatele svých hříchů, nikoho nejmenuj, jen o tebe se jedná.

Řekni knězi i počet a důležité okolnosti těžkých hříchů (kdy, kde, proč, s kým, kolik . . .), pověz mu hřích, jenž tě nejvíce souží — nelekej se této žádané důkladnosti, ve zpovědi se proto na nás nezádá nic nemožného, povíme, co jen víme. Pověz jako jistě, co víš jistě, jako pochybné, co nevíš jistě, neomlouvěj skutků svých, nezvětšuj jich, ani jich neumenšuj, mluv upřímně, jako dítě, které lsi nezná, jasně a krátce. Vždyť bys, příteli drahý, nikoho neoklamal, jen sobě nevýslovně uškodil. Ať ten sluha Páně, jenž ve zpovědnici sedí na místě Božím a sám hříšník jsa ubohý, žalobu tvou s vroucí účastí poslouchá, může si o duševním stavu tvém udělati jasný obraz. Odhal mu srdce své, aby je viděl, jak se říká jako v zrcadle, aby poznal, jak hlubokých ta neb ona vášeň tam kořenů zapustila a když jsi domluvil

pozorně poslouchej. Bude to jen několik slov dobře míněných, jež ti kněz řekne, uvaž jich dobře a zapamatuj si je. A s pomocí Boží se ve všem zachovej podle jeho rady, zejména jedná-li se o náhradu učiněné škody jinému na jmění nebo na cti. Vykonej také na vlas onen dobrý skutek (almužna, modlitba, půst), který ti uloží. Říkáme mu pokání, ne že bychom tím za hříchy své dostatečného pokání vytrpěli, ale abychom při něm vděčně vzpomínali na přehořké utrpení Krista Ježíše, kterým dobrý Spasitel náš všechny tresty, jichž jsme zasloužili, vyvážil.

Celý tento výkon, budeš-li náležitě připraven, trvá několik minut. A potom kněz modlí se nad tebou, žehná tě sv. křížem a říká: »Já tě rozhřešuju ode všech hříchů tvých ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.«

Ó, krásná slova, obsahu plná! Poznamenej si den i hodinu, kdy nad tebou byla vyslovena. Nikdy nepochopíme oně změny, která v tom okamžiku se stala s duší naší. Hřích

že v ní vládl? Těžký hřích? Více hříchů že to bylo, celé množství? Po leta, trapná dlouhá leta že duši tížily? — Po všem tom ani stopy. Docela jiná jest duše naše, jest to jaksi nové stvoření. »Po sv. zpovědi jsme docela novou a jinou bytostí, vnitřně posvěceni, ve vši pravdě dětmi Božími, čistý, svatý tvor. Před Bohem i před Církví získali jsme znova ztracenou čest, nabyli jsme zase všech práv jako katolíci, nabyli i těch zásluh, jichž jsme si dříve získali, a jež hřích náš zničil. Ano, Bůh odměňuje hříšníkovi i jeho obrácení. Člověk vstává vždy bohatší, než se byl ku spánku hříchu položil.«¹⁾

Důkazem této utěšené pravdy jsou přede vším neklamná, jasná slova Krista Ježíše. »Amen, pravím vám, cožkoliv svázete na zemi, bude svázáno i na nebi, a cožkoliv rozvázete na zemi, bude rozvázáno i na nebi« Mat. 18, 18. »Přijměte Ducha Sv., kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterýmž zadržíte, zadržáni jsou« Jan 20, 22. 23. To je moc nad hříchy, daná sv. apoštolům a jejich nástupcům beze vši výhrady, bez omezení. Ale ještě jiný důkaz toho máme. Moji drazí, kdo se jak se patří vyzpovídal, ucítí po rozhřešení kněze klid tak svatý, tak blahý pokoj svědomí, takové štěstí, jaké se ničím zaplatiti nedá. Věru, ve svátosti pokání najdeme svoje krásné mládí, svou nevinnost, svou radost, svoje blaho, svůj život — to jest, moji drazí, osobní důkaz, že nám kněz hříchy odpustil. Je to zavanutí milosti Boží, která zase byla vlita do srdce našeho, je to vlnka blahého působení Ducha Sv., jemuž zase patříme. O tom je marno mluvit — moji drazí, zkuste to!

4. Komůrka srdce tvého jest uklizena; je tam čisto; nyní už beze strachu můžeš uvítati Krista Ježíše. Jen z lásky k Němu můžeš ji ještě okrášliti. To je druhá část přípravy duše, již se říká pobožnost srdce. Je to nejbližší příprava na uvítání nejsv. Svátosti. Vzbud víru v tuto Svátost, vzpomínej na velebné tajemství jejího ustanovení, tedy hlavně na poslední dva dny, čtvrtek a pátek, života Pána Ježíše, zejména uvažuj pln vděčnosti a lásky o přetrpkém utrpení svého Spasitele. Představ si, že Ježíš Kristus tenkrát v nesmírných bolestech myslil na tebe, snad právě přítomný okamžik tvého obrácení byl Mu kapkou útěchy v pustém moři Jeho bolestí. Zůstaň Mu tedy věren až do smrti. A přemilounký obrázek pověš v srdci svém, obraz Rodičky Boží Marie Panny. Ježíš Kristus byl hodným synem. Ó, jak asi miloval Svou matku! Měj ji také rád, cti vroucně toto útočiště hříšníků, tím více se Kristu Pánu bude u tebe líbiti. Můžeš-li, vykonej v den sv. přijímání nějaký dobrý skutek každá dobrá myšlenka, každý prosebný vzdech, každé slůvko modlitby, každý dobrý skutek se v srdci tvém mění v drahokam a okrášlí je, aby stalo se hodným příbytkem Krista Ježíše. Dělej v tom ohledu co je ti možno, co dovedeš.

¹⁾ Meschler S. J. Die Gabe des hl. P. Pfingstfestes 171.

5. Moji drazí! Sv. Alfons Liguori v posledních letech svého života chodíval každý den k sv. zpovědi. Papež Klement VIII. se každý večer zpovídal učenému a zbožnému kardinálu Baroniovi. Svátý Karel Borromejský každý třetí den vykonal zprávu Boží, nejdéle v týdnu. Právě tak sv. František Saleský¹⁾ to by byla dlouhá řada. Jedním slovem: Svátí katolíci chodívali každý den ku sv. zpovědi, několikrát za týden, nejdéle v týdnu. Horliví a zbožní katolíci zpovídají se aspoň jednou měsíčně. Hodní katolíci jdou nejméně třikrát do roka: Před Vánoce, před Velikonocemi a v letě na některý Mariánský svátek. Chytří katolíci jdou vždycky, když se nalézají v těžkém hříchu. Dobře mají. Smrt se neptá, jsme-li na ni připraveni — přijde, ani se nenadějeme. Ještě katolíci jdou, jak to Církev rozkazuje, aspoň jednou do roka. A lidé povrchní, s náterem vzdělanosti, snad, nedej to Bůh, i s množstvím hříchů, ti vůbec nechodí. Zpověď prý vyšla z mody. Ta se do osvíceného věku našeho už nehodí. Ubožáci, jsou sice po katolicku křtěni, ale katolické vědomí uhaslo v nich docela. Jsou odporným břemenem své Církvě, již mimo upřímného obrácení by prokázali jedinou dobrou službu, kdyby ji opustili. — Moji drazí! Vyberte si, do které třídy katolíků chcete patřit.

Jen slovíčko o té modě. Moji drazí! Bůh toho slova nezná. Tomu, čemu svět říká moda, bude Pán Bůh říkati všelijak. Těm, kteří z mody zanedbávají svého posvěcení, řekne, že se dopouštějí hříchu proti Duchu Sv., že jsou zbabělci, nebo aspoň, že jsou vlažni ve věcech náboženských. Moji drazí! Vyšlo umírání z mody? Jistě ne! A co je lepší, umřítí podle mody, to jest bez zpovědi, bez Ježíše Krista, nebo křestansky? Na to si jistě dá každý správnou odpověď.

* * *

Tolik otázek prý se nahromadilo trpícímu a myslícímu lidstvu. Dnes mluví se o otázce socialní, agrární, národnostní, o otázce samostatné mravouky atd. atd. Tu je věcí, jež nás souží a zástup mudrců přemýšlí, jak napravit porouchaný, světový stroj. Tu je náhledů, z nichž jeden vylučuje druhý, tu je sporů a bojů. Moji drazí! Jen jedna jest otázka, která od každého osobně musí býti rozřešena a v jejímž řešení společnost nám nesmí překážet, ale pomáhat. Je to otázka naší osobní mravnosti tady na zemi a v odměnu za ni naší věčné spásy jednou po smrti. A jen jeden jest i lékař i pomocník i dobrodinec, jenž nám v tom může pomoci — Ježíš Kristus, Syn Boha živého.

Během postních rozjímání svých jsme Tě hledali, milosrdný Spasiteli náš a našli. Je pravda, »co prvý hřích poskvrlil zemi, působí ve světě hrozná síla odstředivá, která snaží se odvrátiti je od Stvořitele jeho a vrhnouti do propasti.«²⁾ »Tělo žádá proti duchu, duch pak proti tělu; ty se zajisté vespolek

¹⁾ Krönes I. c. 2. 146.

²⁾ Hettinger I. c. II. 2. 256.

protiví« Gal. 5, 17. Věru, »bojování jest život člověka na zemi« Job 7, 1. »Ale Ježíš Kristus v nejsv. Svátosti božskou mocí přemáhá vládu hříchu a vášně, občerstvuje, sílí, pozdvihá život duše naší, proměňuje nás láskou, odvahou a radostí ponenáhlu v Sebe Samého«. ¹⁾ Ať vlny nepřátelských bouří hučí kolem nás, ať vášně naším srdcem zmítají, není možno, aby ten podlehl, kdo se Krista přidrží. Jen jednoho je potřebí, — Tebe najítí, Sílo naše, Živote náš! My teď víme, jak se k Tobě přiblížit, jak Tě získati. Nikoho z nás neodženeš, každému pomůžeš, kdo Tvým věrným sluhou zůstane! »Kdož tedy nás odloučí od lásky Kristovy? Zdali soužení, čili úzkost, čili nahota? Zdali nebezpečenství, čili protivenství? Jist jsem zajisté, že ani smrt, ani život, ani andělé, ani knížetstva, ani mocnosti, ani věci přítomné, ani budoucí, ani síla, ani výsost, ani hlubokost, ani jiné stvoření nebude moci nás odloučiti od lásky Boží, jež jest v Kristu Ježíši, Pánu našem. Řím. 8, 35—39. Amen.

Petr Špička.

V červánech a lesku kříže.

Postní promluvy neboli duchovní cvičení pro lid.

Napsal a přednesl JAN N. JINDRA, kněz c. k. vyš. ústavu u sv. Augustina ve Vídni, jsa kaplanem v Dobrušce.

N e d ě l e k v ě t n á.

Rozjímání VI.

Maria Panna budiž vzorem naším.

»Staniž mi se podle slova tvého«.

Luk. 1, 38.

Velebena budiž a věčně požehnána ona chaloupka Nazaretská, do níž uvádí nás dnes Písmo svaté. V ní stala se chudá dívka z královského rodu Davidova Matkou Boží. Písmo svaté mluví tu jasně: »A co se z tebe svatého narodí, slouti bude Syn Boží.« Proto nelze pochybovati, ač Písmo svaté o tom mlčí, že slova: »Staniž se mi podle slova tvého« úžasem naplnila nebe i zemi. Vysloveno pokorné ono slovo: »Staniž se . . .« Lukáš 1, 35. 38. a hned: »Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi« Jan 1, 14. Vysloveno ono přemilostné slovo: »Staniž se . . .« a nebešťané od té chvíle počali oslavovati královnu svou. Vysloveno ono přemocné slovo: »Staniž se . . .« a otřásly se temnosti pekelné před Marií, útočištěm hříšníkův a země zvolala: »ó Maria, Matko Boží, oroduj za nás!«

¹⁾ Meschler »Leben Jesu« II. 506.

Více však nežli matku Boží dopřáno dnes člověku hříšnému uctívati v Panuč neposkvrněné. Z úst trpčícího Krista zvěděli jsme, že Maria jest i matka naše. Můžeme tedy ctíti Pannu Marii jako matku svou. Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl (a dobře se ti vedlo) na zemi II. Mojž. 20, 12. Také jest zaslíbení Boží. Abychom tedy dlouho živi byli a dobře se nám vedlo na zemi, musíme Pannu Marii, svou matku, ctíti. Děje se to rozmanitým způsobem. Pannu Marii ctíme růžencem, zpěvem . . ., ale nejdokonalejším uctěním jest následování její příkladu. A tážete se, lásky vaše, v čem nám příkladem Panna Maria? Ve ctnostech všech! Božské ctnosti: víra, naděje a láska jsou v ní téměř stělesněny! A co říci o ctnostech stěžejných? To nejlépe poznáváme, když voláme: Stolice moudrosti, — Zrcadlo spravedlnosti, — Královno mučenníků — Královno panen, oroduj za nás. ---

Co tu příkladův a vzorů krásných! Jen o některých chceme rozjímati.

Dnes promluvíme o ctnostech, kteréž nám při Panně Marii, matce naší, ukazuje doba postní. Z mnohých těch ctností připomínám si v této památní chvíli čtyři a to

- I. sílu — statečnost,
- II. velikomyslnost,
- III. trpělivost,
- IV. vytrvalost.

Tot předmět dnešního rozjímání.

P o j e d n á n í.

I. Jestli kdy, jistě v době postní rádi pozdravujeme Pannu Marii jako královnu mučenníkův. Blaženě sice zemřela Matka Boží smrtí přirozenou. I nemožno říci, že smrt mučennická korunovala za královnu mučenníkův Marii Pannu. Ale slovatný papež Benedikt XIV. (1740—1758) nás poučuje, že k mučennictví dostačí, když kdo za živa přetrpí pohromy, jež za následek smrt míti mohou.*) Kromě toho nutno na mysli míti ještě podmínky dvě a) jest třeba trpěti pro víru a to b) z lásky k Bohu.

Všecky tyto znaky mučennické vidíme na Marii, královně mučenníkův.

1. Maria snáší pohromy veliké. Jediná vzpomínka na proctví Simeonovo, na útěk do Egypta, na ztrátu drahého Syna nasvědčuje tomu více než jasně. Co však říci o oněch bolestných okamžicích, když Matka Boží vidí Ježíše pod křížem, když zří, jak krutě Syn její na kříž přibit, když slyší s kříže děsné slovo: »Dokonáno jest«, když Syn Boží ve krutých bolestech umírá? --- Tím vším ještě nekončí se bol matky nazaretské. Nastává rána šestá, když probodeno srdce nejsvětější kopím vpuštěným v Je-

*) Viz De servorum Dei beatif. I. III. c. 12.

žišův bok a konečně i sedmý meč stáší ostří v srdci mateřském, při velebném pohřbu Syna Božího.

2. Veškeré tyto pohromy trpí Panna Maria pro víru svou. Hluboce v duši Matky Boží zakotvena víra, že Syn její jest Syn Boží. Slovo andělské a zjevy nadpřirozené, jež všechny dny života Ježíšova provázejí, jsou jí důkazem. Ale nad to Pannu Marii živá oživuje víra, že Syn její jest dávno a před věky slíbený Mesiáš, jenž přinese velikou obět smíru za hříchý celého světa. Nenít pochyby, že Sám Ježíš Kristus nejednou o tom rozprávěl s Matkou milou. Z té víry plyne Marii síla v utrpení veškerém, Maria trpí ochotně a ráda pro víru svou.

3. Hle! Matka Boží trpí mnoho, trpí pro víru svou. Než vše to nedostačuje pro korunu mučennickou. Vždyť jasně píše sv. Pavel: »A kdybych vydal tělo své ke spálení, lásky pak kdybych neměl, nic mi to neprospívá« 1 Kor. 13, 3. — V této příčině, drazí katolíci, nutno vyznati, že mezi ctnostmi královny andělské jedna zvláště září, oko lidské oslňuje a každého k sobě vábí, jest to neobyčejná láska Panny Marie jak k Bohu tak k lidem. Pravda-li, že lásky zkušebním kamenem jest utrpení, pak není pochybnosti, že láska Panny Marie k Bohu i k nám byla dokonalá. Z lásky k Bohu a z lásky k nám vyslovila dívka nazaretská velcbné »Staniž se,« a z lásky k Bohu i k nám dopustila, by sedmerý meč děsné hrůzy rozrýval srdce její mateřské. —

Jako královna mučenníků září před námi Maria Panna, k níž dnes prosebně voláme: »Ó Maria, královno mučenníkův, oroduj za nás.« Nechtějme však svaté mučennictví Panny Marie ústy toliko slaviti. Dle slov také jedneje. — Naše doby jsou smutny. Co slyšeti slov rouhavých! Co potup a pomluv proti Církví a její služebníkům. — A kolik z nás přítomných odváží se jen jedině pronésti slovo na obranu pravdy a spravedlnosti? — Zde pole naší činnosti, zde příležitost, také skutkem dokázati, že ctiteli jsme královny mučenníků, Panny Marie!

II. Těžko vylíčiti, co učiní matka pro dítě. Jsou příklady, že matka i život obětuje, aby zachovala život svému dítěti. V tom vidíme velikomyslnost matky nejedně. Týmž duchem provanuti býti máme, kdykoli běží o čest Boží.

Jest nám pohrdati zbožím pozemským, jest nám vážiti si věcí nebeských a to pro čest i slávu Boží. V tom založena velikomyslnost křestanská. Zvláštní však příklad velikomyslnosti znamenati u Panny Marie. K volbě jí předložen dvojí život: časný život Ježíše Krista — a věčný život všech lidí. Písmo svaté tu mlčí. Než nelze upřítí, že Ježíš rozmlouval se Svou Matkou o díle vykupitelském. Vidíme oko svaté upřené ve tvář matčinu, slyšíme i slova: Matko, co činiti mám? Miluji tě, nechci tě zarmoutiti smrtí předčasnou, krutou, zločinnou — ale mám na mysli věčné blaho světa celého, jež Svou smrtí zajistiti mohu! Co mám učiniti? Dle tvé vůle se zachovám!

A co vyvolila Maria, matka naše, víte všichni. Věčný život všech lidí vyvolila a obětovala časný život svého Syna Ježíše, — dala Krista, aby byl ukřižován a tak přinesl dávno slíbenou obět smíru za hříchy všeho světa. Hle! Čest a sláva Boží vede Pannu Marii k tomu, že časného života méně si váží nad život věčný. Rádi nazýváme Marii svou matkou, ale jak vzdálení jsme od příkladu skvělého! U nás věci časné větší snad mají cenu než věci věčné. Pracujeme v neděli i ve svátek — a tím ukazujeme, že více ceníme časný zisk nad život věčný. Pro nepatrný zisk dopouštíme se lži i podvodu a hříchů ještě těžších. Vizme, jak vzdálení jsme od jasného vzoru, Panny Marie, od velikomyslnosti křesfanské. Pohled na velikou obět na kříži nauč nás více vážit si věcí božských nad věci časné. Čest a chvála Boží budiž k tomu pohnutkou.

III. Na smrt vydala Syna svého Maria, — ale trpěla s Ním. Jest nám vzorem velikomyslnosti, ale i trpělivosti. Pozorujme a vizme.

Dva a dvacet let uplynulo od oné slavnosti velikonoční, po níž hledala Maria Panna ztraceného Syna. I vidíme Matku Boží, ona spěchá za Ježíšem, Jenž veden ulicemi jerusalemskými na popraviště. Již vidí Jej. Tvář zakrvená, hlava trním ověncena, tělo sesláblé — Ježíše pod křížem ležeti vidí Matka Jeho. Ó, co bylo Marii vytrpěti v této hodině! Než, Maria, nyní se vrať, vrať se domů. Bojím se před tebou odhaliti dohru kalvárskou. — Ó Matko dobrá, zastav se, nechoď dál, — či snad chceš zřítí, jak umírá Syn tvůj drahý?

Taková asi byla rada všech přátel Marie Panny. Ale Matka Boží zapomíná na sebe, spěchá za Ježíšem, s Ním chce žítí, s Ním také trpěti, ba i umřítí. — — Ježíš visí na kříži a trpí muky veliké. Stála pak blízko kříže Ježíšova Matka Jeho Jan 19, 25. Kde výmluvnost lidská, jež by byla s to, by vylíčila moře bolu mateřského? Maria vidí, jak mnoho trpí Ježíš, slyší prosbu „Žizním“ — ale pomoci nemůže. Bolest rozrývá srdce svaté. Ó v pravdě, Maria, to jest hořkost, jest jméno Matky Páně. — Moji drazí, nikdy žádné srdce nebylo probodeno tak ostrým mečem, jako se stalo Matce Boží, když stála pod křížem. A přece Maria stála pod křížem Kristovým. Proč? — Proto, že všecky uvedené bolesti pozorovala okem svaté víry. Jasně tanč jí na mysli, že v oběti kalvárské jest poznávati dávno slíbenou obět smírnou, onu obět, jež naprosto nemožna, kdyby Syn její netrpěl, za hříchy lidstva nezemřel. Tato víra vlévá Marii Panně síly dostatek, že trpí ráda, trpí ochotně — a stává se nám překrásným vzorem trpělivosti. Dbejme vzoru toho ve všech okolnostech života. I na nás sesílá Boží Prozřetelnost utrpení mnohé. Neklasejme na mysli, nýbrž u paty kříže učme se trpělivosti, učme se státí pod křížem dle vznešeného vzoru matky své nebeské Marie Panny!

IV. Statečnost Panny Marie, velikomyslnost a trpělivost jsme poznali. Zbývá několik slov říci o vytrvalosti Matky Páně. Dějiny, jež vypravují o pronásledování prvních křestanů, dokazují, že

mnozí křesťané, vidouce muka, jež jim nastávají pro víru, nezůstali věrnými svému Spasiteli, že víru svou zapřeli. Jak vzdálení byli od vytrvalosti, již poznáváme v bolestných dobách Panny Marie! Není třeba toho dokazovati. Každý, kdož zná život Panny neposkvrněné, jest o tom přesvědčen. Od prvního okamžiku svého života pozemského až do dechu posledního věrně vytrvala Maria ve službě Boží. Bohu sloužila v radostech i v žalu. Nic nebylo s to, by ji odvrátilo od cesty k životu věčnému. I vyplnila Maria věrně slovo Duchu Svatého v knize Sirachově 5, 12.: »Buď stálý na cestě Páně«. Tím způsobem pojistila sobě Maria blažené okamžiky poslední. A nám dopráno jest slaviti blahou její smrt při svátku nanebevzetí Panny Marie. Kéž i na nás hojnost milostí vyleje všemohoucí Hospodin, abychom vždy a všude víru vyznávali a dle ní živi byli. To stane-li se a vytrvalost korunovati bude život náš, budeme moci v hodinu poslední volati se sv. Pavlem: »Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval« 2. Tim. 4, 7. a smrt naše bude jen slavným přechodem v život věčně blažený.

* * *

Uvažovali jsme o ctnostech Panny Marie, jejichž svědkem zvláště byla doba utrpení Kristova. Předsevzetí vhodná zakotvena v srdci nás všech. Všichni chceme lásku, oddanost Panně Marii osvědčiti. — Jeden slibuje býti neohroženým v obraně svaté víry, druhý uvažuje o velikomyslnosti, jiný a jiný chce vyniknouti v trpělivosti a vytrvalosti. Než — co podáme Panně Marii společně, všichni dohromady? Věděl bych o daru jednom, o daru vzácném. — Není skoro města, není osady, kdež by nebyla zavedena májová pobožnost. Všecky téměř osady těší se na květen, aby ve svatyni pozdravily královnu májovou. Naše však město podnes nemá pobožnosti májové.*) I snažmež se, bychom napravili, co bylo posud opomenuto, pečujme o to, by již letos zavedena býti mohla první pobožnost májová. Tento slib podejme dnes Marii jako dar a prosme Matku Boží, bychom všichni shledali se při pobožnosti májové, patřice na vyplněný slib krásný. Bude-li tato jednota v úctě mariánské nás spojovati všecky, jest jistá naděje, že najdeme mnoho milostí pro čas i věčnost. Amen.

V e l i k ý p á t e k.

Rozjímání VII.

Blažená smrt Kristova na kříži.

»Umřel a pohřben jest«.

Ap. vyzn.

Lásky vaše, proč shromáždili jsme se dnes v této svatyni? Jaká příčina vedla naše kroky? Těžko, bolno odpovídati k otázce

*) Předneseno 23. března 1890. Ještě téhož roku zavedena byla pobožnost májová v Dobrušce.

té. Než není třeba mluvit. Již pohled na smutnou přítomnost mluví zřejmě. Tmavá, černá barva oltářní věští zármutek pohřební. Uhaslé světlo věčné zvěstuje smrt Svatostánek hlavního oltáře osířel, jest prázdný. Proto tedy dnes srdce naše smutno, zarmoucené i oko jindy veselé. Jsme v domě smutku. Na loži podivuhodném leží mrtvola. Mrtvé tělo Páně na kříži odpočívá a temný, žalný ozývá se zpěv: »Lide, lide můj.«

Ba více zříš dnes, pohleď jen! V dáli zříš i hrob hrob otevřený. Naše svatyně jest dnes i hřbitovem.

Vše nač pohlédneme, zvěstuje nám onu část čtvrtého článku víry: »Ježíš Kristus umřel i pohřben jest.« Z té příčiny rozjímáme o těch slovech, ale rozjímáme více srdcem než rozumem!

Čirá tma pokrývá krajinu jerusalemskou, země se třese, skála Kalvárská puká, hrobové se otvírají, opona chrámová se trhá – hlasatel oznamuje hodinu třetí – širým světem zní velebně a mocně: »Dokonáno jest!« A Ježíš, nakloniv hlavy, vypouští duši. Jan 19, 30.

Po chvíli paprsky sluneční ozařují znova krajinu, ale pozdravují jen mrtvolu, mrtvé tělo Syna Božího. Skloněna Jeho hlava, trnovou ozdobena korunou, líce bledé, oko strnulé, na rukou i nohou krev stydnoucí – tělo chladné. Nastává nový život pod křížem a zní všude temné a děsné: Ježíš Kristus umřel.

Duše dobrá! Stojíme dnes u mrtvoly přesvaté, oplakáváme smrt Boha a Pána s přírodou celou. Čiňme však vše ku svému prospěchu! Pamatuj, křesťane drahý, každému z nás nastane pátek veliký a v něm hodina třetí. Tma halí jej oku smrtelnému. Udeří hodina první – ulehneš na lože, tuče druhá – voláš kněze a mimo nadání blíží se hodina poslední; avšak slyš a počítej, hodiny bijí: jedna – dvě – tři – duše opouští tělo a na loži – mrtvola! Mrtvola, to jest konec všeho, co nazývá se pozemským životem! Tomu nemůže se vyhnouti nikdo, ani mocnáf, ani chudás. »Uloženo jest lidem jednou zemřítí.« Žid. 9, 27.

Ó, nechtěj proto, duše lidská žítí život pozemský, jehož konec jest smrt – nýbrž zde u mrtvoly Syna Božího slib, že žítí budeš pro Boha, pro nebe, pro život věčný. »Zápasištěm jest život smrtelníkův,« učí sv. Jarolím, »zde na zemi bojujeme, bychom na nebi byli korunováni.« Ježíš Kristus odpočívá na kříži mrtev. Přistupuje vojín, dle nábožné legendy sv. Longinus, kruté vpouští kopí v bok svatý – proráží srdce. Jan 19, 34. Krev a voda svažuje chladnou mrtvolu. Bol veliký svírá srdce Marii, nechce více dopustiti, aby ohaveno bylo tělo svaté. Prosí Josefa z Arimathie, aby žádal o mrtvolu u Piláta. I dovoleno Josefovi snítí a pohrobiti Ježíše. Již přistavují žebříky ku kříži a vstupují vzhůru, zakrvácené vytahují hřeby z rukou i nohou a kladou v ruce Panny neposkvrněné. Na to mrtvé tělo Páně pozvolna spouští. Již dosti spuštěno. Hlavu přijímá miláček Páně sv. Jan a nohy líbá kající Maří Magdalena. Pod křížem sedí Matka Boží a v klín přijímá Syna jediného. I pozoruje a rozjímá. Žaluplný lesk oka matčiného

hřímá ke smrtelníkům všem: »Takto vracíte mi Syna přemilého, Jenž vás tolik a něžně miloval?«

Ó, Maria! Spravedlivá jest výtká tvá, zasluhujeme domluvy větší. Vždyť hříchy naše zohavily toho nejkrásnějšího mezi syny lidskými, hříchy naše Ježíše usmrtily a tebe zarmoutily. Slyš hlas srdce upřímného a poctivého, želíme svých hříchů a chceme poslouchati hlasu apoštola národů, chceme mrtvení Ježíšovo na těle svém nositi, aby i život Ježíšův zjeven byl na smrtelném těle našem. II. Kor. 4, 10. Slyš, Maria, co učiníme. Tělo Ježíšovo s kříže jest snato, kříž jest prázdny, Ježíš úlohu Svou dokonál, nastává nám úloha, sebe na kříž přibiti. Přibijme ruce, přibijme nohy hlavu pyšnou trním korunujme, otevřme i srdce zatvrzelé Bohu, Jenž v této době nás k Sobě zve a tělem a krví posilněme žár lásky upřímné k Ježíši a k tobě, Matko přemilá. Tak vyplníme slova apoštola národů: »Ti, kteříž jsou Kristovi, tiť ukřížovali tělo své s hříchy a s žádostmi« Gal. 5, 24.

Vratme se však k Marii. Pod křížem sedí a mrtvého Syna drží na klíně. Co činila Maria asi v tomto okamžiku? Pozoruje sv. mrtvolu, vidí celé tělo poraněné, vidí rány na rukou i nohou, levou ruku vymknutou, otevřený bok a hlavu zraněnu. I zavírá otevřená ústa, zatlačuje skelné oči, snímá božskému Synu trnovou korunu a rovná vlasy rukou se chvějící a hojný proud slz svlažuje svaté tělo.

Maria mrtvé tělo k sobě vine, je celuje a líbá, lkajíc uscdavě: »Ó můj Ježíši Tys mi byl otcem, bratrem, přítelem, byl's mé štěstí, mé blaho, můj život, mé všecko. — Ó Synu můj, pohlédni ještě jednou na Matku svou a potěš ji — ale běda, již vyhaslo oko spanilé. Promluv jen slovíčko jedině — však marně čeká — jazyk umkl. Ba v pravdě — Ježíš jest mrtev! Ó vy krutí hřebové, ty nicitelné kopí a ty ostré trní, jak zohavily jste svého láskyplného Stvořitele. — Však nikoli, ne trn, ne hřeb, ne kopí — ale vy, vy směli hříšníci, vy jste usmrtili mého milého Syna a jediného. »Raněn jest pro nepravosti vaše«! Is. 53, 5.

Ustaň však Maria, ustaň Matko Boží nad námi bédovati. Pravda ovšem, že jsme tvého Ježíše hříchem usmrtili — ale pohleď, oko jsi mu zatlačila, ale ruce spojití nemůžeš. Ježíš i na klíně tvém ruce roztahuje, jako by nás hříšníky objati chtěl. Syn tvůj nás miluje, proto, ó Maria, pohlédni i ty na nás okem milostným. (Dle zjevení sv. Brigity.)

Žal a bol Panny Marie vidí i přítomní učenníci. Bojí se o Matku sv., aby také nezemřela. Proto spěchají, aby sňali z klína mateřského Syna mrtvého a Jej pochovali. Již omývají tělo drahé, natírají vonnou mastí a kladou Ježíše v jemné plátno. Pak je vyzdvihují na ramena a průvod pohřební ubírá se ke hrobu Josefa z Arimathie. Úmrtní svíce nehoří, hudba smuteční nezní, žalozpěvy se nepějí. Jen zapadající slunce zlatem lemuje dojemný průvod a tichým šelestem lká příroda Pána svého. Ža to chory andělské doprovázejí andělského krále a nebeský zpěv mísí se ve pláč žen zbožných, mezi nimiž ubírá se i Maria. Jsou na místě -

stanuli u otevřeného hrobu. Jest vytesán ve skále. Líbá vůně z něho naplňuje okolí.

Blíží se okamžik, kdy rozloučíte se jest Matce se Synem. Ve hrob kladou Ježíše. — Ve hrobě již leží Kristus. Již přináscjí kámen, aby hrob uzavřeli. Ó Maria, Matko dobrá, pohled naposled ve tvář Syna svého. Dej mu poslední mateřské s Bohem, a navrať se do domu smutku. Vrátila se Maria, ale jak bolno jí bylo?

Bratře a sestro drahá! Dojati jsme a žalem naplněno srdce naše, když spouštěn do hrobu přítel milý. Neradi opouštíme místa toho. Odcházíme, vracíme se domů, ale srdce naše zůstává u hrobu! Ať pohlédneme sem či tam, všude vzpomínka. I nedivno, že Marii nevedlo se jinak. Domů se vrátila, ale srdce nechala u Ježíše. Všude vidí Ježíše před sebou — vidí Kalvarii, slyší rány dopadající na hřeby — celé umučení Syna znovu prociťuje. Ustavičně mysl zalétá ku hrobu. Jen u Ježíše nalezalo se srdce Panny Marie. Proto zjevila Panna Maria sv. Brigitě: Kde můj Syn byl pochován, tam pochována dvě srdce v jednom hrobě.

U Ježíše nalezla útěchu Panna Maria. Kde hledáme ji my? K čemu jsme my srdce přiložili? Snad nacházíme útěchu v rozkoši? Či v přátelství? Neb v penězích? — Snažme se, bychom jednali dle slov bl. Tomáše Kempenského: »Co ti může dáti svět bez Ježíše? Býti bez Ježíše jest hrůza pekelná, býti s Ježíšem — slast nebeská. Bude-li Ježíš s tebou, žádný nepřítel nic tobě neškodí. II. čl. 8, č. 2.

Ž té příčiny dnes položme srdce své ke hrobu Ježíšovu a nikdy neodchylme se od Něho. Pak jistě i naše tělo jednou podobného dojde odpočinku po životě Bohu milém.

Slyšel jsi, o předobry Ježíši, slyšel předsevzetí naše! Hřichu se varovati chceme a srdce zasvětití Tobě. S tímto úmyslem opouštíme Tvůj hrob posvátný. S Bohem, s Bohem buď, ó Ježíši a odpočivej sladce. Odpočiň si, ty hlavo přemoudrá, odpočiňtež oči láskyplné, ústa sladká, ruce a nohy požehnané, odpočiň ty srdce přemilostné. Sladce odpočiň sobě Ježíši milený po práci dokonalé ku spáse naší a oslavě Hospodinově! Amen.

Listy katechetické.

Sedmero hlavních hříchů.

Katechese od **LADISLAVA FIALY.**

(Dokončení.)

6. Král Saul měl Davida rád. Proč? Vypravuj nám N. ! A vidíte, když David přemohl Goliáše a potom několikrát Filištínské, už ho tak rád neviděl jako dříve. Lidé chválili Davida, že jest statečný, Saula však nechválili. A to jej velice mrzelo. David hrál před ním na harfu, tu si vzpomněl na to Saul, zapomněl, co dobrého David učinil a chopiv se kopí, hodil je po něm. On se však uhnul a utekl.

Z toho poznáváme, že Saul hřešil. Nejen že byl nevděčným k Davidovi za to, že život pro něj a všechny Israelity nasadil, on dopustil se hřichu, který jest šestým v tomto druhu hříchů. A jaký že to byl hřích? Dříve měl Saul Davida rád, myslel si jen dobré o něm. Později ho neměl rád, protože myslel si o něm zlé věci. Protože si člověk něco mysliti může, co má člověk? Ano, on má mysl. (Napiš: mysl.) Saul měl také mysl, on však, když viděl Davida, myslel si zlé věci, jako na příklad, že mu David vezme jeho království, že lidi proti němu ponouká: slovem, on již nemyslel na nic jiného, nežli, aby ho odstranil. Při tom oči se mu jiskřily, tváře červenaly a on zatínal pěstě. O takovém člověku říkáme: ten se rozčilil. Kdy se však člověk rozčilí? Když si něco myslí, tedy mysl se rozčilí a podobně i mysl Saulova se rozčilila (napiš před »mysl«: se rozčilila . . .)

Také mnohý člověk se rozčilí, když vidí něco nepravého a špatného. Ale ihned se umírní, protože ví, jak to škodí. Saul, když se však rozčilil, neumírnil se, ale co udělal? Ovšem, on vzal kopí a chtěl Davida zabít. On si tedy nevsímal toho, co Pán Bůh zapovídá, on se tím neřídil, jak se tedy rozčilil? Ano, rozčilil se nezřízeně (napiš před to nezřízeně . . .) A proč se rozčilil? Protože jedl Davida, tedy známého, člověka, kterého neměl rád. Člověk jest od Pána Boha stvořen tak, že sám o sobě může

žiti. Co jest člověk? Člověk jest o s o b a; p r o t i k o m u se tedy nezřízeně rozčilila jeho mysl? Ano, proti osobě (připiš: proti osobě). Saul neměl Davida rád, již mu nebyl David drahým, milým přítelem, David mu byl nemilý, nepříjemný, byl mu o d p o r n ý. Jeho mysl se tedy rozčilila proti j a k é osobě? (připiš: osobě odporné.) Davida měli ostatní rádi, komu byl jen odporný? (připiš před »odporné«: jemu). O něm můžeme právem říci, když se jeho mysl tak rozčilovala, že se hněval, čili že měl hněv a to jest šestý hřích. (Napiš na začátek: Hněv.) Proč měl Saul hněv? Hněv měl (piš:), protože nezřízeně atd.

Ale dejte pozor! Casto se mnohý člověk rozčilí, třeba neviděl osoby mu odporné. Otec zapověděl už několikráte Karlovi, aby četl špatné a neslušné knihy. Jednou přišel z nenadáni do pokoje a viděl, že Karel čte knihu a že ji chce honem před ním schovati. Otec přistoupil k němu, vzal mu ji z ruky, otevře a vidí, že jsou tam neslušné obrázky a neslušné věci. Ihned si pomyslí, že ho Karel neposlechnul, jeho tváře zčervenaly, hrozil rukou Karlovi a knihu roztrhal a hodil do kamen. Karla pak za to potrestal.

O tom otci můžeme také říci, že se hněval. Ale proč se hněval? Karla měl rád, hněval se na něj? Ovšem, na něj se nehněval, ale proto, že Karel měl v rukou špatnou knihu. Na tu se hněval, takovou knihu nerad viděl, jaká byla ta kniha? Odporná, jeho mysl se tedy rozčilila, že ani nemyslí, kolik stála, té ceny si nevšímal, tou cenou se opět n e ř í d í l, čili: jeho mysl se nezřízeně rozčilila proti knize odporné. A co jest kniha? Věc, ovšem. Otec m ě l h n ě v, protože nezřízeně rozčilila se mysl p r o t i v ě c i j e m u o d p o r n é. Člověk tedy se hněvá nejen proti osobě, ale také proti věci. (Vpiš mezi předešlé: neb věci.) Nyní máme to celé, řekneme si to ještě jednou: Saul měl hněv, protože atd. . . . Otec měl hněv atd. Avšak nejen jeden, více lidí, ano můžeme říci: my se často hněváme, buď proti osobám aneb věcem, kterých nevidíme rádi, které jsou n á m odporné (oprav: osob á m, věc e m n á m o d p o r n ý m.) Co jest tedy hněv? Hněv jest nezřízené rozčilení mysli atd., nebo dle katechiŝmu: Hněv z á l e ž í v nezřízeném atd. (Oprav tak na tabuli.) Řekneme si to nahlas! (Opakuje se jako dříve a hřích se připiše k předešlým.)

7. Zbývá nám ještě jeden hřích, dejte pozor! Jan a Václav byli dlouhý čas spolužáky; chodili již od první třídy spolu do školy. Ale oba nepatřili mezi hodné žáky. Každý školák ví, že se má učit, co pan učitel uloží, že má pracovati úlohy a vždy je s sebou přinést, hlavně však že nemá zapomínati na modlitby a choditi v neděli a o svátcích pilně do kostela. Jan ovšem se učil; ale když přišel domů, nechtělo se mu do učení; připravil, otevřel si knihu, ale nečetl v ní, ohlížel se po světnici a někdy dokonce šel ven na ulici. Matka ho napomínala a když neposlechl hned, hrozila mu trestem. Tu teprve dal si Jan říci, ale mračil se při tom a ani tu dlouho se neučil, jen co to trochu přečetl. Podobně, když musil pracovati úlohu; dal se pobízeti

do ní, napsal jí špatně, nehleděl, je-li bez chyby či ne, jen když byla hotová. Zvláště však modlitby tak vykonával; rodiče ho musili nutiti, tu s mračením poslechl a ještě k tomu odříkal je rychle, třebaš ho matka napomínala: »Jene, tebe Pán Bůh nebude míti rád!« V neděli dlouho se strožil, do školy nešel rovně, odkud společně chodívali do kostela, nýbrž ohlížel se po ulicích, kde co nového bylo viděti a teprve, když slyšel hodiny bít, popspíšil si, aby služeb Božích nezanedbal. Zatím dosti!

Jan měl se rád učiti, úlohy pořádně přináseti, vůbec všechno dělati, co se mu ve škole přikazovalo. On to měl dělati, čili: on byl povinen to dělati a proto říkáme, že učiti se, úlohy pořádně vypracované nositi bylo jeho povinností. Jan vykonával ty své povinnosti (napiš: . . . povinnosti své . . . vykonával), ale jak? Pověz nám, N.! Ovšem, matka ho musila k tomu nutiti, on se při tom mračil a dlouho to trvalo nežli se dal do práce. On tedy vykonával ty povinnosti jen nerad, ty povinnosti ho mrzely, čili: on je vykonával jen mrzutě, omrzele (připiš: jen omrzele vykonával . . .). Ale on měl se také k Pánu Bohu modliti, aby za všechno dobré poděkoval a aby si všechno dobré od Pána Boha vyprosil, to byla také jiná jeho povinnost a každého člověka, on měl choditi do kostela v neděli a ve svátek a to byla druhá jeho povinnost. Kdo má rád toho člověka, jenž se modlí a chodí pilně do kostela? Ano, Pán Bůh a kam ho jednou Pán Bůh přijme? Do nebe, Pán Bůh ho spasí, dá mu spasení, k čemu jsou tedy tyto dvě povinnosti? Dobře, k spasení. A jak on zvláště tyhle povinnosti, jež se týkaly jeho spasení, vykonával? Ano, on nejen omrzele vykonával povinnosti své školní, on zvláště tyhle povinnosti svého spasení omrzele vykonával (vpiš po slovech »pov. své«: zvláště spasení svého, jen . . .).

Nyní si povězme, jaký byl Václav. Ten měl tytéž povinnosti, co Jan, on měl povinnosti do školy a povinnosti svého spasení: k Pánu Bohu. On však byl horší než Jan. Nedal si ani od rodičů ani ve škole říci, on se vůbec neučil, ani úloh nenosil a ničeho nedělal. Jan ty povinnosti své vykonával, ale jak? Ano, omrzele, on však už jich docela neplnil, čili: on jich docela obmeškával (připiš na konec: jich docela obmeškával). A zvláště modliteb si nehleděl, do kostela zvláště nechodil a byl hrubý na matku, když ho napomínala. On tedy obmeškával svých povinností, zvláště však povinností svého spasení. — Oba byli tedy zlí. Až teprve, když byli větší a šli k svatě zpovědi, poznali oba, co zlého dělali a napravili se. Jan konal své všechny povinnosti potom rád, a Václav nejen že je rád konal, ale dělal víc, než bylo třeba, protože chtěl všechno napravit. — A jak se jmenuje jejich hřích? Jan »povinnosti své, zvláště spasení svého jen omrzele vykonával.« Václav »povinností svých, zvláště spasení svého, docela obmeškával.« Kdo nerad pracuje anebo vůbec ničeho nedělá, lenoší; jaký že jest? Ano, líný. A jak se jmenuje ten hřích? L e n o s t (napiš na začátek.) A kdo ten hřích měl? Jan i Václav. Proč Jan? Protože »povinnosti své atd. omrzele vykonával.« Proč Václav?

Protože »povín . . . docela obmeškával.« Který tedy člověk má hřích »lenost«? I ten člověk, jenž povinnosti . . . omrzele vykonává i ten, jenž jich obmeškává. Spojíme to a řekneme: Lenost má ten člověk, jenž povinnosti atd. jen omrzele vykonává a neb jich docela obmeškává. (Napiš a oprav tak.) Nebo dle katechismu si řekneme: Lenost záleží v tom, že člověk povinnosti atd. (Vymaž slova: má ten, jenž.) Řekni nám to sám, N.! Řekněme si to nahlas! (Opakuje se, smaže a poslední hřích se připíše k předěslým.)

Jak vidíte, máme tu řadu hříchů napsanou. Kolik jich jest? Pověz nám, N.! A nyní musíme si říci, jak se jmenují. Nejdůležitější část lidského těla jest hlava. V hlavě myslíme, přemýšlíme a co konáme či děláme, o tom dříve myslíme, zdali je to dobré a jak to můžeme konati. Z hlavy tedy všecko naše myšlení i konání pochází. Všimneme-li si nyní těchto hříchů, poznáváme, že všechny tyto hřichy jiné zaviňují, čili: že z nich mnohé jiné hřichy pocházejí. Kdo je p y š n ý, pohrdá jiným, nemá k bližnímu lásky, jeho chyby jen pozoruje, pomlouvá ho, na cti mu utrhá. Kdo je l a k o m ý, ubližuje sobě na zdraví, protože nedopřeje si najisti, sám chce míti mnoho, býti bohatým a aby se jím stal, je schopen krádeže, vraždy, zrady. A podobně mohli bychom to i o ostatních hříších říci. Jako tedy z hlavy myšlení i konání naše pochází, tak i z těchto sedmi hříchů mnohé jiné hřichy pocházejí a proto jmenují se tyto hřichy hlavní. Proč jim říkáme »hlavní hřichy«? Říkáme jim hlavní hřichy, protože z nich jiné hřichy pocházejí. Jak se tedy jmenují tyto hřichy? Proč se jmenují hlavní hřichy? Kolik jest hlavních hříchů? A nyní si je řekneme nahlas! Sedmero hlavních hříchů jest: Pýcha atd. (Řeknou se několikrát nahlas, smažou se a opakuji nazpaměť.)

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

62.

Byly jste v neděli (květnou) všichni v kostele na průvodu? Co pak jsme si to připomínali tím průvodem? Jak pak tehdy prozpěvovali lidé i děti Pánu Ježíši? Co vyznávali tím, že Ho nazývali Synem Davidovým? A Pán Ježíš také potvrdil slovem Svým, že jest přislíbený Mesiáš, že jest ten Beránek Boží, který obětován bude za spasení lidstva. Zdali pak všichni v Jerusalemě uvěřili alespoň nyní v Pána Ježíše? (Odp.: Mnozí věřili v Pána Ježíše, ale nejvyšší kněží atd). Na výstrahu připomenul Pán Ježíš, jaký trest čeká zatvrzelé hříšníky. Již dříve přirovnal je k stromu

neužitečnému, jenž nenese ovoce; co se dělá s takovým stromem? Zvláštním příkladem ukázal to Pán Ježíš učenníkům na stromu fíkovém, na němž ráno cestou k Jerusalemu hledal ovoce, a když žádného nenalezl, vytkl nad stromem kletbu; když pak večer vraceli se zpět do Bethanie, již byl strom suchý. Co as udělali pak lidé s tím suchým stromem? Tak ukázati chtěl Pán Ježíš učenníkům, že lidé nevěřící tak uvrženi budou na oheň kam? Proto vyzval Pán Ježíš učenníků: »Mějte víru v Boha« a pak budete si moci všechno od Boha vyprositi i pro tento život i pro věčnost. Bez víry ale nelze se Bohu líbiti; kdo nevěří, již jest odsouzen čili zavržen. Čeho tedy jest potřebí ku spasení? Připomeňte si, co jsem vám již častěji na srdce kladl, že víry jest nevyhnutelně potřebí ku spasení, a proto také bedlivě máte pozor dávat i pamatovati si vše, co vám ze sv. náboženství vykládám.

Fariseové a zákonníci neměli víry, jak jim Pán Ježíš opětně vytýkal, když druhý den zase do chrámu učít přišel. Nevěřili Janovi předchůdci Mesiášovu, nevěřili ani Pánu Ježíši, Mesiáši Samému; pročž oznámil jim Pán Ježíš, že veřejní hříšníci, když uvěří a pokání činí, spíše dojdou spasení nežli oni. Načež v podobenství připodobil je k oněm bezbožným vinařům, kteří najali si vinici, ale nájem z ní hospodáři platiti nechtěli, nýbrž když poslal jich upomínat, zabili posly a posléz i syna jeho. Oněmi služebníky poslanými myslil Pán Ježíš proroky, které posýlal Bůh k lidu israelskému a kdo byl Syn hospodářův? Ano, Pán Ježíš to byl, jednorozený Syn Boží, o jehož usmrcení již se byli radili. Pán Ježíš jakož vševědoucí znal jejich zámysly, pročž oznámil jim, že jako oni vražední vinaři zavrženi budou i oni a spasení že dostane se lidem věřícím třeba i z pohanů, jen když s kajcností a pravou vírou k Němu se připojí. Varoval proto lid věřící před těmi pokrytci, poněvadž sami o spasení své nedbají a jiným v tom překážejí. Mezi nepřátely Ježíšovými byl spor o daň císařskou, jelikož někteří tvrdili, že židé jako lid Boží pohanskému císaři daň platiti nemusí a nemají. Předložili tedy Pánu Ježíši otázku: »Sluší-li daň dávat císaři čili ne? Daň platiti jsou povinni poddaní; že židé poddání byli římskému císaři, nemohli popírat, jelikož i peníze římského císaře, jakož pána země, byly tam v oběhu; a proto ukázav jim obraz císaře na penízi, řekl: Dávejte, co jest císařovo císaři; i při tom můžete lidem Božím zůstat, jen budete-li zachovávat, co jste povinni Bohu; a proto doložil: dávejte také, co jest Božího Bohu. — Věděl však dobře Pán Ježíš, že nejde jim o poučení, nýbrž jen, aby Jej polapili v řeči a proto když mu všeliké ouskočné a lstivé otázky kladli, řekl jim: »Bůda vám, pokrytci! Zavrženi budete vy a pro vás přijde zkáza i na město Jerusalemské, které bude od nepřátel rozbořeno a lid israelský rozprášen bude do celého světa«. S tou kletbou opustil chrám, řka: »Zanechá se vám dům váš pustý«! Odešel pak do nádvoří před chrámem, kdež kolem Něho shrnuli se pohané, tam k pobožnostem shromáždění, žádajíce si Pána Ježíše viděti a slyšeti. A Pán Ježíš ochotně je přijal, dokládaje, že přišel smrti svou

spasit celý svět, a všem národům že hlásáno bude Jeho učení, aby všichni pravého Boha poznali a oslavovali. I zavzněl zvuk s nebe na potvrzení slov Ježíšových. Jak poučoval Pán Ježíš, čeho že je potřebí ku spasení? A když nenalezl víry u fariseů a zákonníků, ke komu se obrátil? Tak ukázal, že přišel spasit nejen židy, ale všechny lidi.

K večeru vracel se Pán Ježíš zase do Bethanie a když přišel na horu Olivetskou a odtud s bolestí patřil na město Jerusálém, tu učenníci majíce na mysli onu kletbu Ježíšovu nad Jerusálémem, tázali se Ilo starostlivě, kdy přijde ta zkáza města a konec světa, nebo domýšleli se, že to nastane obě najednou. I potvrdil Pán Ježíš, že z krásného chámu Jerusalemského nezůstane kámen na kameni, ale konec světa že nenastane hned, nýbrž že předcházeťti bude mnoho soužení, slunce že se zatmí, měsíc nedá světla a hvězdy že budou padati s nebe a pak teprv že nastane konec světa. Kdy to bude, neoznámil Pán Ježíš, ale vybízel, aby byli na to stále připraveni; nebo pak že přijde Pán Ježíš s anděly nebeskými soudit všech lidí; spravedlivé vezme s sebou do nebe, bezbožníky ale zavrhne do pekla. Jak to mohl Pán Ježíš vědět? On tedy ve své vševědoucečnosti předpovídal budoucí věci. (Op.)

S hory Olivetské uchýlil se Pán Ježíš do Bethanie, aby tam v tichosti připravil se na smrt Svou. I připomenul to učenníkům, řka: »Víte, že za dva dni veliká noc bude a Syn člověka vydán bude, aby byl ukřižován«. Které svátky zvolil si tedy Pán Ježíš k Svě vykupitelské smrti? Co si to židé připomínali o Velikonoci? Co zabijeli a připravovali k společné večeři? Chtěl tedy Pán Ježíš jako Beránek Boží o těch svátcích podstoupiti smrt; dříve však chtěl s učenníky jísti beránka. Jidáš, který obyčejně koupí věci potřebných obstarával, nebyl přítomen; on smlouval se s radou židovskou o jiného Beránka, totiž o Pána Ježíše, Jehož jim za peníze zraditi chtěl. Pán Ježíš věděl o tom, nesháněl se proto po tom zrádci, ale vyslal Petra a Jana do Jerusáléma, kdež potkají člověka džbán vody nesoucího; v domě, kam tento člověk vejde, měli připravit večeři. Tak opět osvědčil vševědoucečnost Svou, a stalo se vše, jak byl Pán Ježíš předpověděl.

S večerem přišel Pán Ježíš s ostatními učenníky do Jerusáléma na místo určené a posadil se s nimi za stůl. Tu mezi večeří připomenul jim s láskou, jak toužebně si žádal, s nimi naposled ještě před smrtí jísti beránka a doložil, že jeden z nich bude zrádcem Jeho, který Jej vydá nepřátelům na smrt. Vy víte již, který to byl —; ano Jidáš slíbil knížatům kněžským, že za 30 stříbrných vyradí jim, kde by mohli Pána Ježíše tajně zajmout. A jak to mohl Pán Ježíš vědět, když to Jidáš tajně vyjednal? — Ostatním apoštolům nebylo o tom nic známo a proto s trapnou nejistotou se tázali, koho z nich myslí oním zrádcem? Když Pán Ježíš žádného nejmenoval, byl Jidáš tak drzým, že i on se zeptal, myslí-li snad jeho, a Pán Ježíš, aby toho nikdo nepozoroval, skrytě mu přisvědčil. Chtěl tak Jidáše pohnout, aby nešlechtnost

svou poznal a kajicností ji napravil, ale Jidáš zůstal zatvrzelým. Však zpomínka na smrt roznítla lásku Ježíšovu k učenníkům, kteří tu zůstatí měli jako sirotci; i chtěl jim podati důkaz lásky své. Poslyšte, co učinil.

Vzal chléb, pomodlil se nad ním, požehnal ho a řekl: »Vezměte a jezte: toto jest tělo mé«, a podal učenníkům k pozívání. Slyšte a posuďte dobře: Co vzal do rukou? A když se nad chlebem pomodlil, co řekl? Tedy dal všem na srozuměnou, že to, co v rukou drží, není již chléb, ale co že je to? Proměnil tedy slovem Svým chléb ve Své tělo, a podával učenníkům již ne chléb, ale tělo Své. Na to pak vzal kalich s vínem, a zase nad ním se pomodlil, požehnal ho a řekl: »Píte z toho všichni, nebo to jest krev má Nového Zákona, která za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů«. Co tedy podával nyní učenníkům? A kde vzal tu krev? Ano proměnil víno ve Svou krev. Aby pak všichni věřili, že je to pravá Jeho krev, dokládá, že vylita bude na odpuštění hříchů; kdy jí měl Pán Ježíš vylíti? Při svém umučení, když z ran Jeho krev tekla. Touto krví Ježíšovou stalo se víno v rukou Ježíšových při poslední večeři; a čím se to stalo? Pamatujte si: Všemohoucím slovem Svým proměnil Pán Ježíš chléb ve Své tělo a víno ve Svou krev a obé podal učenníkům k pozívání. Jednou také již Pán Ježíš podobné zázračné proměnění vykonal v Káni Gal.; kdo si to pamatoval? Tehdáž zaopatřil nápoj k obyčejnému pití; nyní při poslední večeři byla to proměna důležitější. Povězte mi ještě jednou, co a jak tu učinil? A toto Své tělo a Svou krev podal apoštolům k pozívání a to pro život věčný. Tak naplnil Pán Ježíš, co druhdy po rozmnožení chlebů na poušti posluchačům Svým přislíbil, totiž že jim dá chléb živý, pokrm a nápoj k životu věčnému, totiž Své tělo a Svou krev. Pamatujete se, jak přijali tehdáž posluchači tu řeč Pána Ježíše? Ano, s pohoršením odcházeli, nebo nechápali toho; a jak se vyjádřil Petr na otázku Ježíšovu, chtěli-li i oni odejít? Zůstali a nyní jim Pán Ježíš ten přislíbený pokrm a nápoj k životu věčnému zaopatřil: jest to nejsvětější Svátost oltářní, a uložil jim, aby totéž činili na Jeho památku. Co tedy ustanovil Pán Ježíš při poslední večeři?

Že sv. apoštolové dle nařízení Pána Ježíše taktéž činili jako On, uslyšíte; ale zdali pak až posud tak se děje? Ano, při mši svaté o pozdvihování činí kněz totéž, co činil Pán Ježíš při poslední večeři: modlí se nad chlebem a říká nad ním tatáž slova Ježíšova: Totoť jest . . . a co se stává hned z chleba? A podobně činí s vínem a říká nad ním: Tento jest kalich mé krve . . . a co se stává s vínem? Vzpomeňte na to, až budete při mši svaté přítomny a uvažujte, jak vznešená, velebná a svatá památka tu se koná, jako byste byly mezi apoštoly při poslední večeři. Vidáváte též při mši svaté, že kněz po svém přijímání podává i jiným lidem tu nejsv. Svátost, jako podával Pán Ježíš Svým učenníkům. Přijímají Tělo a Krev Páně, čili Samého Ježíše Krista a proto klekají, v prsa se bijí a říkají jako onen setník: »Pane,

nejsem hoden . . . « I vy si tak říkejte po tichu při sv. přijímání o mši svaté. O této nejsv. Svátosti oltářní vám budu ještě více vypravovati později. Zatím s vděčností připomínejte si tu neskonalou lásku Ježíše Krista k učenníkům, že dřív, než je opustil, nejsv. Svátost oltářní ustanovil, aby se jim v ní podal za pokrm a s nimi i se všemi věřícími v té nejsvětější Svátosti oltářní zůstati chtěl; vzpomeňte na to zvlášt na Zelený čtvrtek, kde ustanovení té nejsv. Svátosti oltářní si připomínati budeme. Nyní ale poděkujeme Pánu Ježíši za tu lásku Jeho modlitbou, které On Sám nás naučil, a kterou se i kněz modlí před sv. přijímáním (Pokrač.)

Počátek vyučování katechismu.

Napsal Jan Nep. Holý, O. Praem.

Obtížné zajisté jest vyučování náboženství, zvláště katechismu v nynější době, době nevěrecké. Děti přinášeji z domova do školy vědomosti příliš skrovné, doma častěji lepšího příkladu nevidí, snad i posměšné narážky a řeči o sv. náboženství slychají. Čím bychom v této době vyučování katechismu počítí a jaký asi postup zachovávatí mohli?

Přihlížíme-li ke známějším katechismům, zpozorujeme, že nikoli stejně, stejnou látkou počínají. Skočdopole začíná samým jménem katechismu, pražský katechismus pojmem náboženství. Starší katechismy počínají cílem člověka. Tak také nový katechismus, který vydal německy Frant. Spirago, katecheta na učitelském ústavu v Trutnově, kteréhožto katechismu tři dily máme před sebou. Dovolují si zde naň upozorniti. Spisovatel hned na titulním listu podotýká, že katechismus ten vypracován jest podle zásad vychovatelských nové doby a vyhovuje potřebám časovým. Mním, že nejlépe jest začítí otázkou: »Proč jsme zde na světě?« Dítka vstupuje opět na počátku roku do školy. Tu není nepotřebná otázka: proč vlastně sem chodíš? A dále: proč jsi zde vůbec na světě? Na odpovědi na tuto otázku záleží mnoho, na ní záleží náš život, na ní záleží, jak život svůj zařídíme. Jsme-li jen tu pro tento svět, budeme také v něm hledati svůj nejvyšší cíl a budeme tohoto světa co možná nejvíce užívati. Toť jest jeden ze bludů nynějšího pokolení. Jenom pro tuto zemi, myslí, že jsme stvořeni, jenom pro tuto zemi pracuje a se namáhá. Cíl však náš jest vyšší. My jsme zde pro Boha. Juž sv. Ignác z Loyoly uznal důležitost této věty, jí začíná své exercitie, jí nazývá základem. Základem jest skutečně věta ta pro celou budovu náboženskou Pražský katechismus má tuto větu při učení o člověku: »Bůh lidi stvořil, aby Ho poznali, Jemu se klaněli, Jej milovali, Jeho poslouchali a spasení byli.« Tuším, že je tu příliš mnoho slov pro chápavost malíčkových. Spirago odpovídá kratčeji: »My jsme zde na světě, abychom si zasloužili věčnou blaže-

nost«. Odpověď takto vyjádřena jest bez odporu snazší nežli prvá a jest úplně správná. Správně se praví: my si máme věčnou blaženost zasloužiti. Ano, zasloužiti. Tento pojem chová v sobě příčinění, práci, námahu. Proto se hned také táže Spirago, v čem ta práce záleží, co máme konati, bychom se jí hodnými stali. Na tuto otázku odpovídá trojí odpovědí: předně: máme Boha poznávati (v Něho věřiti); za druhé: Jeho vůli plniti; za třetí: Jeho prostředků (mše sv, sv. svátostí a modlitby) užívati. Odpověď tato se mi líbí nejenom proto, že v sobě vše nutné obsahuje, nýbrž hlavně z té příčiny, poněvadž v ní vystupuje Kristus Pán ve Svém trojím nejvyšším úřadě: učitelském, královském a kněžském. Jako učiteli máme Kristu věřiti (první odpověď), jako krále máme Ho poslouchati (druhá odpověď), jako kněze máme Jeho prostředků užívati. Dle této trojí odpovědi podává Spirago také výměr náboženství, který se mi zdá lepší, nežli v katechismu pražském. V tomto se praví: náboženství jest učení o Bohu. Než pojem ten zavírá v sobě trochu více, nežli pouhé učení o Bohu, proto také hned katechismus pražský dodává: náboženství nás učí: 1. kdo Bůh jest; 2. jak se k Němu chovati máme. Spirago vzhledem k tomu vyměřuje náboženství trochu rozvláčněji: náboženství jest poznávání Boha (odpovídá první odpovědi: máme Boha poznávati), a život dle vůle Jeho zařizený (odpovídá druhé odpovědi: máme vůli Jeho plniti) a bohoslužba (odpovídá třetí odpovědi: máme prostředků Jeho užívati). Když dokázal Spirago, že není náš nejvyšší cíl zde na zemi, v pozemských statcích, táže se podle příkladu sv. Ignáce dále: jaký účel věci tyto mají. K tomu odpovídá se sv. Ignácem, že jsou zde ty věci pro člověka, mají mu pomáhati v tom, aby zasloužil si věčné blaženosti. Z odpovědi této také již vyplývá závěr, jak statků těch máme užívati. Jsou-li nám věci ty k tomu dány, by nám nápomocny byly, bychom si zasloužili věčnou blaženost: zajisté jich máme jen potud užívati, pokud slouží tomuto účelu, neslouží-li mu, nebo jsou-li nám v té příčině na závadu, tu jich nemáme užívati. Nyní teprve přikročuje ku první části katechismu svého: ku víře, ku věrouce. V pražském katechismu jest toto učení o víře roztroušeno. Hlavní věc jest při prvním přikázání Božím a dále při božských ctnostech. Katechismus tento pojednává v první částce o člancích víry. Tu zajisté by bylo nejlépe nejdříve o víře samé s důstatek promluvit, nežli se přistoupí k výkladu jednotlivých článků víry. Tak si počíná Spirago. Nejprve praví, že poznáváme Boha, když věříme tomu, co On zjevil. Než sloh této věty zdá se příliš těžký pro chápavost dětí. Dí totiž: »Zur richtigen Erkenntnis Gottes gelangen wir nur durch den Glauben der uns von Gott geoffenbarten Wahrheiten.« Myslím, že jest věta ta příliš abstraktně psána, trochu konkrétněji, míním, by se dala vyjádřiti tak, jak jsem svrchu napsal. Dále promlouvá o zjevení a jeho nutnosti. Při této příležitosti lehce se mohla tato nutnost dokázati ze dřívější stati. Právilo se totiž dříve, že si věčné zasloužíme blaženosti, když

budeme Boha poznávati, Jeho vůli plniti a Jeho prostředků užívati. A právě těchto vědomostí postrádali lidé, nemajíce zjevení. Nepoznávali pravého Boha, majíce slunce, měsíc, hvězdy, zvířata, ano i neřesti za bohy. Nepoznávali Jeho vůle, myslili, že tím svým bohům slouží, když pášou rozličné neřesti, když jim malé dítky nejen obětovati, nýbrž spalovati budou, když se zemřelým manželem i jeho manželku upálí a pod. Nepoznali prostředků, neboť jen Bůh může zjeviti cesty, které k Němu vedou. A kdo nás učí tomu, co Bůh zjevil zvláště skrze Syna Svého? Církev katolická. Z čeho čerpá své učení? Z Písma svatého a ústního podání. Výměr Písma sv. jakož i ústního podání se mi u Spiraga nelíbí, lepší výměry jsou obsaženy v katechismu pražském při devátém článku víry. Teprve nyní přistupuje Spirago ku výměru víry. Ten se nezamlouvá tak jako výměr v katechismu pražském, který dí, že víra jest ona božská ctnost, atd. Spirago naproti tomu o víře jako o ctnosti takměř nemluví. Co dále mluví o víře, její vlastnostech, nutnosti, příčinách, proč máme věřiti, lze jen odporučiti, zvláště v naší době, kdy se nejedná tak o jednotlivé články víry, nýbrž o víru celou. Proto jsem s rozvrhem Spiragovým srozuměn. Dříve nežli se přikročí ku výkladu jednotlivých článků víry, dobře jest promluvit o víře samé, její vlastnostech a nutnosti, bychom s milostí Boží tuto víru v srdcích dětských vzbudili a vzbuzenou ošetřovali a rozmnožovali. K tomu zajisté velmi dobře se hodí pohnutky, proč věříme? Spirago mluví hlavně o pohnutkách vnějších, o zázracích a proroctvích, o nichž jako o pohnutkách víry v katechismu pražském řeči není. Když ještě promluvil o protivách víry, o znamení sv. kříže, přechází teprve k apoštolskému vyznání víry.

Myslím, že pořádek a postup tento na počátku vyučování katechismu lze doporučiti a dle něho se spravovati. Je to jakýsi základ, jakási fundamentální theologie.

Listy vědecké.

Nadace církevní zvláště mešní.

Po stránce historické, právně-kritické a najmě praktické

podává

VÁCSLAV KOCIÁN.

(Pokračování.)

II.

Uložení a zabezpečení jistiny nadační.

Jakmile farní nebo patronátní úřad přijal jistinu nadační (hotové peníze), jest povinen starati se o to, aby jistina ta ihned¹⁾ svému účelu byla odevzdána, t. j. aby ihned co nejbezpečněji a pro nadaci nejvýnosněji byla uložena.

Užití jistiny nadační na jakýkoli jiný účel zejména na výdej běžný — rozhodně a přísně je zakázáno.²⁾

¹⁾ Snad ničeho v agendě nadační tak často a s takovou emfásí nevytýkají dekrety dv., výnosy místodrž. a konsistorní, jako zanedbávání právě tohoto »ihned« u věci této. Tak na př. Dek. dv. kanč. ze dne 9. dubna 1825. sb. pol. zák. sv. 53. str. 62. — sbírky prov. zák. Štýrských z r. 1844. sv. 26. č. 198., kde hrozevo tomu, kdo by liknal ihned uložiti jistinu nadační, že musí »ohne Unterschied und Nachsicht« nahraditi škodu, nedbalostí jeho nadaci vzešlou. — Podobně ostře vytýká nedbanlivost u věci této patronátním úřadům výnos místodrž. čes. ze dne 10. října 1866. č. 26442. (Ord. l. pr. 1866, str. 91.) — Gubern. nař. ze dne 29. ledna 1825. č. 61418. (Jaksch. sv. X. 174.) přikazuje, aby konsistofe opětovně a přísně upomenuly kněžstvo, by peníze, na zbožné nadace jemu svěšené, dle povinnosti svědomí, kteráž u kněze a duchovního správce tím vyšší měrou nastává, ihned jejich určení odvedlo a okamžitě to vyššímu úřadu oznámilo. — Srovn. též dvor. dekret ze dne 9. března 1807. číslo 3896. (Jaksch. sv. VIII. str. 374.) — Gub. nař. ze dne 14. března 1823. č. 8441., kde vytýkáno magistrátům, že libovolně ukládají kapitály nadační (Jaksch. VIII. str. 384). Nejposléze pak vytýká liknavost tu výnos místodrž. česk. ze dne 23. listopadu 1892. č. 132.932 (Ord. l. pr. 1892. str. 93. a 94.). Viz též v úvodu citované dekrety týkající se magistrátů pražských.

²⁾ Gub. nař. ze dne 12. února 1813. čís. 2515. (Jaksch. VIII. str. 378.) Der Unfug, Kirchenkapitalien in kleinen Beträgen, sogar ohne aller Hypothek,

A tu nelze nepřipomenouti, že v této věci, i vzhledem zákonů církevních i státních, i vzhledem svědomí tak choulostivé a závažné, ve věci, kde ani největší rigorosita není rigorismem, nýbrž jen zákonným a svědomitým pořádkem, třeba jest dojista největší přesnosti a svědomitosti.

O tom, jak jistinu nadační uložit a zabezpečit, nejnovější výnos c. k. místodržitelství českého ze dne 3. prosince 1895. č. 94.361. »Veškerým konsistořím a okresním hejtmanstvím, magistrátům v Praze a Liberci, c. k. finanční prokuratuře a zastupitelstvu israelské obce náboženské v Praze, jakož i zastupitelstvu zemského židovstva« - nařizuje takto:

Uložení nadačního jmění státi se může:

- a) hypotekárním zjištěním na nemovitostech,
- b) koupí dlužních úpisů státních aneb jiných cenných papírů, o nichž bylo prohlášeno zákonem, že hodí se k ukládání peněz sirotčích,³⁾ aneb
- c) vkladem do spořitelny.

Bylo-li by jmění nadační hypotekárně zjištěno již před zřízením nadání aneb má-li totéž býti hypotekárně zjištěno, budiž vyžádáno schválení místodržitelství jakožto úřadu nadačního ku ponechání, pokud se týče poskytnutí půjčky.⁴⁾

ohne Obligation und mit kurzen Aufkündigungsfristen von 1. 2. bis 3. Monaten verzinslich auszuleihen, wird unter Dafürhaltung der Kirchenpatronen, der Kirchenrechnungsführer, und aller jener, welchen die Mitaufsicht über die Verwaltung und Gebahrung mit dem Kirchenvermögen anvertraut ist, bei Strafe des Ersatzes eines jeden Verlustes, welchen die Kirche an Kapital oder Interessen leiden dürfte, dergestalt streng verboten, dass sich in Uibertretungsfällen vorzüglich an den Kirchenpatron gegen Regress an den übrigen Mitschuldigen gehalten werden wird. Auch darf in den Kirchenobligationen keine kürzere als eine halbjährige Aufkündigungsfrist stipulirt werden. Eben so streng und unter derselben Dafürhaltung wird die Angreifung und Verwendung der eingezahlten oder verzinslich anzulegenden Kapitalien zu kurrenten Auslagen oder andern Bedürfnissen der Kirche, mithin jede Verminderung des Kapitalstandes ohne Vorwissen und Bewilligung der Landesstelle insbesondere untersagt.

³⁾ Podrobný seznam cenných papírů, k uložení jistiny nadační způsobilých, uvádí Dr. Josef Ulbrich: »Handbuch der österreichischen politischen Verwaltung« (Nachtrag 1892) str. 123.

⁴⁾ Za dřívějších dob bylo dvor. dekrety přikázáno, kterak jmění fondů politických a nadační má býti v ten čas ukládáno, zdali ve státních papírech, anebo u soukromníků; tak na př. dvor. dekr. ze 14. května 1812. č. 6479. a ze dne 8. října 1814. č. 12708 — přikazují, aby za kapitály fondů politických kupovány byly státní papíry, při čemž dekr. z r. 1814. výslovně podotýká, že nemají ukládány býti peníze ty u soukromníků na jistotu pragmatikální.

Dekr. dvor. ze dne 13. srpna 1815. č. 475. poroučí, že za nadační peníze státní obligace se nemají kupovat, nýbrž úpisy nové půjčky 50 milionové.

Dvor. dekr. ze dne 6. dubna 1816. č. 286. (Gub. nař. ze dne 8. dubna 1816. č. 16358.) ustanovuje zase, že za kapitály fondů politických a za tak zvané jmění kmenové mají koupěny býti veřejné státní papíry, jako dříve se dalo dle nař. dekr. dvor. z r. 1812.

K tomu cíli předloženy buďtež doklady následující:

1. výpis z knihy pozemkové;

2. při usedlostech s pozemky aneb při pozemcích samotných certifikát berního úřadu o pouhých roční dani pozemkové beze všech přírážek, při domech bez pozemků certifikát o nájemném z nich za posledních 6 let přiznaném a o daních z nich za tatáž léta předepsaných se všemi přírážkami;

3. listina, na základě kteréž jistina nadání věnovaná hypotekárně se zjišťuje, pokud se týče osnova listiny této.

Při umístění kapitálů na nemovitostech bude záhodno za příčinou zamezení ztráty úroků, aby uložena byla nadační jistina na úrok do některé spořitelny dle regulativu zřízené zatím až do té doby, než dojde svolení k umístění.

Byly-li nadání věnovány státní dlužní úpisy aneb cenné papíry po zákoně způsobilé k uložení peněz sirotčích aneb byly-li zakoupeny pro jinění nadační takovoto cenné papíry, budiž zařizeno vinkulování cenných papírů těchto k rukou madační správy jménem nadání.

Vinkulování necht' zní na správním orgán nadání jménem nadání, tak na příklad: na patronátní úřad, purkmistrovský úřad, městský úřad, obecní úřad, farní úřad a pod. jménem nadání mešního, chudinského, nadání N. N. atd.

Při nadáních kostelních necht' zní vinkulum na farní a pod. úřad v N. jménem nadání N. N. pro udržování hrobky a pod., při nadáních mešních a na modlení na patronátní úřad v N. jménem nadání mešního (na modlení) N. N. za sebe a za N. N. při kostele farním, filiálním a pod. v N.

Jak koupí tak vinkulování státních dlužních úpisů, za což obé současně může býti zažádáno, obstará e. k. ministerský úřad výplatní ve Vídni a sprostředkují e. k. hlavní pokladna zemská v Praze, jakož i e. k. berníčné úřady.

Jiné cenné papíry mimo státní dlužní úpisy nutno zakoupiti na burse aneb v jiném obchodu směnečním aneb u banky, ⁵⁾

Hned po tom však dvor. dekr. ze dne 14. května téhož roku 1816. č. 421. (Gub. nařiz. ze dne 24. května 1816. č. 22244.) nařizuje, aby, pokud nebude lze koupit papíry státní na 5%, aby peníze fondů polit. byly uloženy u soukromníků.

Leč za nedlouho a sice dne 17. července téhož roku 1816. vydán zase nový dekrét dvorní č. 643. (Gub. nařiz. ze dne 1. srpna 1816. č. 33377.), jinžto nařízení ze dne 14. května 1816. zrušeno a poručeno zase kupovati státní papíry. (Jaksch VIII. str. 379.) Toto ovšem byly následky finančního pat. z r. 1811.

Dle nynějších zákonů uložiti peníze nadační na zajištěnou hypoteku privátní není ani zakázáno ani přikázáno, je prostě dovoleno; obyčejně však dávána přednost cenným papírům, k uložení sirotčích a nadačních peněz způsobilým, před hypotékami, mimo případ, že by zakladatel nadace sám výslovně určil, aby peníze uloženy byly u jistého soukromníka, nebo že by to ceteris paribus nadaci zvláště bylo výhodno.

⁵⁾ Nyní kupovány nejvíce komunální dlužní úpisy zemské banky království českého à 100, 500, 1000, 5000 zl., jež požívají záruky zemské a jichž smí

jichž vinkulování budiž vymoženo u ústavu, který vydal cenné papíry tyto.

Nejlépe doporučuje se nyní, pokud není ustanoveno zakladatelem nic jiného, koupě 4°/_o rakouské renty korunové⁶⁾ a sluší cennému papíru tomuto dáti přednost před rentou papírovou neb stříbrnou z té příčiny, poněvadž při těchto není vyloučena konverse a neodpadají tudíž obtíže při výměně.

Koupi listů zástavních slušelo by opatřiti jen tehdá, kdy tak zakladatel výslovně nařídil aneb v nedostatku přiměřených hypotek, má-li nastati dle vůle zakladatelovy zjištění hypothekární a sice z těch důvodů, že cena zástavních listů dle kursu jest nad pari,⁷⁾ že slosování činí nutnou stálou evidenci, že slosování má za následek obtíže s výměnou a s novým uložením na úrok a že následkem kursovního stavu nad pari při opětné koupi takovýchto dapírů cenných nastane ztráta.⁸⁾

Trvalé uložení peněz nadačních ve spořitelnách dovoleno jest až k nejvyššímu obnosu 500 zl. konv. m. = 525 zl. rak. č., jinak jenom prozatímně, neodporučuje se však trvalý způsob uložení pro pravidelně nízké zúrokování.

V každém případě budiž dotýčná vkladní knížka spořitelní opatřena výhradou, dovolenou dle § 14. Nejvyššího regulativu pro spořitelny ze dne 2. září 1844., sb. zák. prov. sv. 26 str. 891, totiž že smí býti vybrán vložený obnos jistinný jenom se svolením úřadu nadacího.⁹⁾

Jakmile jest jmění nadační uloženo na úrok, budiž přikročeno k sepsání nástinu listiny nadační. (Pokr.)

O příležitostech bisk. vikářům ke kanonickým visitacím.

Uvažuje Dr. ANTONÍN BRYCHTA.

(Pokračování.)

Duchovní správcové nejsou a nemohou býti povinni²³⁾ vydání za příležitost pro bisk. vikáře ke školním visitacím z vlastního zapravovati, poněvadž je k tomu žádný zákon, církevní ani

užito býti na uložení pod úrok kapitálů nadačních, peněz sirotčích, fideikomisních a depositních, jakož i v ceně bursovní, cenu jmenovitou nepřevyšující, za kauce služebné a obchodní.

⁶⁾ ⁷⁾ ⁸⁾ Viz poznámku předcházející.

⁹⁾ Viz přílohu ordin. l. arcidiecese praž. r. 1896. č. 5.

²³⁾ Nezmiňovali bychom se o tomto případě, kdyby se nebyl skutečně udál. Stalo se totiž v jistém vikariálním obvodu opětně, že byla po skončených visitacích duchovním správcům zvláštním oběžníkem vikariálního úřadu taxa za povoz ku kanonické visitaci dictando oznamována a od nich vybírána; což bylo nejen nemístné, ale i nespravedlivé a roztrpčilo dotýčné beneficiáty v míře nemalé.

světský nepřidrhuje, nýbrž — jak bylo svrchu doveděno — tuto povinnost buď záduším neb obcím, jichž se týče, zřejmě ukládá. — Průvodno to i z dv. dekretu ze dne 20. ledna 1825 č. 1878, v němž výslovně se praví, že dle politického zřízení škol²⁴⁾ povoluje se vikářům za cesty ke školním visitacím jistý poplatek,²⁵⁾ aniž by se při tom činil rozdíl mezi příležitostmi a dietami.

II. Obrátme se již k visitacím kanonickým neboli ko-stelním²⁶⁾ a vizme, co v tomto ohledu o naší otázce zákonem je ustanoveno.

Vedle dv. dekretu pro dědičné země mocnářství Rakou-ského ze dne 2. listopadu 1784,²⁷⁾ má beneficiát visitujícího bisk. třídníka dle možnosti pohostiti;²⁸⁾ jinak má se konati visitace beze všech dalších vydání pro faráře, aniž je třídník oprávněn, z jakéhokoliv důvodu něčeho od faráře neb od záduše přijmouti neb žádati. Podobně nařizuje dv. dekret ze dne 20. pro-since 1803 č. 18498 (gub. nařízení ze dne 14. ledna 1804 č. 630), že za kanonickou visitací nemají se odváděti žádně taxy, z čeho a zvláště z předešlého ustanovení následuje, že není po-vinností beneficiátů, svobodný povoz pro visitujícího bisk. třídníka z vlastního obstarávati.

Dle dv. nařízení ze dne 9. července 1785²⁹⁾ mají sice dobře postavení³⁰⁾ faráři dávatí sami příležitost vikářům ke kanonickým visitacím, než z odůvodnění tohoto nařízení, »aby mohli vikáři tomuto úkolu dostáti, anižby koho obtěžovali«, vysvitá dosti zřejmě, že ti, kdo toto nařízení vydali, sami velkého úspěchu od něho neočekávali, a že až po tuto dobu faráři vůbec, a proto i dobře postavení faráři, dotčeného závazku úplně byli prosti. K tomu jest těch »dobře dotovaných« beneficiátů za našich dnů následkem schuzení Církve saekularisací, ohromnými daněmi a vždy více zmahajícím se pauperismem velice po-řídku, tak že by dobré většině beneficiátů dotčný závazek přišel nemálo za těžko,

Naproti tomu jest nám po ruce více ustanovení, která k ob-starání příležitostí pro visitující třídníky farní obce zavazují.

²⁴⁾ L. c. 9. odst. § 3.

²⁵⁾ Totiž původně 5 zl. rýn. m. později 3 zl. vid. m. a konečně 3 zl. konv. m. za každou školu, bez ohledu, kolik třídníků měla. Srovn. o tom shora uvedená nařízení. Srovn. Jaksch: Gesetzlexikon, díl 6. str. 371 a n.; díl 10. str. 81 a nn.

²⁶⁾ Poněkud všeobecně vyjádřuje se o této úřední přehlídce naše provinciální synoda, an dī: »Vicarii foranei districtus sibi concreditos . . . singulis annis per se ipsos canonica visitatione lustrabunt«; toliko se níže praví, že se má visitace konati »juxta can. sanctiones et peculiarem instructionem« (Tit. VI. cap. VI.).

²⁷⁾ Sb. zák. císaře Josefa sv. 6. str. 472.

²⁸⁾ Totéž platí o visitujícím biskupovi neb arcibiskupovi (tak zv. portio canonica).

²⁹⁾ Nařízení toto uvádí se v dekretu dv. kanceláře ze dne 20. ledna 1825 k česk. guberniu.

³⁰⁾ V německém textě stojí: »wohl dotirte Pfarrer«.

Tak ustanovuje dv. dekret ze dne 11. března 1801 č. 2987³¹⁾ výslovně, že náleží bisk. vikářům, když visitují kostely a školy, svobodný povoz, který se má ze zádušního jmění (jakož i taxa za přehlížení zádušních účtů) zapravovati,³²⁾ jiná ale vydání že mají odpadnouti.³³⁾ — Z jiného hlediště posuzuje tuto věc nařízení česk. gubernia ze dne 21. prosince 1804 č. 39654 a ze dne 27. června 1818 č. 23847, z nichž prvéjší stanoví, že jsou poddaní povinni, bisk. vikářům ke kanonickým a školním visitacím příležitosti bezplatně dodávati.³⁴⁾ Výnos druhý, poukávav k tomu, že konají vikáři přehlídku svého obvodu bezplatně a bez všelikých diet, nařizuje, že se mají pro vikáře ke kanonickým visitacím bezplatné příležitosti tak jako dosud i budoucně posýlati, poněvadž mají tyto visitace za účel obecné dobro.³⁵⁾

Praví-li se ve dv. dekretě ze dne 20. ledna 1825 č. 1878 (uveřejněn výnosem česk. gubernia ze dne 2. března 1825 č. 6017), že není předpisu, který by zavazoval obce k dodávání příležitosti pro bisk. vikáře ke kanonickým visitacím, odporuje to výše uvedenému dv. dekretu ze dne 11. května 1801, kterým tato povinnost i vzhledem ke školním visitacím přiřazeným obcím se ukládá.³⁶⁾ — Praví-li se dále (ad c) v dotčeném dv. dekretě, že nemohou poddaní k těmto příležitostem (dle zřejmého znění onoho dekretu a dle veškeré souvislosti rozumějí se příležitosti pro vikáře k revisi zádušních účtů vikariátních kostelů) býti přidržováni, a že tudíž guberniální nařízení ze dne 21. prosince 1804 č. 39654, kterým se to (dle výkladu tohoto dekretu) obcím přikazuje, pozbývá platnosti, jest to pouze o jednu

³¹⁾ Důležitý tento dekret, na který pozdější vládní výnosy v této záležitosti se téměř ustavičně odvolávají (tak na př. nařízení česk. gubernia ze dne 7. července 1802 č. 22304, ze dne 21. prosince 1804 č. 39654 atd.) prohlášen byl gub. vynesemím ze dne 21. března 1801 č. 9118, co budíž zde výslovně podotknuto.

³²⁾ Kostely chudé, které nemohly ani své roční běžné potřeby zapravovati, tuto taxu neplatily. Gub. nařízení ze dne 7. července 1802 č. 22304 a ze dne 9. dubna 1807 č. 7671.

³³⁾ Ve smyslu nejv. reskriptu ze dne 9. října 1724 a gub. nařízení ze dne 28. února 1772 a ze dne 9. června 1775 byli bisk. vikáři povinni za přítomnou úřední revise zádušních účtů zvláštní cesty po svém obvodu konati a při jejich sestavování (bei der Rechnungslegung) býti přítomni. Toto však nařízení neveslo z pochopitelných příčin nikdy v život, ježto revise zádušních účtů odkládala se z pravidla na dobu kanonické visitace, ač ne vždy k prospěchu církevního jmění. Srovn. o tom naše pojednání: »K revisi zádušních účtů bisk. vikáři« v tomto časopise ročník XIII. seš. 5. a 6.

³⁴⁾ Viz Jaksch, díl 10. str. 566.

³⁵⁾ Jaksch l. c. str. 567. Jinak ovšem soudí o tom nynější, v materialismu a atheismu tonoucí doba, jež pro vyšší statky a pravé ideály nezdá se míti smyslu ani tužby. Vždyť dospěly někde věci již tak daleko, že náboženských zkoušek o kanonických visitacích na mnohých místech málo kdo se účastňuje, ano že k nim mnohdy nedostaví již ani rodiče dětek ani zástupci přiřazených obcí, ač k tomu dv. dekretem ze dne 12. dubna 1810 č. 4461 zavázáni jsou. Srovn. výnos česk. místodržitelství ze dne 10. září 1835 č. 23559.

³⁶⁾ Srovn. výše o školních visitacích a o příležitostech k nim.

klamnou závěrku a nedůslednost více, poněvadž bylo o tyto příležitosti a) již dv. dekretem ze dne 11. března 1801 č. 2987 s důstatek, a sice na útraty záduše, postaráno — jak opětně jmenovaný dekret z r. 1825 sám uznává — a poněvadž b) výše uvedené guberniální nařízení o těchto příležitostech vůbec nemluví, nýbrž jedná o příležitostech k visitacím kostelním a školním a k těmto příležitostem pro vikáře přifažené obce zavazuje.³⁷⁾

Je-li pravdivou zásada: »Quod non est abrogatum, habet legis valorem« dlužno dle řečeného považovati dv. dekret ze dne 11. března 1801 č. 2987, jakož i svrchu uvedené guberniální výnosy, za dosud platné, ježto se k nim, jak bylo právě dokázáno, dv. dekret z r. 1825 nevztahuje, leč bychom bezdůvodně chtěli přijmouti,³⁸⁾ že bylo tímto dekretem všem v této záležitosti vydaným jasným nařízením derogováno, k čemu ale chybí praemisys. — Jakkoli osobní, staršími světskými zákony nařízená,³⁹⁾ intervence bisk. vikářů při skládání zádušních účtů během času se více nevyžadovala,⁴⁰⁾ poněvadž se může vikář o kanonické visitaci, (které není sprostěno), o stavu zádušního jmění a kostelního inventáře, jakož i o správě tohoto jmění nejlépe⁴¹⁾ přesvědčiti a ji kontrolovati; a jakkoli tudíž visitační cesty vikářů ku skládání zádušních účtů⁴²⁾ patronátními úřady a k jejich současné revisi odpadly, a tím samým i svobodné příležitosti k těmto zádušním visitacím z kostelního jmění placené: nepřestaly tím nikterak kanonické ani školní visitace (v. instrukci česk. episkopátu ze dne 26. července 1869). A jsou-li k nim vikáři — jak samo vládní nařízení stanoví⁴³⁾ — zavázáni, mají důsledně též právo, k těmto oběma visitacím, jež se u nás zároveň konají, svobodnou příležitost žádati. (Pokr.)

³⁷⁾ Srovn. co bylo svrchu o tom povědino.

³⁸⁾ Že se v praxi namnoze dle toho jedná, není nám neznámo; než kdo by tvrdil, že je každá praxe dobrá a že se zákonem souhlasí? Co vyvinulo se za rozličných dob rozličných »praxí«, o nichž zákon ničeho nevěděl (praxis praeter legem), ba které zákonu zřejmě odporovaly (praxis contra legem), jež tudíž byly a jsou »corruptio legis« a proto úplně nezákonné. Příkladů uváděti věru netřeba, stačí jen poněkud kolem sebe se poohlédnouti. Vestigia terrent! Mimo to je benevolence jistých vrstev k duchovenstvu až příliš — známa.

³⁹⁾ Srovn. výše uvedené vládní dekrety; mimo to dv. dekret ze dne 24. září 1774; gub. nařízení ze dne 15. ledna 1790 č. 156.

⁴⁰⁾ Výnos česk. gubernia ze dne 26. března 1790 č. 7929 a ze dne 21. května 1792 č. 16711. Srovn. Jaksch l. c. díl 3. str. 356 a nn.

⁴¹⁾ Srovn. svrchu uvedené vládní dekrety.

⁴²⁾ Srovn. výše uvedené výnosy česk. gubernia u Jaksche l. c., mimo to svrchu uvedené dv. dekrety a vládní nařízení. Ve dv. dekretě ze dne 9. října 1724 nazývají se tyto zvláštní cesty vikářů ku skládání a přehlížení zádušních účtů »Kirchenreitungen« a měly každoročně konati se za intervence patrona (neb jeho zástupce), bisk. vikáře, beneficiata a zádušních otců (vitrici); jindy zase užívá se o kladení zádušních účtů výrazu »Kirchenrechnungsbhörungen« (nařízení česk. gubernia ze dne 21. května 1792 16711).

⁴³⁾ Srovn. výše cit. výnosy a nařízení, najmě též dekret dv. kanceláře ze dne 10. května 1827 č. 13020.

Kterak a proč omezeny jsou různé systémy probabilistické.

Uvažuje Dr. ANTONÍN PODLAHA.

(Pokračování.)

5. Svátost posledního pomazání. Ve příčině svátosti posledního pomazání domnívali se nejedni, že i jiné oleje od biskupa posvěcené, jako na př. olej katechumenů nebo křížmo, mohou býti vzdálenou hmotou této svátosti,²²⁾ avšak jakkoliv spekulativně jest mínění toto probabilní, v praxi jeho užití nelze, poněvadž jest méně bezpečné a vydává svátost v nebezpečí zmaru. Pročež mínění opačného v praxi dlužno se držeti, kteréž praví, že svátost posledního pomazání jest neplatná, vezme-li se jakožto hmota vzdálená olej katechumenů nebo křížmo, ježto z koncilu Tridentského a Florentského vysvítá, že hmotou této svátosti jest olej od biskupa zvláště svěcený.²³⁾ Nicméně, jestliže nedostává se řečeného oleje nemocných, může a má vzíti se křížmo nebo olej katechumenů, poněvadž v případě nutnosti, když není po ruce prostředku jistého, dlužno užití probabilního.²⁴⁾ Avšak oleje od biskupa neposvěceného kněz ni v největší potřebě užití nemá.²⁵⁾ Jisto jest však pro praxi: Svátost posledního pomazání dovoleně a platně se uděluje, i když olej neposvěcený přidává se častěji k posvěcenému, jen když pokaždé přimčšuje se oleje neposvěceného k posvěcenému oleji v menším množství, nežli jest oleje posvěceného. Mínění toto jistým činí Rituál Římský v rubrice »de extrema unctione.«

Jakkoliv zcela probabilní jest mínění tvrdící: nevyžaduje se jakožto nejbližší látka této svátosti mazání všech pěti smyslů, nýbrž dostačuje jedině pomazání některého z nich ku platnosti, takže při prvním pomazání uděluje se milost, v následujících pak potud toliko se rozmnožuje, pokud zatím lepší stala se dispozice přijímače svátosti: přece v praxi mínění tohoto užití nelze, ježto jest méně bezpečné a týká se platnosti svátosti, kterouž vydává v nebezpečí zmaru.²⁶⁾ Pročež bezpečnějšího mínění v praxi užití dlužno, jež učí, že jest svátost posledního pomazání neplatna, nebo že aspoň platnost jeho jest pochybná, nepomaží-li se nástrojové patera smyslů, a že tudíž nesmí se jinakým způsobem svátosti touto přisluhovati. Kdyby však nemocný již již umíral a nemohl by přijati všech pěti pomazání, tu může a má jemu uděleno býti jedině pomazání, avšak tak, aby ve formě stala se

²²⁾ Suarez t. 4. d. 39. Sect. 1. n. 9., Layman. c. 2. n. 3.

²³⁾ S. Alph. VI. n. 709, dub. 2., Lehmk. II. n. 570, 4; Müller III., t. II. § 186.

²⁴⁾ Viva art. 1. n. 2., La Croix VI, p. 2. n. 2090.

²⁵⁾ S. A. n. 709. dub. 1.

²⁶⁾ S. Alph. VI. 710; Lehmkuhl II. n. 572.

zmínka o všech pěti smyslech slovy: »Per istam sanctam unctionem et suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus, quidquid deliquisti per sensus: visum, auditum, odoratum, gustum et locutionem, tactum«; jestiř probabilní, že po vyřčení slov »deliquisti per sensus« a po pomazání čela jakořto předního sídla všech smyslů, svátost již platí, což tím probabilnějším se stává, pomazí-li se pak rychle i smysly jednotlivé.²⁷⁾ Důvod toho jest: Jeřto, když není po ruce prostředku jistého, chopiti se dlužno v případě nutnosti prostředku probabilního. Radno však, zvláště, jestliže nemocný jiných svátostí bezpečně přijati nemohl, opětovati podmínečně mazání jednotlivých čidel s obzvláštní pro každé z mazání těch formou.

6. Svátost svěcení kněžstva. Co se svěcení na biskupa týče, kteréž dle mínění závažných theologů jest svěcením specificky rozdílným od svěcení na kněze,²⁸⁾ učí někteří, že ke svěcení na biskupa vyžaduje se právem bořským přítomnost dvou biskupů assistujících biskupu světicimu, takže svěcení jinak vykonané pozbývá platnosti. Dovolávají se prastarého pravidla kanonického: »Ut unus episcopus episcopum non ordinet,« z něhož za starodávna jediná prý byla výjimka, totiž, když sám papeř svěcení biskupské předsebral, assistujících biskupů nemíval. Avřak i tato výjimka později pominula, neboť nyní papeř mívá za assistenty zpravidla velkoalmužnířka a sakristu paláce, kteřířto oba jsou biskupy.²⁹⁾ Než mínění opačné jiných, kteříř tvrdí, že platná jest konsekrace na biskupa udělená od jediného toliko biskupa za assistence dvou opatů benedikovaných, a že dovoleně díti se může aspoň s dispensací papeřovou, jakkoliv spekulativně zdá se býti toliko probabilním, v praxi však jest zcela jisté, jeřto papeřové Římřtí nejednou dali dovolení, aby svěcení biskupské uděleno býti smělo od jediného biskupa za assistence dvou opatů benedikovaných. K tomu však, aby svěcení na biskupa díti se mohlo bez biskupů assistujících jest na každý řpůsob v cířkvi latinské nutno dovolení apořtolské, jinak by posvěcení bylo řice platno, avřak nedovolenó; avřak v cířkvi východní, není-li možno, aby při svěcení bylo více biskupů, zdá se, že není třeba indultu apořtolského, takže konsekrace biskupská i od jediného toliko biskupa státi se může za assistence dvou kněží.³⁰⁾

Jakkoliv někteří hájí mínění, že konsekrace na biskupa jest i tehdy platna, když by světicí biskup pominul některá konání, kterář probabilně k materii svěcení biskupského se vyžadují, jako pomazání hlavy a rukou s řířslušnými slovy, a podání zavřené knihy evangelií, není dovoleno v praxi jím se řířditi. Neboť, jeřto jisto jest, že v praxi sledovati dlužno mínění, které ve přičině

²⁷⁾ Benedictus XIV., De sym. lib. VIII. cap. 3. n. 4.

²⁸⁾ Bellarminus De ord. c. 5., Petrus Soto De ord. lect. 4., Hurter III. n. 698.

²⁹⁾ P. Gaspari, Tractatus canonicus de sacra ordinatione, Parisiis 1893, II. pag. 264.

³⁰⁾ Gaspari I. c.

platnosti svátosti jest bezpečnější, a vpravdě bezpečnějším jest veškery ony obřady vykonati, než některý z nich pominouti, jest i mínění, které učí, že některý z nich možno vynechati, méně bezpečně.

Podobně: ačkoliv mínění některých, kteří myslí, že kterékoliv svěcení platí, jestliže svěcencem nějakým znamením patrným projeví, že přijímá podávané předměty, ač se jich fysicky nedotekl, jest velmi probabilní, přece v praxi řídit se jest míněním bezpečnějším, které k samé platnosti svěcení vyžaduje fysický dotek. Důvod toho jest: první mínění jest méně bezpečné a týká se platnosti svátosti, neboť, je-li před Bohem druhé mínění pravdivým, maří se svátost; pakli že však užije se doteku fysického, nečiní se nic, co by na újmu bylo platnosti svátosti.

Není dovoleno v praxi užití žádného z obou mínění o materii a formě diakonátu, z nichž prvé učí, že materii jest pouze toliko vzkládání rukou biskupa svěťícího, a formou slova: »Accipe Spiritum Sanctum atd.«, druhé však prohlašuje, že materii jest podání knihy evangelií a formou slova: »Accipe potestatem etc.«. Neboť bezpečnější jest vzhledem ku platnosti svátosti vykonati obojí: neboť jestliže jedno z obojího se opomine, svátost vydává se v nebezpečí zmaru.

Co se subdiakonátu týče, ačkoliv bohoslovci Salamanští s některými jinými se domnívají, že podání kalicha s příslušnými slovy jedinou jest materii a formou tohoto svěcení, přece v praxi řídit se dlužno míněním bezpečnějším oněch, kteří tvrdí, že k materii a formě náleží také podání knihy epístol s příslušnými slovy.

7. Svátost manželství. Tu nemalou nesnáz působí otázka: Dovoleno-li uzavřítí manželství s míněním pouze probabilním a nikoliv morálně jistým, že není žádné překážky zrušující, nebo že z překážky zrušující dána byla dostatečná dispens. Někteří odpovídají k otázce té záporně, poněvadž by svátost manželství vydávána byla v nebezpečí zmaru, kdyby při uzavírání jeho bylo vodítkem ono mínění pouze probabilní a méně bezpečné.

Dlužno však činiti rozdíl: Týká-li se probabilita skutečnosti, to jest, je-li pravděpodobno, že existuje skutečnost (fakt), jež, jestliže by v pravdě existovala, měla v zápětí zrušující překážku manželství od Církve stanovenou, nebo je-li probabilní, že nebyla dána dispens, není dovoleno manželství uzavřítí. To odůvodniti lze takto: V pochybnosti o skutečnosti (in dubio facti) učenci se neshodují, zdaž — je-li v pravdě překážka nějaká — Církev doplňuje čili nic. Někteří k tomu dávají odpověď kladnou, někteří zápornou; mínění zápornému nasvědčuje odpověď Posv. kongregace sv. Officia v instrukci dané biskupu Sv. Albertskému v Kanadě 9. prosince 1874: »Sive impedimentum sit certum et dubitetur tantum de gradu cognationis, sive dubium versetur circa ipsam impedimentum existentiam, facta diligenti inquisitione, quatenus constet non agi de gradibus, in quibus Apostolica Sedes

dispensare non solet, in talibus adjunctis S. S. amplioem Tibi impertitur facultatem dispensandi ad quinquennium duraturam. Notandum tamen in altero casu, hoc est, cum ambigitur de ipsa-
met impedimenti existentia, dispensationem esse adhibendam tan-
tum ad cautelam. « Z toho vysvítá, že Církev manželství uzavřené
»cum dubio facti« nepokládá za nepochybně platné, jestliže tedy
s probabilitou manželství se uzavírá, vydává se svátost v nebez-
pečí zmaru, jest tedy nedovolené. Rovněž nemůže býti manželství
uzavřeno, jestliže překážka jest jistá, a pochybuje se, byla-li ob-
držena dispense.

Jestliže však probabilitost týká se práva (si probabilitas est
circa jus), t. j. buď práva samého nebo jeho rozsahu, když vá-
žení učenci soudí, že něco jest nebo není překážkou, nebo že
dispensace jest platná nebo neplatná, manželství uzavřítí jest do-
voleno. Důvod toho jest: Kdekoliv jsou takováto mínění proba-
bilní, po zvyku i praxi církevní neruší se manželství překážkou,
která probabilně není překážkou, tedy nevydává se nebezpečí
zmaru tato Svátost, jestliže s takovou probabilitostí se uzavírá.
Neboť při probabilitě práva, kde i v pravdě jest probabilní, že
jest tu schopnost něco činiti, i jisto jest, že tato schopnost řádně
a platně něco konati od lidské nebo církevní moci závisí, Církev
hypotheticky doplňuje, t. j. dává vpravdě schopnost ke konání,
jestliže před tím schopnosti té tu nebylo, protože ono probabilní
domnění bylo skutečně bludné. To jest: in abstracto překážka
buď existuje nebo neexistuje, avšak, i jestliže existuje, předpo-
kládá se, že Církev ji odstraňuje. Tudíž nebytí (non-existe-
tia) překážky na základě zásady reflexní jest jistá, a takž manželství
jest dovolené a platné, byť potom existence překážky ukázala se
býti jistou. Toto učení jest obecné a morálně jis é i bezpečné.

(Pokrač.)

Romanarum Congregationum decreta novissima.

S. Rituum Congregatio.

Usus Sacrorum Oleorum anno praecedente
benedictorum.

ANNECIEN.

Instante Rmo Dno Episcopo Anneciensi, ut in universis pa-
roeciis suae dioceseos, de Apostolica Venia permittatur usus
sacrorum Oleorum, anno praecedente benedictorum, usque ad
Sabbatum ante Pentecosten exclusive, ne eo tempore absint a
propriis paroeciis rectores vel vicarii, quorum ministerio Christi-
fideles egent: S. R. Congregatio referente subscripto Secretario,
juxta votum Commissionis Liturgicae, rescribendum censuit: »Pa-
rochus curet, ut presbyter, vel clericus, si possibile sit in Sacris
constitutus, nova Olea Sacra recipiat. Quod si aliquod adhuc

extet impedimentum, idem parochus vel per se vel per alium sacerdotem benedicat fontem sine sacrorum Oleorum infusione, quae privatim opportuno tempore fiet: nisi aliquem baptizare debeat, tunc enim in ipsa benedictione solemniter vetera Olea infundat. Atque ita servari mandavit. Die 31. Januarii 1896.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praet.
L. + S. Aloisius Tripepi, Secretarius.

S Rituum Congregatio.

Cantus precum vel hymnorum lingua vernacula
intra missam.

BISARCHIEN.

Rector parochialis ecclesiae loci vulgo Ozieri, intra fines dioeceseos Bisarchien in Sardinia, de consensu sui Rmi Episcopi, a Sacra Rituum Congregatione sequentis dubii solutionem humiliter postulavit, nimirum:

»An in eadem parochiali ecclesia a fidelibus intra missam cani possint juxta antiquum morem, a nonnullis annis interruptum preces vel hymni lingua vernacula compositi in honorem Sancti vel Mysterii, cujus festum agitur?

Sacra porro Rituum Congregatio, referente subscripto Secretario, atque exquisito voto Commissionis Liturgicae, rescribendum censuit:

Affirmative de consensu Ordinarii quoad missam privatam:
Negative quoad missam solemnem sive cantatam juxta Ordinationis pro musica sacra articulum septimum et octavum; non obstante decreto die 21. Junii 1879, dato et aliis quibuscumque.

Atque ita servari mandavit. Die 31. Januarii 1896.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.
L. + S. A. Tripepi, Secretarius.

S. Rituum Congreg.

Decretum generale Anniversarii Dedicationis
Ecclesiae.

Ad omnes in posterum controversias circa Anniversarium Dedicationis Ecclesiae penitus evellendas, S. R. C. in Comitibus pro nova Collectione authentica decretorum divulganda, subsignata die ad Vaticanum habitis, statuit ac declaravit: I. Dedicationem Ecclesiae, ejusque proinde Anniversarium, esse festum Domini. II. Hinc Ecclesiae propriae Anniversarium, juxta rubricas solemnius et primarium, aliis quibuscumque locorum festis, etiam Patroni aut Titularis, esse per se praeferendum, tam in occursum quam in concursu; permitti nihilominus, ut Patroni festum, cujuscumque sit personalis dignitatis, ratione feriatiōnis praefato Anniversario praeferatur. III. Anniversarium vero Dedicationis Ecclesiae

non propriae, uti secundarium habendum esse, et si cum aliis quibuscumque festis occurrat vel concurrat, servandas esse rubricas et decretum gen. super primariis et secundariis festis. IV. Eiusdem autem Dedicationis Ecclesiae, sive propriae sive non propriae, Anniversario occurrente vel concurrente cum festis solemnioribus universalis Ecclesiae, haec semper illi praevalere, personali etiam dignitate posthabita, juxta rubricas. V. Quamvis fixa esse debeat illa dies anniversaria Dedicationis ecclesiae, quae infra annum a consecratione recurrit; nihilominus Episcopo ecclesiam consecranti jus inhaerere, juxta decreta alias edita, aliam diem fixam, vel etiam Dominicam, dummodo in consecrationis actu, seligendi pro illius Anniversario quotannis solemnius celebrando: exceptis duplicibus primae et secundae classis universalis Ecclesiae, nec non quibuscumque Dominicis privilegiatis, et duplicibus primae classis Ecclesiarum particularium. Atque ita servari mandavit.

Die 4. Februarii 1896.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.

L. + S.

A. Tripepi Secretarius.

S. Rituum Congregatio

Dies infra Octavam et dies octava.

DUBIA.

Quidam Sacrarum Caeremoniarum Magistri, quibus Kalendaria particularia disponere commissum est, Sacram Rituum Congregationem pro insequentium Dubiorum resolutione humiliter rogarunt; nimirum:

I. An dies infra Octavam festi primarii vel secundari cedant semiduplici occurrenti?

II. Utrum dies Octava sequatur rationem sui festi primarii vel secundarii?

Et Sacra Congregatio, referente subscripto Secretario, et audito voto Commissionis Liturgicae, omnibus rite perpensis, rescribendum censuit:

Ad. I. Dies infra Octavam quamcumque tanquam secundarios habendos esse, et cedere cuicumque semiduplici occurrenti.*

Ad. II. *Affirmative, nempe: Diem Octavam esse primariam vel secundariam, prouti festum, ad quod illa pertinet, primarium vel secundarium est.*

Atque ita rescripsit. Die 21. Februarii 1896.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.

L. + S.

Aloisius Tripepi Secretarius.

Literární oznamovatel.

Májová pobožnost a příručky pro pobožnost májovou. (Prof. Dr. Jan Nep. Soukup.) (Pokr.)

II.

O pobožnosti samé v oddílu prvním jsme pojednali. Nyní jest zmíniti se o českých spisech, jichž při konání májových pobožností použití možná. Katolické písemnictví české vykazuje od let šedesátých až podnes hojnost příruček a vhodných rukojetí pro mariánské pobožnosti květnové. Alespoň hlavní zde postupem časovým položíme, by v rozjímáních dle libosti vybíráno a střídáno býti mohlo.

1. *Májový věneček Mariánský.* Sbirka rozjímání, příkladů a modliteb k nábožnému uctění blahoslavené Boží Rodičky na všechny dny jejího měsíce. Od jednoho kněze diecése Budějovické. Tiskem Aloisia Landfrasa. V Jindřichově Hradci 1859. Stran 160. Po řeči úvodní jest 31 rozjímání, pokaždé s příkladem, modlitbou, dobrým úmyslem a nábožným povzdechem. Na konci je litanie loretánská s modlitbami a dvě písně: »Tisíckrát pozdravujem Tebe« — a: »K Tobě, matko Hospodina.«

2. *Květnice Mariánská,* čili májová pobožnost k domácí a veřejné potřebě. Všemi obecnými pobožnostmi a písněmi opatřenou vydal Josef Němčec, kaplan v Boskově, spisovatel modlitebních knih atd. Praha. Stýblo. 1860. Stran 324. Rozjímání objasňují mariánskou Antifonu: »Salve regina!«

Těž jiného spisu téhož autora lze upotřebiti; titul zní: »Vavřínový věnec,« kdež jsou rozjímání o litanii loretánské.

Poznámka. R. 1861 vyšla v Budějovicích již ve 2. vydání: »Májová pobožnost,« kterou sepsal a vydal Matěj Maschek, doktorant svatě theologie, vikarius kuratus. Dílo to je o 124 stranách.

3. Hledanou rukojetí bývala krásná knížka: *Úcta neposkvrněné Rodičky Boží* v církvi katolické. Kniha modlitební a poučná pro ctitele Matky Páně, zvláště pro přátely májové pobožnosti a údy bratrstev nejsvětějších Srdcí Pána Ježíše a Panny Marie. Od kněze Františka Seraf. Šmata, spirituála chudých školských sester v Horažďovicích. Vydána byla v Praze r. 1866. nákladem spisovatelovým. Na jejím základě sám jsem s bohoslovci kdysi rozjímal, a když později tito jako kněží působili, dotazovali se, kde je to dílo na skladě. Tak se stalo, že před rokem 1890 nebylo více k dostání, jelikož úplně bylo rozprodáno. O rozmnoženém jeho vydání jest řeč níže pod čís. 16.

4. Vhodnou příručkou jest též rukojet pobožností pro každého ctitele mariánského, zvláště pak pro spoluúdy bratrstva živého růžence, nadepsaná: *Růžový věneček.* uvitý z rozličných pobožností ku počtě nejsvětější a neposkvrněné Panny a Matky Boží Marie, Královny svatého růžence. Uspřádána jest od Ignace Bílka, bývalého kaplana v Nové Pace, nynějšího faráře v Bartošovicích, bisk. vikáře Králického. Výborná tato modlitební a zpěvní kniha dočkala se již čtvrtého opraveného a rozmnoženého vydání. Taktéž v tom díle věnována jest zvláštní pozornost pobožnosti májové, kdež též jest rozvrh rozjímání na každý den, pak návrh střídání písní, alespoň v každém dni týhodně. Podobně i o rozmanitost litanii pro soukromou pobožnost jest postaráno. Všecka čtyři vydání obstarána byla v Praze u Bedřicha Stýbla.⁵⁾ (Pokr.)

⁵⁾ Po prvé v letech šedesátých, po druhé v sedmdesátých, po třetí r. 1885 a po čtvrté r. 1894. — V tu dobu i »ascetická bibliotheka« pobožnost vydala.

Listy homiletické.

Neděle IV. po Velikonoci.

O hříchu.

•A on, když přijde, trestati bude sv ě
z hříchu.• Jan 16, 9.

Není snad jiného hříchu nežli nevěra, že pro ni má trestán býti svět po příchodu Utěšitele, Ducha Sv.?

K otázce té odpovídá veliký učitel Církve sv. Augustin: Ovšem, kdyby nebylo nevěry, nebylo by hříchu, protože spravedlivý z víry živ jest, a proto se nedopouští tak snadno hříchu. Nejvíce pak záleží, moji draží, na tom, abychom věřili v Ježíše Krista, abychom s celým srdcem volali: Věřím v Jesu Krista, Syna Jeho jediného, Pána našeho; vždyť kdokoliv v Pána Ježíše věří, ten v Něho také doufá, ten i Jej dětinně miluje. Že však přemnozí křesťané Pána Ježíše v pravdě nemilují, ba Jeho i urážejí, tu nejvíce hříchů pochází z nevěry. Abychom se ale hříchu každého, co nejvíce možná, uvarovali, otevřme již své oči věřící, a těmi popatřme na zlo, jež slove hřích, a uvažujme dnes:

- a) c o j e s t h ř í c h,
- b) a j a k j e s t š k o d n ý.

P o j e d n á n í.

Katechismus učí, že hřích vůbec jest vědomé a dobrovolné přestoupení zákona Božího. Tím jest také hřích urážka Boha. Krátká to slova, ale významu velikého. Uvažme: hřích jest urážkou, a to (mluvím o hříchu těžkém), a to takovou, že větší býti nemůže. Nemožno velikost uražení toho lépe vyjádřiti leč tím, že hřích jest tak nesmírnou urážkou Pána Boha, jako nejvyšším, nesmírným dobrem jest Bůh Sám. Jest tudíž hřích největší zlé na světě, jakož jest Pán Bůh nejvyšším dobrem, jenž hříchem uražen bývá.

Velikost a zloba hřichu hlavně v tom spočívá, že hříšník nechce Boha za nejvyššího Pána uznávati. Ovšem nechce to hříšník chápati; i domnívá se nejeden, že Boha neuráží, ale že jen dle své žádosti, dle své choutky jedná. Avšak mýlí se nemálo.

Všem nám předobře známo, že každý tvor závisí od Stvořitele. Ale vězte, synové lidští, že by Bůh nebyl Bohem a Pánem, kdyby jen jediný tvor od Něho nezávisel. A ty člověče zpozdilý, ty ubohý prášku země a popeli, ty hříšníče, nechceš od Pána svého záviseti, ba ty se mu protivuješ, ty vzpouru proti Bohu činíš? Věz, jako by nebyl pánem v domě, jehož by sluha nechtěl poslouchati, ale jemu se protivoval a vzdoroval; tak by nebyl náš nejhlavnější Bůh Pánem všemohoucím, kdybys mohl uniknouti Jeho moci a spravedlnosti, a směl Jeho příkázání beztrestně přestupovati, a jen dle své vůle převráceně jednati. —

Abychom ještě více velikost hřichu pochopili, uvažujme dále, kdo jest ten, jehož urážíme. Odpovídám: Jest to Bůh, bytost nejvyšší a nejdokonalejší. A nyní suďte, kdo jest ten, jenž Boha svého se opováží hněvati a urážeti? — Ubohý, bídný červ země, člověk z hlíny a prachu země stvořený, tvor smrtelný, bědám, strastem a nemocem podrobený. Ó rcete, bylo by možno jen si pomysliti, že tento červ je s to urážeti svého Stvořitele, kdyby nás o tom nepouchovala denní zkušenost?

Kdyby tak nějaký chudý, bídný žebráček se odvážil protiviti neb vzdorovati králi, jenž má tisíc mužů ozbrojených, kdo by se nezasmál té zpozditosti chudásově? A přec se žebrák člověk může dříve rovnati člověku králi, než hříšník svému Bohu. A ten hřichem vzdoruje Bohu a uráží Jeho! Jaká to zpozditost, jaká ale zloba!

Ó kdyby jen člověk, hříšník, poněkud uvážil, že ten Bůh, Jehož hněvá hřichem, jest jeho Stvořitel, Vykupitel a Posvětitel, a tím jeho největší dobrodince, ne, v pravdě nemohl by Ho tak svévolně hněvati; vždyť cit přirozený, srdce samo velí milovati dobrodince své. Poznáváte, moji drazí, zlomyslnost hříšníka? Pak pochopujete dojistá též ošklivost hřichu.

Hospodin Sám všechny tvory volá za svědky, aby jim ukázal smělost lidu hřešícího: »Užasněte se nebesa a brány jeho zkoruťte se velmi; nebo dvoje zlé učinil lid můj; mne opustili, studnici vody živé, a kopali sobě cisterny rozpukané, jež nemohou držeti vody«. Jerem. 2, 12. Ano, Hospodin Sám žalostně kvílí nad nevděčností hříšníka, když praví: »Lide můj! což jsem učinil, aneb v čem jsem byl těžek tobě«. Mich. 6, 3. Naříkaje pak nad lidem israelským, jenž neuznal dobrodiní Hospodinových, volá i k tobě, milí křesťane: Pomni na veškerá dobrodiní, jichž jsem tobě prokázal, a ty ještě můžeš hřešiti, na mě zapomínati, a mě urážeti?

A nepohne-li slovo to hříšníkem, pak jest srdce jeho tvrdší kamene. Poznávše velikost urážky hřichem Bohu činěné, pozorujme dále, moji drazí, jak hřích člověku na nejvýš škodí.

b) Hřích zbavuje duši života věčného, zavírá jí nebe, a zavíňuje tresty věčné, otevírá hříšníkovi peklo. Každý hříšník jest největším nepřítelem své duše, činí sobě největší zlé, připravuje si záhubu, jakou by mu úhlavní nepřítel, největší ukrutník, ba ani sám ďábel neučinil; neboť kdo miluje hřích, nenávidí duše své, a tak stává se svým úhlavním nepřítelem.

Ukrutníci či tyranové mohou sice mučiti, ba i zabiti tělo, jak čteme v životě nesčetných sv. mučenníků a mučennic, ale duše jejich zabiti nemohli; proto se jich stateční hrdinové, křesťanští všech věků, stavů a stáří nebáli, ale s radostí hleděli smrti těla vstříc.

Avšak hříšník sám sebe zbavuje života věčného; neboť jakmile těžce zhřešila duše, již jest mrtva pro nebe, umírá pro život věčný. Pokuta za hřích jest smrt. »Jako skrze jednoho člověka hřích na tento svět vzešel, tak skrze hřích smrt na všechny přišla«. Řím. 5, 12. A sv. Augustin poučuje nás takto: Jako tělo umírá, ztratí-li duši, tak umírá duše, ztratí-li Boha. Ztratit Pána Boha znamená smrt duše. Život těla jest duše, život duše jest Bůh Sám.

Odchází-li duše z těla, loučíme-li se se světem, neumřeli jsme na věky — tuť toliko duše se rozloučila s tělem; jestliže pak kdo zhřešil, tu jest skutečně mrtev, mrtev pro nebe, mrtev pro Boha, jak sv. Řehoř dí: Jest to skutečná smrt, je-li duše odloučena od Boha; ale jen stín smrti to jest, odloučí-li se duše od těla.

Hříšník zavinil peklo! Strašné to slovo! strašnější však tresty muky pekla. Z velikosti trestu patrna jest i velikost i ohavnost hříchů. Nemíním uváděti všechny muky pekelné, toliko připomenu vám tu bolest a trýzeň, jež činí hříšníkovi to vědomí, že sám zavinil smrt věčnou, peklo.

Hříšník pocituje již zde na zemi muky pekla, kteréž mu činí nepokojné svědomí, jehožto červ neumírající ustavičně hlodá v nitru jeho, souží ho bázeň před nejistou smrtí, a pomyšlení zdrcující, že jest nepřítelem Božím a opětně ten nejlaskavější Bůh, že jeho jest nepřítelem, nad to ale i jeho budoucím Soudcem, a tak trestatelem jeho bezbožných skutků. Rcete sami, moji drazí, nejsou-li to muky v pravdě pekelné pro hříšníka? Nepředstavuju ti peklo, ale popatř, zdali sám sobě nejsi peklem, volám k tobě duše křesťanská se sv. Augustinem.

Podobně i žalmista Páně volá s hříšníkem: »Obklíčily mě bolesti smrti, a proudové nepravostí skormoutili mne. Bolesti pekla obklíčily mne, zachvátila mne osidla smrti! V úzkosti své vzýval jsem Hospodina, a vyslyšel z chrámu svého svatého hlas můj«. Z. 17, 57. Dobře podotýká sv. Ambrož: Byť se zdál hříšník na oko veselým, žije přec život smutný v hořkosti duše své. Viděl jsem, že kdo zlé činí a bolesti rozsívají, opět bolesti sklízí.

* * *

Naznačil jsem, v čem hřích záleží a jakou škodu působí duši člověka. I volám k vám ke všem se sv. Janem: »Synáčekové! toto vám píše, abyste nehřešili. Pakli by kdo zhřešil, přimluve máme u Otce, Ježíše Krista Spravedlivého, totiž toho, Jenž dnes

pravil k apoštolům: »Jdu k tomu, kterýž mě poslal.« K tomuto svému přelaskavému, nejvyšší milosrdnému přímluvci, Kristu Ježíši, se obraťme, jestliže vina hříchu tíží nás. Synu, dcero křesťanská, navrať se k Otci se synem marnotratným, naprav život svůj, a čiň hodné ovoce pokání. Ku Pánu Ježíši se vraťme, vždyť dle slov sv. Bernarda zmůže Pán, čeho my nedokážeme, jen když nehledáme příležitosti, abychom opětně a tím hloub neklesli. Běda ti však, domníváš-li se, žes po hříchu tím statečnějším. Proč jsi statečným ku své záhubě? Vzmuž se raději ku své spáse věčné.

Milý křesťane, snad jsi dnes pochopil bezbožnost hříchu a jeho zkázu pro duši. Máš-li zdravý rozum, chápeš každý dojista, kam by tě zavedl hřích tvůj, jímž se stáváš nepřítelem Božím, ano i nepřítelem svým vlastním. Obrat se ku Pánu — čiň pokání. Jestliže jsi následoval ve hříchu Davida, Petra, Majdalenu, následuj je v pokání, abys se mohl se sv. kajicníky v nebi radovati. Ó Maria, útočiště hříšníků, oroduj za nás! Amen.

Josef Baar, bisk. notář a farář v Putimi.

Neděle V. po Velikonoci.

O náboženství čistém a neposkvrněném.

»Náboženství čisté a neposkvrněné u Boha a Otce toto jest: navštěvovati sirotky a vdovy v souženích jejich a neposkvrněného sebe ostříhati od tohoto světa.«

Jak. 1, 27.

Za našich dnů jest mnoho lidí, kterým nelíbí se náboženství katolické, ba ani křesťanské. Lidé ti — a jsou to i mnozí tak zvaní katolíci a křesťané — říkají: »Církev nemá již čistého náboženství Kristova, kněží poskvrnili náboženství Krstovo, my nedbáme na Církev ani na kněze a na jejich pověru a tmářství, my máme náboženství čisté a dle toho se řídíme.« Na tato slova bychom mohli jen zvolati s Písmem: »Bezbožnost lže sobě samé.« Ž. 26, 12. Jen třeba poněkud zkoumati, jaké jest čisté náboženství oněch lidí, a brzo poznáme, že jest to náboženství bez Boha, bez bohoslužby, bez svátostí, bez modlitby, — náboženství s nevěrou, sobeckostí, požívatostí a vášněmi. Věru, »čisté« to náboženství!

Proti těmto lidem dobře hlásá dnešní epištola sv. Jakuba, v čem spočívá pravé a čisté náboženství. »Náboženství čisté a neposkvrněné u Boha Otce toto jest: navštěvovati sirotky a vdovy v souženích jejich a neposkvrněného sebe ostříhati od tohoto světa.« Tato slova Církev sv. si osvojuje a dává je vždy na pátku neděli po Velikonoci s tohoto posvátného místa věřícím hlásati.

My dnes, rozmilí přátelé v Kristu, o slovech těch něco více budeme rozjímati, abychom z dnešní sv. epištoly měli co nejlepší užitek pro blaho svojí duše.

P o j e d n á n í.

I.

»Náboženství čisté a neposkvrněné u Boha a Otce toto jest: navštěvovati sirotky a vdovy v souženích jejich a neposkvrněného sebe ostříhati od tohoto světa.«

Dle tohoto výroku obsah náboženství čistého má dvě části: 1. navštěvovati sirotky a vdovy v souženích jejich a 2. neposkvrněného sebe ostříhati od tohoto světa.

Uvažujme především o první součástce čistého a neposkvrněného náboženství, totiž: »navštěvovati sirotky a vdovy v soužení jejich.« Mluví-li sv. Jakub o sirotcích a vdovách, nemíni se tím jenom právě sirotci a vdovy, nýbrž všichni opuštění a chudí, všichni nešťastní a bidní, všichni, kteří potřebují pomoci tělesné i duševní. A slovem navštěvovati nemíni se jenom obyčejná návštěva, nýbrž tím rozumí se tolik jako pomáhati, raditi, potěšovati, starati se o sirotky a vdovy, o chudé a opuštěné.

A v tom záleží první část náboženství čistého a neposkvrněného, která může býti označena též slovy: Miluj bližního svého! — jakož propověděl Sám Mistr náš Ježíš Kristus. Marc. 12, 31.

Tázeme se: Zda Církev katolická to není, která se nejlépe dle oněch slov řídí? Zajisté. Jako zakladatel Církve Ježíš Kristus byl Sám chudičký a také pomáhal všem ubohým a opuštěným, tak i Církev od Něho založená dle Jeho příkladu se řídí. Zdaž právě v Církvi katolické nenalzáme přehojně příkladů, kterak svatí a světice Boží všecek majetek svůj chudým rozdali, kterak celý život svůj věnovali lásce a službě bližního, kterak vše obětovali, aby pomohli sirotkům a vdovám, aby útulku poskytlí opuštěným chudákům, aby zachránili nuzné bídáky?

Když sv. Cecilie majetek po svém choti Valerianovi chudým rozdala, byla proto na smrt odsouzena a hrozně mučena. Když sv. Lucie dotazována byla po svém majetku, odpověděla, že vše chudákům rozdala a odvolávala se právě na slova sv. Jakuba: »Náboženství čisté a neposkvrněné u Boha a Otce toto jest: navštěvovati sirotky a vdovy v souženích jejich.« Sv. Lucie byla pak umučena.

A jak Církev nejen slovy, nýbrž i skutky plní tuto část čistého náboženství, o tom důkaz v době novější podává řešení celé otázky chudinské, zahájené sv. Vincencem Paulánským a rozšiřované, podporované ve spolcích a konferencích sv. Vincence, jakož i v jiných katolických spolcích dobročinných. Ano, ti chudáci otrhaní a vyhladovělí, kteří žebřati se stydí anebo nesmí, ty osoby vysílené a opuštěné, jimž jen záhuba hrozí na těle i na duši, a nad nimiž smiluje se některý kněz neb člen dobročinného spolku katolického, mohly by dosvědčiti, zda Církev katolická má náboženství čisté a neposkvrněné, jevící se podporou chudých a opuštěných!

A nyní popatřme na okamžik na některé z oněch lidí, kteří mluví, že Církev nemá již náboženství čistého, kteří nadávajice na kněze a na církevní zřízení, předstírají, že oni mají náboženství čisté! Ti lidé, kteří ve své svobodomyšlnosti svobodně chudáka utlačují, opuštěného chudáka si nevšímají, ti lidé že mají čisté náboženství? Ti lidé, kteří ze práce a slz lidu chudého žijí ve blahobytu, staví si domy a paláce a hledají zábav nákladných, ti lidé, dím, že mají čisté náboženství? Ti lidé, kteří chlubí se čistým náboženstvím, kteří hlásají tak zv. lidskost či humanitu a z pohnutek této lidskosti tu a tam některému chudáku poskytnou pomoci pro tělo, ale za to duši jeho otráví, ubijí — ti lidé že mají čisté náboženství? Nikoliv!

To není náboženství čisté a neposkvrněné u Boha a Otce, nýbrž jen u takových lidí, jako jsou oni sami.

Ó, kdyby se každý řídil v celém rozsahu slovy dnešní svaté epištoly: »Náboženství čisté a neposkvrněné u Boha a Otce jest: navštěvovati sirotky a vdovy v soužení jejich,« pak, rozmilí v Kristu, byla by brzo rozřešena tak zv. socialní otázka, která nyní všude tak hrozivě se utváří, brzy byly by napraveny ony nezdravé poměry společenské, na něž lidstvo velmi nebezpečně stůně.

Protož, rozmilí přátelé v Kristu, my jakožto hodní katoličtí křesťané vezměme si k srdci slova dnešní sv. epištoly: »Náboženství čisté a neposkvrněné u Boha a Otce toto jest: navštěvovati sirotky a vdovy v soužení jejich.« Připomeňme si, že Bůh Sám ve Starém Zákoně nazývá se též Bohem vdov a sirotek, Ž. 67, 6., čili Bohem nuzných a chudých, utiskovaných a potřebných, nemocných a zarmoucených! Moudrý Sirach výslovně napomíná: »Buď sirotkům jako otec!« Sir. 4, 10. A Kristus Pán praví, že lidi souditi bude dle dobrých skutků, prokázaných ubohým a chudým. Mat. 25. Nuže, i my si umiňme, vždy a jak nám možno, chudým a opuštěným pomáhati a tak bližního svého vroucně a opravdově milujice, uchováme si náboženství čisté a neposkvrněné.

II.

Druhá součást náboženství čistého a neposkvrněného u Boha a Otce jest: »Neposkvrněného sebe ostříhati od tohoto světa.«

Dle slov sv. Jakuba má ten čisté a neposkvrněné náboženství, kdo ostříhá sebe neposkvrněna od tohoto světa, čili kdo nedá se od tohoto světa poskvrniti.

Co rozumí se slovem svět? Světem rozumí se špatná část světa, to j. ono tvorstvo, kteréž od Boha odpadlo a člověka ku zlému svádí.

Církev svatá učí, že člověk na křtu sv. má se odřici světa, kněz když vstupuje do stavu duchovního, odřiká se světa, a jeho marných žádostí; a často slyšíme nebo čítáváme: Ten neb ona odřekla se světa a šla do kláštera.

Z těchto ukázek poznáváte, co asi rozumí se slovem svět, když sv. Jakub praví: »Náboženství čisté a neposkrvněné u Boha a Otce toto jest: . . . neposkrvněného sebe ostříhati od tohoto světa.«

Jsmc lidé a žijeme s lidmi, žijeme ve světě, ale máme uchovati sebe neposkrvněny od světa, nesmíme se světem a ve světě poskrvniti. V tom záleží dle pořadí v dnešní sv. epištole druhá, ale věcně hlavní součástka čistého náboženství, kterouž lze též označiti: Milovati budeš Boha nade všecko!« Nelze dvěma pánům sloužiti. Nelze milovati zároveň svět, totiž všechno, co ve světě ku hříchu svádí a od Boha odvrací — a zároveň Boha. Kdo svět miluje, kdo světem se poskrvňuje, Boha nemiluje. Když tedy ostříháme sebe neposkrvněny od světa, uchováme si lásku k Bohu a také náboženství čisté a neposkrvněné.

Než kterak nás svět může poskrvniti?

Jest tolik rozličných způsobů, jimiž svět člověka poskrvňuje, že by dlouho trvalo, než bych vás o všech poučil. Považuji za vhodné zvláště za nynějších poměrů upozorniti aspoň na dva. Jest to 1. četba nevěreckých a špatných spisův a 2. návštěva špatných společností.

1. Kolik jest těch, kteří poskrvnili se ve světě právě čtením nevěreckých a špatných spisů! --- A nejen že se poskrvnili, oni se i zahubili na duši i těle!

Mnozí lidé uchovají si v srdci víru a náboženství, zůstanou neposkrvněni od světa, dokud jim nepřijde do rukou nějaká nevěrecká kniha nebo bezbožecké noviny. Ale tam se člověku nabízí nějaká knížka nebo brožurka, tam zase vnucují se noviny; a co nalézá čtenář ve spisech těch? Dočítá se tu o pohanách Církve a kněží, čte chválu jiného náboženství nežli které Církev hlásá, znenáhla mizí zbožnost ze srdce jeho, mizí víra z nitra jeho, a nevěra poskrvňuje jeho duši. Ano, za našich dnů nevěra hlásaná ve knihách a novinách nejvíce lidí poskrvňuje. Mnoho jest lidí tak od světa poskrvněných, ku kterým by Spasitel nemohl mluvit slovy dnešního sv. evangelia: »Neb Otec Sám miluje vás proto, že vy jste mne milovali a uvěřili, že jsem já od Boha vyšel.« Jan 16, 27.

Takoví lidé pozbývají čisté náboženství z duše své, poněvadž neostříhali sebe neposkrvněné od tohoto světa.

A kdo k tomu nejvíce spolupůsobí? Kdo nejvíce spisy určené jen ku poskrvně duší věřících a srdci zbožných rozšiřuje? Zda Církev? Nikoliv. Jsou to právě oni lidé, kteří se vychloubají, že oni mají čisté náboženství.

A jako spisy nevěreckými, tak ještě více člověk se ve světě poskrvňuje spisy, v nichž obsažena jen zkáza a nemravnost. Hříchy nejhorší líčí se tu poutavě a zajímavě, čtou to dospělí a — poskrvňují se, čte to jinoch nebo dívka a — poskrvňuje se, čte to i mládež a — poskrvňuje se. Kde jsi pak, ó náboženství čisté a neposkrvněné?!

Draží přátelé v Kristu! Nedbejte lidí, kteří vám spisy nevěrecké a nemravné nabízejí, poslouchajte hlasu Církve svaté,

slyšte hlas kněží Círky svaté, kteří vás spisů takových varují, poslechněte jich, abyste se neposkvrnili od světa a abyste si zachovali náboženství čisté a neposkvrněné!

2. Druhý hlavní způsob, jímž lidé od světa a ve světě se poskvrňují, jest návštěva špatných společností.

Jak mnohý mladík byl by si zachoval mysl neposkvrněnou, nezkaženou, kdyby nebyl přišel do špatných společností! Jak mnohá dívka pozbyla hned prvního rozpuku své cudnosti a pak i věnec nevinnosti své ve špatné společnosti! Jak poskvrňují se mladí lidé ve špatných společnostech, při zábavách tanečních, při schůzkách milostných, při toulkách nočních! Jak často lidé dospěli i staří poskvrňují se ve špatných společnostech, v místnostech hospodských, při radovánkách neslušných!

Ano, špatné společnosti — toť onen »svět«, od něhož máme se zvláště ostříhati neposkvrněni, abychom si uchovali náboženství čisté a neposkvrněné.

Dokud mladík nebo dívka jest v domě otcovském, mají rodiče přísný dozor na ně míti, aby vystríhali se špatných společností, aby mezi lidmi, ve světě se neposkvrnili. Vždyť každý otec, každá matka musí kdysi zodpovídati se za děti své před soudem Božím! Když pak syn nebo dcera odejdou z domu otcovského, tu jest již na nich samých, aby zůstali neposkvrněni od světa. Ach, jak často, často stává se opak!

Ti studenti, víru pozbyvší, ti učni a tovaryši pokažení, ti chasníci na vojně znepravěni, ty dívky ve službě nevinnosti a cudnosti zbavené — ti všichni dosvědčují, jak ve špatných společnostech člověk od světa bývá poskvrněn a jak pozbývá náboženství čisté ze srdce svého.

Nuže, napomínám vás všechny, jinochy i dívky mladé, muže i ženy dospělé, varujte se společností špatných, zachovejte se neposkvrněni od tohoto světa, zachovejte si náboženství čisté v duši vaší!

V Římě nad vchodem do chrámu sv. Klementa, v němž jest hrob apoštola slovanského sv. Cyrilla, jest znak kardinála, jehož titulárním chrámem sv. Klement jest, a ve znaku tom jest také heslo: »Malo mori, quam foedari,« t. j. Chci raději umřít, nežli poskvrněnu býti, - heslo to mnoha světcův a světic. To budiž i naším heslem: Raději umřít, nežli poskvrněnu býti! Nuže, nesvádějme srdce svého, Jak. 22, 26., jak to činí ti, kteří vychloubají se čistým náboženstvím svým, majíce náboženství marné, Jak. 22, 26., ostříhejme sebe neposkvrněni od tohoto světa, a tak zachováme si náboženství čisté a neposkvrněné u Boha a Otce.

* * *

Rozmilí přátelé v Kristu! Uvažovali jsme na základě slov sv. Jakuba ze dnešní sv. epištoly o dvou součástkách čistého a neposkvrněného náboženství. První součástka má znak: lásku k bližnímu a jest naznačena slovy: »Navštěvovati sirotky a vdovy v souženích jejich,« t. j. pomáhati všem trpícím, všem opuštěným a chudým. Nuže, křesťane milý, pokud ti možno, uštědři někdy

něco ze svého majetku svým ubohým spolubratřím! Toť zajisté náboženství čisté a neposkvrněné. Vždyť majetku svého na věčnost nevezmeš. »A to, co jsi nashromáždil, či bude?« Luk. 12, 10. Křesťane milý, vidíš-li kde zármutek a nemoc, ó pospěš a přines útěchu a pomoc, vždyť to jest náboženství čisté a neposkvrněné. Vidiš-li chudáka opuštěného, ujmí se ho v soužení jeho, vždyť to jest náboženství čisté a neposkvrněné.

Druhá součástka čistého náboženství má znak: lásku k Bohu a jest naznačena slovy: »Ostříhati sebe neposkvrněného od tohoto světa.« Naznačil jsem hlavně dva způsoby, jimiž lidé od světa bývají poskvrněni. Jest to četba nevěreckých a nemravných spisův a pak návštěva špatných společností. Křesťane milý! Je-li ti drahá duše tvá a záleží-li ti na jejím blahu — a záležet ti na tom musí — pak varuj se těchto věcí nebezpečných, varuj se spisů špatných i zlých společností! Vzpomeň si, křesťane milý, na ono heslo: »Malo mori quam foedari.« — Chci raději umřítí, nežli se poskvrnití, — zachovej si srdce neposkvrněné, ostříhej sebe neposkvrněného od toho světa marného a tak uchováš si náboženství čisté a neposkvrněné, jež přinese blaho duši tvé, blaho časné i věčné. Amen.

Dr. Alois Kolisek.

Nanebevstoupení Páně.

Pohlížejme k nebi, ne k zemi.

»Muži galilejští, co stojíte hledíce do nebe?«
Skutk. ap. 1, 11.

Vyplnilo se již, co byl Ježíš řekl Sám o Sobě dvěma učeníkům jdoucím do Emaus. Vyplnilo se to slovo Jeho. »Zdali nemusel těch věcí trpěti a tak vjíti do slávy Své.« Již Ježíš Kristus po strastiplném životě Svém vešel do slávy Své — do slávy nebeské. Nadpřirozenou ozářen jasností před zrakoma pětí set učeníků Svých slavně vstupoval na nebesa.

Vstupoval na nebesa, aby teď i v lidské podstatě Své přijal z rukou Otce Svého korunu věčně nevýmluvné slávy a radosti v odměnu za všechny ty tuhé boje a za všechny ty těžké oběti, jež byl pro oslavení Jeho a pro spasení lidské jest podstoupil zde na světě. Vstupoval na nebesa, aby se posadil na pravici Boha Otce všemohoucího, aby spolu s Otcem měl na věky panování nade vším, což jest na nebi i na zemi; aby od Otce i v člověčenství Svém byl oslaven tou slávou, kterouž měl u Něho podle Božství Svého prve než svět byl.

Můžeme-li si mysliti okamžení pohnutlivější, slavnější, velebnější? Veřím, že učenníci zapomínají na všecken svět, jen za Ním do nebe jdoucím hleděli, že i když Jej byl oblak vzal s očí jejich, že pořád ještě měli k nebi nejenom své zraky, nýbrž i svá srdce obrácená. Ó jak byli by rádi již teď hned se brali s Pánem svým do nebe! Jakou chvěli se touhou po těch příbytcích nebeských,

o nichž jim božský Učitel jejich tolik krásného mluvíval, o jejichž kráse a blaženosti počali teprv teď zřejmější mítí tušení, když Jej Samého viděli tam v takové se brátí slávě a velebnosti!

Věřím, že museli s nebe andělé přijíti, aby je tak v hledění do výšin nebeských zabrané a pohřížené probudili a vzpamatovali.

»A když hleděli naň, an jde do nebe, aj! dva muži v rouše bílém stáli vedle nich, kteřížto i řekli: Muži galilejští, co stojíte hledíce do nebe?«

Tak mysl i srdce jejich byly v nebi utkvěly. A aby se tam také brzy dostali za milým Pánem svým, proto potom všeska pokušení světa tak statečně přemáhali, všeska protivenství tak trpělivě snášeli. »Co stojíte hledíce do nebe«, tak domlouvali andělé apoštolům, že se nechtěli od svého hledění do nebe ani odtrhnouti, že se nechtěli ani z místa hnouti, aby šli očekávat jim zaslíbeného Ducha Svatého, aby šli konat, co jim Pán jejich byl uložil prve, než byl od nich odešel. A jak pak by museli andělé nám domlouvat? Snad že by směli i k nám volati: »Co stojíte hledíce do nebe?« — Ach my spíše zasluhujeme a toho potřebujeme, aby se nám domlouvalo: »Co stojíte hledíce do země a nic do nebe?«

My příliš málo hledíme do nebe, a příliš mnoho hledíme do země. A proto jest potřebí nás napomínati, abychom nehleděli tak do země, ale abychom více hleděli do nebe. A tak dnes také napomínám sebe i vás v sedmeré příčině.

P o j e d n á n í.

1. Volám v první příčině: Co stojíte hledíce do země? Co se tak myslí svou i srdcem táhnete a kloníte k této zemi, kdež není nic, co by upokojilo touhu srdce vašeho? Proč nehledíte raději do nebe, tam kdež jest váš poklad nejdražší, váš Bůh, váš Ježíš, vaše nejlepší přátelé andělé a svatí? Čím horlivěji budeme hledívati do nebe, tím více budeme se rozpalovati k milování Boha, k milování Ježíše, k milování drahé matky své Panny Marie, k milování andělů a svatých. Tato láska pak bude nás tak unášeti, abychom tím toužebněji ještě hleděli do nebe, abychom se zachovávali podle těch slov Spasitelových: »Kde jest poklad tvůj, tam jest srdce tvé«; sv. Mat. 6, 21., abychom tím pilnější byli všelikého smýšlení nebeského, a již zde na světě byli blaženější.

2. Volám v druhé příčině: Co stojíte hledíce do země? Co se tak o to trápíte a mučíte, abyste si zde na zemi připravili bydlo co možná nejpohodlnější a nejrozkošnější? Však nemáte zde žádného města zůstávajícího, Žid. 13, 14.; však zde pobudete jen čas krátký. Proč na nebe zapomínáte? Tam jest pravý domov váš; tam právě dnes odešel Spasitel váš, aby vám připravil místo, kteréž by vám již pořád zůstalo, kde byste na věky byli šťastni; Sám řekl: »Jdu, abych vám připravil místo« sv. Jan 14, 2.

3. Volám v třetí příčině: Co stojíte hledíce do země? Co se tak lekáte a strachujete, by se vám zde na zemi nepříhodilo žádného neštěstí, abyste nevzali žádné úhony na jmění svém, na úrodě své, aby se dětem vašim nezkazilo budoucí pozemské zapatření jejich, aby nikdo z milých vašich vám neumřel? Do nebe hleďte. O nebe abyste ani vy ani nikdo z vašich nepřišli, o to nejvíce se strachujte, se starejte.

»Nebo co jest platno člověku,« dí věčná pravda Ježíš Kristus, »by všecken svět získal, duše pak své škodu trpěl,« se připravil o věčné spasení, se připravil o nebe.

4. Volám v čtvrté příčině: Co stojíte hledíce do země? Co tak si stýskáte a tak reptáte, že se vám na zemi zle vede, že vás stihá rána za ranou, že se vám utrhá, že vás pronásledují? Co tak smutně hledíte do hrobu, kamž kladou ostatky milých vašich, kamž co nevidět položí i ostatky vaše?

Pohleďte do nebe, kdež, jak těší Duch Svatý ústy sv. apoštola Jana, »Bůh setře všelikou slzu s očí vašich, kdež smrti více nebude, ani kvílení ani křiku ani bolesti nebude více.« Zjev. 21, 4.

Pohleďte do nebe, jehož budoucí slávč, kteráž se zjeví na nás, jak upokojuje sv. apoštol Pavel, nejsou rovna utrpení toho světa. Řím. 8, 18.

Pohleďte do nebe, kamž Sám Pán nejsvětější teprv po přestálem velikém utrpení vejíti mohl. Sv. Luk. 24, 26.

5. Volám v příčině páté: Co stojíte hledíce do země? Co děláte, že tak pouštíte uzdu přirozeným žádostem svým, že jich nic nepřemáháte a nekrotíte, že nic nedbáte, abyste prospívali ctností, se rozhojňovali v dobrých skutcích? Že nikdy prve, než se dopustíte hříchu, než zanedbáte něčehož dobrého, do nebe nepohlednete?! S nebe patří na vás Bůh vševědoucí a nejsvětější; patří na vás Ježíš, jenž byl tak draze vás vykoupil; patří na vás Maria o spasení vaše nejstarostlivější; patří na vás všickni andělé a svatí. Jak byste se neměli hroziti hříchu, když na vás patří samá svatost nebeská?! S nebe nepřestávají všickni andělé a svatí k vám volati: Nepřipravujte se o nebe; to za to stojí, abyste přemáhali i náruživost nejprudší, si odpírali i věci, nelitovali žádného namáhání k prospívání ve všem dobrém.

»Čeho oko nevdalo aniž ucho slýchalo aniž na srdce lidské vstoupilo, co jest připravil Bůh těm, kteříž jej milují.« I. Kor. 2, 9.

A o tu nevýslovnou blaženost se připravíte, nechcete-li nic bojovati, nic se přemáhati a zapíratí.

»Nebo« — jak nám dal výstrahu Pán náš — »království Boží násilí trpí, a ti, kteříž násilí činí, uchvacují je. — Jak těsná brána a úzká jest cesta, kteráž vede k životu.« Sv. Mat. 7, 14. 11, 12.

6. Volám v příčině šesté: Co stojíte hledíce do země? Čím více budete se ohlížeti po zemi, kteráž jest plna pokušení, tím více budete se k hříchu kloniti, tím u větším budete nebezpečství, abyste nezbloudili s cesty ctnosti a spravedlnosti.

Hleďte do nebe! Čím pilněji budete hleděti do nebe, odkud vám svítí tolik svatých příkladů, odkud vás pozdravuje tolik slavných vítězů: tím spíše i vy zvítězíte nad hříchem, se zachováte v ctnosti a spravedlnosti.

7. Volám v příčině sedmé a poslední: Co stojíte hledíce do země? Co tlačívá mnohým oči k zemi? Co jim nedopouští hleděti vzhůru k nebi? To jest zlé svědomí. Zlé svědomí to bylo, co činilo, že oni dva smilní starci, kteříž strojili úklady ctnostné Zuzaně, »schýlili oči své, aby neviděli nebe.« Daniel 13, 9. Hleděti do nebe jest tolik jako hleděti do očí Božích. Ale do očí Božích může jen hleděti, kdo jest čistý. A proto hříšník chodívá s hlavou schýlenou, s očima sklopenýma. A proto musí prve oči své schýliti k zemi, kdo chce hřešiti. Jaký to smutný život, hleděti pořád jen k zemi! Kdo jsi tak nešťasten, nemeškej očistit se od hříchu v svátosti pokání. — A která bude první radost tvá odtud ti pocházející? Že budeš moci zase důvěrně vzhůru do nebe hleděti, že když uslyšíš nad sebou zpívati skřivánka, že ti nebude jinak, než jakoby to byl posel, jenž ti s nebe vyřizuje odpuštění.

* * *

Do nebe tedy nejčastěji hledivejmež. Tam máme nejdražší poklad svůj; tam jest pravý domov náš; tam jest vlastní cíl života našeho; odtamtud nám přichází nejlepší útěcha v protivenstvích a nejmocnější posila v těžkémездеjším boji našem proti světu, tělu i ďáblu.

Tak se zablídejmež do nebe, abychom odtud více a více se napravovali, aby »obcování naše bylo v nebesích.« Filip 3, 20. A pak budeme moci vždy s radostí k nebi hleděti. Pak také nebe neztratíme. Pak až Spasitel náš Ježíš opět s nebe na zem »tak přijde, jakož Jej učenníci viděli jdoucího do nebe,« přijde soudit živých i mrtvých, a až po skončeném soudu bude opět na nebe vstupovati: nebudeme jako dnes učenníci smutně za Ním se dívati, nýbrž budeme spolu s Ním vstupovati; vstupovati do nebe. Amen.

Karel Otman, kn. a. vikář a farář v Ořeše.

Svátek sv. Jana Nepomuckého.

Sv. Jan Nepomucký svědek pravdy.

»Umřev, ještě mluví«.

Žid. 11, 4.

V životopise sv. Stanislava mučenníka, jehož památku jsme světili před osmi dny, dočítáme se podivuhodné události. Král polský Boleslav II., příjmím Smělý, pověstný svým lehkým životem a násilnictvím, vinil biskupa krakovského Stanislava veřejně na sněmu, že uchvátil statek jakéhos šlechtice Petra, zemřelého před třemi lety. Stanislav odpověděl, že statek onen

pro svůj kostel koupil a šlechtici řádně zaplatil, ale nemohl toho dokázat žádným zápisem, svědkové pak báli se dosvědčiti pravdu slov biskupových. Což učinil tedy muž Boží, aby zvítězil nad nešlechtností královou? Pravil ku králi: Přivedu sem svědka, jemuž nebudeš moci odporovati; po třech dnech přijde sem se mnou muž, od něhož jsem koupil statek. Král se směje, věda dobře, že muž tento zemřel již před třemi lety. Ale svatý biskup odchází pln důvěry v Boha do svého příbytku, po tři dny se postí a úpěnlivým hlasem volá k Bohu, by ukázal Svou moc k zahanbení a napravení nešlechtného panovníka. A aj, Bůh vyslyšel jeho volání. Svatý biskup, obětovav čtvrtého dne nejsv. obět, přistupuje ke hrobu zemřelého šlechtice Petra a volá jej z hrobu hlasem velikým, jako kdys božský Spasitel Lazara. Šlechtic vstal z hrobu, šel se svatým biskupem do sněmovny a vydal svědectví před králem a všemi sněmovníky, ani s hrůzou hleděli a poslouchali, že biskup Stanislav statek od něho koupil a jemu řádně zaplatil. Načž šlechtic opět zemřel a byl pochován. On tedy ještě po smrti mluvil, zahanbil lež, potvrdil pravdu. O něm lze říci v pravém smyslu, co napsal sv. apoštol Pavel o Abelovi, jehož krev volala k Bohu o pomstu: »Zemřev, ještě mluví.«

Divíte se, nábožní posluchači, proč dnes, na den sv. Jana Nepomuckého, vypravuji vám o sv. Stanislavu? K tomu pohnula mne jakási podobnost mezi polským šlechticem Petrem a naším svatým krajanem. Na onom šlechtici vyplnilo se v pravém smyslu slovo apoštolovo: »Umřev, ještě mluví.« A toto slovo apoštolovo platí v jistém smyslu též o sv. Janu Nepomuckém.

Možná, že již sami tušíte, co chci říci, že mluví k nám sv. Jan tím, co vykonal a vytrpěl na zemi pro Boha. Mátet pravdu, moji drazí. Moudrý Sirach napsal: »Těla jejich v pokoji pochována jsou, ale jméno jejich žije od národu až do národu.« Sir. 44, 14. To platí i o sv. Janu. Jméno jeho žije stále v myslích lidu křesťanského, památka a pocta jeho trvá stále, mluví k nám ještě svým příkladným životem a svou smrtí rekovnou.

Avšak ještě v jiném smyslu můžeme vykládati o sv. Janu Nepomuckém slovo apoštolovo: »Umřev, ještě mluví.« Jako ve sporu sv. Stanislava vydal šlechtic Petr svědectví pravdě, tak jest i sv. Jan Nepomucký svědkem pravdy popírané a zlehčováné od nynějších nepřátel Církve. V jakém smyslu, ukáže vám tato řeč posvátná.

Sv. Jan Nepomucký jest svědkem pravdy:

1. o kněžství českém,
2. o svátostní z povědi.

Sv. Jene, vypros mi u Boha aspoň kapku té plamenné výmluvnosti, kterou slyšel ty, by poznali nábožní ctitelé tvoji pravdu hláсанou tvým životem a umučením.

P o j e d n á n í.

1. Sv. Jan Nepomucký je svědkem pravdy o kněžstvu českém.

Mám na mysli, milí křesťané, české kněžstvo, které působilo v druhé polovici čtrnáctého století za krále Karla a syna jeho Václava. Podivním zajisté naplňuje každého milovníka pravdy, čtoucího v dějinách země české, že kněžstvo katolické po všechny věky vyznamenávalo se vzdělaností, horlivostí, láskou k vlasti a k lidu, pobožností, dobročinností a mravy bezúhonnými, a že jen v druhé polovici čtrnáctého století veskrz bylo nehodno, ve všech členech pokaženo, ve všech stupních církevní hodnosti porušeno. Slyšeli jste již někdy, drazí v Kristu, podobné obvinění? Řečte sami, zda jest podobno pravdě, aby v kterémkoliv stavu lidské společnosti v některé době všeobecná zavládla porušenost? A jen na stav, jenž jest hlasatelem pravdy a ctnosti, byl by dopustil Bůh takovou pohromu? Ano, mně zdá se býti pravdě zhola nepodobným, že kněžstvo české v druhé polovici čtrnáctého století bylo porušeno v mravech tou měrou, jak nám líčí české dějiny, měrou, která knězi Janu Husovi dostatečnou byla omluvou, že vystoupil veřejně jako bezohledný mravokárce naproti ostatním členům českého duchovenstva. Mám v silném podezření dějepisce české, že popisují stav Církve v Čechách za králů Karla a Václava příliš černými barvami, ne dle pravdy, ale dle svého srdce od pravdy odvráceného. A mé podezření není bez důvodu, bez příčiny. Vždyť nade vším tím zlehčovaným kněžstvem vznáší se veliká hvězda zářící leskem svatosti, sv. Jan Nepomucký. A vedle této veliké hvězdy svítí na obloze Církve české na sklonku čtrnáctého století hvězdy menší, druhého řádu, kněží to, kteří sice sv. Jana v dokonalosti nedostihli, ale nicméně v slépějích jeho kráceli. Slyšte o některých.

Nepřátelé Církve ukazují obyčejně s největší zálibou na vyšší duchovenstvo, biskupy a kanovníky, soudíce, že, kde hodnosti a bohatství, tam také více nehodnosti. Začneme tedy své pozorování s muži, kteří vynikali mezi českým duchovenstvem v druhé polovici čtrnáctého století. Sv. Jan Nepomucký, jak zjištěno nade vši pochybnost, byl umučen l. P. 1393. Poněvadž zastával postupem času několik úradů duchovních, než se stal prvním hodnostářem po arcibiskupovi, jest pravdě podobno, že byl při své smrti nejméně třicet let knězem a že působil tedy veřejně v letech 1363—1393. A v těchto letech vynikali především dva arcibiskupové: Jan Očko z Vlašimi 1364—1380 a Jan z Jenšteina 1380 až 1396. Po tomto druhém byl arcibiskupem Olbram ze Škvorce 1396—1402, kteréhožto roku vystoupil Jan Hus jako kazatel v kapli be lémské v Praze. Všickni tito mužové mají v dějinách větší neb menší chválu. Jan Očko z Vlašimi hájil důrazně u papežské stolice Miliče z Kroměříže, kanovníka u sv. Víta, jenž vystupoval s velikou horlivostí a svobodomyšlností proti nekázanému životu některých kněží; z čehož lze souditi důvodně, že

vrchní pastýř se svým kanovníkem souhlasil a že byl podobného přísného smýšlení i mravu. V tom nás utvrzuje okolnost, že ještě jako kněz šestaosmdesátiletý byl čilý ve svém povolání a že první mezi Čechy povýšen byl za kardinála. — O jeho nástupci, Janu z Jenšteina, vypravuje sice dějepis, že byl v mladých letech velmi veselým a náruživým milovníkem všelikých zábav, ale nezamlčuje, což obyčejně zamlčují historické romány, že byl při všem tom pobožný, pokorný, dalek všeliké osobní ctižádosti, pilný ve svém povolání a počestný, a že v pozdějších letech vedl přísný kající život, čímž upadl v nemilost u zhýralého krále Václava a jeho dvořanstva. — Nástupce jeho, Olbram ze Škvorce, vzdaloval se všeho působení v záležitostech světských a neschvaloval nikdy náruživých a libovolných skutků krále Václava. Což zajisté nemalou jest chválou vrchního duchovního pastýře a znamením jeho dobrého ducha církevního.

Kromě těchto předních zástupců Církve v Čechách vynikali mezi domácím duchovenstvem: Milič z Kroměříže, Matěj z Janova a Mikuláš Puchník. — První dva počítají se obyčejně kromě Konráda Waldhausera, kněze povolaného do Prahy z ciziny, za předchůdce Jana Husa, poněvadž horlili proti nepořádkům v Církvi a nadehli ho k podobnému horlení. Nuže, jaká podobnost a jaký spolu rozdíl mezi těmito mravokárci a Janem Husem? — Milič z Kroměříže byl kanovníkem na hradě pražském, ale l. P. 1363, kdy asi byl posvěcen na kněžství svatý Jan Nepomucký, odřekl se z nenadání všech církevních hodností a důhodů, počal žítí v úplné chudobě a kázal pokání a působil na polepšení mravů v hlavním městě s velikým důrazem a úspěchem. Ostří jeho mravokárných řečí obracelo se i proti duchovenstvu od arcibiskupa až po mnichy žebravé. Ano péče jeho byla obrácena i k vychování dobrého kazatelstva a nebyla marná, neboť každodenně scházelo se k němu na sta mladých duchovních, aby slyšeli a zapisovali si jeho přednášky. — Matěj z Janova, jeden z nadšených žáků Miličových, byl též kanovníkem u sv. Víta v Praze a umřel jen o rok později, nežli sv. Jan Nepomucký. Tento působil též s velikou horlivostí na polepšení mravů, ale více jako spisovatel, než jako kazatel. — Oba tito mužové, jak Milič z Kroměříže, tak i Matěj z Janova, vystupovali proti porušenosti mravů v duchovenstvu, čímž se podobali Janu Husovi; ale zůstali při tom pokorní a poslušní svých církevních představených, takže ochodně odvolali bludy a napravili chyby, které vyplynuly z jejich příliš vcliké horlivosti, čímž od Jana Husa naprosto se lišili. Kdyby byl pokračoval Hus v duchu svých předchůdců, mohl způsobiti veliký obrat mravní a nebyl by způsobil převrat církevní i občanský.

Dobře si pamatujte, draží v Kristu, že tito dva horlité o nápravu mravů, Milič z Kroměříže a Matěj z Janova, byli oba kanovníky u sv. Víta v Praze a žili skoro v témž čase jako svatý Jan Nepomucký, který byl též členem kapituly svatovítské. Jaký duch panoval v tomto sboru nejpřednějších hodnostářů církevních,

můžeme souditi z události, která byla záminkou k utopení svatého Jana.

Král Václav chtěl zříditi nové biskupství v Čechách z benediktinského kláštera v Kladrubech u Plzně a čekal jen na smrt tamního starého opata. Ale sotva že tento umřel, zvolili mnichové nového opata, a sv. Jan Nepomucký jako náměstek arcibiskupův volbu tu potvrdil. To popudilo krále k velikému hněvu; měl v úmyslu dosaditi na nové biskupství ne jednoho z kanovníků pražských neb jiných kněží domácích, nýbrž jednoho ze svých čtyř dvorních čestných biskupů, samých to cizinců, zaprodávajících svědomí za hrstku přízně královské. Ačkoliv pak samojediný arcibiskup byl zodpovědným z potvrzení nového opata kladrubského, obrátil se hněv králův nejenom proti arcibiskupovi, nýbrž i proti všem kanovníkům spravujícím diocesi. Bylo jich i se sv. Janem pět. Nejstarší z nich byl uvržen do žaláře hradního, ostatní odvečeni do mučírny na staroměstské radnici. Dva z nich pozbyli ihned ducha, odprosili krále a propuštění jsou na svobodu. Jeden z nich, okusiv muk na skřipci, pozbyl také ducha a poddal se králi; to byl Mikuláš Puchník. Jen jediný podstoupil srdnatě všechny muky, ačkoliv byl mučen nejvíce, jelikož, jak praví výslovně dějepis, král z jiných ještě příčin na něj byl zanevřel; a to byl, moji drazí, sv. Jan Nepomucký.

Tato událost jest pro nás velmi poučná. Přední kněži čeští staví se naproti libovolnému počínání krále Václava. Tímto skutkem osvědčují své dobré církevní smýšlení. Ovšem, neměli všickni srdnatosti jako sv. Jan Nepomucký. Ale jeden z nich, Mikuláš Puchník, byl zvolen po smrti Olbrama ze Škvorce za arcibiskupa pražského, jen že umřel ještě před svým nastolením. Arcibiskupové, o nichž jsem již vypravoval, byli hodni svého důstojenství; z toho můžeme souditi, že byl hoden toho důstojenství i Mikuláš Puchník, neboť ve sboru kanovníků pražských panoval stále jeden duch církevního smýšlení a církevní kázně.

Seznali jsme tedy, milí křesťané, že mezi duchovenstvem českým ku konci čtrnáctého století vyskytli se někteří mužové výborní, zaujatí pro vše dobré a proti všelikým zlořádům v Církvi a že to byli právě členové vyššího duchovenstva, arcibiskupové a kanovníci. Přidám-li k tomu, že jediný Milič z Kroměříže odchoval celou řadu kazatelů přísného mravu; že ti, kdož trpěli od krále Václava pro potvrzení opata kladrubského, nad jiné se vyznamenávali pobožností a dobročinností, jak svědčí výslovně náš přední dějepisec; že, jak se domýšlí tentýž dějepisec, počet kněží o nápravu horlivých byl mnohem větší, nežli my nyní zejména udati umíme; a že jeden ze všech těch kněží, Jan z Nepomuku, stkvěl se zářící dokonalostí: musím se v pravdě diviti, jak mohla povstati řeč o všeobecné porušenosti kněžstva českého v druhé polovici čtrnáctého století. Sv. Jan Nepomucký, vyslý z řad tohoto duchovenstva, usvědčuje nepřátele Církve ze lži a odkrývá tajný úmysl jejich, že počínání Jana Husa chtějí dodati pečeti oprávněnosti a lesku svatosti.

Zkoumejme ještě, drazí v Kristu, pravou příčinu utopení sv. Jana a uvidíme, že sv. Jan Nepomucký jest též svědkem pravdy o svátostní zpovědi. O čemž s pomocí Boží v dílu druhém.

2. Sv. Jan Nepomucký jest svědkem pravdy o svátostní zpovědi.

Víte zajisté, nejmilejší, čemu učí naše sv. Církev o zpovědi, že Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus dal apoštolům a jejich nástupcům, biskupům a kněžím, moc hříchů odpouštěti neb zadržovati dle toho, shledají li býti hříšníka odpuštění hodným čili nehodným, k tomu pak cíli že zapotřebí, aby každý před knězem soukromí a zevrubně ze svých hříchů se vyznal. Nemusí-li tedy uznati každý člověk nepředpojatý, že zpověď jest ustanovení božské, a to ustanovení nejvyšší blahopodné, stavíc mocnou hráz proti povodni hříchů a z nich pocházejících strastí společenských? A aj, jsou lidé, kteří vše toto neuznávají, zpovědi pohrdají a jí se rouhají, nazývajíce ji výmyslem lidským, zbytečnou trýzní, znásilováním svědomí, obmezováním lidské svobody. Však i z této lži usvědčuje nepřátele Církve sv. Jan Nepomucký. Pozorujte jen se mnou, co se vypravuje o příčině jeho umučení, jakož i o jeho oslavě.

Král Václav pojal za manželku jako vdovec devatenáctiletou sličnou dceru vévody bavorského, jménem Žofii. Avšak manželství toto nebylo šťastno. Král Václav rušil věrnost manželskou způsobem tak hrubým a křiklavým, že bylo z toho obecné pohoršení. Královna, jsouc v hloubi duše uražena, činila zaslepeni výčitky a hledala útěchy ve skutcích pobožných. Zvolila si za zpovědníka Jana Nepomuckého, vynikajícího nad jiné pobožností. Král Václav pojal svou ctnostnou manželku v nenávist a počal se domnívati, že ona, zpovídajíc se tak často, není lepší, nežli on. Každý nešlechtník, aby uchlácholil své zlé svědomí, domýšlivá se do jiného stejné, ne-li větší nešlechtnosti. Podezření zplodilo v duši náruživého krále černou myšlenku. Král Václav povolal k sobě Jana Nepomuckého a žádal ho, aby mu vyjevil, z čehož se zpovídá tak často královna. Sv. Jan věděl, že netrpí král žádného odporu; ale jsa svědomitým knězem, odpověděl, že žádosti takové vyhověti nemůže, jsa zavázán k přísné mlčlivosti. Král mu lichotil a hory doly sliboval; věrný sluha Páně nepovolil. Král hrozil; věrný sluha Páně se nezalekl a nedal obměkčiti.

Ale mohli-li vystoupiti král proti vzdorovitému knězi, jak říkal sv. Janu, veřejně? Mohli-li ho dáti usmrtiti jedině a pouze proto, že koná svou kněžskou povinnost? On, římský král a obhájce Církve, mohl se odvážiti ke skutku, který by byl pobouřil všecko křesťanstvo? To bylo jasno i jeho jinak prudké povaze. Nezbylo tedy podezřívému králi, než vyčkati záminky a příležitosti, aby schladil svou mstivost na knězi nenáviděném tak, aby nepřišla na jevo pravá příčina.

Touto vítanou záminkou a příležitostí bylo ono potvrzení nového opata kladrubského, o němž jsem již vypravoval. Král se obořil sice i na arcibiskupa a všech pět jeho rádců. Ale dva z nich, Jana z Nepomuku a Mikuláše Puchníka dal mučiti v mučírně staroměstské před svýma očima, rozkázav, aby byli páleni v boky planoucími pochodněmi. Ba co více? Král nejsa již sebe mocen ve svém hněvu, sám se chopil pochodně a mučil oba kněze. Avšak nejvíce zuřil proti sv. Janu, zanevřev na něj ještě z jiných příčin, nežli bylo potvrzení opata kladrubského. Všichni ostatní obdrželi posléze od krále milost, ale sv. Jan vypil kalich utrpení až na dno, byv utopen ve Vltavě z rozkazu králova. Což bylo tedy, moji drazí, vlastní a pravou příčinou jeho umučení? Nic jiného, nežli zpovědní mlčelivost Janova.

Tážete se, jak to přišlo na jevo? Sv. Jan jistě nikomu nevyjevil, co na něm král žádal. To bylo známo jenom králi, královně a několika důvěrníkům královským. Jest patrnó, že vyjevení o tom, že žádal král na Janu Nepomuckém vyrazení zpovědi královniny a že ho dal utopiti pro nevyzrazení, mohlo vyjiti jenom od těchto důvěrníků králových a to až po jeho smrti l. P. 1419. Od tohoto času, tedy za dvacet šest let po smrti sv. Jana počalo se mluvití o pravé příčině jeho smrti již veřejně. Obecná pověst tato byla brzy na to i písemně poznamenána.

Avšak to všecko, drazí v Kristu, nebylo by postačilo k vyjevení pravdy, kdyby byl nedal svědectví pravdě Bůh Sám. Hrob sv. Jana v hlavním chrámě pražském oslaven jest četnými zázraky, a na přímluvu sv. Jana staly se četné zázraky i jinde. Bylat tedy požádána apoštolská stolice v Římě, aby vřadila Jana Nepomuckého do počtu svatých mučenníků. Tato svolila a nařídila, aby byl jeho hrob otevřen a jeho tělo ohledáno. I stalo se tak dne 15. dubna l. P. 1719, tedy za 326 let po utopení sv. Jana. Zvoláno přes tři sta svědků, mužů vesměs učených, zkušených, bezúhonných, ze stavu duchovního, šlechtického, lékařského a právníckého. Ti všichni zavázali se přísahou veřejně složenou, že budou mluvití pravdu. A co shledali, rozmilí v Kristu, tito věrohodní svědkové? Když byl otevřen hrob sv. Jana, který se zjistil nápisem na náhrobním kamenu, nalezena jest kostra s lebkou, která byla všecka naplněna hlínou, uprostřed pak hlíny nalezen jest jazyk, čerstvý a neporušený, jako by se ještě v ústech pohyboval. Když pak přítomní lékaři jazyk tento na dvou místech nařízli a vnitřní jeho čivy a žilky ohledali, a když dosvědčili, že jazyk mrtvých těl obyčejně nejdříve shnije, jazyk pak sv. Jana že zůstal neporušen přes tři sta let: prohlásili všickni přítomní neporušenost jazyka sv. Jana za úkaz nadpřirozený aneb zázrak. Zpráva o všech těchto věcech zaslána jest do Říma, a tam vše vyšetřováno. Zachování jazyka posvátného uznáno za zázrak a na tom základě prohlášen kněz Jan Nepomucký, jenž byl utopen od krále Václava r. 1393 pro zpovědní mlčelivost, za blahoslaveného. Ale zázraky na přímluvu sv. Jana množily se stále, a sláva pražského mučenníka roznášela se po všem oboru země.

Z těchto divů církevně jsou zkoumány a uznány dvě zázračné události, totiž uzdravení Teresie Krebsové v Praze l. P. 1701 a vysvobození Rosalie Hodánkové od utonutí v Strakonících l. P. 1718. Mimo to byl jazyk sv. Jana dne 27. ledna l. P. 1725 znovu vyšetřován, a tu shledáno, že od prvního vyšetřování l. P. 1719 jest sice uvadlý, ale před očima nynějších svědků nabíhal a krvavé barvy nabyl. Na základě dvou zázraků, které se udály s jazykem Jana Nepomuckého a na základě dvou od Církve zjištěných zázraků, které se staly na jeho přímluvu, prohlášen jest kněz, utopený z rozkazu krále Václava, za svatého, a památka jeho smrti mučnické světi se po všem světě katolickém od toho dne, totiž 19. března 1729.

Takovým tedy způsobem, milí křesťané, zjištěno a ztvrzeno jest přede vším světem, že pravou a vlastní příčinou utopení sv. Jana Nepomuckého bylo ostříhání zpovědního tajemství, k jehož porušení byl pokoušen od krále Václava. Mluvíti jest stříbro, mlčeti zlato. Mnohem více oslavil sv. Jan Boha, když zachoval zpovědní mlčelivost než když kázal, zpovídal, káral, těšil a napomínal. Jazyk, jímž takto oslavil Boha, hoděn byl oslavy od Boha a došel jí, zůstav v hrobě neporušen.

Kdož, jsa zdravých smyslů, odvážil by se popírati neporušenost jazyka sv. Jana Nepomuckého? Kdož by nespátroval v tomto divu, který neustále trvá a každoročně o slavnosti sv. Jana v hlavním chrámě pražském spatřen bývá, patrný prst Boží? A k čemu, moji draží, poukazuje tento prst Boží? O čem vydává svědectví?

Kdyby byla sv. zpověď, jak říkají nepřátelé Církve a po nich vlažní a zaslepení katolíci, pouhým ustanovením lidským, jehož netřeba ku spasení a jehož netřeba zachovávat, nečinil by Bůh k vůli němu tak velikého, patrného a ustavičného zázraku, jako jest neporušený jazyk sv. Jana Nepomuckého. Divy a zázraky činí Bůh vždycky jen proto, aby dal lidem neomylný důkaz, že to neb ono učení a zřízení od Něho pochází. A tak přicházíme k úsudku zcela správnému a důslednému, že neporušený jazyk sv. Jana Nepomuckého jest neomylným důkazem, že byl umučen pro zpovědní mlčelivost, a že zpověď v Církvi katolické zachovávaná jest ustanovení božské, jímž kdo pohrdá, Samým Bohem pohrdá. Takovým způsobem jest sv. Jan Nepomucký svědkem pravdy o svátostní zpovědi.

* * *

Nejmilejší! Pravil jsem hned na počátku své řeči, že sv. Jan Nepomucký »umřev, ještě mluví.« Nyní, tuším, jest úplně jasno, jak jsem to myslil. Náš sv. krajan z Nepomuku mluví k nám až do dnešní chvíle, ač zemřel již před pěti věky. Mluví k nám svým životem a dosvědčuje, že kněžstvo, z jehož středu vyšel, nemohlo býti veskrz porušeno, jak nám líčili dosud dějepisci. A tak jest sv. Jan Nepomucký svědkem pravdy o kněžstvu českém z druhé polovice čtrnáctého století. — Náš svatý krajan z Nepomuku mluví k nám též svou smrtí mučnickou a svým

svatým, neporušeným jazykem. Dosvědčujet, že zpověď není zřízení lidské, jak říkají nevěrci a jinověrci, nýbrž ustanovení božské, jehož nelze zlehčovati bez hřichu a bez trestu.

Jsou snad, milí křesťané, tyto věci, které jsem vám dnes kázal, světu neznámy? Nikoliv, nejsou. Proč tedy mnozí stále velebí Jana Husa jako jediného bezvadného kněze českého a tudíž oprávněného mravokárce kněžstva ostatního? Proč mnozí hledí v očích vašich zlehčiti všemožnou potupou sv. zpověď, jako by nebylo na světě žádného většího poblouznění, klamu a neštěstí? Chcete věděti, proč? Já vám to povím v podobenství.

Jeden starý král měl syna, který, ač již byl dospělý, netoužil po království, jsa poddán svému otci ve vsí pokoře. Ale vyskytli se zlí lidé, kteří kladli rozličné naděje ve změnu na trůně. Ti štvali a popichovali dobrého syna proti dobrému otci tak dlouho, až syn se zapomněl, proti otci povstal a brannou rukou království chtěl uchvátiti. Když se již měl utkati v boji s otcem, aj, tu vstoupila mezi ně královna, vyprošujíc synovi odpuštění a slitování u otce. Avšak v témž okamžiku vystoupili i nepřátelé říše, zabili matku prostřednici a zmařili tak smíření syna králova s otcem králem.

Milí křesťané! Dobrý král jest Bůh, Otec nebeský; dobrým synem královým jest každý křesťan dle svého důstojenství nabytého na křtu svatém I. Petr 2, 9. Zjev. 1, 6.; královna matka jest Církev katolická, zasnoubená s Kristem skrze Jeho krev Efes. 5, 26.; nepřátelé říše jsou všickni tajní i zjevní odpůrci Církyve katolické. Tito nepřátelé Církyve znají dobře slovo sv. Cypriana, že kdo nemá Církyve za matku, nemá Boha za Otce. A proto se chápou každé příležitosti, by Církev v očích vašich zlehčili a uvedli vás v nevěru. Takovou příležitostí jest jim dějepis líčící velikou porušenost kněžstva českého v druhé polovici čtrnáctého století. Nepřátelé Církyve vědí také dobře, že křesťan nemůže se spustiti nadobro ani Boha, ani Církyve, dokud mu přivlastňuje tato smíření s Bohem ve svátosti sv. pokání. Proto hledí zlehčiti ve vašich očích sv. zpověď a přivesti vás ve stav mravní rozervanosti. A vy byste nechápali, kam směřuje nynější nevěra velebíci kněze pobloudilého a pro vzdor usmrceného, hyzdící však kněze svatého, umučeného pro pravdu a rekovnou ctnost? Vy, nábožní ctitelé sv. Jana Nepomuckého, mohli byste se nechati svěsti k odporu proti Církyvi, která chová sice ve svém lůně lidi křehké a chybní, ale sama nemůže blouditi ani klamati, klesnouti ani zahynouti, jsouc svatou a neposkvrněnou chotí Kristovou, nemajíc poskvrny ani vrásky? Efes. 5, 27. Vy byste chtěli zanedbávati a zlehčovati sv. zpověď, jejíž božské ustanovení ztvrzeno jest mučnickou smrtí a neporušeným jazykem sv. Jana Nepomuckého? Ne; že byste nerozeznali sami, na které straně jest pravda a upřímnost, a na které lež a ošemetnost, toho se nelekám. Protož pravím vám všem, kteří jste poslouchali tak dychtivě a trpělivě: stůjte pevně ve víře svých otců, chodte pilně a svědomitě k sv. zpovědi, horlivě jí užívejte k svému posvěcení,

zdokonalení a potěšení. Pamatujte, že, budete-li dle vůle Boží živi, v milosti Jeho budete také umíratí. Nechť nám přispěje k tomu sv. Jan Nepomucký svou přimluvou. *fr. m. b.*

»Ó vypros nám té milosti,
bychom věrni Bohu, ctnosti,
život svatě trávili;
a pak někdy na výsosti
s anděli ve společnosti
Boha věčně chválili.« Amen.

Klement Markrab.

Neděle VI. po Velikonoci.

O svědectví, které vydávati máme o Kristu.

»I vy svědectví vydávati budete...«
Jan 15, 27.

Trpce, dojemně, ale zároveň potěšně mluví Spasitel ku Svým apoštolům ve dnešním sv. evangeliu. Spasitel loučí se tu se Svými miláčky, loučí se s těmi, kteří »opustivše všechno, šli za Ním,« a kteří spasitelské dílo Jeho měli po všem světě šířiti. Hlásá jim však, že nepůjde to tak snadno. Povstanou proti nim nepřátelé zuřiví, kteří je budou vyháněti ze škol a ze sbornic; ba najdou se i lidé, kteří domnívati se budou, že skutek bohulibý vykonají, že obět Bohu přinesou, když apoštoly zabijí.

Aby se toho všeho apoštolové nelekali, Kristus slibuje jim — Utěšitele — Ducha Sv., který svědectví vydá o Kristu, kterýž vyučí apoštoly všeliké pravdě a Jehož pomocí též apoštolové svědectví vydávati budou, jakož praví jim Spasitel: »I vy svědectví vydávati budete, neboť od počátku se mnou jste.« Jan 15, 27. Svatí apoštolové po seslání Ducha Sv. skutečně rozešli se do všeho světa a vydávali svědectví o Ježíši Kristu a svědectví to i krví svojí dotvrzovali. Sv. apoštolové tedy ona slova Spasitelova věrně vyplnili.

Než slova dnešního sv. evangelia: »I vy svědectví vydávati budete,« — která prvotně apoštolům na srdce vložena byla, platí též pro nás, rozmilí přátelé v Kristu, platí též pro všechny katolické křesťany. Též ku všem katolickým křesťanům Kristus mluví: »I vy svědectví vydávati budete!«

A o tom, kterak každý katolický křesťan má svědectví vydávati o Kristu, budeme dnes s pomocí Ducha Svatého na základě slov dnešního sv. evangelia rojímati.

P o j e d n á n í.

Svatí apoštolové a učenníci Pána Ježíše rozešli se do celého světa, aby vydávali svědectví o Ježíši Kristu, aby hlásali víru Kristovu. Apoštolové a učenníci Kristovi šli mezi židy a zde

vydávali svědectví o Kristu, nic nedbajíce zlosti židů, kteří pravdu slyšíce, zuby skřípěli, nic nedbali nástrah židů, kteří hlasatele víry Kristovy zahubiti hleděli, jakož se jim podařilo mimo jiné na př. se sv. Jakubem ml., jehož svrhli se střechy chrámové, a když bez úrazu povstal, holí hlavu mu rozrazili. Apoštolé šli mezi pohany a zde vydávali svědectví o Kristu Ježíši, nechali se pro svědectví to křižovati, nechali se dýkou probodnouti, nechali si hlavu stíti, nechali se v oleji vařiti, to vše, aby vyplnili přání a rozkaz Kristův: »I vy svědectví vydávati budete.«

I nástupcové sv. apoštolů, kněží Církve katolické, mají přísnou povinnost slovem i skutkem svědectví vydávati o Kristu. Jako kdysi apoštolové, tak nyní zvláště missionáři opouštějí všechno, co jim milo, opouštějí vlast drahou, opouštějí matku milovanou, opouštějí otce, bratry, sestry - všechno, ubírají se do krajin dalekých mezi pohany a divochy, aby vydávali svědectví o Kristu.

Než jako v prvních počátcích Církve sv. apoštolové, jako po nich kněží a zvláště missionáři plní slova Spasitelova: »I vy svědectví budete vydávati,« --- tak má dle slov těch řídit se každý katolický křesťan. Každý katolický křesťan má svědectví vydávati o Kristu.

Jakým to způsobem? Má snad každý jíti mezi pohany, židy a divochy?

Nikoliv. Toho není třeba. Ale každý v tom postavení, ve kterém jest, může a má svědectví vydávati o Ježíši Kristu tím způsobem, že víru svou veřejně vyznává, za ni se nikdy nestydí, a když toho třeba, jiné o Kristu a Jeho víře poučuje. V tom nás předcházejí příkladem i mučenníci, kteří dle vzoru sv. apoštolů bez ostychu a bázně vyznávají Krista, směle šli na smrt pro víru svou, tomu učí nás též jiní svědkové, jimž se i říká vyznavači, poněvadž slovem i skutkem náboženství své směle vyznávali, tak že se na nich splnila slova Spasitelova: »I vy svědectví vydávati budete.«

Nuže, dle těch příkladů každý katolický křesťan má svědectví vydávati o Kristu, o své víře, o svém náboženství.

Mnozí lidé nejsou docela špatnými katolíky. Rodina jejich je spořádaná, doma konají se jisté modlitby denní, jak to v křesťanských rodinách bývá, kde otec i matka s dětmi společně rukou k modlitbě pozvedají. Ale jak často se stává, že týž muž, kterýž doma v rodině se modlívá, někdy ve společnosti za tento projev své víry a zbožnosti se stydí. Slyší na př. u večer nebo v poledne hlas zvonu ku modlitbě vyzývající, ale ostýchá se ve společnosti, ať již v hostinci, ať v domě soukromém povstati ku modlitbě neb aspoň sedě na jevo dáti své smýšlení křesťansko-katolické a víru svou vyznati. Takovým lidem volá Kristus: »I vy svědectví vydávati budete.«

Mnohý jde s nějakou společností vedle chrámu, vedle kříže nebo vedle sochy posvátné. Kdyby šel sám, smekl a pozdravil by, ale před lidmi se stydí tak učiniti, stydí se za své přesvědčení náboženské, nevyznává veřejně víry své.

Kněz jde k nemocnému. Mnohý kdyby byl doma ve světnici, klekl a klaněl by se Ježíši Kristu v nejsv. Svátosti, ale na ulici stydí se pokleknouti před svým Pánem, ostýchá se veřejně vyznati, že věří v Ježíše Krista, Bohočlověka, přítomného ve velebné Svátosti. Takoví lidé by si měli vzíti k srdci slova Spasitelova: »I vy svědectví vydávati budete.«

Jiní zaseúčastnili by se rozličných slavností a veřejných pobožností církevních, jako jsou průvody, rozličná svěcení a jiného druhu slavností církevních, ale ostýchají se veřejně svědectví vydati o Kristu, ostýchají se před lidmi, jejichž mravní cena není právě nejlepší, vyznati svoje přesvědčení náboženské.

A zvláště mnoho jest tak zv. katolických křesťanů, kteří nemají tolik odvahy, aby ústa svá otevřeli na obranu víry své, když ve společnosti nebo schůzkách a schůzích náboženství katolické se tupí a haní, když o kněžích se hanebně smyšlené povídačky vypravují nebo přečítají, když z víry a zbožnosti někdo smích si tropí. Právě při takové příležitosti katolický křesťan má směle vystoupiti, má veřejně víru svou vyznati, má vyvrátiti pohany víry naší svaté, má postavit se proti zlehčování náboženství našeho, má ujeti se Církeve a kněží proti útokům »zábavných« tlachalů, zpustlých nemravů a nevěreckých křiklounů. Tak zajisté vyplní slova Kristova: »I vy svědectví vydávati budete.«

Rozmilí v Kristu! Privil jsem, že katolický křesťan maje dle slov dnešního sv. evangelia vydávati svědectví o Kristu, nemusí choditi mezi pohany, židy a divochy. Musím však tento svůj výrok poněkud opravit, nebo v jistém smyslu odvolati. A proč? Poněvadž za našich dnů málo kdy najde se společnost, v níž by nebyli lidé podobní úplně pohanům, židům a divochům. Jaké to řeči bezbožecké, pohanské, vedou se často ve společnosti hospodské i soukromé! Jak nevěra tu nazývá se osvíceností, jak hřích a vášeň nazývá se tu »zábavou a vyražením!« Jak směle zapírá se tu Kristus! Člověk při tom musí bezděky domnívati se, že je mezi pohany, židy (ti ovšem skutečně tu bývají) a divochy. Octne-li se někdy v takové společnosti z jakýchkoli příčin katolický křesťan, tu jest jeho povinností, aby mužně vyznal víru svou, aby svědectví vydal o Kristu. Jeho povinností jest odraziti útoky na Církev a víru, jeho povinností jest poučiti lidi takto zbloudilé, pokud to jen trochu lze. A nesmí se nikdo zastrašiti odporem lidí oněch, vždyť i Kristu i apoštolům bylo odpíráno, nesmí nikdo dbáti posměškův a nadávek, vždyť i apoštolé nechávají si nadávati »stulti propter Christum« »pošetilci a blázni pro Krista.« Nikdo nesmí z ohledů na svůj prospěch hmotný zapřít svědectví o Kristu, vždyť i apoštolé všechno, i svou krev obětovali, jen aby vyplnili rozkaz Kristův: »I vy svědectví vydávati budete.« Zdalíž i jiní mučenníci neobětovali všeho, co měli i život svůj, aby svědectví vydali o Kristu? Zdalíž i vyznačiči svatí nesnášeli úsměškův a pohan, protože svědectví vydávali o Kristu?

Ó, křesťane, který stydíš se víru svou veřejně vyznati, kterýž ostýcháš se veřejně projevití své přesvědčení náboženské, vzpomeň si, jak Kristus dojemně napomíná v dnešním sv. evangeliu sv. apoštoly a též všechny katolické křesťany: »I vy svědectví vydávati budete.« Vzpomeň si, jak na př. svatý apoštol Šimon raději se nechal pilou v půli rozřezati, nežli by byl zapřel svědectví o Kristu, sv. Bartoloměj nechal si raději kůži s těla sedříti, nežli by byl zanedbal svědectví o Kristu, sv. apoštol Juda raději si nechal palicí hlavu rozbiti, nežli by byl opomenul vydati svědectví o Kristu; vzpomeň si, jak svatý Ignác mučenník nechal se od divoké zvěře na kusy roztrhati, nežli by byl zamlčel svědectví o Kristu . . . a ty, křesťane, se ostýcháš, ty se bojíš povstati proti těm, kteří o Kristu a Jeho víře špatně mluví, ty se stydíš náboženství své veřejně vyznati, ty se stydíš svědectví o Kristu vydati?

Oh nikoliv! To nesmí býti. »I vy svědectví vydávati budete.« Tak napomíná nás Spasitel v dnešním sv. evangeliu. -

Upozorním ještě na jeden případ, ve kterém mnozí, ba přemnozí katoličtí křesťané opomíjejí vydati svědectví o Kristu, stydíce se vyznati víru svoji, ostýchajíce se projevití svoje náboženské přesvědčení. Jest to velikonoční sv. zpověď a sv. přijímání.

Jest mnoho katolických křesťanů, kteří mají vůbec tak otupělé svědomí, že si na zpověď již ani nevzpomenou, a přijde-li na věc tu někdy řeč, ani jim nenapadne mysliti, že oni také měli by jíti ku sv. zpovědi a sv. přijímání, aspoň v době velikonoční, jakož pod těžkým hříchem naporučuje Církev sv., Kristem založená. U takových lidí stav duše je žalostný, politování hodný, vždyť již nemají žádného citu a smyslu pro blaho své duše nesmrtelné. Kéž by Bůh Sám nad nimi se smiloval a srdce jejich obrátil od cest zlych!

Jest však také mnoho takových katolických křesťanů, jimž svědomí přece ještě se ozývá, zvláště v době velikonoční, když vidí jiné choditi ke sv. zpovědi a sv. přijímání. — ale oni přece k velikonočnímu sv. přijímání a ke sv. zpovědi nejdou. A proč? Některým zdá se obtížno a nepohodlno, jiní pak stydí se před lidmi dáti na jevo své náboženské přesvědčení, ostýchají, bojí se vydati svědectví o Kristu. Jaká to slabost! Jaká to pošetilost!

Je-li kdo mezi vámi, rozmilý v Kristu, který v letech dřívějších podlehl buď oné pohodlnosti nebo liché bázni a ostýchavosti a nebyl u velikonoční sv. zpovědi a sv. přijímání, nuže, ať vzpomene si na slova Spasitelova v dnešním sv. evangeliu: »I vy svědectví vydávati budete« a ať umíní si, že i on vydá svědectví o Kristu, že i on vyzná víru svou a bez ostychu přistoupí k velikonoční sv. zpovědi a sv. přijímání. Doba velikonoční chýlí se ku konci. Ještě čtrnáct dní (do soboty před nejsv. Trojicí) jest lhůta velikonoční sv. zpovědi. Nuže, křesťane milý, vykonej povinnost svou, vydej svědectví o Kristu! Což srdce tvé jest již tak otupělé, že nemá žádné touhy, žádné lásky pro Ježíše svého, který ve velebné Svátosti lásku celou ti podává? Což nezáleží ti

již nic, pranic na tvé nesmrtelné duši? Již je ti úplně lhotejno, jak to s tebou dopadne po smrti, víš, tam za hrobem!? Neodkládej sv. zповědi den ke dni, vždyť nevíš, zdali dočkáš se dne druhého; neodkládej zповědi velikonoční na budoucí rok, vždyť nevíš, zda se dočkáš roku budoucího, vždyť může pokynouti Bůh a ještě dnes, ještě v tomto okamžiku octneš se na věčnosti . . .

Zbožný a učený spisovatel církevní praví: Jest velice moudrá rada neodkládati velikonoční sv. zповědi na budoucí rok; což víme, budeme-li budoucí rok na živu? Znal jsem mladíka, stolařského tovaryše, který byv napomenut od svého duchovního správce, aby pamatoval na velikonoční zповěď a přijímání, odpověděl: »Tento rok nepůjdu již ke zповědi, až na rok.« Druhý den ráno — zemřel náhle beze vší útěchy náboženské. Nebylo mu tedy dopřáno ani »později«, ani »budoucí rok« smířiti se s Pánem Bohem. Jak nerozumno tedy a nemoudro jest velikonoční sv. zповěď odkládati.

Tak učený a zbožný kněz Segur.

Nuže, rozmilí přátelé v Kristu, at nikdo není mezi vámi, kdo by tento rok nepřistoupil k velikonoční sv. zповědi a sv. přijímání. Vezměte si slova má k srdci a napomeňte, prosím vás vroucně, i ostatních, pokud vám to možno, aby i oni velikonoční sv. zповědi a sv. přijímáním vyznali víru svou, aby vydali svědectví o Kristu, a tak naplnili přání a rozkaz Spasitelův: »I vy svědectví vydávati budete.«

* * *

Rozmilí v Kristu! Rozjímali jsme v dnešním kázání o tom, kterak dle pobídky Spasitelovy a dle příkladů sv. apoštolů, mučenníkův a jiných každý katolický křesťan má svědectví vydávati o Kristu, má veřejně náboženství své a nikdy se za víru Kristovu nestyděti. Katolický křesťan nemá se styděti za modlitbu, katolický křesťan nemá se ostýchati učiniti obvyklé projevy úcty ku věcem a znakům svatým, katolický křesťan nemá se styděti účastniti se církevních slavností a veřejných pobožností, katolický křesťan má vydati svědectví o Kristu tam, kde Kristus a Jeho Církev se tupí, katolický křesťan má zvláště vydati svědectví o Kristu, když v době velikonoční bez ostychu přistoupí ke sv. zповědi a sv. přijímání. — Nuže, křesťané milí, i vy svědectví vydávati budete o Kristu! Nestyďte se nikdy za víru svou. Právě-li české naše přísloví velmi dobře: »Kdo se za svůj jazyk stydí, hoden potupy všech lidí,« platí slova ta též s jistou přeměnou:

Kdo se za svou víru stydí,
hoden potupy všech lidí.

Kdo jsi nestálý a vrtkavý v náboženství svém, odhodlej se dnes pevně, že vždy svědectví vydáš o Kristu směle a neohroženě a v této upřímné odhodlanosti zajisté posílí a utvrdí tě Duch Svátý, Jehož seslání brzy oslavovati budeme, On potěší srdce tvé, vždyť On jest Utěšitel, On jest dárce mfru a pokoje dušem našim. Amen.

Dr. Alois Kolisek.

Řeči příležitostné.

Řeč při udělování sv. biřmování.

O potřebě této svátosti.

»Naplnění jsou všickni Duchem svatým«.
Sk. ap. 2, 4,

Když nastal desátý den po nanebevstoupení Páně, byli všickni učenníci Páně v jednom večeřadle v Jerusalemě. I stal se náhle zvuk s nebe jako zvuk přicházejícího větru prudkého a naplnil všecken dům, kdež byli sedíce. V témž okamžiku ukázal se jim oheň, rozdělil se na plameny podobné jazykům a na každém z nich posadil se jeden jazyk ohnivý. »I naplnění jsou všickni Duchem Svatým«. Byl pak první účinek Ducha Svatého v učennících ten, že počali mluviti rozličnými jazyky a zvěstovati veliké skutky Boží nescíslným židům, kteří se byli sešli k domu jejich, dokazující, že Kristus od židů zavržený jest pravý a jediný Spasitel světa. Avšak neméně vzácné byly účinky Ducha Svatého uvnitř v srdci učenníků Kristových, a ty byly naznačeny zázračným zvukem a ohnivými jazyky. Jako bouře očistuje vzduch ode všech škodlivých přísad, tak očistil Duch Svatý srdce učenníků od všeliké hříšné skvrny. A jako oheň, co jest temného, osvětluje, co jest studeného, zahřívá, a co jest měkkého, utvrzuje: tak i Duch Svatý učenníky světlem pravdy osvětil, teplem lásky Boží zahřál a plamenem statečnosti utvrdil. Duch Svatý posilnil učenníky Kristovy, aby víru Kristovu neohroženě vyznávali a podle ní živi byli.

Nábožní křesťané! Div, který se stal před osmnácti věky v Jerusalemě, opétuje se po všechny časy v Církvi katolické, kdykoliv se uděluje svátost sv. biřmování. Apoštolové a učenníci Páně přijali milost Ducha Svatého znamením bouře a ohnivých jazyků; ostatní křesťané přijímají milost Ducha Svatého od biskupů skrze vzkládání rukou, sv. křížmo a slovo Boží. Tak se má státi i dnes v tomto chrámu Páně. K tomu účelu zavítal do středu našeho náš nejdůstojnější arcipastýř, vy pak, v Kristu milovaní, shromáždili jste se před tváří jeho. Dnes tedy bude učiněno z této svatyně večeřadlo jerusalémské, dnes sestoupí v srdce vaše Duch Svatý, naplní vás svou milostí, obdaří vás sedmerem svých vzácných darů, posilní a utvrdí vás, abyste víru Kristovu neohroženě vyznávali a podle ní živi byli. Vidím vám na očích plajcích zbožným zanícením a tichou, posvátnou touhou, že jste se připravili, jak náleží, k svátosti sv. biřmování. Ale povinnost kněžská velí mně, abych plamen vaší zbožné touhy obrátil k jedné věci důležité. A ta jest, náležitě rozvážití, jak velice jest zapotřebí všem křesťanům svátosti sv. biřmování.

Poslyštež s nábožným účastenstvím mou řeč, kterouž počínám ke cti a chvále Utěšitele Ducha Svatého.

P o j e d n á n í.

Jest vám zajisté známo, nejmilejší, jak trpké zkoušky sesýlal Bůh na svůj vyvolený lid, aby zkusil jeho věrnost. Nebyla-li to trpká zkouška, když ten lid po čtyřicet let sem tam chodil po poušti, prve, nežli směl vejíti do země zaslíbené? Nebyla-li to trpká zkouška, když neměl pokrmů, jichž ondy dosyta se najedl v Egyptě? Nebyla-li to trpká zkouška, když od toho dne, kdy počala padati s nebe manna, stále byl krmen tímto pokrmem, takže se mnohým z lidu zprotivil přes svou chuť výbornou? Však těžší nade všechny tyto zkoušky byla veliká žízeň, která trápila lid israelský hned z počátku a pak ještě ku konci jeho pobytu na poušti.

Pomyslete si, drazí v Kristu, jak asi vypadá poušť arabská, která byla dočasným bydlíštěm lidu israelského. Jak rychle vyprahnou tam útroby člověka, když dýchá do sebe vzduch nad míru suchý, palčivý a nasycený jemným prachem a pískem pouště! Tuť chodec nebo poutník téměř při každém kroku se ohlíží po místě, kde by našel vody k napití a občerstvení. A nenalezne-li jí dlouho, zemdlí a nemůže se hnouti s místa. Jak trapná jest žízeň na poušti, zvláště jest-li člověk útlého těla a věku, můžete si představití podle toho, co se vypravuje v Písmě svatém I. Mojž. 21, 14-19. o Ismaelovi. Abraham byl přinucen od své manželky Sáry, by propustil z domu svého otrokyni Agar a syna jejího Ismaela, kterýž byl ještě nedospělým pacholíkem. I propustil Agar, dav jí na cestu chléb a láhvi vody. Kterážto, když odešla, bloudila po poušti. A když byla strávena voda v lahvi, položila pachole pod jeden strom a poodešla od něho, řkouc: Nemohu se dívati na to dítě, ano umírá. I seděla opodál a plakala. Ach, jak veliké bylo její trápení nad synem žízni umírajícím! A jak veliké bylo teprv trápení pacholika, nemohoucího pro vnitřní palčivost ani dechu popadnouti! Však ejhle! když byla nouze největší, byla pomoc Boží nejbližší. Agar spatřila na poušti studánku, šla, naplnila láhvi vodou, dala pít pacholeti, a Ismael zachován jest na živě. — Když jediný člověk žízni hyne, a byť to bylo i dítě, jest to trapný pohled. Kdož pochopí tedy žalost Mojžíšovu, když přišel s lidem israelským v místa, kde nebylo žádné studánky, žádných pramenů, žádných potoků. Tolik lidí a nikde žádné vody! Děti omdlévají a leží na zemi jako mrtvé; ženy pláčí a naříkají; muži lají, reptají, pozdvihují hněvivě svých pěstí, vyhrožují Mojžíšovi ukamenováním. Ale, když bylo nejhůře, pomohl Hospodin divem. Mojžíš vzal svou hůl, šel k hoře Horeb, udeřil hůl do skály, skála se otevřela a vydala hojně vody, tak že se zdálo, jako by se byly vylily řeky. Žalm 77, 20. A vody tyto tekly daleko po poušti, tak že všecken lid pohodlně mohl přistoupiti a sebe občerstviti, a putoval dlouho podle proudu jejich, až přišel zase v místa vodou svlažovaná.

Proč asi, moji drazí, vypravoval jsem vám tento známý příběh? Protože předobrazoval některé věci v Novém Zákoně. Na

to upozorňuje nás svatý apoštol Pavel, řka o synech israelských: »Pili zajisté z duchovní skály, kteráž je provázela, skála pak byl Kristus.« I. Kor. 10, 4. Skála, chce říci sv. apoštol, kteráž vydala hojnou a na cestě stále přístupnou vodu k občerstvení israelitův, předobrazovala Krista. Jako totiž Mojžíš, udeřiv holí do skály, vyvedl z ní vodu k občerstvení těla, tak i Kristus z boku otevřeného vydal vodu občerstvující duši k životu věčnému. O této vodě prorokují proroci Starého Zákona na mnoha místech. Tak praví Isaiáš: »Aj! Bůh jest spasení mé; v něho budu doufati a nebudu se báti. Nebo síla má a chvála má a spasení mé jest Hospodin. I budete vážiti vody s radostí ze studnic (tohoto) spasení.« Is. 12, 2 - 3. A opět praví Hospodin k Israelovi: »Vyleji vody na žíznivou a potoky na vyprahlou zemi; vyleji ducha svého na símě tvé a požehnání své na potomky tvé.« Is. 44, 3. Tak předpovídají i Ezechiel 47, 12., Zachariáš 14, 8. a Joel 3, 18., že budou vycházeti v Jerusalemě vody živé, občerstvující duše lidské. -- Po tomto občerstvení duše, kteréž plyně z Boha, touží korunovaný prorok, řka: »Jako jelen dychtí po studnicích vod, tak dychtí duše má po tobě, Bože. Žízní duše má po Bohu silném, živém!« Žalm 41, 2. 3. A opět: »Bože, Bože můj! Po tobě žízní duše má v zemi pusté a neschůdné a bezvodné.« Žalm 62, 2. 3. -- O vodě napájející duši k životu věčnému mluvil i božský Spasitel, nabízejce žene Samaritánce vodu živou, po kteréž nebude nikdy žízniti na věky, kteráž bude každému věřícímu studnicí vody skákající do života věčného. Jan 4, 10. 14. Když pak se dokonávala jednou slavnost Stánků, a kněží vodu z rybníka Siloe nosili a na oltáři v chrámě vylévali na památku zázračné vody předpovězené od proroků, stál Pán Ježíš v chrámě a volal, řka: »Žízní li kdo, pojď ke mně a napij se. Kdo věří ve mne, tomu, jak d Písmo, poplynou z těla řeky vody živé.« Jan 7, 37. 38.

Co se rozumí asi touto vodou živou, kteráž napájí, občerstvuje a posiluje duši k životu věčnému, kterouž předpovídali proroci, kterouž Ježíš Kristus Svým křížem vydobyl a všem věřícím nabízí? To jest, moji draží, milost Ducha Svatého, kteráž se uděluje všem žádostivým ve sv. biřmování. To dokazuje sv. evangelista Jan, podotýkaje k slovům, jež mluvil Spasitel o slavnosti Stánků: »A to řekl o Duchu Svatém, kteréhož měli přijmouti věřící v něho; neb ještě nebyl dán Duch (Svatý), protože Ježíš nebyl ještě oslaven.« Jan 7, 39.

Jak velice jest zapotřebí všem křesťanům, by občerstvili a posílili svou duši milostí sv. biřmování! Není-li tato země, na níž přebýváme, zemí pustou a neschůdnou a bezvodnou? Jest-li možná, abys nedychtil s korunovaným prorokem po občerstvení plynoucím z Boha? Považte zvláště vy, kdož vstupujete na bojiště tohoto života, jak veliká nebezpečí hrozí vaší víře a ctnosti od nepřítelů vnitřního i od nepřátel zevnitřních.

Nepřítel vnitřní, kdo jest to? To jest vaše vlastní vnitro hříchem porušené a znepokojené. Ach, kam by se poděl ten milý, sladký klid, který přebýval ve vašem srdci, dokud jste neznali

hříchu! Jak záhy pozbyli jste blaženosti nevinných dětí! Již se vylíhnuh hříšný červ, který dřimal ve vašich prsou od počátku; již hlodá a hryze na květu vaší dětinné sprostnosti. Vaše srdce stává se rejdištěm divých vášní, převrácených náklonností, hříšných náruživostí. Mladý váš věk jest nejvíce nakloněn k smyslnosti a nevázanosti. A nedá se tak snadno v srdci uhasiti ten oheň nešlechetný, jakmile se vzejme a rozdmýchá. Tu vyšlehne v zlost a zlořečení, tam zase v svěhlavost a neposlušnost; brzy jeví se marnivostí, hýřením a prostopásností, brzy zase hněvem, nepřátelstvím, závistí a jinými nectnostmi. I kterak možno, abyste byli řádní, mravní a šlechetni křesťané při tak veliké křehkosti a náklonnosti ku zlému? Doufám, moji drazí, že oním ohněm nešlechetným není zachváčeno ještě celé vaše vnitro a že cítíte sami nejlépe svou nevýslovnou vnitřní rozháranost, vzdychajíce se sv. apoštolem: »Nešťastný já člověk! Kdo mne vysvobodí z tohoto těla smrtelného?« Řím. 7, 25.

Kromě ohně vnitřního hrozí zničení vaší víru a ctnost i oheň zevnitřní, onen oheň, o němž pravil kdys Pán Ježíš: »Oheň přišel jsem pustit na zemi, a což jiného, leč aby se zapálil?« Luk. 12, 49. Jaký to oheň myslí Kristus Pán? To jest, drazí v Kristu, oheň protivenství. Jestli to dědictví, které zůstavil Pán Svým věrným, že lidé bohaprázdní a nevěřící jich nenávidí a jim protivenství činí. »Kdybyste byli ze světa,« dí Spasitel, »miloval by svět, což jest jeho; ale že nejste ze světa, nýbrž já ze světa vyvolil jsem vás, proto vás svět nenávidí. Pamatujte na řeč, kterou jsem já mluvil vám: není učenník nad mistra, ani služebník nad pána svého. Jestliže mne pronásledovali, i vás budou pronásledovati.« Jan 15, 19—20. A sv. apoštol dosvědčuje: »Všickni, kdož chtějí žiti pobožně v Kristu Ježíši, to jest podle Jeho učení a příkladu budou trpěti protivenství.« II. Tim. 3, 12. Myslíte snad, že nám křesťanům osvíceného devatenáctého století není se co báti protivenství pro víru a spravedlnost? Arciť žalářem, vyhnanstvím, ztrátou všech statků a práv, násilím a mukami nikdo nás nesmí pronásledovati, jako byli pronásledováni apoštolové a první křesťané. Ale nebývá-li dosti ostrým mečem i jazyk bezbožných, kteří se posmívají nábožnosti, nevinnosti a stydlivosti, kteří uvozují v lehkost upřímnou víru a zasévají do nezkušených srdcí símě nevěry, rouhání a bohopustých mravů, tváříce se jako milovníci osvěty a pokroku? Ó, kdo vám ručí za to, že ostojíte pevní ve víře i v ctnosti při takových protivenstvích? Jak snadno může se zviklati vaše víra, jak snadno může se vás zmocniti nepravý stud, jak snadno můžete se státi pro nepravý stud společníky bezbožných, kteří víru křesťanskou, vštípenou jim s mlčkem mateřským, slovem i skutkem zapírají!

Ille, drazí v Kristu, tak se spolčují na zkázu vaší duše nepřátelé vnitřní i zevnitřní: oheň zlé žádostivosti a oheň zlého světa. U koho naleznete rady, posily a pomoci, abyste uhasili trapně žizně povstávající z tohoto dvojího ohně, abyste občerstvili své duše prahnoucí po prameni nikdy nevysýchajícím, abyste mohli

svou víru statečně vyznávati a podle ní živi býti? U kohož jiného, leč u svého Spasitele, Jenž vám ukazuje Svůj otevřený bok, volaje: »Žízní-li kdo, pojď ke mně, napij se!« Nechceť zajisté Spasitel, abyste omdlévati a hynuli na poušti tohoto života, a proto posílá k vám nejdůstojnějšího arcipastýře, aby vás občerstvil a posilnil nadpřirozenou milostí Ducha Svatého, aby vás učinil bojovníky Kristovými.

Když přijmete z ruky nejdůstojnějšího arcipastýře svátost sv. biřmování, vězte a pamatujte, že v tu chvíli jste bojovníci Kristovi. Na čele bude vás mazati náměstek Kristův sv. křížmem, abyste za učení Svého Spasitele se nestyděli, ale veřejně a svobodně, stále a zmužile konali svou povinnost křesťanskou. Křížmem vás bude mazati na čele náměstek Kristův, říkáje při tom slovo Boží: »Znamenám tě znamením kříže a posiluji tě křížmem spasení ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.« V tu chvíli obdržíte sedmero darů Ducha Svatého: dar moudrosti, abyste znali Boha a Jeho svatou vůli; dar rozumu, abyste chápali smysl učení křesťanského; dar rady, abyste uměli náležitě jednati v ne-snázích a pochybnostech; dar síly, abyste odolali pokušením, zlým žádostem a svůdným příkladům; dar umění, abyste milovali jenom to, co má cenu nepomíjející; dar pobožnosti, abyste rádi sloužili Pánu Bohu svému; dar bázně Boží, abyste se nelekali ničeho na světě tak, jako uraziti Boha a pozbytí Jeho lásky.

Avšak v tom boji, k němuž vás posilní dnes Duch Svatý, máte, moji drazí, také statečně setrvati. Neboť tomu, kdo setrvá, dáno bude vítězství, dána bude koruna království nebeského. Proto si zvolíte při sv. biřmování dva vůdce a společníky: jednoho nebeského, druhého pozemského. A kdo bude tím nebeským průvodcím vašim? Nikdo jiný, než onen světec, jehožto jméno při sv. biřmování přijmete. Ten vám ukáže, budete-li si připomínati jeho svatý život na zemi, jak si máte počínati v boji křesťanském, abyste vítězili; ten vám bude pomáhati svou přímluvou u Boha, abyste vítězství skutečně dosáhli. — Mimo tohoto průvodce nebeského obdržíte dnes ještě jiného, pozemského; tím bude váš kmotr, kterého jste si zvolili. Jako vojínu nováčkovi stává po boku vojin vycvičený a zkušený, kterýž ho cvičí ve zbrani, aby se mohl brániti časem svým proti nepřátelům: tak má i kmotr povinnost, aby cvičil biřmovance v boji duchovním slovem i příkladem. Nadějí se o všech vás, že jste si zvolili za kmotry katolíky uvědomělé, bezúhonné, horlivé ve víře. Tomu-li tak, nemusím se báti, že byste se stali časem svým nevěrnými dnešnímu slibu svému. Slovo a příklad vašich kmotrů bude vás povzbuzovati, abyste ve víře a v ctnosti křesťanské až do konce setrvali, a tak hodni byli zaslíbení Kristových.

* * *

Nyní tedy, v Pánu milovaní biřmovanci, jste dokonale přichystáni, abyste přijali onu živou vodu, kteráž občerství vaše duše k životu věčnému. Jsteť přesvědčeni, že bez této vody život křesťanův na zemi jest jako život na poušti, protože touto vodou

bývá uhašen jak oheň zlých žádostí, tak i oheň protivenství. Nuže, volejte se žalmistou Páně: »Jako jelen dychtí po vodě tekoucí, tak dychtí duše má po Tobě, Bože Duše Svatý!« Když pak odejdete od tohoto pramene občerstvujícího v život každodenní, plný klopot a bojů, bděte nad sebou, abyste nezarmucovali skutky nešlechtnými Ducha Svatého, kterým znamenání jste ke dni vykoupení, Efes. 4, 30., ale abyste vydávali ovoce ducha: lásku, radost, pokoj, trpělivost, dobrotivost, dobročinnost, tichost a čistotu, a abyste měli sami v sobě závdavek věčného dědictví u Boha, Efes. 1, 14. Amen.

Kl. Markrab.

V předvečer májové pobožnosti.

Maria, příčina radosti naší.

»Příčino naší radosti, oroduj za nás«
Litan. Loret.

Dlouhá a vše umořující zima i na ducha mocně působí. Skleslá mysl nemá chuti ku práci, netěší se životu svému. Avšak jakmile jaro se vrací, mysl se pozvedá probouzí a každý se těší. Těší se rolník, že milé obilíčko poroste a užítí na poli svém požehnání Boží, odměnu svého potu a své práce; těší se měštnín, že po dlouhé a namáhavé práci v dílně své vyjde si do přírody; těší se vznešený i nízký, učený i neučený, nebo krásy přírody jsou pro všechny a každý s radostí jaro vítá; i to dítě, aby ve zdravém vzduchu opět se proskočilo; i ten stařoček, aby na hřejícím slunéčku pookřál.

A zvláště jest to měsíc máj, jemuž každý s radostí vstříc hledí, neboť jest měsíc květů. Kvítí jest okrasou přírody. Jako my, chceme-li něco okrášlití, přiozdobíme květy: tak i Bůh dobrotivý přírodu, by byla půvabna slična a krásna a ne jednotvárna.

A jako zkvétají a se rozvíjejí květy v přírodě: tak i květy duchovní, v srdcích věřících, a ty ještě krásnější jsou a vzácnější a jeden z těch jest »ucta k Rodičce Boží« a listek jeden toho květu jest pobožnost májová, kteráž, jak mi četná přítomnost vaše, drazí ctitelé a ctitelky Marianské, svědčí, veliké oblibě se těší.

Proto ne nadarmo nazývá Církev Matku Páně příčinou naší radosti; a radost ta jest něžná, outlá, jemná, srdečná a upřímná, jest čistá a neziskuchtivá. Jako dítě, kteréž upřímně miluje matku svou, nezná lsti a podvodu, nezná falše, ale vše, co má, co nejochotněji s ní sdílí a jí obětuje: tak věrné srdce katolické, kteréž Rodičku Boží ctí a miluje a tu Růži duchovní do zahrádky srdce svého zasadilo, hotovo jest, jí vše dáti a obětovati, jakož mnozí z vás, rozmilí v Kristu, i hmotné oběti přinesli, aby oltář Rodičky Boží důstojně ozdobili. — Ano, onať jest příčinou naší radosti

a to radosti čisté, duchovní; a toť jest, o čemž u svatvečer májové pobožnosti zbožné rozjímání s vámi, rozmilí v Kristu, učiniti chci.

Přesvatá, překrásná tvář Matky Boží, taniž živě na myslí nám, abychom pobožnost tu důstojně a slavně započali.

P o j e d n á n í.

Rozličnými významnými názvy v litanii Loretanské cti Církev Matku Páně; mezi jinými též slovy: Maria, přčino naší radosti, oroduj za nás. Ano, Maria jest příčinou naší radosti! Proč?

1. Že jest Matkou Spasitele našeho.

Dlouho trvala noc bludu, než zasvitly červánky; dlouho trvala zima chladného, ukrutného pohanství, než se ukázala hvězda jitřní, kteráž zvěstovala východ slunce, příchod Ježíše Krista, slunce spravedlnosti; dlouho čekáno na Mesiáše, 4000 let; až počata jest ta, kteráž předustanovena byla, aby byla Matkou Jeho, a toť byly červánky; až se narodila ta, z nížto se narodil Ježíš, Jenž slove Kristus; nebo, když se počala a narodila ta, kteráž měla býti Matkou Spasitelovou, blízko bylo vykoupení naše. Proto pěje Církev o slavnosti narození blahosl. Rodičky Boží. »Narození tvé, ó přesvatá Panno, radost přineslo veškerému světu.« Proto právem příčina naší radosti.

2. Že jest nám vzorem svatého života tím nejkrásnějším a nejvznešenějším, zvláště pohlaví ženskému; a to nejprv v pokoře. Vědělat přesvatá Panna, že pokora jest základem všeliké dokonalosti; že, kdo chce stavěti sličnou budovu svatého, bohumilého života, za základ položití musí pokoru, Aug.; nebo kdo ctnosti bez pokory sbíratí chce, nese prach naproti větru, sv. Řehoř; proto žádá Sám Spasitel: »Učte se ode mne, nebť jsem tichý a pokorný srdcem«; a veliká pokora její vysvítá nejkrásněji ze slov: »Aj já děvka Páně, staniž mi se podle slova tvého«. Dále v poslušnosti; zachovávala přísně zákon Hospodinův; dala božského Syna svého po zákonu Mojžíšovu osmého dne obřezati; 40. dne nesla Jej do chrámu, aby Jej postavila před Pánem a přinesla předepsanou obět; utíkala z rozkazu Božího před ukrutným Heródem do Egypta a odtud se zase vrátila, když Pán prikázal; putovala s božským Synáčkem i pěstounem Jeho do chrámu jerusalemského a tak ve všem se osvědčovala býti poslušnou služebnicí Boží. I tichostí a trpělivostí; u veškerém Písmě svatém nenalezá se ní jediné místo, kteréž by svědčilo o tom, že blahosl. Rodička Boží by byla stýskala neb naříkala na utrpení své, ač jako moře veliká byla bolest její; kdo kdy tišším byl a trpělivějším než ona? — A což díím o její nábožnosti? Na modlitbách jí zastal anděl, kdy nesl jí radostné poselství s nebe. S radostí putovala do chrámu dalekou konajíc cestu, ač, jsouc žena, nemusila; a doma ve skrovničké domácnosti své, živa byla v Bohu trávic dny života svého v svaté bázni a stále kráčejc před tváří Boží. — A rovněž i její úplná odevzdanost do vůle Boží; není

ctnosti, jíž by nebyla vynikala Rodička Boží. Život její byl život v Bohu. Jako v lůně její Bůh spočíval, tak více v srdci. Požehnaná mezi ženami, ne proto, že nosila Krista Pána pod srdcem, že Jej nosila v lůně svém, na loktech nosila, ku srdci svému vinula, ona první na překrásnou Jeho tvář, novorozeňátka v Betlémě patřila: ale více, že jej nosila v srdci svém. Aug.

Rod ženský nemá krásnějšího a vznešenějšího vzoru nad Rodičku Boží; ona povznesla a vyvýšila rod ten nade všecko na světě; a může na to hrdo býti pokolení ženské, že jedna z něho hodnou shledána jest, býti Matkou Syna Božího! My mužští máme Pána a Spasitele našeho, Ježíše Krista; ale On byl Bůh, Syn Boží; ale Maria Panna byla tvor, člověk; ejhle, kteráká čest! Ovšem s milostí Boží! — Proto právem: příčina naší radosti!

3. Že jest naší orodovnicí a přímlyvkyní u Boha; ona brána nebeská, skrze niž máme přístup k Bohu; ona matka naše společná, kteráž nepřestává za nás orodovati a přimlouvati se u Boha. Proto právem: příčina naší radosti.

Ó co divu, že ji Církev všemožně ctí a vzývá?

a) Modlitbami; jako jsou: Zdrávas Maria, — slova, jimiž ji anděl pozdravil; Anděl Páně, ráno, v poledne a večer; Ždrávas královno od Hermanna Kontrakta (sklíčeného), který jsa mnich Benediktin a dlouhá leta na všech údech sklíčen, jediné v této modlitbě největší útěchu a posilu nalézal. Pod ochranu tvou se utíkáme — od sv. Bernarda, přehorlivého ctitele a oslavovatele Rodičky Boží. Litanie Lorettanská, od nejznamenitějšího poutního místa Marianského, Loretty, v Itálii. Růženec, od sv. Dominika, zakladatele řádu kazatelského. Hodinky Marianské.

b) Písněmi, jichž mnohé znáte a jež rádi zpíváte, zvláště v sobotu, jakožto den Marianský.

c) Bratrstvy Marianskými (sv. růžence a škapulíře).

d) I řády, k uctění Rodičky Boží založenými, jako řád Servitův; řád na vykupování zajatých, S. Maria de Mercede.

e) Stavěním chrámů ke cti blah. Panny a oltářů; též soch i obrazů. Není téměř města, kde by na náměstí nebyla socha Rodičky Boží, a není křesť.-katolické domácnosti, kde by neměli její obraz, ať radostné neb bolestné.

f) Navštěvováním její chrámů (pouti); ozdobováním její chrámů, oltářů, obrazů a soch.

g) Svěcením její svátků a slavností.

h) Dobrými skutky: postem a almužnou; konečně i

i) májovou pobožností, kteráž sice nejmladší z Marianských pobožností, ale velice oblíbenou se stala a po veškerém katol. světě se rozšířila. O její původu již jindy jsem vám pravil; jakož i to, že sv. Otec Pius VII. brevem ze dne 21. března 1815 ji schválil a i odpustky nadal.

I přináší pobožnost májová duchovní prospěch dojísta každému, kdož ji v pravém duchu katolickém koná. Stávat se dojísta lepším, pokornějším, pobožnějším, tišším, trpělivějším — slovem,

lepším; neboť není možno, aby kdo Matku Páně ctil a lepším se nestával.

Proto i největší světci a světice Boží přede všemi jinými vyvolenci Božími Rodičku Boží ctili a vzývali. Tak sv. Filip Neri nazýval ji svou láskou, útěchou a radostí; sv. František Seraf. největší úctu k ní choval a učinil ji opatrovnicí svého řádu. Říkal: »Ona jest Matkou Toho, Jenž mne vykoupil« a před nanebevzetím její 40 dní se postíval. Pravit: »Skrze ni Kristus se stal naším bratrem a nám milosrdenství prokazuje«. — Sv. František Regis ve svých kázáních ji oslavoval. — Sv. Paschalis Baylon, pastýřem jsa, nejraději pásal stádce své u kapličky Rodičky Boží a aby na ni nikdy nezapomněl, vyřezal si obraz její na svou pastýřskou hůl a často naň se díval. — Rovněž i z českého dějepisu. První arcibiskup pražský, zbožný Arnošt z Pardubic, velikým byl ctitelem Rodičky Boží; zůstavil spis »Mariologie« čili žaltář o chválách blah. Rodičky Boží, kterýž i do češtiny zpracován a r. 1887 vydán jest; a jiný arcibiskup pražský, »Jan Lohelius«, každého roku konal pout do Staré Boleslavi, provázen jsa svým duchovenstvem, ku zázračnému obrazu Matky Boží.

Tak i my ctěme Matku Páně, tu příčinu naší radosti; ctěme ji aspoň májovou pobožností a proto přicházejme pilně a bedlivě na májovou pobožnost, jeť to maličko, co jí věnujeme, těch několik minut a to již po práci. Jeť příčinou naší radosti, aby byla příčinou naší radosti i tam jedenkrát, na nebesích. Amen.

Monsign. Boh. Hakl, papežský komoří a bisk. vikář a děkan v Hořicích.

Listy katechetické.

Katechese o druhém přikázání Božím.

Pro 4. třídu škol osmitřídnic napsal Dr. JAN SÝKORA.

(Dokončení.)

O kterém přikázání učily jste se minule? Kterak zní? Co rozumí se jménem Božím? Co zakazuje se v přikázání tom? Kterak zlehčuje se jméno Boží, víte již; vyložím vám proto nyní již, co přikazuje se v druhém přikázání Božím. Přikazuje či velí se v něm jméno Boží světiti či uctívati. Co velí se v druhém přikázání Božím? Může pak jméno Boží světiti se rozličným způsobem. Tak jako rozličným způsobem je lidé zneuctívají, tak mohou také rozličným způsobem ctiti či světiti je. Povím vám nyní, kterak jméno Boží světí se.

Jak víte, někteří lidé zneuctívají jméno Boží tím, že vyslovují je lehkomyšlně a neuctivě. Kdo světí jméno Boží, ten počíná si způsobem opáčným. Tak činil Ctibor. On vyslovoval jméno Boží jen tehdy, když modlil se — když tedy Boha chválil, neb Mu děkoval, neb za něco Ho prosil; také tehdy, když učil se o Bohu, neb o skutcích a lásce Jeho k lidem někomu vypravoval — zkrátka vyslovoval je pouze tehdy, když toho žádala nějaká příčina rozumná, nikdy ze žertu, nikdy lehkomyšlně neb při věcech nepatrných. A když vyslovoval jméno Boží, vyslovil je vždycky vážně, nikdy se smíchem neb ve zlosti, ba mnohdy uklonil při tom hlavu, jmenovitě když vyslovoval jméno Ježíš. Vyslovoval tedy jméno Boží vážně, mnohdy s úklonou hlavy a jen tehdy, když žádala toho rozumná příčina — zkrátka, on vyslovoval jméno Boží uctivě. Kterak vyslovoval jméno Boží? Co dával tím na jevo k Bohu? Zajisté. Tím tedy, že vyslovoval jméno Boží uctivě, dával na jevo úctu k Bohu či světí jméno Boží. Čím světí Ctibor jméno Boží? A podobně každý světí jméno Boží, kdo je uctivě vyslovuje. Kdo světí jméno Boží? N. N. (Napiš: Jméno B. světí 1. kdo je uct. vysl.)

Fariseové modlili se rádi na rozích ulic a dávali almužnu veřejně před lidmi. Činili tak proto, poněvadž chtěli, aby je lidé za to ctíli a chválili jako lidi nábožné a dobročinné. Komu tedy

hleděli zjednati čest a chválu skutky svými? K čí cti a chvále činili to tedy? To však nelíbilo se Pánu Ježíši. Pán Ježíš chce abychom skutky svými vyhledávali předem cti a chvály Boží, nikoli vlastní. Práví: Budto že jíte neb pijete, všecko ke cti a chvále Boží čiňte. A kdo řídí se tím pravidlem — kdo v skutku všecko ke cti a chvále Boží koná, dává ovšem také na jevo úctu k Bohu — svěťí také jméno Boží. Jméno Boží svěťí tedy také ten, kdo všecko ke cti a chvále Boží koná. Kdo svěťí také jméno Boží? (Připíš: a všecko ke cti a chv. B. koná.) Ještě jednou, kdo svěťí jméno Boží? Celé to poví N.

Můžeme také ke cti a chvále Boží jíst a pít? Ó zajisté. Pán Ježíš Sám toho žádá, a proto jest to možné; neboť On nežádá nic nemožného. Tehdy pak jí člověk ke cti a chvále Boží, když jí střídmě a proto, aby zachoval život a měl sílu ke konání svých povinností. Neboť Bůh chce, abychom zachovali si život a konali povinnosti své; a poněvadž jest k tomu potřebí pokrmu a nápoje, chce také, abychom tolik jedli a pili, kolik třeba, abychom zachovali si život a sílu potřebnou ke konání povinností svých. Kdo tedy tak činí — kdo jí a pije proto, aby zachoval život svůj a mohl konat povinnosti své, a tolik jen, kolik je třeba k tomu, ten dává na jevo, že má v účtě vůli Boží a Boha Samého, jí tedy a pije ke cti a chvále Boží. Kdo však jí nestřídmě, i tehdy ještě, když jest už nasycen, a jen proto, že vidí před sebou pokrm chutný; ovšem nejí ke cti a chvále Boží, nýbrž spíše uráží Ho nestřídmostí svou a mlsnotou. — Není však třeba, aby člověk chtěje vše činit ke cti a chvále Boží, před každým činem svým umíňoval si: tohle chci konat ke cti a chvále Boží. Postačí, když častěji, jmenovitě každého rána — nejlépe při ranní modlitbě své — umíni si, že cokoli toho dne bude konati, bude činiti ke cti a chvále Boží; úmysl ten vztahuje se pak ke všem skutkům, které ten den koná. Rozumí se pak samo sebou, že se tu mní skutky dobré. Neboť špatnými skutky, řečmi . . . necťí se Bůh, nýbrž bývá urážen. Ještě jednou: Kdo svěťí jméno Boží?

Prokop byl v cizím městě na učení. Jednou šel s druhem svým po ulici a najednou spatřil na druhé straně otce svého. I řekl hned k druhu svému: To jest můj otec. A běžel k němu. Vyznal tedy, že to otec jeho a hlásil se k němu. Co dal tím na jevo k otci svému? — Sv. Petr uzdravil člověka chromého od narození slovy: Ve jménu Ježíše Krista vstaň a choď. A když lidé divili se tomu, prohlásil veřejně, že to neučinil mocí svou, nýbrž mocí božskou. Bůh Sám že oslavil tím Syna Svého. Podobně učinil druhého dne před soudem. Když tázali se ho, čí mocí uzdravil chromého, pravil: Ve jménu Ježíše Krista stojí tento před vámi zdráv. A není v žádném jiném spasení (než v Kristu Ježíši). Dvě věci vyznal tedy sv. Petr; předem vyznal, že Bůh to byl, který uzdravil toho chromého — či zkrátka: vyznal Boha či jméno Boží. Potom vyznal svou víru, že pouze skrze Ježíše Krista můžeme býti spaseni. Vyznal tedy jméno Boží a víru svou. Co vyznal sv. Petr? Co dal tím na jevo k Bohu? Ano. Ctil tedy tím Boha

či světil jméno Boží. Čím světil jméno Boží? A podobně každý, kdo jméno Boží a víru svou před lidmi ochotně vyznává, světil také jméno Boží. Kdo světil také jméno Boží? (Napiš. 2. Kdo jm. B. a víru svou před lid. och. vyzn.)

Můžeme pak rozličným způsobem vyznávati jméno Boží a víru svou. Jméno Boží vyznáváme, když to dobré, které na sobě máme (dobré schopnosti, vědomosti) a které jsme vykonali, předem Bohu a jeho pomoci přičítáme a Bohu za to děkujeme. Víru svou vyznáváme buď slovy na př. když modlíme se Věřím v Boha, když veřejně (před oprávněnou vrchností) prohlásíme, že jsme katolíci; aneb vyznáváme víru svou skutky, když totiž takové věci činíme, po nichž jiní mohou poznati, že jsme katolíci, na př. když smekneme před křížem, před obrazy neb sochami svatých, když jsme zbožně přítomni při mši svaté, když přijímáme svaté svátosti, zkrátka když konáme, co víra prikazuje. Ještě jednou, kdo světil jméno Boží? Oboje poví N. N.

Také ten světil jméno Boží, kdo koná dovolenou přísahu.

Že tomu tak, pochopíte na příkladě. Šimon byl v neděli ve 3 hodiny odpoledne v kostele na požehnání s Vojtěchem, Jaroslavem a Kazimírem. Druhý den na to přišel do školy jakýsi člověk a žaloval na něho panu učiteli, že byl v neděli ve 3 hodiny odpoledne na Letné a tam se velmi rozpustile choval. Co řekl as Šimon panu učiteli? A když mu nevěřil, co řekl mu as? Ano. Volal tedy ony druhy své za svědky, aby dosvědčili, že mluvil pravdu. Proč nevolal za svědka někoho jiného? Ovšem. Tím tedy, že volal za svědky právě ty tři druhy své, vyznal přesvědčení své, o čem že vědí? A podobně jest to i při přísaze. Kdo přísahou volá za svědka Boha, vyznává tím svou víru, že Bůh ví všechno a tedy i to, že mluví pravdu. Přísahou tedy vyznává člověk, že Bůh jest vševědoucí. Co vyznává člověk dovolenou přísahou? Ale ještě něco vyznává přísahou. Jestli onen Šimon, o němž jsem mluvil, ví o jednom z druhů svých, o Kazimírovi, že častěji si zalže, o ostatních pak, že vždy mluví pravdu, koho vezme si raději za svědka? Proč? Co tedy vyznává také tím, že bere za svědky pouze ty dva své druhy? A podobně i ten, kdo přísahou bere za svědka Boha, vyznává svou víru, že Bůh vždy jen pravdu mluví, jakož i to, že chce, abychom i my pravdu mluvili. Vyznává tedy přísahou také nejvyšší pravdomluvnost Boží. Co vyznává člověk také dovolenou přísahou? Mimo to, jak jsem se již zmínil jindy, přísahou vyzývá takřka Boha, aby ho potrestal, nemluví-li pravdu, vyznává tím tedy také, že Bůh jest nejvyšší spravedlivý. Co vyznává člověk také přísahou? Dovolenou přísahou vyznává tedy člověk, že Bůh jest vševědoucí, nejvyšší pravdomluvný a spravedlivý; a tím právě, že to přísahou vyznává, ctí Boha, či světil jméno Boží. Co vyznává člověk dovolenou přísahou? Co světil tím? Čím může tedy člověk také světit jméno Boží? Proč můžeme dovolenou přísahou světit jméno Boží? Ano. Světil tedy také ten jméno Boží, kdo koná dovolenou přísahu.

Kdo světi také jméno Boží? (Napiš: 3. Kdo dovolenou přísahu koná).

Ještě jeden jest způsob, kterým člověk může světit jméno Boží. Poznáte jej na příkladě. Karel byl by rád dal otcí svému něco k svátku, aby ukázal, jak ho má rád a jak si ho váží. Ale neměl ničeho. Přál mu tedy k svátku a při tom řekl: »Otcé já ti slibuji, že budu vždycky hodným.« A co slíbil, vykonal. Pilně se učil, všudy choval se slušně a poslouchal na slovo doma i ve škole. Co slíbil Karel otcí svému? Jak splnil, co slíbil? Co ukázal tím k svému otcí? Čím ukázal, že si otce váží? A podobně jako Karel ukázal, že váží si otce svého, můžeme ukázati i my, že máme v úctě Boha - tím totiž, že slíbíme mu něco dobrého a potom vykonáme to tak, jak jsme to slíbili, či zkrátka tím, že sliby Bohu učiněné věrně plníme. Kdo tedy sliby Bohu učiněné věrně plní, ctí Boha, či světi také jméno Boží. Kdo světi také jméno Boží? (Napiš: 4. Kdo sliby B. učin. věr. plní.). Co jest slib? Kdo jest povinen činiti slib Bohu? Co však povinen jest ten, kdo slib Bohu učinil? Co světi ten, kdo sliby Bohu učiněné věrně koná? Ještě jednou: kdo světi jméno Boží? Celé to poví N. N.

Bylo řečeno, že jméno Boží světi také ten, kdo koná dovolenou přísahu. Jest proto třeba věděti, kdy jest přísaha dovolena. K otázce této snadno odpoví si ten, kdo ví, kdy jest přísaha nedovolena, či kdo přísahá nepravě. Kdo přísahá nepravě? poví N. Ano. Jest tedy nepravá či nedovolená přísaha, když přísahá člověk při věci nepatrné. Aby tudíž přísaha byla dovolená, jaká musí býti ta věc, o kterou běží? Jest proto přísaha dovolena, když běží (se jedná) o věc důležitou. Kdy je přísaha dovolena? (Napiš: b. když se jedná o věc důlež.). Ale na tom není dosti. Jak řečeno, také ten přísahá nepravě, kdo zavazuje se přísahou, že učiní něco zlého neb opomene něco dobrého, zkrátka tedy, kdo přísahá něco špatného, zlého. Aby tedy přísaha byla dovolena, jaká musí býti též ta věc, kterou člověk přísahá? (Připiš k předešlému: a v sobě samé dobr.). Kdy je tedy přísaha dovolena? Avšak to ještě nestačí. Bylo řečeno, že také ten přísahá nepravě, ano křivě, kdo vědomě něco nepravého přísahou stvrzuje. Aby tedy přísaha byla dovolena, nejen že člověk nesmí přísahat nic nepravdivého, on musí také míti jistotu, že pravda jest to, co přísahou stvrzuje, či on musí vědět jistě to, nač přísahá. Co musí vědět jistě ten, kdo přísahá, aby přísaha byla dovolena? Kdy tedy jest přísaha dovolena? (Napiš: c. když již jistě víme to, nač přísah.). Ale i tehdy jest přísaha nepravá a křivá, když člověk přísahou slibuje, co nechce splniti. Má-li tedy přísaha býti dovolena, co musí míti v úmyslu ten, kdo přísahou něco slibuje? Kdy tedy je dovolena taková přísaha, kterou něco slibujeme? (Připiš: aneb jistě spln. míníme, co přís. slibuj.). Kdy je přísaha dovolena? Celé to poví N. N. Musí však všechny tyto podmínky býti přítomny, aby byla přísaha dovolena. Schází-li některá z nich, již není přísaha dovolena. Jestli tedy běží o věc důležitou, a člověk jistě splniti chce, co přísahá, ale ta věc, kterou přísahá, jest zlá, jaká jest

přísaha jeho? A jestli běží sice o věc dobrou, a člověk jistě ví, že pravda jest, co přísahá, ale věc ta, o kterou běží, jest zcela nepatrná, jaká jest přísaha jeho? Kdy tedy jen jest přísaha dovolena?

Bylo řečeno, že musí běžeti o věc důležitou, aby byla přísaha dovolena. Jest však důležitá věc také tehdy, když toho žádá oprávněná či řádná vrchnost. Proto jest přísaha také tehdy dovolena, když se děje k rozkazu řádné vrchnosti. Kdy také jest přísaha dovolena? (Napiš svrchu: a když se děje k rozk. řád. vrchn.), Poví to ještě N. Ovšem rozumí se samo sebou, že musí běžeti o věc dobrou a že musí jistě věděti to, nač přísahá aneb míti v úmyslu, že jistě vyplní, co přísahou stvrzuje. Jinak nebyla by dovolena, třeba toho žádala řádná vrchnost. Kdyby tedy měl před soudem přísahati na věc, o které buď nic neví neb nezná jí jistě; musel by říci a třeba i přísahou stvrditi, že o ní nic neví, neb že toho neví jistě. Kdy jest přísaha dovolena? Celé poví N. (Nacvič.). Co velí druhé přikázání Boží? Kdo světi jméno Boží? Kdy jest přísaha dovolena?

Poznaly jste již, milé dítky, vše, co se v druhém přikázání Božím zakazuje i přikazuje. Hleďte jen také vždycky tak jednati, jak Bůh v tom přikázání požaduje. Víte, že zakazuje se tu rouhání, křivá přísaha, styděti se za víru, rušiti sliby Bohu učiněné. To jsou velmi těžké hříchy. Ó, nésvoďte k nim nikdy ve svém životě. Neberte však také jména Božího nadarmo, ani neklejte. Bráti jméno Boží nadarmo a zhusta ani klení není sice hříchem těžkým, nýbrž všedním. Ale jest hříchem a urážkou Boha přece; a my máme dáti pozor, abychom ani všedními hříchy neuráželi Boha, alespoň ne lehkomyšlně a s plným svolením. Varujte se jich tedy také. Ale ovšem vyslovujte vždy jméno Boží uctivě a umíňujte si, jmenovitě při ranní modlitbě své, že budete vše činiti ke cti a chvále Boží. Zvláště však přičiňte se o to, abyste víru svou ochotně vyznávali před lidmi nejen nyní, nýbrž i později, až dorostete a již do školy chodit nebudete. Vyznávejte ji tím, že budete vždy žiti tak, jak víra naše přikazuje, vyznávejte ji zvláště tím, že v neděli a ve svátek vždy budete obcovati zbožně celé mši svaté, a každého roku přijímati svátost pokání a nejsv. Svátost oltářní. Učiníte-li tak, nebudete toho litovati; připravíte si tím hojnou odměnu u Boha.

Nyní zopakujeme si vše, čemu jste se učily o druhém přikázání Božím. Kterak zní druhé přikázání Boží? Co zakazuje se v něm? Čím zlehčuje se jméno Boží? Kdo přísahá nepravě? Proč jest křivá přísaha jedním z nejtěžších hříchů? Co jest slib? Co velí se v druhém přikázání Božím? Kdo světi jméno Boží? Kdy jest přísaha dovolena?

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

63.

Vypravoval jsem předešle, že Pán Ježíš ve čtvrtek večer před svým utrpením jedl s učenníky svými beránka velikonočního. Jakou to památku konali židé o svátcích velikonočních? Tehdáž nařídil Mojžíš židům, aby zabili beránka a co měli učiniti s jeho krví? Koho měl předobrazovat ten beránek? Jako krví onoho beránka v Egyptě byli židé uchráněni před tělesnou smrtí, tak ochrániti měl lidstvo před smrtí duchovní Beránek Boží krví Svou až usmrčen bude. Kdo je ten Beránek Boží? Kdo Ho tak nazval? Smrtí svou měl Kristus Ježíš jako Beránek Boží sejmouti hříchy světa, čili za hříchy lidstva zadost učiniti, aby byly lidem odpuštěny; proto při poslední večeři o blížící se vykupitelské smrti Své zmínku činil a na památku její nejsv. Svátost oltářní ustanovil. Jak to učinil? Nařídil Pán Ježíš, aby tak se činilo ustavičně; děje se to? Ano, při každé mši svaté, zvláště pak před velikonočí na zelený čtvrtek tu památku konáme; proč právě ten den? A jako tehdáž podával Pán Ježíš všem apoštolům, tak obzvláště na zelený čtvrtek uvidíte mnoho věřících přistupovat k sv. přijímání. Co jim to budu podávat? Kdo to tedy k nim přijde? Jak budou při tom říkat? Ovšem nejsme hodni, aby Ježíš, Syn Boží, přišel k nám. Kdo nejsv. Tělo Páně přijmouti chce, musí býti beze hříchu, čistý; a to také chtěl Pán Ježíš naznačit apoštolům, když jim při té večeři nohy umyl. Ve východních krajinách tehdáž nenosili nohy obuté a proto jako vám, tak i jim se zaprášily; chtěl-li však Pán Ježíš, aby i nohy měli čisté, tím čistější musí býti srdce i duše toho, kdo nejsvětější Svátost oltářní přijímati chce. Však Pán Ježíš s bolestí připomenul, že nejsou čisti všickni apoštolové; koho to asi měl na mysli? Apoštolové nevěděli posud, kdo je ten zrádce a Pán Ježíš to jen miláčkovi Svému tajně naznačil tím, že podal Jidášovi skývu namočeného chleba, a mu řekl: »Co chceš učiniti, učiň spěšně«. Chtěl tak Jidášovi dát na srozuměnou, že o jeho zrádném úmyslu ví a že dobrovolně tomu se chce podrobit. Však Jidáš nedal se ani tím slovem odstrašit, ale odešel ku knížatům kněžským, aby jim pověděl, kde by Pána Ježíše zajmouti mohli. Vidíte, jak zatvrzelý byl Jidáš; za 30 stříbrných prodal radě židovské božského Mistra a ďáblu svou duši.

Pán Ježíš nyní rozloučil se s ostatními učenníky, o nichž věděl, že Mu jsou věrni a že Ho milují. Předvídal, že se jim bude po Něm stýskat, ale těšil je, že jen na krátko je opouští a opět k nim přijde. Porozuměli apoštolové, že mluví Pán Ježíš o smrti a Petr na důkaz oddanosti své nabízel se, že by byl hotov s Ním

i umřít; však Pán Ježíš znal sice přítulnost apoštolů, ale i slabost jejich a předpověděl jim, že všichni ze strachu Ho opustí a Petr sám než kohout dvakrát zazpívá, třikrát Ho zapře. I pomodlil se s apoštoly a odešel s nimi do zahrady Getsemanské, která byla na úpatí hory olivetské. Cestou ubezpečoval je ještě o Svě lásce, předpovídal jim těžká pokušení, ale vybízeli je, by Mu zůstali věrni v lásce a Otec nebeský, k Němuž se za ně pomodlil, že je neopustí. Přišli k zahradě Getsemanské; Pán Ježíš vzal s sebou jen ty tři z apoštolů, které měl při Svém proměnění na hoře Tábor; kteří to byli? Tam viděli oslavení Pána Ježíše, nyní měli být svědky Jeho zármutku a ponížení. I připravil je na to, řka: »Smutná jest duše má až k smrti«; jako by řekl, cítím úzkost, jakou působí blížící se smrt; »ale pobuďte tuto se mnou«, doložil, »a pomodlete se«. I poodešel maličko, padl tvář na zem a modlil se po třikráte: »Otče můj, jest-li možno, ať odejde ode mne tento kalich utrpení; ale však ne jak já chci, ale jak ty chceš«. I obklíčila Ho úzkost taková, že pot krvavý s tváří se Mu řinul. Nedivte se, že Pán Ježíš úzkostí smrtelnou byl obklíčen; vždyť měl lidské tělo a lidskou duši jako pravý člověk a tedy jako každý člověk i On zkormoucnosti podlehal; ale při tom zcela do vůle Boží se odporoučel; jak že se modlil? Když pak po nějaké chvíli přišel k učenníkům, uzřel, že spí. Domlouval jim, zvláště Petrovi, že ani té chvílky s ním se nemodlili, ačkoliv potřebují i oni posily pro pokušení, které jim nastává. I oznámil jim, že blíží se ten, který Ho zradí. A skutečně přicházel zástup pochopů, mezi nimi i někteří z rady židovské a v čele jich zrádce Jidáš. Znal on to místo, kam Pán Ježíš tak často chodil se modlit se Svými učenníky; přivedl tam tedy ony pochopy, kteří Pána Ježíše zajmouti měli, a dal jim znamení, podle kterého by mohli Pána Ježíše poznati, řka: »Kterého políbím, tenť jest, toho držte«. Pán Ježíš šel zástupu tomu naproti a Jidáš přistoupiv k Pánu Ježíši, políbil Ho, řka: »Zdráv buď, Mistře«! Věděl Pán Ježíš, co chce Jidáš tím políbením a proto pravil k němu: »Příteli, nač jsi přišel? Po íbením zrazuješ mne?« Jak nazývá Jidáš? »Přítelem« — chtěje posledně ještě pohnouti srdce jeho ku lítosti a k polepšení; ale Jidáš zůstal zatvrzelý. Proto odvrací se od něho Pán Ježíš a táže se zástupu ozbrojeného: »Koho hledáte?« A když oni odpověděli: »Ježíše Nazaretského,« dí jim: »Já jsem.« A hlc, jediné to slovo Ježíšovo ustrašilo je tak, že k zemi padli. Ukázal jim takto Pán Ježíš, moc Svou a že kdyby dobrovolně nechtěl se jim vydat, nic by Mu učiniti nemohli. Když ze svého ustrašení přišli k sobě, vyzval je Pán Ježíš, aby tedy vzali Jeho, učenníky ale aby nechali odejít. I přistoupili služebníci, aby Pána Ježíše jali; tu však vzpamatoval se Petr a počal Pána Ježíše brániti a uťal jednomu služebníkovi (Malchovi) nejvyššího kněze ucho. Však Pán Ježíš nechtěl, aby Ho Petr mečem bránil a dotknuv se ucha zraněného, uzdravil je. I vydal se Pán Ježíš pochopům, kteří Jej svázali, učenníci ale rozutíkali se.

Bez hluku veden byl Pán Ježíš nejprvé k Annášovi a pak k jeho zeti Kaifášovi, jenž byl nejvyšším knězem, a nejdůvěrnější

členy z rady židovské k sobě na rychle svolal, aby soudili Pána Ježíše. Petr šel po zdalečí za zástupem a vešel na dvůr paláce Kaifášova. Kaifáš to byl, jak víte, jenž se vyjádřil, že dobře jest, aby jeden člověk (Pán Ježíš) umřel za lid. On nyní počal vyslýchat Pána Ježíše a tázal se Ho po Jeho učení. Pán Ježíš odpovéděl mu, aby se zeptal těch, kteří Ho slýchali, an veřejně po školách a v chrámě učival. Za tu odpověď udeřil Ho jeden ze služebníků ve tvář, chtěje se tím zalichotiti nejvyššímu knězi. Řekl snad Pán Ježíš něco zlého? Nespravedlivě tedy Ho udeřil onen služebník; Pán Ježíš ale snesl to pohanění a jen mírně upozornil onoho služebníka na tu nespravedlnost. Poněvadž oprávněného obvinění proti Pánu Ježíši neměli, hledali falešných svědectví; ale to víte, že lež se snadno prozradí a tak ani ti uplacení svědkové nic nepravého Pánu Ježíši nedokázali, a neobstála ani ta obžaloba, že prý chtěl Pán Ježíš chrám Jerusalemský zbořit a ve třech dnech opět vystavět. Vždyť víte, jak a o čem to mluvil tehdáž Pán Ježíš. Poněvadž tedy všechno to k odsouzení Pána Ježíše nestačovalo, vyzval Kaifáš Pána Ježíše, aby přísahou stvrdil, je-li On Kristus Syn Boží. A Pán Ježíš na to zapřísahání Kaifášovo odpovéděl: »Ano, já jsem Kristus, Syn Boží, a sami jednou uzříte mne seděti na pravici Boží a přicházeti k soudu v oblacích nebeských.« Porozuměli jste zajisté dobře, co o Sobě dosvědčil přísahou Pán Ježíš? Nemohli tedy soudcové oni míti žádné pochybnosti o Pánu Ježíši; nuže, zdali pak alespoň teď uvěřili? Ó, posuďte tu bezbožnost jejich: Kaifáš prohlásil svědectví Ježíšovo za rouhání a vyzval ostatních, aby usoudili, co za to zasluhuje. Všichni ovšem hned odpovéděli, že hoden jest smrti, jak se byli již dříve dohodli. Tak tedy zachovali se k svému Spasiteli, Synu Božímu!

Mezi tímto výsledkem zahřívá se Petr u ohně, který si služebníci na dvoře roznítili; a tu děvečka jedna poznala Petra, že je z učenníků Ježíšových; ale on zapřel a v tom kohout zazpíval. Petrem to hrklo, ale nechtěl se prozradit. Po chvíli jiná děvečka zase dotvrzovala, že viděla Petra chodit s Pánem Ježíšem, ale on opět zapřel, dokládaje, že Ho ani nezná. Když pak služebníci si ho líp povšimli a jeden z nich jemu připomínal, že utal služebníkovi Malchovi ucho, tu lekl se Petr a aby od sebe podezření odvrátil, počal se po třetí zapřísahat, že Pána Ježíše nikdy ani neviděl. Mezi tím, co Petr takto zapíral, zazpíval kohout po druhé a tu právě odváděli služebníci Pána Ježíše svázaného od výsledku. On obrátiv se pohleděl na Petra; zraky jejich se potkaly. Petra bodlo to u srdce, neb vzpomněl, co mu předpovéděl Pán Ježíš. Kdo si to pamatoval z vás? Tehdáž se dušoval Petr, že Mistra svého nezapře, a jak se zachoval? Svědomí počalo dělati výčitky, že tak nevděčně zachoval se k svému dobrému Mistru; přišlo mu to velmi líto, z očí vyhrkly mu slze a již tam nemohl vydržeti; odešel ven a plakal hořce. Chybil sice, prohršil se těžce proti Pánu Ježíši, ale litoval toho; nebyl tedy tak zavržený jako Jidáš a proto ho Pán Ježíš nezavrhl, ale odpustil mu,

jako odpouštěl všem kajícím hříšníkům. Co od nich žádal? Srdcem kajícím nezhrdá Pán Ježíš; On jest nejvyšší milosrdný. Co to znamená?

Pána Ježíše svázaného ponechali pod stráží hrubých služebníků, kteří po celou noc Jemu se rouhali, Naň plvali, ve tvář Ho bili a zastírajíce Mu oči, chtěli, aby hádal, kdo Jej udeřil. Tak trpkou noc zakoušel Pán Ježíš ze čtvrtka na pátek. Časné z rána ale svolána byla na rychlo celá rada židovská, by Ježíše soudila. Opětně se Ho tázali, je-li On Kristus, Syn Boží, a Pán Ježíš, ačkoliv věděl, že neuvěří, však přece aby nikdo výmluvy neměl, dotvrdil jim a zřejmě řekl, že jest Syn Boží. Však rada svědectví toto prohásila za rouhání a vyřkla nad Pánem Ježíšem ortel, že hoden jest smrti. I sám Jidáš lekl se toho ortele; svědomí nyní počalo ho děsit, že on jest vinen smrti Ježíše Krista. Ihnusila se mu nyní ta mzda, již dostal za svou zradu; přinesl ty peníze knížatům kněžským zpět, vyznáváje se, že zhřešil, zradiv krev spravedlivou. Ti ale odbyli ho řkouce: »Co nám do toho! Nepotřebovali ho více a pohrdli jím. Poznal nyní nešlechtnost svou, když i ti bezbožníci jím pohrdali. Hodil jim tedy ty peníze a odešel. Kam pak? Snad aby jako Petr oplakával nešlechtnost svou? Nikoliv, ale utikal jako Kain před zlým svědomím. Pokušitel pekelný ho děsil, že nepravost jeho je větší, než aby směl od Boha odpuštění doufat, Pán Ježíš že ho zavrhl a že již mu pomoci není; učenníci že ho mezi sebou trpěti nebudou, lidé ostatní že budou na něho ukazovat jako na zrádce: nežli takový život, našeptával mu ďábel, lépe si udělat smrt. A Jidáš uposlechl toho zlého pokušitele: šel a oběsil se! A což by mu byl Bůh neodpustil, kdyby byl jako Petr litoval? Vždyť odpouštěl těžkým hříšníkům; jmenujte mi některé. Jaký je Bůh. V milosrdenství Boží máme doufat; ale Jidáš nedoufal, nýbrž zoufal. Zavraždil, sám sebe, stal se samovrahem neb sebevrahem. A to jest ohavná nepravost. Sám Bůh to dal na srozuměnou; tělo oběšeného Jidáše se rozpuklo a vyklydy se všechny vnitřnosti jeho, tak že všichni s ošklivostí od něho se odvraceti musili. Tak skončil zrádný nekající Jidáš. Tolikrát ho Pán Ježíš varoval, bědu volal na zradu zamýšlenou, laskavým slovem chtěl ho pohnout, ale Jidáš zůstal zatvrzelý a nekající. Chraň nás Bůh před nekajícností. Jinak zachoval se Petr po svém hříchu; Pán Ježíš jen na něho pohlédl, a Petr porozuměl tomu pohledu, litoval poklésku svého. I na vás patří všude Pán Ježíš; nezarmucujte Ho chováním nemravným, On patří na vás i zde s kříže a připomíná vám, že máte býti hodnými zdárnými dítkami; abyste Mu neobnovaly ty bolesti a muky, které od nepřátel snášeti musil. V náhradu za ty urážky pomodlíme se k Pánu Ježíši.

Všímejme si toulavých dětí!

Obrázek ze školní praxe.

Napsal FR. CHRAMOSTA.

Loni kteréhosi dne vstoupila do 4. chlapecké třídy a mezi přítomnými žáky zpozorují nováčka. Vypadal jak vrabčik, který se právě se soudruhem serval. Neumytý, nečesaný, oděvu ne-
spofádaného, pohledu těkavého.

»Pojď sem«! zavolám, »jak se jmenuješ«?

Hoch se nesměle přiblížil a řekl své jméno.

»Odkud jsi přišel«?

»Já jsem nepřišel — my jsme přijeli«.

»Dobře. Odkud jste tedy přijeli«.

»Z N—ova«.

»Máš tatínka a maminku«?

»Ne — já mám jen maminku a strýčka«.

»Čím se živí strýček i maminka«?

»Strýček dělá komedii a maminka zpívá na trzích«.

»Běž si sednout«! pokynu hochovi. —

Věděl jsem celé jeho nationale. Hoch byl nemanželským dítětem a toulal se s matkou a domnělým otcem po světě.

Nastala modlitba před vyučováním. Všiml jsem si dobře, že hoch ani dobře kříže nedělal, ani se nemodlil. Po modlitbě tážou se hoča na základní pravdy našeho náboženství. Kolik je Pánů Bohů, kolik božských osob, dám pomodlit se mu modlitby nejobyčejnější a podobné. Hoch odpovídal bídně.

»Byl jsi«, na konec tážou se, »u sv. zповědi a sv. přijímání«?

»Nebyl«!

»Kolik je ti let«?

»Dvanáct pryč«!

Ubohé dítě! myslím si, Kristus za všechny zemřel, kázal, by evangelium hlásáno bylo všemu stvoření, ve svazek pokoje a v jednotu víry pojití národy rozkázal apoštolům Svým — a ty žiješ zde jako bludná ovečka nemající pastýře, tobě evangelium hlásáno není . . . Učinil jsem s hochem, co jsem mohl.

Soukromě vyučoval základním pravdám náboženským a připravoval jej ke sv. zповědi téhož dne.

Propustil jsem pak jej, vyptav se, kdy rodiče odjedou, s prosbou a rozkazem, by na druhý den zase přišel, že ho budu připravovati ke sv. přijímání.

Hoch slibiv vše, odešel.

Čekám druhý den, čekám třetí den, a kdo nepřišel — byl toulavý hoch komediantův. Odejeli dále. —

Z toho příběhu odvodí si laskavý čtenář patriční konkluse.

První jest, bychom se těchto ubohých toulavců ujímali. Jest to nejen povinností naší v zastoupení Krista hledat a spasit, co hyne, přivádět do ovčince ovečku jednu zbloudilou, třebaš bychom

jich tam již devadesát devět měli, jest to též povinností lásky bliženské, dobrým skutkem, útěchyplnou odměnou.

Naše zákony školní mluví sice o povinné návštěvě školní. Říšský zákon z roku 1869 v § 20. praví, že rodiče, nebo jejich zástupcové nemohou svých dítek aneb opatrovanců nechati bez vyučování na školách obecných předepsaného; § 21. ustanovuje dobu povinnosti školní a podotýká, že žáci teprve tehda směji vystoupiti ze školy, mají-li nejpotřebnější vědomosti školám obecným předepsané. Zákon nechce nechati ani dítky neplnomyslné, ani hluchoněmé a slepé bez vyučování. Zákony zemské všeobecný tento příkaz blíže formulují. (Vyhlášení c. k. místodržitele ze dne 29. srpna 1870, a výnos moravské c. k. zemské školní rady ze dne 11. září 1876, týkající se zákonitých ustanovení ve příčině návštěvy školní.) Znameníť jest též výnos c. k. zemské školní rady mor. ze dne 14. září 1889 k veškerým c. k. okresním školním radám, k místním školním radám a veškerému učitelstvu vůbec ve příčině docílení pravidelné návštěvy školní na školách obecných, a zákon ze dne 24. ledna 1870 platný pro markrabství Moravské, kde v §§ 20. a násl. zevrubně se mluví o dětech rodičů různě zaměstnaných (v továrnách, dolech, živnostech) a trestech na přestupníky ustanovených.

Než o dětech potulných »umělců« v celém zákonníku není ani památky. Máme totiž po ruce: »Příruční knihu říšských a zemských zákonů, nařízení a předpisů v záležitostech školství obecného na Moravě« vydanou r. 1891, ze které jsme také citované zákony vypisovali, ale v celé knize ničeho o dětech, o nichž mluvíme, jsme nenašli a nevíme, zda vůbec školní zákony české nebo moravské zvláštní některé nařízení o takových dětech vydaly.

Soudíme tedy, že o toulavých dětech všelijakých těch komediantů, gymnastiků, provazolezců, majitelů kolotočů, zvěřinců, panoram, cirkusů a j. v. platí zákony všeobecné, které praví, že žádné dítě duševně schopné nemá bez vyučování buď soukromého nebo veřejného zůstávati, že místní školní rada jest povinna dítky sepisovati, jejich přestěhování do jiného školního obvodu oznamovati, dítky cizí, doví-li se o nich, zapisovati atd.

Zákon zemský moravský z roku 1870 praví též, že rodiče nebo jich zaměstnavatelé, jež děti u nich zaměstnaných ke školní návštěvě nepřidržíjí, mohou potrestáni býti a v souhlase se zákonem říšským ustanovuje, že vysvědčení propouštěcí může jen tehdy vydáno býti, prokáže-li se žák, že má alespoň nejpotřebnější vědomosti.

Věci tyto, celkem známé, uvedli jsme proto, bychom ukázali, že děti potulné všem těmto paragrafům lehce se vyhnou a bez vyučování zůstanou.

Místní školní rada o dětech těch neví ani když přišly, ani když odešly. Rodiče nejsou povinni ani přidržování do veřejné školy je poslati, protože kromě veřejného jest též vyučování soukromé. Vysvědčení propouštěcího tyto děti nežádají, poněvadž

obyčejně u oteckého řemesla zůstanou a tak se po vysvědčení nikdo neptá.

Tak rostou děti tyto — v osvíceném věku našem — jako dřeva v lese, jsouce ilustrací odstrašující ke chválám o všestranné pokročilosti moderního školství, jsouce duševními mrzáky.

Co činiti?

Dle našeho skromného soudu toto:

Nemohouce takovým dětem dáti vychování všeobecného, hledme aspoň, pokud možno, postarati se o jejich nesmrtelnou duši!

Požádejme starostu obce, resp. tajemníka obecního, kde potulní umělci se ohlašují, by si vyžádali povolení místa ku provozování svého umění, by jim připomenul, mají-li dítky školou povinné, by je do školy poslali. Požádejme též správce školy, by oznámil nám příchod takového toulavého dítko do školy. Poprosme ho, nemáme-li právě vyučování náboženství ve třídě, do které dle věku svého patří, by nám je dal do třídy, kde právě náboženství vyučujeme; nemáme-li toho dne vůbec vyučování ve škole, ať nám správce školy dítě laskavě do bytu pošle nebo dovésti dá.

Přijde-li dítě již do školy či do bytu, nepouštějme ho od sebe dotud, dokud hlavní náboženské pravdy jsme v srdce mu nevštíplili. Je-li dítě starší a nebylo-li u sv. zpovědi a sv. přijímání, připravujme je, vyzpovědejme doma ihned a podejme vel. Svátost oltářní. Jsme aspoň jisti, že dítě nám neutěče. —

Tolik tedy napsali jsme, domnívajíce se, že záslužno to jest upozorniti na tyto ubohé syny Eviny a přistaviti tak aspoň malý kamének ku veliké duchovní budově, která se jmenuje: *Regimen animarum*.

Listy vědecké.

Nadace církevní zvláště mešní.

Po stránce historické, právně-kritické a nanejmé praktické

podává

VÁCSLAV KOCIÁN.

(Pokračování.)

III.

Nástin listiny nadační.

Nástin tento sepsati může buď duchovní správce neb účetní zádušní anebo se o něm oba dohodnou.¹⁾ Při sepisování tohoto nástinu jest přihlížeti ku jeho:

- a) vnější formě, a
- b) obsahu.

Ad a) Co se týče vnější formy, nástin má býti psán zřetelně a jen na jedné půli přeloženého archu; podpisu žádného není třeba;²⁾ předkládán ku schválení podroben jest kolku jako příloha 15 kr. za každý arch.³⁾

Ad b) Co nástin nadační listiny má obsahovati, k tomu podávají⁴⁾ návod tištěné, úředně předeepsané blankety, jichžto při vyhotovování nadačního nástinu »výhradně jakožto jedině platné normy použití jest.«⁵⁾

¹⁾ Instrukce nejd. konsist. praž. ze dne 6. dubna 1864. ad III. Ord. I. 1864. str. 36.

²⁾ Instrukce nejd. konsist. Ord. I. praž. 1864. str. 36.

³⁾ Kolek ten se nepřepíše. — Viz nejnov. výn. c. k. místodržít. čes. ze dne 3. pros. 1895 č. 94361 přílohy ord. I. praž. 1896 č. 5. str. 4.

⁴⁾ Vyjímaje správnou doložku o nevčitelnosti nadace do kongruy a výhradu eventuelní devinkulace jistiny nadační.

⁵⁾ Výnos c. k. místodrž. česk. ze dne 22. dubna 1871. č. 18131; — výnos konsist. praž. ze dne 12. května 1871. č. 3262. (Ord. I. 1871. str. 48.) a ze dne 6. března 1872. č. 997. k vybídce c. k. místodržitel. ze dne 25. ledna 1872. č. 56304. (Ord. I. 1872. str. 18.)

Poněvadž pak nástin od listu nadačního liší se jenom právně formálním vyhotovením, věcně však obsahují oba totéž, podáváme zde vzorcem vyplněnou již listinu nadační (nadání mešního) s příslušnými dodatky a vysvětlivkami a spolu nejnověji c. k. místodržitelstvím českým vydané formuláře nadačních listin o nadáních jiných nežli mešních.

N á v r h.

Nadační listina.

My níže podepsaní duchovní a světější představení farního kostela sv. Š. na Novém Městě v Praze (okresu) vikariátu generálního arcidiecése pražské v Čechách, stvrzujeme a vyznáváme mocí této nadační listiny za sebe a za své nástupce v úřadě, že paní Julie Mikšová, vdova po c. k. soudci v Praze, dne 10. února 1893 v Praze zemřelá, dle odstavce III. c) závěti své ze dne 15. ledna 1893 ustanovila 100 zl. rak. měny na mešní nadání při zmíněném kostele následujícími slovy: III. c): »Konečně odkazuji jedno sto zl. rak. měny na zřízení nadace, by každého roku v den mé smrti — anebo v den, kdy nejdříve bude možno — sloužena byla v pražském farním chrámu Páně sv. Š. tichá mše svatá za spásu duše mé. Peníze tyto buďtež bezpečně uloženy buď nákupem státních papírů nebo na spolehlivé hypotéce soukromé; úroky pak roční z této jistiny nadační plynoucí a sice celé rozděleny buďte percipientům dle poměru poplatků cynosourou jim stanovených, tak že, vynese-li jistina ta ročně úroků 4 zl. 20 kr., dostane za tuto mši sv. duchovní

za ohlášku a persoluci 2 zl. 80 kr.	
kostel	84 „
kostelníci	50 „
ministranti	6 „

Výslovně prohlašuji a vyhrazuji, že příjmy této nadace nesmí nikdy vpočteny býti do kongruy farářovy; a kdyby se tak ať z jakékoli záminky přece státi mělo, budiž obligace nadační ihned devinkulována, prodána (jistina půjčená na hypotéku dlužníku ihned vypovězena) a za celou jistinu nadační bez meškání nechtě dají se sloužiti kurrentní mše sv. za spásu duše mé a těch duší v očisti, na něž nikdo mohlitbou nepamatuje«.

Peníze tyto byly dne 17. června 1893 i s úroky ode dne 10. února 1893 jakožto dne úmrtí zakladatelčina v obnosu . . . zl. . . kr. do pokladnice kostelní vloženy.

Jelikož za peníze tyto se státní dlužní úpis s . . . % úroky ve stříbře ze dne 1. července 1885 čís. 49006 znějící na 100 zl. r. m. zakoupil, za cenu . . . zl. . . kr. r. m. a vyrovnávací úrok per . . . zl. . . kr. a obligace tato řádně zavaděna a (Peníze tyto byly na pozemku č. p. v na základě povolení c. k. místodržitelství ze dne 18. č. pojištěny a dlužní úpis *) v příjem a účet kostelní pokladnice postavena (n) i v tétož pokladnici uložena (n) byla (l), přijímáme toto nadání a zavazujeme sebe a své nástupce v úřadě, že o to pečovati budeme, by od roku 1894

Formuláře pro nadání mimo nadání mešní lze obdržeti v obou zemských řečech v místodržitelské knihtiskárně v Praze pod číslem nakladatelským 15 d. (německé) a 15 é (české), kus za 3 kr.

Mimo formuláře tyto vydány též vzorce, jichž užiti lze k vyhotovení osnov nadacích listin samých o nadáních mimo nadání mešní, za tutéž cenu v knihtiskárně místodržitelské pod číslem nakladatelským 15 A/d. (německé) a 15 A/é. (české).

V příčině vzorců pro nadání mešní vydaly kdysi konsistoře nařízení a jest tudíž nutno v té příčině v případě potřeby na tytéž se obrátiti. (Výn. c. k. místodržit. ées. 3/12 95.)

*) Jak samo zjevno, tento odstavec týká se jistiny nadační, půjčená na soukromé hypotéce.

počínajíc za úroky ročně skutečně z obligace vypadající, totiž za 4 zl. 20 kr. jedna mše svatá a sice v den 10. února anebo v den, kdy nejdříve bude možno, každého roku za spásu duše paní Julie Mikšové dříve ohlášena a pak sloužena byla a aby za tuto mši svatou správci duchovnímu za

ohlášení a sloužení	2 zl. 80 kr.
kostelu	84 „
varhaníkovi	— „
kalkantovi	— „
kostelníkovi	50 „
ministrantům	6 „

úhrnem 4 zl. 20 kr. vyplaceno bylo.

Daň z příjmů zapraví všickni, kdož něco přijímají dle poměrů těchto příjmů⁷⁾ (zapraví dlužník sám.⁸⁾ Zvýší-li se nebo zmenší úroky jakýmkoli případem, rozdělí se to na všechny příjematele dle poměru jich příjmů, nesmí se však příjem z nadání podle věnovací listiny do kongruy počítati.

Vykonávání tohoto nadání počne rokem 1894. Úroky za minulost, totiž za čas od 10. února 1893 až do 31. prosince 1893 vypadající z jistiny nadační v obnosu . . . zl. . . kr. dány budou (jakož i výtěžek docilený při zakoupení řečené obligace obnášející . . . zl. . . kr.) na sloužení mší svatých za minulost dle pravidla, v nadační listině udaného, potud, pokud nebylo jich užito na uhrazenou výloh za zdělání listiny.

Pročž slibujeme za sebe a za své nástupce v úřadě, že o stále zachování nadační zálohy budeme pečovati, že bez přivolení příslušných představených nadačních úřadů tuto zálohu nadační neproměňíme, že úroky každoročně přijmeme a dle nadání mezi ty, jimž patří, rozdělíme; zvláště slibuje spolupodepsaný správce duchovní za sebe a své nástupce ve farním úřadě, že povinnosti v této listině obsažené, pokud záloha nadační dostačí a roční úroky tolik vynesou, co svrchu udáno bylo, nebo aspoň tolik, co by k zapravení nejmenšího při zařazení nadační listiny ustanoveného platu za konání nadačních povinností zapotřebí bylo a pokud požitek nadační nebude do kongruy počítán, bedlivě dle předepsaného řádu církevního plniti bude; ponechává však sobě i svým nástupcům ve farním úřadě právo, pakli by toho zapotřebí bylo, přiměřeně zmenšení povinností s tímto nadáním spojených od příslušných úřadů požadovati.

Na důkaz toho jsme tuto nadační listinu ve třech stejnopisech zhotovili, spolu s dvěma dožádanými svědky podepsali a první stejnopis vysokému c. k. místodržitelství, druhý nejdůstojnější knížecí arcibiskupské konsistoci pražské odevzdali, třetí pak v příslušné zádušní pokladnici uložili.

V P r a z e dne 20. ledna 1895.

(Listinu nadační na tomto místě podepíše:)

V. M.
svědek.

Č. G.
starosta,
repraesentant patrona.

J. V.
farář.

A. B.
svědek.

F. R.
patronátní komisař.
(zádušní správce.)

⁷⁾ »Der Passus in den Formularien: »die Einkommensteuer ist von allen Percipienten nach Verhältniss der Antheile zu tragen, kann beibehalten werden, da bei der Vertheilung des Zinsenbetrages von 4 fl. 20 kr. den Percipienten die Zahlung dieser Steuern auferlegt ist und durch das Weglassen dieser Bestimmung der Vermuthung Raum gegeben werden könnte, dass von diesem Einkommen keine weitere Steuer bemessen werden dürfte.« (Instrukce c. k. místodržitel. čes. ze dne 26. září 1874. č. 47140. — ord. l. 1874. str. 94.)

⁸⁾ Viz pozn. 6.

Nadační listina.

My nížepodepsaní duchovní a svěští představení farního kostela sv. Š. v P okresu vikariátu diecése v Čechách, stvrzujeme a vyznáváme mocí této nadační listiny za sebe a za své nástupce v úřadě, že pan Jan S., měšťan a obchodník z č. d . . . dle listiny věnovací ze dne 7. listopadu 1893 ustanovil státní dlužní úpis ve stříbře úročný ze dne 1. října 1868 č. 221621. na 100 zl. rak. měny na mešní nadání při zmíněném kostele následujícími slovy: »Mám úmysl založiti mešní nadaci při farním chrámu Páně sv. Š. v Praze a na ten účel věnuji státní dlužní úpis ve stříbře úročný ze dne 1. října 1868 č. 221621 na 100 zl. t. j. Jedno sto zl. rak. měny s kupony od 1. dubna 1894 a talonem, aby za úroky ročních 4 zl. 20 kr. slouženy byly každoročně ve zmíněném chrámu Páně dvě tiché mše svaté a to jedna dne 1. července nebo v den, kdy nejdříve bude možno, každého roku, a druhá dne 16. listopadu neb nejbliže příští vhodný den, každého roku vždy za spásu duše † manželky mé Anny S.

Za každou tuto mši sv. budiž vyplaceno:

1. duchovnímu správci (za ohlášku a sloužení mše sv.)	1 zl. 40 kr.
2. kostelu	42 „
3. kostelníkům	25 „
4. ministrantům	3 „
	úhrnem 2 zl. 10 kr.

tedy za dvě mše svaté 4 zl. 20 kr.

Výslovně prohlašuji a vyhrazuji, že příjmy této nadace nesmí nikdy vpočteny býti do kongruy farářovy; a kdyby se tak ať z jakékoli záminky přece státi mělo, budiž obligace nadační ihned devinkulována, prodána a za celou jistinu nadační bez meškání nechť dají se sloužiti kurrentní mše sv. za spásu duše † mé manželky Anny S.

Na uhrazenou výloh se zřízením této nadace spojených a na právní poplatek odevzdávám hotových 14 zl. 50 kr.*

Dlužní úpis, výše uvedený, byl dne 7. listopadu 1893 i s kupony ode dne 1. dubna 1894 a talonem do pokladny kostelní pod číslem depos. 591 vložen.

Jelikož za úpis tento zaměněn byl státní dlužní úpis s . . . % úroky ve stříbře ze dne 1. dubna 1894 č. znějící na 100 zl. a obligace tato fádne zavaděna a dne 18. května 1894 pod čl. d. 1500 v příjem a účet kostelní pokladnice vřaděna, i v téže pokladnici uložena byla, přijímáme toto nadání a zavazujeme sebe a své nástupce v úřadě, že o to pečovati budeme, aby od roku 1894 počínajíc za úroky ročně skutečně z obligace jdoucí, totiž za 4 zl. 20 kr. dvě tiché mše svaté a sice v den 1. července neb v den, kdy nejdříve bude možno, jedna, a 16. listopadu neb nejbliže příští církevní volný den druhá každého roku za spásu duše Anny S. dříve ohlášeny a pak slouženy byly a aby za tyto mše svaté správci duchovnímu za ohlášku a sloužení po 1 zl. 40 kr. úhrnem 2 zl. 80 kr.

kostelu	42 „	„	84 „
varhaníkovi	— „	„	— „
kalkantovi	— „	„	— „
kostelníkovi	25 „	„	50 „
ministrantům	3 „	„	6 „

Úhrnem 4 zl. 20 kr. vyplaceno bylo.

Daň z příjmů zapraví všickni, kdož něco přijímají dle poměrů těchto příjmů. Zvýší-li se nebo zmenší úroky jakýmkoli případem, rozdělí se to na všechny příjemce dle poměru jich příjmů. Vykonávání tohoto nadání počne rokem 1894.

Pročež slibujeme za sebe a za své nástupce v úřadě, že o stálé udržení nadační zálohy budeme pečovati, že bez přivolení příslušných představených nadačních úřadů tuto zálohu nadační neproměníme, že úroky každoročně přijmeme a dle nadání mezi ty, jimž patří, rozdělíme; zvláště slibuje spolupodepsaní správce duchovní za sebe a své nástupce ve farním úřadě, že povinnosti v této listině uvedené, pokud záloha nadační dostačí a roční

úroky tolik vynesou, co svrchu udáno bylo, nebo aspoň tolik, co by k zapravení nejmenšího při zařizení nadační listiny ustanoveného platu za konání nadačních povinností zapotřebí bylo a pokud požitek nadační nebude do kongruy počítán, bedlivě dle předepsaného řádu Církevního plniti bude, ponechává však sobě i svým nástupcům ve farním úřadě právo, pakli by toho zapotřebí bylo, přiměřené zmenšení povinností s tímto nadáním spojených od příslušných úřadů požadovati.

Na důkaz toho jsme tuto nadační listinu ve třech stejnopisech vyhotovili, spolu s dvěma dožadánými svědkoma podepsali a první stejnopis vysokému c. k. místodržitelství, druhý nejdůstojnější arcibiskupské konsistoři pražské odevzdali, třetí pak v příslušné zádušní pokladnici uložili.

V dne 18

* * *

K tomuto vzorci přičiňujeme tyto doplňky a vysvětlivky:

1. Vůle zakladatele nadace přísně budiž šetřeno v listech nadačních. Výnos c. k. minist. kultu a vyučování, shodšího se s c. k. minist. vnitra, ze dne 2. září 1890 č. 2818, všem vládám zemským svědčící, připomíná o věci té toto:

»Opět a opět bylo pozorováno, že při zřizování listin nadačních nedbá se vždy s náležitou přísností toho, co zakladatel byl nařídil. Za tou příčinou připomínám, dorozuměv se s c. k. ministerstvem vniterných záležitostí, zemským vládám jako úřadům nadačním zákonně předpisy ve příčině této platné zejména pak Nejvyšší rozhodnutí ze dne 11. listopadu 1826, vyhlášené dekr. dv. kanc. ze dne 16. listopadu 1826, (sbírky polit. zákonů sv. 54. č. 89.), dle něhož »přísně šetřiti se má« vůle zakladatelovy, pokud nic nezákonného v sobě nechová.

Toto Nejvyšší rozhodnutí, jehož slovům naprosto tak, jak řečena jsou, rozuměti sluší, žádá, nehledíc k výmince tam ustanovené, aby prohlášení vůle zakladatelovy o účelu nadání a užívání příjmů jeho zachovalo se naprosto beze vší změny v platnosti v nadačních listech, které příslušným úřadům jest zříditi nebo schváliti. Tímto Nejvyšším nařízením jest tudíž vyloučena i každá změna slov, prohlášení vůle obsahujících, vyjímajíc toliko změny, jichž účelem jest buď patrný omyl opravit, nebo výraz nezcela zřejmý objasniti nebo podobné vysvětlení, podstaty věci se netýkající, podati.

Po rozumu uvedeného Nejvyššího nařízení jest dále naprosto vyloučeno, aby k tomu, co nařídil zakladatel ve směrech výše uvedených, něco se připojilo nebo z toho se vynechalo, pokud by tím nařízením zakladatelovo způsobem, jím nezamýšleným, se doplňovalo, rozšiřovalo, obmezovalo nebo jinak měnilo.

Povinností úřadů nadačních jest, aby návrhy listů nadačních, jež předkládány jim ku schválení, zkoumaly bedlivě ve směrech výše uvedených, po případě, aby pak naléhaly na vykonání potřebných změn, nežli ještě zeměpanské schválení vysloví.

Očekávám, že toho, co tuto připomenuto bylo, bude bedlivě šetřeno, a to tím spíše, protože i zdánlivě nepatrné změny vlastního prohlášení zakladatelova, když bedlivěji se k nim přihlédne, nepodstatnými se nejeví, a protože neúplný souhlas prohlášení

těchto s tím, co ustanovují listy nadační, nejednou již zavdal příčinu k nemilým obtížím.⁹⁾

Jestliže by ovšem se ukázalo, že nařízení zakladatelovo odporuje zákonu, nebo že je provésti nelze nebo, jestli by pravý obsah vůle zakladatelovy byl pochybným, dlužno příslušnému úřadu ústřednímu vhodně návrhy podati a o rozhodnutí jeho žádati.« (Ord. l. praž. 1890, str. 115.)

2. Rozvrh neboli rozdělení nadačních požitků percipientům. Nadační požitky (stálé i eventuelní, zvýšené nebo zmenšené) rozdělití jest percipientům přesně dle výměry platů nadačních neboli tak zvané cynosury. Cynosura tato jest jaksi moderatorem nadačních požitků stanovíc jejich maximum-minimum t. j. úroveň, pod kterou (minimum) jednak se stanoviska církevního nadace přijati nelze, a nad kterou (maximum) zase státní nadační úřady (zejména finanční prokuratura) nerady něčeho více (zvláště duchovnímu) povolují, zejména, jde-li o úřední rozvrh nadačních požitků percipientům t. j. v tom případě, když zakladatel sám požitků těchto jednotlivým percipientům neurčil. Proto, jak jsme již na jiném místě pravili, je nejlépe, když zakladatel sám v odkaze nebo v činnovacích listinách požitky percipientům rozvrhne; pak zajisté i kdyby nadační příjmy percipientů byly nad cynosuru, nikdo nemůže činiti nějakých obtíží nebo překážek v příčině schválení a zřízení nadace.

U nás platnou jest cynosura vydaná k § 44. předpisů o správě jmění církevního ze dne 24. září 1860. Tento § 44. zní: »Co se týče sumy, již pojistiti třeba, aby možno bylo založiti zádušní služby Boží, a pravidla, dle kterého se má příjem z takových nadání rozdělit, mají se budoucně přihlížejíc k okolnostem nynějšího času (!) zachovávatí ustanovení výměrní tabulky, jakožto nejnižší sazby, aniž by se tím štědrost zakladatelův obmezovala.¹⁰⁾ Ministerstvo kultu výnosem z 20. září 1861. č. 8620. uznalo tuto cynosuru přípustnou — a výnosem ze dne 20. května 1865, č. 3033. prohlásilo, že dovoleno jest zvýšiti dosavadní minimální sazby poplatkové za vykonávání nadačních funkcí církevních dle uvedené cynosury k § 44. zmíněných předpisů o správě jmění církv.¹¹⁾

⁹⁾ Viz též výnos c. k. místodrž. českého ze dne 19. prosince 1892. č. 142.625. (ord. l. praž. 1893. str. 10.) uvedený již výše.

¹⁰⁾ Ord. list. praž. 1862. str. 34. a 39. — a 1865. str. 118.

¹¹⁾ Intimát c. k. místodrž. česk. ze dne 3. června 1865. č. 30780; — výnos konsist. praž. ze dne 23. června 1865. č. 5172. sub 3) (Ordin. l. 1865. str. 118.)

Že tato cynosura »přihlížejíc k okolnostem nynějšího času« rozhodně nevyhovuje a nestačí, jest s dostatek známo, proto bylo by záhodno, aby nejdůst. ordinariaty české učinily v této věci co nejdříve to, co učinily loňského roku již ordinariaty vídeňský a sv.-hypolitský, kteří přiměřeně nynějším poměrům časovým zvýšili sazby cynosurní, jak oznámeno v »Correspondenz-Blattu« r. 1895. č. 21. str. 775:

Durch den Rückgang der Interessen, durch die Erhöhung der Lasten, welche auf den Stiftungen ruhen und durch die Preissteigerung der Kirchen-

Při rozvrhu nadačních požitků percipientům budiž základem: ryzí výnos nadační, cynosura a počet mší sv. neb úkonů nadačních. Počítati pak jest takto: Jde-li o nadaci na jednu mši sv., dělme ryzí výnos (úroky) nadační číslicí normálního požitku neboli úhrnnou sazbou cynosurní; quotientem pak neboli podílem, který takto obdržíme, násobme minimální poplatek jednotlivým percipientům cynosurou stanovený. Na př. při nadaci na jednu tichou mši sv. ryzí výnos nadační (úrok ze 100 zl. renty) byl by 4 zl. 20 kr., normální požitek úhrnný pro takovouto nadaci jest dle cynosury naší 1 zl. 50 kr.; dělíme tedy $4:20:1:50 = 2:8$; tímto číslem (2:8) násobíme nyní jednotlivé sazby percipientů, jak je stanoví cynosura při nadaci tiché mše sv. na př.

duchovnímu stanoví 1 zl., tedy $2:8 \times 1 = 2:8 = 2$ zl. 80 kr.

záduší: 30 kr., tedy $30 \times 2:8 = 84$ kr.

kostelníkům: 18 kr., tedy $18 \times 2:8 = 50:4$ kr.

ministrantům: 2 kr., tedy $2:8 \times 2 = 5:6$ kr.

úhrnem: 2 zl. 80 kr.

84 kr.

$50\frac{4}{10}$ kr. ¹²⁾

$5\frac{6}{10}$ kr.

4 zl. 20 kr.

erfordernisse sahen das hochw. bischöfliche Ordinariat in St. Pölten und das fürsterzbischöfliche Ordinariat in Wien sich veranlasst, das Bedeckungscapital der künftig zu errichtenden kirchlichen Stiftungen zu erhöhen und zu einer beabsichtigten Stiftung nur dann den Consens zu ertheilen, wenn das Bedeckungscapital gebühren- und abzugsfrei ausgefolgt wird und ausserdem die übrigen Kosten von den Erben des Stifters, beziehungsweise von dem Stifter getragen werden, je nachdem eine Stiftung auf Grund einer testamentarischen Bestimmung oder in Folge einer Widmung unter Lebenden erfolgen soll.

Es wird demnach bestimmt, dass vom 1. Januar 1896 an für die Stiftung einer stillen heil. Messe ein Capital von 200 Kronen, für eine heil. Segenmesse 300 Kronen, für ein Requiem ohne Libera 400 Kronen und für ein Requiem mit Libera 500 Kronen gebühren- und abzugsfrei zu erlegen ist.

Die Austheilung der jährlichen Interessen hat in der Wiener Erzdiöcese in foldender Weise zu geschehen:

Stiftung	Priester	Organist	Messner	Kirche	Zusammen
	in Kronen				in Kronen
einer stillen heil. Messe	4	—	1	3	8
einer heil. Segenmesse	5	2	1	4	12
eines Requiems ohne Libera . .	6	4	1	5	16
eines Requiems mit Libera . . .	7	5	2	6	20

¹²⁾ Desetiny tyto se obyčejně připočtou ministrantům, takže by dostali v tomto případě: kostelníci 50 kr., ministranti 6 kr.

Jde-li o nadaci na více mší sv. nebo úkonů nadačních, rozdělíme nejprve skutečný ryzí výnos nadační počtem mší sv. neb úkonů jmenovaných, a tím zvíme, kolik přijde vůbec všem percipientům dohromady za jednu mši svatou nebo za jeden úkon nadační; číslo pak, které obdržíme, dělíme opět úhrnnou příslušnou sazbou cynosurní a objeví se nám příslušný quotient, s nímž pokračujeme, jako výše uvedeno; na př. rentou 100 zl. byla by založena nadace na 2 mše sv.; roční úrok byl by 4 zl. 20 kr.; tedy nejprve $4 \cdot 20 : 2 = 2 \cdot 10$; dle toho za jednu mši sv. úhrnem připadá 2 zl. 10 kr.; tedy $2 \cdot 10 : 1 \cdot 50 = 1 \cdot 4$; tímto quotientem nyní násobíme sazby cynosurní jednotlivých percipientů; tím zvíme, co komu z nich z nadace přísluší, a to (při tiché mši sv.):

duchovnímu	$1 \cdot 4 \times 1$ zl. — kr. =	1 zl. 40 kr.
záduší	$1 \cdot 4 \times$	30 kr. = 42 kr.
kostelníkům	$1 \cdot 4 \times$	18 kr. = $25 \frac{2}{10}$ kr.
ministrantům	$1 \cdot 4 \times$	2 kr. = $2 \frac{8}{10}$ kr.
		úhrnem 2 zl. 10 kr.

Cynosuru viz na str. 434.

Poznámky k cynosuře.

- Kde se jedná o assistentech, rozumějtež se jen dva. Za více než dva assistenty nebo jinak účastné duchovní má se vymíniti za každého částka vyměřená za jednoho assistenta. Za každého akolythu má se dáti 40 kr.
- Žádáno-li za zpěv chorální nebo hudbu figurální, má se vyměřiti za každého zpěváka a hudebníka polovice toho, co vychází na feditele kůru; kromě toho jest to, co se v rubrice »fediteli kůru« vyměřuje, za osoby na kůru potřebné vůbec.
- Při nadáních pro pšepolní kostely nebo kaple má se povoz buď bezplatně dostaviti a dostavení náležitě pojistiti, anebo vyměřiti plat za opatření tohoto povozu dle okolností místních, a v obou případech má se ještě mimo to vyměřiti podle vzdálenosti náhrada za čas ztracený.

(Pokrač.)

O příležitostech bisk. vikářům ke kanonickým visitacím.

Uvažuje Dr. ANTONÍN BRYCHTA.

(Dokončení.)

Totéž vysvítá z dekretu dv. kanceláře ze dne 7. června 1827 č. 15778 ⁴¹⁾. Ač se v tomto dekretu podotýká, že nebyl ani pro Čechy ani pro jiné země mocnářství rakouského dosud vydán nějaký zákon, který by poddané, bez ohledu na různé poměry, k dodávání příležitostí bisk. vikářům ke kanonickým visitacím přidržoval, a jakkoli se dále uvádí, že se nemůže Jeho

⁴¹⁾ Uveřejněn výnosem česk. gubernia ze dne 11. července č. 31292.

Veličenstvu činiti návrh, aby takový zákon výhradně pro Čechy byl vydán, poněvadž žádná země za podobný zákon nežádala: dokládá se v dotčeném dekretě výslovně, že Jeho Veličenstvo jistě očekává, že jako všady, budou osady i v Čechách svým duchovním, o jejich nejlepší dobro pečujícím, přednostům i bez zákona dávati to, čeho mohou tito od nich právem očekávati.⁴⁵⁾ Věru šlechetná, velkomyslná, v pravdě císařská to slova! Plyne z nich, že ve všech zemích rakouského mocnářství zachovávají katolické osady a farnosti k zástupci biskupa, kterým přece každý vikář jest (srovn. výše citovanou instrukci česk. episkopátu ze dne 26. července 1869), tolik šetrnosti a zdvořilé úsluhy, že posílají pro vikáře, na místě samého biskupa nejen kostel a duchovního správce, nýbrž i je a jejich osadu visitujícího, slušnou, jeho důležitému úřadu přiměřenou příležitost; že tudíž -- toho naděje se mocnář -- nebudou osady české méně konati a nezůstanou za jinými obcemi mocnářství -- pozadu. Ovšem »vane sunt etiam editae leges et laudabiles (alibi observatae) consuetudines sine -- bonis moribus,« jak toho již ne jeden bisk. třídník a beneficiát v plné míře v nejnovější době zakusil.⁴⁶⁾

Než dejme tomu, že nejsou osadníci dle litery zákona povinni pro vikáře ke kanonickým visitacím povozy dodávati, na kom pak bude, bisk. třídníka k této úřední funkci přivážeti a odvážeti?

⁴⁵⁾ Přičiňuje-li právě citovaný gub. výnos k tomuto nejv. rozhodnutí při jeho uveřejnění zvláštní připomenutí, že t. následkem tohoto rozhodnutí »všecky sem spadající zvyklosti« a »zvláštní rozhodnutí«, jichž se jako normy (dosud) užívalo, pozbyly platnosti, dlužno se tázati, jak toto »připomenutí« s dotčenými slovy zmíněného dv. dekretu souhlasí, a zdali bylo zemské řízení oprávněno, dáti oněm slovům tak -- extensivního výkladu? Po našem přesvědčení a dle zásad zdravé právní exegese nepřípustější ona slova tohoto výkladu, který sobě -- mluvě o zvláštních dosavadních zvyklostech a nařizeních -- sám odporuje. Vždyť dotčený dv. dekret na tyto zvyklosti a obyčeje dosti zřetelně naráží a jejich zachování odporuje! »Seine Majestät« -- tak praví doslovně -- »halte sich versichert, dass wie überall, so auch in Böhmen die Gemeinden ohne Gesetz ihren geistlichen... Vorstehern dasjenige leisten werden, was diese von ihnen billig erwarten können.«

⁴⁶⁾ »Nejsme povinni dávati příležitost visitujícímu vikáři, vždyť školu více nevisituje, aniž má k tomu práva« -- tak a podobně namítá obec jedna. »Komu na visitaci záleží a koho se visitace týče, ten ať stará se o příležitost pro vikáře« -- mudruje obec jiná. »Jsme daněmi a jinými platy již tak pftiženi, máme ještě toto zcela zbytečné břemeno snášeti, jemuž naši předkové jen z donucení a neradi se podrobili« -- tak míní obec třetí atd. -- Ovšem mistry je na všechno prostředků dosti, vydání ale za povoz pro vikáře nelze podniknouti; tím by obec schudla neb dokonce uvalila se do -- dluhů, a co nejednou ještě více na váhu padá, ona přišla by v podezření, že není -- liberální, nýbrž zpátečnická a klerikální! -- Politické úřady zachovávají v tomto ohledu praxi rozličnou. Šetříce starého chvalitebného zvyku, přidržují některé úřady obce k dodávání povozu pro vikáře, jiné úřady chovají se odmítavě. Tak rozhodlo c. k. okres. hejtmanství v Hradci Králové dne 3. června 1891 č. 13.549, že žádosti vikáře v N., aby obce ku kanonické visitaci příležitost dodaly, vyhověno býti nemůže, poněvadž žádost nemá zákonného podkladu.

Tu jsou jen následující případy možné:

1. Buďto to bude farář, u něhož se koná visitace, aneb
2. sám visitující bisk. vikář, neb konečně
3. záduš kostela, který se zároveň se školou visituje.

Ad 1. V případě tom uvalilo by se na faráře ku vši práci, již kanonická visitace u veliké míře vyžaduje, jenom nové a dosti citelné břemeno, uváží-li se, že bývá visitace z ohledu na veřejnost a pro zachování dobré shody s mnohými činiteli, s nimiž je duchovnímu správci přátelské styky udržovati, se značnými výdaji spojena. — Mimo to odporují tomuto náhledu i s hora uvedené vládní dekrety,⁴⁷⁾ dle nichž má visitovaný beneficiát bisk. třídníka slušně sice pohostiti (tak zv. portio canonica vikářů), jiných však vydání býti ušetřen.

Ad 2. Aby si vikáři povoz k visitacím sami zaopatřovali, nelze již proto připustiti, poněvadž nemůže se od vikáře žádati, aby mimo jiné oběti, ku ztrátě času a mnohému namáhání nehledě, ještě tuto obět, svému úřadu přinášeli a z visitací, jež konají jménem biskupa, hmotnou škodu měli.⁴⁸⁾ Odporuje tomu též všeska analogie a veskeren právní zvyk úřadů světských, jichž orgánové, konajíce cestu v úřední záležitosti, nejen cestovné, nýbrž i diety dostávají. Důsledně káže slušnost, dosavadní povšechný zvyk a najmě výše vzpomenutá vládní nařízení, by nebyli vikáři, konajíce úřední visitační cestu, hůře postaveni, nežli orgánové světských úřadů.⁴⁹⁾

Ad 3. Jestliže by se přifařené obce naprosto zdráhaly, svobodný povoz pro visitujícího vikáře opatřiti — jak se, bohužel, často stává — tu dle svrchu řečeného nezbyvá, než na účet záduš, má-li tato vydajné jmění, jej zjednati, poněvadž vikáři školdozorský úřad, pokud se týče vyučování náboženství a mravního vychovávání školní mládeže, co zástupci biskupa po právu dosud vykonávají.

⁴⁷⁾ Zvláště dv. dekret ze dne 2. listopadu 1784; ze dne 11. března 1801 č. 2987; ze dne 20. prosince 1803 č. 18.498.

⁴⁸⁾ Nejednen vikář složil kromě jiných důležitých příčin vikariátní úřad i z toho důvodu, že užívaje při přehlídce třídnictví vlastního povozu, své polní hospodářství zanedbával a tím značnou škodu utrpěl.

⁴⁹⁾ Nemůže se namítati, že dle § 3. zákona o kněžské kongruze ze dne 19. dubna 1885 č. 47 berou vikáři za správu třídnictví honorář v obnose 130—150 zl. r. m., potažmo že mohou tento obnos ve vydání účtovat. Neboť za jedno vykázan je tento honorář především k zapravení úředních a kancelářských výloh, s vedením vikariátního úřadu spojených; za druhé nezbylo by vikářům, když by si měli z tohoto, dosti skrovného honoráře i příležitosti ku kanonickým visitacím svých rozsáhlých obvodů objednávat, za ostatní důležitou a i namahavou správu třídnictví téměř ničeho, co přec zákonodárce stanoviti nechtěl. I zde platí zásada: »Qui sentit onus, debet etiam commodum sentire«. — Ani to nelze důvodně namítati, že dosavadní v tomto ohledu zvyky a výše uvedená vládní nařízení byla novými školními zákony, apoštolskou Stolicí — jak bylo výše připomenuto — zavrženými, veskrz zrušena. Za prvé není dokázáno, že by tomu bylo tak, a za druhé byly ony zákony, jak právě řečeno, nejvyšším zákonodárcem církve odsouzeny a zamítnuty.

V příčině visitování duchovních správců, kostelů (farních, filiálních⁵⁰⁾ i veřejných kaplí, zádušního i obročního jmění, škol v přířazených obcích nebylo novými školními zákony nic změneno. Důsledně káže slušnost i spravedlnost, by výdaje, o kterých tu řeč, zapravovaly se v tomto případě z jmění zádušního, ježto se konají vikariátní visitace hlavně a především v zájmu církve. Kanonická visitace je dle učení všech kanonistů velice důležitá pro svatý úkol církve a dosažení ho. Visitací mají se odkliditi vady a nedostatky, jež překážejí prospěšnému vedení duchovní správy; věřící mají se ve víře a ve všem dobrém posílniti a utvrditi; ona má dáti podnět, by se vše zařídilo, co zdá se býti důležitým a výhodným pro potřeby církve. Zvláště nyní jsou kanonické visitace velmi důležitě, aby se ve farních osadách církevní a duchovní život se lze pěstoval a odvrátilo mnohé nebezpečí, spásе duší hrozcí.⁵¹⁾

Je-li kostel chud a nemá vydajného jmění, z něhož by se mohlo vydání za povoz pro visitujícího vikáře zapraviti, náleží biskupovi učiniti v této záležitosti vhodná opatření, poněvadž se kanonické visitace v jeho jménu a zastoupení konají.⁵²⁾ V ohledu tom stanoví oběžník bisk. konsistoře královéhradecké k duchovenstvu a bisk. třídnicům takto: »Bisk. konsistoř pokládá za pravé, že bisk. třídnicí — když k náboženskému vyučování a k mravnému vychování mládeže v národních školách svého okresu dohlížejí a co biskupští zástupcové školní visitací vykonávají — na visitační dávku (portio canonica) a povozní příležitost odůvodněné právo mají. Důvěrujeme, že obce, když jich duchovní správce poučí a požádá, to učiniti zdráhati se nebudou« (oběžník ze dne 18. května 1870 č. 3208).

⁵⁰⁾ Jest velikým nedostatkem visitací, že se při nich tyto obyčejné zanedbané, nezřídka až k neuvěření z pustlé bývalé farní kostely vůbec buď neprohlížejí aneb toliko málo kdy. Tyto, často od zbožných předků dobře nadané kostely nalezájí se nejednou v takovém stavu, že nemají ani kalichu, misálu, vůbec žádných k službám Božím potřebných předmětů: bohoslužebných rouch, kostelního prádla atd. Tím méně naleznеs v těchto bohatých kostelích nějakých skříní pro tyto věci, slušných oltářů, varhan a t. p. A při tom poskytují, vlastně nuceny jsou poskytovatí tyto z pustlé kostely tak zv. mateřským kostelům výpomoc, do velkých tisíců pod fiktivním titulem »zálohy nebo půjčky«, která však se obyčejně nikdy nespлатí, nýbrž z pravidla pozdějí — odepíše. Tak vede se filiálním kostelům, tak starají se o ně příslušní faktorové! My se k této věci vrátíme.

⁵¹⁾ Srovn. Věstník diocese budějovické z r. 1861 str. 36.

⁵²⁾ »Cum spatiosae, quae in hac provincia existunt, dioceses« — dokládá k věci poslední synoda církevní provincie české — non admittunt, ut episcopi parochis et clericis ipsinet invigilent . . . vicariorum forancorum opera (in hoc officio explendo) communiter et necessario utuntur« (tit. VI. cap. VI.). Srovn. Trid. ses. 24. kap. 3. de ref. a instrukci česk. episkopátu ze dne 26. července 1869 odst. 10. o dohlžení bisk. třídniců k náboženskému vyučování, k náboženským cvičením a vůbec k nábožensky mravnému vychování školní mládeže. Srovn. konsist. kurendy diocese královéhradecké díl II str. 203 a nn.

Romanarum Congregationum decreta novissima.

S. Rituum Congregatio.

Aliquot dubiorum solutio.

VIGLEVANEN.

R. Dnus Josephus Precerutti, dioeceseos Viglevanensis, cui munus incumbit redigendi quotannis Kalendarium dioecesanum, de consensu sui Rmi Ordinarii, a Sacrorum Rituum Congregatione insequentium dubiorum solutionem enixe flagitavit, nimirum:

I. In Kalendario dioeceseos Viglevanensis non raro occurrunt eadem die duo festa primaria, vel duo secundaria, ejusdem ritus et classis sed diversae dignitatis, quorum unum est mobile, alterum affixum diei mensis: quaeritur, cuinam festo in hisce casibus competat praecedentia?

II. Quid agendum de festo Dedicacionis Basilicarum Ss. Petri et Pauli Apost., perpetuo impedito in Kalendario dioecesano, cum ei locus non suppetat?

III. Ex Litteris Apostolicis in forma Brevis Pii Papae VI. in dioecesi Viglevanen. et aliis dioecesibus Pedemontanis, die decimaquinta Jannuarii celebratur festum Translationis Reliquiarum Sancti Mauritii Martyris, Patroni Principalis Pedemontii, sub ritu duplici primae classis cum Octava; quum vero die 22. Septembris agatur festum Sancti Mauritii et Soc. Mm., sub ritu duplici majori, quaeritur, an hoc alterum festum habendum sit tanquam primarium in casu?

IV. In ecclesiis parochialibus nullam habentibus Chori obligationem, et in quibus tamen decantantur Vesperae diebus festivis absque Completorio, ipsae Vesperae in festo Purificationis B. Mariae Virginis concludendae sunt cum Antiphona: Alma Redemptoris Mater, «vel cum altera: »Ave, Regina Coelorum?»

V. An servari possit immemorabilis consuetudo, qua in Officiis Defunctorum, quae peraguntur infra annum cum aliqua solemnitate, praesertim diebus obitus et anniversariis, semper decantetur primum Nocturnum cum Laudibus recitatis, non omisso cantu Invicatorii: »Venite exultemus?»

Sacra autem Rituum Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, exquisita Commissionis Liturgicae sententia, reque mature perpensa, respondendum censuit:

Ad I. »Ex duobus festis primariis aut secundariis ejusdem ritus et classis, praecedentia competit digniori: in paritate vero dignitatis, competit festo, diei mensis affixo.«

Ad II. »Festum, de quo agitur, ex communi lege ad instar simplicis perpetuo redigendum foret: verum de speciali gratia, reponatur prima die, a duplici minore libera, et festum semiduplex fiat simplex.«

Ad III. »Affirmative.«

Ad IV. »Affirmative ad primam partem: Negative ad secundam.«

Ad V. »Serventur Rubricae Ritualis et Breviarii Romani.«
Atque ita rescripsit et servari mandavit. Die 21. Februarii
1896.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.
L. + S. Aloisius Tripepi, Secretarius.

Literární oznamovatel.

Zlatá bible. *) Bible nazývá se nezřídka »knihou knih«, a to bez odporu a vším právem. Obsahuje zjevenou vůli Boží ve svých věčně svěžích a vznešených výjevech, podaných nepředstížitelným způsobem, jež k sobě vždy znova vábí lidskou mysl kouzlem tajemným a neodolatelným, i když stokrát byly přečteny a duši pojaty.

Bible u všech vzdělaných národů byla i jest knihou první a poslední; knihou nevyčerpatelné poesie a nesevšedňující krásy, jež strhovala k sobě a zaměstnávala duševní dílny geniů všech národův a věkův.

Čeho kdo hledá, nalezne v ní! Kdybys věky hloubal, neosvojiš si jí!

A také náš národ český vážil si ve všech dobách bible. Nejvýmluvnějším svědkem toho byly »Jubilejní výstava zemská 1891« v oddělení retrospektivním a bohatší měrou ještě velikolepá »Národopisná výstava československá 1895« v odděleních výtvarném a církevním, jež svými opravdu skvostnými sbírkami a vzácnými věcmi nad jiné vyniklo. Bible nepopíratelně v naší drahé vlasti hojně byla čtena, jsouc ve všech domácnostech s nemalou úctou chována a přecházejíc s kolena na koleno, a tím dochovala se nám v četných exemplářích veliké ceny nejenom tiskem, nýbrž i rukopisem.

A jako dřív i nyní ——— bohudík! — shledáváme se v českých rodinách hojně s biblí. Časem touženo i po biblí obrázkové, jejížto vydání z pochopitelných příčin vyžaduje poměrně značného nákladu. Nemohli jsme se toho dříve odvážiti. A smutný výsledek záhy bylo pozorovati. V českých rodinách vedle jiné knihy německé shledal jsi se s německou biblí obrázkovou!

Dnes však jsou již poměry zcela jiné. Nalezl se vlastenecký ústav, který s nemalými obětmi a bez nakladatelského rozpočtu a zisku přikročil k nádhernému vydání »Zlaté bible« po bed-

*) Zlatá bible, to jest Písmo svaté Starého i Nového zákona, ilustrované od nejslavnějších mistrů všech uměleckých dob. Úplný schválený text se svolením nejd. arcib. konsistoře. Vydání obstarali: prof. Jan Drozd, Th. dr. Kl. Borový a prof. Jos. Kyselka. Nákladem sv.-Václavské záložny v Praze.

livých přípravách, veden jsa myšlénkou, že podniká i koná věc svrchovaně dobrou, která uvítána bude s upřímnou radostí a prováděna mravnou podporou!

Leží před námi jeden díl Nového a dva díly Starého zákona skvostně »Zlaté bible« elegantní úpravy, kterou svým nákladem vydala »Sv.-Václavská záložna v Praze«, nepočítajíc na výdělek hmotný, nýbrž chtějíc jen odpomoci citelné potřebě illustrované bible co možná způsobem nejsolidnějším.

Úkol, sobě vytčený, provedla »Sv.-Václavská záložna« v každém směru důstojně za nezřetelné práce pp.: prof. Jana D r o z d a, Th. Dr. Kl. B o r o v é h o a prof. Jos. K y s e l k y, kteří horlivě obstarávali bezvadné vydání úplného textu biblického. schváleného nejd. arcib. konsistoří v Praze.

Starý zákon záleží ze dvou dílů; první sahá od 1. do 281. a druhý pak až do 610. strany. Nový zákon má 190 stran velikého formátu. Tisk na jemném papíru velinovém jest ozdobný, úhledný a zřetelný.

Celá »Zlatá bible« obsahuje sto nádherných a věrných světlotiskových kopií nejvzácnějších biblických obrazův od nejslovutnějších malířů všech národův a všech uměleckých dob na tuhých, jemných kartonech velikosti 48×36 cm. Jsou to pravé skvosty zlaté, které významu a ceny nikdy nepozbudou! Výkvět malířů, rytcův a leptačův tiskne si tu přátelsky ruce. Stačí, uvedeme-li zde z celé řady výtvarníků jenom některá jména, jako: Lionardo da Vinci, Rafaelo Santi, Tiziano Vecellio, Peter Paul Rubens, Antonie van Dyck, Rembrandt Harmensz van Ryn, Bartolomé Estéban Murillo, Peter von Cornelius, Wilhelm de Kaulbach a j. více.

Máš před sebou gigantické tvorby geniálních duchů fenomenálního významu! Procítili hloub a ovládli výši poesie biblické po důkladném, věrném a všestranném studiu, jehož plody neuvadnou, stále a věčně upoutávající a povznášející i plachého diváka. Smělý duch v působivý soulad spojil tu stín a světlo ve formě, mistrně ovládnuté, z nížto dýše všude mohutnost, snoubící se s teplou vřelostí tak, že nemůžeš se ani odloučiti od uměleckého obrazu.

Práce to celého umění lidského. Neunaví tě jednotvárnost. Různí umělci naírali různě, šetříce ovšem výtěžků, jichž mravenčím badáním dodělal se církevní dějepis, jda svorně s biblickou archaologií. Obrazy těsně přiléhají ku textu, jež mistrovsky vystihují, a to také tam, kde pěje nadšený žalmista, kde věští vznícený prorok příští běhy lidstva. A touto galerií mistrů ve chrámě umění vyniká i předčí po jednomyslném soudu na slovo vzatých odborníků »Zlatá bible« nepopíratelně nad jiné práce podobné, jež vytvořil pouze duch jediný! Kdož by to také chtěl popírati?

V tom také záleží poutavost a přitažlivost »Zlaté bible«. Přisedneš, díváš se na obrazy, jež celou tvou duši zaujmou, a uplyne několik hodin. Zavřeš »Zlatou bibli«, — abys ji pro

velikou cenu její opětně rozevřel. Tolik v ní půvabu a kouzla přirozeného — v nejpřednějších scénách biblických, vznešených a velikolepých.

Doufáme, že přátelé naší literatury po zásluze na »Zlatou bibli« živým slovem upozorní, pracující ze všech sil o tom, aby se »Zlatá bible« co možná nejvíce rozšířila v katolických rodinách českoslovanských!

»Zlatá bible« zasluhuje toho vrchovatou měrou pro svou vnitřní cenu, která u ní nikdy neklesne.

Všechny dotazy v té příčině ochotně a rychle vyřídí »Svato-Václavská záložna v Praze« (č. 223.-I.) —k.

Májová pobožnost a příručky pro pobožnost májovou. (Prof. Dr. Jan Nep. Soukup.) (Dokončení.)

5. **Zbožná rozjímání svatosvatého života Bohorodičky, přeblahosla-vené Marie Panny** — a písně, kterých použití lze k májové pobožnosti. Vydal Fr. Edmund Krönes, přeložil Josef Schwarz, farář v Bejstrosicích. V Olomouci. Nakladatel Vld. Zákavský. 1875.

6. **Maria v starém zákouě předpověděna a předobrazena.** Sepsal Dr. Josef Rydvan. S připojenou májovou pobožností a četnými písněmi marianskými. V Praze 1880. Tiskem a nákladem Cyrillo-Methodějské knih-tiskárny. Tato knížka se zamlouvá jak stručností úvah, tak i rozmanitostí marianských litaní, jichž se tu patnáctero pro soukromou pobožnost nalézá. Stran 217 za 35 kr.

7. **Měste Marianský.** Sepsal P. J. Beckx, general Tovaryšstva Ježí-šova. Na jazyk český znova převedl kněz Ign. Bečák. Připojeny jsou též modlitby ranní, večerní, ke mši sv., ke zpovědi a sv. přijímání, mimo některé jiné modlitby a písně k blahosl. Panně Marii. V Brně. Tiskem a ná-kladem knihtiskárny benediktinů rajhradských. 1883. Pro kratičká, ale jadrná rozjímání, jimiž i rozum mistrně se osvěcuje, i srdce mile zahřívá, jakož i pro pestré modlitby a krásné příklady, kteréž každodenně k zbožnosti a zvláště ctnosti povzbuzují, těšila se příručka tato veliké oblibě, tak že během roku celé vydání bylo rozebráno a ještě téhož roku nové vydání opatřeno býti musilo. Ze zkušenosti vím, kterak i pro bohoslovce a ústavy přiměřené a vhodné jest dílečko toto a kterak později bylo hledáno. Stran 320.

8. **Svatého Alfonse z Liguory: Chvály Marianské.** Na český jazyk vyložil Vojt. Šrámek, farář. S povolením nejd. kn. arcib. konsistoře v Praze. Nákladem Cyrillo-Meth. knihkupectví. Díl I. Výklad modlitby: »Zdravas Královno.« O mnohých a velikých milostech, které Rodička Boží rozdávatí ctitelům svým. R. 1881. Díl II. Pojednání o hlavních slavnostech Panny Marie. R. 1886. Cena I. dílu 50 kr., Cena II. dílu 84 kr.

9. **Bar P. Josef, farář v Putimi: Třicet a jedno rozjímání k uctění blahosla-vené Panny Marie v pobožnosti májové.** Oddělení I. Šestnáctero rozjímání o modlitbě »Pod ochranu Tvou se utíkáme.« Oddělení II. Patnáctero rozjímání o pozdravení andělském. Druhé vydání. V Praze 1887. Nákladem cyrilometh. knihkupectví. Na konci jsou litanie k přesvatému Srdci Panny Marie. — Stran 196. Cena 60 kr.

10. K výběru pro úvahy májové hodí se též: **Život nejblaho-slave-nější Bohorodičky Panny Marie a její panického chotě sv. Josefa:** napsal P. Placidus J. Mathon. O. S. B. Tiskem a nákladem pap. knihtiskárny benediktinů rajhradských v Brně. Knihu tu, jež stála 6 zl., bylo lze i ve sníženě ceně dostati. Pak:

11. **Říha Dr. Martin, biskup: Poslední léta nejsvětější Panny Marie na světě.** Na základě originálu francouzského — druhé opravené vydání v Praze. Nákladem cyrilometh. knihkupectví. R. 1887. Z krásného tohoto

životopisu osiřelé Bohorodičky lze dojemné úvahy konati o májové pobožnosti. První vydání r. 1885, druhé vydání: 257 stran za 1 zl.

12. Taktéž, s náležitým ovšem výborem, hodí se ku konání pobožnosti májové dva spisy Dra. Ant. Lenze, totiž: *Mariologie Arnošta z Pardubie*, prvního arcibiskupa pražského. Na základě jeho spisu »*Psalterium de laudibus Beatissimae Virginis*« čili »*Mariale Arnesti*«. V Praze 1887.⁶⁾ A starší »*Mariologie*« čili učení církve katolické a v církvi chované o matce Boží. V Praze 1879. Nákladem knihkupectví cyrilometh. Stran 272, cena 90 kr. Ze dvou těchto spisů může duchovenstvo na úvahy se připraviti. Velice vhodnou však rukojetí pro dvojí májovou pobožnost jest:

13. *Rozjímání a výklady o litanii Loretské*, které složil Dr. Ant. Lenz, probošt král. kapitoly na Vyšehradě. V Praze, tiskem a nákladem cyrilometh. knihtiskárny. R. 1889. Stran 539 za 2 zl. 70 kr. Po úvodu položeno jest dvašedesát rozjímání, v nichž se probírají rozmanité pravdy k oslavení Bohorodičky; po každém rozjímání jest příklad ze života Svatých anebo z obecné zkušenosti o užtku úcty mariánské, načež následuje modlitba rozjímání přiměřená. Na konci jest litanie loretská s modlitbami k Rodičce Boží. Další pomůcku k májovým úvahám poskytuje:

14. *Máj Panny Marie Lurdské*. Na základě spisů církevně schválených sestavil a ctitelům i odpůrcům neposkvrněné Bohorodičky věnuje Th. Dr. Karel Lev Řehák, farář v Podolí u Prahy. I. část: Úvod a jedenatřicet čtení (rozjímání) o událostech v Lúrdch. II. část: Trojí pobožnost různocová. Devatero litaní. Nešpory o neposkvrněném početí. Písně. Dodatek o pouti Rakušanů do Lúrdů. Spis, jak se sděluje, mezi lidem dochází všeobecného rozšíření. — Nákladem knihtiskárny cyrilomethodějské v Praze 1889. Stran 298 za 1 zl.

15. *Sv. Růžence*, v němž z lásky nejvroucnější k Bohorodičce Marii Panně v chrámu kollegiatním kázání činil František Míčka, sídelní kanovník na Vyšehradě. V Praze 1889, nákladem cyrilomethod. knihtiskárny. Str. 127 za 65 kr.

16. *Průvodce duší nábožných*. Modlíci kniha ... sepsal František Šmat, bývalý superior chudých školských sester de Notre Dame ... doplnil Karel Mráček, jeho nástupce. V Horažlovicích. R. 1890. Stran 645 a obsah. Pobožnost májová je zde od str. 281 až k str. 532. V předvečer májové pobožnosti jest rozjímání o úctě Rodičky Boží vůbec; v ostatní dny jsou rozjímání o ctění Rodičky Boží zvláště a to skutkem, totiž následováním jejich ctností, pak slovem neboli rozličnými pobožnostmi. Na konci každého rozjímání jest krásný příklad. Kéž by tento právě spis hojně se šířil jako modlitební kniha dívek českých! Z Horažlovic od pana superiora objednávky ochotné se vyřídí. Vázaný exemplář stojí asi 3 koruny.

17. *První májová pobožnost na Vyšehradě*. Vydal Edvard Brynych, kanovník vyšehradský v Praze r. 1890 v cyrilometh. knihtiskárně, nákladem vlastním. Stran 140. Po úvodní řeči následují úvahy na základě svatého růžence, pokaždé dle úvah o jednotlivých tajemstvích. Závěreční řeč věnována jest duším v očisti. Výborná tato knížka jest vitanou příručkou k májovým promluvám, a bylo by přáti, aby s připojením litanie loretské a modliteb a zpěvů před pobožností májovou a po ní též katolickému lidu přístupnější se stala a vzorem pro domácí pobožnost májovou byla.

18. *Květy Mariánské*. Promluvy Ludvíka Gemmingra k úctě nejlahoslavenější Panny Marie při pobožnosti májové. Jazykem českým podává Antonín Kloss, kaplan — nyní farář v Pířichovicích. V Praze 1890. Tisk a náklad cyrilomethod. knihtiskárny. Cena 50 kr.

19. *Panna Maria v Starém Zákoně předobrazená*. Stran 112, cena 56 kr. Dvaatřicet rozjímání, jež se velmi dobře hodí k májové pobožnosti. Spis ten vyšel sám o sobě v Hradci Králové r. 1895 jako samostatné dílo; ale také byl přidán jako příloha k měsíčníku kazatelskému, kterýž za redakce Dra. Františka Šulce vydává biskupská knihtiskárna pod titulem:

⁶⁾ Cena 1 zl. 35 kr.

• Výbor kázání nejlepších ze 40 ročníků Prediger und Katechet, r. 1895. V Hradci Králové.

20. Třicet májových úvah: **Záhonek květů Marianských.** Májová rozjímání. Zasadil a vypěstoval k útěse všech ctitelů marianských Jan Dvořecký. V Olomouci. Nákladem Ed. Hölzla. R. 1895, stran 164 za 65 kr. Těž je v předu úvod do májové pobožnosti a na konci závěreční úvaha.

21. Dále pro rozmanitost užiti lze i v máji: **Rozjímání o tajemstvích sv. růžence.** Třicet a dvě úvahy, jež dle mnohých pramenů sestavil a ve chrámu Páně sv. Mikuláše v Praze konal Antonín Postřihač, kaplan. Připojen dodatek s modlitbami. V Praze. Nákladem cyrilomethod. knihkupectví. Cena 50 kr. Posléze:

22. **Májová pobožnost k uctění nejblahoslavenější Panny a Matky Boží Marie.** Dle německého textu na český jazyk převedl Bohumil Fr. Hakl, pap. kom., b. konsist. rada, b. vikář a notář, prvoděkan v Hořicích V Praze, 1896. Nákladem cyrilomethod. knihkupectví. Stran 534 za 1 zl. 20 kr. Překlad jest plynňý a srozumitelný. Obsahuje pak spis tento rozjímání o životě Rodičky Boží, potom vždy upotřebení či cvičení, neboli mravní dolohu a modlitbu; na konec pak vždy příklad ze života svatých a církevních dějin. Ježto rozjímání s příkladem jsou dlouhá, mohou se ob rok při pobožnosti májové střídati. Jako dodatkem připojeny jsou k tomu zdařilému spisu modlitby ranní, večerní, zpytování svědomí, žel a litost — vše dle sv. Františka Xav. Pak pěkné modlitby mešní a k přijímání svatých svátostí, trojí litanie marianské a trojí píseň marianská.

Tím jsme o hlavních pomůckách slovesných v příčině květnové pobožnosti dosti promluvíli.

Tak jsme na konci vytčeného úkolu. Stručně jsme pojednali o pobožnosti u katolíků nejoblíbenější, o pobožnosti pravím, kteréž z té hlavně příčiny si všímají jest, že se spadá v čas velikonoční, kdy dospělým katolíkům přijati jest svatých svátostí. Roztomilá pobožnost májová jemně dotýká se strun srdce lidského a prostřednictvím panenské Bohorodičky přivádí v ten čas i mnohé intelligentní Nikodémy — třebas večer — na tklivé promluvy, a brzy po té ku zpovědnici a k stolu Páně. Říká se: Nový neduh nového lékařství potřebuje; a též není dalek pravdy spisovatel, jenž dí: Ctnosti starých utuchly, pýcha mladých nastupuje. A hle! Právě tu nejen starým, ale i mladým výborný lék novým způsobem se podává. — Aby pak ti, kdož veřejně konají pro lid pobožnost májovou, pokaždě v jiném rouše podávati mohli vždy stejné pravdy náboženské ke cti a slávě Boží, k úctě neposkvrněné Panny a ve prospěch věřících, položil jsem zde seznam nejznámějších spisů, až posavad v češtině vydaných. Když uvážíme, že na tolika místech jenom v Čechách se koná májová pobožnost: co by tu mohlo časem vydáno býti vhodných a rozmanitých příruček! Však právě proto, že v naší době již i ty nejzákladnější pravdy náboženské z paměti vypadají, jež každý vědět i věřit máme, a že v příčině mravní čím dál, tím větší volnost se šíří: bylo by žádoucnó, hlavně v tom dvojím směru též promluvy sestavovati.

Listy homiletické.

Hod Boží Svatodušní.

O štěstí Boha milovati a od Boha milovánu býti.

„Miluje-li kdo mne, feč mou zachová-
vati bude, a Otec můj bude jej milo-
vati.“
Jan 14, 23.

Nejmilejší! Slyšeli jste kdy o králi Šalomounovi, o jeho moci a slávě, o jeho nádheře a bohatství, o jeho moudrosti, která se stala obecným světa pořekadlem? Toto všecko jest vám zajisté známo. Ale víte-li též, jak přijela ku králi Šalomounovi královna ze Sáby? Nuže slyšte ten příběh zajímavý. Pověst o králi Šalomounovi donesla se až k uším této bohaté panovnice v požeňnané Arabii. I vydala se na cestu do města Jerusaléma s přečetným komonstvem a s velbloudy vezoucými zlato, drahé kamení, vonné věci a jiné vzácné dary. Když pak přijela do památného sídla králů židovských, co spatřila? Spatřila lesk a přepych, o němž neměla ani tušení: dům, v němž se třpytilo vše zlatem; trůn vyrobený z kosti slonové, ozdobený zlatem a drahým kamením; nepřehledné řady dvořanů v pestrých oděvích; nevidanou zručnost a obratnost v posluhování; kázeň a oddanost, jako by byl ve všech těch lidech jeden duch; hojnost, rozmanitost a vzácnost pokrmů, které se kladly na stůl královský; veliké množství vybrané zvěře, kteráž se měla obětovati v domě Hospodinově. Když pak spatřila královna ze Sáby všecken ten lesk a přepych při královském dvoře v Jerusalémě, »neměla více ducha«, jak praví Písmo III. král. 10, 5., t. j. ztrnula úžasem a podivením. I zvolala obrácena ke králi Šalomounovi: »Blahoslaveni muži tvoji a blahoslaveni služebníci tvoji, kteří stojí před tebou vždycky a slyší moudrost tvou.« Ib. 8.

Tento příběh byl předobrazem dnešní slavné události, seslání Ducha Sv. Ille! Šalomoun jest Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus, jakož řekl On Sám. Luk. 11, 31. Tento druhý Šalomoun vystavěl sobě skvostný dům, Církev, nazvav se toho domu úhelným kamenem a učiniv apoštola Petra jeho základem. Mat. 16, 18.

Efes. 2, 20. V tomto domě, v Církvi, ukazuje se nejpatrněji moudrost, štědrost a sláva Ježíše Krista. Ježíš Kristus kraluje na trůně velebné Svátosti; před tímto trůnem shromažďují se Jeho služebníci, křesťané pravověrní; slyší Jeho božskou moudrost, která se jim zjevuje slovem Božím; přiklekají k Jeho stolu, používajíce chleba nesmrtelnosti; povzbuzují se k dobrému příkladem Jeho i příkladem svatých; vinou se k Němu s nevýslovnou láskou a oddaností; všichni jsou jako jedna duše a jedno srdce. Svět, hledě na toto všecko, musí zvolati s podivením, jako kdys královna ze Sáby: »Blahoslaveni muži tvoji a blahoslaveni služebníci tvoji, kteříž stojí před tebou vždycky a slyší moudrost tvou!«

A kdy medle zastkvěla se před světem poprvé moudrost a štědrost a sláva Ježíše Krista v Jeho domě, v Církvi svaté? To se stalo, rozmilí v Kristu, dnes, kdy sestoupil Duch Svátý na apoštoly a učenníky Páně ve znamení bouře a ohnivých jazyků; neboť »naplnění jsou všickni Duchem Svátým a počali mluvíti rozličnými jazyky.« Dnes tedy obdařena jest Církev všelikou milostí ku spasení potřebnou. A my všichni jsme této Církve údové. Ó, jaké je to pro nás štěstí!

Arcit, veliké to pro nás štěstí, že jsme údové Církve katolické, že nalézáme v této Církvi všelikou milost ku spasení potřebnou. Avšak vrcholem štěstí našeho jest, že všecka ta milost, kterou složil Ježíš Kristus skrze Ducha Sv. ve Své Církvi, vede nás k lásce Boží, abychom Boha opravdu mohli milovati a byli od Něho milováni. »Miluje-li kdo mne«, praví Spasitel v dnešním sv. evangeliu, »řeč mou zachovávatí bude, a Otec můj bude jej milovati.« »Miluje-li kdo mne;« ejhle, láska věřících k Bohu! »Otec můj bude jej milovati;« ejhle, láska Boží k věřícím!

Tak nás pobádají vlastní slova Kristova, bychom uvažovali dnes o svrchovaném štěstí křesťana katolického.

Jestíť pak svrchované štěstí křesťana katolického:

I. že může opravdu Boha milovati,

II. že jest od Boha milován.

Ó milý Duše Svátý! Ilubokou a nesnadno pochopitelnou pravdu hodlám dnes hlásati svým posluchačům: Posilniž mne ve předsevzetí tomto!

Vy pak, v Kristu shromáždění, věnujte mi laskavou pozornost, když budu mluvíti ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

I.

Svrchované štěstí křesťana katolického jest, že může opravdu Boha milovati.

Divíte se tomu, milí křesťané? Myslíte snad, že i ten, kdo není údem Církve katolické, opravdu Boha milovati může? Arcit, co velí Kristus ve Svém evangeliu, řka: »Milovati budeš Pána

Boha svého nade všecko«, to zdá se, jakoby by bylo vštípeno v každé srdce lidské již přirozeným zákonem Božím. Zdá se v pravdě, jakoby srdce naše samo nás táhlo k Bohu. Ale není tomu tak. Bychom milovali Boha z celého srdce svého a z celé duše své a ze vši mysli, k tomu uzpůsobuje nás Bůh Sám, a sice oněmi prostředky, které spočívají pouze a jedině v naší sv. Církvi. Pouze a jedině v naší sv. Církvi klade se nám na srdce, že nás stvořil Bůh k Svému obrazu a podobnosti; že nás povolal k požívání nevýslovné blaženosti za hrobem; že nás vykoupil od hříchu, smrti a věčného zahynutí utrpením Syna Svého; že nás zachovává a všechny kroky naše ku spasení řídí. Pouze a jedině v naší Církvi jest obět a jsou svátosti, v nichž nalézáme smíření s Bohem, posvěcení a utvrzení v ctnosti. Když tyto a mnohé jiné důkazy lásky Boží s vděkem přijímáme: nemusí-li se nadchnouti srdce naše k opravdové lásce Boží? A to by se nemělo nazývatí svrchovaným štěstím, že nalézáme v Církvi katolické tisícový podnět, bychom Boha opravdu mohli milovati?

Svrchované štěstí křesťana katolického jest, že může Boha opravdu milovati, také proto, že, jak praví sv. apoštol Pavel, Řím. 13, 10., »plnost zákona jest milování.« Ano, tak jest. Kdo Boha opravdu miluje, naplnil všecken zákon. »Miluje-li kdo mne,« praví Spasitel, »řeč mou zachovávati bude.« Ó křesťane! Jak často stýskáš sobě, že těžko ti jest zachovávati to neb ono přikázání Boží. Nuže, miluj opravdu Boha, a přemohl jsi všecku nescnáz. »Netrudit se, kdo miluje,« píše sv. Augustin, sermo 48. de tempore. Když tedy láska Boží v srdci tvém přebývá a ty touto láskou roznicen, snadno a ochotně všeliké přikázání Boží plníš: není-li to štěstí svrchované?

Avšak láska Boží, přebývá-li v srdci křesťanském, působí ještě více. Tato láska činí tě, křesťane, proti všelikým světa protivenstvím nepřemožitelným. Pohled na příklad sv. apoštolů! Jak byli slabí tito mužové, jak bojácni, jak malomyslní, jak vrtkaví před příštím Duchu Sv. ! Ani hlava jejich, srdnatý Petr, neodolal pokušení; jedině slovo děvečky vrátné ho zaleklo a pomátlo tak, že svého Pána zapřel. Jinak bylo po seslání Ducha Svatého. Tu vystoupili všichni před tváří nevěřícího Jerusalema a jednomyslně, zmužile a neohroženě hlásali zástupům Krista ukřížovaného. Nebáli se nížádných protivenství, ba pokládali sobě za čest trpěti pohanění a pronásledování pro jméno Kristovo. Byli plni Ducha Svatého, byli rozniceni ohněm lásky Boží. Tato láska učinila je nepřemožitelnými. A tak i tebe, křesťane, učiní nepřemožitelným láska Boží, jestliže ji opravdu v srdci chováš. Marně se bude pokoušeti svět, aby tě odvrátil svým protivenstvím od pravé víry a dobrých mravů. Nuže, jak bys neměl pokládati za štěstí svrchované, že můžeš Boha opravdu milovati?

Boha opravdu milovati jest štěstí svrchované, a sice, jak jsem dosud vysvětlil, z trojí příčiny: protože máme k tomu přemnohý podnět; protože tím zákon naplňujeme; protože touto

láskou proti protivěnstvím světa nepřemožitelnými se stáváme. Známe však ještě jednu příčinu, a ta jest, že když Boha opravdu milujeme, Bůh svou láskou se nám odsluhuje. Že to svrchované štěstí, požívati lásky Boží, ukážu s pomocí Boží v díle druhém.

II.

Svrchované štěstí křesťana katolického jest, že jest od Boha milován.

»Otec můj bude jej milovati,« praví Spasitel. Ó, jaké štěstí, křesťane, můžeš-li říci s důvěrou: Bůh mne miluje! Kdož se smí tak veliké příně nadíti, kdo za ni prositi? Kající král David prosil Boha pouze za to: »Neodvracuj tváři své ode mne.« Ž. 29, 9.; za více prositi se neodvážil, dosti mu bylo, že hleděl naň Bůh okem dobrotivým. Lotr na kříži pouze za to prosil: »Pane, rozpomeň se na mne,« Luk. 23, 42.; za více prositi se neodvážil, dosti mu bylo, že ho měl Pán na paměti. Žena Kanaňská prosila pouze za to: »Pane, pomoz mi!« Mat. 15, 15.; za více prositi se neodvážila, dosti jí bylo míti Pána za pomocníka. Nikdo však, ani spravedlivý, neodvážil se volati k Bohu: Pane, miluj mne, budiž mým přítelem! To nikdo ani doufati, toho nikdo ani očekávati nemohl, kdyby neskončeně velebný Bůh, Pán nebes i země, Sám nebyl nás předešel, řka: »Vy přátelé moji jste, já vás miluji!«

»Vy přátelé moji jste.« Ó, duše křesťanská, uvaž, jak veliké to štěstí, že ti nabízí Bůh Svou lásku, že ti chce býti přítelem! »Ku příteli věčnému není žádného porovnání,« praví moudrý Sirach, i dokládá, že »věrné přátelství jest nad zlato a stříbro.« Sir. 6, 14. 15. Takovou-li cenu má přátelství lidské, jakou teprv cenu má přátelství Boží! Považ jen, křesťane, jaký rozdíl mezi přátelstvím lidským a přátelstvím Božím! — Člověk nachyluje se svou přízni k člověku, kterého pokládá za dobrého. Ne tak Bůh. Bůh tě miluje ne proto, že's sám sebou dobrý, ale že tě chce míti dobrým, asi tak, jako sochař procházejce les, některý kmen sobě zamiluje, ne proto, že ho vidí býti drsným a neúhledným, ale proto, že ho chce uzpůsobiti ve sličnou sochu. — Z přátelství lidského plyne jen časný užitek. Bůh dává těm, jež miluje mnohem více: dává jim vnitřní vnuknutí a osvětlení, zevnitřní spasitelné naučení, hojnost milostí ve sv. svátostech, hojnost příkladů k následování. — Přatelství lidské pomíjí; jakmile jeden v lásce ochabne. Bůh se chová k tobě, křesťane, jinak. Bůh tě neopouští; i kdybys láskou Jeho na čas pohrdl, volá tě, abys se k Němu navrátil, přijímá tě, když se opravdu k Němu navracíš v slzách kajících. — Přatelství lidské trvá jen na čas; přátelství Boží na věky. Bůh ve Svě lásce se nemění; přátelství Jeho jest nezměnitelné, věčně věrné. Proto nepostačilo Kristu Pánu říci: »Otec můj bude jej milovati,« ale doložil: »Přijďme k němu a příbytek u něho učiníme.« Proto řekl dále: »Zůstaňte ve mně, a já zůstanu ve vás.« Jakoby řekl: I kdybyste vy mne opustili,

já vás nikdy neopustím; svazek lásky z mé strany jest nerozlučný.

Uvážíš-li tedy, křestane, že Pán nebes i země Svou lásku ti nabízí a mnohým způsobem lásku Svou ti dokazuje: nemusíš-li nazvatí svým štěstím svrchovaným, že's od Boha milován?

* * *

Milí křestané! Porozvažte ještě jednou v krátkosti, co jsem vám dnes kázal. Není dáno všem lidem, aby Boha dokonale milovali. To dáno jest pouze nám, kteří jsme v lůně Církve samospasitelné. Nedostalo se všem lidem toho štěstí, aby je miloval Bůh a věnoval jim veškero bohatství otcovského srdce Svého. Toho štěstí dostalo se pouze nám, kteří schopni jsme Boha opravdu milovati. Pouze o nás, kteří jsme údové Církve katolické, platí výrok Písma sv.: »Blahoslavení služebníci, kteříž stojí před Bohem vždycky!«

A toto nevýslovné a neocenitelné štěstí nemělo by nás pohnouti, abychom den po dni v lásce Boží prospívali, abychom pobožností, kajicností, sebezapíráním a křestanským životem lásku Boží sobě pojistiti hleděli? Nuže, volejme každodenně, volejme zvláště o těchto svátcích svatodušních z hloubi srdce svého: »Zpal ohněm Svatého Ducha ledví i srdce naše, Pane, abychom Tobě neposkvrněným tělem sloužili a čistým srdcem se zalíbili.«
Amen.

Kl. Markrab.

Pondělí Svatodušní.

Slovo Boží činí divy po všecky časy.

»Když Petr ještě mluvil slova ta, připadl Duch Svatý na všecky, kteříž poslouchali slova.« Sk. ap. 10, 44.

Slavíme, bratři moji nejmilejší, svátky Svatodušní. Včera vzpomínali jsme onoho velikého dne, kdy Duch Svatý sstoupil ve znamení prudkého větru a ohnivých jazyků na učenníky Páně v Jerusalémě, kteříž byli z národu židovského; dnes připomíná nám sv. čtení, jak asi o sedm let později sstoupil Duch Svatý na setníka římského Kornelia a všecky, kteříž se byli shromáždili v domě jeho v městě Cesarei, aby slyšeli kázání Petra. Byli pak Cornelius i jeho příbuzní a přátelé pohané. Až do té doby domnívali se apoštolové, že i pohané povolání jsou do Církve, však ne přímo, nýbrž když přijmou prvé víru židovskou a zaváží se k zachování zákona Mojžišova. Ale Petra poučil Bůh nadpřirozeným způsobem, že pohané mohou vstupovati v Církev křestanskou přímo, a že nemusí zachovávatí zákon Mojžišův. Stalot se zajisté, co podotýká dnešní epištola: »Když Petr ještě mluvil slova ta, připadl Duch Svatý na všecky, kteříž poslouchali slova.« Petr mluvil o Ježíši Nazaretském; dokazoval, že jest zaslíbený Spasitel světa. Mluvitě tedy slovo Boží. A jaký účinek mělo toto

slovo Boží? Duch Svatý připadl na všechny, kteříž je poslouchali, a to způsobem viditelným, neboť sv. Petr svědčí sám, že přijali tito Ducha Svatého, jakož i apoštolové na počátku. Sk. ap. 10, 47. srvn. 11, 15. Z toho soudíme právem, že dnes v domě Korneliově opětoval se div, který se stal v Jerusalemě desátého dne po nanebevstoupení Páně, že bylo slyšeti zvuk podobný zvuku bouře a že bylo viděti ohnivé jazyky. Soudíme tak i z toho, že ti, kteří byli přišli s Petrem a byli z rodu židovského, slyšeli Kornelia a ostatní pohany, ani jazyky mluví a Boha velbí, Sk. ap. 10, 46., totiž jazyky rozličnými, jimž mohli rozuměti židé i Řekové i Římané i všickni jiní národové. Sk. ap. 2, 4. 6. 11. Kterézto divy když spatřil Petr, poznal, že i pohané přímou cestou mohou vejíti do Církvě, a proto je dal pokřtiti ve jménu Pána Ježíše Krista.

Hle, slovem Božím, které kázal sv. apoštol Petr na den seslání Ducha Svatého v Jerusalemě i v domě Korneliově, staly se divy. Kdož by se osmělil tvrditi, že slovo Boží své divotvorné moci během časů pozbylo? Ó nikoliv! Slovo Boží činí divy po všechny časy.

Ten jest, nábožní posluchači, obsah dnešní mé řeči, ku kteréž si vyprošuji příspěvní Ducha Svatého i vaši nerozdílnou pozornost.

P o j e d n á n í.

Slovo Boží činí divy po všechny časy. Máť zajisté ten účinek, že: 1. hříšní se poznávají; 2. spravedliví se utvrzují; 3. slabí se posilují; 4. vlažní se rozněcují; 5. smutní se potěšují.

1. Hříšní se poznávají.

Pojďte se mnou v duchu, draží v Kristu, do města Milána a pozorujte tam velikého učence a řečníka, který se byl spustil v mladém věku ctnosti a nyní, jsa již přes třicet let stár, přes všecko své namáhání nemůže vybrísti z osidel světa a z klepet smyslů. Hluboce zarděn nad svou nerozhodností, vychází ven na zahradu, vrhá se na zem a hořce pláče. Utišiv se, pozdvihne svých očí a upře je na epištoly sv. Pavla, kteréž drží ve své ruce. A tam čte toto slovo Boží: »Noc předešla, den pak se přiblížil. Odvrzmež tedy skutky temnosti a oblecme se v oděnění světa. Jako ve dne poctivě chodme, ne v hodování a opilství, ne v smilstvích a nestydatostech, ne v sváru a závisti, ale oblecete se v Pána Ježíše Krista a nemějte péči o tělo podle žádostí.« Řím. 13, 12—14. Nečetl dále nešťastný muž; tato slova dostačila. Od té doby změnil se úplně jeho smysl; přerhalť vše, co jej poutalo ještě k světu a věnoval se úplně službě Boží, ctnostnému snažení a vědění posvátné.

Poznali jste zajisté již sami, milí křesťané, že jsem mluvil o největším mudrci křesťanském, sv. Augustinovi. I nebyl-li to skutečně div, že ze světáka stal se světec? A co jiného způsobilo tento div, než slovo Boží? A myslíte, že slovo Boží způsobilo

jenom jeden takový div? Obrácení sv. Augustina jest sice nej-památnejší, ale není jediné. Kolik tisíců hříšných lidí se již poznalo účinkem slova Božího, jest známo Bohu samojedinému. Kajícníci byli ve všech dobách Církve, u všech národů křesťanských. Pozorujme-li tedy slovo Boží s této jediné stránky podle tohoto jediné účinku, můžeme říci směle, že slovo Boží činí divy po všecky časy.

2. Spravedliví se utvrzují.

Mezi pannami křesťanskými prvních století, které se byly zaslíbily Pánu ustavičnou čistotou a pro její zachování podstoupily smrt mučennickou, vyniká sv. Lucia ze Syrakus na ostrově Sicilii. Zbožná matka její, Eutychia, trpěla krvotokem již čtyři leta a hledala nadarmo pomoci lékařské. Jednou byly dcera i matka na službách Božích. I slyšely obě, ano se četlo evangelium, Mat. 9, 20—22., jak totiž žena, která trpěla krvotokem dvanácte let, uzdravena jest, protože se dotkla s důvěrou odolku roucha Páně. »Aj,« zvolala dcera, »když nabyla uzdravení tato žena dotknutím se roucha Páně, proč bys pochybovala, že tě uzdraví Pán Ježíš pro přimluvu Jeho mučennice, sv. Háty?« Matka uvěřila, šla k hrobu sv. Háty,* modlila se tam a nabyla rázem dokonalého uzdravení. — Na sv. Lucii přišla brzy na to těžká zkouška. Bylať udána vladaři římskému jako křesťanka. Tento velel, aby obětovala bohům římským. Ona pak vzpomněla si na slovo Boží: »Náboženství čisté a neposkrvněné u Boha a Otce jest toto: Navštěvovati sirotky a vdovy v souzeních jejich a sebe neposkrvněna zachovati od tohoto světa.« Jak. 1, 27. A doložila: »Takové oběti přinášejí se pravěmu Bohu, kterého ctí křesťané.« Když pak ještě déle mluvila na obranu víry křesťanské, odbyl ji vladař, řka potupně: »Přestanou řeči, až dojde k řezi!« Svatá panna odpověděla srdnatě: »Služebníci pravého Boha nemají nikdy nedostatku slov, neboť jim řekl Kristus Pán: »Když budete v oděni před vladaře a krále pro mne, nepřemýšlejte, kterak anebo co byste mluvili; dánoť bude vám v tu hodinu, co byste mluvili, neboť nejste vy, kteří mluvíte, ale Duch Otce vašeho, jenž mluví ve vás.« Mat. 10, 18—20. Vladař uslyšev tato slova, rouhal se, řka: »Tedy z tebe mluví Duch Svatý?« »Ano,« odpověděla svatá Lucia, »o čistotných jest psáno: Vy jste chrám Boha živého, a Duch Svatý přebývá ve vás.« I. Kor. 6, 19. II. Kor. 6, 16. Vladař uchopiv se těch slov, pravil: »Však já vyženu z tebe Ducha Svatého; pošlu tě do domu nevěstek, kdež budeš zneuctěna až k smrti.« Hrozba stala se skutkem. Však když ji chtěli odvésti do zlopověstného domu, aj! tu se ukázala síla a moc jejího vnitřního odporu způsobem divuplným; nepohnulť se z místa ani o krok přes všecko strkání a tahání a smýkání, jsouc při-

*) Co jsme si jednou počestili, zůstaňme při tom a nenavracujme se ku tvarům původním. Kdybychom zavrhovali »Háta« a psali »Agatha«, museli bychom psáti též Grek m. Řek, Gregor m. Řehof, kruz m. kříž, kastel m. kostel, a t. d.

pevněna k zemi mocí neviditelnou. Když posléze ani oheň rozdělaný kolem ní svatě panně neuškodil, sfata jest mečem.

Pozorovali jste, křesťané, odkud nabyla sv. Lucia své síly a statečnosti v mukách? Což jiného utvrdilo ji ve víře Ježíše Krista, nežli slovo Boží, které jí tanulo na mysli živě a neustále? A co jiného utvrdilo v důvěře v Boha její matku, nežli slovo Boží, které slyšela ona i dcera její při službách Božích? A myslíte, že sv. Lucia a matka její byli jediní spravedliví, kteří se utvrdili ve víře a v ctnosti slovem Božím? Ó já si troufám říci, že takových jest v království nebeském počet nescíslný! A není to div, když spravedlivý ve své spravedlnosti se nepohne a nezviklá přes všechna protiventství světa? Jestli tedy pravda, že slovo Boží činí divy po všechny časy.

3. Slabí se posilují.

Vidím v duchu slavného církevního právníka Ondřeje Avellinského, jak po celodenní namáhavé práci v soudních síních uchyluje se do svého příbytku a zasedá ku čtení Písma svatého. Otvírá knihu Moudrosti a čte; ale nečte dlouho. Hned na začátku zaráží se v srdce jeho prudkostí střely slovo Boží: »Ústa, která lhají, zabíjejí duši.« Moudr. 1, 11. Při těch slovech vzešlo mu náhle světlo. Vzpomněl si, že toho dne, chtěje obhájit svého svěťence, dopustil se lži. A přece se vždy snažil, aby vyplnil náležitě všechny své povinnosti, aby přemohl všechny obtíže svého stavu, aby odolal všelikým pokušením, aby se vyznamenal netoliko učeností, nýbrž i bezúhonností! Však od této chvíle, praví sám k sobě, nesmí poskvřniti mých úst ani nejmenší nepravda. A sv. Ondřej Avellinský dostal svému předsevzetí a vedl od té chvíle život dokonalý; složil úřad, jenž mu sliboval slávu a bohatství, a sloužil Bohu a lidem jako sprostný chudý mnich. Takovou změnu v jeho smýšlení a životě způsobilo slovo Boží! A to jest, milí křesťané, z mnoha tisíc jediný příklad, jak slovo Boží posiluje slabých. Opět důkaz, že slovo Boží činí divy po všechny časy; neboť státi se ze slabého silným, jest skutečný div Boží.

4. Vlažní se rozněcují.

Duch můj zalétá opět do světového města Paříže. Není člověka, jenž by tam neznal Františka Xaverského, krásného mladého šlechtice, uhlazeného dvořenína, na slovo vzatého učence, rozhlášeného učitele krásných umění na vysokých školách. Všecko snažení a usilování tohoto muže směřuje k tomu, by došel slávy, oblíby a přízně u lidí, jakoby nebylo posledním a svrchovaným cílem člověka, líbiti se a sloužiti Bohu. Ale poněmhu děje se změna s Františkem Xaverským, a zdá se, že toho sám ani nepozoruje. Duchu jeho, prahnoucímu po věcech vznešených, ukazuje se býti více a více vše marným krom toho, Boha milovati a Jemu sloužiti. Náhle vidí všickni ctitelé a žáci šlechtického mudrce, jak odkládá klobouk a řetěz a prsten doktorský, loučí se s vysokými školami i vznešeným světem pařížským a stává se pokorným žákem sv. Ignáce, pokorným jesuitou, jemuž jest

životným heslem: »Všecko k větší slávě Boží!« Odkud ta změna? Jak ji vysvětliti? Snad přemlouval ho sv. Ignác, s nímž se byl seznámil sv. František v Paříži? Ano, přemlouval ho sv. Ignác, až ho přemluvil a získal ho pro svůj zamýšlený řád; ale co k němu mluvil sv. Ignác, nebylo slovo lidské, nýbrž slovo Boží. Sv. Ignác připomínal svému příteli slovo Kristovo: »Co platno člověku, byť všecken svět získal, duše pak své škodu trpěl? Jakou dá člověk náhradu za duši svou?« Mat. 16, 26. Též slovo sv. apoštola Pavla: »Kdybych jazyky lidskými mluvil i andělskými, a kdybych znal všechna tajemství i všeliké umění, lásky pak kdybych neměl, nic nejsem; neboť všecko pomine a zůstane jenom láska Boží.« I. Kor. 13. »Umění nadýmá, láska pak vzdělává.« I. Kor. 8, 1. Tato a jiná příhodná slova z Písem svatých kladl sv. Ignác svému duchaplnému krajanu na srdce, on pak vzal si slovo Boží k srdci tak, že zanechal vlažnosti a roznítil se láskou k Bohu, a touto láskou roznicen, obrátil nesčíslné množství nevěřících, poloudilých a hříšníků.

Popatřte, křesťané, za tento příklad sv. Františka Xaverského a rcete sami, zda to nebyl div, když, jako byl obrácen prve všecken jeho smysl k světu, tak byl obrácen potom k Bohu? A takový účinek mělo slovo Boží i u mnoha jiných lidí, kteří z počátku ve víře byli vlažní, ve službě Boží chladní, k božským věcem lhostejní, později však slovem Božím se roznítili plamenem pobožnosti, nadšení a horlivosti. Nelzeť tedy upříti, že slovo Boží činí divy po všechny časy.

5. Smutní se potěšují.

Jsem v duchu v Egyptě. Vidím tam jinocha ze zbožné křesťanské rodiny, který krom otce, matky a sestry nikoho téměř na světě nezná. Veliká jest jeho láska k pokrevencům, a proto také veliká žalost, když osiřel, ztrativ najednou otce i matku. Rodiče zůstavili mu značný majetek, tři sta jiter úrodné půdy; ale jinoch byl zarmoucen nedada se ničím potěšiti. Přišel jednou do kostela, slyšel sv. evangelium, vypravující, jak se tázal bohatý mládenec Pána Ježíše, čeho by se mu nedostávalo k dokonalosti, a jak mu řekl Pán Ježíš: »Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej, co máš, a dej chudým a budeš mítí poklad v nebi, a pojď, následuj mne.« Tato slova dojala jinocha egyptského. Posléze slyšel ve sv. evangelium: »Uslyšev pak mládenec slovo to, odešel smuten, neb měl mnoho statku.« Mat. 19, 16—22. V tu chvíli jest jinochovi egyptskému, jakoby se týkalo slovo Boží jenom jeho a nikoho jiného. Jestíť mládenec, jestíť smuten a má mnoho statku. Jakmile přišel z kostela domů, rozdělil jmění své chudým, ponechav si jenom nějakou částku na výchovu své nedospělé sestry, odešel na poušť, žil tam v chudobě, pobožnosti, práci a sebezapírání skoro devadesát let, oplýváje vnitřní duchovní radostí, která přivábila k němu na tisíce následovníků.

Muž, o němž jsem vám vypravoval, byl, drazí v Kristu, sv. Antonín, otec mnichů egyptských v třetím století křesťanském. Hle, jakou změnu způsobilo v jeho srdci slovo Boží, které slyšel

v kostele! Z prvu byl zarmoucen, ačkoliv měl mnoho statku; potom býval vesel, ačkoliv žil v úplné chudobě. Nebyl-li to div? A nedotklo-li se slovo Boží i mnoha jiných lidí tak, jako svatého Antonína, obrátivši zármutek jejich v radost? Ó kéž bychom mohli spatřiti všecky ty slzy, které kanuly s tváří opuštěných vdov a sirotků, křesťanů s nouzí zápasících, nevinně nařčených a pronásledovaných, a které osušeny jsou slovem Božím! Toť důkaz, že slovo Boží činí divy po všecky časy.

* * *

Tak jest, v Kristu shromáždění! Slovo Boží činí divy. Či není to div, když světák se stane svatým? Není to div, když spravedlivý ničím se nedá zviklati ve své spravedlnosti? Není to div, když slabý nabude posily? Není to div, když vlažný se roz-nítí? Není to div, když zarmoucený se potěší? A hle! to všecko, jak jste seznali z dnešní mé řeči, působí slovo Boží, a to po všecky časy, jak jste poznali z různých příkladů.

Bezděky vzniká otázka: činí-li slovo Boží až podnes i mezi námi takovéto divy? O tom nelze, moji drazí, nikterak pochybovati. Ale jest jiná otázka: kolik asi jest mezi námi těch šťastných, kteří slovem Božím, jsouce v hříších, se poznávají; jsouce na cestě ctnosti, se utvrzují; jsouce slabí, se posilují; jsouce vlažní, se rozněcují; jsouce v zármutku, nabývají potěšení? Ach, na tuto otázku nemohu dáti než smutnou odpověď. Ano, málo, velmi málo jest těch, kteří mají opravdový užitek ze slova Božího. Důkaz jest patrný; žijouť nynější křesťané zcela jinak, nežli velí a káže slovo Boží. Odkud tento nedostatek křesťanského smýšlení a jednání, když slovo Boží své divoplodné moci nemůže nikdy pozbyti? Zajisté tušíte již sami, že příčinou neplodnosti slova Božího jsme my sami.

Hle, drazí v Kristu, všichni ti, které jsem vám dal dnes za příklad, zajímali se o vyšší věci: Kornelius byl bohobojný se vším domem svým; Augustin toužil po poznání pravdy i při své prostopášnosti; sv. Lucia a matka její plnily dokonale vůli Boží; sv. Ondřej Avellinský byl nábožný kněz; František Xaverský nezanedbával modlitby a jiných povinností náboženských, ani dokud byl slavným učitelem na vysokém učení pařížském; Antonín egyptský Inul k Bohu a k božským věcem i dokud měl bohatství. Zcela jinak smýšlíme my. Bůh, Ježíš Kristus, Církev, víra, kostel, modlitba, spravedlnost, věčnost zajímají nás málo; mnohem více zajímá nás svět, jeho radosti, jeho marnosti, peníze, rozkoš, zábava, osobní chvála a sláva. Jak nás může zajímati a dojímati slovo Boží? Svatý apoštol Pavel píše: »Tělesný člověk nechápe těch věcí, kteréž jsou ducha Božího; neboť bláznovstvím jsou jemu, a nemůže jim rozuměti, protože se mají posuzovati duchovně.« I. Kor. 2, 14. Ano my jsme lidé tělesní, a proto nás nezajímá a nedojímá slovo Boží. Podobáme se lidem, kterým zdravý domácí chléb nechutná, protože mají žaludek zkažený od lahůdek.

Nuže odvrzme od sebe nízké, křesťana nedůstojné smýšlení, jakoby nebylo vyšších zájmů nad jedení a pití, rozkoš a zábavu, vydělávání a shromažďování peněz. Povznesme svého ducha z prachu pozemského k výšinám nebeským, kde jest naše pravá otčina, kde jedině jest slast a radost, která může ukojiti ducha nesmrtelného. Prosme v tyto dny svatodušní, aby Dárce darů nebeských sstoupil do srdce našeho, vyňal toto srdce kamenné a dal nám místo něho srdce nové, masité, citlivé, vznětlivé, přístupné všem dobrým dojmům, Ezech. 11, 19. a 18, 31. Což aby se stalo, vzdychejme s Církví svatou:

Přijdiž, Svatý Duše, k nám
Z světla nebeského sám,
Všemocný paprsek sděl.

Skvrny duší našich smaž
A vyprahlá srdce svlaž,
Neduhů buď hojitel.

Srovnej, co jest zkriveno,
Ohřej, co jest studeno,
Bloudících buď ředitel. Amen.

Klement Markrab.

Neděle I. po Sv. Duchu.

O apoštolském vyznání víry.

»Učte je všechno zachovávatí, co jsem
přikázal vám.« Mat. 28, 20.

Když bylo veliké dílo vykoupení lidského dokonáno, Spasitel opustil zemi a na nebesa odešel. Poslední dobu, kdy s apoštolý rozmlouval, ne v podobenstvích, ale zřejmě mluvil k nim. Rozeslal je nejenom k národu israelskému, ale i k pohanům, aby všem lidem se dostalo požehnání Páně: »Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi. Protož jdouce učte všecky národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého, učíte je zachovávatí všecko, cožkoli jsem přikázal vám.« Mat. 28, 18—20.

Apoštolé mají kázati všudy víru trojjediného Boha, mají zvěstovati evangelium a křtíti jménem nejsvětější Trojice.

Veliké jest toto tajemství Boha ve třech božských osobách; jest základem naší křesťanské víry, obsahem toho, co věřiti a v co doufati máme. Tajemství to obsahuje důvěru naši v Otce, Prostředníka a Utěšitele, tajemství ono nás poučuje o Stvořiteli, který všechno z ničeho vyvodil, o Vykupiteli, který nás spasil, o Duchu Svatém, Jemuž máme co děkovati za své posvěcení. S tímto tajemstvím procházeli apoštolé svět, zakládali osady křesťanské a všechno, čemu učili, opíralo se a vztahovalo k tajemství Trojice Boží.

Víra v Trojici nejsvětější jest samospasitelná. Všechno, čemu dle tohoto tajemství věřiti máme, svatí apoštolé zahrnuli ve dvanáct článků, krátkých to vět, které dohromady jmenujeme apoštolským vyznáním víry. Toto vyznání, toto »Věřím« se modlíme, ale také jest třeba, bychom znali jeho cenu, význam a užívání.

I chceme dnes pojednati o apoštolském vyznání víry, a to jaký má význam a jak ho užívati máme.

P o j e d n á n í.

I.

a) Abychom poznali velikou cenu této modlitby, poohlédněme se především po jejím původu. Jak již slovo »apoštolské« vyznání ukazuje, jest, pochází od samých apoštolů. Oni je složili dle svědectví svatých Otců. Světec Augustin dokládá, že apoštolé, když Spasitel, do nebe odešel, jim Ducha pravdy udělil, než se ke všem národům rozešli za apoštolskou cestou svojí, ustanovili pravidlo, dle něhož by později všichni kázali a v učení se spravovali, by nepochybili a se neodchylovali od slov Kristových. Byli již plni Ducha Svatého a každý pověděl krátkou větu tak, že dvanáct článků naplnili. První mluvil Petr, jako hlava apoštolů, za ním Ondřej, bratr jeho, Jakub, Jan a tak dále pořadem.

Když vyznání to od apoštolů původ svůj má, z toho již veliká důležitost jeho vysvítá. Po modlitbě Páně nemáme žádně tak starobylé modlitby a zároveň ustálené formy, jíž bychom víru svoji vyjádřili a vyslovili.

Vedle tohoto vyznání máme ještě nicejské, které roku 325 od biskupů v Niceji bylo sděláno, a které při mši svaté kněz se modlí, a vyznání, jež biskup Athanasius proti Arianům složil, a jež se kněží v hodinkách církevních o nedělich modlí. Než oboje toto vyznání má pramen a základ v apoštolském. Toto říkali a se modlili křtěníci a podnes při křtu svatém kmotři je vyznávají. Toto vyznání tedy svým původem již jest vzácné ceny a třeba nebylo od svatých apoštolů — dle slov sv. Hieronyma — napsáno, přece vryto bylo na desky jejich srdcí.

b) Cenu vyznání toho již název ukazuje. Dle tohoto vyznání liší se pravověřící křesťané od těch, kteří buď křesťany nejsou, jako židé a pohané, nebo kteří upadli v bludy a nevěru. Vojáci aby se poznali a před nepřátelským vpádem vyvarovali, mají svá hesla; a takovým heslem křesťanů jest toto apoštolské vyznání, dle něhož se jako bojovníci Ježíše Krista poznávají.

A křesťané tak vždycky činili.

Svatý Petr, mučenník Páně, byv na silnici z Komo do Milánu od Manicheů chycen a umučen, napsal prstem v písku vlastní krví počátek vyznání: »Věřím v Boha . . .« Tím dokázal, že umírá ne v bludech, ale jako pravý vyznavač učení Kristova.

Podobně dosvědčuje Řehoř z Toursu v oslavě mučenníků Páně.

Jistý duchovní byl od Arianů zajat, poněvadž o trojjediném Bohu učil. Ani sliby, ani hrozby ho nemohly od toho odvrátiti; byl tedy mučen a mrskán. »Čemu věříš?« tázali se ho mučitelé při každém šlehu, a kněz vždy jeden článek víry hlasitě odříkával.

Apoštolské vyznání víry jest tedy všech křesťanů heslem, pojítkem, jest také jádrem všech křesťanských pravd.

c) Cena vyznání toho především vyniká, přihlížíme-li k jeho obsahu. Jest dle slov sv. Augustina krátké co do slov, ale velké co do tajemství. Co bylo předobrazeno u patriarchů, v Písmech předpověděno, od proroků zvěstováno, čemu Pán Ježíš učil o třech božských osobách, Otci, Synu a Duchu Svatém, přijetí svatých svátostí, smrti, z mrtvých vstání — všechno krátce obsahuje a v sobě zavírá toto vyznání.

Pozůstává ze tří dílů, z nichž každý o jedné božské osobě pojednává, Otci jako Stvořiteli, Synu jako Vykupiteli a Duchu Svatém jako Posvětiteli. Jeden Bůh — jednotný obsah vyznání, tři osoby — tři díly, dvanáct článků dle dvanácti apoštolů jako sloupů a základů, na nichž budova víry spočívá. Články ty jsou jako dvanáct mezníků, v nichž pravda, za nimi však blud. Vyznání toto dělí křesťany od pohanů, kteří věří více bohům, různí je od židů, jimž jest kříž pohoršením, rozeznává je od bludařů a nevěrců, kteří o Duchu Svatém, Církvi jinak věří, než jak vyznání toto předpisuje.

Než jsou ještě jiné pravdy a články, které v apoštolském vyznání nepřicházejí, a jimž také máme věřiti, jako na příklad o sv. svátostech, oběti mše svaté a jiném. Vyznání, o němž pojednáváme, jest jako jádrem a souborem pravd křesťanských, kterým Církev učí. Modlíme se: »Věřím v svatou Církev obecnou,« a těmi slovy uznáváme Církev jako učitelku pravdy, jíž věříme a jejíž výrokům se úplně poddáváme. A Církev učí a podává nám, jak tohoto apoštolského vyznání víry užívati máme.

II.

a) Abychom co nejlépe a nejsprávněji apoštolského vyznání užívali, nutno mu především náležitě rozuměti. Každý je zná a nemohu si představití křesťana, který by neznal: »Věřím v Boha.« Také znáti je má jeden každý, poněvadž obsahuje nejpotřebnější pravdy a dle slov sv. Tomáše hříchu těžkého se dopouští, kdo by opomenul »Věřím« z paměti se naučiti a svatý Karel Boromejský dokládá, takovému člověku nelze ani hříchy odpustiti.

Než nestačí, bychom jenom toto vyznání uměli, znali, musíme mu také rozuměti, věděti, co ten a onen článek vyznamenává. Na křesťanech jest, aby věděli, proč nazýváme ku příkladu Otce Stvořitelem, Syna Vykupitelem, Ducha Svatého Posvětitel, co jest to obcování svatých, těla z mrtvých vzkříšení, život věčný a podobně. Proto křesťané mají se zúčastňovati kázání a cvičení, kdy se vyznání to vysvětluje a vykládá. Než — bohužel — mnozí

nesúčastňují se výkladu slova Božího, trvajíce buď venku, nebo místo do chrámu jinam zacházejíce. Takovým se pak nelze diviti, že u věcech víry vůbec a v apoštolském vyznání zvláště neobeznali jsou.

b) Apoštolské vyznání víry křesťané se také mají modliti. Svati Otcové vybízejí nás, abychom denně vyznání to si opakovali, bychom na ně nezapomněli, jakmile vstaneme nebo na lože se klademe, »Věřím v Boha« se modlili. Jeť ono zrcadlem, v němž se mají křesťané shlížeti, jest štítem víry zvláště proti posměvačům sv. náboženství a jiným hříšníkům.

Tak vypravuje se o sv. Spiridionu, že na sněmě v Nize mudrce světského, který proti víře svaté brojil, tím zarazil jenom, když se ho přísně zeptal: »Věříš v apoštolské vyznání víry?« Sv. Ambrož napomíná svoji sestru, by se pilně ráno i večer »Věřím« modlila a to že jí bude mocnou ochranou proti pokušením. A věru, v této modlitbě, v tomto vyznání nalézáme posilu proti hříchům a podporu v konání dobra. Nebo není to útěchou pro lidi, když mohou Boha Otcem svým nazývati? Nejsme ku pokání povzbuzeni, když máme jistotu odpuštění hříchů? Nemáme lnouti ku ctnostem a milovati čistotu, když odtud poznáváme Ježíšovo početí z Ducha Svatého a narození z Marie Panny? V tomto vyznání i před hrůzou smrti chráněni jsme učením o vzkříšení z mrtvých a duše naše ku statkům věčným, k nebesům jest pozdvižena. Jak vznešená to tedy a významná modlitba!

c) Apoštolské vyznání víry máme se modliti pozorně, p o b o ž n ě, v pravém rozpoložení mysli. Musíme přihlížeti ku smyslu jednotlivých slov, ničeho nevynechávati a také zbytečně ničeho nepřidávajíce k původnímu správnému znění. Uvažujme spolu, co ten aneb onen článek znamená. Při tom zapudme ze srdce každou pochybnost, nejistotu, ale přisvědčujme s pevnou vírou všem těmto pravdám. Tato modlitba má býti jako olejem, který do lampy přiléváme; apoštolské vyznání jest světlem srdce našeho, víry naší, již třeba rozinnožovati a upevňovati. Modleme se toto »Věřím« pobožně, představujíce si svatá tajemství jeho, radujíce se v srdcích svých nad nimi a děkujíce Bohu za ně.

Maria Josef Gerambský, voják a později člen řádu Trappistů, vypisuje ve své cestě po Jerusalemě, jaké city ho prodchly, když na ono místo vešel, kde dle podání svati apoštolé vyznání víry učinili. Zde padl na kolena a vroucně se modlil: »Věřím v Boha.« Dosvědčuje, že nikdy této modlitby tak pobožně a vroucně neřikal a tak přesvědčivě žádného článku víry nevyslovil.

Podobně nábožně a vroucně modleme se toto vyznání i my v kostele i příbytcích svých, a to často. Zvláště rodiče necht přiučují a přidržují své děti k této modlitbě, k apoštolskému vyznání víry, by je děti říkaly správně, pomalu a s náležitou pobožností. Zaučujte záhy dítky své modliti se toto vyznání víry, by vniklo a zakotvilo v srdcích a duších dětských v době, kdy jsou otevřeny a nejspíše přijímají a s podivuhodnou čilostí se při-

učují jednotlivým modlitbám. Co jest uloženo na dně duše, to nepřichází v zapomenutí do smrti, to doprovází člověka po veškeren čas života a nedá se ničím zahladiti. Toto »Věřím,« toto apoštolské vyznání bude vždycky i vyznáním osvědčením naším, že jsme a zůstaneme pravověřícími křesťany v životě i smrti. Amen.

Alois Dostál, farář v Křečovicích.

Slavnost Božího Těla.

Úvaha o víře v nejsvětější Svátost oltářní.

»Aniž jest jiný národ tak veliký, kterýž by měl bohy k sobě přibližující se, jako Bůh náš přítomen jest všem prosbám našim. Nebo který jest jiný národ tak slavný, aby měl obyčejně posvátné.«
V. Mojž. 4, 7. 8.

Slovy těmito mohl se právě Mojžíš před celým národem chlubit, když již naposled lid k ostříhání zákona Božího napomínal. Národ israelský byl totiž od Boha vyvolen, aby se v něm děly přípravy na příští Mesiáše; z něho měl se zroditi Mesiáš; jemu se Bůh často zjevil; on měl zákon Boží a pravou bohoslužbu, měl oběti, měl mannu, archu úmluvy a stánek; vzhledem na všechno toto mohl právě Mojžíš říci: »Aniž jest jiný a t. d.« — Co bychom měli teprv my říci, my katoličtí křesťané?

Starý Zákon byl jen podobenstvím a obrazem toho, co my máme, byl jen obrazem Nového Zákona, neb my máme všeho toho skutečnost; my máme na př. dokonalý a celý zákon Boží, neb Pán Ježíš přišel Starý Zákon a proroky naplnit a zdokonalit; my máme stánek, chrám, kde Bůh skutečně přebývá; my máme tu pravou mannu nebeskou, Tělo a Krev Páně; my máme tu pravou oběť, mši svatou; my máme tu pravou a dokonalou bohoslužbu, my máme Boha blízko, vždyť On jest s námi a mezi námi — v nejsvětější Svátosti oltářní; nejsme tudíž my šťastnějším národem než byl národ židovský?

Ó jak máme se tudíž za šťastny a blaženy pokládati, se chlubit a Bohu za to děkovati! Jak máme zvláště za to povděční býti a z toho se radovati, že Pán Ježíš skutečně jako Bůh a člověk v nejsv. Svátosti oltářní přítomen jest, že se denně na oltáři skrze ruce kněze za nás Bohu Otci obětuje, za pokrm se dušem našim podává a přítomen jest, aby prosby naše vyslyšoval. A přece jsou mnozí vůči všemu tomu chladní, lhostejní a nevěřící. A co jest toho příčinou? Zvláště nevěra v pravdy tyto. Ó, kdyby tito nevěřící jen živě a pevně věřili, jak by sobě zcela jinak počínali! Vizme, co působí a k čemu povzbuzuje ta živá a pevná víra, že Pán Ježíš v nejsvětější Svátosti skutečně jako Bůh a člověk přítomen jest, za nás se obětuje a za pokrm se dušem našim k životu právě křesťanskému a věčnému podává!

P o j e d n á n í.

1. Tato živá a pevná víra, že Pán Ježíš v nejsv. Svátosti oltární jako Bůh člověk přítomen jest, působí, že se věřící křesťan této Svátosti klaní, k ní tu největší úctu, pobožnost a lásku má, Ježíše Krista v ní přítomného často navštěvuje, Ho chválí a velebí, důvěrně Ho prosí, o okrasu chrámu Páně a svatostánku pečuje a oběti na ni přináší, o ozdobná posvátná roucha kostelní dbá; takový se všech pobožností k uctění nejsv. Svátosti oltární zúčastňuje a zejména slavnosti Božího Těla průvodu ke čtyřem oltářům. Svátý Václav, náš milý patron, byl pln víry k této nejsvětější Svátosti, a proto byl také tak velikým ctitelem jejím, že i v noci ji navštěvoval. Na tisíce a tisíce údů čítá bratrstvo a jednota věčného uctění nejsvětější Svátosti oltární; a každý úd jak s radostí věnuje tu hodinu měsíčně k uctění nejsv. Svátosti a s radostí přináší ten roční příspěvek na zaopatření bohoslužebných rouch! Kdo to všechno působí? To způsobuje víra v nejsvětější Svátost oltární. Kdo všechno toto nečiní, aneb ani smyslu pro všechno to nemá, ten si sám vystavuje a dává svědectví, že chatrná, mdlá a mrtvá jest víra jeho v nejsvětější Svátost oltární, víra v Ježíše Krista v ní přítomného!

2. Katolický křesťan má nejen věřiti, že Pán Ježíš v nejsvětější Svátosti oltární jako Bůh a člověk přítomen jest, ale má též věřiti, že se denně při mši svaté Otcí nebeskému za živé i mrtvé obětuje. Který katolický křesťan o této pravdě pevnou a živou víru má, takový nejen v neděli a ve svátek vždy svědomitě mši svaté obcuje, ale, když jen může, i všedního dne na mši svatou jde, a to za velikou milost považuje, když jí přítomen býti může. Takový katolický křesťan slyší ale mši svatou velmi pozorně, pobožně a uctivě, dobře věda, že jen na takový způsob se milostí mše svaté hodným a účastným stává, a zcela omilostněn pak chrám Páně opouští. Je-li to ale takovému katolickému věřícímu křesťanu nemožné na mši svatou jíti, tu se i doma tak modlí, jakoby osobně při mši svaté přítomen byl, a spojuje úmysl svůj s úmyslem kněze, a vždy se též Pánu Bohu obětuje. Činí to ale všickni křesťané? Ó, Bože, jak bývají nyní, zvláště v městech, i v neděli a ve svátek chrámy Páně při službách Božích prázdný! Ano, dlabel všechno tak nastrojuje, jen aby lid do chrámu Páně ani v neděli na mši svatou nešel, a proto těm, kterým vnuká, aby pořádali výlety a zábavy hned v ranních dobách neděle a svátku; a i diváci pro tyto výlety a zábavy zameškávají služby Boží, kdyby to třeba i na Boží Hod bylo. To jest důkaz, že všichni ti nemají pravé a živé víry, nebo kdyby ji měli, nenechali by se ničím od služeb Božích zdržeti! Jak budou toho tito někdy želeť a pykati!

3. Konečně má katolický křesťan i věřiti, že se Pán Ježíš v nejsv. Svátosti oltární duši naší za pokrm podává, abychom Bohu a pro Boha živi byli a slavného vzkříšení a života věčného dosáhli; řeklť zajisté Pán Ježíš: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev,

má život věčný: a já ho vzkřísím v den nejposlednější. . . Kdo jí mne, živ bude pro mne . . . Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm.« Jan 6, 54—57. Kdo tuto víru má, a kdo u víře té často uvažuje i výhrůžku Páně: »Nebudete-li jísti tělo Syna člověka a píti jeho krev, nebudete míti v sobě života.« Ó, takový nejen v čas velikonoční, ale častěji do roka přistupuje k stolu Páně, připravuje se podle duše i těla na tyto duchovní a nebeské hody, jen aby tuto nejsv. Svátost hodně přijal, účinků a milostí této Svátosti hodným a účastným se stal, jedl sobě život a ne věčné zatracení. — Činí a jedná ale tak křesťan, který této živé a pevné víry nemá?

Ó nikoliv, ale takový činí své křesťanské povinnosti sotva jednou za rok v čas velikonoční, mnohý k stolu Páně třeba nejde, a když jde, přijímá ji nehodně — ku své zkáze. Ano, mnohý nedbá ani, aby se tímto pokrmem na cestu do věčnosti posilnil! — Toto všechno působí buď živá a pevná víra, neb jen chatrná; kde není ale žádné víry, tam jest jen rouhání této Svátosti, pohrdání mši svatou a tímto pokrmem.

Z toho můžeme poznati, jak živé a pevné víry v nejsv. Svátost oltářní nejvš potřebl jest, a jak máme tudíž o tuto víru Pána Ježíše vroucně prositi a v ní se utvrzovati a upevňovati. Ó, nepochybuje o pravdě, že Pán Ježíš skutečně v nejsv. Svátosti oltářní jako Bůh a člověk přítomen jest, že se denně za nás na oltáři obětuje a za pokrm dušem našim k životu věčnému podává, vždyť se to učení na neomylném slově Ježíše Krista zakládá. Klaňte se této Svátosti, věduce, že Pán Ježíš v ní nebývá posmíván a že přísně trestá zneuctitele této nejsv. Svátosti. Jedná se tu o naše posvěcení, o veliké zásluhy a milosti, ano, jedná se tu o naši spásu; a protož použijte všech prostředků, abyste plni víry v tuto nejsvětější Svátost byli.

Když Pán Ježíš o této Svátosti ve škole mluvil, tu někteří, nerozumíce tomu, opustili Ho řkouce: »Tvrdá jest tato řeč, i kdož jí může slyšeti?« Tenkrát řekl Šimon Petr: »Pane, ke komu půjdeme? Tyť máš slova života věčného.« Jan 6, 60—69. Ó, neutíkejte před Pánem Ježíšem v této Svátosti přítomným, ale u víře, naději a lásce se jí klaňte, na mši svatou často chodte a hodně ji přijímejte, nebo Pán Ježíš nemá jen slova života, ale jest v této Svátosti život náš a naše všechno; s Ním šťastni budeme zde, a po smrti se k Němu dostaneme, nebo dí: »Vezmu vás k sobě samému, abyste, kde jsem já, i vy byli.« Jan 14, 2. Amen.

Jan Podlaha, bisk. vikář a os. děkan v Stálci.

Neděle II. po Sv. Duchu.

Ježíš Kristus jest v nejsvětější Svátosti oltářní skutečně živoucí přítomen.

»Člověk nějaký učinil večerí velikou a pozval mnohých«. Luk. 14, 16.

Nejznamenitějším řečníkem v dávnověkosti byl bez odporu Cicero. Tento muž, ač pohan, zanechal všem řečníkům své doby výborná napomenutí, jak se mají chovati a slova svá uzpůsobiti, mluvili o Bohu. Dnes, moji drazí, maje mluviti též o Bohu, a to skrytém tam zázračně na oltáři v nejsvětější Svátosti oltářní, mimoděk vzpomněl jsem si oněch slov a pokynů slavného onoho řečníka. U vědomí své nehodnosti budu dnes mluviti k vám, moji drazí, o oné zázračné večerí, jižto Pán nám připravil. Samo sv. evangelium dnešní podává mi vhodnou příležitost k tomu a ježto konáme ještě oktávu Božího Těla, jsem k tomu úkonu přímo vybídnut.

Všemi svátostmi oslavil nás Pán a Spasitel Ježíš Kristus, ale Svou nevystihlou lásku vložil v nejsvětější Svátost oltářní. Vynikáť ona nad ostatní jako slunce nad světlo pozemské, jako zlato mezi kovy, jako dýmek mezi kameny, jako člověk mezi živočichy. Proto napsal sv. Augustin: »Ostatní svátosti, ježto máme v Církvi, jsou podivné a všeliké úcty hodné; ale ta Svátost, ó Pane, předěť všecy, jest nad všecy důstojnější.« Příčinu této přednosti znáte všichni; jest přítomnost Ježíše Krista v ní. — Jeho pravé tělo a pravá krev se nám pod způsobou chleba a vína uděluje ve Svátosti oltářní.

Při vyslovení však těchto slov svých slyším výčitku dnešního, od Boha namnoze odvráceného světa: »Jak může tělo a krev Ježíše Krista v hostii přítomno býti?« Aby nikdo z vás, moji drazí, hlasem tohoto světa se nezmylil, dokážu stručnými slovy:

1. že Ježíš Kristus v nejsvětější Svátosti oltářní jest skutečně živoucí přítomen, a že
2. tato Jeho přítomnost nás nabádá ku častějšímu sv. přijímání.

P o j e d n á n í.

1. Kristus Pán, moji drazí, mluví o Své skutečné přítomnosti v nejsvětější Svátosti oltářní na dvou rozdílných místech Písma svatého. Poprvé, asi rok před umučením a smrtí Svou tak učinil, aby toto svaté tajemství přislíbil, a po druhé v předvečer Svého utrpení, aby poslední svatou večerí ustanovil a tak ono přislíbení vyplnil.

Evangelista Pánč, sv. Jan, vypravuje v šesté kapitole svého evangelia výjev nasycení pěti tisíc lidí pěti chleby a dvěma ryb-

kami —; Pán Ježíš druhého dne na to k lidu, který Ho za jezero Tiberiatské následoval, o tomto nasycení mluvil. Právě výslovně: »Ját jsem chléb života . . . Kdo jí z tohoto chleba, bude žítí na věky. Chléb však, který já dám, jest mé tělo, kteréž vydám za život světa.« Jan 6, 48. a 52. Těmito slovy jest onen zázračný chléb, v němž tělo Jeho přebýváti bude, přislíben, neboť praví: »Chléb, který vám dám« - v budoucnosti

Když pak židé se hádali a pochopiti nemohli, jak by jim Kristus Svě tělo k požívání dáti mohl, pravil k nim Ježíš dále: »Amen, amen pravím vám, nebudete-li jísti těla Syna člověka a jeho krev pítí, nebudete míti v sobě života« Jan 6, 54. »Neboť tělo mé jest právě pokrm, a krev má právě jest nápoj« - a dále: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm,« Jan 6, 56. a 57.

Slovy těmito popudil proti Sobě Spasitel židy ovšem ještě více. Když pak slova Jeho snažili se slovně toliko vykládati, jak dnešního dne nevěrecký svět činí, oznámil a dokázal jim Pán Ježíš znova a zcela zjevně Svoji skutečnou, podstatnou přítomnost v chlebě a víně svatě večeře. Slova Jeho jsou tak jasná a přesvědčivá, že protestanté nadarmo se po tři sta let sem a tam obrací a hlavu si lámou, aby nevyvratitelné zřejmosti těchto slov unikli. Kéž by ten dnešní svět vzal to Písmo sv., tu oblíbenou druhdy bibli u našich předků, a svědomitě slova mnou pronesená v myslí uvažoval, pak by ani na okamžik nebyl v pochybnostech o skutečné přítomnosti Ježíše Krista v nejsvětější Svátosti oltářní. Či mohl by vlastním slovům Ježíše Krista nevěřiti? Opakuji láskám vašim znovu srozumitelná slova Jeho: »Chléb, který já dám, jest mé tělo.« Jan 6, 52.

Jsou-li tato slova Spasitelova, slova zaslíbení Svátosti oltářní, jasna jako pravda sama, pak slova ustanovení neméně srozumitelná jsou.

Všichni evangelisté o tomto ustanovení se zmiňují. Sv. Lukáš kap. 22, 19. praví: »Po večeři vzal náš Pán chléb do svých svatých a úctyhodných rukou, dobrořečil, žehnal a lámal, dával jej apoštolům svým, řka: »Vezměte a jezte všichni z toho, neboť totoť jest mé tělo.«

Není to, moji drazí, dosti srozumitelné? Kristus praví: »Toto, co mám v rukou a vám dávám, jest mé tělo.« Každý rozumný a nepředpojatý člověk nechť slyší slova ta a uváží-li je s rozvahou, musí přisvědčiti, že Ježíš Kristus jest pravdivě v nejsvětější Svátosti oltářní přítomen. Víru naši v toto smysly nepochopitelné tajemství zvýší i ta okolnost, že v přírodě kolem sebe vidíme mnohé zjevy, jimž nerozumíme; jak se vyvíjejí, smysly pochopiti též nemůžeme; ale přece každodenní zkušeností přesvědčení jsme o jich trvání.

Nejnápadnější, moji drazí, ze všech příkladů jest zajisté přeměna životních látek výživných. Chléb, který jíme, přeměňuje se tajuplnou činností v naše tělo, v naši vlastní krev. Chléb, který jsme jedli, rozmnožuje tělo naše, které přece žádným chlebem

není. Podstata chleba, nebo-li to, co chléb chlebem činí, proměňuje se v podstatu těla. — Když tedy Bůh každý den v nás přirozeným způsobem toto vše, co jsem vyprávěl, může činiti, proč by nemohl, On všemohoucí, totéž činiti nadpřirozeným způsobem v nejsvětější Svátosti oltářní?

Domnívám se, moji drazí, že každý z vás mi přisvědčí, že možné to jest, aby Bůh Svou všemohoucností chléb a víno na našich oltářích podstatně v tělo a v krev našeho Spasitele proměnil. Nechtějme dále, moji drazí, o tomto tajemství víry svým slabým rozumem mudrovati. Jest tomu tak, neboť to dosvědčují vlastní slova Kristova. Věřme těmto neklamným slovům; praví Kristus dále: »Amen, amen pravím vám, kdo ve mne věří, má život věčný.« Jan 6, 47. Je-li nejsvětější Svátost oltářní tajemství víry, pak jest ještě ve větší míře tajemství lásky pro stálou přítomnost Spasitelovu v ní. Nuže, pojďme všichni dnešního dne blíže k tomu svatostánku a zvolíme ze srdcí svých: »Chceme věřit, milovati a Tobě se klanět, skrytý Bože náš!«

2. Podává-li se nám však, moji drazí, Spasitel náš v této Svátosti za pokrm, pak jest svatou povinností, abychom vděčně tuto Svátost co možná nejvíce v srdce své přijímali. Neboť vždy a všude jest nám potřebí milosti Boží. Kéž by si toho byla povždy vědoma mládež dorůstající, kéž bychom Kristem se posilnili, když hodinka smrtná se k nám blížíti bude.

Sv. Filip Nerejský, který celý svůj život zasvětil spasení mládeže římské, pravil, že častější svaté přijímání, spojené s odevzdaností do ochrany Matky Boží, není snad nejlepší, ale toliko jediný prostředek pro jinocha k uchování čistotného srdce. — Studující vysokých škol přišel k němu jednoho dne a prosil ho, by mu pomoci poskytnul proti ohavným vášním, jichž otrokem před nějakým časem se stal. Sv. Filip těšil ho, a uděliv mu pokyny, propustil jej po upřímné sv. zpovědi s doložením: »Kdyby se ti, — čehož tě Bůh všemohoucí chraň — přihodilo opět do téhož hříchu upadnouti, ihned spěchej opět ke mně a spolehej na milost Boží«. Druhého dne přišel jinoch tento opět ku zpovědi, aby se vyzpovídal z téhož hříchu, jenž se mu stal zvykem. Světec náš podruhé jej rozlhl s přáním, aby jen statečně bojoval a útočiště k nejsvětější Svátosti oltářní vzal. Když pak po třinácte dní ku zpovědi a sv. přijímání chodil, hle! tu láska konečně zvítězila a Kristus čítal v řadách svých věrných o jednoho věrného služebníka více, který stav se knězem, horlivostí a svatými ctnostmi nad jiné ne málo vynikal. Sám vypravoval se zálibou o svém obrácení. Zemřel, jsa ještě mlád, v pověsti svatého.

Potřeba utíkati se k nejsvětější Svátosti oltářní jest pak tím nutnější a nalehavější, čím více nás zármutek, neštěstí, nemoc tíží. Ze Svého svatostánku volá, těší nás Pán Ježíš slovy: »Pojďte ke mně všichni, kteříž pracujete a obtíženi jste, já vás občerstvím«. Mat. 11, 28. On jediný zatlačí slzy naše, srdci rozervanému poskytne mír a pravé štěstí.

Křesťan může v zármutek a nemoc upadnouti, ale nikdy nemůže nešťastným býti. »Pláči a naříkám«, pravila druhdy matka, která jedinou dceru pochovala, »avšak jsem přece spokojena«. Chodila denně ku sv. přijímání.

Když nemoc vás, moji draží, navštíví, spějte sem do chrámu Paně k Ježíši milému, On jest nejlepším lékařem, a návštěva tato u Něho vám polhčení a zároveň mír a pravou spokojenost v srdce přinese. Lékař tělesný má býti volán teprve po lékaři duševním. Jest povinností naší, bychom dříve na nebe myslili a pak na toto slzavé údolí. Byla-li by pak nemoc pro mnohého z vás nemocí poslední, pak svaté přijímání vás připraví k důstojnému přijetí posledního pomazání, a tak čisté předvede před soudnou stolicí. Kéž byste všichni, dnešních slov po celý svůj věk pamětlivi byli! Jen jednu duši máte a tuto-li nespasíte, co prospěje vám tento svět? A ač jsou křesťané přesvědčeni o této pravdě, přece jak často se sv. přijímáním odkládají! »Až později, až později chci se zpovídati a Svátost oltární přijati«, tak slyšíme dnes z úst mladých i starších. A přece výslovně pravil Spasitel náš: »Buďte připraveni, neboť nevíte, v kterou hodinu přijde Syn člověka«. Mat. 24, 44. Odpoví snad mnohý z vás, že Bůh jest nejvyšší milosrdný a proto mu snad poshví? Ano, jest milosrdným a na doklad toho nabízí nám všem ještě dnes odpuštění hříchů, avšak též Bůh milosrdný nepřislíbil nikomu z nás den zítřejší! Chceš zpovídati se a přijímati, milený příteli, snad až budeš umírati? Kdo ti to dal písemně, že Bůh na tebe smrt před nemocí, před zpovědí nesešle? Jak mnozí říkali: »Zítřa, později«, avšak nebylo jednou pro ně žádného »později« více, než: smrt, po smrti soud a pak věčnost. Jak mnohý zanedbával zpovědi a sv. přijímání a když jednou chtěl — nemohl již více.

Poslyšte výjev, který jest hrozný, ale pravdivý!

Jinoch jeden zameškával z nedbalosti své náboženské povinnosti. Víru měl však přece a kojil se nadějí: »Později chci jíti ke sv. přijímání, za žádnou cenu nechci umřít bez tohoto sv. úkonu«. V brzku těžce onemocněl. Matka mluví mu o spáse jeho duše, o knězi. On ale váhá a odkládá vše na zítřa; na pozdější čas. Konečně se rozhodne! Posel rychle spěje pro kněze! Bylo to pozdě večer; kněz náhodou dlí u lůžka umírající matky v blízké vesničce. Rychle jest zavolán a spěchá, co jen může, k našemu nemocnému. Avšak, — bylo již pozdě, — ubohý v hrozném záchvatu skonal.

Jak často se přihází, že člověk umře náhle!

Kdyby se ti, křesťane milený, něco podobného přihodilo, jsi připraven do věčnosti vejíti? Chceš ještě nyní na zítřejší den spolčhati, jedná-li se o spásu duše tvé? Můžeš klidně jen spáti?

Chudý učenník šel poprvé ku sv. přijímání, a měl při tom jen jediný úmysl: dopustím-li se smrtelného hřichu, chci se v tentýž den vyzpovídati.

Toto neštěstí ho v brzku potkalo. Bylo to v sobotu a den byl pochmurný! Kněz bydlel vzdálen od něho. Váhal, dlouho

váhal ale konečně hlas jakýsi vnitřní mu pravil: »Učiň, cos přislíbil!« Ještě váhá! Pak pokleká na kolena — modlitba »Otče náš« a »Zdravas Maria« učiní konec jeho boji. Vydal se na cestu vyzpovídal se; těší se na milý, klidný spánek.

Matka nechává ho obyčejně v neděli déle spáti. Tak i druhého rána. Klepá na dvéře jeho komůrky o sedmé hodině. Po uplynutí čtvrt hodiny syn její ještě nevstal. Matka ho volá znova; nyní však vchází do vnitř, blíží se k posteli, uchopí ho za ruku, leč pro Bůh, ruka jest studená, jako led! S hlasitým výkřikem hrůzy padá ubohá matka na zem bez vlády — její dítě bylo mrtvo — — —

Dobře, jinochu křesťanský, dobře jsi učinil, že jsi zpověď a přípravu na sv. přijímání neodložil na »později«. Kéž byste, moji drazí, kteří jste nasouchali slovům mým dnešního dne, byli též tak moudří! Kéž byste v čas přijali »záruku života věčného« — svého milého Spasitele!

* * *

Ejhle, moji drazí, lásku Syna Božího k nám! Nespokojil se tím, že z lásky k nám Sebe ponížil — a to až k smrti potupné —, že hříchy naše vnesl na dřevo kříže, abychom hříchům zemrouce Jemu živi byli, to vše mu bylo málo. Mezi námi chtěl přebývati, Svě tělo a Svou krev podávati nám za pokrm a proto ustanovil nejsvětější Svátost oltářní. V této Svátosti jest, jak jsme dnes slyšeli, skutečně živoucí přítomen.

Ó lásko věčná! Lásko nestihlá! Sama sebe ponižuješ, abys pozdvihla nás! A co jsi Ty a co jsme my? Ty Pán všemohoucí — — — my slabí — křehcí tvorové! Ty chceš srdce naše oblažiti Svou přítomností — — a my uzavíráme všechny brány, abys k nám nemohl! Jsme podobní oněm židům, kteří raději zločince Barabáše volili, ale nevinného Krista odsoudili. Raději volíme Barabáše — t. j. hřích a vášeň raději v srdci uzavíráme, — Krista ale — t. j. svatý zákon jeho — odsuzujeme. Uvažte, moji drazí, může-li takovým způsobem srdce naše oplývati radostí a pokojem? Naříkáme na zlé časy — a rcete, zdali sami těch zlých časů nepřivoláváme? Co zbývá tedy nám činiti? Ó, otevřeme brány srdce svého Ježíši Kristu, přijímejme Jej v nejsvětější Svátosti oltářní a přesvědčíme se, že pravdivá jsou slova Jeho: »Jho mé jest sladké a břímě mé jest lehké«. Amen.

Václav Davídek, katecheta v Turnově.

Neděle III. po Sv. Duchu.

Duše křesťanská lehce bloudí, těžce se navrácuje, dobrý pastýř Ježíš Kristus ji pořád hledá.

»Spolu radujte se se mnou, neb jsem našel ovci svou, která se byla ztratila.«
Luk. 15, 16.

Šťastnatě ovce, kteráž se stále drží stáda, s nímž jest pastýř jeho. Není v nebezpečnosti, aby byla roztrhána od vlků; pastýř ji chrání. Nehyne hladem; pastýř vodí ji s ostatním stádem na pastvu nejhojnější a nejzdravější. Netrápí se nikdy dlouho žízni; pastýř vi již o pramenech nejčistších a nejbližších. Má, kde by se ukryla, jak přichází noc, jak se valí bouře; pastýř má již připravený ovčinec, kamž shání ovce své na noc, a kdykoliv na nebi bouřlivé vztahují se mraky. — Tak šťasten jest také křesťan, jenž se drží věrně Církve své s jejím nejvyšším neviditelným pastýřem Ježíšem Kristem, a s jejími viditelnými pastýři, kteříž jsou jedna nejvyšší viditelná hlava, papež římský s ostatními vyššími a nižšími správci duchovními, a kteříž všickni jsou náměstkové Kristovi. Jak se těší dobrým svědomím svým! Jak se obcerstvuje každodenní důvěrnou modlitbou svou! Jak má pořád ducha svého nasyceného a upokojeného pravdami slova Božího! Jak hojnou oplývá radostí duchovní z velebných služeb Božích o dnech svátečních, o velikých slavnostech křesťanských! Jak jest blažen, kdykoliv s ostatními přijímá nebeský pokrm nejsvětější Svátosti oltářní! S jakou chutí chodívá po svých pracích povinných! Jak pokojně večer klade se na lůžko své, a jak vesele ráno z něho vstává! A jak klidně očekává poslední hodiny života svého! Těší se, že bude pak dobrým pastýřem Ježíšem Kristem uveden v jeho věčný ovčinec nebeský.

Nejšťastnější jest křesťan držící se pořád věrně toho stáde, jež jest Církev Ježíše Krista. Ale tím nešťastnější jest křesťan, jenž zbloudí od toho stáde, jehož pastýřem jest Ježíš Kristus. A křesťan tak lehce zbloudí! A jak lehce zbloudí, tak těžce se navrácuje. Ale štěstí, že Ježíš Kristus jest tak pastýř dobrý, že nepřestává duše zbloudilé hledati. To jsou tři pravdy, o nichž si budeme rozjímati:

- I. jak lehce duše křesťanská zbloudí,
- II. jak těžce se navrácuje, a
- III. jak dobrý pastýř Ježíš Kristus ji pořád hledá.

Pojednání.

I.

Ovce lehce zbloudí Ukáže se jí nějaká travička dále od pastvy, kdež se pasou ovce ostatní; ta se jí zdá býti chutnější.

i nemůže se zdržeti, aby se při ní nezastavila, aby jí neškubala; ještě dále jiná travička ji láká; i té chce okusiti. Ale zatím ostatní stádo se jí ztratí, a ovce bloudí. Bloudí dříve, než se toho nadála. Podobně vede se mnohým křesťanům, mnohým křesťankám. Nechtějí se zpustiti Boha, nebeského Otce svého; chtějí jíti cestou, kterouž nám Pán Ježíš ukázal k spasení našemu. Ale přece nemohou se také zdržeti, aby všetečně a žádostivě se neohlíželi po svůdném zboží a po svůdných rozkošech tohoto světa. Nemohou se zdržeti, aby v maličkostech, jak praví, nellali, nešidili, nekradli. A při tom pořád si myslí, že ještě nezašli tak daleko.

Nemohou se zdržeti, aby si také nezahráli o větší peníze, aby nezůstali trochu déle mezi veselou společností, aby se jednou trochu více nenapili. A při tom pořád si myslí, že ještě nezašli tak daleko. Nemohou se zdržeti, aby aspoň nekalými myšlenkami se neobírali, aby aspoň nehezky nerozprávěli a nezpívali, aby aspoň nestydatých rozprávek neposlouchali, aby aspoň všelijakého neslušného a smělého počínání si nedovolovali. A při tom pořád si myslí, že ještě nezašli tak daleko.

Ale říkává se o člověku dotíravém: Podáš-li mu prst, chce míti celou ruku. To zvláště platí o hřích. Hřích, čím více s ním si zahráváš, tím více tebe chytá a táhne k sobě, tím více dráždí žádost tvou, až tebe opanuje náruživost. Ale náruživost tak zaslepí křesťana, že zapomíná na všecko svaté náboženství své, na všecku posavadní zachovalost svou, na všecka dobrá předsevzetí svá, na všecky možné následky. A co křesťan pořád se konejší tou myšlenkou, že ještě nezašel tak daleko, hřích dál a dál jej zavádí, až jej nechává tam, kdež jest necitelným otcem, necitelnou matkou, neb bezbožným křivopřísežníkem, neb vášnivým hráčem, neb zotročeným opilcem neb mrzkým smilníkem, mrzkou smilnicí, neb hanebným cizoložníkem, hanebnou cizoložnicí, neb dokonce úkladným vražedníkem, úkladnou vražednicí.

Pak křesťan vida sebe na takových místech, teprv se zarazí; teprv se hrozí sám nad sebou; teprv shledává, jak daleko jest od toho, aby zase jako jindy důvěrně se modlil, jako jindy rád chodil do kostela, jako jindy hodně k stolu Páně přistupoval.

Teprv vidí a poznává, jak daleko zašel a zabloudil od toho stáda, jehož pastýř jest Ježíš Kristus. Pak snad aby mohl dále mámiti svědomí své, dává se mezi nevěrce, oblibuje si řeči a spisy, kdež se vylouvá všecka nepravost, kdež se brojí proti Bohu, proti Kristu, proti všemu Jeho náboženství.

Ne, křesťan, nebdí-li pořád sám nad sebou, nemůže ani si pomysli, jak lehce může s cesty pravé zablouditi, zablouditi daleko, proto Ježíš nazývá život dobrý křesťanský cestou úzkou, že s cesty života ctnostného, křesťanského lehce se schází. Sv. Mat. 7, 14. Lehce křesťan schází s cesty pravé, ale těžce se na ni navrácuje.

II.

Velké a mnohé jsou těžkosti, jež se duši zbloudilé kladou v cestu, aby se neobrátila. A kdo jí dělá ty těžkosti? Ona — duše zbloudilá, sama dělá si největší těžkosti. S duší zbloudilou jest to podobně, jako s dítětem, jež bylo doma zlý kousek vyvedlo, a jež bylo pak z domova uteklo. Takové dítě si pak samo dělá těžkosti nepřemožitelné, když se má domů vrátiti; ale všechny ty těžkosti jsou více v hlavě dítěte, než ve skutku. Strachuje se, kdo ví, co by mu doma neudělali, kdyby se vrátilo! A zatím dobří rodiče schnou starostí o drahé dítě své; zatím všude plní úzkostí hledají dítěte ztraceného. I duše hříšná, když se má obrátiti, dělá si samé těžkosti.

Ach! tak mluví zbloudilý křesťan, zbloudilá křesťanka, má poctivost již jednou jest ztracena; co jest mi již platno se chrániti a se napravovati; mé hříchy jsou příliš mnohé a příliš veliké; takových hříchů snad žádný z lidí se nedopustil; já nevím, jak bych se mohl z nich zpovídati; já jsem již příliš spoután zlými návyky svými; já již nebudu jiný, já již nebudu jiná.

•Uvížl jsem -- tak i mně jest vyznávati se slovy žalmistovými -- uvížl jsem v bahně hlubiny.« Žalm 68, 3. Já bych musel odcizený statek navracovati; já bych musel své lživé na cti utržení odvolávati; jak pak bych se mohl tomu všemu podrobiti?! Jak pak bych se mohla smířiti s manželem svým, jehož jsem byla tak nevěrně opustila?! Jak pak bych se mohl smířiti s nepřitelem svým? Jak pak bych se mohl odřící té osoby, kteréž jsem tak již příliš zavázán? Jak pak bych se mohl odtrhnouti od těch svých společníků nevěrců, s nimiž jsem se byl již příliš spřátelil? Ani nemohu na to pomysliť, jak by se na mne hněvali, jak by mi nadávali, jaké by si ze mne posměchy dělali. A já již ani sám nevěřím, co má křesťan věřiti. Ach! já jsem již příliš daleko zašel od Boha, od Ježíše Krista.

Takové jsou těžkosti, jež se staví duši zbloudilé v cestu, aby se neobrátila; avšak těžkosti ty si duše zbloudilá jen sama dělá. Však slyšmež, jak ty těžkosti všechny jí odklízí dobrý pastýř Ježíš Kristus, jak neustále ji hledá.

III.

Že jsi, duše zbloudila, již příliš daleko zašla od Ježíše Krista? Že Ježíš Spasitel tvůj jest od tebe již příliš daleko? Jak pak si můžeš tak mysliti? Však jsi Jej slyšela, jak Sám se přirovnává k pastýři, jenž máje sto ovec, a ztrativ jednu z nich, nechává devadesáti devíti na poušti, a jde po té, která byla se mu ztratila. Však Sám o sobě řekl: »Přišel Syn člověka, aby spasil, což bylo zahynulo.« Sv. Jak. 19, 10. Ježíš jest tedy takový pastýř, jenž hledá každého hříšníka; a proto u každého hříšníka blízko jest. Tak jest mu blízko, že jest u samého srdce jeho, jak ujišťuje skrze důvěrného učenníka svého Jana: »Aj stojím u dveří a tluku;

jestliže kdo uslyší hlas můj a otevře mi dvéře, vejdu k němu, a budu s ním večeřeti, a on se mnou. Zjev. 3, 20. Bys poznala — tak tluče ten pastýř dobrý na srdce každé duše zbloudilé — jak tebe pořád ještě miluji! Však to jest právě veliké neštěstí tvé, že jsi zapomněla, a že neumíš více ani si představit, jak veliká jest Má láska k tobě, jak jsem z lásky k tobě i Svůj život dal, jak si Mi tak drahá, že pro tebe zapomínám na devadesát devět spravedlivých Svých, jak Mi všecko na tom záleží, abys se Mi navrátila. Jak můžeš na to ukazovati, že se příliš rozhojnily hříchy tvé? Jestliže se rozhojnily hříchy tvé, tak již prohlašoval Duchem Mým osvícený apoštol Můj, ještě více se rozhojnila milost Mnou zasloužená. Řím. 5, 20. Co to mluvíš, když jednou jest ztracena poctivost tvá, že ti již nic není platno se chrániti, se napravovati? Má matka oslavená, všickni moji andělé, všickni moji svatí v nebi, všickni moji věrní služebníci a služebnice na zemi toužebně na to čekají, aby z obrácení tvého se radovali, aby si pak tebe tím více vážili, tebe tím více milovali. A na těch všech ti musí více záležeti, než na nelaskavých a vrtkavých posuzovačích toho světa.

Ty se bojíš vyznání ze všech hříchů svých? Nevíš-li, jak přísně poručím kněžím, náměstkům Svým, aby jako pastýřové starostliví, jako otcové laskaví, přijímali každou duši kající, aby ji rozhřešovali, jakýmikoliv jest obtížena hříchy, aby skroušené vyznání její pokládali za tajemství nerozpečetitelné?

Že bys musel navracovati neb nahražovati? Že bys musel odvolávati? Ano, tak se musí státi; to patří mezi hodné ovoce pokání. Však toho Já od tebe jen žádám, pokud jest ti to možné. Nemůžeš-li, máš-li sám sotva od čeho bys živ byl, přijímám dobrou vůli tvou, že bys rád, kdyby ti bylo možno, všecko na pravil, jako jsem přijal dobrou vůli lotra kajícího, jemuž více nebylo možno co navracovati a nahrazovati. I od tebe ničehož nežádám nemožného. Nežádám od tebe, duše drahá, než abys Mne milovala. A žádám-li od tebe něco nemožného, když žádám, abys Mne, tebe tak milujícího, také milovala? A jak jednou Mne budeš milovati, tvá láska ke Mně sama již nejlépe ti poví, co všecko máš a můžeš napravovati.

Že již více nemůžeš přemoci zlých návyků svých? Ptej se těch, kteříž daleko hloub než ty vězeli v hlubině hříchu, a kteříž pomocí Mou šťastně byli vytrženi. Ti všickni budou ti odpovídati, že jsem jim tak pomáhal, jakobych je vložil na ramena Svá, že všecko mohli skrze Mne, jenž jsem je posiloval. Filip. 4, 13. Že jest ti nemožno smířiti se s nepřitelem svým, odřeknouti se nebezpečných přátel svých? Avšak, jak pak to ti může býti nemožno, když Já, Pán tvůj, jsem se modlil v nevýslovných mukách Svých za daleko horší nepřátele Své, když jsem pro tebe byl učiněn povrhelem světa. Jen se vyznej, že ti v tom, abys se vyznal z hříchů svých, abys se smířil s nepřitelem svým, abys nic nedbal na posměchy světa, že v tom ti nebrání, leč tvá vlastní pýcha. Není potřeba, než abys se trochu sklonil, trochu se po-

nižil. A jak bys neměl a nemohl se ponížiti, když já tebe předcházím takovým příkladem pokory Své!

Že již sám nevěříš? To není pravda! Ty se jen sám k tomu nutíš; ty jen sám sebe obelháváš. Že dobře věříš v Boha nejspravedlivějšího, to prozrazuje ten zlý nepokoj ve svědomí tvém, ten hrozný rozbroj v duši tvé. Jak bys neměl Mně věřiti? Tisíciletá zkušenost lidská jest to, jež znovu a znovu přizvukuje těm Mým slovům: »Já jsem cesta a pravda i život.« Sv. Jan 14, 6. Však to jest také právě to tvé neštěstí, že jsi již mnoho převrácen lží, tak že se více nemůžeš dobře vpraviti v takovou pravdu, jakou jest všecko náboženství Mě. Mně mohou nevěřiti jen lháři. Pravě, že jsi více věřil světu než Mně, jsi tak bídný. Věř zase jen Mně, a budeš spasen.

* * *

Tak dobrý pastýř, Ježíš Kristus, rozráží duši zbloudilé všechny těžkosti a závady, jež si sama hromadí na cestu k obrácení svému; tak ji pořád hledá. Jak bys mohl, zbloudilý bratře křesťanský, mohla, zbloudilá sestro křesťanská, odolati takové lásce, takové pravdě, takovému hledání nejlepšího pastýře svého?! A sám, až budeš obrácen, budeš se diviti, jak jsi si mohl obrácení své dělati tak těžké. A až budeš opět důvěrně se modlívati, opět rád do domu Božího chodívati, opět dychtivě slovo Boží poslouchávati, opět roznícen při nejsvětější oběti mše sv. bývati, opět vroucně k stolu Páně přistupovati; až budeš opět věrně a pilně konati všechny povinnosti stavu svého; až budeš opět dobrý k své manželce, dobrá k svému manželu, dobrý, dobrá k svým dětem, dobrý, dobrá k svým rodičům, dobrý, dobrá ke všem lidem i k svým nepřítelům: to bude radostné znamení, že jsi již nalezen, nalezena; nalezen, nalezena dobrým pastýřem svým Ježíšem Kristem, že jsi se již navrátil, navrátila k šťastnému stádečku vyvolených Jeho, že jsi hoděn, hodna, aby i nad tebou byla větší radost, než nad devadesáti devíti spravedlivými, byla taková radost nad tebou jak na zemi tak i na nebi. Amen.

Karel Otman, kn. a. vikář a farář v Ořeše.

Neděle IV. po Sv. Duchu.

Práce lakomců jest veliká a přece marná.

»Mistře, celou noc jsme pracovali, a ničeho jsme nepopadli.« Luk. 5, 5.

Marna jest každá práce, nekoná-li se s Bohem a pro Boha, není-li zasvěcena ku cti a chvále Boží. Marně jsi pracoval a se namáhal po celou noc, zkušený rybáři, sv. Petře, a ničeho jsi nepopadl i se soudruhy ostatními, pokud Pán nebyl s tebou. A tak pracuješ i ty, křesťane milý, marně, jestliže práce tvá bez Boha

jest, na níto nespočívá Boží požehnání. Nábožný trpitel Job — 10, 22. — nazývá zemi tuto zemí tmavou, zemí bídy a temnosti, a to právem; neboť kdo jen pro zemi pracuje a vyššího cíle nemá, kdo jen světu slouží a věci vyšších nedbá, dojísta chodí ve tmách a bídě.

Lidé pouze světu žijící pracují jako pavouci, kteří své pavučiny obyčejně v noci rozpřádají, a ráno přichází služebník, čistí dům, smýčí příbytek, a jedním trhnutím ničí celou jejich noční práci. —

Ku práci stvořen jest člověk, proto každý má, ano musí pracovati, toť úkolem života. Hospodin volal: »Šest dní budeš pracovati, ty i čeleď i hovada tvá, sedmého dne odpočineš,« jakž Sám byl příklad dal při stvoření světa v šesti dobách, či v šesti dnech. Než kolik as lidí na světě pozná, a to alespoň na konec života, že pracovali jako pavoučkové pro nestálé pavučiny. A tážete se proč? Protože pracovali v temnosti, t. j. pro svět, pouze pro zem, a ne pro nebe. I budou podobni onomu správci, kterýž na konec života zvolal: »Tolik let jsem sloužil pánu svému a pro něho pracoval, a ni jediné hodiny jsem nevěnoval Pánu nebeskému. Ó, já bláhový! Tolik knih papíru jsem popsal, a ni jediného archu jsem nepoužil, abych vyzpytoval své svědomí!«

Mezi všemi těmito pošetilci na prvním místě, moji drazí, nacházíme zpozdilé lakomce, lidi to nesmírně bažící po penězích a statcích, jich nenasytně žádají, a ani na to, čeho potřebují, jich nevynakládají. I umínil jsem si dnes poukázati na jich pošetilé, nemoudré jednání. Z té příčiny ukážu, že:

- a) práce lakomců jest veliká, a
- b) přec jen marná.

P o j e d n á n í.

a) Lakomci pracují po celou noc, neboli po celý život, a přec ničeho nepopadají; namáhají se, aby nabyli bohatství; nabývají ho, ale aby ho pozbyli. Práce lidí lakotných jest veliká, obtížná; děláť tělu mnoho obtíží a duši mnoho starostí.

Hospodin vyřkl Adamovi trest za hřích těmito slovy: »V potu tváři jísti budeš chléb.« Trest tento mezi všemi nejvíce stíhá lakomce. »Popatř, nenasytný člověče, co namáhání, co potu stojíš tě tvé poklady!« volá sv. Bernard.

Za moře se plavíš, nový svět objevuješ, a prkno jen dva palce tlusté dělí tě od smrti, ubíráš-li se po vodě. Opouštíš dítky, manželku i přátely. Jaká to pošetilsto, synové Adamovi! za moře se plaviti, půl světa procestovati, a to v namáhání, bdění, ano i v nebezpečí života. A byť lakomce všecky tyto svízele nestihly, mnohé z nich dojísta okouší vždycky. Patřme na obchodníka ve skladu, na řemeslníka v dílně, vojína v táboře, rolníka na poli. Každý bdí, potí a lopotí se, každý ve svém stavu a povolání pracuje. Práci dobývá si každý výživu, a co ušetří uschová pro

dobu nedostatku aneb pro případ nemoci. Totě povinností každého, a jednání takové je chvalitebné a slove ctnost šetrnosti. Kéž by ale každý pracoval, aby také při tom popadl cos spasitelného, záslužného! Kéž by každý pracoval ku šetrnosti, a ne aby nahromadil statky, s nimiž by se jediné těšil a měl na nich větší zalíbení nežli na Bohu! ---

Touha nenasytná lakomci mnohých útrap a svízeli tělesných činí; větší však jsou jeho strasti duševní, jimiž lakomec po bohatství touží a je nahromaditi se snaží. Obava, aby nepřišel o jmění, starost před zloději, starost ve sporech u soudu, tyť hlodají v nitru, v duši jeho přechasto.

Proto připodobňuje sv. Bonaventura lakomce k moři vzbouřenému, že nenalézá pokoje ani ve svědomí, ani v příbytku, jak psáno stojí, Přísl. 15, 27.: »Kdo následuje lakomství, kormoutí dům svůj.«

Sv. Ambrož přirovnává lakomce ku rezu, jenž kazí železo. Podobně též lakomství mysl kazí.

Ku výstraze budiž nám král Achab, kterýž k návodu bezbožné manželky Jezabely přivlastnil sobě vinici Nabotovu, jehož dal usmrtit; sám však bídně zahynul, jakož i nespravedlivá Jezabela. A kam zavedla nepravost ta nešťastného Jidáše? Až ku zradě Pána svého za mizerných třicet stříbrných. —

Proto mluví lakomci vždy, jak kniha Přísloví 1, 13. praví: »Všeliké drahé zboží najdeme, naplníme domy své loupeži.« --- Ó člověče zpozdlý, co ti platno bedny zlatem plnití, při tom je ale viděti v ustavičné nejistotě? V domě máš bohatství, ale musíš se o ně báti, kdežto chudás jak národní pořekadlo dí: »Snadno vstane, snadno lehne, žádný mu nic neukradne.«

Boháč nahledal peněz sice, za to ale ztratil pokojný spánek. »Všichni dnové jeho bolesti a psoty plní jsou, ani v noci neodpočívá mysl jeho; zdaliž i to není marnost?« Kazatel 2, 22.

b) Ó, v pravdě marny jsou veškeré snahy a práce lakomcovy. A proč? Víme všickni, že lidé lakotní hledají při veškerém namáhání jedinou radost v bohatství; ale nenalézají jí; neboť chtějí je míti a musí je ztratiti.

Neoblázi bohatství v pravdě lakomce, protože ho nikdy nenasytí; lesk zlata ho všady zaslepuje. Čím více má, tím více si přeje a žádá, aby měl; zdá se mu ustavičně, že nemá ničeho, že jest chud, protože ho bohatství neupokojí, nenasytí.

Sv. Ambrož takto praví: »Kdo má nadbytek, myslí, že se mu nedostává, domnívá se, že, co mají jiní, jemu by mělo náležeti. I touží po všech pokladech světa, a kdyby je měl, nebude přece spokojen. Touží po věcech zemských jako žebrák, a má-li je, neustává žebrati. Nenasytno jest oko lakomcovo.«

»Lakomec nenasytí se penězy, a kdo miluje bohatství, nevezme užitku z něho«. Kaz. 5, 9 Člověk takový podobá se pcklu, které vše pohlcuje. Podobně i lakomec, byť všeho měl hojnost, neukojí své vášně. Ubozí lakomci, kterak zapomínáte na slova sv. Augustina: »Nepokojno je srdce naše, pokud v Bohu neodpočine.«

A není-li ani šťasten a blažen lakomec na světě, což může čekati na věčnosti? Nepracoval pro věčnost, nerozsíval sítě pro život věčný, jakouž může čekati žeň, jakou odměnu? Což mu prospěje, byť byl celý svět získal? »Pominet podoba světa«, jak žalmista Páně dí, 38, 7. Pomijí člověk jako stín, a nadarmo kormoutí se. Poklady skládá, a neví, komu je shromažďuje.

Možná, že pro děti nevděčné a nezdárné, snad pro přátele nevěrné, ba snad i pro nepřátele. — A tak se může říci o nich: »Zesnuli snem svým, a ničeho nenalezli všichni muži bohatství v rukou svých«. Ž. 75, 16. Jak již nábožný Job byl pověděl: »Bohatý, když usne, ničeho s sebou nevezme: otevře oči své, a ničeho nenalezne«. Job 27, 19. Nic, — nic, — zcela nic!

* * *

Nejmilejší! Ničeho jsme na svět nepřinesli, ničeho dojísta s sebou nevezmeme. Proto buďme spokojeni, máme-li pokrm a oděv potřebný. Až budeme na loži smrtelném, vše se nám v jiném, ale v pravém světle ukáže. Kéž bychom nemuseli potom vzdychati: Co mi prospěla pýcha, a co mi pomohlo bohatství? Celou noc, t. j. celý život pracoval jsem, a ničeho jsem nepopadl. Kráčel jsem cestou tvrdou, ano na cestě nespravedlnosti jsem zemdlel, a co mi to prospělo?

Suďte, nebude lepší vykonaný nějaký skutek dobrý a pro život věčný záslužný? — Nebude nás více blažiti pomyšlení, že jsme Bohu sloužili a ne mamoně? Nuže! nechat každý zatoužíme po spravedlnosti, víře a lásce křesťanské, jež jsou nejlepším, pravým bohatstvím, nejvzácnějšími poklady duše, v níž jsou nejlépe uschovány. Ty zachovej v duši a upevni zámkem dobrého svědomí. Potom ti jich nikdo neodejme. A byť bys neměl statků, ni peněz, ani přátel, — máš-li Boha svého v srdci, a Ten-li tvým přítelem, tvou láskou, tvou radostí, máš všecko, jsi nejbohatším! Amen.

Josef Baar, bisk. notář a farář v Putimi.

Řeči příležitostné.

Svátek nejsvětějšího Srdce Páně.

Učme se poslušnosti od nejsvětějšího Srdce Páně.

»Ponížilt sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti, a to k smrti kříže«. Filip 2, 8.

Spasitel náš pravil: »Nepotřebujít zdraví lékaře, ale nemocní« Mat. 9, 12. Kristus Pán jest nebeským lékařem. Uzdravil sice též veliké množství nemocných na těle, avšak Kristus Pán ještě více byl a jest lékařem duší. — Nemocemi naší duše jsou

naše hříchy, naše zlé náklonnosti, náruživosti. — By od hříchů, věcnou smrt v zápětí majících, nás vysvobodil, by proti zlým náklonnostem patřičné léky nám podal, proto též přišel na svět. Proto zpívá se v písni vánoční: »Chceš být lékař duší. — Pyšného, marného — chceš učit střídmosti — a poníženosti.«

Jako při tělesných nemocech jedny jsou více nebezpečné, jiné méně nebezpečné, tak jest to též při nemocech duchovních, při hřších a zlých náklonnostech. — Jednou z nejnebezpečnějších nemocí jest pýcha, kořen to tak mnohých a mnohých hříchů. — Nechci uváděti všechny druhy hříchů, které z pýchy pocházejí, poukazují dnes toliko k jednomu hříchu — a ten jest neposlušnost.

Pokládát pyšný sám sebe za moudrého, dokonalého, povýšeného, proto nechce býti jinému poddán. Pyšný nechce býti poddán svým představeným, svým rodičům, pyšný, vysokomyslný nechce býti poddán duchovním vrchnostem, kněžím, Církvi svatě, pyšný byt ne vždycky slovy, tedy skutky protiví se Samému Bohu. — A hle! Tu přichází lékař nebeský, Ježíš Kristus, aby vyléčil lidstvo, hovíci pýše a z ní pocházející neposlušnosti a volá laskavým hlasem: »Učte se ode mne!« Ó křesťané, slyšíte ten hlas milujícího Spasitele? Víte, čemu se máte od Něho učiti? Víte, co nám nejsvětější Srdce Jeho dnes doporučí? Víte, k čemu nás vede? Abychom si zamílovali poslušnost. Nejsvětější Srdce Pána Ježíše vede nás k tomu nejen slovem, ale i příkladem, o čemž ke cti a chvále téhož nejsv. Srdce budeme rozjímati.

P o j e d n á n í.

Ježíš Kristus učí nás poslouchati Svým slovem a příkladem. Kristus Pán pravil: »Můj pokrm jest, abych činil vůli toho, kterýž mne poslal.« Jan 4, 34. »Co libého jemu (Bohu Otci) jest, to já činím vždycky.« Jan 8, 29. »Syn člověka nepřišel, aby mu bylo slouženo, nýbrž aby sloužil, i aby život svůj dal na vykoupení za mnohých.« Mat. 20, 28. »Otče můj, jest-li možné, ať odejde ode mne kalich tento, avšak ne jak já chci, nýbrž jakž ty.« Mat. 26, 39. Tak nás učil Kristus Pán poslušnosti slovy. A skutky a příklad Jeho? Písmo sv. nám krátce vypravuje o Ježíši ve dvanácti letech: »I sestoupil s nimi a přišel do Nazareta a byl jim poddán.« Luk. 2, 51. Byt Panna Maria byla nejsvětější mezi dcerami lidskými, byt svatý Josef byl vzor čistoty a ctnosti, přece byli jen lidé, Ježíš Kristus však Syn Boží, a tento Syn Boží chudé matky Svě, tesaře, sv. Josefa, v prosté domácnosti byl poslušen, konal z poddanosti nejobyčejnější práce řemeslnické.

Ó jak krásný to vzor poddanosti, poslušnosti pro dítky, by rodičů svých bez reptání ve všech dovolených věcech poslušny byly. Syn Boží byl poddán. — Jak krásný to vzor pro každého z nás, kterak práce svého stavu každý z té poslušnosti, z lásky k Bohu konati máme. — Jak potěšiti se mohou z příkladu Ježí-

šova dělníci, služební, a všichni, kteří i ty nejnižší práce konají! Kristus Pán i za nízkou práci z poslušnosti k Bohu, ku své matce nejsvětější a ku svému sv. pěstounu konal. — Nechat jen nikdo neopomene, jak k tomu apoštolát modlitby navádí, při ranní modlitbě aspoň v myšlénkách všechny práce, utrpení a dobré skutky celého dne božskému Srdci Páně obětovati. Když pak během dne nějaká práce za těžko přichází, když utrpení se dostaví, když poslušnost obtížnou se zdá, ach tu jen obnovme obětování: »Já chci, Pane Ježíši, dle Tvého příkladu z poslušnosti k Bohu, který rodiče, vrchnosti poslouchati kázal, poddán býti, práce svého stavu ochotně konati, nesnáze a utrpení dle Tvého příkladu snášeti, pomáhaj mi, Pane, svou milostí.«

Pán Ježíš v poslušnosti strávil celý život svůj. Sv. Pavel praví o Kristu Pánu: »Ponížil sebe samého učiněn jsa poslušným až k smrti kříže.« Filip. 2, 8. Tedy z poslušnosti k Otci Svému nebeskému vzal na Sebe kříž, muky, utrpení, poddán byl i katanům, ač Svou božskou mocí v okamžiku je mohl zahubiti, a v poslušnosti vytrval, až na kříži »sklonil hlavu a vypustil ducha«. — Proto dobře stojí psáno v Následování Krista Pána: »Což jest to velikého, poddáš-li se ty člověku pro Boha, jsa prach ničemný, když Já, všemohoucí a svrchovaný všech věcí z ničehož tvůrce, Sám se byl člověku pokorně podrobil pro tebe? Učíněn jsem nejnižším a nejpokornějším ze všech, abys ty svou pýchu mou pokorou přemohl. Uč se poslouchati prachu!« Kn. III. čl. 13.

Sv. Jan Klimakus vypravuje o jakémsi vznešeném muži z Alexandrie, jenž žádal do kláštera přijat býti a též přijetí dosáhl. — Když žádal o přijetí, zdálo se opatovi toho kláštera, že muž tento jest urputný, pyšný a světským marnivostem odlaný. I pravil ku žadateli o přijetí: »Jsi-li skutečně odhodlán jho Ježíše Krista na sebe přijati, musíš obtížné zkoušky poslušnosti přestáti. Muž odpověděl: »Jako železo v ruce kovářově se poddává, cokoliv z něho učiniti chce, tak můj otče, podrobují se všemu, co mi nařídíš.« »Nuže tedy,« odvětil opat, »chci, abys při bráně klášterní stál a všem, kteří vycházejí a vcházejí, se k nohám vrhl se slovy: »Proste za mne u Boha, neboť jsem veliký hříšník.« Muž vstoupivší do kláštera podrobil se úplně rozkazu tomuto. Sedm let konal uložené cvičení. Po této dlouhé době přesvědčiv se opat o jeho pokoře a poslušnosti, chtěl jej mezi ostatní bratry ku jinému úřadu vzíti a též ho na kněžství vysvětití dáti. Muž tento však dlouho prosil, až toho i dosáhl, by i na dále až do své smrti cvičení od opata mu uložené z poslušnosti konati mohl.

Hle, tento řeholník následoval poslušného Ježíše Krista. Byť bychom úplně řeholníka tohoto následovati nemohli, a ani to povinni nejsme, tažme se přece upřímně sebe, jak dalece jsme pokročili v následování pokorného, poslušného Srdce Ježíše Krista. Před velebnou Svátostí, kde Ježíš Kristus vždy pokoře a posluš-

nosti nás učí, předsevzetí pevné učiníme, že chceme býti poslušnými dítkami Otce nebeského, bychom odměny poslušným dítkám příslibené na věčnosti došli. Amen.

Frant. Grydil, kaplan v Brušperku na Moravě.

Poutní kázání o svátku sv. Jana Křtitele.

Co učinilo Jana velikým a čemu se od něho učiti máme?

»A všickni, kteříž slyšeli, skládali to v srdci svém, řkouce: Kým medle toto dítě bude?« Luk. 1, 66.

Svatá Církev, tato pravá a neomylná učitelka národů, předvádí čas od času zrakům našim vzory křesťanské spravedlnosti; chce zajisté nás takovým způsobem povzbuditi, bychom majíce zřetel k účinnému životu křesťanskému, sami u veškeré spravedlnosti se rozhovnovali. Svátá Církev ovšem chová v lůně svém hojnost takových vzorů, a právě dnes jednoho velikého muže staví nám v popředí jako vzor křesťanské spravedlnosti, muže to, o němž napsal starozákonní prorok Malachiáš: »Aj, já posílám anděla svého a připraví cestu před tváří mou. A hned přijde do chrámu svého Panovník, jehož vy hledáte a anděl zákona, kteréhož vy chcete.«

Snad mnohý z vás tázati se bude: »Kdo to jest ten muž neobyčejný, jenž jako anděl Boží připraví cestu před tváří mocného Panovníka nebes a země, jenž bude připravovati lid Israelský na Mesiáše?« A zajisté, moji draží, netřeba mně, abych jméno muže toho pověděl; vždyť ho sami dobře znáte a ve svých potřebách duchovních i tělesných k němu se utíkáte a jemu všechny své bolesti, kříže a nesnáze každodenně přednášíte. A pravdu díím, řeknu-li, že sama prozřetelnost Boží ustanovila, aby tento neobyčejný muž byl vaším ochrancem a mocným orodovníkem u Boha Ž té příčiny volám s velikým apoštolem národů, svatým Pavlem: »Radujte se v Pánu vždycky; opět pravím vám radujte se!« nebo svatý Jan Křtitel jest vaším patronem, jenž nejen tento chrám má pod svou ochranou, nýbrž i spolu jest mocným strážcem celé osady zdejší.

Po celý rok zvučný hlas zvonů tohoto chrámu Páně mluví k srdcím vašim, abyste patřičnou úctu prokazovali svému svatému orodovníku v nebesích. Avšak, nejmilejší, dnešního dne tyto posvátné zvony rozezvučely se hlaholem svátečním, rozezvučely se, aby v paměť jaksi uvedly, co napsal sv. Jan Damiánský: »Čtěme Jana, předchůdce Páně, jakožto proroka a křestitele, jakožto vyslance a mučenníka, který se i prvním stal kazatelem v království Páně.«

Nuže tedy, rozmilí křesťané, zvláště dnešního dne dopřejte sluchu posvátnému hlasu svých věžních hlasatelů, kteří radostně oznamují, že na zdejší osadě slavíte památku narození svatého Jana Křtitele, o němž Sám Kristus pravil: »Amen pravím vám, mezi syny ženskými nepovstal větší nad Jana Křtitele.«

O jak tedy šťastnými nazývati se mohou obyvatelé této farnosti, že tak mocného orodovníka mají u Boha! Rovněž i já za šťastného se pokládati mohu, že dostalo se mně od vašeho vele-váženého pastýře duchovního cti, že o slavnosti zdejší mohu láskám vašim vykládati o tom výborném muži, při jehož narození všichni lidé se divili a slyšíce ty podivuhodné skutky, které se při tom děly, plni obdivu se tázali: »Kým medle to dítě bude?« Ano, dítě to bylo mužem velikým a právě o této velikosti Janově chci mluvíti. Budeme tudíž rozjímati:

I. Co učinilo Jana velikým;

II. čemu se od něho učiti máme.

P o j e d n á n í.

I.

V zemi národa vyvoleného žije zbožný kněz Zachariáš a horlivě slouží v stánku Boha nejvyššího; bylot jedinou jeho radostí sloužiti Hospodinu. Vroucí toliko měl přání v hlubinách srdce svého a toto přání sdílela taktéž nábožná manželka jeho Alžběta, aby Bůh jim dal dítě, ačť oba za to měli, že již nevyplní se více, poněvadž již v letech pokročili.

A ejhle, drazí křesťané, stalo se, že přišla řada na Zachariáše, aby ve svatyni Jerusalemské konal službu Boží a přinesl před oltářem kadidlo Hospodinovi v obět zápalnou. I ukázal se anděl na pravé straně oltáře a Zachariáše oslovil: »Neboj se Zachariáši! Modlitba tvá vyslyšána jest. Alžběta, manželka tvá, bude mítí syna a nazveš jméno jeho Jan. Budeš z něho mítí radost velikou; budeť zajisté veliký před Pánem. Vína a nápoje opojného nebude píti a již před narozením svým naplněn bude Duchem Svatým. Mnohé z dítek Israelských obrátí ku Pánu, Bohu jejich. On pak sám půjde v duchu a moci Eliášově před Pánem, aby jemu připravil lid dokonaly.«

Kdo z vás, nejmilejší, jest s to, aby popsal ono překvapení, kterého se dostalo starému Zachariášovi? Nechce ani slovům andělským uvěřiti a proto za nedůvěřivost svou zůstává němým až do dne narození svého dítěte. A jako zázračné bylo zvěstování o příchodu Janově, tak i podivuhodným bylo jeho narození, že všichni divili se řkouce: »Kým medle toto dítě bude? Nebo ruka Páně byla s ním.«

Ano, drazí přátelé, ruka Páně byla s ním hned před jeho narozením a proto tak krásné jméno mu uštědřila; neboť slovo Jan, jsouc slovem původu hebrejského, znamená v mluvě naší

tolik jako člověk milostí Boží obdařený a to v pravdě na Janovi vidíme; vždyť v celém životě jeho znamenati můžeme, že milost Boží s ním byla. Protož také nedivte se, že Spasitel veřejně pověděl shromážděnému lidu, že Jan jest mužem znamenitým, že »jest i více než prorok.«

Čteme o svatém Janu, že byl živ na poušti a cvičil se v sebezapírání a zdrženlivosti, aby takto vycvičen mohl konati úřad předchůdce Páně. Z té příčiny jest zcela přirozeno, že Jan byl »svíce hořící a svítící«, která světlem svým ukazovala na přicházejícího již Mesiáše.

Nuže, moji drazí, vizte svého oslaveného patrona a poznáte, že jest mužem velikým, mužem svatým. I nastává sama sebou otázka: »Co zvláště učinilo ho tak svatým a velikým?« A uslyšíte za odpověď, že to byla jeho horlivost a pokora, ve které zastával svůj vznešený úřad. A jestliže události, které před narozením a při narození Janově se sběhly, ukazují na velikost Janovu, tož velikost Janova v mnohém jasnějším světle se objeví, 1. budeme-li jeho horlivost v úřadě kazatelském stopovati. Židům bylo známo z předpovědění starozákonních proroků, že krátce před příchodem Mesiášovým povstane muž, jenž svým neobyčejným zjevem a svým kázáním bude připravovati lid na příchod Jeho.

A ejhle, mužem tím byl Jan, který s velikou horlivostí a podivuhodnou zmužilostí na poušti se objevil, aby zákázonosné učení pokryteckých fariseů odkryl před zástupem Israelských. Fariseové při všem svém jednání hledali čest a slávu svou a dbali toliko na zevnější znamení, prázdní jsouce vši pravé pobožnosti. Ne tak předchůdce Páně! Nebo Jan káže na poušti blížký příchod Mesiášův a ukazuje na království Boží, které na zemi upevněno bude. Fariseové o svém vykupiteli domnívali se, že bude mocným králem pozemským; ale Jan patřil na Mesiáše již přitonného; viděl Jej a působení Jeho před lidem na poušti ukazoval a lidi napomínal, aby se důstojně připravili na příchod Syna Božího. »Čiňte pokání, nebo přiblížilo se království Boží« bylo obsahem jeho kázání a kdo uposlechl slov jeho, toho křtil vodou Jordánskou.

Když pak o výtečných ctnostech Janových dověděli se fariseové, i oni k němu přicházeli na poušť, ale ne, aby se od něho poučiti dali, nýbrž aby ho tupiti mohli. Avšak Jan uzřev je a znamenaje jejich pokrytecké jednání bez bázně a strachu mluvil k nim řka: »Plémě ještěřčí, kdo vás učil, abyste utíkali nastávajícímu soudu Božímu? Čiňte hodné ovoce pokání a neříkejte: Otce máme Abrahama. Neboť pravím vám: Bůh může z kamení tohoto Abrahamovi dítky vzbuditi. Již sekera přiložena jest ke kořenům stromův. Každý strom, jenž nenese ovoce dobrého, vyřat a na oheň uvržen bude.«

A jako na poušti Jan neohroženě vystupoval proti fariseům, s podobnou horlivostí předstoupil před cizoložného a ukrutného Herodesa, aby jemu bez obalu vytýkal nemravnost, již se do-

pouštěl: »Nesluší se tobě, králi, míti manželku bratra svého.« Slovem: horlivost předchůdce Páně ničeho se nelekala, ani smrti, kterou mu později ukrutný Herodes nastrojil a proto můžeme s moudrým Sirachem o Janovi říci: »Blahoslavený bohatý, kterýž nalezen jest bez poskvrny a kterýž po zlatu nepostoupil, aniž doufal v penězích a pokladech. Kdo jest ten a budeme jej chvá-
liti? Nebo učinil divné věci v životě svém.«

Ano, rozmilý křesťaně, divné věci konal v životě svém svatý Jan; ale co při tom chvalitebno jest, nehonosil se jimi, poněvadž ozdoben byl pravou pokorou, která 2. dodávala Janovi důstojnosti a vznešenosti. Jan od svého prvního vystoupení na poušti všude vyznačoval se nábožností a horlivostí pro rozšíření království Božího. Každý krok, každý skutek, ano každé slovo prozrazovalo, že Jan jest mužem znamenitým, od samého Boha poslaným a proto není divu, že zástupové slyšíce jeho výtečná kázání domnívali se, že jest snad tím zaslíbeným Mesiášem. Knížata pak kněžská a starší lidu vidouce, že všechno spěchá na poušť ku Janovi, obávali se, aby nepřišli o důvěru u svého lidu a proto vysílají k němu posly otázat se, čím by Jan byl; neboť někteří domýšleli se, že jest Jan Kristem, jiní opět, že jest Mojžíšem nebo Eliášem anebo aspoň jedním z velkých proroků.

Nejmilejší, otevřete srdce své a vizte, jak lákavou a svůdnou byla otázka: »Ty kdo jsi?« Taková otázka snadno mohla Jana svěsti, aby sebe vydával za Mesiáše anebo některého proroka; avšak Jan toho nečiní, nýbrž pln pokory a poníženosti odpovídá: »Já jsem hlas volajícího na poušti: Spravte cestu Páně, jakož pověděl Isaiáš prorok.« Tak mluví ponížené srdce Janovo! Ale pokrytečtí fariseové ve slovech Janových nechtěli viděti pokoru a poníženost, nýbrž chtěli předchůdce Páně usvědčiti z neoprávněného jednání, jak o tom svědčí slova jejich: »Proč tedy křtíš, když ty nejsi Kristus, ani Eliáš, ani prorok?« Snad, drazí přátelé, domýšleti se budete, že svatý Jan Křtitel bránil se proti útoku farisejskému? Ó nikoliv! On v pokoře před celým světem vydal svědectví ne o sobě, nýbrž o Pánu Ježíši řka: »Já křtím vodou; ale uprostřed vás stal, kteréhož vy neznáte. Onť jest, kterýž po mně přijde, kterýž přede mnou učiněn jest, kterémuž já nejsem hoden rozvázati řeménkův obuvi jeho.«

Ille, duše křesťanská, Jan považoval sebe za nehodna, aby rozvázal řeménkův u obuvi Syna Božího! A Syn Boží za tuto pokoru vyznamenal ho před zástupem shromážděným, když Sám od něho dal se pokřtiti.

Zde tedy, v Kristu shromáždění, vizte tu velikou cenu Janovu, která v tom záleží, že s neobyčejnou horlivostí vykonával svůj úřad kazatelský na poušti a při tom se nenadýmal, nýbrž v pokoře se cvičil. Svatý Jan nechtěl ničím jiným býti, než čím byl, totiž předchůdcem Páně; on nechtěl ničím jiným zůstat, než služebníkem Syna Božího a za největší potěšení své považoval, aby celým srdcem mohl Bohu sloužiti a lid připravovati na blízky příchod Páně. A v tom právě, bratře, sestro v Kristu, hodnotu

svatého Jana Křtitele poznáváš a proto od něho mnohým krásným věcem naučiti se můžeš!

Drazí křesťané, obyvatelé této osady, pohleďte na svého orodovníka u Otce nebeského a učte se od něho životu nábožnému! Ano, obnovte pozornost svou, abyste v dílu druhém slyšeli, co předchůdce Páně k vám promlouvá.

II.

Mnoho set let uplynulo od té doby, co Jan kázal na poušti křest na odpuštění hříchů. Avšak hlas napomínající na poušti doposud neutichl; neboť ještě k nám bez ustání mluví. Svatý Jan, jenž podle svědectví Písma svatého naplněn byl Duchem Svatým ještě v životě matky své, byl od Boha poslán, aby zvěstoval lidu vznešené pravdy nebeské a proto, co on kázal, bylo nejen užitečno židům na poušti, nýbrž až doposud v mnohé příčině zůstává nám užitečným. A čemu učil předchůdce Páně? Odpověď na otázku tu bude zcela jednoduchou.

1. Jan neznal lepšího učení a prospěšnější rady než pokání a tudíž všechna napomínání a učení v jeden rozum vyznívají: »Čiňte pokání! Spravte cestu Páně; přímé čiňte stezky jeho!« A tak i dnešního dne napomínal by sv. Jan Křtitel člověčenstvo, kdyby s nebes k nám zavítal. Nebo pozorujeme-li život nynějších křesťanů, zvíme bohužel, že život jejich plyne v bezbožnosti. A co při tom bolestno jest, že mnohý křesťan opovažuje se říkati: »Vždyt žiju tak, jak na křesťana sluší; dávám almužny, navštěvuji služby Boží a konám jiné Bohu milé skutky.« Avšak milovaní přátelé, řeč taková jest pošetilá a rouhavá. Jako svatý Jan řekl fariseům: »Neříkejte: Otce máme Abrahama,« podobným způsobem mluví neustále váš oslavený patron ke křesťanům polovičatým a napomíná jich: »Neříkejte, já jsem křesťan, já jsem katolik; já jsem pokřtěn ve jménu Ježíše, já navštěvuji každou neděli a každý svátek služby Boží; já rád přijímám svaté svátosti, nebo toto všechno je hezké a krásné. Avšak nezměníš-li při tom srdce své, nic ti to neprospívá; nebo věz, drahý bratře, milá sestro, užíváš-li svatého náboženství toliko jako nějaké obyčejné věci a jestliže ze srdce svého nevykořeníš špatné náruživosti a hříšné žádosti a toliko jménem křesťanským se chlubiš, tož pravím, duše křesťanská, pamatuj dobře, že »již sckera přiložena jest ku kořenu duše tvé«; neboť »každý strom, jenž nese ovoce dobrého, vyfat a na ohně uvržen bude.«

Ze slov těch patrnó jest, že hříšný člověk podoben jest stromu usýchajícímu, na který připravuje se sckera, aby jej podfala a s povrchu zemského smetla. Strom takový jenom několik udeření potřebuje, aby se skácel a tak i křesťan, jehož strom života hříchem porušen jest, mnoho nepotřebuje, aby uvržen byl do hlubokosti pekelné a jediná pomoc zdá se hříšníkovi pohotově býti a to jest právě pokání.

A hle, drazí přátelé, pokání jest tou spasitelnou věcí a to právě káže také dnešního dne svatý Jan Křtitel, vždyt to bylo jeho svatým povoláním, kázati pokání na odpuštění hříchů.

2. Avšak slova Janova ještě v jiné příčině jsou pro nás velmi poučující, jelikož svatý Jan svou horlivostí u vykonávání povinností stavu svého vybízí člověčenstvo, aby taktéž pamatovalo na své povolání a je svědomitě plnilo.

Tak zvláště vybízí rodiče křesťanské, aby rádi vykonávali úlohu svou, kterou jim Bůh uložil. Nebo vizte, drazí posluchači, jak jest to smutné, když rodičové zanedbávají vychovávání dítek svých a jenom tomu diviti se musíme, že mnozí rodičové necvičí dítek svých v nábožnosti a v jiných křesťanských ctnostech; nýbrž jenom pro svět je vychovávají, jako by ani nebylo života věčného. A to právě jsou smutné úkazy doby nynější, že rodičové všemu jinému je učí než jenom ne pravdám svatého náboženství a tudíž není zcela nic divného, že takto vychované dítky bývají ku bolesti Církvi svaté a ku zkáze hodným křesťanům. To jest zcela přirozený požadavek, že člověk, který bez Boha vychován jest, bez Boha žije a bez Boha umírá. Ó, běda takovým rodičům, kteří dítky svou vlastní vinou ztratili; běda všem, kteříž maličkých pohoršili, nebo lépe by bylo, aby jim »žernov osličí byl zavěšen na hrdlo a byli pohřženi do hlubokosti mořské.«

Z té příčiny tedy, vy rodičové křesťanští, pamatujte na horlivost Janovu, která vás napomíná, abyste svědomitě vykonávali povinnosti své. Rovněž i vás, hospodáři a chleboďárcové, svatý Jan Křtitel napomíná, abyste při svých podřízených nehleděli toliko na práci jejich, nýbrž také na jejich mravné chování. Nebo mnoho pánů v tom velice chybuje, že chtějí využívat sílu a schopnosti tělesné svých podřízených a na to nikdy nemyslí, aby jich také v mravném životě podporovali. Takoví jsou většinou nyní hospodáři, že sami špatným příkladem předcházejí a sami učí své podřízené, aby nevážili si Církve svaté a jejího zřízení a proto jest tedy mnoho těch, kteří svatým náboženstvím opovrhují, apoštolskému kněžství se posmívají a je hanobí, při tom rádi lživé a podvodné pověsti rozšiřují, aby se zdáli býti před očima mnohých nezkušených velikány a učenci. A kdybychom si na takové nezabohy dobře posvítili, poznali bychom, že jsou to toliko »obřelí hrobové uvnitř plni zápachu a hniloby duševní.« A proto: »Běda tomu,« jak praví Kristus Pán, »skrze koho pohoršení pochází.«

* * *

Ejhle, moji drazí, váš milý patron, svatý Jan Křtitel! Ont muž veliký, veliký pro svou neobyčejnou horlivost ve službě Boží, veliký pro svou příkladnou pokoru. O obracejme k němu zraky své zvláště v době naší, kdy ta horlivost křesťanská ochabla, až trudno mluviti, kdy pokora vymizela a pýcha zaujala srdce i mysl mnohých. Naříkáme na smutné, pohnuté časy, stěžujeme si na to, že mravnost klesá, že poctivost řídka,

že upřímnost žádná. Kdo tím vinen? Položme ruku na srdce a ptejme se: »Nejsme snad i my z těch, kteří vinu neseme z těch smutných poměrů?« Ó Bože! Bože! Snad ano, snad jsme katolíky toliko dle jména, — ale o tom, že povinnosti katolické také konati máme, nevíme.

Jaké jsou naše modlitby? Naše řeči? Naše skutky? Co zbývá nám? Což jiného, leč abychom poslechli hlasu sv. Jana Křtitele a činili upřímné pokání. Ano, navrátiti se musíme k Bohu, chceme-li, aby lepší poměry zavládly mezi námi — své hříchy musíme smýti slzami pokání. A když jsme se tak očistili, konejme svědomitě povinnosti stavu svého.

Zvláště vy, rodičové křesťanští, hospodářové katoličtí a i vy ostatní, kteří nějaké svěřence máte, o to se přičiňujte, aby jméno Boží v domech vašich bylo oslavováno, a všichni bez rozdílu abyste byli horlivými plniteli zákona Božího.

Na ten účel, nejmilejší, všechny své modlitby spojme a při nejdražší oběti mše svaté prosme svatého Jana Křtitele za přimluvu říkající: »Tvůj život a tvé ctnosti, ty svatý předchůdce Páně a oslavený patrone náš, buďtež nám příkladem a svítež nám na cestě tohoto života světlem pravé víry, abychom bezpečně dostali se do nebeské vlasti, kde bychom poznati mohli Boha Otce a jehož poslal, Syna, Ježíše Krista. Amen.

P. Bernard Brand, O. S. A.

Listy katechetické.

Katechese o třetím přikázání Božím.

Pro 3. třídu škol osmifidních napsal Dr. JAN SÝKORA.

O kterých přikázáních učily jste se dosud? Kterak zní druhé? Co zakazuje se v něm? Čím zneuctívá se jméno Boží? Dobře. Přistoupíme nyní ke třetímu přikázání. Kterak zní třetí přikázání Boží? Přikázáním tím vyzývá Bůh, aby každý pomněl či pama-toval na to, že má svítit den sváteční, či že má dne svátečního užívatí zvláště ku poctě Boží.

Máme sice na každý den ctíti Boha či sloužiti Mu — tak totiž, že každého dne máme varovati se toho, co Bůh zakazuje, a činiti, co Bůh přikazuje. Varováním se zlého a konáním dobrého, jež Bůh přikazuje, máme kdy každý den Boha ctíti či sloužiti Mu. Avšak Pán Bůh chce, abychom jednoho dne v témdni užívali hlavně k tomu jen, bychom v něm ctili Boha, abychom tedy jeden den v témdni věnovali celý poctě či službě Boží. A takový den, který máme věnovati celý poctě či službě Boží, jmenujeme den sváteční. Jak jmenujeme ten den? Který den jmenujeme svátečním? V té době, kdy Pán Ježíš nenarodil se ještě a ne-trpěl, tedy v Zákoně Starém byl ustanoven za den sváteční sedmý den v témdni t. j. sobota. Bůh Sám ustanovil to. Naznačil to již tím, že v šesti dnech či dobách stvořil svět, sedmého pak dne či sedmé doby odpočinul. Výslovně pak přikázal to na Sinaji, když dával desatero přikázání. Tehdy pravil: Šest dní budeš pracovati a dělati všechna díla svá. Sedmého pak dne sobota Hospodina Boha tvého jest. Nebudeš dělati žádného díla v něm, ani ty, ani syn tvůj, ani služebník tvůj, ani děvka (služka) tvá, ani hovado tvé, ani příchozí, kterýž jest v branách tvých. — Který den ustanovil Bůh v Starém Zákoně za den sváteční?

Od té doby však, co Pán Ježíš vstal z mrtvých a vstoupil na nebesa seslal Ducha Sv. na apoštoly, tedy v Zákoně Novém ustanoven jest za den sváteční první den v témdni t. j. neděle. Ustanovili to již sv. apoštolé, dostavše k tomu moc od Pána

Ježíše. Ustanovili pak proto neděli za den sváteční na místo soboty, abychom si připamatovali, že Pán Ježíš vstal v neděli z mrtvých. Proč ustanovili apoštolé neděli dnem svátečním? Také proto ustanovili ji, abychom si připomínali, že v neděli Duch Sv. sestoupil na apoštoly. Proč ještě ustanovili neděli dnem svátečním? V Novém Zákoně byla tedy hned od dob apoštolských ustanovena neděle dnem svátečním a to na památku, že Pán Ježíš v neděli vstal z mrtvých, a že též v neděli Duch Sv. sestoupil na apoštoly. Který den byl ustanoven svátečním v Novém Zákoně? Od které doby jest neděle ustanovena dnem svátečním? Proč ustanovena jest neděle dnem svátečním? (Který den byl v Starém Zákoně dnem svátečním?)

Mimo neděli ustanovila však Církev sv. ještě jiné dny, které máme také věnovati počtě Boží jako neděli — ustanovila tedy ještě jiné dny sváteční; my říkáme těm dnům zkrátka svátky (zasvěcené) na př. svátek Božího těla, kdy koná se průvod s nejvyšší Svátostí oltářní z kostela ke čtyřem oltářům, jež venku se postavily, neb svátek sv. Jana Nep., sv. Václava a j. Co ustanovila Církev sv. mimo neděle ku počtě Boží? Neděle a svátky jsou tedy dny sváteční, a ty velí Bůh ve třetím přikázání světiti či věnovati je počtě Boží. Třetí přikázání Boží přikazuje tedy či zavazuje nás světiti neděle a svátky. Co přikazuje se ve třetím přikázání Božím? N. N.

Vyžaduje se pak dvou věcí ke svěcení neděle a svátků. Předem vyžaduje se, abychom v neděli a ve svátek odpočívali od práce, či abychom nepracovali ty dny. Avšak ne každá práce jest zakázána v neděli a ve svátek, nýbrž jen některé. Když na př. někdo čte neb učí se na paměť, namáhá se přitom jeho duch; ta práce je tedy duševní; a tu je dovoleno konati kterýkoli den i v neděli. Jestli však někdo orá, neb ková, neb staví dům, tu namáhá se tělo, jaká jest to tedy práce, poněvadž se při ní namáhá tělo?

Některé práce tělesné jest nutno konati každý den i v neděli, na př. krmiti dobytek, připravovati oběd; ty proto jest dovoleno konati každý den i v neděli. Některé práce tělesné konají se na oslavu Boží, na př. když zvoní se na mši sv. Ty ovšem jest také dovoleno konat v dni sváteční. Ale většina prací tělesných nemusí konati se v ty dny; potřeba žádná toho nežadá, na př. mlátiti obilí, orati, zhotovovati oděv, dláždití, vůbec práce takové, jaké konají rolníci, řemeslníci, nádenníci, tedy práce rolnické či polní, řemeslnické a nádennické. Jmenuj některé práce řemeslnické, N. Některé práce nádennické jmenuj N. Dobře. Při všech těch pracích namáhá se hlavně tělo; jaké jsou to tedy práce? A (mimo zvláštní případy) není potřeba konat je v den sváteční. Jsou to tedy namahavé práce tělesné, které v den sváteční konati potřeba nežadá. A od těch právě máme odpočívat v den sváteční. Bůh Sám to velí. Proto hřeší, kdo je koná (bez zvláště důležité příčiny). Od jakých prací máme tedy odpočívat v den sváteční? (Na př. namahavé práce tělesné, které v den sváteční konat potřeba nežadá.) Poví to ještě N. Takové práce

jmenujeme zkrátka práce služebné. Jest tedy práce služebná taková namáhavá práce tělesná, kterou v den sváteční konati potřeba nežádá. Taková jest zvláště práce polní, řemeslnická a nádennická. Jaké práce jmenujeme práce služebné? Co jest tedy práce služebná? Které práce zvláště jsou takové? Kdy máme odpočívati od nich? Ano. A když tak činíme, světíme den sváteční. Světíme tedy dny sváteční, odpočíváme-li od všeliké práce služebné. Kdy světíme dny sváteční? (Napiš, smazav předešlé: Světíme dny sváteční, 1. odpočineme-li od práce služebné.)

To však nepostačí ještě. Ke svěcení dne svátečního vyžaduje se také, abychom konali pobožné skutky, jmenovitě, abychom byli nábožně přítomni mši sv. Abychom tedy světili dny sváteční, musíme v nich nejen od práce služebné odpočívati, nýbrž také konati pobožné skutky. Co musíme také konati, abychom světili dny sváteční. (Napiš: 2. Konám. pobož. skut.)

Kdy tedy světíme dny sváteční? Celé to poví N. N. Při čem zejména máme býti v neděli a ve svátek přítomny? Jestě jednou: Kterak zní třetí přikázání Boží? Co přikazuje se v něm? Kterak světíme dny sváteční? Které práce jmenujeme služebné? Které práce jmenovitě patří k pracím služebným? Který skutek dobrý, zvláště povinni jsme konati v dny sváteční? (Při čem máme býti ty dny přítomni?) Hleďte také, m. d., vždy dle toho jednati. Práce služebné ovšem neukládá vám ještě nikdo; od těch tedy, rozumí se samo sebou, že odpočíváte i v dny sváteční. Avšak hleďte též, abyste byly v neděli a ve svátek vždy přítomny na celé mši sv. Pokud jste byly malými, nebyly jste povinny tím; nyní již osvobozeny nejste, a měly byste hřích, kdybyste nechodily v ty dny na mši sv. Nevynechávejte tedy nikdy; leč by snad byl někdo nemocen, nebo to bylo v zimě a on měl dalekou a příliš obtížnou neb snad i nebezpečnou cestu; tu ovšem byl by osvobozen a neměl by hříchu, kdyby vynechal mši sv. v den sváteční. Když pak jste na mši sv. v kostele, modlete se tam, neb zpívá-li se, zpívejte s jinými. Neboť nepostačí, abychom pouze na mši sv. byli, nýbrž třeba též, abychom byli přítomni nábožně.

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

64.

Pověděl jsem vám, milé dítky, že utrpení Pána Ježíše počala ve čtvrtek večer v zahradě Getsemanské; které z učenníků měl tam s sebou? Jak si jim stýskal? Předvídal Svou bolestnou smrt a při pomýšlení na to, jaký pot se Mu řinul s tváří? Co ale činil Pán Ježíš v těch smrtelných úzkostech? Opakujte mi, jak se modlil?

Ku modlitbě vybízeli i učenníky i nás; bude Mu milé, když obzvláště v tom sv. týdnu častěji přijdete se do kostela pomodlit. — Do zahrady Getsemanské přišli Pána Ježíše hledat ozbrojení služebníci nejvyšších kněží; co tam chtěli? Kdo je tam přivedl? Jaké znamení dal jim Jidáš, aby Pána Ježíše poznali? Líbáme toho, koho máme rádi; učinil tak i Jidáš z lásky? Nikoliv; on chtěl jen tak svou bezbožnou zradu ukryti; choval se tedy pokrytecky, totiž jinak jednal, než jak smýšlel. Jak že jednal Jidáš? Oklamal tím snad Pána Ježíše? Vždyť Pán Ježíš znal jeho zlý úmysl. Bylo to bezbožné od Jidáše; přece ale chtěl ho Pán Ježíš pohnouti ku kajicnosti; jak k němu promluvil? Dal se pohnout Jidáš? Zůstal zatvrzelým a zatvrzelost nekající vede k záhubě; jak skončil Jidáš? Kam odvedli pochopové Pána Ježíše? Jak byl vyslýchán u Kaifáše?? Který apoštol vešel za zástupem do domu Kaifášova? Jak se zachoval Petr, když ho poznali, že je učenníkem Ježíšovým? Co činil, když naň Pán Ježíš pohlédl? Co máme my činit, jestli jsme se nějakého hříchu dopustili? Jak nakládali s Pánem Ježíšem po celou noc? Jak dopadl ráno soud vysoké rady židovské?

Ačkoliv Pána Ježíše uznali vinným, sami pokutu smrti na Něm vykonati nesměli bez rozhodnutí a svolení římského vladaře; a to byl Pilát z Pontu, proto nazývali ho Pontský Pilát. K němu tedy přivedli židé Pána Ježíše. Předpověděl to Pán Ježíš, že bude vydán pohanům, nebo Pilát a úředníci i služebníci byli pohané. Poslyšte nyní, z čeho vinili Pána Ježíše u Piláta. Žalovali naň, že prý bouřil lid, aby neplatili daň císaři a že vydává se za krále. Bylo to pravda? Co jim řekl, když se ho ptali, sluší-li daň dávatí císaři? A jak se zachoval, když ho lidé na poušti po rozmnožení chlebů chtěli provolati králem? Byla tedy žaloba židů u Piláta nepravá, křivá; a proč tak učinili? Jen ze zášti a nenávisti. Pamatujte si tedy: Pán Ježíš byl obžalován u Pontského Piláta z pouhé nenávisti a závisti v tom zámyslu, že svádí a bouří lid. (Op.) I sám Pilát znal dobře zlomyslnost žalobníků: přece ale dal si Pána Ježíše přivéstí dovnitř a počal ho vyslýchati, je-li On králem. Pán Ježíš poučil ho, že není králem světským; království Jeho že jest duchovní, takové totiž, o kterém jsme se učili v Otčenáši při prosbě: Přijď království tvé. Které jest to? Poznal Pilát, že Pán Ježíš ničeho proti vládě římské se nedopustil a proto řekl židům přímo, že na Něm viny nenalézá. Však nepřátelé znova obviňovali Pána Ježíše, že prý bouří lid od Galileje až do Judska. Když tedy poznal Pilát, že Pán Ježíš pochází z Galileje, odeslal Jej k Herodesovi, který byl vladařem v Galileji a tehdáž právě v Jerusalemě přítomen byl. Herodes se těšil, že uvidí nějaký zázrak od Pána Ježíše; ale k čemu pak činil Pán Ježíš zázraky? Ne na podívanou, nýbrž aby lidem pomáhal, dobrodiní prokazoval a k víře je povzbuzoval. Herodes ale byl bezbožník, jenž věřiti nechtěl; on to byl, jenž sv. Jana Křtitele dal stíti; a proto Pán Ježíš na jeho otázky ani neodpověděl, a Herodes prohlásiv Pána Ježíše za blázna, zpět k Pilátovi Jej poslal. Pilát by byl rád Pána Ježíše osvobodil z rukou závistníků farisej-

ských a to tím více, jelikož i žena jeho se za Něho přimlouvala. Poněvadž pak o velikonocích na památku osvobození lidu židovského z Egypta vždy některého vinníka dle přání jejich propouštěl na svobodu, nabídl nyní lidu, aby si volili, koho jim má propustiti, zda Pána Ježíše anebo vražedníka Barabáše? Nadál se, že lidé přece spíše přimlouvati se budou za Pána Ježíše; ale kněží židovští a fariseové navedli lid, aby prosil za Barabáše. A co učiním s Ježíšem? tázal se Pilát, a všichni dle návodu fariseů volali: »Ukřižuj Ho!« Pilát myslil, že upokojí lid, nechá-li Pána Ježíše zmrskati; vydal Ho tedy žoldněřům, kteří Ho k sloupu přivázali a až do krve zbičovali. Že pak byl obviňován, jakoby se dělal králem, učinili si z Něho posměch; pravili, král musí míti korunu a vrazili trnovou korunu Pánu Ježíši na hlavu. Král nosí šarlatový šat, oblékli tedy Pána Ježíše v starý vojenský plášť; král drží v rukou žezlo, místo toho dali Pánu Ježíši do ruky třtinu a nyní poklekající volali: »Zdráv buď králi židovský!«

I samému Pilátovi zželelo se konečně Pána Ježíše a očekáváje, že snad lid pohne k útrpnosti, předvedl jim Pána Ježíše tak ztrápeného a krví zalitého, volaje k nim: Tjhle člověk! Ale podrážděný lid odpovídal: Ukřižuj, ukřižuj Ho! Ano, fariseové a zákonníci předhazovali Pilátovi, že by nejednal jako přítel císařův, kdyby Pána Ježíše propustil. Pilát nechtěl na sebe uvaliti zodpovědnost z takového nespravedlivého soudu a umyl si ruce před lidem, řka: »Nevinen jsem já krví Spravedlivého tohoto«; ale lid volal: »Krev jeho přijď na nás a na naše syny!« Pilát tedy vydal Pána Ježíše, aby byl ukřižován. Jednal Pilát spravedlivě? On měl se Pána Ježíše jako nevinného zastati. Ale ještě hůře prohřešili se krvelační židé, když nevinnou krev Ježíšovu svolávali na sebe ku kletbě a zavržení svému.

Žoldněři zbili na rychlo ze dvou dřev kříž a vhodili ho Pánu Ježíši na ramena a vedli Jej tak ještě s dvěma zločinci ulicemi města Jerusaléma k hoře Kalvarii. Bylo to v pátek dopoledne. Pán Ježíš byl po tom utrpení, které v noci v domě Kaifášově a od rána u Piláta snášeti musil, celý zemdlený, tak že pod křížem klesal a nemohl dále jíti. Žoldněři Jej kopali a tloukli, nutíce Ho k další cestě. Mnoho diváků se nastavělo kolem, ale nikdo nebyl ochoten Mu pomoci. Matička Jeho, Panna Maria, s nářkem patřila na Syna svého Ježíše, chtěla se k Němu davem protlačit a Mu pomoci, ale žoldněři ji odstrčili. Když konečně seznali, že Pán Ježíš kříž na Golgotu čili Kalvarii donésti není s to, chytili jakéhosi Šimona Cyrenského, jenž přicházel z pole a nutili ho, aby pomohl Pánu Ježíši kříž nésti. On z počátku se zpečoval, ale jak popatřil na tvář Kristovu krví zalitou, tak byl dojat, že ihned ochotně přispěl Mu ku pomoci, začež odměny se dostalo jemu i synům jeho, nebo stali se křesťany a sv. mučenníky. — I žena jedna, jménem Veronika, uzřevši tvář Ježíšovu krví zbrocenou, z útrpnosti podala Mu roušku k utření, začež Pán Ježíš odměnil ji tím, že obličej Jeho na šátku vytisknutý zůstal. — Smutný byl pohled na Pána Ježíše, Jenž vícekrát k zemi klesl, tak že některé

ženy Jerusalemské nad Ním v hlasitý pláč propukly; ale Pán Ježíš napomínal je, aby spíše příčinu jeho trápení uvážily, totiž hříchy lidské, obzvláště pak nevěru a zatvrzelost synů israelských a nad tím aby plakaly.

Konečně dostoupil truchlivý ten průvod křížový na horu Kalvarii, kdež měl Pán Ježíš býti ukřižován. I svlékli s Něho šaty a přibili Jeho ruce a nohy ku kříži a tak vztýčili Jej s křížem uprostřed mezi dvěma lotry s Ním ukřižovanými. Stalo se to o polednách v pátek. Na vrch kříže pak dal Pilat přibítí nápis, jenž měl udávati příčinu smrti. Nápis zněl: Ježíš Nazaretský, král židovský. Katané pod křížem rozdělili se o roucho Ježíšovo; knížata kněžská pak a fariseové rouhali se Mu, ať prý sestoupí s kříže a že v Něho uvěří. Veliké to rouhání; ale Pán Ježíš i tu ještě pomodlil se za nepřátely své, volaje: Otče odpusť jim, neb nevědí, co činí. Toť první slova Ježíšova s kříže. Když pak lotr na levici P. Ježíši též se rouhati počal, ujal se nevinného Ježíše druhý lotr z pravé strany a uznáváje trestuhodnost svou, prosil P. Ježíše za slitování, až přijde do království Svého nebeského, načež P. Ježíš slíbil mu: Dnes ještě budeš se mnou v ráji. To jest druhé slovo. Až tam na Kalvarii doprovodila Matička Boží Syna Svého, provázena některými zbožnými ženami a sv. Janem, miláčkem Paně; jak je uzřel P. Ježíš státi pod křížem, pokynuv na sv. Jana pravil Matce Své. Hle, syn tvůj; tomuto pak Matičku Svou odporučil slovy: Ille, matka tvá. To bylo třetí slovo Ježíšovo, a poznáváte z toho, jak vroucí synovskou láskou miloval Matku Svou, když i uprostřed nevýslovných bolestí ještě o ni se staral. Následkem bezpočetných ran, jimiž poseto bylo tělo Ježíšovo a zbodeny i ruce a nohy Jeho, dostavila se veliká palčivost a žízeň, jak čtvrtým slovem na jevo dal P. Ježíš zvolav: Žízním. Však i tiseň a úzkost smrtelná zmocnila se P. Ježíše, jako každému člověku při zápasu smrtelném nastává; aby však ukázal nám, ke komu se tu máme obracet a v koho důvěřovat zvolal: Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil! To bylo páté slovo Jeho. Však již uchylovalo se bolestné utrpení Ježíšovo ku konci, čímž i také dílo vykupitelské dokonáno bylo, a to prohlásil P. Ježíš šestým slovem, řka: Dokonáno jest! Na důkaz pak Své úplné sjednocenosti s Otcem nebeským a Své odevzdanosti do vůle Jeho naposledy ještě po sedmé promluvil s kříže, zvolav: Otče v ruce Tvé poroučím ducha Svého! A nakloniv hlavy, vypustil duši. Umřel tedy P. Ježíš, v pátek o 3. hod. odpolední a na památku toho se vždy v pátek o 3. hod. odp. zvonívá. Zpomeňte na to vždy, když zvonit uslyšíte a povzdychněte si: Pane Ježíši ukřižovaný smiluj se nad námi. Opakujte mi ještě těch sedm slov P. Ježíše, které pronesl na kříži? Kdy dokonal P. Ježíš naše vykoupění? Při smrti P. Ježíše stala se pojednou tma po vsi zemi, země se trásla, skály pukaly, hrobové se otvírali a mrtví vstávali z mrtvých. Strach a hrůza obklíčila všechny; mnozí v kajicnosti v prsa se bili a setník, jenž tam na stráži stál, tak byl dojat, že vyznal: Zajisté Syn Boží byl tento.

Vypravoval jsem vám dnes o utrpení a smrti P. Ježíše; kdo Ho odsoudil k smrti? To si připomínáme, když říkáme v apošt. vyznání víry: Trpěl pod Pontským Pilátem, byl ukřižován, umřel a pohřben jest. Tu modlitbu se modlíte každodenně vzpomeňte si při tom, kde že byl P. Ježíš ukřižován? V kterém čase a který den to bylo? V kolik hodin byl ukřižován? Kdy skončil na kříži? Co nám připomíná tu smrt Páně v pátek odpoledne? Jak se máte při tom zvonění pomodlit? Tak máme činit každý pátek, obzvláště však na veliký pátek před velikonočí, protože to bylo právě ten pátek před svátky velikonočními, když byl P. Ježíš ukřižován. Druhý den na to měli židé největší svátek, na kterýž nesměla těla odsouzených zůstat viseti na kříži. Spěráželi proto žoldněři oněm oběma lotrům kosti na nohou, aby dříve umřeli; u P. Ježíše toho nebylo potřebí, poněvadž byl již mrtev; avšak vojín jeden probodl bok jeho a hned vyšla z probodeného srdce krev a voda na důkaz, že již nastala smrt. Kolik to velikých ran hřeby a kopím způsobili Pánu Ježíši? Těch pět sv. ran líbáváme obzvláště na veliký pátek a přitom říkáme: Pro Tvé sv. drahé rány Ježíši ukřižovaný: smiluj se nad námi. I vy tedy přijďte na veliký pátek a v sobotu zulíbat ran Ježíšových; nyní však pomodlíme se k Němu, aby vykupitelská smrt Jeho nám k spasení sloužila. (Pokr.)

Promluvy k mládeži.

Na neděli II. po Svatém Duchu.

Kdybyste, milé děti, událost, která se v dnešním sv. evangeliu vypravuje, vykládaly si ve smyslu slovném, to jest tak, jak skutečně není, tu nemohly byste snad ani v pravdu její uvěřiti. Vypravuje totiž Pán Ježíš, že byl jeden hospodář, který ustrojil velikou hostinu a pozval k ní mnoho hostí. Ale, divná věc, když přišel čas, aby hodovati se začalo, hostí tu nebylo, nepřišli. I zarmoutil se onen hospodář a rozhorlen nevšímavostí pozvaných, poslal služebníky na ulici, aby každého, koho najdou, zavolali, aby jen hostina přece se konala.

Milé děti! Právě před týdnem uplynul čas velikonočního sv. přijímání. Vy všechny jste přijaly Pána Ježíše, hospodáře laskavého, do srdcí svých. Pán Ježíš zval vás, svoje miláčky, k sobě slovy: Pojďte ke mně a nasýťte se plody mámi! Vy okusily jste, jak sladký jest Pán Ježíš, vy nedaly jste se sháněti a nutiti k té posvátné, nebeské hostině, ale rády a hodně přijímaly jste Pána Ježíše. Než, jako host, který na hostinu pozván jest, dlouho ještě potom vzpomíná, jak se tam měl, s kým mluvil, přeje si, aby

hostina ta zase brzo se opakovala, podobně i vy, milé děti, přáti si máte, aby ta nebeská hostina, sv. přijímání, často se opakovala, aby Pán Ježíš pod způsobou chleba často k vám zavítal. Skutečně pak často jej přijímati pro ty neb ony příčiny není vám možno. Ale povím vám dnes způsob jiný, dle kterého často, každého dne, ba každého okamžiku Pána Ježíše přijímati můžete, totiž povím vám něco o duchovním sv. přijímání.

Co jest duchovní sv. přijímání?

Duchovní sv. přijímání jest upřímná touha a vřelé přání, aby Ježíš Kristus neviditelným způsobem v srdce naše vešel a s námi pevným svazkem lásky se spojil. Podstatou toho přijímání jest tedy touha po spojení s Pánem Ježíšem, jenž má býti předmětem naší lásky, kterážto láska hledá, aby s tím, jehož miluje, se spojila. A kdo, táži se vás, děti drahé, kdo může býti důstojnějším předmětem vaší lásky, vašeho srdce nevinného, než nevinný, pokorný, nejsvětější Pán Ježíš? Duše vaše kéž tedy často zatouží, kdykoli vidí Pána Ježíše pod způsoby chleba, slovy Písma sv.: »Vstanu a hledati budu po ulicích a cestách toho, jehož miluje duše má«.

A k tomuto spojení duchovnímu s Pánem Ježíšem máte příležitosti dosti. Kdykoli třeba kněz při mši svaté svatou hostií ukazuje, když lidé přijímají a vy z toho nebo jiného důvodu skutečně nepřijímáte, přijměte Jej aspoň duchovně! Kdykoliv vidíte, kterak kněz jde s Pánem Bohem, když slyšíte zvonek oznamující, že v kostele jest právě proměňování, když velebná Svátost ve večných průvodech se nese ku všeobecnému uctění, jako na př. na Boží Tělo, na vzkříšení Páně, když jest velebná Svátost k účtě vystavena, vzbudte, milé děti horoucí touhu, aby Pán Ježíš do srdce vašeho duchovně se svou milostí zavítati a vás oblažiti ráčil! A On, Beránek tichý a neposkvrněný, jako byl jedinou útěchou prvním křesťanům, když v žalářích zavřeni byvše, nebo daleko od kostelů v lesích a skryších na poušti se zdržující, jen duchovně s Pánem Ježíšem spojeni byli, On také bude útěchou pro vás!

Pokud se týká způsobu, podle něhož duchovní přijímání zaříditi máte, a podmínek, aby vám prospívalo, potřeba jest, abyste byly ve stavu milosti Boží. Proto hleďte, abyste nikdy do těžkého hříchu neupadly! A kdybyste snad cítily se vinnými, vzbudte aspoň dokonalou lítost! Zkusíš pak sám sebe člověk a tak z toho chleba jez a z kalicha pij, napomíná sv. Pavel I. Korint. 11, 28. ty, kteří přijímají skutečně a napomenutí to zajisté platí i těm, kteří duchovně přijímají! Nebo jaké jest účastenství spravedlnosti s nepravostí? Aneb jaké jest společenství světla s temností, a jaké sblížení Krista s Belialem? táže se sv. Pavel. II. Kor. 6, 14.

Kdo však jest ve stavu milosti Boží, může Pána Ježíše duchovně přijímati, kdykoli Naň pomyslí, kdykoli po Něm zatouží. Ó, jak šťastnými byste byly dítky milé, kdybyste se naučily umění tomu nejkrásnějšímu, s Pánem Ježíšem duchovními pouty lásky

spojenu býti ustavičně! Abych vám aspoň nějaký příklad toho podal, přijmeme nyní Pána Ježíše duchovním způsobem společně.

Vzbuďte tedy opravdovou víru, že v nejsvětější Svátosti oltářní Pán Ježíš bytně a skutečně jest přítomen a probuďte horoucí k Němu lásku spojenou s upřímnou lítostí nad hříchy a zvolte v srdci:

Přijď, přijď, do srdce mého, Pane Ježíši, a naplň je milostí svou a zapal v něm oheň své lásky! Již má duše moje toho, koho hledala! V Tebe věřím, v Tebe doufám, Tebe nade všechno miluji! Nedej, abych od Tebe snad někdy se odloučil! Tobě žiji, Tobě umírám, Tvůj jsem v životě i ve smrti!

Ó, Jesu lásky zdroji,
ty touho duše mé,
kčž na vždy s Tebou spoji
mne sladké srdce Tvé. Amen.

Frant. Chramosta, katecheta v Boskovicích.

Listy vědecké.

Nadace církevní zvláště mešní.

Po stránce historické, právně-kritické a nanejmé praktické

podává

VÁCSLAV KOCIÁN.

(Pokračování.)

3. Ustanovení, že příjem nadační nikdy do kongruy farářovy nebo kaplanovy nesmí býti vpočten, a výhrada eventuelní devinkulace.

Ustanovení a výhrada tato jest při zřizování nadace jednou z věcí nejdůležitějších, je stěžejným bodem, ano abych řekl, životní otázkou nadace, neboť závisí na ní nejen úplné vyhovění intenci zakladatelově a účelu nadačnickému, nýbrž i přijatelnost nebo nepřijatelnost nadace samé.

Bez této klausule žádná nadace církevní přijata býti nemá. Jest zajisté ustanovení toto a obzvláště výhrada eventuelní devinkulace jedinou aspoň poněkud praeservativní kautelou před »možnými i pravdě nepodobnými¹³⁾ možnostmi« se strany státu a jeho budoucí legislativy vůbec a o věcech nadačních zvláště.

A jakkoliv mnohé a mnohé reflexe o této věci mimovolně vtírají a derou se nám do pera, podotýkáme jenom, že toto vpočítávání příjmů nadačních do kongruy se strany státu nejen dle zákonů církevních, nýbrž i dle spravedlivých základních zákonů každého státu - tím spíše »státu právního a katolického« jest rozhodným a nepopíratelným porušením stěžejného principu instituce nadační, obzvláště nadací cír-

¹³⁾ »Staré a známé jest pořekadlo, jímž Rakousko zváno jest říší pravděnepodobností«. —

Úvodník Nár. Pol. 1894. č. 289. ze dne 19. října.

kevních; neboť nejenom že přičítá se intencím zakladatelovým a účelu nadačním, nýbrž jistou měrou činí je illusorními, obracejíc příjmy nadace církevní místo na její účel, na prospěch totiž Církve a jejích orgánů, ku prospěchu financí státních, na obtíž, úkor a škodu kurátního duchovenstva.¹⁴⁾

Velice je poučno a na výstrahu pro budoucnost důležité znáti jednotlivé fáse, jimiž u nás tato věc prošla za posledních sto let. Motivy kongruového zák. z r. 1885. (přil. stenograf. zápisníku sněm. posl. sez. IX. č. 111. odst. III.)¹⁵⁾ praví, že praxe přiznávati příjmy z duchovních nadací, jimiž dle nařízení ze dne 11. února 1764. rozuměti jest všechny ty nadace, »jež pro duchovní osoby, na mše sv., na litanie a dni výroční, pobožnost růžencovou a vůbec na bohoslužbu, pobožnosti křesťanské a na kostely jsou věnovány« — dlouhou dobu kolísala čili nebyla ustálena. Celkem kloněno se (prý) k tomu názoru, že zakladatelé těchto nadací zamýšleli nebo zamýšlejí zlepšiti normální příjem duchovenstva, tak, aby jimi neb pro ně doplněk kongruový nebyl zkrácen.«

Tomu však není tak; neboť zákony, nařízení a počínání vlády v této příčině svědčí spíše o opaku.

Již dvor. dekr. ze dne 31. října 1786. č. 2735. (gub. nařiz. ze dne 9. listopadu 1786 č. 29397.)¹⁶⁾ nařizuje: »Die bei einer

¹⁴⁾ Pravdu těchto slov potvrzují i charakteristické a pozoruhodné důvody, jež o této věci podává zpráva kongruového výboru poslanecké sněmovny ze dne 15. března 1884 (přil. stenogr. protok. sněm. posl. sez. IX. č. 882.): — Eine weitere Folge der einseitig nur von Staatswegen und ohne Mitwirkung der competenten kirchlichen Autorität unternommenen Versuche, diese schwierige Frage (die Congrua des Curatlerus in einer mit den Zeitverhältnissen übereinstimmenden Weise zu regeln) zu lösen, war die, dass für die Gläubigen jede wirksame Anregung fehlte, durch Zustiftungen dem bestehenden Mangel abzuhelfen, und dies umso mehr, als es zur Uebung geworden war, jede solche Zustiftung sofort als integrierenden Theil der Bedeckung der Congrua in Anrechnung zu bringen, so dass der Stifter vorhersehen musste, dass er mit seiner Stiftung, statt der beabsichtigten Aufbesserung der materiellen Lage des Seelsorgers, nur eine — im einzelnen Falle verschwindende — Entlastung des Religionsfondes, beziehungsweise der allgemeinen Staatsfinanzen erzielen werde.

Ja es musste die Möglichkeit vorhergesehen werden, dass durch eine solche Zustiftung, die sofort in die Congrua eingerechnet wurde, die Erlangung von Manualstipendien, welche nicht eingerechnet werden konnten, beeinträchtigt und so die materielle Lage des betreffenden Seelsorgers statt einer Aufbesserung eine empfindliche Schädigung erleiden werde. — eine Voraussicht, die sich in vielen Fällen verwirklichte und zu dem traurigen Resultate führte, dass Zustiftungen, soferne sie nicht durch besondere Clauseln die Möglichkeit eines solchen Gebarens ausschlossen, kirchlicherseits geradezu zurückgewiesen werden mussten. Hiemit aber blieb die Mitwirkung opfervilliger Widmungen der Gläubigen — diese natürlichste und zunächst berufene Quelle zur Bestreitung der kirchlichen Bedürfnisse — geradezu ausgeschlossen. (Burekhard I. c. III. dil 2. str. 267. seq. — vyd. II. str. 353.)

¹⁵⁾ Burekhard I. c. III. d. 2. str. 238 seq. vyd. II. str. 324.

¹⁶⁾ Jaksch IV. str. 164. Srovn. též dvor. dekr. ze dne 24. března 1802 č. 10335. gub. nař. ze dne 2. října a 16. listopadu 1802, č. 32626 a č. 38250. — Jaksch VIII. str. 507.

Kirche vorhandenen Stiftungen sind allerdings in die Kongrua des Seelsorgers miteinzurechnen« ...

A tak bylo až do r. 1840. Tohoto roku teprve a sice dne 20. února vydán dvor. dek. čís. 3152., jímž poněkud uleveno u věci té a to ještě jen při »nových« farách tím, že výslovně bylo dovoleno příjmy nadační při těchto farách nových do kongruy nepočítati, kdežto při farách starých i po tomto dekretu zůstalo vše při starém, t. j. nadační příjmy započítávány do kongruy jako dříve.

Ano, nedlouho po tom vydán nový dekr. dvor. ze dne 2. prosince 1843. č. 33668., dle něhož na výše jmenovanou výhodu nových far měl nárok jen ten farář, za něhož fundace přibýlo, za to však nástupci příjem nadační rozhodně do kongruy měl býti počítán.

Teprve minist. výnosem ze dne 29. prosince 1851. č. 169. v š e o b e c n ě ustanoveno, že »při nadacích mešních, budoucně zřizovaných, nadační příjem do kongruy (sc. farářů) ani v dotaci mendikantů nemá býti počítán,« o kterémžto ustanovení potom ještě minister. výnosem ze dne 20. května 1866. č. 3374. výslovně bylo prohlášeno, že vztahuje se též a platí o farách starých (auf die altgestifteten Pfarrer).¹⁷⁾

Avšak vláda ani těchto minister. ustanovení, ani výhrad a klausulí zakladatelů listin nadačních, »že v souhlase s výnosy. minister. ze dne 29. prosince 1851. č. 169. a ze dne 14. února 1852 č. 556. nadační příjem nikdy do farní kongruy včítati se nesmí« — zejména po r. 1876., kdy začato s upravováním nové kongruy,¹⁸⁾ nedbala a příjmy nadační šmahem počítala do kongruy.¹⁹⁾

Když pak roku 1885. vydán byl zákon o provisorním upravení kongruy duchovenstva kurátního (ze dne 19. dubna 1885. č. 47.), stanoveno bylo § 3. l. g) tohoto zák., že do příjmů duchovního správce za příčinou výměry kongruové vpočítati jest »výnos všech mešních stipendií a fundací za výkony bohoslužebné, před²⁰⁾ účinností tohoto zákona určitou částkou zřízených, ne-

¹⁷⁾ Burckhard l. c. III. 2. str. 238 a 239, vyd. II. str. 325 (motivy.)

¹⁸⁾ Linz. Quartalsch. 1888, str. 92.

¹⁹⁾ Stanovisko vlády v této věci zřejmý vysloveno motivy zák. kongruov. z 19. dubna 1885 ř. z. č. 47, z nichž uvedeno budiž ukázkou toto: »Nach der Ansicht der Bischöfe widerstreitet die Einrechnung der Stiftungsbezüge der Natur einer Stiftung, da die Stifter dem Pfründner, nicht aber dem Religionsfonde einen Vortheil zuwenden wollten.

Wie wenig (?) diese Klagen (über die Härte der Directiven, nach welchen das Pfründneinkommen ermittelt, beziehungsweise die Congruaergänzung aus dem Religionsfonde berechnet werde, sowie über die Einrechnung der Stiftungsbezüge in die Congrua) begründet sind, erhellt schon daraus, dass einzelne Ordinariate gelegentlich erklärt haben, dass eine Erhöhung der Ziffer der Congrua entbehrlich erscheinen würde, wenn nur die Regierung noch einige Milderungen in den Fissionsvorschriften zugestehen wollte. Die Mehrzahl der Bischöfe hat freilich Beides in Anspruch genommen: sowohl eine Erhöhung der Congrua, als auch einen »billigeren« Berechnungsmodus für das geistliche Einkommen! (Burckhard 325.)

²⁰⁾ Před 15. čer v n e m 1885. — nařiz. minist. kultu a financí ze dne 20. ledna 1890 říš. zák. č. 7. (Ord. l. 1890, str. 23.)

přičli se tomuto jejich vpočtení žádná ustanovení listiny nadační. — Všecky takovéto nadace zřízené po nastalé účinnosti neboli působnosti tohoto zákona, t. j. po 15. červnu 1885. naprosto vyloučeny jsou z takovéhoho večtení.²¹⁾

Ačkoli pak ustanovení tato jsou tak jasna,²²⁾ že nepřipouštějí žádná pochybnosti, vláda přece i po r. 1885. šla zase svou starou cestou a započítávala opět příjmy i z těch nadací, před 15. červnem 1885. zřízených, jichžto nadační listy výslovnou měly klausuli, že požitky nadační nemají býti vpočítány duchovním správcům do kongruy: při zřizování pak nadací nových vzpírala se schvální nadační listiny, v něž pojata bylo výše uvedené ustanovení nevpočitatelnosti nadačního příjmu do kongruy a výhrada eventuelní devinkulace.

Tak nařídilo c. k. místodržitelství české výnosem ze dne 17. června 1885. č. 42480.:

»Vzhledem k zákonu ze dne 19. dubna 1885. (ř. z. č. 47. § 3. I. g) o dotaci duchovenstva budiž v nástinech listin nadačních, které dojdou stvrzení svého teprve v tom čase, kdy zmíněný zákon své platnosti nabyl, vynecháno ono ustanovení, kde se dí, že příjem z nadání nikdy do kongruy počítati se nesmí.«²³⁾

»Na dotaz v této příčině kníž. arcib. konsistoří praž. učiněný, zdali i tenkrátě dodatek, že příjem nadační do kongruy nesmí býti počítán, do nadačního nástinu nemá se pojatai, když výslovně

²¹⁾ Burckhard III. sv. 2. stl. 299, vyd. II. str. 379: »Die Bestimmung des § 3. I. g. cit. über die Nichteinrechnung von Stiftungsbezügen stellt sich als eine Ausnahme von der Regel dar, nach welcher nur der durch die Amtsbezüge unbedeckte Theil der Congrua aus dem Religionsfonde zu ergänzen (§ 1), und jedes amtliche Einkommen des Pfründners, speciell auch der gesammte ihm zulließende Ertrag von Grund und Boden (§ 3. Ia) anzurechnen ist; sie ist daher streng zu interpretieren und nur von Stiftungsbezügen, deren Anrechnung stiftbrieflich ausgeschlossen ist, nicht auch unter gleichen Voraussetzungen von dem Ertragnisse eines der Pfarrpfründe schenkungsweise überlassenen, wenn auch mit der Auflage einer gottesdienstlichen Function für den Nutzniesser onerierten Grundstückes zu verstehen, da eben bei der Donatio sub modo das Eigenthum an der Beschenkten übergeht, nicht aber wie bei der Stiftung in Eigenthum der Stiftung steht (nález správního soudu ze dne 30. května 1888. Budw. XII. č. 4135.).

Ob der Kirchenvorsteher zur persönlichen Persolvirung der gestifteten Messen nach den canonischen und speciel den Diocesanvorschriften verpflichtet ist, oder nicht, ist irrelevant, weil § 3. I. g. des Congruagesetzes nur zwei Bedingungen für die Nichteinrechnung der bei einer Kirche gestifteten Messen in die Congrua des Kirchenvorstehers normiert, nämlich dass die Messenstiftungen nach der Wirksamkeit des Congruagesetzes errichtet wurden oder dass die Einrechnung in den Stiftungsurkunde ausdrücklich ausgeschlossen erscheint. (Nález sp. s. ze dne 26. září 1890 B. XIV. 5460).

²²⁾ Viz nález spr. soudu ze dne 9. prosince 1887, č. 2757, Ord. I. 1888, str. 9.

²³⁾ Ord. I. 1885. str. 52.

vyřčen jest v listině věnovací anebo v poslední vůli odkazatelově, odpovědčeno c. k. finanční prokuraturoou dne 6. února 1886. čís. 4509., že »jestli v některých případech ustanovení zakladatele nadace, aby stipendia mešní nebyla do kongruy včítána, se za takové označilo, jež odporuje zákonu ze dne 19. dubna 1885., domněnka taková v mylném pojetí nadřečeného zákona by se zakládala.«

K tomu podotýká nejd. kn. arc. konsistoř, že již v jednom případě schválen byl návrh nadačního listu, v němž obsažena byla klausule, že v tom případě, kdyby se obnos nadace počítati měl do kongruy, má se obligace ihned devinkulovati a obnos její na sloužení kurrentních mši sv. obrácen býti.²⁴⁾

Velice důležitý obrat v otázce nadační způsobil nejednou příčinou památný nález c. k. správního soudu ze dne 9. prosince 1887. č. 2757. (Budw. XI. č. 3810. — Ord. I. praž. 1888. str. 9. a 10.) o stížnosti Rynovického faráře Ant. Kühna do rozhodnutí c. k. minist. kultu a vyučování ze dne 20. března 1887. č. 3445., kterýmžto minister. rozhodnutím prohlášeno, že o včítatelnosti nebo nevčítatelnosti nadace do kongruy nerozhoduje nadační listina, nýbrž vyjádření vůle zakladatelovy.

Správní soud toto rozhodnutí ministerské výše uvedeným nálezem zrušil, a to z těchto důvodů:

Dle jasného²⁵⁾ znění zákona (z 19. dubna 1885., (ř. z. č. 47.) § 3. I. g) rozhoduje o včítatelnosti obnosů nadačních znění nadační listiny, t. j. listiny o zřízení nadace a není dovoleno, jakož v rozhodnutí, do něhož si stěžováno, se stalo, místo nadační listiny za rozhodující prohlásiti »vyjádření vůle zakladatelovy, t. j. nařízení buď v poslední vůli obsažené nebo mezi živými učiněné o zřízení nadace.

Mimo to jest zjištěno, že v příčině všech osmi nadací, o jichž večení při upravení kongruy faráře Rynovického se jedná, nikoli sice v nařízeních zakladatelů, ovšem pak v listinách nadačních obsažena jest klausule, kteráž stanoví, že požitky nadační do kongruy večísti se nemají a kteráž souhlasně má toto znění:

»V souhlase s vyneseními ministerialními ze dne 29. prosince 1851. č. 169. a ze dne 14. února 1852. č. 556. tento příjem z nadání nikdy do kongruy farní včítati se nesmí.«

Ministerstvo vykládalo tuto klausuli v ten smysl, že, anaf se na zmíněné výnosy odvolává, má se pokládati pouze za konstatování platného práva, nikoli za »ustanovení« listiny nadační ve smyslu zákona kongruového (§ 3. I. g).

²⁴⁾ Vñ. kn. arc. konsist. 17. března 1886 č. 1663. Ord. I. 1886, str. 34. — Viz konsist. kurend. litoměř. 1886, č. 40.

²⁵⁾ Jakkoli nález tento sám sebou jest velice charakteristický příčinou nejednou - toto slovo dodává mu zvláště »jasné« význačnosti. Zřejmo z něho zajisté, že všecken ten nadační »spor« faráře Kühna, hledě k tak jasnému znění zákona vlastně ani sporným nebyl, neboli lépe řečeno neměl sporným býti učiněn, t. j. jinými slovy, že místopřítelství i ministerstvo přes výslovné a tak makavé »jasné« znění zákona (z r. 1885) u věci té bralo se starou cestou a rozhodovalo dle šablony své praxe dřívější.

Avšak náhledu toho správní dvůr soudní sdíleti nemůže a sice z té příčiny, jelikož, ať o tom pomlčíme, že k upotřebení platného práva není vůbec zapotřebí žádného nařízení nadační listiny, z ustanovení, aby požitky nadační »nikdy« do kongruy vpočteny nebyly, jasně vysvítá, že tu byl úmysl, vyloučiti vpočtení to i pro případ změny tehdež platné soustavy u vyměřování kongruy, a že se zde tedy jedná o zcela samostatné nařízení a pokud se týká o podmínku přijetí nadace.

Takovéto ustanovení ovšem nikterak nemohlo býti na újmu pozdějším předpisům zákonodárství. Jelikož však v zákoně samém působnost takovýchto v nadační listině obsažených ustanovení uznána byla, anot se nařizuje, že vpočtení výnosu nadací prve zřízených jen tenkrát diti se má, neodpírá-li vpočtení tomu nižádné ustanovení nadační listiny, a jelikož takováto odporující ustanovení zde beze vší pochybnosti jsou, tudíž vynesení v odpor vzaté, jímžto vpočtení požitku nadzminěných osmi nadací mešních do kongruy faráře Rynovického nařizeno bylo, jakožto v zákoně neodůvodněné zrušeno býti musilo.

Neméně důležitým zvláště hledě k resolutivním výhradám nadačních listin o fundacích nově zřizovaných jest výnos c. k. ministerstva kultu a vyučování ze dne 14. prosince 1887. č. 17.351., jenž odpovídá na rekurs nejd. arb. kn. konsistoře praž. spolu s ostatními episkopaty českými proti výnosu místodržitelství česk. ze dne 12. července 1887. č. 51.788. — rozhodl takto:

»Pokud směřuje rekurs zejména kn. arc. konsistoře proti odepření státního schválení nástinu listu nadačního . . ., vidí se Jeho Excellenci jemu místa dáti a naříditi cís. královskému místodržitelství, aby upustilo od oněch důvodů, pro kteréž schválení zmíněných nadací, po případě propůjčení jim osobnosti právní výnosem ze dne 12. července 1887 čís. 51.788 bylo odepřelo, a sice (nařizuje tak ministr) z těchto důvodů:

Dle § 646 obecn. zák. obč. nebylo by arci lze připustiti, aby nějaká jistina a priori k nadaci určena byla v ten způsob, že by ihned jistiny samé použití se mělo, jelikož by v tom případě stával pouze odkaz, dar, a t. d.; avšak zřízení nadace s podmínkou resolutivní, obzvláště takovou, jejíž nastoupení nejisté jest, s připojením dalšího ustanovení o tom, co pro případ, když resolutivní podmínka nastoupí, s jistinou státi se má, nelze pokládati za věc takovou, která by podstatě nadace se protivila.

Slova v § 646 obecn. zák. obč. »na všechny budoucí časy« jednak vztahují se pouze ke slovům »k výživě jistých osob«, jak už interpunkce dokazuje, jednak nedávají žádné argumentum ad contrarium v tom smyslu, jakoby nadace s podmínkou resolutivní, tedy nikoli »na všechny budoucí časy« připustiti se nemohla, nýbrž slova ta mají toliko účel, aby pojem nadace oddělila od pojmu odkazu výživy určené pro jednu neb více osob.

Ostatně v našem případě ani se nejedná o vlastní podmínku, nýbrž o případ nemožnosti (a sice tak zvané právní nemožnosti) vyplnění nadace podle předpisův zakladatelových.

Po uvedených rozhodnutích zvláště po nálezu správního soudu výše citovaném podivně dojista překvapí výnos c. k. ministerstva kultu ze dne 9. března 1888 č. 20238 ex 1887 oznažený přípisem c. k. místodržitelství čes. ze dne 15. března 1888 č. 22.909 kn. arc. kon. ze dne 6. února 1889 č. 2577. — Ordin. list 1889. str. 6.—7. prohlašující toto:

»Jeho Excellence p. ministr osvěty a vyučování za příčinou jistého případu vytknul, že zdeúředně stvrzeny byly nadační listiny o nadacích mešních, ač v nich obsaženo bylo ustanovení vůlí zakladatelů nikterak nevyjádřené, aby obnos nadační na základě výnosů ministerských ze dne 29. prosince 1851 čis. 169 a 14. února 1852 č. 556 nikdy do kongruy vpočten nebyl. Jen Excellence podotkla, že otázka, může-li nadace do kongruy vpočtena býti, zákonem ze dne 19. dubna 1885 (říš. zák. č. 47.) jest upravena.

Tudíž v každém jednotlivém případě, kde se jedná o státní schválení listin nadačních, zachováno buď pravidlo, že dotyčné schválení státní na tom závisí, aby podrobná ustanovení nadzmiňného druhu jen tenkrát do listin nadačních přijata byla, když toho zakladatelé výslovně předpisují, kdežto v každém případě jiném nelze připustiti přijetí takovýchto ustanovení do listiny nadační.«

Tento výnos však z příčin výše uvedených a snadno pochopitelných nemohl dlouho obstáti a také neobstál. — Dle přípisu c. k. místodržitel. česk. ze dne 6. července 1889 č. 51818 — vydán již dne 15. května 1889 č. 2691 nový ministerský výnos tohoto znění:

»Proti přijetí té podmínky do mešních listin nadačních, že požitek nadace mešní nikdy farářovi do kongruy včítán býti nesmí, nechť tato podmínka pochází od zakladatele aneb od církevní vrchnosti, se zřetelem na stav nynějšího zákonodárství nebudtež žádné překážky činěny; budiž však v každém případě o to postaráno, aby v listině nadační zřejmě vytknuto bylo, od koho tato podmínka pochází a obzvláště, byla-li od zakladatele stanovena.

Tím se částečně mění zdejší normální výnos ze dne 15. března 1888 č. 22909, kterýžto byl na základě vys. výnosu ministerstva osvěty ze dne 9. března 1888 č. 20238 ex 1887 vydán, kterýž se však s nynějším názorem vys. c. k. ministerstva nesrovnává.« (Ord. I. praž. 1889, str. 67.)²⁶⁾

Tato ustanovení vládní mluví tak jasně, že něčeho k nim přičiňovati anebo podrobněji je vykládati netřeba; pro důležitost věci opětně jen připomínáme, že výše zmíněná resolutivní podmínka o nevčetenosti nadačního příjmu do kongruy duch. správce při zřizování nadace rozhodně v každém nástinu nadačním a věnovací listině a pokud možno i v poslední

²⁶⁾ Cf. »Výklad nových zákonů o kongruě duchovenstva« Dr. Al. Jiráka 1894, str. 88 a násled.

vůli zakladatelově má býti uvedena, neboť, — jak výše jsme řekli, — jest to jediná aspoň jakási záručná ochrana proti velmi snadno za nynějších poměrů možným změnám zákonodárným vůbec a zvláště provisorního zákona kongruového z r. 1885 (ř. z. č. 47.) v jiný zákon, jenž by stanovil, aby i nově (po 15. červnu 1885) zřízené nadace do kongruy byly počítány.

Velmi důležitě jest, aby nástiny nadačních listin nebyly podávány ku schválení hromadně, nýbrž každý jednotlivě. Nejd. kn. arc. konsistoř pražská výnosem ze dne 9. března 1892 č. 2147 (Ord. l. 1892, str. 21) v příčině té opětně²⁷⁾ připomíná takto :

1. Proti způsobu předkládati hromadně nástiny nadačních listin ke schválení církevnímu a přijetí se strany správních úřadů svědčí závažné důvody. Tak zejména nastane-li potřeba, aby doplněn nebo lépe opatřen byl některý nástin aneb několik jich z toho počtu, jež hromadně došly, bývá tím další jednání komplikováno, aneb i zbytečně zdržuje se schválení ostatních správných nástinů.

2. Tím, že hromadně zasílány bývají nástiny nadačních listin, nelze jednotlivé nadace zachovati dobře v evidenci, jakož i při ukládání a označování aktů jejich naskytují se značné obtíže.

3. Byť i několik nadací mělo důchod vykázaný společnou obligací, doporučí se, aby nástiny jejich jednotlivě byly předkládány.

4. Také za to žádají se důstojné farní úřady a patronátní správy, aby v nástinech nadačních listin udávaly nejen politický, ale i soudní, resp. berní okres toho místa, k jehož kostelu nadání se činí, neboť i v té příčině při stejnojmenných osadách vznikají omyly a berní úřady nemohou se začasťe dorozuměti o vyměření poplatků.

Čís. 15/č.

Nadací listina.

(O s n o v a.)

My podepsaní (zde budiž udána osoba, která z vůle nadatelovy, aneb, není-li takového zvláštního výslovného nařízení, ze zákona ku správě a k výkonání nadace jest povolána, aneb budiž zde udán ten, kdož po zákoně osobu tuto zastupuje) v politickém okrese

v království Českém stvrzujeme a doznáváme ve svém a nástupců našich jméně, že pan(i) v zemfělý(á), dle

posledního pořízení založení nadání v
vénovacího listu

(ustanoviv je dědicem, odkázav mu obnos , aneb darovav k účeli tomuto obnos) těmito slovy nařídil: (zde budiž uvedeno dotýčné pořízení nadatele v plném znění)

Tento obnos byl dne i s
úrokem do pokladny uložen.

Hotovost tato byla pro jmenované nadání pod úroky uložena a obsahuje nyní jmění nadační, co následuje:

²⁷⁾ Viz Ordin. list 1872, str. 18. (Výnos kons. ze dne 8. března 1872, č. 1567. — 1.)

1. jistinu ve prospěch nadání tohoto na
usedlosti č. v na základě listiny ze dne
..... dle výměru c. kr. soudu v
ze dne č. právem zástavním zjištěnou a s
ze sta zúčítelnou;

2. dlužní úpis renty papírové (zlaté, stříbrné) ze dne
č. na zl. v ceně jmenovitě.

3. zástavní list hypoteční banky království Českého ze dne
č. serie na zl. atd.

Podotýkáme, že vytčené cenné papíry pro nadání toto jsou řádně vin-
kulovány.

(Bylo-li by se nadání dostalo věci nemovitě, tož stůž zde na místě
řečeného, počínaje od slov »tento obnos«, toto:)

Nemovitost tato byla listinou c. kr. soudu
v ze dne č. nadání tomuto přikázána
a na základě této listiny dle výměru c. k. soudu v
ze dne čís. knihovně připsána. Podotýkáme pak,
že nemovitost tato jest závadl prosta [jest následovními závadami stížena].

Jelikož tedy jmění nadační dle předpisů v té příčině platných jest
zjištěno, v pokladně řádně uloženo a také užitek dává, jehož
k účeli nadačnímu upotřebiti lze, tož přijímáme nadání toto a zavazujeme
sebe i nástupce v úřadě, že chceme o to pečovati, aby od roku
roční důchody z jmění nadačního, jež nyní obnášejí,
k vynaloženy byly. (Ždce budtež uvedena ustanovení,
srovnávající se s nařízením zakladatele, jak a co činiti jest s důchody na-
dačními.)

(Mnohdy bude nutno tento slovosled změnit a položit na místě slov: »tož
přijímáme nadání toto a zavazujeme« toto: »tož přijímáme nadání toto
a ustanovujeme dle usnesení ze dne
hledíce k nařízením nadatelovým, co následuje a sice: 1.

Nadání vejde ve skutek v roce Důchodů jmění nadač-
ního vzešlých od až do bude užito
(užili jsme).

Výlohy (sepsáním) vyhotovením listu nadacího vzešlé budou uhrazeny
z důchodů nadačních na hotovosti (z důchodů, jež v nejbližší přístím čase
vzejdou), (budou nahrazeny z [komu?] ...
jenž je uhradí poskytnuv zálohu).

My podepsaní slibujeme a zavazujeme sebe i nástupce, že budeme,
seč jsme, o zachování nadace a o jistotu jmění nadačního pečovati a že
s jměním nadačním bez schválení příslušného úřadu nadačního žádné změny
nepředsevzeme, že toho dbáti budeme, aby důchody z jmění nadačního
v čas docházely a těchže jen k tomu, v tomto nadačním listu ustanovenému
účeli užito bylo a že vůbec všechna zde uvedená nařízení (ustanovení) pilně
a svědomitě plniti budeme.

(Měl-li by kdo zvláštní úkol při nadání tomto, třeba, aby jej tuto vý-
slovně převzal a v něj se uvázal.)

Tomu na důkaz byla tato nadací listina v stejnopisech
vyhotovena, všestranně podepsána, dvěma svědky ověřena a bude jeden
stejnopis u c. kr. místodržitelství, druhý u c. kr. okresního hejtmánství
v třetí v pokladně atd. uschován.

dne

* * *

O s n o v a.

Nadací listina.

My podepsaní zástupcové
 v politickém okrese... a berním okrese
 v království Českém stvrzujeme a doznáváme ve svém a nástupců našich
 jméně, že pan v zemfel
 dle posledního pořizení ze dne
 věnovací listiny
 založení nadání v
 ustanoviv je dědicem
 odkázav mu obnos
 darovav k účeli tomuto obnos
 těmito slovy nafidil:

Tento obnos byl dne i s...
 úrokem za čas od až do...
 vypadajícím do pokladny částkou vložen.
 Hotovost tato byla pro jmenované nadání pod úrok uložena a obsa-
 huje nyní jmění nadační jistiny ve prospěch nadání tohoto na
 usedlosti č. p. v se schválením c. k. místodržitelství
 v Praze ze dne č. na základě
 listiny ze dne dle výměru c. k. soudu
 v ze dne č. právem zástavním
 zjištěnou a s zlatě
 ze sta zúročitelnou v stříbře zúročitelný pro nadání vin-
 papíře
 kulovaný rakouský státní dlužní úpis ze dne č.
 na zl.

Pro nadání vinkulovaný zástavní list hypoteční banky království Če-
 ského ze dne č. serie na nemovitost
 tato byla listinou c. kr. soudu v
 ze dne č. nadání tomu přikázána a na základě této
 listiny dle výměru c. k. soudu v
 ze dne č. v pozemkové knize připsána.

Tato nemovitost jest závad prosta.
 jest následovnými závadami stížena:

Jelikož tedy jmění nadační dle předpisů v té příčině platných jest
 zjištěno, v pokladně řádně uloženo a také užitek dává,
 jehož k účeli nadačnímu upotřebiti lze,
 tož přijímáme nadání toto a zavazujeme sebe i nástupce v úřadě, že chceme
 o to pečovati, aby od roku roční důchody z jmění nadačního, jež
 nyní obnášejí, k vynaloženy byly,
 tož přijímáme nadání toto a ustanovujeme dle usnesení
 ze dne a se schválením ze
 dne č. hledíce k nařízením nadatelovým. co
 následuje a sice

Nadání vejde ve skutek v roce Důchodů jmění nadačního
 vzešlých od až do v částce
 bude užito
 užili jsme

Poplatek procentuální za přechod vlastnictví, pak výlohy vyhotovením listu nadacího vzešlé budou uhrazeny z důchodů nadačních na hotovosti, z důchodů, jež v nejbližší příštím čase vzejdou budou nahrazeny z jenž je uhradil poskytnuv zálohu.

My podepsaní slibujeme a zavazujeme sebe i nástupce v úřadu, že budeme, seč jsme, o zachování nadace a o jistotu jmění nadačního pečovati a že s jméním nadačním bez schválení příslušného úřadu nadačního žádné změny nepředsevzeme, že toho dbáti budeme, aby důchody z jmění nadačního v čas docházely a těchž jen k účeli v tomto nadačním listu ustanovenému užito bylo a že vůbec všechna zde uvedená nařízení pilně a svědomitě plniti budeme.

Spolu podepsaní zástupcové zavazují
sebe i nástupce v úřadě na základě usnesení
ze dne a se schválením ze dne
č. povinnosti dle toho listu nadacího jim uložené řádně a svědomitě plniti.

Tomu na důkaz byla tato nadací listina v stejnopisech
vyhotovena, všestranně podepsána, dvěma svědky ověřena a bude jeden
stejnopis u c. kr. místodržitelství v Praze, druhý u c. k. okresního hejtmanskství v třetí, v pokladně uschován.

Přepis tohoto listu nadacího odevzdá se

..... dne

(Pokračování.)

Kterak a proč omezeny jsou různé systémy probabilistické.

Uvažuje Dr. ANTONÍN PODLAHA.

(Pokračování.)

IV. Užívání probabilismu v nebezpečí vlastní škody.

Není dovoleno užiti mínění probabilního v nebezpečí vlastní škody, kde jde o dobro duševní nebo časné, jež nutno jest zachovati. Tudíž: 1. ve věcech víry nebo náboženství není dovoleno následovati mínění probabilního s pominutím mínění bezpečnějšího. Proč ve věcech víry dlužno následovati mínění bezpečnějších a není dovoleno následovati probabilních, jako ve věcech mravů? To dovediti lze takto: Poněvadž pravá víra jest nutna nutností prostředku (necessitate medii) ku spasení, a prostředkem absolutně nutným k dosažení věčné blaženosti, a poněvadž zároveň evidentní známky věřitelnosti pro ni svědčí, tak že může každý, kdo užije náležitě bedlivosti, dospěti k jistotě, že tato víra jest pravá, a takž nezaviněně pravá víra dlouho neznámou zůstati nemůže, anebo, jestliže kdo nemůže touto cestou dosíci jistoty a jinak hříchem neklade překážky, učiní Bůh, jenž pomoci své neodpírá ve věcech potřebných nutností prostředku ku spáse, aby jiným způsobem o pravdivosti katolického náboženství, a tudíž i o bludnosti jiných náboženství byl poučen. Neboť heretik, jenž po

nastalé vážné pochybnosti počíná hledati s dobrou vůlí a upřímnou snahou pravdu zjevenou, čím upřímněji zkoumá základy své sekty, tím jasněji postupně poznává její bludnost, tak že konečně jasně nahlédne, že nalézal se v bludu, a tudíž že nejen může, nýbrž i že povinen jest odřici se dřívějších svých náhledů a jinde hledati pravdu. Není tedy dlouho trvajícím nepřemožitelné nevědomosti o bezpečném náboženství, a tu, ačkoliv haeretikovi snad haerese zdá se býti probabilní, přece bezpečné náboženství přijati jest povinen, jinak by, zbaven jsa svátostí a jiných nutných prostředků k dosažení spásy věčné, neušel by ovšem ztrátě své blaženosti. Neboť i materiální blud ve víře tak velice nutné ku spáse byl by nenapravitelným, kdežto ve věcech mravů pravdu vždy poznati o každém jednotlivém skutku, zdaž dovolen jest, není nutno nutnosti prostředku ke spáse věčné, nýbrž může zlu formálnímu zamčeno býti praktickým příkazem svědomí reflexním, tak že nenásleduje škoda nenapravitelná co se týče spásy věčné, byť kdo vykonal čin, jež pokládá přímo na základě mínění probabilního za dovolený, který však v skutku jest nedovolený, jen když praktiky reflexivně, morálně jistě soudí, že jest dovolený. V absolutně potřebných věcech ke spasení však přesvědčení svědomí neodstraňuje nebezpečí věčné záhuby. Tu tedy platí axioma: »Nulla nimia securitas, ubi periclitatur aeternitas.»

Totéž dovoditi lze i způsobem jiným:

Jelikož jedna toliko jest pravá víra, tedy již tím samým, že někomu katolické náboženství bezpečnějším býti se zdá, nemůže on důvodně souditi, že sekta jiná v pravdě jest probabilní, a že pomina náboženství, které jemu bezpečnějším býti se vidí, k sektě protivně dovoleně přimknouti se může, neboť by tím zvolil něco, co není probabilní; kdežto na opak obojí z kontradiktorických mínění ve věcech mravů, přes to, že toliko jediné z nich může býti pravdivým, může jeviti se probabilním pro solidnost motivů, a jedno z nich nestává se proto z improbability podezřelým, nebo své improbability nepozbývá, že druhé zdá se býti stejně probabilním.

Ostatně pravda jest, jestliže má jinověrec na ten čas toliko probabilitu o pravé víře, prve než může bezprostředně evidentní známky věřitelnosti zkoumati a hlubší známosti nabyti, jestliže po ten krátký čas nevěří, nehřeší ihned pro tu chvíli, a v tomto smyslu může býti řeč o jakési nezaviněné materiální nevěře a haeresi; jestliže však, jakmile může hlubší známosti a ujištění se o jediné pravé víře dosíci, z nedbalosti ne hned po rozbřesknutí se probabilitě pravého náboženství věc hlouběji nezkoumá, nebo řádně jí nevyhledává, již tím stává se formálně vinným a hřeší. Pakli že přes bedlivé zkoumání a vytrvalou modlitbu bludnost sekty, k níž přináleží, jemu nevysvitne, zajisté před Bohem nemá viny, trvaje bezelstně (bona fide) ve bludu.

Tudíž všim právem zavržena byla od Innocence XI. tato věta: »Ab infidelitate excusabitur infidelis non credens, ductus opinione minus probabilis.«

Probabilisté tedy již zdravým rozumem vedeni, a nikoliv snad teprve tímto zavržením papežským donuceni, učí všichni bez výjimky, že ve věcech víry nikdy není dovoleno řídit se míněním probabilním, nýbrž že každý člověk jest povinen pátrati po náboženství pravém a bezpečném, dokud naděje jest, že je nalezne, jakož tomu vezdy jest, kdykoli s upřímným srdcem pátrání se děje: probabilisté všichni zavrhuji větu od Innocence XI. zavrženou, že by omluvitelným byl nevěrec, který (pominuv dalšího zkoumání) v nevěře trvá, řídě se míněním méně probabilním; rovněž zavrhuji všichni větu od téhož papeže zavrženou: »Assensus fidei supernaturalis et utilis ad salutem stat cum notitia solum probabili revelationis, imo cum formidine, qua quis formidet, ne non locutus sit Deus,« uznávajice, že ani nejprobabilnější mínění nedostačí ve věcech víry.

Jsou za našich dob ovšem mnozí, kteří v zaslepenosti své tak daleko dospěli, že neostýchají se tvrditi, že pravda jest několikerá, že ke spáse dostačí počestný život a ostříhání zákona přirozeného, každý že ve své sektě může dojiti spasení, žádný že nemá býti znepokojován ve svém náboženství atd., a všemi, kteří nemohou nahlédnouti, že by kontradiktoricky proti sobě stojící pojmy mohly zároveň jedné a téže věci příslušet, pohrdají jakožto lidmi slabého ducha a zatemněnci. Avšak moudrost lidí takových v pravdě jest politování hodna. Právem tedy zavrhl Pius IX. v Syllabu větu 15.: »Liberum cuique homini est, cum amplecti ac profiteri religionem, quam rationis lumine quis ductus veram putaverit« a větu 16.: »Homines in cujusvis religionis cultu viam aeternae salutis reperire aeternaque salutem assequi possunt.«

2. Při přijímání svátostí není dovoleno řídit se míněním probabilním s pominutím mínění bezpečnějšího. Důvod toho jest: a) ježto svátosti ustanoveny jsou k tomu, aby věřící ovoce jejich byli účastni, čelí proti ustanovení svátostí, jestliže věřící zmařují ovoce svátosti buď přísluhováním nebo přijímáním; b) poněvadž svátost a ovoce její vydávati zmaru jest naprosto nedovoleno, tedy kdožkoli vydává ji zmaru buď přísluhováním nebo přijímáním, hřeší těžce; c) jestliže svátost jest ke spáse nevyhnutelně nutna, odporuje zdravému rozumu, aby kdo povinen byl z lásky řádným přísluhováním postarati se svému bližnímu o bezpečné dojiti spásy, nikoliv pak řádným přijetím také o spásu svou vlastní.

Z toho jde: jakkoliv věta, která učí, že nehřeší ten, kdo při přijímání svátostí užívá mínění probabilního, pominuv mínění bezpečnějšího, není výslovně zavržena dekretem Innocence XI., přece virtuálně jest odsouzena a stává se prakticky improbabilní.

3. V nejbližší příležitosti hříchu a vůbec v každém probabilním nebezpečí hříchu formálního dlužno vyvoliti mínění bezpečnější. Tudiž není dovoleno řídit se míněním spekulativně sice probabilními o počestnosti skutku, která však vzhledem k obecné nebo zvláštní křehkosti jednajícího jistě spojena jsou v praxi s probabilním nebezpečím upadnutí do hříchu formálního.

Mínění takováto týkají se četby zapovězených knih, tanců, divadla, svatokupectví atd.

Důvod toho jest: jelikož jest tu probabilnost poklésku, již tím jest tu také nebezpečí pádu, jehož dlužno se zcela vystřici. Neboť jestliže není dovoleno užiti mínění probabilního bez dostatečné příčiny s nebezpečím škody bližního duševní nebo časné, oč více to není dovoleno tam, kde nebezpečí hrozí vlastní duši? Aníž platna jest námitka, že tam, kde nebezpečí jest probabilní, také i probabilní jest, že není nebezpečí: neboť odvětití možno, že v tomto případě, ačkoliv hřích jest nejistý, zda totiž bude či nebude spáchán, jisté přece jest nebezpečí hříchu.

Kde však jest spravedlivá a úměrná příčina nutnosti, není závazku vystřici se takovému nebezpečí, leč by s morální jistotou předvádán byl pád.³¹⁾

La Croix připojuje ještě tento důvod: ten, kdo vydává se v nebezpečí jisté, hřeší, poněvadž chce přítomnému zlu duševnímu (praesens malum animae), čehož nemůže nikdo moudře si přátí, avšak totéž platí o nebezpečí probabilním. Neboť nebezpečí probabilní duše také jest přítomné zlo duševní, podobně jako nebezpečí probabilní škody tělesné, jako na př. skočiti s veliké výše nebo vrhnouti se se zbraní divoké šelmě vstříc, pokládá se za přítomné zlo tělesné, tudíž kdo odváživě jemu chce, hřeší: ten však mezi oběma jest rozdíl, že může býti důvodná příčina chtíti takovému přítomnému zlu tělesnému, na př. k zachování života, který by jinak byl ztracen; naproti tomu nemůže býti důvodné příčiny k tomu, aby sobě kdo přál přítomného zla duševního, jak zdravý rozum sám učí.

Mínění, že není dovoleno vydávati se formálnímu, jakkoliv toliko probabilnímu nebezpečí formálního hříchu, hájí z důvodů svrchu uvedených Mich. Elizalde S. J.,³²⁾ Jan de Cardenas S. J.³³⁾ La Croix, sv. Alfons a j. proti Patr. Sporerovi O. S. Fr.,³⁴⁾ Jiřímu Gobatovi S. J.³⁵⁾ a jiným.

K námitce svrchu uvedené: »Kde nebezpečí jest toliko probabilní, tam probabilní jest také i, že není nebezpečí, tedy jako v jiných věcech, dovoleno jest i tu zvoliti jedno mínění probabilní s pominutím jiného«, odpovídá La Croix V. 257.: »n e g o a n t., aut si vis, d i s t i n g u o, ubi periculum est tantum probabile, ibi probabile est non esse periculum in se et in existendo n e g o, ibi probabile est non esse periculum quoad effectum sive peccatum secuturum, c. ant. et n e g o c o n s. Ubi periculum est probabile, ibi non est probabile, quod non detur tale periculum, sed certum est et supponitur ibi esse periculum, illud autem periculum dicitur probabile solummodo ratione effectus, quia non est certum, sed tantum est probabile, quod

³¹⁾ La Croix V, 257, S. Alphonsus II. nn. 63; Marc. I. n. 374.

³²⁾ Recta doctrina morum 1670 l. 8. q. 15 § 3 & 59.

³³⁾ Crisis theologica I. d. 18. & II. d. 40.

³⁴⁾ Theol. mor. de poen. num. 324.

³⁵⁾ Theol. n. 526.

illud periculum sit futurum conjunctum cum peccato: sicuti si quis sumat venenum et simul antidotum contra venenum certum est ibi esse periculum probabile mortis, quamvis hoc sensu dicatur periculum probabile, quia non est certum, sed tantum probabile, quod mors sit secutura, eo quod probabile sit vim veneni vincendam per vim antidoti: quod si alicui esset probabile, quod hic et nunc non esset periculum probabile lapsus, posset deponere dubium et sibi formare conscientiam practicam, quod liceret ipsi hoc operari: nam formando sibi conscientiam practicam per iudicium prudens et reflexum tolit omne periculum peccandi et tantum se exponit periculo peccandi materialiter, quod non tenetur vitare. Contra, ubi supponitur esse periculum probabile peccandi formaliter, qualecumque mihi formem iudicium, illud periculum peccandi formaliter manebit, neque probabile est mihi, quod non peccem me exponendo illi periculo formaliter peccandi, ergo nunquam potero me illi exponere.

4. Není dovoleno uživati probability, jestliže v nebezpečí jest dobro časné vlastní, jež nutně má býti zachováno. Tudíž na př. není dovoleno kromě nutnosti v nebezpečí života vydávati se probabilní smrti, na př. požitím jídla probabilně neškodného a probabilně otravného.³⁶⁾ To dovoditi lze takto: V takovémto případě toliko mínění bezpečnější jest v pravdě prakticky probabilní. Neboť ono mínění jest prakticky probabilní, na základě jehož možno utvořiti si svědomí jisté o počestnosti jednání. Avšak jedině z mínění bezpečnějšího možno v nebezpečí vlastního dobra časného, jež nutně zachováno býti má, utvořiti sobě svědomí jisté o počestnosti jednání, ježto jest jisto, že volíce stránku bezpečnější, nevydáváme se v nebezpečí ztráty vlastního dobra časného, jež nutno jest zachovati, a že naproti tomu opouštějíc stránku bezpečnější, kráčíme vstříc nebezpečí ztráty té. Neboť kdo jedná na základě mínění probabilního, nemůže býti jist, že z jeho konání nepojde ztráta vlastního dobra, ana ztráta nezávisí na jeho úsudku ať přímém ať reflexním, nýbrž na příčinách objektivních, dobře však může býti jist ten, kdo jedná na základě mínění bezpečnějšího. (Pokr.)

Romanarum Congregationum decreta novissima.

S. Rituum Congregatio.

Aliquot dubiorum solutio.

PLATIEN.

Rmus Dnus Marianus Palermo, Episcopus Platién. a Sacra Rituum Congregatione sequentium dubiorum solutionem humillime flagitavit; nimirum:

³⁶⁾ Sv. Alfónsa dílko Dell' uso moderato etc. 1765, kap. I. n. 9. a kap. IV. n. 32. — Marc. I. 83, 3°.

I. An in accessu Episcopi Ordinarii ad Ecclesiam Cathedralē, rei divināe peragendaē causa, sive ipse celebraturus sit sive alter, aera turris campanariae pulsari debeant?

II. Utrum in casu teneantur Canonici Episcopum, cappa vel habitu choralī indutum, comitari et deducere?

III. An in expositione privata, quando populus benedicitur cum Sanctissimo Eucharistiae Sacramento pyxide clauso, ipsa pyxis cooperienda sit velo humerali?

IV. Utrum, benedicto coemeterio, censeri debeat benedicta etiam ecclesia, eidem adnexa, et viceversa?

Sacra porro Rituū Congregatio, ad relationem subscripti secretarii, exquisito voto alterius ex Apostolicarum Caeremoniarum Magistris, dubiis accurate perpensis, respondendum censuit:

Ad I. »Affirmative, ad normam Caeremonialis Episcoporum.«

Ad II. »Stetur Caeremoniali et Decretis.«

Ad III. »Affirmative, juxta Decretum in una Meliten. 23 Februarii 1839.«¹⁾

Ad IV. »Negative ad utrumque.«

Atque ita rescripsit. Die 21 Februarii 1896.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.

L. + S.

Aloisius Tripepi, Secretarius.

¹⁾ Citatum decretum hoc est: Ad dubium: An sacerdos quando benedicit populum s. pyxide, debeat illam totam cooperire extremitatibus veli oblongi humeralis, quemadmodum jubet Rit. rom. in delat. viatici, non tamen post viaticum, sed alia in occasione?

S. C. resp.: Deberi in benedicendo populo cum sacra pyxide illam totam cooperire extremitatibus veli oblongi humeralis.

Die 23. febr. 1839.

Listy homiletické.

Neděle V. po Sv. Duchu.

(Homilie.)

Bázeň lidská jest pošetilá a nebezpečná.

»Trpíte-li co pro spravedlnost, blahoslaveni jste. Strachu pak jejich nebojte se a nekormutte se.« 1. Petr 3, 14.

V evangeliu i v epištole dnešní jest řeč o spravedlnosti křesťanské. Pán Ježíš ukazuje, že spravedlnost fariseů a zákonníků není pravá, záslužná, že před Bohem nic neplatí, a ukazuje na pátém přikázání, že kdo chce býti spravedlivým, nejen zlého skutku, leč i zlého slova a smýšlení musí se chrániti. A sv. Petr v epištole obšírně vypisuje, že spravedlnost křesťanská dvojná má stránku »Odchyl se od zlého a čiň dobré.« »Neoplacujte zlého za zlé, ani zlořečení za zlořečení«, zdržujte jazyk svůj od zlého — ale buďte milosrdní, mírní, pokorní. Kdo dosáhl této pravé spravedlnosti, ten »najde pokoj«, nebo oči Páně jsou na spravedlivé a uši jeho k prosbám jeho. A když Bůh jest s námi, kdo proti nám; proto dále praví sv. Petr: »A kdo jest, jenž by vám uškodil, budete-li následovníci dobrého?« Aby ale nikdo neřekl: i spravedlivým mnozí lidé škodí, oni mnoho trpí, i smrt; proto dokládá svatý apoštol: »Ale trpíte-li co pro spravedlnost, blahoslaveni jste. A strachu jejich nebojte se a nekormutte se.« S kým jest Bůh, nemusí se lidé báti. Sv. Petr zrazuje tedy od bázně před lidmi. A tato bázeň mnoho panuje, a z bázně, z ohledů lidských lidí mnoho hřeší. Proto chci dnes na základě slov sv. Petra: »Strachu jejich nebojte se« ukázati vám, že bázeň lidská jest pošetilá a nebezpečná.

P o j e d n á n í.

1. Bázeň lidská jest pošetilá.

Bázeň lidská znamená zde takovou bázeň před lidmi, když člověk při svém jednání se ohlíží na to, aby jiné lidi snad ne-

urazil a si nerozhněval, a pro tyto ohledy lidské raději proti Bohu se prohřeší, jen aby se člověku zachoval, jemuž se chce zalíbít, od něhož lze očekávati zisk, aneb jehož se bojí, aby mu neškodil. Kdo touto bází, těmito ohledy řídí se v jednání svém, a lidí více se bojí než Boha, o tom říci musíme, že jedná nanejvýš pošetile. Pošetilost tu snadno poznáme, uvážíme-li, koho se bojí takový člověk, a oč se to bojí. Co jest ten, jehož se bojíš, pro něhož Boha opouštíš? Jest to člověk slabý, ničemný tvor, jenž dnes jest a zítra hyne; a byť i byl sebe mocnější a bohatší a váženější, víš s jistotou, že zítra bude ještě živ, že zítra bude míti ještě tutéž moc a bohatství a váženost? Jediná hodina změní často, co lidé chystali po sta let. A oč se bojíš? Co může člověk tobě prospěti, co ti může škoditi? »Mám od něho výživu« řekneš snad. A proto ho výše stavíš než Boha? Zpozdilý člověče, vzdýt jediný Bůh jest to, jenž ti dává pokrm a nápoj, a On, jenž živí ptactvo nebeské, které nesije a nežne, On také tebe nenechá zahynouti, pakli jen na Něj spoléhati a sám se přičiňovati budeš. Anebo snad bojíš se ho, aby ti neškodil, aby tě nepronásledoval, netrýznil, aby jiné proti tobě nepopudil, zkrátka, abys nepřišel nějak skrze něho o časné pohodlí, o vezdejší statky, abys nemusil něco trpěti? A tu raději Boha urážíš a hněváš? Ó, zpozdilče, nevíš, že hrozné jest upadnouti v ruce Boha živého, nevíš že tresty Boží jsou neskonale větší a hroznější a nevyhnutelnější než všecko pronásledování a utiskování lidské? Co byste řekli o člověku, který boje se býti po tmě, aby měl světlo, zapálí si svůj příbytek, snad postel, na které leží? Takový sice světlo míti bude, ale při tom také sám uhoří. A tak zpozdile jedná i takový člověk. Lidí se bojí, jejich škodě se vyhne, ale za to uběhne do trestů Božích, z kterých není vysvobození, v kterých uhoří, zahyne. — Ale pošetilost takové bázni ukáže se nám tím větší, povážíme-li, že ta bázeň pranic neprospěje, nechce-li Pán Bůh. Kdybychom se všem lidem zalíbili, my se přece toho zlého, té škody neubojíme, nechce-li tomu Pán Bůh, a byť i všichni lidé nás od toho chránili; a nedá-li nám to Pán Bůh, my nedosáhneme, čeho si přejeme, byť i všichni lidé nám k tomu dopomáhali. Proto, moji drazí, to jest jediné moudré a křesťana hodné, při všem ohlížeti se na Boha, Jenžto jediný jest, Jenž na nás dobré i zlé věci dopouští. Jak nás k tomu Pán Ježíš napomíná, an dí: »Pravím vám: Nestrachujte se těch, kteří tělo zabíjejí, a potom nemají, co by více učinili. Ale ukáží vám, koho se máte báti: Bojte se toho, který může duši i tělo zatrat ti do pekelného ohně.« Luk. 12, 4. A že v skutku pošetilá jest takováto bázeň před lidmi, poněvadž člověk obyčejně nedosáhne, čeho tím chce dosíci, ustanoví-li Bůh jinak, toho příklad máme na Jonáši proroku. On nechtěl jíti, jakž mu Bůh ustanovil, do Ninive, poněvadž dílem bál se daleké obtížné cesty, jakož i práce uložené, dílem bál se i lidí samých, kteří zajisté neradi a nemile přijmou proroka, vytýkajícího jim nepravosti jejich veliké. a volajícího: »Ještě čtyřicet dní a Ninive vyvráceno bude«. A proto dal se na loď, aby odplul právě na

druhou stranu od Ninive; ale co prospěl Jonáš ten útek, jež ze strachu a ohledu před lidmi podnikl. On byl trestán od Boha a musil přece vykonati, co Bůh chtěl. A tak děje se vždycky. Když člověk pro strach lidí nekoná vůle Boží, jedná pošetile. Sobě jen tím uškodí a Boží vůle konečně přece se stane.

2. Avšak tato bázeň před lidmi jest nejenom pošetilá, ona jest též nanejvýš nebezpečná.

Lidí se bojí, Boha se nebojí. Poněvadž lidé jsouce uraženi a rozhněváni, ihned — mohou-li — se mstí a trestají, proto tak mnohý bez rozvahy, aby nevěli lidskou od sebe odvrátil, proti Bohu hřeší. Pán Bůh sice netrestá obyčejně hned, ale Jeho trest přijde jistě, a sice čím později, tím přísnější. A v tom právě leží nebezpečnost této hřísné bázně lidské. Protože Pán Bůh netrestá hned hříšníka, a na druhé straně on cítí užitek od lidí, proto vede ho bázeň tato vždy k větším a větším hříchům, a tak hromadí si u Boha vinu a pokuty na den soudu, tak že potom pod tíží jejich bude zoufati — zahyne. »Toho se bojte,« praví Spasitel, »který může duši i tělo zatratiti do pekelného ohně.« A bohužel stává se to často, že lidé k vůli těm, kteří tělo zabíjejí, pohrdnou Tim, Kterýž i tělo i duši jejich zatratí do pekelného ohně, t. j. k vůli tělu a tomu, co tělu lahodí, připravují se o duši a o statky věčné. Jeť tedy velice nebezpečná taková bázeň před lidmi, poněvadž vede k velikým a to nebezpečným hříchům a hříchové k zahynutí věčnému.

* * *

Vidouce tedy, moji drazí, že jest to pošetilé a nanejvýš nebezpečné míti bázeň lidí takovou, jež do hříchů vede, naučte se při každém skutku jediné ohled bráti na Toho, Jehož se báti musíme, neboť On jest náš Pán, náš soudce. Posilněte se slovy žalmisty Páně: »Hospodin jest s námi, nebudeme se báti, nebo což nám může učiniti člověk?« Jen o to se vždy vynasnažme, abychom Boha se báli, t. j. Jeho vůli plnili a Jeho příkázání báli se přestoupiti. Bázeň Boží jest počátek moudrosti a ctnosti. Kdo se Boha bojí a vůli Boží činí, ten nemusí se báti lidí, jakož sv. Petr dosvědčuje: »A kdo jest, jenž by vám uškodil, budete li následovníci dobrého? Ale i trpíte-li co pro spravedlnost, blahoslaveni jste.« A sv. Jan Zlatoústý obšírně vykládá, že spravedlivému nemůže opravdu ublížiti nikdo na světě, než on sám, pakliže totiž hřeší. A když sv. Basilius biskup opřel se vůli a rozkazu nešlechtného císaře, tu v hněvu tento svolav dvořany, radil se, jakým trestem by přísně potrestal Basilia. Jeden radil pokutu na penězích, druhý žalář, třetí vyhanství, čtvrtý muky, pátý smrt. Konečně jeden, jenž znal dobře sv. biskupa, pravil: Všecky tyto věci, císaři, bude si Basilius klásti ne za trest, ale za štěstí. Vezmeš-li statky a peníze, potrestáš ne jeho, ale chudé, nebo on statků nemá pro sebe. Vyhanství, muky, žalář on s radostí bude snášeti, smrt jest mu nejmítanější, neboť připraví mu nebe. Chceš-li ho, pane a císaři, potrestati, učíš, aby Basilius hřešil, to bude pro něj největší bolest, největší neštěstí. — Ale to císař učiniti nemohl. — A zdalíž Janu Křtiteli, jehož nyní

oktáv slavíme, uškodilo, že nebál se Herodesa? On trpěl ovšem, ale trpíte-li co pro spravedlnost, blahoslavení jste, dí sv. Petr. A protože to vštípte si: »Více sluší poslouchati Boha než lidí.« »Nebojte se těch, kteří tělo zabíjejí . . .« Amen. † Jan Herčík.

Svátek svatých apoštolů Petra a Pavla.

O poměru papežův k českému národu.

»Nic nemůžeme proti pravdě, ale pro pravdu.« II. Kor. 13, 8.

Dnešní svou řeč nemohu počítí lépe, nežli slovy sv. Lva, říkajícího: »Všech sice svatých slavností, nejmilejší, veškeren svět jest účasten, a pobožnost jedné víry vyžaduje, aby cokoliv pro spásu všech se dělo, společnými všudy radostmi se oslavovalo. Avšak dnešní slavnost, krom oné pocty, které zasloužila po všem světě okrsku, zvláštním a vlastním našeho Města veselím má býti slavěna, aby, kde čelných apoštolův oslavěno jest dokonání, tam v den umučení jejich radost byla nejpřednější. Tiť jsou mužové, skrže něž tobě, Říme, rozbřesklo se evangelium Kristovo, takže, byv učitelem bludu, stal jsi se učenníkem pravdy. Tiť přivedli tě k té slávě, žes stal se městem kněžským i královským a skrže posvátné sídlo blahoslaveného Petra hlavou okrsku zemského.« (Káz. I. na den sv. Petra a Pavla).

Tak, nábožní posluchači, napsal sv. Lev. Nemohl psáti lépe, jsa nástupcem sv. Petra na biskupské stolici v Římě a hlavou nejslavnější obce křesťanské, založené od sv. knížat apoštolských. My vzdálení členové oné Církve, kterou založil Ježíš Kristus na skále Petrově v Římě, měli bychom obrátiti řeč sv. Lva a zvolati: Skrže tebe, Říme, rozbřesklo se světlo sv. evangelium i nám západním Slovanům, i nám Čechům, a protože i my máme přčinu oslavovati dnes tvé zakladatele, sv. Petra a Pavla.

Ano v den, kdy slavíme založení nejpřednější obce křesťanské, která se stala středem a ohniskem světa křesťanského, v ten den sluší vzdávati díky Prozřetelnosti Boží, že nás Čechy záhy povolala v lůno Církve samospasitelné. Jsou však nyní v naší vlasti mnozí, kteří tohoto dobrodiní neuznávají, předstírajíce, že že z Říma, rozuměj od papežů, nikdy nic dobrého nepřišlo našemu národu. Bolí mne, slychám-li takové řeči, ježto se nesrovnávají s pravdou, neboť vyznávám se sv. apoštolem Pavlem: »Nic nemůžeme proti pravdě, ale pro pravdu.« Abych poznal pravdu, sebral jsem z knih našeho nestranného dějepisce,*) cokoliv vypravuje se v nich o stycích římských papežů s naším národem,

*) Miním Palackého. Pro ty, kdož by se chtěli přesvědčiti o správnosti mých výroků, cituji Dějiny Palackého dle III. vydání dr. Kalouska. Číslice v závorkách značí díl, částku a stránku.

sestavil jsem to v několik obrázků a budu uvažovati na tomto základě: v čem papežové národu českému

I. prospěli,

II. uškodili.

Svatá knížata apoštolská! Vy jste vycedili svou krev pro pravdu Ježíše Krista. Přispějtež mi svou přímlovou u trůnu jeho v nebesích, bych hlásal neohroženě pravdu za dnů našich zlehčovanou!

Vy pak, v Kristu milovaní, popřejtež ochotného sluchu mé řeči, kterou počínám k uctění dnešní památky.

P o j e d n á n í.

I.

V čem papežové národu českému prospěli?

1. L. P. 863 přišli na Moravu apoštolové slovanští, svatý Cyrill a Method. Pozvali je na své sídlo Velehrad kníže Rostislav. Sv. Cyrill a Method kázali evangelium s velikým prospěchem, jelikož mluvili k lidu jazykem slovanským a v tomto jazyku i služby Boží konali a nic jiného neměli na zřeteli, nežli spásu duší nesmrtelných. Jejich přičiněním přijal víru křesťanskou netoliko kníže moravský s předními muži země, nýbrž i kníže český Bořivoj se svou manželkou Ludmilou a se vším svým dvorem. A od knížecích trůnu šířila se víra křesťanská mezi lidem. Ale mladému osení hrozila veliká pohroma. Biskupové němečtí z řevnivosti, jakoby náležely Čechy a Morava jim, brojili proti sv. Cyrillu a Methodu u papeže v Římě. Žalovali na ně, že konají služby Boží jazykem dosud neobvyklým a že nejsou ani pravověřící, jelikož přišli z východu, kde vznikla krátce před tím roztržka s Římem. Papež Mikuláš povolal sv. bratry k sobě do Říma, a nástupce jeho Adrián II. uznal je za pravověrné, vysvětil oba na biskupství a dovolil jim, by konali služby Boží mezi Slovany slovansky. Kdyby se jich nebyl ujal papež tak vše a rázně, bylo by přišlo na zmar dílo obrácení českého národu, a byli by nás pohltili Němci, kteří všecky ostatní Slovany spolu se křtem poněmčili. Že jsme tedy neutonuli v moři německém před tisíci lety, máme děkovati po Bohu svým apoštolům slovanským a papežům římským (I. 1. 137—139, 229.).

2. L. P. 1131 obžalován jest biskup pražský Menhart u stolice apoštolské v Římě, jako by měl účastenství ve spiknutí panstva českého a moravského proti knížeti Soběslavovi I. Papež Innocenc II. dal tu věc vyšetřiti, dokázal nevinnost biskupa Menharta a přispěl tak nemálo ku pokoji v Čechách (I. 2. 18.).

3. Za téhož papeže Innocence II. vznikl ohavný odboj panstva proti knížeti Vladislavovi II., jakož i proti biskupu olomouckému. Mimo to panovaly v stavu duchovním v Čechách a na Moravě rozličné zlořády. Papež poslal do Čech kardinála Quido

tento pobyl v Čechách a na Moravě půl třetího roku (1143-- 1145), obnovil pokoj mezi mocnými a kážeň v duchovenstvu a docílil tak nesnadného díla nesoucího brzy zdárné ovoce (I. 2. 33. 34.) Tak hluboko a tak blahodárně zasáhl papež Innocenc II. v poměry českého národa!

4. Za krále Přemysla Otakara I. byl biskupem v Praze Daniel. Tohoto očernili nepřátelé jeho u papeže Innocence III., jako by byl svého důstojenství nehoden a světskou mocí Církvi vnučen. Ale vlastní příčinou žaloby byl slib poddanosti, jímžto se byl zavázal biskup králi českému. L. P. 1202 byl spor ukončen; papež prohlásil biskupa za nevinného. A tu napsal náš dějepisec doslova: »Nelzeť neuznati, že Innocentius III. získal sobě tehdáž nemalou o Čechy zásluhu, nevšimnuv sobě žaloby o závazku poddanosti pražského biskupa, i potvrdiv tím prostředně podrobenost Církve pražské ve věcech světských pod vrchmocí králův českých«. I neváhá náš dějepisec nazvati jednání papeže Innocence III. ve sporu biskupa Daniela dobrodiním prokázaným králi a zemi«. (II. 2, 113.).

5. Výborným biskupem za času krále Přemysla Otakara I. byl biskup pražský Ondřej. Tento biskup horlil velice pro zachování výsad, již nabyta Církev v Čechách bžhem věků, zvláště aby duchovenstvo bylo vyňato z moci světských soudů, nemusilo platiti daně ze statků církevních a bylo dosazováno ve své úřady pouze mocí duchovní. Ale národ i král protivili se takovým žádostem slovem i skutkem. Z toho povstal spor, který trval celých pět let (1217—1222); ale papež Honorius III. vyrovnal ten spor k oba- polné spokojenosti, pohnuv krále i biskupa, by jeden druhému v některých věcech povolil (I. 2. 128. 137.)

6. Nejvýbornějším ze všech panovníků našich byl bez odporu král Karel, jehož nazývá vděčné potomstvo otcem vlasti. Staral se netoliko o časné, nýbrž i o duchovní blaho svých poddaných. Jemu náleží zásluha, že byla vymaněna naše země z područí arcibiskupa mohučského v Němcích, a že zřízeno arcibiskupství v Praze. Jemu náleží zásluha, že zřízeno v Praze vysoké učení, které povzneslo náš národ v krátkém čase k vysokému stupni vzdělanosti. A hle! ve všech těchto péčích o duchovní blaho národa českého měl náš dobrý král za rádce a pomocníka netoliko šlechtetného arcibiskupa Arnošta z Pardubic, nýbrž i papeže Klimenta VI., jenž jako kardinál Petr Roger, meškající při královském dvoře v Paříži, byl vychovatelem Karlovým. Jak veliké zásluhy měl tedy papež Kliment VI. netoliko o krále Karla, nýbrž i o blaho českého národa! Nejdůležitější blahodárné události panování Karlova lze odvoditi jenom z dobrého, přátelského poměru, jakýž panoval mezi hlavou Církve a králem naším (II. 2. 50).

7. Tyť jsou, milí křesťané, styky římských papežů s národem českým, z nichž vysvítá zřejmě, že nástupcové sv. Petra v Římě vždy dobře mysleli s naším národem i s našimi panovníky a k blahu jejich i skutkem přispívali. Po smrti krále Karla přicházely na naši vlast veliké pohromy. Nejprvé vypukly náboženské

různice skrze učení Jana Husa, a z těch různic povstaly husitské války, které sice na venek se ukončily, ale naši ubohou vlast zůstavily uvnitř rozervanou, až učení Lutherovo po stu letech ránu od husitství zející ještě více rozjitřilo a za nových sto let bylo příčinou, že národ český návodem svých náčelníků, stavů protestantských, stržen jest do odboje proti králi Ferdinandovi II. a následkem toho odboje pozbyl své politické samostatnosti. V první době, od smrti krále Karla až do bitvy na Bílé Hoře, aneb od r. 1378—1620, tedy po více než dvě stě let, obraceli sice papežové svůj zřetel k naší zemi a k našemu národu častěji a horlivěji, nežli kdy jindy; ale poněvadž zasahování jejich v záležitosti české neuznává se ode všech posuzovatelů s chválou, promluví o něm až v dílu druhém. V druhé době, od r. 1620 až na naše časy, byl náš národ, jakoby ho nebylo bývalo. Cokoliv se dělo pro něj prospěšného se strany apoštolské stolice v Římě, platilo mu jako členu veliké rodiny národů rakouských. S duševním a politickým probuzením našeho národa navrátila se i bývalá láska a péče nástupců sv. Petra v Římě k naší vlasti. Nejstkvělejším důkazem této lásky a péče jsou dva slavné skutky nynějšího sv. Otce Lva XIII.: předně to, že nařídil slavení svátku našich apoštolů slovanských, sv. Cyrilla a Methuda, po všem světě katolickém; a za druhé, že z příspěvků peněžitých, docházejících do Říma z Čech jménem svatopetrského halíře, zřídil v Římě českou kolleji aneb vyšší ústav bohoslovecký pro všechny diecese české. Pomyslíme-li, nejmilejší, jak málo byl vážen náš národ až do nedávna, a jak malým jest co do počtu proti mnoha jiným národům: musíme uznati, že důkazy přízně projevované nám na novo stolicí apoštolskou jsou na ten čas dosti potěšitelné.

Mohl bych ovšem ještě vypravovati, jak živé účastenství má nynější sv. Otec Lev XIII. ve všech osudech naší vlasti, jak rád vidává kolem svého trůnu naše biskupy, kněze, učence, umělce a horlivé katolíky vůbec; ale myslím, že těm, kdož jsou dobré vůle a vidí pravdu tam, kde skutečně jest, řekl jsem, čeho bylo zapotřebí. Že papežové římsí v těch stycích s českým národem, které jsem již vyjmenoval, ukazovali se vždy jako dobří otcové a přátelé, jest dokázáno nestranným dějepisem. Zbýváť ještě ukázati, v čem papežové — dle domnění některých lidí — národu českému uškodili. O čemž v dílu druhém.

II.

V čem papežové národu českému uškodili?

Táží se tak rozmilí v Kristu, ve smyslu těch, kdož tak říkají; jsem však přesvědčen, že se to z dějepisu dokázati nedá, leč by se úmyslně překrucoval.

1. Mnozí říkají, že papežové někdy se míchali příliš do záležitostí českých. Za příklad uvádějí spor, který vznikl l. P. 1073 mezi biskupem pražským a olomouckým o časná zboží. Vyslanec

papeže Alexandra II. sesadil prý hned biskupa Jaromíra, a nad tím byla prý v Čechách veliká nevole (I. 1. 328. nn.) Ale tu dlužno povážiti, že jednal papež dle práva jemu příslušného, a jednal-li přísně s biskupem pražským, že tento toho zasluhoval (I. 1. 331.). Jakáž tedy křivda proti národu českému?

2. Jiná žaloba na papeže římské zní, že potlačili slovanskou liturgii, kteráž prý panovala v Čechách od času sv. apoštolů slovanských. Nelzeť ovšem upřít, že se tak stalo. Nejpřísnější ze všech papežů, sv. Řehoř VII., zapověděl skutečně l. P. 1080 konání služeb Božích, čímž míněna zvláště mše svatá, jazykem staroslovanským, uvedeným od sv. Cyrilla. Ba co více? Sv. Řehoř neostýchal se nazvati slovanskou liturgii obyčejem nemoudrým a drzým, jemuž Církev někdy z vyšších ohledů shovávala (I. 1. 155.). Ale což neměl papež práva tak jednati a psáti? Vždyť liturgie slovanská nepanovala v Čechách nikdy samojediná, nýbrž pouze vedle latinské (I. 1. 354.) a pozbývala obliby u lidu rok od roku více, až posléze za papeže Řehoře VII. obmezena byla již jen na klášter sázavský. Obnovovati takový obyčej, který sám sebou se přežil, bylo skutečně nemoudré, a žádost sněmu českého za obnovení slovanské liturgie v Čechách byla skutečně směšná (I. 1. 355.). Když tedy apoštolská stolice slovanskou liturgii v Čechách zrušila, dopustila se snad nějaké křivdy na našem národě? Kdožkoli soudí spravedlivě, řekne, že nikoliv. Slyšeti mši svatou v jazyku staroslovanském mělo pro Čechy ku konci XI. století takový užitek, jako slyšeti ji v latině. V živém, mateřském jazyku nikdy nikde křesťanská bohoslužba se nekonala; mrtvé pak jazyky, jimiž již nemluví žádný národ, mají před soudem zdravého rozumu stejnou cenu.

3. L. P. 1273 vznikl mezi králem českým Přemyslem Otakarem II. a vévodou rakouským Rudolfem spor o království římské. Spor takový mohl ukliditi jenom papež. Tehdejší papež Řehoř X. uklidil spor tak, že králi českému korunu římskou odepřel, a vložil ji na hlavu Rudolfovi. Dovoleno-li říci, že křivdil papež králi českému anebo dokonce českému národu? Toto druhé mínění bylo by velmi bláhové, poněvadž národ český nikdy z toho neměl škody, nebyl-li král jeho panovníkem i jinde. Však nestala se křivda ani králi samému; slovanská národnost jeho nebyla mu nikterak závadou (II. 1. 101.), papež rozmýšlel se dlouho, aby králi českému neublížil (II. 1. 111. 112.), a rozhodl v jeho neprospěch z jiných důležitých ohledů, poněvadž totiž nabyt od Rudolfa slibů a závazků, kteréž měly učiniti náhlý konec dlouholetým sporům mezi papeži a císaři německými (II. 1. 110.).

4. L. P. 1301 vymřel královský rod uherský, Uhři pak se ohlíželi po novém králi. Dle příbuzenství měl k trůnu uherskému nejbližší právo král český Václav II., kterýž také skutečně o trůn ten se ucházel pro syna svého Václava III. Ale papež Bonifác VIII. přimluvil se, aby si zvolili Uhři za krále Karla Roberta Neapoli-

tánského. Nelze upříti, že papež k vůli Karlu Robertu opíral se Čechům v Uhrách (II. 1. 287.). Ale tu nelze neviděti, moji draží, že tu stranil Vlach Vlachovi, a že papež provinil se pouze tím, že nemohl míti stejnou lásku k Čechovi, jako k Vlachovi. Ostatně platí zde, co jsem řekl již prve, že nestal-li se který král český i králem cizozemským, nebylo to obyčejně žádným neštětím pro národ český.

5. Nejtěžší obžalobou papežské stolice se strany české jest, že v letech 1420—1431 dali papežové ponuknutí k pěti křižáckým výpravám aneb válkám sousedních národů proti Čechům. Papežové chtěli prý tak vyhubiti český národ. Jestli možná? Sudme spravedlivě. Tažme se nejprve, jaký měli papežové úmysl, a pak proč se uchopili k dosažení svého úmyslu tak ukrutného prostředku?

Papežové nechtěli vyhubiti český národ, nýbrž pouze bludy husitské, které zachvátily tehdáž téměř všecken národ. A tyto bludy zasadily první velikou ránu veskeré západní Církvi křesťanské, jak praví výslovně náš dějepisec (III. 2. 205.). K vykořenění bludů husitských a k zacelení rány jimi způsobené vedla ovšem dvojí cesta: cesta mírná a cesta příkrá. Papežové nastoupili cestu druhou, ale diviti se tomu nemůžeme, vědouce, že s lidem horlícím pro náboženství nerozumně, vášnivě, až k zuření a vraždění, mírné jednání jest nemožné. Možná, že kdyby byli bývali na místě našich otců Němci nebo Francouzové, že by se nám nezdály býti ty křižácké války hrozně; ale že se týkali našich předků, proto hledíme na ně strannicky.

6. Posléze, milí křesťané, musím se zmíniti o tak zvaných kompaktatech, ježto prý papežové Čechům nechtěli povoliti přečasto opakované žádosti. Co pak vlastně byla kompaktata? To byla smlouva uzavřená mezi Čechy a církevním sněmem basiljským o jisté svobody aneb výsady Církve české, jichž směla tato požívat, neodtrhujíc se od jednoty Církve katolické. Kompaktata byla prohlášena v Čechách r. 1436 a platila za zákon zemský až do r. 1567, kdy byla zrušena od krále Maxmiliána k žádosti protestantské šlechty české. Že papežové kompaktat Čechům potvrditi nechtěli, ačkoliv byli o to žádáni mnohokráte, jest sice pravda, ale nelze nazvati žádným příkořím a bezprávím. Papežové s dobrým svědomím kompaktata uznati nemohli. Kompaktata byla sice ztvrzena sněmem, ale bez souhlasu papežova. Čechové vyhrazovali si svobody a výsady církevní, které byly zjevnými bludy, na př. svobodné hlásání slova Božího bez pravomoci církevní, přijímání pod obojí způsobou jako ku spasení potřebné, a přece chtěli býti uznáváni za pravověrné syny Církve katolické. A pak nebyli Husité ve svém jednání s římskou stolicí nikdy upřímní. Chtěli sice odčiniti všechny své někdejší proti Římu výstupky (IV. 1. 162.), ale neuznávali nad sebou žádné jiné moci duchovní, kromě Písma svatého (IV. 1. 163.), stáli již tam, kde smíření s Církví učící anebo svatovládou bylo nemožné. Po-

myslíme-li ještě, že v pozdějších dobách, kdy husitstvo české nakvašovalo se protestantstvím, den po dni přibývalo různic a stran náboženských, tak že již ani dva kněží v Praze stejně nesmysleli (V. 2. 446.) a kdy se říkalo: kolik mlynářů, tolik měr, kolik farářů, tolik věr: pak chápeme zcela jasně, že smíření Husitů s římskou stolicí, na základě kompaktat bylo holou nemožností. Jedna strana hájila svého bytu a svých zásad proti druhé (IV. 2. 208.); co tedy Husitům ve zlé se nevykládá, proč by se vykládalo ve zlé papežům?

* * *

Doufám, nábožní křestané, že budete pro pravdu a nikoliv proti pravdě, kdykoliv budete slyšeti nebo čísti o poměru nejvyšších pastýřů Církve k našemu českému národu. Přesvědčilit jste se zajisté dnešní mou řečí, že papežové s naším národem vždy dobře myslili a ve všech bohumilých snahách jej podporovali, a že odpírali jen takovým jeho náhledům a tužbám, které sice jemu zdály se býti dobrými, ale v skutku dobré nebyly. Rcete sami, neukazuje-li se býti otec dobrým k svým dětem, když jim odepře, co jim sice na oko lahodí, ale vskutku škodí? »Prosíte a nebéřete,« píše sv. apoštol Jakub, »protože prosíte zle.« Jak. 4, 3. A naši otcové skutečně prosili někdy zle, a jen proto nedošli vyslyšení u apoštolských otcův v Římě. Hříchy otcův dlužno krýti pláštěm politování a lásky a zapomenutí; já odkryl dnes tyto hříchy toliko na obranu pravdy stále neuznávané a zlehčované.

Což mám ještě říci? Jestli možno, aby po dnešním poučení přizvukoval ještě někdo z nás té nejapné řeči, že papežové byli nepřátelé našeho národa? Dobře však rozumějme, že, kdo není s papeži, jest proti nim. Uznáváme-li tedy otcovskou náklonnost a přízeň, jakou projevovali papežové našemu národu ve všech věcech slušných: ó, tedy buďme vždy upřímnými, vděčnými a rozhodnými jejich ctiteli. Že náš národ hned od počátku svého ke Kristu obrácení přidržel se skály Petrovy a že, opustiv ji na čas, opět se k ní navrátil převalnou většinou, to jest jeho štěstí; neboť bludy národ rozdvojují a seslabují, pravda pak ho sjednocuje a zesiluje. Nuže, děkujme dnes Prozřetelnosti, že nás uvedla v lůno oné Církve, kterou založili svým učením a oslavili svou smrtí mučennickou náčelníci apoštolův, sv. Petr a Pavel. Prosme Boha, aby rozmnožil naši víru založenou na skále Petrově, aby posilnil naši naděje ve vítězství této víry nad branami pekelnými, aby roznítil naši lásku k oněm pastýřům, jimž světil Pán Svě beránky i ovečky. Pán zajisté nás vyslyší, a my vejdemo do ovčince Kristova dvěma pravé víry. Amen.

Kl. Markrab.

Svátek sv. Cyrilla a Methoděje.

(Neděle VI. po Sv. Duchu).

Práce apoštolská sv. Cyrilla a Methoděje.

»Kdo jest služebník věrný a opatrný,
kterého ustanovil Pán nad čeledí svou« ?
Mat. 24.

V druhé knize Machabejské vypravuje se o bezbožném Nikanoru, který lid israelský chtěl zničiti a vyhubiti. I napomínal Judas Machabejský lid Boží, aby se nebáli množství nepřátel, ale aby byli pamětliví pomoci a příspěvku, kteréhož se jim dostalo s nebe, a že i nyní Všemohoucí neodepře jim pomoci své. A jednotlivě z vojinů svých ozbrojil ne tak mečem, ale řečí nejlepší a napomínáním, vykládaje věrohodný sen, jež byl v noci měl. Byl pak sen tento takový:

Viděl Judas Machabejský Oniáše, kterýž býval veleknězem, muže výborného a dobrého, stydlivého vzhledem, počestného v mravech a krasomluvného, kterýž od dětinství v ctnostech byl vycvičen, ten se mu ukázal, an se rukama pozdvihnutýma modlil za veškeren lid židovský. Potom se mu ukázal i jiný muž, věkem a slávou předivný, a oděvem veliké krásy oblečený. A promluviv Oniáš, řekl: »Tento jest milovník bratří a lidu israelského; tenť jest, který se mnoho modlí za lid, a za všechno město svaté, Jeremiáš, prorok Boží«. Jeremiáš pak vztáhl pravici a dal Judovi meč zlatý, řka: »Vezmi meč svatý, dar od Boha, jímž porazíš protivníky lidu mého israelského«.

Měl tedy lid israelský dvě služebníků věrných a moudrých, kteří od Boha byli ustanoveni nad čeledí israelskou: Oniáš velekněz a Jeremiáš prorok. Má však i náš národ slovanský dvě služebníků věrných a opatrných, kteřížto ustanoveni jsou od Hospodina nad čeledí svou moravskou. Tito věrní a opatrní služebníci před 1032 lety přišli na Moravu, povoláni králem Rostislavem, kde zapuzovali temnosti pohanské, rozžihajíce všude jasné světlo učení Kristova. A Moravané věrní a vděční nezapomenuli na tyto veliké dobrodince své, oniť i po tisíci letech zachovali učení ono nebeské, které sv. Cyrill a Methoděj hlásali. I po tisíci letech slaví celá Morava památku těchto věrných a moudrých služebníků Božích, aby přímluvou jejich ochráněna byla od záhuby časné i věčné.

A dnes, kdy po celé Církvi křesťanské zavznívá chvála sv. Cyrilla a Methoděje, dnes zvláště Morava má přfcínu nejednu aby vděčně pamatovala oněch dobrodiní, kterých udělil nám Pán skrze svaté bratry. Budiž tedy dnes předmětem rozjímání našeho ona práce apoštolská, kterou vykonali svatý Cyrill a Methoděj na Moravě a vděk, jaký jim za práci tuto povinni jsme. Kéž Matka Páně Maria Panna, jížto první chrám moravský na Velehradě byl zasvěcen, vyprosí nám k rozjímání našemu potřebné milosti.

P o j e d n á n í.

Předkové naši do roku 863 po narození Krista Pána neznali jediného Boha pravého a živého, Jenž všecko stvořil, zachovává, řídí a spravuje. Neznali tolikéž přemilého Syna Božího, Ježíše Krista, Který předrahou krví na kříži nás vykoupil. Neznali tolikéž i Ducha Sv., Jenž milostí Svou nás posvěcuje. Nevěděli předkové naši, k čemu člověk jest na světě, že poslední cíl člověka jest spása duše.

Předkové naši měli bohy liché a nepravé, jimž božskou poctu vzdávali. Měli Peruna, boha hromu a blesku, kterého modlitbami si nakloniti chtěli, kdykoliv hřmělo a blýskalo. Měli Svantovita, boha války, kterému hojně donášeli oběti, kdykoliv nepřítel vtrhl do země, aby jim v boji proti nepřátelům pomáhal. Měli Živu neboli Živěnu, bohyni žně, které přede žní obětovali hospodářové nejlepší snopy pšeničné, hospodyně pak koláč veliký z nejlepší bčlné mouky.

Hle, předkové naši, ač pohané, nicméně i své liché bohy vroucně uctívali, a protož po většině byli lidem rolnickým, nezapomínali Živě podati obět v čas žní, aby úrodu šťastně a bez úrazu skliditi mohli. V čemž ovšem mohou býti vzorem mnohým nynějším křesťanům, kteří, byť i sebe hojnější žeň měli, ku ozdobě a okrase chrámu Páně a ku výživě kněží z úrody své ničeho věnovati nechtějí, obávajce se, že by pak pro sebe a pro rodinu neměli dostatek živnosti.

Král Rostislav, který Boha pravého už znal, slitoval se nad lidem svým, a vypravil slavné poselství z Velehradu, sídelního města říše velkomoravské, do Cařihradu k císaři řeckému Michalovi s prosbou, by kněze, znalé jazyka slovanského, vyslal na Moravu, aby oteckými slovy hlásati mohli pravdu Páně.

I povolal císař Michal dvě bratrů Cyrilla a Methoděje, oba rodem ze Soluně, kde otec jejich Lev byl císařským místodržitelem. I přednesl jim prosbu poslu Rostislavových, dotazuje se, zdali by chtěli opustiti otce a matku, rodný dům a příbuzenstvo své a podrobiti se klopotné a namáhavé cestě na Velehrad a ne snadnému dílu apoštolskému mezi lidem moravským.

Na to sv. Cyrill, jenž pro moudrost a učenost mudrcem zván: Rádi půjdeme z lásky ku Kristu, abychom získali Moravany pro ovčinec Kristův. Leč, mají Moravané také písmo? I odpověděli poslové moravští, že písma na Moravě se neužívá. Na to pravil císař Michal sv. Cyrillovi: Tys muž moudrý, pln Ducha Svatého. Pros Hospodina, aby dal tobě moudrost, bys mohl Moravanům opatřiti písmo. I vynalezl a složil sv. Cyrill písmo nové, mluvč slovanské přizpůsobené, přeloživ písmem tímto evangelium sv. Jana. Zradoval se císař Michal a zradovali se i poslové moravští, že i Moravané budou v počtu oněch národů, kteří v knihách mohou hledati útěchy a poučení.

Vzavše ostatky sv. Klementa papeže, ubírali se svatí bratři na Moravu, a všude, kdekoliv se zastavili, hlásali učení nové

učení podivné, ukazující lidu kříž svatý a promlouvající o veliké lásce Syna Božího, Jenž za nás na kříži umřel. I bořili a káceli Moravané modly liché a falešné, a celým srdcem a celou myslí přilnuli k učení novému. A jestliže dříve milovali své bůžky, milovali nyní celým srdcem a celou myslí Boha pravého. A jestliže dříve hojně dary a oběti donášeli bohům lichým, větší ještě oběti a dary věnovali Bohu pravému tehdá, když při oběti mše svaté Kristus Ježíš za ně se obětoval.

Zvláště pak na Velehrad scházel se ne pouze lid obecný, nýbrž i zemanové a velmožové z celé říše, aby naslouchali učení svatých apoštolů, aby dali se pokřtiti, a aby víře Kristově získali i domácí své. A Pán žehnal pracem a námahám svatých bratří, tak že v krátké době celá Morava Kristu a evangeliu sv. byla získána.

Avšak i svatí bratří Cyrill a Methoděj nebyli bez nepřátel a odpůrců. Byliť zajisté v Římě obžalováni, že prý novým jazykem sloužívají mši svatou a že nepravé a bludné učení rozšiřují mezi lidem moravským. Dal pak náměstek Kristův, papež Hadrian, povolati svatých bratří do Říma. Ti to vybrali se z Moravy, majíce sebou ostatky sv. Klementa, do Říma, aby se tam z nařknutí ospravedlnili. I byli přijati jako andělé Boží. Sám papež vyšel s kněžstvem římským a veškerým obyvatelstvem sv. bratřím naproti.

Ve slavném průvodu vedeni do Říma, kdež ostatky uloženy v chrámě sv. Klementa. Papež sám prohlédl knihy, které svatí bratří do Říma přinesli, sám také byl přítomen výslechu, jakémuž se z ohledu učení svého podrobili. Seznal svatý Otec, že učení sv. bratří Cyrilla a Methoděje jest pravé, seznal i lásku jejich a oddanost ku sv. stolici římské a vysvětil oba bratry na biskupy.

Leč sv. Cyrill dlouho hodnosti biskupské se netěšil. Byv na novo s bratrem Methodějem povolán do Říma, zemřel tam, aby vzal odplatu hojnou v nebesích za práce apoštolské, jež byl vykonal na Moravě. Před smrtí povolal sv. Methoděje, bratra svého a prosil jej řka: »Doposud, bratře, táhli jsme oba jednu lůhu. Nyní unaven padám. Neopouštěj lidu moravského, ale veď jej cestou Páně.« A pak skonal veliký apoštol náš, byv slavně pochován v chrámě sv. Klementa papeže.

Sv. Methoděj vrátil se po úmrtí svého milého bratra zase na Moravu, kdež ještě 25 let pracoval mezi lidem moravským, veda jako otec lid tento slovem i příkladem cestou spásy. Když pak přiblížil se okamžik onen, v němž i Method měl přijmouti mzdu svou od nebeského Pána, povolal kněží i lid obecný na Velehrad. Tam sloužil předrahou obět Nového Zákona, načěž lid i kněžstvo napomínal, by po tři dny za velepastýře svého se modlili. Usnul pak tiše a pochován byl v chrámě Velehradském, zasvěceném Panně Marii na pravé straně za oltářem.

Sv. Cyrill pochován v Římě a sv. Methoděj na Velehradě ku poučení našemu, abychom nikdy od Říma, od středu pravdy a jednoty se neodlučovali. Řím hájil své bratry proti nepřátelům a protivníkům jejich. K Římu musíme i my přilnouti láskou, ač

milujeme-li sv. apoštoly své, kteří také Řím a náměstka Kristova poslouchali a milovali. Modlitbou pak vroucnou musíme Ježíše Krista prositi, by i oni národové slovanští, kteří od Říma, a tím od jednoty víry se odloučili, opět s Římem byli spojeni. A k tomu účelu založeno bratrstvo sv. Cyrilla a Methoděje, jehož údové mají povinnost v oktávě sv. Cyrilla a Methoděje vykonati svatou zpověď a modliti se tu kratičkou modlitbu: Sv. Cyrille a Methoději, orodujte za nás a za odloučené bratry naše slovanské.

Svatí apoštolové oblažili předky naše písmem a knihou. Knihy tedy naše mají nám na paměť uváděti onu práci, které se podvolili sv. bratři, knihy naše měly by nás vésti k Bohu, k pravdě, k lásce bližního. A zajisté kniha dobrá, kniha nábožná jest velikým pokladem v rodině. A Bohu díky, máme dostatek knih dobrých. Tak v Brně založeno Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje, kteréž čítá mnoho tisíc údů, které vydalo a doposud vydává knihy dobré a užitečné. Údem tohoto dědictví může se státi každý, kdokoliv buď najednou zaplatí 10 zl., anebo během dvou let složí po 5 zl. Dostává za vklad tento každoročně knihu, dostává diplom a bývá účasten všech mší sv., které kněží, kteří také jsou údové dědictví sv. Cyrilla a Methoděje, v oktávě za živé i zemřelé údy obětují. Nevím, má-li dědictví toto v mé farnosti jakých údů, ale přál bych sobě, aby alespoň škola naše stala se údem tohoto dědictví a ti ve farnosti naší, kteří lásku svou ku sv. apoštolům ne pouze slovem, nýbrž i skutkem chtějí dokázati.

Svatí bratři Cyrill a Methoděj byli zvláštní a vroucí ctitelé blahosladené Panny Marie. Onať byla pomocnicí jejich v nesnadném díle obrácení Moravanů na víru křesťanskou. Z vděčnosti a z lásky k Panně Marii zasvětili Matce Boží první chrám, ježž byli na Velehradě založili. Sv. Cyrill a Methoděj jsou otcové naši duchovní, oni nás Kristu zrodili; chceme-li býti dítkami jejich, musíme tolikéž Marii Pannu vroucně ctíti. Protož rádi navštěvujeme poutní místa, jež jsou Matce Boží zasvěcená, a jichž na Moravě hojný počet. Rádi také uctíváme Královnu sv. růžence, rádi také modlívejme se třikráte Zdrávas Maria a Zdrávas Královno, jakož i druhou modlitbu k úctě blahosladené Panny Marie.

Sv. bratři Cyrill a Methoděj slavili obět mše sv., kteráž se obětuje za živé i mrtvé a jest stálou obnovou a památkou oné krvavé oběti, kterou Ježíš Kristus na kříži dokonal. Lid moravský rád obcoval této oběti, rád prodléval v čase nedělním a svátečním v chrámu Páně. Rád také lid moravský budoval nádherné chrámy. Bohaté odkazy činil chrámům, hojně fundace zakládal, aby po smrti, kdy přátelé zapomínají na duši zesnulého, alespoň kněz při oběti mše svatě pamatoval na duši jeho. Rádi také Moravané kněžím svým donášeli dary a oběti, aby mohli býti z oltáře živi, jelikož oltáři slouží. Milovali Moravané duchovní pastýře své, dobře vědouce, že mnohá dobrodini a mnohá milosti Pán zkrze ruce jejich uděluje.

Kdykoliv sv. bratři hlásali slovo Boží, pokaždé pozorných posluchačů mívali dostatek. Považovaliť Moravané slovo Boží za

pokrm duchovní, jímž duše bývá nasycena. Chcete-li býti dítkami těchto otců svých duchovních, také ochotně a rádi naslouchejte slovu Božímu a zpravujte také život svůj dle učení Kristova. Pak svatí bratři Cyrill a Methoděj tak budou za vás orodovati u Boha, jako Oniáš velekněz a Jeremiáš prorok, milovník bratří svých. A na přímluvu svatých bratří, jež Pán ustanovil nad čeledí slovanskou, dá vám Pán hojného požehnání, odvrátí od vás nehody a neštěstí, a po dokonané pouti vezdejší přijme vás do stánků Svých, kde od díla apoštolského odpočívají sv. bratři Cyrill a Methoděj, a kde orodují za lid svůj, aby hoden byl učiněn zásluh Kristových. Amen.

Fr. Klíma, farář v Křepicích na Moravě.

Navštívení blahoslavené Panny Marie.

(Neděle VI. po Sv. Duchu.)

Jací máme býti a co činiti, aby nás Maria navštívila a nám radost přinesla?

»S chvátáním odešla Maria na hory do města Judova; i vešla do domu Zachariášova a pozdravila Alžběty«. Luk. 1, 39.

S radostí chvátala Maria navštívit Alžbětu, příbuznou svou, s radostí ji pozdravila; nebo praví svaté evangelium: »S chvátáním odešla Maria na hory do města Judova; i vešla do domu Zachariášova a pozdravila Alžběty«. S radostí byla Maria od Alžběty přijata a uvítána; praví svaté evangelium: »Zvolala hlasem velikým Alžběta a řekla: »Požehnaná ty mezi ženami, a požehnaný plod života tvého. A odkud mi to, že matka Pána mého přišla ke mně? Ano i nemluvnátko v životě svaté Alžběty (sv. Jan Křtitel) zaplesalo!

Tak se radovala Maria, že mohla Alžbětu navštívit; tak se i radoval dům Zachariášův z návštěvy této. — Často od té doby navštívila Maria slzavé toto údolí, často přinesla útěchu lidem v zármutku, pomoci v bídě, ochrany v opuštěnosti, a to též s chvátáním a z té největší ochoty a lásky; a svět poznal, že útěcha, ochrana a pomoc ta od Marie a na přímluvu její přišla, a proto se radoval a blahoslavl za to Pannu Marii! I nám jest často takové pomoci, ochrany a útěchy v tomto slzavém údolí potřebí, a ona by nám zajisté všem byla milá a vitaná; než Maria nás nenavštěvuje, nepřináší nám pomoci a útěchy; a proč? Protože toho ani hodni nejsme, že Marie nemilujeme; jako by Maria nebyla Alžbětu navštívila, kdyby od Alžběty nebyla bývala milována a ji sama nebyla milovala, tak i nás nenavštěvuje, nám pomoc a útěchu nepřináší, že lásky a návštěvy Panny Marie hodni nejsme! Co máme tedy činiti, aby nás Maria navštívila, nám pomoc, ochranu a útěchu vymohla a přinesla? O tom promluvíme.

P o j e d n á n í.

Za papeže Liberia žili v Římě zbožní a bohatí manželé, kteří, ani dítek neměli, celé své jmění blahoslavené Panně Marii zaslíbili; nevěděli však, jak jmění toho vynaložiti mají, vzývali neustále Pannu Marii, aby jim to nějakým způsobem naznačila a oznámila. Bylo to právě pátého srpna, kdy v Římě největší vedro a horko panuje, kdy v noci na jednom místě vrchu množství sněhu napadalo; tutéž noc byli manželé ti ve snách každý zvlášť od Panny Marie povzbuzeni a napomenuti, aby na tom místě, který sněhem pokryt této noci byl, chrám vystavěli a jí věnovali a zaslíbili; tak ona že si žádá býti dědičkou jmění jejich. Zprávu o tom donesl manžel Jan papeži Liberiu, který k úžasu jejich jim vyprávěl, že se mu ve snách totéž přihodilo; papež Liberius odebral se na ten vrch v průvodu velikého zástupu kněží a lidu, naznačil místo, kde se chrám stavěti má; chrám byl tam skutečně vystaven a znám jest pod jménem svatě Marie Větší; slavná památka té události slaví se dne pátého srpna pod jménem Panny Marie Sněžné. — Na místě čistým sněhem přikrytém, na místě takřka bílém chtěla Maria míti chrám vystavený; tam chtěla ctěna býti, tam chtěla bydleti, tam lid navštěvovati a pomoc mu skytati. Ten bílý sníh, to bílé místo, znamená, že, má-li Maria nás navštívit, s námi býti, v srdci trůn svůj míti a nám milosti udělovati, i srdce naše čisté a bílé býti musí. Milujeme my toho, který lásky naší hoden není? Máme zalíbení na člověku zlém a spustlém, jehož srdce hříchy a nepravostmi znečištěno jest? Navštěvujeme spustlíky a povrhely světa? Spěcháme hříšným synům světa rádi ku pomoci? Nezaháníme od dveří, když k nám přijdou o almužnu prosit lidé marnotratní, opilci a žráči? Ille, my nejsme svatí, a nemáme zalíbení na lidech zlých, nenavštěvujeme jich; ó jak bychom mohli tedy mysleti, že Maria takové navštíví, takovým pomoc a útěchu vyjedná a vyprosí, že takovým ochranou a spomocnicí bude? Maria miluje hříšníky; ale láska k hříšníkům pozůstává v tom, že o spasení jejich, o jejich polepšení a obrácení se zasazuje; takové však ona dobrodiními nezasypává, takové nechrání, takovým nepomáhá, ale ctnostným. Mějme tedy srdce, ať je bílé jako sníh, ať liliemi čistých a svatých ctností je okrášleno, a Maria nás navštíví, ona si srdce to oblíbí, ona nám pomoc, ochranu a útěchu v potřebách našich přinese! Staňme se Marii podobnými, budme v duchovním ohledu Marii přibuzní, a Maria s chvátáním přijde a potěší nás!

Žádný nenavštěvuje toho, o kterém ví, že zle o něm smýšlí, že ho v podezření má, jakoby zlým člověkem byl; kdybychom zle o Marii smýšleli, kdybychom o ctnostech a dokonalostech, o její důstojnosti a slávě pochybovali, mohli bychom doufati, že Maria nás navštíví? Nikoli; a proto také jsme ještě neslyšeli, že by Maria rouhačům a nevěrcům, kteří ji a Syna jejího tupí, o ní zle a rouhavě mluví, že by jim byla pomoc a útěchu přinesla, že by je byla navštívila a potěšila v soužení jejich. I dost

velikým hříšníkům a nevěrcům vyprosila Maria milost, jen když o Marii dobře smýšleli, jí ctili, ji pozdravovali a k ní útočiště brali, ale nikdy jí nevyprosila rouhačům, kteří ji tupili, snižovali a v posměch a opovrženost přiváděli. Chcete-li sobě tedy pomoc Marie zjednati, chcete-li, aby vás navštívila, smýšlejte o Marii jako Církev, věřte v její svatost a důstojnost, ctěte ji a vyvýšujte, a Maria v dobu zlou, kdy nejvíce pomoci její vám potřebí bude, navštíví a potěší vás! Ó jak byste mohli také o důstojnosti a svatosti Panny Marie pochybovati? Což nevyvyšovali ji od počátku ti, kteří Marii znali? Nevelebil a neoslavoval jí anděl Gabriel, řekl: »Tys milosti plná, Pán s tebou, požehnaná jsi mezi ženami«. Ten jistě to věděl, že Maria nejsvětější Pannou jest. Nepozdravila jí podobně i Alžběta? Ona Duchem Svatým osvícena věděla, kým Maria jest; totéž dosvědčil i Jan Křtitel, ještě co nemluvňátko v životě sv. Alžběty; vyplnění prorocství, jaké sama Maria o sobě učinila: »Od této chvíle blahoslavenou mne nazývati budou všickni národové«, i to dosvědčuje, že Maria cti nejhodnější jest; ji ctí a velebí Církev neomylná; není toto všechno nezvratným důkazem, že Maria tou nejsvětější a nejcitihodnější Pannou jest? Všickni svatí Otcové církevní vynášeli Marii nejvyš; ó jistě by tito nebyli chválu jí vzdávali a chválu její rozšiřovali, kdyby Maria tou nejsvětější a nejdůstojnější Pannou nebyla! Slyšme, jak ji na př. sv. Efrém vynáší a oslavuje; on praví: »Dovol, Panno, aby tebe chváliti a tobě říci směl sluha tvůj: Zdráva buď, nádobo Boží nejstkvělejší a nejčistší; zdráva Maria, Paní milosti plná; zdráva mezi ženami Panno nejblahoslavenější; zdráva buď hvězdo nejjasnější, z níž vyšel Kristus . . . Zdráva buď chválo arcioctů i okraso proroků; zdráva buď krásu mučenníků a koruno svatých«.

Tak a podobně smýšleli, věřili a mluvili svatí o Marii; tak smýšlejme a věřme i my o Marii, nepochybujme o svatosti její, a Maria nás navštíví, potěší nás a přinese nám útěchu a pomoc. Toto věřice a takto o ní smýšlejte, ctěte ji, navštěvujte její chrámy, kaple a obrazy, tam ji ctěte, a Maria nás navštíví. Koho nenavštěvujeme, ten nás obyčejně také nenavštíví; proto navštěvujeme Marii, ctěme ji, putujeme k obrazům jejím, a Maria nás navštíví. Dobře řekl blahoslavený Tomáš Kempenský: »Tak nás navštěvuješ, jak tě ctíme«. — Při tom nepochybujme ale také o moci přimluvy její, o všemocném takřka orodování, o její lásce, o její ochotě, s jakou ona ctitelům svým pomáhá! Jak bychom o tom pochybovati mohli? Kdo milosti plný jest a s kým Pán jest, toho slovo něco platí, toho přimluva jistě mnoho u Boha může; toto věřili také svatí a proto k ní brali útočiště a Maria je navštěvovala, těšila je a pomáhala jim; v této důvěře a víře volal sv. Efrém: »Zdráva buď, tichý přístave a vlnami zmítaných osvoboditelkyně; zdráva buď, hříšníků útočiště a ochrano; zdráva buď, naděje všech spravedlivých, nehodami sklíčených; zdráva buď, světa nejslavnější prostřednice; zdráva buď, bráno nebes . . . zámku bran rajských . . . klíči nebes a království Kristova«. Věřme

v moc a lásku její; nepochybuje o ní, vzývejme ji; kdo by to nevěřil a jí nevzýval, tomu se ona za orodovnici vnučovati nebude, toho nenavštíví.

Při této věře a důvěře milujme i Pannu Marii, lněme k ní čistou a svatou láskou. Jeden svatý říkával: »Maria miluje milující sebe;« od koho Maria milována není, toho ona nemiluje, toho nenavštěvuje; láska plodí lásku; láska k Marii zrodí lásku Marie Panny k nám.

Chceme-li, aby Maria nás navštěvovala a pomoc a útěchu nám přinesla, milujme i Syna jejího, Ježíše Krista, věřme v Něho. Žádná téměř matka nemiluje toho, kdo děti její nemiluje, kdo děti její tupí, zlehčuje, nenávidí a pronásleduje; ó, jak by mohla Marie nás milovati, jak nás navštěvovati, kdybychom Syna jejího, Ježíše Krista nemilovali, v Něho nevěřili, Ho pronásledovali? Svět tupí nyní Ježíše nejvš, zlehčuje Ho, nevěří v Něho, pronásleduje Ho a Církev svatou Jeho; a jest možno pozorovati, že Marie za svět neoroduje, svět nenavštěvuje, trestající ruky Páně nezadržuje; nebo rozličné zlo přichází na svět! Ó, věřme v Ježíše, milujme Ho, a Maria Matka Jeho bude i naší matkou laskavou, ona nás navštíví jako dobré dívky své, přinese nám útěchu a pomoc.

* * *

Ukázal jsem vám, co činiti máme, abychom si lásku Panny Marie získali; co činiti máme, aby nás Maria navštěvovala, nám pomoc a útěchu přinácela; ukázal jsem, že to, co činiti máme zcela oprávněno jest, a že Maria skutečně takové navštěvuje. Každá matka navštěvuje dobré děti své, těší je a pomáhá jim; to činí Maria v míře svrchované; budme při tom hodnými dítkami jejími, a pojistíme si pomoc její; nebo když Maria ani hříšníků neopouští, kteří ji ctí a vzývají, ó, jak by mohla hodné dívky své opustiti?! — O přízeň lidí, kteří málo pomoci mohou se ucházíme a o přízeň a lásku Panny Marie, která mnoho zmůže u Boha, ano takřka všecko, o přízeň její bychom se neměli ucházeti? Na návštěvě mocných a vznešených osob si mnoho zakládáme a o návštěvu neblahoslavenější Panny, která po Bohu ta nejprvnější a nejmocnější jest, bychom neměli státi? To by prozrazovalo buď tu největší lehkomyšlnost nebo dokonce nevěru.

Mnoho jest nám zde na tomto světě potřebí; a proto jest nám v hojně míře návštěvy Panny Marie potřebí; a to tím spíše, ana nehodnost naše veliká jest, pro kterou od Boha ani pomoci nezasluhujeme. Ó zasadme se tedy o to, bychom si lásku a návštěvu Panny Marie zjednali a získali. Nám jest pomoci nyní potřebí, abychom v těchto zlých časech víry neztratili, abychom do víru hříšného světa strhnuti nebyli; abychom uprostřed té veliké zloby a pokaženosti lidské svatě a spravedlivě žíti mohli; nám jest pomoci a návštěvy její v duchovních i tělesných ohledech a potřebách nejvš potřebí; proto číme všecko, čím si lásku a návštěvu její pojistiti lze.

Zvláště nám bude pomoci a návštěvy Panny Marie potřebí, až umíráti budeme; a tu bude nám potřebí, aby Maria u nás

stála, abychom boj života šťastně dobojovali, běh dokonali, víru zachovali a tak v Pánu zesnuli.

Ó, zasadme se tedy o lásku a návštěvu Panny Marie, vždyt této lásce se nevyrovná láska celého světa, a žádná návštěva vám tolik dobrého přinésti nemůže jako návštěva Panny Marie.

Maria, učň nás lásky nejsvětější srdce tvého hodny, navštěvuj nás a stůj při nás ve všech přípádnostech života našeho; buď při nás a s námi nyní i v hodinu smrti naší. Amen.

Jan Podlaha, bisk. vikář, notář a děkan v Stálci.

Neděli VII. po Sv Duchu.

O pravém poznání spolubližních.

»Po ovoci jejich poznáte je.«

Mat. 7, 16.

Čím potřebnějším a důležitějším jest lidi znáti, tím obtížnější a nesnadnější jest umění toto. Jsou bližní, které dobře známe, v nichž se však přece zklamati můžeme. Čím více záhodno zkoumati ty, s nimiž chceme v bližší a tužší svazky vstoupiti! S jakou pilí dlužno pozorovati lidi, jež snad za své přátele zvoliti chceme!

Abychom nevolili neprozřetelně a neklamali se zle, k tomu již Spasitel vybízí nás slovy dnešního evangelia: »Pilně se varujte falešných proroků, kteří přicházejí k vám v rouše ovčím, vnitř pak jsou vlci hltaví.« Mat. 7, 15.

Nutno tedy hledati a pátrati po prostředcích, jimiž bychom snadno lidi, zvláště nám nepřátelské nebo příznivé, poznali, k těmto přilnuli, oněch se však varovali. Opět Spasitel náš na prostředek mocný nás upozorňuje, řka: »Po ovoci jejich poznáte je.«

Ovoce, skutky, výsledek a tomu podobné jsou prostředky k pravému poznání. Dnes pak chceme o nich pojednati, a to jak o prostředcích obecných, tak i zvláštních.

P o j e d n á n í.

1. Pátrejme především po některých všeobecných prostředcích. Od všeobecného a pospolitého přijdeme ku zvláštním, té nebo oné osoby nebo věci se týkajícím věcem. Jednotlivé lidi a vůbec lidské smýšlení dobře může poznati člověk z dějin. Zde nejenom události a osudy národův a jednotlivců lze poznati, ale i vnitřní povahy.

a) Jsou tedy dějiny pramenem vzácným, odkud čerpati lze poučení, dějiny ovšem pravdivé a nestranné. Čteme-li podobné dějepisné knihy a spisy poučné, vzděláváme v nich srdce i ducha, povznášíme se od nízkých zábav ku vzácným požitkům duševním.

z) Především poznává člověk sama sebe, porovnává se s jinými, kteří snad ve stejných byli okolnostech, v podobných nesnázích, kteří pracovali stejné a totéž dílo. Kdo sebe sama poznal, snadno i jiné znáti se naučí.

β) V dějinách člověk naučí se zkoumati lidské povahy a způsoby, je pozoruje krok za krokem, dobré od špatných, šlechtné od mrzkých odděluje a všechny na pravou míru uvádí. V dobrých a poučných spisech mnohým užitečným věcem se může člověk naučiti a především poznává povahy lidské.

γ) K pravému poznání především nutno pozorovati srdce lidské. To jest jako svět v malém rámci. Kdo dovede prohlédnouti srdce lidské, zná celého člověka, poněvadž ze srdce vycházejí všechny tužby, přání, myšlenky a skutky. Srdce jest jako zdrojem a pohnutkou ke skutkům. A právě na těchto skutcích máme založiti pozorování své. »Po skutcích jejich poznáte je.«

Z toho lze si vysvětliti, že mnozí moudří lidé, ač málo do světa a jeho poměrů se míchají, skromnou činnost svoji co nejméně opouštějíce, přece dobře znají povahy lidské — srdce i duši — ano i skryté a tajné tužby jejich. Tak se vypravuje o jednom muži, že zřídka dům svůj opouštěl a přece svět a lidstvo lépe znal, než ti, kteří stále s lidmi obcovali, tak že o něm bylo řečeno, jak by nějakým byl divotvorem. Pozoroval povahy v dějinách, ve spisech, díval se na svět jako divák na jeviště, dobře každou událost sleduje a o všem uvažuje.

b) Než spisy dějepisné nejen poznati dávají vnitřní stav povahy a duševní vlastnosti, ale jsou učitelem i vnějšího světa, vnějších denních událostí, které velice k tomu přispívají, bychom lidi poznali.

a) Ačkoliv se v rychlém oběhu času vnější poměry lidské často mění, přece vnitř, a to v hlavních rysech zůstávají tytéž. Společně tyto znaky pak pozoruje pilně člověk, aby se naučil lidi znáti. Odchylnka od stejných vlastností a událostí ku zvláštním jest podnětem k poznání jednotlivců i veškerých národů.

β) Vidáme na světě a tudy také v dějinách vždy jiné a jiné lidi v rozličných dobách a přece všech bývají stejné tužby a přání, stejné snahy a touhy. Stejně nedokonalosti a chyby vládnou rozmanitými lidmi, stejné ctnosti u rozličných jsou lidí a proto uznáno jest pořekadlo: »Nic nového pod sluncem.«

γ) Kdo tudy bedlivě děje pozoruje, je na paměti má, snadno poznává lidi kolem sebe, nejlepší pak za přátely si volí.

Spisy zvláště historické poukazují na ovoce toho neb onoho jednání, těch a oněch lidí a právě toto ovoce — výsledky práce jsou měřítkem přátelství a pohnutkou k podobným činům.

Než nejenom obecnými těmito prostředky, ale i zvláštními lze zkoumati právě přátelství a povahy lidské.

2. Kolkolem nás mnoho se pohybuje a působí lidí, jichž poměry a denní skutky vidíme a pozorovati můžeme: Bůh obdařil nás smysly mnohými, bychom jich užívali, jimi svět zkoumali.

a) Abychom poznali povahy lidské, zkoumejme lidi kolem nás se pohybující, s nimiž často ve styk přicházíme a to v rozmanitých jejich okolnostech.

α) Věnujme jim pozornost, když jsou ve štěstí, když radost nelíčená prochívá jejich srdcem, když blaha požívají vezdejšího a všechno ku spokojenosti všeobecné se jim daří.

β) Ale nezapomínejme se také ohlédnouti po svých bližních, když je neštěstí zastihlo, když zármutek se rozhostil v jejich srdcích, když zmitání jsou náruživostmi a vášněmi, když chybují a hřeší. Tento obraz podá nám mnoho k poučení, bychom se podobných cest varovali, nebo jak bychom si na nich počínati měli.

γ) Pozorujme lidi na rozličných místech, jak si počínají doma v příbytcích svých a mimo ně, jak na místech posvátných i světských, při hře i vážných věcech, při denních i zvláštních příležitostech. Z tohoto pozorování člověk mnohých nabude vědomostí a zkušeností, vzorů k následování a výstraze, zde poznáme cenu pravých přátel, vnitřní váhu rozmanitých lidí.

b) Spasitel vybízí, bychom po skutcích lidí poznávali. Skutky jsou vnějším výronem myšlének a řečí. Nutno tudy srovnávati lidské řeči, sliby se skutky, s veškerým konáním, dle něhož lze jako strom po ovoci vnitřní cenu lidskou poznati.

α) Skutky nejlépe označují vnitřní stav člověka, dle skutků možno člověka posuzovati. Mnohdy nesrovnávají se tyto skutky s řečmi a náhledy, mnohý člověk ukazuje se vně docela jinak než uvnitř a ten nemá povahy pevné a jasné.

β) Takými byli fariseové, jež právem nazývá Spasitel obilnými hroby, takými byli a jsou pokrytci, kteří jinak mluví a jinak jednají. Ukazovali se zevně zbožnými a spravedlivými, na venek se vynášeli, ale vnitř byli hříšníci. Spasitel dobře porovnal vždy nitro jejich se skutky.

γ) Také dlužno pozorovati úsudek jiných. Ač bychom se v tom ohledu často mohli zmýliti, přece nutno těchto úsudků dbáti, bychom své náhledy buď opravili nebo snad upevnili a utvrdili. Pevná a ryzí povaha snese i sebe ostřejší úsudek a vždy vyjde jako křišťál ohněm zkoušený.

Abychom těch a podobných prostředkův užívali, jest radou a ponuknutím Samého Spasitele. Poznati bližní užitečno a záhodno především manželům, rodičům, aby se vyvarovali před tím, co by klid domácí mohlo zničití nebo poškoditi, by předešli špatnou pověst, která by jim mohla život ztrpčovati, by se vystříhali lidí, kteří o jejich jmění stojí a ožebračiti by je mohli. Opatrnost ve volbě přátel, pozorování bližních se radí i lidem svobodným, jinochům a dívkám, aby se chránili falešných přátel, svůdných lichotníků a před náhlým a nenadálým neštěstím se pojistili. Tak by byl zahynul syn marnotratný, tak hřešila Máří Magdálena. Hleďme tudy poznávati lidi po ovoci — po skutcích jejich, bychom se nezklamali a co nejlépe volili přátely své. Amen.

Neděle VIII. po Sv. Duchu.

Kterak můžeme statku nabyti a kterak můžeme statku pozbyti.

«Vladař obžalován jest, jako by byl rozmrhal statek». Luk. 16. 1.

Onen bohatý člověk, o němžto dnešní sv. evangelium zmínku činí, jest, jak se lehce domysliti můžete, Sám Bůh, tento všemohoucí Pán nebes i země. Neboť, milí posluchači, Bohu náleží všecko, »skrze něho«, jak praví apoštol národů Kol. 1, 16., »stvořeny jsou všechny věci na nebi i na zemi«. Bůh tedy jest první a nejpřednější hospodář, Onť jest nejbohatší Pán. — Vladař však, jehožto měl onen bohatý člověk představovati, není zase zajisté žádný jiný, leč my lidé, přebývající na této zemi. — A který pak jest ten statek, jímžto vládnouti máme? Milí bratři a sestry, když již všecko učiněno bylo, stvořil Bůh posléze člověka, jemužto ohledem těla i duše netoliko převzácné byl udělil dary, nýbrž spolu také to právo dal, užívati stvořených věcí. Tedy tělo i duše, jakož i veškerá země a plodiny její, jsou onen statek, nad nímžto jako vladaře nás Bůh ustanoviti ráčil.

Vladař ale může-li snad, milí posluchači, se statkem sobě od pána svěřeným nakládati, jak chce a se mu líbí? Není-li on snad při spravování statků vázán na zákon a na pravidlo, jakéž mu předpisuje pán jeho? A může-li ho pán k odpovídání a ku pokutě potahovati, pakli špatně vladařil? Patrný toho důvod máte v dnešním sv. evangeliu, kdežto hospodář pohnal svého nevěrného vladaře k soudu, žádaje od něho počet z vladařství jeho. A slovo Boží zdali nenalézá u vás úplné víry?

A tak podobně není ani nám dovoleno užívati vzdejších věcí bez ohledu na svrchovaného Pána, nýbrž jsouce »služebníky Božími«, řídit se musíme v tom dle pravidla Božího, kteréž takto zní: »Užívej pozemských statků tak, bys sobě na duši neuškodil a dosáhnul spasení věčného.« — Toto ale užívání, drazí posluchači, nepřichází samo od sebe, žádný nežne a neklidí, jenž nebyl dříve sel; nýbrž člověk musí se přičiniti, musí živnost sobě vymáhati, musí se rozličných chápati prostředků, aby sobě nějakého pojistil statečku, a takto před nouzí a bídou se uchránil.

Než, kdo by nevěděl, že právě při volení těchto prostředků k živnosti člověku křesťanské opatrnosti třeba? Křesťanské opatrnosti pravím, nikoliv opatrnosti světské, kterážto pro svoji schytralost, lest a faleš chvály hodna není. A tato křesťanská opatrnost doporučí se zvláště vám, jelikož nemáte býti syny světa tohoto, t. j. lidé světským, marným toliko nadchnutí duchem a světským věcem oddaní, nýbrž vy máte býti syny světla, totiž lidé pečující o věčné spasení.

Za tou příčinou podám vám v dnešní posvátné řeči takové prostředky, jichto v křesťanské opatrnosti sobě vyvoliti máme, chceme-li nějakého statečku nabyti. Z toho však spolu, rozmilí posluchači, poznáte, čehož se varovati musíte, abyste do nouze neklesli.

Pročež v díle I. kterak můžeme statku nabyti,
II. kterak ho můžeme pozbyti.

Pojednání.

I.

K lepšímu porozumění dnešního evangelijního příběhu nebude od místa tuto v krátkosti ještě podati rozdíl mezi opatrností světskou a opatrností křesťanskou.

Opatrnost světská užívá k dosažení svého cíle prostředků nedovolených, zlých a hříšných; onať bývá úskočná, podvodná a lstivá. Takto onen vladař ve sv. evangeliu, by se od žebroty a nouze uchránil, stal se nevěrným svému pánu, okrádal ho a napotom z krádeže dával almužny a jiné dobré činil skutky. Než, sluší-li, rozmilí posluchači, a dovoleno-li z cizího statku jiným rozdávati a dobře činiti? Že však Pán Ježíš ho pochválil, stalo se toliko ku poučení našemu, abychom totiž my v dobrém tak opatrní a moudří byli, jako onen vladař — ve zlém. Jakých tedy prostředků užívati bude opatrnost křesťanská? Zajisté, moji milí, prostředků dobrých a slušných. Mezi těmito tedy prostředky k nabytí slušné výživy přední zasluhuje místo

1. pobožnost. Pobožnost zahrnuje v sobě vůbec ctnostný život, konání každodenních modliteb, sv. náboženstvím předepsaných, a pak obzvláště náležité svěcení dnů nedělních a svátečních v úmyslu Círky a v duchu Krista Ježíše. — Neboť, rozmilí posluchači, člověk, kamkoliv se obrátí anebo cokoliv započne, vždycky cítí jakousi slabotu v sobě a jakousi odvislost od svrchovaného Boha. Jakýsi nadpřirozený hlas ozývá se již v srdci našem, že nebude-li pomáhati Bůh a žehnati, že nadarmo jest každá snaha, každá práce naše. Zajisté »marné lidské namáhání, Bůh-li nedá požehnání«. Pročež uznávajíce nedostatečnost svoji, musíme se uchylovati k Bohu, tomuto pramenu všeho vzniku a zdaru, a pakli jsme se obzvláště před prací srdečně byli pomodlili — odvolávám se tuto na vaši zkušenost — zdali nám nebeský Otec neuděloval síly a požehnání? K nabytí vezdejšího statku tedy napomáhá pobožnost, a že tomu tak, nevíte-li se upamatovati na příběh dvou občanů v městě Alexandrii?

Jeden měl čtnou rodinu a při své práci dobře vycházel. Druhý však, nemaje žádné rodiny, při vši své příčinlivosti přece jen hynul a scházel. Ubožák, nevěda si rady, zašel k šťastnému sousedovi a tázal se ho důvěrně, kterak to navléká, že se mu tak dobře daří. Tento nezatajil mu svého tajemství a chtěl mu ukázati bohatý poklad, zavedl ho několikrát do kostela na

mši sv. — »Na mši,« pravil rozduřdřený souseď, »mohu jiti sám, kdy se mi líbí: nač mne klameš marnými sliby?« --- »Nehorši se, příteli můj,« pravil bohabojný souseď, já zajisté ukázal ti to místo, kdež se nachází ukryté bohatství a odkudž nabývám každého dne pomoci a požehnání. Učiniž podobně a pamatuj si slovo Páně: Hleďte především království Božího a spravedlnosti jeho: a druhé bude vám přidáno! Budeš-li se dle slova tohoto řídití, povede se ti dobře při práci tvé. — A souseď, drazí posluchači, uposlechl a nelitoval toho na věky.

V příběhu tomto děje se zmínka o mši sv., a sice proto, že ona jest hlava, koruna, perla služby Boží, a že časté její slyšení i všedního dne jak k pobožnosti tak také k živnosti napomáhá výborně. Pročež neopomínejtež, rozmilí posluchači, nikdy každodenních svých modliteb a navštěvujtež dle možnosti i ve všední den chrám Boží, chcete-li slušnou míti výživu, ku kteréž také obzvláště napomáhá svčcení neděle a svátku. Na toto poslední upozorňuji vás především, maje všeobecnou pro sebe zkušenost a přesvědčenost, že náležitě svčcení těchto dnů vám na těle a na duši požehnání přinese.

Druhý neméně důležitý prostředek k získání statku jest

2. pracovitost. Rozumí se samo sebou, že pracovitost nesmí pobožnosti žádné činiti újmy, nýbrž pobožnost a pracovitost musí pospolu sestersky kráčetí jako Marta a Maria. — Ku práci, v Kristu shromáždění, jest člověk stvořen; »člověk,« jak praví kniha Jobova 5, 7., »rodí se ku práci, a pták k lítání«. A právě »z práce rukou svých«, dokládá žalmista Páně, žalm 127, 2., »jísti budeš; blahoslavený jsi a dobře tobě bude.« Ille, milí posluchači, prorok Boží uvádí tuto právě pracovitost jakožto spasitelný prostředek, jímžto vezdejšího chleba dostatek sobě získati můžeme. A k tomu ještě není-li práce právě cestou přirozenou, na kteréž sice těžce ale bezpečně a jistotně k vezdejšímu přicházíme zisku? Prosmež jen Boha, aby nás při dobrém zdraví zachovati ráčil, a pak, konáme-li pilně práci svého stavu a povolání — a kdož by nevěděl, že každý stav hojnost práce sebou přináší, a kdy jí nekoná, není toho stavu hoden — konáme-li pilně tuto práci, není se nám žádné bídy a nouze co báti. Mám-li vám na paměť uvéstí sv. Kunhutu, kteréž ve své pracovitosti vždycky říkávala s apoštolem Pavlem: »Kdo nepracuje, ať nejí.« A co víme o sv. Isidoru, sedláku španělském? A římský císař Septimius Severus dal svým vojákům toto heslo: »Laboremus, t. j. pracujmež.« ---

Aj, tak tedy konejtež bedlivě dílo, jakéž Bůh ve vašem stavu vám ukládá, buďtež pilní a pracovití, a anděl Boží zaopatří vás pokrmem.

Konečně chceme li vezdejšího statku nabyti, musíme sobě krásnou přivlastniti ctnost, totiž

3. křesťanskou šetrnost. Než šetrnost, drazí posluchači, dobře rozeznávati sluší od hanebného lakomství, kteréž člověka i při všem dostatku a hojnosti přece bídným žebrákem činí. La-

konec nepřecje sobě a nepřecje jiným a jest na každý halíř jako das na lhišnou duši, sedí chudému na krku jako káně na mrše, až ho odře jako lipu. Člověk šetrný ale jest hospodářlivý, přeje sobě, přeje jiným, nenechá nic zkaziti a nerozhazuje. Žije mírně a střízlivě jako šlechetný křestan, obraci vše k dobrému užitku, aniž nemoudře po peněžích se shání. Vůbec kdo šetrným slouci chceš, »přivírej,« jak dí moudrý Sirach, »kde ruce mnohé jsou, a cožkoli vydáš, spočítej a převaž, vydání pak i všeliký příjem zapiš.« Sir. 42, 7. A kdo si takto počíná, proč by sobě nenašromáždil nějakého statečku? Proč by se křestanskou šetrností neuchránil obzvláště v čas nepředvídaných případů od úplné zkázy?

Pročež doporučim vám v Kristu Ježíši křestanskou šetrnost a doufám silně, že vy, majíce tuto ctnost na sobě, toho nikdy, obzvláště ale v dobách nešťastných, litovati nebudete.

Než, tažme se již, kterak svého statku pozbyti můžeme?

II.

Tri jsou překrásné ctnosti, totiž: pobožnost, pracovitost a šetrnost, ježto směle pokládati můžeme za pramen vezdejšího blahobytu a pozemského statku. — A podobně máme zase obzvláště tři hlavní nepravosti, kteréžto živnost naši ztenčují a posléze o všechen statek nás připravují. První tedy nepravost jest, rozmilí posluchači,

1. bezbožnost Ten jest bezbožný, kdož se spouští pravého Boha a rozličným nepravostem se oddává. A spouští-li se Boha, možno-li nějakého zdaru a požehnání očekávati ve věcech časných? Vždyť Bůh jest studnice, z kteréž čerstvou vodu vjíme, Bůh jest náš Otec, jenž nám dává pokrm v čas příhodný. Kdo se však uchyluje od této studnice a laskavým Otcem pohrdá, ten hynie a umírá hladem a žízni. Ovšem máme, drazí posluchači, zkušenost, že mnohému bezbožníku na statku neubývá, nýbrž raději ještě přibývá, než, je-li snad všem dnům konec a nepřichází-li pomsta Boží i později? Neboť pravdivé jest slovo Páně: »Pakli se rozmnoží synové bezbožného, k meči budou, a vnukové jeho nenasytí se chlebem.« Job 27, 14. — K bezbožnosti ale přináleží především »zneuctivati dny nedělní a sváteční«, což důležitou zajisté příčinou, že výdělek malý, a na něm žádného požehnání. A toto mám-li vám snad teprve dokazovati rozumem a vírou? Tažte se raději, drazí posluchači, skutečnosti! Pozorujtež hospodářství takových lidí, jižto, ať jest pátek či svátek, ať sobota čili neděle, v hmotné služebné se lopotí práci; pozorujtež domácnost takových řemeslníků, jižto, nedbajíce na zákon Páně: »Pomni, abys den sváteční světil« II. Mojž. 20, 8, brzy až do poledne pro marný zisk pracují; pozorujtež dělnický lid, jenžto k věčné své hanbě jako otrok a bídný nevolník se ku práci propůjčuje v neděli a ve svátek, aby nenasytný měšec peněžníků a lichvářů proklatým naplnil zbožím: pakli vše toto pozorujete, co vidíte? Vidíte, že ač ustavičně bez oddechu pracují a vydělávají, že přece

ničeho nemají, bídy a nouze ve všech koutech, a k tomu ke všemu stávají se ještě lehkomyšlnými, drsnými, obžernými lidmi. Hle, v Kristu shromáždění, jak se mstí tato bezbožnost! A pak takovi hanobitelé dnů nedělních a svátečních sobě stěžují na špatný výdělek a na zlé časy! Než, kdož pak ty zlé časy dělá? Kdož toho příčinou, že za své zneuctivání neděl a svátků klidí kletbu a zlořečení místo zdaru a požehnání?

Než přikročmež, moji draží, k druhé nepravosti, kteráž nás o vezdejší připravuje statek, a tato jest:

2. lenost. A také v pravdě; kterak to jinak býti může? Neboť člověk lenosti oddaný nemá žádné chuti ku práci, zanedbává povinnosti svého povolání a varuje se všeho, kde namahání a horlivosti třeba. Kde však žádná práce, možný-li nějaký výdělek? Z ničehož může-li býti něco? Spoléhati se na jiné lidi, nechati je dělat, co se jim líbí, sám ale na př. jako hospodář o nic nedbati, každé práci a dohlídce se vyhýbatí, ve dne se povalovati a po hospodách a pijárnách choditi, — k čemu to vede? Dobře tedy utvořili si naši otcové ono přísloví: »Zahálky jsa služebníkem, neběduj, žes hadrníkem.« Anebo: »Lenoch sobě leží, bída za ním běží.« »Mladý ležák, starý žebrák.« A k potvrzení této řeči chcete-li ještě snad, moji přezádoucí, bych vám nejeden uvedl příklad ze skutečného života? Pozorujtež sebe, pozorujtež své sousedy, a jsem přesvědčen, že všelico k poučení svému najdete.

Obzvláště za našich časů, kdežto vše jako pára a elektrická hmota rychle běží, musí se člověk notně oháněti a hodně pilným býti, aby vyhověl požadavkům, jakéž na něho nynější časové a těžké okolnosti činí. Kdo zůstává státi ve své pracovitosti a obezřetnosti, ten jde nazpátek jako rak, ve své lenosti pak zmokne pod vlastní střechou, a konečný jeho osud je mošna a žebrácká hůl. —

Posledně chceme se ještě zmíniti o třetí nepravosti, uvrhující nás do nouze a bídy. A tato jest:

3. marnotratnost. Marnotratník jest ten, kterýž nerozumně užívá a mrhá pozemských statků. Marnotratník tedy, v Kristu shromáždění, jest nerozumný člověk; kde ale nerozum, tam zajisté zpozdilost, hloupost a bláznovství, právě jako blázen onen — jenžto dle sv. Luk. 14, 28. chtěje stavěti, nesedne prve a nepočítá nákladů, kteříž potřební jsou. Takovému se každý posmívá, řka: Tento člověk počal stavěti a nemohl dokonati. Kdo mrhá, ten neukládá; kdo rozptyluje, ten neshromažďuje. Z těchto slov můžete, milí posluchači, poznati již, kam marnotratnictví člověka zavádí, že ono totiž k statku pozemskému ničehož nepřidává, nýbrž ustavičně ubírá, až posléze nouze a chudoba pod střechu zavítá. Krásně vyobrazuje se marnotratnost těmito slovy: »Ráno marnotratnost stkvostně snídá a o polednách ohryzky pojídá; k svačině má, co si vyvěří, na noc z prázdné misy večeří«. Na začátku má marnotratník všeho do syta, jí, pije, hoduje a provádí pýchu a náheru; později pak, když statku ubývá, již újmu sobě dělá; než brzy na to klesá do dluhů, až konečně k velikému

zármutku celé rodiny hotový žebrák tuto stojí, lomě rukama a běduje: »Co učiním? Kopati nemohu, žebrati se stydím.« A moji milí, jak krásné si z toho vzíti můžete naučení jak jednotlivci tak i celé obce!

* * *

Tak tedy podal jsem vám, milí posluchači, prostředky, kterýmiž nějakého statku nabyti můžete, a vystříhal jsem vás spolu od těch nepravostí, ježto zžírají každý váš výdělek. Buďtež tedy pobožní, pracovití a šetrní a požehnání Boží vás nemine; pakli však v bezbožnost a lenivost klesnete, všechnen blahobyt váš vyhyne, tím více však, pakli někdo z vás s dnešním evangelijním vladařem obžalován bude, že všechnen statek svůj rozmrhal. Amen.

† Ant Dudík, děkan ve Vyškově na Moravě.

Řeči příležitostné.

O kněžských prvotinách.

Oběť kněze katolického.

»Kněz na každý den obětuje«.
Žid. 10, 11.

Aj! co znamená ten hluk a šum a jásot a to slavné vyzvání v matičce Praze? Proč shromažďují se zástupové lidu po ulicích od Prašné brány až na most a odtud až na Hradčany? Na koho čekají, koho hodlají uvítati, že jsou všickni v tak radostné náladě? Co to má býti, že se ubírá k hlavnímu chrámu na hradě pražském všecko kněžstvo, ba i jasný panovník se svým dvorem? Slyšte, již jest tu, koho všickni tak dychtivě očekávají. Jede na koni prostě ozdobeném, provázen stkvělou družinou pánů českých. Před branou se zastaví, sstoupí s koně, sejme obuv, obnaží skráně a běře se přímo ku chrámu sv. Víta, kdež jej vítá kníže i kněžstvo i lid srdečnými hlasy a nábožnými zpěvy. »Ejhle kněz veliký«, zavznívá z úst všeho kněžstva, »jenž za dnů svých líbil se Bohu a nalezen jest spravedlivým! Hospodin ostříhejž vjítí tvého i vyjítí tvého od tohoto času až na věky«! A mezi lidem slyšeti radostné výkřiky: »Zdráv buď syn Slavníkův, zdráv buď biskup z naší krve! Ty jsi náš, my jsme tvoji, nic nás nikdy nerozdvojí! Požehnaný Pán Bůh israelský, že navštívil a učinil vykoupení lidu svého«! Tak vítal český lid svého biskupa, sv. Vojtěcha, když se navracel po svém vysvěcení na biskupství v městě Veroně do své vlasti. On pak přicházel pln pokory, věda, že převzal důstojenství vznešené, ale těžké, jemuž by nestačily ani síly andělské.

Nábožní posluchači! Něco podobného, jako se stalo před devíti věky v naší zlaté Praze, děje se dnes před očima našima. Jeden z vašich sourodáků, vám všem milý a vás bratrsky milující, došel nedávno v sídle biskupském posvěcení na kněžství a navrátil se mezi vás, aby, kde zasvětil Bohu prvotiny svého věku, tam také slavil své kněžské prvotiny, t. j. první oběť mešní. Není sice náš novosvěcenec mezi zdejšími rodáky první, jenž došel pomazání kněžského, ale vy si toho vážíte přece, ba tím více. A aj! proto jste se shromáždili v tak velikém počtu, proto jste doprovodili nového kněze tohoto sem před oltář Boží s kourohvemi a družičkami, s hudbou a zpěvem, s jáсотem a plesáním a zvláště s vroucím přáním, aby byl štasten ve svém kněžském povolání. On pak, náš nastávající spoludělník na vinici Páně, přistoupil k oltáři Božímu, jako sv. Vojtěch, s pokorou, s bází a třesením. Ille, těžká úloha připadá dnes na mne, hlasatele slova Božího. Mámť mluvití tak, bych roznilil příhodné city a úmysly netoliko v srdci ctihodného novosvěcence, nýbrž i ve vás. Rád bych, abyste ocenili, jak vznešené a spolu těžké jest kněžské povolání. A tu vzpomínám sobě, že nedávno slyšel novosvěcenec z úst svého světele, že první povinností kněze katolického jest obětovati, a to každodenně, jak svědčí sv. apoštol, řka: »Kněz na každý den obětuje«. A co obětuje kněz? Ani chleba, ani vína, ani oleje, ani kadidla, ani jakýchkoli zvířat, jako kněží starozákonní, žádné věci pomíjející, nýbrž oběť mnohem důstojnější. O tom tedy promluví a ukáži vám, že kněz obětuje Bohu:

I. Ježíše Krista,

II. sebe samého.

Ó miláckové Boží, jichžto ochraně poručena jest tato svatyně a osada, vyproste nám u Ježíše Krista onoho dobrého Ducha, jenž spravuje jazyk k mluvení a zapaluje srdce k věření!

Vy pak, milý bratře v Kristu, a vy, v Kristu milovaní osadníci, nachylte uší k slyšení a slyšte pozorně mé naučení.

P o j e d n á n í.

I.

Kněz obětuje Bohu Ježíše Krista.

To jest, milí přátelé v Kristu, nejpřednější povinnost kněze katolického; a že smí obětovati Ježíše Krista na každý den, to jest zvláštní milost knězi propůjčená.

Tážete se, která jest ta oběť Ježíše Krista? To jest nekrvavá oběť Nového Zákona, vždy trvající památka oné krvavé oběti, kterou Ježíš Kristus na kříži dokonal. To jest ona oběť, kterou ustanovil náš přelaskavý Spasitel při poslední večeři, proměniv chléb a víno ve Svě tělo a Svou krev a poručiv apoštolům, aby to činili na památku Jeho. To jest, bych mluvil slovy Církve svaté

Trid. Sess. XXII. cap. 1. 2., »ona obět čistá, jež nemůže býti poskvrněna žádnou nehodností ani zlobou obětujících, o níž předpověděl Pán skrze Malachiáše, že na každém místě obětovati se bude čistá jménu jeho, kteréž bude veliké mezi národy. To jest ona obět, kterouž ne temně naznačuje apoštol Pavel, řka ve svém listu ku Korintským I. 10. 20, 21, že nemohou ti, kdož jsou účastníci stolu zlých duchů, účastni býti stolu Páně, rozuměje stolem pokaždé oltář. To jest ona obět, kteráž byla předobrazena skrze rozličné tvary oběti v době přirozeného i zjeveného zákona, jelikož obsahuje všeliké dobro předobrazené oněmi oběťmi jakožto jich všech dokonání a dovršení. To jest ona obět, skrze kterou, s pravým-li úmyslem k ní přistupujeme, milosrdenství u Boha nalezáme, a milosti k pomoci příhodné. To jest ona obět, která se obětuje Bohu netoliko za hříchy, pokuty, dostiučinění a jiné potřeby věřících živých, nýbrž i za ty, kdož v Kristu zesnuli, ale dokonale se ještě neočistili.« — To jest, moji drazí, abych řekl vše krátce, obět mše svaté, při které se obětuje Otci nebeskému tělo a krev Ježíše Krista ve způsobách chleba vína.

Obět tak vznešenou nemůže ovšem obětovati Otci nebeskému nikdo jiný, leč Ten, Jenž jest zplozen z lůna Jeho před dennicí, jsa obleskem Jeho slávy a obrazem Jeho podstaty, jsa Jemu roven v bytnosti, moci i slávě. Ano, obět oltářní nemůže obětovati Bohu nikdo jiný leč Jeho Syn jednorozený. Avšak Syn Boží, sedě nyní na pravici Boží a přebýváje mezi námi neviditelně používá ku konání oběti oltářní zástupce viditelného. A tímto viditelným zástupcem Kristovým jest, moji drazí, kněz. Poslyšte, jak krásně líčí to sv. Jan Zlatoušlý a ještě některý jiný sv. otec, řka: »Vidiš-li kněze, an obětuje, nedomnívej se, že by to činil kněz, ale viz ruku Kristovu, ježto se vztahuje neviditelně. Není to člověk, jenž činí, aby dary obětní proměnily se v tělo a krev Ježíše Krista. Kněz stojí u oltáře jenom jako zástupce, přednášeje prosby; ale jest to milost a moc Boží, kteráž působí všecko. Jestití toliko jeden nejvyšší kněz, Kterýž vešel jednou ne do jakékoliv svatyně, ale v samo nebe, aby se ukazoval nyní za nás před obličejem Božím. Od Něho jakožto hlavy plyne všeliká moc kněžská.« Amberger. pastor. III. vyd. II., 12. Tak píší sv. Otcové. Jestití tedy zřejmo, že kněz, konaje obět těla a krve Ježíše Krista, jest pouze zástupcem, propůjčuje mu svých úst a rukou. Na to upozorňuje nás všecko, cokoliv vidíme na knězi konajícím obět nejsvětější. Náramník, který klade kněz přes tvář, a kterým zahaluje hrdlo a ramena, připomíná nám roucho, jímž zakryli božskou tvář Páně, bijíce ji; alba až k patám splývající uvádí nám na paměť bílé roucho, jímž oděl Pána Herodes na potupu; pás, jímž se podkasává alba, vyobrazuje provazy a řetězy, jimiž byl spoután Pán Ježíš; přframek visící s levé ruky, vyznamenává biče, jimiž bičovali svaté tělo Kristovo; štola kladená přes ramena, jest podobenstvím kříže, jež vložili Beránku Božímu na ramena; ornát vypodobňuje šarlatový plášť, jímž oděli Pána u Piláta; a pleš vystrížená na hlavě kněžské jest nápodobením trnové koruny Páně.

To všecko hláše nám, že kněz, konaje mši svatou, jest zástupcem umučeného Spasitele.

Ó, jaká to čest, jaká to milost pro hříšného člověka, že jest mu dáno představovati viditelně osobu Ježíše Krista, Jenž jest Bůh požehnaný na věky věkův! Slyšte sv. Bernarda, an mluvív ku kněžím: »Ó, té převzácné a převznešené moci, kterouž máte vy! V pravdě není po Bohu větší moci nad moc vaši. Chcete snad věděti, žádáte snad zevrubněji porozuměti, která jest veliká moc, k níž nemůže býti přirovnáno nic ani v nebi, ani na zemi? Na to odpovídám: to jest moc posvěcovati tělo a krev Páně. Nad vaši moci, nad neslýchaným divadlem, nad tak slavnou výsadou vašeho důstojenství žasnou nebesa, diví se země, třese se člověk, sklání se v pokoře velebnost andělská. Ale odkud to, můj nejdobrotivější Ježíši, že my, kteří jako červíčkové po zemi lezeme, že my, pravím, kteří nejsme leč prach a popel, nalezli jsme milosti, míti Tebe ve svých rukou a před svýma očima, Tebe, Jenž sedíš na pravici Otce celý a nerozdělný? Odkud nám ta milost? volám. V pravdě ne naší zásluhou, ale Tvým slitováním a milostiplným zalíbením. V dobrotě Svě připravil's to chudému, Bože! Chudý jest člověk, jemuž darovalo nebe tento dar. Jestli to v pravdě nebeským darem, v pravdě nevýslovnou milostí, v pravdě neprestížitelným důstojenstvím, že kněz Boha svého v rukou drží a jiným podává. Ó, té nové a božské moci, kteráž každodenně připravuje smrtelníkům chléb andělský, chléb života! Ó, podivuhodného slitování Božího: Slovem přitaženo tělo, Bohem prach, hrnčičem hlína, životem smrt, aby lidé jísti mohli chléb andělský«. Řeč II. o Večeři Páně.

Však ustaňte již, umlkněte již ústa medotekoucí! Člověk obkličeny všelikou mdlobou není ani s to, by uvažoval velikou moc kněžskou nad tělem a krví Pána bez posvátné hrůzy, bez posvátné závratí. Kdož tedy bude hoden přistoupiti k oltáři Božímu, mluviti slova divotvorná, dotýkati se tajemství Božích? Nikdo není hoden té milosti, ani serafín hořící láskou Boží, ani člověk, jenž chodí bez poskvrny a činí spravedlivost. Což tedy? Co si počneš, člověče smrtelný, hledající své duši místa na oltáři, jako nalézá sobě hrdlička hnízdo, kde by složila svá mláďata? Doufejš, duše má, v Boha. Čiň, co jest v tvých silách, abys byl hoden přistupovati k oltáři Božímu a obětovati na něm tělo a krev Ježíše Krista. Kněz jest hoden obětovati Bohu každodenně Ježíše Krista, jestliže obětuje Bohu každodenně sebe samého. O této oběti kněze katolického promluví s pomocí Boží v dílu druhém.

II.

Kněz obětuje Bohu sebe samého.

Tuto povinnost, milí křesťané, ukládá Církev svatá knězi hned při prvním kroku jeho do svatyně, při postřizínách. Biskup stříhá čekateli kněžského stavu vlasy ve způsobu kříže, říkáje dle

žalmu: »Hospodin díl dědictví mého a kalicha mého; ty jsi, jenž navrátíš mi dědictví mé.« Ž. 15, 5. Čekatel říká tato slova po biskupovi a svědčí tak veřejně, že od té chvíle náleží všecken Kristu ukřižovanému, že z lásky k Němu odřiká se všeho, cokoliv lahodí tělu a smyslům, že Pánu a Spasiteli svému obětuje se s duší i s tělem. Avšak matka Církev svatá postarala se též o to, aby kněz obět, ku které se zavázal při svých postřížinách, skutečně mohl plniti. K tomu směřují tři zákony, jež ukládá Církev svému kněžstvu: ustavičná modlitba, bezženství, stálé sebezapírání. Uvažte, nejmilejší, jak napomáhají tyto tři zákony knězi katolickému, aby, jako obětuje Bohu na každý den Ježíše Krista, obětovati Mu mohl každodenně též sebe samého.

Jako Pán a Spasitel nás Ježíš Kristus, kdykoliv dokonal Svě dílo denní, uchyloval se v samotu, aby se modlil a uvažoval před Bohem, co byl mluvil a činil; a jako Pán Ježíš, podnikaje co důležitého, napřed se modlil a s Otcem nebeským radil: tak má činiti i kněz, jenž Ho zastupuje u oltáře. Od práce má vstávati k modlitbě, od modlitby ku práci. Všecko jeho myšlení, usilování, mluvení a činění má býti proniknuto duchem pobožnosti, Modlitba má býti knězi ohniskem, z něhož vycházejí paprsky mysl osvěcující a srdce zahřívající. Modlitba má mu býti bezpečnou skrýš, kteráž mu poskytuje ochrany v čas pokušení. Modlitba má býti knězi taková vzduchem, jež dýchá, srdcem v němž se soustřeďuje všechna krev, všecken život. Modlitba má býti knězi pružinou, která přivádí v pohyb všechnu činnost jeho ducha, jako hýbce péro strojem hodinovým. Pak bude kněz v Bohu žiti, hýbati se a trvati; Bůh stane se mu svrchovaným blahem a pokladem jediným dílem a dědictvím. A tak, moji drazí, obětuje se kněz svému Bohu a Pánu. Co činí tedy Církev sv. k tomu cíli a konci? Církev sv. předkládá knězi modlitby na každý den a na určité hodiny denní, pročež se jim říká církevní hodinky. Jsou to modlitby dlouhé a obsírné, sestavené z nejkrásnějších zpěvů a výkladův obsažených v Písmě sv. a ve spisech sv. Otců; modlitby věčně nové, jímající ducha srdce tím mocněji, čím častěji se říkají; modlitby, v nichž prožije kněz během roku církevního všelikou milost danou nám ku spasení skrze Ježíše Krista. Který kněz koná tyto církevní hodinky každodenně, při všech svých starostech a pracích a trampotách, jako blahoslavený Jan Sarkander, který, maje ruce od mučitelů zmrzačené, jazykem obracel listy v církevních modlitbách: ten a takový skutečně na každý den obětuje Bohu sebe samého, nemaje kromě Něho žádného jiného potěšení.

Jiný prostředek, jímž se usnadňuje knězi, by obětoval Bohu sebe samého, jest bezženství, k němuž se zavázal kněz při prvním vyšším svěcení. Kněz odřiká se stavu manželského a života rodinného. Proč mu ukládá Církev tak těžké břímě, které se přičí přirozené touze a náklonnosti? Čeho chce dosíci tímto zřízením? Což jest to hřích míti ženu a dítky? Milí křesťané! Na všechny tyto otázky dává nám odpověď prostá úvaha, jak smýšlí Církev o manželství a panictví. Stav manželský jest sice od Boha Samého

zřízen a od Krista Pána na svátost povýšen a mnozí vedli v tom stavu život svatý a došli spasení. Ale tu dlužno uvážit, co napsal apoštol národů sv. Pavel: »Pojmeš-li manželku, nezhrěšíš, a vdá-li se panna, nezhrěší; ale trápení těla budou míti taková.« I. Kor. 7, 28. Ano, to jest osudem těch, kdož žijí v manželství: trápení těla, t. j. trápení časná, starosti o chléb a rodinu, žalosti při rození, stonání a umírání dětí a jiné svízele. A taková trápení jaký mívají následek? Člověk nemůže na Boha mysliti a Jemu sloužiti bez překážky, svobodně, srdcem nerozděleným. Kdo však nemá ženy a dětí, jest zbaven mnohých trampot vezdejších, myslí jediné na to, co jest Božího, aby byl svatý duchem i tělem. Ačkoliv jest tedy manželství ctihodným zřízením Božím, přece má panictví ještě větší cenu, poněvadž napomáhá člověku k vyšší dokonalosti, aby totiž sloužil Bohu srdcem celým a nerozděleným. Kdyby tomu tak nebylo, nebyl by žil v panictví Sám božský Spasitel, nebyl by nám zůstavil za vzor Svou panenskou Matku Marii, Svého panického pěstouna Josefa, Svého panického miláčka Jana a nesčíslnou řadu ostatních sv. paniců a panen. Jednát tedy naše sv. Církev dokonale ve smyslu svého zakladatele Ježíše Krista, když zavazuje své kněžstvo k bezženství. A který kněz plní dokonale její příkázání, ten žije jediné Bohu a Pánu svému a přináší Mu tak sebe samého na každý den v obět.

Svědomitě zachovávání církevního zákona o bezženství jest vlastně, rozmilí v Kristu, nejtěžším způsobem sebezapírání, ale Církev sv. ukládá knězi, aby se zapíral i v každém jiném ohledu, zejména aby nechodil bez potřeby do hostinců, na plesy, hony a jiné světské zábavy. Řeknete snad, že to požadavek přepjatý, že kněz mezi lidem žijící nemá se lidu straniti, ale býti účastníkem jeho ve všech příhodách a okolnostech života? Budete snad ukazovati na příklad božského Spasitele, o Němž čítáme ve sv. evangeliích, že býval na svatbách a při hostinách? Ano, tento příklad právě ukazuje nám nejlépe, jak moudře jedná Církev svatá, zapovídajíc knězi choditi do hostincův a na podobná místa bez potřeby. Velí-li potřeba, žádá-li slušnost, zdvořilost neb dokonce láska k duším nesmrtelným, pak jde kněz všude, stává se s dětmi dítětem, s nemocnými nemocným, s bláznou bláznem, s veselými veselým, s smutnými smutným, jako činili Kristus Pán a Jeho apoštolové. Ale kde není takových ohledů, tam se má kněz světa straniti. Kdo chodí do mlýna, zmoučí se; a nabude-li ducha světského kněz, kdež jest potom duch Kristův? Když tedy kněz, poslušen hlasu Církev svaté, zřiká se rád všelikých mysl rozrušujících světských zábav, pak snadno se zachová neposkvrněným od tohoto světa a ničím se nedá odloučiti od lásky Boží a bude tak na každý den obětovati Bohu sebe samého.

* * *

Milý příteli v Kristu! Co jsem dnes kázal, týká se nás všech, nás kněží i vás věřících, ale řečeno jest zvláště ku povzbuzení našeho ctihodného primicianta.

Vy, milý bratře, poznal jste důstojenství kněžské, k němuž jste povýšen z milosti Boží, z dvojí stránky: ze stránky utěšené a ze stránky strastné. Utěšená, přeutešená stránka důstojenství našeho jest, že knězi jest dáno, na každý den obětovati Bohu Beránka neposkvrněného, Ježíše Krista, a skrze tohoto všemocného Prostředníka na každý den jménem veškeré Círky Boha oslavovati, Jemu děkovati, Jej za odpuštění a všelikou jinou milost prositi. Strastná stránka našeho povolání jest, že kněz, má-li obětovati na každý den hodně a důstojně, musí obětovati spolu s obětí Kristovou sebe samého, t. j. že se musí snažiti, by skrze každodenní modlitbu, ustavičnou čistotu a stálé sebezapírání odloupl své srdce od světa a dal je celé Bohu. Na první obět, milý bratře, se těšíte a druhé byste se lekal? Ó, pomnětež, že právě z oběti těla a krve Páně každodenně obětované poplyne vám každodenně nadpřirozená síla ku všeliké jiné oběti, již vyžaduje stav kněžský; že od tohoto stolu budete odcházeti jako lev sršící oheň, roznícen ohněm lásky Kristovy, který spaluje, co v člověku od přirozenosti nečistého; že, čím častěji budete vstupovati k stánku Božímu, tím více budete nabývati milosti u Boha i u lidí. Protož vzhůru srdce! Od Hospodina přijde vám pomoc! Obětujte první obět mešní na ten úmysl, aby všeliká obět, kterou budete obětovati ve svém kněžském povolání, příjemná byla Bohu Otci všemohoucímu. Pamatujtež při dnešní mši svaté i na své bratry, ctitele a příbuzné, zvláště své milé rodiče, kteřížto budeme s vaším duchem, prosíce Pána, aby vás všelikým požehnáním a všelikou milostí naplniti ráčil.

Vy pak, bratři a sestry v Kristu, kteříž jste přišli uctít prvotín svého milého přítele a sourodáka, pamatujtež na to, jak velebné, ale spolu těžké jest povolání kněžské. Budtež stáli ve své oddanosti k duchovním správcům, kteříž vám mluví slovo Boží a bdí nad dušemi vašimi, aby to činili s radostí a ne se stýskáním; usnadňujte jim láskou, vděkem, přítulností a poslušností těžké poselství, ježto konají mezi vámi na místě Kristově. Modlete se za ctilodného novosvěcence, aby byl přidružen k počtu věrných sluhů Božích a vzal s nimi neporušitelnou korunu slávy, až se ukáže kníže pastýřův, Kristus Ježíš, v oblacích nebeských s mocí velikou a velebností. Amen.

Klement Markrab.

Řeč při svěcení praporu

**hospodářského spolku v Malšicích dne 14. července 1895
v neděli šestou po Sv. Duchu, kterou činil Jan Podlaha, bisk.
vikář a notář, konsistorní rada a osobní děkan v Stálci.**

»Všecko s Pánem Bohem,« neb »když
Bůh s námi, kdo proti nám?«

K Řím. 8, 31.

S radostí přijal jsem pozvání k posvěcení praporu zdejšího hospodářského spolku; jen to mi při tom kalí radost, že tak činím na místě vašeho velectilodného a milovaného pana děkana,

jemuž zajisté přejeme všickni úplného a brzkého uzdravení. Posvětil jsem tento prapor, nejen abyste se, ctění členové zdejšího hospodářského spolku, okolo něho při rozličných příležitostech shromažďovali, ale aby vám živě na paměť uváděl, že všecko, cožkoli činíte a podnikáte, sloužilo ku cti a slávě Boží a k vašemu časnému i věčnému blahu, což se stane, když všecko s Pánem Bohem počínati budete, neb »když Bůh s námi, kdo proti nám.«

Z čeho co pochází, z toho jest i živo; odloučiti to od toho, z čeho co pochází, má za následek zaniknutí, smrt. Bylina a stromoví pochází ze země, proto ze země musí živý býti; vytrhněte bylinu neb strom ze země, uschne, zanikne; tělo zvířat a lidské jest ze země a ze země jest živo; kdyby je země neživila, zaniklo, zemřelo by — hladem; a duše naše, duch náš z Boha jest, Bůh vdechl do těla duši nesmrtelnou, proto jen z Boha právě může duše živa býti. Z toho můžeme poznati, že rolnictvo pro tělo, a sv. náboženství pro duši i tělo to nejdůležitější pro člověka jest. Zůstaňme zprv u rolnictva a zemědělství; kdyby nebylo rolnictva, museli bychom buď zahynouti, neb jen jako zvířata trávu jísti a z listí si oděv dělati; rolnictvo, zemědělství nám všecko pro potřeby tělesné podává; než žádný stav není tak mnohým nehodám a pohromám vysazen, jako stav rolnický; jemu škodí přílišná zima, mrazy, sucho a palčivé větry, lijavce, mokro a povodně, krupobíť a hmyz; může ale hospodář tyto nehody od polí, luk a zahrad odvrátiti a příznivé počasí si dáti? Nikoli; a z toho lze poznati, jak rolníku Boží pomoci a Božího požehnání potřebí jest, jak nutno jest, aby hospodář stále, důvěrně a úpěnlivě Boha za požehnání prosil a modlil se; pro něho právě platí: »S Bohem počni v každé době, podaří se práce tobě; bez Božího požehnání marné naše počínání.« Na základě toho dím: »V hospodářství polním má Bůh první a poslední slovo; Bůh jest ten první a hlavní hospodář; bez Boha všechna práce rolníckova marna jest.« — Než, co tu mluvím o Bohu? Vždyť také-učenci dí: »Není žádného osobního Boha, žádného svrchovaného Pána země;« a v mnohých hospodářských knihách, i podle kterých se na hospodářských školách vyučuje, není o Bohu hospodáři ani zmínky! Co jsem tudíž za blouda, že ještě v tomto osvěceném devatenáctém století ještě o Bohu-hospodáři mluvím? A vy, ctihodná matko a kmotro praporu, které jste darovaly stuhu k tomu praporu, proč jste tam jen daly vyšíti: »Bůh žehnej práci vaší«, vždyť příroda jest ten Bůh, který vládne slepě v hospodářství!

Není tedy prý Boha osobního; a jak to vědí tito také-učenci? Vědí to neklamně, že není žádného Boha? Dokázali, že není žádného Boha a že Ho ani býti nemůže? Ó, oni to neví, a dokázati to také nemohou; žádný bezbožec také neřekl: »Já vím jistě, že není Boha, a já dokážu, že žádného Boha není, já jsem o tom přesvědčen, že žádného Boha ani býti nemůže;« a toto všecko nemůže říci, protože jest to jen lichá a bludná domněnka, jen pouhé přání, aby Boha nebylo, a že jest to blud a lež, že Boha není, a bludu nemohou dokázati, že jest pravda. Ostatně

tu podotýkám, že s tím slovem »přesvědčení« se dělá, bych se tak vyjádřil, švindl; přesvědčení mohu míti jen o tom, co jest pravda a co mohu dokázati; nechce-li mi někdo na př. věřiti, a chci, aby mi uvěřil, tak řeknu: »Já ti to dokáži, já tě přesvědčím — důkazy.« Co nemohu dokázati, o tom nemohu míti tudíž přesvědčení, že to skutečně pravda jest; o tom mohu míti jen mínění, že snad to pravda jest, a to mínění může býti ale bludné; má-li nějaká domněnka za pravdu považována býti, musí býti dokázána, a dokázána může jen tenkrát býti, je-li pravdiva, neb pro blud a lež nestává nezvratných důkazů; jen pro pravdu stává nezvratných důkazů. Tak se říká na př.: »Ihus umřel za své přesvědčení;« ó nikoli, on umřel jen za své mínění, a to bylo bludné. Ihus nevynašel žádné nové pravdy, žádné nové pravdivé myšlenky; on vynašel jen bludy, vlastně si bludy Viklifovy jen vypůjčil, přijal je za své; dokázal, že jsou ta jeho podvrtná učení pravda? Nikoliv; vždyť v jeho bludy ani jeho ctitelové nevěří; a jeden důkaz pravdy jest užitečnost. Sám Alfons Štátný napsal jako motto v jednom svém spisu: »Pravda nemůže býti neužitečna«, tudíž musí býti užitečna; přinesly ale bludy Husovy požehnání zemi české? Záhubu a zkázu! A konečně bludy, jak již řečeno bylo, se ani dokázati nemohou; jen pravda se dá dokázati; což může na př. někdo dokázati, že dvakrát tři jest sedm? Tuto lež přec dokázati nemohu; ale mohu dokázati, že dvakrát tři šest jest, neb jest to pravda. A tak se nedá ani dokázati, že Boha není; pro tento blud nestává žádných podstatných a nezvratných důkazů. Jeden učenec řekl právě: »že Boha osobního není, nestává žádného nezvratného důkazu, ale že jest Bůh, máme důkazů mnoho.«

Co předstírají ti bezbožci, že není Boha, toho prvního a hlavního hospodáře? Oni dí: »Hmota jest věčná, a z té se náhodou a postupem času sám od sebe vyvinul tento svět, a všecko, co jest na zemi, a tudíž i člověk.« Mohou ale dokázati, že hmota jest věčná, že má sama od sebe tu tvořící sílu, že si dala zákony sama, které jsou nezměnitelné? To dokázati nemohou, neb kdyby mohli bezbožci dokázati, že hmota jest věčná, museli by to věděti, neb co neví, to přec dokázati nemohu, a co se jen domnívám, to musím napřed dokázati, že to pravda jest; ale oni pro svou domněnku nemají žádných důkazů, a proto jest bludná. My věřící ale víme, že hmota věčná býti nemůže, neb nám to řekl vševědoucí Bůh, který lháti a klamati nemůže, Bůh, který se nám zjevil; víme to vírou v slovo Jeho; nebo věřím-li tomu, který ví a který mi to, co ví, zjeví, tak to také vím. A Bůh se skutečně zjevil, mluvil k lidem, zjevil se zázraky; poučoval lidi. Když sv. Petr vyznal Pána Ježíše jako Krista, Syna Božího, řekl mu Pán Ježíš: »Tělo a krev nezjevilo toho tobě, ale Otec můj nebeský.« Kdo zvěstuje ale nevěrcům, že hmota věčná jest? Jest to tudíž jen pouhý, ničím dokázaný domysl, jen pouhé mínění, že hmota věčná jest; jak mohou tudíž na základě pouhého, ničím odůvodněného mínění tvrditi, že Boha Stvořitele není? To nemohou ani bezpečně a jistě tvrditi, tím méně dokázati.

Než nám to nezjevil jen vševědoucí, Bůh, který svět stvořil, nám to dokazuje i zdravý rozum, úsudky zdravého rozumu, že hmota není věčná, tedy sama od sebe že není; ptám se, povstává nyní něco hmotného samo od sebe, z ničeho? Nepovstává. Když tedy nyní nic hmotného samo od sebe nepovstává, tak nemohla zajisté ani ta první hmota sama od sebe, z ničehož, povstati; an ale hmota jest, tudíž ji musela učiniti bytost, která hmotou není, která jest tedy duch; a tento duch musí sám od sebe býti, musí býti všemohoucí, nejvyšší moudrý a svobodnou bytostí; neb jen taková bytost mohla hmotu stvořiti, jí síly a zákony dáti, které jsou nezměnitelný, že mohl z té stvořené hmoty tento krásný svět povstati.

Hmota se sama nespořádá tak, aby něco moudrého a krásného z ní samo od sebe mohlo povstati, ale musí býti od moudrého spořádána.

My víme, že nyní nové druhy bylin, zvířat nepovstávají; proč nepovstávají ale? Na to jest jen dvojí odpověď rozumná možná, a ta jest: buď síly přírodní toho nemohou, neb nechtějí; když nyní nemohou, a to pro ty zákony nezměnitelné, nemohly nikdy; jestli ale nechtějí, tak musí míti vůli; má ale hmota vůli? Nemá, a proto musí to někdo jiný chtíti a tím jest ten všemohoucí duch, Bůh. A Bůh nechce, protože dokonal již všecko, co chtěl; a proto dobře dí Písmo svaté Starého Zákona hned na prvním listě: »A dokonal Bůh nebe a zemi a všecku okrasu její, dokonal díla svá.« —

Nemějme to za nemožné, že by to tomu duchu, Bohu, bylo možno; což nevykonává duch lidský též díla veliká? Vpustí-li se duch lidský do hmoty, co on vykoná? Všecky vynálezy, všecken pokrok ve vědách přírodních jest toho důkazem. Kdo dal duchu lidskému takovou moc? Hmota? Ne, Duch Boží; dobře dí Písmo svaté o stvoření člověka: »I řekl Bůh: Učiňme člověka podle obrazu a podobenství svého, ať panuje nad vším stvořením.« Bůh učinil člověka pánem na zemi. Nyní, když duch lidský tolik vykonati může, což nemůže ještě mocnější duch býti, který více, který všecko vykonati může? Ano, takového všemohoucího ducha, Boha, býti musí, a to poznává rozum lidský z toho, že duch lidský jen od tohoto ducha, Boha, stvořen býti musel; duch lidský nemůže z hmoty povstati, neb duch lidský má rozum, svobodnou vůli, sebevědomí, svědomí, cit práva i nepraví, poznání minulosti — z nefalšované historie, přítomnosti ze zkušeností a novin, a budoucnosti, když zná důvody a příčiny, praemissy; to všecko mu hmota dáti nemohla, neb nemá všeho toho, a co kdo nemá, toho přec dáti nemůže; a kdyby někdo přec tvrdil, že to člověk od hmoty má, tu se táži, proč to ta hmota nedala také zvířatům? A co jest svědomí? Jest to hlas v nás, který k dobrému povzbuzuje a od zlého varuje, který dobrého po dobrém skutku oblažuje a radostí naplňuje, a po zlém skutku hříšníka trestá! Kdo tu mluví v nás? Hmota? Ne, ten duch, Bůh, který svatý jest. Snad nemáme přec duši? Máme, a to dokazuje pokrok; pokroku

jest jen duch schopen a žádná hmota, jen bytost sebevědomá, rozumná a svobodná; máme tedy ducha, duši; a já budu jen tehdy věřiti, že ducha, duši nemáme, když zvířata budou si stavěti školy a university, když budou do nich choditi a se učit! Máme tedy duši, pokrok ve vědách a umění, ano i pokrok mravní, ctnost a hřích, to dokazuje. Odkud se vzala duše? Ta může jen od ducha pocházeti, od Boha; Bůh ji vdechl do těla; přistvořil ji. Moudré jest tedy, co říká Písmo svaté: »Učinil Bůh tělo lidské ze země, a vdechl do něho duši nesmrtelnou«. Duše jest od Boha tělu lidskému přistvořena a jest od Boha něco podstatně rozdílného. Jak mohou bezbožci jen tvrditi, že jsme zdokonalená zvířata? Že jsme dle těla drobet zvířeti podobní, z toho soudí hned, že jsme zvířata; ale že neseme obraz nejvyšší moudrého ducha, Boha, z toho již nesoudí, že jsme z Boha; jaká to nedůslednost! Máme duši, vždyť ta duše i tělu poroučí, co duše nechce, tělo nevykoná; nechce-li duše dáti almužnu, ruka se nepohne, aby sáhla a dala almužnu. Máme duši, a vůli té duše povstávají díla lidská. Máme duši, a ta duše jest nesmrtelná, neb duch přec umřítí nemůže, jako andělé též neumírají; andělé jsou, neb se zjevili lidem, a jsoucnost andělů dokazuje též jsoucnost duše lidské, i jsoucnost Boha. Dále poznává rozum lidský jsoucnost Boha, stvořitele hmoty a světa ze zázraků, které na zemi, na vodě, na nemocných a mrtvých učinil; tyto zázraky jsou skutečnou událostí, které se před obličejem i tisíc lidí staly. Podle dnešního svatého evangelia nasýtil Pán Ježíš sedmi chleby čtyři tisíce lidí, a po nasycení zůstalo sedm košů drobtů; nebylo toto rozmnožení chlebů zázrak, stvoření nové hmoty? To, co tu nebylo, co bylo rozmnožené, bylo stvořené. Konečně se ptám, odkud první život? Kdo dal zemi rodnost, kdo učinil první byliny a stromy, kdo učinil, že přináší semeno atd. Hmota? Ne, ale Bůh. Nedomnívám se do vás, že v Boha nevěříte, vždyť se modlíte, a modlitba a účinky pravé modlitby dávají svědectví nám, že jest Bůh, jelikož se ale hlásá od bezbožců, že není osobního Boha, stvořitele světa, uznal jsem za dobré pro utvrzení ve víře a pro výstrahu jen něco vám o jsoucnosti Boží napověditi. A na základě toho říkám: Bůh jest Pánem přírody, On jest první a hlavní hospodář, On má v hospodářství první a poslední slovo, a proto má zvlášť hospodář všechno s Bohem započítati, Boha o požehnání prositi.

(Dokončení.)

Listy katechetické.

Obcování svatých.

Katechese. Napsal ALOIS DOSTÁL.

V devátém článku víry jsme jednali o Církvi katolické, a přistupujeme k druhé části článku toho: »Věřím v obcování svatých.« Slovo »obcování« značí jako spojení, sloučení, spolek svatých. Slyšely jste, že všichni pravověřící křesťané tvoří spolek, který se nazývá Církev svatá, i jest otázka, zdali do toho spolku patří i ti, kteří na zemi už nežijí, zemřeli a na věčnost odešli?

Jsou spojeni jak s Pánem Ježíšem, tak i s žijícími křesťany, jsou sloučení duchovně a to jenom ti, kteří buď slávy věčné došli, nebo v očistci se pro království nebeské připravují. Svatí v nebi se nazývají Církví vítěznou, poněvadž nad nepřítelem lidstva zvítězili a s jásáním andělů koruny slávy došli. Duše v očistci slují Církví trpící, protože za hříchy své ještě časné tresty trpí, a my nazváni jsme Církví bojující, neboť jest nám bojovati s ďáblem, hříchem a rozmanitým pokušením. Jak se jmenují tyto tři Církev? Proč vítězná atd.?

Hned můžete uhodnouti, kdo jsou z tohoto spolku zcela vy-loučeni? Ano, to jsou zavržení v pekle. S těmi není žádných styků a žádného sloučení. Mezi nebem a peklem jest veliká propast, jak řekl Abraham bohatci, trápícímu se v ohni věčném. Mnozí zlí a špatní lidé jsou ve spolku tom, protože se ještě mohou napraviti a pokání činiti.

V čem záleží spojení, obcování toto? Záleží v tom, že jsou všichni s nejvyšší hlavou a mezi sebou duchovně sloučeni. Kdo jest hlavou obcování svatých? Ježíš Kristus, neviditelná nejvyšší hlava Církve svaté. Nazývá se hlavou, že s Ním ostatní křesťané tak jsou sloučeni, jako jednotlivé údy (ruce, nohy) s hlavou. Svatý apoštol Pavel o tom píše: »Jako v jednom (našem) těle mnohé údy máme, tak jsme mnozí (křesťané na zemi, v nebi, v očistci), jedno tělo v Kristu, všichni pak zvláště jeden druhého údové,« to jest, my tvoříme mezi sebou a s Kristem jako jedno tělo, hlavou jest Spasitel a údy jsou pravověřící křesťané. Toto

porovnání se týká tělesného spojení, my pak jsme sloučení duchovně.

Proč se sloučení to nazývá obcování svatých? Název ten jest především od hlavy spolku, od Krista, Který jest nejvyšší svatým, jakož i od svatých a světic Božích (Církvě vítězné). My pak svatými nejsme, mnohý křesťan hřeší, ale můžeme, ano máme se státi jednou svatými, k svatosti jsme povoláni. Byli jsme všichni pokřtěni, a na křtu se nám dostalo daru posvěcující milosti Boží, a když někdo byl tak nešťasten a toto roucho nevinnosti ztratil, může ho zase svátostí pokání dobytí a jinými svátostmi si zajistiti. Proto se spolek ten obcováním svatých nazývá, třeba Církev bojující a trpící posud svatosti nedosáhla.

S kým jsou všichni pravověřící křesťané spojeni? S hlavou svojí, to jest Pánem Ježíšem. Z hlavy přichází život všem údům těla, hlava řídí celé tělo a údy ji vesměs poslouchají. Podobně i Kristus všem údům Církvi jmenovaných dává život a to nadpřirozený, to jest všichni mají podíl na Jeho zásluhách, jichž nám utrpením a smrtí dobyl. Na základě těchto zásluh věřícím na zemi se dostává posvěcující milosti Boží, duším v očištění očištění z vin a prominutí časných trestů a svatým života věčného a věčné blaženosti.

To jsou účinky zásluh Ježíšových, jež mohou všichni dostati bez rozdílu dle své potřeby a žádosti.

Mimo to jsou všichni tito pravověřící křesťané spojeni mezi sebou, mohou si pomáhati, sloužiti, prospívati. Když jest jeden úd nemocen, bolí to celé tělo; a když úd se uzdraví, prospívá to i ostatním, celému tělu. A tak dobro a zásluha jednoho křesťana jest k užtku i ostatním všem, jak vám teď na jednotlivých příkladech bude ukázáno.

Věřící na zemi a svatí v nebi jsou duchovně spojeni. V čem záleží spojení to? Věřící — to jsme my, ctíme svaté. Na každý den připadá svátek několika svatých. K jejich počtě se staví chrámy, oltáře, slouží se mše sv., pčjí se písně atd. Věřící na zemi také následují svatých v jejich ctnostech, životě, dobrých skutcích a prosí je, by se za ně přimlouvali u Boha, by za lidi orodovali. Než úcta tato nezůstává bez odměny, orodování naše bez oslyšení. Svatí v nebi jsou u Boha, hned se odměňují lidem za prokázanou poctu a přimlouvají se za ně. Někdo na př. zvláště ctí sv. Josefa, sv. Annu nebo jiného světce, k němu se utíká, s ním v modlitbě rozmlouvá, na něho myslí, o jeho životě uvažuje. Sv. Josef, sv. Anna atd. pak za člověka toho, za svého ctitele prosí. Tento svazek se svatými v nebi často obnovujeme v roce, zvláště však na slavnost všech svatých, kdy si zásluhy a ctnosti všech nebešťanů připomínáme.

Věřící na zemi jsou také duchovně spojeni s dušemi v očištění. V čem záleží spojení to? Duše v očištění trpí časné tresty a samy si pomoci nemohou. Než pomáhati jim můžeme my. Boháč se zavděčí velice chudšasovi, když za něho dluhy zaplatí. Duše rovněž mají u Boha dluhy a za ně musí trpěti. Čím můžeme

za ně platiti, jim pomáhati? Modlitbou, když se za ně modlíme k Bohu, a!mužnou, kdy jménem jejich něco udělujeme chudým a jinými dobrými skutky, postem, trpělivostí v bolestech a podobně. Zvláště pak duším těm pomáháme obětováním mše svaté, když buď za ně mši sv. sloužiti dáváme nebo zbožně při ní jsme přítomni a její užitky duším v očistci věnujeme.

Tato nauka jest potěšitelná pro dítky, že se mohou za rodiče modliti, když tito zemřeli, že mohou jim ulevovati v bolestech, a snášeti za ně, tato nauka o obcování s dušemi v očistci jest pro všechny radostná, že můžeme i zemřelým ještě prokazovati lásku a vděčnost a že na nás bude jednou pamatováno. Toto vědomí duchovního spojení činí smrt snesitelnější a lehčí.

Duše v očistci se nám nemohou hned odvděčiti jako svatí v nebesích, ale slibují, že nám všechno vynahradí, jakmile se z očistce dostanou, pak že budou za lidi prositi, se přimlouvati a orodovati. Stará píseň za dušičky toto spojení označuje:

»Na dušičky pamatujme,
z očistce jim pomáhejme;
budou na nás vzpomínat,
až budeme umírat.«

Na obcování se svatými zvláště vzpomínáme o slavnosti všech svatých, toto spojení s dušemi si připomínáme na památku čili slavnost dušiček.

Věřící na zemi jsou také duchovně spojeni mezi sebou; mají něco společného jako údové jedné Církve a to mši svatou, svátosti, učení Kristovo, milost Boží a všechny ostatní duchovní poklady, které Církev svatá od Spasitele obdržela a všem údům svým rozdává. Denně za všechny věřící na zemi mše sv. slouží, všem toho žádoucím křesťanům se svátosti udělují, stejné učení se hlásá a přednáší. Přijímá-li člověk potravu, všem údům se z ní dostává šťávy a síly, a podobně všichni křesťané pravověřící se mohou státi účastni pokladů Církve svaté.

Věřící na zemi jsou také spojeni mezi sebou tím způsobem, že se za sebe modlí, jako děti za rodiče, dobrodince, že si prokazují navzájem dobré skutky a ty druhým přivlastňují. Matka na příklad jde do kostela, podniká pouť za nemocné, zbloudilé dítě a podobně. Manželka napomíná muže ku zbožnému a řádnému životu a tak vůbec si lidé napomáhají ku spasení, aby se jednou dostali do království nebeského.

Dlužno zopakovati otázkami a dodatí naposledy povzbuzení. Jak šťastni jsme, milé dítky, že do tak vzácného spolku patříme, že jsme spojeni s Pánem Ježíšem, svatými, dušemi v očistci a mezi sebou na zemi! Než mnozí jsou, kteří se sami vylučují ze spolku obcování svatých, a za ty se budeme modliti, by světlo pravé víry poznali a pravověřícími křesťany se stali.

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

65.

Již jste slyšely, že ten týden před velikonocí nazývá se pašijový neb svatý, poněvadž si tu připomínáme »pašije« čili utrpení Pána našeho Ježíše Krista. A kdy a kde začalo to utrpení Páně? Jak nakládali s Pánem Ježíšem u Kaifáše, Piláta a Herodesa? Jaké muky musil trpěti Pán Ježíš v domě Pilátově? Však zlomyslní fariseové a zákonníci nespokojili se s tím zbičováním Pána Ježíše, ale co žádali na Pilátovi? Nespravedlivý Pilát svolil k smrti Pána Ježíše; kde byl Pán Ježíš ukřižován? Kdy se to stalo? Jak znělo těch sedm slov Pána Ježíše s kříže? Kdy dokonalo se umučení Páně? Jak se přesvědčili vojáci, že Pán Ježíš je mrtev? Jak uctíváme rány Ježíšovy? Nyní jednalo se o pohřeb těla Ježíšova. I nabídl jakýsi Josef z Arimathie svůj hrob, který měl nedaleko v zahradě ve skále vytesaný k pochování Pána Ježíše. On totiž uvěřil v Pána Ježíše podobně jako Nikodém, jenž k Němu druhdy v noci o poučení přišel; ale ostýchali se před farisey až dosud veřejně k Pánu Ježíši jako učenníci Jeho se hlásiti. Nyní však odložili všechnu ostýchavost, vyžádali si tělo Pána Ježíše od Piláta, nakoupili drahé masti, kterou tělo jeho pomazali a v bílé plátno je ovinuvše, položili do hrobu; ke vchodu pak ve skále přivalili těžký kámen. Ovšem že dříve ještě Miláček Páně a zbožné ženy zulíbaly rány Pána Ježíše, jak i vy zajisté všichni učiníte v pátek a v sobotu u Božhého hrobu. Pamatujte si tedy, že Josef z Arimathie a Nikodém pochovali tělo Ježíše Krista — a že tělo Ježíše Krista bylo pochováno do nového hrobu, který byl v zahradě ze skály vytesán. Opakujte tedy, kdo pochoval tělo Pána Ježíše? A kam bylo pochováno?

Však před večerem ještě vzpomněli si fariseové a zákonníci, jak Pán Ježíš předpověděl, že třetího dne vstane z mrtvých. To znepokojovalo. Vyžádali se tedy od Piláta stráž ke hrobu a zapečetili kámen, ne že by v předpovědění Pána Ježíše nevěřili, ale aby prý nikdo hrob otevřítí a tělo Ježíšovo odnésti nemohl a tak aby se prý mylné domněnky nerozšířilo, že vstal z mrtvých. Ti zpozdilci! Jako by mohli překážeti Prozřetelnosti božské! Však Pán Bůh i toho použil k oslavě božského Syna Svého, a hrob Jeho stal se slavný, stráž ostříhaný.

Tělo Ježíšovo tedy odpočívalo v hrobě; a kam odebrala se duše Jeho, když od těla se oddělila? Tam, kde na vykoupění své s toužebností čekaly duše lidí spravedlivých a kajících, jako Adama, Evy, Abela, Noema, Abrahama, Isáka, Jakuba, Josefa, Davida atd. Kde byly duše těch lidí? Slyšely jste, že v předpekli, a tam sstoupila duše Ježíšova po smrti. Vypravoval jsem vám, že Pán Bůh slitoval se nad prvními rodiči, když po pádu svém v ráji Jeho milosrdenství se dovolávali. Nechtěl je zavrhnouti do pekla jako pyšné anděly; ale do nebe nemohl také ani je, ani

jejich potomky přijmouti — proč? Ano, pro hřích dědičný, jenž na všechny lidi přešel. Vykázal tedy Pán Bůh dušem těch spravedlivých lidí místo, kde by bez bolesti čekaly, až by Mesiáš z hřichu toho je očistil a nebe jim otevřel. A to místo nazývalo se předpekli. Pamatujte si tedy, že předpekli bylo místo, kdež duše spravedlivých očekávaly vykoupění svého. (Op.) Tam tedy do předpekli k těm dušem lidí spravedlivých sestoupila duše Ježíše Krista, aby jim vykoupění jejich ohlásila a do nebe uvedla. Můžete si pomyslit, s jakou radostí vitality ty duše spravedlivé svého Spasitele. Ty lépe uměly posouditi štěstí svého vykoupění nežli mnozí lidé na světě, líp než oni zatvrzelci, kteří nechtěli poznati den navštívení svého. Vždyť ony toužily po tom, uzříti Boha svého; ale nebe bylo před nimi zavřeno. Jako první rodiče s toužebností patřili zpět k ráji, když byli odtamtud vyhnáni a zpět se vrátiti nesměli, poněvadž anděl s ohnivým mečem jim bránil: tak po smrti s toužebností patřily duše jejich a jich potomků k bráně nebes před nimi zavřené. Dlouho — některé duše již několik tisíc let — tam čekaly, až tu vstoupil mezi ně Kristus-Vykupitel a oznámil jim: Jste vykoupěny; otevřel jsem vám nebes bránu, pojďte a vejděte do slávy nebeské. Radostněji zajisté, než ondy při slavném vjezdu Páně do Jerusálema prozpěvovaly nyní duše z předpekli vyvedené: »Hosanna Synu Davidovu, Hosanna, jenž se bere ve jménu Páně, Hosanna na výsostech!«

Vykoupil tedy Ježíš Kristus nejen ty lidi, kteří za Něho ve světě žili, nýbrž i všechny, kteří před Ním třeba již dávno zemřeli; ale jak že musili býti živi na světě? Spravedlivě; totiž musili příkázání Boží zachovávat a s důvěrou vykoupění své od příslibného Mesiáše očekávat, tak jak to i Pán Ježíš pravil o Abrahamovi, že se těšil na příchod čili narození Jeho — Ježíše Krista. A tak chtěl Pán Ježíš vykoupiti i všechny lidi, kteří by i po Ném na svět se zrodili, tedy i nás; ale jak musíme býti živi? A kdy budeme živi spravedlivě? Ano, musíme příkázání Boží zachovávat, učení Pána Ježíše vyznávat, Pána Ježíše milovat, dle Jeho slov se řídit a spasitelných prostředků Jeho užívat. Děkujeme tedy Pánu Ježíši, že smrtí Svou za nás dosti učinil, že nám nebe a spásu věčnou získal; zvláště až přijdete v pátek a v sobotu k Božímu hrobu, poklekněte tam a s vděčností oslavujte světa Spasitele, jako ty duše v předpekli, říkajíce: »Klaníme se Tobě, ó Pane Ježíši, a dobrořečíme Tobě; nebo skrze sv. kříž Svůj svět jsi vykoupil.«

Odpočinulo tělo Ježíšovo v hrobě v pátek a v sobotu; však v neděli ráno vstal Pán Ježíš živý a oslavený z hrobu. Proto my již v sobotu večer napřed slaviti budeme vzkříšení, což vyznáváme v pátém článku víry; jak že zní? Jako tedy duše v předpekli o svém vykoupění dozvědět se měly, tak i lidem na světě naplnil Kristus Ježíš předpovědění Své, že třetího dne z mrtvých vstane. Jak se to stalo, o tom povím vám budoucně; zatím jen si pamatujte: Tělo Ježíšovo zůstalo v hrobě až do třetího dne; v neděli ráno vstal Pán Ježíš z hrobu oslavený. (Op.) Nyní ale pomodlíme se celé apoštolské vyznání víry.

O milosti Boží.

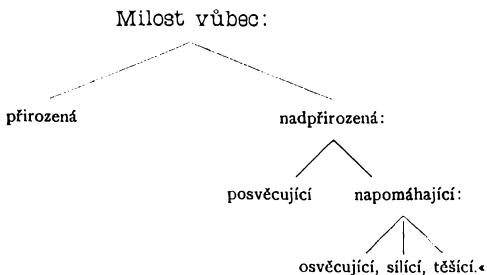
Napsal KLEMENT MARKRAB.

Účelem tohoto pojednání jest dokázati svrchovanou potřebu: 1. dosavadního suchopárného a nezáživného způsobu, jímž se vykládá učení o milosti Boží, úplně zanechati, a 2. přidržeti se v té věci způsobu nového, praktického, k cíli bezpečně vedoucího.

1. O prvním výroku přesvědčíme se snadno, nahlédnouce v příslušné knihy učebné.

V katechismu z r. 1856 odbyvá se stať o milosti Boží těmito větami: »Že jest milosti Boží k spasení nevyhnutelně třeba Jan 15, 5, a že člověku bez milosti Boží nelze co prospěšného k životu věčnému činiti.« II. Kor. 3, 5. Tak na str. 18. a na str. 34—35. takto: »Duch Svatý . . . vléváje posvěcující milost . . . neb posvěcující milost v nás rozmnožuje. Osvěcuje náš rozum, učí a ponouká nás, abychom činili podle vůle Boží; uděluje nám svých darů: moudrosti, rozumu . . .« — Vydavatelé nových katechismů cítili tuto ohromnou mezeru v literatuře katechismové a jali se ji vyplňovati, každý dle svého smyslu. Chybili však všickni tím, že učení o milosti Boží nehleděli zpopularisovati, ale prostě z vědecké dogmatiky je převzali a do katechismu přenesli, jeden stručněji, druhý obsírněji. Tak věnuje nyní Pražský katechismus náuce o milosti Boží, přičteme-li ku hlavní stati i poznámku na str. 74., celé dvě stránky 26—27. As tolik místa věnuje této náuce též Skočdopolův katechismus na str. 40—42.

Co se vykládá v těchto katechismech o milosti Boží, jest vybráno úplně z dogmatiky vědecké. Co tu rozdlí: milost Boží vůbec; přirozená a nadpřirozená; posvěcující a napomáhající; osvěcující, silící, těšící (= lat. dogm. antecedens, concomitans, subsequens). Již nic neschází, než aby, jako jsme činili v studiích bohosloveckých, vzal katecheta křídu a vstoupil k tabuli a řekl: »Pozor, žáci, vypodobním vám to obrazem rodokmenu:

Či snad by se mohl dáti takovýto obrazec raději již do katechismu, aby ho měli žáci stále před očima a vtiskli si, jak náleží, v paměť všeliké rozdíly milosti Boží. Kdo ví, čeho se ještě nedočkáme v tom katolickém puntíčkářství prve, nežli uplyne toto století velikých duchů, ale malých srdcí! Běremeť za zlé již katechetům středních škol, vykládají-li náboženství jinochům 14—18letým, jako professoři vysokých škol čekatelům kněžství, přihlížejíce pouze k paměti a rozumu, málo však k zušlechtění srdce a vůle. Za velikou chybu pokládáme, když s výčtem rozdílů milosti Boží troufá si předstoupiti před tvář lidu theologicky nevzdělaného kazatel, jenž má směřovati každým takofka slovem k probuzení víry skrze lásku působící. Čím větší chybou, ba zjevným hříchem páchaným na výchově nábožencko-mravní jest: krmiti mládež 10—14letou tak nezázivným učivem, jako jest stať katechismů o milosti Boží! Nechtě katecheta sebe více se namáhá, by toto učivo žákům svým opeřil a osolil podobenstvím, příkladem a pod., konec bude vždy stejný: něco si budou žáci pamatovati, něco snad i pochopí, ale srdce jejich zůstane vždy netknuté. A na tom přece záleží nejvíce, aby dítě pojalo každou stěžejnou pravdu sv. náboženství srdcem, jelikož jí rozumí jen tou měrou, jako ji miluje, oceňuje, pro život potřebnou a důležitou býti shledává.

Z toho všeho vysvítá, že zapotřebí od dosavadního způsobu vykládání milosti Boží naprosto upustiti a obrátiti se ke způsobu rozumnějšímu, snadnějšímu a prospěšnějšímu.

2. Bezpečným východištěm v této věci jest zajisté správná odpověď na otázku: k čemu nám dáno aneb zjevено toto učení?

Každé jednotlivé učení našeho náboženství jest více méně tajemstvím a má dvě stránky, jednu jasnou a druhou temnou, jako oblak, který předcházal Israelity na cestě z Egypta, aneb dvojí tvářnost, přední a zadní, jako římský bůh Janus. Temná nebo zadní stránka každého tajemství jest otázka: kterak to může býti? Druhá, jasná a přední stránka jest otázka: proč to Bůh zjevil? Tajemství uvažováno dle první stránky zůstane vždy tajemstvím, neuspokojí nikdy bádajícího rozumu, bude apelovati vždy na naši víru. Tažme se: jak může býti jeden Bůh ve třech osobách? Jak může býti Ježiš v jedné a to božské osobě Bůh i člověk? Jak může býti přítomen v nepatrné hostii jako Bůh i jako člověk? Jak mohou děditi lidé hřích prvorodičů? A odpovědí bude nám vždy: Toho nikdy nevyzkoumáš, marné všecko přemýšlení, věř a budeš spasen! Avšak hledíme-li na kterékoli tajemství se stránky druhé, jasné, přední; tážeme-li se, proč nám je Bůh zjevil, jaké místo zaujímá to učení v řetězu zjeveného náboženství: tuť dostaneme vždy odpověď uspokojující rozum i cit i vůli, celého člověka. Proč zjevil se nám Bůh býti jediným ve třech osobách? Abychom pochopili dílo lidského vykoupení: Otec žádal neskončené dostiučinění za hříchy lidské; tohoto dostiučinění nemohl dáti leč Syn Jemu bytností rovný, ale osobou rozdílný; ale dostiučinění toto nemůže nám přivlastniti, leč Duch

Svatý, Otcí i Synu bytností rovný, ale osobou od obou rozdílný. A to svědčí o neskončené lásce Boží k nám hříšným tvorům. — Proč chtěl Bůh, aby Ježíš Kristus byl v jedné, a to božské osobě, Bůh i člověk? Jenom tak nás mohl vykoupiti Ježíš Kristus: kdyby nebyl člověk, nebyl by mohl za nás trpěti, umřítí, dostiučiniti; a kdyby nebyl v jedné, a to božské osobě, Bůh, nebylo by mělo Jeho dostiučinení cenu neskončenou, nebylo by stačilo k usmíření Boží spravedlnosti. Tato úvaha ukazuje nám v nejjasnějším světle Boží svrchovanou lásku, svatost a moudrost. — Proč jest přítomen Ježíš Kristus ve Svátosti oltářní jako Bůh i jako člověk? Aby byl nekravou obětí Nového Zákona a pokrmem duše k životu věčnému. Opět důkaz lásky a přičina k díkům. Proč zjevil nám Bůh, že skrze jednoho člověka přešel hřích na všechny lidi? Abychom oslavovali Boha z toho, že skrze jednoho přešla na všechny lidi spravedlnost.

Kdyby vykladatelé křesťanského náboženství hleděli na každé jednotlivé učení se stránky jasné a přední, kdyby zkoumali jeho účel a jeho význam v pásmu zjevení Božího: bylo by v učebnicích méně látky spekulativné, suchopárné, abstraktné, nezáživné, a více učiva praktického, povzbuzujícího, v život přicházejícího.

Dle toho můžeme nyní posouditi, proč stať o milosti Boží v našich katechismech jest tak suchopárná. Vykladatelé obírají se výhradně otázkami, co milost Boží jest, kterak se jeví, co působí, jak se nabývá, jak pozbývá atd., a nikdo si nepoložil dosud otázky: proč pak nám zjeveno toto učení? Jaký má účel? Jaké místo zaujímá mezi čelnými články víry? Něco málo napovídá o tom arcí Skočdopolův katechismus str. 40., řka: »Duch Svátý působí k našemu spasení, an nám přivlastňuje ovoce čili užítky vykoupení Kristova«. Ale těmi slovy nepřišlo se ještě věci na kloub. Bůh nám zjevil učení o milosti Boží, bychom pochopili, pocítili a ocenili, jakým způsobem docházíme skutečného vykoupení skrze Ježíše Krista. Ovoce vykoupení Kristova jest: že můžeme opět věřiti v Boha, že můžeme opět v Něho doufati, že Ho můžeme opět milovati, jakož bylo na počátku, před hříchem Adamovým. Abychom pak skutečně věřili, doufali a milovali, to působí Duch Svátý vnitřním tajemným účinkem, když učení Církvě slyšíme, svátosti od ní přijímáme a kázni její se podrobujeme. A toto působení Ducha Svatého jest milost Boží. Co jest milost Boží nemůže nikdo říci, ale zkusí ji každý křesťan slovo Boží ostříhající, sebe svátostmi posvěcující a Církvě poslouchající.

Ille, tu není milost Boží již žádným pojmem abstraktním, nýbrž živoucím skutkem. Jako jest Církev pokračováním Ježíše Krista, tak jest milost Boží vlastně Duchem Svatým v údech Církvě stále žijícím, šířícím se, působícím, plodícím. A chce-li katecheta žákům znázorniti toto působení Ducha Sv. v Církvě, t. j. milost Boží, nech všelikých těch rozdíů milosti Boží v katechismech, stav dětem před oči příklady svatých, ukazuj, žeť nežili již oni, ale že živ byl v nich Kristus skrze Ducha Svatého,

že slovem Božím rozmnožovala se jejich víra, přijímáním sv. svátostí rozněcovala se jejich láska, setrváním v kázni církevní posilovala se jejich naděje. Svatí jsou nádoby milosti Boží, v nichž žije Duch Svatý. Jejich příklad ukazuje nejlépe, že jest a působí milost Boží. Vše ostatní jest marné mluvení.

Promluvy k mládeži.

Neděle V. po Sv. Duchu.

•Já pravím vám, že každý, kdo se hněvá na bratra svého, hoden bude soudu•.

Mat. 5, 20. 22.

Svatá Církev, pečlivá naše matka, vybírá z Písma sv. ku nedělnímu čtení místa okolnostem církevního roku, našemu pochopení, poučení i vzdělání nejpříhodnější. Vzpomeňte si na sv. evangelium, které se čte na II. neděli po Velikonoci! Církev svatá představuje nám Pána Ježíše, kterak mluví o sobě, o úřadě svém pastýřském! Slova Jeho plna mírnosti, lásky, dobrotivosti mocně nás povzbuzují k následování těch ctností. Dnes zase o jiné ctnosti i nepravosti chce nás poučiti.

Ve sv. epištole napomíná k mírnosti, ve sv. evangeliu slovy Ježíše Krista uvádí stupně hněvu a varuje před hněvem.

Buďte jednomyslní, lítostiví, milovníci bratrstva, milosrdní, mírní, — ejhle napomenutí k mírnosti. Slyšeli jste, že řečeno bylo starým Ale já pravím vám, že každý, kdo se hněvá ejhle poučení o hněvu!

Dnes s pomocí Boží něco vám o hněvu povím.

Co jest hněv? Hněv jest nezřízené vzrušení mysli, které člověka ke pomstě popouzí.

Mezi duší a zevnějšími dojmy jest úzká souvislost. Vše, co se zevně děje, duše přijímá a buď libost, nebo nelibost nad tím projevuje. Pakli mezi duší a zevnějškem jest rovnováha, člověk jest pokojný, cítí v duši mír, spokojenost, veškera jeho bytost jakoby plesala; jest šťasten; pakli se rovnováha poruší, člověk jest nespokojen. Té nespokojenosti jsou různé stupně. Říkáme, že jsme rozmrzelí, roztrpčeni, naříkáme, stěžujeme si. Někdy nespokojenost se stupňuje; člověk jest pohněván — hádá se, křičí, snad i pohaní někoho, zlořečí.

Vidíte, milé děti, že hněv, pokud jest rozmrzelostí, ba i rozhořčeností, není hříchem — jest přirozený.

Možíš hněvat se na Faraona, že Boha poslechnouti nechtěl. Pán Ježíš rmoutil se nad pokrytstvím farizeů, hučval se na kupující i prodávající v chrámu.

Rodiče rmoutí se a hněvají se nad neposlušností dětí, učitelové nad nevděčností a nezvedeností jejich.

Takový hněv není hříšný — vůle člověka jest tu sebe mocna, rozumu podrobena, a hněv nevztahuje se na osobu, ale na vady a úmyslné zasloužené pochybení bližního. O tomto hněvu tedy nemluvíme.

Hříšným však jest hněv, pakli mezi rozhořčeností myslí a předmětem, který ji vyvolal, není poměrnosti, pakli se hněváme na osobu, ne však na její chyby a pakli máme v úmyslu na člověku se pomstíti.

Hříšný byl hněv Kainův, Saulův i Achabův, nespravedlivý byl Holoferněův i Herodesův.

Milé děti! Ohavná nepravost jest hněv a ošklivé jest hněvivé, zlostné a pomstychtivé dítě!

Představujeme si dítky jako vzory mírnosti a tichosti, vábí nás tichý i klidný jejich zrak, nevinné jejich způsoby, neporušenost mravů a vůbec vše, co jest dětského, upřímného, dáváme starším na oči, by je v tom následovali. Jak protivně však jest dítě zlobivé! To odmlouvání, vzdory, neposlušnost, úskleby, posměchy, mračení se, schovávání hlavy mezi ruce, bouchání dveřmi, ba i vyhrožování a očekávání druhu na osamělém místě s touhou na něm pomstu vykonati — to všecko nikterak, milé děti, nerosnovává se s chováním oněch dítek, které Ježíš Kristus k Sobě bral, je líbal, k Sobě zval a dospělým za příklad dával, říká: »Nebudete-li jako tito malíčci, nevejdete do království nebeského.«

Pamatujte si, že blahoslavení jsou tiší, nebo oni zemí vládnouti budou, a blahoslavení pokojní, neboť oni synové Boží slouti budou.

Kterak bojovati proti hněvu?

Předně pomněte, že mírností nejvíc podobati se budete Ježíši Kristu, který jest králem tichým, beránkem tichým, jenž k zabítí veden jest a neotvírá úst svých.

Vzpomeňte si dále, že tichost, trpělivost Bohu nás činí podobnými, jenž jsa bytostí jednoduchou, nemůže hněvati se, roztrpčen býti. Čím více tedy svou tělesnost, která nás ke hněvu popuzuje, krotíme, tím Bohu milejšími jsme. Proto praví Písmo svaté: »Dobrolibezná jest Bohu víra a tichost, ta naplní poklady Jeho.« Sirach 1, 35. »Posměvačům Bůh posmívati se bude, a tichým dá milost«, Přísl. 3, 34., »povýší je ku spasení«. Žalm 149, 4.

Kromě toho tichost nás činí i lidem příjemnými a život náš vůbec oslazuje.

Kterak milo obcovati jest s člověkem mírným, který místo hněvem napomenutím, místo výtkami pokyny, místo vztekem láskou nám radí, pro nás pracuje! Jak strašlivo zase žíti na blízkou takového, jehož ústa chrlí jen oheň nadávek a klení, jehož pěstě ustavičně k pomstě se svírají, oči zimničně plápolají, jenž ustavičně hotov jest ničiti, kaziti, ba vraždit!

Opravdu býti blízko člověku hněvivému jest býti v blízkosti pekla!

Dítky milé, krotte v sobě tuto hroznou vášeň, která již snad také v mladém vašem srdci se zahnízdila! Bojujte proti ní! Zničte ji hned v zárodku! Učte se býti tichými a pokornými ovečkami Beránka Ježíše Krista. Požehnejte se ve hněvu sv. křížem, pokropte se svěcenou vodou, ctěte sv. jména!

Ku konci uvádím známý příběh ze života blah. Klementa Hofbauera.

Blah. Klemens byl knězem řádu sv. Vykupitele a působil v polském městě Varšavě. Jednou šel prosit o almužnu pro chudé sirotky. I vstoupil do jednoho hostince, kde právě veselá společnost se bavila. Kněz přistoupiv k jednomu pánovi, prosil o malý dárek. Avšak pán místo dárku do natažené ruky mu plivl! Velebný kněz nikterak se nepomátl tím činem, ale v tichosti řekl: »Toto, pane, dal jste mně, a nyní dejte též něco našim chudým sirotkům«!

Pán se zastyděl, odprosil sluhu Páně a hojně jej obdařil.

Končím slovy sv. Františka Borgiáše: Bojuj proti hněvu vždy! Amen.

Fr. Chramosta.

Listy vědecké.

Nadace církevní zvláště mešní.

Po stránce historické, právně-kritické a nanejmé praktické

podává

VÁCSLAV KOCIÁN.

(Pokračování.)

IV.

Schválení nástinu církevní a státní.

Jakmile nástin listiny nadační dle návodu právě podaného a vysvětleného řádně a jasně byl sepsán, budíž ihned se všemi přílohami, ku potvrzení správnosti obsahu jeho potřebnými, podán nejd. konsistoři se žádostí, by nástin byl schválen.¹⁾ Jakožto doklady přiloženy budtež:

a) listina, v níž zakladatel vyslovil dotčenou vůli svou, v prvopisu, v ověřeném opisu, aneb v ověřeném výtahu, ve kterémžto posledním případě má výtah obsahovati **všechna** nařízení zřizovatelova, jež nadání se týkají.

Nebylo-li možno realizovati celý obnos zakladatelem odkázaný, poněvadž nestačila pozůstalost k zapravení všech dluhů pozůstalostních, tudíž se odkazníci musili podrobiti srážkám, aneb bylo-li ustanoveno nadání dědicem, a tudíž témuž věnované aneb v skutku připadlé jmění toliko ze závěti seznati nelze, nutno předložiti s osnovou listu nadacího mimo ověřený opis závěti ještě odevzdací listinu, vydanou o pozůstalosti, v prvopisu aneb v ověřeném opisu, a kdyby ani z této nebylo lze seznati jmění, jehož se nadání dostalo, mimo to ověřený opis dotčeného protokolu o projednání pozůstalosti, dle okolností konečného výkazu pozůstalosti.

¹⁾ Co se týče kolku a podpisu viz výše.

β) Prohlášení těch, kdož ku správě nadání aneb ku spolupůsobení při splnění nadání byli povoláni, že přijímají za sebe i své nástupce, jakož i schválení jich představených, to jest zvláště u obecních starostů, purkmistrů aneb městských radů, dotčené usnesení obecní, u správců duchovních konsistoře, u osob stavu učitelského, sborů učitelských aneb místních školních rad c. k. zemské školní rady.

γ) Doklady o uložení jmění nadačního a sice:

a) při hypotekárním zjištění jmění nadačního konsensus místodržitelství k umístění jmění tohoto, dotčený dlužní úpis aneb listina postupní, jakož i výtah z pozemkových knih, vykazující již zapůjčené jmění nadační aneb aspoň dotčený soudní výměr vkladní;

b) při koupi cenných papírů ověřené opisy těchž, jakož i účetní doklady o jich koupi.

Cenné papíry nebudtež nikdy v originalu předloženy, nýbrž vždy jenom v ověřených opisech.

Veškeré opisy mohou býti ověřeny od úřadů obecních a patronátních a nepodléhají povinnosti kolkovní.²⁾

Uzná-li nejd. konsistoř nadaci přijatelnou a nástin správným, schválí jej a zašle c. k. místodržitelství, aby jej schválilo, vlastně, aby se prohlásilo, zdali »nadaci z ohledů veřejných« možno přijati a zdali jí zaručena bude ochrana veřejná.³⁾

Zvláštní a pozoruhodno jest, že tohoto státního schválení i nadace ryze církevní jest třeba v Rakousku jedině u nás v Čechách⁴⁾ a to na základě nejvyš. rozhodnutí ze dne 15. května 1841. (dekr. dvor. kanc. ze dne 21. května 1841. sbír. zák. soudn. č. 541. prov. zák. pro Čechy XXIII. č. 154., u nás posud i přes §. 47. zákona z r. 1874. platným uznávaného),⁵⁾ pak nařízení minist.

²⁾ Vým. c. k. místodrž. čes. z 3. prosince 1895 č. 94361; pfil. ord. I. praž. č. 5 str. 5 a 6.

³⁾ Dekr. dvor. kanc. ze dne 21. května 1841 sb. zák. soud. č. 541. — Nález správ. soudu ze dne 10. listop. 1886 Budw. X. č. 3244 (Burckhard I. c. III. 2. str. 106. vyd. II. str. 236).

⁴⁾ A snad v Haliči Dannerbauer-Pugnet »Prakt. Geschäftsbuch« str. 978.

⁵⁾ Dle tohoto nejvyššího rozhodnutí závisí existence každé nadace na vyhotovení nadační listiny a na rozhodnutí politických úřadů o přijatelnosti ustanovení v něm obsažených; nadace stává se hotovou teprve touto úřední ratifikací (nál. správ. soudu ze dne 23. března 1880. Budw. IV. 734.; — ze dne 17. března 1885. Budw. IX. 2456); — srovn. v š a k též nálezy správ. soudu z 18. prosince 1883. Budw. VII. 1948. a obzvláště ze dne 10. listopadu 1886. Budw. X. 3244, kterýžto poslední prohlašuje, že vyhotovení nadační listiny a schválení jejího dozorcím úřadem nadačním (úřadem, jemuž přísluší dozor nad nadacemi) k dokončení zřízení nadace není třeba; — schválení nadace, vlastně vyhotovené nadační listiny úřadem státním není přijatím vůle zakladatelovy, nýbrž jenom projádním o přípustnosti obsahu nadačního se stanoviska veřejného a ujištěním veřejné ochrany nadace; proto zcela důsledně přiděluje dekret dvor. kanc. ze dne 21. května 1841 úřadu administrativnímu nikoliv přijatí (Annahme), nýbrž jen rozhodnutí o přijatelnosti tedy zřejmě o přípustnosti nadace z ohledů veřejných, kdežto zase není zcela správnou, když při tom

vnitř, spravedlnosti a finančního ze dne 19. ledna 1853. ř. z. č. 10. příl. C § 35⁶⁾ (oznamující nejvyšší císařské ustanovení ze dne 14. září 1852. o zřízení a úřední působnosti místodržitelstev), obzvláště pak výnosu ministerstva kultu ze dne 14. prosince 1887. č. 17351., jež i jinak ve příčině nadací jest důležitým a zní takto: co do působnosti církevních a státních úřadů při zřizování nadací církevních, nutno na základě dosud právoplatného dekretu dvorní kanceláře ze dne 21. května 1841. sb. zák. s. č. 541 přidržeti se zásady, že v Čechách nižádná nadace církevní nemůže nabyti právní existence, jestliže c. k. místodržitelství jakožto zemský úřad nadační nedalo k tomu svého svolení a že pro případ, když svolení to bylo odepřeno, jmění k nadaci věnované z vůle zakladatelovy může sice pod rozmanitými tituly soukromoprávními orgánům církevním do vlastnictví, k užívání a k jiným právům přenecháno býti, že však takovému věnování povaha nadace jakožto osobnosti právní nikdy připsána býti nesmí, a že konečně, pokud věnováním tímto jmění ústavu neb úřadu církevního již stávajícího se rozmnožuje, zákonitých

mluví o nadaci, jež »má teprve býti zřízená« (von der »zu errichtenden« Stiftung), čemuž jedině tak rozuměti jest, že pro veřejnou správu nadace rozhodně teprve tím okamžikem existuje, když nadační listina byla schválena a tudíž tímto smyslem teprve pak je zřízena »errichtet«; z toho vyvozováno: »Der Stifter wird durch den Act der Stiftungserrichtung gebunden und kann diese seine Disposition auch vor Ausfertigung und staatsbehördlicher Genehmigung des Stiftsbriefes nicht mehr widerrufen und abändern« (Burckhard III. 2. str. 106; vyd. II. str. 236.)

⁶⁾ Tento § 35 zní: »Als oberste Stiftungsbehörde im Kronlande hat die Statthaltereie, in soferne ihr Einfluss nicht durch ausdrückliche Bestimmungen der Stiftbriefe beschränkt ist, darauf zu halten, dass die letzteren nach den gesetzlichen Vorschriften errichtet, das Stiftungsvermögen gehörig erhoben, sichergestellt und verwaltet, und die Stiftungsverbindlichkeiten genau vollzogen werden«. (Viz Ernst Mayrhofer's Handbuch für den polit. Verwaltungsdienst, vyd. V. 1895 I. str. 293. — Burckhard I. c. III. 2. str. 107. vyd. II. str. 237.) Nařízení ze dne 24. března 1789. a z 2. dubna 1801. »Zur Errichtung einer neuen geist- oder weltlichen Stiftung wird der landesfürstliche Konsens oder die Genehmigung der Landesstelle erfordert«. (Kostetzky I. c. str. 3. § 10.)

Srovn. též cis. patentu z 9. srpna 1854. ř. z. č. 208. § 84. a zák. ze 7. května 1874. ř. z. č. 50. § 49. Pozoruhodný jest ve věci té výnos ministerstva kultu ze dne 20. února 1873. jež zní:

»Die bei einer Kirche oder bei einem kirchlichen Institute angeordnete Stiftung muss dann als errichtet angesehen werden, wenn die betreffende Anordnung des Stifters von der hierzu competenten Kirchenbehörde angenommen, somit von dieser Behörde die Zusage gegeben ist, dass die von dem Stifter getroffene Verfügung durch die Bestifteten vollständig und genau in Erfüllung kommen werde. Bei kirchlichen Stiftungen älteren Ursprungs muss die kirchenbehördliche Annahme der Stiftung, wenn gleich dieselbe durch eine gesetzlicher Weise ausgefertigte Fundationsurkunde nicht nachweisbar ist, aus der Thatsache gefolgert werden, dass die bestifteten kirchlichen Personen oder Institute in dem fortwährenden Genusse der Stiftungseinkünfte gestanden sind, indem diese Thatsache zu der Annahme berechtigt, dass die betreffenden Personen und Institute die Verpflichtung zur Erfüllung der Stiftungsverbindlichkeiten übernommen haben und diese Uebernahme von der competenten Kirchenbehörde gebilligt worden ist« (Vering I. c. str. 799. pozn. 7.)

předpisů v té příčině platných zejména § 49. zákona ze dne 7. května 1874. (č. 50 říš. zák.) šetřiti sluší « (Intimát c. k. místodržitelství čes. ze dne 3. ledna 1888. č. 115499. — ord. l. praž. 1888. str. 20.)

C. k. místodržitelství schválivši nástin vrátí jej nejd. konsistori, kteráž zase zašle jej zpět úřadu farnímu po případě patronátnímu (zádušnímu), jenž, jakmile obdrží schválený nástin, je povinen

1. zapraviti příslušné poplatky a
2. vyhotoviti nadační listinu.

V.

Poplatky.

O poplatcích z nadací mešních vydalo c. k. finanční zemské ředitelství pražské instrukci c. k. okresním finanč. ředitelstvím, c. k. úřadu pro vyměřování poplatků a c. k. úřadům berním dne 11. prosince 1877 č. 25.700 sdělení místodrž. česk. ze dne 10. ledna 1878 č. 71.901¹⁾, jež ustanovuje toto:

Mešní nadání, ať zakládají se

a) na posledním pořízení, anebo

b) na ustanovení mezi živými, dle sazby poplatkové 96. zákona ze dne 13. prosince 1862 (říš. zák. č. 69.) jsou v obou případech podrobena procentnímu poplatku výměry 8% s přírázkou 25% z kapitálu k nadání věnovaného, a sice:

V případě a) jako převod jmění za příčinou úmrtí dle sazby poplatkové 106. B. lit. d) zákona ze dne 9. února 1850 (říš. zák. č. 50.) a v případě

b) jako v ě n o v á n í dle sazby poplatkové 91. B. III. téhož zákona.

S těmito nadáními má se tudíž za účelem povinného poplatku nakládati dle zákonných nařízení sem se vztahujících.

Týkajíc se nadání v případě b) za účelem vyměření poplatku připomíná se, že nadání mešní, mají-li nabýti právní platnosti, schválení politického zemského úřadu potřebují, tudíž mešní nadání jen tenkrát dokonalým jest, když je c. k. místodržitelství jako nejvyšší nadační úřad přijalo, to jest schválením (návrhu) nadační listiny k němu přivolilo.

Touže dobou nabývá státní pokladna práva k poplatku.²⁾

¹⁾ Ord. l. 1878. str. 6. 7. 8. — Srovn. též vysvětlení c. k. finanč. zem. ředitel. ze dne 6. února 1872 č. 1959. (Ordin. l. 1872. str. 17.) a ord. l. 1885. str. 51.

²⁾ Srov. nálezy správního soudu ze dne 23. března 1880. (Budwinski č. 734.) a ze dne 2. června 1891. čís. 1956. (Budw. č. 6001.): »Die Gebührenpflicht einer Stiftung tritt mit dem Zeitpunkte ein, als die behördliche Genehmigung des Stiftbriefes erfolgt ist, oder bereits

Dle sdělení c. k. finančního ředitelství ze dne 28. února 1895, č. 3 696 svolilo vys. c. k. finanční ministerstvo výnosem ze dne 10. ledna 1895, č. 40.563 z r. 1894, ku návrhu místodržitelství, jenž ve srozumění arcib. konsistoře v Praze a bisk. konsistoi v Litoměřicích, v Hradci Králové a v Budčovicích byl podán, že veškeré poplatky z církevních a jiných nadací ve správním oboru c. k. finančního ředitelství pražského dle tar. pol. 96 b) zákona ze dne 13. prosince 1862 ř. zák. č. 89., po rozumu § 28. lit. b) popl. zákona ze dne 9. února 1850, říš. zák. č. 50. nehledě k žádné výjimce **bezprostředně** zapravovati jest. Poněvadž c. k. finanční ředitelství svým písemem ze dne 2. května 1895 číslo 32.412. prohlásilo, že návrhem, by toto bezprostřední zapravování převodního poplatku při nadacích 1. červencem 1895 započalo, srozuměno jest, musí orgánové, kteří ku vyhotovování nadačních listin povoláni jsou, počínaje 1. červencem 1895, současně a spolu s obvyklými stejnopisy nadačního listu, které k církevnímu a administrativnímu stvrzení se předkládají, připojiti ještě jeden nekolkovaný, jenž určen jest k tomu, aby na něm převodní poplatek se vyměřil. Týž bude místodržitelstvím zaslán příslušnému poplatkovému aneb bernímu úřadu. (Nařízení místodrž. česk. ze dne 18. května 1895, č. 62.991. ³⁾)

Rakouské státní dlužní úpisy a jiné v úředním listu vídeňské bursy uvedené cenné věci počítány budtež dle § 51. zákona ze dne 9. února 1850 (říš. zák. č. 50.) za účelem vyměření poplatku nikoliv podle jmenovité, nýbrž podle běžné denní ceny, a sice v případě:

- a) v den úmrtí zakladatelova jakožto dobu dědičného nápadu, ⁴⁾ a v případě
- b) podle běžné ceny v den přijetí či schválení návrhu nadační listiny.

bestehende Widmungen den formellen Charakter einer Stiftung erst durch Ausstellung einer Stiftungsurkunde erlangen.

Podobně i náleží téhož spr. soudu ze dne 17. března 1885. (Budw. č. 2456.): »... Nachdem nach der a. h. Entschliessung vom 15. Mai 1841. pol. Ges. Samlg. N. 60 ex 1841, Die Existenz einer jeden Stiftung durch die Ausfertigung eines Stiftbriefes bedingt ist, so tritt die Gebührenpflicht der Stiftung als solche eben durch die Annahme des Stiftbriefes seitens der politischen Behörden ein.

³⁾ Tímto nařízením pozbyl místodržitelství výnos dne 9. června 1885 č. 94.994 v příčině té daný (v. ord. l. praž. 1885, str. 51.) koncem června 1895. své platnosti. — Viz ord. l. praž. z r. 1895. str. 65. — Ráclce duchovní 1895, str. 719. — Výnos c. k. místodrž. českého ze dne 3. prosince 1895. č. 94. 361. str. 6.

⁴⁾ Srovn. též náleží správn. soudu ze dne 18. prosince 1883. Budw. č. 1948: »Když některému nadání věnovaná realita fakticky byla odevzdána, jest pro výměru poplatku rozhodující jen ta cena, jakou měla věc ta v den odevzdání, bez ohledu na pozdější vyhotovení listu nadačního anebo výši později dosažené ceny tržové neboli kupní.

Věnovací listina, to jest ona listina, kterou se zakladatel vyjadřuje, že jistinu nebo státní dlužní úpis atd. k mešním nadání věnuje, podrobena jest se zřetelem na sazby poplatkové B. 10. zákona ze dne 9. února 1850 stálému kolku 50 kr. vždy za jeden arch a není předmětem žádného oznámení ani vyměření percentuálního poplatku.

Návrhy nadačních listin, ku přijetí či ku schválení předložené, podrobena jsou jakožto přílohy kolku 15 kr. za každý arch, ⁵⁾ nadační listiny ale stálému kolku listinnému 50 kr. ⁶⁾

Povinnost zapravovati poplatek ekvivalentní z mešního nadačního jmění počíná se zřetelem k poznámce 3. k sazbě poplatkové 106. B. lit. e) zákona ze dne 13. prosince 1862 uplynutím desátého roku v případě

- a) ode dne úmrtí zakladatelova, a v případě
- b) ode dne přijetí či schválení nadání počítajíc. (Pokr.)

⁵⁾ Vyn. minist. finanč. ze dne 14. června 1853. č. 18353.

⁶⁾ Pol. saz. 96. a) Die über eine Stiftung errichtete Urkunde (der Stiftbrief) von jedem Bogen 50 Kr.

K tomuto odstavci dodatkem uvádíme některé nálezy důležité v příčině nadační i poplatkové:

Die Prästationen der Gemeinde für die Pfarre sind nicht als Stiftung, sondern als pflichtmässige Leistungen zum anständigen Lebensunterhalte des Pfarrclerus zu betrachten und lediglich der Scalagebühr zu unterziehen. (Nál. správního soudu ze dne 14. října 1879. Budw. č. 587.)

Die Stiftung eines Beneficiums unterliegt derselben Gebühr wie andere Stiftungen. (Nál. spr. s. ze dne 15. června 1880. Budw. č. 800.)

Wenn Einkünfte von Capitalien auf ewige Zeiten, d. i. dauernd laut einer Stiftungsurkunde für ein Kaplaneibeneficium gewidmet werden, so liegt eine Stiftung für eine geistliche Pfründe im Sinne des § 646 a. b. G. B. vor. Für die Gebührenpflicht einer solchen Stiftung ist es ohne weiteren Belang, wenn die gewidmeten Capitalien aus freiwilligen milden Beiträgen zusammengebracht wurden, und somit zweifelhaft ist, wer als eigentlicher Geschenkgeber anzusehen sei. Nachdem nach der a. h. Entschliessung vom 15. Mai 1841, pol. Ges. Slg. Nr. 60 ex 1841, die Existenz einer jeden Stiftung durch die Ausfertigung eines Stiftbriefes bedingt ist, so tritt die Gebührenpflicht der Stiftung als solche eben durch die Annahme des Stiftsbriefes seitens der politischen Behörden ein. (Nález sp. s. ze dne 17. března 1885. Budw. č. 2456.)

Wenn eine Gemeinde die Tragung aller mit der Errichtung eines Pfarrbeneficiums verbundenen Lasten auf sich genommen hat, und die Eintragung des Eigenthumsrechtes zu den gewidmeten Realitäten grundbücherlich bewirkt wurde, so erscheint für die Gebühr zunächst das Pfarrbeneficium zahlungspflichtig und die Gemeinde haftungspflichtig. (Nález sp. s. ze dne 22. prosince 1885. a nikoli jak má «Gebührengesetz» z r. 1893 str. 541. pozn. 7. — 1884. — Budw. č. 2839.)

Kterak a proč omezeny jsou různé systémy probabilistické.

Uvažuje Dr. ANTONÍN PODLAHA.

(Pokračování.)

V. Užívání probabilismu v nebezpečí škody bližnímu hrozící.

Není dovoleno řídit se míněním probabilním v nebezpečí škody duševní nebo časné bližního, kdykoliv bližní jest v držení jistého svého práva.³⁷⁾

1. Lékaři a ranhojiči povinni jsou užívati prostředků bezpečnějších. Tudíž i když jest probabilné mínění: lék nemocnému prospěje, nenásleduje z toho, že dovoleno jest lékaři takového léku pochybného užití. Spíše, ježto tu jde o nebezpečí zdraví tělesného, dlužno vyvoliti cestu bezpečnější. Pročež lékaři, chirurgové a lékárníci povinni jsou řídit se míněním jistými a bezpečnými, pominouce nejistých a pochybných: i hřeší těžce lékař, který řídí se míněním nejistými a pochybnými.³⁸⁾

To odůvodniti lze takto:

1. Lékaři není dovoleno řídit se míněním probabilním a užívati léků toliko probabilních s pominutím léků jistých a bezpečnějších, poněvadž to odporuje zákonu lásky, a lékař neprozřetelně jedná, opouštěje prostředek jistý pro nejistý s nebezpečím bližního: vydává totiž nemocného v probabilní nebezpečí smrti užitím léku probabilního, ačkoliv by, maje po ruce lék jistý, jakož předpokládáme, mohl nemocnému zdraví i život zachovati. Neboť má-li lék prospěti nebo uškoditi, to nezávisí na probabilním mínění lékařově, nýbrž na fysické povaze léků. Tudíž platí zde pravidlo právní: »Certum est tenendum, incertum est posthabendum.«

2. Lékař povinen jest řídit se míněním bezpečnějším, poněvadž, byl-li k léčení najat, jistě to nemocnému přislíbil; neboť ježto by nemocný, kdyby sobě samému lék předepsati mohl, zajisté by sobě vyvolil lék bezpečnější, tak i když lékaře k léčení povolává, mlčky požaduje, aby totéž jemu od něho učiněno bylo; tedy lékař proti spravedlnosti se prohřešuje, jestliže tak nečiní. Pakli však lékař najat nebyl, tu zákon lásky, jenž váže jej k tomu, aby nemocného léčil, váže jej i k tomu, aby jej léčil i způsobem bezpečnějším a jistým. Lékař, který by nejistých prostředků místo jistých užíval, jednal by proti smlouvě mlčky mezi ním a nemocným uzavřené, ježto nemocný pod tou podmínkou svěřuje se lékaři, aby jej léčil způsobem jak může a zná nejlepší.

³⁷⁾ Marc. I. n. 84.

³⁸⁾ Layman, lib. I. tr. 1. cap. V. q. III.; Reiffenstuel, tract. I. dist. III. qu. IV. § 60; S. Alph. I. n. 44; Lehmk. I. n. 83.

Jestliže jistých prostředků a léků není, povinen jest lékař užiti těch, které má za probabilnější, pomina mínění méně probabilního. Tak učí Vasquez,³⁹⁾ Layman,⁴⁰⁾ Reiffenstuel⁴¹⁾ a jiní proti některým, kteří tvrdí, že lékař smí v tomto případě užiti mínění méně probabilního, ježto podle svého vědomí užívá toho, o čem probabilně se domnívá, že nemocnému prospěje. Avšak z důvodů svrchu uvedených toliko mínění prvního dlužno se držeti. Nemá tudíž základu námitka Linsenmannova, který tvrdí, že vůči dnešní vědě lékařské, která nezná žádných prostředků jistých, nejsou lékařům nic platny rady kasuistů. »Allerdings gibt es,« napsal ve své morálce, »für den Arzt bestimmte Gesetze, seien es nun positive Vorschriften, wie sie eine Staatsbehörde z. B. über die Ordination von Medicamenten, über geburtshilffliche Operationen u. dgl. erlässt, oder seien es Schultraditionen, Gesetze, welche die gelehrte Zunft auferlegt, u. s. w. Da solche Gesetze sich auf gewisse »sichere Mittel« beziehen, so gibt es allerdings auch für den Arzt eine opinio pro lege, und wo eine solche vorhanden ist, ist es Pflicht, sie zu befolgen, und jedes unsichere Experimentiren ist verwerflich. Aber in solchen Fällen ist eben keine Gewissensfrage vorhanden; diese entsteht erst da, wo den Arzt alle Gesetze und alle »sicheren Mittel« im Stiche lassen. Angesichts einer ärztlichen Wissenschaft, welche längst in allen sogenannten sichern Mitteln irre geworden ist, ist dem Arzt mit der Theorie unserer Casuisten nichts gedient, ihm lediglich keine Directive gegeben.«⁴²⁾

Jestliže však není žádné naděje více na uzdravení nemocného, aniž jest na snadě prostředek jistější, dovoleno jest užiti léku kteréhokoliv, jenž probabilně prospěje. Důvod toho jest: naději i probabilní toliko na uzdravení dlužno přednost dáti než jisté smrti, a takový lék v tom případě nezůstává probabilním nebo pochybným, nýbrž pokládá se za bezpečnější, neboť jestliže ho nebude užito, nemocný jistě zemře, pakliže se ho však užije, jest probabilní, že se uzdraví.⁴³⁾

Avšak i lék pochybný, t. j. takový, o němž se pochybuje, zdaž prospěje nebo uškodí, může podán býti nemocnému, na jehož uzdravení více není naděje,⁴⁴⁾ poněvadž v tom případě lékař prozřetelně jedná a správně způsobem tím pečuje o nemocného, jemuž uškoditi nemůže, ježto není žádné naděje že by na živu byl zachován, že mu však snad tím prospěje, jest aspoň poněkud probabilní, neboť více shoduje se s vůlí samého nemocného, aby při něm užito bylo prostředku pochybného, než aby ho opominuto bylo s jistotou smrti,⁴⁵⁾ ježto dále, kde není

³⁹⁾ t. 2. disp. 64, c. 4.

⁴⁰⁾ lib. I. tr. 1. cap. V. § III.

⁴¹⁾ tract. I. hist. III. qu. IV. § 60.

⁴²⁾ Linsenmann pag. 119.

⁴³⁾ S. Alph. I. scr. 46.

⁴⁴⁾ Zvláště, jestliže nemocný sám k tomu výslovně nebo mlčky svolí. Lehmk. I. pag. 617.

⁴⁵⁾ Scavini, tract. III., disp. II., cap. I. art. III. qu. 3. n. 2.

jiných jistějších léků, k ničemu jinému zákon lásky nebo spravedlnosti vůči nemocnému nezavazuje, než aby při něm po bedlivé úvaze užito bylo prostředku, o němž domnívati se možno, že mu prospěje, a ježto konečně k vůli dobrému cíli dovoleno jest z důvodu úměrně závažného položití příčinu počestnou, která bezprostředně může míti dvoji následek: dobrý a zlý: tedy i lék, o němž souditi lze, že prospěje nemocnému, o jehož uzdravení naprosto se již pochybuje, může užito býti, ačkoliv spolu jest se obávati, že týž lék snad smrt urychlí. Neboť tu, kde nelze očekávati, že by nemocný na živu mohl býti zachován, má převahu naděje v možnost, že lék prospěje nad nebezpečím urychlení smrti, ježto nemocný i bez tohoto škodného účinku léku jistě by zemřel, užije-li ho však, snad přece se uzdraví.

Tak učí Layman,⁴⁶⁾ Reiffenstuel⁴⁷⁾ a jiní. Layman praví: »Si nulla medicamenta suppetant nisi dubia et periculosa, tunc prudenter examinadum erit hinc quidem vim et periculum morbi, illinc vero tam spem sanandi, quam timorem ac periculum nocendi Quare si medicus intelligat, certo moriturum infirmum, nisi medicamentum adhibeatur, non carens quidem periculo accelerandae mortis, junctum tamen cum probabili spe conferendae sanitatis, adhibere poterit, sicut ex Galeno refert Adrianus.« Také Gabr. Antoine toto mínění má za jisté: »Si nulla sit spes de salute infirmi, nec adsit remedium nisi dubium, de quo scilicet dubitatur, num profuturum an nociturum sit, debent medici illud adhibere: quia sic infirmi negotium utiliter geritur: nam protest curari si detur, et versatur in certo mortis periculo si non detur, meliorque est salus incerta quam mors certa.«⁴⁸⁾

Jiní, jako Salamanští, Azor, Castrop., Sylv., Villat a j. učí, že to není dovoleno poněvadž prý nikdy není dovoleno vydávati nemocného v nebezpečí smrti, ani v nebezpečí ji uspišiti; avšak prvního mínění jest se držeti, jak patrně z našeho důkazu.⁴⁹⁾

Avšak k vůli pouhému p o k u s u (e x p e r i m e n t u) není dovoleno užiti ani při nemocných, na jejichž uzdravení není vice naděje, prostředků naprosto nejistých a nevyzkoušených s nebezpečím těžkého poškození zdraví nebo uspišením smrti.⁵⁰⁾ Těžce tedy hřeší lékař nebo ranhojič, který prostředku pochybného užívá při nemocném, byt na uzdravení jeho jinak nebylo již naděje, aby učinil pokus, zdaž prostředek ten jest prospěšný či škodlivý, neboť tím způsobem by nemocného odvážlivě vydával v nebezpečí smrti.

(Pokr.)

⁴⁶⁾ Lib. I. tr. 1. cap. V. § III.

⁴⁷⁾ tract. I. dist. III. qu. IV. § 60.

⁴⁸⁾ Antoine, Tractatus de obligationibus cap. VII.

⁴⁹⁾ Sv. Alf. I. nr. 46.

⁵⁰⁾ S. Alf. I. nr. 46; Marc I. nr. 84; Lehmkuhl I. pag. 617.

Nová zákonitá ustanovení o sňatku příslušníků státu uherského v naší polovině říše.*)

Podává ANT. HOFFMANN, kaplan v Olšanech-Žižkově.

V nových zákonech o civilním sňatku občanů Uherských. schválených dne 9. prosince 1894 a platných od 1. října 1895 (zákona z r. 1894 článek XXXI., XXXII. a XXXIII.) vzrostly duchovním správcům i občanům do Uher příslušným, kteří v zemích předlitavských sňatek uzavírají, mnohé obtíže, nemá-li na jedné straně právům a povinnostem církevním se zadati a mají-li na straně druhé přece jen občanská práva snoubencům zaručena býti.

Nepodáváme zde překladu oněch zákonů, nýbrž jen na základě jich vyhotovený stručný návod, čeho dbáti, je-li jeden nebo jsou-li oba snoubenci do Uher příslušni, a jak by se jim radou k účinnému výsledku dopomoci mohlo.

Dřívější zákon, dle kterého vázán byl uherský snoubenec opatřiti sobě certifikát k ženitbě od královského uherského ministerstva kultu a vyučování, pozbyl dnem 1. října 1895 své platnosti, za to ale jsou všichni ti, kdož do Uher nebo města Řeky a jeho okršku příslušni jsou (čl. XXXI. zák. z r. 1894 --- §§ 146, 147.) bez rozdílu, zda ženich či nevěsta tam příslušna jest, opatřiti sobě certifikát k ženitbě od král. uhersk. ministerstva spravedlnosti.

(Pro příslušníky Chorvatsko-Slavonska platí i nadále nařízení ministerské ze dne 6. září 1884 č. 7179. [Ord. I. 1884 str. 58.] totiž: v chorvatsko-slavonském provincialtě vystavují jim snubní certifikáty královská místožupanstva, v bývalých chorvatsko-slavonských okresích pohraničních královští úřadové okresní a v oněch městech, kde magistráty jako polit. úřady první instance fungují, tyto magistráty.)

Především nutno tudíž zjistiti, zda snoubenec (resp. snoubenci) uherského státního občanství nepozbyli, kteréžto pozbývá se desítiletou nepřetržitou vzdáleností mimo území uherské. Tak stanoví § 31. odst. I. zákona z r. 1879: »Každý uherský státní občan, jenž bez rozkazu uherské vlády nebo rakousko-uherských ministrů po deset let nepřetržitě mimo hranice území uherské koruny se zdržuje, ztrácí tím uherské státní občanství. Čas jeho vzdálení se počítá ode dne, v němž dotyčný hranice území koruny uherské opustil, aniž by o ponechání sobě uherského státního občanství u úřadu v § 9. tohoto zákona označeného (to jest první úředník municipia, místožupan, purkmistr) se ucházel, anebo jestli s cestovním pasem se vzdálil, ode dne, kdy pas vypršel. Tento čas vzdálenosti jeho se přeruší, jestli nepřítomný ponechání sobě

*) Srov. výnos c. k. místodržitelství českého ze dne 5. března 1896. č. 34758. — Ordin. I. praž. r. 1896. str. 37 seq. Red.

uhersk. státního občanství svrchu zmíněnému úřadu oznámil, nový pas si opatřil nebo od některého rakousko-uherského konsulátu list k pobytu obržel nebo v matriku některé rakousko-uherské konsulární obce zanešen byl. (Dle: Instruction für den Seelsorge-Clerus betreffs Eheschliessung ungar. Staatsbürger in Oesterreich. — Gratz 1896 — Str. 52. sqq.)

Přesvědčí-li se duchovní správce, že snoubenec v Uhrách příslušnosti nepozbyl a po stránce církevní žádné překážky uzavření platného a dovolného sňatku v cestu se nestaví, poučí jej o závaznosti zákonů uherských, aby sňatek jeho i v Uhrách právní platnosti měl. Za tím účelem sluší především na zřeteli míti překážky jakož i závady manželské, které zákon uherský z roku 1894 o uhersk. církev. právu v článku XXXI. § 6. 27. stanoví.

Překážky manželské stanoví tento zákon následující:

1. — (§ 6.) — *Neschopnost jednání*; (Nemohou sňatek uzavřítí osoby mladší nežli 12 roků, duševně choří, nebo jinak užívání rozumu zbavení, dokud stav jich trvá, dále pod kuratelou stojící, a ti, jichž nezletilost z jakéhokoliv důvodu prodloužena byla.)

2. — (§ 7.) — *nedospělost*; (dle ustanovení zákona uh. sluší ženicha v 18 letech, nevěstu v 16 letech za dospělé pokládati. Ministr spravedlnosti mohl by dispens udělití.)

3. — (§§ 8, 9. a 10.) — *nezletilost* snoubenců mladších nežli 20 roků; (Nezletilí — pod 20 roků nemohou bez přivolení zákon. zástupce svého sňatek uzavřítí. Dává pak nezletilým těmto přivolení ke sňatku otec, není-li otce na živu nebo je-li dítěto nemanželské — matka. Je-li děd dítěta zákon. zástupcem jeho, stačí přivolení jeho. U manželů od stolu a lože rozvedených nebo byl-li sňatek rozvázán, udílí svolení dítětu pod ochranou její stojícímu matka a kdyby té zde nebylo, otec. Místo rodičů, kteří pro tělesnou nebo duševní chybu, následkem vzdálení se trvale nejsou s to svolení dáti, o čem však poručenský úřad rozhodne, dále místo rodičů, kteří otcovské moci nebo poručenství zbavení byli, vyjímaje případ, že by se tak pro správu jmění stalo, — udílí svolení poručenský úřad. Dítětům adoptovaným, dokaváde tato adopce nepřestala, nejsou tělesní rodičové oprávněni přivolení dáti. Podotýká se, že u nezletilých pod 20 roků, byť i otec nebo matka nebyli zákon. zástupci jejich, jest kromě přivolení zákonitých zástupců potřebí i přivolení těchto rodičů. Úřad poručenský nerozhoduje nikdy, aniž by nezletilého nevyslechnul a má vždy zájem tohoto na zřeteli.)

4. — (§ 11.) — Nemohou sňatek spolu uzavřítí:

a) pokrevní příbuzní v pokolení přímém;

b) bratři a sestry;

c) bratr neb sestra s potomky bratrovými neb sestřinými (tu by mohl toliko král k návrhu ministra spravedlnosti dispens udělití);

Původ zákonitý či nezákonný, jakož i okolnost, zda oba rodičové či jen jeden bratra a sestry společni jsou, nečiní rozdílu.

d) manžel s pokrevními příbuznými pokolení přímého se strany druhého manžela, třebaš první manželství za neplatné prohláše bylo.

5. — (§ 12.) — Trvajcí svazek manželský;

6. — (§ 13.) — zločin; (jestli některý ze snoubenců v do-
rozumění s druhým o bezživotí svého manžela nebo manžela dru-
hého snoubence usiloval).

Závady manželské stanoví §§ 14.—27. shora citovaného zákona:

1. choroba duševní, hluchoněmota (bez přivolení kuratora);

2. nezletilost (třeba nezletilý 20. rok překročil a zákonitý
žástupce jeho ke sňatku svolil, nelze mu bez přivolení rodičů
sňatek uzavřít);

3. příbuzenství mezi bratrancem a sestřenicí. (Ministr sprave-
dnosti může dispens udělit);

4. závada z adepce vzešlá, totiž mezi přisvojenci a přisvo-
jiteli, mezi tělesnými dítkami přisvojenců a tělesnými dítkami při-
svojitelů, a mezi tělesnými dítkami přisvojenců s přisvojiteli;

5. závada mezi poručníkem, jeho dítkami a svěřencem, dokud
poručenství trvá;

6. cizoložství dokázané rozsudkem soudním; (jen král k ná-
vrhu ministra spravedlnosti může dispens udělit).

7. trvajcí svazek manželský; (dokavad neplatné manželství
nepřestalo nebo za neplatné prohláše nebylo.)

8. jest zapovězeno sňatek uzavřít na základě prohlášení za
mrtvého, jestli manžel za mrtvého prohlášeného nebo onen, s nímž
tento manželství uzavřít chce, ví, anebo se dokáže, že za mrtvého
prohlášený domnělý den úmrtí přežil.

9. jest zapovězeno sňatek uzavřít manželé s vinaíkem pro
vykonání nebo pokus vraždy nebo zabití na druhém manželé od-
souzeným, byť i rozsudek dosud v právní platnost nevešel;

10. lhůta vdovská, jakož i doba po prohlášení sňatku za
neplatný po deset měsíců, leda by žena zatím porodila;

11. ordo et religio;

12. zákon branný;

13. prohlášky manželské. —

Přesvědčiv se duchovní správce, že dle těchto ustanovení
zákona uherského žádné překážky ani závady manželské nestává,
nebo byla řádnou cestou odstraněna, poučí snoubence o závaz-
nosti prohlášek ke stavu manželskému v Uhrách.

Že sňatek uherského příslušníka (ať ženicha nebo nevěsty)
i v Uhrách dříve prohlášen býti musí, tak stanoví
článek XXXI. zák. z r. 1894, oddíl II. § 27., kde se praví: »Za-
povězeno jest bez řádných prohlášek sňatek uzavřít;« — a zřete-
lněji ještě stanoví téhož zákona článek XXXI. oddíl VII. § 113.
al. 2.: »Sňatek uherského státního občana, jenž v cizině uzavřít
se má, musí i v Uhrách dříve prohlášen býti.«

O tyto prohlášky u státního matrikáře povinni jsou snou-
benci osobně zažádati (zák. z roku 1894 čl. XXXIII., II., § 45.),

nebo skrze zákonitě zástupce, nebo skrze osoby zvlášt k tomu zmocněné. Za takové pokládati sluší každého, kdo ku prohláškám potřebné dokumenty snoubenců správci matrik předloží (Instr. král. uhersk. ministr. sprav. z r. 1895 -- č. 27.243 -- I. § 4.). Avšak duchovní poradí zajisté snoubencům, kteří jinak hotovi jsou církevní sňatek u něho uzavřítí, který správce matrik ku předsevzetí prohlášek kompetentním jest, jaké doklady předložiti musí a vyhotoví jim jakýsi informační arch, v němž by všechny ku prohláškám nutné údaje obsaženy byly. (Vzorec tohoto informačního archu podáváme na konci této stati.)

V Uhrách příslušný snoubenec, který v cizině sňatek uzavírá, zažádá o prohlášky buďto ku správci matrik svého řádného bydliště, nebo nemá-li tohoto, na místě, kde naposled déle než tři měsíce se zdržoval, nemůže-li pak ani takové místo se zjistiti, v obci domovské aneb konečně v obci rodné.

Pakli ale onen snoubenec nemá v Uhrách ani řádného bydliště, ani místa určitého pobytu, ani rodnou obec a i místo příslušnosti domovské pochybno jest a jen z těžka a delším úředním jednáním dalo by se zjistiti, pak jest ku předsevzetí prohlášek kompetentním správce matrik v Budapešti, (vnitřní město) a prohlášky stanou se v tom případě vyhláškou jedenkrát v úředním listě »Budapesti Közlöny« uveřejněnou. (Článek XXXIII. zákona z r. 1894 -- oddíl 3. -- § 49., jakož i instrukce kr. uh. ministra spravedlnosti 1895 č. 27.243. § 85.)

Za účelem prohlášek sluší předložiti *tyto doklady*:

1. Rodný nebo křestní list ženichův i nevěstin, -- doklad to o rodném a křestním jménu, stáří, náboženství a rodišti snoubenců, jakož i o křestním a rodném jménu svých rodičů.

2. Vysvědčení o pobytu, z něhož vysvítá zaměstnání a doba pobytu snoubenců, stvrzené buď od policejního nebo obecního úřadu.

3. Doklad o příslušnosti domovské, -- buďto domovský list, legitimace, pas anebo pracovní knížka.

4. U nezletilých, kteří 24. roku nedosahli přivolení zákonitého zástupce a poručenského úřadu, po případě kromě tohoto i svolení otce nebo matky, kteréžto (dle čl. XXXIII., II., § 50.) jest bez kolku, avšak podpis otcův, jak v praktickém případě nakázáno bylo, musí buď u c. k. okres. hejtmanství, soudu nebo notáře legalisován býti.

5. U ovdovělých úmrtní list zesnulého manžela, jakož i oddací list dřívějšího sňatku, u rozvedených rozsudek rozvodu nebo prohlášení neplatnosti dřívějšího sňatku. (Vdova smí dle čl. XXXI., II., § 24. teprv po uplynulém 10. měsíci nový sňatek uzavřítí, leda by zatím dítko porodila. Avšak ministr spravedlnosti může tu udělití dispens.)

(Pokr.)

Romanarum Congregationum decreta novissima.

S. Rituum Congregatio.

Festum S. Thomae Cantuariensis ad ritum duplicem minorem pro universa Ecclesia evehitur.

DECRETUM.

Sanctissimus Dominus Noster Leo Papa XIII. referente infrascripto Cardinali Sacrae Rituum Congregationi Praefecto, communia vota Emorum et Rmorum Patrum Sacris tuendis Ritibus praepositorum libenter excipiens, Festum Sancti Thomae Episcopi Cantuariensis et Martyris ad ritum duplicem minorem pro universa Ecclesia evehere dignatus est; illudque sub praedicto ritu in Calendario Universali et in novis editionibus Breviarii Romani deinceps inscribi decrevit. Contrariis non obstantibus quibuscumque. Die 24 Februarii 1896.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.

L. + S.

A. Triepi Secretarius.

S. Rituum Congreg.

Circà missam conventualem et parochialem

DUBIUM.

Sacra Rituum Congregatio ad decreta, quibus indulget missam solemnem vel etiam missas lectas in aliqua extrinseca festivitate, solet adjicere clausulam: >dum modo non omitatur missa conventualis vel parochialis, Officio diei respondens, ubi eam celebrandi adsit obligatio.< Porro nonnulli ecclesiarum rectores hujusmodi clausulae declarationem ab eadem Sacra Congregatione humillime rogarunt; et ipsa Sacrorum Rituum Congregatio, ad relationem subscripti secretarii, reaccurate perpensa, declaravit obligationem in casu quoad missam conventualem, Officio diei respondentem, adesse pro ecclesiis, in quibus ea die fit officiantura choralis, juxta decretum 6. Junii 1888 ad II.; quoad vero missam parochialem, eam Officio diei conformem esse debere, quando peragenda sit cum applicatione pro populo.

Atque ita rescripsit. Die 21. Februarii 1896.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.

L. + S.

A. Triepi, Secretarius.

S. Rituum Congregatio.

Intonationes nec non modulationes in missa cantata fieri debent juxta Missale.

ROMANA.

A. Sacra Rituum Congregatione postulaverunt plurimi: »An intonationes Hymni angelici ac Symboli, necnon singulae modulationes a Celebrante in missa cantata exequendae, videlicet Orationum, Praefationis, Orationis Dominicae et cum relativis responsionibus ad chorum pertinentibus, ex praecepto servari debeant prout jacent in Missali, an mutari potius valeant juxta consuetudinem quarundam ecclesiarum?

Et eadem Sacra Rituum Congregatio, audito voto Commissionis Liturgicae, reque mature perpensa, censuit rescribendum«. Affirmative ad primam partem: Negative ad secundam, et quamcumque contrariam consuetudinem esse eliminandam juxta Decretum 21. Aprilis 1873. Atque ta rescripsit ac servari mandavit. Die 14. Martii 1896.

Car. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.

L. + S.

Aloisius Tripepi Secretarius.

Literární oznamovatel.

Apologie sněmu kostnického v příčině odsouzení 45 vět Jana Viklifa. Napsal na základě spisů Viklifových Dr. Antonín Lenz, domácí prelát Jeho Svatosti, probošt královské kapitoly Vyšehradské. Stran 92. Cena 60 kr. Nákladem Cyrillo-Methodějského knihkupectví.

Trváme, že málo jest učenců, kteří by tak důkladně a svědomitě prostudovali spisy slavených (bohužel) u nás mužů — míníme tu mistra Jana Ilusa a Petra Chelčického — jako Vyšehradský prelát Dr. Antonín Lenz. A věru jsme mu za to povděční, že nehledě ani v pravo ani v levo ráz na ráz odkrývá bludy, v spisech těchto odpůrců Církve obsažené a tak lidu českému zřejmě praví: »Hle! Takoví byli mužové, jichž se zneužívá nyní proti Církvi katolické.«

Odpůrcové víry katolické namlouvají lidu, že prý sněm kostnický jednal lehkomyšlně, odsoudiv věty Viklifovy, počtem 45. Ale Dr. Lenz na základě spisů Viklifových, jež pročetl s velikou péčí, dokazuje, že věty ty se ve spisech Viklifových nalézají v tomtéž smyslu a mnohé z nich v nepoměrně horším. Aby přehled zavržených vět Viklifových byl jasnější, spojil ty věty v jedno, jež se táhnou k jednomu předmětu. Tím způsobem provádí důkaz, že jsou skutečným majetkem Viklifovým kusy, jež směřují:

1. k náuce o moci církevní, 2. k náuce o zboží církevním, 3. k náuce o řeholích, 4. k náuce o poměru hříchu smrtelného a předzřízení k církevním důstojnostem a k majetku soukromému,

5. k náuce o pravomoci světské nad Církví, 6. k náuce o velebné Svátosti a o mši svaté, 7. k náuce o modlitbách, a konečně připojuje ty kusy, jež stojí o sobě jako samostatné.

Pan spisovatel citáty z vlastních spisů Viklifových odkrývá onu bezednou propast bludů, do níž Viklif zabředl, dáváje všady na jevo neukrotitelnou nenávisť proti Církvi katolické. Kusy Viklifovy na sněmu kostnickém zavržené obsahují ovšem jen částku jeho deformace, ale již ta částka sama sebou důstatečna jest, aby dokázala, jak hrozné učení Viklif hlásal.

Naším českým velebitelům Husovým sloužíž na vědomí, že Hus více jak 28 zavržených vět Viklifových přijal za své, což zároveň podává historický doklad, že deformace Husova byla jen padělkem deformace doktora Jana Viklifa. *A p o l o g i i s n ě m u k o s t n i c k ě h o d o p o r u č u j e m e c o n e j v ě ř e l e j i.*

Dr. Jos. Burian.

Cyklická kázání. Vydává Klement Markrab. Cyklus II.—VII., str. 138. Cena 90 kr. — Jméno Klementa Markraba jest v Čechách i na Moravě známo jako slovuťného homiletického spisovatele. Čtenářové »Rádce duchovního« setkávají se s Klementem Markrabem bezmála v každém sešitu a jde jeden hlas, že kázání jeho jsou trvalé ceny. Vynikajíť jak dokonalou homiletickou formou, tak výborným obsahem. Cyklus kázání právě vydaných obsahuje pravdy závažné. Pojednává o nesmrtnosti duše (čtvero řečí), o posledních věcech člověka (sedmero řečí), o Božství Ježíše Krista (patero řečí), o vykoupení (tré řečí), o Duchu Svatém (tré řečí), o Církvi (šestero řečí). — Mluva všady jest jasná, srozumitelná a jadrná, rozdělení vhodné a logické. Časová tato kázání doporučujeme co nejlépe.

Dr. Jos. Burian.

Církev vítěsná. Životy svatých a světic Božích. Pořadem roku občanského sepsal Frant. Ekert. Svazek třetí. S 30 obrázky. Podíl údů dědictví Svatojanského č. 83. za rok 1896. Na třetí svazek »Církev vítězná« jsme se upřimně těšili a jen neunavně pili pana spisovatele co děkovati máme, že se již nachází v rukou našich. Nechceme tím nijak panu spisovateli lichotiti, ale to přece doznati musí každý, že kniha o 879 stránkách vyžaduje práce úmorné, ovšem ale záslužné, tím záslužnější, povážíme-li, že sepsána jest v čase poměrně krátkém — během dvou let — a na základě pramenů vesměs kritických. Spisovatel i v tomto svazku bedlivě přihlížel k milým našim patronům českým, čerpaje, jak v předmluvě udává, ze všech vážných a dostupných pramenů a spisů. Mluva všady jest vzletná a na myšlénky bohatá. Dobře napsal »Čech«, že by jen jedno přání měl, totiž, kdyby možno bylo knihu tu rozdělit na tolik letáků, kolik je v ní vypsáných světců. Přání toto sdílíme s milým »Čechem« také my a doufáme, že dobrotivý Bůh dopřeje panu spisovateli zdraví a síly, aby své monumentální dílo v brzku korunoval svazkem čtvrtým. — Životy svatých neměly by chyběti v žádné křesťanské rodině.

Dr. Jos. Burian.

Listy homiletické.

Neděle IX. po Sv. Duchu.

Minulost, přítomnost i budoucnost naše nutí nás dnes
ku pláči.

»Ó, kdybys bylo i ty poznalo, a to
aspoň v tento den tvůj, co tobě jest
k pokoji.« Luk. 19, 42.

Dnešní sv. evangelium jest jedno z nejdojemnějších a nejvýstražnějších částek Písma sv. Vidíme tu Spasitele, doprovázeného Svými apoštoly nedaleko Jerusálema. V duchu na Něho patřím a poznávám, jak Jeho svatou hlavou letí ta spousta hříchů, které obyvatelé nešťastného města nahromadili, a jak tím dojat, výhrozně volá: »Ó, kdybys bylo i ty poznalo, a to aspoň v tento den tvůj, co tobě jest k pokoji.« Luk. 19, 42. Vidím a uvažuji v mysli své: Tak patří, duše má, i na tebe, tvůj Spasitel, a hle! co spatřuje? Illavou Jeho svatou letí celý tvůj minulý život, snad hříšný, snad na Něho zapomínající, život, který tak snadno nebe si mohl vydobyti a přece smrt si připravil! Ten plačící Spasitel dnes nad zkázou Jerusálema, zdaž nepláče i nad životem tvým budoucím, který snad v hříších bude roveň dnům tvým právě minulým? Příčin jest zajisté dosti, proč Ježíš i nad každým z nás pláče; proto též přišel na svět, aby zachránil a spasil, co bylo zahynulo, proto též opustil devadesát devět oveček na poušti, aby jedinou bloudící nazpět přivedl. A kdyby toho potřeba byla žádala, Jeho láska by byla za každého z nás zvlášť trpěla, co vytrpěla za veškerenstvo. Jaká to výstraha: Ježíš pláče nade mnou! Ježíš, Bohočlověk, Ježíš, který nikoho z nás pomoci nepotřeboval, aby blaženosti dosáhl, Ježíš pláče nad tebou, křesťane milený! Ježíš pláče nad tebou, a ty sám veselíš se, ba, co dím, veselíš, chlubíš se hříchy svými! Ježíš pláče nad tebou, ježto tvůj
I. minulý život byl hříšný, a

II. i tvůj přítomný život nenasvědčuje tomu, že
bys se chtěl vzpamatovati.

Rozeberme, moji drazí, ony skutky naše poněkud blíže, a nepohnou-li nás, abychom sami nad sebou zaplakali, pak přemýšlejme alespoň, jaký trest stihl Jerusálém; neboť jeho trestu bude podobný i náš, ježto jsme nechtěli uposlechnouti výstrahy, pláče Ježíšova.

Žádám o laskavou pozornost, když již započínám ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

II.

Co myslíte? Máme všichni, jak zde jsme přítomni, dosti příčin, abychom zaplakali nad životem svým minulým? Moji drazí, ať se kdo z vás nachází v jakémkoliv věku, musí připustiti, že na něho se vztahují slova sv. Jana, řkoucího: »Kdoby řekl, že jest bez hříchu, lhářem jest a pravdy v něm není«. Hřích pak jest příčinou věčného zahynutí, a proto, co by nás mohlo spíše nakloniti ku pláči nad sebou, než spáchaný hřích? Uvažte jen, kolik hříchů, kolik těžkých hříchů každý z nás se dopustil:

1. v mládí. — Většina z nás má již onen krásný věk života svého uplynulý. Onen čas setby dobrého semene, onen čas plný růží, čas bezstarostnosti a plný krásných plánů, čas andělského mládí ten tam jest, a nyní nám budiž dovoleno nahlédnouti, jak jsme jej prožili. Sv. Chrysostom praví, že mládí prožito bývá obyčejně v rozkošnictví. A pravdu má tento svatý muž, neboť rcete sami, co vám bylo nejdražším, nejmilejším za dnů mladosti? Byly to myšlenky na Boha? Pochybuji, maje před sebou výrok muže tak zkušeného! A v myšlenkách hříšných, lehkomyslných, žili jste snad mnohé měsíce a leta. A jaká slova plynula obyčejně z úst vašich? Byla to slova důstojná starostlivých rodičů? Anebo snad v oplzlé, hříšné písňe proměněná? Ó kolik duší nevinných přivedlo takovéto vaše počínání v nivec! Zaplaťte s Ježíšem nad zkázou Jerusálema svého! — A jaké, moji drazí, máte skutky z mládí ku ospravedlnění svému? Mluvili jste ovšem o modlitbě, zpovědi, postu, avšak když čas se přiblížil, zdálo se vám býti všechno obtížným, všechno předčasným. Proto život váš, jak praví Písmo sv., »pil hřích jako vodu«, a ve své zaslepenosti jste se tázali: »Činil jsem zlo, a co se mně za to stalo? Šťastní jsou, kteří svědomí své hříchem neposkvrnili; šťastni, kteří z mládí vzpomínkami zbožnými jsou síleni. Avšak kolik jest těchto posledních, obzvláště za dnů našich, kdy denně násilnostmi, loupeží a vraždami od mládeže páchanými jsme překvapováni? Jak hořké slzy musíme tedy roniti, vzpomeneme-li si na tuto část života svého! Zdaž nejsme nuceni zvolati se žalmistou Páně: »Slzy jsou mým nápojem ve dne v noci«. A litovali, oplakali jsme opravdu poklésků svých z mládí?

2. Než ale snad věk druhý, věk, kdy v muže nebo ženu jste dospěli, na základě zkušenosti nabyté, strávili jste v ctnostech a bohumilém počínání? Snad jsi vstoupil, křesťane

milený, ve stav manželský; ten proměnil příbytek tvůj v obydlí rodiny a tu neštěstí, kříže mnohé dopadly již na ramena tvá a v nitru tvém vzplanula touha jen po bohatství. Na místo lehkomyslnosti, zaujala v srdci tvém místo lakoťa a závisť. A ke kolika jiným hříchům dal jsi se těmito svěsti! Ó, v tomto věku právě více než kdy jindy člověk tělesně i duševně vysílí bažením po statcích pozemských. K tomu se připojila pak touha po vyznamenání a hodnostech, a veta bylo po klidném žití. Nechci dále rozebírat chyby tohoto věku, ale všechno v celek uzavíraje, pravím vám, že nyní teprve můžeme jasně rozuměti slovům sv. Petra, jež pravil k Mistru svému: »Pane, je-li stav manželský takový, pak jest lépe zůstati samotnu«. A Kristus odpověděl: »Málo jest těch, kteří chápou slova ta«. A je-li v stavu manželském tolik příležitosti ku hříchu, zajisté že i stav panický bez modlitby, postu a se přemahání jim se nevyhne. — Opět volám k vám tedy, moji drazí, projděte v myšlénkách dnešního dne druhý tento věk života a pak rcete, zdaž příčiny nemáte, abyste s Ježišem plakali? A vyronili jste jen jedinké slzy nad hříchy svými?

3. Zbývá mi nyní říci, že snad mnozí z vás se dočkali s pomocí Boží pozhnaného stáří. Jinošský i mužný věk uplynul, a ty, křestane milený, při svém zaměstnání jsi měl málo času, abys jednou alespoň zbožně a do opravdy sepjal rukou svých k modlitbě.

Hleď, milený příteli, nyní ti popřál ještě svrchovaný Pán času, bys dluh Jemu učiněný splatil. Ach, neotálej a věz, že jestliže Pán již často tě volal, dnes dojemně, snad naposledy tě volá slovy: »Kéž bys poznal, a to alespoň v tento den tvůj, co tobě jest k pokoji.« A co by ti k pokoji dopomoci mohlo, jsou slzy upřímného pokání. Kéž bys srdce svého nezatvrzoval, dnes alespoň, kéž bychom všichni v slzách k Pánu se obrátili. — A máme-li příčin dostačitelých ku slzám nad životem svým minulým, zajisté i život přítomný nenasvědčuje tomu, že bychom opravdově to mysli s naším pokáním v budoucnosti.

II.

Z přítomnosti můžeme souditi, jaká byla či minulost; budoucnost jest rouškou neprůhlednou zastřena. Kdo ji může odhaliti? Kdo nám může s jistotou říci, zdaž dočkáme se dne ztřeššího a co nás v něm potká? Co však s jistotou víme, jest ta okolnost: »že kdo odkládá pokání a polepšení života svého na dny pozdější, vrhá se ve veliké nebezpečení, a že smrt a potom soud následovati budou.« Jak mocná to pobídka ku pláči nad naší přítomností i budoucností!

Tu připomíná sv. Ambrož krásná slova, kterých tak mnozí nechápou: »Jestliže někdo v posledním okamžiku života svého, právě před smrtí, k pokání se obrátí a vyzpovídá, tu rozlžešení, kterého žádá, mu nikdy neodepru; avšak neosměluji se tvrditi, že

blaženě skonali; ano netvrdím, nepřislibuji, nedám vám nižádné záruky, neboť vás nechci klamati.« K čemu tato opakující slova mají nás jinému povzbuditi, než abychom s pokáním neodkládali? A sv. Augustin dí: »Touto pokutou bude nevěrný služebník trestán, že, an zapomínal v životě svém na Boha, Bůh na něho v smrti jeho zapomenc.« Křesťane mileny, na smrtelné lůžko s pokáním odkládati, jest namnoze již pozdě! Tehdá nebudeme moci poklésků svých opravdově napravit, a proto přítomnost naše nás nutí, abychom zaslzeli s Ježíšem, pozírajíce v duchu na smutnou hodinku svoji. A jak brzy se přiblíží tato hrozná hodina? —

A co potom — —

Kardinál Bellarmin vypravuje, že navštívil bohatého a vysoce postaveného hodnostáře, který následkem hříšného, nepořádného života v smrtelnou nemoc uvržen byl. Když jsem, tak vypravuje Bellarmin, u jeho lůžka stál, a jemu přátelsky, ale zcela opravdově radil, že nemůže opatrněji jednati, než když vzbudí opravdovou lítost nade všemi poklésky života svého, a že Bůh srdcem skroušeným a kajícím nepohrdne, tu odpověděl: »Co jest to lítost neboli skroušenost? Nepochopuji, co ode mne žádáš.« Opakoval jsem mu, pokračuje kardinál, co lítost jest, a že má nenáviděti ony skutky, jimiž Bohu se odcizil a Jej tak dlouho urážel; že má pevný úmysl učiniti, popřeje-li mu Bůh dalšího života, že se polepší, vše napraví, a to vše že chce učiniti jen z pouhé, upřímné lásky k Bohu; avšak opět a opět tázal se nemocný: »Co jest to lítost? Já ti nerozumím!« A v takovémto stavu zemřel. Jaká to hrozná smrt? Jak výstražný to pro nás konec života!

A právě tato smrt, která nás jistě očekává, má nás častěji přiměti ku pláči. Vždyť klidně umíratí jest právě umění, kterému se, jak myslím, nejlépe pravým pokáním a zbožným životem vyučíme. Jak často vidíme jinocha v květu mládí umíratí, a v nitru svém se třese, avšak pokání odložíme na dny pozdější. Jak často Bůh nás volá, tu neštěstím, tu smrtí matky, nebo přítele upřímného, a my zapláčeme nad rovm jeho, avšak nic více! Zdaž vše nás to dnes výstražně nenapomíná, nám látky dosti nedává k hojným slzám? Na mysl ti uvedu, křesťane v hříších zatvrzelý, smrt hříšníka, smrt podobnou snad smrti tvé. — V letech 90tých předešlého století vyznamenával se ve Francii muž jménem Kollot z Herbois ukrutností a bezbožstvím. Později byl zajat a na ostrov Cayenne do vyhnanství poslán. Když tam přišel, obávali se ho tamní obyvatelé jako nějaké obludy. Jsa nyní v největší bídě, chvílemi křičel: »Jsem potrestán. Úplná opuštěnost, ve které jsem, je pro mne peklem.« Chvílemi lomcovala jím horečka; volal proto Boha a neblahoslavenější Pannu na pomoc. Jistý voják, kterého druhdy chtěl svěsti, aby se Bohu rouhal, tázal se ho nyní, proč před několika měsíci z víry v Boha šašky si tropil. »Ach, příteli,« odpověděl, »moje ústa obelhávala mé srdce.« Po té bylo ho slyšeti opět křičeti: »Bože můj, Bože můj, mohu ještě doufati, že mně hříchy odpustíš? Pošli mi utěšitele, který by mne zbavil žáru, který mé nitro ničí. Bože můj, popřej srdci mému pokoje!«

Poslední chvíle jeho byly tak hrozné, že ho bylo třeba odnésti do odlehlé světnice. Než kněz přišel, zemřel 7. června 1797 s polootevřenýma očima, maje strašně zkrouceny údy a chrle proudy krve z úst. Otroci černochoů pochovali ho tak nedbale, že mrtvola jeho byla potravou divoké zvěři.*) — Jaký byl jeho rozsudek před soudnou stolicí Boha vševědouceho a nejvyšš spravdivého? —

* * *

Ach ano, moji drazí, mám za to, že jste dobře poznali, jak vše nás nutí ku pláči, naše minulost, přítomnost i budoucnost. Ó plačme tedy, skrápějme hřichy své horkými slzami pravé lítosti. Bůh se nad námi smiluje.

Petr hořce zaplakal, a Pán mu hřichy odpustil; Magdalena slzami smáčela nohy Ježíšovy, a Pán se nad ní smiloval, poněvadž mnoho milovala; David plakal nad hřichem svým ve dne v noci, a hle! stal se mužem dle srdce Hospodinova! Ó, zaplačme tedy i my, slzy hořké roňme nad věkem svým minulým, a půjdeme slzami pokání a pravého polepšení šťastné budoucnosti vstříc! »Zbloudil jsem, ó Pane, jako ovce, kteráž se ztratila: hledej služebníka svého, neboť na přikázání tvá jsem nezapomněl.« Žalm 118, 176. »Rozpomeň se na mne, ó Pane, a služebníka svého nezavrhní před tváří svou; rozpomeň se na mne ve své lásce« ! Amen. —

Václav Davídek, katecheta v Turnově.

Neděle X. po Sv. Duchu.

(Homilie).

- I. Nevcházej s námi do chrámu Páně pýcha fariseova,
II. ale vcházej tam s námi pokora publikánova.

»Dva muži vstoupili do chrámu«.

Luk. 18, 10.

Oba, fariseus i publikán navštívili dům Boží. Oba tam vstoupili, aby se modlili; oba vešli do domu spasení. A přece jen jednomu z nich, jen druhému, jen publikánu stalo se tam spasení; jen ten byl ospravedlněn, byl od Boha přijat milostivě. První pak, fariseus, byl v domě Božím přijat nemilostivě. Kéž bychom i my svou návštěvou v chrámu Páně nebyli tak nešťastní, jako byl fariseus, což by bylo tím smutnější, čím více náš chrám křesťanský jest domem spasení. Nejhojnější a nejdražší užitek na duši své můžeme vzíti každou návštěvou křesťanského kostela svého. Ale tím více chraňmež se, aby návštěva naše nebyla, jako byla návštěva fariseova. Pak bychom odcházeli z kostela nejenom beze všeho užitku, nýbrž i s větší ještě vinou a škodou na duši své. Spíše navštěvujice křesťanský chrám Páně, tím více podo-

*) Eichsfelder Volks-Blätter 1894.

bejmež se publikánu, abychom zde tím hojnějšího docházeli smilování.

A co bylo to, co fariseovi učinilo návštěvu jeho v chrámě tak nešťastnou? To byla pýcha.

A co bylo to, co učinilo publikánu návštěvu jeho v chrámě tak šťastnou? To byla pokora.

Odtud vezměmež si toto dvoje napomenutí:

I. nevcházejž nikdy s námi do chrámu Páně pýcha fariseova; ale

II. vcházejž tam s námi vždycky pokora publikánova.

P o j e d n á n í.

I.

Vy pozorujmež nejprvé pýchu fariseovu, aby i na nás nebylo ničchož, co by mu nás činilo podobnými, a co by mařilo všecku naši návštěvu domu Božího.

»Dům můj dům modlitby jest«, tak Sám Bůh se prohlásil v chrámě Svém ústy jednorozceňného Syna Svého Ježíše Krista. K tomu jest chrám Páně. Tam k Bohu se máme modliti, Boha máme chváliti, Bohu máme děkovati, Boha máme prositi, k Bohu máme my hříšníci o smilování volati. Proto jdeme-li do chrámu Páně, máme jen Boha na mysli a v srdci míti. Ale fariseus Boha jak málo měl na mysli své a v srdci svém! A koho nejvíce měl na mysli své a v srdci svém? — Jen sám sebe. O Boha jen tak mimochodem zavadil, řka: »Bože, děkuji Tobě«. Ale pak již pořád jen sám o sobě mluvil; již pořád jen sám sebe, jen to své já vynášel a vychvaloval. Já — to vězelo v každém slově modlitby jeho, — já nejsem jako jiní lidé, dráči, nespravedliví, cizoložníci, jako i tento publikán. Já — já se postím dvakrát do téhodne. Já — já desátky dávám ze všech věcí, kterýmiž vládnu. Ne Bůh, ale jen jeho já, jen jeho vzácná osobička měla se na předním místě blýskati. Ne k Pánu Bohu, ale jen k němu mělo všecko v chrámě obracet zřetel svůj.

Však fariseus byl i jeden z těch, kteříž rozdávající na ulicích almužny, před sebou troubiti dávali, jak se vyrozumívá z těch slov Páně: »Když dávaš almužnu«, lidem dobře činíš, »netrub před sebou, jako pokrytci činí ve školách a na ulicích, aby ctěni byli od lidí«. Sv. Mat. 5, 2.

A co farisea tak zaslepovalo, že šel na místo Boží, ne, aby Bohu se kořil, nýbrž, aby sám před Samým Bohem, sám sebe tak nadýmal, aby bra Bohu čest Jeho, a sám sobě jí dával? Tak ho zaslepovala pýcha. Ale také se na něm vyplnilo to slovo Boží: »Pyšným se Bůh protivuje, ale pokorným dává milost svou«. Odešel s prázdnou odtamtud, kdež mohl od Boha tolik obdržeti milosti; odešel horší a hříšnější, než byl přišel.

To nám Pán Ježíš dává na srozuměnou, řka o publikánovi: »Sstoupiltě tento do domu svého ospravedlněn nad onoho,« a pak

ještě dokládaje: »Každý, kdož se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen.« — Jak lehce křesťan, je-li pyšný, může při svém navštěvování chrámu Páně podobně se ukazovati, jako se ukazoval fariseus! Chceť někdo choditi do kostela, ale chce, aby tam měl zvláštní stolicí, aby si ji směl zamykati, a aby mu tam jiní lidé nechodili. Neukazuje-li pak se, jakoby mluvil po fariseovi: »Nejsem, jako jiní lidé.« Chce někdo choditi do kostela, ale jen tenkrát, když se tam může blýskati oděvem parádním, aby tam všech oči k sobě obracel, aby nad jiné se povyšoval. Ukazuje-li se jinak, než jakoby mluvil: »Nejsem jako jiní lidé.« Chodí někdo do kostela, ale tam opatrně se chrání, aby klekal, jako jiní klekají, aby dělal kříže jako jiní dělají, aby se modlil, zpíval, ruce spínal, v prsy se bil, jako jiní se modlí, zpívají, ruce spínají, v prsy se bijí. Stojí s rukama založenýma, tak po jiných se rozhlíží, jakoby mluvil: »Nejsem jako jiní lidé.« — Co jsou platní v kostele křesťané, kteříž sem chodí s takovou pýchou, kteříž se zde podobně chovají, jako se v chrámě choval fariseus? Co může křesťan, ač poslouchá-li pozorně kázání, ač slyší-li pobožně mši svatou, si nabrati dobrých a potřebných naučení! Jak se může utvrditi v dobrých předsevzetích! Jak se může rozhojniti v milování Boha! Co může nabyti útěchy! Ale o to všecko připravuje se křesťan pyšný. Ten myslí jen sám na sebe, a nemaje jiné starosti, než aby všecko v kostele jeho si všímalo, jak málo pozoruje na to, co se káže, co se děje při oltáři! Kostel jest dům Boží, kdež jen Bohu má se všechna čest vzdávati. Ale přichází-li křesťan do kostela, aby sám byl ctěn, nebere-li pak si cti, kteráž Bohu přináležít? Neuráží-li Pána Boha? Nepohoršuje-li jiných? Nepřichází-li do kostela pro větší ještě hřích? Křesťan pyšný, jenž více bývá v kostele pro čest svou, než pro čest Boží, jenž chodí do kostela, ne jakoby od Boha milosti potřeboval, ale jakoby sám návštěvou svou Bohu milost dělal, jak lehce k tomu přichází, že se kostela zcela odřiká, že přestává naprosto do kostela choditi!

Nepovolili-li se pyšným křesťanům v kostele ničeho, co si byla usmyslila jejich hrdost, jejich marnivost, neprokazuje-li se jim dost pozornosti: jak lehce tak zanevrou na kostel, tak se zarputí, že mluví rouhavě: Já nepotřebuji žádného kostela, žádného kázání; já sám nejlépe vím, co mám dělati, já nejsem jako jiní lidé. Víš-li, co mluvíš, když mluvíš, že nepotřebuješ žádného kostela? Když tak mluvíš, jakobys mluvil: »Já nepotřebuji Boha. Ne, opovázlivče! Bůh nepotřebuje tebe; ale ty potřebuješ Boha; potřebuješ domu Božeho; potřebuješ kostela. Nebo čím jsou nám křesťanské kostely v tomto bludném světě? Jsou nám sloupy pořád ukazujícími na pravou cestu. A kdo těmto sloupům se vyhýbá, co jiného může se mu přihoditi, než že zabloudí v samou pošetilost, v samou nepravost, v samé zmatky a nepořádky? Pak také ukazuje se, že není jako jiní lidé, ale ukazuje se tak k většímu zahanbení a ponížení svému; nebo ukazuje se, že není jako jiní lidé, totiž jako ti, kteříž jsou spořádáni, spokojeni, ctěni a váženi; pak přichází tam, kdež i na něm se vyplňuje: »Kdo se povy-

šuje, bude ponížěn.« A tím větší bývá naplněn hořkostí, shledává v těch, kterýmiž pohrdal, že kdo se ponizuje, bude povýšen.« —

II.

Jak se ponížil v chrámě publikán! Ten, jakž byl vstoupil do domu Božího, nemyslel leč na Boha a jak Boha urazil hříchy svými a jak od Boha potřebuje, aby nad ním se smiloval a jemu odpustil hříchy jeho. Ten tak se lekal hříchů svých, tak za ně se hanbil, že nechtěl ani očí svých k nebi pozdvihnouti; že bil se v prsy své vzlykaje: »Bože, buď milostiv mně hříšnému.« —

Ale že se tak ponížil, jak byl povýšen, jak byl potěšen a upokojen, když vnitřním hlasem milosti Boží byl ubezpečen, že jest od Boha přijat na milost, že jest ospravedlněn! —

S takovým duchem máme my tím více přicházeti do svatyně křesťanské; máme sem přicházeti s duchem pokorným a skroušeným. Kdy pak člověk ošumělý a otrhaný nejvíce si všimá vadného a pokáleného oděvu svého? Když má předstoupiti před pána vzácného, když má vstoupiti mezi společnost lidí slušně a čistě oděných. A podobně i my, kdy pak nejvíce máme se lekat hříchů svých? Když máme vstoupiti do chrámu Páně, abychom zde se klaněli Pánu nejsvětějšímu, abychom zde obcovali oběti nejsvětější, abychom zde trvali mezi samým shromážděním svatým. Nemá-li to každého nutiti, aby na tak svatém místě a při tak svatých službách Božích bil se v prsy své, řka: »Bože, buď milostiv mně hříšnému?«

A kdo by byl v hříchu těžkém, jak vstoupí do chrámu Páně, po čemž jiném má se ohlížeti, než po zpovědnici? Po kom jiném má se sháněti, než po knězi zpovědníku, jemuž by se upřímně a skroušeně vyznal z hříchů svých? Tím pak, když upřímně a skroušeně se vyznáváme z hříchů svých v svátosti pokání, nejvíce se ponizujeme, a také co nejplatněji voláme: »Bože, buď milostiv mně hříšnému.« Hodným přijetím svátosti pokání jsme účastni zásluh Kristových; ale pak tím více můžeme se těšiti, že jsme ospravedlněni; pak tím důvěrněji již můžeme býti při všech službách Božích v chrámu Páně. —

Hlavní část služeb Božích jest mše sv. Při mši sv., kteráž jest nekrvavé obnovování krvavé oběti Kristovy na kříži, máme se spojovati s Ježíšem ukřižovaným; máme s Ním se spojovati přijímáním skutečným anebo aspoň duchovním. Ale s Ježíšem ukřižovaným nesmíme jinak se spojití a sjednotiti, leč srdcem pokorným a skroušeným, jak byl Sám prohlásil, že jest poslán uzdravovat skroušených srdcem. Sv. Luk. 4, 18. Proto kněz nejprve přede mší svatou dole pod stupni oltářními říká, a s ním mají i ostatní přítomní věřící říkati konfiteor neb obecnou zpověď.

Tato obecná zpověď, kteráž se říká i před každým sv. přijímáním, to padání na kolena, to bití se v prsy, jak se děje i při pozdvihování, co má býti jiného, než samé ponížování se, než samé volání: »Bože, buď milostiv mně hříšnému.«

Ke mši sv. patří kázání. A slyšíce kázání, máme býti daleci toho, abychom hlásané pravdy svaté potahovali na jiné a ne na sebe, abychom sami v sebe doufajíce, se domýšleli, že nejsme jako jiní lidé, abychom se hněvali, řekne-li se nám pravda. Spíše máme uznávati, že nejsme tak, jak káže zákon Boží; máme, bijíce se v prsy své, se přiznávati: »Bože, buď milostiv mně hříšnému.« —

* * *

Co tedy nesmí nikdy s námi vcházeti do kostela, to jest pýcha fariseova, ač nemáme-li se minouti se vším tím drahým užítkem duchovním, jakého můžeme dojíti v kostele; ač nemáme-li v domě Božím Boha ještě více urážeti. Vcházejž s námi do kostela vždy pokora a skroušenost publikánova. Tak vším svým chováním hned při svém vcházení do kostela, pak při mši sv., při kázání, při přijímání svatých svátostí se prokazujmež, jako bychom pořád volali: »Bože, buď milostiv mně hříšnému.« A pak budeme také již z kostela odcházivati ospravedlněni, upokojeni, potěšeni, ve všem dobrém utvrzeni, připraveni pro věčný život nebeský. Amen.

Karel Otman, kn. a. vikář a farář v Ořeše.

Neděle XI. po Sv. Duchu.

Hřích kazí: I. duchovní zrak; II. duchovní sluch; III. duchovní čich; IV. duchovní chuť; V. duchovní cit.

»I přivedli mu hluchého a němého«.
Sv. Mat. 7, 32.

Člověk má pět smyslů: zrak, sluch, čich, chuť, hmat nebo cit.

Zrak pozůstává v tom, že můžeme očima všechno viděti, co se nám koliv ve světě ukazuje.

Sluch pozůstává v tom, že můžeme ušima všechno slyšeti, co se nám koliv ve světě ozývá.

Čich pozůstává v tom, že můžeme chřípěma v nose číti, co nám koliv ve světě voní neb zapáchá, a jak nám to voní neb zapáchá.

Chuť v tom pozůstává, že můžeme jazykem okoušeti, co jest ve světě sladké, co hořké, co kyselé, co trpké, co navilé, co perné.

Hmat neb cit v tom pozůstává, že můžeme povrchem těla zvláště koncem prstů svých cítiti, co jest hladké, co draslavé, co teplé, co studené, co měkké, co tvrdé, co jemné, co hrubé, co suché, co mokré, co příjemné, co nepříjemné, co bolestné.

Tu jest těch pět smyslů tělesných, jimiž duše svět poznává. A veliké jest neštěstí, schází-li člověku jeden neb druhý z těch pěti smyslů. Jeden z těch pěti smyslů scházel člověku, jež nám předvádí dnešní sv. cvangelium. Scházel mu sluch a se sluchem mu scházela i řeč, proto že byl hluchý, byl i němý. »I přivedli

mu hluchého a němého.« Ale jako při člověku rozeznáváme pět smyslů tělesných, dobře můžeme při něm rozeznávat i patero smyslů duchovních, odpovídajících pěti smyslům tělesným. Dobře můžeme mluvit i o duchovním zraku, i o duchovním sluchu, i o duchovním čichu, i o duchovní chuti, i o duchovním citu.

Smyslů tělesných potřebuje člověk, aby vedl šťastný život tělesný; smyslů pak duchovních potřebuje, aby vedl šťastný život duchovní. Smysly tělesnými nabýváme známosti o světě hmotném, smysly pak duchovními poznáváme svět duchovní.

Smysly tělesnými nalzáme pravou cestu k svému domovu, do některého města, do některé země; smysly pak duchovními nalzáme pravou cestu k Bohu, k ctnosti, k své spokojenosti, k svému spasení věčnému. Je-li tedy veliké neštěstí, přichází-li člověk o smysly tělesné, daleko ještě větší jest neštěstí, přichází-li o smysly duchovní. O smysly tělesné přichází se nemocí. Od těžké nemoci to pochází, že někdo buď oslepne neb ohluchne, neb pozbude čichu neb ztratí chuť nebo jest zbaven citu. A čím se připravuje člověk o smysly duchovní? Připravuje se hříchem. A tím jest hřích nemoc nešťastnější, že připravuje člověka o všechny smysly duchovní, co nemoc tělesná připravuje jenom o jeden nebo o druhý z pěti smyslů tělesných.

Slyštež tedy, jak hřích kazí smysly duchovní, jak kazí všech pět.

P o j e d n á n í.

I.

Hřích kazí duchovní z r a k. Nemůžemeť viděti tohoto světa tak rozumně a moudře zřízeného, abychom spolu nepoznávali, neviděli Boha všemohoucího, nejmoudřejšího a nejdobrotivějšího původce a řiditele jeho. Nemůžeme patřiti na tento svět, abychom hotově nepřisvědčovali těm slovům Jobovým: »Zeptej se jen hovad a naučí tebe, a ptactva nebeského a oznámí tobě. Mluv zemi a odpoví tobě, a vypravovati budou ryby mořské. Kdož neví, že všechno to ruka Hospodinova učinila.« Job 12, 7. 8. 9.

Ale odkud to, že přece jsou, kteříž Boha nepoznávají, Jeho nevidí, v Něj nevěří, Jeho zapírají? Byl čas, kdy Ho nezapírali, v Něj také věřili, Jej také viděli. Viděli Ho, dokud byli nevinní, čistí, ctnostní. Tehdáz i o nich platila ta slova Páně: »Blahoslavení čistého srdce, neb oni Boha viděti budou.« A od které doby že více Boha nevidí? (Od té doby, co jsou zpyšněli, co jsou zabředli v skutky tělesné, nečistí, co jsou se převrátili lží, pokrytstvím, co jsou zašli na cesty nepoctivosti; od té doby, co jsou se oddali hříchu. Vidí sice také ještě slunce, měsíc, hvězdy, lesy, pole, rozmanité rostliny, rozmanitá zvířata; ale nevidí více nejmoudřejšího a nejdobrotivějšího Stvořitele všeho. Vidí sice také ještě kostely, kněze, Církev; ale nevidí více Ježíše Krista, Spasitele svého; nevidí a nepoznávají více Jeho svatosti, Jeho lásky, Jeho pravdy božské.

Vidí sice pořád ještě sami sebe na světě; ale nevidí více vysoké lidské důstojnosti své, vysokého lidského cíle svého. Tak hříchem lidé si kazí svůj zrak ducnovní, si kazí rozum svůj. Tak hříchem se kazí a převracují, »aby,« — jak dí Sám Spasitel — »kteříž vidí, slepi byli.« Sv. Jan 9, 39.

A co jest nejsmutnější? Že kdo mají hříchem zkažený všechen duchovní zrak svůj, kdo jsou duchovně slepi, jedni druhým se ještě dávají za učitele, za vůdce, za proroky. Pak arci na jiné to nevychází, než že jedni druhé ještě hloub strhují do hřichu, do zkázy časné i věčné. jak byl vyřkl Sám Spasitel: »Zdaliž může slepý slepého vésti. Zdali oba do jámy nepadají.« Sv. Luk. 61, 40.

II.

Hříchem ztrácí se duchovní sluch. Jak jest to možná, aby lidé slyšice samé slovo Boží, samá slova Kristova o soudu Božím, o odplatě věčné, a slyšice tak silné důvody potvrzující všecku pravdu víry Kristovy přece se neobraceli, se nenapravovali? To není možná ničímž jiným, než tím, že samým hřešením mají již příliš zmatený a zatemnělý rozum svůj, příliš zatvrdilý a zkažené srdce své. Slyšité nejzřejmější pravdy, ale nerozumějí jim; slyší nejdůtklivější napominání, ale jimi se nepohnou. Duchovně ohluchli. Taková duchovní hluchota jest to, o níž mluví Pán náš řka: »Slyšice neslyší, aniž rozumějí.« Sv. Mat. 13, 13.

A jako nešťastnému člověku v dnešním sv. evangeliu hluchota přitáhla s sebou i němotu: tak také kdo hřešením duchovně ohluchnou, spolu i duchovně oněmí. Hříšník jest také duchovně němý. Jest němý maje se modliti; němý, maje se ozvati proti lži, proti rouhačství, proti na cti utrhání; němý maje mluvit pravdu; němý maje odprošovati a odvolávati; němý maje se vyznávati z hříchů svých.

III.

Hříchem mizí duchovní čich. Kdo jest zvyklý bydleti v čistém přibytku, vstoupí-li nenadále do světnice, kde lidé bydlí pohromadě se svou drůbeží i se svými domácími hovádky a zvířátky: jakým zarazí se puchem nesnesitelným! Jak rychle bude si nos zandavati! Jak bude krok za krokem couvati! Jak bude hleděti, aby odtamtud co nejdříve pryč se vytratil! Pak se bude diviti, že mohou lidé v takové nečistotě, v takovém puchu svůj život trávit! Ale i ti, kteříž bydlí v takovém puchu, diví se příchozímu tak se šklebicímu a se otřásajcímu. To jest tím, že stálým přebýváním v nečisté světnici odpornému puchu již přivykli, že ho takřka ani více nečijí, necítí, že otupili a umožili všechen čich svůj. Co jiným čpí, to jim více nečpí. Ale přece v tak nečistém vzduchu nemůže jim býti zdrávo.

Také všecko trne nad tím, jak hříšníci nečistě mluví, jak nečistě zpívají, jak nečistě se chovají, jak šidí, jak lhou, jak se zlobí, jak klejí, jak se opíjejí; jen hříšníci nad tím netrnou. Všem

se to hnuší a oškliví; jen jim samým se to více nehnuší a neoškliví. Proč ne? Proto, že mnohým hřešením tak se jim zkazil všecken čich duchovní, že více necíjí a neznamenají, jaký jest rozdíl mezi čistotou a nečistotou, mezi poctivostí a šibalstvím, mezi pravdou a lží, mezi střídmostí a obžerstvím, mezi ctností a nepravostí. Ale kam dojde, komu se tak zkazí čich duchovní? Nikam jinam, než tam, kde pak o člověku platí ta slova žalmistova: »A člověk, když ve cti byl, nesrozuměl, přirovnán jest hovářům nemoudrým, a učiněn jest podobou jim.« Žlm. 48, 13.

IV.

Hříchem ubývá člověku duchovní chuti. Kdo jest nemocen, proč nechodívá více k snídání, k obědu, k večeři? Proto, že má zkaženou všecku chuť svou. Proč pak také toho, kdo se oddává hříchu, se oddává pýše, se oddává na zlodějství, na podvody, na nečistotu, na opilství, nebývá více viděti, aby přicházel do kostela? Nechutná mu více modlitba, nechutná mu více ten chléb nebeský, jenž jest slovo Boží, jenž jest Ježíš Kristus při mši sv. se obětující a v svatém přijímání se nám za pokrm dávající. Jemu lépe chutná mluvení a čtení oplzlé a rouhavé, jako nemocnému kolikrát se zachce jídel a nápojů přirozenosti lidské nejméně svědčících a prospívajících. Máte hříchem zkaženou chuť duchovní. Ale jak jest nešťasten, když žalmista Páně praví: »Okuste a vizte, jak libý jest Hospodin« Žalm 33, 9., a když on pro zkaženou duchovní chuť svou jest připraven o libost nejsladší? —

V.

Hříchem umoňuje se všecken duchovní cit. Bývají nemocní, kteříž ničeňož necítí, i byt se tělo jejich šlehalo kopřivami, byt se řezalo a pánilo. Ale daleko smutnější jest necitelnost duchovní, pocházející z hříchu.

Jak jest možná, aby dítě, syn neb dcera se smálo, se dávalo v hýření, když ví, že má doma na smrt nemocného otce, na smrt nemocnou matku? Samým hřešením, samou nečistou láskou pozbyla všeho duchovního citu.

Jak jest možná, aby křesťané si strojili taneční radovánky i v čase adventním, i v čase postním, i ve dnech utrpení Páně? Zmahající se nemravností hyne cit duchovní.

Jak jest možná, aby křesťané i o nejsvětějších dnech Páně se nečtítíli vztahovati ruce své k pracem nejjednodušším? Lakota, hřích udušuje cit duchovní. Hřích jest to, co tak otupuje srdce křesťanské, že více necítí, jaká jest svatost Boží, jaká jest láska Kristova, jaká jest láska dobrých rodičů, že nejsvětější dny a památky míjejí mu jako dny nejjednodušší a nejobyčejnější; že jim nepohnou nejhořeější slzy rodičů utrpených. Hřích tak otupuje duši křesťanskou, že ke všemu, co jest dobré, co jest svaté, co

jest povinnost, jest tak necitelná, jakoby byla mrtva, jak i výslovně slovo Boží praví: »Duše, kteráž hřeší, ta umře.« Ez. 18, 4.

* * *

Tak hřích člověku kazí všech pět duchovních smyslů jeho i jeho duchovní zrak i jeho duchovní sluch i jeho duchovní čich, jeho duchovní chuť i jeho duchovní cit. Jak bychom již proto neměli se báti a varovati hřichu, jenž činí člověka nejnešťastnějším mrzákem duchovním! A kdo jest tak nešťasten, jak by neměl se utíkat k Tomu, Jemuž přivedli hluchého a němého, Jenž pojav jej soukromí, dotekl se prsty svými uší jeho a slinami svými jazyka jeho, Jenž vzešev k nebi, k němu řekl: »Effeta«, to jest: otevři se, a Jenž otevřel uši jeho a rozvázal svazek jazyka jeho, tak, že mluvil právě! A tím spíše tebe, majícího choré své smysly duchovní, chorou svou duši, dotkne se duchovní lékař nebeský všemocnou milostí svou, abys zase uviděl Boha, svého Otce nejdobrotivějšího, a Jej, Spasitele svého nejlaskavějšího; abys zase porozuměl všem pravdám od Něho hlásaným; abys teprv se zhrozil ohavností hřichu, a abys tím více se radoval, že jsi z něho vytržen; abys teprv zkusil, jak těší všecko náboženství Jeho; abys teprv pocítil, jak hřeje láska Boží, láska Kristova.

A čím jsi až posud byl nešťastnější, tím budeš pak šťastnější; tím více budeš děkovati Ježíši, že dokud byl ještě čas, že ti otevřel duchovní smysly tvé, abys ušel záhubě své, a dostal se na cestu spasení.

Karel Otman, kn. a vikář a farář v Ořeše.

Nanebevzetí Panny Marie.

Jednohoť jest zapotřebí: I. čím bychom se spasili,
II. oč bychom pečovali.

•Jednohoť jest potřebí•.

Sv. Luk. 10, 42.

Pomysleme si, že máme před sebou cestu, cestu pilnou a dalekou. Zajisté že hledíme k té cestě dobře se připravití. Vzpomínáme si, co bychom měli všecko s sebou vzíti na cestu. Zvláště máme velikou starost, abychom nezapomněli na to, čehož nám na té cestě nejvíce bude potřebí. Odtud vzešla již lidem mnohá veliká trampota, mnohá veliká záhuba, že vydavše se na cestu pilnou a dalekou, zapomněli se zásobiti potravou anebo penězi na potravu, což byla věc nejpotřebnější. — My lidé všichni konáme cestu nejpilnější a nejdalší. Ta cesta jest náš život ve-zdejší. Na tuto cestu zásobujeme se věcmi nejrozmanitějšími. Ale nezapomínáme-li pak na to, čehož nám na cestě pozemského života našeho nejvíce potřebí jest?

»Jednohoť« — volá Spasitel v dnešním sv. evangeliu — »jest potřebí.« Jaké by to teprv bylo neštěstí, kdybychom na cestě života svého zapomínali na jedno, jež Sám Pán božský prohlašuje za nejpotřebnější! Proto také o jednom, jehož jest potřebí, dnes promluvím. Snad nad tím se pozastavujete, že chci dnes k vám jen o jednom mluvit; snad se bojíte, že veda rozpravu jen o jednom, trpělivost vaši příliš veliké zkoušce podrobím? Ale nemáte proč se báti. Uslyšíte sice jen o jednom, ale o jednom, na němž nám všem nejvíce záleží, jehož nám všem jest potřebí k naší spáse časné i věčné, a o němž proto nejvíce máme pečovat. A ten bude obsah dnešní řeči mé. — Obsah bude ten:

Jednohoť jest potřebí,

I. čím bychom se spasili, a

II. o čem bychom pečovali.

Ty pak, Maria, Panno nejsvětější, vypros nám potřebnou milost, abychom nejenom poznali, nýbrž i si zamilovali jedno, jež jsi i ty nejvíce na srdci měla, a jež, jak nám svědčí slavnost dnešní, tebe učinilo nejslavnější a nejšťastnější.

P o j e d n á n í.

I.

Měl bych nejprve vyložit, co jest jedno, jehož jest potřebí. Ale já bych rád vám učinil jedno co možná nejvzácnějším. A proto nejprve budu mluvit jen o tom, jak jednoho jest potřebí. Zle jest s námi a všecko nám schází, schází-li nám jedno. — Jsou manželé, kteříž přebývají spolu v krásném domě, v malovaných komnatách, kteříž vládou rozsáhlou polností, oplývajíce penězi, a kteříž přece nic nejsou spolu šťastni a spokojeni. To prozrazují svými pohledy zasmužilými a zamračenými, svým ustavičným na sebe utrhováním a osupováním se, svými častými sváry a různicemi. Odkud to? Mají všeho dost; ale nemají — jednoho. Co mnozí rodiče dávají si záležeti na dětech svých! Čemu všemu dávají je učiti! Co se pro ně dnem i nocí nastarají, nalopotí, natrápí! Co se jim nashánějí po bohatých ženiších a nevěstách! A přece, když se byli nejvíce o ně nastarali, když si myslí, že je nejlépe zaopatřili, konec koncem, jak málo na nich se dočkávají radostí! Jak zlého od nich docházejí odsloužení na stará kolena svá! Jak mnozí zemřeli rodiče, kdyby z hrobu vstali a viděli, co jest z dětí jejich, jimž byli tolik zachovali, pro něž byli tolik obětováni, v jaké zabředli bídě, by ruce spínali a naříkali! Naříkali by, a mají proč naříkati rodiče, kteříž jsou s dětmi svými nešťastni a kteříž jsou ještě na živě, že všecko učinili pro děti své, ale že zapomněli — na jedno.

Čím to, že jsou mladí lidé, jak pleti mužské, tak i ženské, kteříž i přes své sličné tváře, i přese všecko své nádherné vystrojení, i přese všechny své drahé šperky a skvosty, přece všude

se potkávají s opovržením? Mají na sobě dost lesku, dost krásy, ale přece nemají — jednoho. —

Čím to, že jiní, ať znamenitou vynikají učeností a umělostí, ač podivuhodnou nad druhé předčí chytrostí, přece ku konci ocnou se v zmatcích nejnešťastnějších, v úzkostech nejzoufalejších? Všemů chtějí rozuměti, jenom nechtějí rozuměti — jednomu.

Čím to, že opět jiní, ač stojí na vysokém stupni důstojnosti, ač není rozkoše, kteréž by plnými doušky neokoušeli, ač není lahůdek, kterýchž by neochutnali, přece naposledy takovou jsou přemoženi omrzlostí života, tak sobě na světě zasteskávají, až si sami násilně život berou? Po všem na světě se shánějí, jenom se neshánějí — po jednom.

Čím to, že za časů našich, kdy jest rovnost všech stavů před soudcem a zákonem, kdy nejmělejší stroje pracují za lidi, kdy pohodlné železnice každého kamkoliv rychle zanášejí, kdy elektřina svými telegrafy a telefony vytizuje ve chvíli poselství na sta mil daleko, a svým světlem oslňujícím noc v den proměňuje, kdy se všude tolik sněmuje, přece nepřestávají, alebrž se rozmnožují nářky na časy zlé a trudné? Mnoho se teď dělá k zvýšení pozemského blahobytu lidského; ale všechno se dělá — bez jednoho. —

A co jest to jedno? Co jest to jedno, bez čehož žádné v domácnosti nekvete štěstí, bez čehož rodičům bourají se všecky krásné naděje na dětech stavěné, bez čehož i nejvyhlášenější krásky a krasavice se zošklivují, bez čehož i nejbystřejší a nejchytřejší hlavy jsou nešťastnými strůjci hrozné své i cizí záhuby, bez čehož i rozkošné paláce se proměňují v smutné mučírny, bez čehož umělé stroje a vynálezy urychlují i pokrok ve všeliké bídě lidské, bez čehož rychlozvěstné telegrafy a telefony srdce lidská tím truchlivějšími zalckávají se zprávami? Co jest to jedno, bez čehož všechno vázne, všechno se hatí, všechno se maří, všechno se obrací v záhubu? — — —

Pán a Spasitel náš, když byl řekl, že jednoho jest potřebí, pak nám také pověděl, co jest to jedno. To nám pověděl, když tak pravil: »Illeďte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a toto všechno bude vám přidáno«.

To jedno tedy jest: Vyhledávati království Božího a spravedlnosti jeho; poznávati, milovati a poslouchati Boha a toho, kteréhož On poslal, Ježíše Krista, ostříhati příkázání Božích, varovati se hříchu, od hříchu skrze Ježíše Krista v Církvi od Něho zřízené se očisťovati, vši ctností křesťanskou prospívati.

To jest to jedno, bez čehož nám není nic platno všechno ostatní. Ale jak jest to jedno, pak již všechno ostatní jest dobré, šťastné, požehnané. Jak jest to jedno, pak již manželé buď bohatí, buď chudí, jsou spolu nejšťastnější, a to proto, že se milují láskou v Bohu a v ctnosti založenou, láskou křesťanskou, láskou trvanlivou. Jak jest to jedno, pak staví rodiče dětem budoucnost šťastnou a spokojenou, a to proto, že děti držíce se Toho, Jenž jest pravda, cesta i život, nemohou nikdy za-

blouditi v zmatek a konce nešťastné. Jak jest to jedno, pak panny a mládenci ukazují se nejkrásnější, a to proto, že ctnost a nevinnost i skrze tvář a oči prorážející jest krása nejkrásnější; pak i chudý a prostý oděv pěkně sluší, a to proto, že na něj padá a je pozlacuje zář duše zbožné a čisté.

Kde jest to je d n o, tam nemají proč příliš se trápit a sužovati z potup, pronásledování, chudoby, nemoci, a to proto, že milost Boží jim hojně nahraňuje všecku nepřízeň lidskou, všecky ztráty pozemské, všecku bolest tělesnou.

Jen pokud se dává přednost jednomu, mohou svoboda, učenost a umělost nésti ovoce požehnanější, mohou lidem přijíti časy lepší a veselejší, a to proto, že jen víra křesťanská nás učí přemáhati pýchu, lakotu a jiné náruživosti, jež jsou hlavním pramenem všeho zlého mezi námi; nás učí milovati se vespolek láskou upřímnou, pokornou, bratrskou; nás učí užívatí všeho ke cti Boží a k dobrému bližních svých.

Ale proč hlavně jest nám potřebí jednoho? Proto, že všecko musí nám na tom záležeti, abychom nejenom zde na zemi, ale vždycky, věčně, byli šťastni a blaženi, a že jen vyhledáváme-li jednoho, staráme-li se především o napravení a posvěcení duše své skrze Ježíše Krista, dojdeme blaženého života věčného, a že zanedbáváme-li jednoho, zanedbáváme-li a zavádíme-li duše své, jsme na věky ztraceni a nešťastni.

«Co jest platno», tak nám Spasitel vysvětluje to své jedno, «co jest platno člověku, by všecken svět získal, duše pak své škodu trpěl? Anebo jakou pak dá člověk výměnu za duši svou?»

Jak jest potřebí jednoho, to se nám nejskvěleji ukazuje na té, kterouž dnes oslavujeme. Maria byla ta šťastná, kterouž Otec nebeský mezi dcerami lidskými nejvíce si zamiloval, kterouž si zvolil za Matku jednorozeného Syna Svého, za Matku Spasitele světa.

Ale jak pak Maria k tomu přišla? Však byla nejchudší, však přebývala v opovrženém městečku galilejském, v prostém domečku Nazaretském; však všem všudy neznáma byla, však byla bez peněz, bez bohatství, beze vsí slávy světa. Toho všeho nebylo potřebí. Nesídlit v paláci, nebyla bohata, nenosila se nádherně, nebyla slavně rozhlášena. Ale byla nejdokonalejší ve víře v zaslíbení Božím, nejdokonalejší v milování Boha a bližního, nejdokonalejší ve všech ctnostech bohumilých. A toho jednoho bylo potřebí, pro to jedno byla zvolena za Matku Syna Božího a Spasitele světa, pro to jedno dochází zde na zemi po všecky věky slávy nepomíjející, pro to jedno byla i s tělem svým vzata do nebe, byla povýšena za královnu nebeskou.

A i nám jen jedno může dopomoci jak k pravé cti a spokojenosti zde na zemi, tak i k věčné slávě a blaženosti nebeské. A proto o jedno máme nejvíce pečovati.

II.

Nad to při každé příležitosti pamatujmež, že jednoho jest nám potřebí. A o to také nejhorlivěji pečujmež.

Jednohoť jest potřebí. Na to pamatujtež, kdykoliv přichází den sváteční a kdykoliv se rozmýšlíte, máte-li jíti na služby Boží, či máte-li se dáti do nějaké práce neb zábavy. Jak byste měli ztrpčený a zkažený celý krásný den sváteční, kdybyste jej trávili bez jednoho, což jest slunce každého svátku!

Jednohoť jest potřebí. To mějmež na mysli i na srdci, kdykoliv kupujeme, prodáváme, se smlouváme, svůj obchod provozujeme. Co by nám bylo platno, bychom sebe více vyzískali, sebe více zbohatli, ale kdybychom se poskvrnili lži, podvodem, křivým svědectvím, křivou přísahou; kdybychom ztratili jedno, ztratili dobré a pokojné svědomí.

Jednohoť jest potřebí. Na to nezapomínejtež, kdož nevíte, máte-li vstoupiti do služby, kdež se vám slibuje větší mzda, lepší strava, ale kdež ctnosti vaší se strojí nebezpečná osidla, kdež vám brání choditi do kostela, či máte-li dáti přednost službě, kdež vás čeká menší mzda, sprostší strava, ale kdež vám kyne dobrý křesťanský pořádek, kdež jste jisti a bezpečni ctností a zachovalostí svou. Co by vám bylo platno, kdybyste odcházeli ze služby své pěkně vystrojeni i s hezkou hrstkou peněz nastřádaných, ale kdybyste odcházeli a domů rodičům svým se navracovali bez jednoho, bez ctnosti, bez nevinnosti.

Jednohoť jest potřebí. To mějtež pořád na srdci, m'li rodičové; to rozhodniž pokaždé, kdykoliv jste na rozpacích, máte-li děti svých poslati pást, či máte-li je poslati do kostela, do školy; máte-li je voditi k plesům tanečním, k marnostem světským, čili spíše tam, kdež se všim utvrzují v ctnosti, v náboženství. Jak by to mohla sněsti láska vaše, aby děti vaše byly bez jednoho, v čemž se zakládá všechna šťastná budoucnost jejich!

Jednohoť jest potřebí. To potěšiž vás rodiče chudé. Nařkáte si, že máte tolik dětí a že nemáte žádného jmění, jež byste jim po sobě zůstavili. Jedno můžete jim všem dáti: je všechny můžete dobře vychovati v náboženství křesťanském. Za to jedno budou vám děti vaše co živý budou děkovati a dobrořečiti.

Jednohoť jest potřebí. Na to si vzpomeň, kdož jsi byl hřešil, a kdo teď odtud mnoho se trápíš. A tážeš-li se: Čehož jest mi potřebí, abych zase nabyl ztraceného pokoje? Odpovídám ti: Není potřebí, leč jednoho; není potřebí, leč abys hodně přijal svátost pokání. Tím jedním navrátí se/pokoj do srdce tvého. — Na jednom záleží všechen náš pokoj, všechno naše spasení. Jak bychom, ač chceme-li býti moudří, neměli na jedno nejvíce pamatovati, o jedno nejvíce pečovati? A nic nedávejmež se mýliti, shledávajíce, jak právě o jedno ve světě nejméně se dbá; slyšíme-li a vidíme-li mnohé, ani svá snažení po bohatství, po rozkoších a kratochvilích, po slávě a nádheře výše kladou nad to, čemuž chce Ježíš Kristus, Jeho Církev, Jeho náboženství. Ale rozhlédněmež se jen pilněji

po životě jejich. A co v nich nalézáme? Nalezáme, jak při všech světských snahách a tužbách svých jsou samá nevrlost a netrpělivost, jak, potká-li je jaká nehoda, umře-li jim kdo z milých jejich, jsou samá malomyslnost a zoufalost, jaké pro maličkosti mají mezi sebou sváry a kyselosti, jak zle jedni druhým všechen život ztrpčívají. Neukazují-li pak se nám jako ti, jimž právě všude a každé chvíle schází jedno, jež zavrhuji v pyšné zaslepenosti své? A víte-li, kdy jim jedno nejvíce bude scházeti? V hodině smrti. Pak teprv otevrou se jim oči, aby viděli, jak málo záleželo na těch všech světských snažnostech jejich, jak všecko jen na tom záleželo, aby skrze náboženství Ježíše Krista napravovali a posvěcovali duše své; pak teprv budou hořce želeť, že tak lehkomyšlně zanedbávali toho, čehož toto náboženství na nich vyhledávalo; pak teprv budou se hroziti, že jim schází jedno, to, čehož teď nejvíce potřebují. Nebo nač pak bude se božský Soudce tázati jednoho každého z nás, až předstoupíme před soudnou stolicí Jeho? Bude-li snad na to se nás tázati, co jsme si nashromáždili bohatství, v jakých jsme stáli důstojnostech, jak jsme se strojili a nosili, v jakých jsme bývali zábavách a radovánkách? — Budeť se nás tázati jen na jedno; jen na to, jak jsme vyhledávali království Božího a spravedlnosti jeho. Jen to nám bude platiti před Bohem, aby nás nezavrhl, aby nás přijal mezi vyvolené Své. Jak máme proč se lekatí, že každé chvíle můžeme se octnouti před soudnou stolicí Boží a že jsme pořád ještě — bez jednoho!

* * *

Ne, bez jednoho nesmíme odcházeti od té slavnosti, jaká jest Nanebevzetí Panny Marie. Však nejstarostlivější Matka Spasitele našeho nás od sebe jinak nepropouští, než že opět a opět z nebeské říše své k nám volá: Jednoho jest potřeba. To jedno — tak nás prosí, tak nás pobízí — si dnes ode mne s sebou vezměte. — To jedno si s sebou vezměte vy nespokojenci; jedno jest to, co vám schází, a o čemž se vám božský Syn můj prohlašuje: »Byste poznali, což jest vám k pokoji.« — To jedno si s sebou vezměte vy bohatí; bez jednoho by i vám platila ta má slova promluvená v domě Alžbětině: »A bohaté pustil prázdné.« — To jedno si s sebou ode mne vezměte vy chudí; jedno vás i v chudobě vaší učiní tak šťastné, že budete volávi, jako já jsem volala i v chudobě své: »Veliké věci mi učinil ten, jenž mocný jest.« — To jedno si s sebou vezměte vy učenci a umělci; to jedno bude korunou vši učenosti a umělosti vaší; ti byli učenci a umělci nejslavnější, kteříž k nohous Syna mého a mým skládali učená a umělá díla svá. — To jedno si s sebou ode mne vezměte vy manželé; v jednom budete míti nejjistější záruku všeho domácího manželského štěstí svého, jak jedno učinilo již nebem naše prostické obydlí Nazaretské. — To jedno si s sebou ode mne vezměte vy rodiče; v jednom budete i vy požehnáni a budou požehnány i plody života vašeho. — To jedno si s sebou ode mne vezměte vy mládenci; jedno bude i vaše

vítězství nad všemi úklady věku mladého, tak že budete i vy s čistým mládencem mně doporučeným učenníkem Janem vyznávat: »Toto jest vítězství, kteréž přemáhá svět, víra naše«. — To jedno si ode mne, kteráž jsem Matka krásného milování, s sebou vezměte, vy panny; v jednom chová se kouzlo krásy moci nedolatelné, krásy nepomíjející. — To jedno si s sebou ode mne vezměte vy všickni soužení a nešťastní; jedno bylo to, co mi dalo přestáti všechny ty nevýslovné nízkosti a bolesti, když sedmerý meč proklál duši mou. — Vy jedno si s sebou ode mne vezměte, vy zbloudilci, kteříž snad pod tíží viny své již padáte v zoufalství; vy jste ti, jež mám nejvíce na mateřském srdci svém; ale jedno, jež vám já podávám od trůnu neskončeného milosrdenství Božího, vás ze všeho šťastně vytrhne. —

Ano, my všickni od tebe, panno nejmoudřejší a Matko Spasitelova, rádi a ochotně přijímáme to jedno, přijímáme tak, aby nám již pořád v srdci zůstávalo; dokonale jsme poznali v světle dnešní veliké slavnosti tvé, jak jest nám potřebí jednoho, abychom již zde na zemi byli šťastnější, a abychom pak za tebou se dostali do věčné slávy a blaženosti nebeské. Amen.

Karel Otman, b. vikář a farář v Ořeše.

Neděle XII. po Sv. Duchu.

Obřady při posledním pomazání.

»Nalil oleje a vína v rány jeho«.

Luk. 10, 34.

Podobenstvím, které jste právě v přečteném evangelium slyšeli, vylíčil božský Spasitel, kdo jest naším bližním, a jaká má býti láska, kterou jej milovati máme. — Avšak pobobenství to má ještě jiný význam. Dle výkladu sv. otcův vyrozumívá se člověkem mezi vraby upadlým, zraněným a oloupeným praotec náš Adam a veškeré padlé člověčenstvo, které následkem neposlušnosti prvorodičův našich upadlo v porobu ďábla a andělů jeho; od těchto oloupeno bylo o původní spravedlnost a milost Boží a duše jeho zraněna byla zlou náklonností i žádostivostí tak, že obraz Boží, ku kterému stvořena byla, nebylo lze na ní pozorovati.

Knězem pak a levitou židovským, kteří nešťastníka na cestě ležícího sice viděli, avšak, aniž by mu jaké pomoci poskytli, jej minuli, značí se Zákon Starý, který nebyl s to, aby člověčenstvo z nešťastného pádu vysvobodil anebo nějaké pomoci jemu poskytl.

Samaritán konečně vyznamenává Ježíše Krista, Jenžto se zraněného hříchem člověčenstva ujal, rány jeho olejem Svě sv. milostí pomazal a v ně víno Svě nejsvětější krve vлил a v hospodu — ve sv. Církev dovezl, kdežto správcům duchovním k ošetřování je odevzdal.

Podobenstvím uvedeným předobrazuje se též svátost posledního pomazání, ve kteréžto Ježíš, božský ten Samaritán, skrze svatý olej nemocnému Své milosti uděluje, bolesti jeho umírňuje, jej slíí a na duši, mnohdy i na těle uzdravuje.

Mnohý z vás, rozmilí, přijal již někdy v životě svém svátost tu; jiný snad již častokráte byl přítomen, když některý těžce nemocný přijímal poslední pomazání. Pozorovali jste zvláštní úkony, obřady, jichžto sluha Páně při udělování svátosti té užíval.

Uvažujme dnes s pomocí Boží, jaký význam mají obřady ty, abychom tím nábožněji budoucně při udělování posledního pomazání přítomni byli a v nebezpečné nemoci tím vroucněji po přijmutí svátosti té zatoužili.

P o j e d n á n í.

Temný zvonku hlásek ozývá se, a nábožní křesťané vrhají se na kolena svá, pokorně v prsa se bijíce; vlašni pak aspoň svatým křížem znamenají se. Co znamená ten temný zvonku hlas? Proč padají na kolena pod širým nebem křesťané nábožní? — Proč svatým křížem znamenají se i lidé vlašni? — K nemocnému pospíchá kněz, pohřížen jsa ve vroucí modlitbu. Tělo Páně, potravu umírajících nese těžce nemocnému. Svatým olejem spěchá pomazat toho, který stůně, aby mocí modlitby uzdravil jej, v bolestech polehčil a hříchy jeho mu odpustil Pán.

1. Vstoupiv do příbytku nemocného praví kněz: »Pokoř budiž domu tomuto a všem přebývajícím v něm!«

Tak mluví kněz, poněvadž jest nástupcem svatých apoštolů, ku kterým řekl božský jejich Mistr: »Do kteréhokoli domu přijdete, recete nejprve: Pokoř domu tomuto.« Luk. 10, 5. Následujet tak Samého Pána Ježíše, jenžto objeviv se apoštolům po z mrtvých vstání Svém pozdravil je: »Pokoř vám.« Jan 20.

A co mohl by sluha Páně vhodnějšího a lepšího přátí sténajícímu na lůžku bolestném, leč pokoj, o němžto dí sv. Augustin, že v sobě chová tak veliké dobro, že i v této pozemské smrtelnosti nad něj nic milejšího není k uslyšení, nic příjemnějšího k žádání, ano i nic lepšího k nalezení? De Civ. Dei lib. 19. cap. 11. Má-li nemocný pokojné svědomí, očistil-li srdce své od hříchů skroušeným přijmutím svátosti sv. pokání: pak tiše snáší bolesti své jakožto zadostučinní za hříchy spáchané v minulém životě, a cítě, že smrt jemu nastává, neleká se před branou věčnosti, — ale klidně šeptají ústa jeho: »Otče, v ruce tvé poroučím duši svou!« Bůh dobrotivý popřejž nám všem tohoto pokoje vždy, zvláště ale v hodině poslední!

2. Kněz pokropuje pak nemocného, příbytek i všecky přítomné vodou svčenu, říkáje při tom: »Pokrop mne ysopem, a očišťen budu; obmej mne, a nad sníh zblén budu. Smiluj se nade mnou, ó Bože, podle velikého milosrdenství svého, a podle množství svých slitování shlad nepravost mou. Sláva Bohu Otci.« — Vodou očistujeme se od skvrny tělesné; sluha Páně kropí

vodou, od Církvě žehnanou, nemocného i přítomné, napomínaje jich úkonem tím, aby očistili srdce svá od všeliké skvrny hříchu v posvátné koupeli svatého pokání. Kapky vody padající na nemocného mají býti obrazem slz, jimižto on oplakávati má hříchy života svého a prositi s kajícím Davidem Boha spravedlivého o milosrdenství a slitování.

3. Nehrozí-li nebezpečí smrti, modlí se nyní kněz s přítomnými věřícími litanie ke všem svatým. Velebný jest pohled v okamžiku tomto na věřící, kterak s okem slzavým k nebes trůnu pohlížejí, prosíce Rodičku Boží, svaté anděly, apoštoly, proroky, všechny svaté a světice Boží, aby se u trůnu milosrdenství Božího přimlouvali za bratra jejich, jenžto v nebezpečí smrti se nalezá. I Ježíš Kristus Sám oroduje v okamžení tomu nebeského Otce Svého za nemocného; vždyť pravdivá jsou slova Jeho: »Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tamť jsem já uprostřed nich.«

Ó jak těší to nemocného, když vidí, kterak známi a přátelé sešli se v rozhodné života jeho době pomodlit se za něho. — Konejme, rozmilí, vždy rádi a ochotně tento skutek duchovního milosrdenství. Navštěvujme nemocné zvláště v tu dobu, kdy jej kněz navštíví, aby udělil mu poslední pomazání. Tak budeme se podobati Samaritánu evangelického, vlévající olej útěchy a radosti v rány nemocného bratra svého.

4. Pomodliv se kněz s věřícími za nemocného, žehná jej třikráte znamením svatého kříže, a klada pravou ruku svou nad hlavu jeho modlí se, aby trojjediný Bůh na přímluvu svatých andělů a vyvolených Svých všecko zlé od něho ráčil odvrátiti, jakož byl Kristus Pán nemocným vzkládáním rukou apoštolův přislíbil. Mar. 16, 18. — Znamením sv. kříže žehná kněz nemocného, poněvadž kříž jest mocným štítem proti prudkým stělám nepřítelů ďábla, jimiž on duši křestana se smrtí zápasícího raniti usiluje. »Kříž — praví sv. otec Augustin — máť moc zázračnou; pouhá naň vzpomínka zahání neviditelné naše nepřátely, sílí nás proti jejich útokům a chrání nás před nástrahami jejich.« -- Ne jednou, ale třikráte žehná kněz posvátným tím znamením nemocného, čímž naznačuje tajemství nejsvětější Trojice a připomíná na lůžku bolestném sténajícímu, že stojí pod ochranou Boha trojjediného, v Něhožto celou důvěru a naději skládati má.

5. Na to omáčí kněz palec pravé ruky své ve sv. oleji a maže jím nemocného ve způsobu kříže na pěti smyslech, říkáje při tom: »Skrze toto svaté pomazání a své nejmilostivější milosrdenství odpustiť tobě Hospodin, co jsi zrakem (sluchem, čichem, chutí a řečí, hmatem, chůzí) provinil. Amen.« — Svatým olejem bývá mazán nemocný, a to ne bez zvláštního významu. Naznačujet olej vnitřní, nadpřirozenou milost, jížto nemocný touto svátostí nabývá. Máť olej zvláště tři vlastnosti: osvěcuje, hojí a sílí. — Olej osvěcuje. Když v tichém spánku pohřížení jsou po práci denní osadníci, když čirá tma panuje vůkol v pozdní době noční: tu jasná příjemného světla zář kmitá okny chrámu, kde trůní

Nejsvětější pod způsobou chleba na oltáři. Zář tu vydává lampa světla věčného, kteréžto světlo dnem i nocí udržuje olej.

Olej též hojí rány zevnitřní na těle lidském. Účinek tento znali již národové za času Pána Ježíše. Proto čteme v dnešním sv. evangelium, že Samaritán nalil oleje do ran zraněného, kterého na cestě ležícího spatřil, aby takto bolesti jeho se umírnily.

Konečně má olej tu vlastnost, že sílí tělo lidské. Za tou příčinou natírali zápasníci za starších časů těla svá olejem, by tím údy jejich se zesílily. Tento trojí účinek má u nemocného i poslední pomazání. Jím bývá nemocný křesťan osvěcen světlem nadpřirozeným, aby poznal marnost a pomíjejcnost všeho pozemského; srdce své aby od věcí pozemských odvrátil a se vší toužebností k nebesům zrak svůj upřel, kde jedině blaho a věčný pokoj ho očekává. — Svátost ta hojí rány srdce, které způsobily hříchy těžké; zeslabuje zlé náklonnosti a navrácuje i tělesné zdraví, je-li ku prospěchu duše nemocného. — Touto svátostí bývá nemocný posílen, aby bolesti a utrpení své nemoci snadněji snášel, všemu pokušení statečně odpíral, smrti a soudu se úzkostně nebál.

Svaté pomazání děje se na očích, uších, chřípích nosu, na ústech, na rukou a nohou nemocného. — Údy tyto bývají proto mazány, poněvadž jsou velmi často duší, podnětem i nástrojem ke mnohým hříchům. — Oči zajisté jsou to, jimiž jako oknem necudné myšlenky, nenávisť, závist a jiné hříchy do srdce našeho vcházejí. A co mám říci o sluchu? Jak mnozí křesťané se zaliběním poslouchají necudné a rouhavé řeči, které otravují duši jejich! I čich slouží někdy za nástroj nezřízené žádostivosti a bývá příčinou, že člověk hřeší.

Četnější i větší bývají ale hříchové, jichžto se dopouštíme řečí a chutí. — Ó jak často zneužívá člověk jazyka, tohoto velikého daru Tvůrce dobrotivého, ku klení, rouhání, zlořečení, k nečistému mluvení, ku lži, pomluvě i na cti utrhaní! Jak mnohý dopouští se záhubné nestřídmosti v jídle i v pití!

I na rukou a nohou lpí často černá skvrna hříchu, který jsme údy těmi spáchali. Jeden vztahuje ruku svou po statku cizím, druhý zraňuje bližního, třetí pozvedá prsty své ku přísaze křivé. A nyní uvažujme ještě kroky života svého. Nebývají-liž i nohy mnohdy příčinou ku hříchu? Nenesou-li tyto často člověka rychlostí hbitou na místa, kde škodu trpí na duši své, naproti tomu ale jako ochromené zůstávají, volá-li je hlas zvonů ke službám Božím?!

Ó kdo vypočítá náležitě všechny hříchy, kterých se dopouštíme zrakem, sluchem, čichem, chutí a řečí, hmatem i chůzí svou! Hříchy ty odpouští milosrdný Bůh kajicnému hříšníkovi na lůžku bolestném ve svátosti sv. pokání; avšak lpí na smyslech jeho i po odpuštění viny ještě pozůstatek hříchů, jenžto jest: časný trest, náchylnost ku zlému a slabost k dobrému. Aby i od tohoto pozůstatku hříchu osvobozen byl nemocný, bývá na údech naznačených mazán sv. olejem.

Mazání to děje se ve způsobu kříže; neboť kříž jest znamením naší spásy. Na kříži dokonal Ježíš dšlo našeho vykoupení. Z posvátného dřeva kříže má poslední pomazání jakož i ostatní svaté svátosti záračnou moc i milost, jížto nabývá nemocný. Ó s jakou zbožností a vděčností má nemocný pohlížeti na to znamení, které kněz při posledním pomazání vtiskuje v údy jeho, jimiž často v životě svém znovu křížoval Pána a Spasitele svého!

6. Otřev kněz prsty své modlí se, aby Bůh milostí Ducha Svatého křehkosti nemocného bratra uzdravil, rány jeho zhojil, bolesti umírnil a jemu zdraví duše i těla uděliti ráčil. — Krásné a dojemné jsou modlitby, které kněz při udělování této svátosti k nebes trůnu vysílá. Diviti se musíme mnohým křesťanům, že otálejí na lůžku bolestném svátost tuto přijmouti, obávajíce se, že by přijmutím jí zemříti museli. Taci snad nikdy nebyli přítomni při udělování posledního pomazání, — nikdy snad s knězem modliteb u lůžka nemocného nekonali, jinak by všele v těžké nemoci zatoužili po této svátosti, aby modlitby Církve a vyslyšení jí u Boha účastnými se stali.

7. Konečně podává kněz nemocnému sv. kříže k polibení. To činí proto, aby nemocného upamatoval, že jest vykoupencem Krista Ježíše, křesťanem katolickým, a tudíž že naději má, že se Spasitelem svým spojen bude na věky v království nebeském. Svatý kříž povzbuzuje nemocného, aby při vzpomínce na četné a těžké hříchy své nezoufal, ježto Ježíš i za jeho hříchy bolestnou smrtí Svou zadost učinil spravedlnosti Boží. Pohled na kříž sílí jej též v bolesti a utrpení jeho; vždyť vidí na něm pncího Spasitele, který pro nepravosti naše trpěl více, než kterýkoli smrtelník trpěti může zde na světě. Z lásky ku Kristu Ježíši má i nemocný trpělivě kříž bolesti nésti, aby se stal hodným následovníkem Pána a Mistra svého, jenžto pravil: »Chce-li kdo za mnou přijíti, vezmi kříž svůj a následuj mne.«

* * *

Naznačil jsem vám, rozmilí, v krátkosti obřady, jichž Církve sv. při udělování svátosti posledního pomazání užívá; znáte nyní i význam jejich. Řadte se nábožně kolem kněze, kdykoliv tento k nemocnému pospíchá, aby mu v jeho vážné době touto svátostí posloužil. Nechtějte připustiti, aby na soudu Božím stihnul vás výrok Soudce rozhněvaného: »Byl jsem nemocen a nenavštívili jste mne!« —

Upadnete-li pak sami v nemoc těžkou, neváhejte ihned poslati pro kněze, aby se za vás pomodlil a sv. olejem pomazal údy vaše. Tak naplníte slova apoštola Páně sv. Jakoba, řkoucího: »Stůně-li kdo z vás, uveďiz kněze Církve a necht se modlí nad ním, mažíce jej olejem ve jménu Páně.« — Zakusíte na sobě zajisté tohoto svatého pomazání účinky, které vypisuje týž sv. apoštol takto: »Modlitba víry uzdraví nemocného, a polehčí jemu Pán, a jestliže ve hříších jest, hřdou jemu odpuštění.« Jak. 5, 14. 15. Amen.

Václav Vintera.

Neděle XIII. po Sv. Duchu.

O vlastnostech pravé víry a jak víru svou projevovati máme.

»Vstaň a jdi; nebo víra tvá tě uzdravila.«
Luk. 17, 19.

Doléhají-li na člověka nesnáze a protivenství, rád vyhledává někoho, o němž ví, že mu pomoci může a také pomoci chce. I těch deset malomocných, o nichž dnešní evangelium vypravuje, hledalo pomoci. A hle! tu se kolem nich běře muž, o němž mluví se po celé zemi, že jest divotvorce, že pomáhá všem, kdož se k Němu utíkají, že zvláště jest nakloněn chudým a zbídněným. »Nikdo nám nepomůže, leč tento muž Boží —«, tak mluví vespolek malomocní. »Ano, k Ježíši se obraťme s prosbou.« Plni důvěry volají tedy malomocní: »Ježíši, Místře, smiluj se nad námi!« I poznal Kristus ze slov těch, z útrob duše nejhlubších vycházejících, jak nezlomná jest víra těchto lidí k Němu, a proto milosrdenstvím hnut, očistil je od bolestné nemoci malomocenství, řka k nim: »Jděte, ukažte se kněžím.«

Hle, moji drazí, víra to byla, pro kterou se tito ubožáci stali Kristu Pánu milými, tak že prosby jejich vyslyšel. Ó, jak často doléhají i na nás trampoty a strasti všeliké, tak že pod tíhou jejich klesáme! Rozličné nemoci nejednou hlodají na zdraví našem. Sháníme se, kdo by nám pomohl, ale lidská pomoc bývá slaba a nezářka nedostatečna. Kam se máme obrátiti? Čeho nám potřebí? Jest potřebí obrátiti se k Ježíši a věřiti, že nám nejen pomoci může, ale také pomoci chce. Mnozí lidé ovšem toho nezbají, k Ježíši se neobracejí — vírou zhrdají a následek toho bývá, že tělesně i duševně hynou. Jaká to lehkomyšlnost! Uvažujmež proto dnes k svému poučení a posilnění: 1. Proč máme věřiti, 2. jak máme věřiti, 3. jak máme víru svou osvědčovati.

P o j e d n á n í.

1. V čem spočívá všecko naše vědění? Kterak je můžeme nabyti? Dvojím způsobem: Buď jsme k nějakému poznatku přišli vlastním rozumem, vlastním zkoumáním, anebo k poznatku dospěl jiný, my ale tento poznatek béfeme za svůj, krátce, my svému bližnímu věříme, že to, co nám povídá, jest pravdivé.

Ptám se vás, rozmilí křesťané, budete-li vždy a každému vše věřiti? A zajisté jednohlasně odpovíte, že nebudete vždy vše každému věřiti, nýbrž že budete pátrati po příčinách, pro které věřiti sluší. Zajisté nebudeme věřiti nikdy člověku, který nás jednou již oklamal, nebo lháře a pokolení ďábelské nenávidí spravedlivý, jak dí Písmo svaté. Budeme tedy věřiti jenom takové bytosti, která jest pravdomluvnou a takovou bytostí pravdomluvnou jest

Bůh. Hospodin, Bůh náš, bez ustání mluví k lidem; neboť tentýž mocný nebes Pán hned od počátku světa až na doby naše stále člověčenstvu se zjevuje a Stvořitel náš jsa nejvýš pravdomluvným, jest pouhá pravda, která zaslouhuje, aby se jí podrobovali všichni lidé bez výminky. Bůh jakožto bytost nejsvětější a vševědoucí, nemůže nikoho klamati, ale nemůže také oklamán býti.

V tom tedy, přátelé nejmilejší, vidíme první příčinu, pro kterou křesťan povinen jest věřiti, a jenom diviti se jest, že mohou na světě býti lidé, kteří vírou opovrhují a ničemu věřiti nechtějí. Tito lidé nevěřící dopouštějí se toho největšího nevděku; vždyť odporují pravdě nejvyšší, Bohu Samému.

»Odkud to mám věděti a kdo mi to poví, že jest Bůh,« bude se tázati mnohý pošetilý nevěrec, »vždyť jsem doposud Boha neviděl.« Avšak tomu krátce odpovídám: »Milý bratře, zanech svého pošetilého a pro sebe nebezpečného rozumování a pozoruj jenom tu krásnou přírodu! A tak zajisté poznáš, že Bůh jest všemohoucím Pánem celého světa; ze slov žalmisty Páně: »Nebesa vypravují slávu Boží a dílo rukou Jeho zvěstuje obloha, den dni vypravuje slovo to a noc noci oznamuje to umění,« čerpej své přesvědčení, že jest nad tebou mocný Pán, který stvořil celý svět a jej také zachovává. Rozmilí křesťané, beřme do ruky knihu všech knih a pilně v knize této čítejme, a z knihy této úplně poučení budeme, k čemu zavázáni jsme. Kniha ta jest Písmo svaté, které jest ten nejdůležitější pramen, odkud čerpáme vědomosti své o Bohu. Pravdy v této svaté knize sepsány jsou od učených mužů, kteří vedli svatý život. Mužové tito vedeni jsouc Duchem Svatým, vše, co Bůh od počátku až na naše doby zjevil, buď jakožto očití svědkové, nebo na základě hodnověrných svědků zaznamenali a nám zanechali na věčné časy ku věření.

Než pravdy v Písmě svatém obsažené jsou velmi těžké a nejsou každému srozumitelné. Proto Bůh všemohoucí ve Svě nevystihlé dobrotě a milosrdenství poslal na svět Syna Svého jednorozeného, aby lidi pravdám v Písmě svatém obsaženým vyučil. Právo a moc vykládati Písmo svaté zanechal Kristus Pán Církvi svaté, aby táž Církev jakožto jediná a pravá učitelka národů učení Syna Božího svým věřícím předkládala. K tomu pak cíli, aby Církev svatá bez úrazu a bludu učení svého vznešeného zakladatele mohla rozšiřovati, opatřil ji Kristus Pán známkou neomylnosti, když apoštolům řekl: »Aj, já budu s vámi až do skonání světa«, a na jiném místě přislíbil Tentýž Spasitel apoštolům pomoc Ducha Svatého, který je měl chrániti na všechny časy ode všeho bludu.

Z toho již zřejmo jest, že Církev svatá jest neomylnou vykladatelkou Písem svatých a tudíž zároveň neomylnou učitelkou všech křesťanů, co se víry svaté a mravů dotýče; vždyť tu moc od Samého Spasitele obdržela.

Tři jsme tedy našli příčiny, které nás k tomu zavazují, abychom v Boha věřili a to proto, že se Bůh Sám zjevil, že toto

božské zjevení obsaženo jest v Písmě svatém a konečně že Tentýž laskavý Bůh stále mluví ku člověčenstvu skrze Církev svatou, když ona vykládá způsobem neomylným články víry a mravů, předkládajíc je svým synům a dcerám ku věření. — Tyto tři věci buďtež nám pohnutkou, abychom rádi věřili a nedali se strhnouti do víru nevěry a bludů mnohých; vždyt bychom se dopustili nevěry, hříchu to velmi hrozného, neboť hříchu tomu kdo hoví, ten zavrhuje Boha jakožto pravdu nejsvětější a Tvůrce svého pokládá za lháře.

Poznavše, nejmilejší, důvody, proč věřiti máme, obraťme zraky své k tomu, abychom poznali, jaká má býti víra naše.

2. Víra křesťana katolického má býti pevná a stálá, a takovou jest tenkrát, věříme-li všemu, co Bůh zjevil, aniž bychom o tom dost málo pochybovali a jsme-li ochotni raději statek a život položit, nežli víru zapřiti. Pravdu tu uznávali všichni pravověřící křesťané, kteří neváhali víru zpečetiti svou krví, jak to možno viděti na tom velikém zástupu sv. mučenníků. — Pevností a stálostí vyznamenávali se již staří národové, jak o tom svědčí dějepis těchto národů. Slyšte jediný toliko příklad: V šestém století před Kristem, asi kolem roku 512 vypukla válka mezi Římem a Porsenou, králem Etrusků. Porsena dlouhou dobu ležel před Římem, neboť chtěl město hladem ku vzdání se přinutiti. Mucius, mladík římský, jenž plál vřelou láskou ku vlasti a víře své, umínil sobě, že vlast a víru svou obhájí a krále Porsenu zavraždí. Za tím účelem vplížil se do tábora nepřátelského, a dostal se nepozorovaně až do stanu královského, kde zavraždil královského písaře, domnívaje se, že to sám král Porsena, neboť písař byl skvostně oblečen. Po skutku tom chopili se Etruskové mladíka římského a přivedli jej ku králi, který vyhrožoval jemu všelikými mukami, nepoví-li pravdu, kdo ho vyslal, aby vykonal vraždu na králi. Avšak Mucius králi neohroženě ukázal, že se nebojí žádných muk tím, že přistoupil k blízkému ohni a vložil do něho svou pravici a tak dlouho nad ohněm ji držel, až byla celá spálena. Když Porsena nad tímto skutkem trnul, sdělil mu mladík římský, že spiklo se proti jeho bezžiti ještě jiných tři sta mladíků, kteří stejnou láskou k vlasti a ku své víře planou a dychtí, aby vlast osvobozena byla od nepřitele. Slovo těchto Porsena tak se ulekl, že smířil se s Římany a Mucius byv na svobodu propuštěn, vrátil se do Říma, kde se mu dostalo čestného jména »Scaevola«, t. j. »Levoruký«, poněvadž sobě za svobodu vlasti a víry dobrovolně nechal pravici upáliti.

Vizte, v Kristu shromáždění křesťané, mladíka římského a jeho ostatní druhy, kteří tak pevnými a stálými byli, že jim ani smrt nebránila, aby vlasti a víry své nehájili. To byli ale pohané. A my, kteří pravého Boha vyznáváme, kteří jsme křesťany katolickými a za které Kristus Pán na kříži trpěl, měli bychom dáti se zahanbiti, co se stálosti a pevnosti ve víře tkne, od pohanů? Jak by to bylo nedůstojno, ba přímo hanebno, pro katolického křesťana, kdyby od pohana měl býti zahanben!

Víra naše dále musí býti všeobecná, t. j. musíme vše za pravdu míti, co Bůh zjevil a co nám Církev svatá k věření předkládá. Kdybychom všemu nevěřili a jenom to za pravdu chtěli míti, co by se nám líbilo, pak by byla víra naše zkomolená a neúplná. Pán Ježíš, Který přišel na svět, aby člověčenstvo vyučil pravému náboženství a Sám pravým Bohem jest, nemusel poslouchati zákona židovského, přece ale do poslední litery zákon naplnil, aby nám zanechal dobrý příklad. Nejinak učinila blahoslavená Panna Maria a obětovala vedle víry židovské dvě holoubátek, a to jenom proto, aby víra její byla všeobecná, t. j. aby ke všemu se vztahovala, co zákon Mojžíšův předpisoval.

Kdo zavrhuje toliko jeden článek víry, tím již pochybuje i o ostatních a víra jeho není více všeobecná, neboť opovrhne Bohem, který pravou víru na svět přinesl, dále opovrhne Církví svatou, které Bůh, jak jsem dříve pověděl, dal moc a právo učení křesťanské vykládati. Běda pak lidem takovým, neboť o nich vším právem platí slovo Spasitelovo: »Kdo vás slyší, mne slyší a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá a kdo mnou pohrdá, pohrdá tím, který mne poslal.«

Všichni svatí a světice Boží, jakož i všichni učitelové církevní měli víru všeobecnou, kterou projevovali tím, že uznávali Církev svatou za jedinou a to oprávněnou učitelku svatého náboženství a kdykoliv nějaký spor ve víře vznikl, vždy obrátili se na hlavu Církve, aby svým neomylným výrokem spor rozsoudila a strany sobě odporné srovnala. Výrok svaté apoštolské stolice vždy býval pokorně přijat a odtud tedy pochází známý výrok svatého Augustina: »Roma locuta, lis finita« t. j. Řím, jakožto hlava Církve promluvil a spor tedy ukončen jest. O kěz by i za našich dob všichni věřící za příkladem svatých otců chtěli se podrobiti výroku, který vychází od nejvyšší hlavy Církve svaté!

Z té jediné příčiny nazýváme Církev svatou katolickou neboli všeobecnou, jelikož její učení má pravdy, které vyhovují všem potřebám křesťanů a jest ustanoveno pro všechny lidi bez rozdílu stavu, věku a pohlaví.

Konečně víra křesťana katolického musí býti také n a d p ř i r o z e n á. — Rozum lidský po prvním hříchu jest zatemněn, protož nemůžeme všechny pravdy svatého náboženství rozumem svým poznávati a kdybychom sebe více se namáhali, abychom některé tajemství víry pouhým rozumem bez pomoci Boží poznali, tož věc se nám přece nepodaří. Tak svatý Augustin chtěje vyzpytovati tajemství o nejsvětější Trojici odešel na břeh mořský, aby v zátíší od nikoho nevyrušován snáze mohl se v myšlenky své pohřžiti. Než najednou byl vyrušen z hloubání, jak legenda vypravuje, pacholíkem, který malou škořápkou přelával vodu z moře do důlku v písku vyhrabaného. I pozastavil se svatý biskup a otázal se pacholíka, proč vodu tu přelévá. Načež odpověděl pacholík: »Chci všechnu vodu přelíti do tohoto důlku.« Svatý Augustin pousmál se a vymlouval pacholíkovi jeho pošetilé

jednání. Avšak pacholík pln andělského vzezření odpověděl: »Augustine, dříve všechnu vodu z moře přeleji, než tobě podaří se vyzpytovatí tajemství o nejsvětější Trojici.«

Tot opět, rozmilí přátelé, důkaz, že člověk sebe učenější a moudřejší, jakým svatý Augustin skutečně byl, nic bez pomoci Boží nezmůže a že rozum lidský jest nedostatečný, aby smysly svými pochopil pravdy nadpřirozené.

Pravdy nadpřirozené člověk povinen jest zde na světě věřiti, poněvadž Církev svatá tak konati velí a jim tak vyučuje. Až teprve na věčnosti, až vstaneme z mrtvých s těly oslavenými, poznáme Boha tak, jak vskutku jest. Za svou víru v Boha budeme odměněni tím, že nám bude lze hleděti na Boha tvář v tvář, jak o tom krásně svědčí Písmo svaté.

3. Když jsme již poznali některé vlastnosti, kterými se má stkvíti víra katolického křesťana, i o tom rozjímáme, jak máme víru svou osvědčovati. — Svatý Jakub praví, že »víra bez skutků jest mrtvá.« A pravdu zajisté řekl apoštol ten, nebo nikdo nebude nás míti za pravé křesťany, nebudeme-li veřejně víru svou vyznávatí a ji hájiti. Pročež povinností naší jest všude na každém místě veřejně hlásiti se k tomu, že jsme vyznavači Ježíše Nazaretského, Jenž veřejně před světem vyznal, že jest Syn Boha živého, ač si tím nepřítelství zákonníků a farisejů přitáhl. Tentýž dobrotivý Spasitel řekl učenníkům Svým: »Kdo mne vyzná před lidmi, toho vyznám i já před Otcem mým, který v nebesích jest a kdo mne zapře před lidmi, toho já zapru před Otcem mým, který jest v nebesích.«

Ze slov těch, drazí posluchači, čerpejme to spasitelné poučení, abychom všude slávu a čest Boží hlásali a rozšiřovali. Dokažme před světem, že jsme pravými následovníky Krista ukřižovaného a že se nám nesluší v ničem se chlubití, leda ve kříži Spasitele našeho. Víru svou pak nejlépe prokazujeme, přijímáme-li rádi svaté svátosti, zvláště svátost pokání a nejsvětější Svátost oltářní a když všemu svědomitě zadost učiníme, co nám Církev svatá předpisuje.

Jest sice pravdou, že v tomto světě na nás doléhají mnohá pokušení, kterým člověk snadno podlehnouti může. Než v takových dobách prosme Boha o slitování a hlavně utíkejme se k Panně Marii, která jako pravá matka naše nás neopustí, nýbrž přímluvou svou u Syna svého způsobí, že budeme ve víře posilněni a utvrzeni; neboť nebylo slýcháno, aby Maria toho opustila, kdo se k ní důvěrně utíká, jak, drazí křesťané, poznáte z této události: Válka, která roku 1866 mezi říší naší a králem pruským vypukla, strašlivě zuřila v naší vlasti a mnoho životů lidských za obět sobě vyžádala, nepočítajíc v to raněné a zajaté. Mezi zajatými byl také jeden pruský důstojník, jenž z počátku byl horlivým katolíkem, později však od víry odpadl a stal se z něho největší nevěrec, zvláště rouhal se Panně Marii, neboť vida ostatní

raněné modliti se růženec a Pannu Marii, Matičku Kristovou o pomoc vyzývati, posmíval se jednání raněných ubožáků. Když jmenovaný pruský důstojník bolestí sebou házel, mimoděk oko jeho utkvělo na obraze Rodičky Boží, který náhodou v polní nemocnici se nalézal, i zdálo se mu, jakoby Panna Maria k němu oči své upírala a vyzývala, aby zanechal života bezbožného a s Bohem se smířil, nežli přikvapí nelítostná smrt, aby všemu konec učinila. Viděním tím na nejvš dojat zavolal k sobě kněze, jemuž z hříchů svých se vyznal a který za urážky Panně Marii učiněné uložil mu za pokání růženec. A v pravdě kající hříšník našel útěchy, polehčení v bolestech, a když růženec se domodlil, tiše v Pánu skončil.

Událost tato zřejmě hlásá, že člověk může za pomoci Boží býti vysvobozen od smrti věčné, byť i byl dříve víru svou ztratil. Kdož jsi tedy víru svou zavrhl, hled, abys víry opět nabyl a ji skutky osvědčoval, k čemuž nás kromě jiných příčin i životy svatých vybízeli, kteří raději život svůj obětovali, než aby víru svou zapřeli. Proto v církevních hodinkách ku svatým mučnickům takto se modlíme, říkajíce: »Vydali těla svá na smrt, aby nesloužili modlám a dosáhnuvše koruny, zasloužili si palmy vítězství«.

* * *

Nuže tedy, rozmilí křesťané, prospěch z dnešního svatého rozjímání jest ten, že jsme poznali, proč věřiti máme. Věříme, protože nauka svatá pochází od Boha, jenž ji lidem v Starém i Novém zákoně zjevil. Nauku tu zjevenou Církev svatá neomylně vykládá. Z toho plynou vlastnosti víry: totiž že musí býti víra pevná, stálá, všeobecná, nadpřirozená. Neužitečná by byla ovšem víra, kdyby jen byla skryta na dně srdce vašeho; sluší se tedy, abyste víru svou veřejně skutky před celým světem osvědčovali a Boha chválili, jako to činil korunovaný pěvec ze Starého zákona všecky ku chválení Boha vyzývá slovy: »Pojďte a vizte skutky Hospodina! Veliký jest Hospodin, ozdoba krajiny a útěcha vši země«; a na jiném místě tentýž žalmista Páně praví: »Raduj se Sione a plesejte dcery Jerusalemské, že Bůh jest králem našim«! Žijme tedy tak, aby na nás objevila se pravda slov Písma svatého: »Těch jest království nebeské, kteří životem světa opovrhli a dospěli k odplatě království věčného a umyli roucho své v krvi Beránkově«. Ubezpečuji vás, drazí přátelé: Budeme-li v pravdě podle pravidel víry své žíti, tož můžeme s tohoto světa spokojeně odejiti, a Syn Boží, až přijde ve Svě slávě a velebnosti soudit lidi, zajisté jednomu každému z nás řekne: »Vstaň a jdi; víra tvá tě uzdravila«. Amen.

P. Bernard Brand, O. S. A.

Neděle XIV. po Sv. Duchu.

Bez království Božího a spravedlnosti jeho není blahobytu obecného.

»Hleďte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a toto všechno vám bude přidáno«. Mat. 6, 33.

Těmito slovy uzavírá náš božský Spasitel Své dnešní evangelium. Výrok ten vykládali si někteří poustevníci za času sv. Augustina v ten smysl, že prý jim není třeba ni žádné práce, nýbrž že mají svoje vezdejší opatření ponechat Bohu — náhodě; a že snad Bůh je v jejich zahálce i zázračným způsobem nakrmí, jako nasytil proroka Eliáše neb poustevníka Pavla Thebského. Proti tomuto škodlivému a nebezpečnému bludu obrátil se sv. Augustin obšírným spisem, v němž dokazoval, že uvedenými slovy Páně nezapovídá se veškera péče o vezdejší statky, nýbrž jen starost příliš veliká a příliš úzkostlivá, a že naopak každého člověka jest povinností, by se o své opatření pokrmem, bytem a nápojem staral.

Tak bloudili někteří poustevníci za doby sv. Augustina, domnívajíce se, že třeba jen hledati království Božího bez práce a starosti o vezdejší výživu, a ta že jim bude sama sebou přidána. Za naší doby pak bloudí nejen někteří, ale tisíce ba miliony lidí, myslících, že lze dojíti blahobytu obecného a trvalého bez hledání království Božího a spravedlnosti jeho.

A co to znamená bez hledání království Božího a spravedlnosti jeho? Rozumí se tím snaha, pečovati o vezdejší statky, aniž by se při tom dbalo příkázání Božích, víry v nesmrtnost duše a odplatu věčnou; rozumí se tím snaha, zbudovati spokojenou, spořádanou společnost — bez víry v Boha — krátce bez Boha. Tato bludná snaha jest bohužel za našich dob tak rozšířena, že v ní vězí nejen jednotlivci, ale stavy, ba i národy. Zkušenost učí, a to čím dále, tím zřetelněji, že na Božím požehnání posud mnoho záleží, a že veškeré usilování, by lidé bez království Božího a spravedlnosti jeho, t. j. bez víry v Boha a v plnění poslušnosti Jeho příkázání, si pojistili obecný trvalý blahobyť, jest marno, ba že vede všechny vstříc škodlivým převratům a konečné záhube. Pravdu tuto hlásá nám jak nedávná minulost, tak i běžící přítomnost.

P o j e d n á n í.

1. Před lety sedmdesátými tohoto století dbalo se v našich zemích mnohých zákonů Božích a církevních, majetek i práce byly různým způsobem chráněny. Ale po příkladu jiných zemí zdály se tyto ochranné zákony a různá omezení libovůle, lichvy, nepotřebnými, ba škodlivými, protož voláno po svobodě obchodu, řemesel a živností. Volnost, svoboda všeobecná byla dána, všeliká

obmezení odstraněna. Hoj, jaký tu byl rej a jaká radost! Pracovati, jen pracovati; čím více práce, tím lépe! bylo heslem oblíbeným. O svěcení neděl a svátků nebylo více řeči; nejen po domech, továrnách, obchodech, ale i na ulicích se o nedělích a o svátcích pracovalo o přítrž; nanejvýš se odpoledne přestalo, aby se tím více odpoledne užilo jaksi v náhradu za dopolední práci a zne-svěcení dne svátečního. Bylo to Boží dopuštění, jak se tu zákon Boží a církevní šlapal nohama. Kamení, cihly, zboží se vozilo jako ve všední dni, ba v Praze se vyvážel hnůj třeba i na den sv. Václava! Když ze strany duchovenstva katolického ukazovalo se na to, že se má pamatovati na svěcení neděl a svátků, bylo s posměchem odpovídáno: »Sedm dní člověk jí, sedm dní třeba pracovati! Práce šlechtí, my nechceme býti lenochy, zaháleči. Třeba povznášeti národní blahobyť.«

Tehdy byli i ti, kteří práci dávají, i ti, kteří práci konají, v úplné harmonii, zvláště shodovali se v tom, že není třeba plniti povinností náboženských, světiti neděl, a vůbec starati se o spase-ní duše. Soutěži volné byla brána do kořán otevřena, zbožň různé v pravdě jen jen se hromadilo, ale rostly též i potřeby a požitky všech vrstev, jak chlebohárců, tak dělníků. Zábavy, hudby, plesy, třeba i v postě a v adventě byly na denním pořádku; za to ale pustly kostely, ochabovala zbožnost, a s ní i bývalá mravnost. Opilství, záletnictví, tuláctví, podvody doznaly nevidaného rozkvětu. Na království Boží a spravedlnost jeho se zapomínalo, ba se jimi přímo pohrdalo.

2. Ale ona svornost a veselost pánů a dělníků dlouho ne-trvaly. Kdežto na jedné straně hromadilo se ohromné jmění, rostl nádherný a rozkošný život, množily se na druhé straně řady nemajetných a troucích nouzi; těch, kteří neměli práce neb nemohli se svou prací se živiti, neb vůbec pracovati ne-nechtěli, vždy přibývalo; z nouze pak počala pučeti u nich ne-spokojenost. Konečně nastala roztržka mezi pánem a dělníkem, mezi kapitálem a prací, až vzrostlo v úplné nepřátelství a boj jedněch proti druhým. Ti, kteří práci poskytují, zůstali na svých zásadách státi, bez Boha ponejvíce chtějíce si svůj majetek po-držeti. Ale rukama pracující třídy se tomu počali opíratí. Stávky od dělníků se osnovaly, aby se vynutila kratší doba práce a vyšší mzda. Však stávky neosvědčily se náležitě ve prospěch třídy dělnické, a ohrožovaly nejen závody a kapitál v nich uložený, ale vrhaly v bídu a nebezpečí i dělníka samého, i jeho rodinu. Jako se spojovali dělníci, tak slučovali se chlebohárci. Naproti striku povstal kartel. Z láště byla ohrožena řemesla, malé živnosti, slušný obchod. Tak dostavovaly se zlé následky toho, že se pře-stalo hleděti na království Boží a spravedlnost jeho, a toho ostat-ního, chleba a oděvu mnohým se nedostávalo.

3. Tento nebezpečný a smutný stav vedl k přemýšlení, jak by bylo lze mu odpomoci. I vydány byly zákony o nedělním klidu, o ochraně dělnictva zvláště ve velikých továrnách, o pod-

poře v případě nemoci a úrazu. Ale vše to nestačí na odstranění nespokojenosti u davů dělnických, ba nespokojenost vzrostla, jakož i nové potřeby. Osmihodinná práce zákonná, nejnižší mzda a zrušení vši práce akkordní, ochrana žen a dětí a podobné jsou nyní běžná hesla a požadavky. Zákonodárci, továrníci, dělníci, učenci lámou si hlavy, jak by těmto potřebám a požadavkům vyhověli, ale bohužel opět většina miní to dověsti bez hledání království Božího a spravedlnosti jeho; protože výsledek pomoci poskytnuté jest jen kusý a vůbec nedostatečný; prameny zla trvají dále a s ním i bída a nespokojenost.

4. Dělnictvo vidouc, že náprava nepřichází ani po jeho vůli ani dosti rychle, běře se nyní u velké části svou zvláštní cestou v tom domnění, že samo sobě pomůže i přes netečnost, ba přes odpor ostatních tříd společenských; a nepůjde-li to po dobrém, chce užiti třeba i násilí jakéhokoliv. Ba někteří praví, že třeba veškeren nynější pořádek z kořene vyvrátiti, že nezbytno úplně bezvládní, — anarchii — zavésti, že třeba hlásati a udržovati zášť proti třídě majetné — či jak se po francouzsky dí — proti buržoasii. A až veškeren nynější pořádek od základů vyvrácen bude, pak že bude dobře, pak že bude obecný blahobyt, pak že bude ráj na zemi. Běda tomu, kdo by v tomto počínání chtěl jim překážeti, ten musí býti zahuben, kdyby to byl otec, neb bratr, neb dítě, nikdo nesmí se šetřiti. Ale i tito lidé, řečení socialní demokraté a anarchisté, domnívají se, že zbudují obecný blahobyt ba ráj na zemi bez hledání království Božího a spravedlnosti jeho; neboť jejich záměry a prostředky jsou v mnohých a to základních věcech přímo proti království Božímu a jeho spravedlnosti. Chtějí míti lidstvo blažené: a) bez Boha; b) bez stálého manželství; c) bez rodiny; a d) bez osobního majetku. Lidé bláhoví! Ale i těmto pravím: Království Božího nehledajíce nedojdete a to ostatní vám nebude přidáno.

a) Není blahobytu obecného bez Boha. Neboť kde není víry v Boha, tam není bázně Boží, tam není svědomí, tam není spravedlnosti, tam není milosrdenství, tam není sebezapření, a bez těchto ctností a přiměřených skutků nemůže žádná společnost obstáti. Neboť v každé společnosti třeba pracovitosti, spravedlnosti, střídmosti, milosrdenství, krátce svědomitosti v konání povinností, ale vše to zakládá se bezpečně jen na bázni Boží a ta opět na víře. Tam, kde lidé nepovažují se za dítky Boží, tam nebude nikdy druh druhu bratrem, nýbrž vlkem. Žádné zákony světské nezabrání podvodům, lenosti, hýřivosti, ukrutnosti a vespolečnému násilí. Že nepřeháním, to soudím z denní zkušenosti, jakož i z toho, jak si počínají ti lidé, jsou-li jeden s druhým v konkurenci; pak nešetří ani života svého bližního.

b) Kořenem společnosti státní jest rodina, a základem rodiny jest trvalé, nerozlučné manželství; nelze ani vypočísti, jak dobré, pevné, laskavé manželství napomáhá ku blahu manželů a jejich dětí, a jakou škodu berou manželé i dítky, kde ho není. Ale

na místě pevného manželství má dle anarchistů nastoupiti volná láska. A co jest to? To jest, že dva lidé, muž a žena, sejdou se a žijí spolu jako manželé bez jakéhokoliv svolení a obmezení tak dlouho, pokud se jim líbí; omrzí-li jeden druhého, či vychladne-li láska, rozejdou se, neb nespokojený opustí krátce svého druha, aby začal se svou láskou někde jinde. Jaká bezbožnost, jaká lehkomyslnost, jaká surovost v tomto sbíhání a rozbíhání se lidí se ukrývá, těžko krátkými a dosti ráznými slovy říci. Každý klidný a rozvážný člověk řekne, to se hodí pro koně, kočky, králiky, ale ne pro lidi. Nelze si ani jinak mysliti, než že by takovéto divoké, abych tak řekl, quartální manželství musilo zahubiti rychle celá pokolení, vydávajíc je v šanc vášním nejprudším. A to by mělo učiniti lidi šťastnými?

c) A co pak se stane s dětmi? tážete se. Aj, ty se dají do veřejných opatroven a tam budou na útraty státu živeny a vychovány. Stát jim bude všem společným otcem a opatrovnice společnou matkou. Jako jsou kasárny pro vojáky, tak budou i pro děti. Že i tento způsob vychování dítek není po spravedlnosti království Božího, aniž že jí hledati bude, jest patrnó; ale není též ani nejmenší pochybnosti, že nebohé dítky budou nejen špatně ošetřovány, nýbrž že budou i špatně vychovány, budou to nebohá pražátka po sta tisících a milionech, neboť takovéto ohromné, nesmírné ústavy nemohou nikdy náležitě nahraditi péče otcovské a lásky mateřské v rodině; ze špatně vychovaných dětí nevyrostou pak dobří lidé. Takových zázraků Bůh nikomu k vůli činiti nebude.

d) Jakožto prostředek, by možno bylo všechny tyto záměry uskutečniti, má po úmyslu těchto oblažitelů lidstva sloužiti zrušení osobního vlastnictví a zavedení společného majetku a všeobecné práce. Každému bude dáno, čeho mu bude třeba a to s dostatek. »Nepokradeš!« praví spravedlnost království Božího, a společný všeobecný majetek by byl krádeží nejen na nynějších majitelích, ale i na všech lidech pracujících samých. Že ani společný majetek by lidstvu nepomohl, o tom svědčí hlavně to, že osobní majetek vzniká prací a spořivostí, jakož i bezpečností; kdyby se zavedl společný majetek a společná práce, pak by nikdo nechtěl pracovati, tím méně spořiti. Zavedení společného majetku by bylo jeho zničením. Na místě obecného blahobytu nastala by obecná bída, na místo ráje nedozírná poušť.

* * *

Nechtěl jsem, draží v Kristu, v své krátké řeči vytknouti snad vše to, co by měl na ochranu řemeslnictva a dělnictva konati stát, Církev, obec a dělníci sami, nýbrž chtěl jsem jenom lásky vaše, jakožto křesťany, upozorniti na to, že všechny pokusy na obnovení, polepšení a povznešení obecného blaha, směřují-li proti hledání království Božího a vylučují-li spravedlnost jeho, jsou chybný, marný; že to, po čem baží, co slibují — obecný blahobyť — toho nedosáhnou, to že jim

nebude přidáno; zvláště pak že snahy anarchistické jsou, jak pravil nedávno jeden právník, socialistické přeludy, jichž nás Pán Bůh ráčiz chrániti. My naopak — a s námi každý moudrý a dobrý člověk — pečujme o svůj pokrm a svůj oděv ale tak, bychom při tom nezapomněli hledati království Božího a jeho spravedlnosti, v té důvěře, že pravdiva jsou a i na nás vyplní se slova Spasitelova řkoucího: »Budeme-li hledati království Božího, že to ostatní nám bude přidáno«. Amen.

Josef Kyselka, sídelní kanovník Vyšehradský.

Řeči příležitostné.

O kněžských druhotinách.

Odplata věrného sluhy Páně.

»Dlouhostí dnů naplním jej a ukáži jemu spasení své.« Ž. 90, 16.

Vidím v duchu veliký zástup lidu, an opouští končiny kanaanéjské a sstupuje do Egypta. Jsou v tom zástupu nemluvnata i dítky odrostlé, mládenci a panny, muži a ženy, kmeti a stařeny. Mezi všemi kmety vyniká zvláště jeden svým stářím a svou vážností; postava nachýlena ku předu, lebka holá, tvář vrásčita, brada bílá, chůze mdlá, ale oko plno ohně a života. Jest to hlava celého rodu, patriarcha Jakub. Ubíráť se v průvodu svých dětí, vnuků a pravnuků za svým nejmilejším synem Josefem. Tento přijíždí otci vstříc, padá na šíji jeho, objímá, líbá, pláče. Potom představuje svého otce králi, Jakub králi dobrořečí a žehná, přijímá darem nejkrásnější kraj egyptský, žije tam blaženě ještě mnoho let, loučí se se svým potomstvem, předpovídáje mu, že po letech sešle jim Bůh spasení, že budou vyvedeni z Egypta do země zaslíbené, a odchází k otcům v stáří ctihodném, ve věku sto čtyřiceti sedmi let. O tomto patriarchovi můžeme říci právem, co řekl Bůh skrze korunovaného proroka o spravedlivém vůbec, že naplnil jej Bůh dlouhostí dnů a ukázal jemu spasení Svě. Ta byla odplata spravedlivého Jakuba.

Bratří a sestry v Kristu! Co jsem vám vypravoval, bylo obrazem toho, co se děje dnes před očima našima. Ille, duchovní patriarcha uprostřed svých duchovních synů, vnuků a pravnuků přišel s ohněm radosti v oku sem do svatyně, aby dobrořečil žehnal Králi nebeskému, že se mu dal dočkati dnešní památky, kněžských druhotin, kněžského jubilea. Vy pak, jeho zdárná duchovní rodina, radujte se s ním. Ó, veliká to milost od Pána, ctihodný bratře kmete! I vás jako Jakuba naplnil Bůh dlouhostí dnů a ukázal vám spasení Svě. A to proto, že jste vždy věrně

sloužil Pánu Bohu svému ve svém kněžském povolání. Budet tedy příhodno v den vašich druhotin rozjímati ku všeobecnému povzbuzení, že odplatou věrného sluhy Páně jest:

I. c t i h o d n é s t á ř í n a z e m i,

II. s p a s e n í B o ž í n a n e b i.

Všemohoucí Bože, Jenž jsi očistil rty proroka Isaiáše uhlem žhavým, račiž mé srdce i rty milostivě očistiti, abych mohl zvěstovati hodně slova pravdy a útěchy!

Vy pak, v Kristu shromáždění, poslyšte se zbožnou pozorností, co hodlám hlásati ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

I.

Odplatou věrného sluhy Páně jest ctihodné stáří na zemi.

Tážete se, drazí v Kristu, co jest stáří ctihodné? To jest dlouhý věk, dlouhá řada let, dlouhé žití na zemi; ale žití toto musí býti posvěceno dobrými skutky, neboť právem táže se básník: »Co jest život bez činů, co jsou činy bez ceny?« A to má býti odplatou spravedlivého, když čině dobře, dožije se šedin? Ano, tak tomu jest a ne jinak.

Stáváť se ovšem velmi často, že Pán života a smrti přestříhne nit života spravedlivému, když tento hřivnami od Pána svěřenými nejvíce těží a shromáždjuje do stodoly Boží nejkrásnější pšenici spravedlnosti. Proč ukracuje Bůh věku takovému člověku? Někdy to činí všemoudrý Bůh pro blaho jiných lidí, jakož bylo užitečno i učenníkům, že odešel od nich božský Mistr a Pán jejich, nevyplniv ještě věku mužného. Někdy však odvolává Bůh spravedlivého s tohoto světa před časem pro jeho vlastní blaho, aby neutrpěl zkázy na duši mezi hříšníky; vytrhuje ho předčasnou smrtí z osidel zlého světa, jako vysvobodil za onoho času zbožného Lota z prostopášné Sodomy. Není tedy sám sebou krátký věk neštěstím, ani dlouhý věk zvláštní milostí od Boha, ba lepší jest, jak čteme v knize Moudrosti 4, 16., mladost spravedlivého rychleji skonává, nežli dlouhý věk nespravedlivého.

A přece, milí křesťané, nelze zapřítí, že dlouhý věk jest věrnému sluhovi Božímu odplatou jeho dobrých skutků. Bůh zajisté ponechává ho na světě tak dlouho, aby spatřil a okusil ovoce svého šlechetného snažení a občerstvil se tím ovocem ve dnech hynoucí síly a jarosti. Kniha Moudrosti 10, 10. praví o arcioctci Jakubovi: »Bůh poctil ho v pracích a doplnil práce jeho.« Co jest to: doplnil? To jest: přivedl je k žádoucímu konci, korunoval je žádoucím zdarem. Či není tomu tak?

Hle, co se nastal arcioctec Jakub o syny své, aby je dobře vychoval a počestně zaopatřil! Ale synové nevážili si lásky otcovy, prodavše Josefa otci nejmilejšího a tvářivše se, jako by ho byla

roztrhala divá zvět. Zármutek spravedlivého měl se obrátiti v radost. Mělt nalézti miláčka svého na živě, mělt spatřiti jeho milou tvář, mělt se dočkati jeho povýšení a slávy, mělt se dožiti smíření mezi ním a ostatními syny, mělt viděti na své oči, jak všichni vespolek svorně žijí, jak všem dobře se daří. K tomu směřovala vždy jeho snaha otcovská, a aj! proto dopřál mu Bůh tak dlouhého života! A což Josef, zdaž se nedočkal i on cti-hodného stáří sto desíti let? A proč naplnil ho Bůh dlouhostí dnů? Zajisté jen proto, aby uzřel ovoce své trpělivosti, v níž ho zkoušel Bůh po všecken čas jeho života, aby došel náhrady a dostiučinění za to, že byl od bratří nenáviděn a prodán, od nešlechtné ženy křivě obžalován a do žaláře uvržen. — A co mám říci o Mojžíšovi, který žil na zemi sto dvacet let a byl statný až do poslední chvíle tak, že nepošly oči jeho, ani se nehnuly jeho zuby? Kdož by pochyboval, že mu chtěl ukázati Bůh ovoce mnoholeté péče jeho o lid vyvolený, jak totiž tento, vytříben mnohými zkouškami od Boha, stal se hodným vejíti do země zaslíbené. — A co mám říci o Samuelovi, jemuž dopřál Bůh též neobyčejně dlouhého věku? Zda mu nepopřál té milosti proto, aby spatřil, jak se mu zdařila jeho péče o časné blaho lidu Božího, jež opatřil králem Saulem, když pak ho Bůh zavrhl, králem Davidem, mužem podle slova Božího? — A konečně proč dopřál Bůh tak dlouhého věku nábožnému Simeonovi a nábožné Anně v Jerusalemě, kteří očekávali s toužebností vykoupění israel-ského? Kdož by nevěděl, že jen proto, aby jim mohl odplatiti za jejich svatý život, aby došli ještě v těle smrtelném k cíli své mnoholeté touhy?

Ano, moji drazí, tak činívá Bůh všem, kdožkoli plní věrně Jeho svatou vůli na zemi. Naplňuje jich dlouhostí dnů, aby se dočkali ovoce svých bohumilých snah a občerstvili se jím u večer svého života pozemského.

A prokazuje-li Bůh takovou milost všem Svým věrným služebníkům, jakž by ji mohl odepřiti knězi, který jest Jeho služebníkem ve smyslu zcela zvláštním, maje za jediný díl a za jediné dědictví Boha Samého? Sv. Řehoř, biskup novocesarejský, přijímím Divotvorce, dočkal se cti-hodného stáří, když pak uslyšel umíraje, že jest v Nové Cesareji již jen sedmnáct nevěřících, zvolal radostně: »Bohu díky! Tolik bylo zde věřících, když jsem nastoupil biskupství.« Bůh dal se mu dočkati dlouhého věku, aby se mohl potěšiti již na zemi ovocem své píle a práce. A tak činívá i jiným dělníkům, kteří pracovali na vinici Jeho od zásvitu denního až do večera, snášejíce břímě dne i horka, jakož svědčí i náš cti-hodný jubilant.

Padesát let pracoval tento velebný kmet na vinici Páně, a přehlíží-li nyní svou práci, může říci s dobrým svědomím, že nepracoval nadarmo. Arciť, dost bylo na poli jemu vykázaném trní a bodláčí, které se musilo vykopávat; dost pařežů, které se musily pracně dobývat; dost kamení, které se musilo odstraňovat; ale horlivý sluha Páně pracoval přes všechny obtíže a překážky

a potkal se s žádoucím zdarem. Co se nalopotil ve škole, lámaje maličkým chléb života! Den jak den bývalo ho viděti, an kráčel buď do domácích neb přespolních škol, vždy vesel, přivětiv a dychtiv pobýti mezi dítkami a vstřípiti jim do srdce umění a bázeň Boží. Z dítek, jimž věnoval všecku lásku srdce svého, jsou nyní zdární jinochové a panny, statní mužové a ženy, neb dokonce již stříbrovlasí kmetové a stařenky. Známa zbožnost jejich a horlivost jejich v náboženství, vzkličila ze semene, jež zasil do útlého srdce jejich tento otec duchovní. — Jak horlivě lámal náš jubilant chléb života i dospělým! Vy, v Kristu Pánu milovaní osadníci, mohli byste dáti nejlepší svědectví, že z jeho slov každý z vás vzal užitek v čas příhodný, že jedni nabývali světla v pochybnostech, jiní výstrahy od hříchu, tito útěchy v zármutku, onino povzbuzení k napravení života nebo k stálosti v dobrém. A jak moudrým lékařem ukazoval se býti náš ctihodný duchovní kmet, když sedával v stolici zpovědní na místě Božím. Nelichotil nikomu, neutvrzoval nikoho v jeho mravním spánku, ale srdnatě vyřezával všelikou zlou hlízu ze svědomí mečem slova Božího. Jak mnozí, krácejíce po cestě ctnosti, děkují za to svému přísnému duchovnímu lékaři, jenž uzdravoval tím, že ranil! — A co mám říci o těch, kdož, byvše v těžké nemoci, z rukou tohoto ctihodného kněze přijali útěchu tajemství Božích? Někteří jsou dosud živi a jsou lepší, nežli byli prve; někteří zemřeli, ale šťastně, dobrořečíce tomu, kdož je připravil na poslední hodinu.

To všecko, moji drazí, mohl by dosvědčiti nejlépe náš ctihodný jubilant, kdyby mu nebránila jeho skromnost. Avšak i z toho, co jsem já místo něho napověděl, můžeme poznati všickni, že se mu dal dočkat Bůh tak vysokého stáří a dnešní padesátileté památky, aby spatřil již na této zemi ovoce své bohumilé práce. Jestliť tedy pravda, že odplatou věrného sluhy Páně jest ctihodné stáří na zemi.

Ovšem tato odplata, jakkoliv sladká nad pomyšlení, nedostačí, a také vždy nepřichází. Dokonalou odplatou věrného sluhy Božího jest spasení Boží, kterého dojde v životě budoucím. O čemž s pomocí Boží v díle druhém.

II.

Odplatou věrného sluhy Páně jest spasení Boží na nebi.

Spasení Boží, co tím rozumíme? Což jiného, nežli věčnou radost v nebesích? Tuto radost kdož pochopí, jsa ještě v těle smrtelném? Ani oko nevidalo, ani ucho neslychalo, aniž vstoupilo kdy na srdce lidské, co jest připravil Bůh těm, kteříž ho milují. Jen tolik jest jisto, že nebude v nebi nic ze všeho toho, co ztrpčuje člověku život na zemi. V životě pak kněžském, a to za dlouhou řadu padesáti let, za mnoho bývá trpkostí!

Rcete jen sami, drazí v Kristu, čeho dochází kněz na světě za všechny své šlechetné snahy, skutky a zásluhy? Jak se mu od-

sluhuje svět, t. j. ti křesťané, ti osadníci, kteří nesmýšlejí podle Boha? Víím to z vlastní mnoholeté zkušenosti. My kněží inůžeme zvolati se sv. apoštolem Pavlem: »Divadlem učinění jsme světu, anděľům i lidem. Jsme mdlí, opovřzení, lačníme a žízňime, býváme poličkování, trpíme protivenství, snášíme posměch a rouhání, jsme světu smetím a povrhelem.« I. Kor. 4, 9—13. Ano, který kněz jest věren ve svém povolání, hledě se zalibiti jenom Tomu, kdož jej poslal, který kněz učí cestě Boží dle příkladu Ježíše Krista, nedbaje na nikoho a nehledě na osobu lidskou, ten smáčí svůj chléb téměř každodenně slzami žalosti. Avšak oči jeho hledí k výsostem, kde mu připraveno spasení Boží. V nebi nebude žádné bolesti a žalosti, poněvadž nevejde do něho nic nečistého, nebude tam vládnout žádná zloba.

Co má, moji drazí, kněz na světě? Byť i nebyl sobě vědom ničeho zlého, úmyslného zanedbání neb přestoupení zákona Božího a církevního, není před Bohem ospravedlněn. Kdož zná hlubiny srdce, aby viděl v nich všeiký poklesk spáchaný z nevědomosti, nepozornosti, slabosti a přenáhlení? Nemusí-li se obávati i nej-svědomitější kněz, že, bude-li šetřiti Hospodin všech poklesků jeho, sotva obstojí před tvářtí Jeho? Hle, sv. Arsenius, jenž vedl přísný život jako poustevník i jako patriarcha Cařihradský († 1267), byv tázán, zda se odeberě k Bohu s myslí pokojnou, odpověděl: »Bratří moji, bojím se a nejsem bez bázně ani na okamžik od toho dne, kdy jsem vzal na sebe jho Kristovo.« Čím více musí se obávati soudu Božího, kdo není tak dokonalý jako sv. Arsenius! A toto vědomí vlastní nedokonalosti jaký činí knězi nepokoj po všecken čas jeho života! Jedinou útěchou jest mu, že po smrti bude jinak. Tam očistěn ode všech nedokonalostí, požívati bude věrný sluha Páně dokonalého pokoje vnitřního, onoho pokoje, jehož nemůžce svět ani dáti, ani vzíti, jenž převyšuje všeliký smysl lidský.

Co má, moji drazí, kněz na světě? On šíří na světě království Boží, a jiní šíří království ďáblovu. On seje pšenici, a náhončí zlého ducha rozsévají koukol. Kněz vidí, jak odpůrcové Kristovi brojí proti Hospodinu a proti Pomazanému Jeho, chtějce roztrhati všechny svazky jejich a svrci se sebe jho jejich; vidí jak hříšníci natahují lučistě a připravují střely své v toulu, aby stříleli v temnu na upřímné srdcem; vidí, jak skrze bezbožníky pohoršení přichází, zlý příklad se dává, nepravost se množí a láska stydne: vidí to věrný sluha Páně a přece to musí trpěti, ba musí i v pokoji žiti s těmi, kdož jsou odpůrcové jeho na cestě Boží. Jeho útěchou jest, že musí býti na světě i pohoršení, aby se ukázalo mnohých srdcí myšlení, a že bude jinak, až přijde den Páně, den hněvu a hrůzy, den lkání a nařikání. Tehdáž zajisté vyvržen bude koukol z prostředku pšenice, vybrána budou všechna pohoršení, vyloučení budou z království Božího všickni, kteříž činí nepravost, a věrný sluha Páně octne se ve společenství spravedlivých, kteří jedním srdcem a jedněmi ústy chválí jméno Hospodinovo a volají jeden k druhému: »Otevřte brány, ať vejde spravedlivý, ostřihající pravdy.«

Is. 26, 2. Ó, jak se bude veseliti věrný sluha Páně, až mu bude dáno zpívatí Hospodinu píseň novou ve shromáždění svatých!

Co má, tážu se vás ještě jednou, křesťané, co má kněz na světě? Sv. apoštol Pavel píše: »Dokud jsme v těle, vzdálení jsme od Pána; neboť u více chodíme a ne u vidění. A proto žádáme sobě raději z těla vyjítí a přítomni býti Pánu.« II. Kor. 5, 6 -8. Co chce říci sv. apoštol? Dokud putujeme tímto životem, nemůžeme Boha viděti, pouze v Něho věříme, a tak se zdá, jako bychom byli daleko od Boha. Tváří v tvář uvidíme Boha, až bude zbořen stánek těla našeho a protrhne se oblak, který nám zakrývá tvář Slunce věčného. A hle, proto touží každý spravedlivý po spatření tváří Boží v nebesích, věda, že potom přítomen bude Pánu. A jestli trapno každému spravedlivému vůbec, že jest vzdálen Pána, že nemůže Mu býti přítomen, čím trapněji jest při tom pomýšlení knězi, jehož učinil Pán účastníkem Svých hodů a Svých tajemství! Aj, kněz neustále se obírá s Bohem, vstávaje, lehaje, bdě a sně, konaje obět nejsvětější, uděluje svátosti, hláše slovo Boží, konaje modlitby, čítaje, rozjímaje a píše; každou chvíli chce zvolati: Nalezl jsem toho, ježž miluje duše má, uchopím se ho, aniz ho pustím Bůh jest můj a já jsem jeho; a zatím praví mu Bůh: Neuzříš tváří mé, dokud jsi na zemi! Nuže, raduj se, věrný sluho Páně, že tvá vzdálenost od Pána někdy pomine, a že spatříš svého Boha tváří v tvář, a že tímto patřením na tvář Boží bude dovršeno spasení, jež ti připraveno od ustanovení světa. Zjevná budou ti všechna tajemství Boží, jasné bude ti všechno, co jest nyní skryto před očima tvýma. Nebude ti již zapotřebí slunce k svícení ve dne, aniz tě bude osvěcovati lesk měsíce v noci, ale Bůh bude ti světlem věčným, a Beránek, Jenž zabit jest od počátku, bude tvou svícl.

* * *

Nejmilejší, dvojí odplaty od Boha dochází kněz, jenž pracoval věrně na vinici Páně, dle slov žalmisty Páně: »Dlouhosti dnů naplním jej a ukážu jemu spasení své.« První odplaty došel náš ctilhodný jubilant již na této zemi; Bůh mu dopřál dlouhého věku, čestného stáří, aby spatřil ovoce své mnoholeté neunavné práce a oslazoval jím trudy zachmuřující večer jeho života. Jak se odsloužíte, drahý bratře, Pánu a Spasiteli svému za všechna dobrodiní Jeho? Pozdvihněte hlasu svého a rcete s korunovaným pěvcem: »Dobrořeč duše má Hospodinu, a všechno, co ve mně jest, jeho jménu svatému. Dobrořeč duše má Hospodinu a nezapomínej na všechna dobrodiní jeho. Onť vyzdvihl ze země nuzného a povýšil z bláta chudého. Pravice Hospodinova vyvýšila mne a posadila s knížaty lidu. Dobrotu učinil jsi se služebníkem svým, Hospodine, za světlo stezkám mým dal jsi slovo své. Zákon tvůj jsem miloval, a v slovo tvé jsem doufal. V slzách jsem rozséval a s plesáním jsem žal. Nestavěl jsem nadarmo domu, aniz jsem vstával marně před svítáním. Oslavovati budu tebe, Hospodine, od tohoto času až na věky!« — Druhé odplaty, drahý bratře, dojdete, až vás

povolá Pán z tohoto údolí slzavého v radost věčnou. Na tento odchod k Otci světél byl jste sice vždy připraven; nyní budete očekávatí Pána s dvojnásobnou touhou a bedlivostí. Až pak na dvěře vašeho těla skutečně zaklepe, vyjděte Mu vstříc s hořící svící a rcete s nábožným kmetem Simeonem: »Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého podle slova svého v pokoji; neboť uvidí oči mé spasení tvé, které jsi mi připravil u sebe samého!«

To vám také, ctihodný bratře jubilate, z hloubi srdce svého všichni přejeme a při dnešní mši svaté obětovaně vámi modlití se budeme, aby tato sv. obět byla obětí díků vašich k Bohu a našich k vám, i doufáme, že Pán vyslyší modlitbu naši, a volání naše k Němu přijde. Amen.

Klement Markrab.

Na den některé světice Boží.

O pravdě.

»Podobno jest království nebeské člověku kupci, hledajícímu dobrých perel.«
Mat. 13, 45.

Stará pověst vypravuje o jistém mladém muži, který celou svou duši vědám zasvětil, chtěje věděti vůbec všecko, touže poznati celou pravdu. I přišel za svým bádáním také do Egypta do města Sais, kde tenkrát kvetly tajemné školy moudrosti Egyptských kněží — hierofantů. I učil se tam, rozmlouvaje se svými mistry, ale konec koncem s bolestí poznával, že ani tam plně pravdy se nedozví. Stěžuje si takto na nedostižitelnost poznání pravdy, přišel jedenkrát s jedním hierofantem do chrámu, kde v rotundě uzel veliký obraz, rouškou zastřený. Co se to skrývá za tím závojem? ptal se kněze. — »Pravda!« odpověděl tento. — Jakže? Pravda? zvolal mladý muž; vždyť po pravdě dychtím, a vy mi ji zakrýváte? — A ihned smělou rukou chtěl odhrnouti s obrazu závoj; než hierofant jej varoval, řka: »Žádná ruka smrtelná nesmí se odvážití, aby odestřela pravdu, pokud nezvedne závoj ten Bůh Sám«. — Ale muži tomu nedalo to pokoje; v noci tajně vstav, vešel do chrámu a blížil se k obrazu. Neviditelná moc odrazila jej zpět. Ale muž ten nedbaje ničeho, odvážně se znovu běže v před a chvějící se rukou zdvihnul závoj. — Co viděl? — Žádný neví! Ráno našli ho kněží beze smyslu ležícího před zastřeným obrazem.¹⁾

Přátelé! Ne nadarmo jsem předeslal tuto pověst další řeči své. Vždyť my všichni, více méně podobní jsme muži tomu hledající pravdu. Člověku není nic tak přirozeno, jako snaha, dostati pravou odpověď na tři hlavní otázky, v kterých všecky jiné zahrnuty jsou, totiž: Co mohu věděti? Co mám činiti?

¹⁾ Schiller's Gedichte I. B. S. 194. Vydání Reclamova.

Co smím doufatí? ²⁾ Nebo jinak řečeno: Kdo jsem? Ceho se mám držeti? Co ze mne po smrti bude?

Přátelé, v těch otázkách a odpovědích na ně »nechce svět býti klamán, nýbrž poučen, chce znáti pravdu«. ³⁾

Kristus Pán dobře zná tuto touhu srdce lidského po pravdě; vždyť On Sám to srdce stvořil; On Sám onu touhu v ně vložil, ale také dobře věděl, že ďábel, otec lži, mnohé svede, a že budou velicí zástupové těch, »kteří pravdy nebudou moci snésti«. ⁴⁾ A proto mluvě o kupci hledajícím dobrých perel, dí: »A když našel perlu jednu drahou, prodal všechno co měl, a koupil ji«. A ta perla drahá jest právě perla pravdy.

Za našich dnů bohužel jest také mnoho perel falešných, čili, abych zjevně mluvil: za našich dnů se všelijaká lež, všelijaký humbug pozlatí a nastrojí a za pravdu prodává; a není nedostatek takových falešných prodavačů; a není nedostatek těch, kteří davše se pozlátkem oklamati, sprostou lež za ryzí pravdu koupí. Mně to na světě připadá, jak trefně Komenský líčí, ⁵⁾ jako na nějakém tržišti, kde jedna strana křičí: »Tam ti jsou lháři; u nás jest pravda«; a druhá strana naopak volá: »My máme pravdu; onino jsou lháři«! A nezkušený člověk lehce stane se obětí pozlacené lži.

Ptáte se mne: »Kde tedy pravdu nalezneme? Kde se dozvíme spolehlivých odpovědí na ony tři otázky životní«? — Přátelé, pro nás není pravda zcela zastřeným obrazem; závoj ji zahalující jest již poněkud odhnut, a my můžeme nahlédnouti v tajemné její hlubiny. — Tážete se: »Kde nalezneme pravdu«? — »Pravdu naleznete ve třech knihách, a každá ta kniha dá vám spolehlivou odpověď na jednu z těch otázek životních«. A o těch knihách pravdy vám dnes promluví.

P o j e d n á n í.

1. »V celé historii lidstva«, praví významně Schiller, »není žádná kapitola tak poučná, jako kapitola o bludech lidských«. A v pravdě, když tak člověk čte zvláště o náboženských náhledech, které měli lidé před dvěma tisíci lety a dále nazpět, divným zachvětí se musí citem, kterak to bylo možné, že se lidé mohli držeti tak v oči bijící lži?

Nic nového bych vám nepověděl, chtěje vypravovati o Egypťanech, že ctili za boha černého býka, že hadům vystavěli zvláštní chrám, že posvátným krokodilům házeli v obět děti své. Známa to věc, že i vzdělaní Řekové veřejným nevěstkám stavěli chrámy. ⁶⁾ Světovládní Římané že ctili veřejně smilstvo, majíce za to, že se bohům zalíbí. Netřeba zmiňovati se o Babylonských, kteří ctili bohy své tím, že své novorozené děti vařili a snědli;

²⁾ Kant: Kritik der reinen Vernunft. W. W. B. III. S. 532. Vydání Hartensteinovo. — ³⁾ Mädler: Populäre Astronomie S. 674. — ⁴⁾ II. Tim. 4, 3. — ⁵⁾ Labyrinth světa kap. 7. a 10. — ⁶⁾ Döllinger »Judenthum und Heidenthum. S. 639.

že Skythové a Masageti své mrtvé jedli, že Gallové starce bohu Merkurovi ke cti zabíjeli; zkrátka, byla taková spletenice pojmů a převrácenost mravů, že diviti se musíme, kterak možno bylo za takových poměrů žiti.

A když bylo nejhůře, když lidé tím hlouběji tonuli v křivých domněnkách, klanice se věcem udělaným nebo stvořeným: tu ustanovil věčný Bůh ve Svých tajných radách: »Půjdu Sám mezi lidi povědět jim pravdu.« A bylo to za panování císaře Římského Augusta, kdy půlnoc zastkvěla se nad Betlémem; kdy Slovo věčné, Bůh Syn, vzal Si takovětěž tělo, jako máme my; kdy přišel sem na svět mezi lidi, učil je, čemu mají věřiti, co mají činiti, čeho doufati. »Já jsem cesta, pravda a život,« volal veřejně, a chodě od místa k místu, od vesnice k vesnici, svolával lid a učil jej těm pravdám věkověčným. To byla Jeho úloha - vykoupiti lidstvo, a naučiti je pravdě; a když stál před Pilátem, ještě tenkrát, tedy šest hodin před Svou smrtí vyznal: »Přišel jsem na svět, abych svědectví vydal pravdě.«

Přátelé, to co Kristus Pán mluvil, to co činil, když na světě byl, jakož i to, co Bůh Otec skrze proroky dávno před tím byl mluvil, to není pro nás ztraceno. Veliká část z toho byla napsána, aby i budoucí měli něco jistého v rukou. A z toho napsaného povstala celá veliká kniha, kteréž říkáme Písmo svaté. To jest ta první kniha, ve které se pravdy dozvíš, poněvadž v sobě chová slova a myšlenky Toho, z Něhož všechna pravda jako paprsky ze slunce vychází. Dobře tedy řekl J. J. Rousseau: »My nectíme evangelium jako pouhou knihu, nýbrž jako slovo a život Ježíše Krista.«⁷⁾

Tam nalezneš tu drahou perlu pravdy, tam se dozvíš odpovědi na otázku, čeho doufati máš, co z tebe bude? A čím hlouběji nazíráti budeš v knihu Písem svatých, tím více odhalovati se bude tobě závoj s pravdy jinému zakrytý. Nebo:

»Jsou pravdy v Písmě, jako na nebi hvězdice;
čím má kdo lepší oči, tím jich vidí více,«⁸⁾

praví básník. My vám ty pravdy čteme ze svatého evangelia; my vám je hlásáme, vykládáme, a hlásáme vám je jako svatí apoštolové je hlásali jen právě proto, poněvadž jsou to pravdy.⁹⁾

Ille, co již napsáno bylo knih! A v jak vybraném slohu, jak vybroušené formy, jak vědeckého obsahu! A přece žádná

⁷⁾ Lettres de la Mont. Liv. 4. — ⁸⁾ J. Mickieviče. — Krásně mluví o Písmu svatém sv. Augustín ve Vyznání III. 5 a veliký Samuel Smiles dí o bibli: »Nejsvětější ze všech knih jest bible a nejpůsobivější — vychovatelka mládeže, vůdkyně věku mužského, utěšitelka stáří. — Zdaž ona není celou řadou životopisů velikých reků, patriarchů, proroků, králů? Končí největším životopisem, vtělivším se v Novém Zákoně! Mnoho-liž dobrého způsobili na světě příkladové tam vypsani? Mnoho-liž lidí odtud vybralo si pravou sílu, nejvyšší moudrost a nejlepší pokoru ducha? — Charakter, str. 369. — ⁹⁾ Lessing ve své ostrovtipné kritice zcela správně dí: »Die Religion ist nicht wahr, weil die Apostel sie lehrten; sondern sie lehrten sie, weil sie wahr ist.«

tak nedojímá srdce lidské, jako Písmo svaté. Jest pravda, že leckterá kniha člověka k slzám pohne, ale Písmo svaté zatřese celým nitrem člověka; čtení svatého evangelia rozzechvěje duši v nejtajnějších hlubinách. Ta božská jednoduchost a krása, ta průhledná prostota jeho jest svědectvím, že z evangelia mluví Bůh. Proto obrátila pravda Písma svatého celý svět a vším právem mohl říci Lamartaine, že v Písmě svatém jest více genia, než celé bibliotheky v sobě chovají.

2. Druhá kniha, v kteréž pravda prstem Božím jest napsána, jest kniha přírody. Trefně nazval Hippel přírodu vysokými školami.¹⁰⁾ Za tiché jasné noci zadívej se na ty hvězdy nečíslné. Tak tiché jsou, tak tajemné, tak vzdálené, a přece až k duši tvé doletí hymnus jejich, ve kterém vypravovati budou tobě moc a slávu Boží. A když rozvažovati budeš ten prostor nesmírný, pro který učencům ani míra světla, ani čísla nestačí; když si předložíš ty zákony, podle kterých vykázal Hospodin dráhy sluncím a hvězdám zákony, při jejichž odhalování třesou se velicí duchové;¹¹⁾ když se rozpomeš na ten pořádek, jaký panuje ve všem míru, jedna hvězda druhé že nepřekáží, ale každá od počátku svou vykázanou bře se drahou; když všechno to uvážíš: tu by's byl bez citu, abys neklesl na kolena a nezvolal jako ruský básník Deržavin¹²⁾: »Ty jsi!« A když člověk kolem sebe zraky obrátí a v přírodu jimi zalétně, a vidí tu rozmanitost mezi živočichy i v říši rostlin, a v té rozmanitosti přece souměrnost, jednotu a krásu; když rozvažuje, řeknu, stavbu a mistrné složení těla svého: tu by byl slepý, aby z přírody nevyčetl, jak velemoudrý a dobrotivý jest její Tvůrce.

Ano, zajdi i v říši nerostů, a pozoruj i mrtvé kamení. »I to kamení jsou němí učitelové, a ten, kdo je pozoruje, (ustrnutím) oněmí,« praví Goethe.¹³⁾

Dobře pravil starý filosof Plato: »Příroda jest list, který psal Bůh pokolení lidskému.« A v pravdě, každý ten tvor Boží jest jako řádkou ve veliké knize přírody, a každá částka jeho jako jedním slovem v řádce té. A všude nám přichází z tohoto otevřeného obrazu v ústrety Bůh; a voláme s prorokem: »Pozdvihněte oči svých, a vizte, kdo to všecko stvořil!¹⁴⁾

Příteli, hledáš pravdu? Aj, knihu přírody máš otevřenou; písmo její sice jest těžké, ale přece čitelné, a ty se tu dozvíš pravdy na druhou otázku životní: »Co mohu věděti?« Ano, kniha přírody, toť ta stará kniha, která nikdy nelhala, která i odpůrce přesvědčí, kniha svatá, kniha bez vady.

¹⁰⁾ Anthologie von Carl. Coutelle. I. 1231. — ¹¹⁾ Když Newton svým differentialním počtem na základě vzdálenosti měsíce, určitě dle parallaxy jeho vypočtené, jal se hledati formuli pro zákon gravitační; a když v počtu svém hnedle konce dospěv, viděl zdar svého počtu: začal se třásti tak, že nemohl stůj co stůj dopsati několik posledních číslic a musil zavolati si jednoho z přátel, jemuž rozzechvěn konec diktoval. Mädler »Wunderbau des Weltalls« S. 670. — ¹²⁾ Báseň »Bůh« v Amerlingově »Orbis pictus«. — ¹³⁾ »Sprüche in Prosa«. W. W. XIX. 877. — ¹⁴⁾ Schödler »Kniha přírody«. I. Str. 266.

Ptáš se »kdo jsi?« Podívej se na ten vesmír neskončený, jenož konce ani nejbystřejší dalekohledy nedohlédnou; od tisíců let zkoumají učenci zákony všehomíra a jsou pořád jen na začátku. A věkověčný Tvůrce, když z ničeho tvořil vesmír, nepotřeboval k tomu více než jediné slovo: »Bud!« A na slovo »bud« vyklenula se nebesa s miliardami hvězd; na slovo »bud« zazelenala se země tisícovým druhem bylin, oživila se nesčíslným počtem živočichů. Stvoření celého světa nestálo Boha nic více, než jediné slovo! A statisíce učenců zkoumají a hloubají, a nemohou vyhloubati to, co Bůh jedním slovem stvořil; jedno slovo Páně jest pramenem vědy veškeré. Všechna pravá věda tedy od Boha vychází a také »věda vede k Bohu.«¹⁵⁾

Bohužel, za našich dnů chtějí také čísti v knize přírody lidé, kteří ani abecedu neumějí, a dají si jméno osvícených, vědátorů a učených a píšou tlusté knihy o tom, že všecko jest jenom příroda, a že příroda a Bůh se neshoduje. — Nedivme se! »Takový učenec jest tím pyšnější a marnivější, čím jest hloupější,« dí povážlivý filosof Descartes.¹⁶⁾ A proto:

»Nevěř vše, co z péra vyjde,
k přírody rtům nakloň sluch;
v knihách mluví jenom lidé,
v přírodě však mluví Bůh.«¹⁷⁾

Ten červ se v prachu válí a živ jest v prachu, a nevidí než prach; orel letí k nebesům; jen krátkozraký anebo podlý člověk vidí v přírodě jen hmotu a jen ve hmotě se hrabe, a Boha neuznává; kdo má srdce citelné a rozum jasný, ten vidí v přírodě prst Boží, odlesk Jeho slávy; ten se vznese k nebesům.

3. A konečně třetí kniha pravdy, která tobě odpověď dá na otázku: »Co máš činiti?« jest kniha svědomí. Jest to hora Sinai v prsou našich, s kteréž tisíceronásobnou ozvěnou hlas Boží nám zaznívá, aneb abych se Šlomšekem řekl: »Jest to kazatelna v našem srdci, na níž jest kazatelem Bůh Sám, ten pravdomluvný Bůh, který nikdy neklame. »Ano, svědomím mluví Bůh! Proto mohl říci německý spisovatel Kotzebue: »Svědomí má vždycky pravdu, poněvadž nikdy jindy nemluví, než když pravdu má.«¹⁸⁾

Kdykoliv člověk něco činiti chce, vždycky svědomí se ozývá. Chce-li činiti co's dobrého, svědomí člověka k tomu podněcuje, ponouká; a když k zlému něčemu se chystá, pozvedá se svědomí plnou silou svou a zaznívá hlas jeho výstražný. Po skutku jest pak člověku svědomí soudcem. Dobrý čin odměňuje takovou spokojeností, naplňujíc člověka blahem nebeským, že zrovna cítí, kterak nebe se mu v prsou rozlévá. »A když na růžích a myrtách hříšné rozkoše spočívati se zdáš, když uzdu vášním popouštíš: svědomí do svého denníku píše každou chybu tvou.«¹⁹⁾

¹⁵⁾ Heslo našeho prof. Studničky. — ¹⁶⁾ »Abhandlung über die Methode« in der Phil. Bibl. S. 26. — ¹⁷⁾ Jablonský n. m. uv. 65. — ¹⁸⁾ Pharus. II. 375. — ¹⁹⁾ Young, Ibidem. I. 405.

Ale pak vystoupí jako archanjel pomsty s plamenným mečem výčitek, pak štve člověka jako zvěř v polích nespokojenosti a po skalách rozervanosti vnitřní. Člověku hříšnému nedá svědomí nikdy v pravdě šťastným býti; a kdo se chlubí, že se před žádným nezachvěl, zachvěje se před svým svědomím. »Zákon v srdcích lidských napsaný, ani bezbožností se nepotlačí«, di sv. Augustin. ²⁰⁾

Ó kdyby lidé jen chtěli v této knize čísti, pak by bylo na světě hříchů méně a dobra více; pak bylo by méně podvodů a lichvy, a více dobrodiní oblažovalo by svět; pak by více bylo zářivých dnů radosti než smutných dnů slz. Ale, bohužel, lidé neradi čítají v knize této, poněvadž jim příliš do pravdy mluví, a oni nemohou pravdy snést. Což takoví dbají o pravdu; oni dbají o zisk, o užítí, třeba nepoctivé, a pro takové věci jest ve svědomí úzká rubrika. Nemohouce vyrvati z prsou knihu svědomí, alespoň ji zavrou a jí pohodí. Kniha ta se zdvihne, a sama se otevře a před oči jim postaví strašlivý rozsudek: »Již jsi odsouzen«!

* * *

To jsou ty tři knihy, ve kterých dozvíte se pravdy: kniha svatých Písem, kniha přírody a kniha svědomí. Čtěte pilně v knihách těchto, ty vás neoklamou, ty vám pravdu povědí a »pravda vysvobodí vás«, děl náš Spasitel. Zde v chrámu Páně otevírá se vám kniha Písem; zde se hlásá ve světle neomylné, Duchem Svatým řízené Církve slovo Hospodinovo; sem tedy spěchej, kdo po pravdě toužíš a slovo věčné tebe nasytí. A kolikrátkoliv vyjdeš v Boží přírodu, vždycky měj oči a srdce otevřené; každý ten brouček v trávě pobíhající, každý kvítek, ano každý lupínek jeho vás poučí. Kdo v přírodě se nepoučí a nepotěší, toho nepoučí ani nejvybranější bibliotheka a nepotěší ani nejnákladnější ples. Knihu svědomí pak máte vždycky s sebou; jako vlastní stín se drží nás a neopouští nás, nemizí ani v temnotách. Při božském světle i ve tmách lze ji čísti. Jestliže Boleslav, král Polský, kdykoliv co důležitého činiti měl, vždy vytáhl ze záhadří obraz zesnulého otce svého, aby se jeho stínu takořka na radu poptal: tož vy před každým činem otevřete knihu svědomí, a ta vám řečí Boží krátce poví: »Ano, ano! Ne, ne«!

Přátelé! vy jste tu smíšení; jste tu mladí, jste tu života plní, a bělá se tu také řada hlav stříbrných. Jářku, co jste tu vy šediví věkem, povězte těm mladým, jak dlouho se vám to býti zdá, co jste byli mladí? »Ah Bože«, řeknete, »jako včera připadá mi mladost má«. — V skutku, trefně to řekl mudrc Buddha: »Život lidský déle netrvá než kolik jest potřeba, aby člověk vdechl a vydechl«. ²¹⁾ Než se nadějeme, budeme státi před pravdou Boží jako onen mladík před zastřeným obrazem. A co je ten závoj, který nám pravdu celou a jasnou zastírá? To jest naše smrtelné tělo. Jako onen mladík musíme klesnouti napřed ve hrob, smrtel-

²⁰⁾ »Vyznání« II. 4. — ²¹⁾ Sutra 42. věta 37. »Uč. staroind.« III. str. 43.

nost a porušitelnost musí v něm shnítí, a my tam užíme Pravdu — Boha Samého. Teď vidíme ji jen jako v zrcadle, dozvídáme se o ní v knihách jmenovaných; pak ale uvidíme Hospodina nikoli za závojem, nikoli v podobenství, ale tak, jak jest. Všichni? Nikoli! Jen ti, kteří šli cestou pravdy a žili podle pravdy. Přátelé, jde tu o všechno, o celou věčnost! Budete se snažiti, abyste byli mezi těmito? — Já z celého srdce za vás řeknu: »Amen«!

Dr. Rudolf Horský.

Řeč při svěcení praporu

hospodářského spolku v Malšicích dne 14. července 1895
v neděli šestou po Sv. Duchu, kterou činil Jan Podlaha, bisk.
vikář a notář, konsistorní rada a osobní děkan v Stálci.

(Dokončení.)

Než co to znamená: s Bohem počínati? Říkáme: »S Bohem«, a bývá to často lichou frází, na př. když dva se loučí, dají si »s Bohem«, a na Boha ani nemyslí; než »s Pánem Bohem« máme říci před prací u víře, naději a lásce; s Pánem Bohem musíme počínati, Bohu práci obětovati, s Bohem práci skončiti, Bohu děkovati, v pokoře se Mu klaněti, svou nedostatečnost uznávati; udělených darů vděčně užívati, k slávě Boží, k svému pravému prospěchu užívati, chudým almužnu prokazovati. S Pánem Bohem znamená na Boha pamatovati, si připomínati, že s námi jest, že nás vidí, a proto máme svatě živi býti, jako kdybychom Ho očima svýma před sebou viděli. S Pánem Bohem znamená, že máme vůli Boží rádi plniti, neb Bůh dal nám zákon, příkázání; kdybychom příkázání Jeho neplnili, nebyli bychom s Bohem, ale byli bychom proti Němu, zhřešili bychom. Jinak jest to však u spravedlivého, když mu Bůh požeňává; takový jest vděčným za to, jest spokojeným, dělá si přátely z mamony nepravosti, užívá to mírně, střídmě, a tak připravuje si blaženou věčnost. Tak jest to vůbec, tak jest to i ve stavu rolnickém. Tudíž všechno s Pánem Bohem, Bůh jest ten první hospodář, bez Něho nesmíme v žádném stavu hospodařiti, Jeho vzývejte, k Němu se před i po jídle modlete, a tak vděčnost na jevo dávejte.

2. Než při tom nesmíme na Pána Ježíše a Ducha Svatého zapomenouti; Pán Ježíš jest Bůh, jest naším Smírcem a Prostředníkem; jen skrze Něho máme přístup k Otci nebeskému, jen skrze Jeho neskonalé zásluhy můžeme býti vyslyšení a požeňání nabyti; s Ježíšem musíme tudíž počínati a končiti všechno; avšak i s Duchem Svatým, neb On jest dárce pravé rozumnosti a rady při všem počínání, proto všechno s Bohem Otcem, Synem a Duchem Svatým, všechno se svatým křížem, všechno ve jménu † Boha Otce, † Syna a † Ducha Svatého; křížem svatým se vždy žehnejme; bylť Kristus a svatý kříž židům pohoršení a pohanům bláznovství, a jest mnohým, novomodním pohanům a židům až podnes; než

pravým křesťanům jest všechno. Kristus a svatý kříž Jeho jest naše spása, útěcha, pomoc, pokoj a požehnání; v tom znamení vítězí a nabývá štěstí pravý křesťan, pravý katolík; proto svatý kříž nikdy nepozbude úcty a důvěry, on bude státi, i kdyby celý svět se proti němu pozvedl. »Stat Crux dum volvitur orbis«, dí básník, t. j. »Stojí kříž, když kácí se svět;« a proto, milí rolníci, nejen tento prapor, ale i prapor svatého kříže musíte třímati u víře a důvěře, neb v něm jest požehnání, na něm splněna byla spása světa. Pravím u víře a důvěře musíte začítí se svatým křížem, neb Pán Ježíš řekl: »Nepravím vám, že já budu Otce za vás prositi; nebo Otec sám miluje vás, protože vy jste mne milovali, a uvěřili jste, že jsem já od Boha vyšel.« Jan 16, 26. A můžeme i musíme věřiti v Boha Otce, Syna a Ducha Svatého; vizte zářící slunko! Ze slunce paprsek a z obou světlo a teplo; jsou tu tři věci, a an jsou jedné přirozenosti, jest jen jedno slunce; a tři jsou božské osoby, Bůh Otec od věčnosti, Syn od věčnosti zplozen, a Duch od věčnosti od Otce a Syna vychází, a Duch Svatý od obou vychází jako světlo od paprsku a slunce; a jelikož jsou jedné bytnosti, jest přec jen jeden Bůh. Všecky tři božské osoby jsou od věčnosti, jako jest paprsek světlo tak staré jako slunce. Můžeme tudíž v nejsvětější Trojici věřiti, Bůh Otec, Syn i Duch Svatý dokázal, že jest Bůh, a proto všechno počínejte se svatým křížem, tím se znamenejte před prací i po práci. Nenechte se mýliti, když čtete nyní tolik rouhání proti Bohu Otci, Synu a Duchu Svatému. Odkud ta nevěra? Odtud, že víra jest dar Boží, a tito nevěrci víry hodni nejsou, za víru se nemodlí, a proto jim Bůh ducha pravdy a víry nedává; nesvěti neděli, slovo Boží neposlouchají, a proto nevěří, neb víra ze slyšení; a mnozí zas žádné náboženské knihy nečtou. Po železnici jeli v jednom voze kněz a dáma; dáma se chlubila, že nic nevěří, že víra jest jen pro sprostý lid. Kněz se jí ptal, které knihy četla? Ona mu jmenovala knihy jen od nevěrců sepsané; na to se jí ptá kněz, jestli pak jste četla knihy křesťanských spisovatelů, v nichž se zas dokazuje jsoucnost Boží a pravda našeho svatého náboženství, a jmenoval jí některé; na to odpověděla záporně; a tu jí řekl kněz: »Milá dámo, vy nejste nevěřící, ale nevědomá; sprostý člověk by řekl: Vy jste hloupá jako husa.« Mnozí jsou nevěrci jen proto, že čtou jen škváry a knihy nevěrecké, nevěrecké noviny, ale knihu rádnou do ruky ani nevezmou, a proto nevěří, při tom však myslí, kdo ví jací nejsou učenci a osvícení nad námi. Taková osvěta zákeřná se rozšiřuje i mezi lidem, proto není divu, že zle jest, a že Bůh nám nedává svého požehnání. Odpad od Boha měl vždy, a bude míti vždy zlé následky; a abych vás od takového odpadu od Boha varoval, ukáži ještě, jaký následek měl vždy odpad od Boha a svatého náboženství.

3. První odpad od Boha stal se hned v ráji, a jaké následky pro tělo a duši měl pro všechno pokolení lidské, pro tento i budoucí život, víte všickni. Vám pak rolníkům připomínám, že Bůh ztrestal i zemi, že příroda se stala nám nepřátelskou. Druhý od-

pad od vůle Boží byl za času Noe; tehdy způsobil Všemocný potopu světa; později přišlo modlářství; i stavba věže babylonské bylo odpadnutí od Boha a modlářství, a z trestu rozpadlo se pokolení lidské v národy proti sobě nepřátelské, povstaly války, otroctví a tyranství; i žena byla jen otrokyní muže, s lidmi otroky vedl se obchod jako se zvířaty, a děti mohl otec i pobiti a pohoditi; to trvá mezi barbary až podnes. — Aby známost pravého Boha a slibu o Mesiáši se zachovala, vyvolil si Bůh národ israelský; ale i ten často odpadl, proto ztrestal jej Hospodin zajetím Assyrským a Babylonským; a jak často trestal Bůh národ ten suchem, neúrodou a hladem pro hříchy jeho, na př. za proroka Eliáše! Konečně přišel Kristus Pán; i On byl zavržen, a přišla zkáza Jerusalema a rozptýlení národa židovského. Proti Kristu často se vzbouřili národové, a vyplnilo se na nich vždy hrozné slovo Páně: «Kdo padne na ten kámen, rozrazí se; a na koho upadne, toho setře.» Mat. 21, 44.

Krista Pána zastupuje Církev svatá učící, sv. Petr s apoštoly a jejich nástupci, římský papež s biskupy, neb jim řekl: »Jako mne poslal Otec, já posílám vás,« »Jdouce, učte všechny národy . . .«; »Cožkoli svážete na zemi . . .«, »Kterýmž odpustíte hříchy . . .«; proto také řekl sv. Pavel: »Na místě Kristově poselství konáme«; a: »Církev jest sloup a utvrzení pravdy«; jim slíbil Svou a Ducha Svatého pomoc až do skonání světa, aby všecko řádně vykonávatí mohli. Z toho plyne jasně, že odpadnutí od Církve svaté jest odpadnutí od Spasitele, od Boha; řekl Pán: »Kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.« Kristus Pán učil pravdě, kterou Církev Jeho hlásá, a neučil tedy bludu. »Já jsem pravda«, učí Sám. Kacíři ale učili a učí bludům, tedy odpadli od pravdy: ale Bůh nebývá posmíván, ztrestal vždy odpadlictví, a to hrůznými náboženskými válkami; tak to bylo i v Čechách v době bludařství Husova. Hus svými bludy rozdělil lid království českého, a to nemohlo míti pro něj než záhubu, neb Sám Kristus dí: »Království proti sobě rozdělené pustne, a dům na dům padne«; a tak se bohužel stalo i u nás. Hus zasadil těžkou ránu samostatnosti české. A bludařství přineslo ovoce zlé Čechům i později. Když za sto let vystoupil Luther a od Církve svaté odpadl, tenkrát pozůstali Husité přijali od Luthera protestantismus německý, jenž nám s bludařstvím přinesl i Němce — krále zbabělce, Bedřicha Falckého. Ty neskonale bídy, jež musil lid podstoupiti, než vykoupil se za své poblouzení. — Tam vede odpad od Krista a svaté Církve Jeho. Návrat k Církvi, tak zvaná protireformace, byla štěstím pro národ český; nebo nebýti jí, byli bychom dávno poněmčeni bývali. Proto počínají rozvážní historikové stvrzovati, co praví spisovatelé katoličtí, že Bilá Hora byla sice trest, ale zároveň záchranou — ač krvavou — národa našeho; neboť vítězství krále falckého bylo by zhoubou jazyka i víry svato- Václavské. --

Ku konci osmnáctého století povstal stát bez Boha ve Francii; tenkrát sesadili Boha; krev pravých katolíků a kněží katolických

tekla potokem, hlava jednoho z nejšlechtnejších králů francouzských padla pod sekýrou; tam vede odpad od Boha, od Krista a Církyve Jeho: »Národ a království, kteréž by nesloužilo tobě, zahyne, a národové zpustošením vyhubeni budou.« Is. 60, 12. Žel, že i dnes, zvláště nyní, v různých královstvích se hospodaří bez Boha! Vidíme, jak se tu a tam kují zákony na Církev; míchají se i do posvátnosti stavu manželského, jako by oni, a ne Bůh, byli zavedli a ustanovili stav manželský; a jaké jest z toho požeňání? Mravní i finanční bankrot, nespokojenost lidu, pokoj se hledí zachovati bodáky, a bezpečnost života, jmění a cti žandarmy a kriminály, a vzdor tomu jdeme hrůzné budoucnosti vsříc; tu vidíme ztvrzená slova svatého krále Davida: »Jestliže Hospodin nestaví domu, nadarmo pracují, kteříž staví jej. Jestli Hospodin neostříhá města, nadarmo bdí, kteříž ostříhají je.« Žalm 126, 1. Nyní nám hrozí sociální revoluce; a odkud to? Inu jest to odpad od Boha; nevěří v Boha přemnozí chlebo- a prácedárci, a nevěří namnoze i dělnictvo v Boha, a proto není ani u oněch, ani u těchto žádné lásky a spravedlnosti, neb jen z víry v Boha pochází pravá láska a spravedlnost. Kdo rozluští tudíž tuto palčivou sociální otázku? Snad vojsko? Snad žandarmové? Snad vlády? Na čas zabráni snad hrozícímu výbuchu; ale tím jí nezažehnají; tu zažehná jen návrat k Bohu, a tento návrat zjedná jen učící Církev Kristova, svěcení dne svátečního, modlitba a poslouchání slova Božího; nezasáhne-li Církev svatá do sociální otázky, hrůzný převrat nastane jistě; Bůh, víra v Boha jest ten Archimedův bod, z něhož plyne síla, pomocí které ujdeme světové katastrofě sociální. Vy rolníci, ty lide venkovský, budeš mocným štítem v této sociální bouři, zůstaneš-li věrný víře v Boha.

Ale odkud všecka zkáza pochází? Z bezbožecké žurnalistiky, z tisku bez Boha; ten otravuje lid a činí z lidí dravce, fanatiky. Běda tomu, kdo takový tisk mezi lidem rozšiřuje!

Konečně, mají-li nastati lepší časy, musí škola býti navráćena Bohu; každé dítě patří v první řadě Bohu, neb jest dítětem Božím, v tom duchu má býti doma a ve škole vychováno. Bohu budiž žalováno, že i ze škol se vyháni Bůh; kdo to na svědomí mají, ti těžko obstojí před soudnou stolicí Boží; těm bude zlořečiti někdy i národ, že mu vychovali lid bez Boha!

Končím. Milovaný venkovský lide, poznali jste, kam vede život bez Boha; proto zachovejte si víru v Boha, víru svatého Václava, a tím zachováte i jazyk jeho, zachováte drahou vlast. Všecko s Bohem, a když Bůh bude s námi, kdo proti nám; vy jste jádro národa českého, buďte ale zdravé jádro, a zdravý bude i národ.

Ve všem, vždy a všude napřed vždy slávu Bohu, a pokoj a požeňání přijde pak jistě, pokoj ve svědomí, pokoj v rodinách, v obci i vlasti, pokoj ve všech dobách i hodince poslední, a věčný pokoj v království na světě onom. Amen.

Listy katechetické.

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

66.

Vídal jsem vás o sv. týdnu častěji v chrámu Páně a potěšil jsem se z toho, když jste v pátek a v sobotu s ostatními lidmi v Božím Hrobě pobožně se modlily bolestný růženec. Co pak jsme si to připomínaly při té modlitbě? O utrpení Páně zmiňuje se také apoštolské vyznání víry; v kterém článku? Jak to zní? Kde byl Ježíš Kristus ukřižován? Jak dlouho visel na kříži? Kdy umřel? Zůstala duše Ježíše Krista po smrti s tělem spojena? Učili jsme se, že se při smrti duše od těla odděluje a tělo pak zůstává mrtvé tak, jako bylo to tělo prvního člověka, které učinil Pán Bůh z hlíny; slyšeli jsme, že mělo sice oči, ale nevidělo Tělo Pána Ježíše zůstalo též mrtvé po oddělení duše Jeho. Zůstalo na kříži? Kdo je pochoval? Kam? I my jsme viděli v Božím Hrobě Tělo Pána Ježíše. A kam přišla duše Jeho? Co bylo předpekli? Proč tam vstoupila duše Ježíše Krista? Jakou slavnost konali jsme v sobotu večer? Jak se modlíme o tom předpekli a o vzkříšení Páně v apoštolském vyznání víry? Jak dlouho tedy odpočívalo tělo Páně v hrobě? Který to byl třetí den po ukřižování Pána Ježíše? Počítejte: Který den byl Pán Ježíš ukřižován? Druhý den byla sobota, kde tělo Jeho odpočívalo v hrobě; a který byl třetí den? A co se stalo třetího dne — v neděli? O tom slíbil jsem, že vám budu vypravovati.

Slyšely jste, že nejvyšší kněží, zákonníci a fariseové si vyžádali od Piláta stráž ke hrobu Pána Ježíše; proč? Ti vojáci tedy hlídali hrob, a žádný tam také o sobotním velikém svátku židovském nepřišel; jen vojáci střídali se ve dne v noci na stráži, aniž byli co zvláštního pozorovali. Až v neděli časně z rána před východem slunce, poslyšte, co se zvláštního stalo. Země pojednou se zatřásla, a s udivením spatřili vojáci, jak s nebe rychle sestoupla

jasná postava a odvalila kámen od dveří hrobových. Obličej té postavy stkvěl se jako blesk a roucho její třpytilo se jako sníh v paprscích slunečních. Co myslíte, kdo byla ta postava? Ano, byl to anděl v postavě lidské. Měl skutečně tělo? Proč přijal podobu lidskou? A k čemu přišel? Řeknu vám to krátce: K službě a oslavě Pána Ježíše. Pamatujete si zajisté, k čemu že byli andělé stvořeni? Nyní tedy objevil se ten anděl nebeský jako služebník Pána Ježíše, ne že by bez něho byl Pán Ježíš nemohl z mrtvých vstát, ale aby i vojáci a všichni lidé se přesvědčili, že sami andělé oslavují a obsluhují Pána Ježíše, Kterého židé jako zločince na smrt vydali. Anděl tedy odvalil kámen ode dveří hrobových a posadil se na něm. A hle, tu z hrobu vychází Pán Ježíš živý a jasným leskem ozářený, tak že strážníci poděšení a jako omráčeni k zemi padli; sami na své oči uzřeli, že Pán Ježíš z mrtvých vstal. A nyní povšimněte si některých okolností toho z mrtvých vstání Páně! Především pamatujte si, kdy to bylo? Nezapomeňte, že Ježíš Kristus třetího dne po skonání Svém, totiž v neděli, z mrtvých vstal. (Op.) A kdo Ho vzkřísil? Pán Ježíš vstal Svou vlastní mocí z mrtvých jako vítěz nad smrtí a jako Pán života. Smrt přemáhá člověka, tak že zůstává bez vědomí a bez pohnutí; však na Pána Ježíše neměla té moci. On jak předpověděl, třetího dne z mrtvých vstal. Smrt musila ustoupiti; Ježíš, Jenž mrtvé křísil, nepotřebuje, aby Jej kdo ze spánku smrtelného probudil, ale Sám ze Své moci k životu novému povstává. Ani kámen zapečetěný, ani stráž nemohla Mu zabrániti. On dokázal, že má svrchovanou moc, že je všemohoucí, a proti Němu že nikdo ničeho nezmůže. A jak vstal Pán Ježíš z mrtvých? Nesmrtelný a slavný (Op.) Nesmrtelný - co jest to? Víte, že Pán Ježíš vzkřísil mnohé lidi, které? A ti pobýli potom na světě několik let, ale musili zase umřítí: byli tedy smrtelní, čili smrti podrobeni. Avšak Pán Ježíš, když nyní z mrtvých vstal, již více smrti nepodlehl, ani přirozené smrti, jako jiní lidé umírají, ani by Ho nebyli mohli vojáci zabít neb židé ukřižovat; proto říkáme, že vstal nesmrtelný. A jak byl slavný neb oslavený při Svém z mrtvých vstání, již jsem vám pověděl. Pověz mi, N., jak vypadal? A kdo Mu posluhoval? Tím slavným zjevením a tou božskou mocí Pána Ježíše byli i sami vojáci ohromeni; když pak po chvíli se vzpamatovali, utekli od hrobu a pospíšili do Jerusalema, aby nejvyšším kněžím a fariseům oznámili, co se stalo. Můžete si pomyslet, jak zalekli se tito zapřisáhlí nepřátelé Ježíšovi takové zprávy; vždyť se musili báti, že se lidé proti nim zbouří, poněvadž Ježíš, Kterého oni na smrt vydali, z mrtvých vstal. Hleděli proto fariseové vojáky uplatiti, aby ničeho žádnému o z mrtvých vstání Páně nefíkali, a bude-li se kdo ptát, kam se podělo tělo Ježíšovo z hrobu, aby řekli, že když oni na stráži usnuli, přišli učenníci Ježíšovi a tělo Jeho odnesli. Pozorujte, jak se tu prozrazuje lež. Zdali pak vy můžete vědět, co se kolem vás děje, když spíte? Kdyby tedy vojáci byli tak tvrdě spali, byli by mohli vědět, co se u hrobu Ježíšova děje? Kdyby však byli zpozorovali učenníky Ježíšovy, že tělo Jeho od-

nášeji, byli by to dovolili? Za takovou nedbalou službu byl by je Pilát přísně dal potrestati; proto báli se vojáci takto mluvit. Ale nejvyšší kněží a fariseové slíbili jim, že to nějak u Piláta vymluví, a tak vojáci svolili k té lži. Ošemetné bylo to z obou stran: od kněží židovských a fariseů, že vojáky ke lži sváděli; a od vojáků, že ku křivému svědectví dali se podplatiti. Zdali však tím zničena byla pravda? Nikoliv. Pán Ježíš byl živ a vzdor úplatku farisejskému brzo rozneslo se po všem městě, že Pán Ježíš slavně z mrtvých vstal; Sám také nejen učenníkům, ale i jiným lidem častěji se zjevoval, o čemž zas budoucně vám vypravovati budu. Nyní jen opakujte mi ještě: kdy a jak Pán Ježíš vstal z mrtvých? Jakou moc tím dokázal? Učenníci nad tím velice byli potěšeni a s nimi těší se z toho všichni katoličtí křesťané, a na důkaz té radosti zpívá se nyní v kostele tak často k oslavě Pána Ježíše: Alleluja! I my na počest vzkříšeného Ježíše Krista se pomodlíme.

O vzbuzování tří božských ctností před svatým přijímáním.

Napsal KLEMENT MARKRAB.

Byv ještě pastoralistou, naslouchal jsem kdys maně mladému katechetovi, an připravoval žáky venkovské školy k sv. přijímání. Jeden žák četl z katechismu: »Pobožnost srdce žádá: 1. abychom víru, naději a lásku vzbuzovali«. Katecheta řekl: »Dost«. A pokračoval velmi vážně a důrazně: »Ano, víru máme vzbuzovati, naději také máme vzbuzovati, a potom ještě lásku. To jsou tři božské ctnosti. Jak se vzbuzují, naleznete v knížkách modlitebních«. A děti čtly dále, a pan katecheta vykládal dále. — Ustrnul jsem v duchu, vida, jak lehkomyšlně odbývá se věc sahající tak hluboko v život křesťanský. Stav se pak knězem, přemýšlel jsem, jak připravovati dítky k sv. přijímání, aby, co říkají ústy, pojaly rozumem a citem; neboť běda mechanismu! I utvořil jsem si v té věci svou vlastní metodu, a podle této metody katechizoval jsem kdys před † kardinalem Schwarzenbergem. Jasnému knížeti, jenž byl na slovo vzatým katechetou, líbila se má metoda. Pročež neváhám tuto ji vyložit.

1. Katecheta přemýšlej nejprvé, zdali již vykládal žákům pojem víry, naděje a lásky. Stalo-li se tak, opakuj před sv. přijímáním, co náleží k pojmu tří božských ctností; pak-lis dosud k výkladu takovému nedospěl, musíš nyní, před sv. přijímáním, vyvoditi ten pojem na základě dosavadních vědomostí žáků, a pokud stačí jejich chápavost, nejraději z příkladu sv. apoštolů po seslání Ducha Svatého. V tomto druhém případě bude ovšem zapotřebí k přípravě dítek k sv. přijímání více času, a musí se věnovati stati právě pojednané aspoň jedna celá hodina.

2. Vyloživ pojem tří božských ctností, přikroč ihned k pojmu vzbuzování. Slovo toto jest obrazné a dá se tudíž velmi snadno objasniti přirovnáním. Katecheta může říci: »Kdybyste mluvily k člověku spícímu, bude vám odpovídati, rozuměti? Nikoliv. Proč? Protože nemyslí. Ano spící nemyslí. Sny jsou jen hříčky obraznosti. Co tedy učiníte, aby vám spící rozuměl? Vzbudíme ho. Co jest to? Učiníme, aby přestal spáti, aby zase myslel. — Člověk měl by myslet na Boha vlastně neustále; neustále by měl říkati, že v Něho věří, že v Něho doufá, že Ho miluje. Ale nečiní tak pro různá zaměstnání. Víra, naděje a láska byly vlitý každému křesťanu do duše křtem svatým, a pozbyl-li milosti křestní, bývají mu opět vlitý sv. pokáním. Ale poněvadž nemyslí na to, jak v Boha věří, jak v Něho doufá a jak Ho miluje, dřímají v něm ty tři božské ctnosti. Když pak si vzpomene, že v Boha věří, že v Něho doufá a že Ho miluje, a když to Bohu řekne a přidá, kterak a proč věří, doufá a miluje, probudí se v něm ty tři božské ctnosti na kratší neb delší dobu a žijou v něm. — Co jest tedy: vzbuzovati víru, naději a lásku? To jest: osvědčovati před Bohem (= říkati Bohu), že, kterak a proč v Něho věříme, že, kterak a proč v Něho doufáme, že, kterak a proč Jej milujeme«.

3. Katecheta nespokoj se tímto theoretickým výkladem, ale znázorni ho dětem, vyzývá žáky, aby se pokusili ihned před ním, tři božské ctnosti vzbuditi. Z počátku budou se žáci ostýchat, a sotva který přihlásí se dobrovolně. Vyvoláš tedy některého ze schopnějších a díš jemu: »Pozdvihni svých očí k sv. kříži, pomysli si, že Pán Bůh na tebe hledí a tebe slyší, a pověz Mu, že věříš«. Dítě sepne bezděky ruce a řekne: »Bože, věřím«. Jest-li učiněn tento počátek, pak půjde vše ostatní jako hravě. Vyvoláš jiného žáka a díš jemu: »Řekni také Pánu Bohu, že věříš, ale přidej hned, co věříš«. Druhý žák bude již smělejší, sepne ruce a řekne: »Bože, věřím všechno, cos nám zjevil«. Třetí žák nechť rozvine předmět víry dle hlavních článků (žes jeden ve třech osobách, všechno stvořil, zachováš a řídíš, že Syn Boží se vtělil, nás vykoupil, že Duch Sv. nás posvěcuje, že jest jedna svatá, obecná a apoštolská Církev a t. d.), čtvrtý nechť připojí, proč věří v Boha, a posléze nechť opakuje se celek. A tak sestaví žáci formuli vzbuzení víry, že se vyrovná každé podobné formuli v knížkách modlitebních. —

Podobným způsobem sestaví se formule druhá. Jeden žák řekne: »Bože, doufám«. Druhý doloží: »Všecko, cos mi slíbil«. Třetí: »Skrze Syna Svého Ježíše Krista«. Čtvrtý: »Zvlášt doufám, že mi dáš milost, abych mohl činiti pokání ze svých hříchů; že mi mé hříchy odpustíš; že mne zachováš ve Své milosti až do konce; že mi dáš život věčný«. Pátý ještě připojí: »Toto všechno doufám od Tebe, poněvadž jsi nám to přislíbil, a Ty nejvyš věren ve svých slibech«. Pak se zopakuje celek, a máš druhou formuli. — Tak se sestaví i třetí formule: »Bože, miluji Tě — nade všechno — z celého srdce svého, z celé duše své, ze vši mysli své — protože jsi nejvyš dobrý (= dokonalý) a ke všem tvorům

svým nejvyšším dobrotivým — zvišť proto, žeš mne stvořil, nesmrtnou duší obdálil; pro nebe ustanovil, smrti Syna Svého vykoupil, milostí Ducha Sv. posvětil, andělem mne chráníš, rodiče jsi mi dal, k dobrému mne vzbuzuješ, zdraví mi popřáváš a t. d. — Z lásky k Tobě miluji svého bližního, odpouštím všem vinníkům, lituji všech svých hříchů, chci se opravdu polepsit.«

Naposledy upozorni katecheta, že každý ten úkon musí ukončiti žáci prosbou, by vždy více v Boha věřili, vždy pevněji v Něho doufali, vždy vroucněji Ho milovali. Pak budou říkati: »Bože, rozmnož víru mou; posilni naděje mé; rozněť lásku mou! I to může připomenouti katecheta, že na znamení prosby skroušené bijeme se při těch slovech v prsa.

4. Naučí-li katecheta žáky takovýmto způsobem vzbuzovati tři božské ctnosti vůbec, bude mu pak velmi snadno navésti žáků k tomu, by uměli vzbuzovati tři božské ctnosti i před sv. přijímáním. Zde obrátí zřetel jejich ke dvěma věcem: že mají osloviti Pána Ježíše, Jehož budou přijímati, a že víra, naděje a láska týká se tu zvláště nejsv. Svátosti oltářní. Řekne tedy jednomu žáku: »Pověz Pánu Ježíši, co věříš o nejsv. Svátosti oltářní, kterou budeš přijímati«. Žák řekne: »Pane Ježíši, věřím, že nejsv. Svátost oltářní, kterou budu přijímati, jest Tvé pravé Tělo a Tvá krev ve způsobách chleba a vína«. Ostatní, důvod víry a prosba za rozmnožení, opakuje se dle formule všeobecné. — Jinému žáku řekne: »Pověz Pánu Ježíši, co doufáš od Něho skrze Svátost oltářní«. On pak řekne: »Pane Ježíši, doufám, že mi dáš skrze Svátost oltářní všecko, cos mi slíbil: posilu v dobrém, ochranu proti hříchu a záruku života věčného«. Důvod naděje a prosba za posilu jako při formuli všeobecné. A opět jinému žáku řekne: »Pověz Pánu Ježíši, že Ho miluješ nade všecko pro lásku, kterou ti prokázal Svým umučením a Svátostí oltářní, ustanovenou na památku Jeho umučení«. A žák počne: »Pane Ježíši, miluji Tě nade všecko, protože jsi ke mně nejvyšším dobrotiv, za mne jsi na kříži umřel a nyní mi dáváš za pokrm duše Sebe Samého«. Ostatní, jako prve.

5. Tento postup myšlének zachovej katecheta při každé přípravě žáků k sv. přijímání. Čím častěji bude se tento postup opakovati, tím více utkví jim v paměti, v myslí. Ale každou přípravou budiž rozšířen obsah víry, naděje a lásky. Poprvé dostačí, co již položeno; dále se může rozšiřovati obsah víry: »Věřím, žeš přítomen ve Svátosti oltářní s tělem, s krví, s duší, s božstvím; jako Bůh i člověk; celý a nerozdělený; skutečně, opravdu a podstatně«. Obsah naděje: »Doufám, že mi bude Svátost oltářní pokrmem duše, lékem proti hříchu, závdavkem budoucí slávy; že mne naplní radostí z Boha a ochotou plniti Jeho sv. vůli, že mne naplní ošklivostí z hříchu a statečností, bych přemohl všeliké pokušení ke hříchu, že připraví mou duši i mé tělo k požívání Boha v nebesích«. Obsah lásky: »Miluji Tě nade všecko, protože Tys prve miloval mne, sstoupils s nebe, abys mne vykoupil, dals za mne na kříži Své tělo a Svou krev a nyní mně

nehodnému dopřáváš, bych nasýtil Tvým tělem a Tvou krví svou duši k životu věčnému«.

Takovým způsobem naučí se mládež vzbuzovati tři božské ctnosti před sv. přijímáním sama od sebe, bez knížek modlitebních. Tím ovšem nechci říci, by mládeži modlitební knížky vůbec se nedávaly do rukou. Chci pouze říci, že má mládež nejprvé rozumem i srdcem pojmouti, co to jest vzbuzovati tři božské ctnosti před sv. přijímáním, a potom teprv že ji může odkázati katecheta na knížky modlitební. Jest pouze žádoucí, by dikce těchto knížek neuchylovala se příliš od dikce katechismu.

Zdá-li se býti tato metoda komu subtilnou, rozvláchnou, dokonce snad i zbytečnou, necht pomní, že se tu jedná o návod k hodnému přijímání pro celý život křesťana, a že vnitřní podstatou tohoto života jest právě stkvoucí trojhvězdí víry, naděje a lásky.

Všímejte si toulavých dětí.

Přídavek ke článku téhož názvu z č. 6. R. D.

Podává FR. CHRAMOSTA.

V čísle 6. tohoto ct. časopisu upozornili jsme na ubohé toulavé děti, které obyčejně beze všeho náboženského vzdělání mladá leta života svého ztráví.

Právě, když článek v »Rádci« byl otištěn, dostal se nám do rukou »Věstník vládní« pro školy obecné v markrabství Moravském ze dne 30. dubna 1896, ve kterém c. k. zemská školní rada upravuje návštěvu školy a dozor k ní u dětí povinnosti školní podléhajících, které rodiče své provázejí, a pak činí se v něm zmínka o užívání cestovních knížek.

Poněvadž výnos mor. zemské šk. rady jest jaksi doplňkem článku našeho a věc, o níž jsme psali autoritativně rozhoduje, bude snad v zájmu ctěných čtenářů a v zájmu ubohých toulavců onoho výnosu zde sobě povšimnouti a o věci ještě jednou se zmíniti.

Zemská školní rada stěžuje sobě, podobně jako my — (viz č. 6.) — že podomní obchodníci a jiné kočovné živnosti provozující osoby své děti, které povinnosti školní podléhají, na cesty sebou berou, že takové děti příležitostně školu v těch místech, kam přijdou, za krátkého svého pobytu navštěvují a tuto návštěvu od školních správ v tak zvaných školních knížkách, nebo jiných listinách si potvrditi dávají.

I připomíná výnos vys. c. k. ministerstva kultu a vyučování ze dne 16. května 1895 (my měli jsme po ruce sbírku říšských a zemských zákonů školních z r. 1891), kde povězeno jest podomním obchodníkům a takovým osobám, které kočovným způsobem živnostenské výkony provozují (brusiči, dráteníci, správkáři kotlů), děti pod čtrnácti lety sebou bráti, že tento zákaz také v licenčních listinách uvedených osob připomenouti se má a přestupek tohoto zákazu se trestati může.

C. k. okr. školním radám se tudíž nařizuje, aby podřízené místní školní rady poukázaly, by příležitostně školní návštěvy takových dětí, které proti předpisům byly snad na cesty sebou vzaty a povinnosti školní podléhají, potvrzování této návštěvy v tak zvaných školních cestovních knížkách nedovolovaly a na politický úřad o pomoc se obrátily.

Dále mluví zmíněný zákon o jiné kategorii kočujících živnostníků, jako jsou: majitelé zvěřinců, kolotočů, divadelních bud, cirků, herci, provazolezci a j. Tito kočovníci bez pochyby prý zřídka starají se o náležité domácí vychování a o úspěšné vedení svých dětí, tak že mnohé z těchto dětí škole nadobro se odnímají.

Cestování takých dětí s rodiči nelze prý zabrániti, a tu nastává povinnost úřadům školním o to pečovati, aby tyto děti povinnosti školní vyhověly v dočasném bydlišti svých rodičů.

Proto mají místní školní rady na příchod takových dětí bedlivě dohlížeti, (zástupce duchovní v místní šk. radě!), každé přistěhované dítě do seznamu napsati, po čas pobytu jeho v obci školní k návštěvě školy přidržovati, po případě trestně zakročiti.

Dohlídka na návštěvu školy takových dětí nesetká se žádnými obtížemi. Rodiče jsou povinni opatřiti si povolení od polit. úřadu okresního a místního úřadu policejního, aby své povolání provozovati mohli, tyto úřady pak pobyt těch rodičů, resp. školou povinných dětí mohou předsedovi místní školní rady snadno oznámiti.

Děti toulavé zvláště mají se k zachování § 22. řádu školního přidržovati — k čistotě, pořádku, poslušnosti, slušnému chování, vyléčení neduhů nakažlivých, odstranění ošklivých zvyků a vad. Návštěva školy kočovních dětí této kategorie může potvrzena býti v knížkách cestovních.

Aby se zjedнала trvalá kontrola dětí školou povinných, které kočující sebou berou, a aby nejnutnější vzdělání školní těch dětí co nejlépe se zabezpečilo, mají okr. šk. rady i podpory příslušných úřadů politických používat.

Ke konci toho výnosu jest následující klausula: Bude-li se přísně šetřiti nařízení s hora jmenovaných, nemine se škola zajisté svého mravního vlivu na kočovné děti, a poskytne jim aspoň nejnutnějších vědomostí počátečního vyučování.

Dle toho, co ve zmíněném výnosu jest pověděno, zákon rozeznává hlavně dvě třídy kočujících živnostníků, t. j. ony, kteří obyčejně cestují sami, rodiny sebou neberouce, jako jsou: brusiči, dráteníci, správkaři kotlů, prodavači látek, sklínkáři, kmínaři, prodavači nožů, mýdel a pod.; ti nesmí děti sebou bráti a děti povinny jsou vyučování navštěvovati v obci své domovské. Ostatní kočovní živnostníci, kteří cestují obyčejně s celou rodinou, mohou též děti sebou bráti, ale jsou povinni po čas pobytu v místě, kde živnost provozují, do školy je posýlati.

Ostatně, je-li pravdiva věta: Zákony se dávají, aby se nezachovávaly, bude i tento zákon marným, kde starostlivost a svědomitost učitele ať duchovního, či světského dětí takových nevyhledá, jim zvláštní pozornosti nevěnuje.

O sněmu vatikánském.

Píše VÁCLAV LEFLFR, farář na Makové.

Posledně uplynulá doba 25 let má vzbuzovati v nás vážné upomínky.

Každý sněm církevní všeobecný vtiskuje následující době svůj zvláštní ráz. Tak se to mělo se sněmem Nicejským a Tridentským obzvláštním způsobem, že po mnohá následující století byly a zůstanou základním pravidlem prohlašování článků víry a obnovení církevní kázně.

Tak se to má a bude mít i se sněmem vatikánským; o tom nás dostatečně poučuje uplynulá od toho času, doba 25 let. Krátký důkaz o tom mají podati následující řádky:

Abychom dokázali z krátké doby 25 let důvodný ráz doby budoucí, k tomu bylo by zapotřebí znáti pokrok, jaký učinila celá Církev svatá katolická na poli theologické vědy, ohledně církevní disciplíny, vzhledem missií a řádů církevních, vzhledem církevně-politické moci, krátce znáti vnitřní a vnější rozkvět života církevního posledních 25 let.

Potom přirovnati výsledek výzkumu k dobám po sněmu Nicejském a Tridentinském bezprostředně následujícím. A potom zajisté rozšířilo by se srdce naše radostí a my bychom byli nuceni zvolati: *Ecce nova facio omnia.*

Ano, doba po sněmu vatikánském má od něho a skrze něj ráz, který mocně vtiskuje následující době. Úkol ten ohledně života církevního v zemích koruny České aspoň částečně stanoviti, budiž nám dovoleno v následujícím.

Vznešený příklad činnosti svatého Otce Pia IX. v době přípravy sněmu vatikánského a v době celého jeho průběhu zůstane na vždy následování hodným, jak jeho nástupcům, tak jeho bratřím biskupům. Na sněmu vatikánském se ukázalo, že na papeži, jako hlavě Církve, spočívá největší část břemene, které vyžaduje péče o všechny Církev.

On především zval celý katolický i akatolický svět k účastenství.

On povolával sněmovníky, biskupy a jimž to po právu patří, aby se účastnili.

On byl ve stálém styku s předsedy jednotlivých kommissí, které v celku tvořily přípravnou kommissi sněmu nastávajícího.

On jednotlivým podával pokyny. Podobně činil i ohledně kommissí a jich předsedů v době sněmování. Jen břímě audiencí, allokucí, přední účastenství při slavnostech, urovnání jednotlivých nesrovnalostí, definování s biskupy, zodpovědnost za svá nejvyšší dalekosáhlá rozhodnutí, předsednictví a konečně ohlašování dekretů sněmu — to vše vyžadovalo veškeré síly tělesné i duševní svatého Otce Pia IX., a činilo úřad jeho těžším. Proto se nedivme tomu, že po sněmu Vatikánském i úřad biskupský jest jako novum genus martyrii. Tak vznešený příklad musel nabádati i biskupy,

kteří se navrátili do svých diecesí, aby svoláním sněmů diecesálních a provedením vydatné organizace katolické veškeré síly své obětivali, ano i život svůj vlastní položili, aby ohrožený na výsost život církevní svých diecesí zachránili. Takovou obětí svého úřadu pastýřského byl i zvěčnělý náš arcibiskup kardinál Schwarzenberg. Obtíže byly u nás následkem vmísení se světské moci do záležitostí čistě církevních daleko větší nežli jinde k překonání. Obtíže ty jsou všeobecně známy a trvají doposud, jak nás o tom stále biskupské konference poučují. Nicméně doufáme v Boha, že společnému úsilí biskupů za pomoci jim oddaného kleru a organizovaného katolického lidu, podaří se šťastně vybojovati boje Boží, jako se to stalo v sousedním Německu. Již to jest značný a proti dřívějším časům nevidaný úspěch Církve svaté katolické, když biskupové jednotlivých národů aneb zemí scházejí se k stálým poradám. A podnět k tomu zavalil sněm vatikánský. Pozorujme dále.

Na sněmu vatikánském stála v popředí komise pro dogmatickou teologii a komise pro církevní disciplínu. Ona podávala Otcům v kongregacích shromážděným své náhledy, které měly býti definovány ohledně katolické víry, katolické Církve a primatu papeže. Tato pak zabývala se především předlohami o ustanovení jednotného katechismu. O ostatních komisích pomlčíme, poněvadž se života církevního v našich zemích tak mocně nedotýkají jako ony dvě. Sněm vatikánský jest hlavní příčinou utěšeného rozvoje vědy křesťanské filosofie a dogmatiky, jakož i vřelého zájmu v otázce katechismu, který se u nás jeví.

V prvním ohledu má nesmrtelné zásluhy zvěčnělý biskup Jirsík, bez něhož sotva bychom měli ty, které vychoval: Lenze, Haise a jich žáky Brynychy, Kryštůfka, Kadeřávka, Šimánko, Hlavatého a jiné. Bez sněmu vatikánského neměli bychom ani spisy Pospíšila a Votky. A proč? Protože sněm Vatikánský zapřísahal biskupy a učitele církevní, aby ustanovení sněmu vědecky odůvodňovali a proti naskytujícím se bludům obhajovali. A tomuto důraznému hlasu nemohl odolati nikdo z těch, kteří milost schopnosti obhajování svatého náboženství od Boha obdrželi.

Co se týká otázky katechismu, zdá se, že ještě u nás ve tmách tapáme. Vždyť přece sněm Vatikánský malý katechismus Bellarminův jako vzor budoucího jednotného katechismu jasně a zřetelně ustanovil, ačkoliv ku konečnému odhlasování v generální kongregaci v otázce katechismu nedošlo.

Kéž by u nás i na poli církevního práva stala se dekreta sněmu vatikánského předním pramenem církevní disciplíny a organizace života katolického. Proto ku všem, kterým blaho Církve a katolického náboženství na srdci leží, voláme: »Vestigia sacri Concilii Vaticani sunt sequenda non ignoranda.«

Listy vědecké.

Nadace církevní zvláště mešní.

Po stránce historické, právně-kritické a nanejmeně praktické

podává

VÁCSLAV KOCIÁN.

(Pokračování.)

VI.

Listina nadační.

Jak výše již jsme podotkli, listina tato budiž vyhotovena ihned, jakmile farní nebo patronátní úřad obdržel zpět schválený, po případě opravený nástin.¹⁾

Vyhotoveno pak býti má třetí²⁾ exemplářů listiny nadační, z nichžto exemplář určený pro c. k. místodržitelství jest bez kolků,³⁾

¹⁾ Přihodí-li se, že v době mezi vyhotovením nástinu a listiny nadační stane se změna v jistíně základní, jako státi se může při slosovateľných zástavních listech a jistinách, na soukromých hypotékách pojištěných, — a zejména, má-li změna ta vliv i na výnos nadace, tu třeba jest zhotoviti a ku schválení předložiti nástin nový.

²⁾ Již nařízení ze dne 14. června 1760 (Teresian. zák. IV. str. 27.) ustanovovalo ad 4), by každé listiny nadační 3 exempláře byly vyhotoveny, z nichž jeden zakladateli, nebo zemřel-li, úřadu pozůstalostnímu, druhý záduší nebo klášteru, jemuž nadace učiněna, a třetí komisi nadační (zrušené cis. Josefem II. r. 1784. Gub. nař. ze dne 4. června 1784) měla býti dodána; mimo to zaslán býti měl vidimovaný opis příslušné konsistoři „zur ebenmässigen Wissenschaft und Darobhaltung“ (Burckh. I. c. III., 2. str. 107. pozn. 127. vyd. II. str. 238).

Pro zakladatele nebo jeho dědice, přejí-li si toho, může vyhotoveno býti též jedno pare listiny nadační, ovšem že kolkované (50 kr.) (Předpisy cit. § 45.)

³⁾ Označení c. k. místodržitelství, čes. ze dne 7. února 1863 č. 6161 „dass bei auszufertigenden Stiftsbriefsparien jenes für die k. k. Statthalterei bestimmte Pare a u s n a h m s w e i s e keiner Stempelgebühr unterliege, daher stempelfrei einzusenden sei. (Ord. I. pr. 1863 str. 51)

ostatní však exempláře kolkovati nutno každý arch kolkem 50 krejcarovým, jež první řádku jest přepsati.⁴⁾

Psáno budiž na pevném, silném papíře, dobrým trvanlivým inkoustem per extensum, úplně slovo za slovem ze schváleného nástinu. Každý exemplář listiny nadační opatřen budiž pečeti úřadu farního a zádušního, podpisem duchovního správce, patrona, patronátního komisaře (správce zádušního) a dvou svědků.⁵⁾

Podobně nejvyš. rozhod. ze dne 3. října 1858. (výn. minist. kultu ze dne 15. října 1858 č. 1282) praví: »Fři nadacích ve prospěch kostelů a obročí učiněných, zaslati jest zemským úřadům nekolkovaný exemplář listiny (nadační). Jenže toto nejv. rozhod. nebylo nikdy oficiálně prohlášeno, jakkoli motivy se ho dovolávají jako platného práva. (Burckhard III. 2 str. 108, 129, 97; vyd. II. str. 209. pozn. 73.) — Srovn. též intimát místodrž. čes. ze dne 10. srpna 1862, č. 40282, jenž (odvolává se na výnos c. k. státního ministerstva ze dne 19. července 1862 č. 7419 a c. k. finanč. minist. ze dne 12. července 1862 č. 19966) praví, že je to jediná výjimka z příslušných o té věci ustanovení zákonných. (Ord. list 1862 str. 146.) — Dle dvor. dekr. ze dne 6. září 1790 č. 1768 gub. nař. ze dne 24. září 1790 č. 26852 byl bez kolku nejen exemplář pro úřad zemský, nýbrž i pro »ordinariát«. (Jaksch V. 495).

⁴⁾ Sz. pol. 96. a) — Ord. l. 1862, str. 146. — Ord. l. 1863 str. 51 — 1868, str. 133—1878 str. 8. — Nejnovější výnos c. k. místodrž. čes. ze dne 3. pros. 1895, str. 6 nařizuje o tom takto: »po schválení osnovy listu nadačního budiž přikročeno ku vyhotovení stejnopisů listu nadacího, z nichž jsou stejnopisy určené pro místodržitelství a pro okresní hejtmanství aneb magistrát kolku prosty, ostatní však nutno okolkovati každý arch kolkem 50 krejcarovým způsobem tím, že se první řádek nadační listiny píše přes pole známky kolkovní.«

⁵⁾ K otázce, kdo podepisovati má listinu nadační vůbec, a zvláště, má-li ji spolu podepsati též patron, podotýkáme: Gubernium české vydalo o této věci nařízení ze dne 1. října 1795 č. 28620 takto znějící: »Die Stiftsbriefe sind zwar von dem Pfarrer und Kirchenrechnungsführer, aber nicht vom Patrone mit zu unterfertigen; weil 1. kein höchstes Gesetz bestehet, Kraft dessen die Messenstiftsbriefe auch von den Patronen mit zu unterfertigen sein; 2. bisher viele hundert und wohl auch tausend Stiftsbriefe von der Landesstelle mit vorläufiger Prüfung des k. Fiskalamtes bestätigt worden sind, ohne dass sie von dem Patrone der Kirche mitunterfertigt worden wären; und 3. die Unterschrift der Patrone, die oft entfernt sind, und in entlegenen Provinzen sich aufhalten, unthunlich ist, und viele Umwege fordern würde; auch 4. auf die Erfüllung der Kirchenstiftungen nicht so viel die Patrone und Obrigkeiten, als vielmehr die Kirchenvorsteher, als: Pfarrer, Lokalkapläne und wohl auch die Kirchenrechnungsführer zu sehen haben«. (Jaksch IV. 165).

Dle tohoto nařízení měl podepsati listinu nadační jen farář a zádušní účetní, nikoli však patron. — Pomíjeje meritorního rozboru důvodů, jimiž nařízení toto vylučuje podpis patronův na listině nadační, s určitostí tvrdím, že praxe v této věci zrovna tak jako před tímto gub. nařízením — i po něm byla za rozličných dob různá a libovolná, fide se a závisla na příkazu toho neb onoho referenta nejvyšších instancí nadačních. Prohlédl jsem schválně ad hoc mnoho nadačních listin, mně přístupných, od r. 1723 až do nejnovější doby a shledal jsem, že po většině spolupodepsány jsou též patronem. Od r. 1888 zavládla ovšem praxe, že podepisovali listiny nadační jen farář, zádušní správce a 2 svědci, a byly listiny tyto nejvyššími úřady také schváleny; leč nyní žádá opět c. k. místodržitelství, aby »nadační listina nejen od zádušního úřadu, nýbrž i od obce patronátním právem opatřené byla podepsána«. Požadavek tento se stanoviska právního jest úplně odůvodněn.

Všecky prvopisy tyto mají datum dne, kdy doručen byl úřadu farnímu nebo záduštnímu schválený nástin.

Takto vyhotovené stejnopisy listiny nadační a sice všechny podány buďtež i se schváleným nástinem nejd. konsistoři ku konečnému stvrzení církevnímu⁶⁾ i státnímu. Nejnovější výnos c. k. místodržitelství českého ze dne 3. prosince 1895. č. 94361., str. 6., takto o tom stanoví: »Při předložení stejnopisů listu nadacího místodržitelství za příčinou připojení doložky stvrzovací, kteréžto předložení státi se má při nadáních kostelních prostřednictvím dotyčné konsistoře, v jiných případech přímo, postačí, není-li v jednotlivém případě nařizeno nic jiného, přiloží-li se schválená osnova listu nadacího, jakož i podle vynesení místodržitelského ze dne 18. května 1895, č. 62.991,

⁶⁾ Za dob Josefinských vláda upírala ordinariátům tohoto práva »konfirmačního«, z čehož patrně vznikl spor, o němž vydáno několik dvor. dekrétů, jež pro zajímavost a jako ukázkou charakteristiky oné doby zde podáváme:

Vysvětlivky ku dvor. dekr. ze dne 12. července 1789 č. 1111 (gub. nař. ze dne 21. července 1789 č. 21959) praví v odst. 3.: »Hingegen sind in eben diesem Jahrstags- und Messenstiftungsbriefsaufsatze die Termine: Worüber unter einem um die Bestätigung der hohen Landesstelle, und die Begnehmigung des Konsistoriums gebethen wird — theils unpassend, theils wider die dermalige Ordinariatsverfassung, massen hier die Ratifizierung von Seiten des Politici der wirklichen Ausfertigung solcher Urkunde vorausgehet, und überhaupt denen Ordinariaten das hierinfallensormalen ausgeübte Konfirmationsrecht schon seit mehreren Jahren abgestellt, und blos nur die Akzeptazion zugestanden worden ist«. (Jaksch V. str. 493.)

Hned po tom roku 1790 a sice dne 6. září vyšlo dvor. oznámení (Hoferinnerung) č. 1310 (gub. č. 26763) určující, jak vlastně právě uvedenému dvor. dekr. jest rozuměti, a sice: »Da bei dem unterm 12. July 1789 erlassenen Hofdekrete, welchem zu Folge in Zukunft die Stiftsbriefe über geistliche Gegenstände von denen bischöflichen Ordinariaten nicht konfirmiret, sondern nur akzeptiret werden sollen, die Absicht nicht gewesen, die Ordinariatsbefugnisse bei Errichtung geistlicher Stiftungen zu beschränken, so habe es auch diesfalls bei der hergebrachten Beobachtung lediglich zu bleiben«. (Jaksch V. str. 497.)

Dne 26. února 1791 vydán opět nový o té věci dekrét dvorní čis. 284 (gub. nař. ze dne 12. března 1791 č. 7147), jenž zní: »Da die Absicht nicht ist, den Einflus, den die Bischöfe auf die geistlichen Stiftungen und auf die Errichtung der diesfälligen Stiftsbriefe bisher gehabt haben, zu erweitern, oder zu beschränken, und in jedem Falle die landesfürstliche Konfirmazion der Sache und ihrer Wirkung ohnehin den Ausschlag gibt, so hat es bei der diesfälligen bisherigen Beobachtung, und was hierüber verordnet worden, lediglich und ohne alle Neuerung derzeit zu bleiben. (Jaksch V. str. 497.)

Jak zase tomuto dekrety rozuměti, vysvětluje gub. nařiz. ze dne 27. dubna 1791 gub. č. 12288 a sice: »Dem k. Fiskalamte wird auf Anfrage: In was die hergebrachte Beobachtung der Ordinariaten bei Stiftsbriefen bestehe? die Erläuterung gegeben: dass die diesfällige Beobachtung lediglich darin bestehe, dass die Ordinariaten dermalen bei den Stiftsbriefen sich wieder wie zuvor der alten Bestätigungsformel, nemlich statt des Wortes **akzeptiren**, der Worte **konfirmiren** und **bestätigen** gebrauchen können; jedoch aber müssen sie nach dem Hofdekrete vom 26. Februar l. J. die Stiftsbriefe noch immer zur landesfürstlichen Bestätigung übergeben, weil solche erst dadurch ihre Wirkung erhalten. (Jaksch V. str. 497.)

jednoduchý, nekolokovaný opis listu nadacího pro úřad pro vyměňování poplatků, pokud se týče pro úřad berniční.

»Když pak stejnopisy tyto náležitě byly stvrzeny, zašle konsistoř potvrzený exemplář farnímu úřadu s vyzváním, aby v knihách nadačních povinnost, jakáž s touto nadací právě stvrzenou je spojena, náležitě zaznamenal, o svědomité plnění její pečoval, nadační listinu v zádušní pokladně uložil, o čemž účetní zádušní jemu list přijímací vydá, načež duchovní správce povinný poplatek ⁷⁾ s týmž přijímacím listem do 4 neděl zašle nejd. konsistoři. ⁸⁾

Druhý exemplář nadační listiny uloží se u nejd. konsistoře, třetí u c. k. místodržitelství. ⁹⁾

VII.

Zápis nadaei a záznam persoluee.

Jako každý kněz má mít záznamnou knížku, do níž svědomitě a hned zapsati má manualní stipendia, jež přijal, a vůbec všechny intence neboli mše sv., jež z jakéhokoli titulu nebo závazku povinen jest sloužiti, jakož ihned zaznamenati vykonanou jejich persoluci, aby knížka ta (zvláště pro případ úmrtí) do posledního dne spolehlivě a jasně vykazovala, kolik intencí přijal a kolik bylo odslouženo: tak podobně nejen po nařízeních církevních, ¹⁾ nýbrž i státních ²⁾ na každé faře mezi farními knihami,

⁷⁾ Dle sazby konsistorních tax pro katolíky, prohlášené patentem ze dne 21. dubna 1784, rubr. III. f) »für die Urkunde eines errichteten Stiftsbriefes« — 3 zl. konv. m. (Jaksch III. str. 613) tedy nyní 3 zl. 15 kr. rak. m. — potvrzeno dvor. dekr. ze dne 1. července 1792 č. 913 (nař. gub. ze dne 8. srpna 1792 č. 24686) (Jaksch V. 495).

Za potvrzení starších nadací, nově zřizovaných, taxa se neplatí — dle dvor. dekr. ze dne 25. září 1787 č. 2984 (Jaksch V. 496.) — nař. gub. ze dne 22. září 1797 č. 28214 (Jaksch V. 498) — podobně gub. nař. ze dne 25. října 1830 č. 36587 a ze dne 3. března 1831 č. 7174 (kur. 1831 str. 38).

⁸⁾ V Praze vyjednává veškery tyto věci sl. městská rada úřadem zádušním — proto také i vyšší instance jednají přímo s městskou radou, resp. s úřadem zádušním — a tento zase s příslušným úřadem farním.

⁹⁾ Dr. Borového Sloh cirk. str. 453.

¹⁾ Ecclesiarum rectores curabunt, ut missarum fundationes in peculiari libro descriptae reperiantur; eorum quoque erit procurare librum, in quo missarum persolutio propria manu celebrantis notetur. (Acta et decreta Conc. Prag. 1860 tit. III. cap. III. pag. 79.); — Bened. XIV. Instit. 56 n. 14. Loberschiner I. c. str. 49.

²⁾ Nejv. reskript ze dne 17. ledna 1761. (Pub. D. 3. n. 1.). Jaksch V. str. 440. — Nejv. reskr. z 31. července 1762 (Pub. D. 3. n. 1. — Jaksch V. 443): »Es ist mit unausgesetztem Eifer darob zu sein, damit von allen Fundationen die Stiftsbriefe gesammelt, oder, wo deren keine vorhanden sind, neue ausfertigt, und bei der diesfälligen Kommissionsregistratur in beglaubter Abschrift verwahrt, oder in gewisse Stiftsbücher zusammen getragen, und darüber ein ordentliches Repertorium gehalten werde; damit solchergestalten das Werk in beständiger guter Ordnung verbleibe, und man erforderndenfalls sich unverzüglich darinnen ersehen, folglich die

jež při kanonické visitaci jest revisi předkládati, mají býti knihy, v nichžto všechny nadace, při faře té zřízené, zapsány, jakož i persoluce jejich má býti poznamenána. Počet, po případě objem těchto knih řídí se počtem nadací, při faře založených, a to hledě i k minulosti i k budoucnosti.

Při farách, kde značnější jest počet nadací, radno, by byly takovéto knihy tři a to:

1. Kniha nadačních listin.

(Instrumenta fundationum ad st. N.)

Do knihy této zapíše duchovní správce každou nadační listinu, a to hned, jakmile ji dostal schválenou a stvrzenou od nejd. konsistoře (nebo z úřadu patronátního), — a sice per extensum slovo od slova.

Listy knihy této budtež stránkovány, jednotlivé nadační listiny pořadem číslovány a na konec připojen alfabetický index.

Samo sebou zřejmo, že v této knize všechny pozdější změny, dodatky a vůbec vše, co se té neb oné nadace týká, ihned a dopodrobna u příslušné fundace jest zaznamenati, vlastně doplniti; proto radno po každé nadační listině nechati 1 neb 2 stránky nebo listy knihy té prázdnými.

2. Přehledný seznam nadací.

(Seznam veškerých nadací při chrámu Páně N. založených.)

Kniha tato jest vlastně rubrikovým, snadno přehledným výkazem obsahu jednotlivých nadací, zapsaných v knize první (nadační), a tudíž musí s ní býti souhlasnou, t. j. nadace v této druhé knize (seznamu) budtež zapsány tímže pořadem a označeny tímže číslem jako v knize první. Index této druhé knihy může býti sestaven dle pořadu, jímžto nadace v ní jsou zapsány.

Pro knihu tuto vydány jsou zvláštní tištěné blankety s příslušnými rubrikami. Jak asi rubriky tyto vyplniti jest, ukazuje vzorec uvedený na str. 636 a 637; proto podrobněji vysvětlovati je máme

Beschaffenheit einer jeden Fundazion sogleich erheben könne.« — Gub. nař. ze dne 20. července 1830 č. 17490 odvolávající se na gub. nař. ze dne 16. srpna 1828 č. 23085 ustanovuje, by při každém kostele byla fundační kniha řádně vedena, v níž zapsány býti mají všechny fundační listiny per extensum a spolu zvláštní dle měsíců a dní rozvržená kniha persoluční; a obě tyto důležité knihy mají býti zrovna jako matriky do inventáře farního vřaděny. Při kanonické visitaci má visitator se přesvědčiti, zdali mezi farními úředními knihami tyto dvě knihy jsou, jsou-li řádně vedeny; má je podepsati a co v té příčině shledal, ve zprávě visitační má oznámiti. (Konsist. kurend. praž. 1830. I. str. 16.) — Podobně gub. nař. z 23. března 1835 č. 11925 označuje fundační a persoluční knihu tolikéž na základě gub. nař. ze dne 16. srpna 1828 »als für den Nachfolger im Beneficium wesentlich nothwendig«. (Kons. kurend. praž. 1835 I. str. 140.) — Srovnej i nař. nejd. kons. praž. ze dne 25. května 1850 č. 2720 (Kurend. 1850 III. str. 36) — a předlohy kanonické visitace ve Slohu Dr. Borového str. 296, č. 26, č. 6.

Přehledný seznam nadací

Postupné číslo nadace	Stránka knihy nadační	Jméno zakladatele.	Rok a den zřízení listiny nadační	Nadační jistina a úroky		Kterak nyní uložena jistina nadační?	Roční výnos													
				původně (v jaké valutě)	po fi-nančním patentu		nyní v rak. měně	původně	nyní											
				zl.	kr.	zl.	kr.	zl.	kr.											
1.	1.	Eva Drahošová	8. května 1773.	Polé u kříže ležící a 7 strychů míry dřívčí čís. top. 339. ve Vinohradech	—	1575	—	661	50	Podíl na úpise c. k. jedn. dluhu stát. z 1. února 1882. č. 125325 v nom. ceně 116.150 zl. r. m. per. 661 zl. 50 kr.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2.	6.	Alžběta Letovská	28. srpna 1826.	300 víde. čís.	—	—	—	126	—	Podíl na kapitále 840 zl. rak. m. pojištěném na čp. 11. a 27. ve Velké Vsi na 6%	15	—	—	—	7	—	—	—	—	56
3.	12.	Václav a Barbora Mertlovi	31. ledna 1857.	400 konv. mín. pojištěno na úrok 5% na domě čp. 612—II. v Praze.	—	—	—	420	—	Kapitál 420 zl. ve st. pojištění na domě čp. 612—II. v Praze a to v první polože se svolením c. k. mí-stodržitelství ze dne... F.... čís....	20	—	—	21	—	—	—	—	—	—
4.	16.	Jan Kaš	15. června 1896.	100 rak. m.	—	—	—	100	—	Komunální dlužní úpis zemské banky království českého ze dne 1. května 1896. čís. 4497. na 100 zl.	4	—	—	4	—	—	—	—	—	—

při chrámu Páně sv. Š. v P.

Rozdělení úroků percipientům:		Závazek a intence.		Poznámky.
původně	nyní	původně	nyní	
duchovní 15 zl.	duchovní . . . 22 zl. 5 kr. záduši 6 „ 61 kostelníkům 3 „ 96 ministrantům — „ 45 1/2 „ úhrnem 33 „ 7 1/2 „	40 mší sv. tichých za duši zakladatelky Evy Drahošovy.	20 mší sv. tichých na týž úmysl jako původně.	Redukce povolena dekretem kníž. arcib. konsistoře pražské ze dne r. č.
duchovní 5 zl. ostatek záduši.	duchovní . . . 3 zl. 50 kr. záduši 1 „ 70 „ řed. kúru 1 „ 17 „ kalkant — „ 34 „ kostelníci — „ 61 „ ministranti — „ 4 „ 7 „ 56 „	Zpívané requiem s průvodem varhan za duši † Alžběty Letovské.	Jako původně.	
duchovní . . 17 zl. — kr. záduši . . . 1 „ 80 „ kostelníci . . 1 „ 8 „ ministranti . . — „ 12 „ 20 „ — „	duchovní . . 18 zl. — kr. záduši 1 „ 80 „ kostelníci . . 1 „ 8 „ ministranti . . — „ 12 „ 21 „ — „	Šest tichých mší svatých, tři za duši Václava Mertla, 1. dubna. 14. července a 27. září, pokud možno, a tři za duši Barbory Mertlové, pokud možno n. unora, 20. srpna a 4. prosince u oltáře P. Marie Bolestné.	Jako původně.	Dle list. nadač. má majitel domu č. p. 612—II. v Praze obnos svrchu uvedený vyplácti správci duchovnímu, ježž vypláti ostatním podilníkům částky jim příslušné.
duchovní . . 2 zl. 66 kr. záduši — „ 81 „ kostelníkům. — „ 47 „ ministrantům — „ 6 „ 4 „ — „		Dvě mše svaté tiché a to: 1. července a 16. listopadu, neb kdy nejdříve bude možno za spásu duše † Marie Kašové a jejich rodičů.		Listinou věnovací i nadační stanovena a vyhrazena nevčtetnost požitků z této nadace do kongregy duchovního správce jakož i eventuelní devinkulace a užiti jistiny nadační na mše sv. kurrentní ad intent. fundatoris.

za zbytečné; ³⁾ jenom k rubrice »Nadační jistina a úroky« považujeme důležitým přičiněti několik slov.

V této rubrice totiž setkáváme se s otázkou měny. Z případů, jež ve přičině této zvláště u starších nadací vzejíti nebo naskytnouti se mohou, nejpozoruhodnějším jest, jakou měnou počítati jistinu těch nadací, které zřízeny byly před r. 1799, splatnou po 1. listopadu 1858.

Otázka tato nyní definitivně je rozsouzena. A toto právní rozsouzení její jest nejen pro praxi nanejvýš důležitým, nýbrž též jistou zvláštností svou — s kterou nesetkáváme se tak hned v každé judikatuře — velmi zajímavým.

Až do r. 1875 totiž byly jistiny nadací, zřízených před r. 1799 splatné po 1. listopadu 1858 — při splátce kapitálu aneb úroků — počítány stále měnou v i d e ě ň s k o u, a vypláceny dle poměru 250 (vid.) : 100 konv. respve po r. 1858. 100 (vid.) : 42 rak. m. Leč tu pojednou c. k. nejvyšší soud vynesl nálezy ze dne 8. ledna 1875 č. 10353. ⁴⁾ (o dotaci 4 kanonikátů vídeňských založených r. 1769), a později ze dne 13. září 1882 č. 7002 (Jur. Bl. č. 43.), z 9. května 1883. č. 3684. (Unger 9430.), z 1. července 1886 č. 7069. (G. Z. č. 41.), ze 14. února 1888 č. 945. (Jur. Bl. str. 287.), na základě jichž »všecky před r. 1799 knihovně zjištěné buď zřejmě v rýnské měně anebo bez knihovního vyznačení měny váznoucí důchody, jistiny a jiné dávky se zřetelem ku konvenci mincovní ze dne 21. září 1753, k patentu mincovnímu ze dne 17. dubna 1795 a k tarifu Q čínicímu část těchto patentů, považovati jest za konvenční měnu, a zůstaly tyto jistiny a dávky dle § 11. patentu ze dne 20. února ⁵⁾ 1811 ⁶⁾ patentem tímto nedotknuty, ⁷⁾ pročež nutno spláceti je dle poměru konvenční měny

³⁾ Podotýkáme, že rubriky 2. »Stránka knihy nadační« — v dosavadních blanketech tištěných není; že výhodno, aby tam byla, netřeba dovozovati.

⁴⁾ Viz *Zeitschrift für Verwaltung* r. 1876 str. 153; — Unger č. 5592; »Dass die Eigenschaft einer vor 1799 entstandenen Forderung als auf Conventionsmünze lautend, durch das Finanzpatent nicht geändert worden sei, da staatliche Finanzmassregeln, welche jeweilig durch die Verhältnisse des Papiergeldumlaufes und durch die Bedürfnisse des Geldverkehrs hervorgerufen, zur Ordnung dieser Verhältnisse bestimmt sind, die auf Privatrechtstiteln begründeten Rechte nicht alterieren können«. — (Oesterr. Staatswörterbuch 1894, VII. str. 494 IV. v. Mensi). — Viz též Dr. Moriz von Stubenrauch »Commentar zum oest. allg. bürgerl. Gesetzbuche« VII. vyd. I. díl, str. 23, pozn. 1.

⁵⁾ V mistodržitelském výnosu a oběžníku (ord. I. praž. 1886 str. 75) chybně udáno »ledna«.

⁶⁾ Tímto »neblahé paměti« patentem ze dne 20. února 1811 (gub. nař. z 15. března 1811 č. 13875 č. gub. pracs. 2314, Jaksch IX. str. 220) klesly bankovky rakouské na pětinu své nominální ceny, na pf. 1 zl. na 12 kr.; 5 zl. na 1 zl.; 10 zl. na 2 zl.; 100 zl. na 20 zl.; 500 zl. na 100.

⁷⁾ Viz rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu (v ordin. I. praž. 1883 str. 74), jímž stanovena tato zásada: »Soukromé požadavky plynoucí z právního jednání uzavřeného před rokem 1799, pokud ještě i po 1. listopadu 1858, t. j. nepřetržitě mají se zapravovati, nebyly finančními patenty ze dne 20. února 1811 č. 929 a z 1. června 1816 č. 1248 (Jaksch, sbírka zákonů) aniž pozdějšími zákony a nařízeními, jež s těmito patenty souvisí, obzvláště

ku měně rakouské, to jest 1 zl. obnosem 1 zl. 5 kr. a taktéž dlužno jistiny takové zúrokovati nikoli dle ceny kapitálu na vídeňské číslo redukovaného, nýbrž na základě plných a skutečných cen těchto jistin.*⁸⁾

Tato rozhodnutí nejvyššího soudu přinesla ovšem radost percipientům požitků nadačních — leč zároveň žalost platitelům, kteří na př. z kapitálu nadace r. 1680 založené, na statku jejich váznoucího částkou 700 zl. měny rýnské, do roku 1875 platili úroky jen z jistiny dle měny vídeňské, tedy z 294 zl. měny rak., po roku 1875 však byli nuceni platiti dle měny konvenční, totiž ze 775 zl. měny rak.

Netřeba podotýkati, že platitelové těmto rozhodnutím nejvyššího soudu, seč byli se opírali, jakož i všelijak o zrušení jich usilovali, — což se jim skutečně podařilo a to r. 1890 (nál. nejv. soudu 15. ledna 1890 č. 14.696. ex 1889 (Jur. Bl. 1890 č. 10.) a definitivně r. 1891.

Tohoto totiž r. 1891 a sice dne 10. března tentýž c. k. nejvyšší soud vynesl plenissimární náleze, jímž stanovena a do knihy judikátní neboli rozsudkové (s č. 123.) přijata byla zásada právní, dle níž při požadavcích, jež vznikly před r. 1799 a splatny jsou po 1. listopadu r. 1858, za 100 zl. vídeňské měny platiti jest 42 zl. měny rakouské.⁹⁾

Tímto plenissimárním náleze c. k. nejvyšší soud změnil úplně své dřívější právní rozsuzování a zrušil dřívější rozhodnutí svá výše uvedená.

Snadno ovšem vysvětlitelno, že platitelové, kteří rozhodnutími c. k. nejvyššího soudu ze dne 8. ledna 1875 č. 10353. a z 9. května 1883 č. 3684. tak nepříznivě byli postiženi, nyní po vydání plenissimárního onoho nálezu a výnosu ministerstva kultu a vyučování ze dne 22. srpna 1891 č. 7470. žádali, by dle § 1431. ob. zák. obč. vráceno jim bylo, co od r. 1875 nebo pozdějšího až do r. 1891. indebite přeplatili.

A jakkoli nejsou nám známy případy konkrétní, myslíme, že mnohá takováto žádost urovnána byla buď mimosoudně nebo hned prvním soudcem; leč došlo o věci té i k žalobám, jež prošly veškerým pořadem instančním až opět k těmž c. k. nejvyššímu soudu.

Nejnověji tento nejvyšší soud rozhodoval o takovéto žalobě (o nárok pohledávací) dne 22. listopadu 1893.

Jádro sporu onoho bylo toto:

Na jistém statku pojištěno zůstalo z kupních smluv z r. 1680 a 1686 právo zástavní pro pohledávku kostelní nadace částkou 700 zl. měny rýnské s úroky.

patentem a pokud se týče nařízením ze dne 27. dubna 1858 č. 63 a 64 fiš. zák. ve své vnitřní (hmotné právnícké) hodnotě ani trvale změněny a niž nějakou měrou redukovány.*

⁸⁾ Výnos. c. k. místodržít. českého ze dne 12. července 1886 č. 43841. — Ordin. I. praž. 1886 str. 75; — podobně výn. českého místodržít. ze dne 16. dubna 1888 č. 31530. — Ord. I. praž. 1888 str. 21.

⁹⁾ Doslovné znění tohoto nálezu viz *Stubenrauch* I. c. II. 183.

Až do r. 1887 majitelové statku onoho platili z jistiny nadační úroky, jak předepisoval je úřad patronátní, dle měny vídeňské, tedy z kapitálu 294 zl. rak. měny a sice 5% (14 zl. 70 kr.)

Roku však 1887 patronátní úřad začal počítati rýnskou měnu hodnotou měny konvenční a předepsal úroky ze 735 zl. rak. čísla, ze kteréhožto zvýšeného kapitálu placeny byly úroky (36 zl. 75 kr.) až do r. 1891, kdy začal zase patronátní úřad počítati dřívějším způsobem, totiž z 294 zl. rak. čísla.

Majitelové statku onoho majíce za to, že větší ony úroky platili jen právním omylem, podali žalobu, kteroužto žádali, by po zásadním uznání rovnosti měny rýnské a vídeňské přeplacené úroky ty za poslední čtyři leta byly jim vráceny, a to na základě § 1431. o. zák. obč.

Rozsudkem prvé instance bylo žalobě vyhověno obojím směrem; finanční prokuratura však zastupujíc nadaci z tohoto rozsudku se odvolala a vrchní zemský soud žalobu úplně zamítl; do toho si žalobci stěžovali stížností dovolací a nejvyšší soud rozhodnutím ze dne 22. listopadu 1893 č. 13606. obnovil rozhodnutí prvního soudce vzhledem velikosti jistiny nadační, vzhledem však práva pohledávacího čili práva žádati zpět přeplacených úroků — potvrdil rozsudek vrchního soudu zemského — z toho důvodu, že změna rozsuzování právního není ještě důvodem nároku pohledávacího dle § 1431. o. zák. obč.¹⁰⁾

Dle toho *res judicata est*, a nemá-li někdo z poštěných v příčině té zvláštního nějakého titulu nebo důvodu právního, sotva asi dohude zpět něčeho z toho, co za dobu onoho zvýšeného státního počítání měny rýnské měnou konvenční byt i indebite přeplatil. — Tolik k rubrice o měně. Co se týče pozdějších změn a doplňků nadačních, buďtež dle 1. knihy (nadační) i v tomto přehledném seznamu neboli výkazu u příslušných nadací poznamenány. Aby pak těmto pozdějším, dodatečným záznamům zbylo místa, zapsati radno na jednom blanketu jen jedinou nadací, neboli každá nadace mějž pro sebe celou stranu blanketu.

3. Kniha persoluční.

Kniha tato jest výkazem, jakou měrou každým rokem požadavkům jednotlivých nadací bylo vyhověno, t. j. zdali vůbec, kým a kdy mše sv. nadační byly odslouženy, nebo jiné bohoslužebné úkony nadační nebo povinnosti z nadace plynoucí byly vykonány.

¹⁰⁾ Důležité toto rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu úplně i s podrobnými důvody uveřejnil jsem v »Rádci duchovním« ročník I. (1894) str. 665—667.

Dle výše uvedených nařízení¹¹⁾ kniha tato má býti rozvržena dle měsíců a dní celého roku 1. lednem počínajíc až do 31. prosince.

Zřizována-li tato kniha pro větší osadu, kde lze nadíti se nových nadací, a zvláště má-li vystačiti na př. na 10 nebo více let, radno přidati, vlastně ponechati v ní při každém dni aspoň jednu rubriku prázdnou pro případ, že by v příští léta nová založena byla nadace, aby v tuto rubriku mohla býti vepsána. Na př. na den 5. února připadají 2 nadace, tedy tento den bude míti 3 rubriky: 2 vyplněné a 1 prázdnou. Nepřipadá-li na některý den žádná nadace, dejmež mu 1 nebo 2 mezery.

Rubriky má míti kniha persoluční tyto:

1. Měsíc a den úkonu nadačního.
2. Číslo nadace, jímž uvedena ve knize nadační a seznamu tabelárním.
3. N a d a c e (jméno).
4. Ú k o n n a d a č n í. --- Zde budiž též stručně poznamenáno dle nadační listiny, kdy (na př. v dni quatembové, sobotní, atd.), kde (u kterého oltáře, obrazu atd.) bohoslužebná funkce nadační má se konat, jaké modlitby nebo žalmy po mši sv. jest se modlit, jaká almužna chudým má býti rozdána a pod.

5. R o k p e r s o l u c e a p o d p i s (jméno) p e r s o l v e n t a. V této rubrice má se ten, kdo vykonal nadační funkci bohoslužebnou, podepsati a připojiti i datum dne (zvláště nebylo-li to die cadente), kdy vykonal funkci tu. Persolvoval-li za toho, kdo byl povinen, budiž výslovně poznamenáno, k d o a k d y.

Vzorec knihy této viz na str. 642.

Jakkoli takto dle měsíců a dní zařízená kniha persoluční dostatečnou je zárukou, že nebude tak hned opomenuto nadace některé, přece radno ještě, by ten, kdo má nějakou povinnost nadační, na počátku roku v novém direktáři poznamenal si všechny dny, na něž mu nadační ony povinnosti připadají, nebo na něž pro překážku nějakou je byl nucen přeložiti.

Tam, kde jak počet nadací starších, tak naděje na zřízení nových jsou skrovnny, netřeba rozvrhovati je na celý rok od 1 ledna do 31. prosince, nýbrž запиšme jen dle měsíců dni obsazené a u každého měsíce nechme nějakou prázdnou mezeru pro příhodu nadace nové.

Rovněž při takovýchto farách, kde nadací jest počet skrovný, není třeba knih tří; postačí dvě, z nichžto prvá mimo knihu nadační obsahuje též přehledný seznam nadací, druhá pak je výkazem persolučním. Aby však všechny tyto tři výkazy neboli knihy byly v jediném svazku, toho doporučovati nelze ani při nejskrovnějším počtu nadací a sice už z té příčiny, poněvadž knihy nadační má býti co nejvíce šetřeno pro všechny časy budoucí — což s knihou persoluční ani při nejlepším vůli není

¹¹⁾ Gub. nař. z 20. července 1830 č.17490. Viz str. 58. pozn. 2.

Vzorec knihy persoluční.

Měsíc a den	Číslo nadace	Nadace (jméno).	Úkon.	Kdo (podpis, jméno) a kdy (rok a den) persolvoval.		
				1896	1897	1898
Křížem 1	26.	Za † Katerinu Krausovou.	mše sv. s hrou varhan.	1./5. Václav Říha, kaplan.		
2	31.	Za † Josefa Pelikána a krevní přátelstvo.	Tichá mše sv. u ol- táře P. Marie Bo- lestné.	2./5. Jan Kulhánek, kaplan.		
2	48.	Za † Marii Režnou, jejího manžela a duše v očisti.	Tichá mše sv. Chudým 62 kr.	2./5. Frant. Bělský, farář.		
3	7.	Za † Jana Zárubu, jeho manželku, děti, rodiče, bratry a všecko přátelstvo Zárubské.	Zpívaná mše sv. s průvodem varhan.	3./5. Frant. Bělský, farář.		
4	67.	Za † Viléma Fialu, jeho manželku a dívky.	Tichá mše sv., po níž: De Profundis a Fidei Ium Deus u ro- dině hrobky zaklad.	3./5. Václav Říha, kaplan.		
5	18.	Za † Jakuba Fajtu, bývalého faráře zdejšího, a dušičky v očisti. na něž žádáný modlitbou nepamatuje.	Tichá mše sv. v kapli Božího hrobu.	5./5. Frant. Bělský, farář.		
6	52.	Za † Alžbětu Deymovou.	Zpívané anniversa- rium s varhanami. Chudým 72 kr.	8./5. Frant. Bělský, farář.		
7	28.	Za † Karla Zálužického.	Tichá mše sv.	8./5. Jan Mareš, pension. farář.		

možná. Proto má vždy býti jinou kniha nadační a jinou kniha persoluční.

Posléze připomínáme, že dle nařízení papeže Urbana VIII a Innocence XII. ¹²⁾ a dle § 47. předpisů o správě jmění zádušního často již výše citovaných »má býti v sakristii každého kostela seznam veškerých nadačních povinností, konaných v kostele onom, ve kterémžto seznamu udán budiž i čas, kdy se konají, aby v něj nahlédnouti mohli ti, jichž se týče, by se přesvědčili a v důvěře byli upevněni, že se nábožná nadání svědomitě vyplňují. Z téže příčiny, jakož i aby se rozmnožila tato důvěra a účastenství v založených službách Božích, nařizuje se vůbec, aby každé zádušní nadání, které se během téhodne odbýváti bude, v nejbližše předcházející neděli s kazatelnou bylo ohlášeno, a aby při tom oznámen byl úmysl, na který nadace založena, jakož i den a hodina, kdy se vykonává. ¹³⁾

Kterak a proč omezeny jsou různé systémy probabilistické.

Uvažuje Dr. ANTONÍN PODLAHA.

(Pokračování.)

2. Sem spadá blahoplná nauka sv. Alfonse o lékaři duši, — o zpovědníku, kterýž užívati má, podobně jako lékař těl, mínění bezpečnějších. Základní a přední zásada celého díla sv. Alfonsa vyjádřena jest následujícími slovy, která světec na několika místech opakoval: ⁵¹⁾ »Ubi agitur de removendo poenitente a periculo peccati formalis, confessarius debet, generaliter loquendo, et in quantum christiana prudentia suggerit ⁵²⁾ benignae opinionibus uti. Ubi vero opiniones benignae proximius reddunt periculum formalis peccati, prout sunt nonnullae auctorum opiniones v. g. quoad vitandas occasiones proximas, et aliae id genus, tunc semper expedit, ut confessarius utatur, imo dico, quod ipse, ut medicus animarum, tenetur uti opinionibus tutio

¹²⁾ Loberschneider l. c. str. 49. — Viz obsírněji o tom v dekretu S. Congr. Concilii ze dne 1. září 1894. — Ku práci této přidán.

¹³⁾ Ord. l. praž. 1862, str. 34, § 47. — Acta et decreta Concilii provin. prag. 1-60 tit. VIII. cap. l. A. 3. pag. 256: »Uti illi, quorum interest, sciunt, quando cultus divini ministeria fundata persolvantur, utque fideles ad ea celebranda frequentiores confluent: fundationes imminente hebdomade persolvendae diebus Dominicis annuntiabuntur, promulgando fundatorum intentionem, diem et horam, quibus celebranda sint«.

⁵¹⁾ Systema morale, ve vyd. 9. approbovaném na str. 34.; v novějších vydáních č. 84.

⁵²⁾ Jinde — srv. lib. IV. n. 456., a Homo apost. tract. poslední č. 7 — praví: »in quantum christiana prudentia concedit«.

ribus, quae poenitentes ad se servandos in statu gratiae conducunt». Druhá část tohoto výborného pravidla, jak patrně, hlavně týká se praxe zpovědnické, nebo učení, které sv. učitel podává o udělování svátostí, a zvláště učení o hříšnicích příležitostných a zpětivých. Více jiných jest takových mínění, o nichž sv. Alfons učí, že dlužno je v praxi následovati, ačkoliv mínění opačná jsou spekulativně probabilní, jako na př. o dožadování se potrestání toho, kdo nás urazil, pro nebezpečenství pomstychtivosti (II. n. 29.); ve věcech simonie (III. n. 52) a lichvy (ib. n. 778—780.), kde mnohé věci zdají se býti omluvitelnými, v nichž však v praxi velké nebezpečí se skrývá; o skrytém odškodnění pro nebezpečí nespravedlivosti (ib. n. 524.); o polibcích, dotýkání se, tancích a divadlech (ib. n. 413. a násl.); o potlačování hnutí smyslných (V. n. 7.); o četbě knih nebezpečných víře a mravům (lib. I. append. 3.); o napominání bližního (I. n. 38.); o nerozhřešování dlužníka, dokudž by nezapltil (III. n. 682.); o nepřijímání svátostí s míněním probabilním (I. n. 51.) atd. První však část uvedeného pravidla se systémem aequiprobabilistickým zcela jest ve shodě; v ní zajisté učí sv. Alfons, aby užíváno bylo mínění shovívavějších, pokud toho prozřetelnost křesťanská dopouští.⁵³⁾

Zpovědník tedy povinen jest držeti se oněch mínění, která jsou především pro platnost svátosti, jak patrně z toho, co svrchu řečeno bylo, pak mínění, která jsou k většímu užítku poenitentovu, jestiž zpovědník na místě Kristově, Jenž tuto svátost ustanovil za tím účelem, aby prospěla poenitentům. Není-li však poenitent již rozhodnut na základě některého mínění probabilního (neboť je-li tomu tak, povinen jest zpovědník držeti se vzhledem k udělení absoluce — vyjmajíc případy svrchu uvedené — mínění probabilního poenitentova), nýbrž táž se zpovědníka, co by činiti měl, tu ve případě, kde mínění shovívavější by bližším činily nebezpečí formálního hříchu, povinen jest zpovědník užiti mínění bezpečnějších, ve případě však, kde jedná se o to, aby od poenitenta vzdáleno bylo nebezpečí hříchu formálního, smí sice zpovědník říci mínění bezpečnější, zároveň však má také udati poenitentovi, jaké jest mínění probabilní, aby totiž neoklamal poenitenta, nutě ho k mínění bezpečnějšímu, ku př. k náhradě škody, kterou by kajcník snad na sebe byl nevzal, kdyby poznal dle mínění probabilního a shovívavějšího, že může beze hříchu v tomto případě náhradu škody opominouti. A v pravdě velice by bylo nebezpečno, tvrditi, že ve zpovědnici dlužno vždy rozhodovati podle mínění bezpečnějších a přísných, nebo chtiti vždy jako z povinnosti podle těchto mínění případy svědomí rozsuzovati, toť by bylo, jak vhodně praví La Croix,⁵⁴⁾ tolik jako: »imponere jugum super cervices hominum, quod neque patres nostri neque nos portare potuimus (Act. 15.), suntque regoristae similes explo-

⁵³⁾ Vindiciae Alphonsianae pag. 24. nota 3.

⁵⁴⁾ l. VI. p. 2. n. 1740.

ratoribus Num. 13., qui exaggerantes difficultatem vincendi gigantes populum Palaestinae terruerunt Israelitas et prope coniecissent in desperationem. Manifestum etiam est, per talia religionem nostram reddi intolerabilem et sacramenta odiosissima, hinc Gerson⁵⁵): ‚Fit‘, ait, ‚ut per tales assertiones publicas nimis duras, generales et strictas, praesertim in non certissimis, nequaquam eruantur homines a luto peccatorum, sed in illud profundius, quia desperatius immergantur‘.«

Můžeme tudíž takto souditi: Kristus Pán ustanovil svátosti za tím účelem, aby od věřících po všechny doby budoucí byly přijímány, nechtěl tedy zajisté takovým věcem, které by snad právem odstrašovaly od přijímání svátostí; avšak praxe rigoristů právem odstrašuje od přijímání jich, jak častá učí zkušenost.

Nad to shovívavější mínění zpovědníkovo nezřídka jest bezpečnější vzhledem ku spáse bližního, zvláště v tom případě, kde by obava byla, že by z hříšníka materialního stal se formální.

Tudíž v praxi má zpovědník býti spíše shovívavý než přísný vzhledem k poenitentům; napomínáť sv. apoštol Pavel (Gal. 6, 1.): »Bratří, byl-li by člověk i v nějakém hříchu zachvácen, vy, kteříž jste duchovní, poučte takového v duchu tichosti, prohlédaje každý sám k sobě, abys i ty nebyl pokoušen.«

Jiří Gobat napsal o této věci toto⁵⁶): »Quamquam si rem hanc non in abstracto sed in concreto et cum suis circumstantiis perpendamus, revera confessarii tutiora sequuntur, dum communiter procedunt secundum opiniones benigniores, tum quia procedendo secundum illas et insistunt probabilioribus communiter et relinquunt poenitentes in possessione suae libertatis, adeoque vitant peccatum ab iis committi solitum, qui alios legitima possessione sine sufficiente causa privant, tum quia in dubio benigniorem interpretationem sequi non minus justius est, quam tutius, inquit Marcellus in Digestorum lib. I. tit. XVII. de diversis regulis juris antiqui n. 192.«

3. Soudce ve přech civilních (v nichž jedná se o vlastní prospěch žalobcův), jestliže žádná z obou stran není v držení, povinen jest souditi podle mínění, které se zřetelem k důkazům a dokladům, které strany přivedly jest probablnější, ať spor jest o fakt nějaký (quaestio facti, t. j. zdaž někdo jest nejblížeším příbuzným zemřelého, zdaž závět existuje atd.), nebo o právo (quaestio juris, kde jde o to, zdaž má kdo k něčemu větší právo nežli jiný, a zdaž mu více přejí zákony, na př. zdaž tomuto spíše než jinému náleží dědictví atd.⁵⁷)

To dovoditi lze takto: Soudce, přijímaje úřad svůj výslovně nebo mlčky státu slibil, že bude pře rozsuzovati ve prospěch strany, která podá mocnější důkazy; on jest dále vázán spravedlností, aby jednomu každému právo jeho přisuzoval; avšak

⁵⁵) De vita spirit. p. 3. lect. 4. coroll. 40.

⁵⁶) Op. mor. II., tr. 1. nr. 158.

⁵⁷) S. Alph. I. nr. 47; V. n. 210 qu. II.; Marc I. c. 4^a.

strana, která věc svoji opírá o mocnější a probablnější důvody, má právo, aby spíše v její prospěch, nežli ve prospěch strany druhé vnesen byl rozsudek: tedy z příkazu spravedlnosti povinen jest soudce souditi ve prospěch strany, která opírá se o mocnější důvody, a tak řídit se míněním probablnějším.⁵⁸⁾ Jest tudíž soudce povinen při vyhledávání pravdy a při pronášení rozsudku bráti se cestou bezpečnější, nejinak než lékař, jenž povinen jest užiti léku bezpečnějšího.

(Pokrač.)

Nová zákonitá ustanovení o sňatku příslušníků státu uherského v naší polovině říše.

Podává ANT. HOFFMANN, kaplan v Olšanech-Žižkově.

(Pokračování.)

6. Doklad o zadosti učinění povinností branným, — buďto svolení ministra zemské obrany, vojenská knížka co doklad o vykonané voj. povinnosti, list propouštěcí, nebo kvitance o zaplacené taxe vojenské.

Sem spadá též eventuelní doklad o složení předepsané vojenské taxy.

7. Byla-li udělena dispens od nějaké překážky, sluší i tuto přiložiti.

8. V jistém praktickém případě bylo též nakázáno, že i snoubenec v Rakousku příslušný přiložiti musil potvrzení od okres. úřadu své obce domovské, že proti sňatku jeho dle zákonů rakouských žádných překážek není. (Corresp. f. d. kath. Clerus Oesterreichs 1895 č. 23.)

9. Oběma snoubenci podepsané vyjádření, že dle nejlepšího vědomí jejich obmyšlenému sňatku žádná překážka na poměru poručnickém nebo prisvojeneckém spočívající, ani vojenská, ani jakákoliv jiná překážka manželská v cestě nestojí. —

10. Informační arch, t. j. jakýsi souhrnný výtah všech příloh i ohledně ženicha i ohledně nevěsty vyplněný.

Od předložení některých zde uvedených příloh může správce matrik, pakli mu poměry osobně známy jsou nebo věrohodně dokázány býti mohou, dispensovati, nikdy ale nemůže dispensovati od předložení svolení úřadu vojenského a dokladu o složení vojenské kauce. (Zák. z r. 1894 čl. XXXIII. II. § 50.)

Všechny tyto přílohy, jakož i žádost o prohlásky musí býti podány v jazyku správci matrik srozumitelném (Instr. kr. uh. ministr. sprav. z r. 1895 — č. 27.245 — § 22.), nejsou-li tedy uhersky vyhotoveny, opatřiti sobě strana authentický překlad do jazyka uherského.

⁵⁸⁾ Lessius de justit. l. 2. c. 13. n. 70; Lugo de just. D. 37. s. 3. n. 121; Sanch. l. 1. c. 9. n. 47.

Přílohy sloužící toliko k zjištění totožnosti snoubenců vrátí jim správce matrik, ostatní si ponechá. Chtějí-li tedy snoubenci aby jim i tyto přílohy vráceny byly, musí přiložit *jednoduché uherské opisy* jejich, které správce matrik bez poplatku legalisuje, u sebe ponechá a originály proti krátkému stvrzení vrátí. (Instr. kr. uh. min. sprav. z r. 1895 č. 27.245, § 24.)

Žádost o předsevzetí prohlášek, přílohy (pokud jinak nemusí kolkovány býti), prohlášky samy a prohlášení list jsou bez kolku a bez poplatku. (Zák. z r. 1894 čl. XXXIII. § 62.)

Sluší však přiložit v uherských poštovních známkách (nebo na hotovosti) 20 kr. a 15 kr. — Prvých 20 kr. jako poštovné na vrácení příloh a vyrozumění, že prohlášky předsevzaty budou, druhých 15 kr. na poštovné k odeslání prohlášeního listu.

Staly-li se prohlášky v úředním listu insertem, ponese útraty strana.

Prohlášky stanou se vyvěšením v úřední místnosti správce matrik a v obecním domě po čtrnácte dní a kromě toho vykoná je i ústně o dvou nedělích v době vyvěšení u obecního domu člen obecního představenstva (zákona z r. 1894 článek XXXIII., oddíl II., § 52).

Jakmile od posledního dne prohlášek tři dny uplynuly a správce matrik o žádné překážce nevěděl, zašle straně úřední vyhotovené vysvědčení o proších prohláškách beze všeho poplatku.

Toto vysvědčení má platnost celého roku počítaje od posledního dne prohlášek.

Od prohlášek z důležitého důvodu může dispens udělit první úředník municipia nebo po případě ministr vnitra. (Zákona z r. 1894 článek XXXIII., II., § 57.) Dispens tato pozbývá platnosti, jest-li snoubenci během jednoho roku počítaje ode dne její vystavení sňatek neuzavřeli.

Odepře-li správce matrik předsevzetí prohlášek, jest povinen (Instr. kr. uh. minist. sprav. z r. 1895 č. 27243. — § 27), příčinu tohoto odepření udati a zároveň pokyn dáti, jak by tato příčina odstraněna býti mohla. Jinak jest povinen (zák. z r. 1894 čl. XXXIII., II., § 60) upozorniti je, že mohou podati nekolkovanou stížnost k prvému úředníku municipia, a po případě proti rozhodnutí tohoto ke královskému soudnímu dvoru.

Došel-li konečně snoubencům prohlášení list od státního správce matrik, nebo vymohli sobě dispens od prohlášek, v každém případě musí pak zadati ke královskému uherskému ministerstvu spravedlnosti žádost uherským jazykem sepsanou a uherským 50 kr. kolkem ¹⁾ opatřenou, aby vyhotoven a zaslán jim byl na základě přiloženého prohlášeního listu respektive dispense od prohlášek *snoubní certifikát*. Na vyhotovení jeho sluší přiložit 1 zl., uherský kolek a poštovné na zásylku.

¹⁾ Uherské kolky dostati lze u »K. k. Central-Stempel-Verschleiss in Wien I. Riemergasse proti zaslání odpovídajícího obnosu peněžního a porta na zásylku.

Přfolhy (t y t é ž j a k o k ž á d o s t i o p r o h l á š k y) musí opatřeny býti uhersk. 15 kr. kolký.

Jakmile dojde tento snubní certifikát, může sňatek před zdejším duchovním uzavřen býti, a jest oprávněn duchovní žádati od snoubenců překlad tohoto certifikátu v řeči mu srozumitelné.

Co se týče formy uzavření sňatku, jest sňatek platný, byl-li uzavřen dle zákonů času a místa, kde snoubenci ho uzavřeli (XXXI., VII. § 113). Uzavře-li tedy příslušník uherský servatis servandis u nás sňatek církevní, jenž před tvář státní plnou platnost má, uzavřel tím zároveň i sňatek dle zákonů uherských platný a dovolený se všemi právními výhodami občanskými.

Po uzavření sňatku jest povinna strana zaslati uherskému správci matrik, jenž povinen jest sňatek zanést v matriku (spr. m. buď řádného bydliště, nebo obce domovské) o d d a c í l i s t, který kolku i poplatku podléhá. Není povinen tak učiniti správce duchovní (dokud jinak rozhodnuto nebude, ač se o to jedná), poněvadž dosud mezinárodního poměru k oznámení úřední cestou nestává.

Vstupuje-li příslušník státní uherského v nový sňatek, jest mu o snubní certifikát z n o v u se ucházeti. (Tak rozhodlo král. uh. ministerstvo spravedlnosti na zvláštní dotaz. Seidl's Matrikenführung Wien 1896 — I. Nachtrag p. [3.]).

Zvláštní pozornosti třeba kromě toho při uzavírání manželství smíšeného. Dle zák. z r. 1894 článek XXXII. § 1., 2., 3., 4. o náboženství dítek manželů, kteří různým, státem uznaným vyznáním přináležejí, následují chlapci vyznání otcovo, dívky pak matčino, leda by před uzavřením sňatku jednou pro vždy jiné d o h o d n u t í o tom se stalo, aby totiž dítky vesměs k náboženství otcovu nebo matčině připadly. Nařízení ministrů kultu a vyučování, spravedlnosti a vnitra ze dne 29. června 1895 číslo 1674 (2.) stanoví p o d m í n k y, za jakých se toto dohodnutí státi musí, aby mělo platnosti.

Musí totiž učiněno býti před některým král. uhersk. notářem, purkmistrem nebo vrchním stoličným soudcem a sice od snoubenců samých osobně nebo skrze zmocněnce, kteří se však musí vykázati plnomocenstvím od notáře nebo soudu legalisovaným, ve kterém zároveň zřejmě musí podotčeno býti, kterému vyznání, zda otcově či matčině dítky všechny připadnou. Dotyčný úředník, přesvědčiv se napřed o osobní totožnosti snoubenců, jakož i že opravdu k udanému vyznání přináležejí (§ 2, § 3.), respective přesvědčiv se napřed o zákonité formě vystavené plné moci zástupců snoubenců, sepiše ihned protokolárně u přítomnosti snoubenců resp. jich zmocněnců toto dohodnutí o náboženství dítek (§ 1., 4.) Během tří dnů musí potom snoubencům, resp. jich zmocněncům doručen býti autentický opis tohoto protokolu. O smlouvě této budiž učiněno v matrice snubní poznamenání. Toto dohodnutí stran náboženského vyznání dítek může jen tehdy

změněno býti, když jeden manžel následuje náboženství druhého, tak že se toto manželství promění v manželství souvěrců, — musí se však tato změna státi za stejných, shora uvedených formalit.

Nepodaří-li se tudíž duchovnímu správci, aby sňatek smíšený zamezil, bude hleděti, aby nekatolického, v Uhrách příslušného snoubence k tomu přiměl, by buďto s nevěstou svou osobně nebo skrze zákonitě pověřeného splnomocněnce svého před některým ze svrchu označených úředníků uherských záruku dal, že všechny dítky u víře katolické pokřtí a vychovati dá. Nikdy ale nelze se spokojiti se smlouvou soukromou, jak dosud (ve způsobě reversů) uzavírána byla, ba nestačí ani, kdyby tato smlouva v naší polovině říše před některým c. k. soudem nebo c. k. notářem uzavřena byla. Tak dočítáme se v Instruction für den Seelsorge Clerus pag 67., že ordinariát Sekavský obrátil se dotazem na jistý uherský episkopát, který však odvětil, že — »dle nabytých zkušeností dohodnutí o vyznání dítek z manželství smíšeného **jen před král. uherskými** úřady (t. j. kr. uh. notářem, okr. soudcem, purkmistrem nebo vrchním stoličným soudcem) **právoplatně** učiněno býti může (jak to předpisuje článek XXXII. zákona z r. 1894 — § 1.).

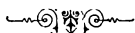
Dociliv takovéto záruky o výchově dítek před úřadem uherským, podá duchovní žádost o dispens k nejdůst. Ordinariátu se svým dobrozdáním. —

Co se týče sňatku na smrtelném loži, může týž (dle artik. XXXI., III., § 36) bez prohlášek a bez dispense od těchto prohlášek v Uhrách předsevzat býti, sluší tudíž pouze opatřiti prominutí prohlášek od c. k. okresního hejtnanství zdejšího.

Kdo by hledal instrukcí ještě podrobnějších, tomu doporučujeme dvě knihy; buď: 1. Instruction für den Seelsorgeclerus betreffs Eheschliessung ungarischer Staatsbürger in Oesterreich. (Nach dem »Kirchl. Verordnungsblatte für die Diocese Seckau). Graz, Verlag von Ubr. Moser's Buchhandlung (J. Meyerhoffner) 1896. Cena 1 koruna; ²⁾ — anebo 2. Seidl Carl, Domcapitular zu St. Stephan in Wien: Matrikenführung... — Wien, — St. Norbertus 1896, druhé vydání, cena vázané 8 korun.

Obě tyto knihy přinášejí doslovný text zmíněných zákonů, případné instrukce a vyznamenávají se výborně sestaveným věcným indexem. (Dokončení.)

²⁾ Právě ve dnech, kdy tuto práci pro tisk jsme připravovali, vydán tiskem poslední sešit nového vydání Dannerbauerova: Praktisches Geschäftsbuch (Fromme — Wien), který tuto praktickou knížku v doslovném otisku přináší.

Romanarum Congregationum decreta novissima.

S. Rituum Congregatio.

Aliquot dubiorum solutio.

BASILEEN.

R. D. Jobix, sacerdos et moderator Kalendarii ad usum cleri dioeceseos Basileensis in Helvetia, de consensu sui Rmi Ordinarii, sequentia dubia pro opportuna solutione Sacrorum Rituum Congregationi humillime proposuit; nimirum:

I. Utrum in festis SS. Petri Damiani (23 Februarii) et Alphonsi M. de Ligorio (2. Augusti) mutandus sit tertius versus in Hymno: Iste Confessor?

II. In Dioecesi Basileensi die 22. Martii sub ritu duplici minori celebratur festum Beati Nicolai de Flüe, qui obiit die 21. Martii 1487 et hujusmodi festum, concurrens cum festo Sancti Benedicti Abbatis, sub ritu duplici maiori recolendo, tantum commemorationem habet in primis Vesperis. Quod si incidat in Feriam secundam post aliquam Dominicam Quadragesimae vel Dominicam Passionis, et de illo recitandus sit Hymnus: Iste Confessor, in primis Vesperis, quaeritur: debetne mutari tertius versus in Hymno, et haec mutatio indicari in novis editionibus Proprii Dioecesanum, a S. Rituum Congregatione die 30 Septembris 1869 approbati?

III. Kalendarium Dioecesanum, a S. Rituum Congregatione approbatum, indicat pro Dominica secunda post Pascha festum Ss. Sigismundi Regis et Soc. Mm. sub ritu duplici minori. Sive ante sive post approbationem Kalendarii, praedictum festum omissum fuit, quotiescumque aliud festum duplex enunciata Dominica occurrebat, prouti fit hoc anno, quo celebratur festum Sancti Leonis IX. Papae sub ritu duplici II^{ae}. classis, festo SS. Sigismundi et Soc. penitus omissio. Quaeritur, utrum hac in re bene ordinatum sit Kalendarium?

IV. In Dioecesi Basileensi festum Sacrarum Reliquiarum peragitur sub ritu duplici maiori, Dominica infra Octavam Omnium Sanctorum. Porro quotiescumque littera dominicalis est >d< saltem pro mense Novembri, deest praedicta Dominica. Etenim festum Omnium Sanctorum celebratur die prima mensis, et Dominica sequens est dies octava ejusdem festi. Quaeritur, utrum hoc in casu omitti debeat festum Sacrarum Reliquiarum, ut hucusque factum est, an potius ad primam diem liberam, id est diem 19. Decembris transferendum sit?

V. In editione typica Breviarii Romani legitur sequens Rubrica die XVI. Septembris: Si festum SS. Cornelii et Cypriani venerit in Dominica, fit Officium de Dominica cum Commemoratione eorundem in utrisque Vesperis et Laudibus et IX. I. lectione historica (ex tribus una) atque commemoratione SS. Euphemiae, Luciae et Germaniani Mm. in 1. Vesperis et Laudibus, omissa

Lectio. Porro, quum in praedicto casu, ubique terrarum recolatur festum VII Dolorum B. M. V. pro Dominica III. Septembris adsignatum, videtur esse corrigenda haec Rubrica in novis editionibus Breviarii. Hinc quaeritur, utrum et quomodo haec correctio fieri debeat?

VI. Ex S. R. C. decreto die 8 decembris 1895 circa celebrationem missae in ecclesia aliena, videtur sacerdos habens festum duplex I. Classis non posse celebrare, nisi more votivo missam conformem suo Officio, quando ritus alienae ecclesiae permittit missas de Requite et votivas. Quid agendum in casu? Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem infrascripti Secretarii, audito voto Commissionis Liturgicae, propositis dubiis rite expensis, rescribendum censuit:

Ad I. Negative, juxta Editionem typicam et Martyrologium Romanum.

Ad II. Affirmative, ut in festo Sancti Hyacinthi Conf. die 16. Augusti.

Ad III. Affirmative et festum SS. Sigismundi et Soc., quoties impeditur, penitus ommittatur.

Ad IV. Affirmative ad primam partem, negative ad secundam, nisi obtineatur Indultum pro translatione.

Ad V. Detur Decretum in Arcina, 18 Junii 1885 ad VI.

Ad VI. Missa Officio conformis, sive de semiduplici sive de quocumque duplici, et in casu, est festiva: proinde non est votiva, nec more votivo dicenda. Atque ita rescripsit.

Die 14 Martii 1896.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.

L. + S.

Aloisius Tripepi, Secretarius.

Literární oznamovatel.

1. *Křesťan nejsvětější Svátostí posvěcený.* Heslo: Tajemství toto srdcem jest křesťanství. Mgr. Gerbet. Sestavil abbé A. Henry, čestný kanovník a ředitel ústavu nejsv. Trojice v La Marche. Dle III. vydání přeložil Vojtěch Kameš, farář v Chřenovicích. S dovolením biskupského Ordinariátu. V Hradci Králové. 1895. Stran 494 a X malé osmerky. Cena 60 kr.

Výborná příručka k pobožnosti mešní a eucharistické, zvláště pro duchovenstvo světské a řeholní a vroucí ctitele Svátosti oltární. Obsahuje v té příčině zdařilá poučení, dojemné příklady, úvahy a modlitby. Vítaná tato rukojeť eucharistická rozvržena jest ve 3 díly; z nich prvý skytá naučení o Eucharistii jako svátosti a oběti. V díle 2. podávají se vybrané myšlenky, úvahy a příklady rozličných francouzských spisovatelů o této nejv. Svátosti. Díl třetí na ruku dává rozličné pobožnosti k uctění Svátosti

oltární, jako sedmeru pobožnost při mši svaté, a sedmeru pobožnost ku sv. přijímání; modlitby při návštěvách nejsv. Svátosti jako: litanie, odprošení, povzdechy, rozmluvy při výstavě, průvodu zaopatřování, požehnání, při klanění se ráno, v poledne, večer, při prosbě za pomoc v různých potřebách. — Dp. farář Kameš velice se zavděčil zvláště královéhradecké diecési, kdež od r. 1889 zavedena jest stálá pobožnost k uctění nejsv. svátosti na každý den v jiné osadě, že tuto v krásném překladě podal kněžstvu i věřícím vhodnou pomůcku k eucharistické pobožnosti. »Zkušenost dotvrzuje, praví jeden zbožný otec církevní, že v každé farní osadě v té míře víra a mravný, zbožný život se rozmáhá a kvete, jak se tam láska a úcta k Velebné Svátosti udržuje a šíří«. Kéž tedy co nejvíce rozšíří se toto dílo, by srdce věřících rozniceno bylo láskou ku Kristu svátostnému, aby z tohoto vroucnějšího a něžnějšího sdružení s Kristem hojnější požehnání Boží sestoupilo na všechny farnosti.

Dr. Jan Soukup.

* * *

2. *Učte se z dějin.* Slovo k naší mládeži od starého vlastence. Nákladem tiskového družstva v Hradci Králové. Str. 62 za 15 kr.

Nakladatelství Jos. R. Vilímka v Praze prý již v 85.000 výtiscích rozšířilo po vlastech našich knížku obsahující vlastně dvojí leták: »Tisíc slov z českých dějin. Vyznání vlastenectví«. Napsal Jan Dolenský. Pak: »České dějiny v tisíci slovech«. Napsal Jan Vrabec. Významno jest, že k vůli reklamě oba ty spisky ve formě převrácené sloučeny jsou, a to tak, že nejde vlastně o české dějiny od Jana Vrabce, jako spíše o vzletná a perutná, ale strannická slova z českých dějin od Jana Dolenského, kde na rozum se působí bleskem a na cit hromem. A pak se volá, že každé dítě bez rozdílu, a bez výjimky i to nejchudší, má každé takové slovo zakotviti ve své myslí. Kdyby jen na světě anebo u nás byly děti; avšak v Čechách máme katolíky a ve školách katolické děti. A tu nemůže býti divno, že katolický vlastenec v pravý čas pronesl výstražné slovo, kteréž se hodí nejen naší mládeži, ale i širšímu obecenstvu, jež chce poznati nikoli převrácené a skroucené, alebrž opravdové tradice národa našeho o sv. Janu Nep. a o Janu Husovi, o době husitské, o reformaci, o českých bratřích, o Bílé Hoře, o Komenském, Ferdinandu II., Josefínismu a liberalismu. Kdo přečte útoky z Prahy, a důstojnou a neupřímnějším vlastenectvím vanoucí apologii křesťanství v Čechách — z Hradce Králové, pozná snadno, že za »návštivenkou přesvědčení vlasteneckého« v Praze tištěnou, skryta jest snaha připravit uť i to české dítě ve škole o přesvědčení náboženské. Brožurka Kralohradecká: »Učte se z dějin«, neměla by chyběti v žádné knihovně kněžské a katolické po vlastech našich.

Dr. Jan Soukup.

Listy homiletické.

Svátek svatých andělů strážců.

(Neděle XV. po Sv. Duchu.)

O důstojnosti kněžské.

Exod. 23, 20—22.

Když starý Tobiáš vypraviti chtěl syna svého na dalekou cestu do města Medského, jež sloulo Rages, aby přijal dluh od Gabela deset hřiven stříbra, tu ohlízel se starostlivý otec po muži věrném, kterýžby cesty povědom průvodčím býti mohl synu jedinému na dlouhé a obtížné pouti. A vyšed mladý Tobiáš, naleznul mládence skvoucího, an stojí opásaný a jako hotov jíti na cestu, kterýž znal cestu do Rages, znal i Gabela dlužníka jeho. Tob. 5, 5. I radoval se z takového průvodčího otec i syn, a měli zajisté příčinu radovati se, neboť on přinesl štěstí celému domu jejich, jakož dobrodiní jeho mladý Tobiáš sám velebí takto: »Mne vedl i zase přivedl ve zdraví, peníze od Gabela on vzal, manželku on mi obstaral a ďábelství od ní on vypudil a radost rodičům jejím učinil, mne samého od pozření ryby vysvobodil, tobě také, otče, abys viděl světlo nebeské učinil, a všemi dobrými věcmi skrze něho naplnění jsme. I co budeme moci jemu za to hodného dáti?« Tob. 12, 3. A průvodčí ten, jak vám jest známo, byl anděl Rafael, jeden ze sedmi, kteříž stojí před Hospodinem.

I my, jak nás učí Církev svatá, i my všickni máme k ochraně své po celý život u sebe anděla strážce, který od Pána Boha k tomu jest ustanoven, aby od zlého nás chránil, k dobrému naváděl a modlitby a dobré skutky naše přednášel před trůn Nejvyššího. Radostnou tuto víru máme všickni, a proto jsme se dnes shromáždili, abychom světice slavnost těchto svatých strážců vděčnost svou jim prokázali a dalšího jejich opatrování hodnými se stali. Ale zdaž nebude přece každý z nás velebiti štěstí mladého Tobiáše, jemuž za průvodce a ochrance na cestě v postavě viditelné poslán jest anděl Rafael, jeden ze sedmi, kteří stojí před Hospodinem? Zdažby si každý z nás nepřál, podobného štěstí

státí se účastným? Jestli i život lidský pouť do dalekého města pro poklad nám připravený. Poutť jest daleká a obtížná, a člověk cesty nepovědom a poklad mnohem, mnohem dražší než deset hřiven stříbra! Jaké by to bylo tudíž štěstí najíti průvodce věrného a cesty povědomého, kterýžby bezpečně dovedl nás do města, kamž putujeme! Ó vyjděme tedy jako mladý Tobiáš, a ohlížejme se po nějakém muži věrném! A aj štěstí naše není menší než tehdá Tobiášovo; Pán Ježíš znaje hledání naše již k nám v dnešní sv. epištole volá: »Aj já pošlu anděla svého, kterýžby šel před tebou a ostříhal na cestě a uvedl tě na místo, kteréž jsem připravil tobě.« Ano dobrotivost Boží slova ta již vyplnila; všem katolickým křesťanům poslán jest anděl v postavě viditelné, který jde před nimi a ostříhá je na cestě a pokud slyší hlasu jeho, uvádí je na místo, kteréž připravil jim Pán. A tážete se, kdo jest ten člověk anděl, průvodčí váš po cestě života? Ó nikoli, vy se netážete, vždyť vaše srdce vám již povědělo, že i vy jako mladý Tobiáš, vyšedše nalezli jste průvodčího, an stojí opásán a hotov s vámi vydati se na cestu, který i cesty dobře jest povědom i Pána zná, kterýž poklad připravil vám. Ano, vaše srdce vám již jistě povědělo, že katolický kněz jest ten neunavný, po celý život váš průvodce, který prve než jste poutť svou nastoupili, podal vám milost Boží na křestu svatém a po celé cestě vaši laskavě vás provází, cestu vám ukazuje, před nebezpečím chrání, rány vaší duše hojí, a když došli jste cíle, tu on za vás se modlí, za vás obětuje, aby Pán Bůh udělil vám poklad připravený. Radujme se tedy, že jsme syny katolické Církve, která ditky své nenechá bez ochrany na těžké pouti života! Radujme se, jako se radovali Tobiáš otec i syn, že jsme nalezli průvodce, který chce s námi konati cestu naši, kterémuž také dána moc uvéstí nás na místo, které připravil nám Hospodin, pokud jen odevdzáme se vedení jeho, jakož i učinil mladý Tobiáš. Abyste ale věděli, kdo jest ten, jehož poslal Hospodin vám za vůdce, a znajíce ho, tím spíše poslouchali hlasu jeho a činili, což on mluví vám, promluví dnes o důstojnosti katolického kněze a ukážu vám, že kněz jest andělem u Boha i u lidí, a sice 1. svou modlitbou, 2. svou obětí a 3. přísluhováním sv. svátostmi. Poslyšte mne s myslí nábožnou a srdcem upřímným, když mluvíti budu ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

1. »Andělé jsou služební duchové, posláni od Boha k službě pro ty, kteří obdrží dědictví spasení.« Žid. 1, 14. Toto slovo sv. Pavla platí i o knězi katolickém. Nemá on úřad svůj sám od sebe, ani od lidí, nýbrž posláni má od Boha Samého. Neobdržel důstojnost svou pro sebe, alebrž k službě pro ty, kteří povolání jsou k dědictví spasení. On jest prostředníkem mezi nebem a zemí, mezi Bohem a lidmi, od Boha pocházející dobrodíní donáší nám a modlitby naše dodává před trůn Nejvyššího. On jest jako jeden z oněch andělů, které viděl Jakob na útěku svém do

Mesopotamie po žebříku na zemi stojícím a dotýkajícím se nebes vystupující a sestupující; a tak i Sám Duch Svatý ústy Malachiáše proroka dí, že kněz jest anděl Hospodina zástupův. Mal. 2, 7. A tento úřad anděla zastává kněz předně svou modlitbou. Jest sice jednoho každého z nás povinností se modliti, avšak kněz jest úřadem svým zvláště zavázán i mnohem více i jistým způsobem se modliti; neboť on se nemodlí jen za sebe, nýbrž za všechny lidi a přede vším za svěřenou sobě osadu; on jest od Pána Boha ustanoven za ustavičného přímluvce duším péči jeho odevzdaným; slovem kněz již za úřadem svým jest muž modlitby. Na to máme příklady ze všech časů. Vždyť Pán Ježíš Sám slovem i příkladem sv. apoštoly k tomu vedl; neboť před smrtí Svou modlil se k Otci Svému za ně i za všechny budoucí věřící takto: »Já za ně prosím, ne za svět prosím, ale za ty, které jsi mi dal, nebo Tvoji jsou. Neprosím pak toliko za ně, ale i za ty, kteří skrze slovo jejich uvěří ve mne, aby všickni jedno byli, jako Ty, Otče, ve mně a já v Tobě, aby i oni v nás jedno byli.« Jan 17, 9. 20. 21. Tak modlili se i svatí apoštolé za všechny, kteří na slova jejich uvěřili v Krista, jak sv. Pavel o sobě výslovně praví ku Kolosenským, 1, 9.: »Nepřestávám modliti se za vás a žádati, abyste byli naplněni známostí vůle jeho ve vši moudrosti a rozumnosti duchovní, abyste chodili hodně Bohu ve všem se libíce, v každém skutku dobrém ovoce vydávajice a rostouce ve známosti Boží.« Tak čteme o sv. Ignaciovi, druhém po sv. Petru biskupu Antiochenském, že prve než předhozen byl divokým zvířatům k roztrhání »vrhnuv se na kolena modlil se k Synu Božímu za Církev, aby přestalo pronásledování a bratří v lásce vzájemné aby vytrvali.« A o sv. Polykarpu, biskupu Smyrnenském, který viděl ještě sv. Jana apoštola, vypravují nám očití svědkové jeho umučení, že prve než do žaláře byl odveden, vyprosil si, »aby svobodně se mohl pomodliti; a když mu dopuštěno bylo, stoje modlil se pln jsa milosti Boží, tak že po dvě hodiny se nemohl odmlčeti, a vzpomněl na všechny, s nimiž se byl kdy sešel, na malé i na velké, na slavné i neslavné.« A že, jako za těchto nejstarších časů, tak vždycky i nyní dějí se za věřící modlitby od kněží jejich, to vám zajisté bude patrné, když si vzpomenete na pradávný zákon Církve svaté, kterýmž zavazuje všechny kněze ku každodenní modlitbě tak zvaných hodiněk církevních, kteréžto kněz koná nejen za sebe, ale i za své osadníky Pánu Bohu v jich jméně chvály a díky vzdávaje za přijatá dobrodiní a odpuštění žádaje za spáchané hříchy. Obsahují pak tyto hodinky modlitby v každou dobu dne i noci, čímž sv. Církev dává na jevo, že dítky své nechce nechati ani na krátkou dobu bez skutečného spojení s Bohem. Z toho poznáváte, drazí, neskonalou dobrotivost Boží, a jak veliké jest to pro nás dobrodiní, že Pán Ježíš v Církvi Své to učinil ustanovení, skrze něž nikdy se nepřestávají po veškerém světě katolickém vysílati k nebi vroucí prosby za věřící, a to od těch, které Pán Sám povolil, Sám Duchem Svatým posvětil, a v jejichž rukou Sám se

denně obětuje. Jestli podle slov sv. Jakoba mnoho může modlitba spravedlivého, pak posudte sami, jak mocná musí být modlitba duchovního pastýře, který z lásky k ovečkám svým na rozkaz a ve jménu Církve svaté, na rozkaz a ve jménu Samého Krista Pána před Bohem vylévá prosby za vaše blaho, na vaše smíření se s Hospodinem. Jak mnohá zbloudilá ovce našla zase cestu pokání a spasení následkem modlitby svého duchovního pastýře! Mnohý zlosyn vycházej v noci na loupež nenadále v úmyslu svém rozviklán a nevěda, proč vrací se domů; mnohá nevinná duše, lsti svůdníkově již již podléhající, znikne úkladů jeho nenadále povznešená jakousi zmužilostí, o níž neví, odkud přišla; a kdybys mohl nahlédnouti do rady Boží, snad bys poznal, že právě v tu hodinu ve své komůrce trvá na modlitbách duchovní pastýř k Bohu úpěnlivě volaje, aby bezbožné napravil a nevinné chránil. Ano, až někdy na soudu posledním se otevře kniha životů všech lidí, pak asi mnohý s ustrnutím pozná, jak z mnohých nebezpečností byl vysvobozen jedině modlitbou svého duchovního otce, snad toho samého, jehož nenáviděl, tupil, pronásledoval. Ano, pak se ukáže, že pravdivě o nich řekl Spasitel náš: »Vy jste sůl země«; neboť jako sůl v pokrmech nevidíme ale chutnáme, tak i osadníci v tělesných i duchovních potřebách obdržují přemnohá dobrodiní od Pána nebes, anižby věděli, že duchovní jejich pastýř jest ten, který jim je modlitbou svou vymohl. Jestli kněz osadě své tím, čím byl Mojžíš lidu Israelskému v boji s Amalekitskými; praví totiž Písmo Svaté, že když pozdvíhoval Mojžíš rukou svých k nebesům, vítězil Israel; pakli ale maličko upouštěl, přemáhal Amalek. Poněvadž ale byly ruce Mojžíšovy těžké, drželi mu je Aron a někteří s obou stran, tak že neustály ruce jeho až do západu slunce, až úplně zvítězil Israel. Exod. 17, 12. A jestli i nám modlitba duchovního pastýře pomáhá k vítězství v bojiездеjšího života, pak činně i my, co tehdá činili Aron a někteří, podporujme ruce jeho, aby neustál od modlitby za nás, aby neklesly ruce jeho až do západu života našeho. A tážete se, čím to můžete učiniti? Odplacujte mu péči jeho poslušností, lásku láskou; či nemá on práva na lásku vaši? Vy pečujete o pohodlí tělesné, vy se bavíteездеjšími rozkošemi, a on se modlí za spasení duší vašich: vy se na odpočinutí béřete s duší snad hříchů pokálenou, a on hříchům vašim prosí odpuštění, on bdí za duše vaše, jako účet klásti maje. Žid. 13, 17. Tím více se střežte obtěžovati způrným chováním ruce jeho, aby neklesly před časem a nepřítel váš nezvítězil nad vámi! Naplňte svědomitě slova, jež k vám mluví Hospodin ústy Církve svaté v dnešním svátečním čtení, když praví: »Aj já pošlu anděla svého, kterýžby šel před tebou a ostříhal tě na cestě a uvedl tě na místo, kteréž jsem připravil tobě. Šetři ho a poslouvej hlasu jeho, aniž se domnívej, že by směl potupen býti, nebo neodpustí, když prohřešíš, a jest jméno mé v něm. Pakli uposlechneš hlasu jeho, a učiníš všecko, co mluvím: nepřitelem budu nepřátelům tvým a sužovati budu sužující tebe.«

2. Kněz zastává úřad anděla za druhé svou obětí. A ve vznešenosti této oběti leží nejvyšší důstojnost kněžského stavu; neboť ani andělům ani archandělům není dána nějaká moc nad tělem Kristovým; mimo všemohoucího Boha žádný tvor na zemi ani na nebi nemá takové moci jako kněz katolický, jenž slovem svým chléb a víno proměňuje ve skutečné tělo a krev Ježíše Krista. Ano, důstojnost kněžská jest před Pánem Bohem nejpřednější. Velicí jsou králové této země, před jejichž jménem hrůzou se třesou tisícové a millionové, na jejichž jediné slovo celé armády stojí a se pohybují. Větší byl Josue, který slunci řekl: ›Slunce nezapadej, a slunce nezapadlo.‹ Větší byl Mojžíš, který vztáhnuv ruku svou rozdělil vody mořské a suchou nohou převedl celý národ Israelský. Avšak zdaž není mnohem mocnější ten, který každodenně předstupuje před trůn nejvyššího Boha s prosbou svou, a jehož slova poslušen Syn Boží, skrze Něhož všechny věci učiněny jsou, sestupuje s nebe a na oltáři podstatně jest přítomen, ano jeho rukou se dává obětovati, jeho rukou podáváti, kam a komu chce. A toto koná kněz katolický při mši svaté. Ale i tuto moc neobdržel pouze pro sebe, nýbrž hlavně ku prospěchu věřících; a protož tato neobyčejná důstojnost stavu kněžského jest zároveň pro nás největším dobrodiním. Neboť, která jest větší milost pro člověčenstvo než ta, že Kristus Pán, druhá božská osoba a Spasitel náš, ve Svátosti oltářní vzdycky s námi ráčí přebývati a den co den se rukou kněze při mši sv. za nás obětuje? Vždyť, jak víte, nekrvavá oběť mše sv. jest táž oběť, kterou Pán Ježíš přinesl krvavou na hoře Kalvárii na spasení lidstva. Jako tam tak i tuto na oltáři obětuje se Pán Ježíš za naše hříchy, za naše potřeby, pobízí nás, abychom s Jeho obětí obětovali i my své modlitby Pánu Bohu, který pro Jeho zásluhy jistě vyslyší prosby naše a odpustí nám hříchy naše. ›Nejsvětější mešní oběť, jak pověděl sv. František Saleský, jest srdcem křesťanského náboženství, duší našich pobožností, nevypravitelným Božím tajemstvím, nehlubším lásky Boží základem, jímž se On Sám s námi životně spojuje a nás nejpodstatnější milostí Svou nejznamenitějším požehnáním obdařuje.‹ Radujme se tedy z této neskončené milosti Boží a s radostí volejme: ›Máme oltář, na kterém se děje zázračná proměna, na kterém příbytek Svůj má Pán všech světů; máme oběť, v níž se obětuje Beránek Boží, který snímá hříchy světa; máme památku utrpení Páně, kteréž zjednálo nám spasení; máme prostředek, jímž se hněv Boží krotí a naše úcta, dík a prosba Bohu se stávají líbeznější. Volejme ale také, máme kněze, nástupce sv. apoštolů, služebníky Kristovy, rozdavače svatých tajemství. Neboť bez kněží není také obětí. Bez kněží prázdní bychom byli všech těch milostí, jichž se nám dostává z přítomnosti Kristovy v nejsvětější Svátosti z oběti mše svaté! Z toho pak již poznáváte, jak nevýslovné jest to pro všechny dobrodiní, že Kristus Pán v Církvě Svě ustanovil stav kněžský, jenž jest prostředníkem mezi Bohem a lidmi, jež po vši zemi od východu až k západu obětuje Bohu oběť čistou, oběť nejdražší za

smíření lidstva. Ale Církev svatá ve své mateřské pečlivosti ještě více činí; ona každé osadě ustanovuje zvláštního kněze, aby přede vším za ovečky své osady obět přinášel a o svou osadu hlavní péči veda ustavičně účinky této nejsvětější oběti k jich spasení obracel. Jako o nábožném Jobovi čteme, »že vstávaje na úsvitě každodenně obětoval oběti zápalné za jednoho každého ze synů a dcer svých, říkávaje, aby snad nebyli zhřešili synové moji, Job 1, 5., tak i duchovní pastýř za duchovní syny a dcery své nebeskému Pánu nekrvavou obět mše svaté přináší, aby jestli snad zhřešili, odpustil jim Hospodin skrze Beránka Božského, jenž snímá hříchy světa. A jestli Duch Svatý již o kněžích starozákonných pravil: »Když prositi bude za ně kněz, milostiv bude jim Hospodin, III. Mojž. 4, 20., jak mnohém více můžeme očekávati od Pána Boha smilování a všechno dobré, když kněz Páně modlí se k Hospodinu aby za hříchy přítomných i všech svěřených mu duší přijal obět těla a krve Syna Svého s touž lůstostí, s kterou druhdy přijal oběti věrných Svých sluhův Abela, Abrahama a Melchisedecha, a nejsou-li oni pro hříchy své milosti té hodni, aby pro krev Svatého Svého udělil jim odpuštění, slitování a milost! Ano jisté a veliké jsou účinky, které z modlitby i oběti duchovního pastýře vyplývají pro duše svěčené jemu; byla by to ale zajisté pošestilost, kdyby někdo se domýšle, že to samotné mu dopomůže k spasení. Mají-li k užítku nám býti veliká dobrodini ta, musíme jich svým spolupůsobením státi se účastnými; my musíme slyšeti i plniti to, co nám ve jménu Božím ukládá duchovní pastýř náš, vědouce že, jak praví sv. Pavel, na místě Kristově poselství koná, jakoby Bůh napomínal skrze něho.« II. Kor. 5, 20. Naopak ale tyto milosti sloužiti budou mnohým křesťanům ku větší pokutě, neboť nebudou míti před soudem Božím nijaké výmluvy; o takových platí slovo Páně: »Pravím pak vám, že v den soudu lehčejí bude Sodomským nežli jim.« Luk. 10, 12. Krásně v tom ohledu pověděl sv. Jan Zlatoústý: »Jest-li my spolu nepůsobíme, nic nám neprospívá cizí pomoc, nýbrž hyneme i s ní. Neb co medle prospěl židům Jeremiáš? Třikráte přiblížil se k Hospodinu a třikráte zaslechl: Nemodli se za lid ten, aniž se přimlouvěj ke mně, neb tě nikoli nevyslyším«. Co prospěl Samuel Saulovi až do posledního dne za něj se modle a lkaje? Co prospěl Samuel Israelským nepřestávaje se modliti za ně; zdaliž nezahynuli všickni? A slyš Boha řkoucího skrze proroka: Ezech. 14, 20. »Byť pak Noe, Daniel a Job povstali k přimlívám, ani synů a dcer by neosvobodili, poněvadž rozmnožila se jejich bezbožnost.«

Co tedy nic modlitby neprospívají? Prospívají, a to přemnoho, ale jen tehdá, když i my spolupůsobíme. Ó pak již vynasnažujme se, abychom spolupůsobením svým k užítku duší svých obrátili veliké ty milosti, které nám Pan Ježíš skrze kněží Svě uděluje a nezapomínejme nikdy na to, k čemu nás Pán Bůh v dnešní sv. epištole napomíná: »Šetřiž ho a poslouchej hlasu jeho, aniž se domnívej, že by směl putupen býti, nebo jest jméno mé v něm. Pakli uposlechněš hlasu jeho a učiníš všechno, což

mluvím: nepřitelem budu nepřátelům tvým a sužovati budu sužující tebe.◁

3. Kněz zastává úřad anděla u Boha i u lidí za třetí přísluhováním sv. svátostmi. A touto službou stává se naším největším dobrodincem. Neboť co nám rodiče a přátelé naši dobrého mohou prokázati na těle, tolik, ano mnohém více on činí duším našim. A ježto duše nesmrtelná a život její neskončeně jest dražší než život těla, poznáváte sami, že má kněz přede všemi lidmi právo na vaši lásku a vděčnost; neboť co skrze něho dostává se vám od Pána Boha nesčíslných milostí! Jenom skrze něho můžete obdržeti přístup do radosti nebeské; jemu dal Pán Ježíš klíče království nebeského. A tyto klíče, kterými se nám otvírá brána nebeská, jsou svátosti, jichžto udělování složil Pán v ruce kněží. Oni jsou rozdavači tajemství Božích, oni jsou žlabové, po nichž tekou nám proudy milostí Božích od kolébky až do hrobu ve všelikých života našeho potřebách. Přejde člověk na svět, syn hněvu Božího, hříchem dědičným poskvrněný, otrokem jsa ďáblovým; a kněz stává se duchovním jeho otcem, znovu ho rodí z vody a Duchu Svatého, činí ho synem Božím, dědicem království Božího, oudem těla Kristova, a obléká duši jeho šatem nebeské nevinnosti. A pokřtěné dítě on neopouští; vždyť vy všickni to víte, že sotva jste poněkud poodrostli, duchovní vás pastýř to byl, který z lásky k vám takořka dítětem se učiniv, vás poučoval, jakého to Otce stali jste se syny a dědici, jakého to těla spoluúdy; on vás napomínal, on vám prostředky na ruku dával, jak byste hodnými byli syny nebeského Otce, jak byste v celé skvělosti zachovali onen šat andělské nevinnosti, kterým na křtu svatém oděl vás Duch Svatý. A jest-li přece byl některý z vás tak nešťastný, že zhřešiv poskvrnil a zhanobil ono roucho Duchu Svatého, že opovrhnul synovstvím Božím a odtrhl se od tajemného těla Kristova: pak utíkáte se zase ku svému pastýři, aby zbalil vás jářma ďáblova, aby uvedl vás opět do domu Otce nebeského, z kterého jste zlomyslně vyšli prohřít podílu otcovského do ciziny; pak zase hledáte duchovního otce svého, aby mocí, kterou má, rozvázal vazby hříchů vašich, zrušil úpis smrti, kterým jste opět vydali se v otroctví ďáblovo, a přiodil vás šatem milosti Boží. A co žádný král světský, co žádný anděl nebeský vám učiniti nemůže, to on udílí vám; on jménem Božím odpouští vám hříchy vaše, on vás znovu činí syny a dědici Božími! Co ale ještě více jest, on duši vaši dává také pokrm, aby živa byla k životu věčnému, pokrm to andělský, manu nebeskou, které kdo požívá, neumře na věky; pokrm nej-mocnější, který sílí nás v každém boji proti tělu a ďáblu; neboť on připravuje nám hody přeslavné a drahé, na nichž pod tvářností chleba celý Kristus Bůh a člověk přijat bývá; on nám v nejsvětější Svátosti oltářní tolik dává, že více si ani pomyslit nemůžeme; on nám přijímati dává Boha Samého, a více než to, (jak praví sv. Augustin) Pán Bůh, jakkoli všemohoucí, dáti nemůže, jakkoli vševědoucí, více dati neví, jakkoli nejvš bohat,

více a cos lepšího dáti nemá. — Vy manželové a manželky, i vy víte, že když jste stáli na prahu života samostatného a ve stavu manželském jste hledati chtěli vzájemné podpory v práci, útěchu v nehodách, sdílné a upřímné srdce v štěstí i neštěstí, že jste i vy v rozhodné této chvíli přišli k duchovnímu otci svému, aby vám udělil církevního požehnání, aby jménem Božím přijal sliby vaše, které jste si vzájemně činili před oltářem Páně, aby udělil vám ve svátosti manželství milost Boží, které vám zapotřebí jest k společnému živobytí a k vychovávání dítek. Ó jak často snad nyní ještě vzpomenutí na onen okainžik, kdy vás slovo kněze na vždy spojilo, jest vám blažeností v dobách radostných, které vám vyplývají ze sňatku manželského — a nejednou i útěchou a posilou v dobách těžkých, když síly vaše již počínají klesati! Když dokonává někdo z vás putování své v tomto slzavém údolí, kdo přináší mu jistější a lepší útěchu než kněz? Nejbohatšímu a nejhudšímu ve dne a v noci, v každé době a v každém počasí stojí on k službám. A koho sami jeho přátelé opustili bojíce se snad nakažení aneb se štítice ošklivého neduhu, i tomu nepřestává kněz býti otcem, vyhledává jej na lůžku bolestném a neodstupuje dříve odtud, až s Bohem smířenému podá pokrm duševní, nejsvětější tělo Páně jako posilu k poslednímu boji, a svatým pomazáním udílí mu podporu milosti Boží k šťastnému ze světa na věčnost se odebrání. Ano, ani se smrtí jeho péče a láska neběře konce; on všechny ovečky až na hřbitov doprovází, poslední příbytek v chladné zemi jim posvěcuje a se živými rovný podíl jim dává na modlitbě i oběti své na rozkaz Církve a vedle příkladu svatých apoštolů. Pro každou tedy důležitější dobu našeho života má katolický kněz svěřenou mu od Boha schránku milostí, z níž dle potřeby ovečkám svým uděluje; s knězem ale ztracen bývá zároveň celý ten poklad. A proto bědovali věřící v Africe za pronásledování Vandálův, doprovázejice kněžstvo své k smrti mučennické: »Komu nás ubožátek zanecháte ku korunám se ubírajíce? Kdo pokřtí dítek našich v koupeli vody živé? Kdo nám udělí milost pokání smířením a prominutím, kdo nás rozváže svázané vazbami hříchův? Kdo nás zemřelé doprovodí k hrobu slavnými modlitbami? Kým má konán býti obřad oběti božské, o nějž vy jste pečovali?«

* * *

Již ale, nejmilejší, jste se přesvědčili, že čím byl anděl Rafael Tobiášovi na cestě jeho do Medie, tím jest nám po celý život náš kněz katolický. Ano, on jest anděl náš, který neustává vésti nás po cestě tohoto života k Bohu, a pakli my jen spolu pracujeme, modlitbou svou neunavnou od zlého nás chrání, v nejsvětější oběti mše svaté zadost činí Bohu za hříchy naše, a udíleje nám svátosti pro všelikou potřebu naši, rozdává nám milost Duchu Svatého. Kristus Pán smrtí Svou vysvobodil nás z okovů dáblových a získal nám dědictví v radosti nebeské; a kněží mocí úřadu svého cestou tam jdoucí nás vedou a otvírají nám bránu království nebeského. Uvažujice tedy, že kněz jest poslancem Božím,

a co takový jest prostředníkem všech milostí, jež nám Pán Bůh udílí, děkujeme přede vším Pánu Ježíš, Jenž v Církvi Své každé osadě udělil duchovního pastýře; pak ale i těmto pastýřům svým všecku lásku a uctivost prokazujeme, pamětlivi jsouce slov moudrého Siracha, 7, 31.: »Ze vsí duše své boj se Pána a kněží jeho v poctivosti měj.« Kdo ctí kněze, ctí Boha, kdo ale knězem pohrdá, pohrdá i Tím, Kterýž jej poslal, Kristem Pánem. A nebude to nikomu výmluvou, který knězem, třeba hříšným pohrdá, nechťe jeho vedení se odevzdati. Proti němu svědčiti bude slovo Písma svatého, »že každý kněz jest anděl Hospodina zástupův« M. 2, 7.; proti němu svědčiti budou slova Spasitele našeho, Mat. 23, 2.: »Na stoličce Mojžíšově posadili se zákonníci a fariseové. Protož všecko, cožkoli vám řekli, zachovávejte a číňte, ale podle skutků jejich nečíňte, neboť praví a nečiní« Proti nim sv. Pavel výslovně dosvědčí: »Na místě Kristově poselství konáme, jakoby Bůh napomínal skrze nás«. II, Kor. 5, 20). A proto vám ještě jednou opakují slova svátečního dnešního čtení, kterými skrze Církev svatou Sám Pán Bůh napomíná nás k poddanosti duchovním pastýřům, an dí: »Aj, já pošlu anděla svého, kterýž by šel před tebou a ostříhal na cestě, a uvedl tě na místo, kteréž jsem připravil tobě. Šetřiž ho a poslouvej hlasu jeho, aniž se domnívej, že by směl potupen býti, nebo neodpustí, když prohřešíš, a jest jméno mé v něm. Pakli uposlechneš hlasu jeho a učiníš všecko, což mluvím: nepřitelem budu nepřátelům tvým, a sužovati budu sužující tebe«. Slovo Boží neklame, a budeme-li dle tohoto slova Božího řídit se, zajisté i nám vydá duchovní pastýř náš jednou na soudu Božím svědectví, které dává sv. Pavel Galatským, řka: »Bratří, nic jste mi neublížili, ale jako anděle přijali jste mne«. Gal. 4, 12. A takovou měrou jistě stanete se účastnými všech radostí, jichžto Pán Bůh připravil na nebesích těm, kdož Ho milují. Amen.

† Jan Herčík.

Svátek Narození Panny Marie.

Příčiny, pro které se má každý z narození svého radovati.

»Kniha rodu Ježíše Krista, syna Davida, syna Abrahamova.«

Mat. 1, 1.

Kolébka a rakev, dvě ty hranice lidského života, první to a poslední list v knize života lidského, jak jsou si v mnohém ohledu podobny! Několik sbitých prken činí kolébku, několik sbitých prken i rakev; a každému dostačí ten úzký přífbytek! Jak mnohému člověku zdá se býti pro něho malým celý svět, jak mnohý bouří a znepokojuje celou krajinu, ba celou zemi: a i těm dosti veliká byla nepatrná kolébka, i těm dosti prostrannou bude úzounká rakev. Pokojně odpočívá dítě v kolébce, pokojně

složen jest člověk i v rakvi. U kolébky i u rakve stávají milující přátelé, ale u kolébky těší se láska rodičů s radostnou nadějí, u rakve pláče láska přátel. U kolébky činíme otázku: Co z toho dítěte bude? Rakev nám na tu otázku odpovídá; kéž by jen tato odpověď vždy bývala dobrá!

Dnešní slavností staví nás, drazí křesťané, Církev sv. v duchu také u jedné kolébky, pro oko tělesné sice chudé, ale oko duchovní vidí tu kolébku nejslavnější, jaká až po tu dobu kdy stávala na zemi, kolébku ozdobenou slávou a milostí nebeskou. Konáme dnes Narození Panny Marie. A tážeme-li se u její kolébky: Co z toho dítěte bude? aj, víra naše na to dává velikou a radostnou odpověď. A kdybych vám měl tuto odpověď dostatečně vypovědět, tu bych si přál mítí výmluvnost andělskou, a pak bych vám ukázal dva obrazy; předně obraz oněch 4000 let před narozením této hvězdy jitřní, Marie Panny, a obraz dob po tom následujících. Na prvním tom obraze viděli byste živými barvami nastíněné všechny ty bídy po 4000 let svírající lidí, tu slepotu jejich, ty ukrutné a do nebe volající křivdy a nepravosti, ty modloslužby, to otroctví a utlačování; z toho poznati byste měli to marné vzdychání a hořekování po nějaké pomoci, ty toužebné a prosebné hlasy po nějakém Vykupiteli: a na druhém obraze byste spatřili, jak po krátkém slunce zatmění nad křížem světlo pravdy nebeské, kterouž syn Mariin zvěstoval, rozestřelo se po všem světě nejen v městech a v domech boháčů, ale i po vesničkách až do nejchudších chatrčí, viděli byste, jak padají pouta z rukou otroků, jak pán i otrok, boháč i žebrák, poznávají se jako bratří, jako synové jednoho Otce — nebeského, spatřili byste, jak z krve s kříže tekoucí vyrůstá pokoj, milosrdenství a láska. Tyto dva obrazy kdyby mi držel dnes anděl Boží před očima, a já vám z nich mohl ohnivými slovy popsat ty bídy, jež na světě panovaly před Kristem Pánem, a pak ten pokoj, to štěstí, jež se objevilo a mnohem více by se ještě mohlo a mělo objeviti po Kristu Pánu na světě: pak, moji drazí, myslím, že byste mohli pochopiti, proč dnešní den slaví Církev svatá tak slavně, proč u kolébky její, nad jejím narozením radují se andělé, radují se všichni svatí, proč radovati se máme i my. Narození Marie Panny jest počátek nové doby, jest vyplnění všech nadějí, kterými se těšili sv. praotcové a proroci; narození Marie Panny stalo se přeradostným dnem pro veškeré pokolení lidské, od její kolébky zasvítilo po celém světě první svitání nebeského slunce, Ježíše Krista. Slavná jest tedy kniha rodu Marie Panny, kteráž byla rozevřena při jejím narození a v níž bylo psáno: Toto dítě bude Matkou a Rodičkou Boží, bude královnou nebeskou, královnou andělů a svatých.

Když ale dnes knihu rodu Marie Panny máme před sebou, o jejím narození uvažujíce, tuť máme příležitost i do knihy rodu svého nahlédnouti, i své narození sobě připomínati; a z této knihy rodu svého se, moji drazí, přesvědčíme, že nade dnem na-

rození svého každý člověk se má radovati. A z jakých příčin se má a smí každý z nás nad narozením svým radovati, o tom dnes promluvíme ke cti a chvále Rodičky Boží.

P o j e d n á n í.

1. Živobytí samo v sobě jest již nějaká blaženost, něco milého; ze života všechno na světě se raduje, proti smrti všechno se brání. Vždyť i ta květinka, když podvržen jest kořen života jejího, smutně hlavu i listí klesati nechává a vadne. Vždyť i ten červíček se svíjí, když naň šlape noha usmrcující; i to ptáče smutně křídloma tluče, když sahá naň smrt: a tak i člověk, byt byl chudý a nešťastný, nerad umírá, jen ještě několik let, několik dní, několik hodin si přeje — bídny život lepší než žádný život, to platí u lidí. A tedy, milý křesťane, to jest to první dobrodiní, kterého se ti tvým narozením dostalo: ty jsi, ty jsi živ. Před tím nebyl jsi ničím, a z ničeho v život tě povolal Bůh; narození tvé hlásá ti, co praví sv. Augustin ve svých modlitbách: »Nebyl jsem a stvořil jsi mne, ó Bože! Byl jsem ničím, a z ničeho něčím jsi mne učinil.« (Soliloqu.) Bez narození byl bys až do té hodiny ničím. A jak hrozná a děsná prázdnota obsažena jest v tom slově: byl bys ničím. A hle, z té nicoty tě Bůh dobrovolně z pouhé lásky Své povolal k životu. A proto vzpomínaje na den narození svého s radostí a vděčností zvolj: Děkuji tobě, ó Bože, žeš mě všemohoucí rukou Svou život udělil a raduji se z dobrotivosti Tvé, žeš mě v řadu Svých tvorů postavil.

2. Ale blíže pohlédni na sebe, člověče, a pak široko rozhlédni se kolem sebe, jak daleko zrak tvůj stačí. Aj, z nicoty k životu od Boha jsi povolán; ale i ta hrouda, ten kámen, ta rostlina i to zvíře bylo dříve ničím, a Bůh život jim dal z ničeho, jako tobě. A kdyby tě byl Bůh učinil jen tou hrudou, jen keřem neb stromem, včelou nebo ptákem, i pak mohl bys radovati se ze života svého, lépe tím býti než ničím. Ale jak jsi šťastný, jak jsi od Boha vyvolený, ty nejsi rostlinou, ty nejsi živočichem, tys člověkem, tys tvorem rozumným, tys pánem celé země, všeho viditelného tvorstva; ty hlavou vzhůru postavenou do nebe náležíš, ty rukou vedenou rozumem zde na zemi divy činiš, řečí i myšlením nebe i zemi prozkoumáváš. A proto volá sv. Augustin: »Nebyl jsem a stvořil jsi mne, ó Bože, ničím jsem byl a z ničeho něčím učinil jsi mne; avšak ne krůpějí vody, ne ohněm, ne ptákem, ne rybou neb jiným tvorem jsi mne učinil: ale bez mála andělům rovného jsi mne stvořil, nebo spolu s nimi přijal jsem od Tebe rozum, abych znáti mohl Tebe« (Soliloqu. 7.). A hle, všechna tato dobrodiní obdržel jsi, milý křesťane, v den svého narození, tenkrát jsi se stal člověkem! A proto vzpomínaje na den svého narození, raduj se a srdečností volej: Děkuji Tobě, ó Bože, že nejsem kamenem, plazem, zvířetem, ale žeš mě jako člověka ráčil stvořiti.

3. Ale jinými velikými dary obdařil Pán Bůh člověka při narození. Větší díl nás pficházeje na svět, obdržel od Pána Boha zdraví, rovné zdravé údy. A víte, co v sobě obsahuje to slovo zdraví? Kdo by dal za sebe větší kusy zlata vypíchat si oči, uřezati nohy, ruce? Cenu zdraví umí vážit nejlépe, kdo jest ho zbaven, člověk nemocný. A proto i ty, chudase a žebráku, raduj se ze dne narození svého — neboť Bůh dal ti naroditi se zdravým. A jak rád by mnohý boháč dal všecko bohatství své, jen aby zdraví nabyl, — jak rád by mnohý král neduživce korunu svou vydal za zdraví! Život bez zdraví jest takřka ustavičné umírání, mnoholetá smrt.

4. Ale jednoho dobrodiní, jež nám při narození Pán Bůh udílí, mnozí lidé málo si všímají, že totiž měli pečlivé rodiče, kteří se o tělo i o duši jejich starali. Ovšem, ne všichni lidé bývají tohoto dobrodiní účastni; jsou doposud mnozí rodičové, kteří více o dobytče své, více o nějaký výdělek mají starosti, než o dítě a o jeho vychování. Nechci tu takových rodičů souditi, Bůh jest, Jenž je soudit bude, ale z toho tím lépe máme poznati, jaké to jest štěstí, míti rodiče pečlivé. Člověk rodí se ze všech tvorů nejbídnější, bez cizí pomoci brzy by zahynul; ale i na duši by zahynul, v nepravostech utonul, kdyby neměl cizí pomoci. A tuto pomoc pro tělo i pro duši podávají rodiče, a blaze tomu, kdo měl, aneb má rodiče, kteří od narození jej jako oko v hlavě opatrovali a chránili. A proto, vzpomínaje dnes na den svého narození, vzdej díky Bohu řka: Děkuji Tobě, ó Bože, žes mě z života matky vyvedl zdravého, děkuji Tobě, žes mi dal dobré, pečlivé rodiče, raduji se nad oním dnem, kdy zvěstovali otcí mému: narodil se ti syn, dcera.

5. Nebudu šíře ani vzpomínati toho dobrodiní, že se nám dal Bůh naroditi v zemi české, v té zemi, v které se narodil a živ byl sv. Václav, sv. Vojtěch, sv. Ludmila, sv. Prokop, sv. Jan Nep., že se nám dal naroditi z matky, která nás učila Boha znáti, jazykem českým, tím jazykem, kterým slovo Boží hlásal sv. Vojtěch, sv. Prokop a Jan, kterým se k Bohu modlívali sv. Ludmila, svatý Václav; ale vzpomenouti a vám na mysl uvéstí musím to největší dobrodiní, jehož se nám hned při narození od Boha dostalo: že jsme křesťany a to křesťany katolickými. Co platno člověku, kdyby celý svět získal a na duši své škodu trpěl, řekl Spasitel; a slova ta znamenají i toto: Co platno člověku, kdyby měl statky celého světa, není-li křesťanem, katolíkem! Všecko ostatní trvá na čas, víra katolická zjedná nám štěstí a blaženost na věky! Nemusím vám snad, rozmilí v Kristu, popisovati ty bídy duchovní i tělesné, jakých trpěli pohané, vy znáte to štěstí, to dobrodiní pocházející z křesťanství. Radujte se, ale obzvláště z toho, že se vám Bůh dal naroditi v Církvi katolické! Neboť jen Církev katolická jest ta archa, na které kdo není, zahyne v potopě, jen Církev katolická jest ta pravá cesta k nebesům. Já tím, rozmilí v Kristu žádnému člověku nebe nezavírám, já dobře vím, že koho Bůh do nebe přijme, žádný člověk ho odtamtud nevytloučí: ale právě

tak jistě vím také, že jest víra katolická samospasitelná, že kdo jest mimo ni, ten že bloudí po cestách nepravých, bludných. A proto, moji drazí, obzvláště za tou příčinou se radujte a Bohu díky vzdávejte dnes, když si připomínáte den svého narození, že vás Bůh vyvolil, abyste se narodili jako křesťané, jako katolíci.

A tak dnešní den, jenž nám před oči staví radostnou památku narození Panny Marie, z nížto se narodil Ježíš, Jenž slove Kristus, spolu nám připomíná den narození a přehojná dobrodiní Boží, jichž jsme toho dne od Boha nabyli. Avšak nejen se radovati, nejen s vděčností si ta dobrodiní připomínati, hledme jich také po vůli Boží k dobrému užívati. Pamatuj tedy každý, že jsi se narodil 1. jako člověk, 2. že jsi křesťan. To jest kniha rodu tvého. Nečiň a nemluv nikdy ničeho, co by mohlo zhanobiti důstojnost tvou jako člověka, obzvláště pamatuj, že nestřidmost, obžerství a opilství, že rozkošnictví a smilství snižuje člověka pod hovada, kteráž ve všem tom drží míru lépe než člověk rozumný. Nečiň a nemluv ničeho, co se nesluší na křesťana; odlož starého člověka, který podle těla jest a oblékni nového, jenž jest podle Ježíše Krista. Kolébka a rakev — první a poslední list v knize rodu našeho, kéž jsou sobě podobny i v tom, že jako kolébka jest počátek života vezdejšího, tak aby rakev — smrt — byla počátkem života věčného, nebeského; a to se, rozmilí v Kristu, na nás vyplní, budeme-li při všem svém jednání míti za pravidlo: jak máš činiti jako člověk — co jako křesťan? A pak bude i naše jméno zapsáno do knihy života v nebesích, kdež na počátku zlatými písmeny zapsáno stojí jméno nejblahoslavenější Rodičky Boží Marie Panny. Amen.

† Jan Herčík.

Svátek Jména Panny Marie. *)

(Neděle XVI. po Sv. Duchu.)

Příčiny úcty Mariánské.

•Panno Maria, oroduj za nás•.

Modlitba církevní.

Posluchači moji! Jest jméno, které soustřeďuje v sobě všecku líbeznost a lahodu, kterou ani slovy vyjádřiti nelze. Při vyslovení jména toho chvějí a třesou se nejněžnější struny našeho srdce, při vyslovení jména toho jímá nás dojem nade všecko blahodátnější. Jméno to budí v nás sladké upomínky na dny minulé a naplňuje naše oči slzami radosti. Jméno to jest m a t k a.

Uhodli jste jméno to dřívě, než jsem je vyslovil, neb srdce vaše vstříc chvátají a otevřena jsou slovům mým.

*) Dle Montefeltra.

Ano není zde na zemi lepší, jemnější, něžnější, sladší, citu-
plnější bytosti nad matku. Oddanost a věrnost matčina překoná
vše a nedbá ani obtíží, nevšímá si ani překážek ani namahání.
Matka ani nemyslí na věci ty, ano matka zapomíná též sama na
sebe, jedná-li se o blaho dítěte mileného a má-li toto zachráněno
býti v nouzi, trpí-li a octne-li se v nebezpečství.

Matka ochotna jest přinést každou obět v těchto případech,
matka nebojí se ani deště kulí válečných v bitvě, ani se nestra-
chuje před bouří mořskou, ani se neštítí nakažlivých nemocí
v nemocnicích. Ale i vojín udatný ve strašlivém ryku a lomozu
bitevním i námořník ohrožený ztroskotáním korábu, i ten, kdo
upoután jest po mnohá leta na lůžko nemoce — všickni tito
v okamžiku nejvyššího nebezpečství rádi si vzpomenu na milou
matičku svou.

A přece jest ještě matka lepší než všechny ostatní matky, matka,
kterou Ježíš Sám krátce před Svou smrtí Janovi a skrze Jana
celému pokolení lidskému odevzdal; matkou tou jest nejblaho-
slavenější P a n n a M a r i a.

Tenkráté, když nám dal Spasitel Marii za matku, když Marii
matkou naší učinil, stála tato plna bolu na úpatí kříže, na němž
Syn Boží obětoval za nás život svůj. Nyní jest tato naše matka
královnou nebes, krásná jako jitřenka ranní, milá a líbezná jako
květ na poli, svítí nám jako slunce, jako hvězdnatý stán. Trůn
její leskne se zlatem a stříbrem. Nebe i země prozpěvují Marii
chvalozpěvy vznešené, obdivují její moc, velebí její vznešenost.
Cherubíni a Serafíni koří se jí. Při tom všem Maria nezapomíná,
že jest matkou chudých, nešťastných dítek, že jest matkou naší.
I ve své veškeré nebeské záři a slávě myslí Maria na bídu naši,
na naše strasti a bolesti. Maria slyší naše prosby, naše lkání
a nařikání, počítá ty slzy, jež naše oči roní v neštěstí a v zá-
rmutku, Maria prosí svého božského Syna za milost a za smilo-
vání, za milosrdenství pro nás hříchy obtížené, Maria nás vroucně
miluje nehledíc ani na všechny urážky a potupy, jakých zakouší
od tak mnohých křesťanů a ještě více od nevěrců.

A proto táži se nyní: nezasluhuje-liž Panna Maria
za vše to také naší vzájemné lásky, naší vděčnosti,
naší pocty a naší důvěry?

Dovolte, abych dnes o tom promluvil ze stanoviska rozumu,
na který se odpůrcové a nepřátelé Panny Marie tak rádi od-
volávají. Ty pak, ó Bože, žehnej slovům mým pro onu lásku,
s kterou jsi nám Marii za matku odevzdati ráčil.

P o j e d n á n í.

Naše pocta, vděčnost a láska ku Marii Panně spočívá na
dvou mocných příčinách, jichž nikdo neupře a o kterých po-
chybovati nemůže, kdo vážně a s dobrým úmyslem přemýšlí
o věci této.

První příčinou úcty Mariánské jest důstojnost mateřství Božího, druhou pak jest náplň moci, jakou Maria jako Matka Boží obdařena jest.

Druhá božská osoba chtěla sama člověkem se státi, vtěliti se, aby lidstvo vykoupila, nechtěla se ale vtěliti jako Adam, než chtěla se vtěliti v lůně Panny podivným a zázračným způsobem. Spasitel náš chtěl se státi člověkem a spolu našim bratrem. Ani slovy nedá se vyjádřiti velikost onoho důstojenství, jakého přirozenosti lidské se dostalo vtělením Syna Božího a rovněž ani představit si nelze oné důstojnosti, jaké Maria jako Matka Boží požívá. Sv. Jan Zlatoústý praví: »Bůh může ještě jiné krásnější světy stvořiti, avšak jinou vznešenější matku nad Marii by nám dátí nemohl«.

Stačí věděti, že Maria devět měsíců Syna Božího pod srdcem svým nosila, v radosti Ho porodila, na loktech svých Ho chovala a že Ho vychovala s takovou láskou, jaké ani žádná jiná matka pocítiti schopna není, zkrátka postačí nám věděti, že Maria jest ona, »z níž se narodil Ježíš«, že jest Matkou Boží.

Z příčiny té kromě Boha vše musí ustoupiti vznešenému důstojenství Panny Marie. Svými přednostmi vyniká Maria nad tvorstvo ostatní tak, že nemožno náležitě je vyčerpati a vylíčiti. A přece přednosti Rodičky Boží jsou nutným důsledkem vznešeného mateřství jejího. Zdaž jako Matka Boží nemá býti prosta vši poskvrny hříchu? Nemá býti plna milosti? Mohlo by jiné stvoření, byť i podobně hříchu prosto bylo, vtělenému a nyní opět na trůnu sedícímu Synu Božímu ihned se přiblížiti jako jeho pozemská matka?

Maria nesdílí jako každá jiná matka s mužem ani hodnost ani práva rodičství svého. Jako člověk měl Pán Ježíš jen matku, neměl žádného tělesného otce. Slyším, že Maria dítku Ježíši dala jen tělo a že mu nedala ani duši ani Božství. Táže se však: dávají jiné matky duši dítkám svým? A jestliže duši nedávají svým dětem, jsou snad proto méně než matky? Co však následuje z té nepopíratelné pravdy, že Maria jest Matkou Boží? Následuje z toho patrně, že Marii máme ctíti tak, jak toho zasluhuje podle vlastnosti mateřství svého.

O klanění se Marii Panně není ani zmínky v náuce Církve katolické. O tom balamutí lid jenom nepřátelé a utrhači náboženství katolického. Avšak my radostně, s pýchou a z pocitu povinnosti prokazujeme tu největší úctu, jakou jenom tvorou prokazovati můžeme.

Což nedostává se i jiným matkám podílu z té slávy a z toho vyznamenání, jehož se ve službě vědy, umění a vlasti dostává synům jejich? A což nectil Sám Pán Ježíš Matku Svou a pěstouna Svého? »Byl jim poddán«, vypravuje Písmo sv. Plným právem ctíme tedy Marii již pro vznešené důstojenství mateřství Božího.

Úcta Mariánská zakládá se nejen na vznešeném mateřství, ale i na veliké moci Marie Panny.

Veliká zajisté jest moc krále pozemského, veliký jest však beze vši pochybnosti také vliv, jaký má matka královská na srdce a na cit syna svého i tenkrát, když tento syn její již na trůně sedí a již žezlo i korunu nosí. Jakž by tedy neměla veliký vliv i Maria, Matka Syna Božího, Matka Pána nebes a země? Může-li tedy mnoho Panna Maria, nuže, nemáme ji prositi za její pomoc a za její mocnou přímluvu? Není ovšem tato přímluva Marie Panny nepodmíněnou a nezbytnou, t. j. není nutnou v tom smyslu, jako by nám Bůh bez ní pomoci, hříchů naše odpustiti a milosti uděliti nemohl. Jest však přece jiná otázka, zda Bůh bez přímluvy Marie Panny nám pomoci chce; a není to jen otázkou, ale jisto jest, že Bůh tím spíše nakloněn bude ku pomoci, bude-li se Maria přimlouvati za nás. Jest tudíž bezpodstatnou výčítkou, tvrdí-li protestanté, že jakýsi druh modlářství Matce Boží prokazujeme. My se Panně Marii neklaníme, ani neříkáme, že Maria Panna jest všemohoucí, že nám ve všem snad sama pomoci a sama nám vše poskytnouti může. Prosíme Marii pouze za její pomoc, za příspěň, za ochranu a za přímluvu u Syna Božího. ---

A zapovídá nám to evangelium skutečně, jak protestanté dále tvrdí? Čtete jen, co v evangelium psáno jest. Tam jsou slova: »Řekl anděl Marii: Zdrávas milosti plná! Pán s tebou«. A činíme my něco jiného? Čtete dále v evangelium, že Alžběta při své návštěvě pozdravila Pannu Marii těmito slovy děkovnými: »Odkud mi to, že matka Pána mého přišla ke mně? Požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého«. Alžběta ukázala se býti vděčnou ku Marii Panně. A my tak činiti nesmíme?

V evangeliu čtete dále, že Panna Maria odvětila své tetě: »Od této chvíle blahoslavenou mne nazývati budou všickni národové«. My náležíme k těm, kteří Pannu Marii blahoslaví; můžeme ale ctiteli mariánskými nazývati též ty lidi, jimž úcta Panny Marie ohavností jest a kteří ji považují za modlářství? Toť nemožno. Není tedy možno použití evangelia za zbraň proti úctě mariánské. Mimo to, jak bychom mohli ctíti a milovati Marii, jak bychom mohli míti k ní důvěru, když bychom nepovažovali ji za schopnou a ochotnou, že nám vymůže u svého Syna božského to, zač ji prosíme a co neodporuje vůli Boží? Jak možno znáti životopis Pána Ježíše, Jeho vtělení, Jeho narození, Jeho obětování ve chrámě jerusalémském, útěk do Egypta, Jeho návrat do Nazaretu, dějiny Jeho pozdějšího života, Jeho utrpení a smrti, jak možno vše to znáti a všemu věřiti, aniž bychom spolu nevěřili v Marii, v její zvláštní vyznamenání mezi lidmi a v její moc? Maria Panna byla tím jediným tvorem smrtelným, jemuž dopráno uslyšeti první hlas vtěleného Syna Božího, Maria též udůstojněna byla slyšeti slova jeho poslední.

Nerozumí-liž se tedy samo sebou, že Maria mnoho může u Syna svého, že mimo velikou důstojnost též velikou mocí obdařena jest, že její pocta, její uctění na podstatných zakládá se důvodech, že sahá úcta tato daleko až do nejstarších dob apoštolských? Vždyť sami sv. apoštolové sestavili ještě před smrtí Panny Marie ty nej-

hlavnější články v křesťanském (apoštolském) vyznání víry a v něm nejblahoslavenější Panně místa dopřáli. Po apoštolech přišli Otcové církevní. Sv. Ignatius z Antiochie oslavuje zázračné narození Kristovo skrze Pannu Marii. Sv. Ignatius, onen filosof, jenž školu Platonovu opustil, aby do školy Kristovy vstoupil, porovnává Marii Pannu s Evou a v porovnání tom příkládá Marii Panně velikou důležitost ve ctnosti a v dobrém, Evě pak ve hříchu a ve zlém. Sv. Ireneus k podobnosti tomu dokládá, že byla Panna Maria obnovitelkyní pokolení lidského, a Tertulián doplňuje podobnoství to slovy: »Vinu Evy, kterou tato na sebe uvalila tím, že věřila hadu, zničila Panna Maria tím, že archandělovi uvěřila«.

Sv. Klement z Alexandrie, Origenes, sv. Cyprian velebili Marii. Sv. Justina prosila Marii za ochranu svého pancství. Církev dala uschovati tělesné pozůstatky mnohých mučenníkův v Římském Pantheonu a budovu tuto opatřila nápisem: »Maria ad Martyres«! »Maria u mučenníkův«! A když sv. víra konečně všude bez pronásledování hlásána, zavznivaly jednohlasně nadšené chvály Mariánské od východu k západu, od severu až k jihu. Všude bylo slyšeti volání: »Ó Maria, tys sama pojmenovala se děvkou Páně, avšak ty jsi též jeho Matkou panenskou«! — Což neslyšíte, posluchači moji, ty vznešené chvalo zpěvy, jež sv. Panně věnovali sv. Efrem, Řehoř Nazianský, Ambrož, Jan Zlatoústý, Bernard, Alfons z Liguori, František Sálesský?

Neslyšeli jste nikdy o spisech sv. Bonaventury, sv. Tomáše Akvinského, v nichž vzdává se chvála Marii Panně? Nevíte, že Poláci zvolili si Marii za královnu svou, že v Portugalech ku cti Panny Marie sobota za den postní prohlášena jest, že Skotové a Uhři nazývají se leníky a vasaly Rodičky Boží a že Anglie oslavuje jí*) vítězoslávou tou největší? Jest vám snad neznáno, že ve všech dílech světa jsou chrámy, svatyně a kaple, jež jménem královny nebeské opatřeny a jí zasvěceny jsou, — že nečetné sochy Marii Pannu představují, vyobrazují a že všecka umění krásná, básnictví, hudba, malířství, mnoho přispěla a dosud nyní mnoho ku oslavě Panny Marie přispívají?

Či mám vzpomenouti obrazu Madonny Rafaelovy, Murillovy a Rosinovy »Stabat Mater«?

Konečně kdož může spočítati všecky náboženské, rytířské řády, všecka bratrstva a spolky, kteréž pod ochranným praporem Marie Panny v život vešly a se rozšířily? Ano, ó Panno Maria! Tys vším právem mohla zvolati v roztoužení radostném: »Od této chvíle blahoslavenou mne nazývati budou všichni národové.« Nikdy ještě žádné proroctví důkladněji se nevyplnilo, jako proroctví toto, jež jsi sama o sobě předpověděla!

Úcta mariánská jest opravdu potřebou srdce lidského, neb Maria jest matkou naší právě tak, jako jest Pán Ježíš naším Vykupitelem. Maria jest naší matkou, jak již řečeno, lepší matkou,

*) Zde žádoucno o Staroboleslavském obraze Mariánském zmítni se »Palladium země České.«

než každá jiná matka, neb žádná jiná láska mateřská není tak veliká, tak čistá, tak bezzištná, tak neproměnlivá, jako láska Marie Panny. Proto též přirozeno jest, že Panně Marii vděčnými býti máme.

Jak ale máme prokazovati tuto vděčnost svou? Důvěřujme v Pannu Marii, hledejme u ní často útočiště v potřebách svých, toť dvě podmínky, jež každý snadno vyplniti můžeš! Ukázal jsem vám sice, že Maria zasluhuje plné důvěry naší, poněvadž nás miluje pro lásku svou k Synu Božímu, Jenž nás hříšné lidi též miluje a Marii Panně doporučil nás všechny v osobě sv. Jana ještě na kříži. A proto také ani ta druhá podmínka není nesebná. — Proto Maria Panna budiž útočištěm naším! Vy otcové a matky svěřujte dítky své Panně Marii, vy jinochové a panny stavte ctnost a nevinnost svou pod ochranu Rodičky Boží! Vy chudasové a nešťastní, vy bolestmi trápení, stěžujte si Panně Marii na svou nouzi, na své neštěstí a na bolesti své. Nebude to nadarmo, Maria vám pomůže, a neposkytne-li vám pomoci úplné, tož alespoň při nejmenším dostane se vám útěchy, úlevy a posily v utrpení vašem.

Ku konci poslyšte ještě, co vám nyní vypravovati budu. Událost tato zběhla se po jedné bitvě proti Abdel-Kaderovi v Africe. Pod stanem ležel těžce raněný francouzský štábní důstojník — general. Blíže něho stála jeho manželka, dcera a mladý lékař, jenž byl synem raněného. Manželka a dcera úpěnlivě prosily raněného, aby pomýšlel na spasení duše své. Syn ale nikterak se nechtěl připojiti ku prosbě té a nenutil otce ku zpovědi. Rychle blížil se okamžik rozhodný. Nebezpečí vstoupilo již na nejvyšší stupeň. Tu pojednou padla na kolena nejprve zbožná manželka a dcera a konečně i syn a volali vroucně k nebesům: »Ó Maria, pomoz!« Umírající pojednou otevřel oči své a tázal se: »Vzývali jste Pannu Marii?« Přítomní potvrdili otázku tuto a raněný jal se takto vypravovati: »Když jsem na počátku války měl jíti k vojsku, napomenul mne na rozloučenou duchovní správce rodného města mého, abych nikdy nikomu neodepřel, zač ve jménu Marie Panny požádán budu. A teď poprvé od této doby jsa za něco požádán se vzýváním Panny Marie, mohl bych ještě nyní to odepřítí?« Důstojník dal ihned zavolati polního vojenského kněze, vyzpovídal se, obdržel poslední pomazání a umíraje s růžencem v rukou, zvolal k okolostojícím miláčkům svým: »Na shledanou v nebi!« Syn zemřelého vystoupil ze služby vojenské, studoval theologii, vstoupil v duchovní řád, poslán byl jako missio-nář do Indie a tam zemřel smrtí mučnickou. Matka jeho zemřela rovněž jako světička, sestra stala se milosrdnou sestrou a brzy skonala jako oběť věrného, hrdinného a horlivého plnění svých povinností. —

Jak mnoho působila tu přímluva Rodičky Boží! Stačila tu pouhá slova: »Ó Maria, pomoz!« Slovy těmi volejme i my často a vroucně: »Ó Maria, pomoz!« Volejme tak zvláště v čas nebezpečí, strasti a zármutku. Maria vyslyší naše lkaní. Amen.

Jan Göttschner, duch. správce v král. zem. donuc. pracovně v Pardubicích.

Neděle XVII. po Sv. Duchu.

Nejdůležitějším přikázáním Kristovým jest přikázání lásky.

»Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, z celé duše své a ze vši mysli své a bližního svého jako sebe samého.« Mat. 22, 37—39.

Smutné byly náboženské poměry před narozením Krista. Vyvolený národ zapomněl na starou víru otců svých a vstoupil v službu víry falešné. Zákon Mojžíšův byl sice zachováván, ale ne tak, jak Mojžíš jménem Hospodinovým předepsal. Různé maličkosti, které nijak důležitými býti nemohly, byly úzkostlivě plněny, ale důležité věci zanedbávány. Objevily se různé sekty náboženské, které mezi sebou se hádaly o různé věci ze zákona a způsobily úplný rozklad náboženský v národu židovském.

Ještě hůře byli na tom pohané; ti ztratili svou víru úplně. Ve své bohy, kteří dřív tak zbožně byli ctěni, již nevěřili. Jejich sochy měly pro ně již toliko význam umělecký. Z jejich náboženství zbyly jim jen upomínky, náboženství samo zmizelo, jejich chrámy byly prázdné a obětní místa opuštěna.

Když zmizelo náboženství, zmizela i mravnost, zmizela spokojenost a štěstí. Celý svět byl rozhárán a vášněmi zmitán a všeobecná nespokojenost všude se jevila, a proto se všech stran voláno bylo o pomoc. A pomoc ta přišla. Bůh seslal Svého jednorozeného Syna na svět, Který novou, vznešenou náuku mezi národem vyvoleným hlásal, Který dvanáct apoštolů si vyvolil, jež učení Jeho po široších končinách hlásali. Kristus sice umřel na kříži, ale učení Jeho nezemřelo s Ním. Ono vzrůstalo čím dál, tím víc a více, ono šířilo se silou nepochopitelnou, všude rozsevalo požehnání nebes a šťastným i blaženým učinilo člověčenstvo světa. A to vše způsobilo jediné slovo, které před Kristem Pánem zcela neznámým bylo, a toto mocné slovo jest »láska.« Láska to byla, která ze všech lidí jednu velikou rodinu učinila, jejíž otcem Bůh v nebesích, jejíž matka Církev na zemi, a jejíž děti lidé všech národů jsou. Láska má nás spojovati s Bohem i mezi sebou, ona jest prvním a posledním pravidlem křesťanů, v ní jest obsažen zákon a proroci a proto nejdůležitějším přikázáním Kristovým jest přikázání lásky:

I. Milovati budeš Pána Boha svého nade všechno

II. a bližního jako sebe samého,
o čemž s pomocí Boží dnes několik slov chci k vám promluvit.

* * *

P o j e d n á n í.

I.

Budeš milovati Pána Boha svého! Ptáte se snad, drazi přátelé, proč máme Boha milovati? Miláčekové moji, pro to máme mnoho důvodů. Nehodlám jich více uváděti. Toliko jeden chci připomenouti. Pojďte se mnou v duchu na Kalvarii, pohlédněte vzhůru a ptejte se, kdo visí tamo na tom kříži? Na kříži, na tom dřevě potupy a pohany, visí jednorozený Syn Boží, Ten nejmocnější a nejdobrotivější Bůh umírá tam mezi dvěma lotry jako vyvrhel lidstva, ode všech jsa opuštěn; jen bolest, bolest nezměrná jest Jeho společníci. A proč umírá? Pro tebe, milá duše, za nás, za všechny lidi, a Svou smrtí otevírá nám bránu věčného blaha. »Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného vydal, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný«. A Syn Ten tak nás miloval, že pro nás poslušným učiněn jest až k smrti, k smrti to kříže. Tuto nekonečnou lásku musíme zase láskou spláceti, a proto zvolíme se sv. Františkem z Pauly: »Ó Bože, Ty lásko, Ty věčná lásko! Jak nevystižná jest láska, kterou Ty nám prokazuješ, ó jak velice zaslouží toho láska Tvá od nás, abychom láskou k Tobě vzplanuli.«

A ptáš-li se, milý křesťane, jak máme Boha milovati, tu odpovídám ti slovy Písma sv.: »Kdo mé přikázání zachovává, ten jest, který mne miluje.« Tedy svou lásku jest ti skutky dokazovati. A kterak počínati si máš, aby tvé činy Bohu se líbily, o tom poučuje tě svatá víra. Proto musíš víru tu znáti, podle ní se fídit i chrániti se všeho toho, co by víru Tvoji zviklati mohlo.

Kde se učíš víru znáti? V rodině jako dítě, ve škole jako žák a v kostele jako věřící. Dětská leta minou a ty musíš opustiti otcovský dům, i leta školy přehnou a ty octneš se v životě poukázán sám na sebe. A tu jediným pramenem, z něhož poučení pro tebe plyne, jest chrám Páně. A proto, milý křesťane, choď často k tomuto prameni a poslouchej slova kazatelova s upřímností a tam, když se zadíváš na kněze, který s kazatelny k tobě mluví, vzpomeň si tu na dobrou matičku svou, vzpomeň si na ty okamžiky, kdy ona v útlé srdce tvé vštěpovala první známosti o Bohu, tu obnovuj ona předsevzetí krásná, která jsi v mládí učinil, a tak uč se Boha víc a více milovati a to nejen předsevzetím, nýbrž skutkem. Neboť psáno jest: »Ne ten kdo mi říká Pane, Pane, vejde do království nebeského, ale ten, kdo plní vůli Otce mého«. Musíme míti k Bohu lásku účinnou t. j. skutky ji musíme dokazovati.

Střež se všeho toho, co tě o víru může připraviti. V dnešních dobách jest toto nebezpečství daleko větší než kdy jindy a častěji než kdys. Ze všech stran přicházejí nepřátelé víry sv., napadají naše náboženství, chtějí je podkopati a zničiti. Oni přicházejí k tobě, jako tvoji nejlepší přátelé, jako nevinní beránci.

Ale nevěř jim, to jsou tvoji největší nepřátelé, to jsou vrahové tvé spokojenosti, tvého štěstí a tvé duše. Nevěř jim, prosím tě za to ve vlastním zájmu tvém, neboť věř, pokud víru neporušenou zachováš, bude tvá duše spokojena a srdce tvé pokojno. Ztratíš-li ale víru, pak jest konec i tvé spokojenosti, toliko tvé tělo se svými náruživostmi žítí bude, ale duše tvá bude mrtvou, tu jsi zavraždil. A proto, křestane milý, jestliže ti štěstí duše tvé a spokojenost srdce tvého drahou jest, přechej před takovými lidmi již z daleka a přiblíží-li se lstně někdo k tobě, aby vznešené učení Kristovo zlehčoval, pak odvrát se od něho jako Kristus Pán kdys od svého pokušitele a zvolej: Odstup nepříteli duše mé!

Krásný příklad této účinné a živé lásky k Bohu podali nám svatí, zvláště ale svatí mučenníci. Bůh jim byl nade všechno. Důstojenství, bohatství ano i život obětovali za lásku Boží a s rozhodnou veselou myslí kráčeli na popravě. Vysoce vážili si víry své, v ní žili a v ní umírali v různých mukách. A tak spatřujeme v nich krásný příklad a krásnou pohnutku pro naši lásku k Bohu a nejen to, nýbrž oni se nám jeví jako velici vzorové lásky k bližnímu, o kteréžto hodlám promluvit v dílu druhém.

II.

První přikázání Boží jest: Milovati budeš Pána Boha svého a druhé jest tomuto podobné: Milovati budeš bližního svého. Lásky k Bohu a lásky k bližnímu jsou nerozlučně mezi sebou spojeny. Krásně se o tom vyjadřuje sv. Augustin řka: »K chůzi máš zapotřebí dvou nohou; chceš-li k nebi přijít a k Bohu dojít, téhož jest ti zapotřebí. Nohami křesťanské lásky jsou: láska k Bohu a láska k bližnímu«. Podle učení Kristova tvoří všichni lidé světa jedinou velikou rodinu. Jak to blaží a těší otce, když vidí, že jeho děti vzájemně se milují a naproti tomu jak nešťastným se cítí, když pozorovati musí, že se děti navzájem pronásledují a nenávidí. A proto, kdo otce milovati chce, musí i jeho děti milovati. Kdo tedy Boha opravdově miluje, ten musí milovati i děti Jeho. A proto praví sv. Jan, tento apoštol lásky: »Kdo řekne, že miluje Boha a nenávidí při tom svého bratra, lhářem jesti«.

A nyní ptáš se, křestane milý, jako onen zákonník: Kdo jest můj bližní? Mnohdy slyšel jsi již podobenství o milosrdném Samaritánu a tam jsi poznal, kdo jest tvůj bližní. Každý člověk bez výminky, bez rozdílu stavu, národu a víry. A ptáš-li se, zdali i tvůj nepřítel tvým bližním jest, pak vstup opět v duchu se mnou na horu Kalvarii, postuj tam pod křížem a naslouchej! Nejzarytější nepřátelé Kristovi, titěž, kteří Krista křivě obžalovali, kteří Piláta k nespravedlivému rozsudku přinutili, byli tam, přišli tam, aby ty poslední okamžiky Krista ztrpčili, posmívali se Kristu a rouhali se mu — a Spasitel vše snáší mlčky, ničeho neodpovídá a jeho pomsta spočívá v modlitbě za ně: »Otče, odpusť

jim, neb nevědí co činí«. Za to všechno miloval je Kristus, Jeho láska neutuchla ani tu a proč? Poněvadž v nich spatřoval nesmrtnou duši, obraz Svého Otce. Tak si počínal Ten, Který nám ve všem jest příkladem. Bližního svého máme tedy milovati, poněvadž Bůh nám to přikazuje a Sám nám v ohledu tom tak vznešený příklad dal.

Jest však ještě jiná pohnutka naší lásky k bližnímu a ta jest náš vlastní zájem. Zadívejte se, přátelé drazí, jen poněkud do světa! A vy naleznete tam lidi, kteří rozervanosti padli za obět, nalznete lidi oloupené o vnitřní klid, o spokojenost, o štěstí, spatříte tam zástupy, kteří, obsypány jsou zármutkem, bolem a utrpením všeho druhu. A nyní pátrejte, hledejte a ptejte se, co jest příčinou tohoto smutného stavu. A vy shledáte, že příčinou všeho toho jest to, že lidé zapomínají na onu důležitou pravdu: Nečiň jiným toho, co nechceš, aby tobě druhí činili. Ano, drazí přátelé, nenávisť plodí zase nenávisť, hádky nespokojenost a neštěstí, ale láska plodí zase lásku, klid a svornost. Jenom tam, kde láska vévodí, platí ono: »Jak krásné a příjemné, bratří, jest pohromadě bydleti«! Člověk, který jest sám pro sebe, jest jako nic, jestliže ale dva, tři nebo deset se jich spojí, platí každý ne za jednoho, nýbrž za deset; nalezeš tu v desíti jednoho a v jednom deset. Každý z těch desíti má dvacet rukou, dvacet nohou a dvacet očí; neboť on nevidí pouze vlastníma očima, nýbrž i cizima, on nestará se toliko sám o sebe, nýbrž o něho se jich stará ještě oněch devět; tak praví sv. Chrysostom. Ó jak mocná jest láska, která lidstvo pojí v jednu mysl, v jednu vůli, v jedno srdce a v jednu duši!

A nyní ještě několik slov: Drazí přátelé, vy chcete být šťastni zde a jednou i tam, vy chcete těšiti se spokojenosti, vy chcete na tomto světě požívat štěstí, blaha a radosti, ale to vše jest podmíněno láskou. A proto volám k vám, jak kdysi sv. Jan Miláček Páně: »Miláčekové milujte se ve spolek«. Všeho toho dosáhnete, jen když láska mezi vámi vládnouti bude. A proto nikdy nezapomínejte slovo Písma sv.: »Kdo nemiluje, Boha nezná a kdo Boha nezná, zůstává v smrti«. Vy nechcete ve smrti zůstat, vy chcete žiti, věčně žiti a proto musíte Boha milovati a sebe plody čisté křesťanské lásky oblažovati, neboť jen tak vyplní se na vás slovo: »Kdo ve mne věří, neumře na věky«. Amen.

— Jan Pauly, kaplan v Michli.

Neděle XVIII. po Sv. Duchu.

Stav hříšníka jest bídný.

»Doufej, synu, odpouštějí se tobě hříchové tvoji.« Sv. Matouš 9, 2.

Dle dnešního sv. evangelia přeplavil se Pán Ježíš z krajiny gerasenské do města svého, t. j. do Kafarnaum, kde obyčejně se zdržoval v domě Petra a Ondřeje, a odkudž vycházel hlásat evan-

gelium. A hle, přinesli mu člověka šlakem poraženého, jenž těžkou nemocí tou na lůžko upoután, sebou vládnouti nemohl. Pln důvěry dává se nésti k božskému Mistru, Ježíš ne slovy, ale bolestným pohledem prosí, by jej uzdravil. Ježíš, hnut jsa milosrdenstvím, a chtěje upevniti viru zástupu, jenž Jej doprovázel, řekl šlakem poraženému: »Doufej, synu, odpouštěj se tobě hříchové tvoji«. Z těchto slov patrně, že nebyl nemocen pouze tělesně, nýbrž i duševně, a že snad nemoc svou zavinil sám zhýralým životem, a proto že nejen tělesného, nýbrž i duchovního uzdravení že mu zapotřebí bylo. A obojího dostalo se ubohému člověku tomu. Zdaž však nepodobá se v mnohém ohledu každý hříšník onomu nešťastníku, jež Pán Ježíš uzdravil, zdaliž není i hříšník tak nešťastným, jako onen šlakem poražený? Jako však tomuto, tak i hříšníkovi kyne pomoc, kyne uzdravení, pakli pln důvěry utíká se k Spasiteli, k tomuto našemu lékaři nebeskému.

P o j e d n á n í.

Není nic horšího na světě nežli hřích. Pán Ježíš prokázal sice velikou milost šlakem poraženému tím, že jej uzdravil, ale větší daleko milost mu prokázal tím, že jemu hříchy odpustil. Co jest zdraví tělesné proti zdraví duchovnímu? Jako vše časné, tak i zdraví těla stálým změnám jest podrobeno; ale ať jsem zdrav neb nemocen, vždy mohu býti šťasten a spokojen, je-li jen zdráva duše má. Bohužel však, pečujeme o zdraví těla svého daleko více, než o zdraví duše své. Stihne-li nás nějaká nemoc, tu voláme lékaře, radíme se s každým na potkání, kupujeme léky, varujeme se drsného počasí, pokrm a nápoj si odpíráme, jen abychom brzo ztraceného zdraví nabyli, o duši svou ale tak se nestaráme. Ta ubohá tone v moři hříchu, hyne, a my bezstarostně kráčíme po práci a zábavách, nestarajíce se o zoufalé volání svědomí našeho. A přece jest duše naše vzácným pokladem, jež máme nade vše na světě milovati, v ní zračí se obraz Boží, ona jest sídlem milosti, kterouž ji ozdobuje Sám Bůh. Ó kéž by poznal hříšník v čas svůj bídný stav, v němž hyne duše jeho nesmrtelná! Vždyt smrtelným hříchem zbavuje se člověk posvěcující milosti Boží, zřká se přátelství a lásky Boží, anděl jeho pláče a ďábel se směje, že podařilo se mu urvati duši lidskou. Veškeré zásluhy zničeny, veškerá ctnost bez ceny, vše ztraceno, promarněno snad v jediném okamžiku. Takové spousty působí hřích v duši naší. A co za to má hříšník? Zmítán úzkostí a hrůzou nikde nenalézá pokoje, nikde klidu a útěchy, neboť hřích jest jako »oheň do zahynutí zřfajíc«. Job 31, 12. Vědomí, že ztratil Boha a milost jeho, pronásleduje jej všude a byt i umlčel na čas svědomí své — na vždy se umlčeti nedá nikdy a pojednou zahřmí v ucho hříšníka ta hrozná slova: smrt a peklo. Jako šlakem poražený jest hříšník, nemůže se hnouti, stížen jsa nemocí hříchu, a i to, co dobrého koná, nemá ceny před Bohem, jelikož

nekoná to z lásky k Bohu a ve stavu milosti Boží. A snad i nemoc, co následek prostopášnosti a zhýralého života se dostaví a pak nezadrží hříšník ty výčitky svědomí, jež se na něho hrnou, pak neuzavře oči svých před děsnými obrazy hříchů, jež páchal v životě svém. Jak tu zapotřebí ochotných rukou, které by jej donesly k lékaři, jenž by nemocné tělo a chorou duši uzdravil! A tyto ruce také ochotně nalézá. Bůh Sám to jest, Jenž mu ruku Svou podává, Jenž osvobozuje jej od smrti duchovní a často i od smrti časné. Bůh Sám volá ke všem a ku každému hříšníkovi zvláště: »Doufej synu!« Jak útěchyplná to slova pro hříšníka!

Kde si myslí, že vše jest již ztraceno, tu všechno opět nalézá, duše jeho znovu oživuje a tíže hříchů mizí, když je smývá slza opravdové lítosti. — Zástupové chválili a velebili Boha, když viděli zázrak v dnešním sv. evangeliu vylčeny, a my jsme svědky, ano, sami zakusili jsme podobného dobrodiní jako onen šlakem poražený, i my slyšeli již ta slova: Doufej synu, doufej dcero, odpouštějí se tobě hříchové tvoji; protož my tím více máme příčin, bychom chválili a slavili Boha. Svátost pokání, to jest ten lék, jenž léčí a hojí duši nemocnou. Šlakem poražený nemoha se hnouti, pohledem prosil o pomoc, a tak i pohled hříšníka plný důvěry k Bohu, pohled, v němž zračí se bolest a lítost nad hříchy spáchanými, pohled takový polne i božským srdcem Vykupitele, a milosrdenstvím hnout, vyřkne k němu slova: »Odpouštějí se tobě hříchové tvoji.«

Co cítí srdce vaše, nábožní křesťané, při těchto slovech? Zajisté radost, vždyt Bůh nechce smrti hříšníka, nýbrž aby se obrátil a živ byl. Proto také poslal Syna Svého na tento svět, aby nás vykoupil. Bohužel, že mnozí křesťané milosti této si neváží, a že znovu ďáblu se zaprodávají, z jehož otroctví je Kristus vysvobodil. Ó, těch nešťastných a pobloudilých lidí! Kdo ve hříchu jsme, povstaňme ještě v čas, ten stav, v němž se hříšník nachází, jest hrozný, vždyt smrt, která přichází jako zloděj, může nás překvapiti, a pak jest pozdě, pak nelze více pokání činiti za hříchy spáchané. Ale pokání, jež činiti musíme, musí býti upřímné a trvalé. Okamžité pohnutí mysli a polepšení krátké nám neprospěje; jíti musíme ku Kristu, dovléci se k Němu s tou tíží hříchů svých, a kdybychom bídnějšími byli než ten člověk v dnešním sv. evangeliu, když uchopíme se té ruky, kterou nám Sám Ježíš podává, a když se jí pevně držeti budeme, tu pocítíme, že naše jediná spása v Ježíši spočívá. Tak povstaneme z hříchů svých, a povstavše, řídme se jen cestami přikázání Božích; tyto bezpečně dovedou nás k cíli, k němuž spějeme. Amen.

Dr. Ferd. Beneš, prof. theol. a kazatel u Matky Boží v Hradci Králové.

Svátek svatého Václava, patrona a dědice země české.

Svatý Václav jako kníže české a jako křesťan.

„Já pak ustanoven jsem králem od r.ého na Sionu. hoře svaté jeho, jenž ohlašuji přikázání jeho.“ Žal. 2, 6.

„Chvalmež muže slavné, a otce naše v pokolení jejich.“ Sir. 44, 1.; těmito slovy vybízí Duch Svátý, abychom slavné muže, kteří se za živobytí svého proslavili a jichž potomci jsme, chválili, uctili a oslavovali. To činí také Církev svatá; ona v uctivé a vděčné památce chová muže, kteří se v životě svém nevšední dokonalostí křesťanskou proslavili. To činí i národ; národ chová v uctivé památce muže, kteří sobě pro vlast zásluh vydobyli; národ ctí a oslavuje památku mužů slavných, o národ zasloužilých; to činí i obec a rodina; ona zasloužilé a slavné předky chová v úctě a oslavuje je. Takovou slávu a úctu vzdává Církev svatá a národ český dnes jednomu muži, a mužem tím jest svatý Václav, mučenník, dědic a patron země české. Svátý Václav jest krev z krve české, on jest našim rodákem; on jest patronem a dědicem země české; on jest ale i chloubou Církev katolické, jest okrasou její. Svátý Václav sobě vydobyl velikých zásluh o Církev a vlast; ó, jak by tedy neměla Církev svatá i vlast česká oslavovati výroční památku jeho? Jak by neměli dnes uctít křesťanští Čechové svatého Václava, kdy Církev utěšenou památku jeho koná a oslavuje? Václava svatého může každý Čech, ať katolík nebo nekatolík oslaviti; nebo každý Čech má příčinu k oslavě té; Čech katolík ví, jaké zásluhy sobě Václav o Církev a vlast českou vydobyl; a i nekatolík Čech může ho oslaviti, nebo i pro národ sobě Václav veliké zásluhy vydobyl. Svátý Václav může o sobě říci, co někdy sv. král David: „Já pak ustanoven jsem králem od něho, od Boha, na Sionu, hoře svaté jeho, jenž ohlašuji přikázání jeho“; abyste ho tedy tím spíše uctili a oslavili, a k následování příkladu jeho povzbuzeni byli, představím vám dnes svatého Václava I. jako kníže českého a II. jako křesťana.

P o j e d n á n í.

I.

Svatý Václav zasluhuje všecku úctu a slávu od každého Čecha jako kníže země české, nebo učinil všecko, co pravé blaho národa a země zjednává a pojišťuje, co život a trvání národu dává a zjišťuje.

Co zjednává a pojišťuje národu blaho? Jest to mravnost a spravedlnost. Žádný národ nemůže býti šťastným, není-li

mravným a spravedlivým. Pravitl již v Starém Zákonu Duch Svatý: »Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídné činí národy«. Přis. 14, 25.

Historie všech věků dokazuje, že žádný národ nebyl šťastným, když nebyl mravným a spravedlivým; dokud mravným byl, zůstal každý šťastným. Než pravá mravnost a spravedlnost jest jen pouhým výkvětem, jest jen ratolestí. Co jest ale kořenem, z něhož mravnost vykvétá a spravedlnost? Kořenem a takřka základem pravé mravnosti a dokonalosti, pravé spravedlnosti jest svaté náboženství, jest pravé náboženství. Jen kde pravé náboženství a pravá víra jest, tam jest jen pravá mravnost a spravedlnost možnou; zbaví-li se kdo náboženství, stává se zlým, nemravným a nespravedlivým; všickni ti otroci hřichu a ti lupiči za našeho času jsou bez víry a náboženství. Jak se to má s jednotlivým člověkem, má se to i s celým národem.

Vezměte národu náboženství a vzali jste mu mravnost, ctnost a spravedlnost; vezměte mu bázeň Boží a vzali jste mu bázeň a strach před hřichem a zločinem; vzali jste mu ale i blaho a štěstí, nebo bez mravnosti není štěstí národa možné. Jako jednotlivec se stává hřichem nešťastným, stává se i národ hřichy nešťastným; jako syn marnotratný trpěl hlad, přichází i na národ zlý všecka bída; bezbožství, beznábožnost a nemravnost přivedla již veliké národy do bídy a na kraj záhuby. Bez víry a náboženství, bez mravnosti a spravedlnosti souží jeden druhého, potírá jeden druhého; a i Bůh se nenechá posmívati, i ten trestá takový národ; důkazem jsou Israelité v Starém Zákoně. Z toho ale můžete poznati, že ti lidé, kteří lidu víru, náboženství a mravnost berou, těmi největšími nepřátely a zhoubcí národa jsou; na druhé straně jsou ale zas ti, kteří náboženství v národu rozšiřují, víru pravou v lidu upevňují, mravnost podporují, pravými dobrodinci národa! A hle, obé činil svatý Václav; on rozšiřoval v zemi pravé náboženství, volal kněze do země české, aby se pravá víra více a více rozšiřovala, stavěl chrámy a uváděl do nich kněze; stavěl a vydržoval školy, aby se mládež již v útlém mládí učila bázni Boží; on o slavení služeb Božích se staral a je podporoval, sám potřebné ke mši svaté připravoval; ano Václav kázal sám svaté evangelium, a to svým příkladem, svým svatým životem; toto úsilí, aby se v zemi české víra katolická rozšířila a upevnila, aby pohanství zmizelo a udušeno bylo, to právě bylo také jeho smrtí příčinou. Svatý Václav si tímto snažením popudil proti sobě panstvo české, které v pohanských obyčejích a nefestech ještě sobě oblibovalo; toto pohanské panstvo popudilo Boleslava proti vlastnímu bratru Václavovi, takže se až bratrovrahem stal, jen aby pohanské víře hověti mohl; z té příčiny jest svatý Václav pravým mučenníkem křesťanským; svatý Václav mohl tedy právem o sobě říci: »Já pak ustanoven jsem od Boha králem na Sionu — českém, hoře svaté jeho, jenž ohlašuji přikázání jeho«.

Než rozšiřováním pravého náboženství a mravnosti nepostaral se jen sv. Václav o blaho národa, on se tím postaral i o trvání národa českého!

Pravda jest věčná; pravda může na čas nepoznána, nemůže ale nijak zničena býti; kdo se pravdy tedy drží, žiti bude věčně; i jednotlivý člověk bude věčně žiti v nebi, který se pravdy drží a podle ní žije; a tak bude žiti a žije také i zde každý národ, dokud se pravdy drží; pravdou jest náboženství katolické, a proto neumírá národ, který se katolického náboženství drží; starý je národ český, ač není velikým národem; a co mu pojišťuje trvání, co ho zachovává při životu? Víra katolická, náboženství katolické; kde by byl národ náš, kde slavné království české, kdyby se nebyl národ náš víry katolické držel? Dávno by byl již zahynul. Ille Václav zaváděl víru katolickou v zemi české, tu víru, kterou trvá národ český zde a bude i na věčnosti trvati; i tam jsou národové; nebo viděl sv. Jan na nebi počet veliký ze všech národů, pokolení a jazyků. Nezasluhuje-liž tedy sv. Václav, aby byl ctěn od každého Čecha? — Pravda vede a dopomáhá i k životu věčnému; nezasluhuje tedy sv. Václav všecku úctu jako kníže, že učinil národ český pravověřícím národem? Pochybujete o tom, že naše víra k životu věčnému dopomáhá? Což nepomohla ona svatému Václavu ku koruně nesmrtelnosti?

Václav zasluhuje dále úctu od nás, že byl knížetem moudrým; moudré kníže ale hledí v zemi především pokoj zachovati; kde v zemi pokoj a svornost jest, tam jest též trvání; nesvornost zničuje i velké národy.

Náboženství katolické jest náboženství lásky a pokoje, svornosti a jednomyslnosti, tomu učí zkušenost; kteří výhost dávají víře katolické, způsobují v národě strany a rozdvojení, a připravují tak záhubu národu; an svatý Václav ale toto náboženství lásky v zemi zaváděl, postaral se tak o pokoj a trvání národa; nezasluhuje-liž tedy od každého Čecha úcty? Ó, blaze národu, že se tohoto náboženství lásky drží, že když se ho byl dvakráte za Husa a Lutra zřekl, že se opět k němu navrátil, jinak by byl dávno nesvorností zahynul.

Pokoj nezjišťuje jen národu trvání, ale podporuje blaho; kde pokoj, tam kvete hospodářství, průmysl a obchod, tam v pokoji požívá každý ovoce své pilnosti; nezasluhuje-liž i z toho ohledu sv. Václav úcty? Svatý Václav hleděl ale zachovati i pokoj se sousedními národy; než by byl dopustil, aby země česká od mocných nepřátel byla pleněna, podvolil se raději k mírnému poplatku, jak to německému králi Jindřichovi byl učinil; tak i v tomto ohledu zasluhuje všecku úctu od nás.

Svatý Václav byl i spravedlivým knížetem; spravedlivě jednal s každým; spravedlnost byla vodítkem při jeho jednání; jako se ujímal utlačených, trestával i nespravedlnost každou přísně; o spravedlnosti jeho svědčí válka s Radislavem, knížetem Kouřimským, který nespravedlivě svou moc rozmnožiti chtěl; Bůh poslal mu tenkrát ku pomoci anděla Svého.

Václav byl za živa dobrým knížetem, on jím zůstal i po smrti, nebo jeho pomocí a přímluvou mnoho dobrodini se zemi České i po jeho smrti dostalo. Kaple sv. Václava u Domažlic v lese šumavském podává svědectví, že Václav i po smrti své Čechů se ujímal, nebo vystavena byla kaple ta na památku vítězství Čechů nad Jindřichem III. roku 1040, a vítězství to přímluvě Václavově připsáno bylo. Podobně i klášter Cisterciácký v Zlaté Koruně u Budějovic, který ale za císaře Josefa II. zrušen a v tovarnu proměněn byl, hlásá, že sv. Václav i po smrti své Čechů zastancem byl a jest, nebo vystaven byl klášter ten od Otakara II. na památku vítězství Čechů nad Uhry u Kressenbrunu roku 1260, kteréžto vítězství sám král přímluvě sv. Václava připsal, jak se o tom v listu papeži Alexandru IV. zaslaném zmínil. Že se sv. Václav i nyní Čechů ujímá, nelze upříti; zajisté by Čechů již nebylo, a ujímal by se jich ještě více, kdyby celé Čechy ku pravé víře se navrátili; pro tuto příčinu zasluhuje sv. Václav jako kníže všecku úctu; on jí zasluhuje ale i jako křesťan. O tom v díle

II.

Svatý Václav byl pravým křesťanem, křesťanem v duchu a pravdě Kristově, a ne dle jména. Již to, že hned po smrti od celého národa jako svatý ctěn a od Církve za svatého vyhlášen byl, již to svědčí, že byl pravým křesťanem; hlas lidu jest hlasem Božím; hlas Církve jest patrnějším ještě hlasem Božím. Že byl pravým křesťanem, o tom svědčí zjevení se andělů k ochraně jeho, nebo jen modlitba spravedlivého mnoho zmůže u Boha; o tom svědčí i to, že byl pravým knížetem. Mimo to víme, že sv. Václav byl mužem modlitby, svatých a čistých mravů, sebezapírání a lásky křesťanské. U samotě dlíti a modlití se v prázdných dobách, chrámy Páně navštěvovati, do měst v čas posvěcení chrámu Páně putovati, k oslavě služeb Božích všemožně přispívati, to bylo nejoblíbenější prací jeho, aniž by byl jiné své povinnosti při tom zanedbal. I nočního času, a to i v zimě chodíval bosýma nohama po kostelích, modlitby své Bohu obětuje; za tou příčinou toužilo také panstvo nemoudré podle spisovatele Kristána takto na něho: »Aj, co učiníme, kam se obrátíme? Kníže náš, jenž námi na stolec knížecí postaven jest, od osob duchovních sveden, učiněn jest skoro jako mnich, a nedá nám obvyklými cestami kráčet. A to-li již za pacholetství nebo mládenectví svého činí, co učiní asi, až mužem bude nebo starcem?« Slova tato svědčí o jeho zbožnosti; an byl ale mužem modlitby, byl zajisté i pravým křesťanem, nebo vykonal tím jednu z těch nejprvnějších a nejhlavnějších povinností křesťanských. Svato Václav byl nejen mužem modlitby, ale také čistých mravů; že svatým a andělským mládenečkem byl, o tom Sám Bůh jest za živobytí jeho dal svědectví. Císař Jindřich svolal knížata na sněm do Řezna; obeslán byl i sv. Václav; přihodilo se jednou, že císař a všecka knížata na Václava, jenž se v kostele při službách Božích zameškal,

na počátku sněmování dlouho čekati musili. Císař se velmi rozlněval a přikázal všem knížatům pod ztrátou milosti své, aby žádný poctu Václavovi při jeho příchodu nevzdal, načež rokování započalo. V tom se otevrou dvěře a Václav vstoupil; a hle, císař první se pozdvihl, jde proti němu, poklonil se před ním a pojav ho, podle sebe ho posadil. Byv císař později tázán, proč tak sám a první proti své záповědi učinil, odpověděl, že viděl, jak Václav do dveří vstoupil, dva anděly, kteří ho doprovázeli a pozdvihše prst mu hrozili, a pak že viděl zlatý kříž na jeho čele, z čehož poznal, že Václav svatým mužem jest, a proto že mu poctu učinil. Kdo tu nemusí poznati, že Václav svatým byl, a že vši úcty hoden jest?

O jeho svatosti svědčí i to, že lid k mravnosti vedl, že zvlášt nestřídme, kteří pitím pod hovada se snižovali, přísně káral a napomínal. Toto všecko ale dokazuje, že byl i mužem sebezapírání. Nic tak člověka k hřichu nesvádí, jako bohatství a sláva, nebo bohatství poskytuje prostředky k hřešení a sláva zaslepuje, činí pyšným a přivádí o milost Boží. A hle vzdor tomu zůstal Václav čistým a stal se svatým; jak se musil zapírati! Ne bez příčiny čte Církev svatá dnes evangelium o sebezapírání, nebo praví jako na oslavu sv. Václava: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám.« On skromně jídal, a ostrou železnou košili, osnř, na nahém těle nosíval, která jako drahý ostatek v chrámě svato-Vitském se uschovává.

Svatý Václav ale byl i mužem lásky křesťanské; on byl pln lásky k Bohu. O této lásce svědčí jeho modlitby, jeho péče o rozšíření víry křesťanské a každý chrám, který stavěti nechal. On byl pln lásky k bližnímu; on činil všem ubohým dobře, krmil a odíval chudé, nasycoval nemocné, hájil vdov a ujímal se sirotků, ano on sám času nočního donášel chudým palivo a jiné potřeby k živobytí, doprovázen jsa věrným sluhou, jménem Podivín. On miloval i nepřátely své; umfraje, modlil se ještě za bratra svého, řka: »To ti Bůh odpust, bratře.« On nerad nechával zločince na hrdle trestati, spokojen jsa, když mu domluvil, aby život napravil.

* * *

Představil jsem tuto sv. Václava jako knížete a křesťana; suďte nyní, zdali on veškeré úcty od nás Čechů zvlášt nezasluhuje? Zasluguje, a proto byl také od počátku ctěn a oslavován od každého pravého a věrného Čecha. O této úctě svědčí i koruna Svatováclavská, kterou otec vlasti Karel IV. svým nákladem zjednal; o koruně té ustanovil, aby stále spočívala na hlavě sv. Václava, odkud se jen ke korunovací nebo jiné slavnosti vzíti měla, a hned téhož dne zas navrátiti. O této úctě svědčí i stará pečet a staré peníze s obrazem sv. Václava; o této úctě svědčí i nádherná kaple svato-Václavská v chrámě svato-Vitském, kterou arcibiskup Jan I. roku 1367 vystavěti dal. Tentýž arcibiskup se přičinil též a se svolením krále se o to postaral, aby den svatého Václava i mimo Čechy ve Vratislavském a Míšenském biskupství se jako den sváteční světil a slavil. Ctěme tedy i my svatého Václava.

Víte, rodičové, jak sv. Václava uctíte? Nejlépe, když děti své křesťansky vychováváte. Z takového vychování pojde veliký prospěch; z toho budou míti prospěch děti, vy, vlast a Církev. Křesťansky vychované dítě jest šťastné, nebo takové dítě činí to, co blaho zjednává a varuje se toho, co člověka hubí a kazí; takové dítě miluje rodiče a jest jim vděčno, činí jim radost. Obě dotvrzuje zkušenost. Takové dítě jest zdárným údem vlasti, podporuje blaho a slávu vlasti, a vystříhá se všeho, co by vlasti na újmu bylo.

Sv. Václava uctíte, když se budete držeti víry katolické, kterou on rozšiřoval a upevňoval; tato víra, jak jsem v prvním dílu dovedl, pojišťuje národu celému blaho a život, dlouhé a slavné trvání, ježto má za předmět pravdu, a pravda nemůže býti neužitečnou a nemůže zničena býti. Hajte víru, nestyďte se za víru. Jen nedoukové smyslní a pyšní nedrží na víru, jen ti se chlubí s bezbožstvím; rozumný ví, že jest Bůh. Jen nesmyslní praví: »Není Boha, Ježíš není Bůh atd.« V každém národě jsou zlí a dobří, jsou věřící a nevěřící; i u nás v Čechách jsou nevěrci; mnozí z nevěrců by nejraději viděli, abychom již ani národem svato-Václavským, národem věřícím nebyli. Lidé tito tupí vše. tupí kněze, tupí obřady, tupí obět mše svaté, tupí vše, co pamatuje nás na víru našich otců, na víru katolickou. Nenechte se takovými lidmi klamati. Však oni vezmou odměnu svou.

Vy ctěte tedy sv. Václava, vychovávejte křesťansky děti, a važte si víry svato-Václavské; tato víra učinila vlast naši slavnou, mocnou a šťastnou, dokud ode všech vážena byla; ona ji učiní slavnou i po všecka budoucí pokolení. Volejte zvláště nyní v těchto trudných dobách: »Svatý Václave, nedej zahynouti nám i budoucím.« Amen.

Jan Podlaha, bisk. vikář, a os. děkan v Stálci.

Řeči příležitostné.

O instalaci.

Duchovního pastýře práce, zásluha a odplata.

•Kdo vchází dveřmi, jest pastýř ovcí.«
Jan 10, 2.

Nejmilejší! Žádná vlastnost Boží nedojímá srdce našeho tak mocně, jako veliká láska, kteráž pohnula Otce nebeského, že nám dal jednorozeného Syna Svého, abychom nezahynuli, ale měli život věčný. A aj! tuto lásku Boží k hříšným lidem nevyjadřuje nic tak pravdivě a tklivě, jako podobenství Páně o dobrém pastýři. Jako pastýř dobrý, jehož jsou ovce vlastní, vyvádí své ovečky

z ovčince, pečuje o jejich pastvu a hledá jim vody čerstvé: tak pečuje Bůh o duše lidské, vodí je na pastvu slova Božího a ukazuje jim studnice vody živé, skákající do života věčného. A jako dobrý pastýř, ztratí-li jednu ovci, nechává devadesátí devět na poušti, a jde po té, která se byla ztratila, a nemá stání a oddechu, až ji nalezne: tak hledá Bůh duši, kteráž byla pobloudila od cesty sv. zákona Jeho, až ji přivede k návratu, ku poznání, ku pokání. A jako dobrý pastýř, nalezna ovci zbloudilou, vloží ji na ramena svá a raduje se, a přijde domů, svolá přátele a sousedy a vyzývá je, aby se radovali spolu s ním: tak raduje se Bůh z kajícího návratu duše lidské, a všichni andělé v nebi radují se s Ním. Tak, jako dobrý pastýř, pečoval Bůh o pokolení lidské od počátku.

Avšak Bůh dal nám lidem i pastýře viditelného. Poslal na svět Syna Svého jednorozeného, aby nás hříšné lidi, nás ovečky pobloudilé, přivedl nazpět do ovčince Božího. Syn Boží vyplnil vůli Svého Otce nebeského, oznámil nám jméno Jeho, vykoupil nás od hněvu Jeho, ospravedlnil nás Svou krví, získal nám milost přehojnou k ctnostnému životu a ku spasení. Skrze Krista máme přístup k Otci nebeskému. Na to upozorňuje nás Spasitel Sám, řka s důrazem: »Amen, amen pravím vám, že já jsem dveře ovcí.« Jan 10, 7. Ba co více? Pán Ježíš prve, nežli opustil toto slzavé údolí a navrátil se v slávu, kterouž měl od počátku u Otce, ustanovil pastýře, kteříž by vedli duše lidské ku spasení ve jménu Jeho, na místě Jeho. Postaral se též o to, by pastýřové tito nikdy nevyhynuli. Někdy ovšem se stalo všude, i v naší vlasti, že ta neb ona osada dlouho byla osiřelá, nemajíc vlastního duchovního pastýře. To se stávalo v dobách nepokojných. Nyní jesti lid křesťanský mnohem šťastnější; po odchodu jednoho správce duchovního přichází v krátkém čase jiný.

Radujte se tedy, milí osadníci, že máte zas nového duchovního pastýře! Jest vám již poněkud znám, dnes však byl teprv instalován, t. j. uveden ve svůj duchovní úřad zástupcem nejdůstojnějšího arcipastýře. Byl pak uveden zvláštním obřadem, při čemž padlo do oka nejvíce, že mu podány klíče tohoto farního chrámu Páně. Proč asi, co myslíte, nejmilejší? Tím jest naznačeno, že tento duchovní pastýř má právo vcházení do tohoto ovčince dveřmi, t. j. že jest pravým, vlastním, oprávněným a samostatným duchovním pastýřem dle slov Kristových: »Kdo vchází dveřmi jest pastýř ovcí.«

Jestiť tedy instalace kněžská dnem velice významným, dnem zasnoubení pastýře duchovního s jeho osadou. Vy, milí, osadníci, jste si toho dobře vědomi, o čemž svědčí vaše přehojné účastenství a veliká oslava, kterou jste přichystali svému novému pastýři. Já, maje přispěti k této oslavě nábožnou promluvou, obrátím vás zřetel ke věci, která málo bývá uvažována, totiž: jaká jest 1. práce, 2. zásluha a 3. odplata duchovního pastýře.

Doufaje v Boží přispění a vaše zbožné účastenství, počínám ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

1. Jaká jest práce duchovního pastýře?

»Práce?« řekne snad mnohý z vás v srdci svém s podivením. »Jakouž může míti kněz práci? Ráno jde do kostela, vykoná služby Boží a ještě nějakou jinou službu a pak má celý den pokoj; tot život pohodlný, bezstarostný!« Ano, moji draží, tak říkává svět často o nás kněžích pracujících v duchovní správě; ale pravím vám, že to omyl neb dokonce lež. Spravedlivý soud suďte, ne dle světa, nýbrž dle ducha Božího jenž jest duchem pravdy a lásky.

Kristus Pán přikázal Svým apoštolům: »Jdouce, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, učíce je zachovávatí všecko, což jsem koli přikázal vám«. Mat. 28, 19. Těmi slovy uložil apoštolům, by kázali, věřících posvěcovali a v kázni je drželi. Ta byla práce apoštolů, a ta jest práce každého duchovního pastýře, byvši mu uložena již jeho světitelům: »Majíce býti posvěceni, synové nejmilejší, na úřad kněžský, snažte se jej hodně přijmouti, a přijatý chvalitebně vykonávatí. Neboť kněz jest povinen obětovati, žehnati a řídití, kázati a křtíti« (Pontific. Rom. I. 45.). Práce duchovního pastýře jest dle těchto slov rozmanitá.

Duchovní správce káže slovo Boží všem, kteří jsou svěřeni jeho správě: malíčkým i dospělým, učeným i sprostným, zdravým i nemocným, spravedlivým i hříšníkům, horlivým i vlažným. Nabízí jim slovo Boží vhod i nevhod, při každé příležitosti, buď že poslouchají rádi, buď že neradi, at jest jich mnoho nebo málo; učí, těší, varuje, prosí, žehrá, trestá ve vši trpělivosti. Utvrzuje víru, poráží nevěru, vyvrací bludy, nabádá k dobrým mravům, zastrahuje před hříchem, napomíná k polepšení. Svým úřadem kazatelským vzdělává kněz základy království Božího; připravuje srdce lidská, aby Bůh se Svou milostí do nich vešel a v nich přebýval. Slovo Boží jest pokrm duše, a jako jest první podmínkou života časného chléb vezdejší: tak jest první podmínkou života duchovního ssátí do sebe slovo Boží. Pročež pěkně praví Římský katechismus (Zikmund, str. 525.): »Jakož jest jistým blízké smrti znamením, když nemohou lidé jídla požívatí aneb požitě strávití, tak jest to veliký důkaz, že nemají lidé naděje spasení, když slova Božího buď nehledají, buď jím pohrdají, říkajíce Bohu: Odejdi od nás, známosti tvých cest nechceme«?

Na základě postaveném skrze slovo Boží pracuje pastýř duchovní dále: posvěcuje věřících sv. svátostmi, obětí nového zákona a modlitbou. Křtem otvírá bránu království Božího; pokáním hojí a konejší zraněná svědomí; svátostí oltářní posiluje na cestu ctnosti i věčnosti; posledním pomazáním ozbrojuje nemocné a se smrtí zápasící; žehná těm, kdož vstupují v stav manželský, kdož na důležitou cestu se vydávají aneb nějakou důležitou věc podnikají; žehná těm, kdož z prostřed živých ubírají se na věčnost; vyprošuje Boží slitování všem, obětuje tělo a krev Je-

žíše Krista za všechny, modlí se za všechny. Není sice tato činnost kněžská tak hlučná, nevystupuje tak na veřejnost, jako jeho činnost kazatelská, ba obmezuje se z veliké části na jeho přibytěk soukromý; ale účinek její jest neméně mocný, neboť tak teprv vzdělávání bývají věřící v přibytěk Boží. — Avšak neměla by valného prospěchu tato práce kněžská, kdyby věřící hlasu jeho neposlouchali. Pročež duchovní pastýř přidržuje své osadníky ku kázni, přihlížeje, jak zachovávají příkázání Boží i církevní, napomínaje liknavých, povzbuzuje nedbalých, káráje neposlušných.

Ta jest tedy, rozmilí v Kristu, práce pastýře duchovního: kázati, posvěcovati, ku kázni přidržovati. V této práci nesmí kněz nikdy umdlévati, nikdy svého osobního prospěchu vyhledávati. Velí-li povinnost, musí nasaditi i svého zdraví i svého života, jako onen věčný nebeský pastýř, který dal život svůj za ovce své. Chápete již, milí křesťané, že práce duchovního pastýře jest dosti krušná a trudná, byť se neděla rýčem a kladivem, byť mnohdy ani nepřinášela okamžitého užitku? Ó zajisté krušná a trudná jest práce duchovního pastýře! Všim právem nazývá se práce jeho práci na vinici, břemenem dne i horka, břemenem, jež by bylo hrozné i pažím andělským. Chcete-li se o tom přesvědčiti, čtěte životopisy sv. Jana Zlatoústého, sv. Vincence de Paula, sv. Františka Saleského a mnoha jiných sluhů Božích; nahlédněte též v dílnu svého pastýře duchovního, pozorujte jeho každodenní zaměstnání, nehleďte na ty krátké chvíle jeho oddechu, jichž mnohdy ani nemá, a budete o práci svého duchovního pastýře spravedlivěji souditi nežli ti, kteří myslí, že, když kněz neoře, nevláče, neseká, nekope, neřeže, nestříhá, nešije jako oni, ničeho nedělá. Jako duše více jest nežli tělo, tak i práce duševní větší má cenu, nežli práce tělesná a uvavuje netoliko ruce, nohy a prsa, nýbrž i hlavu, srdce a ducha, slovem: celého člověka.

2. Tázete se, drazí v Kristu, jaká jest zásluha duchovního pastýře? Jest jisto, že, čím těžší práce, tím větší zásluha. Ale není tudnější práce nad práci duchovního pastýře; proto také má muž konající poselství na místě Kristově největší na světě zásluhu.

Nejmilejší v Kristu, chcete posouditi této zásluhy? Nuže, rcete sami, k čemu směřuje všechna snaha duchovního pastýře? Který jest svrchovaný její cíl? Není-li svrchovaným cílem všeho, cokoliv činí kněz, zachování duší nesmrtelných k životu věčnému? A nad zachování duše k životu věčnému může-li býti zisku většího? Nepraví-li Spasitel: »Co platno člověku, byť i všecken svět získal, duše pak své škodu trpěl? Anebo jakou dá člověk náhradu za duši svou?« Mat. 16, 26. Když tedy kněz se snaží, by všichni správě jeho svěření duši svou zachovali k životu věčnému, jak veliká jest jeho zásluha! — Kdyby vznikl v domě požár, a dům by hořel jediným plamenem a z prostřed plamenů by zavznělo úpění člověka, který se nemohl spasiti v čas útekem, a někdo, nedbaje vlastního nebezpečí, odvážil by se do domu hořícího a silnou paží vychvátil by z plamenů nešťastníka: není-li pravda,

že byste takového člověka nadšeně chválili a velebili? Však co jest zásluha takového člověka proti zásluze duchovního pastýře, který vychvacuje ne tělo, nýbrž duši, ne jednoho člověka, nýbrž mnoha lidí, ne z ohně pozemského, nýbrž z ohně věčného? Radost bývá před anděly Božími v nebesích nad jedním hříšníkem pokání činícím, jak nás ujišťuje věčná Pravda, Kristus Ježíš; a toto obrácení hříšníka, toto zachování duše k životu věčnému bývá často výhradní zásluhou duchovního pastýře. — O každém duchovním pastýři můžeme říci více méně, co napsal sv. Řehoř Nyssenský o sv. bratru, sv. Basileji. Sv. Řehoř přirovnává jej pro jeho úřad duchovní k Mojžíšovi, jenž ondy lid israelský z Egypta vysvobodil, Rudým mořem převedl, čtyřicet let po poušti vodil, mnoha divů Božích prostředníkem byl a tak onen lid k získání země zaslíbené připravoval. »K čemu zevrubně vypravovati,« píše sv. Řehoř o sv. Basileji, »jak mnohé i tento vodou křtu provedl, jak mnohé duchovním sloupem svých řečí osvítil, jak mnohé oblakem svého ducha zachránil, jak mnohé pokrmem nebeským nasýtil, jak mnohým ze skály Církve vodu milosti Boží vydobyl, jak mnohé duše učinil archou úmluvy, schránkou, sídlem a přbytkem Boha nejsvětějšího, jak svým úřadem kněžským vedl lid Boží k zemi zaslíbené, k životu věčnému«. In laud. frat. Basil.

A myslíte, draží v Kristu, že, co koná duchovní pastýř pro svou osadu, prospívá jenom jí samé? Ó nikoliv! Co vychází z jeho úst, z jeho rukou, z jeho útrob, proudí všemi žilami Církve až do nejvzdálenějších údů a prospívá celému tělu Církve. Neboť co jest Církve svatá? Na to odpovídá sv. Augustin (De temp. serm. 119.): »Církve svatá, to jsme my; ale pravím-li my, míním nejenom nás, kteří se nalézáme zde, nýbrž i všechny věřící, kolik jich koliv v tomto městě, koliv jich koliv v této zemi, kolik jich koliv v tomto vládním okrese, kolik jich koliv za mořem, kolik jich koliv po všem světě oboru; neboť od východu slunce až dá západu chválí se jméno Hospodinovo«. Každá duše získaná Pánu jest ozdobným kamenem ve stavbě Církve svaté. A jestliže má zásluhu každý, kdož přispěje ku stavbě domu Božího nějakým kamenem, jak velikou zásluhu má ten, jenž přispívá k stavbě Církve svaté drahými kameny a perlami duší svatých!

3. Sama sebou nabízí se nám, rozmilí v Kristu, otázka: Jaké odplaty dochází pastýř duchovní, když koná práci tak cennou, když jest tak veliká jeho zásluha?

Mám snad mluvit o odplatě časné, hmotné? Jest sice pravda, že hoden jest dělník mzdy své, a že, kdo oltáři slouží, od oltáře živ býti má. Ale kdož, maje na mysli své vznešené kněžské povolání, vázal by své srdce k takovéto odplatě? Kdož by chtěl býti v ovčinci Kristově nájemníkem, jenž pase stádo pouze pro zisk, pro živobytí, a ne raději pastýřem, jenž nasazuje pro své ovce i statku a života? Kdož by chtěl hledati v pastýřském úřadě toho, co jest jeho, a ne raději toho, co jest Ježíše Krista? Zda se sluší na pastýře duší, aby pečoval úzkostlivě o časné věci? Zda se nesluší, aby uvrhoval všecku svou péči na Pána, jenž má péči

o něj a neopouští doufajících v Něho? Aj, pravý duchovní pastýř touží po odplatě, kteráž jediná jest přiměřena jeho práci a zásluze.

Nejsladší odměnou duchovního pastýře za všechny jeho lopoty a trudy jest vděk věřících, vidí-li totiž, že věřící váží si toho, co pro ně činí. »Radosti má, koruno má, slávo má!« volával svatý apoštol Pavel k těm, kdož přijali ochotně z jeho úst blahé poselství o Ježíši Kristu, v učení tomto statečně vytrvali a v něm horlivě prospívali, rostouce v známosti Boží a vydávající ovoce v každém skutku dobrém. Horlivost věřících bývala sv. apoštolu nejmilejší odplatou za všechna jeho namahání, nejsladší útěchou v jeho nesčíslných péčích, strastech a protiventstvích. — Věřte mi, bratři a sestry v Kristu, že není pastýři duchovnímu hojnější odplaty, než když může nazvat své ovečky po příkladu sv. apoštola svou radostí, svou korunou, svou slávou; když vidí, že práce jeho u nich marna není; když pozoruje, že slovo Boží s radostí Ducha Sv. přijímají, že k zpovědní stolici a k stolu Páně rádi dospíchají, že kázni jeho rádi se podrobují.

Rád béře každý duchovní pastýř tuto odplatu od svých osadníků, ale což, jestliže jí nedojde, potká-li se jeho působení u některých s odporem? To naplní duši jeho v nehlubších útrokách žalem. Však i sv. apoštol Pavel trpce sobě stýskal před křesťany Korintskými, že, ačkoliv je velmi miloval, málo byl od nich milován; II. Kor. 12, 15. V pravdě nemůže býti většího zármutku knězi žiznícímu po zisku duší nesmrtelných, než když tyto ho odbývají: Co nám a tobě? Ale takový zármutek neučiní ho přece malomyslným, tak aby odešel jako prorok Eliáš na poušť a posadil se na zemi a svěsil hlavu a žádal si umřítí; anebo aby jako prorok Jonáš složil ruce v klín a vzdychal malomyslně: »Hospodine, vezmi duši mou ode mne; nebo lepší jest mi smrt, nežli život!« Bůh uchovej! takovým myšlénkám dobrý pastýř se neoddává. Jeho útěchou jest naděje v odplatu Boží po smrti; neboť jest přesvědčen se sv. Pavlem, že vezme odplatu u Boha podle své práce a nikoliv podle výsledku té práce, jelikož kněz jenom sází a zalévá, vzrůst pak dává Bůh. Ano, čím více stává se mu v cestu překážek, čím marnější zdá se býti jeho práce, tím více rozhojňuje se jeho naděje v odplatu budoucí, tím slavnější chystá se mu koruna v nebesích. — »Já jsem dvéře«, praví Spasitel, »skrže mne vejde-li kdo, spasen bude; a vejde i vyjde a pastvy nalezne«. Jan 10, 9. K čemuž podotýká sv. Řehoř: »Pastvou rozumí se radosti věčného, věčným jarem se stkvícího ráje, kde duch nasycuje se bez konce chlebem života, kde plešají u věčném plesu vyvolení Boží. Tam budiž obrácena všechna našeho srdce toužebnost, bychom nalezli pastvy mezi vyvolenými.« Hom. in Evang. XIV.

* * *

Milí křesťané! Doufám, že jste přisvědčili všickni dnešním slovům mým, že práce duchovního pastýře jest trudná, zásluha veliká, odplata pak zde na světě skrovná. Trudná jest jeho práce,

protože ji koná s mnohým sebezapřením; veliká jest jeho zásluha, protože pracuje ve prospěch duší nesmrtelných a celé Církve; skrovná jest jeho odplata zde na světě, protože ho může opravdu uspokojiti jen jediná věc, vděk věřících, a nedochází-li toho, nemá téměř ničeho, co by osladilo jeho práci, krom naděje v odplatu svrchovanou u Boha.

Mějtež stále na paměti tyto věci vy, milí osadníci! Važte si toho, že máte svého vlastního duchovního pastýře; važte si jeho bohumilé snahy a práce; milujte a poslouvejte ho, aby mohl pracovati o spasení duší vašich s radostí a ne se stýskáním. Neboť nejsladší odplatou duchovního pastýře, jak jste slyšeli, jest vděk jeho oveček.

Vy pak, milý bratře v Kristu, pracujte na vinici, na niž vás povolal Pán, jako pravý vyslanec Kristův, jako pravý muž apoštolský s radostí, svědomitostí a trpělivostí: Veliká bude vaše zásluha před Bohem; budou ji hlásati, kdožkoli skrze vás přijdou ku spasení. Hojná bude i vaše odplata. Zda na světě, nevím; vím však jistě, že vezmete korunu neporušitelnou, až se ukáže Kníže pastýřův v světle velikém, a všickni svatí Jeho s Ním, zpívající: »Učinils nás, Beránku Boží, skrze kněze kněžími, bychom obětovali Tobě obět chvály na věky věkův«. Amen. Kl. Makrab.

Listy katechetické.

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

67.

V kostele na oltáři vidíte nyní postavenou zvláštní sošku, která tam před velkonocí nebyla; snad někdo z vás již ví, koho ta soška představuje? Ano, Pána Ježíše vzkříšeného. Každému hned jak do kostela přijde, padne ta soška do očí, a co mu připomíná o Pánu Ježíši? A to je pravda velice důležitá, že Pán Ježíš z mrtvých vstal; proto i my nyní častěji budeme si o tom připomínat, a já hned se přesvědčím, jak jste si pamatovali, co jsem vám o tom předešle vypravoval. Kdy tedy vstal Pán Ježíš z mrtvých? Kdo by to uměl pěkně vypravovat, jak se to stalo? To přišel anděl, aby Pána Ježíše vzkřísil? Aneb mu pomoci z hrobu? Či mocí vstal Pán Ježíš z mrtvých? Jakou moc osvědčil tím? K čemu tedy přišel anděl? (K službě a oslavě Pána Ježíše). Jak vypadalo tělo Pána Ježíše, když z hrobu vstal? Proto říkáme, že vstal Pán Ježíš v těle oslaveném. A musil Pán Ježíš po svém z mrtvých vstání ještě zas umřítí? Tělo Jeho nebylo více smrti podrobené; jaké měl tedy tělo? Řekni mně to tedy N. obojí na jednou, v jakém těle vstal Pán Ježíš z mrtvých? (v těle oslaveném a nesmrtelném (Op.). A co činili strážci hrobu Pána Ježíše při Jeho z mrtvých vstání? Jak se zachovali nejvyšší kněží, fariseové a zákonníci, když od strážníků uslyšeli, že Pán Ježíš z mrtvých vstal? Utlumili vymyšlenou lži pravdu o z mrtvých vstání Páně?

Pravil jsem vám již předešle, že zpráva o tom rychle všude se šířila a Prozřetelnost božská sama také o to se postarala, aby i lidé, kteří v Pána Ježíše uvěřili a Jeho se přidrželi, brzy o Jeho z mrtvých vstání se dověděli a tak potěchy a utvrzení ve víře nabyli. Dá se předpokládati, že vzkříšený Ježíš nejprve zjevením Svým potěšil Svou zarmoucenou Matičku. Z ostatních pak lidí věřících byly to v první řadě zbožné ženy, které Pána Ježíše

druhdy tak ochotně obsluhovaly. Ty nakoupily již v sobotu večer po západu slunce drahých mastí a v neděli časně z rána vydaly se ke hrobu, aby tělo Pána Ježíše těmi mastmi namazaly. Cestou starostlivě radily se mezi sebou, kdo jim as pomůže odvaliti veliký kámen od dveří hrobových; nebo nevěděly, co se stalo mezi tím u hrobu Ježíšova. Jaké však bylo udivení jejich, když uzřely kámen odvalený. Magdalena majíc za to, že snad někdo tělo Ježíšovo odnesl, pospíšila do Jerusalema povědít to Petrovi a Janovi. Ti přiběhli ke hrobu a našli tam jen prostěradlo, v které bylo tělo Pána Ježíše zaobaleno. Zarmoucení vrátili se zpět v tom domnění, jak Magdalena jim zvěstovala, že někdo tělo Ježíšovo odnesl. Ostatní ženy odešly taktéž zkormouceny od hrobu a v bolu bloudily po zahradě, jestli by snad někde tělo Ježíšovo přenešené našly. Však Magdalena nemohla se od hrobu odloučit a s pláčem patřila na místo, kde bylo tělo Ježíšovo položeno! A tu když nachýlila se do vnitř hrobu, pojednou spatřila dva anděly v bílých rouchách, kteří soustrastně jí pravili: »Ženo, proč pláčeš? Ona plna bolu odpověděla: »Vzali Pána mého a nevím, kam Ho položili«. V tom však osloví ji někdo ze zadu: »Ženo, co pláčeš, koho hledáš? Magdalena měla oči slzami zalité a nevšimla si dobře toho, kdo k ní mluví, ale domnívajíc se, že to zahradník, odpověděla: »Pane, vzal-li's ty Jej, pověz mi, kde's Ho položil a vezmu Jej.« Ze slov těch poznávajíte, jak vroucně Magdalena Pána Ježíše milovala, jak horoucně po Něm toužila. Taková oddaná přítulnost zaslouhovala odměny, a té se Magdaleně ihned dostalo; nebo ten, jenž za ní stál, zvolal na ni vlastním jejím jménem: »Maria!« Poznala Magdalena hlas jí dobře povědomý, obrátila se rychle a zvolajíc: »Mistře můj!« vrhla se k nohám Jeho a počala je líbat; nebo nebyl to zahradník, ale Sám Ježíš Kristus se jí zjevil. I odeslal jí k apoštolům, aby jim pověděl, že vstal z mrtvých. Proč asi Pán Ježíš Magdaleně nejprve se zjevil? Vidíte, že proto, že Ho tak vroucně milovala; a tak milé bude Pánu Ježíši, budete-li i vy Ho mít tak upřímně rády. Chodte k Němu rády a ochotně do kostela, On je tam přítomen v nejsv. Svátosti oltářní a také vás za to odmění.

Mezi tím co Magdalena pospíšila s novou radostnou zprávou k apoštolům, vrátily se i ostatní ženy opět ke hrobu a také ony uzřely tam nyní anděly září obklíčené, tak že se jich ženy zalekly. Ale oni potěšili je, zvěstujíce jim, že Ježíš, kterého hledaly mezi mrtvými, vstal z mrtvých a že se všem zjeví v Galileji, o čemž aby pověděly všem učenníkům. Když pak ženy takto potěšeny spěchaly do Jerusalema, tu na cestě i jim se zjevil Pán Ježíš, pozdravil jich a vzkázal učenníkům, že uzří Jej všichni v Galileji. Ovšem i ony radostí naplněny klaněly se Pánu Ježíši objímajíce nohy Jeho. Mezi tím na zprávu Máří Magdaleny přispěchal i Petr po druhé ke hrobu, ale nenalezl tam nic, jen roucha svinutá. Zkormoucen vracel se zpět a tu pojednou i jemu se zjevil Pán Ježíš a tak přesvědčil ho o svém z mrtvých vstání; spo:u pak dal mu na jevo, že pro jeho kajicnost odpustil mu jeho

provinění, když Pána Ježíše zapřel. Zjevil se Petrovi prvnímu z učenníků, aby ukázal, že jemu před ostatními přednost dáti chce. Můžete si pomyslit, s jakou vděčností a pokorou kořil se Petr božskému Mistru svému. Však i ostatní všichni učenníci radosti nevýslovnou naplnění byli, když od zbožných žen a od Petra o z mrtvých vstání Páně slyšeli; všichni byli by si vroucně přáli, Pána Ježíše vzkříšeného též uzříti, a to také brzo se stalo, jak vám budoucně vypravovati budu.

Nyní jen připomínám vám, že Pán Ježíš skutečně naplnil, co o Svém z mrtvých vstání předpověděl. Kdy se o tom zmíňoval? Co odpověděl kněžím a strážcům chrámu Jerusálémského, když Mu v zlosti vytýkali, proč vyhnal prodavače a penězoměnce z chrámu? A že to z mrtvých vstání Své i častěji veřejně předpověděl, poznati můžeme ze žádosti kněží a fariseů za stráž ke hrobu Jeho; co pravili k Pilátovi? A co dokládal vždy Pán Ježíš, když učenníkům o Svém utrpení a smrti mluvil? Ovšem že někteří z nich očekávali hlučnější z mrtvých vstání Páně; však osobně zjevení se Pána Ježíše rozptýlilo všechnu pochybnost, a jako zbožné ženy a Petr klaněli se vzkříšenému Spasiteli, tak i my pokleknuce při slovech Círky sv.: »Vstal Pán právě Alleluja«! k oslavě Jeho se pomodlíme.

Prorok Eliáš a král Achab.

Napsal JAN NEPOMUK HOLÝ, kapitulár Tepelský.

Příběhy starozákonní nejlépe ze dvojího stanoviska se vykládají; jednak ve spojení s Novým Zákonem, jehož stín byl, jednak jakožto názorná pomůcka při přikázáních a při křesťanské spravedlnosti. V ohledu posledním jsem již do tohoto listu napsal Esau a Jakob (II 420.) Něco podobného ukazují při proroku Eliáši.

Král Achab si vzal pohanku za manželku; to vsak Bůh byl zakázal, jakož jsme o tom slyšeli při čl. 47. St. Z. Také jsme pravili, kdo jest pohan. Pohan jest člověk, který věří ve více bohů. Ve kterém však přikázání poroučí se nám, věřiti v jednoho Boha? V prvním přikázání Božím. Pohan tedy nečiní toho, co se nám v prvním přikázání Božím poroučí. Kdo nečiní, co Bůh poroučí, ten hřeší. Kdo nečiní, co Bůh poroučí v prvním přikázání Božím, ten hřeší proti kolikátému přikázání? Tedy proti kolikátému přikázání hřeší pohan? Proč? Co se nám poroučí v prvním přikázání Božím? V Boha věřiti, doufati, Ho milovati a Jemu se klaněti.

K čemu svedla žena pohanka krále Achaba? K modloslužbě. Kdo dopouští se modloslužby? Modloslužby se dopouští, kdo se klaní stvořeným věcem. Komu toliko se máme klaněti? Bohu pravému. Ano, Bohu pravému náleží božská pocta. Bůh jest v kolika osobách? Ve třech. Každá z těchto božských

osob jest pravý Bůh: Otec jest pravý Bůh, Syn jest pravý Bůh, Duch Sv. jest pravý Bůh. Máme-li pravému Bohu vzdávati božskou poctu, komu se máme klaněti? Bohu Otcí, Bohu Synu, Bohu Duchu Sv., jakož tak činíme, když se modlíme: Sláva Bohu Otcí atd. — V nejsvětější Svátosti jest přítomen Ježíš Kristus jako Bůh a jako člověk s tělem i s duší. Když jest v nejsvětější Svátosti přítomen Pán Ježíš jako Bůh, jakou poctu Mu máme vzdávati v této Svátosti? Božskou poctu, máme se Mu v nejsvětější Svátosti oltářní klaněti. Kde se přechovává nejsvětější Svátost? V kostele obyčejně na hlavním oltáři ve svatostánku. Když tedy přijdete do kostela před svatostánek, máte se klaněti Ježíši Kristu, zde jako Bohu a člověku přítomnému; máte pokleknouti na pravé koleno, když jest svatostánek zavřen, a když jest svatostánek otevřen, poklekněte na obě kolena a při tom říkejte: »Pochválena a požehnána budiž nejsvětější Svátost oltářní!« — K a ž d é m u m á m e v z d á v a t i ú c t u, j a k á m u n á l e ž í. Bohu náleží božská úcta, Boha máme uctívati jako Boha. Mimo Boha nemáme nikomu na světě vzdávati božskou úctu; neboť takovou úctou bychom prokazovali, že věříme, že dotýčný předmět naší úcty Bůh jest. Tím zneuctujeme pravého Boha. Vše, co jest mimo Boha, jsou věci stvořené, na př. slunce jest věc, kterou Bůh stvořil, jest tedy věc stvořená, měsíc, hvězdy, zvířata jsou věci stvořené, lidé a andělé jsou také tvorové, ani těmto se nemáme klaněti, jim božskou poctu vzdávati, tím bychom se dopustili modloslužby. Proti kolikátému přikázání jest tento hřích? Proti prvnímu. Proč? Padlý anděl chtěl Samého Krista svést k tomu, aby se mu klaněl: »Toto všechno tobě dám, když padna, budeš se mi klaněti.« A co odpověděl Kristus Pán? »Odejdi, satane! Neboť psáno jest: Pánu Bohu svému se klaněti a jemu samému sloužiti budeš!« Tedy ani andělům, nejlepším tvorům Božím, nemáme vzdávati božské úcty. Ale tím nepravíme, že jich vůbec uctívati nesmíme. Ctíti je smíme jako anděly a přátely Boží, ale nikoliv jako Boha Samého. Každému úctu, jaká mu náleží. Tak uctívají lidé i krále i jeho služebnky, když zavítá král nebo místodržitel do nějakého města; tu obyvatelé města oba uctívají a oslavují; avšak vždy činí přece rozdíl mezi králem samým a jeho úředníkem. Tak jest i při uctívání andělů a svatých. My je ctíme a oslavujeme, vždyť i Bůh Sám je ctí a oslavuje, ale při tom jsme si vždy vědomi, že jsou toliko tvorové a to dokonalí tvorové Boží; božské úcty jim nevzdáváme. A poněvadž jest Panna Maria povznesena nade všechny anděly a svaté, poněvadž jest královnou andělů a všech svatých, jak ji v lauretanské litanii nazýváme, proto ji také více oslavujeme nežli všechny svaté. Tato úcta jí náleží, tedy máme ji také vzdávati.

Jak Bůh nenávidí modloslužby, již jsme viděli na příkladech. Židé se na poušti klaněli zlatému teleti, a Bůh je potrestal tím, že jich bylo toho dne 23 tisíce povražďeno. Král Šalomoun klaněl se k vůli ženám pohanským modlám, a hle! Bůh odňal království synu jeho. A v našem příběhu se vypravuje,

jak Bůh Achaba potrestal pro modloslužbu půlčtvrtaletým suchem. Jak ošklivý jest tedy tento hřích v očích Božích, když jej tak přísně trestá! I nynější lidé dopouštějí se zhusta modloslužby v životě svém! O Pána Boha málo se starají, v srdci svém umisťují bůžky a modly rozličné, ten bůžka zlata, onen bůžka nečistoty, a tyto staví nad Boha, pro ně na Pána Boha zapomínají, pro ně i jiných hříchů se dopouštějí. Ale jako Bůh potrestal lid židovský, Šalomouna, Achaba a jiné, tak i potrestá všechny, jestliže se pravým pokáním k Němu neobráťí.

Achab dal kněze Hospodinovy usmrcovati; tím hřešil proti pátému přikázání Božimu; když pak prorok Eliáš mu hrozil trestem Božím, hledal ho tajně zabiti. Tím však již také hřešil proti pátému přikázání Božimu, i když toho skutečně nevykonal, hřešil myšlénkou. Nehřešíme tedy jenom, když něco zlého skutečně uděláme, nýbrž i tehdy, když něco zlého učiniti chceme, byť i tom žádný člověk nevěděl. Můžete hřešiti myšlénkou, řečí, skutkem. Achab hřešil proti pátému přikázání Božimu i myšlénkou i řečí; myšlénkou kdy? Kdy řečí? Ačkoliv sám kněží neusmrcoval, přece se dopustil vraždy tím, že je usmrtiti poručil, tím hřešil také proti pátému přikázání a to řečí. Kdyby byl pak vlastní rukou někoho usmrtil, byl by býval hřešil skutkem.

Eliáš pravil ku králi Achabovi: »Živt jest Hospodin, před jehožto obličejem stojím, že nebude za těchto let ani rosy, ani deště, dokavad to neřeknu.« To znamená: »Tak jistě, jako že jest živ Hospodin, nebude deště.« Eliáš chtěl své tvrzení: »nebude deště ani rosy« náležitě osvědčiti, by mu bylo zcela uvěřeno a dovolává se Boha za svědka. Tu přísahal. Kdo přísahá? Kdo přísahá nepravě? Proti kolikátému přikázání hřeší?

Jak mocná jest modlitba, ukazuje nám také prorok Eliáš. Na jeho modlitbu obživlo pachole vdovy ze Sarepty, na jeho modlitbu seslal Bůh oheň s nebe, který strávil obět zápalnou, na jeho modlitbu přišel vydatný déšť a napájel zemi. Proto se také modlete, prostě Boha za sebe i za rodiče, a Bůh vyslyší vroucí modlitbu vaši, jako vyslyšel proroka Eliáše.

Eliáš měl pevnou víru. Nepochyboval, nedal se ve své víře zviklati ani neznabožským králem, ani pohanskými kněžími, ani obojetným lidem. Jaká má býti naše víra?

Eliáš byl statečný (statečnost jedna ze základních ctností). Achab nenáviděl Eliáše z celé duše, přece na rozkaz Boží předstoupil Eliáš bez bázně před něho. Statečně vytýkal lidu obojetnost, statečně vyzval kněží Bálovy k rozhodnému boji.

Lid kulhal na dvě strany, držel se Boha a Bála. To se nelíbilo Bohu, a proto také Eliáš lid pro nerozhodnost a obojetnost káral. Tak jsou i křesťané za našich dob nerozhodni, kolísají mezi Bohem a ďáblem, mezi mezi ctností a nečestí, mezi Kristem a světem. A přece se křesťané při křtu sv. odřekli i ďábla i vši pýchy jeho i všech skutků jeho. Zapomínají na slova Kristova: »Nikdo nemůže najednou dvěma pánům sloužiti...!« Tedy se rozhodněme a rozhodně stůjme při Bohu! Milujme Ho

ne z polovičky, nýbrž z celého srdce svého! Čeho se odřikáme při křtu sv.? Jak máme Boha milovati? V kolikátém přikázání se nám to poroučí?

Když Náboth nesvolil dáti vinici králi Achabovi, rozhněval se Achab, byl nevrlý, vrhnul sebou na lůžko své, odvrátil tvář svou ke stěně a nejedl. Tot nám jasně ukazuje, kam náruživosti vedou. Náruživosti nám podrývají i zdraví duševní i tělesné; vidíme to na Achabovi. Máme se pak starati o své zdraví, jak se nám poroučí v pátém přikázání Božím. Když náruživosti podrývají zdraví, máme je krotiti; tím pečujeme o své zdraví. Co se nám velí v pátém Božím? Jak pečujeme o své zdraví? 1. 2. 3. 4. . . .

Královna Jezabel dala Nábotha ukamenovati, dopustila se vraždy, a to řečí, hřešila tím proti pátému přikázání Božímu; učinila tak, aby si vydobyla cizího majetku, majetku Nábothova; násilím tedy si jej osvojila, tím hřešila proti sedmému přikázání Božímu loupeží. Kdo se dopouští loupeže? Pro ty o dva hříchy, vraždu a loupež, byla Jezabel s Achabem potrestána trestem zaslouženým, jak o tom příběh náš vypravuje. Z trestu toho vidíme však také, jak Bůh i vraždu i loupež v nenávisti chová.

Jezabel psala starším města: »Postavte muže proti Nábothovi, kteří by vydali (křivé) svědectví«. A tito vykonali rozkaz královnin. Dva nešlechtní mužové vydali křivé svědectví proti Nábothovi. Tím hřešili i oni i královna proti osmému přikázání Božímu.

Jezabel byla královna, starší města byli poddaní; oni vykonali rozkaz její; avšak co poroučela? Poručila zlé, co bylo proti Božím přikázáním a to proti osmému (křivé svědectví) a proti pátému (vraždu). Tu neměli poslechnouti a říci: »Sluší více Boha poslouchati než lidi.« Když nám představení poroučejí něco, co jest proti přikázáním Božím, poslechnouti nemáme. Co se nám poroučí ve čtvrtém přikázání Božím? Kdy nemáme rodičů a jiných přestavených poslouchati?

Křivé ono svědectví znělo: »Rouhal se Bohu i králi.« Kdo se rouhá Bohu? Kdo o Bohu potupně mluví. Také hřeší proti druhému přikázání Božímu. Kdo o Bohu a svatém náboženství, o svatých a svatých věcech potupně mluví, dopouští se velkého hříchu. Vidíme to také z trestu, který byl ve Starém Zákoně určen pro rouhání — ukamenování. I Kristus Pán byl pro domnělé rouhání k smrti odsouzen. Když před Kaifášem veřejně prohlásil, že jest Syn Boží, pravil Kaifáš: »K čemu potřebujeme svědků? Rouhal se Bohu, hoden jest smrti!« Jaký trest smrti byl ustanoven ve Starém Zákoně pro rouhání? Ukamenování. Kristus měl býti tedy také ukamenován. Proč byl ukřížován? Protože tehdy bylo židům Římany odňato právo k smrti odsouditi a trest ustanoviti; podle Římanů bylo ukřížování trest nejpotupnější. Proč pravíme, že Kristus byl pro domnělé rouhání k smrti odsouzen? Protože se skutečně nerouhal; proč? Poněvadž skutečně Synem Božím byl a jest. Tak se učíme ve druhém článku víry. Čemu nás

učí tento článek víry? Když císař Julián odpadlík potupně Ježíše Krista nazýval Galilejským a s tímto potupným výkřikem: »Zvítězil jsi, Galilejský,« ducha vypustil, tu se rouhal a hřešil proti druhému přikázání Božímu.

Prorok Eliáš pravil k Achabovi: »Zavraždil jsi a nespravedlivé jmění přivlastnil jsi sobě! Jak zavraždil Achab Nábotha, když ho ani neobvinil, ani neodsoudil? Věděl, že Jezabel užije špatných prostředků, a proti tomu se neozval. Byl tedy vinen, že Náboth byl zavražděn tím, že svolil v návrh královnin. Dopustil se tím cizího hříchu a to třetího: ke hříchu svoliti. Když pak dříve dal usmrcovati kněze Hospodinovy, když Jezabel dala ukamenovati Nábotha, dopustili se oba opět cizího hříchu, a to druhého: hříchu veleti, neboť byli příčinou, že se jiní hříchu dopustili.

A co svedlo Achaba a Jezabelu k tak těžkým hříchům, jako vraždě, loupeži, křivému svědectví? Byla to chtivost po cizím statku, byla to lakota. Ve kterém přikázání se nám zapovídá nepožádati cizího statku? K čemu svedlo lakomství krále Achaba? Hříchy, ze kterých jiné hříchy pocházejí, nazýváme hříchy hlavní. Jaký hřích jest lakomství? Které jsou cizí hříchy?

Bůh potrestal krále Achaba pro modloslužbu suchem, pro vraždu potupnou smrtí. Z toho vidíme, že není král nejvyšší pán, nýbrž že nad králem jest ještě vyšší Pán, Bůh, Který soudí a trestá krále, když zlého se dopustil. Bůh se nedívá na osobu člověka, zdali jest králem nebo žebrákem, zdali jest pánem nebo služebníkem, nedívá se na krásné šaty, perly, drahokamy, ty mohou jen lidi oslepiti. Bůh dívá se na srdce člověka; dobré a čisté srdce člověka má u Boha největší cenu, ať již náleží boháči nebo žebráku.

Nedávejme se zaslepiti zevnějším leskem, hledme také v srdce lidské, hledme však hodnými se státi čistotou srdce, by na nás zalíbení Boží spočinouti mohlo!

O perikopách.

Napsal KLEMENT MARKRAB.

Roku 1888 byla vydána v Praze »Podrobná osnova katolického učení náboženského pro školy obecné i měšťanské«. Podle této osnovy, vztahující se ku pražskému katechismu, má se v páté třídě obecné školy opakovati katechismus s obšírnými výklady liturgickými, t. j. má se vykládati obšírně liturgika a při tom opakovati katechismus. Jelikož nenařizuje osnova pro pátou třídu žádného jiného učiva náboženského, mají se věnovati liturgice a opakování katechismu obě hodiny týdně. Takovým způsobem vyloučen z obecné školy výklad perikop nedělních, jemuž se věnovala ondy v nejvyšší třídě školy obecné jedna hodina,

obyčejně v sobotu. My však neváháme tvrditi, že se odstraní tento výklad perikop na velikou újmu mravního vzdělání mládeže, a přimlouváme se za to, aby byl opět zaveden.

Nebudeme šířiti řeči o výhodách, jež vyplývají mládeži z pravidelného rozboru nedělních perikop. Tyto výhody jsou vůbec uznány. Podotýkáme pouze, že výkladem biblických částek seznamuje se mládež s hlavním zdrojem víry křesťanské, s knihou knih; že nabývá hojného povzbuzení k osvědčování víry a ku konání ctnosti; že se uzpůsobuje k užitečnému poslouchání slova Božího v kostele. Ale právě proto tážeme se s udivením: proč asi vyloučeno z nynější školy toto nejvyšší blahodárné cvičení? Budeme zkoumati příčiny tohoto zjevu nestranně; shledáme-li však býti některou příčinu méně podstatnou, odsoudíme ji dle zásluhy.

Hlavní příčinou, že se odstranilo z obecné školy vykládání perikop, jest nyní panující snaha, vstřípiti v hlavu mládeže co nejvíce vědomostí. Snaha tato opanovala i onen stav, jenž jest povolán přede všemi jinými kázati světu slovy Kristovými: »Co platno člověku, byť i všecken svět získal, duše pak své škodu trpěl«? Hlasatelé víry křesťanské mají ukazovati při každé příležitosti, jak osudný to blud, prospívati v umění a neprospívati v ctnosti. A proto sami nemají klásti příliš těžké váhy na vědomosti náboženské, ale mají vštěpovati dětem jenom vědomosti nevyhnutelně potřebné, jichž by sotva nabyly později, až vyjdou ze školy, bez vlastní citelné škody. ¹⁾ Kdybychom probrali dle této zásady veškero učivo složené v Špachtově liturgice, musili bychom většinu škrtnouti. Nebudeť zajisté tvrditi žádný rozumný člověk, že by se nemohl poučiti katolík během let sám, bez návodu školy, na př. o tom kdo jest farář, kaplan, konsistoř, metropolita, kardinál atd.; co jest chrám biskupský, farní, filiální, kollegiatní, klášterní; jak se nazývají jednotlivé částky přístroje kalicha a mešního roucha; co jest ciborium, monstrance atd.; co obláčejí na sebe papež, biskup, jáhen, podjáhen, kostelník, ministrant atd. Vímeť z vlastní zkušenosti, že při takových výkladech mládež nejraději — zívá, aby ukázala, že jí nezajímá, co nevyhovuje její přítomné potřebě. Ostatně kdo by o věcech vytknutých po všecken čas života svého nezvěděl, může býti také spasen, ba může býti i jinak dobrým a moudrým katolíkem.

Nechcemeť ovšem liturgiku úplně odstraniti ze školy, ale myslíme, že by se jí mělo vykázati místo obmezené a podřízené, jakž toho zaslужuje. Dostačilo by, kdyby se vykládaly nejpoučnější obřady hned v nižších třídách na příslušných místech katechismu, v nejvyšší pak třídě měla by se podávati duchu dětskému strava si-nější a pro život potřebnější, totiž jednu hodinu opakování katechismu v oněch částech, kterých nemohli pochopiti žáci v nižších třídách, na př. důkazy o Boží jsoucnosti a nesmrtelnosti

¹⁾ Srov. »Vychovatel« r. 1895, str. 96.

duše; ²⁾) a druhou hodinu výklad nedělních perikop, při čemž ani se neobejdeš bez stálého poukazování ku katechismu.

Jinou příčinou, proč se odstranil ze škol rozbor perikop, jsou exhorty pro mládež, ježto se konávají nyní na školách obecných od samostatných katechetů, tedy ve velkých městech a osadách. Exhorty tyto přispívají ovšem značnou měrou k mravnímu vzdělání mládeže. Jest však přece otázka, zda vydají tolik, co by vydaly výklady perikop? Při těchto, jako při ostatním vyučování školním, jest mládež činnější nežli při exhortách, jsouc nucena odpovídati. A pak, kolik jest asi škol, kde není samostatných katechetů, a kde tedy nemůže býti zvláštní mše a exhorty pro školní mládež? Dojista mnohem více, nežli jest škol s katechety samostatnými. Připouštíme tedy, že v páté třídě obecné školy, která mívá exhorty, nemusily by se vykládati perikopy, a že obě hodiny týdně mohly by se věnovati opakování katechismu; ale v ostatních školách budiž zavedeno vykládání perikop, jak bývalo dříve.

Zdá se, že výklad perikop vytlačila ze škol také snaha, zabaviti se veliké práce, již tento výklad vyžaduje. Nelze upříti, že, chtěl-li katecheta za jednu hodinu náležitě vyložití epištolu neb evangelium (obyčejně toto), musil se důkladně připraviti, aby neplýtvá slovy a byl v čas hotov, aby dal žákům do péra obsah perikopy i naučení z ní vyplývající, a aby — což hlavní věc — srdce žáků dojal a vůle jejich k dobrým předsevzetím naklonil. Celou věc stěžovala vlastně jediná okolnost, že totiž ukládalo se žákům psaní obsahu a naučení jako domácí úloha, jinak ovšem cvičba velmi prospěšná v ohledu didaktickém, nabádající k správnému vyjádřování myšlének. Takovým sestavováním a poznamenáváním strávilo se mnoho času, který se mohl vynaložiti raději ku vštípení mravních pouček a zásad; žáci pak více dbali na písemné sestavení myšlének a bývali méně přístupni dojmům. Tu platí tedy: Tollatur abusus, maneat usus! Odstraňte okolnost, která činila výklad perikop druhdy odiosním, a zaveďte pouze ústný výklad. K tomu radí i dr. Blanda. ³⁾) Bude-li náš návrh časem svým přijat, výklad liturgiky obmezen, výklad perikop opět zaveden a náležitě pěstován, učiní se tím opět jeden krok ku mravnímu povznesení mládeže, na níž spočívá blaho Církve a vlasti.

²⁾ Viz »Vychovatel« r. 1894, str. 82.

³⁾ Pastorálka ve škole, str. 111.

Listy vědecké.

Nadace církevní zvláště mešní.

Po stránce historické, právně-kritické a najmě praktické

podává

VÁCSLAV KOCIÁN.

(Pokračování.)

VIII.

Úprava nadací dodatečná.

Pomíjejíce všeobecné úvahy o redukcí nadační, jakožto věci všeobecně známé¹⁾, chceme touto statí poukázati na redukcí neboli úpravu nadací dodatečnou.

Může se totiž státi, a stalo se již také, že po provedené před lety redukcí nadací starých, později bedlivým šetřením a rozlišením nadačních kapitálů, — za dřívějších dob namnoze smíšených, ano i na jiné fondy převedených, — objeví se, že redukce nebyla provedena na základě zcela správném, zejména co se týče výkazů nadačních jistin.

V takovémto případě třeba postarati se o novou, respektive dodatečnou úpravu nadací oněch.

Jak si v této věci věsti a čeho k tomu třeba, objasňují nejlépe listiny příkladu takovéto úpravy dodatečné, jež tuto podáváme.

I.

Veledůstojná kníž. arcibiskupská Konsistoři!

Roku 1870 za mého předchůdce povolena a provedena byla redukce nadačních mší svatých při zdejší farním chrámu Páně

¹⁾ Viz: Sloh Dr. Borového str. 455.; — nálež c. k. správního soudu ze dne 22. června 1893 č. 2233. (dopodrobna uveřejněný v »Rádci duchovním« r. 1894. str. 598—600., Budw. XVII. č. 7337.); — rozhodnutí S. Congr. Concilii ze dne 16. června 1894. (»Rádce duchovní« r. 1894 str. 668.); — F. Lucii Ferraris »Prompta bibliotheca« Romae 1766. tom. V. pag. 55. sub. v. »Missae sacrificium« (v cís. universitní knihovně pražské nyní o signatuře 37. A. 37.) — Srov. též Vering l. c. str. 800.

sv. Štěpána, a to na základě výkazu tehdejší zádušním úřadem zhotoveného o jmění a příjmech jednotlivých nadání těchto i o podílech jednotlivých percipientů. Při této redukci ustanoven byl počet mší svatých dle oné peněžité částky, jež v tomto výkazu jako požitek duchovního byla udána. Dle redukce této se nyní nadační mše sv. slouží. Zádušním úřadem byl nyní po bedlivém a důkladném zkoumání a pátrání zhotoven nový správný výkaz o jmění a příjmech těchto nadání, i o požitcích, jež jednotlivým percipientům nyní se vyplácejí. Tento nový výkaz značně se liší od výkazu z r. 1870 a jest z něho viděti, že jmění, roční výnos i podíly nadační r. 1870 nebyly dosti správně udány, že tedy redukce nadačních mší svatých provedena byla tehdejší na základě nedosti správném.

Proto bylo by záhodno, by na základě nového správného výkazu všechna mešní nadání, jakož se to již u některých stalo, znova byla upravena, a počet mší svatých i podíly jednotlivých percipientů znova byly ustanoveny. Chci ve věci té podati příslušné návrhy; prosím však, aby dříve rozhodnuto bylo o některých zásadních otázkách, bych dle toho návrhy mohl upravit.

Při starších nadáních rozdělen jest výnos nadační způsobem velmi rozličným.

1. Při některých nadáních celý příjem nadační byl hned původně přikázán duchovnímu za sloužení mší svatých. Fundatofé těchto nadací vymínili si určitý počet mší svatých a věnovali k tomu kapitál, jehož úrok dostačoval jen na plat duchovnímu za sloužení žádaného počtu mší svatých. Protož i nyní nejen celý nadační výnos vyplácen jest duchovnímu, nýbrž mimo to, — an za příčinou kuponové daně u 12 nadání nynější výnos jest menší, nežli částka duchovnímu za sloužení mší svatých přikázaná, — připláci se k tomuto z jmění kostelního, což při těchto 12 nadáních činí ročně 12 zl. 53 kr. Samo sebou zřejmo, že tento přeplatek z jmění kostelního musí budoucně odpadnouti; jest však třeba rozhodnouti, zdali i na dále celý příjem těchto nadání ponechati jest duchovnímu a dle toho počet mší svatých ustanoviti, či mohou a mají-li se z toho přiměřeně podíly přikázati i jiným percipientům, a kterým?

2. Při mnohých starších nadáních byl hned původně výnos nadační přikázán duchovnímu a kostelu a rozdělen tak, že to, co z příjmu nadačního po odražení platu za ustanovený počet mší svatých duchovnímu přikázaného zbylo, zůstalo kostelu. Když pak časem příjmy nadační se zmenšily, tu pak

a) buď ponechán byl duchovnímu i na dále původní požitek nadační a to, co na příjmu nadačním ubylo, srazilo se z podílu kostela, jemuž pak zbylo jen něco málo, nebo docela nic;

b) aneb oba podíly i duchovního i kostela se poměrně zmenšily. Tak na př. z nadání Anny Loreinové z původního příjmu 64 zl. duchovnímu za 140 mše svaté připadlo 52 zl., a kostelu zbytek 12 zl.; z nynějšího příjmu 53 zl. 76 kr. dostává duchovní 52 zl. a kostel 1 zl. 76.

Z nadání Dlouhoveského z původního příjmu 35 zl. duchovní za 52 mší svatých dostával 30 zl. 52 kr. a kostel 4 zl. 48 kr. Nynější celý příjem v částce 23 zl. 52 kr. vyplácí se duchovnímu a kostelu nedostává se ničeho.

Z nadání Boženy Záhořanské bylo dle nadačního listu z ročního příjmu 40 zl. duchovnímu za 52 mší svatých přikázáno 26 zl. a zbytek 14 zl. kostelu. Z nynějšího příjmu 24 zl. 88 kr. dostává duchovní 15 zl. 62 $\frac{1}{2}$ kr. a kostel 9 zl. 15 $\frac{1}{2}$ kr. a počet mší svatých z 52 redukován jest na 14, ač, kdyby z celkového příjmu duchovnímu a kostelu přikázaly se požitky dle nynější cynosury, totiž 1 zl. 30 kr. za jednu mši svatou, mohlo by slouženo býti 19 a kdyby všem nynější cynosurou ustanoveným percipientům přikázaly se náležitě podíly, tudíž za jednu mši sv. 1 zl. 50 kr., aspoň 16 mší svatých.

Mají v takových případech podíly duchovního a kostela i na dále ponechati se dle dosavadního poměru? či mají se poměrně dle nynější cynosury upravit?

3. Při některých nadáních hned původně přikázán jest mimo duchovnímu a kostelu jakýsi podíl i jiným percipientům, při některých kostelníku, při jedné též ministrantu. Avšak tyto jednotlivé podíly nejsou v náležitém poměru; jsou buď poměrně velky nebo maly. Tak na příklad z nadání Anny Krocinové z nynějšího příjmu 22 zl. 4 kr. dostává duchovní 20 zl. 44 kr., kostel 92 kr. a kostelník 68 kr. Z nadání Dvořáčkové z nynějšího příjmu 8 zl. 19 kr. dostává duchovní 3 zl. 16 $\frac{1}{2}$ kr., kostel 4 zl. 67 $\frac{1}{2}$ kr., kostelník 35 kr.

Mají v takovýchto případech dosavadní podíly ponechati se tak, jak jsou? či mají poměrně dle nynější cynosury býti upraveny?

a neb:

mohou a mají se v případech od 1—3. uvedených na základě nynějšího nadačního příjmu dle nynější cynosury přiměřeně podíly přikázati všem percipientům, kteří dle nynější cynosury bývají podděleni?

4. Při 8 nadáních původně vymíněna a i konána byla zpívaná anniversaria nebo píseň s hraním varhan, při jednom (T....) i české kázání a 17 zpívaných litaní u oltáře Panny Marie, a za to řediteli kůru a zpěvákům přikázána přiměřená odměna. Později, když zmenšil se výnos nadační a tím i požitky jednotlivých percipientů, nedostačovaly na zpívaná anniversaria a druhé původní výkony. Proto r. 1870 všechna tato nadání redukována byla jen na tiché mše svaté, při třech v témže počtu, u druhých menším počtem nežli původní anniversaria. Řediteli kůru však, ač nyní jest prost vši dřívější povinnosti, ponechány i na dále platy z těchto nadání dle původního poměru jemu připadající, což nyní činí ročně úhrnem 29 zl. 57 kr. r. m.

Má tak i budoucně zůstati? či mohou částky, jež dosud dostával ředitel kůru, jemu se odniti a použití jich k sloužení mší

svatých? Tím by se docílilo, že by při některých nadáních sloužití se mohlo více mší svatých, nežli dle nynější redukce se děje. Tak na příklad při nadání faráře Paytusa jest původních 5 anniversarií redukováno na 3 tiché mše svaté. Kdyby celý nynější příjem 10 zl. věnoval se na sloužení mší svatých, mohlo by se sloužit 5 tichých mší svatých, tudíž tolik, kolik původně bylo anniversarií.

Z nadání Termanusova z původního ročního příjmu 84 zl. dostával duchovní za jedno zpívané anniversarium a 80 tichých mší svatých 47 zl., kostel 9 zl., kostelník 2 zl. a ředitel kůru 20 zl. 30 kr. za jedno zpívané anniversarium a 17 zpívaných litaní, jež se nyní více neodbývají. Z nynějšího příjmu 31 zl. 62 kr. dostává duchovní 23 zl. 52 kr., kostelník 70 kr., kostel ničeho a ředitel kůru, ač nic nedělá, 9 zl. 24 kr.; kdyby tato částka věnovala se na sloužení mší svatých, mohlo i dle nynější cynosury ročně o 6 mší svatých více býti slouženo a byla by redukce o to poměrně menší.

5. Při 4 nadáních ustanovena byla původně od fundatorů jedna část nadačního příjmu na světlo do lampy a na odměnu kostelníkovi za opatrování a rozsvěcování lampy a sice v jedné na světlo u velkého oltáře, u tří při oltářích postranních, z nichž jednoho v kostele už není. Na zachování tohoto posledního oltáře byl od fundatora ustanoven též příspěvek roční 4 zl.

Má se ta částka, jež by z nynějšího nadačního příjmu dle původního poměru připadla na zakoupení světla do lampy, vyloučiti a zvláště vykazovati jako příjem kostela na světlo do lampy (což nyní se neděje) a počet mší svatých jen dle zbývající pak částky peněžité ustanoviti? Má se tak státi i když původní počet mší svatých dle celého nynějšího nadačního výnosu značně by se musel redukovati? má se to státi i v tom případě, kde v kostele darované lampy, ano i dotyčného oltáře není? či může celý nynější nadační příjem věnovati se na sloužení mší svatých?

6. Při některých starších nadáních ustanovili fundatoři, aby z nadačního příjmu jakýsi určitý plat roční vyplácel se zádušnému úředníku za správu nadačního jmění, vypláčení nadačních podílů a jiné práce s tím spojené. Tehdáž měl každý kostel své zvláštní úředníky zádušní, kteří se volili od osadních starších na jistý čas, avšak stálého platu neměli, jen jakousi odměnu dostávali. Má nyní, kdy úředníci zádušní mají stálý roční plat, onen původně pro zádušního úředníka ustanovený plat i na dále z příjmu dotyčných nadání se vypláceti? a komu? kostelu? nebo společnému jmění, z něhož se úředníci platí? mají se tyto platy vypláceti i při těch nadáních, při nichž ani celý nynější nadační příjem nestačí na původní počet mší svatých a musí počet ten značně býti redukován? může v tomto případě ona odměna odpadnouti a na sloužení mší svatých se věnovati?

7. Při některých nadáních bylo původně žádáno a vymíněno, aby po mši svaté odříkával se žalm: *De profundis* a modlitba: *Fidelium etc.*, aneb: *Salve reginā*. Od r. 1870 slouží se jen tiché

mše svaté bez těchto modliteb, a jen jednou v témdu v pátek po požehnání odřikává se žalm onen, dotyčnou modlitbou u velkého oltáře. Může tak i nadále zůstati při těchto nadáních, jichžto nynější výnos nestačí ani na původní počet mší svatých? Při jednom z těchto nadání, totiž Alžběty Zelenkové, mohlo a mělo by se to opět konati, protože příjem jeho značně vzrostl. O tom podán bude zvláštní návrh.

Prosím ve vsí účtě, aby na základě této zprávy rozhodnuto bylo o otázkách, v ní uvedených, a oznámeno, jak ve věci té jednati se má.

Pro snadnější přehled připojen jest výkaz o nadačním jmění, příjmech a požitcích dle původního stavu, dle listu nadačního, dle výkazu z r. 1870 a dle nového výkazu 1885. *)

V Praze, na faře sv. Štěpána dne 16. března 1887.

V. N., farář.

Slovo o kostelních koncertech,

Podává Dr. ANTONÍN BRYCHTA.

»Deo non voce, sed corde cantandum est, nec in tragoedorum modum guttur et fauces dulci medicamine liniendae sunt, ut in ecclesia theatrales moduli audiantur et cantica«. (S. Hieronymus in comment. ep. ad Ephesios).

Kdo jen poněkud v odborné literatuře, v církevním zpěvu a chrámové hudbě se ohlédl, dá snadno za pravdu těm, kteří tvrdí, že církevní zpěv i chrámová hudba za minulé doby valně poklesly, uchýlivše se od předepsaných jim církevních norem a přesných vzorů hudby posvátné. ¹⁾ Chrámová hudba zapomněla se — ať tak díme — sama nad sebou, spustila se čím dále tím více svého cíle, a přidržujíc se vzorů světských, sama zesvětšela, stávajíc se hudbou církevního vkusu a ideálního vzletu prázdnou, hudbou profaní. Čím více velebný chorál papeže Řehoře v chrámech umikal, tím více a tím spěšněji zaváděny do nich s instrumentální hudbou divadelní arie a sola ceny nejpochybnější, čímž byla profanace posvátné hudby dokončena. Poslyšme jen dva kompetentní znalce, jak soudí o novější hudbě církevní.

»Der neue Styl der italienischen Oper — dokládá v ohledu tom slovatný Ambros ²⁾ — den die Musikenthusiasten vergötterten, machte Versuche, sich in die Kirche einzudrängen, und wo dies einmal gelang, dort setzte er sein verweichlichendes

*) Viz přílohy.

¹⁾ Srovn. Encykliku Benedikta XIV. »Annus« z r. 1749. — Ambros, Geschichte der Musik. — »Musica sacra« a »Blätter für kathol. Kirchenmusik« od Witta a j.

²⁾ Geschichte der Musik, 4. díl str. 309 a násl.

Spiel, seinen Ohrenschaus, seine Virtuosenkünste und Effektstücke in Scene, und der Effekt blieb nicht aus. Die Kirche begann der Concertsaal zu werden für Gesangsgrößen, welche sich hören lassen wollten . . . Am Ende lief Alles auf überreizte, allenfalls religiös gefärbte, Gefühlsschwärmerei hinaus, **himmelweit entfernt von wahrer Andacht.**« Rovněž slavný Rich. Wagner pronáší se o úpadku chrámové hudby v tato pozoruhodná slova: ³⁾ »Der erste Schritt --- pravi --- zum Verfall der wahren katholischen Kirchenmusik war die Einführung der Orchester-Instrumente in dieselbe. Durch sie hat sich dem religiösen Ausdruck ein sinnlicher Schmuck aufgedrängt, der ihm den empfindlichsten Abbruch that, und von dem schädlichsten Einflusse auf den Gesang selbst wurde . . . Bald drang der weltliche Operngeschmack vollständig in die Kirche ein . . . Eine **gänzlich verderbte und entweihte, den gesunden religiösen Geist geradezu verhöhnende Richtung.**« ⁴⁾

Platí-li tyto vážné posudky o novějších skladbách hudby kostelní vůbec, platí důsledně i o koncertních produkcích, jež za poslední doby pod rozličnými zámkami začínají se do kostelů zaváděti, a které již svým jménem a veškerou tendencí, »připraviti hudby milovnému sezvanému obecenstvu zvláštní požitek«, prozrazují, jak málo mají církevního vkusu a duchovního rázu, byť se i někdy na »programu« koncerty »duchovními« nazývaly. Bývají to skladby skutečně »koncertní«, na efekt vypočítané, sentimentální theatrální kusy, jež účelu chrámové hudby a posvátného zpěvu nikterak nevyhovují. Místo co by měly mysl i srdce posluchače vážně dojímati, tajemství víry živě a důstojně mu znázorňovati a jeho duši v posvátném zápalu k nebes výšinám povznášeti, vzbuzují takové »koncertní« skladby v srdci posluchačů sladko-smyslnou světskou náladu a nanejvýš jakousi mlhovitou náboženskou sentimentálnost, jež daleka je pravé zbožnosti a náboženské vroucnosti a s posvátností chrámu se nikterak nesnáší.

Jak málo kostelní koncerty s důstojností chrámů, s povinnou jim úctou a církevním řádem se srovnávají, chceme v této stati naznačiti.

Dle názoru církve jest chrám obrazem království Kristova v nebesích, poněvadž týž Kristus, jenž sídlí v nebesích, přebývá v svatostánku na oltáři; ⁵⁾ jest obrazem království Božího na zemi, an se v něm věřící k uctění Boha shromažďují; je obrazem království Božího v duši lidské, an se tato stává chrámem Božím přijímáním Krista v svátosti oltářní.

Sv. písmo vynáší vznešenost a velebnost chrámu již tím, že je označuje jmény velevýznamnými, plnými hlubokého obsahu.

³⁾ V díle Jungmannově: Aesthetik, Innsbruck 1884 str. 883 a n.

⁴⁾ Srovn. naše pojednání »O církevním zpěvu« v »Duchovním Pastýři« ročník IX. sešit VII. a VIII.

⁵⁾ Sami pohané měli své chrámy u veliké uctivosti. Tak pravi Salust, že jsou chrámy nápodoběním a obrazem nebe. (De diis et mundo c. 15.).

Nazývá chrám svatyní, v níž bydlí uprostřed lidu svého Hospodin, ⁶⁾ — domem, na který jsou oči Hospodinovy ustavičně otevřeny, ⁷⁾ — domem Božím, ⁸⁾ jenž má být domem modlitby všem národům ⁹⁾ atd. — Sv. Otcové jsou plni sv. nadšení, když mluví o chrámech křesťanských. »Chrám jest«, praví výmluvně svatý Chrysostom, ¹⁰⁾ »příbytek andělů, brána nebeská, ano samo nebe.« »On je«, dokládá týž sv. učitel na jiném místě, ¹¹⁾ »mnohem důstojnější, než palác kteréhokoli krále«. Proto má se navštívení chrámu považovati za navštívení nebe, aniž má se v něm něco mluvití neb činiti, co by mělo přichuť světskou, an se v chrámu nic tak nesluší, jako ticho a pokoj. ¹²⁾ — Důsledně užívala církev vždycky k naznačení velebnosti a svatosti chrámů těch nejvznešenějších výrazů, čímž chtěla i všemožnou úctu ku chrámům věřícím vštípit. Mluva Církve nazývá chrámy *Domus Dei*, aby naznačila, že jsou chrámy nejen *κατ' ἐξουχίαν* příbytkem Nejvyššího, ale i středem příbytků lidských, které se kolem nich rozkládají; nazývá je *basilicas*, domy a paláci královskými, poněvadž se v chrámech, jak dokládá Durand, ¹³⁾ králi králů pocta vzdává a oběť přináší; užívá o chrámech výrazu *templum*, ¹⁴⁾ kteréžto jméno ukazuje k tomu, že má křesťan v chrámu, místě to od hluku světa odděleném a posvátném, dáti výhost všem vezdejšími starostem a obíratí se modlitbou a spásou duše své. ¹⁵⁾

Z řečeného vysvítá, jak velice pouštějí se zřetele význam a účel, svatost a důstojnost křesťanských chrámů, kdo do jejich posvátných síní zavádějí hudební produkce a koncerty, které mimo tendenční označení »duchovní« nemají často buď žádného aneb jen nepatrného církevního vkusu a rázu, byť se snad nejednou takovými býti zdály a zamlouvaly. ¹⁶⁾ Vždy zůstanou pravdiva

⁶⁾ Exod. 38, 24; Jon. 2, 5.

⁷⁾ III. Král. 8, 28—30; žalm 5, 8.

⁸⁾ Žalm 121, 1; Habak. 2, 20.

⁹⁾ Mat. 21, 13.

¹⁰⁾ S. Chrysost. homil. 36. in I. ep. ad Corinth.

¹¹⁾ Homil. 33. in Matth. cap. IX.

¹²⁾ S. Chrysost. homil. 38. ad pop. Antioch.

¹³⁾ Ration. div. offic. lib. I. cap. I.

¹⁴⁾ *Templum* (jako i *tempus*) od řeck. *τέμνω*. *τέμνω* znamená vlastně oddělení, oddělený neb ohrazený kruh. Chrám tedy slove *templum*, poněvadž je místem ohrazeným, od světského hluku odloučeným, Bohu zasvěceným.

¹⁵⁾ Z té příčiny nazývají se chrámy též *insulae*, ježto se mají od lidských příbytků lišiti, od nich odloučeny a vzdáleny býti. Srovn. Durand *De ritibus eccl.* lib. I. cap. III. n. 2. Již Aristoteles učil »*templa aedificanda esse in loco decenti et magis honorifico, separato a profanis negotiis taliter, quod ex situs dispositione praeceminantia loci cognoscatur et assistentia Dei in co.*« Srovn. Pignatelli: *Consultationes can.* tom. IV. consult. 77. — Jiné výrazy, jako: *ecclesia*, *dominica* (*domus*), *memoriae martyrum* atd. rozumějí se samy sebou.

¹⁶⁾ Aby se po výteč světský ráz takových koncertů pokud lze zastfel, vřadí se opatrně do programu jedna neb druhá skladba obsahu a rázu poněkud duchovního, obyčejně nějaká nábožensko-sentimentální arie neb solo, čím má býti dokázáno, že se koncert nese církevním směrem a tudíž v kostele dávatí se může.

slova sv. Tomáše Akvinského: ¹⁷⁾ »Per cantum, quo quis studiose ad delectandum utitur, abstrahitur animus a consideratione eorum, quae cantantur«. Že však je zábava předním, ne-li výlučným účelem takových produkcí, k níž přidržuje se touha po pochvale a vyznamenání »účinkujících sil« od přítomného, »umění milovného obecenstva«, patrně již z označování těchto produkcí zvucným a přitažlivým jménem **koncert**, čeho nepoprou zajisté ani sami jejich pořadatelové. — Tomu nasvědčuje patrně i nálada, v jaké se účastníci takových produkcí v chrámu shromažďují. Jakási starostlivost a bázeň, aby se koncert zdařil a účinkující osoby své úkoly dobře provedly, touha uslyšeti za čas něco nového a zvláštního, co každý den nepřináší, a co povzneseno je nad obyčejnou úroveň hudebních výkonů, toť z pravidla myšlenky a pocity, jež účastníky chrámových koncertů, obvykle dlouhý čas napřed s přiměřenou reklamou ohlašovaných, do chrámu sprovázejí. Úmysl, míti z koncertu duchovní užitek, povzbudit se k nábožnosti a svatě vroucnosti, i kdyby tyto produkce mohly takového užitku skytati, dalek jest těchto posluchačů. Patrně to z řeči, jaké se vedou po koncertě. Pochvala jednotlivých hudebních výkonů, uznání dovednosti účinkujících zpěváků a hudebníků, spokojenost, že se několik chvil »příjemně strávilo«, toť bývá vše, co si posluchači takových koncertů domů přinášejí. A ke koncertům, z nichž takové výsledky plynou, (o mnohých a vážných nepřístupnostech kostelních koncertů chceme tuto pomlčeti), měly by se křesťanské chrámy propůjčovati? Tak daleko směla by dospěti jejich profanace, že by sloužily k provozování hudebních aneb pěveckých produkcí, jež se dobře hodí do koncertních sál aneb do divadla, v kostele však jsou kamenem urážky a pohoršením? (Dokonč.)

Kterak a proč omezeny jsou různé systémy probabilistické.

Uvažuje Dr. ANTONÍN PODLAHA.

(Pokračování.)

Stejně názory o této věci nalzáme v právu pozitivním, kanonickém i civilním. Neboť v právu kanonickém zní pravidlo právní 45. in VI.: »in obscuris inspicimus, quod est verisimilius.« A v »Corpus juris civilis« v Digestech lib. XXII. tit. V. de testibus 21. čteme: »Confirmabit iudex motum animi sui ex argumentis et testimoniis, quae et rei aptiora et vero proximiora esse compererit. Non enim ad multitudinem respici oportet, sed ad sinceram testimoniorum fidem et testimonia, quibus potius lux veritatis adsistit.« Dle soudního řádu rakouského vázán jest soudce ve

¹⁷⁾ Summa 2, 2. qu. 91. artic. 2.

všech téměř řízeních určitými pravidly průvodními. Nesmí rozhodovati na př. dle vědomostí, jichž o sporné věci soukromě snad odjinud byl nabyt, nýbrž výhradně jen na základě průkazů spornými stranami přivedených⁵⁹⁾; proto musí ten, kdo chce nárok svůj prosaditi, poskytnouti soudci předepsaných důkazův; nemůže-li tak učiniti, a popírá-li druhá strana pravdivost jeho udání, nesmí soudce mu dáti za pravdu. Způsoby důkazu jsou velmi rozmanité a obsáhlé, tak zejména důkaz svědky, znalci, soudním ohledáním, listinami a přísahou. Každý z těchto důkazů má zase zvláštní své určité předpisy. »Das Verfahren,« dí Dr. Dom. Ullmann ve své knize »Das oesterreichische Civilprocessrecht, beruht auf der Annahme, dass die Parteien nicht versäumen werden Alles, was zur Rechtsverfolgung und Rechtsvertheidigung dient, rechtzeitig vorzubringen, und dass die Beweisregeln nur die Wahrheit und immer die Wahrheit festzustellen geeignet seien. Das Urtheil, welches den thatsächlichen Verhältnissen (der materiellen Wahrheit) entsprechen soll, entspricht doch nur dem Sachverhalt, wie er von den Parteien dargestellt und nach den Beweisregeln als existend erkannt wurde; es fördert juristische, formelle Wahrheit.« Důkazy ty podávají se o skutečnostech; kam skutečnosti ty spadají, jaká práva a jaké povinnosti zakládají vzhledem ku platným zákonům, o tom toliko rozhoduje soudce, jenž také všechny právní dedukce vyvoditi a odůvodniti má. Výjimkou rozhoduje dle nyní platných zákonů soudce dle volného uvážení svého o tom, zdali nějaká skutečnost za dokázanou se má považovati čili nic, toliko v řízení bagatelním dle zákona z 27. dubna 1873 čís. 66. ř. z., a pak v řízení o žalobách odpůřcích (Anfechtungsklage) dle zák. z r. 1884. Z toho jest patrné, že soudce rakouský ve věcech civilních jest povinen rozhodovati ve prospěch strany, která podala závažnější a probabilnější důkazy nežli strana druhá.

Tudíž vším právem zavržena byla od Innocence XI. věta tato: »Probabiliter existimo, iudicem posse iudicare juxta opinio-nem etiam minus probabilem.«

Jest tudíž zřejmo, že na vrátkém důvodu spočívá mínění opačné, kterému učili Mich. Salon, Ledesma, Petr Aragon, Petr de Lorca a j. uvedení u Ant. Diany⁶⁰⁾ Oniž odůvodňují mínění své takto: »kdo pronáší rozsudek podle mínění probabilního, moudře jedná, tedy nehřeší, pomínuv mínění probabilnější.« Avšak, ačkoliv moudře jedná, kdo řídí se míněním prakticky probabilním, přece moudře nejedná, kdo řídí se míněním toliko spekulativně probabilním, kdykoliv váže jej zákon nebo smlouva o následování mínění probabilnějšího. Pročež jakož nejedná prozřetelně ani do-voleně lékař, užívaje léku méně probabilního, aniž přísluhovač svá-tostí, řídě se míněním méně probabilním, taktéž ani soudce: ježto jest ve všech těchto věcech závazek následovati toho, co jest

⁵⁹⁾ »Der Richter entscheidet nach dem Inhalt der Akten, ohne sein Privatwissen einzumischen. Nur auf Recht und Gesetze hat der Richter von Amtswegen bedacht zu sein.« Hofdekret v. 15. Jänner 1787. N. 621.

⁶⁰⁾ p. I. tr. 13. r. 3.

probabilnější a jistější. Neboť svoboda soudce omezena jest smlouvou, kterou výslovně nebo mlčky se státem byl učinil při nastoupení svého úřadu.

Že i na jednání soudní předběžně, jako na př. výslech svědků atd. vztahuje se povinnost držeti se mínění probabilnějšího a bezpečnějšího, učí proslulí moralisté.

Zásadu, kterouž jsme právě obšírně obhajovali, vyslovil stručně a jadrně již sv. Ambrož, řka: »Bonus iudex nihil ex arbitrio suo facit, sed juxta leges et jura pronuntiat.«⁶¹⁾

Jestliže však jedna ze stran při vedoucích jest bona fide v držení věci sporné a má pro sebe důvody probabilní, nesní soudce ji straně odejmouti, byť druhá strana probabilnější důvody pro svou věc uváděla, poněvadž držení dává držiteli jisté právo k podržení věci, pokudž není právo strany nade vši pochybnost zjištěno, neboť jak praví Roncaglia, »Titulus possessionis ex communi theologorum sententia didit rationes probabiliores.«⁶¹⁾ Tudíž proti držiteli nelze zakročiti leč na základě jistoty. Neboť ježto právo držení jest právo jisté, nepochybné, nemůže zrušeno býti leč jiným právem nepochybným a dokázaným. Nemůže se však říci, že žalobce právo své dokázal, uvádí-li důvody probabilnější sice, nikoliv však zcela jisté proti držiteli, který má právo probabilní.

Pakliže ve sporech civilních jeví se důvody a důkazy obou stran stejně probabilní (aeque probabiles), jest soudce povinen věc, o níž jest spor, mezi strany rovným dílem rozdělit, nebo jestliže věc rozdělena býti nemůže, její cenu, neboť soudce není pánem věci sporné, aby snad po libosti své mohl s ní nakládati, nýbrž povinen jest jednomu každému právo jeho přisuzovati podle závažnosti důkazů; poněvadž však obě strany mají právo stejné, má soudce mezi ně věc rovným dílem rozdělit. Neboť tam, kde nároky obou stran jsou stejné, nemůže soudce výrokem svým uvést nerovnost bez újmy spravedlnosti. Ašak přisouzením celé věci jedné z obou stran uvedl by nerovnost, an by jedné přiřkl vše, a druhé, která má právo stejné, nepřičkl by ničeho. Dále: povinností soudce jest, aby prohlásil, jaké jest právo stran; kdyby však ve případě, kdy důvody obou stran jsou stejně probabilní, soudce ve prospěch jedné strany proti druhé rozsudek pronesl, již tím by prohlašoval, že ona strana má větší právo nežli strana druhá, což však by ovšem nesrovnávalo se s pravdou. Konečně: kdyby soudce směl dovoleně vyvoliti jedno mínění, ze dvoustejně probabilních, a tak výrokem svým k jedné straně se nakloniti, mohl by v rozsuzování po libosti voliti také mínění méně probabilní a ve prospěch toho rozsuzovati, pro něž svědčí mínění méně probabilní, oproti onomu, jenž opírá se o mínění probabilnější, což však, jak svrchu jsme ukázali, není dovoleno.

V takovém tedy případě, kde po důkladném vyšetření a uvážení důvody obou stran jeví se býti stejně probabilními,

⁶¹⁾ Expl. psalmi 118.

jest soudce povinnen buď věc na rozhodčí, s nimiž strany by spokojeny byly, vznésti, nebo k vzájemnému vyrovnání strany přemlouvati, ano i vyrovnání takové jim přikázati, je-li spor velmi spletitý a dlouho již trvá, nebo konečně každé straně polovici věci sporné přisouditi, nebo je-li věc nedělitelna, může jedné straně věc celou přisouditi s tím závazkem, aby straně druhé polovici odhadní ceny vyplatila. Neboť byť věc sporná objektivně jedné toliko straně náležela, přece, ježto nelze zjistiti, které straně vlastně náleží, nemůže právem a rozumně žádná z obou stran takovému rozdělení nelibě nésti, poněvadž pro obě strany svědčí stejná probabilitnost a nehrozí při takovémto rozdělení tak veliké nebezpečí, bezpráví a poškození, jako by hrozilo, kdyby soudce jediné straně celou věc přisoudil.

Ostatně ve případech, v nichž zákony samy přejí spíše jedné straně nežli druhé, jako na příklad ve věcech manželství, věna, držení a pod. rozsouditi dlužno při rovnosti důvodů ve prospěch strany, již přeje zákon.

Ve sporu však o církevní beneficium, když jest rovnost důvodů, má soudce strany přiměti k vyrovnání; kdyby však strany toho učiniti nechtěly a rovnost důvodů trvá, může soudce beneficium přisouditi komu chce, poněvadž beneficium rozdělití nelze.

Pakliže však ve případě, kde důvody obou stran jsou stejně probabilní, některá z nich věc spornou bezelstně (bona fide) drží, tu dlužno zanechati ji držiteli, neboť jemu soudce více má přáti, ježto »in pari causa potior est conditio possidentis« (Regula 65. juris in VI.). »Quodsi ambarum partium testes sint aequae idonei.« čteme v Decretal. Greg. lib. II. tit. XIX. cap. III., »possessoris testes praeferantur, cum promptiora sint jura ad absolvendum, quam ad condemnandum.«

(Dokonč.)

Nová zákonitá ustanovení o sňatku příslušníků státu uherského v naší polovině říše.

Podává ANT. HOFFMANN, kaplan v Olšanech-Žižkově.

(Dokončení.)

Dodatek.

I. Formulář žádosti o předsevzetí prohlášek.³⁾

P. T. panu král. uhersk. správci matrik v N. N.

N. N. uherský(á) státní občan(ka) zamýšlí uzavřítí sňatek s N. N. státní občankou(em) v . . . a žádá na základě přiložených dokladů, archu informačního a vyjádření, že dle nejlepšího vědomí

³⁾ Ve Seidl's Matrikenführung podotčeno jest, že tyto formuláře v uherském textu dostati lze ve skladu »St. Norbertus« ve Vídni, týž však odpověděl tyto dny »Konferenci sv. Františka Regis v Praze«, že vydání jejich nepodniknul.

jejich žádné překážky manželské mezi nimi nestává, o předsevzetí prohlásek na základě odstavce II. — § 113. — čl. XXXI. zák. z r. 1894 a § 49. článku XXXIII. z r. 1894, jakož i o zaslání potvrzení o vykonaných prohláškách.

V úctě podepsaný(i) prosí zároveň, aby mu (jim) ztvrzení, že ohlášky předsevzaty budou, jakož i přiložené doklady pokud možno obratem pošty laskavě odeslány byly.

V dne

N. N. — N. N.
bydliště.

II. Vyjádření.

Podepsaní snoubenci N. N. a N. N. dosvědčují tímto, že dle nejlepšího vědomí jejich mezi nimi žádné překážky manželské nestává.

V dne

N. N. — N. N.

III. Informační arch.

(Tyto rubriky vyplníte dlužno i ohledně ženicha i nevěsty.)

Jméno:
 Stáří:
 Náboženství:
 Zaměstnání:
 Stav (svobodný, vdovský, rozvedený...):
 Řádné bydliště:
 Bydlí zde ode dne:
 Zdržoval se naposled:
 nejméně po 3 měsíce v:

Místo příslušnosti domovské (pochybno? — nebo může jen s obtíží zjištěno býti?):

Místo rodiště:

Datum narození:

Otcovo { jméno:
 zaměstnání:
 bydliště:

Matčino { jméno:
 zaměstnání:
 bydliště:

Pravdivost těchto údajů se na základě předložených dokladů stvrzuje:

Farní úřad v N. N.

N. N.

IV. Žádost o udělení snubního certifikátu.

Vysoké král. uherské ministerstvo spravedlnosti!

50 kr.
uherský
kolek

V hluboké úctě podepsaný(i) prosí na základě přiloženého vysvědčení o prohláškách (resp. přiložené dispense od prohlášek) o milostivé vyhotovení a odeslání certifikátu k uzavření sňatku v Rakousku předepsaného § 59. al. 3. článku XXXIII. zákona z r. 1894.

V dne

Vysokému ministeriu

v hluboké úctě oddaný(á) N. N.

Přiložen 1 zl. uher. kolek na snubní certifikát a 20 kr. v uher. pošt. známkách na zpětné poštovné.^{*)}

* * *

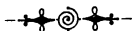
IV. Plnomoc, na základě které by mohl šplnomocněný před král. uher. úřady učiniti dohodnutí stran náboženství dítek ze smíšeného manželství.

Podepsaný N. N., uherský státní občan, dle příl. ./ křestního listu evangelického vyznání zamýšlí sňatek uzavřít s N. N., rakouskou státní občankou, dle příl. ./ křestního listu katoličkou, bydlící v N. Jsa však zaměstnán, než abych do N. (komitát . . . Uhry) osobně před některý král. uherský úřad dostaviti se mohl, jak to předpisuje článek XXXII. zákona z r. 1894., proto pověřuji pana N. N. v N. touto plnomocí, aby zároveň s panem N. N. od nevěsty mé stejnou plnomocí pověřeným, nežli sňatek uzavru, před kr. uh. okresním soudcem (purkmistrem, vrchním stoličným soudcem) zákonitě dohodnutí učinil, že všechny z obmyšleného našeho sňatku vzešlé dítky podle společné naší srozuměné vůle v náboženství matčině, t. j. v náboženství římsko-katolickém pokřtěny a vychovány býti mají. Sňatek svůj uzavřeme před katolickým farářem v N. I žádám, aby dle § 4. nařízení kr. uh. ministeria kultu, spravedlnosti a vnitra č. 1674. z r. 1895 opis tohoto dohodnutí zástupci mému touto plnomocí pověřenému vydán byl.

Datum a podpis.

(Soudně neb notářsky legalisováno.)

^{*)} Nelze-li uh. kolky a poštovní známky si opatřiti, možno tyto obnosy, t. j. 50 kr. na žádost, — 1 zl. na certifikát, — kolik jinak dosud nekol. příloh, tolikrát 15 kr. — a 20 kr. na poštovné — pošt. poukázkou odeslati, sluší to pak na rubru žádosti výslovně poznamenati.

Romanarum Congregationum decreta novissima.

S. Rituum Congregatio.

Suspendere *coronas mortuarias* in parietibus ecclesiae vel oratorii publici non decet.

VALVEN. ET SULMONEN.

Rmus Dnus Tobias Patroni Episcopus Valven. et Sulmonen. timens, ne sub specie pietatis erga defunctos sensim subreant abusus decorem Domus Dei temerantes, a Sacra Rituum Congregatione sequentis dubii solutionem humillime postulavit, nimirum:

An deceat in parietibus ecclesiae vel publici oratorii suspendere coronas mortuarias ut inibi maneant?

Et Sacra eadem Congregatio ad relationem infrascripti secretarii exquisito voto Commissionis liturgicae omnibusque mature perpensis rescribendum censuit: *Negative*.

Atque ita rescripsit die 22. Maji 1896.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.

L. + S.

A. Tripepi S. R. C. Secretarius.

S. Rituum Congreg.

Capella principalis Episcoporum, Seminariorum, Collegiorum, Piarum Communitatum, Hospitalium et Carcerum instar oratorii publici est habenda.

RUTHENEN.

Emus ac Rmus Dnus Cardinalis Christianus Ernestus Bourret, Episcopus Ruthenen., Sacram Rituum Congregationem sequentis dubii solutionem enixe rogavit, nimirum:

Utrum post decretum generale die 9. decembris 1895 editum de missa conformi officio ecclesiae vel oratorii publici, Calendario loci an vero celebrantis respondere debeant missae, quae celebrantur in capellis Episcoporum, Seminariorum, Collegiorum, Piarum Communitatum, Hospitalium et Carcerum?

Et Sacra eadem Congregatio referente subscripto secretario exquisita sententia commissionis liturgicae reque maturo examine perpensa proposito dubio respondendum censuit: Dummodo agatur de capella principali, quae instar oratorii publici ad effectum memorati decreti habenda est: *Affirmative ad I.^{um}, Negative ad II.^{um}.*

Atque ita rescripsit die 22. Maji 1896.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.

L. + S.

A. Tripepi S. C. R. Secretarius.

S. Rituum Congregatio.

Sub decreto S. Rit. Congr., die 9. decembris 1895 edito, comprehenduntur omnes regulares sine exceptione.

Quamplures Regulares ratione suae vocationis et praedicationis quotannis per Quadragesimam totam, per menses maji et octobris et per alia quoque tempora Sacrum peragunt extra suas ecclesias; eaque de causa obtinuerunt ab Apostolica Sede privilegium celebrandi missam juxta Kalendarium proprii Ordinis, quando color concordat cum colore officii ecclesiae, in qua celebrant. Praeterea iidem Regulares habent privilegium, juxta quod concessio illis per Apostolicam Sedem semel facta jam amplius non debet revocata censerī, nisi de praedicta concessione fiat mentio specialis vel saltem habeatur clausula revocatoria privilegii etiam speciali mentione digni. Hinc quaesitum est: Utrum Regulares, de quibus in casu, comprehendantur sub decreto Sacrorum Rituum Congregationis die 9. decembris 1895 edito?

Sacra autem Rituum Congregatio referente subscripto secretario atque audito voto Commissionis liturgicae omnibus rite perpendens respondendum censuit: Affirmative.

Atque ita declaravit ac rescripsit.

Die 8. Febr. 1896.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.
L. + S. Aloisius Tripepi S. R. C. Secretarius.

Literární oznamovatel.

Praelectiones dogmaticae. Tomus II. De Deo uno secundum naturam et De Deo trino secundum personas. Auctore Christiano Pesch S. J. Friburgi Brisg. Sumptibus B. Herder 1895.

Kdo přečetl si důkladně první svazek Peschův — Institutiones propaedeuticae ad sacram Theologiam — zatoužil zajisté poznati celé obsáhlé (osm svazků) dílo auktorovo. Připouštíme, že scholastické stanovisko a záliba auktorova pro vlastní (jesuitskou) školu, snad někomu upřílišenými se zazdají a následkem toho i materiál zde neb onde méně vábným podají; avšak to nejsou vady, které by dílu dogmatické ceny ubíraly, a konečně snad právě tak jsou oprávněnými, ano i vábnými mohou se státi čtenáři, jenž náleží směru, jež zastupuje zde P. Pesch, jako se nezdály vábnými čtenáři jiné školy a jiného směru. Tolik říci možno určitě již po této dvojí publikaci Peschově, že dílo jeho jest po stránce formální i materiální znamenitým a toho času vynikajícím literárním činem dogmatickým. Co jsme poznali v díle prvním — přesnost, jasnost a důkladnost — poznáváme i zde a chválíme rovněž.

Z části první — De cognoscibilitate Dei — jest snad nejzajímavější stat dokazující, že jsoucnost Boží jest věroučným článkem a zároveň také předmětem přesné vědy přirozené. Pan auktor vykládá (na str. 21) různá mínění uznanych znalců a přichází k tomu, že shody mezi nejlepšími theology v tom není. Nejvíce zabývá se spisovatel sv. Tomášem a jeho školou, nesrovnáváje se s názory jejich a veda je jaksi ve spor s věrou katolickou, což ovšem podivem naplňuje: »Přehlédnutím a nedopatřením« auktora očistiti nelze, poněvadž i jinde (132 a 133) podobné poklony Tnomistům činí a církevní smýšlení jejich jen tím v ochranu bere, že prý hřešívají proti zdravé logice, a ne proti katolické pravdě! Aby se čtenář na vlastní oči přesvědčil, jak P. Pesch hned zde — o jsoucnosti Boží — rozchází se s názory Tomášovými a jaké námitky proti nim činí, drže před sebou štít víry, podáme celý passus doslovně a bez další kritiky. Na stránce 22. n. 43. píše pan auktor: »S. Thomas rem ita explicat: Ea, quae demonstrative probari possunt, inter credenda numerantur, non quia de ipsis sit fides apud omnes, sed quia praeexiguntur ad ea, quae sunt fidei« (S. Th. 2, 2. q. 1. a 5. ad 3.) P. Pesch na to bezprostředně odpovídá: »Et hoc ea probabilius dici potest, quia ea, quae proxime ad fidem praeexiguntur, sub lumine supernaturali apprehenduntur, et ita talis cognitio quodam modo potest dici fides, quia est supernaturalis et intime nexa cum fide. Attamen, quis facile concedet, nos cum recitamus symbolum in primo articulo intellegere verbum credendi improprie et analogice, in aliis autem sensu proprio«? Tak to jde dál, až konečně auktor končí: »Revera haec omnia tam artificiosa sunt, ut jam per hoc a vero aliena appareant«. Nepopíráme, že obtíže, které se zde přemýšlejícímu rozumu namanují, nejsou vážny; máme však za to, že hlavně z toho pocházejí, co vyřkl o jsoucnosti Boží sv. Tomáš, když řekl, že jsoucnost Boží není vlastně článkem víry, nýbrž předchozí pravdou víry — »non esse articulum sed praeambulum fidei, — a to proto, že jsoucnosti Boží dokázati možno přesně rozumu lidskému, čemuž konečně přisvědčil i poslední sněm Vatikánský, vyloučiv z Církvě každého, jenž by tvrdil, že rozumu lidskému není možno ze stvořených věcí poznati jsoucnosti Boží. Přihlížeje k tomu — non articulum, sed praeambulum fidei — jakož i k tomu, že totéž a taktéž věděti a věřiti zároveň, jest nemožno »impossibile est, — sv. Tomáš II. q. 4. a. 5. quod ab eodem idem sit scitum et creditum,« rozchází se sv. Tomáš s P. Peschem, jenž nejen k věci přihlíží jinak než sv. učitel, ale i slibuje, že v pojednání »o víře« povede důkaz, »idem posse ab eodem simul sciri et credi! Čtenář vidí, že jsme si pojednání páně auktorova důkladně všimnuli, dovolí nám tedy říci, zda jsme jím přesvědčeni byli a v záhadné záležitosti jasného světla nabyli. Bohužel, vyznati nám jest nikoli. Dovolává-li se auktor symbolu, v němž dí: »Credo in unum Deum« etc., dovoláváme se sv. Tomáše, jenž symbolum znal, vykládal a přece napsal »non esse articulum, sed praeambulum fidei,« což konečně nezni jinak, než co hlásal sv. Pavel

»fides . . . substantia rerum argumento non apparentium,« čímž ovšem dle Vatikána »isoucnost Boží« není, poněvadž jí ze stvořených věcí najisto lze dokázati. Není naším úkolem dále věc vysvětlovati; chtěli jsme jen na rozpor P. Pesche se sv. Tomášem ukázati a na nedostatek, který jsme v té věci u auktora našli, když jsme se jí vážně zabývali, a domníváme se, že jsme úmysl ten provedli. Více příležitosti srážeti se hlavně s katolickými stoupenci rozličných směrův a škol, měl auktor v dalších pojednáních, především v pojednání o vědě Boží a předurčení. Díváme-li se na snahy jeho, vidíme, že polemika má zde vůdčí slovo a že více věnuje se jí pilnosti a úzkostlivé zevrubnosti než pozitivnímu důkazu jisté a věroučné pravdě, což jest dávnou chybou (zvykem) téměř všech scholastiků. Nejmeně srovnává se pan auktor s Thomisty, jimž neustále přezdívá »Baneziáni«. Na čtenáře působí toto stále hašteření asi ten dojem, že Thomisté jsou auktorovi horším nebezpečenstvím, než kteří koliv odsouzení jinověrci, poněvadž se všemi kacíři a jinověrci nedal si tolik práce jako s Baneziány. Uváděti čtenáře do známých těch sporů nebudeme; koho by věc zajímala, najde ji u P. Pesche. Novotu našel jsem zde hlavně tu, že auktor snaží se čtenáři namluviti, že si Thomisté navzájem odporují: mladí starým, staří starším, a starší nejstarším, při čemž že zvláštní pozornosti se těší i slavný kardinál Zigliara, který (jak známo) v nejnovějším vydání »Filosofické Summy« právě na tuto námitku důkladně posvětil a ukázal, že jest úplně nepravdiva. Pan auktor nechal (dokazáného), ale za to předhodil zvečnělému kardinálu, že právě on jinak učí než staří Thomisté. — Co o těch sporech soudíme, řekli jsme v posudku o spise Hontheimové, a trváme na tom dosud. Proto také čteme a studujeme přítomný spis P. Pesche, jehož si pro vzácné jeho práce velice vážíme, a od něhož zvláště důkladná pojednání očekáváme ve staticích, které všem katolíkům jsou společny, jak jsme již našli ve svazku prvním a zde (svazek druhý) v pojednání o nejsv. Trojici Boží (sectio prima) zvláště ve článku o vycházení Ducha Svatého (sectio secunda art. 2.), kdež nacházíme tolik pěkného, věcného a poučného, že rádi zapomínáme všeho, co se nás dříve méně libě ve spise doteklo, a saháme na novo po knize, v níž tak bohatý a krásný material.

Filip Jan Konečný.

E. Schall: *Die Staatsverfassung der Juden auf Grund des Alten Testaments und namentlich der fünf Bücher Moses mit fortlaufender Beziehung auf die Gegenwart.* I. Theil. Mosaisches Recht. Staat, Kirche und Eigenthum in Israel. Leipzig, Deichert 1896. VI. 380. s.

Novější sociologové, jichž počet stále roste, podávají mnohé, upřímné i klamné návrhy, dle nichž by bylo zříditi lidskou společnost, vyrovnati její protivy. Spisovatel Schall, který jest protestantským pastorem v Brunšvicu, poukazuje v novém svém spise k nejstaršímu státnímu zařízení Židů, jehož duch by podnes

lidské společnosti prospěti mohl, poněvadž pocházel od Boba. Nemluvili bychom o jeho spisu, kdyby nebyl Schall upřímným protestantem, který otevřeně vyznává nedostatečnost své církve a vhodně odporuje novějším racionalistům, kteří chtějí knihy Mojžíšovy a bibli o všechnu vážnost připravit. Již nadpis ten odpor prozrazuje: němečtí kritikové tvrdí, že knihy Mojžíšovy povstaly teprve dávno po zřízení israelské říše, Schall předpokládá, že byl israelský stát zřízen na základě Mojžíšova zákona. Proto objasňuje na začátku knihy své stanovisko k novější kritice a ukazuje všim právem, kterak si tato výlučně a pyšně osobuje veškeru vědeckost, ač dobře věděti může, že vývody její jsou většinou jen hypotese, o nichž kritikové sami se nikterak shodnouti nemohou.

Dějiny Israele počínají kritikové teprve vyjitím z Egypta; všechny předchozí zprávy prohlašují za báje, vyjímaje pobyt v Egyptě. Nyní netvrdí nikdo více vážně, že by se byli Israclité v Egyptě nezdržovali, ač se v egyptských nápisech teprve v nejnovější době jméno israelského národa objevilo. Dříve objevená jména »Aperiu a Jošup-ilu a Jakob-ilu« nemohla býti bezpečně o Israelitech vykládána; ve zříceninách Thebského Ramessea nalezen nejnovější nápis z doby krále Menefty, v němž podána zpráva o porážce některých měst syrských a též o »Israilu.«

I desatero prohlašují kritikové za novější výmysl a obnovují p ůvodní desatero následovně:

1. Nebudeš mítí jiných bohů kromě Jahve;
2. Nebudeš si dělati žádných litin;
3. Budeš slaviti svátek přesnic;
4. Veškero prvorozené mně náleží;
5. Budeš zachovávatí sobotu;
6. Budeš slaviti letnice a p.

Na str. 30. ukazuje spisovatel jasně a srozumitelně, že hypotese kritiků vědeckými nejsou; těmto stačí zhusta jedno slovo, jediné rčení a již určují dle toho stáří celé knihy, posuzují spisovatele a řadí jej k falsatorům, kteří prý napsavše knihy v době babylonského vyhnanství, položili je do doby mnohem starší a připsali Mojžíšovi neb jiným slavným mužům.

Zajímavé jest, jak líčí spisovatel slabost protestantské církve proti těm novějším pokusům a jak porovnává nynější poměry s oněmi zařízeními israelského národa. Celou vinu protestantismu shledává v tom, že jest křesťanská církev jeho závislou od státu. V »negativní kritice« dí doslovně »jest protestantská církev osamocenou. Protestovati jest krásným, dokud máme pevnou půdu pod nohama, ustavičným protestem ztrácíme pod nohama půdu, Celá katolická církev chová se prostě odmítavě k moudrosti protestantských professorů. Stojíš tu jako jeden muž a žaluje na protestantismus. Podobně i židovská věda . . .«

Chválí zřízení katolických spolků tovaryšů proti jednotám protestantských jinochů (s. 255), nesprávně však posuzuje slib čistoty (s. 161), církevní majetek (s. 219), jmenuje ku konci Pána

Ježíše socialním reformatorem a činí v předavku »Die protestantische Kirche und die soziale Frage« návrhy k zlepšení nynějšího řádu. Křesťanská (prot.) církev nemůže dle něho rozřešiti socialní otázku; toť věci státu, jemuž církev při tom bude pomáhati; proto jest jí třeba organisace, neboť jest rozštěpena zevnitř i vně, rozdělena i proto, že panovník jednotlivé země jest i hlavou krajinné církve; jest třeba, aby křesťansko-socialní strana měla vliv na zákonodárství, na politickou činnost státu. »Katolická církev,« dodává ku konci »tuto úlohu dávno poznala a provedla svou politicko-socialní činností znamenité věci, a já neváhám vyznati, že jest hanbou protestantismu, že v německé říši až dosud této straně ponecháno žádati a stavěti celou státní moudrost na základě křesťanství.«

Těmito časovými poznámkami jest kniha Schallova zajímavou a poučnou i pro katolické sociology.

Dr. J. S.

Listy homiletické.

Neděle XIX. po Sv. Duchu. *)

Parabola o pozvaných.

»Mnoho jest povolanych, ale málo vyvolených.«
Mat. 22, 14.

Tato poslední slova dnešního sv. evangelia naznačují, drazí v Kristu, dosti zřejmě, jaký úmysl měl božský Spasitel, když vypravoval toto podobenství o pozvaných k hostině svatební. Patrně chtěl božský Mistr, připomínaje tuto, abych řekl, hroznou pravdu našeho náboženství, že malý jest počet vyvolených, povzbuditi nás, abychom vážněji, dokonaleji plnili své křesťanské povinnosti, jejichžto plnění, dle slov sv. apoštola Petra, »jistým učiniti má naše povolání a vyvolení« 2 Petr 1, 10. Což pak v pravdě příhodnější, drazí v Kristu, přivesti vás ku přesvědčení, že jest nevyhnutelně nutno, úsilovně a bez přestání pracovati o věčné spáse, než rozjímání o tomto dnešním podobenství, jež splynulo se rtů Samého Spasitele?

P o j e d n á n í.

Království nebeské, praví nám božský Mistr, podobno jest člověku králi, který učiniti chtěl svatbu synu svému.

Toto království nebeské, o němž tak často mluví se ve sv. evangeliu, znamená dle svatých vykladatelů někdy nebe, v němžto Bůh s anděly a svatými kraluje, jindy znamená duši věrnou, v nížto Bůh Sám přebývá ráčí, jindy konečně Církev sv. zde na zemi, tuto Církev, jejíž my údové jsme a která právem sluje královstvím nebeským, ježto králem jejím jest Bůh, zákony její pak člověka k nebeskému vedou cíli.

A právě v tomto posledním významu rozumí se to království nebeské v dnešním sv. evangeliu. V království svém zde

*) Dle Abbé Baston-a.

na zemi, v Církvi sv., chce Bůh Otec strojiti svatební hostinu Synu Svému Ježíši Kristu.

Nejmilejší, vy znáte tu svatbu, v pravdě královskou, v pravdě božskou, jest to vtělení Slova Věčného; jest to zasnoubení se, podání ruky ač tajemné přece však skutečné, spojení nejužší, jež nemá sobě roveň zde na zemi, sjednocení přirozenosti božské s přirozeností lidskou v jedné a téže osobě, beze vší změny; slovem: jest to druhá osoba Trojice nejsvětější, Sám Syn Boží, jenž zasnoubil se zde na zemi s pokleslým člověčenstvím, vstaviv tak, jak dí žalmista Páně, na čelo lidstva, budoucně již čisté od veškeré poskvrny, korunu, jejíž lesk byl dosud neznámým: »Nebo vsadil's na hlavu jeho korunu z kamení drahého« Žalm 20, 4.

Když hodina svatební hostiny přišla, praví dále šv. evangelium, poslal král služebníky, aby povolali pozvaných na svatbu.

První z těch pozvaných, draží v Kristu, jsou židé. A v pravdě od prvopočátku dějin tohoto národa vyvoleného znamenáme, jak volá Bůh lid židovský k této tajemné hostině v Církvi sv., totiž k účastenství na Vykoupení Spasitelově. A s jakou něžností a s jakou vytrvalostí je volá! Zve je skrze nejvěrnější služebníky své: Abrahama, Mojžíše, Davida. Potom přicházejí proroci a ostatní služebníci Krále Nejvyššího. Nešetří ničeho, snažíce se v srdci lidu vyvoleného probuditi a živiti touhu po této hostině nebeské. »Slyš, Israeli«, volá prorok Isaiáš, »učiní Hospodin zástupů na hoře této hody z věcí tučných, tedy z vína výborného, vína výborného, učištěného.« Is. 25, 6.

My jsme viděli, nejmilejší, kterak uskutečnilo se proroctví toto; tyto pokrmy vzácné, tato vína uschovaná k hostině svatební, jest Sám Beránek Boží za nás obětovaný, jest ta manna eucharistická, jest krev nejsvětějšího Vykupitele, vylitá na Kalvarii, jest slovo Boží, pravý pokrm našich duší, jest milost Boží; tato milost žízeň naší ukájí s božskou v pravdě štědrosti. Necht však tato hostina nebeská jest sebe stkvělejší, židé tělesni toho neznamenaají, vzdalují se jí. Ano v samotný den svatební odmítají pozvání slovy: »Nechcemeť, aby tento kraloval nad námi!« Luk. 19, 14. Nechceme, praví, této duchovní hostiny svatební; nechceme, aby syn králův panoval nad námi.

Marně zaznívá hlas předchůdce Ženichova na březích Jordánu, marně ozývá se hlas volajícího na poušti povzbuzuje židy ku pokání, žeť se již přiblížilo království nebeské, že království Boží již tu jest; nadarmo božský Ženich Sám, Pán náš Ježíš Kristus, přichází v hodinu poslední obnovit svého pozvání slovy nejdojemnějšími: »Žízní-li kdo,« tak volá, »pojď ke mně a pij!« »Pojďte ke mně všickni, kteří pracujete a obtíženi jste,« pojďte a posaďte se k této hostině božské, kterou jsem já vám přistrojil, zde naleznete občerstvení a odpočinku: »Pojďte ke mně všickni,« marně, božský tento Mistr, nevida nikoho přicházeti, posílá apoštolů své k židům hledat ztracených ovcí z domu Israelského, neboť ovce tyto stále ještě první místo zaujímají v jeho srdci;

ale ne, židé zůstávají hluši k volání Samého Boha, odmítají zcela i Jeho pozvání a týrají Jeho služebníky; ale, což dím, oni křičí Toho, Jenž jim přinášel pravdu a život: »Nechcemeť, aby tento kraloval nad námi < Ach, nejmilejší, co asi učiní jim za tuto nevděčnost a nehodnost onen Král, o němž mluví dnešní svaté evangelium? Zahubí je, odpovídá nám sv. Písmo, vyhladí tento lid zatvrzelý, rozptýlí jej daleko od vlasti jeho.

A to se také vyplnilo. Ano, národ židovský krutě byl potrestán za zločinnou zaslepenost svou, trest nenechal dlouho na sebe čekati. V hodinu ustanovenou přišly pluky římské, mstou nebeskou puzeny, položily se táborem před Jerusálemem, a chrám svatý obrácen jest v prach, a provinilé město tonulo v krvi svých obyvatel; sotva že několik židů pozůstalo, aby plakali nad tak hroznou zkázou a do celého světa roznesli kletbu věčnou, kterou bohovražedný ten národ vyřknul sám nad sebou: »Krev jeho na nás i na naše syny«.

Král, potrestav vražedníky, vypravuje dále sv. evangelium, volá jiné služebníky a praví jim: »Svatba zajisté hotova jest: ale kteří pozváni byli, nebyli hodni. Protož jděte na rozcestí, a kterčkoli naleznete, zveďte na svatbu.«

Tito poslední pozvání, jsme, draží v Kristu, my sami. Po smrti Syna Božího a krátce před rozptýlením národa prokletého, rozdělili sobě apoštolové, věrni jsouce posláni svému, celý svět. Šli až do končin země tehdejších známých a všude hlásali slovo svého Mistra: »Aj oběd svůj připravil jsem, pojďtež na svatbu«.

Toto pozvání, jež apoštolové hlásali všem národům, přinesli do vlasti naší před více než tisíci lety svatí apoštolové slovanští Cyrill a Method; a od té doby přecházelo od pokolení ku pokolení, až došlo i na nás stejně důtklivé, stejně dojemné jako za prvních časů. A kterak, ptám se, draží v Kristu, odpověděli jsme my na pozvání toto? Snad po nějakou kratší neb delší dobu byli jsme poslušni tohoto pozvání Božího, pak však následovali jsme příkladu židů, a stali jsme se k němu lhotejnými: ale oni nedbali. Bohužel, že jsou křesťané pokřtění, křesťané, kteří bývali u sv. přijímání, kteří nyní nepřicházejí pokleknout u stolu svátostného, k té hostině, kterou Bůh v sladkosti lásky své připravil jim. Ach ano, nejmilejší, jak veliký jest počet těchto lhotejných! Kdyby tak apoštol národů navštívil města a osady naše, zdaž by s bolestí nečetl nade dveřmi chrámů našich nápisy, jako druhdy v Athénách: Neznámému Bohu: Bohu neznámému, anebo spíše Bohu opuštěnému. Ale což dím, vždyť jsou mezi křesťany, kteří přivedli to ve své pronevěře k Bohu nejen ku lhotejnosti ale až i ku skutečnému pohrdání. V životě svém řídí se potupným porovnáváním mezi Bohem a svou touhou: dobře se míti; mezi svými zájmy věčnými a svými zájmy časnými dávají obyčejně přednost těmto: »Odešli, ten do dvoru svého, a ten po kupectví svém.«

Jeden jde po svých zábavách, druhý za svým obchodem: přede vším starost o jmění a rodinu, napřed vlastní choutky

a vlastní pohodlí. Život jest příliš krátký, říkají, na tolik starostí a zároveň na práci o vlastní spásu a proto s důsledností jak osudnou tak hříšnou pro všechny ty starosti a práce nepřijde se k věci hlavní, ku věci každému člověku nutné, k posvěcení duše; a tato věc jediná, kteréž dle slov Samého Spasitele jediné jest zapotřebí, jediné také zanedbávána bývá. Ó, ubohá přirozenosti lidská, volá slavný kazatel (Bossuet), rozjímaje o této známce naší pronevěry vzhledem k Bohu, ubohá přirozenosti lidská, jen tak slabého vnadidla potřebí k upoutání tvému, tak slabé kouzlo dostačí, by tě ve spánek ukolébalo? Ano, vidouce křesťany tak zcela oddané záležitostem časným, i my, nejmilejší, musíme žasnouti také s velikým tímto učitelem a tázati se s ním: Kde nalezneme slz. k oplakávání tak veliké zaslepenosti, tak veliké slabosti?

Musím však, nejmilejší, říci, že při pronevěře vzhledem k Bohu, jest jedna věc ještě hanebnější než lhostejnost a pohrdání, jest to ukrutnost; krvavé stránky církevních dějin jsou nám toho důkazem, že bohovrazi židé našli následovníků. Bylo viděti v jistých smutných dobách křesťany, jména tohoto nehodné, bylo viděti odpadlíky, jak pronásledují Církev Boží, týrají a na smrt vydávají posvěcené jeho služebníky, kteří hlásali jim pokoj a smíření; jiní pak, zjímavěc služebníky jeho a posměchy jim učinivše, zabili.

Bylo je viděti v minulých dobách, jak pracují o svém pekelném a svatokrádečném díle, a lze je zřítí i za našich časů, jak zuří proti kněžím, proti nejsv. Svátosti a proti náboženství vůbec. A dojistá bude viděti je i v budoucnosti, neboť dle slov Spasitelových, která dnes po osmnácti stech letech ničeho neztratila na své pravdivosti, Církev vždy bude vydána pronásledování a její sluhové potupě a nenávisti.

Po tomto rozjímání, nejmilejší, v němžto poznali jsme rozličné známky pronevěry vzhledem k Bohu, zdaž budeme moci ještě diviti se slovní, jimiž končí dnešní sv. evangelium: »Mnoho jest povolanych, ale málo vyvolených.« Vraťme se k sobě samým. Jak jest to, nejmilejší, s námi? Náležíme do skrovného počtu vyvolených? Toť jest tajemství Boží. Bůh Sám zná ty, kdož hodni jsou Jeho lásky anebo hněvu.

»Ničeho sobě vědom nejsem, ale v tom ještě nejsem ospravedlněn,« řekl sám veliký apoštol národů sv. Pavel.

A my, nejmilejší, měli bychom méně příčin třásti se, než sv. Pavel? Můžeme s jistotou říci, jako on: Svědomí mé ničeho mně nevytýká: Ničeho si vědom nejsem? Ach, draží v Kristu, chceme-li, aby Bůh jednou smiloval se nad námi, počněme již nyní vážněji a dokonaleji plniti křesťanské své povinnosti, a jsme-li tak nešťastnými, že jsme vzdálili se od Boha ne tak srdcem jako lhostejností a vlačností svého života, spěchejme očistit duši svých spásitelnou vodou pokání, a pak přiklekněme ke stolu svátostnému, k té hostině božské, kde jsme stále očekáváni. Toť, nejmilejší, nejjednodušší prostředek, abychom si zabezpečili své

spasení a abychom doufati mohli, že budeme přijati do počtu těch blahoslavených, kteří dle slov Zjevení sv. Jana 19, 9. k večeri svatby Beránkovy povoláni jsou v nebesích. Amen.

Vojtěch Kameš, farář v Bohdanči.

Neděle XX. po Sv. Duchu.

Víra naše budiž pevná!

•Uvěřil člověk řeči, kterou mluvil jemu Ježíš, a šel. Sv. Jan IV., 50.

Dnešní sv. evangelium rozvinuje před očima obraz, kterého měli bychom si věru dobře všimnouti, abychom věděli, kterak se jako praví křesťané a skutečně věřící lidé zachovati proti nájezdu a útokům, které věda falešná, osvěta nijaká a pokrok dělaný a hlavně příklad zlý zuřivě podnikají na naši svatou viru! Ó, kolika tisícům bratří a sester našich vyrván jest ze srdce drahokam, svatá víra, a nahrazen pozlátkem, to jest — nevěrou a bludem! Aby nás takového neštěstí ochránila, dává katolická církev předčítati dnešní evangelium, v němž tak výmluvnými slovy a makavým příkladem velebí se víra a její přední vlastnost: stálost.

Sv. evangelium dnešní vypravuje totiž, že královský úředník, jehož syn nemocen byl, uslyšel, že Pán Ježíš přichází z Judska do Galileje. Zarmoucený úředník slyšel o divotvůrci Nazaretském již z mnoha stran i umínil si dojíti k Němu a poprositi za uzdravení nemocného syna. V duši sklíčeného otce zmocnila se pevná víra v Krista, proto nebál se cesty obtížné ani nemoci zlé, která již již nejvyššího dosahovala stupně, neboť evangelium praví, že jeho syn »počínal umírati«, a šel Pána prosit, aby uzdravil syna. Pán Ježíš nevyhověl prosbě té hned, ale spíše úředníka jaksi káral, praviv: »Neuzříte-li divův a zázraků, neuvěříte!« To však nevadilo královskému úředníku, ani nezviklalo víry jeho, jak viděti ze slov, která hned na to řekl: »Pane, sestup dříve, než syn můj umře.« Ó, jak vzácná to důvěra, ó jak pevná to víra! Ani po odmítavé a káravé odpovědi Páně neztrácí královský úředník víry v Krista divotvůrce a prosí dále! Milostivý Spasitel potěšuje se touto důvěrou a pevnou věrou, proto slibuje pevnému u víře úředníku: »Jdi domu, syn tvůj živ jest!«

Zde máme, nejmilejší v Kristu, krásný úkaz, jaká má býti víra naše v Krista. Zarmoucený úředník stojí pevně u víře v božského Spasitele, i když nejprudší útoky na něho se ženou. Považte jen, jak bylo otcovskému jeho srdci, když viděl syna svého umírati! Zdaž tato jediná okolnost nemohla postačiti, aby si byl řekl: Vše jest marno, nikdo nemůže pomoci. Neučinil tak. Ani smrtelný zápas milého syna nezvrátil víry jeho v Pána. Strá-

pený otec opustil umírající dítě, — vizte v tom nové znamení jeho veliké víry — a dal se na cestu ku Pánu. Ani nemoc ani smrt, ani láska, ani cesta nemohly utlumiti v tomto věřícím srdci důvěru a jistotu v Pána. Nebyl to veliký boj a prudký útok, které snášeti bylo tomuto věřícímu? A přece ještě jeden ho čeká, útok a boj všech předcházejících horší —, odmítavá a kárava odpověď Pána.

Představme si, jak by nám bylo, kdybychom takovou odpověď od Pána dostali.

Mnohý z nás snad by se zamrzl a s výčitkami od Pána odešel, jiný z nás aspoň by se zarazil a v srdci si pomyslel: Je skutečně pravda, že Kristus je tak dobrotivým a mocným, jak se o Ném vykládá? Takovou zažil jsem cestu, takový mám v duši trud, tak vroucnou přednáším prosbu, a ejhle, On mne zavrhuje, On mne slyšeti nechce! Tak by snad učinil mnohý z nás, ale ne úředník královský, o němž jest řeč ve dnešním evangeliu. Věřící tento muž prosil Pána po káravé odpovědi jeho úpěnlivěji, ukazoval tedy víru v Krista Pána pevnější a větší. V jeho duši i po odmítavé odpovědi nezrodila se pochybnost o moci a dobrotě božského Spasitele, v jeho duši naopak větší vzplála víra v mocného a dobrého Pána, proto volal: »Sestup, Pane, dříve než umře!« Jako by řekl: Ačkoli takové nebezpečí hrozí synu mému, přece jsem jist a pevně věřím, že mu můžeš pomoci třeba jen tím, že bys k nám vešel! Vizte, křesťané, tuto pevnou víru úřednickovou, divte se jí a následujte ho v ní!

Tato pevná víra bývala a jest až po dnes onou věrou, kterou žádá od nás Bůh. Právě-li apoštol Páně, že »bez víry nelze líbiti se Bohu,« praví to nejen o obsahu čili o pravdách víry, které věřiti máme, nýbrž praví to i o vlastnostech víry čili o tom, jaká má víra býti, kterou Pánu Bohu lze se líbiti. Čtyry jsou takové vlastnosti bohulibé víry: musí býti živá, stálá, obecná a pevná. O této **pevné** víře dnes mluvíme, tuto **pevnou** víru dnes ve své duši obnoviti a utužiti chceme!

P o j e d n á n í.

Chceme-li se přesvědčiti o pravdě toho, že pevná víra bývala vždy onou věrou, které Pán Bůh od věřících žádá, poohlédněme se po Písmu svatém a vizme, čemu nás o tom učí v něm Duch svatý. Ve skutcích apoštolských 8, 37 čteme o sv. apoštolu Filipovi a o královském komorníku, jenž chtěl pokřtěnu býti. Svátý apoštol Filip praví mu tam významně: »Věříš-li z celého srdce, může se tak státi.« Toto slovo »z celého srdce« mělo královskému komorníku říci, že nemá míti ani nejmenší pochybnosti o víře Ježíše Krista, že v něm nesmí míti ani místečka nevěra nebo pochybnost. Z toho jde, že sv. apoštol Filip, vlastně Duch svatý, jenž toto podivné setkání Filipa s komorníkem způsobil, nesmírnou klade váhu na víru v Ježíše Krista, když chce,

aby celé srdce bylo jí oddáno a každé nevěry, ano i pochybnosti aby bylo prázdno.

Podobně mluví také sv. apoštol Pavel ve II. listě k Timotheovi 1, 12. »Vím,« praví, »komu jsem uvěřil, a jsem přesvědčen, že může poklad můj zachovati až na onen den.« Býti »přesvědčenu« o něčem, znamená: tak něco věděti a dobře znáti, že se v tom ani nelze mýliti. Praví-li tedy sv. Pavel, že jest o své víře přesvědčen, praví, že jeho víra jest jistá a pevná. —

Že víra jest základem všeho dobrého, nejmilejší, víte. Na víře všechno se zakládá, a tu právě třeba, aby víra byla pevná. Staví-li někdo dům a neudělá-li pevného základu, co se s ním stane? Rozboří se a spadne. Dům vystavený na písku a na hlíně nemá trvání, kdežto dům vystavený na skále, přetrvá věky. Odkud to? Odtud, že hlína a písek jsou slabým základem, kdežto skála jest pevným základem domu.

Každý člověk povolán jest stavěti si dům, to jest: spokojený a šťastný život, pozemský i nebeský, časný i věčný. Každý z vás ví, jak těžká to úloha, a jak jen málo kdo takový dům, — trvalé štěstí, — postaviti umí. A což nestaví všichni? Ovšem že staví, jelikož všichni chtějí býti spokojeni, všichni chtějí dobrý život míti. Proč tedy všichni nemohou se domu toho dodělati? Proto, že buď na špatném základě stavěti začali, na nevěře a nejistotě, nebo že špatně na dobrém základě stavěli, to jest, nežili dle víry, kterou si vodítkem života udělali. Ano, křesťané drazí, v tom spočívá veliké tajemství našeho blaha: dobrý musíme míti základ a dobře musíme stavěti!

Nevěra, kterou nynější svět celý jest prosáklý, nevěra podobá se písku. Všudy je ho plno, nikde však nenese výživy ani náležitého užítku: Čím více písku, tím bídňější kraj, tím lopotnější a obtížnější život. Zrovna tak má se věc s nevěrou. Čím více nevěry ve tvém srdci, tím rozháranějším a nespokojenějším život tvůj. Nevěra dává ti snad zdánlivou svobodu proti zákonu, svědomí, lidem a Bohu, ale kletý máš to dar. Rci jednou sám sobě upřímně, kdy mizela a zmizela z tvého srdce cudnost, upřímnost, spravedlnost, naděje, poctivost, ne-li tenkrát, když nevěra osadila srdce tvé? Dokud jsi víru měl pevnou, nezoufal jsi prostřed svízelných a práce; dokud jsi víru měl pevnou — tak v těch nevinných letech svého mládí, — odpíral jsi pokušením a svodům; neslušné slovo a líce se ti červenaly, dokud v srdci byla víra. A kdo krotil zlé náruživosti, kterým nyní hoviš, a kterými jsi dříve pohrdal, ne-li tvá pevná víra? Sud sám, co ti přinesla nevěra, které jsi se oddal po příkladě jiných? Zušlechtila tě, uspokojila tě, povzbudila tě? Proč tedy nechceš konati dobré, proč jsi nešťasten, proč zoufáš a zde ani onde nic dobrého neočekáváš? Vidíš-li pak již, že nevěra, na které jsi založiti chtěl své štěstí, byla špatným jeho základem, že tě osídila a do neštěstí uvrhla? Kéž otevře ti přiznání to oči! Kéž Bůh osvíti tě, abys poznal bludné cesty a marné své snahy. Volej s královským úředníkem k milostivému Pánu: Pane, sestup do srdce

mého, v němž umřel dávno klid a rozmohl se nepokoj; sestup dříve, než sestarám, abych neumřel nekajicně v nepravosti své!

Podobný užitek jako nevěra přináší pochybování u víře. Kdo na tomto základě staví své štěstí a život pozemský, staví na hlíně, která veliké a důkladné budovy nesnese. Každý z vás, nejmilejší, ví, jak těžký je život lidský, zvláště má-li býti řádným a spokojeným. Co svízeli, pokušení, trampot, nesnázi a neštěstí přivalí se do roka na ubohého člověka! Uprostřed útrap a bojů, právě když by nejvíce pomoci a přátelské rady potřeboval, opouštívají ho dosavadní stoupenčí a známí, tak že k neštěstí přistupuje ještě lítost, že byl oklamán a zrazen. Sudte sami, co prospěje takovému ubožáku pochybování o všemohoucím, spravedlivém, dobrotivém a prozřetelném Bohu? Najde v kolísavé víře své pohnutku k řádnému a vytrvalému boji? Mně se zdá, že se mu povede jako staviteli, který dům postavil na hlíně. Přišla bouře, přišel déšť, hlína rozmokla a vítr rozkotal budovu, pohřbiv v její troskách i samého stavitele! Kdo nepevný jest ve víře, nezachrání se, poněvadž nemá řádného základu, o nějž by se opíral. Důvěra v Boha, a té je v trampotách a souzeních věru potřebí, důvěra v Boha neroste v srdci, v němž se zakořenilo pochybovačství a nejistota. Z té příčiny napomíná sv. apoštol Petr: »Bratří, buďte střízliví a bděte; neboť protivník váš obchází jak lev řvoucí, hledaje, koho by pohltit, a jemu odporujte, jsouce pevní u víře!«

Pochybování a polovičatost u víře jest udělem nynějšího světa svedeného planými hesly, lesklými frázemi, nevěreckou vědou a hlavně zlým příkladem. Pravých nevěrců je vlastně málo, z přesvědčení snad ani jednoho; polovičáků však a kejvalů najdeš všude plno, všude hejno. Zatracujeme-li polovičatost národní neb politickou, proč nezatracujeme také polovičatost náboženskou, polovičatost a pochybování u víře? Což jest dobro, o které v náboženství člověku běží, což jest dobro to menší než dobro národní nebo politické? Který národ nábožensky polovičatý byl kdy velikým, slavným a šťastným? Dějiny učí, že národové byli šťastni, dokud náboženství u nich kvetlo; dějiny učí, že národové politicky i kulturně upadali, jakmile v náboženství zvlažněli. Čemu učí dějiny o lidstvu celém, tomu učí každého člověka jeho vlastní zkušenost a svědomí. Bez pevné víry v Boha jest člověk třtinou větrem se klátící, jest slabochem, jenž i malému pokušení neodolá a neštěstí nejhroznější se neubrání!

Pevná však víra dělá člověka obrem, dělá šlechticem, pravým člověkem. Člověk, v jehož hrudi kotví pevná víra, především žádných obtíží se neleká; člověk, v jehož hrudi kotví pevná víra, v neštěstí myslí nepozbývá; člověk, v jehož hrudi kotví pevná víra, ve štěstí a zdaru opatrnosti neodkládá a uznání i slabšímu a méně dovednějšímu neodpírá. Díváme-li se v dějinách na velikolepé skutky, které naši předkové vykonali, a tážeme-li se udivení, odkud síly k nim nabrali, odpoví nám tehdejší časy a památky, že čarovná moc a síla slavných předků z víry pevné byla. Podívejme se

příkladně na zástupy křížácké, které na hlas poustevníka Petra Amienského opouštějí rodné krby drahé vlasti a táhnou na východ vybojovat sv. míst, na kterých kráčíval, trpěl a umřel požehnaný Spasitel, a ptejme se, co jim dává sílu, která vzdoruje vedru, dešti, hladu, ano i smrti, a uslyšíme památná slova: »Bůh tomu chce!«, čímž zajisté veliká čili pevná víra se ukazuje. Podívejme se v životopisy svatých, zkoumejme jejich díla, a uvidíme totéž; pevná víra ke všemu je vedla, ve všem s nimi byla. Kdyby v srdci sv. Athanasia pevná víra nebyla bývala, zdaž by byl tolik let a s tolika protivníky zápasil, když viděl, že téměř všechno jest proti němu, že se musí ve dne v noci celých šest let skrývat v podzemních slujích a doupatech dravé zvěře, nechce-li býti chycen a usmrčen pro čisté a neporušené učení, které proti bludařům hlásal? Pevnou jeho víru hlásá světu po dnes vyznání čili symbolum, ve kterém mimo jiné se praví: »Kdokoli chceš spasen býti, především drž katolickou víru!« Slovem »drž« označuje se právě jistota, potřeba, jakož i pevná víra, které ke spáse třeba!

* * *

Již jsme se přesvědčili, že víra naše musí býti pevná! Odvrhněme tudíž všelikou nevěru, pochybování a nejistotu ve víře, neboť nepřinesou nám štěstí, ale otráví jen naše srdce a rozpoutají náruživosti, kterým pak neodoláme! Proč bychom nechtěli uvěřiti pánu Bohu rozhodně, proč bychom nechtěli státí v Jeho víře pevně? Zaslужují snad naše náruživosti a naše chyby, abychom k vůli nim neustále se viklali a pevné víry se zřekli? Zaslужují snad lidé, kteří tolikráte nás oklamali a zlým příkladem svedli, zaslужují snad takoví lidé, abychom k vůli nim pevně a rozhodně k Bohu se nehlásili? Učme se z dosavadních chyb, které nevěra a pochybování nešťastným lidem (snad i nám) zasačila, učme se moudrosti a opatrnosti, aby další život náš nebyl horším a trapnějším dosavadního. Co máme proti Bohu a Jeho pravdivému slovu? Lidem, o kterých víme, že se klamou a všechno dobře nepoznávají, věříme; Bohu však všemohoucímu a na nejvyšše pravdomluvnému věřiti nechceme? Ó jaká to pošetilst, jaký nerozum, jaká nepravost! Což není naše víra tolika svědky a tak dokázána, že každá pochybnost a každá nevěra ze lži jest už dávno usvědčena? Kde jsou ti vychvalovaní odpůrcové a nepřátelé její, kteří jí hrob kopali, proti ní brojili a lidstvo od ní odváděli? Kde jsou krutí katané, kde hrozná mučidla, kde děsné žaláře, kde krvaví pronásledovatelé? Vstaň, Juliáne odpadlíku, vstaň Nerone vražedníku, vstaň Voltaire posměváčku. Vstaňte všichni odpůrcové víry Boží a volejte: Vicisti, Galilae! Ano, Ty Galilejský, se Svou věrou, Ty jsi vskutku zvítězil a zaslужuješ, aby svět pevně ku praporu Tvému se připojil! Musí-li nevěřící svět takové svědectví dávatí víře naší, jaké svědectví dáme jí my, kteří jsme od malička pečlivě v ní vychováni a tolikerým dobrodiním zahrnováni? Povstaneme v duchu a půjdeme s královským úředníkem k milému Pánu a pozveme ho vroucně do domu

svého, to jest, do duše naší. aby rozdmýchal v nás oheň svatě víry, aby naplnil nás jistotou a nadšením pro učení, jež lidi oblažilo a podnes blaží. Ó, sestup, Pane, do přibytku duše mé, obnov a upevni víru svatou, v níž chceme žiti i umřiti. Amen.

Filip Jan Konečný.

Posvěcení chrámu Páně.

(Neděle XXI. po Sv. Duchu.)

Příčiny, pro které horlivý katolík miluje svou církev.

»I sestoupil (Zacheus) spěšně a přijal jej raduje se.«
Luk. 19, 6.

Jakou to radostí naplnila návštěva toho milého nebeského hostě celý dům Zacheův! Zdaliž není nám, jako bychom viděli před sebou toho celníka malé postavy, kterak radostí září, uváděje božského Mistra do domu svého, a nedočkavě svolává manželku, dívky, a kde kdo jest v celém domě, aby přijdouce uvítali toho vzácného hostě, tak že Sám Spasitel tímto podíváním mile jsa dojat, zvolal: »Dnes stalo se spasení domu tomuto!«

Tato radost v domě Zacheově uvádí nám každoročně v den posvěcení chrámu na paměť také onu žádost, kterouž pocitují zbožní křesťané, kdykoliv do nové svatyně rukou biskupskou posvěcené vítají a přijímají Ježíše Krista ve způsobách svátostných se skrývajících; připomíná nám též ono štěstí, kteréhož se nám dostalo, když nás církev sv. ponejprv přijala do domu svého a posvětila při křtu sv. za své dívky, a za »spoluobčany svatých, a domácích Boží.« Ef. 2, 19.

Jest ovšem pravda, že za našich dob již necitují všichni křesťané této čisté radosti v stejné míře: jedni ovšem, jak díky Bohu pozorovati můžeme, sice v lásce k církvi svatě stále se vzdávají, kdežto jiní buď v nevšímavosti neb lhostejnosti, ba až i v nenávisti k církvi upadají.

Odkud tyto různé zjevy mezi křesťany katolickými?

Na tu otázku hodlám v dnešním rozjímání s pomocí Boží odpověděti když ukáží, proč horlivý katolík svou církev miluje.

P o j e d n á n í.

Horlivý katolík miluje církev svou pro její vznešenou, božskou povahu a důstojnost.

Každý z nás považoval by to za nemístné, ba zbytečné, kdybych se ho tázal, proč miluje matku svou. Vždyť každé zdárné dítě samo sebou neodolatelně lne ku své matce, a kde by tak nebylo, tam dojísta buď u matky neb u dítěte není vše v náležitém pořádku. Tak podobně i zdárný a na rozum zdravý katolík miluje duchovní matku svou, církev svatou, dětině,

upřímně a věrně. Který katolík této dětinné náklonnosti a lásky ku sv. Církvi postrádá, ten vězíž, že u něho buď u víře, neb v mravech aneb někde jinde není vše, jak by mělo býti. — Proč však miluje katolík svou matku Církev? Proto, že přesvědčen jest o božské její povaze a vznešené důstojnosti.

V čem však jeví se mu zvlášť božská povaha a důstojnost Církrve?

1. Nejprve v božském jejím původu. Církev svatá není dílem ani Petrovým, ani Pavlovým, ani dílem některého jiného člověka; ona jest dílem Samého Syna Božího, Jenž řekl Petrovi: »Ty jsi skála, a na té skále vzdělám Církev svou.« Církev jesti ono božské dílo, na které již prorok Daniel 500 let před jeho založením v duchu patřil, když králi Nabuchodonozorovi vykládal, co znamená onen kámen, který se utrhl s hory bez rukou lidských a udeřil onu sochu velikou, již král ve snu viděl. A aj, kámen, kterýž udeřil sochu, ji pováil a potřel, učiněn jest horou velikou a naplnil všecku zemi. Kámen ten pak jest Syn Boží, který s nebe bez přičinění lidského na zemi sstoupil, a nad říšemi pohanskými zvítěziv, Církev svou po celé zemi rozšířil. Dan. 2. 34.

2. Rovněž tak patrně jeví se božská povaha Církrve svatě v poslání jejím. Kristus založil ji k tomu cíli, aby mezi lidmi na zemi stále konala Jeho vlastní vykupitelské dílo, t. j. aby duše lidské posvěcovala a na život nebeský připravovala a k Němu přiváděla. Církev svatá jest Kristus světem krácející. Církev svatá jest, onou přetajemnou dílnou Ducha Sv., kde se otesávají, hladí a hlatí ony živé drahokamy, z nichž buduje se ten nový, nebeský Jerusálém, okrášlený jako nevěsta choti svému, Kristu. Brány jeho, ozdobeny perlami ctností a dobrých skutků, každému jsou otevřeny, kdo za Kristem jde rád kříž a utrpení na tom světě snáš. Lásky ku Kristu jest těch živých drahokamů zlatým pojídlem. Ó zdaž není poslání Církrve celé vznešené, celé božské?

3. Na božskou povahu Církrve ukazují též názvy, jimiž Sám Kristus Církev Svou pojmenovával. Onť ji nazýval »království Boží na zemi«, neb »království nebeské«, když ji v podobenstvích k rozličným věcem přirovnával. Sv. apoštol Pavel a sv. Jan miláček nazývají Církev »chotí Kristovou«, a sv. Pavel jmenuje svazek manželský proto »velikým tajemstvím«, že jest obrazem tajemného zasnoubení Ježíše Krista s Jeho Církví.

4. O božské povaze Církrve svědčí také její moc, kterouž má od Ježíše Krista. »Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi,« řekl božský Mistr k apoštolům; »jakož mne poslal Otec, tak i já posílám vás; cožkoli svázete na zemi, bude svázáno i na nebi, a cožkoli rozvázete na zemi, bude rozvázáno i na nebi; — kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.« Tak velikou moc uložil Kristus Pán v Církvi Své, jakou Sám měl od Otce nebeského ku spáse lidí.

5. Na božskou povahu Církvě upomínají ona zaslíbení od Boha jí učiněná. Tak předpověděl již prorok Daniel o ní v tato slova: »Za dnů těch vzbudí Bůh nebeský království, kteréž na věky nebude zrušeno.« Jan 2, 44. A božský zakladatel její ujistil, že »brány pekelné jí nepřemohou.«

6. Božské jest i nadpřirozené spojení její s Kristem, Jenž jest neviditelnou její hlavou, a s ní zůstává až do skonání světa. Ona spojena jest s Duchem Sv., Kterýž poslán jest jí od Ježíše Krista, jí řídí a upravuje; ona spojena jest též tajemnými páskami se svatými v nebi, jejichž počet stále rozmnožuje, s nimiž i v chvále trojediného Boha stále závodí.

7. Tím jsem vám toliko z daleka naznačil božskou povahu a nebeskou krásu naší sv. Církvě; a tu bych se měl snad ještě tázati katolika, zdali Církev svou ctí a miluje? Anebo proč ji miluje? — Ach, spíše měl bych se s podivením tázati: Kterak to možno, aby jen jediný katolík na světě byl, jenž by této vznešené a krásné Církvě své nectil a nemiloval, — a kterak teprv možno, aby kdo, jsa jejím údem, chladně neb lhostejně aneb snad docela nepřátelsky k ní se choval? — A přece jest za dnů našich dost takových lidí, kteří se sice mezi katolíky ještě počítají, ale o božské povaze své Církvě ani tušení nemají, snad ani nikdy neměli, a proto také za nic více ji nepovažují, než zač mají každou jinou světskou společnost, neb jakékoli světské družstvo. Odtud ta neucta ku sv. Církvě, to bakatelisování svatého Otce a všelikých zařízení církevních. — Jsou v Praze listy, které každého dne otírají se nějakým neuctivým neb i ostudným způsobem o Církev Kristovu, a když jinak nemohou, činí to aspoň nějakou dost nejapnou notickou, k tomu účelu zrovna vylhanou. V tom řídí se úplně dle příkladu onoho francouzského nezaboaha a zapřísáhlého nepřitele sv. Církvě, který nepřestával volati: »jen ji haňte, jen ji tupte; něco vždy na ní uvázne.« Avšak, milí v Kristu, to by ani nebylo nic divného, že má Církev Kristova tolik a takových protivníků; — těch měla od počátku dost, a bude míti jak dlouho trvati bude — ale to jest nade vše očekávání podivné, že katolíci takové nepřátelské listy čtou, a svými poctivými penězi platí — tedy i podporují. Který žid, který turek, pohan by četl a patil listy, které by jeho náboženství tupily? Jsem přesvědčen, že takoví katolíci budou míti veliké zodpovídání před Bohem. Kdybych měl v rodině rozhodné slovo, jako má otec neb matka, takový list nesměl by mi více přes práh, ve kterém bych jediné závadné slovo proti Církvě a sv. náboženství spatřil. I tu platí čtvrté přikázání: Cti Otce svého nebeského i duchovní matku svou, Církev, abys věčně živ byl, a dobře se ti vedlo na nebi.«

* * *

My tedy milujme Církev, jako zdárné dívky milují matku svou a to tím více, čím více nezdární synové její proti ní útočí. Je-li v rodině některé nezvedené dítě, které rodičům jen bol a hanbu působí, tu hledí ostatní dívky rodičům svým za to podati

jakousi náhradu upřímnější láskou, horlivější poslušností a věrnější oddaností. Nuže, milí v Kristu, hledměž i my ku své duchovní mateři, sv. Církví, takto se zachovati. Čím více zvrhli katolíci od ní se vzdalují, jí bolest a hanbu způsobují, tím více my sv. Církev milujme, jí poslouchejme a přikázání její zachovávejme. Děkujme dnes Pánu Bohu za tu milost, že jsme se stali údy jejími, a přičiňme se, abychom milosti té také hodnými byli, a abychom jako věrní katolíci vždy mohli žítí a jednou šťastně umřítí. Amen.

Prokop Baudyš O. S. B.

Neděle XXI. po Sv. Duchu.

(Osnova.)

Proč a kterak máme nepřátelům odpustiti.

1. Pět jest příčin, pro které máme nepřátelům odpustiti.

a) Máme nepřátelům odpustiti proto, aby Bůh hříchy naše také odpustil. »Když se postavíte k modlení, odpouštějte, máte-li co proti komu, aby i Otec váš, který jest v nebesích, odpustil vám hříchy vaše.« Mar. 11, 25. »Odpouštějte, aby vám bylo odpuštěno.« Luk. 6, 37. Každému se dostane takového milosrdenství od Boha, jakého sám dal bližnímu. Pročez nemůžeš-li býti bez hříchu, člověče, a chceš-li vždy odpuštění, odpusť tolik, kolik chceš, aby ti bylo odpuštěno od Boha. Poněvadž chceš, aby ti Bůh všechno odpustil, proto všechno odpusť bližnímu. (Petr Rav.). Je mnoho druhů almužen, praví sv. Augustin, které když provozujeme, bývají nám hříchy odpuštěny; avšak ta almužna jest největší všech, když odpouštíme svému nepříteli.

b) Musíme odpustiti nepříteli, aby Bůh vyslyšel prosby naše a přijal naše dobré skutky. Neodpustíš-li nepříteli a modlíš-li se, tu zlořečení na sebe svoláváš. Sv. Ambrož. A kdybys se postil stále, kdybys rozdal vše, co máš, a kdybys tělo své trýznil, a kdybys každého dne vykonal sv. zpověď a sv. přijímání, nic ti to neprospívá, ale škodí, poněvadž hromadíš hřích na hřích. A kdybys denně tolik dobrých skutků vykonal, co je hvězd na nebi, nenalezeš u Boha žádné odplaty, ano ty skutky dobré ti budou k záhubě. Ať se nikdo neklame; máš-li jen jednoho člověka v celém světě v nenávisti, ztratíš vše, co dobrého jsi vykonal. Sv. Aug. A protož smiř se s bratrem svým, chceš-li, aby Bůh dar tvůj přijal. »Jdi prve, smiř se s bratrem svým a potom přijď a obětuj dar svůj.« Mat. 5, 24. Darů bezbožných neschvaluje Nejvyšší. Sirach 34, 23.

c) Máme odpustiti proto, že hněváme-li se, svou vlastní duši zabijíme. »Kdo nenávidí bratra svého, vražedníkem jest. I. Jan 3, 15. doplň: sebe samého. Kterak pošetilý jest ten, jenž pro

pomstu na bližním svou vlastní zabíjí duši, která je dražší než celý svět a vše, co na světě jest. »Pročež kdo nemiluje, zůstává ve smrti.« I. Jan 3, 10. Život duše je láska, a proto kdo nemiluje, je mrtev. Sv. Aug.

d) Máme odpustiti nepřátelům svým, poněvadž ono pronásledování, jež trpělivě snášíme od nepřátel, množí slávu naši a zmenšuje trest očistcový. »Na hřbetě mém kovali hříšníci.« Žalm 128, 3 — doplň: korunu věčnou. Cokoli ti nepřátelé zlého činí, to Bohu poruč za hříchy své, a možno, že jedno příkorie ti učiněné zmaří celý rok trestu očistcového; ano možno, že i celý trest očistcový se ti odpustí. Zlořečení nepřítele obrátí se ti v dobrořečení. »Zlořečiti budou oni a Ty požehnáš. Žalm 108, 28.

e) Musíš odpustiti rád, poněvadž Bůh i všichni svatí za to tě budou milovati. »Slovo sladké rozmnožuje přátele.« Sir. 6, 5. Budeš-li milovati nepřítele, budeš přítelem Božím a z toho následuje, že budeš přítelem svatých a andělů. Žádná matka nemiluje svého jednorozrozeného syna tak, jak budeš milován od svatých a andělův, odpustíš-li bližnímu svému pro Boha.

2. Jsme povinni milovati své nepřátele a jim ze srdce odpustiti, chceme-li dojíti spasení a to z těchto důvodů:

a) Jsi povinen odpustiti ze srdce, t. j. že nebudeš chtíti se mu mstíti ani slovem ani skutkem tak, že mu nebudeš přáti nic zlého, aby mohl se Žalmistou Páně říci: »Odměnil-li jsem se odplacujícím se mně zlým, ať padnu dle zasloužení od nepřátel svých prázdný.« Žalm 7, 5. Ti, již se radují z neštěstí svého nepřítele a jsou smutni nad štěstím jeho, ti mají srdce dábelké. Bůh hrozí takovým slovy Is. 5, 20: »Běda, kteří říkáte zlému dobré a dobrému zlé.«

b) Musíš odpustiti a milovati nepřátele, aniž chtíti neb si přáti, aby jiný na nich se mstil. Pán Ježíš praví učenníkům, již se chtěli mstít: »Nevíte, čího ducha jste; Syn člověka nepřišel duši zatracovat, ale spasit.« Luk. 9, 55. Jestliže by syn, bratr neb příbuzný neb kdokoliv jiný se mstil tvému nepříteli a ty bys se na to klidně díval a nepřekazil mstivost jeho, hřešil bys těžko. Kdo takové věci činí, hodni jsou smrti; a netoliko kdo je činí, ale také kdo činícím povolují. Řím. 1, 32.

c) Ty musíš odpustiti svému bližnímu tak, aby ti ani nenapadlo, jemu někdy uškoditi. Pán Ježíš napomíná: »Milujte nepřátele své a dobře činite těm, kteří vás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vám protivenství činí a utrhnají vám.« Mat. 5, 44.

d) Že odpustili jsme svým nepřátelům a že je milujeme, dokazuje i ta okolnost, když jim obecné známky lásky a přičylnosti ukážeme. Tyto známky jsou: mluvíti, pozdravovati, odpovídati, nevyhýbati se atd. Odpuštění slovy a ne srdcem nestačí ku spasení.

e) Jsme povinni odpustiti nepřátelům a je milovati. Že se nehněváme, to dokážeme, pomůžeme-li jim, jestliže jsou ve veliké bídě postaveni. Pomoz hladem umírajícímu; neučinil-li toho a on zahynul, zabil jsi jej. Sv. Ambrož.

Kteří nechtějí svým nepřátelům odpustiti, jsou stále v nemilosti Boží a na pokraji pekla; oni nemají podílu na pokladech Církve, jež pozůstává v modlitbě, mši sv., sv. svátostech atd.

Pokud se hněváš, ztrácíš všechny zásluhy za skutky své dobré, ztrácíš přízeň Boží, Panny Marie, svatých a andělů. Jaký jsi ukázal hněv proti bližnímu, taký proti tobě ukáže Bůh: »Tou zajisté měrou, kterou měřiti budete, bude vám zase odměřeno.« Luk. 6, 38.

Nejmilejší! aby nás Bůh netrestal, smilujme se sami nad sebou, šetřme sebe, aby nás Bůh ušetřil, odpusťme, aby nám Bůh odpustil. Amen. P. Albert Mrázek, farář v Horních Dunajovicích. (Morava.)

Neděle XXII. po Sv. Duchu.

(Homilie.)

Hlas farisejský a herodiánský jest: Zlá vůle, pochlebenství a pokrytectví.

»Hleďte a varujte se kvasu farisejského a kvasu Herodesova«, tak často vystříhal Pán Ježíš učenníků Svých. Před kvasem farisejským a herodiánským nepřestává i nás pořád vystříhati. Jak zlý musí býti ten kvas farisejský a herodiánský! A v čem pozůstává, abychom se ho mohli varovati? Na to nám odpovídá dnešní sv. evangelium.

V dnešním svatém evangeliu se nám ukazuje, že ten kvas farisejský a herodiánský, jímž se kazí všechna spravedlnost křesťanská, jest trojí; totiž:

1. zlá vůle,
2. pochlebenství a
3. pokrytectví.

P o j e d n á n í.

1. Fariseové pořád Pána Ježíše podezřivali, že s pomocí Belzebuba vymítá ďábly, koná zázraky; že jest spolčen s ďáblem; že se rouhá; že obcuje s hříšníky; že jest hříšník.

A nastojte, teď sami Mu najednou nejkrásnější vydávají svědectví. Vydávají Mu nejkrásnější svědectví i s Herodiany, svými úhlavními národními nepřátely, s nimiž se teď byli proti Pánu Ježíši spolčili. »Mistře!« tak sami Mu svědčí, »víme že pravdomluvný jsi a cestě Boží v pravdě učíš a nedbáš na žádného, nebo nepatříš na osobu lidskou.«

Nepraví: My si to myslíme, že jsi pravdomluvný, a že cestě Boží v pravdě učíš. Ale praví určitě a hotově: My to víme, my jsme o tom přesvědčeni. To nám potvrzují všechny řeči, kteréž mluvíš, všechny skutky, které konáš; to nám potvrzuje nejsvětější život tvůj; to nám potvrzují všechna proroctví na tobě vyplněná.

My víme a jsme o tom přesvědčení, že Ty jsi samá pravda, že mluvíš samou pravdu, když Sám o Sobě pravíš, že jsi Syn Boží, že jsi jedno s Bohem, že jsi pravý, zaslíbený Spasitel.

My víme a jsme o tom přesvědčení, že cestě Boží v pravdě učíš, že vším učením a příkladem Svým k jinému nevedeš, leč k samé ctnosti a spravedlnosti, k samému spasení.

My víme a jsme o tom přesvědčení, že nedbáš na žádného a že nepatříš na osobu lidskou, že při všem mluvení a činění Svém jsi prázden vši bázně lidské, vši ziskuchtivosti, vši ctizádosti, že vším nevyhledáváš leč samého oslavování Božího, samého spasení lidského, že při všem Svém počínání jsi veden úmysly nejčistšími a nejsvětějšími. — Nescházela fariseům a Herodianům, bludařům a nevěrcům dokonalá známost Ježíše Krista, Spasitele světa. Dobře Ho znali.

A proč Ho přece zavrhovali? Proč Ho přece nepřijímali za Spasitele svého? Proč v Něj nevěřili? Nechtěli v Něj věřiti. Nechtěla v Něj věřiti jejich pýcha, jejich závist, jejich mysl světská. Měli zlou vůli. To jim zřejmě Pán Ježíš vyčtl, řka: »Jerusaléme! Jerusaléme! Kolikrát jsem chtěl shromážditi syny tvé, jako slepice shromažďuje pod křídla kuřátka svá, a nechtěl jsi.« —

Než pravá příčina bludařství a nevěry nebývá přesvědčení. Přesvědčení to se jen předstírává. Pravá příčina bludařství a nevěry nebývá leč pýcha a nadutost, leč hrdá umíněnost, jako to bylo zvláště u fariseů, leč světáctví, jež nechce nic slyšeti o pokání a napravení, jako to bylo zvláště u Herodianů.

Pravá příčina bludařství a nevěry nebývá leč zlá vůle. A zlé vůle — té Bůh nás uchovejž. Zač máme Boha pořád snažně prositi, to jest dobrá vůle.

A »Otec nebeský,« jak nás ujistil Syn Boží, »dá dobrého ducha, dobrou vůli těm, kteříž ho prosí.« Sv. I. Luk. 11, 13.

Dobrá vůle pak — ta nám již lehce povede k Spasiteli Ježíši Kristu; ta nám nikdy nedá od Něho se odtrhnouti. Zlá pak vůle neštítí se žádné nepravosti; neštítí se ani nejpodlejšího pochlebenství. —

2. Fariseové a Herodiani tak velmi Pána Ježíše chválí. A On za všecku chválu je příkře odbývá; On jim přísně odpovídá: »Co mne pokoušíte, pokrytci?« Co mne pokoušíte?! A čím Ho pokoušeli? Tím, že Jej chválili, že Mu pochlebovali.

Každé pochlebování jest pokoušení; pokoušení k ješitnosti, k samolibosti, k pýšce. Ale i v tom prokazuje se Ježíš nejmoudřejším, že se nedal omámiti židným pochlebenstvím, že hned arci vševědoucím okem Svým prohlédl nové, pěkné přátely Své, kam zatáčeji pochlebenstvím svým. Chtělít Jej pochlebnou řečí svou k tomu navésti, aby jim na otázku jejich: sluší-li dávati daň císaři, čili nic, dal odpověď, kteráž by Jej jistě zahubila. Chtěli Ho tak zmásti, aby řekne-li, že nesluší, přítomní Herodiani neb císařští hned Ho udali za buiče císařské vláde římské; a řekne-li, že sluší, aby přítomní fariseové hned Ho lidu židovskému, pořád Jej k zlosti jejich tak oslavujícím, ale zároveň

vládu římskou nade všecko nenávidějícímu osočili jako nepřítele jejich. Avšak nepovedl se jim lstivý a nešlechtný výpočet jejich. Ježíš dal jim odpověď, kteráž je sama celé spletla. Když si byl dal podati peníz s obrazem a nápisem císařovým, odpověděl jim: »Dávejtež tedy, co jest císařovo císaři, a co jest Božího Bohu.« A touto odpovědí zmařil všecken úklad, nastrojený k záhubě Svě. Ježíš nedal se nic svéstí a omámiti pochlebenstvím. Tím nám dal naučení, jak my se máme chrániti všeho pochlebenství. A my tak pochlebenství milujeme; tak rádi mu věříme. Ale pochlebenstvím se nám vždy strojí záhuba.

Vždy kaziš se pýchou a nebýváš pak daleko od pádu, kterémuž pýcha předchází, slyšíš-li rád, jak tě chválí pro tvou umělost neb pro tvou učenost, neb pro tvou sličnost, neb pro tvou vystrojenost, neb pro jakoukoliv jinou přednost tvou; jak ti vzácné titule dávají, jak ti říkají: milost pane, milost paní, mladý pane, slečinko. To je samé pochlebování. Ale takové pochlebování bývá ještě dost nevinné. Horší jest to pochlebování, pochlebuje-li se křesťanu, že sám sobě postačuje bez náboženství, že sám jest dost osvícen, aby sám sebe bez náboženství spravoval, že sám si může dovoliti všeho, k čemuž jej vedou jeho přirozené pudy lidské, že člověk jest sám sobě Bohem.

Kam lidé takovým pochlebováním omámeni se přivádějí, o tom nám smutná dávají svědectví plné žaláře, plné blázince, plné nemocnice; na to nám ukazují ty truchlivé zprávy, když každé chvíle slyšíme aneb čteme o nějakém zmařeném životě lidském, o nějakém zříceném štěstí domácím. Jaké zkázy již natropilo a pořád tropí pochlebování! Jak se máme báti každého pochlebování, abychom se jím nedali omámiti! Jak i proto má nám býti nemilé všeliké pochlebování, že mile přijímajíce pochlebování bychom se prozrazovali, jak malého jsme ducha! Nebo pochlebování svůdného světa bývá jako vnadidlo, nalíčené k chytání pitomých ptáčků. Ale také sami nikomu nepochlebujež; pochlebování se líbí, ale pochlebník přichází v opovržení i u těch, kterýmž pochlebuje. —

3. Tím více máme si zošklivovati každé pochlebování, čím více v něm bývá pokrytství. Zcela jinak fariseové a herodiáni mluvili o Ježíši nepřítomném, když se o Něj radili, jak by Jej v řeči polapili, jak by Jej zahubili; a zcela jinak mluvili k Ježíši přítomnému, když Mu dávali nejlepší svědectví, když se Mu stavěli jako nejlepší přátelé jeho. »Ústy svými,« právem o nich platila ta slova žalmistova, »dobřečtili a srdcem svým zlořečtili.« Žalm 61, 5.

Zcela jinak mluvili o vrchnosti světské mezi sebou, a zcela jinak před herodiany, před císařskými. Jaké to bylo pokrytství! Proto právem jim Ježíš vyčetl rozhorlen: »Co mne pokoušíte, pokrytci?!«

Pán Ježíš prokazoval se milostivým ke všem hříšníkům. Jak milosrdně promluvil k Magdaleně: »Doufej dcero! odpouštějí se

tobě hřichové tvoji.« Jak útrpně propustil ženu cizoložnou, řka: »Jdi a nehřeš více!«

Jak laskavě pravil k Zacheovi: »Dnes stalo se spasení domu tomuto«. Jak milostivě odpověděl lotrovi: »Dnes se mnou budeš v ráji!«

Jen na pokrytce, smím-li se tak vyjádřiti, býval Ježíš zlý. Jak ostrá jest ta dnešní výčitka jeho: »Co mne pokoušíte, pokrytci?«

Jak perná byla ta slova, když tak mluvil k fariseům: »Běda vám zákonníci a fariseové; nebo podobní jste hrobům zblíleným, kteříž se zdají býti lidem zevnitř krásni, ale uvnitř jsou plni kostí umrlčích a vši nečistoty!« Sv. Mat. 23, 27.

Pokrytství bývalo Ježíši nejprotivnější a nejodpornější. A není divu!

Pán Ježíš přišel spasit lidi hříšných. Kdo chce skrze Ježíše Krista býti spasen, musí sám sebe uznáti za hříšníka. Ale v tom, aby člověk poznal a uznal hříchy své, aby jich litoval, aby se upřímně z nich vyznal, aby zásluhou Kristovou od nich byl očistěn, aby se obrátil a napravil: v tom mu nic tak nepřekáží, jako pokrytství. Pokrytec jak těžce se obrátí! Jak těžký jest přístup k srdci jeho!

Pokrytec ti ke všemu přisvědčí, co mluvíš o kráse a zásluze ctnosti, co mluvíš o veliké vině toho neb onoho hříchu; jen o tom nechce ničehož věděti, že sám je vinen takovým a takovým hříchem.

A v pokrytství tak lehce se přichází! Když člověk hřeší, zbývá mu dvojí: buď aby řekl: hřešil jsem; anebo aby si pomahal zapíráním a přetvařováním se. A od té chvíle, jak zapírá a přetvařuje se, jest pokrytcem. A pokrytstvím svým pak ještě více se zatvrzuje, ještě hloub v hřích se zabořuje.

* * *

Toto troje naučení nám dává dnešní sv. evangelium: abychom sami sebe neklamali, domnívajíce se, že nemůžeme věřiti z přesvědčení, což nebývá leč zlá vůle; abychom se nedávali mýliti pochlebenstvím k záhubě své, abychom sami nepochlebovali; posléze, abychom od ničeho nebyli tak daleko, jako od pokrytství.

A tím dále budeme i ode vši zlé vůle, i ode všeho pochlebenství, nás i jiné máměcího, i ode všeho pokrytství, a tím spíše se spasíme skrze Ježíše Krista, budeme-li vždy milovati pravdu. Pravda osvobodí nás. Sv. Jan 8, 9. Amen.

Karel Otman, k. b. vikář a farář v Ořeše.

Řeči příležitostné.

Slavnost sv. růžence.

Cena růžencové pobožnosti.

„Zdrávas, milosti plná, Pán s tebou,
požehnanás ty mezi ženami!“

Luk. 1, 28.

K papeži Innocencovi III. přistupuje pokorný sluha Páně, oděn v hrubé roucho a přepásán provazem. Práví, že míní založiti nový řád církevní. Členové toho řádu že budou kázati evangelium chudým i bohatým, ale více skutkem, nežli slovem. Odříkají prý se naprosto statků vezdejších a chtějí se živiti pouze tím, co si vyžebrají u dobrých lidí. I prosí neznámý, chudý muž za schválení nového řádu. Papež se zdráhá dáti schválení řádu, jenž nemá zajištěné výživy. Takový řád prý s tíží se ujme ve světě a sotva co prospěje. V noci na to má papež vidění. Vidí, jak hlavní chrám jeho v Římě se nachyluje, jakoby se chtěl sřítiti, a jak se opírá o něj svými plecemi a tak ho chrání od pádu — muž, jemuž nechtěl schváliti nový řád církevní. Toto vidění bylo náměstkou Kristovu pokynutím od Boha, že nový řád bude silnou oporou Církve. I dal novému řádu své schválení a zkusil brzy, jak působením chudých a sprostných mnichů oživovala víra a napravovala se kázeň křesťanská. A kdo byl onen pokorný sluha Páně, onen zakladatel nejchudšího, ale veleprospěšného řádu církevního? Nikdo jiný, nežli sv. František Serafinský, jehož výroční památka na dnešní den připadá.

Podobnou silnou oporou Církve, jako řád sv. Františka, jest, milí křesťané, stejně starý církevní řád sv. Dominika. Onen řád přispíval k rozkvětu Církve chudobou, tento růžencem. Tázete se, jak to může býti? Což jest růženec jiného, nežli stále opakování pozdravení andělského: „Zdrávas, milosti plná, Pán s tebou, požehnanás ty mezi ženami?“ A v tomto stálém opakování mohla by spočívati nějaká moc divotvorná, nějaká zvláštní pružina ku zbožnému a mravnému životu? Tak jest a ne jinak. Mnoho prospěchu nabyla Církve během věků z pobožnosti růžencové, kterou sv. Dominik vynalezl, a řád od něho založený po světě rozšířil. Na památku všech těchto dobrodiní ustanovena jest dnešní slavnost sv. růžence. Abychom ji konali v duchu Církve svaté, ukáží vám v dnešní své řeči, jakou cenu má pobožnost růžencová.

Milost Boží a přimluva Královny sv. růžence budiž se mnou i s vámi!

* * *

P o j e d n á n í.

Co růženec jest, a jak tato pobožnost se koná, jest vám zajisté všem s dostatek známo, a protož nebudu toho připomínati. Ale není vám všem s dostatek známo, jakou cenu má pobožnost růžencová. Jedni domnívají se, že pro ně se nehodí; jiní, že k ničemu nevede. Já však pravím, že pobožnost růžencová: 1. všem katolíkům se hodí, a 2. všem katolíkům prospívá. Pozorujte, draží v Kristu, jak pravdiva jsou tato slova.

1. P o b o ž n o s t r ů ž e n c o v á h o d í s e p r o k a ž d é h o .

Nelzeť ovšem zapřítí, že růženec byl původně jenom pro ty, kdo neuměli čísti a nemohli říkati společně s jinými žalmy. Tomu nasvědčuje okolnost, že v úplném růženci jest stopadesát Ždrávasů, jako jest v Písmě svatém Starého Zákona sto padesát žalmů. Avšak růženec může býti vhod i těm, kdož čísti umějí. Nestane-li se dosti často, že v stáří, ba někdy i v mladších letech zeslábně zrak člověku a činí mu čtení nemožným neb aspoň obtížným? A co si má počítí křesťan, když upoután na lože, rád by se modlil, ale pro bolest neb slabost nemůže vzíti do ruky knihy modlitební? Anebo čeho se chopíš, když si chceš krátiti dalekou osamělou cestu aneb noční službu u nemocného modlením? Ille, v těchto a v mnohých jiných případech hodí se výborně ona pobožnost, při níž záleží pouze a jedině na tom, aby pozdravení andělské, čím častěji se říká, říkalo se tím vroucněji.

Co by se mohlo proti tomu namítati? Že stálé opakování jedné modlitby jest unavující a že čelí proti zřejmému přikázání Páně: »Když se modlíte, nemluvte mnoho jako pohané, kteří se domnívají, že pro mnohé mluvení své vyslyšení budou?« Mat. 6, 7. Rád bych věděl, proč by časté říkání pozdravení andělského unavovalo? Proč pak Kristus Pán, náš vzor a příklad ve všem, třikráte říkal tu modlitbu: »Otče můj, jest-li možné, ať odejde ode mne kalich tento, ale však ne jak já chci, ale jakž ty?« Mat. 26, 39. 44. Proč slepému u Jericha nechal volati několikrát: »Synu Davidův, smiluj se nade mnou!« I. uk. 18, 39. Proč se nehoršil, když Ho vítali v Jerusalemě, volajíce neustále: »Hossana Synu Davidovu!« Mat. 21, 9. 15. Z toho všeho vysvítá, moji draží, že časté opakování jedné modlitby jest zcela přirozeno tomu, kdo po smilování Božím srdečně touží, láskou, důvěrou a vděčností k Bohu oplývá. Sladko jest milujícímu, praví jeden nábožný muž, často opakovati svá slova. Či nečiní tak malé dítky, když, toužíce po otci neb po matce, jedna slova stále opakují? Nemůžet tedy ani stálé opakování pozdravení andělského při růženci nikoho unaviti, je-li modlitba jeho výlevem dětinné lásky a důvěry k milostivé nebes královně. Ovšem, kdybychom říkali růženec bez citu, bez pohnutí srdce, v tom úmyslu, že mnoho mluvením dojdeme vyslyšení, byla by tato pobožnost nedůstojná a platilo by o ní slovo Páně: »Lid tento ctí mne ústy, ale srdce jejich daleko jest ode mne.« Ale kdo troufá si tvrditi, že tak se modlí růženec všichni katolíci, anebo že by učila takové modlitbě

Církev? Nesuďte a nebudete souzeni, nepotupujte a nebudete potupeni!

Uvažte ještě, nejmilejší v Kristu, že růženec není pouhé odřkávání, nýbrž že obíráme se při něm v duchu vznešenými pravdami sv. náboženství, rozjímající tajemství ze života, utrpení a oslavení Pána a Spasitele svého Ježíše Krista. Tomu-li tak, hodí se pobožnost sv. růžence pro každého, nejenom pro sprostného, nýbrž i pro vznešeného a učeného. Dějiny církevní do-
svědčují, že skutečně i vznešení a učení byli milovníky sv. růžence. Sv. František Saleský učinil si zvykem, modliti se několik desátek růžence každodenně před spaním, i neuchýlil se od svého zvyku ani při nejpilnějším zaměstnání a při největším unavení ve svém povolání biskupském. Sv. Filip Nerejský pokládal za ztracený každý den, v který se nepomodlil růžence. I císař Karel V. rád a často se modlil růžencem. A slavný vojevůdce rakouský a český šlechtic Jan Kadecký, hrabě z Radče, nejednou se obíral růžencem, když vojáci jeho se oddávali světským zábavám. Ať řekne ještě někdo, že růženec vzdělanému nesluší!

2. Z toho, co jsem vám dosud vyložil, drazí v Kristu, mohlo by se souditi, jakoby byl růženec pobožností pouze soukromou. Ale tomu tak není. Růženec hodí se výborně i za pobožnost veřejnou a společnou a stal se právě pro tuto vlastnost nejsilnější zbraní Církve bojující. Jak mnohých dobrodiní dostalo se Církvi pro pobožnost sv. růžence, vypravují zřetelně dějiny církevní.

Ku konci dvanáctého a na počátku třináctého století řádili v jižní Francii a v horní Itálii bludaři jménem Albigenští. Odvrhli skoro všecku věrouku a kázeň křesťanskou a žili dle slov velikého papeže Innocence III. hůře nežli Mohamedáni. A co skrotilo tyto divé bludaře, kteří chrámy a kláštery pálili, kříže a obrazy rozbíjeli, nejsv. Svátost rouhavě hanobili, kněze týrali a vraždili a tak vinici Páně v poušť proměňovali? Neskrotily jich ani poučování a napominání, ale skrotil je růženec. Sv. Dominik vida, že svým kazatelským řádem proti Albigenským ničeho neprospívá, vzýval pokorně Matku Páně, kteráž dle slov naší svaté Církve potírá všechny bludy po veškerém světě, a dostal od ní poučení, by se modlil společně s věřícím lidem za obrácení bloudících. I stalo se tak. Sv. Dominik a jeho duchovní synové kázali věřícím růženec, vykládali jeho tajemství, říkali ho s lidem, a účinek byl netušený: asi sto tisíc bludařů navrátilo se k zdravému rozumu a k jednotě Církve, a na tisíce katolíků smířilo se s Bohem ve svátosti sv. pokání. Od té doby nabývala pobožnost sv. růžence veliké obliby po všech končinách světa katolického, jsouc rozšiřována skrze řád sv. Dominika a bratrstva růžencová.

L. P. 1571 vypravil Soliman III., sultán turecký, velikou moc válečnou proti západní Evropě, chtěje ji podmaniti svému žezlu. Papež Pius V. volal do zbraně proti tomuto krutému nepříteli všechna knížata evropská. Ale pro nesvornost knížat vypraveno proti přesile turecké jen nepatrné vojsko ze Španěl a Itálie. Toto

vojsko, jemuž velel obratný vojevůdce Don Juan d'Austria, setkalo se v námořní bitvě s Turky u města Lepanta v Řecku dne 7. října a zvítězilo slavně: mnoho nepřátel jest pobito neb zajato, patnáct tisíc zajatých křesťanů z moci jejich vysvobozeno, ba i několik lodí tureckých ukotistěno. A zrovna toho dne, kdy se událo toto slavné vítězství, konala bratrstva růžencová po celém světě svou obvyklou pobožnost za pomoc Boží a ochranu Panny Marie proti nepřátelům Církve. Nebyloť tedy ani nejmenší pochybnosti, že vítězství u Lepanta daroval Bůh křesťanům pro jednomyslnou pobožnost sv. růžence. Papež Pius V. veřejně to prohlásil, jeho pak nástupce, Řehoř XIII., nařídil, aby v kostelích, kde jest oltář růžencový, konala se výroční slavnost sv. růžence vždy první neděli v měsíci říjnu. Od té doby nepřestávali papežové pobožnost sv. růžence věřicím doporučeti a hojnými odpustky obdařovati.

Avšak nebezpečí, jež hrozilo západní Evropě od sverepých Turků, nebylo ještě zažehnáno. Bylať ještě v moci jejich veliká část Uher. Po mnohých nerozhodných bojích mezi Turky a Uhry došlo k veliké bitvě u města Temešváru l. P. 1716. A v bitvě této, za panování císaře Karla VI. a pod velením arciknížete rakouského Eugena, sklonilo se vítězství opět ku zbraním křesťanským, a následek byl velmi blahodárný; neboť panství Turků v Uhřích vzalo navždy za své. I toto vítězství přičítalo křesťanstvo příměluvě Matky Boží, patronky království uherského, a účinku sv. růžence, jelikož v čas bitvy u Temešváru bratrstva růžencová v Římě konala veřejné průvody a svou pobožnost k uctění Matky Páně. To pak pohnulo papeže Klimenta XI., že ustanovil, aby slavnost růžencová první neděli v měsíci říjnu slavila se po celém světě katolickém.

Následkem liché osvěty, která se rozšířila ku konci minulého století z Francie po celém téměř světa oboru, ochabla velice náboženská uvědomělost a horlivost v národech katolických. Aby se opět probudila, k tomu vyvolil Bůh onu Francii, kteráž se stala kolébkou novověké nevěry. l. P. 1858 byla v jedné dědině u města Lourdes čtrnáctiletá dívka Bernardetta Soubirous-ova. Této dívce zjevovala se Rodička Boží v době ode dne 11. února až do dne 16. července jako krásná paní s dlouhým, sněhobílým růžencem, kdykoliv se modlila dívka růženec před jednou jeskyní skály Massabielle, ze skály pak vytryskl silný pramen vody, již došli uzdravení přemnozí nemocní, zvláště ti, kteří uctívali Královnu nebes sv. růžencem. Od té doby počala se šířiti pobožnost sv. růžence s novou zálibou a důvěrou, kterouž aby ještě více roznil, nynější sv. Otec Lev XIII. v litanii loretanské učinil přídavek: »Královno sv. růžence, oroduj za nás!« a ustanovil, aby pobožnost sv. růžence konala se po všem světě po celý měsíc říjen.

Tento stručný přehled dějepisný ukazuje jasně, že velikých dobrodiní od Boha dostalo se celým národům i jednotlivým křesťanům skrze pobožnost sv. růžence, a že tedy nikdo nemůže říci: k čemu ta pobožnost?

Nejmilejší! K jakému cíli a konci směřovala dnešní má slova? Chtěl jsem vás přesvědčiti, že nikdo z nás nemá příčiny pohrdati pobožností sv. růžence. Pobožnost tato jest v pravdě katolická čili obecná, hodí se věřícím všech stavů, věkův a stupňů vzdělání; proto jest i ctilodna. Pobožnost sv. růžence vymáhá nám slitování Boží a přímlyvu blahoslavené Panny Marie ve všech potřebách duše i těla.

»Protož,« pravím s Církví svatou, »ctěmež stále nejsv. Rodičku Boží touto poctou jí nejmilejší, aby, jakož tolikrát pomohla věrným křesťanům, jsouc vzývána pobožností růžencovou, k zapuzení a vyhlazení nepřátel pozemských, tak i nám přispěla k přemožení nepřátel pekelných.« Mat. lect. VI. Ano, nyní více než kdy jindy dotírají na nás nepřátelé pekelní, t. j. ďábel a jeho družina. Ten litý boj, který se podniká nyní proti Církvi Boží na vyhlazení víry a dobrého mravu a společenského řádu na nich spočívajícího, ten boj nemohl vyjiti z hlav lidských, ale jedině z hlubin pekelných. Proto nynější sv. Otec Lev XIII., jenž zná výborně smýšlení a snahy nynějšího světa, naučil nás modliti se každodenně po mši svaté, aby »sv. Michal, kníže vojska nebeského, svrhl do pekla satanáše i jiné duchy zlé, kteří ku zkáze duší světem obcházejí.« Těmito slovy prosíme Boha, aby na přímlyvu sv. Michala skrotil zlé duchy tak, by nemohli vycházeti ze svých temných sidel k naší záhubě. A k tomu nám přispěje i přímlyva Matky Boží, budeme-li ji ctíti a vzývati sv. růžencem. Necht se směje svět, že růženec chatrnou jest zbraní proti ďáblu, co na tom? Goliáš také se posmíval Davidovi, že jde na něho, vojína obrovského a od vrchu hlavy až k patám ozbrojeného holí a prakem, a aj! David zvítězil nad Goliášem. Tak podař se i nám odolati Goliáši pekelnému pomocí sv. růžence a zachovati se neposkvrněnými od tohoto světa až do poslední hodiny, kdy bude státi při nás Matka milosrdenství, aby nás zachránila od nepřítele zlého a uvedla nás k trůnu milosrdenství Božího. Amen.

Klement Markrab.

Řeč o svěcení kříže v Dolním Újezdě 28. září 1895.

»Ejhle, Beránek Boží, Který snímá
hříchy světa.« Jan 1, 29.

Když jsem letošního roku zavítal na obvyklou dovolenou do tohoto svého milého rodiště, a když přiblížil jsem se k tomuto místu, byl jsem bezděčným svědkem zvláštního, dojemného divadla. Starý, sešlý a spuchřelý kříž kácel se k zemi.

Jako vetřý stařec vévodil přes půl století tomuto údolí, jsa považován za dědictví otcův a téměř za záštitu rodiny — a musel býti vyňat pro stáří své. Nyní pak postaven kříž nový — kamenný — kříž důstojný — a prohlašuji to napřed ne za nějakou

zvláštní zásluhu, ale prostě za skutek povinnosti, která zde byla vykonána.

Mně pak dopřáno, promluvíti k vám, drazí krajané, v tomto tak vážném okamžiku několik myšlének — ve chvíli, kdy stojíte před tímto právě posvěceným křížem — i osměluji se již napřed co nejuctivěji poděkovati nejprvé vysoce důst. a důst. pánům, kteří s nevšední obětavostí i ze vzdálených osad zavítali sem, aby svou přítomností přispěli k oslavě Spasitele našeho. — Děkuji i vám všem, přátelé a rodáci, kteří v tak hojném počtu obklopujete místo toto, abyste se účastnili vzácné slavnosti.

Mnohý z vás tím oslavil i vlastního svého patrona sv. Václava. Neboť svěcení kříže tohoto padlo na významný svátek našeho českého patrona, jehož jméno přemnozí z vás nosí — a nejen nosí, ale jím se také honosí, a to vším právem. Neboť sv. Václav svým vlastním příkladem nám osvědčil silu kříže Kristova, Ježž následoval po celý život a Jemuž život svůj dovedl přinéstí též za obět.

A kde jest ta mocná podpora a pohnutka, která učinila ze sv. Václava mučenníka křesťanského? Byla to jeho hluboká víra v Božství Kristovo, byla to i naděje, že jedině cestou učení Kristova dojde on sám a s ním i celý národ svého spasení, a konečně byla to plamenná láska, kterou naplněno bylo srdce Václavovo ku Kristu. Muselť zajisté Václav věřiti a doufati v Toho, musel též milovati Toho, kdo nás tak miloval, že život svůj za hříchy světa položil, jak svědčí již nápis tohoto kříže, vyňatý z evangelia sv. Jana: »Ejhle Beránek Boží, který snímá hříchy světa«.

Těmi třemi ctnostmi: vírou, nadějí a láskou jako zlatou nití protkán byl celý život Václavův.

Ó jak musíme tomu býti povděční, že právě v tak významný svátek bylo nám dopřáno účastniti se slavnosti posvěcení kříže tohoto. Neboť i toto svěcení má — alespoň částečně — přispěti k tomu, aby v nás rozhojňovala se milost Boží, aby v nás utvrzovaly se tři božské ctnosti: víra, naděje a láska.

Neboť co jest svěcení neb žehnání nějakého předmětu? Jest to svátostina, v které Církev svatá uděluje předmětu onomu milosti zvláštní, aby lidem prospívaly. Nesmí se ovšem od předmětů žehnaných očekávati nic jiného, než zač Církev prosí; kdyby někdo žádal hned nějaké zázraky, pak by to byla pověra. A třeba též pamatovati, že věci žehnané přinášejí milost jen tomu, kdo jich hodným jest, a pokud se to neprotiví vyšším záměrům Božím.

A já když uzřel jsem na tomto kříži trojí znak: kříž, kotvu a srdce, jakožto znak víry, naděje a lásky, rozhodl jsem se ihned, že učiním tyto tři božské ctnosti předmětem dnešní řeči své. Neboť kříž jest právě základem víry, naděje a lásky, a proto doufám, že posvěcení tohoto kříže rozlojní v nás ony tři božské

ctnosti. To jest ona první milost, kterou očekávati můžeme od tohoto nově vysvěceného kříže.

Sledujte mne s bedlivou pozorností, když s vámi rozjímati budu, že kříž jest základem naší víry, naděje a lásky.

P o j e d n á n í.

1. Duch můj zalétá dnes ku hlavnímu městu království českého, k matičce Praze, kam chvátají tisícové a tisícové lidu českého, aby uzřeli zde na vlastní oči, co zmůže národ malý, ale přičinlivý — jaké jsou jeho zvyky a obyčeje. Výstava národopisná má býti obrazem a zrcadlem lidu českého. I z vás mnozí již si dopřáli radostného toho požitku — a co, drazí přátelé, co upoutalo vašeho ducha a vaše srdce nejvíce, když jste vkročili do té československé vesnice? Byl to kostel a kříž — kostel sice jednoduchý a prostý — a přece jak mocně vábí ku pobožnosti! Bez této svatyně a bez kříže snad by se ani nedala mysliti česká vesnice, a výstava bez nich nebyla by ani výstavou, nebyla by pravdivým zrcadlem života našeho.

Pořadatelé měli zajisté mnoho příčin, uskutečnit tuto myšlenku. Neboť co bylo ode dávna nerozlučitelnou vlastností národa českého, které se nikdy nevzdal? Byla to jeho upřímná zbožnost, víra. Vždyť ona zachránila i jeho život. Sám dějepisec Palacký volá, že kdyby nebyl národ český přijal náboženství křesťanské, že by byl utonul v moři svých sousedů, jako se to stalo jiným národům slovanským.

A jako dříve, tak až doposud jest víra životní podmínkou lidu našeho. Ona jest naší průvodkyní od kolébky až do hrobu. Ona otvírá ústa naše k modlitbě, sotva že jasný paprsek slunka ranního probudil oči naše z občerstvujícího spánku, i když uléháme po celodenní práci k sílcímu odpočinku. Víra provází nás do svatyně každodenně, zvláště v den nedělní a sváteční — ona polévá rosou útěchy srdce naše v době neštěstí neb pokušení — zkrátka, víra jest průvodkyní naší v celém životě.

Poněvadž však nejvíce jeví se v kostele a pod křížem, proto nemohli bychom si českou vesnici bez nich ani mysliti.

Dle toho, že jest víra tak důležitým činitelem v životě národů, zvláště národa českého, dalo by se souditi, že bude si jí každý na výsost vážiti. Vizme však, z jakého stanoviska lidé často hledí na víru. Jedni považují ji správně za jediný prostředek ku spasení dle slov Kristových: Kdo uvěří, bude spasen, kdo neuvěří, bude zatracen.

Druzí pohlížejí na víru jen jako na prostředek k udržení pořádku společenského — a konečně poslední — nevěrci — vůbec všecku víru zavrhuji, volajíce: čeho nevidím, v to nevěřím.

Kterého z těchto tří názorů my se přidržíme?

Není nám těžko to uhodnouti. K jakým koncům vedlo by učení: Čeho nevidím, to nevěřím? Že by se řídil každý dle slov známého mudrce Epikurea: Jez, pij a uživej — po smrti není

žádné radosti více. Že by se nebál nikdo Boha ani věčnosti, a že by nebyl nikdo ani jist svým životem. O tom netřeba se asi šířiti, vždyť to uznává dosud veliká většina lidstva, že potřeba jest lidstvu víry a náboženství; v některých krajinách v tomto ohledu valně pokleslých dály se pokusy, vyhnati kněze a náboženství ze škol — a přece vyslovila se i v těchto lhostejných krajích většina obyvatelstva v ten smysl, že třeba jest člověku víry, a proto také že třeba jest ji vštěpovati dětem ve škole. A v těch zemích, kde odloučila se škola od Církve, budou toho snad brzy litovati, neboť jest tam vražda a dynamit na denním pořádku.

Nemůžeme se přidati ani ku druhému náhledu, který chce z víry udělati, abych tak řekl, policejní prostředek k udržení pořádku, dle slov jednoho učence francouzského: Já sám nemám víry, ale chci, aby ji měl můj krejčí, protože by mne jinak šidil. My musíme se postaviti na stanovisko vyšší a uznat nevyhnutelnou potřebu víry nejen pro život pozemský, ale také jako podmínku blaženosti věčné.

A takovéto víry základem jest kříž, na němž umřel Pán Ježíš. Základem proto, že zač umírá Sám Syn Boží, to pravda jest, na to můžeme přisahati, to jest základem naší víry.

Touto smrtí Kristovou nabyl kříž teprve svého významu. Dříve byl předmětem a znamením potupy. Nejhorším zločincům bylo toto znamení vpalováno na čelo a jenom nejohavnější zločiny byly trestány křížem. Měšťané římsští, kteří měli před ostatními třídami zvláštní privileje — výsady — nesměli býti křižováni. — Teprve nám stal se kříž předmětem úcty, poněvadž Kristus Spasitel náš na něm dokonal. Proto také je chvalitebným zvykem u nás katolických křesťanů, že nemíváme křížů holých, nýbrž s obrazem Ukřižovaného. Jiná vyznání křesťanská, pokud totiž ctí znamení kříže, nemají na něm buďto žádného obrazu, anebo jen některé nástroje z umučení Kristova, jak to má ku př. pravoslavná církev v Rusku.

Z toho jest již zřejmo, proč chovala Církev ode dávna v úctě kříž. Tou měrou, jako vážíme si víry samé, která zachovala život našeho národa a jest prostředkem ku spasení, tou měrou chováme v úctě i základ víry té, totiž kříž. Mnohý syn, když vyjde si do pole a vidí to celé svoje bohatství, musí vstoupiti v hlubinů srdce svého a říci si: Toť otcovská práce — to zanechali ti rodičové tvoji — a proto již z tohoto ohledu chovej v úctě jejich památku, neboť oni položili základ k tvému blahobytu.

Jak mnohý syn si povzdechne a zulíbá aspoň obrázek — podobiznu svého otce a matky své. A my když pohledneme do světa a poznáváme důležitost víry, která jest nám největším bohatstvím, tu musíme vzpomenouti si také na toho, kdo nám položil základ k víře té, a to jest Kristus na kříži.

To jest to první naučení, které zavzní vám s kříže: Važte si víry své. Nedbejte na nikoho.

Dnes každý chce slouti vzdělaným a mnohý hledá a vidí vzdělanost v tom, když směje se všemu, co je nám posvátné, když hlásá: Není Boha, není věčnosti. Mnohý chce slouti pokročilým a svého cíle chce dosíci tím, když hlásá neposlušnost dítěte k otci, žáka k učiteli, čeledína k hospodáři, poddaného k panovníkovi. Jsou to ti falešní proroci, kterým zdá se zpátečnickem každý, kdo odváží se hlásati úctu k citům nejněžnějším, jsou to vlastenci, kteří pod rouškou vlastenectví chtějí vyrvati lidu víru svatováclavskou, proto je jim »kříž« ku posměchu a pohoršení, a oni -- bojovníci ti odvážní, mří svými střelami i na tu poslední chýšku, střelami tisku a knih, které bývají spíše otravou než potravou. Ó kéž byste nezapomínali, že opravdu vzdělaným jest ten, kdo zná a miluje Boha. Neboť Bůh jest prvním pramenem pravdy, všeho dobrého a krásného. Ó kéž by ta naše dědinka nenechala se otrávití jedovatým dechem času. Národ český nechť učí se ze své minulosti. Historie není nadarmo nazývána učitelkou národů. --

K tomu kéž by alespoň z části přispěl i tento kříž.

Půjde-li člověk spravedlivý a věřící kolem, nechť pohledem na tento kříž utvrdí se ve svém smýšlení; půjde-li kolem někdo, v jehož nitru hlodá červ pochybností, neb kdo víru svou ztratil a Bohu se rouhá, nechať uslyší s tohoto kříže tichý hlas: »Já jsem ten, jemuž ty se protívíš,« snad stane se ze Šavla Pavel, a nabude opět klidu a naděje. Neboť z kořene víry vyrůstá nám i kmen naděje.

2. Na děje jest dvojt: jedna nese se k nebesům — jest to naděje na život věčný, druhá dotýká se více země — jest to ta pozemská naděje, říkáme jí také útěcha. A obojí této naděje jest základem kříže.

a) Pán Ježíš pravil kdysi k Nikodemovi: »Jako Mojžíš povýšil hada na poušti, tak musí býti povýšen Syn člověka, aby každý, kdo v něho věří, nezhynul, ale měl život věčný.«

A při prefaci na povýšení sv. kříže přirovnává Církev kříž ku dřevu rajskému a volá ústy kněze: »Ty, o Bože, jenž jsi spásu lidstva na dřevě kříže dokonal, aby, jako ze dřeva hřích a smrt povstaly, tak zase ze dřeva život aby vzešel, a ten, který na dřevě zvítězil, aby také na dřevě byl přemožen.« Na dřevě zvítězil had, ze dřeva povstal tedy hřích; na dřevě kříže pak přemožen byl ďábel, a na tomto dřevě tedy zničen byl hřích a smrt. Ďábel chtěl jím Boha zneuctíti, ale Kristus jej povýšil; proto ďábel nenávidí kříže. Tím způsobem stal se kříž základem naděje na život věčný.

Abychom na tuto myšlénku upamatování byli, potkáváme se přecasto v životě se znamením kříže. Kněz při mši sv. u oltáře má ruce rozepjaté v podobě kříže, když volá: »Dominus vobiscum — Pán s vámi,« i při modlitbě, kdy modlí se za věčnou spásu přítomných křesťanů. Veškerá žehnání i svátosti dějí se v podobě kříže, poněvadž právě svátosti jsou to, které nás přivádějí ku spasení. Křížkem okrášleny jsou koruny královské, jím

rády zdobí dívky křesťanské hrdla svá; jím okrášlena jest nevěsta, krácející se ženichem k oltáři — od svátosti křtu až do posledního pomazání setkáváme se se znamením kříže — a zvláště draží přátelé v hodině smrti, kdy zapadá poslední ten paprsek života, zvláště tenkrát stává se kříž mocnou útěchou — neboť člověku počíná se jeviti před Jeho zrakem věčnost se všemi svými vlastnostmi — a já, který na sta a snad na tisíce nemocných jsem připravoval na tu poslední cestu života, mohu vám to, draží přátelé, dosvědčiti před Bohem, že zvláště v hodině smrti je kříž mocným pramenem naděje na život věčný! Zločinec, když umíral s Kristem, obrátil se ku kříži Jeho a volal: »Pane, rozpomeň se na mne, až přijdeš do království svého« — a já k slzám býval pohnut, když jsem viděl, jak mnohý umírající vřele líbá obraz Kristův na křížku, líbá jeho oči, ústa, srdce, ruce, nohy, jako by jej odprostiti chtěl za hříchy, těmito smysly spáchané, jak mu to při posledním pomazání naznačeno bylo. Často myslím jsem sobě, kdyby tak sem přišel onen básník, který volá: »Pro Tebe, ó Kriste, již nikdo více necítí, nad Tvými ranami, ó Kriste, již nikdo více nepláče, v Tobě již nikdo více nenalezá svoji útěchu.«
 »Svět věřit přestává, že činem oděje se Tvoje zvěst o věčném míru, a v hrob, kam pohřbívá vše svoje naděje, tam kácí také svoji víru.« (Mužik.)

Sem na takováto místa předstup, ó duše, pochybnostmi naplněná, a zvolati musíš spíše slovy Církve: O crux ave, spes unica — budiž pozdraven, ó kříži, naděje naše jediná, neboť tys světlem, které nebesa proniká, ty jsi věží, která až ku obloze dosahuje, ty jsi útěchou, která šíří blaho a požehnání po světě.

b) A což pohlédneme-li na tu druhou pozemskou naději? Tu tvoří často divy a zázraky svatý kříž.

Ve všeobecné nemocnici pražské vyklízela se kdysi operační síň, kde se nemocným osobám odnímají zkažené údy, aby byly zachování při životě. Ode dávna byl v té síni zavěšen velký kříž. Chtěli ho však ze síně odstraniti. Tu však se ozval přísný hlas: »Ne, kříž ten zůstane zde!« — Kdo tak vykřikl? Byl to vrchní lékař v síni operační, jenž právě přišel, když chtěli kříž odstraniti. »Naproti tomu kříži,« dokládal slavný lékař, »konali jsme nejtěžší a nejnebezpečnější operace na nemocných; patříce na ten kříž, přestáli trpitelé a trpitelky nejbolestnější řezy našich nožů, ten kříž nám je činil nejtrpělivějšími a nejposlušnějšími. On byl naším utišujícím prostředkem, když jsme neměli ještě omamujících prostředků — a jest jím dosud.«

A takovou velikou nemocnicí, draží přátelé, jest i tento svět. Choroby vnitřní, rozervanost a nepokoj, i vnější skutečné nemoci svírají člověka po celý život. Jak často musí člověk teprve těžkou operaci prodělati, než dosáhne cíle svého! A kde hledá lidstvo zmírnění svých bolestí? Jsou to přecasto prostředky na okamžik omamující, i nebezpečné, které po sobě zůstávají zármutek a slzy, někdy i v propast zoufalství upadá člověk, nehledá-li na pravém místě, totiž pod křížem svou naději. Kdyby ten nešťastný Jidáš

byl mohl přitisknouti na prsa svá a zulíbatí se slzou lítosti svatý kříž, zajisté že by si nebyl musil zoufati i při velice rozervaném svědomí svém!

Proč dnes ve světě tolik zoufalství a sebevražd? Poněvadž lidé ztratili zbožnost, odchýlili se od kříže, který jest základem naší naděje, a jestliže někdy i Bohu oddaný a zbožný člověk si zoufá, pak bych chtěl s dobrým svědomím podepsati mu vysvědčení lékařské, že se tak stalo z pomatenosti rozumu. Toť by bylo tak, jako kdyby lodník zahodil kotvu, kterou může upevniti loď ku břehu, když krutou bouří jest zmitána a kdyby sám vrhl se do moře. A kříž jest takovou kotvou, a člověk věřící chtěl by ji od sebe odhoditi a vrhnouti se v hlubinu zoufalství? Proto my ve všelikých potřebách pozemských znamenáme se sv. křížem. Zbožní lidé znamenají se jím před modlitbou i po modlitbě, před prací i při její ukončení, v nebezpečích, pokušeních, ano i při blesku a bouři nezapomínají se poznamenati sv. křížem. A to nejen v obyčejné, skutečné bouři, ale i v bouřích svého vlastního srdce a života. A jak nesčetné jsou ty bouře života! Francouzský větroplavec Godard vyletěl v baloně z výstavy pražské r. 1891 při bouři a byl jen záračným způsobem zachráněn, a sice křížem pomocí kapucínů hradčanských. I přišel potom Godard do kláštera otců kapucínů děkovat za poskytnutou pomoc. Slavný Godard políbil kříž a zvolal: »Tys byl naší spásou!«

A co takových bouří prožije člověk při té plavbě svého života! Zdá se, jakoby často zlý osud jen slzu vložil člověku do kolébky za víněk. Nevděk dětí, opuštěnost od přátel, rodičů, chudoba a nouze, nepřátelství a války, toť jsou ony bouře života; ó zajisté že často jste v takových bouřích našli pod křížem jedinou svoji útěchu, pravou kotvu. Kupujte, ó rodičové, dítkám svým, a přátelé mezi sebou křížky na místo jiných bezvýznamných dáreků, když dospívají a nastupují životní pouť; takový křížek jest nejen milou upomínkou, ale vzbuzuje také zbožné a spasitelné myšlenky, zvláště důvěru v Boha, a v něm naleznou mnohý naději, že zase bude dobře; kteří rodičové takový pramen útěchy zanechávají dítkám svým, totiž nezdolnou důvěru v Boha, ti opatřili jim nejlepší dědictví a získají si jejich vděčnost a lásku.

Kříž jest konečně základem lásky.

3. Sv. apoštol praví: Tři jsou: víra, naděje a láska, ale větší z nich jest láska, ovšem ta pravá, čistá, svatá láska. Lidé také hlásají lásku, soucit, soustrast, ale to vše bez Boha. Ve francouzské revoluci znělo jako bouře po celé zemi heslo: Rovnost, svoboda a bratrství, tedy také láska, ale při tom, jak vypravují nám dějiny, byly na ulicích pařížských zařízení zvláštní stoky, kterými téci měla lidská krev, a quillotina ani téměř nestačila k popravám lidí zcela nevinných. Tam se láska pouze hlásala, ale nekonala.

Láska musí míti základ ve víře. Víra jest kořen, naděje kmen, a láska jest nejkrásnějším květem a ovocem. Bez víry by brzy uvadl květ lásky, jako kdyby někdo u stromu podřal kořeny.

Marně volají novodobí nevěrci: Víra jako víra, jen když je člověk šlechetně živ a když má lásku k bližnímu. Neboť kdo nám řekne, drazí přátelé, co je to šlechetnost? To nám řekne jenom křesťanská naše víra. Divoši v některých zemích, když narodí se jim nezdravé dítě, házejí je za pokrm domácím zvířatům a považují to za šlechetné, říkajíce, že dítěti tomu ušetřili nešťastnou budoucnost. Lásky naše musí tedy býti křesťanská. Sv. apoštol volá: »Kdybych měl víru, že bych hory přenášel a lásky kdybych neměl, nic nejsem.« Víra bez lásky, toť sirotek; modlitba, která stojí v odporu se životem, je pouhý zvyk, je skutek sice dobrý, ale bez vyššího posvěcení. Pobožnost a láska jsou dvě sestry, které nedají se od sebe odloučiti.

A takové pravé, na víře založené lásky základem je svatý kříž. Neboť na kříži zjevila se nám nejvyšší míra lásky Boží, u kříže slyšíme zřetelný hlas, volající nás též k lásce vzájemné.

»Tak Bůh miloval svět že Syna svého jednorozenného na svět poslal, aby každý, kdo v něho věří, neumřel, ale měl život věčný.« Tot slova hlásající nám lásku Boha k lidem. A druhý hlas: »Otče, odpusť jim . . .« jest hlasem, volajícím ku lásce vzájemné a odpouštění. Již ta podoba kříže hlásá nám lásku. Čtyři jeho konce jsou jako rozepjaté ruce Spasitelovy, zvoucí nás ve své objetí a volající k nám: Pohlédni vzhůru, ó duše lidská. Tot cena za hříchy tvé, toť výkupné jest tvoje!

Proto bylo právě srdce Ježíšovo prokláno, věnoval nám tím Sám přibyték lásky Své. Srdce jest odznakem lásky. Proto jsou i bratrstva k uctění láskyplného srdce Ježíšova, a vy máte příležitost, každodenně si připomínati lásku tu, když při mši svaté vidíte, že voda s vínem se mísí, neboť to vám značí, že z mrtvého srdce Ježíšova vyšla krev a voda. A jako Sám Pán nás miloval, tak chce, abychom i my Jeho i sebe navzájem milovali. Zde na kříži pni Ten, Který k nám volával: »Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého . . . a bližního svého jako sebe samého.« To jest ten největší lesk a triumf našeho náboženství a naší víry, a kdyby nepřátelé naši proti všemu vystupovali a všechno zničití chtěli, proti tomuto zákonu nemohou nikdy vystoupiti.

Tento kříž nechť zde tedy stojí jako strážný anděl lásky a odpouštění v domácnostech jednotlivých i v obci celé. Jako když vstoupil kdysi Pán mezi apoštoly a pozdravil je slovy: Pokoj vám, tak nechť volá k vám ke všem i s tohoto kříže Pán: Pokoj vám. Pokoj vám, manželé, kteří nemáte na světě snad nikoho jiného, než sami sebe a svou rodinu, pokoj vám, sousedé, kteří jeden na druhého odkázáni jste, pokoj vám, synové a dcery, nastupujete dráhu života, pokoj vám, starci a stařeny, jež skláníte své skráně již nad chladný hrob!

Tak volá k nám Spasitel až dosud. A v pravdě, kde je kříž v uctivosti, tam je pravá láska. Beneš Třebízský praví: »Pokud v přibytcích křesťanských panuje kříž, pokud znamená člověk křížem čelo své, pokud v dědinách křesťanských v úctě a váž-

nosti kříž, pod takovými krovky sídlí pokoj, rozkvétá štěstí, jest domovem sv. spokojenost, a mezi členy rodiny a mezi občany mír a svornost upřímná. Jakmile se však začnou v rodinách křesťanských za kříž stydět, z takových příbytků stěhují se také poctivost, upřímnost a spokojenost.*

Tento kříž bude vám hlásati zákon vzájemného odpouštění, bez něhož není mír ani spokojenost. Jako modlíme se denně: »Odpusť nám naše viny, jakož i my . . .«, tak máme také snad každodenně příležitost osvědčiti v životě svém to, zač se modlíme, totiž pravou lásku vespólnou, aby vyplnila se na nás slova známého požeňání: »Kde láska vévodi, tam mír vždy mládne, mír štěstí jen plodí, Bůh Sám tu vládne; kde Bůh Sám vládcem, štědrým též dárcem.*

* * *

A tak končím. Mluvil jsem k vám o třech božských ctnostech, které zde na tomto nově posvěceném kříži zvláštním znakem zobrazeny jsou. Víra křížkem, naděje kotvou, láska srdcem. Svätý Otec jeden volá: »Kdo na těchto třech ctnostech založil život svůj, o pilíře nejpevnější opel svoje spasení.« Blaze člověku, jenž v poslední chvíli vidí jasně před očima kříž víry, kotvu naděje a srdce jeho láskou naplněno. Blaze člověku, jenž v podvečer, tak v těch červánkách posledního svého dne může zvolati: »V Tebe, ó Bože, věřím, v Tebe doufám, Tebe nejvš miluji!«

Kéž byste, drazí krajané, vždycky sobě zachovali tyto tři ctnosti. Zvláště vy, drazí posluchači moji, kteří náležíte ponejvíce stavu rolnickému, zachovejte sobě alespoň některé to zrnko pravdy dnešní řeči mé ve své paměti. »Rolnický stav je nyní na rozcestí,« jak pravil nedávno slovutný jeden řečník na Svaté Hoře u Přibrami, »má-li jíti s Kristem anebo bez Krista.« Musíte jíti s Kristem, drazí přátelé, nelze jíti bez Toho, Jehož celý život je vzorem nejen tří božských ctností, ale i trpělivosti. A té rolníci v nynějších těžkých hospodářských dobách potřebují dvojnásob Dnes ráno, v den sv. Václava, jste slyšeli ve sv. evangeliu: »Chce-li kdo za mnou . . .«

Ano, chcete-li jednou s Kristem dojíti slávy věčné, musíte dovést s ním i trpěti jako svätý Václav. Tomu tedy necht vás učí také tento kříž, že máte Kristu zůstati věrnými nejen v Jeho slávě, ale i v Jeho pokofení, že máte Jej následovati nejen na horu Tábor, ale i na horu Golgotu. Pak vás nemine odměna.

Dle učení mnohých otců ti, kteří trpělivě nesou svůj kříž, své utrpení, od Boha mezi mučenníky budou vpočtění. Ó děkujte zde pod tímto křížem nejen za to dobré, které vám seslal, ale i za každou ránu, kterou vás navštívil, neboť pravil Pán: »Budete-li se mnou trpěti, budete i se mnou kralovati.« Amen.

Jos. Vomočil, kaplan v Jičíně.

Padesátileté jubileum p. t. pana kapitolního děkana Františka Kočího.

Veliký svatý, Bernardin ze Sieny, horlivý to ctitel Rodičky Boží, často říkával těm, kteří spolu s ním v jedné řeholi byli: »Já frater Bernardin vezdy jsem zbožně uctíval Pannu Marii. Na slavnost jejího Narození jsem se narodil a na ten den jsem obdržel také křest svatý, na den Narození Panny Marie jsem byl za fratera oblačen, na ten den jsem také skládal slavné sliby, na tento den jsem první mši svatou sloužil, kéž bych také na tento den na věčnost byl odvolán!«

Jako sv. Bernardin sobě radostně vzpomínával na doby, v kterých byl jemu Bůh zvláště přízniv a v kterých ho k sobě na způsob zvláštní volal: tak i také Vy, nejdůstojnější pane, zajisté sobě dnes vzpomínati ráčíte na zvláštní body svého života. Tane Vám na myslí ta chvíle, ve které Vás Bůh ze světa vytrhl, aby Vás k Sobě přivinul, a dal Vám důstojnost, nad kterou na světě nic vyššího a velikolepějšího nemůže býti myšleno; chvíle ta byl ten okamžik, v kterém Vás biskup na kněze vysvětil, a dal Vám ve jménu vtěleného Boha neskonalou moc, abyste Jej zde na světě zastupoval, jsa knězem podle řádu Melchisedechova.

Od té chvíle, kde jste, nejdůstojnější pane, na kněžství byl vysvěcen, Vás Bůh opatroval na způsob zvláštní, nebo Vás povolal na způsob zvláštní do rodiny své, netoliko jako křestana, ale nad to více jako kněze vyznání Svého. Stal jste se v kněžství nástupcem sv. apoštolů, které Kristus Pán při poslední večeři významně přátely nazýval, a jež přede všemi v sv. Janu Miláčkovi Rodičce nejsvětější do ochrany odevzdal.

Sv. Bernardin ze Sieny vděčně vzpomínal, že mu dal Bůh, aby směl na den Rodičky Boží první mši sv. sloužiti.

I Vám, nejdůstojnější pane, dal Bůh, že jste mohl první mši sv. sloužiti na den Rodičky Boží. Den Narození Panny Marie byl pro sv. Bernardina dnem nevýslovné radosti, neboť držel v rukou ponejprv věčného Syna Rodičky Boží, ponejprv ho obětoval Otcí nebeskému, ponejprv nejvyššího kněze Krista jako obětník na oltáři zastával. A proto spolu s Církví katolickou pln svatého zápalu volati mohl, a také volal: »Nativitas Tua, Dei genitrix virgo, gaudium annuntiavit universo mundo sed et mihi.« Sv. Boží Rodičko, tvoje Narození přineslo radost světu veškerému, ale také mně. Váš den primiční však byl den nanebevzetí Panny Marie. Nanebevzetí Panny Marie jest vrchol a koruna slavnosti Mariánské.

Praví se, že co se děje v Církvi na zemi, toho pravzor že se koná na nebi. Na zemi slavíme nanebevzetí Panny Marie, jak síla naše stačí, co možná nejslavněji, důstojně však a zásluhám

Matky Páně přiměřeně koná se slavnost nanebevzetí Rodičky Boží na nebi. Trojjediný Bůh Sám uctívá ji a nebeské komonstvo velebí ji. Katolická Církev obrací na ten den zraků svých do nebes, a jako by viděla Matku Páně u vítězoslávě na nebi, volá: »Assumpta est Maria in coelum; gaudent Angeli, laudantes benedicunt Dominum.«

Den primiční Váš, vysoce důstojný pane, byl tedy den veleslavný, veleslavný pro nebesa, veleslavný pro široou katolickou Církev, ale také veleslavný pro Vás. Již dříve, nežli Vás zástupy doprovázely do chrámu Páně, zajisté že jste se zahloubal v hodinky církevní a rozjímal s Církví v tajnosti nebeské se bera, o velebě Matky Páně, ana se ubírala v průvodu andělů, archandělů a Serafinů, aby uzřela tváří v tvář Jedináčka svého, jehož milovala více nežli nebešťané vesměs Jej milovati mohou, aby se tou nevýslovnou láskou k Němu přivínila, kterouž Oň na zemi měla, aby jej oslavila láskyplným hlasem svým: »Syn můj jsi Ty, já jsem zrodila Tebe.« Rovněž i Vy jste se ubíral jako mladý, svěží kněz v průvodu andělů svých strážných a kněží do chrámu Božího, abyste uzřel viditelné nebe Církvě Boží na zemi, chrám Boží, a v něm Svatyni svatých, svatostánek; a za nedlouho při oběti abyste spatřil tajemství proměny podstaty chleba a vína v podstatu těla a krve Páně. Ty svaté vzdechy, které jste tehdáž k Bohu vysýlal, jsou zajisté ještě v čerstvé paměti Vaší.

Od té první mše svaté uplynulo plných 50 let. V r. 1846 jste ráčil ponejprv mši svatou sloužiti, i následovalo po ní as 18 tisíc obětí, v níž jste Boha Bohu obětoval na smír za sebe a za všechny svět, na poděkování za dary Boží a za vyprošení darů nových. Bůh Vás, nejdůstojnější pane, obmyslil za tu dobu mnohými milostmi, dal Vám, zač jste Jej žádal, a dnes máte slaviti po padesáté na den nanebevzetí Panny Marie mši svatou.

Jest to zajisté něco velikolepého, prožiti dlouhý kněžský život bez úhony, a to se stalo, nejdůstojnější pane, při Vás. Byl jste vyslán, abyste hlásal slovo Páně a hlasu toho jste uposlechl, a chrámové, při nichžto jste Bohu sloužíval, jsou trvalí svědkové toho, že slovo Páně k Vám nadarmo vyrčeno nebylo. Byl jste vyslán, abyste sloužil lidu Božímu a jej nabádal, aby žil, jak Bůh velí, a vděčně obce až do dnes vypravují o Vás, Bůh Vám přidal na cestu životní chudé osadníky, a oni s láskou hlásají dobrotitost Vaší! Bůh Vás vedl na tuto horu posvátnou, odkud se hlásalo slovo Páně po vlastech českých a naučil Vás péči mít o svatyni tehdáž opuštěnou. Jsou pomníky zde četné, kteréž nám vypravují, že jste miloval okrasu Hospodinovu. Svědčí takto kaple sv. Martina, oltář sv. Františka, okno korunování Panny Marie a překrásná kazatelna.

Padesáte let uplynulo bohatých na zásluhy, jimiž Jste ozdobil šediny Své. Po padesáti ve cti uplynulých letech kněžských rá-

číte dnes opět na den nanebevzetí Rodičky Boží se připravovati k oběti nejsvětější jubilejní, abyste Bohu díky skládal za všechny milosti, jimiž Vás obmyslil, za všecku ochranu, jižto jste po tolik let okoušel, za všecka dobrá vnuknutí, jimižto Vás Bůh skrze anděla svého strážného k Sobě volal, za všechny útrapy, kteréž jsou nerozdílně s kněžstvím Páně spojeny; neboť jakýž by to byl kněz, kterýž by pod trním korunovaným veleknězem a vtěleným Bohem Kristem chtěl v samých radovánkách žíti; abyste mu děkoval za všechny radosti, kterýmiž Vás navštěvoval, za všechny dobré skutky, které jste ke cti a chvále Páně vykonal, neboť jste je konal s milostí Jeho; abyste Jemu děkoval za všecka konání, jimiž volil On skrze Vás oslaven býti, neboť v Písmě sv. čteme: *Omnia propter semet ipsum operatus est Dominus.* A opět: *Coeli enarrant gloriam Dei et opera manuum ejus anuntiant firmamentum.* Avšak nížádným tvorstvem, ani nebem ani zemí, ani anděly Božími neoslavil Bůh tak přesvatého jména Svého, jako obětí Páně na kříži a obětí mše svaté. A tuto obět' jste Bohu obětoval nejméně tisíc a osmsetkráté. Budete tedy zajisté jubilejní obět' svou konati na poděkování, že jste směl tolikráté nekrvavou obět' Nového Zákona Otci nebeskému přináseti, budete ji konati na poděkování zvláště těch mší svatých, kteréž jste zvláštní vroucností Bohu přinášel.

Na tyto zásluhy vzpomínajice přicházíme sem, nejdůstojnější pane, abychom Vaším Milostem k uplynulému, na zásluhy bohatému životu kněžskému Vašemu z vroucího srdce blahopřáli. Račtež blahopřání naše laskavě přijati.

Rádi bychom Vaši snahu, Vaši pili, Vaše oběti, které jste vykonal na oslavu královské kapitoly naší, na oslavu této každému Čechu věrnému posvátné hory, na oslavu našeho velechrámu, podle toho, jak v plné míře zasluhovati ráčíte, odměnili, kdyby to bylo v moci naší — ale Vám jest zajisté, nejdůstojnější pane, vědomo, jakož i nám, že nemůže nikdo v plné míře odměniti skutek před Bohem záslužný, ale jedině u Boha že jest to možná, a tím spíše jenom Bůh dovede odměniti Vás za všecko, že opustil jste svět a šel za Ním.

Chtějice však aspoň něčím svoji vděčnost na jevo dáti za všecku pilnou péči o zdar staroslavné kapitoly naší, prosím jménem téže kapitoly: račtež přijmouti tuto mitru; jest to symbol důstojnosti Vaší v kapitole a budoucí koruny slávy, kteráž Vás, jak plně doufáme, na onom světě očekává; prosím též jménem kapitoly, abyste ráčil na znamení uznání zásluh Vašich přijmouti tuto berlu; ona je znamením pravomoci, jižto Vás odústojnila Církev Boží, a zároveň symbol podpory, kteréž Vám neodepře Bůh zvláště v starobě, kteráž jest o sobě choroba. Té podpory Vám, nejdůstojnější pane, ze srdce na Pánu Bohu žádáme a prosíme, aby Matka Páně byla Vám nápomocna svojí mocnou ochranou a přímluvou. Sloužil jste první mši svatou na den nanebevzetí jejího, dnes budete sloužiti jubilejní, pontifikální mši svatou ku počtě její. Co se děje ku počtě Matky Boží na světě, to ona vidí

všade, ant jí dává Bůh věděti, že je pravdou, že jí budou velebiti všichni národové. Kéž by Vám Bůh dal, abyste na den její, až přijde doba Vaše, také duši svoji odevzdal. Svatý Stanislav Kostka sobě vroucně žádal, aby mu Matka Páně vyprosila, aby umřel na den nanebevzetí Panny Marie. Miloval Matku Boží velice. Chtěl den její slaviti v nebi. Byl chorý, ale neležel. Bylo desátého srpna. I napsal Matce Boží lístek, aby dne 15. zemřel. A skutečně, jak žádal, tak se stalo. Na úsvitě dne 15. skonol. Umíraje držel v ruce obraz Matky Páně, a kolem ruky měl růženec. Tak umříti, až přijde doba Vaše, doufejme ale, že je daleká. přeji z celé duše já Vám. Amen.

Monsign. Dr. Ant. Lenz, probošt Vyšehradský.

Listy katechetické.

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

68.

Když Pán Ježíš jako Spasitel lidstva na svět se zrodil, chtěl Bůh, aby se o tom lidé dozvěděli; komu a jak to zjevil? Čím pak vykonal Pán Ježíš vykoupení naše? Smrtí svou zajisté učinil za nás zadost Bohu uraženému, vytrpěl pokutu, kterou prarodiče na lidstvo uvalili; však svým z mrtvých vstáním obmezil i moc smrti, tak že vykoupené lidstvo nepropadlo smrti za obět na věky, ale opět k novému a to věčnému životu povstati mělo. Pán Ježíš svým z mrtvých vstáním přemohl smrt a tím i nám zajistil, že z mrtvých vstaneme. To nevyhnutelně přináleželo k dílu našeho vykoupení, na tom spočívala i všechna naděje vykoupenců. Proto také Pán Ježíš tak často o svém z mrtvých vstání předpovídal; když pak z mrtvých vstal, musil ovšem o tom i uvědomiti učenníky a věřící své na důkaz, že vyplnil, co předpověděl, a že dokonal vykoupení naše. A jak pak dal o tom lidem věděti, že z mrtvých vstal? Ano, nejprve skrze anděla komu? A pak i Sám se zjevil některým osobám, jak jsem vám již oznámil — kterým?

To vše stalo se v neděli hned ráno po z mrtvých vstání Páně u hrobu Jeho. Odpoledne pak toho dne již k večeru šli dva učenníci Ježíšovi z Jerusaléma do městečka Emaus, které bylo asi dvě hodiny od Jerusaléma vzdáleno. Cestou rozmlouvali o všem tom, co slyšeli o z mrtvých vstání Páně. V tom z nenadání připojil se k nim Pán Ježíš, ale nedal se jim poznat, a oni mysleli, že je to nějaký poutník, který se vrací ze svátků z Jerusaléma. Chtěje poučiti učenníků, začal s nimi řeč, tázaje se jich, o čem rozmlouvají a proč jsou tak smutní? S udivením táží se oni, neví-li o tom, co vše se stalo v těch dnech v Jerusalémě, jak nejvyšší kněží a knížata Pána

Ježíše na smrt vydali a tak zničili naději jich a všech těch, kteří vykoupení od Něho očekávali; nebo již třetí den po smrti Jeho chýlí se ke konci. Ovšem, doložil jeden z těch učenníků, jménem Kleofáš, přišly prý časně ráno ženy od hrobu, pravice, že andělé se jim tam zjevili a jim zvěstovali, že Pán Ježíš z mrtvých vstal; oni ale že prý nevědí, co o tom souditi mají. Poznáváte z těch řečí učenníků, že nedůvěřovali onomu svědectví žen, a proto také pokáral je Pán Ježíš, že jsou bláhoví, když nechtějí uvěřiti, o čem již dávno proroci předpovídali. A nyní počal jim vykládati všechna ta proroctví z Písem svatých o Mesiáši, jak bude muset trpět i umřít, ale že zase vstane z mrtvých. Učenníci bedlivě poslouchali, až mezi tou řečí přiblížili se k městečku Ěmausům a tu Pán Ježíš dělal se, jako by chtěl dále jíti; však učenníci prosili Jej, aby zůstal s nimi, anto již nastával večer. I vyslyšel Pán Ježíš prosbu jejich a zůstal s nimi. Vidíte, že Pán Ježíš chce, abychom Ho prosili a pak ochotné a rád s námi zůstává, nás chrání, nám pomáhá. I vy modlíte se vždy, obzvláště večer: Pane, zůstaň s námi! Vešel tedy Pán Ježíš s učenníky do domu a když zasedli ke stolu, aby povečeřeli, vzal Pán Ježíš chléb, dobrořečil a lámal a podával jim, právě tak, jak to činil kdy pak? — A podle toho také poznali Jej, že jest to Pán Ježíš, zrovna jako by se jim nyní oči otevřely. I poklekli před Ním, však On pojednou zmizel. Tak přesvědčili se na vlastní oči o z mrtvých vstání Páně a dotvrzovali si nyní, že srdce jejich samo cítilo přítomnost Pána Ježíše a téměř hořelo láskou k Němu, když cestou vykládal jim Písmo. I pravili si vespolek, že o tom musí hned podati zprávu ostatním učenníkům, již byli v Jerusalémě; ačkoliv pak byl již večer, vrátili se hned do Jerusaléma a našli tam všechny apoštoly až na Tomáše pohromadě v domě, kdež se pro strach před židy byli uzavřeli. I vyprávěli všem přítomným, jak se jim zjevil Pán Ježíš a jak Jej poznali při lámání chleba. I Šimon Petr dotvrzoval, že se mu Pán Ježíš ukázal, ale někteří stále zůstávali nedůvěřivými. A co tak o tom mluvili, tu pojednou, aniž by se dveře byly otevřely, stál Pán Ježíš uprostřed nich a pozdravil je řka: »Pokoj vám! Jáť jsem, nebojte se«. To náhlé zjevení se při zavřených dveřích podčesilo učenníky a domýšleli se, že je to snad duch. Ale Pán Ježíš přistoupiv k nim, ukázal jim jizvy na rukou a nohou po hřebích, jimiž ke kříži přibit byl, a vyzval je, aby se Ho dotýkali a tak poznali, že je to tělo skutečné, kdežto duch těla nemá. Ano k úplnému přesvědčení požádal, aby mu dali něco pojísti, ne že by toho v oslaveném stavu Svém potřeboval, ale aby viděli, že má tělo skutečné, které pokrm přijmouti může. I požil tedy před nimi něco z podané Mu pečené ryby a z plástu medu, ostatek dal učenníkům. Nebylo tedy pochybnosti, že měl tělo skutečné; bylo ale nyní po vzkříšení oslavené tak sice, že mohlo se rychle z místa na místo pohybovati, jak toho svědkové byli oni učenníci jdoucí do Ěmaus. Neviděli zajisté Pána Ježíše prve ani před sebou ani za sebou, a přec pojednou šel vedle nich; měl Pán

Jež š tělo oslavené, tak že nepotřeboval, aby se pro Něho dvéře otvíraly, ale pojednou stál v uzavřené místnosti u prostřed apoštolů.

Však nejen ujistiti chtěl Pán Ježíš učenníky o Svém z mrtvých vstání, nýbrž i jiný neméně důležitý úmysl měl při Svém zjevení; zamýšlel totiž odevzdati apoštolům moc, s kterou Sám od Otce k posvěcení lidstva na svět přišel. I vdechl tedy na apoštoly, řka k nim: »Přijměte Ducha Svatého: kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadržáni jsou«. Opakujte mi ještě jednou ta slova Pána Ježíše a všimněte si dobře, jakou moc dal jimi apoštolům? Měl Pán Ježíš moc hříchy odpouštěti? Jak to dokázal fariseům, když o tom pochybovali? Odpouštěl Pán Ježíš hříchy? Komu? On ale dobyl i všem lidem odpuštění hříchů — čím? Poněvadž ale měl se zas vrátiti k Otcí Svému do nebe, chtěl místo sebe zplnomocniti někoho, kdo by Jeho jménem hříchy odpouštěl. Komu dal tu moc? A po svatých apoštolech přijali tu moc jejich nástupci, biskupové a kněží; ti tedy z plnomocenství Ježíše Krista odpouštějí hříchy a to hlavně při zpovědi ve svátosti pokání, o čemž vám později budu vypravovat. Od koho že k tomu obdrželi moc? Kterými slovy? Pamatujte si tedy prozatím, že těmi slovy Pán Ježíš ustanovil svátost pokání.

Nyní jen ještě si zopakujme o z mrtvých vstání Páně. Co dali o tom nejvyšší kněží a fariseové rozhlašovati skrze podplacené strážníky? Jak byla vyvrácena lež těchto falešných svědků? Komu se Pán Ježíš zjevil? Tak si zaopatřil Pán Ježíš očitě svědky, kteří pak neohroženě před celým světem dosvědčovali, že viděli Pána Ježíše vzkříšeného. Jak dokázali, že to nebyl duch neb přelud nějaký? Jaké měl Pán Ježíš tělo? Ano skutečné, ale oslavené a nesmrtelné; jaké mělo přednosti? Tak přemohl smrt a co nám tím zajistil? Poděkujeme tedy nyní modlitbou Pánu Ježíši, Vykupiteli svému, za tu radostnou nám dobytou naději na budoucí naše z mrtvých vstání.

Zvláštní ráz posledních neděl po Sv. Duchu.

Napsal KLEMENT MARKRAB.

Dle toho, případne-li velikonoc časněji, může býti 23 až 28 neděl po Sv. Duchu. V missále však nalézají se formuláře pro 24 neděl. Nastává otázka, co činiti, případne-li některý rok méně nebo více nežli 24 neděl po Sv. Duchu?

Otázka tato zdá se snad býti zbytečnou, ježto se týká věci vůbec známé. Ale povážíme-li, jak často se chybuje proti rubrikám missálu z nepozornosti, a že se vloudí mnohdy chyba i do direktáře, nebude zajisté zbytečna stručná rozprava o věci svrchu naznačené.

Přihodí-li se někdy, že jest po Sv. Duchu jenom 23 neděl, tedy jest neděle 23. spolu poslední a musí míti formulář mše s evangeliem o zkáze Jerusáléma a skonání světa. Co se stane potom s formulářem 23. neděle? Mše svatá dle tohoto formuláře koná se v sobotu před nedělí poslední; kdyby však připadl na tuto sobotu svátek duplex nebo semiduplex, není dovoleno onu neděli při tomto svátku kommemorovati, ale nedělní mše tato, totiž vynechaná 23., musí se sloužiti v některý předcházející všední den, na který nepřipadá svátek duplex nebo semiduplex, ale pouze festum simplex nebo feria. To vysvětluje jasně z rubriky, která jest v missále ante Dominicam XXIII. post Pentecosten. Rubrikou touto jest postaráno o to, by neděle 23. nebyla vypuštěna z řady ostatních neděl; proto vyhrazeno jí právo na samostatnou mši a ne pouhou kommemoraci.

Jest-li některý rok více neděl po Sv. Duchu nežli 24, přiběže se tolik neděl po Zjevení Páně od konce, kolik jich zapotřebí, ale tak, aby na poslední neděli byla mše sv. s evangeliem o zkáze Jerusáléma a o skonání světa. Tedy:

Jest-li 25 neděl po Sv. Duchu, bude neděle 24. s evang. o zrnu horčičném a kvasu (ned. VI. po Zjevení Páně);

neděle 25. s evang. o zkáze Jerusáléma a skonání světa.

Jest-li 26 neděl po Sv. Duchu, bude

neděle 24. s evang. o pšenici a koukoli (ned. V. po Zjev. P.);

neděle 25. s evang. o zrnu horč. a kvasu (ned. VI. po Zjev. P.);

neděle 26. s evang. o zkáze Jerusáléma a skonání světa.

Jest-li 27 neděl po Sv. Duchu, bude

neděle 24. s evang. o utišení bouře na moři (ned. IV. po Zjev. P.);

neděle 25. s evang. o pšenici a koukoli (ned. V. po Zjev. P.);

neděle 26. s evang. o zrnu horč. a kvasu (ned. VI. po Zjev. P.);

neděle 27. s evang. o zkáze Jerusáléma a skonání světa.

Jest-li 28 neděl po Sv. Duchu, bude

neděle 24. s evang. o uzdrav. malomocného a služebníka setníkova (ned. III. po Zjev. P.);

neděle 25. s evang. o utišení bouře na moři (ned. IV. po Zjev. P.);

neděle 26. s evang. o pšenici a koukoli (ned. V. po Zjev. P.);

neděle 27. s evang. o zrnu horč. a kvasu (ned. VI. po Zjev. P.);

neděle 28. s evang. o zkáze Jerusáléma a skonání světa.

Při tom dlužno vytknouti, že všechny neděle, které se doplňují z doby po Zjevení Páně, mají své formuláře v missále po neděli 24. po Sv. Duchu, které se liší od formulářů položených v missále po Zjevení Páně tím, že mají všechny introit, graduale, offertorium a communio z neděle 23. po Sv. Duchu a pouze modlitby epištolu a evangelium zvláštní z příslušných neděl po Zjevení Páně. Dopustil by se tedy zjevného poklesku proti rubrikám missálu, kdo by, maje celebrovati v neděli přeložené z neděle V. po Zjevení Páně, sáhl k formuláři »Adorate Deum« (introit) místo formuláře »Dicit Dominus« s evangeliem o pšenici a koukoli.

Jest-li některý rok 28 neděl po Sv. Duchu, mají všechny neděle poslední, totiž 23., 24., 25., 26., 27. a 28. jeden introit, jedno graduale, jedno offertorium a jedno comunio; zvláštní jsou při každé z těch 6 neděl modlitby (collecta, secreta, post-comunio), epištola a evangelium. Takovým způsobem zjevují se nám všechny ty neděle liturgickým pokračováním a vývojem tři a dvacáté neděle po Sv. Duchu. Máť tedy tato neděle svůj zvláštní význam v roce církevním, čímž se nám vysvětluje, proč tato neděle, musí-li se někdy vypustiti, osobuje si všedního dne celou mši a ne pouhou kommemoraci.

Prorok Elizeus.

Napsal JAN NEP. JOS. HOLÝ, kapitulár Tepelský.

Rozpusťlá pacholata posmívala se proroku Elizeovi, tím hřešila proti čtvrtému přikázání Božímu. Kdo hřeší proti čtvrtému přikázání Božímu? Ze dvoji příčiny hřešila proti čtvrtému přikázání Božímu, jednak že se posmívala starci, jednak proroku jako poslanci Božímu. Přísným trestem chtěl Bůh zameziti, by se z nich v dospělém věku nestali dokonalí zlosynové, chtěl také pro všechny časy příklad dáti, jak si máme starších lidí a poslanců Božích vážiti. Nyní jsou poslanci Božími biskupové a kněží, važme si jich a ctěme je! Pamatujme na slova Spasitelova: »Kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá, a kdo mnou pohrdá, pohrdá Tím, který mne poslal.«

Naaman měl malomocenství a byl zázračně očistěn. Naaman měl malomocenství na těle, kdo má hřích na sobě, má malomocenství na duši, duševní. Jest to ohavná nemoc, a jako malomocný na těle musil se vzdalovati lidské společnosti, tak i duševně malomocný jest odloučen od dobrých. Naaman na rozkaz proroka Elizea šel k řece Jordánu a tam se umyl sedmkrát a očistěn jest. I sv. Jan Křtitel šel k řece Jordánu a vodou umýval, křtil ty, kteří pokání činíce, od něho pokřtěnu býti žádali. Tím naznačoval, že i duše lidská, malomocenstvím postižená, potřebuje obmytí. Co však jeho křest toliko naznačoval, to skutečně působí křest Kristův, očistuje duši od malomocenství duševního. Kristus Sám vstoupil do řeky Jordánu a dal se pokřtiti, tím posvětil vodu vůbec, obzvláště vodu řeky Jordánu, tak že se jí užívá při křtu svatém. Ale i ten, který po křtu sv. hřešil a stížen jest malomocenstvím duševním, nemusí zoufati. Očistěn bude slzami, lítostí, pokáním. A jako Elizeus ustanovil Naamanovi podmínky očistění, tak i Kristus ustanovil podmínky, za jakých odpuštění hříchů dosáhnouti můžeme. Naaman byl očistěn, protože vyplnil podmínky prorokem mu dané. I my máme vyplniti podmínky Kristem a Církví sv. dané, ač chceme-li dojíti odpuštění hříchů.

Naaman v pýše své nechtěl se podrobiti podmínkám. Na domluvu služebníků svých přece tak učinil a pokorně se podrobil. Kdyby se nebyl pokorně podrobil, nebyl by býval očistěn. Hle, tak se Bůh pyšným protivuje, pokorným dává milost Svou!

Služebník Giezi dopustil se lži, vědomě a úmyslně pravil nepravdu, aby jiného oklamal. Poněvadž pak tím chtěl sobě prospěti, říkáme, že se dopustil služebné lži. Kolikerou lež rozeznáváme? Kdo hřeší proti osmému přikázání?

Giezi podvedl Naamana, neboť zúmyslně ho klamal, aby mu učinil škodu na majetku; dopustil se podvodu, který se zapovídá v sedmém přikázání Božím. Podvodem přišel k majetku, nezískal si ho řádným způsobem. A takové jmění nepoctivě dobyté pálí jako řeřavé uhlí, nepřináší užítku. Giezimu nepřineslo užítku žádného, ano uškodilo mu velice. Malomocenství Naamano přešlo na Giezihoho, v takovém stavu nemohl míti ze jmění svého radosti žádné. Kolikráte sobě asi přál, aby nebyl tak učinil! Varujme se tedy každého podvodu, nechtějme míti ani krejcaru jmění nepoctivě a nepočestně nabytého.

Lakota svedla Giezihoho ke lži, ku podvodu. Proto je lakomství hlavní hřích, poněvadž z něho jiné hříchy pocházejí.

Bůh učinil zázrak a oslavil tak ostatky proroka Elizea. Když Bůh Sám oslavuje ostatky mužů a žen svatých, zajisté se sluší, bychom i my je uctívali. Tím se nedopouštíme modloslužby, vždyť jim božské úcty nevzdáváme. My je uctíváme a činíme tak ne bez příčiny. Proč uctíváme ostatky svatých? Viz katechismus.

Katechismus v příkladech.

Na základě spisů církevně schválených sestavil VÁCLAV DAVÍDEK,
katecheta v Turnově.

Díl I.

O apoštolském vyznání víry.

V apoštolském vyznání víry spočívá zvláštní síla, neohroženost a spolu útěcha, tak že křesťan často má se je nábožně, pozorně a s plným přesvědčením modliti. Čiňme tak vždy ráno a u večer! — Sv. Augustin nás k tomu nabádá následovně: »Neopomeňte nikdy se modliti své »Věřím,« kdykoli z lůžka vstáváte, anebo na lůžko se ubíráte! Neopomeňte častěji si je opakovati! Neboť toto častější opakování jest pro vás spasitelné; nezapomeňte takto nikdy na svého Pána Boha. Neříkejte: »Včera jsem se je modlil, též dnes — modlím se je neustále!« Kdykoli si je opakuje, obnovte víru v srdci svém, a »Věřím v Boha« zůstaniž vám vůbec povždy zrcadlem, v němž se shlížeti bu-

dete, zdali všemu věříte, co vyznáváte. Budiž vašim bohatstvím, každodenním oděvem ducha vašeho! Či snad se neoblékáš, křesťane, když ráno vstáváš? — Podobně máš i modlitbou »Věřím v Boha« duši svoji obléci, aby snad nahou (zavrženou) jednou býti nemusila, ježto jsi se nemodlilval snešení apoštolské.

(S. Aug. lib. I. de symb. c. 1.)

Za dob hrozného pronásledování bylo apoštolské vyznání víry spolu znamením pro křesťany, po kterém se křesťané vespolek poznávali. Chtěl-li někdo, jenž neznám byl, v jejich náboženských schůzích účastenství míti, býval u vchodu ku skrýším podzemním, kde křesťané se scházivali ke službám Božím, zastaven, a vrátník k němu řekl: »Udej znamení, rci slovo!« Tu mu bylo odříkati snešení apoštolské, a nedovedl-li toho, nebyl připuštěn.

Jak. Procházka: Výklad katech. blah. Kanisia.

První článek víry.

Věřím v Boha Otce, všemohoucího Stvořitele nebe i země.

První článek víry učí:

1. že jest jeden Bůh;
2. že jsou tři Božské osoby;
3. že Bůh stvořil nebe i zemi. —

O B o h u.

Ad 1. Jest jeden Bůh.

Jistý bohatý pán, který za hranicemi ve špatných společnostech a špatnou četbou knih o víru přišel a tak nevěrcem se stal, usadil se v jednom nevelkém městě, kdež si i hostinec koupil. Tím mu byla vhodná příležitost dána, aby své bezbožecké smýšlení před mnohými hosty na jevo dával. — Jednou k večeru zastavili se u něho dva bodří, bohabojní mužové; pro neustálý déšť nemohli dále. Hostinský si k nim přisedl a započal svým nevěreckým smýšlením se chlubit, a chtěl je přesvědčiti, že není ani Boha, ani Vykupitele, ani nebe, ani pekla — žádný posmrtný život atd. Pocestní mu odporovali, a když se dovolávali Písma svatého, tu se jim hostinský opovržlivě vysmíval a nepřeknými vtipy rozmluvu svoji kořenil. Tak uplynula jedenáctá hodina s půlnocí. Oba cizinci se odebrali na lůžko. Jeden z nich byl velice rozmrzen a zároveň zarmoucen rouháním a nevěrou hostinského, druhý však ho těšil a dodal: »Vždyť to není novinkou, že jsme dnes tak velikého nevěrce poznali; takových bylo povždy dosti. Proto dobře zaplakal již král David před 3000 lety, když pravil: »Nesmyslný říká v srdci svém: Není Boha«. »Porušení jsou lidé a zohavení ve svém snažení: není, kdo by činil dobré!« — Sotva že usnuli, byli probuzeni hrozným šramotem. Naproti hostinci stojící dům byl v plném plamenu. Jiskry lítaly na všechny strany — hostinec, v němž spali, byl ve velikém

nebezpečností. Rychle proto spěchali hostinského zbudit. Vyskočiv ze svého lůžka a spatřiv hroznou záři, a z té kynoucí nebezpečností jeho majetku, zalomil rukoma a hrozivě volal: »Ó milosrdný Bože! ó velký, všemohoucí Bože! zpomoziž mně nešťastnému v tomto okamžiku!« — »Hle! hle!« zvolal jeden z oněch dvou mužů, »vždyť jsi včera, ty nerozumný člověče, proti Bohu se rouhal, říkáje, že »není Boha;« a nyní ti má být milosrdným, má ti pomoci, ježto v nouzi se nalézáš?« —

Ó, jak mnoho jest i dnešního dne takových rouhačů. Kéž by se k Pánu Bohu dříve obrátili, nežli je začne trestati. Trestu Božímu neujdou zajisté ani zde, ani na věčnosti. —

»Mehlers: Beisp.« sv. I.

Bůh jest pouhý duch:

C í s a ř N a p o l e o n I. rozmlouval na ostrově sv. Heleny s druhy, zvláště s Bertrandem často o sv. náboženství. Když jednou jeden generál zpurně pravil: »Co jest Bůh? Viděl jste Ho již?« odpověděl Napoleon: »Chci ti to vysvětliti. Co jest muž zvláštních vloh? Jsou vlohy jeho viditelné? Proč věříš v ně? Jestliže při obléhání pevnosti zvláštní obratností se jí zmocníš, proč volal's na mne: Kde je císař? Co znamená hlas ten jiného, než že ve mne věříš? Vítězství má tě naučiti ve mne věřiti, a svět naučil mne věřiti, že Bůh, ač neviditelný, jest. Co jest však nejlepší vojenské cvičení oproti běhu hvězd. Ačkoliv Bůh jest neviditelný, pouhý duch, přece jest a já věřím v Něho.« Meh. kat. Handb.

Bůh jest nejdokonalejší:

Sv. František Serafinský rozjímaje dokonalosti Boží, volával, citě svou slabost: »Kdo jsi Ty, ó Pane! a kdo jsem já? Tys hlubina moudrosti, dlouhočkáni a všelikého dobrého, já hlubina nevědomosti, slabosti, hřichu, zlého. Tys hlubina nevyvážná, já hlubina nicoty.« Sv. Frant. Serafinský.

Bůh jest věčný:

Sv. Bernard navštívil jedenkrátě těžce nemocného, o němž mu ošetřovatel jeho vyprávěl, že nechce život svůj pokáním napraviti. Nemocný se svíjel na lůžku svém, a když spatřil svatého muže, pravil: »Ne! ne! dále nebudu bolesti snášeti! Učiním v krátkosti všemu konec!« Sv. Bernard se zarazil, slyše taková slova, a nebyl s to promluvíti. Slzy po líci mu kanoucí byly svědkem jeho nesmírné bolesti. Když to nemocný zpozoroval, pravil: »Ach, pane můj! Jakou útrpnost se mnou máte! Děkuji vám za soustrastné slzy. Můj osud je politování hodný, není-liž pravda?« — »Ano.« odvětil sv. Bernard, »tvůj osud, ubohý příteli, jest politování hodný. Avšak já jsem zaplakal ne tak nad tvým tělesným neštěstím, jako spíše nad tvojí ubohou duší. Vzpomněl jsem si, milený příteli, jak duše tvá se bude snad v několika hodinách trápiti na onom hrozném místě, kde jest věčný oheň. Zde v tomto věčném ohni slyším již tvoji duši volati: »Ne? ne! dále nemohu bolestí snášeti!« a přece bude se trápiti na věky — ano věčně! Ó hrozné to jsou ony věčné bolesti od věčného Boha

ustanovené! Svatý muž se zarazil, a opět skrápěla slza za slzou oko jeho. Tu se konečně rozehrálo tvrdé srdce hříšnickovo, a on pamatuje věčných trestů věčného Boha, svátost pokání s opravdovou lítostí přijal, aby došel milosrdenství. Zemřel po třech dnech klidně snášeje bolesti, s odevzdaností do vůle Boží.

(Flor. exempl.)

Bůh jest nezměnitelný :

Vzpomínka a rozvažování, že všechno na světě jest pomíjející, přiměly sv. Františka z Borgie, vévodu z Kandie, že se všech pozemských statků zřekl, aby život svůj zasvětil Bohu nezměnitelnému a nepomíjejícímu. Nevýslovný dojem učinila na něho smrt královny Isabelly, manželky Karla V., která v 36. roce věku svého v Toledě zemřela. František z Borgie měl rozkázáno jako vévoda z Kandie, aby pozůstatky zemřelé k věčnému odpočínutí do Granady doprovodil. Když zástup doprovázející rakev dostihl pohřebiště, tu kázal František kovovou rakev otevřít, aby přísahou stvrditi mohl, že tělo královny skutečně převezeno bylo; tu spatřil i s veškerým přítomným zástupem obličej její tak znetvořený, že až hrůza ho pojala. Ba nad to více — mrtvola zemřelé královny tak zapáchala, že všichni byli nuceni se vzdáliti. Jen František z Borgie stanul sám při rakvi, hluboce dojat jsa onou změnou tváře, druhdy tak daleko široko krásné královny. Konečně zvolal: »Tak že vypadá ona v celém vůkolí pro svoji krásu ctěná Isabella? Kde jest onen její krásný vzhled, který každého okouzloval, komu jen popřáno bylo v přítomnosti její dlíti? Jediným slovem z úst její vycházejícím bylo by před několika ještě dny na sta mužů oblaženo bývalo, a nyní jest potravou červů, každý od ní uniká. Vskutku! Jak marno a pomíjitelno jest vše na světě; samý mam a klam!« František, vévoda z Borgie ustanovil si v tomto posvátném okamžiku, že nebude více pánu nějakému pozemskému sloužiti, ježž by mu smrt mohla urvati. Zřekl se své důstojnosti vévodské, jakož i nároků na trůn, a zemřel jakožto pokorný a vším pozemským opovrhující mnich. Církev katolická slaví každoročně jeho památku 10. října. (Pokr.)

Promluvy k mládeži.

Neděle XXII. po Sv. Duchu.

»Ukažte mi peníz daně.«

Mat. 22, 18.

Člověk i život jeho bývá přirovnáván různým věcem, které v přírodě nalézáme. Rádi učitelové přirovnávají pilné dítě ku potoku bystře tekoucímu, ku stromu pěkně kvetoucímu, pilnou dívku ke včelce vesele po květinách poletující, k fialce v úkrytu

lesním líbeznou vůni vydávající. Zařídil zajisté dobrotivý Bůh nerozumnou přírodu tak, aby člověku rozumnému byla příkladem a pomocnicí u dosažení cíle posledního, jenž jest spása jeho.

Ve dnešním sv. evangeliu připomíná Pán Ježíš také věc, která k životu našemu přirovnána býti může. To jsou peníze! Jak mnohokrát již, milé děti, slyšely jste mluviti o penězích! Jak mnohokrát ještě o nich uslyšíte!

Mnoho slz a kletby, mnoho potu a práce, mnoho krve lpí na některém penízi, mnoho požehnání a dobrořečení, úsměvu a spokojenosti, blahobytu i dobrodiní jiný peníz přináší!

Myslete si tedy, milovaní žáci, že teď každý z vás drží v ruce některý peníz. Táže se vás otázkou Pána Ježíše: Čí jest ten obraz na penízi? — Odpovězte: Můj jest ten obraz! Peníz jest obrazem života mého!

Krásný, bez poskvrny na rubu i na líci vyjde peníz z mincovny, kde jest vyroben!

Krásný, svatý odchází křesťan z místa, kde byl pokřtěn! Jako peníz ohněm, projde křesťan ohněm křtu sv., obmyt jest vodou znovuzrození a obnovy; (Tit. 3, 5.), jako peníz obraz vladaře, i křesťan vtištěný má obraz Boží, jest synem Božím, bratrem Ježíše Krista, údem Církve Jeho, dědicem království Božího!

Peníz vychází tedy do světa a přichází do oběhu, t. j. do rukou lidských, které s penízem obchod činí. Některé z těch rukou jsou špinavé a ušpiní peníz, jiné jsou čisté a v těch zůstává peníz uchován. I dítko pokřtěné, když doroste, přichází do světa. Tím světem jest nejprve rodina a škola. Blahoslavené dítě, jehož rodičové i učitelové dítko vychovávajíce, s čistýma rukama je vychovávají, je k dobrému vedou, před hříchem a všelikou duševní špinou chrání, je trestají, napomínají, domlouvami a hrozbami onu nečistotu, která snad dítko se chytá, stíratí se snaží!

Tisíce, ba snad milióny lidí vezmou některý peníz do ruky, jiný pak v pokladně nečinně leží.

Peníz přijde do ruky chudáka i boháče, vidí na své pouti dobré i zlé, slyší nářek i smích. Někomu přináší záhubu, jinému povýšení, chvíli člověka zarmucuje a chvíli těší, často týž peníz zároveň mnohým úlevu nebo bídu dává, jednomu jest kletbou, jinému zase povzbuzením ku práci a šlechetnosti, nebo ke vzpouře a lenosti. Jaká to divná pout, jak měnivý, střídavý život! Nemožno určití, zda ten peníz lidem více prospívá, který ustavičně jest v oběhu, či ten, který v pokladně leží.

Tomuto měnivému životu peníze podobá se též život náš!

Bojování jest život člověka na zemi a jako dnové nádenníka jsou dnové jeho. Job 7, 1.

Národ pomijí a národ přichází, vychází slunce i zapadá, a na místo své navrácuje se.

Všichni dnové člověka bolestí a psoty plni jsou; ani v noci neodpočívá mysl jeho. Jest čas boření i stavení, čas pláče i smíchu, čas kvílení i nařikání, milování i nenávisť, čas boje a čas pokoje. (Kazatel.) Tak praví Písmo svaté.

I zmitán jest člověk jako onen peníz, přichází z ruky do ruky. Není však určen peníz k tomu, by škodil, ale aby prospíval. Není Bohem stvořen člověk k tomu, aby hyl nevšímavým své spásy, ale aby si ji zasloužil. Bídny peníz, který bez činnosti spočívá v sáčku lakomcově, skropen slzami žebráků a poset kletbami schudlých, bídný člověk bez práce, bez činnosti a starosti o duši svou, o duchovní i tělesný prospěch bližního.

Peníz časem ušpiněn a ušoupán není k potřebě. Tu vrácen bývá mincovně, odkud vyšel, a ohněm ještě s jinými penězy pročištěn, znova dostává se do oběhu.

Také člověk. Dříve či později životním bojem i prací mladistvou silou a svěžest ztrativ, vrací se, odkud byl vyšel — k Bohu svému. »On obmění tělo poníženosti naší a připodobní je tělu jasnosti své,« dotvrzuje Písmo svaté.

Peníze podle ceny své i druhů svých bývají rozděleny. I Syn člověka přijde ve slávě Otce, oddělí od sebe národy jako pastýř odděluje ovce od beranů a odplatí jednomu každému podle skutků jeho. (Mat.) Mluvě k vám, milé děti, o penězích, jednu nalézám podobnost peněz s člověkem. Jsou také peníze falešné, nepravé. Ty mají barvu, tíži a jiné vlastnosti téměř stejné s penězy pravými. Jsou to jakoby fariseové mezi penězy. Na pohled pěkné, ceny nemají. Také někteří lidé jsou takoví. Na pohled, ve svém chování, v řeči, ve způsobech uhlazení a pěkní, v srdci strašlivě neřestí přechovávají. Jako peníze, tak také takoví lidé jen zkouškou, ohněm, dlouholetým obcováním bývají poznáváni. Lidí takových sťežte se jako falešného peníze!

Buďte, děti, vždy poctivy, spravedlivy, srdce mějte čisté jako zlato, smýšlení, řeči nezkalené jako stříbro, v povaze zbožné a ušlechtilé buďte pevný jako kov nejpevnější!

»Čí jest tento obraz?« otaž se každý, sama sebe zkoumaje, a přičiň se, aby odpověď vždy zněla: »Jsem peníz čistý, jenž na sobě obraz Boží vrytý má!« Amen. Frant. Chrainosta.

Neděle XXIII. po Sv. Duchu.

»Doufej dcero!«

Mat. 9, 22.

Milé děti! V modlitbě »Zdravas Královno« ne bez důvodu nazývá se svět slzavým údolím. Vždyť cesta života našeho znamená býva více slzami bolesti než radosti. Každý člověk trpí, protože každý člověk s hříchem se rodí a utrpení jest následek hříchu.

Na cestě životem jediný maják světlý svítí nám ku předu, jediná růže činí příjemným čas našeho putování, jediný vůdce činí nám cestu jistou, a to jest — důvěra v Boha!

V dnešním sv. evangeliu dva příklady nalézáme, kterak v Boha důvěřovati máme.

Kníže jeden, totiž představený židovské školy, má nemocnou dceru. Smrt již již sáhla, aby utrhla ledovou rukou milostný ten květ. Žádná moc na světě nedovede ho vzkřísiti. Co tedy pudí zarmouceného otce, by u Ježíše hledal pomoci? Důvěra v Krista — Boha!

Žena trpí již dvanácte let nemocí hroznou. Nikde nekyne jí pomoc. Z daleka vidí Ježíše, ví, že pomoci může, ale ostýchá se veřejně jej poprositi. Co ji nutí, by aspoň roucha Ježíšova se dotekla? Důvěra v Krista — Boha!

Tato veliká ctnost, milé děti, která v bídě a nouzi učí člověka neklesati, která v štěstí a bohatství nedává mu zpyšněti, ale na větší a neskonalé štěstí věčné učí jej mysliti, která sv. apoštola Petra po mořských vodách jdoucího na povrchu udržela, ta svatá ctnost budiž předmětem dnešní promluvy!

Kterak povstává důvěra v Boha?

Důvěra v Boha povstává ze silné víry v Boží prozřetelnost. Člověk, jenž v Boha věří, věří též, že Bůh jest vševědoucí, svatý a spravedlivý. On krmí ptactvo nebeské a odívá trávu polní; bez vůle Jeho ani vlas s hlavy nám nespadne, On odpouští nám hříchy naše a kdyby třeba bylo jich jako písku v moři; On nechce smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl! Křesťan pravověrný tedy ví, že vše, cokoli se děje ať dobrého či protivného, vždy s vůlí Boží se děje, že Bůh nezkouší člověka nad jeho síly, nemožných věcí nepřikazuje, ale napomíná, bychom činili, co můžeme a co sami ze sebe činiti nemůžeme, bychom za to prosili, On také pomáhá, bychom to učiniti mohli. (Trident.) Jest tedy důvěra v Boha holí poutnickou, jež voditi nás má cestou života, jest pevnou půdou, po níž kráčet máme, jest nápojem silícím nás a dodávajícím otužilosti a vzdoru proti bídě a pokušení. Člověk bez důvěry v Boha jest poutník bez průvodce, květ bez slunce, nemocný bez lékaře, zarmoucený bez těšitele. Člověk bez důvěry bojí se každého hnutí cizího prstu, třese se před chvějícím se lístkem stromovým, bojí se vlastního stínu, stává se v bídě ne-trpělivým, zoufalým.

Sv. Josef Kupertinský říkával: »Kdo má víru, jest pánem světa, a touto vírou by mohl vrchy z jednoho konce světa na druhý přenést.«

Sv. Jan Zlatoústý maje vyhnán býti z Cařihradu, kde patriarchou byl, naposled takto k lidu promluvil: »Kristus Pán jest se mnou, koho bych se bál? Byť i celé moře proti mně se vzbouřilo, nepatrné se mi to bude zdáti, neb já těším se vždy. Tvá vůle, ó Pane, staň se! Ne co ten, neb onen chce, nýbrž co Ty chceš! Tvá vůle jest mým hradem, mou skálou a berlou mou!«

Sv. Dorota panna a mučennice říkávala, že nad Božím milosrdenstvím zoufati jest horší hřích, než modlám obětovati. Zoufati nesmíme! Proto se Ježíš nazývá Spasitelem, že léčí, Vykupitelem,

že vykupuje, Osvoboditelem, že osvobozuje! Čiňme opravdové pokání a zajisté nám odpustí.

Když tedy Bůh s námi, kdo proti nám? Řím. 8, 31. On z tak velikých nebezpečství nás vytrhl a vytrhuje, a doufáme, že i na dále vytrhne. II. Kor. 1, 9.

Doufej v Hospodina celým srdcem svým a nespolehej na opatrnost svou! Přísł. 3, 5.

Ku konci poslyšte, milé děti, kterak nábožný kněz a cti-hodný sluha Páně, Alfons Rodriguez, k důvěře v Boha lidi napomíná: Za velikou křivdu Sobě pokládá Bůh, když na něco jiného a ne na Něho spoléháme a pomoci čekáme. Proto se máme vždy nejprvé k Jeho božské velebnosti utíkat. I máme se o to tak dlouho snažiti, až by mysl naše navykla v každé potřebě hned k Bohu se utíkat. On Sám budiž útočištěm naším, štítem naším a vši důvěrou naší! Jest tedy třeba častokráte ona slova Písma sv. jak v srdci, tak v ústech míti a opakovati: »Ježto nevíme, co bychom činiti měli, to nám toliko pozůstává, abychom oči své obrátili k Tobě, II. Paral. 20, 12., nebo blahoslavený ten člověk, jemuž jméno Hospodinovo jest nadějí jeho.« Ž. 39, 5. Amen.

Frant. Chramosta.

Listy vědecké.

Nadace církevní zvláště mešní.

Po stránce historické, právně-kritické a najmě praktické

podává

VÁCSLAV KOCIÁN.

(Pokračování.)

II.

Cis. 2694.

Farnímu úřadu u sv. Štěpána zde.

Veledůstojný pane!

Přihlížejíce k tamnímu podání ze dne 16. března t. r. č. f. 271. oznamujeme Vaší Důstojnosti v příčině redukce fundačních mší sv. při tamním farním chrámu Páně sv. Štěpána, jak následuje :

1. Jest Naším přáním, aby veškeré tamní fundace, pokud lze, dle nové cynosury upraveny byly, a protož buď pamatováno na všechny percipienty i u těch mší sv., při kterých až posavad buď jen duchovní persolvující sám anebo spolu kostel byli podíl-níky, na které zbožní zakladatelové pouze pamatovali. Dle této zásady budiž přihlíženo ku veškerým mším sv., v zadání pod čís. 1. 2. a 3. uvedeným, a dle této zásady buď i redukce sem navržena.

2. Co se tkne anniversarií pod čís 4. uvedených, které v r. 1870 na tiché mše ztenčeny byly, nebylo by správně, aby ředitel kůru, ač nyní vši dřívější povinnosti jest prost, požíval poplatku z těchto nadání na něho poměrně vypadajícího. Nebylo by však s druhé strany radno, aby se mu tento plat 20 zl. 57 kr. nyní odňal. Proto jest Naším náhledem, aby se anniversaria původně fundovaná neredukovala nyní na tiché mše svatě, nýbrž na mše svatě spojené s hraním varhan, tak aby ředitel kůru při nich povinnost svou měl. Toho budiž dbáno při nadání faráře Paytusa, při nadání Termanusově a jiných, při kterých i na kostel buď pamatováno.

Rádce duchovní.

3. Co se tkne nadání pod čís. 5. uvedených, buďtež dvě prvá zachována jako až dosud. Třetí však nadání na světlo do lampy u oltáře, který již byl zrušen, budiž dle přání Jeho knížecí Milosti, našeho nejdůstojnějšího arcipastýře, zaměněno v nadání jiné a sice v ten způsob, aby byl z úspor nadačních zakoupen obraz, před tímto obrazem pak budiž fundační světlo i na dále udržováno.

4. Při starších nadáních uvedených pod čís. 6., kde fundatoři ustanovili, aby z nadačního příjmu jakýsi určitý plat zádušnickému úředníku se vyplácel jako odměna za správu nadačního jmění, budiž tento podíl přiřčen kostelu. Avšak při oněch nadáních, při nichžto ani celý nynější nadační příjem nestačí na původní počet mší sv., může ona odměna zcela odpadnouti a na sloužení mší sv. jednoduše se věnovati.

5. Přicházejíce konečně k nadáním pod čís. 7. uvedeným, žádáme, aby žalm »De profundis« a modlitba »Fidelium« při nadaci Alžběty Zelenkové byl podržen; co se tkne ostatních nadací, doporučel by se způsob nynější, ač-li nenaskytne se při některých nadáních svým časem příležitost, aby vícekrát než jednou v týdnu po případě ve středu a v pátek persolvující kněz dotčený žalm po mši sv. se modlil.

V příloze ./ vracíme Vaší Důstojnosti výkaz o nadačních příjmech a požitcích dle původního stavu, dle listu nadačního, dle výkazu z r. 1870 a dle nového výkazu z r. 1885, opakující přání, aby při nové redukci tamních mší sv. co možná nejvíce nynější cynosury bylo dbáno a na persolvujícího kněze, na kostel, kostelníka, ministranty a po případě na ředitele kůru a na kalikanta pamatováno.

Z kníž. arcib. Konsistoře v Praze, dne 13. května 1887.

A. Hora, m. p.
gen. vik.

Fr. Hrádek, m. p.
kancléf.

III.

K. č. j. 161.

Veledůstojná knížecí arcibiskupská Konsistoři!

Na základě zprávy o mešních nadáních při farním chrámu Páně sv. Štěpána, od nížepsaného podané dne 16. března 1887 č. f. 271., a jejího vyřízení ctěným přípisem ze dne 13. května 1887 č. 2694., vyhotovil nížepsaný návrhy na nové upravení těchto nadání i co do počtu mší svatých i co do rozdělení příjmu jednotlivým podílníkům. Tyto podrobné, dle nynějšího stavu nadačního jmění a příjmu upravené návrhy předkládá nížepsaný k prozkoumání a ku schválení, a dovoluje si ve vší úctě toto připomenouti:

1. Při rozdělování nadačního příjmu vyhověno bylo přání v odstavci 1. ctěného přípisu z 13. května 1887 vyslovenému,

a pokud lze, pamatováno bylo na všechny percipienty, jimžto dle nynější cynosury podily se příkazují. Dle toho počítáno na jednu mši svatou 1 zl. 50 kr. r. m., při mši svaté s hraním varhan po kostel dle cynosury o 15 kr. více a dle toho upravit se počet mší svatých.

Při některých nadáních však fundatoři výslovně ustanovili, aby duchovnímu platilo se více než minimalní stipendium — tehdáž 30 kr. neb půl zlatého rýnsk. m. a sice, aby se mu za jednu mši svatou platilo o 6, 9, 15 kr. více, tudíž 36, 39, 45 kr. a to beze vší srážky. Tím fundatoři ti výslovně projevili vůli, aby duchovní více dostávali nežli minimalní stipendium. Nížepsaný jest toho náhledu, že by dle této zjevné vůle fundatorův při dotyčných nadáních i nyní duchovnímu příkázati se měla větší částka než nynější minimalní stipendium 1 zl. r. m. a sice aspoň o to větší, oč více nad minimalní stipendium duchovnímu hned původně od fundatorů bylo ustanoveno, tudíž dle nynější měny o 10, 15, 25 kr., a dle toho místo 36 kr. = 1 zl. 10 kr. místo 39 kr. = 1 zl. 15 kr. místo 45 kr. = 1 zl. 25 kr. r. m.

Dle toho upraveny jsou návrhy dotyčných nadání.

U mnohých nadání po rozdělení příjmu nadačního na všechny podílíky dle vypadajícího počtu mší svatých zbývá ještě nějaká částka. Stačí-li přebytek ten aspoň na stipendium pro duchovního, přiděluje se mu a navrhuje se za to o jednu mši svatou více. Přesahuje-li zbytek ten stipendium pro duchovního, příkazuje se částka až do 30 kr. kostelu, a kde ještě něco zbylo, rozdělilo se to poměrně kostelníku a ministrantu. Vybývá-li méně nežli nynější minimalní stipendium, přiděluje se zbytek ten duchovnímu bezce všeho závazku.

Takovéto upravení navrhuji proto, aby vůli fundatorů co do počtu mší svatých co nejvíce se vyhovělo a i proto, aby celkový příjem z těchto nadání dle nového upravení nebyl aspoň o mnoho menší nežli částka nyní co příjem nadační faráři do kongruy počítaná.

Jako příjem z těchto starších nadání do fasse pojato jest 442 zl. 51 kr., začez se nyní dle redukce z r. 1870 slouží 373 mší svatých. Dle navrženého nového upravení by příjem z těchto nadání, vyjma nadání Zelenkové (č. 27.) a Porthovo (č. 57.), na jichžto upravení podány jsou zvláštní návrhy dosud nevyřízené, činil ročně 307 zl. 47 kr. a sloužilo by se 361 mší svatých, kdežto nyní z těchto nadání dostává farář 314 zl. 43 kr. a slouží 360 mší svatých. Až se upraví též nadání Zelenkové a Porthovo, přibude příjmu asi 31 zl. a nejméně 19 mší svatých, a bude pak celoroční příjem 338 zl. 47 kr. a 380 mší svatých, bude tudíž menší příjem, a větší počet mší svatých. Dovolují si to připomenouti jen na odůvodnění navrženého rozdělení příjmů nadačních.

2. Při nadání 1, 6, 26, 51, 52, 54, při nichž původně ustanovena a sloužena byla zpívaná anniversaria neb mše svatá s hraním varhan, a nyní slouží se jen tiché mše svaté, navrhuji se dle náhledu v odstavci 2. ctěného připsu ze dne 13. května 1887

mše svaté s hraním varhan a ponechává se nynější příjem ředitele kůru co odměna za hraní varhan a podán zvláštní návrh ./ v dodatku ./ na rozdělení této odměny.

3. Při nadání 5, 6, 12, 22, při nichž původně od fundatorů věnována byla nějaká částka z příjmu nadačního na světlo do »věčné« lampy, načež se nyní ničeho nedává, jest k účelu tomu přikázána opět částka z nynějšího příjmu vypadající a navržen způsob, jak by se to při dotyčných nadáních mohlo vykonávat.

Při nadání 6. nenavrhuje se kostelníku za obstarávání a rozsvěcování lampy u velkého oltáře zvláštní odměna, jež mu původně byla ustanovena, protože opatrování a rozsvěcování této lampy jest beztoho nyní povinností kostelníka, tudíž se mu tím neukládá žádná mimořádná práce a služba. Nadační příjem jest čtyřikráte menší než byl původně.

4. Zvláštní odměna pro zádušního úředníka u některých nadání původně ustanovená, jež se nyní nevyplácí, i pro příště se nenavrhuje, protože příjem těchto nadání tak klesl, že původní počet mší svatých značně jest redukován, a kdyby i celý nynější příjem nadační přikázal se jen duchovnímu, nestačil by na původní počet mší svatých. Mimo to mají zádušní úředníci nyní řádný a stálý plat.

5. Při nadání 2 a 27, při nichž původně bylo ustanoveno, aby po mši svaté odříkal se žalm: »De profundis« a modlitba za zemřelé u rodinné hrobky, navrhuje se, aby tak příště se dělo vždy po mši svaté u oltáře.

O nadání Zelenkové podán jest zvláštní návrh jako doplněk k listu nadačnímu.

Poznamenání: Nadání Mirovského, Bláhové, Nickové, Fleis-mannové, jsou zvláště upravena dodatky k listu nadačnímu, již schválenými. O nadání Portha podán zvláštní návrh dosud neschválený.

Ku zprávě této připojeny jsou jakožto přílohy:

A) návrhy podrobné na nové upravení jednotlivých mešních nadání.

B) přehledný výkaz o navrženém upravení těchto nadání.

C) tabelární výkaz o starších mešních nadáních těch od zádušního úřadu zhotovený a podepsaný.

D) Přehledný výkaz o příjmech, povinnostech a požitcích nadačních:

α) dle stavu původního

β) dle listu nadacího

γ) dle skutečného stavu koncem r. 1885.

Předkládaje tuto zprávu a tyto listiny, prosí nížeapsaný ve vsí účtě za upravení těchto mešních nadání na základě fakult apoštolských.

V Praze na faře u sv. Š. dne 8. února 1888.

V. N., farář.

*Návrhy na upravení mešních nadání při farním chrámu
Páně sv. Š. v Praze.*

1. Nadání P. Jak. Paytusa.

Původně slouženo bylo 5 zpívaných anniversarií. Nyní dle redukce 3 tiché mše svaté. Ředitel kůru dostává nyní 2 zl. 62 kr.

Navrhují se 4 mše svaté s hraním varhan a všem percipientům podíly dle cynosury. Za hraní varhan dosavadní plat řediteli kůru, z toho však 40 kr. kalkantovi. Zbytek 78 kr. přiděluje se duchovnímu. Dostane tudíž z příjmu 10 zl.: duchovní 4 zl. 78 kr., kostel 1 zl. 80 kr., kostelník 72 kr., ministrant 8 kr., ředitel kůru 2 zl. 22 kr., kalkant 40 kr.

2. Nadání Jana Sigmunda Myslíka.

Původně 26, dle redukce 15 mší svatých. Původně byl od fundatora celý tehdejší úrok 30 zl. přikázán faráři, by za to každý pátek sloužil mši svatou a po každé šel k rodinné hrobce Myslíkovské před kostelem a tam se zpěváky, jimžto za to zvláštní se dostala odměna, odzpíval žalm De profundis a pomodil se modlitbu: Fidelium Deus. Hrobka ta byla při zřízení ulice «Na rybníčku» zrušena.

Navrhuje se 10 tichých mší svatých, po každé pomodlí se duchovní u oltáře žalm De profundis a fidelium Deus a za to duchovnímu stipendium 1 zl. 18 kr., druhým percipientům podíly dle cynosury. Dle toho dostane z příjmu 16 zl. 80 kr.: duchovní 11 zl. 80 kr., kostel 3 zl., kostelník 1 zl. 80 kr., min. 20 kr.

3. Nadání Matěje Černovského.

Původně 12, nyní dle redukce 5 mší svatých. Úrok 7 zl. 03 kr. dostačuje na 5 mší svatých jen pro duchovního a kostel, zbytek 53 kr. rozděluje se poměrně kostelníku a ministrantům, již dosud ničeho nedostávali. Dle toho dostane za 5 mší svatých duchovní 5 zl., kostel 1 zl. 50 kr., kostelník 48 kr., ministranti 5 kr.

4. Nadání Jana Václava Kleploty.

Původně 4, nyní dle redukce 1 mše svatá. Úrok 3 zl. 29 kr. dle cynosury stačí na dvě tiché mše svaté, zbytek 29 kr. přiděluje se duchovnímu. Dostane tudíž za 2 mše svaté duchovní 2 zl. 29 kr., kostel 60 kr., kostelník 36 kr., ministrant 4 kr.

5. Nadání Jana Cornelia Dvorského.

Původně 52, nyní 8 mší svatých. Od fundatora byla z tehdejšího úroku 40 zl. ustanovena částka 3 zl. na světlo do lampy

před oltářem v kapli Božího hrobu od něho k účtě pěti ran Krista Pána zřízené. Nadání to bylo za příčinou zmenšeného kapitálu od veledůstojné arcibiskupské konsistoře dne 26. srpna 1868 čís. 6.425 změněno, a ustanoveno, aby slouženo bylo 8 mší svatých a z tehdejšího příjmu 13 zl. 65 kr., aby dostal duchovní 8 zl. 96 kr., kostel 2 zl. 93 kr., kostelník 1 zl. 60 kr., ministrant 16 kr.; na světlo nebylo ničeho vykázáno. Od r. 1868. zvýšil se zakoupením státních úpisů příjem o 1 zl. 53 kr.

Navrhuje se, aby tato částka věnována byla na světlo do lampy a sice, protože v kapli oné žádné lampy není, a tam snadno umístiti se nedá, aby světlo to dávalo se do lampy před oltářem bolestné Rodičky Boží hned vedle této kaple stojícím, a aby farář, jemuž by dotyčná částka se vyplácela, světlo obstarával.

(Dokončení.)

Slovo o kostelních koncertech.

Podává Dr. ANTONÍN BRYCHTA.

(Dokončení.)

K odsouzení tohoto nejnovějšího druhu profanace katolických chrámů stačí upozorniti na to, že církev, nespouštějíc nikdy ze zřetel posvátnost domu božího, nedovoluje ani, by se v kostelích znázorňovaly obrazy a sceny ze života Svatých a Světic božích, obrazy z umučení Páně, sv. tajemství víry a t. p., co vše svým obsahem, směrem a zjevem zajisté daleko předčí moderní theatrálně sentimentální hudební produkce, jež neprávem nazývají se skladbami kostelními, byť sebe dovedněji složeny byly. Tak dokládá kanonista Nicolius, s nímž mnozí jiní souhlasí: »Amplia, ut neque piae (devotae et sacrae) repraesentationes, puta passionis Domini vel Sanctorum vel solemnitatum mysteriorum fidei permittendae sint in ecclesiis.«¹⁸⁾ V ohledu druhém jsou všeho uvážení hodna slova velikého mistra hudby, výše jmenovaného Wagnera, který, ač uznává lepší směr novějších kostelních skladeb, přec podotýká, že do kostela se nechodí. »Sie sind — t. j. některé z zmíněných skladeb — an und für sich von ungemeinem künstlerischen Werthe, aber dem reinen (und eigentlichen) Kirchenstyle... gehören auch diese Meisterwerke nicht an... Sie eignen sich viel eher zur Aufführung in geistlichen Concerten, als zur Aufführung in der Kirche.«¹⁹⁾ Právě proto, že chrámy nejsou místnostmi koncertními, nýbrž domem modlitby a svatého rozjímání, že jsou místem, kde se sv. tajemství víry konají, ne-

¹⁸⁾ Nicolius, Lucubrat. Can. lib. III. tit. I. Srovn. Ferraris, Prompta biblioth. can. s. v. »Ecclesia« art. V.

¹⁹⁾ U Jungmanna I. c. str. 835.

mohou míti koncertní, byť sebe umělejší hudební kusy a zpěvy, do nich přístupu, čímž by se chrámy jen profanovaly.

Jak velice si církev svých chrámů váží, které jsou jí »locus terribilis«, »porta coeli« et »aula Dei«, ²⁰⁾ a jak obezřele hledí vše od nich vzdáliti, co je rázu světského a čím se úcta k chrámu nevzdělává, nýbrž spíše podkopává, vysvítá z její zákonů »de immunitate ecclesiarum«, jež — jak vykládá kanonista Ferraris ²¹⁾ — záleží v tom, »quod ecclesiae liberae sunt a jurisdictione et oneribus saecularium atque ab actibus earum sanctitati et debitaе reverentiae repugnantibus«. Proto nechce církev ani na blízkou svých chrámů ničeho trpěti, co by s jejich důstojností se nesnášelo aneb bohoslužbu rušilo. ²²⁾ Starších ustanovení o tom minouce, uvedeme některá nařízení, jež byl ekumenický sněm Lyonský (r. 1273) v této příčině vydal. »Decet — stanoví papež Řehoř X. — ut cultus Domini sit cum debita veneratione pacificus. Sit in ecclesiis queta conversatio, Deo grata, inspicientibus placita . . . Cessent in locis illis universitatum concilia et publica parlamenta. Cessent vana et profana colloquia et confabulationes quaelibet. Sint quaecunque alia ab ecclesiis prorsus extranea, quae possunt oculos divinae majestatis offendere«. ²³⁾ — Podobně nařizuje papež Pius V. v bulle »Cum primum« z r. 1562, že nemá nic do chrámu míti přístupu, co prozrazuje ješitnost, marnomyslnost neb neslušnost, aneb co je rázu světského. ²⁴⁾ — Poněvadž však během času nejeden zlořád v tomto ohledu do chrámů se vloudil, přikázal sněm Tridentický biskupům: ²⁵⁾ »Ut ab ecclesiis musicas eas, ubi sive organo sive cantu lascivum aut impurum aliquid miscetur, item saeculares omnes actiones, vana colloquia, strepitus et clamores arceant«. — Rovněž zakazují pozdější církevní ustanovení všechno, čím by posvátné chrámové ticho se rušilo a co by bylo rázu světského a profaního. ²⁶⁾

Kdo jak sluší uváží, co bylo výše o povaze novější chrámové hudby vůbec a kostelních koncertů zvlášt řečeno, nebude se zajisté rozpakovati vyznat, že právě uvedená, k důstojnosti a svatosti křesťanských chrámů prohlédající nařízení církve mají plnou platnost i o kostelních koncertech. Kdo byl těmto koncertům, když se vzdor uvedeným nařízením dávaly, přítomen, ví a dozná, jak mnohé z vytknutých nepřístojností je spravázejí, k nimž řadí se

²⁰⁾ Miss. Rom. in dedicat. ecclesiae.

²¹⁾ Ferraris l. c. s. v. »Ecclesia« art. V.

²²⁾ Pignatelli l. c. — Srovn. cap. 1. 5. 12. X (III, tit. I. et XLIX.). Na př. odbývání trhů, hlučná řemesla, zápach šířící budovy a zaměstnání atd.

²³⁾ Cap. 2. X (III, tit. XIII.) in VI° — de immunit. eccl.

²⁴⁾ Srovn. Pignatelli l. c. V dotčené bulle vyhrožuje papež i peněžitými pokutami neposlušným.

²⁵⁾ Trid. Sess. XXII. decretum de observ. et evit. in celebr. miss.

²⁶⁾ Acta Mediol. P. IV. lib. I. c. I. — Instr. past. Eystett. 1854

ještě mnohé jiné, o kterých se tuto šffiti nebudeme.²⁷⁾ O takových produkcích naplňuje se ne zřídka památné slovo velikého řečníka Cařhradského:²⁸⁾ »Nunc foro nihil differt ecclesia. Tunc (za dob t. apoštolských) etiam domus ecclesiae erant, nunc vero ecclesia est domus, imo domo qualibet profana magis . . . Tantus tumultus, tanta turba, tantus risus!« Ovšem posvátné chrámové ticho vyrušující hluk, svatost místa urážející hovory, mnohonásobným způsobem jevící se neúcta k domu Božímu, ať o jiných četných nepřístojnostech pomlčíme, toť obyčejné charakteristické známky a povšechný ráz kostelních koncertů.

I v nejnovější době vydán byl arcibisk. ordinariátem Frýburským velmi časový zákaz proti odbývání kostelních koncertů,²⁹⁾ důkaz to, že nejen u nás, nýbrž i jinde tento moderní nemrav vystupuje, čině pokusy, aby katolické chrámy s jejich posvátné výše strženy byly do víru všedního života a staly se ob čas — síněmi koncertními a shromáždštěm hudby milovních hostů. Poněvadž se dotčené nařizení týká i našich poměrů, neváháme tuto hlavnější momenty z něho uvést. Dle tohoto nařizení jsou hudební produkce, slavnosti a koncerty v kostelích v ů b e c z a k á z á n y. C í r k e v n í h u d e b n í j e d n o t y s m ě j í k o n a t i p r o d u k c e v k o s t e l e j e n t e h d y, k d y ž m a j í t a k o v ě p r o d u k c e r á z c í r k e v n í s l a v n o s t i, a p ř e d n á š e j í - l i s e p ř i n i c h p o u z e l i t u r g i c k é, p ř e s n ě c í r k e v n í s k l a d b y. K o n a j í - l i s e t a k o v ě p r o d u k c e s a m y p r o s e b e, m á p ř e d n i m i i p o n i c h v y k o n a t i k n ě z, o b l e č e n j a v r o u c h o l i t u r g i c k é, u o l t á ř e p ř i m ě ř e n o u m o d l i t b u; n a s t a n e - l i m e z i p r o d u k c í p ř e s t á v k a, m o d l í s e k n ě z s p ř í t o m n ý m l i d e m l i t a n i e. D á l e t ř e b a s e t ě ž p o s t a r a t i o t o, a b y ú c t a k u c h r á m u a p o s v á t n ý k l i d v n ě m n e u t r p ě l y, z a k t e r o u ž p ř í č i n o u m a j í c h o r y j i ž p ř e d k o n c e r t e m j a k n á l e ž í b ý t i r o z e s t a v e n y. P o s u d k y o p r o d u k c i j s o u v c h r á m u v y l o u č e n y, j a k o ž i r o z d á v á n í p r o g r a m u a v y b í r á n í v s t u p n ě h o.

Proti takovým přesně církevním, liturgickým koncertům, konaným za takové dispozice a za takového dozoru, nebylo by arci čeho namítati. Než lze i při takových produkcích při nejlepší vůli v š e t a k z a ř í d i t i a k o t r o l o v a t i, j a k s e t u t o s t a n o v í a p ř e d p o k l á d á? L z e p ř e d p i s o v a t i a d o z o r v ě s t i k d i s p o s i c i, s j a k o u b y s e m ě l i p o s l u c h a č i d o c h r á m u k e k o n c e r t u d o s t a v í t i a p ř i n ě m c h o v a t i? I k t a k o v ě p r o d u k c i j d e s e d o k o s t e l a z c e l a p ř i r o z e n ě s »k o n c e r t n í n á l a d o u « a j e s t v í c e n ě ž p o c h y b n o, z d a l i j i k o n c e r t n í p r o d u k c e u p r á v í v n á l a d u, p o s v á t n o s t i m í s t a a d u c h o v n í m u u ž í t k u p o s l u c h a č ů p ř i m ě ř e n o u. C h o v a j í - l i s e m n o z í i p ř i s a m ě n e j s v ě t ě j š í o b ě t i č a s t o t a k n e s l u š n ě a n o i p o

²⁷⁾ Místo léku, jenž by rány duše zhojil, přinášejí si mnozí takových koncertů účastníci domů zhoubný jed; místo rozhojnění zbožnosti mysl světsky naladěnou; místo duchovního užítku často jen mravní bohužel pohromu.

²⁸⁾ Sv. Chrysost. homil. 36. in ep. I. ad. Corinth.

²⁹⁾ Srovn. Anzeigblatt für die Erzdiöcese Freiburg 1887 N. 2.

horšlivě, ³⁰⁾ bude si počínati sezvané »vybrané« obecnstvo v koncertu, byť církevním, sotva šetrněji a posvátného místa důstojněji. Jestliže jest se i zbožnému křesťanu často přemáhati, by zachoval při službách božích, jež přece k nábožnosti povzbuzují, pravou duševní disposici, tím většího přemáhání bude bez odporu třeba, by se při koncertě udržel v pravé míře, kde ho nejen koncert sám, ale i mnozí z přítomných sezvaných posluchačů, kteří jinak nejsou právě nejhorlivějšími navštěvovateli kostela, z potřebné dispozice svým mnohdy až příliš »nenuceným« chováním vyrušují. »Indem die Mehrzahl der Zuhörer — praví vhodně k věci Hanslick ³¹⁾ — das Elementarische der Musik in passiver Empfänglichkeit auf sich wirken lassen — jak se děje zvláště u nehudebníků přirozenou měrou napořád — gerathen sie in eine wage, übersinnlich — sinnliche Erregung. Ihr Verhalten gegen die Musik ist rein pathologisch: ein stätes Dämmern, Fühlen, Schwärmen, ein Hangen und Bangen in klingendem Nichts«.

Než však kde jsou takové koncerty, jež by se nesly směrem výše naznačeným a vyhovovaly přesně požadavkům hudby chrámové a zpěvu církevního? Jeví se sice od několika desetiletí na mnohých místech chvalitebná snaha, by se napravilo, co doby minulé v tomto ohledu pokazily, než o dobré většině skladeb kostelních platí dosud vážné slovo: ³²⁾ »Während der Feier der heiligen Messe producirt sich eine ganz verweltlichte Kunst, die mit angenehm klingenden Melodien die Zuhörerschaft unterhält, mit frivolen Arien irdische Gefühle wachruft und mit theatermässigem Pomp und einer sinnlichen, den Gesang überwuchernden (erdrückenden) Instrumentalmusik auf den Beifall des »Publicums« speculirt«. Rovněž velepravdivý jest posudek Reichenspergerův o necírkevní hudbě naší doby, an mezi jiným praví: ³³⁾ »Es gränzt ans Fabelhafte, in welcher Art die Kirchenmusik entweiht worden ist und noch immer entweiht wird... Anarchie hat, dormalen fast allerwärts die Oberhand. Statt der ernstfeierlichen Chorale ertönen in unseren Gotteshäusern Weisen der weltlichsten, ja nicht selten der frivolsten Art; der Geschmack oder die Laune des Organisten bildet zumeist die einzige Richtschnur«.

Je-li však dle řečeného, jakož i dle výroků na slovo vzatých mistrů i nynější církevní hudba a zpěv u veliké míře necírkevní, odporujíc duchu hudby posvátné, ana nevede věřící k nábožnosti,

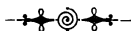
³⁰⁾ O mnohých, zvláště tak zvaných vzdělanějších křesťanech platí slovo: »Sie machen aus der Kirche nicht ein Bethaus, sondern ein Schwätzhaus!«

³¹⁾ Srovn. Jungmanna l. c. str. 830.

³²⁾ Srovn. Historisch-politische Blätter díl 83. str. 771 a n.

³³⁾ V díle: Die christlich-germanische Baukunst und ihr Verhältniss zur Gegenwart; 3. vyd. str. 109. O takové církevně-světské hudbě praví sám Göthe: »Eine Musik, die den heiligen und den profanen Charakter vermischt, ist gottlos«. (Sprüche in Prosa).

a místo božské velebnosti bývá často oslavou jenom lidské ješitnosti, ³⁴⁾ pak zajisté sotva se budou moci moderní, pro kostelní koncerty volené skladby, vykázati lepším duchem a směrem; ony budou dle povahy věci spíše ještě více profaní a, byť i toho nebylo, ještě více umělé a pathetické skladby, jež by se hodily pro — koncert a došly očekávaného — uznání obecnstva. Jsou-li však, jak bylo dovozeno, necírkevní hudební skladby z chrámů vyloučeny, pak jest samozřejmo, že do nich nepatří ani necírkevní, třeba sebe umělejší, hudební neb pěvecké koncerty, pro něž hodí se dobře buď koncertní síň aneb divadlo.

Kterak a proč omezeny jsou různé systémy probabilistické.

Uvažuje Dr. ANTONÍN PODLAHA.

(Dokončení.)

Z toho, co řečeno bylo, vysvítá, že ve případě, kde obě strany uvádějí důvody stejně probabilní, není soudci dovoleno, od některé ze stran spor vedoucích přijati peníze nebo dary, aby ve prospěch její rozhodl. Alexandr VII. r. 1666 zavrhl větu: »Quando litigantes habent pro se opiniones aequae probabiles, potest iudex pecuniam accipere pro sententia ferenda unius praec alio.«

Ve přech trestních však, kdykoliv prospěch obžalovaného svědčí mínění v pravdě probabilní, byť mínění opačné proti němu svědčící bylo probabilnější, má soudce držeti se mínění probabilního ve prospěch obžalovaného svědčícího.

Důvod toho jest: jinak by se soudce vydával v nebezpečí, odsouditi nevinného, což jest samo v sobě zlé.

Proto také z přirozené jakési spravedlnosti a mírnosti stanovilo samo právo: »Dum sunt jura obscura, reo potius favendum est, quam actori«; ⁶²⁾ »in obscuris minimum est sequendum«; ⁶³⁾ »in poenis benignior interpretatio est facienda«; ⁶⁴⁾ »satius est impunitum relinquí facinus nocentis, quam innocentem damnare«; ⁶⁵⁾ »sciant cuncti accusatores eam se rem deferre in publicam notionem debere, quae munita sit idoneis testibus vel instructa apertissimis documentis, vel indiciis ad probationem indubitatis et

³⁴⁾ Z té příčiny napomíná provinc. sněm pražský, aby chrámová hudba nebyla »devotionis fidelium potius impedimentum quam auxilium«. (Tit. III. cap. VII.).

⁶²⁾ Reg. jur. in VI. 11.

⁶³⁾ reg. 30.

⁶⁴⁾ reg. 49.

⁶⁵⁾ Digestorum liber XLVIII. tit. XIX. »de poenis«.

luce clarioribus expedita «⁶⁶⁾ »Delictum et defectus non prae-sumitur, sed demonstrari debet.«⁶⁷⁾

I zákonodárství rakouské dává soudci možnost, aby řídil se zásadou svrchu uvedenou, ponechávajíc mu volnost v uvažování důkazů. »Co do řízení průvodního,« píše o té věci prof. dr. Fr. Storch ve své knize »Řízení trestní rakouské,«⁶⁸⁾ »provedena jest v řádu trestním rakouským zásada volného uvažování důkazů. Zákon sice dává zcela určitá pravidla o tom, jakých průvodů (Beweismittel) v řízení trestním smí se užití a jakým způsobem důkazy vésti dlužno; avšak o tom, má-li skutečnost některá pokládati se za dokázanou, a jakou tudíž míru moci průvodní jednotlivému provedenému důkazu siuší dáti, o tom rozhodují soudcové podle vlastního volného přesvědčení, jehož nabyli po svědomitém uvážení všech důvodů, k tomu i proti tomu přivedených. Z toho vysvitá, že volnost přesvědčení soudcovského nikterak nelze vykládati v ten způsob, jakoby soudce rozhodovati měl snad jenom dle subjektivního svého mínění, nebo dle vědomí svého, soukromě nabytého. Jen o důkazy v samém řízení soudním zákonným způsobem provedené, tedy o základ objektivný, smí ono přesvědčení se opírat, jsouc volným jenom v té otázce, zdali důkaz jistý, jak před soudem byl proveden, jest dostatečným, aby skutečnost, o které byl veden, za pravdivou mohla býti pokládána. Naprosté volnosti, kde by soudce nižádným směrem nebyl vázán, žádné zákonodárství nepřipouští.«⁶⁹⁾ Také porotcům popřána jest volnost zmíněná, jak patrnó jest z § 326 trest. řádu rak. O stupni jistoty, kterého soudce prostředky důraznými dojíti má, zmiňuje se dekret z 5. května 1883 čís. 818. slovy: Volle und apodiktische Gewissheit ist durch Beweismittel nicht zu erlangen; erreichbar ist nur empirische (juristische) Gewissheit, d. c. ein so hohes Grad von Wahrscheinlichkeit, dass es vernunftwidrig wäre, sich für die entgegengesetzte Annahme auszusprechen, zu deren Richtigkeit erst eine höchst unwahrscheinliche Ausnahme von dem erfahrungsmässig (in Folge von Inductionen) feststehenden, allgemeinen Verlaufe der Dinge vorausgesetzt werden muss.« Jestliže při hlasování sboru soudcovského jest rovnost hlasů pro dvě mínění opačná, má býti podle zákona rakouského rozhodnuto vždy ve prospěch vinníkův.⁷⁰⁾

Tudíž toliko soudcové, kteří kráčejí cestou, kterouž jim učení katolické morálky o pravém užívání probabilismu ukazuje, mohou na sebe vztahovati slova Ulpianova: »justitiae merito nos sacerdotes appellat; justitiam namque colimus, et boni et aequi notitiam profitemur, aequum ab iniquo separantes, licitum ab illicito discernentes, bonos non solum metu poenarum, verum etiam praemiorum quoque exhortatione efficere cupientes, veram philo-

⁶⁶⁾ Cod. lib. IV. tit. XIX. »de probationibus«.

⁶⁷⁾ L. 2. Digestorum »de probat.«

⁶⁸⁾ I. str. 114.

⁶⁹⁾ Srv. § 258 Trestního řádu rakouského.

⁷⁰⁾ Řízení trest. rak. § 20, al. 3.; Storch, Říz. t. r. I. str. 365.

sophiam, non simulatam affectantes.«⁷¹⁾ Vhodně praví proslulý právník Arnds ve svém díle »Encyklop. d. Rechtes« na str. 88. In allem endlich ist es das wichtigste, dass man stets die Würde der Wissenschaft und die Wichtigkeit des Berufes, dem man sich widmet, vor Augen halte, dass man nicht bloss ein guter Jurist zu werden, sondern als ein tüchtiger zuverlässiger Staatsbürger und guter Christ sich zu bewähren den festen Willen hege.«

4. Panovník vypovídaje panovníkovi jinému, bezelstně v držení jsoucimu, válku, má řídit se míněním bezpečnějším o spravedlivosti války.⁷²⁾

To dovoditi lze takto: Ačkoliv mínění, které učí, že panovník, nejsoucí v držení, aby dovoleně směl vypověděti válku, má opírat se o důvody aspoň probabilní (La Croix I. 3. p. 1. n. 869), se stanoviska spekulativního zdá se býti dosti probabilní, přece v praxi řídit se dlužno míněním svrchu uvedeným, poněvadž panovník jsoucí v držení, ježto držení mu jisté právo dává k podržení věci, nemá býti věci té zbavován, leč by jisto bylo, že ji drží bezprávně, a poněvadž válka obyčejně tolik s sebou přináší pohrom a škod, že se stanoviska praktického sotva kdy za spravedlivou uznána by býti mohla, kdyby z pouhých probabilních důvodů a nikoliv jistých byla vypovídána. Dále: jestliže tu, kde jde o odsouzení vinníka, ke ztrátě života nebo svobody a jmění, není soudci dovoleno, pronášeti rozsudek, leč na základě důvodů morálně přesvědčujících a jistých, oč více jest třeba důvodů morálně jistých k vypovězení války, anož tu jde o celé národy a státy, o nesčíslná krveprolévání, pustošení, loupežce a jiná zla, kterými se bližním přivozuje veliká škoda. Jestliže panovník vypovídaje válku, na jiném panovníku chce pomstíti křivdu na sobě učiněnou, povinen jest křivdu tu dokázati, poněvadž »delictum non praesumitur nisi probetur«, důkazy ty však musí býti jasné a zřejmé, neboť, kde větší nebezpečí hrozí, tu tím opatrněji dlužno jednati, z čehož jde, že ani na odvetu nelze dovoleně válku vypověděti, leč svědčí-li pro spravedlnost války důvody jasné a morálně jisté. Slovem: poněvadž válka jest akt spravedlnosti trestající (justitia vindicativa) čelící proti celému množství lidí, jehož výkon jest spojen s poškozením i nevinných, vyžaduje zvláštního ospravedlnění, k němuž nestačí mínění probabilní, nýbrž bezpečnější. Pakli však válka jest pouze obranná, může panovník ji vypověděti i na základě mínění toliko probabilního, neboť v takovém případě samo držení nasvědčuje jeho právu k území, o něž jde.

5. Jestliže lovec pochybuje, zdaž to, co vidí v houštině, jest zvíře či člověk, nesmí po tom stělit, byt probabilně nebo probabilněji soudil, že jest to zvíře.

Důvod toho jest: Kdyby to, co vidí v houštině, byl člověk, tu by probabilitnost ona nezachránila člověka od smrti nebo zranění. K zabránění zajisté těžké této škody pranic nepřispívá pro-

⁷¹⁾ Ulpian v I. kn. §. 1. Dig.

⁷²⁾ S. Alph. IV. n. 404.

bablní soud jednajícího. Jest však povinností jistou a nepochybnou, vystříhati se poškození bližního, pokud lze. »Si vibretur,« dí sv. Alfons ⁷³⁾ »sergita in probabili dubio, an objectum illud sit homo aut fera, non agitur contra legem dubiam, sed contra certam: tali enim casu certa lex est, ne in probabile conjiciatur periculum vita proximi, qui certum jus habet, ne laedatur.«

6. Kdo s m l o u v o u buď výslovně nebo mlčky uzavřenou přijal na se povinnost určitého cíle dosáhnouti nebo nějaké nebezpečí odvrátiti, nesmí užívati mínění probabilního, nýbrž povinen jest držeti se mínění bezpečnějšího, na př. vojn na stráž, hlídač na dráze a p.

Neboť kdo kontraktem nebo quasikontraktem se zavázal k dosažení určitého cíle nebo k odvrácení nějakého nebezpečí, tím samým zavázal se k užití prostředků, o nichž soudí, že k tomu jsou nejvhodnější, a takovými jsou zajisté ony, jež pokládá za bezpečnější.

V. Závěrek.

Ve všech tedy uvedených případech, které tvoří meze probabilismu, nejde o zákon pochybný, nýbrž o zákon jistý, jenž zakazuje, abychom nevydávali se v nebezpečí bližního svého, jenž v jistém držení svého práva jest, držení jeho zbavovati. Ukázali jsme, že případy tyto, které někteří spisovatelé za výjimky z dovolenosti probabilismu prohlašují, vlastně výjimkami nejsou, tím méně upuštěním od pravidla probabilismu, nýbrž že jsou toliko výkladem pravého smyslu probabilismu, a že tudíž omezení systémů morálních není nikterak libovolné, nýbrž že je požadavkem zdravého rozumu.

Romanarum Congregationum decreta novissima.

S. Rituum Congregatio.

Varia solvuntur dubia.

QUEBECEN.

Rmus Dnus Nazarius Begin, Archiepiscopus Cyrenensis, Administrator dioecesis Quebecensis, Sacram Rituum Congregationem pro sequentium dubiorum solutione humiliter rogavit, nempe:

I. Ex peculiaribus Indultis dioecesi Quebecensi concessis, solemnitas quorundam festorum de praecepto transfertur in Dominicam proximam sequentem, vel, ea impedita, in Dominicam proximam antecedentem; atque ita, ut in ecclesiis, ubi fit officitura cum cantu, missa et Vesperae solennes de hisce festis, additis commemorationibus juxta rubricas, peragantur; in aliis vero unica missa

⁷³⁾ Homo apostolicus I., 66.

lecta celebretur. Hinc quaeritur: »An subsistat die, qua celebratur Officium transferendae vel translatae solemnitatis:

1. prohibitio celebrandi missam in oratoriis mere privatis, et missam exequialem praesente corpore?

2. obligatio parochorum missam applicandi pro populo?

3. facultas Episcopo concessa conferendi Ordines Sacros diebus festivis de praecpto?

II. Utrum eadem solemnitates celebrari possint in festis Circumcisionis Domini et Smae Trinitatis, die octava Epiphaniae, Dominica Passionis et Dominica in Albis, quae festa quaelibet alia, etiam Duplicia primae classis, excludunt?

III. An, pluribus occurrentibus solemnitatibus transferendis, una vel altera possit ad libitum omitti vel saltem simplificari per commemorationem sub unica conclusione, cum oratione Dominicae primae classis vel festi, aut solemnitatis ritu, aut privilegio superioris?

IV. Utrum in parochiali ecclesia, cujus titolare festum ipsa die fuit a populo ex devotione celebratum, solemnitas debeat nihilominus die Dominica peragi?

V. An Indultum speciale, 13. Maii 1855, quo solemnitates transferendae in Dominicam sequentem, eaque impedita, in Dominicam proximam praecedentem, ad hanc solam Dominicam restringatur?

VI. Utrum in ecclesiis, ubi ex Indulto 13. Martii 1819 solemnitas translata peragitur cum missa et Vesperis solemnibus, hi, qui iisdem Vesperis assistunt, Divini Officii recitationi satisfaciant?

VII. An idem Indultum pro ecclesiis concessum comprehendat etiam oratoria tum publica tum privata? et quatenus Negative ad secundam partem, imploratur gratia extensionis ad oratoria privata collegiorum, hospitiorum et aliarum communitatum, juxta prudens Ordinarii iudicium in singulis casibus.

Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem infrascripti secretarii, omnibus mature perpensis, exquisitoque voto Commissionis Liturgicae, ita propositis dubiis respondendum censuit, videlicet:

Ad I. »Negative quoad 1um. Affirmative quoad 2um et 3um.«

Ad II. »Negative.«

Ad III. »Fiat de solemnitate digniori et minus digna transferatur in proximiorum Dominicam liberam.«

Ad IV. »Affirmative.«

Ad V. »Affirmative.«

Ad VI. »Ad S. Congregationem Concilii.«

Ad VII. »Quoad quaestionem: Indultum comprehendere tantum Oratoria publica; »quoad postulatum: Non expedire.«

Atque ita rescripsit, Die 6. Martii 1896.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praet.

L. + S.

Aloisius Tripepi, Secretarius.

S. Rituum Congregatio.

Episcopi omnes, sive dioecesani sive titulares, quoad missae privatae celebrationem eodem condecorantur privilegio ac Patres Cardinales.

URBIS ET ORBIS.

Plures Sacrorum Antistites Sanctissimo Domino Nostro Leoni Papae XIII. humillimas porrexerunt preces, ut in bonum fidelium atque in dignitatis Episcopalis decus, dispositionem Decreti die 22. Augusti 1818 editi, super satisfactione praecepti de audienda Missa in Episcopali Sacello, relaxare dignaretur. Sacra porro Rituum Congregatio, de mandato ipsius Sanctissimi Domini Nostri, eiusmodi negotium maturo examine perpendens, audito voto Commissionis Liturgicae, ad quaestionem per infrascriptum Cardinalem eidem Sacrorum Rituum Congregationi Praefectum, in Ordinariis Comitibus subsignata die ad Vaticanum habitis, propositam, respondendum censuit: »Postulandum a Sanctissimo, ut deinceps Episcopi omnes, sive dioecesani, sive titulares, eodem privilegio condecorentur, quo fruuntur Patres Cardinales; scilicet, ut, non solum ipsi in propriae habitationis Oratorio, aut super ara portatili, ubicumque degant, Missam facere aliamque in sui commodum permittere valeant; sed etiam Fideles omnes alterutram ex eisdem Missis audientes, quoties opus fuerit, praeceptum Ecclesiae adimpleant: contrariis non obstantibus quibuscumque. Die 19. Maii 1896. Quibus omnibus Sanctissimo Domino Nostro Leoni Papae XIII. per meipsum infrascriptum Cardinalem relatis, Sanctitas Sua sententiam Sacrae Congregationis ratam habens, enunciatum Patrum Cardinalium privilegium ad quoscumque Episcopos cum Apostolica Sede communionem habentes extendere dignata est, die 8 Junii eodem anno.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.

L. + S.

Aloisius Tripepi, Secretarius.

S. Rituum Congregatio.

De benedictione abbatali Praelatis saecularibus impertienda.

BRUNEN.

In relatione status Ecclesiae Brunensis exhibita Sacrae Congregationi Concilii die 26. Februarii 1894 declaratum fuit Praelatos saeculares, Decanum et Archidiaconum Capituli Ecclesiae Cathedralis, nec non Praepositum Capitulo Ecclesiae Collegiatae Nicolsburgensis, ex Apostolico Privilegio, ad instar Abbatum infulatorum, benedictione Abbatali muniri. Quum vero Abbatalis benedictio, prout legitur in Pontificali Romano, nonnullis in partibus existimetur minus congrua praelatis saecularibus, qui non

habent populum sibi subditum, nec regulam nec alia huiusmodi servanda, ideo Rmus Dnus Franciscus Bauer, Episcopus Brunensis, quum suis tum aliorum Episcoporum votis satisfactorius, ab Apostolica Sede humillime postulavit: Utrum et quomodo, in supradicta benedictione Praelatis saecularibus impertienda iuxta ritum Pontificalis Romani, aliquae variationes fieri possint? Porro, exquisito voto unius ex Apostolicarum Caeremoniarum Magistris et alterius ex Sacrae Rituum Congregationis Consultoribus, quum Emus et Rmus Dnus Cardinalis Andreas Steinhuber in Ordinariis Comitiis, subsignata die ad Vaticanum habitis, enunciatum Dubium, super ritu benedicendi praelatum saecularem discutiendum proposuerit, Ipsa Sacra Congregatio, omnibus mature perpensis, rescribendum censuit: Nihil innovetur in Pontificali, sed eadem Sacrorum Rituum Congregatio in singulis casibus respondeat, formulam accommodando casibus ipsis, demptis, quae praelatis saecularibus minime convenire noscuntur. Die 19. Maii 1896.

Facta postmodum de his omnibus Sanctissimo Domino Nostro Leoni Papae XIII., per infrascriptum Cardinalem Sacrae Rituum Congregationi Praefectum, relatione, Sanctitas Sua resolutionem Sacrae eiusdem Congregationis ratam habuit et confirmavit, die 8. Junii eodem anno.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.

L. + S.

Aloisius Tripepi S. R. C. Secretarius.

Organum ad „Ite missa est“.

Ad dubium: An retinenda vel potius eliminanda sit consuetudo pulsandi tantum Organum ad respondendum, dum in missa cantatur »Ite missa est«?

S. eadem C. R. respondendum censuit: »Servari posse« Atque ita rescribere rata est et declarare. N. 5102 ad 6. die 11. Septemb. 1847.

Listy homiletické.

Slavnost všech Svatých.

(Neděle XXIII. po Sv. Duchu.)

Musí bojovati, trpěti a snášeti, kdo chce nebe
dosáhnouti.

»Radujte se a veselte se; nebo od-
plata vaše hojná jest v nebesích.«
Mat. 5, 12.

Jistý otec měl tři syny, které miloval vše. Avšak všickni tři musili opustiti dům otcovský. Nejstarší stal se vojínem; druhý byv nevinně obžalován a odsouzen, vsazen jest do žaláře; třetí pak vyučiv se řemeslu, odešel do světa na zkušenu. —

Svatým křížem poznamenal otec syna nejstaršího, když do boje odcházel od něho. Mnohou přestál seč, často potýkal se s nepřáteli, ale bojoval srdnatě. Myšlénka, že za krátký čas zavítá do domu otcovského a spatří milenou tvář otce svého, sílila ho v boji krutém. — Mnohou trýzeň snášeti musil i druhý syn v žaláři temném. Při chlebě a vodě musel seděti o samotě; vlhký, mrazivý vzduch ovíval vybledlou tvář jeho a srdce kormoutilo se při vzpomínce, že to vše trpí nevinně. Avšak pookřál vždy v trudné tísní své, když si vzpomněl, že trápení jeho trvá jen na čas; brzy že propuštěn bude do domu rodného, kde otec dvojnásobnou láskou celovati bude tvář nezavinilým osudem vybledlou. — A jak vedlo se synu třetímu v cizině? Ach, to snadno vyličití by mohli ti, kteří vzdáleni od otce a matky ve světě hledají výživu svou! Hlad a žízeň trapnou musel mnohdy přestáti. Přes pahrbky a hory, přes nížiny a výšiny kráčely unavené nohy jeho, aby došly dědiny nebo města, kde by sobě odpočinuly. Málo kde dopřáno mu místa k odpočinku, takže často pod širým nebem na holé zemi uložil unavené údy své. »Zkusil jsem nyní svět,« tak pravil sám u sebe; »navrátím se již k otcí svému.« Nastoupil cestu k domovu. S tváří radostnou vítal jej otec, vše tiskli mu ruce oba bratří, kteří před krátkou dobou byli zavítali

do domu otcovského. --- Nyní zapomenuto na všecko. Dům, kde se byli zrodili, tvář laskavého, dobrotivého otce byla jim hojnou odměnou za všecka protivenství, která museli přetrpěti.

Obraz tento tane mi na mysl dnešního dne, kdy konáme památku všech svatých. Tam v nebesích, v domě Otce nebeského, shromáždění jsou všichni, kteří se sv. Pavlem dobrý boj bojovali; tam těší se z tváře Boha nejdobrotivějšího neviní svatí mučenníci, kteří mnohá utrpení přestáli zde na světě; tam plesají sv. vyznávači, jimžto mnoho bylo snáseti pro víru a pro spravedlnost. Pohleďme okem víry na zástup svatých, radujících se z tváře Otce nebeského! --- I nám připravena radost ta; musíme však za příkladem svatých zde na světě 1. bojovati, 2. trpěti a 3. mnoho snáseti; o čemž za pomoci Boží rozjímati budu s vámi v posvátné této chvíli.

P o j e d n á n í.

1. Bojovati nejprve musí, kdo nebe dosáhnouti chce. »Bojování jest život člověka na zemi,« tak vyznává Job 7, 1. v Starém Zákoně. Trojí mocný nepřítel stojí proti nám: svět, tělo a ďábel. Svět, totiž zlí lidé ve světě svádějí nás přemlouváním a příklady svými zúmyslně ke hříchu, hledíce nás připravit o zalíbení Boží, o pokoj svědomí a o radosti nebeské. Druhým nepřítelem jest vlastní naše tělo, t. j. naše zlé žádosti, jak píše sv. apoštol Jakub 1, 14. 15.: »Jedenkaždý pokoušen bývá od své vlastní žádosti jsa zachvácen. Potom žádost, když počne, porodí hřích; hřích pak, když jest vykonán zplozuje smrt.« A který jest třetí nepřítel, proti němuž nám bojovati jest? Jest to ďábel, jenž i na naše prarodiče v ráji i na Samého Krista Pána se odvážil, a před nímžto důrazně varuje nás kníže apoštolský sv. Petr, řka: »Protivník váš ďábel obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltil.« I. Petr 5, 18.

A právě, nejmilejší, svatí a světice Boží to byli, kterým nejvíce proti tomuto trojímu nepříteli spásy bojovati bylo, jak sám o sobě vyznává sv. František Saleský, jenž jednoho dne psal jistě zbožné osobě (sv. Františce ze Šantal): »Tak mocně na mne pokušení dolehají, že se mi zdá, jako bych neměl více síly k přemahání.« A proč právě na duše zbožné, svaté dopouští Bůh tak častá pokušení? Proto, poněvadž je miluje; poněvadž častým pokušením jim nebe zajistiti chce. Ó jak mnohý spoléhá příliš sám na sebe, domýšlí se, že pevně stojí; mluví s Petrem: »Pane, kdybych s Tebou měl i zemřít, nezapřu Tebe!« Avšak vizmež Petra toho v pokušení! Před slabým hlasem děvečky mizí všechna jeho domnělá důvěra v sebe samého, on klesá --- Pána a Mistra svého třikrát zapírá. Nyní teprve poznává svou slabost, křehkost a nicotu; nyní teprve přesvědčen jest, jak velice vyšší pomoci — milosti Boží potřebuje. A o tu pomoc s hůry všichni svatí Boha vroucně v každém pokušení prosili; pokušení pamatovalo je na

jejich slabost, křehkost a nedostatečnost, takže v pokoře mluvili se sv. Pavlem: »Díky Bohu, kterýž vždycky dává nám vítězství v Kristu Ježíši.« II. Kor. 2, 14. Modlitbou vyprošujeme si i my pomoci Boží v pokušení každém; toť zbraň, jížto se krotí naše zlá žádostivost, před níž ustupuje svět, před níž strachuje se ďábel. Tu zbraň Sám náš Spasitel do ruky nám vložil, an pravil: »Bdětež a modlete se, abyste nevešli v pokušení.« Mat. 26, 41.

Bůh zvláště na svaté pokušení dopouští také proto, aby je v zásluhách pro nebe bohatšími učinil, aby jim dal příležitost k boji a k vítězství. Rcetež sami, mohl-li by vojín bojovati, kdyby boje nebylo? A bez boje mohl-liž by dojítí vítězství? Bez vítězství je-li možné vyznamenání? A proto ne za nějaké zlo, nýbrž spíše za dobrodiní považovali svatí a světice Boží všeliké pokušení, poněvadž v něm mohli osvědčiti svou lásku k Bohu, statečnost v dobrém i vítězství nad nepřitelem, jak dí sv. Augustin: »Život náš v putování tomto nemůže býti bez pokušení, poněvadž prospěch náš pochází z pokušení; aniž kdo sebe poznává, leč byl pokoušen; aniž může býti korunován, leč zvítězil; aniž může zvítěziti, leč byl bojoval; aniž může bojovati, leč měl nepřitele a pokušení.« — »Život náš nemůže býti bez pokušení.« Ó, památná to slova muže Bohem Samým osvíceného! Popatřímež duchem svým na zástup svatých nebešťanů. Ejhle v rukou jejich palma vítězství, koruna slávy na hlavách jejich. Toť znamením mnohých pokušení, mnohého boje, v němž statečně zvítězili. O tu palmu vítězství, o korunu slávy ucházejme se i my. Bojujmež statečně v době pokušení, nechť přijde odkudkoli. Nejen ústa, ale i srdce a vůle naše ať mluví: »Tělo, svět, ďábla přemáhám!«

2. Než, nejen bojovati ale i trpěti jest každému, kdo nebe dosáhnouti chce. »Kdo chtějí pobožně živi býti v Kristu, protivensství trpěti budou.« II. Tim. 3, 12. A nemůže ani jinak býti. Křížem a utrpením chce Bůh zkoušeti ctnost a věrnost miláčků svých, aby je v dokonalosti utvrdil a hojnější odplaty hodnými učinil, jak Sám dí ústy moudrého Siracha: »Jako zlato v ohni se zkouší, podobně se i ctnost zkouší v protivensství.« Sir. 27, 6. Tu dokazujeme, že máme pevnou víru, když se Boha pevně držíme i tenkrát, když se zdá, jakoby žádné o nás neměl péče. Tu osvědčujeme pevnou naději, když v Boha důvěřujeme i tenkrát, když se zdá, jako bychom neměli od Něho ničeho k očekávání a jako bychom otcovské péče Jeho navždy byli zbaveni. Tu září láska naše k Němu v světle nejjasnějším, pakli Ho i tenkrát milujeme, když se zdá, jakoby ruku Svou od nás vztahoval a nás opouštěl. ---

Čím větší protivensství, s jakým zápasiti musíme, abychom zůstali Bohu věrní, tím větší odměna očekává nás v nebesích. »Čím více na tom světě býváme stíženi trápením: tím větších odměn dosáhneme po vzkříšení budoucím,« píše sv. Jarolím. O tom přesvědčení byli svatí a vyvolení Boží, kteří pokládali utrpení za důkaz otcovské lásky Boží a proto utrpení nejen trpělivě snášeli, nýbrž dychtivě také po nich toužili. Sv. Bernard tak

ochotně a vděčně každý křížek z rukou Páně přijímal, že často říkával: »Ó jak bych byl šťasten, kdybych měl sílu všech lidí, abych všecky kříže celého světa sám nésti mohl.« — Sv. Jan z Kříže Bolia prosíval, aby ani jeden den bez kříže nebyl. — Sv. Teresie raději volila umřítí nežli netrpětí; pročež volávala srdcem nadšeným: »Objímejme kříž a žádejme souzení. Běda nám v ten den, kdy nám kříž a utrpení scházeti budou. Utrpení jest sice obtížná ale bezpečná cesta k Bohu; pročež kříž nechť jest útěchou, radostí naší!« Ejhle tak smýšleli o utrpení svatí a vyvolení Páně. Jak jest to, rozmilí, s námi? Snášeli-liž jsme za příkladem svatých rádi a trpělivě kříž Bohem na nás seslaný? Ach, jak jsme byli hned nevrlí, když nás něco jen málo odporného a nemilého potkalo! Jak jsme byli netrpělivi, když nás nemoc, bída, neštěstí stihlo! Jak jsme byli mrzuti, když se nám vše dle přání nedařilo! Ó pak zajisté jsme nekráčeli cestou, již nám ukázali svatí a svěťice Boží; my vyhýbali se cestě kříže a utrpení, a přece jiné cesty k nebesům nestává. Vždyť Sám Spasitel ujišťuje nás: »Kdo chce přijíti za mnou, vezmi kříž svůj a následuj mne!« Budmež tedy vždy pamětlivi tohoto výroku Spasitelova; nesme po celý život svůj rádi a trpělivě kříž všelikého utrpení a protivenství; neboť takovým slibuje Pán Ježíš věčnou blaženost, an praví v dnešním sv. evangeliu: »Blahoslavení lkažící; neboť oni potěšeni budou«. Mat 5, 5.

3. Konečně mnoho snášeti musí, kdo nebe dosáhnouti chce. Popatř, křesťane drahý, na Spasitele svého a uvaž, co mu zakoušeti bylo, co musel snášeti, nežli vešel do slávy Otce Svého nebeského! Jak neunaveně pracoval v zimě i v horku, od rána do večera učil ve školách, v chrámě, na moři, na poušti; pomáhal nuzným, těšil zarmoucené, uzdravoval chromé a nemocné až do umdlení. Ach, kdo mohl lidi více milovati nad Krista Ježíše, který vše i život svůj za ně obětoval, a přece jen posměchu, výhrůžek a pronásledování dostalo se Mu za odměnu za Jeho nesmírnou lásku, za Jeho nesčíslná dobrodiní. Všickni Ho opustili, na kříž Jej přibíli a na kříži v nevýslovných bolestech umírajícímu se posmívali. — Jestliže tedy tak nevděčně, tak ukrutně zachoval se svět k božskému Vykupiteli svému: zdaliž mohli bychom my, vyznávači Jeho, něco lepšího od tohoto hříšného světa očekávati? Popatř na sv. apoštoly a uvaž, jak mnoho zakoušeli, nežli dosáhli koruny slávy nebeské. Patř na ten nesčetný zástup duší svatých, radujících se dnes u trůnu Beránka Božího, a věž, že celý život jejich zde na světě byl nepřetržitou řadou útrap, pronásledování a souzení od lidí tohoto světa jim připravených. —

Tak i ty, drahý křesťane, mnoho zakoušeti musíš, chceš-li se s nimi jedenkrát radovati. Jinak to ani býti nemůže. Pán Ježíš Sám to řekl; slyš Jeho slova: »Kdybyste byli z tohoto světa, svět, což jeho jest, miloval by; ale že nejste z tohoto světa, proto vás svět nenávidí.« — Svět miluje pocty a oslavy; učenníci Kristovi tím opovrhují. Lidé svěští milují poklady a

z lakoty i cizí majetek sobě přivlastňují; učenníci Kristovi tím vším opovrhují. Svět libuje sobě v rozkoších, v hýření a radovánkách; učenníci Kristovi milují posty a sebezapírání. Ano i samotný život a způsob horlivého křestana a učenníka Ježíšova popuzuje světáka ku zlosti a hněvu, byť i zřejmě zlosti své neprojevoval. Proto také volá svět: »Utiskněme spravedlivého. Neboť jest nám odporný, máme-li naň patřiti, protože život jeho jest nám odporný, onť obyčejí našimi hříšnými zhrdá.« Moudr. 2. Ano, rozmilí, podnes platí a až do skonání světa platiti budou slova, která napsal sv. Pavel o horlivých vyznávačích Kristových: »Jako smetí tohoto světa učiněni jsme, a jako povrhel u všech.« I. Kor. 4, 13. Ó snášejme jen tiše a trpělivě za příkladem Ježíše Krista, sv. apoštolů a všech svatých všeliké protivenství i příkoří, abychom jedenkrátě zemí t. j. královstvím Božím vládnouti mohli, které Spasitel jen lidem tichým přislíbíti ráčil.

Naznačil jsem vám, rozmilí bratří, co konati musí každý, kdo nebe dosáhnouti chce: musí bojovati, trpěti a mnoho snáseti pro Krista a spravedlnost Jeho. To jest ta cesta, kterou nás předešli svatí a světice Boží, jichžto radost nebeskou připomínáme si dnešního dne. Bojujmež srdnatě proti tělu, světu a ďáblu v každém pokušení, abychom dosáhli koruny vítězství věčného. Trpělivě beřme všeliký kříž na bedra svá, ježž Bůh v životě našem nám přichystá a nesme jej bez reptání až na tu horu nebeského Sionu, vědouce, že nejsou rovna utrpení tohoto života slávy, která se zjeví v nás. S radostí snášejme všeliká příkoří od světa hříšného, tak aby o nás platila slova apoštola národův: »Zlořečí nám, a my dobrořečíme; protivenství trpíme, a (mile je) snášíme; rouhají se nám, a my se modlíme.« I. Kor. 4, 12. Amen.

Václav Vintera.

Památka všech věrných dušiček.

Modlitbou pomaháme duším v očistci.

»Misereмини mei, misereмини mei, saltem vos, amici mei.« Job 19, 21.

(Slova Církve sv., kterými k nám o pomoc volají duše z muk očistcových.)

Nejmilejší v Kristu! Svátky a památní dnové církevní připadají mi jako sloupové na rozcestí. Tu jakoby se pokaždé rozcházelí synové Boží a synové tohoto světa, jedni v pravo, druzí v levo cestou se dávajíce. Či není tomu tak? Ejhle, dnes konáme památku všech věrných zemřelých. Každý si toho dne vzpomene na své miláčky, kteří jej na věčnost předešli, — ale nečiní tak všichni stejným způsobem. Vy na př. přišli jste sem do chrámu Páně, abyste dle návodu sv. Církve za své nebožtíky s námi se modlili a nejsv. obět za ně obětovali. Jiní nepůjdou do chrámu Páně, — za to půjdou na sv. pole, vezmou s sebou skvostný věnec,

položí jej na hrobě svého miláčka, vyroní několik hořkých slzí a vrátí se opět domů. — Takto a podobně vzpomínají synové tohoto světa na své zemřelé. Tážu-li se ale, jaký prospěch má takováto upomínka, musím říci, že jen ten jediný dost sobecký, že ten, kdo toliko hroby věncí a při nich slzí, jen sám sobě jaksi zdánlivě ulehčuje v zármutku, duším však zesnulých tím neprospěl nikterak.

My katolíci svatou Církví jinak vedeni jsme: my věříme, že můžeme duším zesnulých miláčků, jestliže ještě v očištění trpěti mají, pomáhati modlitbou, almužnou a jinými dobrými skutky, že jim s velikým prospěchem můžeme darovati získané odpustky, jakož i nejsvětější obět za ně obětovati.

Pozastavme se dnes toliko u jednoho z těchto jmenovaných prostředků, který jest nejobecnějším: míním modlitbu, o níž vám ukážu, kterak bychom ji měli konati, abychom jí dušičkám v očištění co nejvíce mohli prospívati.

P o j e d n á n í.

O modlitbě řekl jednou jeden osvícený muž, že jest jako vyslancem naším u Boha. Má-li vyslanec u mocnáře milostivě přijat býti, jest třeba, aby byl vyslanec sám osobou mocnáři milou, příjemnou, aby se dostavil v čas právě příhodný, a aby byl doporučen nějakou vzácnou osobností.

Podobně má se to u Boha s naší modlitbou za duše v očištění: budeť ona Pánu Bohu milá a u Něho mocná, vychází-li 1. z duše Pánu Bohu milé a nikoliv Jemu odporné, nepřijemné.

Nejmilejší v Kristu! Modlete se, modlete se pilně za své zemřelé miláčky, ale především mějte péči o to, aby duše vaše byla Pánu Bohu milá, neb abych jinak řekl, aby se nacházela ve stavu posvěcující milosti Boží a ne ve stavu hříšném. Není sice modlitba člověka v hříchu postaveného zcela zbytečna, neplatná před Bohem, ale ona přece nemá do sebe té moci, aby jinému cos mohla vyprositi, tím méně, aby božskou spravedlnost usmířila. Proto dí o člověku hříšném Jeremiáš prorok: »Postavil jsi před sebou oblak, aby nepronikla modlitba.« Pl. Jer. 3, 44. Jako mračno slunce zahalující nedopouští, aby paprsky světla a tepla jeho pronikaly až k nám, tak podobně staví se hřích mezi duši a Boha všemohoucího, že modlitba její ani k Bohu, ani milosrdenství Boží k duši proniknouti nemůže. Kdo v hříchu trvá, nepřitelem Božím jest; a který mocnář kdy připustí k audienci svého úhlavního nepřitele?

Naproti tomu modlitba spravedlivého božskému srdci násilí činí. Sv. Augustin nazývá modlitbu člověka spravedlivého »nebes klíčem«, t. j. klíčem, který nebe otvírá. Modlitba taková, jak dí týž světec, »vstupuje vzhůru k nebi a milosrdenství Boží sestupuje s nebes na zemi.«

Ó, zajisté není ani nejmenší pochybnosti o tom: bude-li dnes modlitba vaše vycházeti ze srdcí čistých, bude-li takovým nebes klíčem, otevře nejen nebesa, nýbrž i očištec, aby milosrdenství

Boží sestoupilo i na duše miláčků vašich a ony uzřely brzy tvář Boží, po níž s dýchavostí touží. Protož směle mluvím k vám slovy sv. Jana, miláčka Páně: »Nejmilejší, pakli srdce naše nebude nás trestati, t. j. nebude-li nám vyčítati nějaký hřích, pak máme doufání k Bohu, a začkoli prositi budeme, vezmeme od něho.« I. Jan 3, 22. — Odtud, nejmilejší, pochází ten chvalitebný a v Církvi svaté až dosaváde velmi rozšířený obyčej, že na den dušiček nebo před tím chodívají věrní křesťané ku sv. zpovědi, aby očistivše duše své, ze srdce milostí Boží ozdobeného vysílali mohli k nebi modlitby a prosby za duše svých miláčků, majíce se sv. Augustínem to přesvědčení, že »byť i sebe dále bylo od končin země k nebes výšinám, Hospodin přece slyší modlitby za duše zemřelých vysílané, vycházejí-li ze srdcí čistých, hříchů prostých.«

2. Druhá okolnost, která vyslanci snadnější přístup k mocnáři a vyslyšení prosby zajišťuje, jest ta, aby se dostavil v příhodný právě čas. Podobně i modlitba naše za duše v očištění bude mítí tehdá největší výsledek, budeme-li ji konati v době Pánu Bohu nejpříjemnější. A který jest tento vzácný okamžik?

Když královna Esther chtěla přednésti králi Asverovi svou prosbu, na jejížto vyslyšení závisel její život i život veškerého národa israelského, tu dlouho přemýšlela, která doba by k tomu byla nejpříhodnější. Již pak odhodlala se předstoupiti před trůn králův, a král milostivě ji přijal, řka: »Co chceš, Esther, královno, a jaká jest prosba tvá? Bys pak prosila za půl království, dánoť bude tobě.« Esth. 5, 3. Ale ona ještě si netroufala přednést prosby své, domnívajíc se, že dosud nenadešla k tomu doba příhodná. Až teprv když přijal král pozvání její k hostině, a když oba hodovali spolu, tu teprv vyjevila králi prosbu svou, řkouc: »Jestliže jsem nalezla milost před očima tvýma, ó králi, a jestliže se tobě líbí, daruj mi život můj, za kterýž prosím, a lid můj, za kterýž žádám. Nebo vydání jsme, já i lid můj, abychom byli setřeni.« Esth. 7, 3. A král ochotně vyslyšel žádost její. — Hle, za hodování s králem byla doba nejpříznivější ku přednesení a vyslyšení prosby. A tak, nejmilejší v Kristu, i pro nás není doby příhodnější, abychom modlitby své za duše v očištění přednášeli nebes králi, nad dobu tu, kdy s Ním hoduje duše naše při sv. přijímání u stolu Páně. Aj, tu přichází k nám do přibytku srdce našeho pln milosti, dobroty a lásky, a nabízí nám netoliko polovici království Svého, nýbrž Sám Sebe, celý se nám dává. »Co chceš, duše má, choti má,« táže se, »a jaká jest prosba tvá?« — Ó, pak neopomeň mu přednésti prosbu svou, toť ta doba nejpříhodnější! »Ó králi nebeský, plný milosti a lásky! Jestliže jsem nalezl milost před očima Tvýma, daruj mi duši otce mého, mé matky, mého bratra, mé sestry, mého manžela, mé choti, mé dcery, mého syna; daruj mi ty milé duše, které se snad dosud trápí v mukách očistcových! Tys mocný a máš na tisíce prostředků, abys spravedlnosti Otcově zadost učinil!« — Ó, kterak mohl by oslyšeti

přítel duší lidských prosbu tu? Vždyť rty prosbu tu pronášející svlaženy jsou krví Jeho přesvatou, »kteráž lépe mluví za smilování, než krev Abelova za pomstu.« Žid. 12, 24. Ó zajisté, tot ten vzácný okamžik, o němž dí Hospodin u Jeremiáše proroka: »V čas příjemný vyslyšel jsem tě . . . aby řekl těm, kteříž uvěznění jsou: vyjděte! a těm, kteříž ve tmách: okažte se.« Isai. 49, 8.

3. Konečně jako vyslanci mnoho prospěje, je-li od vzácné osobnosti doporučen, tak i naší modlitbě za duše v očištcí téměř neodolatelnou moc propůjčí osoba u Boha nejvzácnější, Sama totiž druhá Božská osoba Ježíš Kristus, jestliže spojíme modlitbu svou s přehořkým utrpením Páně a neskončenými zásluhami Jeho.

Kde ale, nejmilejší v Kristu, mohli bychom modlitby své snáze a účinněji spojovati s přehořkým utrpením Páně a s neskončenými zásluhami jeho, nežli právě při nejsv. oběti mše sv. ? Vždyť v této přesvaté oběti koná Kristus Pán tajemným a nekrvavým způsobem vše, co vykonal za veškeré pokolení lidské na kříži, na Kalvarii. On, o Némž pravil Otec s nebe: »Tentot jest Syn můj milý, v němž se mi dobře zalíbilo,« představuje Otcí nebeskému Svě předrahé rány jakožto Beránek od věčnosti zabitý, představuje Mu celé Svě přehořké utrpení, veškeré neskončené zásluhy. Nuže, jestliže my své nehodné a nedokonalé modlitby při nejsvětější oběti spojíme s tím tajemným a nevýslovným lkaním Ježíše Krista, s Jeho sv. krví, s Jeho zásluhami: pak ovšem takováto modlitba nemůže zůstat bez účinku. Tu zajisté ústy našimi volá k Otcí nebeskému Sám Kristus, Jeho nejmilejší Syn, Jehožto hlas převyšuje volání spravedlnosti, kteréžto mají ubohé duše v očištcí ještě učiniti zadost, smiřuje je s Otcem, a uvádí je k patření na Boha.

Protož pravdou útěchy plnou jsou slova sv. Jarolíma a sv. Tomáše Akvinského, že »krev Kristova jest klíčem k ráji a otvírá též brány očištcové.« A sv. Řehoř dí: »Kolikrát koliv obětuje se nejsv. obět za zemřelé, tolikrát osvobození bývají duše vazeb očištcových.«

Ó, podporujme modlitby své za miláčky v Pánu zesnulé utrpením a zásluhami Páně, při nejsv. oběti mše svaté. Tím jim nejvíce prospějeme a ukrátíme muky jejich!

* * *

Miseremini mei . . . Tak volají k nám z očištcových vazeb dušičky věrných zemřelých. Ó, nezatvrzujte srdcí svých nad těmi ubohými trpiteli! Oni si sami pomoci nemohou, jen čím my jim přispějeme a svatí v nebi, to jim utrpení jejich mírní a milosrdenství Boží nakloňuje. Pamatujte na ně modlitbou, vykonávejte ji s čistým srdcem, zvláště při sv. přijímání a při nejsv. oběti. Toť jsou nejvhodnější okamžiky. Dí-li Písmo sv., že kdo dává chudým, půjčuje Pánu Bohu na úroky, pak v plné míře platí to o tom, kdo ujímá se ubohých duší v očištcí; jeho odplata bude hojná v nebesích. Amen.

Prokop Baudyš O. S. B.

Neděle XXIV. po Sv. Duchu.

Skutky naše musí býti konány : 1. v Bohu, 2. pro Boha, 3. s Bohem.

•Pšenici pak shromážděte do stodoly mé. Mat. 13, 30.

Srozumitelné jest podobenství dnešního svatého evangelia. Polem, na něž nasel hospodář símě dobré, jest tento svět, símě jest slovo Boží, pšenice jsou lidé dobří a ctnostní, kroukolem pak rozumí se lidé nešlechtní, stodola, do níž v čas žní svěsti poručil hospodář pšenici, značí věčnou blaženost, odměnu spravedlivých, oheň, do něhož uvrcl dal kroukol, obrazem jest věčných muk, k nimž odsouzeni budou od věčně spravedlivého soudce hříšníci a nespravedliví. Na tomto rozsáhlém poli světovém jsme i my. I nám nadejde jednou čas žní, až dozrajem, pošle Pán anděla smrti, aby přetal život náš, a pak poručí zavésti nás do stodol svých nebo uvrhnouti do ohně, podle toho, budeme-li dobrou, užitečnou pšenici, nebo záhubnou, bezcennou kroukolí; a pšenici dobrou budeme, budeme li již nyní přináseti ovoce dobrých, bohumilých skutků. Aby však skutky naše byly dobrými, bohumilými, aby učinily z nás dobrou a užitečnou pšenici a ne prázdňou kroukol, pak třeba jest, aby konány byly :

1. v Bohu, 2. pro Boha a 3. s Bohem.

A to budiž předmětem dnešní úvahy naší.

P o j e d n á n í.

1. První vlastnost, již skutky naše míti mají, aby dobrými nazvány býti mohly, jest, aby konány byly v Bohu, t. j. po vůli Boží. Toho žádá již sám pojem dobrého skutku. Neboť dobrý skutek jest ten, který srovnává se se zákonem, vůli Boží. Vůli svou oznamuje nám Bůh našim rozumem, o vůli Boží poučuje nás svatá naše víra, oznamuje nám ji zakonitá, Bohem Samým ustanovená vrchnost. Hodlajíc vykonati skutek dobrý, taž se tedy křesťane předně, není-li skutek ten zdravému rozumu nebo svatě víře na odpor, neprotiví-li se některému přikázání Božímu nebo spravedlivým, platným zákonům tobě ustanovené vrchnosti.

Avšak každý z nás postaven jest v jistém stavu a povolání, které nám také jisté povinnosti ukládá, a těmto povinnostem nesmí odporovati a překážeti skutek, který vykonati hodláme, má-li dobrým skutkem býti. Než řekne snad někdo, pak málo bude těch dobrých skutků. Nikoli, já naopak tvrdím, že mnoho velmi mnoho skutků jest, které neprotiví se ani přikázání Božímu a církevnímu, ani zákonům vrchnosti, ani povinnostem stavu a povolání našeho, a které tedy v pravdě dobrými jsou.

Svatá víra naše označuje takové skutky jménem skutků tělesného a duchovního milosrdenství. Že tyto skutky skutečně dobrými, bohumilými jsou, toho důkazem jsou slova božského Spasitele našeho, která řekne jednou při posledním soudu všem, kdož je konali: »Lačněl jsem a nakrmili jste mne, žíznul jsem a napojili jste mne, nemocen jsem byl, a navštívili jste mne.« A což teprve říci máme o skutcích milosrdenství duchovního, které o to cennější jsou, oč dražší jest tělo duše a které snadno konati můžeme, a třebaš nebyl každý z nás schopen hřešící napomínati, neumělé učiti, pochybujícím dobře raditi, zarmoucené těšiti, přece každý snadno lehce může křivdy sobě učiněné trpčlivě snášeti, ubližujícím odpouštěti, za živé i za mrtvé se modliti; hle, jak veliký počet skutků v pravdě dobrých, jak snadno je vykonati možno!

2. Druhá vlastnost, kterou skutky naše míti mají, aby dobrými a bohumilými byly, jest, aby konány byly pro Boha, t. j. pro čest a slávu Boží z úmyslu šlechetného. Čím jest tělu našemu oko, tím jest úmysl, pro který to neb ono činíme, našemu konání. Svíce těla tvého jest oko tvé. Bude-li oko tvé prostné, všechno tělo tvé bude jasné, pakli bude nešlechetné, praví Pán, tak i tělo tvé tmavé bude.« Luk. 11, 34.

Bude-li úmysl náš šlechetný, bude i skutek náš dobrý, bude se Bohu líbiti a na obrat, skutek sám v sobě i nejlepší, byl-li vykonán z úmyslu zlého, nešlechetného, není skutkem více dobrým a před Bohem všeliké pozbývá ceny. Doklady toho čtené podává nám Písmo svaté.

Dva muži vstoupili kdysi do chrámu, aby se modlili; jeden z nich vrací se ospravedlněn, druhý nikoli, poněvadž jeden přišel s tím úmyslem, aby se Bohu poklonil, druhý s úmyslem nešlechetným, aby se chlubil. Božský náš Spasitel pozoroval jednou v chrámě, kterak lidé do pokladnice chrámové vkládali peníze; mnoho bohatých mnoho tam vhodilo; ale tu přichází chudá vdova a vkládá do pokladny chrámové jen dva, snad poslední penízky a Pán pravil učenníkům svým: »Zajisté pravím vám, že tato chudá vdova více vložila, než všichni ostatní.« — A proč, moji draží, soudí tak božský Spasitel náš? Poněvadž dala dárek svůj s úmyslem dobrým, šlechetným. I v obyčejném životě spatřujeme, jak velkou váhu kladou lidé na úmysl, s jakým kdo něco koná.

K perskému králi, tak vypravují dějiny, nesměl se za starých časů nikdo bez nějakého daru přiblížiti. Jeden nutný člověk nemaje ničeho, co by králi perskému Artaxerxovi daroval, a chtěje mu přece obvyklou poctu vzdáti, přinesl mu v dlani krapet vody. I zalíbil se králi šlechetný jeho úmysl tak velice, že mu zlatou mísu a tisíc zlatých peněz dáti poručil. A řekněte sami, zda těšilo by vás, kdyby vám někdo něco daroval, nebo snad službu nějakou prokázal a vy byste pozorovali, že činí tak z úmyslu nešlechetného?

Illedí-li již lidé na úmysl, čím více Bůh. A proto konajíce skutky dobré, činme tak z úmyslu šlechetného, z lásky k Bohu, ku větší jeho cti a slávě. Tak činili to svatí, ten měli při všem konání svém úmysl. Svatý Ignác z Loyoly za heslo si zvolil pro řád svůj: »Všecko ku větší cti a slávě Boží;« a sv. apoštol Pavel napomíná nás: »Buďte že jíte nebo pijete, aneb cokoli činíte, vše činíte ku cti a slávě Boží. I. Kor. 10, 31.

3. Třetí konečně vlastnost, kterou skutky naše míti mají, abychom byli dobrou a zdárnou pšenicí na poli, nebeského hospodáře jest, aby konány byly s Bohem, t. j. ve spojení s Bohem v milosti posvěcující. Bez této milosti ani jeden skutek dobrým není. »Beze mne,« praví Spasitel, »nemůžete ničeho učiniti. Jako ratolest nemůže sama o sobě ovoce vydávati, není-li se stromem spojena, tak i vy beze mne ovoce vydávati nemůžete. Já jsem vinný kmen, vy pak ratolesti; kdo zůstává ve mně a já v něm, ten vydávati bude ovoce života věčného.« Jan 15, 4—5.

S Kristem však spojuje nás a ve spojení tom udržuje milost posvěcující; kdo ve smrtelném hříchu jest, ten odloučen jest od Krista, nemůže skutků dobrých konati, a nejen že hřích smrtelný člověka neschopným činí k dobrým skutkům, ale on ubíjí a moří i ony dobré skutky, které člověk dříve, jsa v milosti posvěcující byl vykonal a tyto teprve tenkrát ceny znovu nabývají, oživují, až člověk znovu milost Boží si získá. Kdybyste tedy, moji drazí, snad celé jmění své na almužny rozdali, celé noci na modlitbách trvali, posty nejprísnější sobě ukládali, nejste-li ve spojení s Kristem, nejste-li ve stavu posvěcující milosti Boží, pak nejste dobrou a zdárnou pšenicí, ale neužitečnou koulí na poli nebeského hospodáře.

* * *

Hle! Aby naše skutky byly dobrými, musí býti konány v Bohu, pro Boha, s Bohem.

Draží v Kristu! všickni zrajeme pro věčnost, jeden dříve, druhý později dozrá. Snad již pro mnohé z nás posílá Pán žence — anděla smrti, — co najde, pšenici či snad koulí? Budeme-li pšenici, přijdou andělé a shromáždí nás do stodoly — věčné blaženosti. Budeme-li koulí, přijdou též andělé, ale aby uvrhli nás ku spálení do ohně věčného. Snažme se býti dobrou a zdárnou pšenicí, konejme, pokud čas, skutky dobré, a aby takovými byly, konejme je v Bohu, t. j. podle svaté Jeho vůle, konejme je pro Boha z úmyslu šlechetného, ke cti a slávě Boží, konejme je s Bohem, t. j. jsouce ve stavu posvěcující milosti Boží a pak shromáždění budeme do stodol blaženosti věčné. Amen.

František Špička, farář v Nosislavi na Moravě.

Neděle XXIV. po Sv. Duchu.

(Homilie.)

O pšenici a kookoli.

»Podobno jest království nebeské člověku, kterýž nasel dobrého semene na poli svém.«

Mat. 13, 24—25.

Víte-li, milí křesťané a krajané, co dnes učiním výkladem dnešního sv. evangelia? — Dějiny našeho národa českého; zvláště dějiny doby husitské.

»Snad — tak již slyším mnohé hlasy se ozývající — nechceš mluvití proti našemu Janu Husovi? Snad ho nechceš tupiti a zlehčovati? Věz, že kdo haní Jana Husa, jednoho z největších mužů našich, že jest nepřitelem netoliko jeho, nýbrž i celého národa našeho, že zapírá vlastního národa svého, že není žádný vlastenec.«

Na to odpovídám: Za jedno daleko jest ode mne, abych Jana Husa tupil. Já jen toho o něm se dotknu, že se mýlil. A říci o někom, že se mýlil, to není ještě ho tupiti. Mýliti se může můj otec, můj bratr. A káže-li mi láska pravdy, abych řekl, že se mýlil můj otec, mýlil můj bratr, to mi přece nic nepřekáží, abych otce, bratra nepřestal ctíti a milovati, abych nebyl dobrým synem, upřímným bratrem. A podobně ukazují-li na to, jak předkové naši se mýlili, jak bloudili, jak chybovali, to mi nemůže nikdy překážeti, abych nebyl dobrým národovcem, dobrým vlastencem. Naopak, nemůžeme se prokazovati lepšími vlastenci, nemůžeme více prospěti národu svému, než poznáváme-li všeliká pochybení a poblouzení předků svých a všechny zlé následky odtud pošlé a běřeme-li si odtud dobrou výstrahu. A tu chceme si dnes bráti.

Nemůžet býti vhodnějšího výkladu dnešního podobenství o pšenici a kookoli, než jsou děje národa českého, zvláště doby husitské.

P o j e d n á n í.

Jak hodnými ukazovali se ti služebníci, kteříž tak se rozhorlili, vidouce mezi vzešlou pšenici i mnoho vzešlého kookole, kteříž chtěli hned všechn kookol vytrhati, kteříž chtěli míti jen samou čistou pšenici! A přece chybovali; přece moudrý hospodář nikterakž tomu nedopustil, aby se hned dali do vytrhování kookole; přece rozhodně stál na tom, aby obé, pšenici i kookol, nechali pomalu růsti až do žně.

A proč nedopustil, aby se hned kookol vytrhoval? Proto, aby snad trhajíce kookol, spolu s ním nevytrhali i pšenice.

Tak hodnými jako ti služebníci ukazují se nám Jan Hus a jeho následovníci; ale také tak jako ti služebníci ukazují se nám chybujícími a bloudícími.

Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus zasil zde na světě samou pšenici Svým svatým božským učením, Svými očišťujícími a posvěcujícími svátostmi, Svými zásluhami smrti Své, Svým založením Církeve Duchem Sv. osvčcované. Ale nepřítel ďábel nepřestal nikdy nasévati koukole mezi pšenici; nepřestal kaziti dobré mravy a pořádky křesťanské v Církví Kristově, v Církví katolické. Tak se dalo i v Čechách. I v Čechách mezi křesťanstvem i mezi samým duchovenstvem zmohl se koukol; zmohly se nepořádky a mravní nefesti; zmohly se zmahajícím se blahobytem hmotným.

Ale nesmíme si mysliti, že všude v Čechách byl jen samý koukol a že nebylo zde žádné pšenice. Pšenice pořád zůstávala; jen mezi pšenici byl také koukol. Církev katolická ve svých základních pravidlech, ve svých příkázáních zůstávala pořád stejně svatá; pořád hlášala pravé božské učení Kristovo.

I v Čechách ukazovala se pořád jako živý obraz svatosti, jako nikdy neumlkající napomínatelkyně, vzbuzující k svatému životu křesťanskému. Jak dobře za doby Husovy bylo v Čechách známo všecko učení křesťanské pořád hlášané v Církví katolické, o tom může každý se přesvědčiti, kdo si přečte knihu Tomáše Štítného o věcech křesťanských před samým Husem sepsanou.

To bylo krátce před Husem, že v Čechách panoval nezapomenutelný Karel IV., jenž celým srdcem lnul k Církví katolické.

A ten jak skvělý podával vzor panovníka křesťanského! Co velikých vykonal věcí k slávě a k spáse národa českého! Ale cokoliv vykonal velikého, všemu vtiskl nevyhladitelné znamení živé křesťanské víry své. O jaké křesťanské nadšenosti jeho svědčí stavba chrámu sv. Víta! A vzorný král ze všech konců světa křesťanského snášel ostatky svatých, aby svaté příklady věrných následovníků a následovnic Kristových více a více v známost přicházely a nových a nových plodily následovníků a následovnic.

Jak krásným příkladem ctnostného křesťanského vrchního pastýře duchovního svítil slavný Arnošt z Pardubic, jenž se prokazoval nejvěrnějším a nejhorlivějším pomocníkem Karlovým u zvelebování všeho náboženství, o jehož příčinlivosti v utvrzování dobrých řádů křesťanských svědčí hojná psaná nařízení nám po něm posud pozůstala.

Jak plny víry, plny lásky k Bohu, k Ježíši, plny svatých úmyslů jsou ty písně rorátní z doby Arnoštovy pocházející, i za časů Husových se ozývající, jež i za časů našich do mnohých kostelů znovu se uvádějí.

Co bylo tehdáž po Čechách krásných chrámů starých i nových, což nemohlo jinému napomáhati, než aby znovu a znovu obžívoval nábožný duch křesťanský!

A když Karel IV. a arcibiskup Arnošt nové zakládali kláštery, to se nemohlo jinému přičísti smýšlení, než že kláštery pořád pialily za místa napomahající dokonalosti křesťanské za-

chováním tří rad evangelických. Dost bylo před samým Husem kněží hodných. To bylo ještě za Husa v živé paměti, jak sv. Jan Nepomucký dal se raději mučiti a utopiti, než aby jednal proti křesťanskému kněžskému svědomí svému.¹⁾ A sám Hus, když se mu ukazovalo na mnohé hodné kněze, tomu neodpíral, ale sám se přiznal, že zná mnohé faráře, kterýmž není hoden rozvázati obuvi jejich, jimž i paty rád by líbal za příčinou svatého jich obcování.²⁾

To všecko dokazuje, že bylo krátce před Husem i za Husa v Čechách dost pšenice, dost dobrého života křesťanského. A jen že bylo dost pšenice, tím více v oči bil koukol; že příliš na mnoze svítilo světlo svatého života křesťanského, tím více urážely a křičely mravní neřesti tak mnohých křesťanů, tak mnohých osob duchovních. A to bylo to, co tak rozhorlilo samého Karla IV. a samého Arnošta, že všemožně se zasazovali o potřebnou nápravu; co rozhorlilo tak mnohé hlasatele, jako Konráda Waldhausera, Miliče z Kroměříže, Matěje z Janova, Jana z Štěkna, že na kázáních svých přísným hlasem odsuzovali všecken nekřesťanský a pohoršlivý život jak mezi lidem obecným, tak i mezi stavy vyššími, tak i mezi duchovenstvem.

A v tom přísném mravokárcům nic se nepřekáželo; v tom spíše jak Karlem IV. tak i Arnoštem byli co nejvíce posilováni. Ale ti všickni kázající proti zkaženosti mravů křesťanských chránili se, aby nezacházeli v žádný blud o víře křesťanské. Ve všech věcech víry svědomitě srovnávali se s Církví obecnou katolickou. Chránili se, aby s koukolem nevytrhovali i pšenice. I mistr Jan Hus se zasazoval o napravení řádů a mravů křesťanských. A v tom se mu nic nebránilo. Sám arcibiskup Zbiněk povolal Husa, aby k duchovenstvu arcidiecese pražské v domě arcibiskupském shromážděnému měl kázání, jež bylo přijato s pochvalou, ač s velikým důrazem mluvil proti nekňěžskému a nesvatému životu mnohých duchovních.³⁾ Tu pořád ještě působil tak, že nevytrhoval s koukolem i pšenice.

Ale bohužel! že při mnohých dobrých vlastnostech příliš bažil po lásce lidu, příliš toužil po slávě, po slávě takové, kteráž налеzá vrch svůj v koruně mučennické.⁴⁾

A to ho svedlo, že pohrdnuv Církví obecnou sám podle své hlavy chtěl rozuměti všemu učení křesťanskému, všemu Písmu svatému, že si oblíbil právě takové učitele a takové knihy, jež Církev zavrhovala; že jen co sám si myslil, to pokládal a prohlašoval za pravdu; že sám sebe považoval za neomylného, až zašel v bludy, jimiž se vši Církví obecné postavil na odpor, a jichž pak nikterakž více nechtěl odvolati.

¹⁾ Palackého dějiny národa českého vyd. 1876. str. 245.

²⁾ Palackého dějiny doby Husitské, vyd. 1876 str. 98.

³⁾ Palackého dějiny doby Husitské, vyd. 1876 str. 87.

⁴⁾ Palackého dějiny doby Husitské, vyd. 1869 str. 84.

A v jaké bludy? Bludy Husovy byly zvláště ty, že kdo se dopustí hříchu těžkého, smrtelného, buď že je mocnář, neb papež, neb biskup, neb kněz, neb jakýkoliv majetník, že přestává býti mocnářem, papežem, biskupem, knězem, majetníkem; a že Bůh některé z lidí předurčil k věčné blaženosti, kteráž jich nemůže minouti, a některé že předzřídil k zatracení věčnému, jemuž, by dělali co dělali, nikterak se nevyhnou. Sami nahlížíte, že takové učení nemohlo vésti leč k samým zmatkům a nepořádkům, k samému podezřívání a na cti utržení, k samému vynášení se nad jiné, k samému zavrhování chybujících. A tu se již s koukolem vytrhovala pšenice.

Pán Ježíš nechce, aby zde na světě se odděloval koukol od pšenice, se oddělovali chybní od hodných proto, že chybní mohou od hodných ještě se napravit, že mohou ještě býti svatými, že nejsou, jak učil Hus, někteří předzřídili k věčnému zatracení, ale že každý i nejhřšnější může se obrátiti, může dojíti spasení. Jak velikou projevuje lásku Pán a Spasitel nás i tímto dnešním podobenstvím svým o koukoli a pšenici!

Ale této lásce Kristově Jan Hus neporozuměl. Těžko jest nemysleti na Jana Husa při těchto slovech sv. apoštola: »Abych rozdal na pokrm všem statek svůj, a vydal tělo své k spálení, lásky pak kdybych neměl, nic mi neprospívá.« I. Kor. 13, 3. Bylo mnoho kněží v Praze, mužů učených a ctnostných, jako Štěpán Pálež, Stanislav ze Znojma, Křišťan z Prachatic, Ondřej z Brodu, Havlík a jiní, kteříž spolu s Husem horlivě se zasazovali o dobré žáky a mravy křesťanské, kteříž platili za jeho nejlepší přátele, ale kteříž poznavše jak bloudí, jak se protiví Církvi, jak smutné vzbuzuje vyhlídky do budoucnosti, jak s koukolem vytrhuje i pšenici, od něho rozhodně se odtrhli. A ty Hus, ač je znal hodné, ctnostné, v bohosloví učené, pokládal za své nepřátele. Ale tím již dával na jevo, že z věci pravdy, věci Boží, z věci křesťanské dělal věc svou, věc své osoby, věc své strany. Tím již činil mezi křesťanstvem v Čechách roztržku; tím, že nedělal více rozdílu mezi hodnými a nehodnými správci duchovními rozsíval nedůvěru proti všem, mařil blahodárné působení všech; a tak vytrhoval s koukolem i pšenici.

Vystoupením Husovým nastaly v Čechách mezi křesťany nejsmutnější zmatky a roztržky. I sami přívrženci a následovníci Husovi rozpadávali se na kolikere sekty: na Tábority, na Sirotky, na Kališníky.

Ti jen se shlukli v jedno majíce nejprve za vůdce svého slepým horlením uchváceného Žižku z Trocnova, aby hubili křesťany, kteříž zůstali věrní Církvi katolické. Hrozné počalo jedněch od druhých pronásledování, tupení, vraždění. Jaké to bylo hnutí vši lásky! A když Hus, Žižka a jejich následovníci předstírali, že rozmnožují pravé náboženství, ale když všechno dělali, co hubilo lásku, a když láska jest nejhlavnější příkázání náboženství Ježíše Krista: co jiného dělali, než že vytrhovali s koukolem i pšenici.

Jak husitství nohama šlapalo po vši lásce a pak i po vši mravnosti, jaké zkázy, jaké hrůzy přivedlo na vlast českou, na národ český, o tom slyšte nestranného dějepisce Palackého tak písíciho :

»Dějiny české po smrti krále Václava berou do sebe povahu i tvářnost neočekávanou a význam netušený. Ocítujeme se náhle v době, kde pod heslem náboženství a víry rozhostily se nešlechetnosti a hřichy, kde utuchla mezi lidmi láska, povzbuzeny náruživosti a vzteky, zaplašen pokoj a pořádek, zpácháno hrůz a ohavností bezpočtu, vyvolány boje a války neslýchané, povražděno lidu na statisíce, sbořeny hrady, vyvrácena města, popáleny vesnice, popleněny celé krajiny a obráceny v pustoty. Fanatismus nábožný protřhal všechny společenské svazky, vyvrátil starodávné základy státu, zničil utěšené květy nauk a krasoumy, zdivočil myslí a zmařil blahobyť obyvatelstva na dlouhý čas. Kdo pojme a obsáhne myslí, kdo popíše všechny zločiny a neřesti, všechny pychy a ukrutnosti, všecka utrpení, bolesti a křiky, pláče a úpění, v palácích a chatrčích té doby?«⁵⁾

Tak mluví Palacký, a to všechno pak potvrzuje dalším vypravováním svým. Co tu pod tou záminkou, že se musí vytrhati koutol, vytrháno a zmařeno pšenice! Co bylo se světa zprovozeno lidí, i nevinných, i svatých! Co pod tou záminkou, že v Církvi nesmějí býti žádní hříšníci, bylo teprv naděláno hříšníků a jakých hříšníků!

* * *

Tak pravda vyložena dnešním podobenstvím o koutoli a pšenici se potvrzuje smutnými dějinami našeho národa českého.

Dalek byl toho hospodář, aby pochválil služebníků, kteříž chtěli hned vytrhovati koutol. Ač nechceme-li býti vinni hřichy cizími, daleko budiž i od nás, abychom vychvalovali původce bouří husitských, abychom dobu těch bouří oslavovali. Spíše od tud vezměmež si výstrahu, tu výstrahu, abychom tím věrněji se drželi katolické víry své, kteréž v svatém učení svém pořád byla a pořád jest stejná, kteréž byli s celou duší oddáni naši nejlepší vlastenci: Sv. Václav, sv. Vojtěch, sv. Prokop, sv. Jan Nepomucký, sv. Lidmila, sv. Anežka Přemyslovna, Karel IV., Arnošt z Pardubic. Dokud té Čechové se drželi, byli nejšťastnější. A ta nás také napraví tak, abychom v den soudu Božího jako pšenice byli shromážděni do stodoly nebeské. Amen.

Karel Otman, k. a. vikář a farář v Ořeše.

⁵⁾ Palackého dějiny Husitské vyd. 1869 str. 300.

Neděle XXV. po Sv. Duchu.

0) peklo: I. že jest peklo, II. a že tam muky nevýslovné zavržence očekávají.

•Kterýž vysvobodil nás od budoucího hněvu.•
I. Thess. 1, 10.

Podobenstvími dnešního evangelia o kvase a zrna horčičném chltěl Pán Ježíš posluchačům Svým uvésti na mysl starou, mnohými případy potvrzenou zkušenost, že nepatrné počátky mívají začasté netušené veliké výsledky. Z nepatrného počátku vyrostla Církev svatá u velkou křesťanskou společnost; z nepatrného semene ctnosti a šlechtnosti, kteréž dobrým vychováním vseto bylo do útlých srdcí, vyrostla nejednou pevná, ušlechtilá povaha, kterouž si mnozí získali zálibu u Boha i u lidí; z nepatrného kvasu hříchu a nepravosti, kterýž pohoršlivým slovem, špatným příkladem vložen byl do útlé duše, vzrostla během času mohutná vášeň a nepravost, kteráž se ničím nechtěla dáti ukrotiti, kteráž z lidí učinila a činí zatvrzelé hříšníky, tak že ani hrůza okamžiku posledního nedovedla jich k lepšímu poznání přivésti. A jaký osud čeká takovéto nešťastníky na věčnosti? Na tuto trapnou otázku dal nezvratnou odpověď Sám božský Spasitel a sice v podobenství o boháči a Lazarovi. Bohatec na každý den skvostně hodoval a ku dveřím jeho přicházel chudý Lazar, prose, aby mu dopřány byly aspoň drobty, jež spadly se stolu boháčova, ale ani těch mu bohatec nedopřál. Větší útrpnost s nebohým chudásem měli psi boháčovi, kteří přišli k Lazarovi a lízali vředy na nohou jeho. Stalo se po čase, že umřel bohatec, umřel i Lazar. Lazar vžnešen jest do lůna Abrahamova, vzat jest do nebe, ale bohatec pohřben jest v peklo. Tento děsný konec boháčův potkal a očekává všechny, kdož v hříchu smrtelném, v nekajivosti život pozemský dokonali, aneb dokonají. O nich zníti bude jednou na soudu posledním výrok Soudce věčného, že pohřbeni jsou v peklo. A o tomto sídle věčných muk chci k vám dnes mluvit, ne snad proto, abych duše vaše jen hrůzou a zděšením naplnil, nýbrž spíše, abych v srdci vašem spasitelnou bázeň probudil, byste tomuto místu hněvu Božího hleděli ujiti. S milostí Ježíše Krista ujiti mu můžeme, nebo dle slov dnešní epistolky Pán Ježíš vše pro nás učinil, aby nás od budoucího hněvu vysvobodil, jenom i když my vše nasadíme, abychom mu ušli. K tomuto pevnému rozhodnutí vedle milosti Boží zvláště opravdová hrůza před věčným zavržením přivádí. Chtěje tuto bázeň spásonosnou ve vás probudit, v krátkosti vám vyložím:

I. že peklo jest a

II. že tam zavržence věčné muky očekávají.

* * *

P o j e d n á n í.

I.

O pověstném francouzském nevěrci, Voltaire-ovi, zachovala se pověst, že když byl již ve vyšším stáří, přišel k němu jakýsi mladý spustlec a počal se mu chlubit, že nade vši pochybnost jest o tom přesvědčen, že není žádného života po smrti, že není také žádného pekla, jehož by se museli báti. Na toto vychloubání odvětil stárnoucí Voltaire: »Mladíku! Jak jste šťasten, že jste o tom nabyl již takové jistoty. Věřte, že, ač jsem o mnoho starší, takové nezvratné jistoty o tom nemám, že není pekla a věčných muk, a přece mnoho bych dal za to, kdyby mi to někdo nezvratně dokázal. Důkazy, kteréž jste vy uvedl, že není věčných muk v pekle, mně nepostačují.« Tak odvětil lehkomyšlnému mladíku muž, jenž v nevěře sestaral. A smíme my snad lehkomyšlněji smýšleti o této smutné pravdě než pověstný nevěrec? Že peklo jest, dotvrzuje nejen nezvratný výrok Boží, neklamné učení Církvě, ale náš rozum o tom přesvědčuje i nejvyšší moc, moudrost a spravedlnost Božská.

Bůh dal člověku vůli svobodnou, člověk může ale nemusí plnit vůli Boží. Člověk může svůlně a vědomě zákon Boží přestoupiti, může se Bohu rouhati, dny posvátné znesvěcovati, může se dopustiti vraždy, smilstva, krádeže a loupeže, může v posměch a potupu uváděti všechna přikázání Boží a v tomto vzdoru proti Bohu může vytrvati až do konce.

Takovýmto vzdorem lidským jest jméno Páně velice zhaněno a potupeno, ale moc a sláva Boží tím není a nesmí býti zničena. Bůh svou nejvyšší moc oproti takovému lidskému zatvrzelci ukáže tím, že ho přiměřeným trestem potrestá; jako zatvrzelec si přeje Boha věčně urážeti, tak Bůh věčným trestem v pekle tuto touhu dovede překaziti. Nemylte se, Bůh nebývá posmíván! A jinak ani býti nemůže! Kdyby zatvrzelý bezbožník stále bez trestu oproti Bohu směl prováděti svévoli svou, kdyby nebylo pekla a muk věčných, pak by Bůh ukázal malomocnost svou oproti zbjunosti lidské, bídný tvor byl by mocnější nežli Tvůrce jeho, Bůh by přestal býti Bohem nejvyšším.

Svědectví o mukách věčných v pekle vydává i nejvyšší spravedlnost Boží, kteráž všechno dobré dle zásluhy odměňuje, všechno zlé dle zásluhy trestá. Než jsou případy, že mnohým lidem spustlým, zlomyšlným za jejich ohavné zločiny nedostalo se přiměřeného trestu zde na zemi, poněvadž spravedlnosti lidské hleděli úskokem aneb i sebevraždou uniknouti, aneb moc a síla lidská ukázala se proti nim malomocnou, že vládli velikou přemocí a násilím. A tyto ohavníky, kteří největší ohavnosti bez studu a bázně páchali, jich nikdy nelitovali, v nich bez lítosti až do konce vytrvali, s nimi práh věčnosti překročili, neměl by Bůh na věčnosti přiměřeným trestem potrestati, měl by jim snad od-

pustiti, když oni sami o Jeho odpuštění nikdy nestáli, měl by je připojiti k oslavencům nebeským, kterýchž oni již zde na zemi nenáviděli? Smí a může spravedlnost božská připustiti, aby před soudem jejím stejně obstál člověk cudný jako nemrava, člověk poctivý a spravedlivý jako lichvář a podvodník, člověk mírný a tichý jako vrah a násilník, člověk zbožný a věřící jako rouhač a bezbožník? To zajisté spravedlnost božská připustiti nesmí a nemůže. Ohavníci, kteří největší ohavnosti bez studu a bázně páchají, bez lítosti z tohoto světa odešli, jen v mukách pekelných dojíti mohou zaslouženého trestu a pokuty.

Ku konci minulého století domohli se ve Francii nadvlády spustlí nevěrci a ukrutníci, kteří krále popravili, všeliký stávající pořádek hleděli převrátiti a kdo se nechtěl jejich libovůli podrobiti, toho i násilnou smrtí odstranili; zhynulo dle udání za krutovlády těchto zlomyslníků na dva miliony lidí nevinných. Do rukou jejich pochopů dostal se též farář z Ampeluisu; když stál před jejich soudem, tázali se ho s posměchem, věřil-li v nějaké peklo a věčné muky v něm, že by ho rádi do pekla poslali. Zbožný kněz s vážným hlasem pravil k tyranům: »Vždy jsem věřil a věřiti nepřestanu, že jest peklo a věčné muky v něm; ale kdybych byl kdy o tom pochyboval, pohlédnu-li na vás, uvážím-li, co vy jste již ukrutností bez trestu spáchali, pak tím pevnějšího nabývám přesvědčení, kdyby pekla nebylo, že Bůh by je musel připraviti pro takové ukrutníky, jakož jste vy.« Za toto vyznání musel kněz upřímny sice smrtí mučnickou dokonati, ale víry v muky věčné přece nezapřel. On potvrdil jenom to, co každému již přirozený cit práva a spravedlnosti dotvrzuje, že ohavníkům, kteří bezcitně největších ukrutností se dopouštěli, kteří s nikým soucitu a slitování neměli, v ukrutnosti této až do konce vytrvali, také ani zde ani po smrti žádného odpuštění dostati se nesmí a nemůže. Tento přirozený cíl spravedlnosti udržel i mezi pohany víru v peklo a muky věčné pro nekající zatvrzelce.

Ostatně kdyby směl a mohl Bůh jen lidem nebe příslibovati, jim jen věčnou odměnu udíleti, a nemohl by aneb nechtěl by též lidi vzdorné přiměřeně trestati a jim i věčným trestem hroziti, pak by jednal proti nejvyšší Své moudrosti, poněvadž by toho přece nedocílil, aby lidé i při samých odměnách vůli Jeho ochotně plnili.

Jestliže může zatvrzelce ještě něco v poslední chvíli k lítosti nad hříšným životem pohnouti, tedy to není zajisté pouhá vzpomínka na smrt, z které si mnohý spustlec nic nedělá, ale jest to vzpomínka na muky věčné po smrti, když si v duchu představí Soudece věčného, jak nad ním hrozný výrok pronáší: »Odejdi, zlořečený, do ohně věčného, kterýž připraven jest ďáblu a andělům jeho!«

II.

Než neosměluji se ani domnívati, že by mezi námi někdo byl takovýmto zatvrzelcem; avšak aby nikdo z nás se jím ani nestal a státi nechtěl, k tomu velice může přispěti spásonosná hrůza před věčným trestem v pekle, proto doufám, že věnujete mi upřímnou pozornost, když vám dle učení Církve sv. v krátkosti ještě vyložím, v čem vlastně muky pekelné záleží, čili jaké tresty zavržence v pekle očekávají?

Dle slov katechismu hlavní trest v pekle záleží v tom, že odsouzenci vlastní vinou od tváře Boží jsou zavrženi, že tváře Boha nejvýš dobrotivého nikdy více neuvidí. A není to trest hrozný? Představte si v duchu syna nezdárného, jenž odešel od lůžka otce na smrt nemocného; nechce patřiti v jeho ustaranou tvář, nechce slyšeti jeho posledních výčitek. Vyhledal si raději veselou společnost, tam hýří, zpívá i kleje, hledí zapítí rozum i cit. Když jest v největším hýření, přicházejí domácí, domlouvají mu, aby k dokonávajícímu otci pospíšil, v jeho otcovskou tvář ještě jednou popatřil. Syn nezdárník tomu nevyhověl. Otec dokonal, vložili jej do rakve, volají zatvrzelého syna, aby aspoň v mrtvou tvář otcovu pohleděl a lítost nad svým nevděkem pocítil, ale ani toho učiniti nechce. Otec jest pochován, syn tváře jeho nikdy více neuvidí. Až se v něm někdy svědomí probudí, nebude mu to trpce vyčítati, že nechtěl tváře otcovské viděti? A podobný trest čeká každého, kdo zde na zemi o Bohu slyšeti nechtěl, kdo v Něm Otce nejvýš laskavého poznati se zdráhal. kdo raději rozkoš a veselí světské vyhledával, jenom aby na Boha a Jeho sv. zákon mohl zapomenouti, kdo ani v chvíli poslední k Bohu se neobrátil. A jako zatvrzelec zachoval se k Bohu, tak i Bůh naloží s ním; zavrhne jej na věky od tváře Své, nedá mu nikdy více poznati lásky Své otcovské, a tuto ztrátu nemohou mu nahraditi ti, v jejichž společnosti se zavrženec v pekle octne, naopak oni mu ztrátu Boha jenom ještě trapnější učiní. Dáblové, hříšníci a ohavníci, kteří u vědomí veliké viny a věčného zavržení v malomocné zlobě klnou Bohu i nebi, kteří den svého narození, svého počátku proklínají, ti zajisté zmařenou touhu po Bohu nemohou v srdci svých spoluzavrženců potlačiti, ale spíše ještě více roznítiti, ovšem že nadarmo; nebo pekelníci tváře Boží neužijí nikdy. Jak hrozný to trest!

Písmo sv. nazývá muky pekelné též temnotí zevnitřní, kde bude pláč a skřípění zubů, nazývá je ohněm věčným, červem, kterýž nikdy neumírá. Z toho patrno, že budou zavrženci v pekle nejen na duši, ale i na těle nevýslovné bolesti a strasti snášeti. Hlavní muky jim připraví ovšem jejich probuzené zlé svědomí. Zde na zemi může se podařiti zatvrzelcům své svědomí utlumiti, ano čím hříšník hlouběji do hříchů klesá, tím více zdá se, že svědomí mlčí. Ale jakmile nekajících práh věčnosti překročí a v sídle věčných muk se octne, tu utlumené svědomí se znovu

probudí a počne hlasem neuprosným zatvrzelci jeho ohavnosti připomínati, žádné mu nezamlčí, nezapomene, i kdyby byla sebe tajnější a v těchto výčitkách věčně neustane. Zde na světě by si mnohý z těchto výčitek zoufal, hleděl by jim konec i násilím učiniti, v súde věčných muk také si zoufati musí, ale zoufalství svému konec učiniti nemůže, ono bude věčné. Kdyby mohl zavrženec hříchů svých aspoň poněkud litovati, snad by útrapy své poněkud umírnil, ale v pekle není nikdo schopen více lítosti. Kdyby mohl zavrženec vrhnouti se do víru světských rozkoší, snad by na muky alespoň na chvíli zapomněl, ale v pekle ani těchto mrzkých rozkoší není, tam jsou jen muky nevýslovné, o nichž lze říci se slovy Pisma, že ani oko nevidělo, ani ucho neslychalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, jaké tresty připravil Bůh těm, kteří opovrhli Jím.

Než i ty největší muky by zavrženci v pekle trpělivě nesli, jenom kdyby věděli, že jim bude jednou konec, ale tato naděje jest pro ně ztracena. Oni jsou bez naděje vykoupení i jakéhokoliv ulehčení; tresty v pekle jsou věčné a tato věčnost trestů právě peklo peklem činí.

* * *

Ó přátelé drazí, přesvědčili jsme se, že peklo jest: dotvrzuje to nejen nezvratný výrok Boží, neklamné učení Církve, ale přesvědčuje o tom rozum náš i nejvyšší moc, moudrost a spravedlnost Boží; slyšeli jsme také, v čem vlastně muky pekelné záleží.

Ó moji drazí! kdyby za sto let přiletělo ptáče a z velkého moře se napilo, pak by přece za miliony milionů let toto moře vypilo, ale mukám v pekle ni za tak nesmírnou dobu konce nebude. Jak hrozné jest tedy, upadnouti v ruce Boha rozhněvaného! Kdyby zavrženci v pekle tisíckrát za sebou museli trapně umírat, tato tisícerá smrt oproti mukám věčným byla by jim ulehčením. Kdyby mohli pozbýti citu a vědomí, jak by jim trest jejich byl umírněn! Ale oni stále hynou a umírají, a dokonati nesmějí a nemohou, vědomí a cit jich též opustiti nemůže. Se vším právem se tudíž tresty pekelné nazývají smrtí věčnou, zahynutím věčným. Při této děsné úvaze nemůžeme si vroucněji povzdechnouti nežli v snažné prosbě: »Od zahynutí věčného vysvobod nás Pane!«

Pán a Spasitel náš, kterýž přišel na svět, aby vysvobodil nás od budoucího hněvu Božího, zajisté dá nám milost svou, abychom v dobrém vytrvali, hříchů spáchaných litovali a napravili, u kříže Jeho v pokušeních posilu hledali a našli. Jako upřímným kajcníkům řekne i nám jednou ona slova útěchy, kteráž pronesl k lotru kajcímu: »Ještě dnes budeš se mnou v ráji«. Amen.

Josef Zelenka, farář v Nechvalicích.

Neděle XXVI. a poslední po Sv. Duchu. *)

Co přinese den posledního soudu spravedlivým a hříšníkům.

»Protož, když uříte ohavnost zpuštění, kteráž jest předpověděna od Daniele proroka, ana stojí na místě svatém: kdo čte, rozuměj.« Mat. 24, 15.

Jest trojí příchod Páně na tuto zemi. Slovo prorokovo: »Maličký narodil se nám a syn dán jest nám...« Is. 9, 6. splnilo se v nevelikém jinak městečku judském, Betlémě. Očekávání národův všech, Spasitel světa, přišel tak prostince a přece tak slavně zároveň. V chudičkém chlévě stála Jeho kolébka: jesle, máteř Jeho z rodu Davidova nesmírně bohatá i nesmírně chudobná a tesař Jeho pěstounem. Bůh, Hospodin nebes i země, představil Syna Svého pastýřům a třem králům: synům Abrahamovým a pohanstvu a představení to bylo slavné, děloť se skrže anděly a tělesa nebeská. Toto první příští Páně končí se na Golgotě, místě popravním, dle soudu světa neslavně a slavně na nebe vstoupením Páně.

Druhá přítomnost Páně začala hostinou velikonoční na zelený čtvrtek a ustavičně trvá obnovujíc se na oltářích katolických až do skonání světa; jestiť to přítomnost Páně svátostná.

O třetím hrůzoslavném příští Svém mluví Pán Ježíš v dnešním sv. evangeliu, posledním to v roce církevním. Toto příští Páně bude hrůzoslavné; při něm, kdo Ježíše neznal dříve, ani by Jej nepoznal. Ta tam všecka ona Ježíšova pohana, za kříž v hodině té nebude se nikdo stydět, anť není více potupy znamením. Pán Ježíš se nám tehdy ukáže, jako Hospodin, Bůh náš a Pán veškerenstva. Ó tenkrátě hrůzou chvěti se budou i vyvolení a co teprve máme říci o zděšení hříšníků? My nechceme líčiti dnes hrůzy dne hněvu, nýbrž zbožně chceme uvažovati o tom, co spravedlivým a hříšníkům přinese ten den.

P o j e d n á n í.

I. Dies irae, dies illa — den hněvu, den onen poskytne svatým zadostučinění světa za všechny ty urážky a nesmírná zhrdání a trápení, jež svět jim byl druhdy připravil. Slyševše již jednou soudu soukromého výrok ospravedlňující, beznadějně báti se nebudou, neboť Pán Bůh jest v soudech Svých nezměnitelný. Budou zajisté spravedliví přisedícími soudu Ježíše Krista nad dvanáctým pokolením israelským a lidstvem veškerým. Bázeň svatých nebude sobeckou, vždyť taková tehdy byla by nemístnou,

*) Dle Chaignona.

ale bude vznikat z hrůzy divadla. »Dies Domini magnus, den Páně veliký« jest velikým i vyvoleným. Kdežto hříšníci vidíce to, děsiti se budou strachem hrozným, spravedliví státi budou ve veliké stálosti. Moudr. 5, 1. Co přihoditi se může těm, kteřížto zapsáni jsouce nyní ve knize života, dokud na zemi žili, boj dobrý bojovali a víru si zachovali? Jako píseň milostná zaznívá nyní sv. mučenníkům v uších křik krvelačného lidu římského v amphitheatru: »Christianos ad leones — s křesťany ke lvům«. Pohrdaní Nazarénští mají již po tom; krev jejich na kratinko jen barvila arenu, kosti jejich dopraštěly již pod tlapami, drápy a zuby lvů a tygrů. A život každého dobrého křesťana jest buď krvavým, či nekrvavým mučennictvím; každý z nás nejlépe sám ví, kde ho střevíc hněte. A tak v hrůzoslavný všeobecného soudu den vzpomene si každý na to, co s pomocí Boží prodělal a vytrpěl. Ani hříchy spáchané nebudou svaté trápit, vždyť smazány jsou krví Beránkovou. Tehdy sláva bude jednomu každému od Boha. Co to znamená, když Bůh někoho oslavuje? Z té Boží slávy, svatým udělené, plesati budou spravedliví, radovati se budou v srdcích svých. Když nás někdo do očí chválí, tak tomu ani nevěříme a neradi to máme; pak tomu však budeme nuceni věřiti, protože nám to poví Sám Pán Bůh a tím svatost naše bude zpečetěna a bude jistou a trvalou. Pán Ježíš všecky vyvolené navzájem představí. O tom dí sv. Jan Zlatoústý: »Uvaž jen, kteraká sláva, jaká čest a koruna z toho bude, když Soudce řekne: Tento zachoval slovo moje, tento víru moji zvěstoval, tento chudšesem mým nepohrdnul, tento lakomství přemohl, tento světem, jakoby ani vůbec nebyl, pohrdnul.

Za to za všechno, co trpkého život vám přinesl a vy Mně k vůli trpělivě a do vůle Boží odevzdaně jste nesli, že jste Boha nade všechno a bližního pro Boha jako sebe milovali, za dobro, jež jste všude a vždy rozšiřovali a zlu bránili a je hubili a ničili, za život k větší cti a slávě Boží vedený a ztrávený, za odpírání tělu, světu a ďáblu, za věrnou službu vaši připraveno vám všem dohromady a každému zvláště od Otce mého království, království věčně blažené, kde není vám ničeho více se báti, kde každá další zkouška a jakákoliv nástraha zlého ducha vyloučena; jstet zajisté zkoušení již a jednou pro vždy Bohu vzácní.«

My, kteří jednou po pravici v den soudu všeobecného Synu Božímu státi si žádáme, volejme dnes se sv. Tomášem Aquinským, učitelem andělským a nejslavnějším hlasatelem a pěvcem hymnů o Svátosti oltářní, jak on to činval, kdykoliv po blízkou této převelebné Svátosti se nacházel: »Ty, králi slávy, Kriste, Ty Otce věčný jsi Syn. Ty k vysvobození maje přijíti člověka, nezhrzil jsi se panenského života. Jako Soudce máš přijíti. Tebe tedy prosíme, Svým sluhům přispěj, ježto jsi drahocennou Krví vykoupil.«

II. Ale jenom z části pochopí svatí ten den sobě tolik slavný. Dies irae, dies illa, den hněvu, den onen stihne v plném dosahu a rozsahu hněvu Božího zlč, nekající hříšníky. Ó, kterak hrozno

upadnouti do rukou rozhněvaného Boha! Užas k nevypsání a k nevyslovení nastane, když soudce přijde k bezohlednému soudu. Odporný pohled na zatracené, s nimiž ani Matka Boží nemůže a nesmí mít soucitu. Nyní ukáže se ta nectná zbraň, již tito synové hněvu Božího na světě zásady a choutky svoje zastávali. Zásada Voltairova: »Zničte nešlechetnici« t. j. katolickou Církev, »lžete jako ďábel«, »účel posvěcuje prostředky«, již by tak rádi ti fariseové Církvi katolické přivlastnili a obzvláště řádu tovaryšstva Ježíšova, »užijeme světa, vždyť jednou jen žijeme«, »jednou není vždycky« atd. atd. Tenkrát otevře se kniha pravých, tendenčně nezkažených dějin a lid pozná, od koho byl klamán, zdali od Jesuitů, jak každému dobrému knězi katolickému chtějí spílati, ač jméno to na nejvýše čestno, či od synů tohoto světa: zednářův, svobodných myslitelův a vůbec od lidí, kteří osvětou svojí bez Boha, tím čmudicím zářem smolnice nahraditi chtějí zářivé a jasné světlo sluníčka a nebeských, neklamných těles. Divá vřava nastane mezi svedenými a svědci, žel jen, že pozdě příliš, kdy pomoci odnikud nekyně více. Den pláče to, kdy ze ssutin světové katastrofy a zkázy, ze země povalené a ohněm zničené povstane člověk vinník a půjde si pro věčné anathema, věčné prokletí.

Ukáže se pravda průpovědky sv. Augustina a sv. Františka Serafinského: »Momentaneum, quod delectat, aeternum, quod cruciat, okamžité, co rozkoš působí, věčné, co pálí.« Ó té lítosti pozdní! Bylo třeba nám jen o něco málo více se přemáhati a a tělu, světu, ďáblu odpírati a blaženost svatých byla i našim podílem. Bez toho na světě nic kalého jsme neužili. I ty rozkoše těla smíšený byly všechny s hořkostí, jež je následovala. A byl nám svět a ďábel dobrými pány? Ó nikoliv, považovali nás oba za bídné otroky. Tak ani na zemi pravého štěstí jsme neznali, ani na věčnosti nikdy šťastnými nebudeme. Nikdy, nikdy. Strašné to slovo: »Nikdy«. Již nyní téměř šílíme a věčnost dosud nezačala. Ba, nezačala! A kdy začne věčnost? Věčnost začátku ni konce nemá.

Ó běda nám, ó kterak nám tu bude bez naděje! Máme dále rozebírati přesmutnou řeč těch, které Pán Ježíš odsoudil? Pro dobrého netřeba a zlý má toho již dosti. Kdo širokou cestou k pecku kráčíte, zastavte se na kratičko dnes a slyšte Boha Svého, jenž dnes vám ještě nebe nabízí a vážně rozmyslete si slova: »Jaký život, taková smrt a jaká smrt, taková věčnost. Kratinká rozkoš, věčná pokuta.«

Pecko -- nebe, ó duše má, vyber si! Které si vezmeme z řeči této poučení? 1. Chci se často a přísně ve sv. pokání souditi. Sv. Jarolím nazývá sv. zpověď Kristovým soudem. Kdo tedy dá souditi se zde, nebude souzen na věčnosti. 2. Nechci jiných posuzovati. »Nesudte a nebudete souzeni,« praví Kristus Pán. 3. Milosrdenství konati chci, abych sám milosrdenství došel. Spravedlivý Soudce živých i mrtvých, Pane Ježíši Kriste, jenž nechceš smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl, smiluj se nade mnou. Soudce můj, odpusť mi vinu moji, dokaváde žiji,

pak pozdě by již bylo a marné prošení. Sténám, jako vinník: vinou rdí se tvář moje, prosícího ušetř, Bože! Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nad námi nyní i v hodině smrti naší. Amen.

Antonín Benýšek, koop. v Brankách na Moravě.

Neděle XXVI. a poslední po Sv. Duchu.

Zaslepenost a zatvrzelost duše.

»I pošle anděly své s troubou.«

Mat. 24, 31.

Musilo to býti něco hrozného, něco děsného ta zkáza Jerusalemská, jak ji Pán Ježíš předpovídal v první části dnešního svatého evangelia. Byli to dnové hněvu, dnové zlosti a zloby, jako bude den posledního soudu. Člověk trne a hrozí se, když čte o té zkáze Jerusalemské, jak lidé požívali myši, trávu, seno kůže; jak jedna matka své vlastní dítě zabila a z něho jedla. Když pak mužové vpadli do domu jejího, předložila jim zbytky a volala: »Vezměte a jezte z toho, nebudete snad citlivější nad ženu a milosrdnější nad matku!« Vojáci zabijeli, na koho přišli; když pak na útěku zahynuli, nalezeny v jejich střevách spolknuté perly a zlato. Člověk trne, čta, že se nedostávalo ani křížů, ani místa na kříže, aby židé mohli ukřižováni býti. Nezůstal kámen na kameni. Milion a jedenkrát stotisíc židů zahynulo; dvakrát stotisíc jich padlo mečem, více než devadesát tisíc přišlo jich do zajetí, a tam byli buď divým šelmám předhozeni, nebo za otroky prodáni.

A proč tak přísně trestán byl Jerusálém a národ židovský? — Pán Ježíš tolikrát napomínal je a nabízel jim spasitelskou pomoc a milost Svou; oni pak nechtěli pro zaslepenost a zatvrzelost srdce svého. Smutný to stav u člověka zaslepenost a zatvrzelost srdce! Rozjímějme dnes o těchto dvou hříších.

P o j e d n á n í.

Zaslepenost záleží v tom, že člověk nic nedá na napomínání spasitelná, že nepoznává a nechce poznati tíži hříchů a blízkou záhubu svou. Zatvrzelost záleží v tom, že člověk setrvává v nekajivosti.

Zaslepen byl Kain; zaslepeni byli lidé před potopou světa; zaslepen byl Faraó, jenž se tolika napomenutí nevšímal; zaslepen byl Jidáš, který nedbal ani na výstrahu Páně; zaslepeni byli židé, jenž nedbali na pohružky Kristovy, ani na slova sv. Štěpána prvomučenníka.

Zatvrzelí byli obyvatelé Sodomy a Gomorhy, a proto došli trestu; zatvrzelý byl král Saul, jenž nedbal na napomínání Samuela; zatvrzelí byli židé za času Krista Pána, jenž viděli Jeho zázraky,

slyšeli Jeho předpovědění a mohli poznati, že se každé slovo proroků Starého Zákona o Mesiáši na Kristu Pánu vyplnilo, ale nechtěli. Oči jejich byly zaslepeny, srdce jejich bylo bez citu, tak že očima už neviděli a srdcem necítili, aby je Pán Ježíš vyhojiti mohl.

Zaslepenec už nemá žádného citu pro ctnost; nepoznává ona pravidla křestanská, kteráž každý znáti musí, aby spasen byl. Zaslepenec nepoznává ošklivost hříchu; hřích se mu stal zvykem; on kvapí jen za svými chťiči, jež jej ovládají; ano zaslepenec bojí se, aby nebyl nucen dobré činiti; on nemá již ani vůle, aby rozrazil okovy a pouta svých hříšných obyčejů příliš zakořeněných v srdci jeho. Jeho vůle jest takořka ochrnutá, a tudíž nevolí z hříchů povstati a dobré konati. Okopávejme uschlý strom, zalévejme, ořezávejme jej; marná práce! Zaschlý strom i sekyře odporuje více nežli strom zelený; podobně zatvrzelec všemu, i trestům Božím, klade odpor nesmyslný.

Příčinou této hrozné zatvrzelosti u některých jest zlý návyk, který jest jako neúrodná skála, tak že napominání nepůsobí a dobré předsevzetí neujímá se. O zatvrzelosti volá Hospodin v žalmu 80: »Neuposlechl lid můj hlasu mého, proto pustil jsem je v žádosti srdce jejich, i chodili dle nálezků svých.« — A sv. Řehoř dokládá: »Duch hříšníka se tím více zatemňuje, čím více zlo své slepoty poznává.« — Svatý Bernad volá: »Zatvrzelec ostrotou se nepohne, dobrotou se neobměkčí, prosbami se neprobudí, tresty se zatvrdí. Jest bez bázně, bez citu, bez studu, bez lítosti, a nepřijímá žádné rady, zapomíná na věci minulé, nevšímá sobě věcí přítomných, nebojí a nehrozí se budoucích, nebojí se ani Boha, ani lidí.«

Ó, jak mnoho jest těch zatvrzelců nedbajících na nic! Majíce oči nevidí, majíce uši neslyší! Když kazatel káže, přetřepávají jej a to ono poroučeli by mu. Tak nemá kázati, takhle by měl kázati. Nevěříte-li? Vždyť jsem toho sám zakusil za těch 24 let, co jsem knězem, tedy dosti upracovaný dělník na vinici Páně; ano, zakusil jsem toho i tady u vás, když jsem před dvěma lety dostal list krejcarem zapečetěný, v němž mi osadník svobodomyšlný chtěl udíleti radu, jak mám kázati. I pomyslíl jsem si: »Tohoto zatvrzelce, který nepochybně dlouhá leta nechodí do kostela, snad jen trouba andělská probudí! Dejž mu Pán Bůh milost, aby mu sladce zazněla ku slavnému z mrtvých vstání!«

Ó, jak často musí nyní kazatel volati: »Osado, osado, kolikrát chtěl jsem tě shromáždit, jako slepice shromažďuje kuřátka pod křídla svá, ale nechtěla jsi!«

A jak přijde člověk křestan k takové zaslepenosti? Snadno, pomalu, po stupních! Ze začátku ustává v horlivosti, zanedbává povinnosti své; trátí chuť k pobožnosti; těžko jest mu pozorovati duši svou; nemodlí se, náboženství mu není tím, čím mu býti má, totiž nejdůležitější záležitostí člověka; považujeť je za věc vedlejší. Milost Boží opouští jej; on stárne v hříších a nepovažuje to za svou povinnost, aby se obrátil, dokud má příhodný čas;

a tak sám zpečetuje zavržení své, an obrácení na smrtelné posteli bývá těžké, ba skoro nemožné u takového zatvrzelce.

Proto přátelé milí, bychom neupadli v zaslepenost a v zatvrzelost, odporujeme hned z počátku hříchu, aby nás neuputal; obnovujeme svaté předsevzetí a snažme se uskutečnit je. Přijímejme častěji svátost pokání a nejsvětější Svátost oltářní; nespustme se modlitby; uvažujme tresty, kteréž na hříšníka čekají zde i na onom světě. Zachovejme si vždy útlé, jemné svědomí, a bojme se spravedlnosti božské, které nikdo neujde. Dávejme pozor na spasitelná napominání a lepšeme se, zdokonalujme se v ctnostech a ve známosti věcí Božích, abychom, až nás zavolá Pán k soudu Svému hroznému, obstáli, a v nebi s Ním přebývali. Amen.

† Jan Šicha, farář v Liblicích.

Řeči příležitostné.

Řeč při kněžských druhotinách monsign. Josefa Pekárka, děkana a arcikněze v Blatné.

Blahodárné působení p. jubilanta na vinici Páně.

►Rozličná jsou posluhování, ale tentýž Pán; rozličná jsou působení, ale tentýž Bůh, kterýž působí všecko ve všech.

I. Kor. 12, 5—6.

V dnešní epístole, jak jste, nejmilejší, právě slyšeli, mluví sv. apoštol Pavel o zvláštních nadpřirozených darech a milostech, kterýchž Bůh udělil skrze Ducha Sv. při křtu sv. a sv. biřmování, rovněž tak jako mnohým prvním křesťanům, také mnohým vdovám korintským, kteréž Pavel na víru obrátil. Mělit sebe i jiné těmi dary a milostmi u víře sv. a životě bohumilém utvrditi, víru sv. a život bohumilý rozšiřovati. Ale mnozí vynášejí se působením svým, jakoby vycházelo z nich a ne z darů a milostí Božích, a pohrdají jinými, kteří těch darů a milostí neobdrželi, jako pohrdal fariseus publikánem ve sv. evangeliu. Proto připomínám jim sv. Pavel, jací byli, dokud byli pohany, jak k němým modlám chodili; uvádí jim na mysl jejich nedostatečnost, pro kterou žádný sám ze sebe nemůže ani říci: »Pán Ježíš«, tím méně ovšem tak působiti, jak jim Bůh působiti káže; neboť rozličná jsou posluhování, ale tentýž Pán a rozličná jsou působení, ale tentýž Bůh, kterýž působí všecko ve všech. Proto napomínám je sv. apoštol, aby uznali svou hříšnost a nehodnost jako onen publikán, a v skroušenosti srdce aby Bohu děkovali za zvláštní ty dary a milosti a působili jimi ke cti Boží a ke spasení svému a svých bližních.

Jako mnohým prvním křesťanům při křtu sv. a sv. biřmování, tak udělil Bůh našemu veledůstojnému panu jubilantu při svěcení na kněžství a poslání na vinici Páně mnoho zvláštních nadpřirozených darů a milostí: dal jemu moc vyučovati sv. náboženství, obětovati mši sv. s modlitbami církevními, rozdávat sv. svátosti, žehnati, řídit a vésti věřící cestou ku spasení, radosti věčné. Těmi dary a milostmi vyzbrojen, působil náš veledůstojný jubilant plných padesáti let a sice od prvního srpna 1846 jako kaplan v Přesticích, potom od 10. prosince 1853 jako zámecký kaplan hraběcí rodiny Schönbornovské v Lukavici, potom od 13. února 1862 jako děkan v Přesticích a od 10. dubna 1877 jako děkan v Blatné a brzy potom zároveň jako biskupský vikář a později jako arcikněz. Dnešní slavnost umínil si vykonati, aby zároveň s vámi vzdal vroucí a skroušené díky původci a dárci všeho dobra a všech milostí, za všechno, co dobrého a spasitelného v něm a skrze něj po padesáti let působil.

Aby každý z vás, nejmilejší, poznal a nahlédl, že také vy máte plnou příčinu zároveň s p. jubilantem Bohu děkovati, promluvím s milostí Boží k láskám vašim dále o tom, jak Pán Bůh působil zvláštními dary a milostmi jemu udělenými skrze něj po padesáti let ve prospěch věřících, kteří duchovní péči jeho svěření byli.

P o j e d n á n í.

Jistý vynikající básník český věnoval našemu vysoce důstojnému jubilantu báseň, ve kteréž diví se onomu ruchu, který dnes Blatnou oživuje. »Aj, ty slavná Blatná,« táže se, »proč dnes v tobě, širém okolí, radostný ruch mocně hlaholí? Slaviš-li dnes šestero svých věků a těch, jenž ti vládli zbožných reků? Či snad uctít chvátáš útroby hloubky, Vorlíčky své, Strakaté i Koubky? Víím, já víím, že rodáky své ctíš. Ale dneska hrad a dům i chata, slaví kněze kmeta.« —

Ano, dnes kněžstvo i lid domácí i cizí v zástupech sešli se, aby radovali se s vysoce důstojným naším jubilantem, že Bůh mu dopřál té zvláštní milosti, aby po 50 let působil ku cti jeho a k blahu duší: děkujte, moji drazí, s ním Bohu za vše dobré, co byl Bůh skrze něho pro vás vykonal.

Nuž, tedy jak působil Bůh skrze našeho jubilanta anebo jak působil náš jubilant zvláštními nadpřirozenými dary a milostmi od počátku sv. kněžství až do dneška? Nemám ani času, ani síly, abych působení to do podrobnosti vykládal, proto musím vyklad svůj obmeziti toliko na hlavní předměty. A tu pravím již, že působil vyučováním sv. náboženství, t. j. že věřící sobě svěřené tomu učil, co Bůh v Starém Zákoně zjevil, čemu Kristus Pán v Zákoně Novém učil, co sv. apoštolé kázali a co nám sv. Církev k věření předkládá; tomu všemu učil v kostele, ve škole a po osadních obcích a to s přípravou tak svědomitou a výmluvností tak zřetelnou, že posluchači z daleka chvátali na jeho kázání, osadníci a školní děti že s radostí naslouchali jeho výkladům

a mnoho jeho kázání a výkladů že do tisku žádáno a jako vzácné perly řečnictví duchovního tiskem uveřejněno bylo. Jak mnoho záleží na vyučování sv. náboženství, jak důležitá je pro nás a společnost lidskou! Vždyť se na něm zakládá naše spása, t. j. časné a věčné blaho každého z nás a celé společnosti lidské. Neboť není v žádném jiném spasení, leč v Kristu Pánu, aniž jest zajisté jiné jméno pod nebem dáno lidem, skrze něž bychom měli spaseni býti. Skut. ap. IV. 12. Tak pravil apoštol sv. Petr knížatům, starším a zákonníkům v Jerusalémě, když ho s Janem apoštolem povolali na soud, že Petr ve jménu Ježíše Krista uzdraviv chorého od narození, mluvil k lidu o spasení skrze Ježíše. A v skutku není spasení lidského leč v Kristu Pánu, t. j. náboženství, jakémuž On učil, jakéž Církvě sv. odevzdal a jak nám je tato předkládá a vykládá. To nahlíží a vyznává každý, kdo rozumně a nepředpojatě zpytuje dějiny osvěty lidské. Neboť co dokazují tyto dějiny, co památkami svými psanými i nepsanými k nám mluví? Dějiny osvěty lidské zřejmě hlásají všemi památkami svými, že člověčenstvo tím rychleji zapomínalo, kdo a jaký jest Bůh, jak Jej má ctíti a s Ním se smiřovati, či obraz a podobenství člověk v sobě má, jakou důstojností jest ozdoben a jak sám k sobě a bližnímu svému zachovati se má čím více náklonnostem a žádostem smyslným a tělesným povolovalo a Boha se vzdalovalo. Poněvadž ale člověk jest tak stvořen, že bez Boha býti nemůže, udělali sobě bohy z věcí stvořených, modly, a na tyto mrtvé modly přenesli čest a slávu, kteráž Bohu náleží. Domnívali pak se, že modly ty mají takové vášně a náruživosti jako člověk a ctíli je tudíž způsobem až hanebným, upadajíce z chyb a převráceností do větších a větších neřestí a nepravostí. Úcta vzájemná ni láska bliženská ovšem nebyla u nich též.

Tak dělo se u národů pohanských na východě a na západě a občas i vyvolený národ židovský upadl do modlářství a do neřestí z něho pochodících. Ký div, že z takové nevěry a nemravnosti, z takových nesnází a béd života domácího a společenského nemálo se rmoutili a soužili všichni, kdož byli jennější mysle a lepší vůle.

Vůči tak smutnému stavu osvěty jali se mnozí muži jasnějšího rozumu a lepší vůle, jako byli Pythagoras, Socrates, Plato, Aristoteles a j. hledati Boha živého z toho, co sami v sobě cítili a na zemi a na nebi sami pozorovali. I počali mluvit o Bohu jako o duchu nejvyšším moudrém a spravedlivém, o nesmrtelnosti duše lidské, o trestu a odměně po smrti. Ale nenalezli ani u svých soukmenovců víry, poněvadž učení svého ani svým příkladem, a nedím způsobem vyšším nestvrdili. Mimo to vedle pravdy učili také mnohým bludům. Proto moudřejší z tak zvaných mudrců nevěděli sobě z těchto domyslů jiného východiště, leč že uznali a doznali na konec svou nedostatečnost a toužili po tom, aby Sám Bůh lidem stvrdil a zjevil, jak by se k Němu a k sobě zachovati měli. A to zamýšlela Prozřetelnost Boží. Neboť všechno to, čím modlářství povstalo a co z modlářství pochodilo, dopustil

Bůh ve své nevyzpytatelné moudrosti a prozřetelnosti, aby židé i pohané poznali i uznali svou nedostatečnost ku spáse časné a věčné a roztoužili se po Spasiteli a spasení, kteréž v národě israelském předpověděno a připravováno bylo. Viz Altzog I. § 26, 27.

Konečně přišel na svět dávno zaslíbený a od židů a pohanů dobré vůle s toužebností očekávaný Spasitel, Kristus Ježíš, a ujal se díla vykoupení našeho. Nejprve očistil zjevení Boží Starého Zákona od bludných výkladů židovských a doplnil je učením a příkázáním novým, kteréž všem národům a společenským třídám přiměřeno jest. Všecko toto učení stvrdil netoliko vlastním příkladem Svým, Svou nevystihlou láskou a obětavostí od jeslí betlemských až po dřevo kříže, nýbrž také nesčíslnými divy a zázraky. Potom na místo krvavých i nekrvavých obětí Starého Zákona ustanovil nekrvavou obět Nového Zákona na ustavičnou památku Svého umučení a obnovení Svě smrti na kříži. K této oběti přidal sedmero svátostí jako sedmero pramenů milosti Boží pro všechny stavy a potřeby života lidského od kolébky až do hrobu. Toto všecko odevzdal Pán Ježíš Svým apoštolům, na kterých s viditelným náměstkem Svým sv. Petrem vzdělal Církev Svou. Aby pak ani oni, ani nástupcové jejich žádného omylu a bludu u vykládání Zjevení Božího se nedopustili, poslal jim Ducha Svatého, aby je dále naučil, čeho bude třeba, aby je těšil, sřežil a sílil. Touto mocí a milostí opatření odešli apoštolové do celého světa a kázali, čemu se od Krista Pána naučili a co jim Duch Sv. připomenul. Toto Božské učení dokazovali pak zázraky, které Kristus vykonal a proroctvím, kteréž se na Něm vyplnilo, jakož i nesčíslnými zázraky, kteréž oni sami vykonali. Ký div tedy, že spěchali k nim Židé a pohané dobré vůle a přijali s tím větší radostí víru křesťanskou, čím více toužili po spasení a čím lepšího nabývali přesvědčení z učení a příkladu Pána Ježíše a svatých apoštolů, že není ani věčného ani časného spasení v žádném jiném náboženství, leč v náboženství křesťanském. A toho svatého náboženství přidrželi se přes vše zlehčování a tupení a pronásledování od nevěrných židů a pohanů s takovou věrností a stálostí, že se raději mučiti dali a život obětovali, než by víru svou byli zapřeli. Tak činili starci, muži i jinoši, ženy, vdovy i panny a těch bylo na tisíce a to jak ze stavu prostého, tak vznešeného a učeného. Naše svaté náboženství je v skutku jediným, nejjistějším základem a jedinou nejjistější zárukou spásy věčné i blaha časného, o tom přesvědčili se národové křesťanští po všechny věky, ve všech nehodách a nesnázích soukromých i veřejných. Ať byly nehody a nesnáze jejich jakékoliv, vždy pomohli si z nich tím dříve a tím snáze, čím věrněji zachovávali příkázání Boží a církevní a posilovali se milostí Boží a jeden k druhému měl lásku upřímnou a účinnou. A dnes nebylo by povědomé otázky dělnické, řemeslnické a rolnické, a ruchu sociálního a radikálního, kdyby se jako za dob pohanských nebylo povolovalo smyslnosti čili žádostivosti očí, těla a pyše života, a na místo lásky nebylo

nastoupilo sobectví se zištností, a nestavil se obmezený rozum lidský nad neobmezenou a nevystihlou moudrost Boží. A všechny tyto otázky a nesnáze nedají se jinak řešiti a překonati, leč tak, když svůj veřejný a soukromý život a své jednání zařídíme dle příkladu Krista Pána a k tomu milostí Boží se posilovati budeme; když pán i služebník, paní i služka, prácedárce i dělník, hospodář i čeledín budou z milostí Boží přemáhati žádost očí, těla i pýchu života a na místo sobectví a zištnosti nastoupí opět upřímná a obětavá láska.

Hle, tak důležito jest vyučování náboženské pro jednotlivce i celou společnost lidskou, že na něm závisí v pravdě časné i věčné blaho lidské, a tomuto vyučování náboženskému včinoval se s horlivostí, kteráž nemá sobě rovné, náš jubilant po padesáte let, nejdříve na Přešticku a potom na Blatensku. Tato blahodárná činnost jeho něměla však omezena zůstati toliko na osadu Blatenskou, nýbrž svěřen jest mu úřad biskupského vikáře, aby jménem nejvyššího pastýře diecesáního dohlížel na nás, vikariátní kněžstvo, bychom v směru tom svou konali též povinnost. A my kněží vikariátní nejednou obdivovali jsme se trpělivosti oné, s jakou poslouchal při zkouškách náboženských naše milé svěřence, dítky školní. Z každého našeho úspěchu radoval se, poradil, povzbudil, roznítil, když toho třeba bylo, tak že s námi a skrze nás vyučoval s láskou a přívětivostí, s nadšením a přesvědčivostí v celé této krajině oné nauce, kteráž jediná může člověka učiniti šťastna pro čas i věčnost. Proto děkujeme Bohu dnes s ním i my kněží shromáždění i zástupy věřícího lidu.

Bude se snad někdo diviti, že jsem tak dlouho zdržel se u tohoto působení našeho oslavence, ale působením tím zasahoval náš milovaný jubilant hluboko do duchovního života celé této širé krajiny mocí svého úřadu vikářského a arcikněžského.

Nebylo to však jedině působení jeho. Působit ve prospěch lidu věřícího modlitbou církevní a obětí mše sv. Po příkladu Krista P. a svatých apoštolů jest každý kněz přísně zavázán vykonávati den co den zvláštní od Církve sv. předepsané modlitby. Tyto modlitby má každý duchovní správce konati a koná je také jménem své osady a za ni, má sobě a věřícím na Pánu Bohu potřebné milosti vyprositi, za obdržené děkovati. Tyto církevní modlitby modlil se náš milovaný jubilant za vás, rozmilí osadníci blatenští, a modlí se stále. Když vy pro mnohé starosti a práce, pro nesčíslné roztržitosti nemůžete ani podle přání svého k Bohu se pozdvihnouti, když po práci zemdlené ruce těžko k modlitbě se spínají, váš vysoce ctihodný duchovní otec za vás a jménem vašim modlí se. Odtud to, že Bůh při vši vlažnosti přece žehná a milostí svých neodpírá.

Modlitby ty mají také ten účel, aby se jimi kněz na hodné a záslužné obětování mše sv. připravil. Ó jak vzácná jest tato nejsvětější oběť, ustavičná to památka a nekrvavá obnova té oběti, kterou všechny oběti Starého Zákona předobrazovaly a na-

stiňovaly, a kterou Kr. Pán Sám Sebe s nevýslovnými bolestmi na dřevě kříže obětoval na ten účel, aby jako Bůh i člověk neskončené majestátnosti a spravedlnosti Boží zadost učinil za hříchy celého světa, Boha s člověkem smířil, člověku všech potřebných milostí vydobyl a nebe hříchem zavřené otevřel. Na památku oběti Svě na kříži ustanovil Kristus Pán při poslední večeři nekrvavou obět Nového Zákona, čili mši sv., a nařídil apoštolům a jich nástupcům biskupům a kněžím, aby obět tu přinášeli Bohu na vyznání a osvědčení Jeho nekonečné majestátnosti, na vyprošení odpuštění hříchů a potřebných milostí a na poděkování za milosti obdržené.

Po příkladu sv. apoštolův a prvních biskupů nařizuje Církev svatá všem duchovním správcům přísně, aby každou neděli a každý svátek obětovali mši sv. za své osadníky. A tak činil a činí dosud náš velectihodný jubilant. Do dnes obětoval a obětuje on nejsvětější obět u těchto oltářů za stádečko své. A mezi tím co mnozí z vlažnosti na Boha zcela zapominají a sem nepřicházejí, jiní jen o vezdejší věci pečují a na Boha zapominají a opět jiní nemohou, ač by rádi šli, on tu stává mezi Bohem a lidem svým jako prostředník, kterýž Boha nejsvětější obětí usmíruje, za pozeňhnání prosí a jemu děkuje. A jestliže Bůh pro chyby vaše vás netrestá, vám pozeňhnání Svěho neodpírá, nemusíte-liž zas děkovati svému duchovnímu správci, jenž při oltáři Páně za vás u Boha vyjednává?

Jak rád by vás všechny, všechny často vídal kolem sebe při důstojné službě Boží. Z té příčiny, aby jednak Boha důstojně slavil, jednak vám chrám milým a příjemným učinil, postaral se o stkvělou a vysoce cenou opravu a ozdobu tohoto chrámu Páně, kterýž svou důstojnou a pěknou úpravou hlásá každému, jak horlivého a štědrého má správce. A ohlednu-li se na pravo či na levo v tomto chrámě spatříte nové důkazy jeho lásky k Bohu a péče o vás, rozmilí osadníci blatenští. Tam na levo stkví se sličný a umělecký obraz sv. Panny Barbory, patronky šťastné smrti. Vít vás, vysoce důstojný stařecček, jak mnoho na okamžiku smrti záleží a proto odporučuje vás všechny i sebe pod ochranu sv. Panny Barbory, byste všichni dobře skonali. Ale dobrá smrt je ovocem dobrého života. Nuž sem pohledněte na pravo, zde daruje vám vysoce důstojný váš otec na památku svého jubilea nejbezpečnějšího vůdce životem. Jest to sv. růženec, kterýž vám skrze Synáčka svého podává Rodička Boží z tohoto krásného obrazu, kterýž od milovaného jubilanta našeho pro vás objednan byl. Nedivím se tedy, že dnes Bohu radostné díky vzdáváte s ním za všecko dobré, co skrze Něho pro vás vykonal.

A jest snad tím činnost jeho vyčerpána? Nikoliv. Teď mluvití měl bych o tom, jak prospěl vám udělováním sv. svátostí a svátostnin. Kolik křesťanů do Círky uvedl? Jak mnoho hříšníků s Bohem smířil, potěšil a na cestu dobrou uvedl? Z jeho rukou přijímali tisícové tělo Páně, jímž živil je ku životu ctnostnému a milosti Boží; nesčíslní nemocní a umírající potěšeni a posilněni

byli jim k poslednímu zápasu; u tohoto oltáře žehnal mnohým snoubencům na nerozvížitelnou cestu života. Zde novorozeňátka Bohu obětoval a matkám jich žehnal, odtud zesnulé provázcel, aby jim poslední lůžko vykropil a požehnal. Moji rozmilí osadníci blatenští, kdo spočte tyto jednotlivé skutky jeho blahodárného působení za těch 19 let, co mezi vámi byl a za celé půlstoletí jeho kněžského působení?

A tu jsem ještě ničeho neřekl o jeho soukromém působení, jímž dobrými radami a poučeními vedl věřící po cestě spásy a blaha věčného i časného. Jak často pospíchali jste k němu ve svých nesnázích soukromých i veřejných, duchovních i vezdejších, a komu kdy odepřel rady dobré a útěchy povzbuzující? A co mám říci o jeho lásce, dobrotě a štědrosti k chudým, pro něž měl vždy srdce otevřené? My pak kněží nemáme dosti vděčných slov za tu lásku, upřímnost a ochotu, kterýmiž nás jako duchovní bratr vždycky oblažoval. Nade vše pak vyniká láska a obětavost k Církvi a vlasti, kterýmž povždy s celou duší oddán byl. Ať milé tyto matky naše veselily se nebo truchlily, on vždy cítil s nimi vše radost i bolest, jsa vždy ochoten ku obětem každým, jež Církev, vlast na něm žádaly. Jako jinoch a muž mladý stál u kolébky probuzení našeho národa a slovem i písmem snažil se, aby národ poznal sám sebe a byl zase tím, čím býval a býti má. S knihou v ruce chodil od chaty k chatě, dům od domu a učil milovati naši řeč i milou vlast.

Ký div tedy, že působení toto nad míru blahodárné nezůstalo bez uznání již zde na světě! Z té příčiny byl již r. 1876 od duchovní vrchnosti své jmenován biskupským notářem, r. 1878 bisk. vikářem a konsist. radou a konečně 1884 arciknězem archiepiskopátu strakonického. Ano pověst o požehnaném působení jeho zalétla až na místo nejvyšší k trůnu Jeho Svatosti, kteráž neváhala r. 1894 učiniti jej papežským tajným komořím.

A dnes, hle, duchovenstvo i lid, vše spěchá, aby Bohu děkovalo, že dopřál našemu vysoce důstojnému kmetu milost tohoto jubilea. Však nejsme sami, rozmilí, v této radosti; neboť osobnosti nejvyšší a velmi vysoké žehnají dnešnímu dnu. Když nejdůst. náš pan biskup dlel na jaře v Římě, aby u trůnu papežského podal zprávu o své diecési, tuž mezi jiným vypravoval též svatému Otcí, že má ve své diecési ctihodného kněze, kterýž bude letos slaviti po plodném a blahodárném působení padesátiletou výroční sv. první mše sv. Sv. Otec blahopřál našemu nejdůst. p. biskupovi, že má takového kněze ve své diecési a neváhal mu poslati své sv. požehnání. Primas království českého jeho Eminenci nejdůstojnější pan kardinál František hrabě Schönborn poslal našemu milovanému jubilantu skvostný prsten z vděčnosti, že jej ve sv. náboženství vyučoval a poprvé tělo Páně jemu podal. Vysoce urozená patronka tohoto chrámu vlastní rukou ze svého svatebního hávu ušila krásné mešní roucho, aby ho tímto rouchem při padesátileté mši sv. oděla. Vysoce důstojná kapitola katedrálního chrámu budějovického vyslala nejpřednějšího člena svého

vysoce důstojného p. děkana kapitoly a dva čestné kanovníky, staroslavná kapitola vyšehradská jednoho čestného kanovníka, aby vysoce důstojného jubilanta doprovodili ku oltáři Páně. Všichni zeměpanští úředové, zástupcové obce Blatné i obcí okolních, duchovenstvo hojně i lid nesčíslný, vše dnes raduje se a děkuje milému P. Bohu, že dal působiti našemu jubilantu tak požehnaně a blahodárně po tak dráhná leta. A na všech rtech jest jedno přání a jedna modlitba, aby Bůh ráčil prodloužiti leta jeho, by nemoha snad tak účinnivě jako kmet pracovati, aspoň k Bohu za Církev, vlast a lid svůj se modlil.

A nyní přistupte již, vysoce důstojný jubilate, ku oltáři Páně, abyste poděkoval Hospodinu za všecko dobré, což učinil vám a skrze vás věřícímu lidu za 50 let působení Vašeho. Opřete se jen o tu berlu, na jejímž vrcholu stkví se zlatý kříž ověncený věncem nevadnoucím. Pro tento kříž jste vždycky bojoval i pracoval, tento kříž buď Vám podporou a pramenem blažené naděje v klidném stáří a dovediž vás ku poslednímu vítězství, k němuž zve Pán Svě věrné sluhy, řka: »Ejhle služebniče dobrý a věrný, vejdi do radosti Pána svého.« Amen.

P. Alois Majer, převor kláštera sv. Augustina ve Lnářích.

Listy katechetické.

Devatero cizích hříchů.

Katechese. — Píše ALOIS DOSTÁL.

Rozeznávali jsme hřichy vlastní, kterých se člověk dopouští sám a naproti těm jsou hřichy cizí, o nichž dnes pojednáme. Které to jsou hřichy? Proč se jmenují cizí? Poněvadž se páchají od jiných, ale vinou toho, kdo k hřichu radil, velel, netrestal atd. Kdo by sám věc nějakou ukradl, dopustil by se hřichu vlastního; kdyby však při krádeži pomáhal tím způsobem, že by někoho naváděl, někomu radil, někoho poslal krást, spáchal by hřích cizí, neboť jest příčinou, že jiný kradl, jest spoluvinníkem krádeže, dává pohoršení svému bližnímu.

Takových hříchů cizích počítáme devět. Budeme o jednotlivých mluvit.

1. Ke hřichu raditi. Žena Putifarova radila, sváděla Josefa ke hřichu. Herodias poradila dceři, by žádala o hlavu Janovu; nejvyšší knížata radili, by byl Barrabáš propuštěn a Pán Ježíš ukřižován; někdo by radil dítěti, by rodičům bralo peníze, by je obelhávalo a podobně. Takový zlý rádce hřeší, poněvadž jest příčinou, že svedený hřeší.

2. Hřichu veleťi. Herodes poručil vojákům nevinné děti v Betlémě zabiti; Rebeka poručila Jakubovi, by lhal; Nabuchodonosor dal rozkaz, aby se lidé jeho soše klaněli; podobně by hřešil hospodář, který by něco zlého poroučel čeledi, by v neděli pracovala, na sousedově poli kradla, škodu dělala.

3. K hřichu svoliti. Pilát povolil židům Ježíše ukřižovati, svolil k hřichu někoho jiného. Aron svolil israelským klaněti se modle, zlatému teleti. Podobně by hřešili rodiče, kdyby povolili dětem se špatnými soudruhy obcovati, na zakázaná místa choditi a podobně. Kdo k tomu neb onomu hřichu svolení dává, hřeší.

4. Ke hřichu ponoukati. Eva ponoukala Adama, by jedl ze zapovězeného stromu ovoce. Dva soudcové ponoukali šlechetnou Susanu ke hřichu. Tak často ponouká dítě ke zlosti,

ku klení, ponouká jiného k neposlušnosti oproti rodičům a jiným věcem. Někdo ponouká ke hřichu špatnými řečmi, obrazy, žerty. I toho se jest pilně chrániti.

5. **Hřích y vychvalovati.** Židé chválili Herodesa, že dal sv. Jakuba popravit, tak že i Petra zajati kázal. Tak často hřišně pochvalují lidé toho, kdo hodně pije, různice působí, nestoudně žertuje atd. Ti a podobní jsou příčinou cizích hříchů, neboť chválí hřích svého bližního a tím k novému ho ještě popuzují.

6. **Hřích y tajiti.** Tak by byl hřešil Josef, kdyby byl, vida bratry zlé konati věci, mlčel a otcí ničeho nevyzradil. Hřešili by rodiče, kdyby si poklesků dětí svých a čeledi nevšímali, vrchnost, kdyby zlých skutků svých poddaných nekárala, přechovávač, kdyby zloděje nevyzradil atd. Proto jest vaší povinností nemlčeti ke špatným skutkům soudruhů, ale nutno, byste je vy- zradili, ne proto, aby byli trestáni, ale aby se těch věcí vícekrát ne- dopustili.

7. **Hřichu netrestati.** Nejvyšší kněz Heli nekáral a netrestal synů svých dokud byli malí, až ho přerostli. Podobně by hřešili cizím hřichem rodiče, představení, vrchnost, kdyby dopouštěli dětem svým lháti, krásti. atd., kdyby netrestali těch, kteří příkázání přestupují a zlé věci konají.

8. **Na hříších podíl bráti.** Když nepřátelé svatého Štěpána kamenovali, Šavel podíl bral na hřichu tom, že kamenu- jícím šaty hlídal. Tak by hřešil, kdo by zloději pomáhal, ho hlídal, od zloděje kupoval, krazenou věc ukrýval a podobně. Pořekadlo dí: »Kdyby nebylo přechovávačů a kupců, nebylo by také zlodějů.«

9. **Hřích y hájiti.** Achab hájil falešné proroky. Nejvyšší kněží se zastávali strážců hrobu Ježíšova, řkoucích, že učenníci v noci tělo Spasitelovo odnesli. Tak by hřešili rodiče, kdyby se zastávali dítek proti spravedlivému trestu ve škole. Tak hřeší spisovatelé špatných, záhubných listů, kteří se lži a nevěry za- stávají.

Naučíte se jmenovati devatero cizích hříchů, když si je roz- dělíte na tři skupiny a vzpomenete si, kdo by se jich nejspíše mohl dopustiti.

Hospodář	1. ke hřichu radil (své čeládce), 2. hřichu velel, 3. k hřichu svolil.
Přechovávač	4. k hřichu ponoukal (zloděje), 5. hřích y vychvaloval 6. hřích y tajil.
Rodiče	7. hřichu netrestali (při dětech), 8. na hříších podíl brali, 9. hřích y hájili.

Kdo vyjmenuje hřích y ty? Který vynechal? Které se vzta- hují k hospodáři? Co dává bližním ten, který se cizího hřichu dopouští? Pohoršení a o takovém Pán Ježíš řekl: »Běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení pochází; lépe by mu bylo, aby

zavěšen byl žernov osličí na hrdlo jeho a byl pohřben v propast mořskou.

Cizí hřích jsou často nebezpečnější než osobní. Nemoc, o které ani z počátku nevíme a proto jí neléčíme, bývá nejhroznější. Mnozí lidé dopouštějí se cizích hříchů a ani o tom nevědí, proto jich nelitují a též se z nich nezpovídají. Pilát poručil nevinného Ježíše bičovati, tajil korunování a posmívání mučitelů a svolil k ukřižování; ale přece těch hříchů neuznal, umyv si ruce, řekl: »Nevinen jsem krví tohoto Spravedlivého.« A tak jednají i lidé dosud. Dávají pohoršení svým bližním, ale nezpovídají se ze hříchů těch.

Varujte se, dítky, hříchů cizích a vzpomeňte si vždycky, že byste ďáblu pomáhaly a na svoji duši viny uvalovaly za sebe i jiné, kteří by byli ku hříchům svedeni.

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

69.

Znáte již více případů, že se Pán Ježíš po Svém z mrtvých vstání zjevoval; proč tak činil? Ano, chtěl utvrditi víru učenníků Svých; nebo z mrtvých vstání Páně mělo býti důkazem pravdivosti učení Jeho. Víte, že Pán Ježíš předpověděl, že po Svě smrti třetího dne vstane z mrtvých; kdyby se tak bylo nestalo, byli by mohli lidé říci, že Pán Ježíš nemluvil pravdu o Svém vzkříšení, a kdo ví, je-li pravda i to ostatní, o čem učil. A tak byli by o Pánu Ježíši pochybovali, v Něho nevěřili. Toho chtěli dociliti i nejvyšší kněží, když podplatili strážníky, aby vzkříšení Páně tajili. Když ale Pán Ježíš ukázal se učenníkům, co tím dokázal? Bylo tedy pravdivé Jeho předpovědění o z mrtvých vstání? Mohli Mu věřit, že i ostatní Jeho učení jest pravé? Však z toho mohli lidé i poznat, že Pán Bůh jest s Pánem Ježíšem. Již řekl jsem vám, jaký skutek jest vzkříšení neb z mrtvých vstání. Kdo může zázraky činit? Jen Bůh a komu Bůh k tomu dá moc. Mohli by podvodníci zázraky činit? Proč ne? Činil Pán Ježíš zázraky? Které? A jeden z největších zázraků byl ten, že Svou vlastní mocí z mrtvých vstal. Vyvrátil tím tedy to rouhavé nařknutí fariseů, kteří Jej Pilátovi za podvodníka vydávali, a dokázal, že Bůh skutečně jest s Ním a že pravda bylo, když říkal, že od Boha na svět poslán byl. Pamatujte si tedy, že Pán Ježíš Svým z mrtvých vstáním dokázal, že jest pravé Jeho učení a že byl od Boha poslán. (Op.) Však Pán Ježíš předpovídal i sliboval posluchačům Svým, že v poslední den přijde a z mrtvých vzkřísí všechny zemřelé; říkal proto o Sobě, že jest vzkříšení a život, čímž na-

značoval, že může mrtvé k životu vzkřísit. A dal Pán Ježíš také důkaz, že to bude moci učinit? Vzkřísil již někoho? Když pak nyní Svou vlastní mocí z mrtvých vstal, dal tím záruku o splnění slibu, že zemřelé z mrtvých vzkřísí. Proto také učenníci uzřevše Ježíše vzkříšeného, ihned zajisté vzpomněli na příslibení Jeho o vzkříšení z mrtvých. Pamatujte si tedy i vy dále, proč že vstal Pán Ježíš z mrtvých: aby ujistil nás, že i my jednou mocí Boží vzkříšení budeme. (Op.) Opakujte tedy nyní, o čem poučil a ujistil Pán Ježíš učenníky Svým z mrtvých vstáním: 1. Že jest právě...

2. Že i my...

Však Pán Ježíš při Svém zjevení odevzdal učenníkům také důležitou moc; kdo jste si pamatoval jakou? Odpouštění hříchů — to je veliká moc, kterou má jen Bůh a komu ji On chce přenechat. A měl Pán Ježíš takovou moc? Jak to dokázal, když o tom fariseové pochybovali a se horšili, že hříchů odpouští? Tuto moc měl jakožto Syn Boží a pravý Bůh a odevzdal ji nyní apoštolům, aby ji jménem Jeho vykonávali. Apoštolové skutečně odpouštěli a jich nástupcové, biskupové a kněží, posud odpouštějí hříchů ve svátosti křtu a pokání, jak uslyšíte později.

Vidíte tedy, jak důležité bylo pro učenníky to zjevení Pána Ježíše; On je zajisté v zármutku jejich potěšil, ve víře utvrdil, a mocí zvláštní obdařil; proto s radostí všem věřícím o tom vyprávěli, že se jim Pán Ježíš zjevil. Tak radostně to též oznamovali spoluúčenníkovi Tomášovi, když k nim přišel, řkouce: Viděli jsme Pána. Však Tomáš zarmoucen celý malomyslný nechtěl věřiti učenníkům, domnívaje se, že se nějak zmýlili; když pak oni dotvrzovali, že ono zjevení z počátku také měli za ducha, ale že se Ho pak k vyzvání Jeho dotýkali, že Jeho rány na ruku a nohou viděli a že i pojedl s nimi: i tu ještě pln nedůvěry odpovídal: »Leč uzřím v ruku Jeho bodení hřebů a pustím prst svůj v místo hřebů a ruku svou vložím v bok Jeho, neuvěřím.« Nebylo ovšem dobře od Tomáše, že nechtěl uvěřiti ostatním učenníkům; ale Pán Ježíš věděl, že Tomáš nečiní to ze zlého úmyslu, nýbrž spíše z malomyslnosti a zármutku a proto nezavrhl jej pro jeho nevěru, ale odstraniti hleděl pochyblivost jeho a tím i u jiných. Po osmi dnech totiž byli učenníci všichni opět pohromadě, a tehdyž byl Tomáš s nimi. A tu přišel Pán Ježíš opět, aniž by se dvéře otevřely a pozdravil všech jako poprvé: jak pak? Potom ale hned obrátil se k Tomášovi a znaje dobře, jak nedůvěřivě se byl vyjádřil, vybídl ho, řka: »Vlož prst svůj sem a viz ruce Mé a vztáhni ruku svou a vpust v bok Můj a nebudiž nevěřící ale věřící.« Tak poskytl Pán Ježíš Tomášovi důkaz, jakého sám si přál: Ukázal mu ruce a nohy zraněné a bok probodený a vyzval jej, aby ohmatal rány ty a sám takto se přesvědčil, že jest to skutečně Pán Ježíš ve vzkříšeném těle, v němž byl ukřižován. Po takovém důkazu nemohl Tomáš více pochybovati, ale padl před Pánem Ježíšem na kolena a zvolal: »Pán můj a Bůh můj!« Uvěřil tedy Tomáš a vyznal, že nepochybuje více, že jest to skutečně Kristus Pán; vyznal spolu, že věří v Něho

jakožto Boha. Vidíte z toho, že Pánu Ježíši záleželo na tom, aby všichni Jeho učenníci úplného přesvědčení nabyli o Jeho z mrtvých vstání; proto k vůli pochybujícímu Tomáši zvláště se zjevil. Ovšem vždyť měli učenníci potom vydávati svědectví o Pánu Ježíši; musili tudíž sami dobře utvrzeni býti ve víře, a k tomu právě nejvydatněji přispělo z mrtvých vstání Páně. Však i Sám Pán Ježíš k tomuto důkazu odkázal farisey, když na Něm žádali znamení, že jest Mesiáš; pravilť zajisté, že jim bude dáno znamení Jonáše proroka. Co tím chtěl říci? Kdo jste si to pamatoval, jak jim to Sám vyložil? Pravil: Jako byl Jonáš po tři dni v břiše velryby, tak že On, Syn Boží, odpočine tři dni v lůně země (v hrobě) načež k novému životu z mrtvých vstane. Tak potvrdil Pán Ježíš vzkříšením učení Svě i Svě mesiašské poslání od Otce. I pochybující prve Tomáš uvěřil a Pán Ježíš přijal víru jeho; spolu ale blahoslavil ty, kteří ač osobně Jej vzkříšeného neviděli, přece bez pochybování v Něho a Jeho z mrtvých vstání uvěřili. Blahoslašené nazval Pán Ježíš takové věřící; vidíte z toho, že nejen potřeba jest víry, ale že Pán Ježíš ji i odmění a to milostí Svou zde a jednou blažeností věčnou v nebesích. I my všichni jsme uvěřili v Pána Ježíše a proto nyní vyjádříme víru svou apoštolským vyznáním a při slovech »třetího dne vstal z mrtvých« všichni poklekne.

70.

Lživé řeči podplacených strážníků a rouhavé podezřívání fariseů a zákonníků nemohlo popřít pravdu o z mrtvých vstání Pána Ježíše; nebo nepopíratelný důkaz dal Sám Pán Ježíš Svým častým se zjevováním. I sami učenníci z počátku byli v nejistotě a pochybnostech; jak byli ale o pravdě té přesvědčení? O jednom apoštolu jsem vám vypravoval předešle, že nechtěl ani těm uvěřiti, co Pána Ježíše vzkříšeného viděli; který to byl? A byl i Tomáš přesvědčen? Jak pak? Tak chtěl Pán Ježíš vyvrátit všechno pochybování a nevěru; chtěl utvrditi víru naši a spolu zaručiti nám i zvláštní příslibení, jak jsme se předešle učili. Opakujte mně, proč vstal Pán Ježíš z mrtvých? 1. Aby dokázal . . . 2. Aby nás ujistil . . .

Tak potěšeni a ve víře utvrzeni byli učenníci již hned v Jerusalémě, kde tolik zármutku nad utrpením a smrtí Pána Ježíše zakusiti musili. Však Pán Ježíš chtěl i v té krajině, kde za Svého veřejného působení nejvíce se zdržoval, dáti věřícím důkaz Svého z mrtvých vstání, totiž v Galileji; proto skrze anděly a zbožné ženy vzkázal apoštolům, že předejde je do Galileje, a tam že Ho uvidí opět. Vrátili se tedy apoštolové s tou radostnou nadějí z Jerusaléma do své otčiny v Galileji; Petr, Jakob a Jan ještě s některými učenníky odešli do Kafarnaum, kdež druhdy zabývali se rybařením na moři Genesaretském. Jednoho pak večera vzpomněl si Petr, že půjde lovit; ostatní šli s ním, ale za celou noc ničeho neulovili. K ránu zjevil se jim Pán Ježíš na břehu, ale oni Ho nepoznali. I zvolal na ně: »Dítky, máte co k jidlu?« Oni

odpověděli, že nemají, poněvadž nic neulovili. I řekl jim Ježíš: »Vrztež síť na pravou stranu, a naleznete.« A sotva že tak učinili, zahrnuli veliké množství ryb, tak že nemohli ani síť vytáhnout. Ihned napadl jim podobný zázračný případ ze života Pána Ježíše; kdo jste si pamatoval, kdy a jak se stal? Tímto opakovaným zázrakem chtěl se jim dáti Pán Ježíš poznat; a nejrychleji a nejjistěji pocítilo přítomnost Pána Ježíše srdce Miláčka Páně, svatého Jana. Řekl proto hned k Petrovi: »Pán jest to.« A Petr uslyšev to, nechtěl se více meškat rybami, ale skočil do moře a plaval ku břehu, a tam uzřel, jak Pán Ježíš o pokrm se jim postaral. Uzřel totiž rybu na řefavém uhlí se péci a připravený chléb. Mezi tím připluli ostatní učenníci na lodičce, táhnouce za sebou síť plnou ryb. Pán Ježíš podal všem chléb a rybu připravenou a ukázal jim takto, že jako až dosavad, chce i nadále o ně se starati, pročez i také že v Jeho pomoc důvěřovati mohou.

Poněvadž ale Pán Ježíš již jen krátký čas s učenníky na zemi obcovati měl, postarati se chtěl o zástupce Svého, který by nejen ostatním apoštolům byl vůdcem a rádcem, ale i všechny věřící by spravoval, nad nimi bděl a před poblouzením je chránil. Zvolil k tomu Šimona Petra, jemuž přední ten úřad již tehdáž slíbil, když on jménem všech apoštolů vyznal víru svou v Ježíše Krista jako Syna Božího. Kdo jste si pamatoval, co mu řekl tehdáž Kristus Ježíš? (Ty jsi Petr, t. j. skála . . . A tobě dám klíče . . .) Mluvil o založení království Svého na zemi; které jest to? Jakou to moc naznačoval těmi klíči? Kým chtěl učiniti Petra v království Svém, totiž v Církvi? Tento úřad vrchního správce, jež Pán Ježíš Petrovi druhdy slíbil, chtěl mu nyní odevzdati; však prve naznačil, čeho potřebí jest k zastávání toho důležitého úřadu, totiž vroucí, obětavé lásky. Proto po třikráte ptal se Petra před ostatními učenníky: »Petře, miluješ mne více nežli tito?« A když Petr ujistil božského Mistra o své lásce, odvoláváje se na vševědounost Jeho, řekl mu Pán Ježíš po dvakráte: »Pasiž beránky mé« a po třetí doložil: »Pasiž ovce mé.« (Ovečky a beránci to jest celé stádo: beránci předcházejí a ovečky je následují; Petr pak měl býti pastýřem všech. Tak mluvil Pán Ježíš v podobenství o vykoupencích Své Církve: totiž o učennících a všech věřících. Sám Pán Ježíš často dobrým pastýřem se nazýval, a koho mínil ovečkami, o nichž říkal, že hlas Jeho slyší a Jej následují? Nad těmi ovečkami, totiž věřícími čili vykoupenci svými ustanovil nyní místo Sebe za vrchního pastýře sv. Petra, jemu svěřil ten vrchní úřad pastýřský, aby on věřící, jako ovečky Kristovy obstarával, poučoval a spravoval, ostatní apoštolé pak měli mu v tom býti nápomocni. Ovšem tento úřad vrchního pastýře byl spojen s obtížemi a utrpením a veliké obětavosti a lásky ku Pánu Ježíši bylo k úřadu tomu potřebí. Co žádal proto Pán Ježíš od Petra — nač se ho ptal? Pán Ježíš také upozornil jej na to, co jej v úřadě tom čeká; pravil k němu, za mladších let že mohl jednati zcela samolibě, dle své vůle a chuti; nyní ale jako vrchního správce Církve Kristovy že čeká jej mnohé

násilí, a že budou mu činiti jako činili božskému Pastýři, Kristu Ježíši, až i připraví mu podobnou smrt jako Pánu Ježíši, totiž smrt na kříži a proto doložil: »Následuj mne,« čímž spolu i k oddanosti a vytrvalosti jej vyzval.

Povězte mi tedy ještě jednou, kým že učinil Pán Ježíš sv. Petra? Koho to měl v Církví zastupovat? Jaké povinnosti byly spojeny s úřadem vrchního pastýře, co měl činit? Jakou podmínku žádal od něho Pán Ježíš k tomu úřadu? Proč bylo potřebí k tomu lásky horoucnější a obětavější než u jiných apoštolů? Ovšem žádal Pán Ježíš lásku ode všech učenníků, žádá ji i od nás; nebo bez lásky nemůže být žádný pravým vyznavačem Krista Ježíše, pravým křesťanem. Jaká je to ctnost, láska? Které jsou božské ctnosti? A všechny tyto božské ctnosti žádal Pán Ježíš od svých učenníků. Dnes jsme si o všech připomínali: jak žádal víru? Co řekl Tomášovi? Jak posilniti hleděl učenníků v důvěře a křesťanské naději u jezera genesaretského? A nač po třikráte tázal se Petra? Učily jste se, krátce, ty tři božské ctnosti vzbuzovat; pomodlíme se je tedy obětujíce se Pánu Ježíši.

(Pokrač.)

Katechismus v příkladech.

Na základě spisů církevně schválených sestavil VÁCLAV DAVÍDEK,
katecheta v Turnově.

(Pokračování.)

Bůh jest všudypřítomný:

Když sv. Tomáš Akvinský na smrtelném loži odpočíval, prosil ho jeden z bratrů, aby mu dal nějaké pravidlo, podle kterého by se mohl spravovati aby se blaženým stal. I odpověděl mu světec: »Budeš-li povždy pamětliv při svých prácech, že Bůh jest vždycky u tebe, kamkoli zaměříš kroky, anebo cokoli vůbec počínáš — věz, že ďáblu nedáš přednost před tvým Stvořitelem a že jednou šťasten budeš umíratí.« — Krátké a výborné to pravidlo! Kéž bychom se i my jím povždy řídili.

Mehler's Beisp.

Uslyšev sv. František Sálecký o jednom muži, jenž jinak velmi vzdělán byl, že se bojí strašidel, napsal mu mezi jiným: »Povídali mi, že se velmi bojíš strašidel. Považ jen, že Bůh jest všudypřítomen, a že bez Jeho vůle žádný duch ani hnouti se nemůže. Když se nejvyššího ducha bojíš, nemáš se co jiného ducha báti. Stojíš pod ochranou Boží, proč tedy bys chtěl teskliv býti?«

Šmída: Repert.

Bůh jest vševědoucí:

Sv. Cyrill vypravuje, že si staří Egypťané představovali Boha jako veliké světové oko, které vše proniká a vidí; proto urobili sobě královské žezlo, na jehož vrchním konci otevřeně

oko se nalezalo. Co chtěli tím naznačiti? Nic jiného zajisté, než že Bůh všecko vidí, a proto všechno ví. Jest vševědoucí.

Bryných: Katech. kázání.

S v. Augustin praví: Bůh jest celý okem, jelikož všecko vidí.

Ibidem.

Bůh jest nejvyšš moudrý:

Zbožný a rozumný otec nabádal dítky své při každé příležitosti, aby pozorovaly díla Boží, a z nich aby jejich Tvůrce znáti se učily. Jednou na večer seděl se synáčkem svým pod stinnou lipou, hlídaje ovečky. Tu najednou, an cizinec kolem šel, ovce se splašily a v blízkém křoví dosti vlny zanechaly. I durdil se synek na křoví, že tak ubohým zvířátkům ublížilo a žádal, aby křoví otec vysekal. Otec, usmívaje se, řekl synu svému, že druhého dne tak učiní. Syn se nemohl ani rána dočkat a vyšel s otcem, maje sekyru v ruce, časně z rána na ono místo. V tom zavzněl libý zpěv ptactva. »Jak se ti líbí zpěv?« otázal se otec synka. »Ó překrásně zpívají ti ptáčkové!« V tom přiletěl jeden zpěváček a sbíral vlnu v křoví. »Viz,« vece otec, »touto vlnou upravuje ptáček lůžko svým dítkám v hnízdě. Jak velice prospěje vlna ta mláďátkům; ovce pak snadno oželí tak nepatrné vlny. Což?! — mám křoví vysekati?« — »Nikoliv!« odvětil kvapně pacholík, »byla by to přece jen veliká škoda!« — »Nuže,« pravil otec, »nehaň, čemu nerozumíš, a vždycky buď pamětliv slov: »Bůh všecko dobře učinil a moudře pořádká, byť bychom i toho pochopiti nemohli.«

»Nevystihneš Božích cest,
co však činí, dobré jest!«

Jais.

Bůh jest všemohoucí:

Svatý Kanut, král dánský, byl jeden z nejmocnějších knížat svého času; nicméně zůstal ctitelém Božím, a zvláště se mu velmi protivilo pochlebování a neslušné vyvyšování a vychvalování moci a osoby jeho. Jednoho dne nazýval ho jeden dvořenín králem králů a pánem země i moře, jemuž se nic protiviti nemůže. Pobožný král mu ani neodpověděl, ale dal se na trůnu nésti k moři, které právě větrem bylo rozbouřeno. Tu řekl sv. Kanut: »Moře, ty jsi část mého království a musíš mně býti poddáno; protože přikazuji tobě, by jsi se utišilo a na tyto břehy nevystoupilo!« Než ale moře neuposlechlo, nýbrž vlny svoje až i na trůn králův vyhazovalo, tak sice, že se král na útěk dáti musil. Všecek vodou promočen řekl k dvořenínu svému: »Nyni jsi poznal, jak malou moc i ten nejslavnější král a vladař má, a že toliko jeden jest, jenž moři říci může: »Až posud a ne dále!« Marná jest všecka moc králův. Bůh toliko jest všemohoucí, a my lidé jsme slabí toliko tvorové.« To promluviv, sňal s hlavy korunu královskou a postavil ji na hlavu Ukřižovaného, Jehožto obraz a kříž nedaleko právě byl postaven.

Reichensperger.

Bůh jest nejsvětější:

Karel IX., král francouzský, tázal se druhdy slavného básníka Torquata Tassa, koho by pokládal na světě za nejšťastnějšího? Rychle odpověděl Tasso: »Pána Boha!« »Pravdu díš,« odpověděl král, »avšak po tom jsem se netázal. Chtěl jsem zvědět od tebe, koho z lidí pokládáš za nejšťastnějšího?« Toutéž lhbítostí jako dřívě odpověděl proslavený básník: »Toho, kdo jest Pánu Bohu nejvíce podoben, t. j. zbožného a ctnostného člověka.«

Dr. Veith.

Bůh jest nejvšš pravdomluvný:

Císař Julián, odpadlík zvaný, znal výhrůžku Páně nad Jerusálémem vyřknutou, že ani kámen na kamenu nezůstane. I chtěl v posměch slova ta uvésti a chrám znova vystavět. Proto povolal židy z celé říše své a chtěl klásti nové základy. A aj, tu v noci náramný vichr se zdvihl, který přivezené vápno i písek rozptýlil. Přece ale jako navzdor v práci pokračoval císař. I dopustil Bůh, že oheň ze země častěji vyrážel a dělníky zachvátil. I musil Julián ustati od práce a rozkázav vykopati zdě základní, které z poloviny již zemětřesením rozmetány byly, sám přispěl, aby proroctví Páně do slova se vyplnilo.

Macanovy překlady.

Bůh jest nejvšš dobrotivý:

Svatý František Serafinský odpočíval jedenkrátě se svým spolubratrem pod košatým stromem, jehož kořeny rychlý potůček svažoval. Bylo právě poledne. Jsouce polodenní cestou unaveni, vzali oba svatí mužové chléb, který si vyprosili, a smáčívše ho ve vodě milého potůčku, chutě ho pojídali. Co takto zaháněli trpký hlad, počal sv. František náhle slzeti. Překvapen jsa tímto zjevem jeho bratr pravil: »Dobrý otče! proč pak pláčeš?!« »Ach, nemám plakati nad dobrotou Boží, která nám nehodným tak skvělý oběd připravila?« Spolubratr překvapen hleděl na světce, neboť tvrdý, suchý chléb ve vodě omočený nezdál se mu býti příliš bohatou hostinou. Avšak svatý František pokračoval: »Rozvaž, milený bratře, jak Pán Bůh se dobrotivě o nás nehodně stará. Od věčnosti již předvídal, že my jedenkrátě zemdení, hladem a žízni pronásledovaní v tato místa zabočíme, a z otecké dobrotivosti své nechal zde vyrůsti košatý tento strom, ovlažovati ho bystrým pramenkem, abychom se my dnes občerstviti mohli a v příjemném stínu si odpočinuli. Neměla by nás tato dobrotivost božská k slzám plného vděku nutiti?!«

Dle sv. Bonaventury.

Bůh jest nejvšš spravedlivý.

Roku 1884 přivezli v říjnu do nemocnice chudobného člověka. Možná, že nebyl vychován dobře od hodných rodičů, možná že ho zkazili špatní soudruhové a společníci: slovem, leže s ostatními nemocnými, začal se rouhati, nadával kněžím a Církvi, tupil náboženství a víru. Ostatní nemocní stěžovali si proto milosrdné sestře, která je obsluhovala; byla sice hodná, vlídná, mnoho strpěla a dovolila, ale tenkrát opravdově a přísně řekla

onomu rouhači: »Nadávati na viru a náboženství, spílati kněžím a Církvi tu v nemocnici nedovolím, to nesmíte!« Byv tak pokárán, posměšně utichl. Když jsem tam přišel nemocných navštívit a potěšit, — vypravuje duchovní správce nemocnice této, — milosrdná sestra, dobrá to duše, prosila mne, ať se přece ujmu nebohého zaslepence. I docházel jsem k muži tomu po několik měsíců, mluvil jsem k němu, domlouval mu v dobrém a po přátelsku. Ze začátku mi ani neodpovídal, jenom sobě cosi zabručel; potom se mým řečem a výstrahám usmíval, ale o zpovědi ani slyšeti! U srdce mne bodlo, kdykoli jsem do nemocnice vcházel a viděl ho churavěti tělem i duší. Pět měsíců prožil v nemocnici. Slyšel ostatní nemocné se modliti na hlas a společně, jen on se nemodlil; viděl každou neděli kněze přinášeti do nemocnice nejsv. Svátost oltářní; viděl kolem sebe mnohé přijímati svaté svátosti; byl jako led, nic ho nedojalo, jako by byl hluchý a slepý.

Na druhý rok, 13. března, jsem byl zase v nemocnici a přistoupil jsem též k onomu zaslepenci; byl hoden, aby ho člověk politoval. Příští neděle byla právě čtvrtá neděle postní, a v našem biskupství se začínala sv. velikonoční zpověď. I pokusil jsem se ještě ho naposledy polepšiti a přiměti, aby se vyzpovídal. Domlouvám mu pěkně a laskavě, že právě se začíná velikonoční zpověď, že by mohl právě teď velmi krásně s Pánem Bohem se smířiti, když by se dobře vyzpovídal. »Vždyť nevíte«, pravím posléze, kdy zemřete, a pak právě první týden velikonoční zpovědi máte svátek. Jmenujete se Josef. Jakou radost způsobíte svému patronu. Ode dneška za týden máme 20. března, přijdu sem odpoledne zase, a tenkrát se můžete u mne anebo jiného duchovního, který za mnou přijde, vyzpovídati. Učiňte tak, prosím vás, z lásky k Pánu Bohu, z lásky ku své duši!« — Tu však mi člověk ten odpověděl, na oko se usmívaje: »Ode dneška za týden mne, velebný pane, v nemocnici odpoledne nevidíte, protože již dopoledne ten den odejdu.« Řekl jsem mu s velikým důrazem opravdově: »Milý příteli, a přece se ještě jednou uvidíme!« »A kde?« ptal se. Promluvil jsem k němu naposled: »Uhlídáme se ještě onde, na věčnosti, před soudnou stolicí Boží!« Odešel jsem z nemocnice, sklíčen jsa a zarmoucen nad člověkem tak zarputilým, tak zatvrzelým.

A hle! za týden potom, 20. března, odešel skutečně z nemocnice, ale načisto jinak, než mysli! nikoli živý, nýbrž mrtvý! Ráno 18. března ranila ho náhle mrtvice, 20. března byl pochován. Umřel nevyzpovídav se, umřel nebyv zaopatřen: Budiž Bůh milostiv jeho ubohé duši!

Kazatel II. roč.

Bůh jest nejvyšš shovívavý.

Jednoho dne, vypravuje jistý duchovní, byl jsem povolán k nemocnému Cesta, kteráž skoro hodinu trvala, vedla kolem lesa. Se mnou šel kostelník se svítilnou a zvonkem. Nedaleko před námi spatřili jsme muže v plášť zahaleného; byloť studené, deštivé počasí. Uslyšev muž onen zvonku hlas, utekl před námi

do lesa. Kostelník rozmrzele zabručel: »Ten jistě nemá dobré svědomí, jinak by před námi neutíkal.« Já pak jsem si myslil, utíká před Pánem Bohem, možná, že Ho bude v brzku potřebovati. Šli jsme dále asi pět minut, a tu náhle zaslechneme úpěnlivé volání: »Pomozte, kde kdo jste, pomozte mi!« Hned jsme se vrátili a našli jsme onoho muže, který před chvilkou se před námi do lesa schoval. Seznal jsem brzy, že muž onen čtá asi 40 let; uklouznuv, poranil se těžce na hlavě i levém boku. Slušně byl oděn, a z jeho řeči bylo patrno, že je i vzdělán. Probudiv se, z mrákot a spatřiv mne, zvolal třesoucím se hlasem: »Jsem ztracen, pomozte mi!« Hned jsem poručil kostelníku, aby šel pro lékaře a poohlédl se po lidech, kteří by těžce nemocného do nějakého obydlí donesli. Než nešťastník tomu odpíral, řka: »Žádného lékaře, důstojný pane, si nepřěji, o to ale prosím, abych se mohl ze svých hříchův vyznati; neboť nebudu již dlouho žíti. Patnácte let jsem vedl život hříšný; tupil jsem, kde co bylo svatého a katolického, ačkoliv jsem katolíkem; patnácte let jsem se vyhýbal kostelu a kněžím. Utíkal jsem i před vámi, abych nemusil pokleknouti před Pánem Bohem svým. Nyní však nemohu rozbouřené svědomí své již upokojiti, jsem jím dnem i nocí pronásledován — prosím, vyslechněte moji zpověď.« Na okamžik jsem otálel, pak ale jsem pravil: »Ruka Páně se vás dotkla; ranou na vašem těle chce Bůh rány duše vaší vyhojiti. Chcete se opravdově s lítostí k Bohu obrátiti, kterého jste tolik roků od sebe odpuzoval?« »Ach ano! Bůh mi je svědkem, že chci se zpovídati!« odvětil slabým hlasem raněný. I poklekl jsem na zem a vyslyšel jeho vyznání hříchův. Vyznání to bylo úplné, a celá duše jeho byla lítostí naplněna. Přál jsem si v tom okamžení, aby všichni rouhači a nepřátelé Církve sv. byli přítomni. S nevýslovnou zbožností přijal i tělo Páně. Navrátil jsem se domů, abych znova se vydal na cestu s tělem Páně k prvnímu nemocnému, k němuž jsem původně spěchal. — Druhého dne jsem se dozvěděl, že dlouholetý onen nepřítel Církve — a poslední den nalezený kající její syn pln lítosti nad svými hříchy zbožně zemřel. Patnácte let čekal Bůh náš nejvyšš shovívavý na jeho obrácení! Nesčíslněkrát ho volal po dobrém i po zlém. Když pak před Ním do lesa se chtěl skrýti, aby nemusil pokleknouti, hle, zavolal ho naposledy, a on poznav Jeho shovívavost a dobrotu, navrátil se k Němu jakožto opět nalezená ovečka. —

Illust. kath. Volksbl.

Bůh jest nejvyšš milosrdný:

Jistý katolický kněz diecése bamberské chtěl se účastniti valné hromady 9. září 1867 v Inomostí pořádané. I vytknul si cestu tak, aby Benátkami závčas přijel do Tyrolska a dojel Inomostí. Podle toho záměru octl se začátkem září v městečku M . . . , jež cizinci rádi vyhledávají. Právě rozmýšlel, jak najíti hostinec, kde by mohl jakožto katolický kněz slušně přenocovati a nebyl vyrušován. I potkal pána, a ten mu velmi vlídně odporučil takový hostinec.

Paní domu hned se ptala, zdaž by byl knězem katolickým. Slyšíc, že jest jím, prosila, aby navštívil nemocného hosta v témž domě, jenž prý brzy umře, ale od mnohých let o náboženství nečbal, o kostel ani nezavadil, a nyní o zapopatření ani slyšeti nechce. Kněží mčští přičinili se seč byli, aby své smýšlení změnil, ale všechno nadarmo. Rád vyhověl prosbě cestující kněz a šel do světnice k nemocnému; ale jak se podíval, poznávaje svého přítele ze studentských let, s nímž bydlíval kdysi společně! Oba byli mile překvapeni a měli radost, že se po tolika letech shledali. Kněz však sotva že se podíval na nemocného, viděl, že je s ním zle; počal tedy mluvit o náboženství, o Bohu, jak pilná věc a nezbytná smířiti se s Ním a podobně. — »A věříš posavad všem těm hloupostem?« ptal se nemocný; »já nevěřím, dej mi tedy pokoj!« Kněz prosil, domlouval, napomínal, ale marně. -- Že však ctil vroucně Matku Boží, byla mu nyní útočištěm. Nosíval s sebou několik drobných medalií neposkvrněného početi a rozdával je, komu mohl, nejvíce dítkám. I zastrčil takovou medalií tajně, nemocnému v hlavách pod podušku a modlil se k milé Matičce, aby pomáhala prosit, sám že více učiniti nemůže. Potom odešel a ve své jizbici úpěnlivě odporoučel svého přítele »Pomocnici křesťanův.« A hle, modlitba byla vyslyšena! Již záhy z rána příštího dne nemocný prosil o toho kněze, svého přítele, a přijal velmi pobožně sv. svátosti, až se všichni z toho potěšili. Jistě Bůh však tak zařídil dle své dobrotivosti, že příteli z daleka bylo přijíti, aby soudruhovi ze studentských let poskytl duchovní potravu a útěchy, právě když ji svrchovaně potřeboval.

Kazatel II. roč.

O třech božských osobách.

Rozum lidský nemůže pochopiti tajemství, ježto ani mnohým věcem, jež každodenně vidí nebo slyší, porozuměti nemůže. Každodenní zkušenost nás však učí, že ty věci jsou, trvají, že se tak děje, ač to »tak« pochopiti nemůžeme. Proto upotřebili svatí Otcové a Učitelé církevní mnohých podobenství, aby nám toto tajemství alespoň poněkud pochopitelným učinili a naši víru v ně utvrdili.

Svatý Isidor zobrazuje nám nejsvětější Trojici pomoci trojbarevného amethystu a vysvětluje toto své podobenství následovně: »Amethyst,« praví, »září trojí barvou; spatřujeme v něm barvu purpurově červenou, fialovou a tmavočervenou nebo-li růžovou. Barva purpurově (nachově) červená jest symbolem moci a upomíná nás na všemohoucího Otce, Stvořitele a krále nebes a země. Fialka se svou barvou jest znamením pokory a upomíná nás na pokoru Syna-člověka; růže nám konečně zobrazuje lásku a upomíná nás na milostnost, neboli lásku Ducha Svátého.«

Lib. 10. Ethym. c. 9.

(Pokrač.)

Promluvy k mládeži.

Neděle XXVI. a poslední po Sv. Duchu.

Dnešní neděle jest poslední v roce církevním. Sv. evangelium jedná o dokonání všeho stvoření. Nebe a země pominou — stojí tam neodvolatelně psáno, nastane soud a při soudě bude nám účty klásti z každého slova a myšlenky, z každé chvíle, kterou jsme na světě ztrávili. Život náš jest přípravou k věčnosti, každý rok krokem k smrti i věčnosti. Církev sv. dobře vědouc, kterak důležit jest čas onen, kdy na světě jsme, čas ten rozděljuje ku poučení našemu a opatřuje nás příklady bohumilého svatého života tak, že nikdy není ani dne, ani chvíle, by církevními slavnostmi, životy světců, posvátnými dobami k nám nevolala slovy sv. Františka Saleského: »Přemýšlej, jak až posud času jsi použil; radosti nebeské jen tím obdržeti můžeš, pakli času dobře použiješ!«

Povedu vás, milé děti, dobami a slavnostmi roku církevního, přemýšlejte, jak jste jich ku spasení použily!

Rok církevní počíná časem adventním. Hlas předchůdce Páně dojemně k nám volá: »Připravujte cestu Páně!« Zdaž tu podle úmyslů Církve připravovaly jste se na příchod Ježíšův kajicností, větší poslušností a pilností, zdaž vyrovnaly jste cesty, které vás od Krista odváděly, odstranily pahorky zlých návyků?

Přišla doba vánoční! Láska Boha Otce zjevila se nám! Slovo tělem stalo se a přebývalo mezi námi. Andělé sestupují, chudí pastýři, bohatí králové Jemu se klaní. Jak vy jste, děti, Ježíška uvítaly? Naučily jste se od Něho nevinnosti, pokoře, lásce, zdaž ta duševní svěžest a neporušenost, ten zápal pro dobré a ctnostné nepřešel, jenž v očích vám plápolal, když dívaly jste se na osvětlený, zelený stromek vánoční?

Nastala posvátná doba postní. Na čelo sypán vám byl popel se slovy: Pomni, člověče, že prach jsi a v prach se obrátíš! Byly jste u sv. zpovědi a sv. přijímání, zúčastnily jste se křížové cesty, postily jste se více než jindy? Zda to všechno činily jste z lásky k Ježíši ukřížovanému, zda i budoucně činiti chcete? Ježíš vstal z mrtvých, vstoupil na nebesa. Zdaž tyto svátky posílily vaši víru, že z mrtvých vstanete, potvrdily naději, že nebesa nás očekávají?

Nastaly svátky svatodušní. Duch Sv. ono dílo, které Kristus Pán založil, potvrdil a dostavěl. Jako doba po Sv. Duchu dlouho trvá, tak účastenství Ducha Sv. na díle vykoupení, řízení Církve Kristovy jest dlouhé — věčné!

V té době po Sv. Duchu Církev sv. nejvíce vzorů svatosti a dokonalosti nám představuje.

V nedělních evangeliích podává věřícím učení Kristovo, Jeho zázraky a vznešené příklady. Ve svátcích svatých a světic Božích

vzory svatosti nám uvádí na paměť. Blah. P. Marii, její narození život i nanebevzetí, její utrpení i slávu. Slavíme svátky sv. Petra a Pavla, apoštolů Páně, sv. Cyrilla a Methoděje, věrozvěstců slovanských, sv. Aloisia, sv. Anežky patronů mládeže. To všechno k vašemu zdokonalení ve ctnosti, ku utvrzení víry, rozpálení lásky a oživení naděje přispěti mělo, zdaž i přispělo?

Než sv. Církev v roce svém nejen slavnostními dobami svými ke ctnosti nás vybízí a vzory svatosti ukazuje, ona též k této svatosti nás vodí, ji ukládá a poroučí, prostředky k uskutečnění jejímu podává. Mívaly jste, milé děti, kázání, chodily jste na křesťanská cvičení, přijímaly jste několikráte v roce sv. svátosti, zúčastňovaly jste se různých pobožností a průvodů zbožných, domácích i veřejných, hlavně pak posvěcovány byly jste důstojným a častým obcováním mši svaté. Ejhle, to všechno Církev činila, by vás nebi získala! Sv. Karel Boromejský již pacholíkem jsa, šetrně zacházel s časem, rozděliv jej tak ku práci i modlení, že každý den ustavičně byl zaměstnán. Když se mu pravilo, by přece zdraví svého šetřil, řekl: »Tělo si dosti odpočine, až bude v hrobě. Kdo nepracuje pro nebe, darmo je očekává. Práce a modlitba nejsvětější jest potřeba pro člověka.«

Hleďte tedy, milení žáci, času, který vám Bůh v roce tomto popřeje, dobře užívat! Litujte upřímně promarněných chvílí roku minulého! Obnovujte ustavičně s Církví sv. ono dílo vykoupení Kristova, jež každoročně se opakuje, abyste na konci života svého si vytýkali nemusili: Dnové spásy uběhly, a já jsem si toho nevšiml. Amen.

Frant. Chrainosta.

Listy vědecké.

Nadace církevní zvláště mešní.

Po stránce historické, právně-kritické a nanejvý praktické

podává

VÁCSLAV KOCIÁN.

(Dokončení.)

6. Nadání P. Daniela Hubky.

Původně sloužena byla 4 zpívaná anniversaria, nyní dle redukce 4 tiché mše svaté. Za zpívaná anniversaria bylo od fundatora z tehdejšího 5%ního úroku 60 zl. polovina, tudíž 30 zl. vykázána, z druhé poloviny bylo ustanoveno 24 zl. na světlo do lampy před velkým oltářem a 6 zl. kostelníku za opatrování a rozsvěcování této lampy. Při zřizování nadačního listu snížen byl úrok na 4% a zmenšen plat na světlo o polovici, tudíž snížen na 12 zl., druhé podíly zůstaly jako dříve. Nyní na světlo ničeho nedáváno, slouží se 4 tiché mše svaté, a ředitel kůru dostává 4 zl. 62 kr.

Navrhují se 4 mše svaté s varhanami, percipientům podíly dle cynosury, za hraní varhan dosavadní plat řiditele kůru, z něhož se 40 kr. přiděluje kalkantovi; na světlo z nynějšího příjmu poměrně vypadající částka 3 zl. 06 kr. a zbytek 90 kr. přiděluje se duchovnímu. Z příjmu 15 zl. 18 kr. dostane za 4 mše svaté s hraním varhan duchovní 4 zl. 90 kr., kostel 1 zl. 80 kr., kostelník 72 kr., ministrant 8 kr., ředitel kůru za hraní varhan 4 zl., kalkant 62 kr., na světlo 3 zl. 06 kr., kteráž částka připadne kostelu, z jehož důchodů se nyní světlo do lampy opatruje.

7. Nadání Ondřeje Hrejzy.

Původně 4 mše svaté, nyní dle redukce 1 mše svatá. Příjem dle cynosury stačí na jednu mši svatou, z přebytku 1 zl. 13 kr. přiděluje se duchovnímu 1 zl. a za to o 1 mši svatou více, 13 kr. kostelu. Kostelník a ministrant dosud ničeho nedostávali. Z příjmu 2 zl. 63 kr. dostane za 2 mše sv. duchovní 2 zl., kostel 43 kr., kostelník 18 kr. ministrant 2 kr.

8. Nadání Markety Palmové.

Původně 20, nyní dle redukce 5 mší sv. Příjem dle cynosury stačí na 4 mše svaté, přebytek 43 $\frac{1}{2}$ kr. přiděluje se duchovnímu. Z příjmu 6 zl. 43 $\frac{1}{2}$ kr. dostane za 4 mše svaté duchovní 4 zl. 43 $\frac{1}{2}$ kr., kostel 1 zl. 20 kr., kostelník 72 kr., ministrant 8 kr.

9. Nadání Karla Kvítka.

Původně 4 mše svaté, nyní dle redukce 1 mše svatá. Příjem stačí dle cynosury na 1 mši svatou, přebytek 13 kr. přiděluje se duchovnímu. Z příjmu 1 zl. 63 kr. dostane za 1 mši svatou duchovní 1 zl. 13 kr., kostel 30 kr., kostelník 18 kr., ministrant 2 kr.

10. Nadání Jiří Michaela Termanusa.

Původně ustanovena byla 1 mše svatá zpívaná a 1 české kázání na den Narození Panny Marie, 80 tichých mší svatých a 17 zpívaných litaní u oltáře Štěpánské Panny Marie. Nyní slouží se 25 tichých mší svatých; ředitel kůru dostává 9 zl. 24 kr. Po odrážce této částky stačí příjem dle cynosury na 14 mší svatých, z přebytku 1 zl. 38 kr. přiděluje se duchovnímu 1 zl. a za to o 1 mši svatou více, 30 kr. kostelu, 6 kr. kostelníku a 2 kr. ministrantovi. Zpívaná mše svatá na den Narození Panny Marie se slouží jako normální. Za částku přikázanou řediteli kůru původně za zpívané litanie mohlo by se ustanoviti, aby se hrálo na varhany při požehnání, jež po celý oktáv Narození Panny Marie jest vždy v 6 hodin večer a za hraní varhan přikázati odměna 8 zl. a kalkantovi 80 kr. Dle toho by z příjmu 31 zl. 62 kr. za 15 mší svatých dostal duchovní 15 zl., kostel 4 zl. 50 kr., kostelník 2 zl. 58 kr., ministrant 30 kr., za hraní varhan 8 zl. 44 kr., kalkant 80 kr.

11. Nadání Josefa Záhořanského.

Původně 6, nyní dle redukce 3 mše svaté. Příjem 3 zl. 36 kr. stačí dle cynosury na 2 mše svaté, přebytek 36 kr. přiděluje se duchovnímu a dostane za 2 mše svaté duchovní 2 zl. 36 kr., kostel 60 kr., kostelník 36 kr., ministrant 4 kr.

12. Nadání Františka Nathaniele Perlence.

Původně 20, nyní dle redukce 4 mše svaté. Z původního příjmu 29 zl. 30 kr., byla od fundatora částka 5 zl. 12 kr. věnována na světlo v lampě u oltáře od něho ku cti umučení Páně zřízeného, kteréhož už v kostele není. Z nynějšího příjmu 13 zl. 78 kr. vypadá poměrně na světlo částka 2 zl. 30 kr., jež k účelu tomu se přikazuje.

Protože však původního oltáře není, mohlo by to světlo dávat se do lampy u oltáře bolestné Rodičky Boží, u něhož oltář umučení Páně na blízku stával. Po srážce částky

2 zl. 30 kr. stačí příjem dle cynosury na 7 mší svatých a zbytek 98 kr. přiděluje se duchovnímu, a dostane za 7 mší svatých duchovní 7 zl. 98 kr., kostel 2 zl. 10 kr., kostelník 1 zl. 26 kr., ministrant 14 kr., na světlo 2 zl. 30 kr., jež by se vyplácely faráři, by za to světlo obstaral.

13. Nadání Barbory Dvořáckové.

Původně 26, nyní dle redukce 6 mší svatých. Původně stipendium 45 kr., nyní 1 zl. 25 kr. Dle toho stačí příjem 8 zl. 19 kr., na 4 tiché mše svaté, z přebytku 1 zl. 19 kr. přiděluje se duchovnímu 1 zl. a za to o jednu mši svatou více, 19 kr. kostelu, kostelník dosud dostával 35 kr., ministrant ničeho. Dostane za 5 mší svatých duchovní 6 zl., kostel 1 zl. 39 kr., kostelník 72 kr., ministrant 8 kr.

14. Nadání Anny Krocínové.

Původně 104, nyní dle redukce 17 mší svatých. Od fundatorky byla z původního úroku 90 zl. ustanovena částka 20 zl. na světlo do lampy u oltáře Panny Marie, nyní na to ničeho se nedává. Z nynějšího příjmu 22 zl. 04 $\frac{1}{2}$ kr. poměrně vypadne na světlo částka 4 zl. 90 kr., jež k účelu tomu se přikazuje.

Po srážce této částky stačí příjem dle cynosury na 11 mší svatých, zbytek 64 $\frac{1}{2}$ kr. přiděluje se duchovnímu, jenž dosud dostával 20 zl. 44 kr., nyní dostane za 11 mší svatých duchovní 11 zl. 64 $\frac{1}{2}$ kr., kostel 3 zl. 30 kr., kostelník 1 zl. 98 kr., ministrant 22 kr., na světlo do lampy u oltáře Panny Marie 4 zl. 90 kr., jež by se vyplácely faráři, by světlo to obstaral.

15. Nadání Justiny Březinové.

Původně 6, nyní dle redukce 2 mše svaté. Původní stipendium 36 kr., nyní navrhuje se 1 zl. 10 kr. Příjem 2 zl. 94 $\frac{1}{2}$ kr. stačí dle cynosury na 2 mše svaté pro duchovního a kostel, zbytek 14 kr. rozděluje se poměrně kostelníku a ministrantu, jžto posud ničeho nedostávali, a dostane za 2 mše svaté duchovní 2 zl. 20 kr., kostel 60 kr., kostelník 11 $\frac{1}{2}$ kr. a ministrant 2 $\frac{1}{2}$ kr. Nyní celý nadační příjem přikázán byl duchovnímu.

16. Nadání Barbory Kalivodové.

Původně 12, dle listu nadacího 8, nyní dle redukce 1 mše svatá. Příjem 2 zl. 26 kr. stačí dle cynosury na 1 mši svatou, přebytek 76 kr. přiděluje se duchovnímu, a dostane za 1 mši svatou duchovní 1 zl. 76 kr., kostel 30 kr., kostelník 18 kr., ministrant 2 kr.

17. Nadání Jana Jaroslava Dlouhoveského.

Původně 52, nyní dle redukce 20 mší svatých. Původní stipendium 36 kr., nyní 1 zl. 10 kr. Dle toho stačí příjem 23 zl. 52 kr. na 15 mší svatých pro duchovního a kostel, na kostelníka a ministranta, ježto dosud ničeho nedostávali, dle cynosury nedostává se 48 kr., proto o to poměrně jsou podíly jejich menší a dostane z a 15 mší svatých duchovní 16 zl. 50 kr., kostel 4 zl. 50 kr., kostelník 2 zl. 27 kr., ministrant 25 kr.

18. Nadání Anny Nickové.

Zvláště znovu upraveno dodatkem k listu nadačnímu.

19. Nadání Kateřiny Krausové.

Původně 2 zpívaná anniversaria, 24 pak 12 tichých mší svatých, nyní dle redukce 11 mší svatých. Původní stipendium za anniversarium po 2 zl., za tichou mši svatou 36 kr. Ředitel kůru dostává nyní 3 zl. 67 $\frac{1}{2}$ kr.

Navrhují se 2 mše svaté s hraním varhan a 9 tichých mší svatých, stipendium 1 zl. 10 kr. s druhými podíly dle cynosury, zbytek 40 $\frac{1}{2}$ kr. přiděluje se duchovnímu. Z platu ředitele kůru prikazuje se 40 kr. kalkantovi. Dle toho dostane z příjmu 21 zl. 98 kr. duchovní z a 11 mší svatých 12 zl. 50 $\frac{1}{2}$ kr., kostel za 2 mše svaté s hraním varhan 90 kr. a za 9 tichých mší sv. 2 zl. 70 kr., kostelník 1 zl. 98 kr., ministrant 22 kr., za hraní varhan 3 zl. 47 $\frac{1}{2}$ kr., kalkantovi 20 kr.

20. Nadání Karla Zálužického.

Původně 12, dle redukce 6 mší svatých. Příjem 7 zl. 98 kr. stačí dle cynosury na 5 mší svatých, přebytek 48 kr. přiděluje se duchovnímu. Dostane z a 5 mší svatých duchovní 5 zl. 48 kr., kostel 1 zl. 50 kr., kostelník 90 kr., ministrant 10 kr.

V.

Důstojnému farnímu úřadu u sv. Št. v Praze.

Jeho knížecí Milost náš Nejdůstojnější Arcipastýř ráčil na základě Apoštolského plnomocnství schváliti návrhy na upravení mešních nadání při farním chrámu Páně u sv. Š. v Praze, jak jste je, Vele důstojný Pane, s nevšední pílí vypracoval. Návrhy Vašnostiny vyhovují úplně přání, které jsme zdejším přípisem ze dne 13. května 1887. č. 2694 za tou příčinou projevíli.

Račte o této nové úpravě fundačních mší sv. ve fundační knize i jejím rejstříku potřebné poznámky učiniti a 1. březnem

1888, kdy tato nová úprava fundačních mší sv. v život vstupuje, novou persoluční knihu založiti. ¹⁾)

Z kníž. arcib. Konsistoře v Praze dne 29. února 1888.

A. Hora,
generální vikář, m. p.

Frant. Hrádek,
kancléř, m. p.

VI.

Č. 112168.

C o p i a. ²⁾)

C. k. místodržitelství v Čechách.

V souhlasu s veledůstojnou kníž. arcib. Konsistoří v Praze sehvalují podáním ode dne 15. listopadu 1888. č. 71.722 prostřednictvím jmenovaného Konsistoře předložený, pražským úřadem zádušním sdělaný výkaz mešních a jiných nadání při farním kostele u sv. Št. v Praze založených. O čemž se slavné radě u vrácení příloh podání v úvodu dotčeného sdělení činí se žádostí, by tamnímu úřadu zádušnímu nařídila, by na příště platy nadační jednotlivým percipientům rozděloval způsobem ve zmíněném výkazu opraveným, a aby dle toho dotýčné knihy účetní přiměřeně opravil.

Dále račiz slavná rada jmenovanému úřadu zádušnímu nařítiti, aby o kapli sv. Longina, které dle listu nadačního z nadání Adama Mírovského každoročně výtěžek nadační v obnosu 136 zl. 15 kr. a to jako fond ku stavebnímu udržování a opravě její připadnouti má, od r. 1888. počínajíc založili nový účet, o zákonné uložení těchto přebytků nadačních pod úrok řádně se postaral a výtah z účtu o tom s druhými fondu zádušnímu každého roku předložil.

V Praze, dne 21. června 1889.

Za místodržitele: **Friedl** v. r.

* * *

Když žádaná úprava tato byla povolena a schválena, budiž ihned zapsána a poznamenána ve všech příslušných knihách, výše uvedených, jak v knize nadační, tak i v přehledném seznamu nadací, jakož i v knize persoluční, a to: je-li nadací (nově nebo dodatečně upravených) počet skrovný, ve knihách starých; je-li jich však počet značnější, nejlépe zříditi knihy nové.

¹⁾ Podotýkáme k tomu, že přípisem téže Nejd. kníž. arcib. konsistoře ze dne 18. května 1888 č. 3524 dodatečně schválen byl návrh, aby nadační podíl kostelníku přidělený rozdělen byl tak, aby dvě třetiny jeho dostával kostelník a jednu třetinu pulsant.

²⁾ Sděl. sl. rady král. hl. města Prahy ze dne 27. července 1889 č. 69079.

Že tyto knihy, nanejvýš důležité a závažné, duchovní správce nejen dle zákonů církevních, nýbrž i státních přísně povinen jest řádně a svědomitě vésti, doplňovati a bedlivě opatrovati, by nevzaly porušení nebo se neztratily, netřeba dojísta podotýkat: tak jako myslím rovněž není třeba mnohými připomínati slovy, že každý, kdo převzal na se povinnost z nějaké nadace plynoucí, — zákonem i svědomím jest vázán, aby povinnosti té dostál.

Jak povinnosti té dostáti, — nemožno lépe a přesněji pověditi, nežli přikázal to sněm Tridentský, sess. XXV. (decret. de purgatorio) slovy: »Curent autem episcopi, ut fidelium vivorum suffragia, missarum scilicet sacrificia, orationes, elemosynae, aliaque pietatis opera, quae a fidelibus pro aliis fidelibus defunctis fieri consueverunt, secundum ecclesiae instituta pie et devote fiant, et quae pro illis ex testatorum foundationibus vel alia ratione debentur, non perfunctorie, sed a sacerdotibus, et ecclesiae ministris, et aliis, qui hoc praestare tenentur, diligenter et accurate persolvantur«.

Romanarum Congregationum decreta novissima.

S. Rituum Congregatio.

Circa celebrationem missarum de Requie.

DECRETUM.

Aucto, postremis hisce temporibus, maxime in calendariis particularibus, Officiorum Duplicium numero, quum pauci supersint per annum dies, qui missas privatas de Requie fieri permittant, et ipsa Officia semiduplicia interdum ab aliis potioribus ritus impediuntur, nonnulli ecclesiastici viri pietate, doctrina ac dignitate praestantes, Sanctissimum Dominum Nostrum Leonem Papam XIII. humillimis enixisque precibus rogarunt, ut, ad juvenem fidelium defunctorum et ad spirituale solatium vivorum, in ecclesiis et oratoriis sive publicis sive privatis, praesertim iis, quae in sepulcretis rite erecta sunt vel erigentur, missae lectae de Requie diebus etiam duplicibus aliquoties per annum de Apostolica Benignitate celebrari valeant. Placuit autem eidem Ssmo Domino Nostro hujus negotii examen Sacrae Rituum Congregationi committere; quae, exquisito voto Commissionis Liturgicae, omnibus mature perpensis, attentisque hac de re etiam peculiaribus locorum circumstantiis, in Ordinario Coetu subsignata die ad Vaticanum coadunato, ad propositam per infrascriptum Cardinalem Sacrae eidem Congregationi Praefectum quaestionem, respondendum censuit:

Si Sanctissimo placuerit: I. In quolibet Sacello sepulcreti rite erecto vel erigendo, missas, quae

inibi celebrari permittuntur, posse esse de Requie diebus non impeditis a Festo duplici 1^{ae} vel 2^{ae} classis, a Dominicis aliisque festis de praecepto servandis, necnon a Feriis, Vigiliis, Octavisque privilegiatis; item II. quibuslibet ecclesiis et oratoriis quum publicis tum privatis et in sacellis ad seminaria, collegia et religiosas vel pias utriusque sexus communitates spectantibus, missas privatas de Requie, praesente, insepulto, vei etiam sepulto non ultra biduum, cadavere, fieri posse die vel pro die obitus aut depositionis: verum sub clausulis et conditionibus, quibus, juxta rubricas et decreta, missa sollemnis de Requie iisdem in casibus decantatur, exceptis duplicibus primae classis et festis de praecepto. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Die 19. Maii 1896.

Facta postmodum de his Sanctissimo Domino Nostro Leoni Papae XIII. per me ipsum infrascriptum Cardinalem, relatione, Sanctitas Sua sententiam Sacrae ipsius Congregationis in omnibus ratam habere et confirmare dignata est, die 8. Junii eodem anno.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.

L. + S.

Aloisius Tripepi, Secretarius.

S. Rituum Congregatio.

Benedictio post partum non est neganda mulieri, cujus proles mortua fuerit sine baptismo.

VICENTINA.

In Calendario dioceseos vicentinae anno 1894. edito proposita, et menstruis coetibus casuum conscientiae quaestio agitata fuit super benedictione puerperae. cujus proles sine baptismo decesserit. Sententiis in contraria abeuntibus, Rmus Canonicus qui eisdem coetibus praeerat, de legum liturgicarum observantia sollicitus, sequens dubium pro opportuna solutione Sacrae Rituum Congregationi, de consensu Rmi Episcopi vicentini, humillime proposuit; nimirum: »Utrum, vi decreti ab ipsa Sacra Rituum Congregatione dati die 12. Septembris 1857 in Molinen. ad XX^{um}, liceat Benedictionem mulieris post partum, juxta Rituale Romanum, impertiri puerperae, cujus proles mortua fuerit sine baptismo; an vero abstinendum sit ab ea benedictione? Et Sacra eadem Congregatio, exquisito voto unius ex Apostolicarum Caeremoniarum magistris et alterius ex Sacrae ipsius Congregationis Consultoribus, enuntiato dubio ab Emo et Rmo Dno Cardinali Andrea Steinhuber, in Ordinariis Comitibus subsignata die ad Vaticanum coadunatis, proposito, respondendum censuit: Non esse negandam benedictionem. Die 19. Mai 1896.

Hisce vero omnibus Sanctissimo Domino Nostro Leoni Papae XIII. per infrascriptum Cardinalem Sacrae eidem Congregationi Praefectum relatis, Sanctitas Sua Rescriptum Sacrae ipsius Congregationis ratum habuit et confirmavit. Die 8. Junii eodem anno.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.
L. + S. Aloisius Tripepi, Secretarius.

S. Rituum Congregatio.

De methodo in professione et renovatione votorum
intra missam.

DUBIUM.

A Sacra Rituum Congregatione expostulatum fuit: An decretum generale ab eadem S. Rituum Congregatione die 27. Augusti 1894 editum, quo, ad omnem ambiguitatem tollendam et uniformitatem inducendam, methodus in professione et renovatione votorum intra Missam servanda statuitur, vi obligandi polleat penes quaslibet religiosas utriusque sexus Congregationes?

Et Sacra Rituum Congregatio, ad relationem infrascripti Secretarii, omnibus mature perpensis, proposito dubio respondendum censuit: Affirmative, ubi vota nuncupantur vel renovantur intra missam coram celebrante Sacram Hostiam manu tenente.

Atque ita rescripsit. Die 5. Junii 1896.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.
L. + S. Aloisius Tripepi, Secretarius.

